Ser 4 8

4 65

R-12
3/7

Comi in exteriore structura templi maximi.

C.PLINIO.L.F.O.V.F.CAECILIO.SECVN-
DO.COS.AVG.CVRAT.TIBER.

Mediolani in æde Diui Amb.in arca lapidea extabulis confractis.

C.PLINIVS.L.F.O[illegible]F.CAECILIVS AV[illegible]R LE-
GAT.PRO:PR:PROVINCIAE.PON.CONSVLA-
RI POTESTA:IN EAM PROVINCIAM ET IMP.
CAES.[illegible]R. NERVA TRAIANO AVG.GERMAN.
CVRATOR ALVEI TIBERIS ET RIPARVM
PRAEF.AERARI SATVRNI PRAEF.AERA[illegible]
MIL.Q VAESTOR IMP.SEVIR EQ VITVM TR[illegible]
MILIT.LEG.VI.GALLICAE.XVIR STLITIB.IV[illegible]
CAND.ADIECTIS THERM.INORNATVM HS:
CCC.ET HOC AMPLIVS IN TVTELA.HS.CC.T.FI.
ET.IN LIBERTOR.SVORVM NOMIN.HS.XVIII.
LXVI.D.CLVI.REI INCREMEN.POSTEA AD EPV
LVM.PLEB.VRBAN.VOLVIT PERTINERE HOC
AMPLIVS DEDIT IN ALIMENTA PVERORVM
ET PVELLAR.PLEB.VRBAN.HS.CCC.IN TVTE-
LAM BYBLIOTHECAE.HS.C.

In Semidiruta æde Diui Iuliani apud Fegium agri Mediolañ.

C.PLINIO.L.F.O.V.F.CAECILIO SECVNDO COS.
AVGVR:CVR.ALV.TIBER.ET CLOAC.VRB.PRAEF.
AER:SAT:PRAEF.AER:MILI.Q V.IMP.SEVIR
EQ.R.TR.M.LEG.VI.GALL.XVIRO STLIT.IVD.
FL.DIVI.T.AVG.RCELIENS.

CLARISSIMO PRAESIDI GRATIANOPOLIS: AC MEDIOLANI IAFREDO CAROLO IVRIS CIVILIS: ET PONTIFICII PRVDENTISSIMO IOANNES MARIA CATANAEVS FELICITATEM.

INterpretandi munus apud ueteres utile: probatumq; nunc difficillimum: & neceſſariũ eruditoꝝ nemo dubitat: cũ multa ex hiſtoriis: & priſcoꝝ moribus interciderint: dicendarumq; cauſaꝝ ritus: & habendi ſenatus: deniq; fere oĩa nunc ĩmutata: quæ difficulter ab authoribꝰ colligi poſſunt. Adhæc tot inter deprauationes: quas bonæ litteræ paſſæ ſunt: ſcriptoꝝ nullum magiſq; ſolutæ oſonis hmõi calamitas inuaſit: quæ difficilius animaduertiť: & tolliť. nam carminis menda metri ratione facilius deprehendiť: & reſtituiť. a proſa uero: & dictiones: & totæ clauſulæ ſæpius deciderunt: quas in integrum reficere: niſi alicuius fidi exẽplaris teſtimoniũ ſubueniat: nec ipſi qui peperere ſi ad nos [illegible]ient: conſequerentur. Nos autem pecu[illegible]es quædã in hoc opere difficultates circũſtetere. nã primũ [illegible]orandũ fuit: ut multa cũ ĩpreſſis uetuſtiſſimis exẽplaria cõferremus: qb⁹ Pliniũ Cæciliũ ſupra cæteros ſcriptores deprauatũ ex Hippolyto: ſi fieri poſſet. Virbiũ faceremus. tot errores: & in latinis & græcis curandi fuerunt. plura inſuper de legibus diſcutienda ueniebant iam abrogata: & deſueta: quæ uix a prudentibus diſcerni poterant. nec ille mediocris ſcrupulus nos offendebat Neruæ: Traianiq; Cæſarum res: quæ ſæpius explicandæ occurrebãt: iã fere cõclamatæ: nã cõpendia: quæ ſuperſunt: nõ ſine ſummã illuſtriũ reꝝ uix denotant. præterea ſtilus præſſior: & emunctior: quã ſenſori multa per[illegible]tanda relinquit: ita frequenter acuti ſenſus enodandi ſunt. Quare factũ credi[illegible]m: ut ſuperiore hoc opus q̃uis maxime deſideratũ attigerit: præſertim cũ nõdũ ab alio præoccupatis authoribus unicuiq; liberũ eſſet deligere quencunq; interpretari placuiſſet: ſed poſteris difficillimos reliquerit: Scyllas. ſ. & Gorgonas nobis domandas. nauigarunt illi per aperta pelagi: nos ſcopulis & freti[illegible]s cõmiſerunt. Itaq; nõnulli paruo labore illuſtrati ſunt. fit. n. plærunq; ut multoꝝ noĩa ipſa temporꝝ felicitas: & occaſio a tenebris educat. ad quoſdã maximam meritos laudẽ fortunæ malignitas opprimat: ingenteſq; uigilias minima comiteť gloria. Neq; tamen iccirco magnũ aliquid feciſſe credimus: ſed cũ Plinianas epiſtolas adoleſcentes admodum legeremus: mirumq; in modũ eaꝝ uenuſtate: ac lepore caperemur. poſtmodũ utilitate publica ducti exiſtimauimus operam noſtram non perdituros: ſi ab omnibus ꝓuinciam deſperatam: uberrimos tamen fructus ſubactam: redditurã: primi aggrederemur: & emendando: & interpretando: nõ ut plæriq; q̃ a præceptoribus ſuis: quæ exceperunt: uel doctioribus elaborata ſurripuerunt: ea ſibi uendicantes pro ſuis publicant: ſed hæc qualiacunq; ſunt ſtudio noſtro lucubrauimus ſublatis innumeris erroribus præter unum: aut alterum: quos ſine fide ueteris exemplaris uelle reponere: fuiſſet temerare: nõ emendare: & reſtitutos ſi ubiq; enumerauiſſemus: legentibus faſtidiũ: nobiſq; iactantiæ notam cõtraxiſſemus. in quibuſdã uero uiſus ſum mihi nõ ſine ſuſpitione mẽdæ quaſi præſentes: & inculta aratrũ trahere: quæ ita excoluimus: ut ſuſpẽſa manu ſtilũ duceremus. neq; annotationes quaſdã hĩc inde tantũ decerpſimus reliqua diſſimulantes: ſed uberrime ſingula uidemur attigiſſe: aut ſaltem tentauimus. multis. n. non paucis conſulebamus: ut credať: ſi alius tantundem laboris: uel inertiæ in Plinium contulerit: nihil poſtea lectorem deſideraturum. q̃q̃ impoſſibile ſit oĩbus ſatiſfacere. nã qui ſibi doctiores uidebuntur: nos interdũ tanq̃ nimios arguent: alii fortaſſe in quibuſdam parcos fuiſſe dicent: & ſi non deſperamus alia alios detentura. ſunt. n. quædam in noſtris non uulgaria: multa mediocria: plura notiſſima: quæ ſingula ſtilo humili: ac ſermoni proximo referre conſulto ſtudui mus: nã qui eloqui in cõmentariis quærunt: hi mihi uideně in alieno foro litigare. cũ ſæpius utendum uerbis de medio petitis: & ea data lex interpreti ſit: ne indigeat interprete. Quod ſi in hac prius in acceſſa prouincia aliquod minus domitum: q̃ ut eruditi iudicauerint: occurret: ipſi opem ferãt. quicqd. n. ad utilitatem oĩum inſuper publicabitur: modo non fiat detrahendi ſtudio: id nos plurimum iuuabit: neq;. n. ii ſumus qui omnia ſciamus: neq; aliis bonũ: quo nos caremus: inuideamus: etiam ſi alius inſurgat: quia uiderit a nobis primum aſpera complanata: manca reſtituta: uberiores in Pliniũ cõmentarios tranſcripturus. agat quomodo lubet & qualibet appendice legentium utilitati conſulat. admoneanť tamen ſtudioſi in quo huius operis lectione profecerint: id nobis imprimis debendũ. Præterea addidimus reꝝ: ac uerboꝝ electoꝝ indicem: ut (quod plærunq; fit) eadẽ annotatio pluribus locis ſatiſfaceret: & quaſi digito monſtraretur. ad hæc fortaſſe quidam in laboribus noſtris requirent ſibi: & librorꝝ numerꝝ: & caput authoꝝ: quos ꝓ cõmodo nr̃o citamus: repreſentari. alii talẽ modũ ĩprobabũt: tanq̃ neq; ad ornatũ faciẽtẽ: neq; nobis uſquequaq; conceſſum. Quare neſcio quod tẽperamẽtũ ſtuduimus obſeruare: ut interdum ꝓprium locũ monſtraremus: ſæpius uero contẽti authorẽ tm̃ nominaſſe. qd̃ ſi curioſius aliquis ulteriora requiret: inquirẽdo experiatur: an cum fide teſtes produxerim. Et tamen in hac noſtra diligẽtia nõ deerunt inuidi: qui longas: & intenſas uigilias uel anteq̃ uiderint rabido morſu feriant: carpant: ſiue inſito obiurgandi ingenio: ſiue dũ ſic putant ſe alicuius nominis apud ineruditos eſſe: ut cõſueuere: qui uix primas litteras egreſſi ſtatim ſapiunt arrogãtes: & tumidi nihil præter caninam rabiem ſecũ ferẽtes qd̃ præſtare nequeũt maledicẽdo repræhẽdunt: hos tñ facile contemnimus. nõ. n. ab ingratis gratia requirenda eſt: & maledicũ legimus a bonoꝝ cœtu primo ſtatim limine repellendũ. Eſt aliud hominum genus: qui cũ poſſint ſtudia ſua proferre: nec faciant ſiniſteritate conciti ſumma in alienis ſcriptis inge-

niosi:si unum aliquid minus bene dictum deprehendunt:omnia damnant aucupio tali famam sibi aucupantes.hi ut aliquando reprimantur propter eoꝝ iam apud multos authoritatē:cōfugiēdū duximus ad præsidiū amplitudinis tuæ.qui nō minus eloquentiæ:q̄ iustitiæ Præses oēs bene litteratos: quoꝝ maximus in hac urbe numerus:sano iudicio in sententiam tuā ducturus es.ostende modo te uelle,nō deerunt: qui quod uelis cupiant,diligeris:coleris:frequentaris:nec īmerito,nam aliquid in studiis præstantes tueris:foues;ornas:ut sub te spiritum & sanguinem:patriamq̄ recipiant bonæ litteræ.adhæc cū pari fere itinere tu:& Plinius ad summa uirtutes:& dignitates peruenieritis iure dicandæ tibi fuerunt elucubratiōes nostræ:ná uterq̄ senator optimus.tu iurisconsultus subtilis:& orator eloquens:ille summus dicendi artifex:nec iuris ciuilis inscius,humanus:liberalis:iucundus uterq̄:nemini nisi malis inuisus uterq̄:grauissimaꝝ reꝝ iudex:& moderator uterq̄.ille amicis gratuitū patrociniū: tu plerunq̄ uel inimicis operā tuā præstitisti:& quos fortunæ turbo perculserat:releuasti.publica enim priuatis anteponis,ille rebus honestæ partis honestissime usus est:tu uirtute tua cōparatas pari prudentia dispensas: & quæ meruisti benemeritis erogas.uterq̄ sub felicissimis regibus per bonas artes ad summa prouectus. Nam Traiani felicitas clariorem reddidit:te Gallorꝝ Regum benignitas ad ampliſſimos magistratus extulit:& sub felicissimo Rege Carolo sublatam dignitatem tuā sub Ludouico feliciore in maius auxit, ille a pessimo Domitiano inchoatos honores sub Traiano optimo perfecit post consulatum Bithyniæ: & Ponti Præses: tu prouinciæ Narbonensis:& Insubriæ summa cū integritate summā cuiusq̄ ordinis hoium rōnem seruās: hoc illo maior.q̄ diuersissimas terras uelocissimi syderis more tu regis,ille proximas & coniunctas administrauit.Proinde aliis affectata uirtus:tibi ingenita.ita cæteris ignoscis tanq̄ ipe quotidie pecces:ita peccatis abstines:tanq̄ nemini ignoscas.nō castigas errātes:sed emendas,abest superbia: asperitas: in quoꝝ loco humanitas:comitas eminet.male enim ueneratio terrore acquirit.si adsunt amici:dulcissimi: & honestissimi sermones explicant.ná seueritatem iucunditate miscere:summæq̄ grauitati tantum comitatis adiungere non minus difficile:q̄ laudabile est:ut qui ex admiratione īgenii tui diligere te cepit: quod euenire cōtra solet:magis te admiret:postq̄ penitus inspexit.Plinius doctos uenerabat.tu undiq̄ conquiris:& inuentos stipendiis publicis:sacerdociis honestissimis:de tuo muneraris:eruditorūq̄ cōspectu libētissime frueris.scis enim esse ueram felicitatem perpetuo cū sapientibus uersari:qđ tu pertinacissime seruas.ná peractis rebus maximis cum amplissimis senatoribus:qđ reliquū datur ocii inter tot occupationes:aut disputantes de disciplinis auscultas:aut ipse cū audiētium admiratione diseris,nam oēs: qui ī aliqua litteraꝝ facultate excellunt:admittis humanissime. Sed & scriptorum ueteres non minori studio reparas:& a mortalitate tueris:cū tibi maximā librorꝝ suppellectilem cōparas:erraui scio. non,n,tibi tantum:sed studiosis:quibus exemplarium tuoꝝ spectatæ in multis fidei copiá facis.Imprimis tamen uelut genium plinianas epl'as ueneraris:ita moꝝ similitudine ferente:quæ generis eius sunt: ut nisi ab acutissimo ingenio ut a tuo probari:& intelligi possint:quia huius authoris dictio sit elaborata:perpensa:recisa:non effluens,non redundans:uerūtamen plena:eloquens:in suo genere copiosa: & si multū ei temporum iniuria nocuerit:magis atticorum salē & Romaná grauitatē:q̄ asiaticá latitudinē effingens:neq̄ ad laconicá breuitatē cōcidēs.ná sicut.M.Tullio in epl'is copia:paratacq̄ dicēdi facultas elucet: ita Plinio exculta:pensitata:amputata:utq̄ illius reliqua diuini eius ingenii opera maximam familiaribus epistolis cōmendationē adferunt:sic Plinio tum rerū:tum uerborū:& splendor:& dignitas faciunt: ut quæ nō extant eius scripta summo cū desiderio requiramus:quē cū deponere constitueris:iterū resumes.tot illecebris lectorē tenet:& afficit:ut cupidū ulteriora legēdi rerū nouitate faciat:nolentēq̄ aculeis trahat:& ducat.neq̄ breuitate officiat:sed magis lectorē capiat.M.Tulliū subīde satietas comitat:ut iá legere paratum plerunq̄ nimia copia deterreat.ille quē sensum intendit:explicat optime:& nouitate sniarū:ac rerū acumine nō opprimit lassum:sed reparat.pungit.n.tanq̄ chia ficus:neq̄ aliquid absq̄ sale cōdit:quod q̄ in eo nō spernēdū:in hoc opere talia cōplexus:quæ nostris tēporibus ad imitationē apprime faciant. maior in illo grāditas:in hoc cura:& diligentia:par nitor.summū utrisq̄ acumē.& facetiæ nō inurbanæ. cōmēdandi ordo dispar.ná Cice.multa:& fere eadē repetit.Pli.per diuersa:nihil tamen dicendū præterit. acrius.n.cōtēdit:colligit astrictius.in hoc plus lacertorū:& curæ.in illo plus carnis:& naturæ. huic nihil demi:illi nihil adiici potest q̄q̄ ꝓpositū nostrū sit alterū laudandi:nō accusandi alterū. Cæcilianus stilus floridus:iucundus:uenustus:grauis:castigatus:tēporibus suis ꝑprius:uerbis ꝑcior: rebus plenior. Oēs sane numeros ī familiaribus epl'is absoluit:quas scepticii hortatu recognitas ī nouē libros distixisse Sidonius Apollinaris tradidit disciplinā:maturitatēq̄ ī ipsis cōmendans:opus sane cōpositū:& absersum:in quo mirifice affectus exprimunt.amat(ipsius.n.uerbis utar)ut q̄ ueriſſime:dolet ut q̄ īpatientissime:laudat:ut q̄ benignissime:ludit ut q̄ facetissime:oīa deniq̄ tanq̄ singula absoluit.Habes hic clarissime Præses de publicis:& priuatis rebus:multa de principatu:nec minora de republica:frequentiora de munificentia:& ad beneuiuendū cōducētia.Quæris quomō studeas īmortalitatē uirtutibus consequaris? hic unus satis tibi faciet.exornat uirtutes:insectat uitia nō uerbis turpibus:sed turpia honeste reprehēdens quá mira in describēdis locis felicitas? in cōmendando humanitas? in explicando facilitas? deniq̄ nihil in illis est non ad exemplum pertinens.Sed dices quid mihi cū tá longa præfatione? uerū ita difficultas operis:& inuidorum malignitas:tuæq̄ uirtutes:ac Plinii stilus castigatissimus postulabat:ut quamuis multa dixerimus:longe tamen plura dicenda superſint.Mediolani cal.Decembris.M.D.V.

C. PLINII CAECILII SECVNDI VITA PER IOANNEM MARIAM CATANAEVM COMPOSITA.

SCriptorum illustriū duo in urbe sæcula imprimis felicissima fuere: Augusti. s. & Vespasianorum fratrum: cum inter alios duo Plinii floruere: e quibus iunior: quo die: & anno natus sit adhuc quæritur: sub Nerone non ambigitur. patria Nouocomensis. L. Cæcilio patre: & historici Plinii ex sorore genitus: a quo per adoptionem familiæ eius insertus: auunculi bonorum: & studiorum alio scribendi genere successor. præceptores habuit Fabium Quintilianum: & Niceam sacerdotem. in Syria tribunus militū Euphratem philosophum audiuit. ubertate Liuiana plerunq; capiebatur. græca in latium nostra in græciam transferens studium suum adolescens intendebat. puer admodum comœdiam græcam composuit: elegos: & heroicos aliquando pangens. suos etiam hendecasyllabos: quorum libellum emisit: a græcis probo gloriatur. nonnunquam enim uersiculos parum seueros: ipse tamen integerrimus uita fuit non sine summorum uirorum exemplo. undeuicesimo ætatis anno dicere in foro cepit: & in senatu plures grauissimas causas egit. Prætor ludos dedit uix Domitiani callidam immanitatem declinans: cum omnem uirtutem excindere conaretur. Cæsaris Quæsturam: Tribunatum pl. Præfecturam ærarii. Aemiliæ uiæ: & aluei Tyberis curam: Auguratum: Consulatum summa fama & pari integritate administrans. In Tribunatu militum: & Quæstura Calestrium Tyronem collegam: in consulatu: & præfectura Cornutum Tertullum sortitus: augurali dignitate Iulio Frontino successit. Ponti: & Bithyniæ ad statum ordinandum missus proconsulari potestate non minorem prudentiæ gloriam: q̄ moderationis: & diligentiæ secum rettulit. Traiano gratissimus: & summa cum authoritate: a quo amicis suis honores læpius impetrauit: sibi uero quot optauerat unquam. In sigillo quadriga utebatur. diuitias: quas patrimoniis: & honestis hæreditatibus largas comparauerat: liberaliter dispensauit. nam & nutrix eius: & Quintilianus præceptor: ae interdum q̄ plurimi munificentiam Plinii sunt experti. in municipio suo bibliothecam dedicauit: & annuos sumptus in alimenta ingenuorum policitus erogauit: tertiamq; salarii partem publico præceptori obtulit. Romanum: & Firmum censu equestri iuuit. Caninium ad bonas artes reuocauit. in agendi causis abstinuit non modo pactione: dono: munere: uerum etiam xeniis. Laurentinum rus: & alterum in Thuscis: quibus mire afficiebatur epistolis celebrauit. de multis autem: quas iuxta Larium possedit uillas: dilexit imprimis: quam fere in plano conditam Comœdiam: & quam Tragœdiam uocat: quia in edito sita Romæ habitauit in exquiliis. uxores duas habuit: posteriore nomine Calphurniam Calphurnii: & Pompeiæ Celeberrime filiam: cum qua iucundissime quamuis sine prole uixit: & eius studiorum ministram quidam testantur. Ex doctissimis amicorum referam Virginium Rufum: Vestricium Spurinnam: Silium italicum: Pompeium Saturninum: Valerium Martialem: Cor. Tacitum: Suetonium: Tranquillum: Voconium Romanum: Antoninum: Martialem etiam uiatico secedentem prosecutus: Tacitum ut rectorem: & magistrum suspiciens: Tranquillum contubernalem suum fouens: & ornans. fuit illi cum Aristone: Corœlio: Frontino: Neratio: Arriano iurisc̄onsultis amicicia summa. Inter libertorum prædilectos habuit Zosimum: & Encolpum. gloriæ appetēs: & immortalitatis summus aucupator quod reliquum temporis dabatur a rebus ciuilibus: & domesticis: id totum studiis impartiēs: quorum uariis generibus nulli satis confisus experiebatur. nam præter iudiciales: quibus Demosthenem imitabatur: demonstratiuas scripsit orationes: historias incertum. hunc potissimum crediderim Fabium per ista demonstrasse. sunt hodie summa: quibus illustratur forum ingenia. nanq; & consumati iā patroni ueteres æmulantur: & eos iuuenum ad optima tendentium imitatur: ac sequitur industria. Nullum emendandi genus omittebat: ac primum quæ scripserat secum ipse pertractabat: deinde duobus: aut tribus legebat: mox aliis tradebat annotanda: notasq; eorum: ii dubitabat: cum uno rursus: aut altero pensitabat: nouissime pluribus recitabat.

IOANNIS Mariæ Catanæi Commentarii In Epistolas Libri primi C. Plinii Cæcilii Secundi Nouocomensis.

PRequẽter. primũ ꝓfari libet iscribẽdum ex ueterib⁹ marmor⁹ titulis. C. Plini⁹ Cæcilius Scds: ad hoc Tráq. & Dione i Augusto tradẽte lege cautum fuisse: ut adoptat⁹ adoptátis appellationẽ sumeret. i. nomẽ familiáq; sua etiá retẽta: uñ Octauianus a Iulio adoptat⁹. C. Iuli⁹ Cæsar Octauius est appellat⁹: &. P. Cornelius Africanus Scipio Aemilianus. L. Pauli fili⁹ & Africani per adoptionẽ nepos: neq; refert utra familia ꝓcedat. Septicius Clarus: cui hoc opus epistolare dedicat: & hortatu eius susceptum emittit: uir fuit iudicio Secundi ab oĩ fraude remotus: Euritii Clari auunculus: ꝓfecto ꝓtorii Turboni Adriano uolẽte succesſit: deinde tñ illi succesſorẽ dedit ĩpator: q; apud Sabinã uxorẽ in iussu eius familiarius ageret quam reuerẽtia domus Cæsariæ postulabat moxq; loco hostis habuit. Accuratius: diligẽtius: a cura sua facit lectorẽ attẽtum. Colligerẽ. i unum redigerẽ. seruauit ordinẽ: ná prius necesse é colligere: deinde publicare. Nõ seruato tpis ordine. nõ cõsideraui tps: quo una quæq; epistola cõposita fuerat: q; nõ tá seruádum iis: q epistolas emittunt: q̃ hystoricis: qbus ꝓprium: quo tpe singula gesta sunt explicare: uñ subiecit. Neq;. n. historiá cõponebã credo feciſſe Scdm ad exẽplum Tyronis liberti: q nullo certo cõpositionis ordíe. M. Tullii cõgessit epistolas. at í historia rẽ⁹ ordo requritur. plerunq; tñ trãsmutat⁹: qd Trãquillus est sequutus ꝑ species: nõ ꝑ tpa dimẽsa Cæsar⁹ uitas monumẽtis tradẽdo nõ sine rõne. & excusatiõe. Sed collegi. In manus uenerat. casu & forte. notádum in manus uenire nõ solum significare iuẽtionẽ: uel⁹ ét recognitionẽ: sicut dr̃ í mẽté uenire nõ recordatiõis cá tm̃: sed recognitiõis cõsiderationisq;. Cõsilii tui. quo me ad epistolas publicádas incitasti. Obsequii: ut tibi morẽ gererẽ. sensus é: restat igit̃ ut uter q; hoc opus cõprobet: & placeat lectorib⁹. Ita si placuerint ícitabor requrere: q̃ sunt in obscuro: & deinde q̃s scripsero í uolumen redigã. Addidero. cõposuero. Nõ supprimã. nõ cõtineã apud me sed publicem.

Scepticius Clarus

In manus

QVia tardioré. hic me fere cõfundit diuersitas exẽplarium: nam Adriano alia: alia rursus Arrio: plura Arriano scriptá fidem faciunt: sed Arriano oĩno cõtẽderi Arriano íquá Maturio Altinati eq̃ti: cuius familiaritate & iudicio in lr̃is Scds utebat⁹ eodẽ libro tertio mẽtionẽ ad Maximum faciente fuit: & Arrianus philosophus ex Nicomedia Romæ clarus Adriano &. M. & Antonio imperantibus nouus Xenophon cognomento: & Arriani iurisconsulti mentio fit ab Vlpiano: ut alios aliis temporibus Arrianos uigentes omittam. nam & labolenus de iure fisci scribit Arrianum Seuerum. ꝓfectũ ærarii: cũ eius q tacite rogatus fuerat nõ capiẽti fideicõmissum reddere: bona publicata erát: ꝓnũciasse nihilominus ius deferẽdi ex cõstitutiõe diui Trafani hr̃e: eũ. cui fideicõmissum erat relictum. põt ét uideri scripta Arrio Antonío: ad quẽ alibi Antonini

Arrianus Maturius

Arrianus Seuerus

Arrius Antonin⁹

C. PLINII CAECILII SECVNDI EPISTOLA. LIBER PRIMVS.

C. Plinius. Scepticio. S.

REquẽter hortat⁹ es: ut epl̃as: si q̃s pauloaccuratius scripsissem: colligerẽ: publicarẽq;: collegi: nõ seruato tpis ordine: neq;. n. historiã cõponebã: sed ut quæq; in man⁹ uenerat. Superest ut nec te cõsilii: nec me pœniteat obsequii. ita. n. fiet: ut eas q̃ adhuc neglectæ iacẽt: requrã: & si quas addídero: non supprimam.

C. Plinius Arriano. S.

VIa tardioré aduẽtũ tuum ꝓspicio librũ: quem prioribus epistolis promiseram: exhibeo: hũc rogo ex consuetudíne tua: & legas: & emendes:

inquam Pii auo materno: q Neruã miseratus: p imperare cœpisset hõ scũs & bis consul semel cũ Mario Celso autho. hẽo Spartia. & Tacitũ. mittit libros suos p Accia Viriola emẽdãdos: rogat ut ítẽdat limam & iudiciũ cõsilio eius in editione usurus. Aduẽtũ í urbẽ. librũ. actionẽ p Accia Viriola: quã testat scri- pfisse ad imitationẽ Demo. p Ctesiphõte. Prioribus eplís: q nõ sunt in hoc uolumine: ná alius liber é de quo nono scribit. Ex cõsuetudine tua. diligẽter. Peræq; piter. Cæsar Libro. yii. pæq; e regiõe castro& castra ponebat. uidet tñ supfluũ aut peræq; aut eodẽ stilo: idẽ. n. signant. q p stilo legũt Zelo: nõ recte iu dicãt & si græci dicant ζηλου ac íterdũ nrí: e qbus Ausonius & Sene. í puerbiis: ubi ẽt uerbũ zelari usurpauit: nisi fortasse uolumus íterpretari zelũ p nimia decoris affectatione ut obseruat apud Cyprianũ & a grámaticis dr cacozelia nimia decoris affectatio corrupta snía. Stilo. dicẽdi gñe. stilus ferrũ acutũ: quo pugillaribus scribit: sæpe tñ p cõpositiõe sumit: uerba sunt ex primo de Oratore. stilus optimus & pstantissimus dicẽdi effector & magister. & tardũ & diligẽtẽ. Quintilianus stilũ pbat. at Euanthius uoluit stilũ uerbis: oróné sensu cõstare. Semp tuũ. quo maxime delectaris: & tibi ppositi íprimis imitãdũ. Nu per meũ. qué í hoc libro imitatus sum primũ. Figuris oróonis dicẽdi genere. est. n. figura cõformatio quædã oróonis remota a cõi. & qua diuersa sermonis forma cõiungitur. figuris igit sententiax: qbus Fabio referẽte plurimũ oratio insignit: a quo libro duodecimo hæc p Demosthene traduntr: nõ ne inqt cunctos illos teretes oratores sublimitate. yi. ípetu: cultu: cõpositiõe superauit: nõ ísurgit locis: nõ figuris gaudet: nõ trãslationib9 nitet: ná pene lex orádi fuit. tãta uis í eo: tã densa oía: ita qbusdã neruis intẽta sunt. Vim uerbox: quæ solet Aeschines mõstra íuidiose appellare. fuit. n egregius uerbox fabricator. Qui. qũo. assequi possum: íterrogatio hoc agit ut neges: pinde ac si diceret. ípossibile ẽ. Materia ipsa. nra cã: argumẽtũ rei. Improbe. ísoléter. a modestia cõmendat opus suũ. Nec repugnauit nec fuit aliena. cõuenit. Huic æmulationi. Demosthenicæ. aduerte æmulatorẽ poni p eo q de pari loco cõtẽdit: secus imitatorẽ. hic idẽ alibi. nõ ut æmularer sed tñ imitarer: & sequerer tm: aliqñ cũ íuidia ponit: ut apud Apuleiũ íterio floridox. Marcellus sic distinguit: æmulus inqt similitudiné uitæ: uel ístituti repsentat: ité æmulatio ab imitatione hoc distat: q imitatio simplex é: & liuoré: atq; íuidiã nõ admittit: æmulatio hét quoddã imitãdi studiũ: sed cũ malitiæ operatiõe. M. Tullius p sectatore ídifferẽter usurpat. æmulo dicés atq; imitatore studiox meox: ac labox. In cõtentione dicẽdi. cõcertatiõe aí intẽsiõe: quæ maxie cõsistit í cõfirmatiõe: & cõfutatiõe. cũ sit oro ad cõfirmãdũ & cõfutandũ accõmodata: eã Ci. í cõtinuationé & distributioné diuisit: neq; hic locũ hẽt exornatio eiusdé appellationis: q fit ex cõtrariis uerbis. Lõge desidiæ. desuetudini a forẽsibus causis. Excitauit. Plurimũ ualet si Fabio credimus: acumẽ in altercatiõe. q sine dubio a natura ueniés arte adiuuat: & exercitatione. Si mõ. correctio. Marci nri. Ciceroné signat: qué nostrũ idest latinũ appellat: respectu græci Demosthenis. λημυθους. lepores: suauitaté. lucubratiões: sic lucernã usurpat Martialis. est. n. lecythus uas oleariũ: & plærũq; ex alabastro unguẽtũ cõtinẽs dictũ q si λατηγιον. i. receptaculum: q capacissimũ sit παρατογυτος a uase λαγυτος: aut q planũ hét fondũ: uel labellũ. misericordia lecythos qdã metaphorice accipiũt p gymnasio authore poluce: ut sit sensus Pliniũ nõ declinasse a Cice. schola. ideoq; in numero pluriũ dixisse lecythos. qm. M. Tullius Cyclicã noscebat pædiã: aut q oleum celat. authores habeo Suidã. Hámonione: nã Aristophanes usurpat oleũ nõ é in lecytho: uidelicet nõ mouemur misericordia. Nõ fugimus, imitati sum9. Itinere. a ppósita cã. Decedere. uti digressionib9: sæpe utile ẽ digredi ab eo qd ppósueris permouẽdox aiox cã: itaq; uel narratiõe expósita sæpe dat ad cõmouẽdos aios digrediẽdi locus: uel argumẽtis cõfirmatis: uel cõtariis refutatis: uel utroq; uel oíbus: si hét cũ cã dignitatẽ: atq; copiã: sed maxie cũ cõcitamus aios: ná ibí plurimũ põt: eaq; laus una oratoris est: & ppria secũdũ Crassum apud Ciceronẽ de Oratore: mõ nõ sit lõgior: in q: cũ fuerit delectatio. dét ét reditus ad rẽ aptus: & cõcinus eé. Nõ in tẽ in qbus. M. Tullius excelluit laudes suas: uel aduersarii uitia notás. Acres. acuti ígenio: & méte seueri disputãdo: q nisi librũ digressionibus exhilarasset tristis ex seuera fuisset oro. Nec é. p nõ opus é: peculiare Secũdo dicẽdi genus: qd íterdũ dephẽdes apud Martialẽ: qle illud. Nõ é qd timeas Cãdide. Exceptiõe. qd acres eẽ uolebamus. Veniã. errox: si quos í digrediẽdo cognoueris. Intẽdã limã tuã. acuã: & excité tuũ iudiciũ: ac emẽdationé í hũc librũ. Lima trãslatio p cẽsura: & emẽdatiõe: sicut & solét fabri su-

Aemulator. Imitator

Cõtentio

Lecythus

Digressio

Lima

perflua abradere:uñ Mar.iudiciũ & correctionẽ eiuſdẽ Plinii: ac Seueri cõmẽdãs libro.y.ſcripſit.Quem cẽſoria cũ meo Seuero docti lima momorderit Scãi:& limatũ uario togæ uſu idẽ rettulit Auctũ(ut ĩ hoc quoq; Martiali operem feramus)q; optĩe calleret oĩa:q; togato uiro cõuenirẽt.ſane uerbũ frequẽs apud utroſq;. Cõtubernales. meos amicos:familiares.ꝓprie tñ de his dñr q militiæ ſub uno tẽtorio uitã degũt:& cõtuberniũ ꝓ decẽ militibus una militãtibꝰ:& cõuiuentibꝰ.ná tabernæ appellatio declarat oẽ uti le ad hĩtãdũ ædificiũ:nõ ex eo q; tabul' claudaſ:ide tabernacula & cõtubernales.hæc iuriſcõſultꝰ de uer

& cõtubernales:ab editione nõ abhorrere: ſi mõ tu fortaſſe errori nr̃o albũ calculũ adieceris:ẽ enĩ aliqd plane edendũ:atq; utinã hoc potiſſimũ qđ paratũ eſt.Audis deſidiæ uotũ. edendum aũt ex pluribus cauſis:maxĩe q; libelli quos emiſimus: dicunt' in manibus eſſe:quãuis iã gr̃am nouitatis exuerint: niſi tñ auribus noſtris bibliopolæ blandiunt':ſed ſane blandiant':dum per hoc mendacium nobis ſtudia noſtra commendent.

C.Plinius.Caninio Rufo.S.

QVid agit Comũ tuæ meæq; delitiæ? qd ſuburbanũ amœniſſimũ? qd illa portic9 uerna ſẽp? qd Platanõ opaciſſimus? qd Euripus

boꝝ ſignãtiõe.Feſtus tñ Põpeius cõtubernales a tabernis:q̃ fiebãt ex tabulis dictos opinat' hic ſimpliciter ꝓ cõuictoribus: & domeſticis:e q̃bus erat Trãquillus:& liberti nõ illiterati:ĩtelligit:ſic libro prĩo Columella uillico mulierẽ cõtubernalẽ ex Celſi ſnĩa aſſignauit. Errori nr̃o.ſnĩæ cõtubernaliũ.ubiq; modeſtiã ſuã ptẽdit:ĩnuẽs poſſe iudicio decipi ſe & ſuos. Albũ calculũ adieceris. approbaueris: aſſenſeris.dignũ editione iudicaueris.Sidonius in eplis.ego tñ hmõi cõſilio albũ calculũ minĩe apponã.i.nõ cõprobabo.mos erat ꝓ albũ calculũ ſuffragari.Agathias lib.iii.epigrãmatõ. λευκον ψηφον ἐξαμεθα albũ calculũ ſuſcepimus:dũ oñdit Theodoti & uxoris innocẽtiã cõprobatã:& abſolutos a crimine: per nigrũ aũt cõdẽnare.Ouidius immitẽ demittit' ater in urnã: & Apuleius decimo manũ urnali opponit orificio:ne calculus ater intrudat'. Edendũ.publicandũ. Vlpianus edere eſt uel dictare:ul' tradere libellis:ul' codicẽ ꝓferre.Hoc potiſſimũ.hoc q; ſum emiſſurus opus: ſit optimũ. ut editionẽ merent'.ne ſi editione ĩdignũ fuerit aliud deintegro mihi ſit elaborãdũ. hoc.n.deſidioſi hoĩs uotũ. Deſidiæ uotũ.hoĩs ignaui deſideriũ optãtis ſua ſcripta eẽ pſtantiſſima.Libelli quos emiſimus.intelligerẽ libellos de ultione.Heluidii:quos tp̃ibus Neruæ ſcripſiſſe.ac mox emiſiſſe teſtat' alibi. In manibus eſſe.laudari.ꝓbari.placere. Gratiam nouitatis exuerint.iampridem ſint publicati:neq; legantur tanquam noui: placent enĩm qualiacunq; ſint noua ſcripta. Blandiuntur auribus.adulantur.falſa referunt. Studia noſtra comendent.& per hoc incitent me ad potiora publicanda.

QVid agit Comũ.Caniniũ Rufum municipẽ ſuũ hortat':ut ſe monumẽtis lr̃aꝝ a mortalitate uĩdicet omiſſa reꝝ uulgariũ cura.Fuit.n.ſtudioſus:carminũ pſerti:q̃bus bellũ Dacicũ Traiãi ſcribere orſus ẽ. Comũ.pr̃ia nr̃a.oli mediocre oppidũ cæteꝝ Põpeius Strabo Põpeii magni pr̃ colonos ab incũbẽtibus Rhetis uaſtato reſtituit.cui.Cn.Scipio tria milia hoĩum iſup adiecit.poſtmodũ Iulius Cæſar q̃nq; inclinoꝝ milia ad habitãdũ.deduxit:e q̃bus q̃ngenti illuſtriſſimi fuere græci:hos ẽt ciuitate donatos ĩ habitatoꝝ nũero deſcripſit:haud tñ ibidẽ domiciliũ habuere: ſed oppido nomẽ relinquẽtes:& Nouũ Comũ appellãtes Nouocomenſes oppidanos uocauere.nobilitat' Comũ Pli.referẽte aq̃ ad tẽpaturã ferri.ĩterpres Appiani deceptus ẽ ubi tradit Cæſarẽ Nouũ Comũ condidiſſe: cũ græce ſcribat' κατωικιαι.i.coloniã deduxiſſe. Tuæ meæq; delitiæ.utriq; nĩm magna oblectamẽta pſtans. Quid.repete agit. Suburbanũ.rus iuxta urbẽ Comũ. Verna.aprica æſtate:& hyeme:ubi ſit perpetuũ uer. Platanus opaciſſima.legit' etiã platanõ opaciſſimus.ná platanõ locus ẽ platanis cõſitus:cui9 accuſatiuũ platanona Mar.ꝓtulit lib.iii.& Sidonius octauo, eſt aũt forma græca:ſicut daphnõ lauretũ a latinis dictũ.platanus arbor eſt umbræ gr̃a tm̃ expetita:& adeo poſtea honoris ĩcreuit: ut mero infuſo enutriret':ná pter Plinii teſtimoniũ accedit Mar.authoritas de platano Cordubẽſi talia ſcribẽtis. Creuit & effuſo lætior umbra mero.cõmendatio arboris nõ alia maiot.q̃ ſolẽ æſtate arcere: hyeme admittere: unde tradit Cicero ĩ ſuo Oratore diſputaſſe cõmode Sæuolã cũ Craſſo:& reliquis in Platõe:quẽ ſane Tacitus libro.xi.ſuaꝝ hiſtoriaꝝ ſignauit:dũ inqt ne opacitas arboꝝ uapore ignis minueret'. Euripus. ut diei æſtum redderẽt leniorẽ aquã deriuabant per uarias ſemitas fluentem:riui aũt hmõi obliqui:& reciproci.qui fluunt:& refluunt euripi appellant':de quoꝝ inſtabilitate extant apud Suidã græca prouerbia quale illud ανβρωπος ευριπος.homo euripus.aduerſus hoĩes facile ſe mutãtes:& ĩſtabiles: & illa ad idem τυχη ευριπου για ſλαγολα ευριπος.i.fortuna euripus:& ſnĩa euripus.eſſe aquaꝝ ductus euripos ſatis cõſtat Senecæ teſtimonio lib.quartodecimo epl'aꝝ referentis qui Euripos ſubito aquaꝝ ĩpetu implet aut ſiccat.Lampridius in Heliogabalo ferẽ in euripis uino plenis nauales circenſes exibuiſſe.Plinius Cæſar dictator in elephantoꝝ munere euripis arenã circũdedit:ne:ut prius: cũ populi uexatione eruptionẽ tẽptarent:abhorret. n.aquã id genus belluæ.ex quibus apparet non ſatis uerã illoꝝ ſnĩam: qui riuulos per prata defluentes ſi paulo murmuratiores eſſent:euripos:alios maiuſculos nilos appellarunt: ná M.Tullius lib.pri.de legibus indifferẽter poſuit ductus inquit:aquaꝝ quos iſti nilos euripoſq; uocãt quis cum

Caninius

Comum

Platanus

Euripus

uiderit non irriserit. sed magis ridicula illoꝝ opinio qui euripum uitem malleolus circumquaqꝫ ductis in formam latus esse crediderunt neqꝫ assentior dissentiétibus euripos manu factos ꝑ fossas & cuniculos dictos a filitudine Chalcidici freti septies in die reciprocantis authoribus Iustino & Suida a quo euripus fretú locus aquosus inter duas terras boetiæ & atticæ interpretat' Liuius tamé non septies die sicut fama fert téporibus statutis reciprocat euripus sed remere in modú uenti nunc huc nũc illuc uerso mari uelut mente ꝓcipiti deuolutus torrens rapit': & Pausanias lib. ii. testat' Euripú circumfluere ĩ circuitu regionis Platanistæ: quæ quia multis platanis cõsita: inde traxit appellationé: & libro sexto Mitilenã ĩquit dupliciter euripi diuidunt. appellati euripi παρατοπίτω a latitudine ꝓ cõtrariú: qꝫ nõ sint lati: sed angusti sic scriptú reperies apud magnũ etymologicú. Viridis. refert' ad herbas: quas alluit. Gémeus. ad splendorẽ aquæ: & calculoꝝ.

uíridis: & gémeus? quid subiectus & seruiens lacus? quid illa mollis: & tñ solida gestatio? quid balineũ illud: qđ sol plurimus implet & circuit? quid triclinia illa popularia? quid illa paucoꝝ? quid cubicula diurna nocturnaqꝫ possident te? & ꝓuices ptiunt'? An ut solebas ĩtẽtiõe rei familiaris obeũdæ crebris excursiõibus auocaris? Si possidẽt felix: beatusqꝫ es: si mius: unus ex multis: Q uĩ tu (tps é.n.) humiles & sordidas curas aliis mãdas: & ípe tei alto ísto: píguiqꝫ secessu studiis asseris: hoc sit negociũ tuũ: hoc ociũ: hic labor hęc reqes: ĩ his uigílię: ĩ his ét sónus repóat':

Subiectus. demissus: ná uilla iuxta lacum surgebat. Seruiés usib⁹ tuis. lacus. larius.

Gestatio. locus quo gestabant' sanitatis: uel uoluptatis gra. idẽ ad Gallũ: gestatio buxo: aut rore marino: ubi deficit buxus: ambitus: de q̃ locut⁹ satyra septima Iuue. Balnea sexcentis: & pluris porticus: in qua Gestet' dns quoties pluit: & quarta. Quid refert igit' quãtis iumenta fatiget Porticibus: q̃ta nemoꝝ uectet' in umbra? & Paulus gestationé cõfici ex arboribus asserit. sed ꝑ ipsa succolatione interdũ usurpat'. nã Celsus inqt lenis in naui: in lacu gestatio est: uehemẽtior in alto: uel lectica: aut scãno: acrior uehiculo. Mollis & tñ solida. ut lectica sensim lata. Balneũ. legit' ĩ mltis codicibus balineũ. sicut apud alios: qꝫ nõ abhorret a rõne: cũ græ. βαλανειον uocẽt: de cuius uerbi deriuatiõe Suidá: & magnũ etymologicũ lege: eniuero in monumẽtis antiquoꝝ balineũ potius q̃ balneũ annotauimus frequẽter. poetæ tñ balnea & nõ balinea usurparũt. balneas uero. P. Victor sæpius: ĩterdũ Pli. historicus: & iurisconsulti Varro tradit balneas publicas significare: at neutro priuata. Plurius sol ĩplet: ac circuit. ĩ qđ Seneca sic ĩ eplis iuehit'. at nũc blactaria uocant balnea: si q̃ nõ ita apta sũt: ut tocius diei solẽ fenestris amplissimis recipiãt: nisi & lauent' fimł: & colorẽt: nisi ex solio agros: ac maria ꝓspiciãt. Triclinia. triclinlũ neminẽ adeo ineruditũ puto q neſciat locũ ee cõuiuii. dictũ authore Seruio a trib⁹ lectis stratis: qđ ét uocabuli ĩterꝓtatio oñdit: & Varro ĩ re rustica triclinũ sterni cœnádi cã dixit: sicut Apuleius comessatorib⁹ ingetũ. id Porphyrius latie cœnaculũ sentit. lectos ei⁹ pares: & altitudine: & materia: & figura Varro fieri solitos asseuerat: q triclinaria æstiua ad frigus oriẽtis: hiberna ad solẽ occidẽtẽ cõstrui ꝓcipit: a quo nõ differt Vitruuius: nisi ĩ q̃tũ ad septẽtrionẽ: ꝓterea uerna: & autũnalia ad oriẽtẽ uergi mãdat: rõnesqꝫ ĩsup explicat talis positus: & triclinioꝝ. q̃ cõclauia siue cœnatoria dici possunt: q̃ta latitudo fuerit: bis tãta lõgitudo sicut altitudo dimidio latitudinis: & lõgitudinis fieri debebit. Popularia multoꝝ: & cõia mltis. uñ qdã græcoꝝ popularia appellarũt populi cõgregationé: ĩterdũ populare ppłׄo gratú sicut apud eũdé: ac plæroſqꝫ sæpius. popularis ét eiusdẽ populi uir. & cõditionis: aliqñ amicus: & popularitas in oís rei cõsortiũ sumit': q̃ secũdũ Plutarchũ ĩ ope politicorũ rõne oroneqꝫ populo ꝓsuadet. Diurna. in qbus quiescere solemus ĩterdiu: ná nocturna ꝓprie dicunt' dormitoria. Partiunt'. sortiunt'. in secũda tñ lectione patiunt' fuit. Auocaris. distraheris. remoueris ab hmõi cõmodis. Obeũdæ. curãdæ. cõponendæ. Si possident. si occuparis tot uoluptatibus: & isto pinguissimo ocio: Felix beatus es. felix qui recipit a fortuna felicitaté: aliqñ tamen ut apud Virgiliũ ponit' pro eo qui dat: beatum uero esse scribit Seneca: qué nulla res minorẽ facit: & summá tenet: neulli quidem nisi sibi innixus est: nam ille beatus uidet': cui & bona suppetunt: & quemadmodũ carere uitiis debeat callet: felicem minus esse: q̃ beatũ Apuleius indicat felix inquit: & certius beatus: unde seruauit ordinẽ Secundus. qué libro tertio mutauit postponés minus. beatũ & felicé Siliũ dicens. Plato felicitatem quinqꝫ partité diffinit: & beare Vlpianus interpretat' prodesse: inde bona quod prosint. Si minus. si non te possident. Vnus ex multis. plebeius es: & uulgaris. hic dicendi mos apud græcos usitatissimus cũ uolunt ostendere aliquem nulla uirrute eminere inquiunt ουτοσ εστιν εν πολλοισ hic est ex multis.

Gestatio

Balneum

Triclinių

Popularis

Popularitas

Felix
Beatus

Beare
Bona

Tẽpus est. n. iã peruẽnisti ad ætatẽ studiis aptam. Humiles curas. administrationé rei familiaris cõuenientẽ uulgarib⁹: neminẽ. n. excelsi ingenii uirú húilia delectãt: & sordida. magnarũ rerũ spiritus ad se uocat: & extollit: & ꝓter dicta Senecæ Mamertinus ꝓ cõsulatu. nõ põt quicq̃ abiectũ: & humile cogitare: q̃ scit de se semper esse loquendum. Sordidas. deformes: auaras. Aliis. dispẽsatoribus tuis. siue hominibus auaris: & ꝓsentia tñ cogitãtibus. Asseris. liberas. uẽdicas: qđ etiã ĩ aliqbus exẽplaribus offendi. Negocium, in hoc insuda. Hoc ocium hoc oblectares: nam intentione studii sũma corpus: & aium fatigamus: remissa fouemus. est autem contrarium exornatio. Somnus reponatur. studedo somnũ expectes.

Effinge:& excude.illud ad inuentionē:& cōpositionē:hoc ad emēdationē referē. Perpetuo tuū.semp circumferaē sub tuo noīe:fere similibus eundē hortaē libro tertio.nos certe studiis proferamus: & quatenus nobis denegaē diu uiuere:relinquamus aliqd: quo nos uixisse testemur. Reliqua reꝝ tuaꝝ. bona fortunæ. Hoc opus litteraꝝ. Semel cœperit.merito laudatum fuerit.unde apud Athenæum legimus hæc habeo q̄cūq; didici:& studui adhæc q̄ ꝓba sensi: reliqua q̄is cū uoluptate oīa ꝓteriere. Scio quē aīum.noui te stimulis nō egere. Vt tibi ipse sis tāti.ut aliqd opus edas quod a te probeē: nā si id laudabile credideris cæteri tuā sn̄iam sequentur.tanti facit iudicium Caninii.

effinge aliqd:& excude:quod sit ꝓpetuo tuū. nā reliqua reꝝ tuaꝝ post te aliū atq; alīū dn̄m sortiē tur:hoc nūq̄ desinet eē: si semel cœpit tuū. Scio quē aīum:qd horter ingeniū:tu mō enitere:ut tibi ipse sis tāti:quāti uideberis aliis: si tibi fueris.

C.Plinius Pōpeiæ celerrimæ socrui.S.

Vantū copiaꝝ i Ocriculāo:i Narniēsi: i Carseolano:i Perusino tuo: in Narniē si uero ēt balineū: ex epl̄is meis(Nā iā tuis opus nō ē)una illa breuis & uetus sufficit:n me hercule tā mea sūt:q̄ mea sūt:q̄ quæ tua: hoc tn̄ differunt:q; solicitius & intētius tui me:q̄ mei excipiunt. Idē fortasse eueniet tibi:si qn̄ in nr̄a diuerteris.qd uelim facias:primū:ut ꝓinde nr̄is rebus:ac nos tuis ꝑfruaris:deinde:ut mei expergiscant aliqn̄:qui me secure ac ꝓpe negligēter expectāt.Nā mitiū dn̄oꝝ apud seruos ipsa cōsuetudine metus exolescit:nouitatibus excitāt: ꝓbari q; dominis per alios magis: q̄ ꝑ seipsos laborant.

C.Plinius Voconio Romano.S.

Idisti ne quēq̄.M.Regulo timidioré:humiliorēq; post Dōitiāi mortē: sub quo n̄ miora flagitia cōmiserat:q̄ sub Nerone: Sed tectiora.cœpit uereri ne sibi irascerer.nec fallebaē

Vantū copiaꝝ. Laudata prius reꝝ copia ī uillis Pōpeiæ Celerrimæ socrus suæ: & suoꝝ diligentia. inuitat illā ad sua ꝓdia. Pōpeia. Celerrima

In Ocriculano:ꝓdio.Ocriculani populi: si Plinio credimus:in Gallia togata: Strabo refert ad uiā Flaminiā Ariminū uersus. at Dionysius inqt ocricula ciuitas Tyrrhenoꝝ:cuius gētile Ocriculanus tradēte Stephano. Ocricula

Narniēsi. ꝓdio tuo. est āt Narnia Ocriculo uicina ciuitas Sānitū:ꝑ quā Naramnis labiē: un̄ ēt Narnia dicta cū antea Nequinū uocareē: colonia a Tito Flaminio aduersus Vmbros eo missa authores sunt Liuius:Strabo:Plinius:& Stephanus: ut omittā Martialē lib.vii.& Claudianū ī laudibus Honorii asserētes Narniā ī edito cōditā:& ī Narniēsi agro sicitate lutū fieri: himbre āt puluerē lib.xxxi. ꝓdidit Plinius qd admirādis suis īseruit.M.Ci. Carsulano.Carsulani:quos Strabo Carsulos nominat:populi sunt:& ipsi parū a Narnia distātes.at Columella lib.iiii.Carseolanū scribit:& ita in qbusdā Scdi codicibus legisse memini.Nā & Ouidius fastoꝝ.iii. Carseolos opidū fuisse testaē qua uia ab urbe īpe lignos itur.agrosq; inibi fruméto fertiles oliueto steriles. Carseolanæ quoq; uulpis fabellā recitat. Perusino tuo.fundo.Perusia iuxta Clusiū ciuitas: illustrata augusti obsidione aduersus.L.Antoniū.M.Antonii fratrē. Narnia. Nequiniū. Carsulani. Perusia

Sufficit.subaudi ꝓbare. Tuis. epl̄is ad ꝓbādū hoc. Nō me hercule:hæc uerba usq; hoc tn̄ differūt:fuerūt in principio illius breuis:& ueteris epl̄æ Scdi:quoꝝ sensus.amo magis tua q̄ mea.ē aūt traductio:q̄ facit ut cū idē uerbū sæpius ponaē: nō mō nō offendat aīum auditoris:sed ēt oīonē cōcinniorē reddat. Tui.serui domestici. Excipiūt:diuertē hospitanē Idē.q;serui mei diligētius te suscipiāt: q̄ tui. Nr̄a.ꝓdia. Ac nos tuis rebus ꝓfruimur. idest domestici. Mei.serui. Exolescit.paulatim recedit. Mitiū:nā si essent crudeles magis glisceret ī secūda lectione uicio fuit. Nouitatibus cū nouus hospes accedit. Per alios aīcos dn̄i q̄bus studeant gratificari:ut ꝓ eos studiū suū apud dn̄os cōmēdeē. Quā ꝓ ipos.q̄ ꝓ dn̄os solertes ipsis se mōstrādo.ul̄ legas q̄ ꝓ seipos.s. seruos. ut sit sensus cupiūt magis apud dominos ab aliis laudari q̄ ipsos facere laudanda a dominis.

Idisti ne mores subdolos & malos.M.Reguli causidici Voconio ꝓ epl̄am oñdit.is.n.post malos prīcipes:quoꝝ tpibus usus fuerat:cœpit timere ne Secūdū quem in causis agēdis læserat: iratū hēret:q̄re ambibat illius amicos:ut se recōciliarēt:erat.n.cū timebat oīuꝫ timidissimus: cū audebat audacissimus: Voconius aūt Romanus equestri familia ex citeriore Hispania:flamē Dialis:& Secūdo cōtubernalis:ac oīonū castigator fuit:mira ī sermōe:ipsoq; uultu suauitate: adhæc fidelis:& iucūdus:causidicus eruditus:cuius epistolas musæ dictare uidebanē:sub Adriano īterriit: & tumulo eius:dū uelut aīcū:& poetā īperator uenerareē:ita scripsit scdm Apuleiū.Lasciuus uersu mēte pudicus erat.fuit & Voc.Saxæ:ad quē diuos frēs rescripsisse testaē Vlpi.cōtinet hæc epl̄a duas exornatiōes notationē: & sermocinationē. M.Reguli:q captator testamētoꝝ:ex paupe: & tenui ad maxias opes ꝓ flagitia ꝓcesserat:huius loquētiā:& temeritatē sæpe mordet Secūdus:nā īterdū ī hac epl̄arū scena occurret:quē Martialis more suo blādiēdo tāq̄ summū causidicū carminibus īseruit. Domitiani mortē.de q̄ alibi cōmodius diceē.fuit āt Regulus Domitiāo acceptus.qa malus. Voconius. Romanus. Regulus

Nō minora flagitia. maxia scele- Flagitium

ra.flagitiū more militari dī res flagitatiōe:hoc ē increpatiōe digna.nā flagitatio ad ſtrepitū refert: unde flagellū & flagitare pſonare intelligimus:authoꝛ Donatus. Tectiora.ſecūdū imperatoꝝ ingeniū: ſub Nerone in propatulo peccabat:ſub Domitiāo malitiā diſſimulabat. Ruſtici Aruleni periculum fouerat.adiuuit Ruſtici accuſationē Regulus ſub Domitiāo:qđ philoſopharet:& Thraſeā laudaſſet: uirūqꝫ ſanctū dixiſſet:neqꝫ in ipm mō authorē:ſed in libros quoqꝫ eius ſæuitū eſt.delegato triūuiris miniſterio: ut monumēta clariſſimoꝝ ingenioꝝ in foro uterent. hæc ſumpta ex Donie græco & Tacito:apud quē inſuper ſcribit Arulenū ſub Nerone tribunū pl.cupidine laudis flagrātē obtuliſſe ſe interceſſuꝝ ſenatuſcōſulto: qđ fieret contra Thraſeā: niſi eius ingētes ſpūs Thraſea cohibuiſſet:ne uana:& reo nō pfutura:iterceſſori exitioſa icipet:hūc iā interfectū ad ſe cū enſe accedentē uidit p quietē Domitianus paulo añq̄ trucidaret referēte Dione. Stoicoꝝ ſimiā.falſum imitatorē ſtoicæ ſectæ. Vitelliana cicatrice ſtigmoſū. notatū cicatrice ex uulnere q̄ tumultu Vitelliāo acceperat. uictor nāqꝫ Vitellius(ut ſcribit Tacitus)legatos p cōcordia:& pace ſuadenda ad duces Veſpaſiani miſit:ſed uaria legatoꝝ ſors fuit:nā qui Petilio Cereali occurrerūt extremū diſcrimē adiere uulnerato ptore Arulēo Ruſtico:auxit iuidiā ſup legati:prætoriſqꝫ nomē: ppria dignatio uiri. Eloquētiā.ironice.nā erat uir malus dicendi imperitus. Herēniū Senectionē hic ī Bethyca natus.& ibi Quæſtor accuſante Metio Caro interficitur a Domitiano:q̄ nullū magiſtratū poſt Quæſturā longo tēpore medio petiiſſet: q̄ Heluidii Priſci uitam cōpoſuiſſet acceptis a Fannia uxore cōmētariis.nos inqt Tacitus inocēti ſanguīe Senectio pfudit. Metius Car⁹. cui uidebat Regulus exprobare necē Senectiōis:quē reū ipietatis feciſſe teſtat libro ſeptimo Secūdus: & ſūmū delatorem ſub Domitiano fuiſſe cōſtat Iuuena.& Martialis teſtimonio. Quid tibi cū meis mortuis.fuit mos antiqs ſecūdū Ariſtophanē grāmaticū nō accuſare defunctos.hoc ēt nos monet Home.li.yii. Iliados dicēs nullū eē odiū cū hoibus uita functis:uñ puerbiū ουχοσιον φθειμενοισι λοι δορειν impiū de functis cōuiciari:ſup quo libro octauo a Secūdo allegato plura explicabimus meis āt dixit:ut q̄ delatiōe ſua oppſſerat.Senectiōe. Craſſo.Piſonis frē Regulo accuſante iterfecto a Nerōe.Camerino. Scribonio Camerino.utriuſqꝫ fit mētio apud Tacitū. Ille.Regulus.Hæc ſcripta ī Ruſticū. Nō adhibuerat. non iuitauerat me. Capitaliter cū periculo uitæ. Cētūuiros. apud quos Secundus plurimū excelluit: ſolent eni arenā ſuā appellare.ī cauſis cētūuiralib⁹ uſu capionū:gētilitatū:agnationū:alluuionū:nexoꝝ:mancipioꝝ:parietū:luminū:fluminū:ſtillicidioꝝ:teſtamētoꝝ ruptoꝝ:aut ratoꝝ:cæterarūqꝫ reꝝ innumerabiliū cauſæ uerſabant:añ Secūdū:& Tacitū cētūuirales cauſæ:adeo ſplendore alioꝝ iudicioꝝ obruebāt: ut neqꝫ Cice.neqꝫ Cæſaris:non deniqꝫ ullius magni oratoris liber apud centumuiros dictus legatur exceptis oronib⁹ Aſinii p hæredib⁹ Liburniæ:omittimus qñ primū iſtitutæ: & iudicū numerū alio loco opportunius. Arrionillæ Timonis.neqꝫ uxoris Arrionillæ mētio:neqꝫ Timōis mariti apud ullū ſcriptorū:q̄ fuerit illa tēpeſtate mihi occurrit:prius.n.fuerat Timō cognomēto μισανθρωπος & alius Timon phliaſius phūiam pfeſſus. Rogatu.pcib⁹. Ruſtici.Aruleni.anteq̄ dānaret.Regulus cōtra. nitebat ad ſup q̄ iā lata fuerat ſnīa Modeſto. Vectii Modeſti.Modeſtū pfectū Aegypti tradit Suidas:& Martia.Modeſti acumen circa difficilia poetarum cōmendat. Vectii declamatoris meminit Iuuenalis: & Iuliū Mouñ libro.iiii.cōqueriť piclitatū fuiſſe ſua eloquētia. Si rñdiſſem bñ.ſi dixiſſem me bñ ſentire de Modeſto exule:ueꝝ ſi male rñdiſſem:magnā infamiā mihi imiſiſſem: ut qui dānarē. cuius ſnīam cōprobarē. Tū.dum rñdeo. Quid ſentiā.de Modeſto. Ille.Regulus. Solebāt.apud iuſtos iudices:ut tacite oſtēderet tpibus Domitiani ſolere teſtes ēt in damnatos iniuſte produci. In reos. aduerſus eos:q̄ in iudicium

Ruſticus Arulenus

Herennius Senectio

Metius Carus

Centūuiri

Arrionilla Timon

ſiraſcebar. Ruſtici Aruleni piculū fouerat. exultauerat morte:adeo ut librum recitaret: publicaretq̄:in quo ruſticū inſectat:atq̄ ēt Stoicoꝝ Simiā appellat:adiicit Vitelliana cicatrice ſtigmoſum. Agnoſcis eloquētiā Reguli:lacerat Herennium Senectionē tā ītēperāter quidē: ut dixerit ei Metius Carus:Quid tibi cū meis mortuis? Nū qd ego Craſſo aut Camerino moleſtus ſū? quos ille ſub Neroē accuſauerat. Hęc me Regulus doleter tuliſſe credebat:ioq̄ ēt cū recitaret librum: nō adhibuerat. Preterea reminiſcebat q̄ capitaliter meipm apd cētūuiros laceſſiſſet. Aderā Arrionillæ Timōis uxori rogatu Aruleni ruſtici: Regulus contra:nitebamur nos in parte cauſæ ſentētia Metii Modeſti optimi uiri: Is tum in exilio erat a Domitiano relegatus. Ecce tibi regulus:quæro inqt Secunde: quid de modeſto ſentias? Vides quod periculum ſi reſpondiſſem bene:quod flagitium ſi male:non poſſum dicere aliud tūc mihi quā deos adfuiſſe. Reſpōdebo inquam quid ſentiam:ſi de hoc Centumuiri iudicaturi ſunt. Rurſus ille:q̄ro quid de Modeſto ſētias: Iterum ego: ſolebant teſtes in reos:non in damnatos interro-

citanť.uerum Modeſtus nõ reus amplius eſt:ſed dãnatus:ergo fruſtra ſuper hoc me interrogas. M. Tul. de oratore reos inquit appello nõ eos modo:qui arguunť:ſed oẽs:quoꝝ de re diſceptať: Iuſtinianus reꝰ eſt:qui facere aliqd cõať:actor qui deſiderat ne qd fiat:q̃ diffinitio ſane apud oratores non ſeruať. Pronũciatum.iudicatum:ná ꝓnunciare ii dñr:quæ hñt ius cognoſcẽdi. Vlpianus de reꝝ ſignificationibus ꝓnunciatum:& ſtatutũ idẽ dici poteſt. ꝓmiſcue.n.& ꝓnũciaſſe:& ſtatuiſſe ſolemus dicere eos:qui ius hñt dicendi:uel cognoſcẽdi. alias. M. Tullius ꝓnunciatum uocat axioma:interdum ꝓnunciare abſolute pro dicere:inde pronunciatio oratori conueniens. Conticuit. Regulus obmutuit.

Reus.

Pronũciať.

gari. Tertio ille:non iam quod de Modeſto: ſed quid de pietate Modeſti ſentias quero. queris inquam quid ſentiam. at ego ne interrogare quidẽ fas puto de quo pronunciatum eſt. conticuit. me laus:& gratulatio ſecuta eſt. ꝙ nec famam meã aliquo reſponſo utili fortaſſe inhoneſto tamẽ leſeram nec me laqueis tam inſidioſæ interrogationis inuolueram. Nunc ergo conſcientia exterritus appræhendit Cæcilium Celerem:mox Fabium iuſtum:rogat:ut me ſibi reconcilient: nec cõtentus peruenit ad ſpurinam: huic ſupplíciter (ut eſt:cum timet abiectiſſimus) rogo inquit mane Videas Pli. domi: ſed plane mane. neq; enim diutius ſollicitudinem ferre poſſum: & quoquo modo efficias:ne mihi iraſcatur. Euigilaueram. nuncius ait ſpurina uenio ad te:immo ego ad te: Coimus i porticum Liuię:cum alter ad alterum tenderemus:exponit Reguli mandata: addit ꝓces ſuas:ut decebat optimũ uirum pro diſſimillimo:parce iquiens. cui ego:deſpicies ipſe quid renunciandum regulo putes: te decipi a me non oportet: expecto Mauricum. nondum enim ab exilio uenerat. Ideo nihil alterutram i partẽ reſpondere tibi poſſum:facturus qcquid ille decreuerit. Illum enim eſſe huius conſilii ducem:me comitẽ decet. Paucos poſt dies ipſe me regulus cõuenit i ꝓtoris officio: Illuc ꝓſequutus ſecretũ

Laus. iudicum & auditoꝝ. Famam. bonam. Vtili ſi reſpondiſſem me male ſentire de Modeſto. Inhoneſto. turpi ſi de uiro bono male locutus fuiſſem. Conſcientia exterritus. Regulus:nam mali quodam latenti cruciatu ſemper flagellantur:unde ſatyri cum illud. Cur tñ hos tu euaſiſſe putas:quos diri conſcia facti Mens habet attonitos:& ſurdo uerbere cædit Occultum quatiente animo tortore flagellum? Cæcilium. Celerem. gentilem. Secundo ambiguum an is ſit:quẽ Mar. libro ſeptimo fuiſſe teſtať in Hiſpania cũ imperio:& integre ꝓuinciã adminiſtraſſe. Iuſtũ Fabium:cui tacitus opus de cauſis corruptæ eloquẽtiæ inſcripſit. & Secũdus iterdũ litteras mittit. Iuſti ſcriptoris meminit Euſebius in rebus Neruæ. Appræhendit. detinet prætereũtẽ. Nec cõtẽtus. rogaſſe illos. Spurinam. Veſtricius Spurina uir rebus geſtis præclarus:ut opportuniori loco dicemus: & eius uitã ꝑ epiſtolam paucis abſoluit Secundus libro. iii. uixit ad multũ ætatis cum uxore Coccia:ſed filiũ Coccium admodũ iuuenẽ amiſit:in cuius laudẽ Secũdus quædam cõpoſuit:nam Spurina amiciſſime utebatur.

Cæcilius Celer.

Iuſtus Fabius.

Veſtricius. Spurina.

Abiectiſſimus. uiliſſimus. Videas. uiſites. Plane. omnino. Mane. notat metũ Reguli Spurinæ inſtantis:ne ulterius procraſtinaret congreſſum ſuum. Euigilauerã Surrexerã ad lucubrãdũ. Nũcius Spurina ait ad te uenio. Nuncius. internuncius:& pacis interpres:ac medius. Immo ego ad te. iqt Scds uenio: ná dignior erat Veſtricius. In porticũ Liuiæ ꝓporticũ Liuiæ. i tertia regione urbis iuxta caſtra Miſenatium non procul a Saburra:& uia ſacra:ubi domus. C. Cæſaris erat:cõſtruxit Auguſtus tradente Dione demolita Oui. Pollionis liberti crudeliſſimi ſimul:& ditiſſimi domo ſibi teſtamento relicta:in qua nomen Liuiæ uxoris inſcripſit:hinc Ouidius in Faſtis. Diſce tamen ueniens ætas. ubi Liuia nunc eſt porticus:immenſæ tecta fuere domus. authores ſunt Plini. ſenior: Tranquil. Victor. & Ouidi. in amoribus. Alter ad alterum tenderemus. conueniſſemus una obuiam. Exponit. Narrat Spurina. Suas. ſuo nomine honeſtas. Virum. Spurinam. Diſſimillimo. peſſimo Regulo. ego reſpondi. Deſpicies. cognoſces. ſic libro. iii. idem:& Iuſtinianus utuntur. Serui. & Donatus diſpicere dicũt eſt diſquirere cõſiliũ. Renunciandum. remittendum:uel recuſandum:nam renunciatio ut refert Aſconius:dr eius rei:q̃ i placito uenerat recuſatio:& aliter declaratio:qualis cõſulũ renũciatio: tm̃ inqt Scds ex renunciatione cõſulũ uoluptatis:quantũ prius ex deſtinatione capiebat. Te decipi a me non oportet. tibi cõſiliũ meũ detegã ſimpliciter tecũ agã. Mauricũ. Iuniũ. Mauricũ Ruſtici Aruleni fratrem:uirum grauẽ & cõſtantẽ:qui Neruæ Catullum Meſſalinũ ſæuiſſimum ſenatorem ꝙ foueret:exprobauit. apud Tacitũ:& Scd'm ſcriptũ indifferenter offendi Maricũ: & Mauricum: Martialis Mauricorũ æquitatem laudat. Ab exilio. in quo fuerat actus a Domitiano. Alterutram in partẽ. an remittam: an magis iraſcar. Ille. Mauricus. Huius conſilii. ſuper uenia concedenda:uel ſecus. Comitem. ſeq illius ſententiam. In prætoris officio. in prætorio; ubi prætor officium ſuum exercet:uel apud prætorem quo

Liuiæ. porticus.

Ouidii locus.

Diſpicere.

Renunciať

Iunius Mauricus.

Secretũ petere. conueneram officii causa. Secretum petit. quærit mecum secreto colloqui: quo dicendi genere Suetonius interdum utitur. Penitus hereret. ualde in eũ irascerer. Satrio Rufo. aduocato. qué libro octauo commemorat pro publico Certo quædam dixisse in senatu ambigua: & aquis publicis præfectum

Satrius Rufus. testatur Iulius Frontinus. æmulatio contentio ex equo in eloquentia. Non contentus eloquentia nostri sæculi summæ facultatis orator. ironice dictũ scribũt pariter Catoné nõ fuisse cõtétũ eloquétia suæ ætatis. i. supasse oés oratores sui temporis: erant autem sæculo Plinii oratores in eloquentia minores. q̃ ante: q̃ Tacitus lucubratissime differit de causis corruptæ eloquẽtiæ: Maligne dictum iniquo animo prolatum in Satrium.

Honorificum. Honorificum. honore dignum q̃ esset Ciceronis æmulus. Martialis in eundem sensum. Si quid honorificum pagina nostra sonat. Enim at: sic Terentius enim non finam: pro at non finam: & diomedes inquit enim esse interiectionem cũ intentius aliquid demonstramus: ex quibus apparet non semper reddere causam. Non

Enim.

Optima ꝓponenda. optima quæq̃ proponere. secutus est iudicium præceptoris sui Quintiliani præcipientis in institutionibus optimos authores imprimis imitandos: prius tamen hoc scripserat Seneca: & ante eum. M. Tullius de oratore libro secundo: quæ inquit maxime excellunt imitãda sunt. Palleat semper. sic libro sexto de eodem timebat: pallebat: nam pallor est malorum morum index. rubor bonorum. Hæsitabundus. cũctabundus. ambiguus quid responderet.

Egregiam. similis ironia apud Virgiliũ Egregiam uero laudem: & spolia amplare fertis. Causam excusationem. Bipedum nequissimus. uirorum pessimus: satis modeste locutus est Modestus. at. M. Tullius ꝓ domo sua asperius: hoc ministro inquit omnium non bipedum solum: sed etiam quadrupedum nequissimo rempubli. perdidisti. Libera integra. ανατατταλαιστον ineluctabilem. Factiosus factionum: & discordiarum fautor: factio enim pro diuisione ciuium in malum legitur apud Liuium: & Tacitum. Curatur a multis. idem ad Clæmentem conuenitur ad Regulum mira celebritate: cursant: frequentant. Martialis. Cinctum togatis post: & i de Saufellum Quanta reduci Regulus solet turba. Fortius sensus est interdum timore maiora obsequia præstant: q̃ amore Fieri euenire. Vt hæc concussa labantur. ut Reguli fortuna: si oppugnabitur: ruat. Nam gratia. Sententia exornatio. Infida. incerta: instabilis. Quam ipsi. mali sunt infidi. Eruditus. edoctus: est autem eruditio multarum rerum exculta cognitio: & quamquam de litteris sæpius dicatur: ut Tranquillus in Caligula: ex disciplinis liberalibus minimum eruditioni eloquentiæ plurimum attendit: tamen aliquando etiam de rebus aliis. Tentandi aduersus Regulum. Ratio constabit. erit legitima causa: constat enim ratio: quando æqua & legitima reddi potest: quod dicendi genus frequenter inuenies apud Secundum.

Factio.

Eruditio.

Ratio constat.

petit: ait timere se ne animo meo pœnitus hæreret: qđ in Centũuirali iudicio aliq̃do dixisset: cũ responderet mihi & Satrio Rufo: Satrius rufus: cui est cum Cicerone æmulatio: & qui contentus non est eloquentia sæculi nostri: respõdi nũc me intelligere maligne dictum: quia ipse cõfiteretur. Cæterum potuisse honorificum existimari. Est. n. inquam mihi cum Cicerone æmulatio: nec sum contentus eloquentia sæculi nostri. Nam stultissimum credo ad imitandum non optima quæq̃ proponere. Sed tu qui huius iudicii meministi: cur illius oblitus es: in quo me iterrogasti: quid de Metii Modesti pietate sentirẽ: expalluit notabiliter: quãuis palleat semper: & hæsitabundus inqt: interrogaui: nõ ut tibi nocerem sed ut Modesto. Vide hominis crudelitatem: q̃ se non dissimulet exuli nocere uoluisse. Subiunxit egregiam causam. scripsit iqt in epistola quadam: quæ apud Domitianum recitata est. Regulus omnium bipedum nequissimus: quod quidẽ Modestus uerissime scripserat. hic fere sermonis nostri terminus. neq̃ enim uolui progredi lõgius: ut mihi omnia libera seruarem: dũ Mauricus uenit. Nec me præterit esse Regulũ ανατατταλαιστον. Est enim locuples: factiosus: curatur a multis: timet a pluribus: quod plærunq̃ fortius amore est. potest tamen fieri: ut hæc concussa labantur. nam gratia malorum tam infida est: quã ipsi. Verũ ut idem dicam sæpius expecto Mauricum. uir est grauis: prudens: multis experimentis eruditus: & qui futura possit ex præteritis pũuidere. Mihi & tentandi aliquid: & quiescendi illo authore ratio constabit: hæc tibi scripsi: quia æquum erat te pro amore mutuo: non solum omnia mea facta dictaq̃: uerumetiam consilia cognoscere. C. Plinius. Tacito. S.

Rídebis. Tacitũ ſcriptoré grauiſſimũ:ſibiq; arctiſſima familiaritate conjunctum monet in ſyluis exẽplo ſuo poſſe:& ſtudere:& uenari commode:uerum ab hac opinione multum recẽſſit. Quintilianus:qui li.decimo penitus tale ſtudendi genus improbat:& rõnibus confutat:cui ſententiæ Tacitus accedens epiſtolam reſcripſit:quæ in hoc uolumine extat:non poſſe ſimul Dianæ & Mineruæ operam dare. Licet concedo. Quem noſti.totum ſtudiis deditum:& uenationi ineptum. Ipſe inquis.cum admiratione ꝓnunciandum eſt.Ipſe.inquã Pli. uenatus ſum. Inertia mea.ocio litterario. In proximo.iuxta me.in eundẽ ſenſum libro octauo ſcribit. uenor aliquãdo:ſed non ſine pugillaribus:ut quamuis nihil cœperim:non nihil referam. Venabulum.telum aduenandum in quod illud Mart.diſticon.Excipiẽt apros:expectabũt q; leones:Intrabunt urſos: ſit modo firma manus. Lancea hiſpanicũ uerbũ eſt referente Gellio:longius telum:græci uocant λογχην. Stilus.ferreus:quo ſcribebat antiquitas in pugillaribus:& apud Tranquillũ legimus Domitianum muſcas ſtilo præacuto cõfigere ſolitum. Pugillares. tabulæ de ligno:ſiue alia materia ceratæ:dicti a pugno uidenꝫ:q; eo contineri poſſent:de quibus Mart.ſecta niſi in tenues eſſemus ligna tabellas:Eſſemus libyci nobile dentis on9:ſed Gellii uerba quõ fierent clarius exprimunt. Aſdrubal inquit epiſtolam ſcriptam ſuper rebus arcanis hoc modo abſcondidit.pugillaria noua nondum etiam cæra illita accepit: litteras in lignum incidit: poſtea tabulas uti ſolitum eſt cæra colliuit. Plinius ex authoritate Homeri aſſerit pugillarium uſum fuiſſe ante troiana tempora ex præcedẽtibus ergo colligitur dici pugillares & pugillaria numero plurium. Meditabar enotabamq;. ſecutus eſt ordinem. nam cogitata ſcribimus. Vacuas.præda. Cæras. tabulas cæratas. Iam præterea. Tacitus iam opes tot uictoriis quæſitæ:& ſtatim. iam aqua Priuatorum licentia intercepta. ipſe in oratione panagyrica. iam quis adeo diſſolutus. Datur: ſeruatur.inueſtigando. Proinde. quare. Liuius libro primo belli punici: proinde omitte Sagunti mentionem facere. Panarium. panis receptaculum ſicut granarium grani. Lagunculam. uas uinarium. diminutiuum a lagena:quæ tnmorem in medio extendit ſecundum Iuuenalem: græci λαγυνον uocant per tria genera indiſcrete: ſicut Athenæus in ſuis cœnis notat plurimorum teſtimonio. Dianam. uenationis deam. Mineruam. diſciplinarum præſidem.

Venabulũ

Lancea.

Pugillares

Iam.

Proinde

Lagũcula

Rídebis:& licet rideas:ego ille quẽ noſti pros tris:& qdẽ pulcherrios cœpi: ipſe.iquis:ipſe:nõ tñ ut oio abſertia mea & quiete diſcederẽ ad retia ſedebã:erati ꝓximo: nõ uẽabulũ aut lãcea:ſed ſtilus & pugillares:meditabar aliqua:enotabãq;:ut ſi mãus uacuas:plenas tñ cæras reportarẽ. Nõ eſt qd cõtemnas hoc ſtudẽdi genus.mirũ eſt:ut aĩus agitatiõe:motuq; corpis excitet:iã undiq; ſyluę & ſolitudo:ipmq; illud ſilentiũ:qd uenationi dat magna cogitatio nis incitamẽta ſunt:ꝓide cũ uenabere licebit authore me:ut panariũ & lagunculam:ſic ẽt pugillares feras:experieris non Dianam magis montibus:quam Mineruam inerrare. Vale.

C.Plinius Octauio Rufo.S.

Vide in quo me faſtigio collocaris: cum idem mihi poteſtatis:idẽq; regni dederis:qd Homerus Ioui optimo maximo. ꝼοῦ ἕτερον μὲν ἔνευε πατὴρ ἕτερον δ' ἀνένευσε Nã ego quoq; ſimili nutu ac renutu reſpondere uoto tuo poſſum. Etenim ſicut fas eſt mihi:præſertim te exigente:excuſare Bethycis cõtra unũ Octauius Rufus.

Vide in quo. Roganti Octauio ut uellet adeſſe Gallo contra Bethycos:pollicet ſaltẽ ab aduocatione Bethycorũ deſtituꝫ:quos ẽt cum ſuo periculo ſæpe iuuiſſet: & in fine petit ſibi fieri copiam carminum:quæ Octauius componebat:extat enim epiſtola libro.ii.qua conat. Octauii uerſus publicari: Faſtigio.altitudine maieſtate. τοῦ ἕτερον μὲν ἔνευσ' ὄνε πατὴρ ἕτερον δ' ἀνένευσε. huic autem alterum quidem pater dedit. alterum uero renuit. carmen ex ſextodecimo Iliados:ubi Achilles præcatur Iouem ut Patroclus pugnaturus a nauibus pugnam remoueret.& ad ſe incolumis rediret:cui prius Iuppiter conceſſit:ut rediret incolumis non dedit. ſic inquit Secundus: ego tanquam Homericus Iuppiter alterum q; petis:ut deſiſtam ab aduocatione pro Bethycis tibi concedam: q; uero exigis:ut Gallo adſim:renuam. hoc carmen imitatus eſt Virgilius libro undecimo. Audiit:& quo ti Phœbus ſuccedere partem. Mente dedit: partem uolucres diſperſit in auras: & Stratonicus Citharedus in rem ſuam aliter uſus eſt nam inuitatus olim audire canentem Citharedum: poſtquam finiuit inquit τοῦ ὤτερον μὲν ἔνευσ' ὤνε πατὴρ ἕτερον δ' ἀνένευσε hoc eſt male quidem pulſare dedit: bene autem cantare renuit. Athenæus author. Nutu. aſſenſu: dum promitto non agere aduersus Gallum. Renutu. dum nolo adeſſe Gallo contra Bethycos: Excuſare. honeſtis rationibus non ſuſcipere. Bethycis.hiſpanis a flumine Bethy defluente a monte Caſtaone: qui naturam occeni orga fluxum:refluxumque imitatur:lege plura apud Philoſtratum. Eſt autem Bethyca pars hiſpaniæ.

Octauius Rufus.

Bethyca

nec. Fidei noſtræ.nõ cõuenit mihi:q ſoleo fidẽ cõſtãter tueri. Prouinciã.Bethycã. Tot officiis. non ſemel.n. p Bethycis egit:ut aduerſum Cæciliũ Claſſicũ:in qua cã magnos labores paſſus eſt:ut aduerſum Bebiũ Maſſam:ubi fere periclitat⁹ eſt. Tẽperamẽtũ.modeſtiã. Studio.amori. Iudicio.rectæ rõni. In

In pñtia. pſentia:& ipræſentiarũ authores indiſcrete utunt: Vlpianus fere ſp impſentiarũ:alii iterdũ in pñs:& ad pſens.cõtẽderim ipræſentiarũ legi debere cõiũctim. Probaturus: cũ ille ardor tuus ſubſederit: nã prio quæ pbabamus:poſtq refrixit ipetus aliqñ iprobamus remota ai paſſione. Idus octobres. quintumde

Aquilius Gallus. cimũ octobris diẽ. Aquilio Gallo. Aglium Gallũ fuiſſe iuriſcõſultũ teſtãtur Sceuola: & Florentinus. ηγαι γυαγενσίγε προφρυσίνευσεγροντων. dixit & ceruleis ſuperciliis annuit Saturnius. uerſus ex primo Iliados: & libro decimoſeptimo eiuſdẽ repetitus: dũ

Vſqueq oſtendit Iouem annuiſſe. Vſquequaq. ſemp. idem libro ſeptimo uſquequaq narrabitur qua concordia uixerimus: & columella. ſed neq eodem modo:neq iiſdem temporibus uſquequaq fieri placet. Tuis agere non pateris:nõ facis mihi copiã tuorum uerſuum:nam alibi tamquam nimiũ patientem:uel potius durum Octauium increpat:qui tam inſignes libros:tam diu retineret:nec ederet, Hac ſola mercede. tuoꝝ carminum. Corrumpi. flecti in malum. iocatur cum amico. Adſim. agam pro Gallo.

Cariotæ Cariotas palmæ fructus. ſcribit Plini. ſua tempeſtate celebratas fuiſſe in cibo: cũ ſucco uberrimæ ſint: ex qbus præcipua uina orienti iniqua capiti:unde ẽt pomo nomen eſt a capite:uerum nobilitas in Hierecunte Iudeæ:ſunt & ſucco pingui lactẽtes: quodamq uini ſapore in melle pdulci:Diodorus in interiore Syria fieri Cariotas aliis excellentiores:tum dulcedine:tum magnitudine:ac humore teſtat: his maiores multo Arabia fert ac Babylonia:quaꝝ magnitudo eſt ſex digitoꝝ:colore ſunt quædam ſubæreo:nõnullæ pũiceo: aliæ porphyreo aſpectu amœnæ: & ſuaues guſtu deaurari ſolitas:& Klẽdis Ianuariis mitti tradit martialis:apud quem legit fuiſſe pauperis munus:cui ſententiæ cõuenit illoꝝ lectio certamen nondum habent:ueꝝ ſi ſublato nõdum:ut in multis codicibus ſcriptũ offendi:uidet Secundus auunculi opinioni propius accedere. Ficis. inter quas Martialis chiam extollit:quæ merum & ſalem ſapit.

hoiem aduocationẽ:ita nec fidei nr̃æ:nec cõſtantiæ:quã diligis cõuenit adeſſe cõtra puinciã:quã tot officiis tot laborib⁹:tot ẽt piculis meis aliqñ deuinxeri. Tenebo ergo hoc tẽperamentũ: ut ex duob⁹:quoꝝ alterutr̃ petis:eligam id potius: in quo ñ ſolũ ſtudio tuo uerũetiã iudicio ſatisfaciã. Neq. n. tãtope mihi cõſiderãdũ eſt:qd uir optiuſ i pñtia uelis: q̃ qd ſp ſis pbaturus:me circa idus octobris ſpo Romæ futur̃:eadẽq hæc pñte Aquilio gallo cõfirmatur̃:cui tñ iã nũc licet ſpõdeas de aio meo. ηηαι γυαγενσίγ επροφρυσίν εύσεν ροντων. Cur. n. nõ uſquequaq hoericis uerſibus agã tecũ? quatenus tu me tuis agere nõ pateris: quorum tãta cupiditate ardeo:ut uidear hac ſola mercede poſſe corrũpi:ut uel cõtra Bethycos adſim. pene pterii qd minime ptereũdũ fuit accepiſſe me cariotas optimas:quæ nunc cũ ficis: & boletis certamen habent.

C. Plinius Pompeo Saturnino. S.

PEroportune mihi redditæ tuæ ſunt lr̃æ qbus flagitabas:ut tibi aliqd ex ſcriptis meis mitterem:cũ ego idipſum deſtinaſſem. Addidiſti ergo calcaria ſponte currenti:pariterq & tibi ueniam recuſandi laboris: & mihi exigẽdi uerecũdiã ſuſtuliſti. nam nec me timide uti decet eo qd oblatũ eſt: nec te grauari: quod depoposciſti. Nõ ẽt ñ qd ab hoie deſidioſo aliud noui opis expectes. petitur⁹ ſũ. n. ut rurſus uaces ſermoni:quẽ apd municipes meos habui biblio

Boletis. quanti fecerit boletos antiquitas idem notat indiſticis aſſerẽs facilius donare Romanos augẽ: & argentum:q̃ boletos:& ſatyricus Iuuenalis boletos lautiſſimum ciboꝝ regi:& domino apponi pulſat. Plj. boletos ſuilloſq gulæ nouiſſima irritamenta uocat.

Põpeius Saturnin⁹ PEroportune. Mittit Pompeio Saturnino ſingulari doctrina uiro orationem:quam habuerat apud municipes ſuos dedicaturus ibidem bibliothecã:& annuos ſumptus in alimenta ingenuorum filioꝝ policitus:excuſat q in ea maiores ſuos: & ſe quoq laudet: tantum deniq Põpeio defert:ut de editione pro illius arbitrio ſit facturus. fuit autem Põpeius Saturninus acer cauſidicus ſiue ex tpe:ſiue meditata proferret:tũ pſa:tũ uerſu clarus:in orationibus & hiſtoria mirabilis alterius Saturnini hiſtorici meminit Trãqui. Saturninũ nominat Lucianus:ubi de morte Seueriani agit. & Quin. Saturninum iuriſconſultum Pomponius citat. ille igitur Pompeius Saturninus moriens Secundum reliquit hæredem. Addidiſti calcaria. translatio ab equo. i. iam paratum ad id magis incitaſti. Laboris. emendandi. Exigendi. petendi a te: ut limam adhiberes. Eo opera tua in corrigendis meis libellis: quam tu ultro mihi obtuliſti. Ab homine deſidioſo. ſemper de ſe parce loquitur extenuando facultatem ſuam & deſidem appellando. Rurſus. iam enim Saturninus eam orationem legerat.

Sermoni.oratiõi:an ideo ſermonẽ appellauit: qa ſecundũ Porphyrionẽ ad p̃ſentes dicit̃: an qđ oratio illa eſſet remiſſa:& finitima quotidianæ locutioni:nã p̃ter.M.Tullii teſtimoniũ Seneca tradit ſermonẽ eſſe oronẽ uoce demiſſa:& tenui figura ꝓlatã:accedit authoritas Fabii ſcribẽtis parũ admodũ ſermonẽ ab oratõe differre:& interdũ eſſe idẽ oñdit:Seruius inqt ſermo ẽ cõſertio oratiõis:& cõfabulatio duoꝝ: uel pluriũ a ſerẽdo dictus. Antiſthenes apud Diogenẽ primus ita diffiniuit.ſermo eſt q qd fit: aut fuerit: exprimit. Municipes.nouocomẽſes.ſunt aũt municipes ciues romani ĩ oppidis municipalib⁹ ſuo iure: & ſuis legibus utentes:muneris tm̃ honorarii cũ populo ro. pticipes: a quo munere capeſſendo appellati uidentur nullis aliis neceſſitatibus:neq; ulla populi Romani lege aſtricti.ſatis conſtat municipium fuiſſe in meliori cõditione:q̃ coloniam: hæc Gellius. Vlpianus iuriſconſultus. ꝓprie quidem municipes appellantur muneris participes:recepti in ciuitate:ut munera uobiſcũ facerent:ſed nunc abuſiue dicimus municipes ſuæ cuiuſq; ciuitatis ciues: utputa Campanos: Puteolanos. ſic iuriſconſulti: niſi in quãtum Paulus apertius uidetur uocabulum interpretari de ſignificatiõe uerborum:municipes inquit:dic q; munera ciuilia capiant.Feſtus tres municipiorũ ſpecies facit:ſed authorem ſatis eſt indicaſſe.

Sermo

Municeps

Dedicaturus: aſſignaturus titulo: & nomini alicuius conſecraturus.oblaturus: & Pomponio tradente quaſi dicendo deſerturus.oſtendit libro triceſimo quinto Pli. conſueuiſſe romanos bibliothecas.i. librorum repoſitaria:quas latinorum aliqui librarias uocant: conſecrare. Generaliter. ſummatim per genera. Vniuerſitati.argumento. Particulas. minima quæque.

Dedicare.

Bibliothecas dicari.

Qua ſoles lima acri tua emendatione.

Erit liberum nobis. in facultate noſtra erit. Publicare.in publicum mittere. Cũctationem. edendi moram. In alterutrã. in unum duorum dum ſæpius recognoſcitur: aut uidebitur indignum opus editione uel emendando frequenter elaborabitur:ut merito emitti poterit. Efficiet. crebra emendatiõe. In ſcriptis:ĩ uerbis. Materiæ. ſenſus rerum. Elatius: iactantius. legimus etiam latius:& in aliquibus exemplaribus lautius.i.uberius: ut quod digrediatur. Modeſtiam cum alias ſoliti ſimus Preſſus in tenui figura:quare potius ſermonem q̃ orationem appellauit. Parentum.maiorum:qui uſi fuerant liberalitate erga patriam Comum: ex quibus apparet non ſolum Cæcilium fuiſſe Comenſem:ſed etiam maiores ſuos inde oriundos: Anceps locus. periculoſus tractatus & argumentatio: anceps enim pro mortifero & periculo proximo Plinius ſenior uſurpat:uoluptas inquit tanta ancipitis cibi:& Liuius:quia reuocare: aut ui retinere eos anceps erat:& Virgil.ferrum anceps:quod grammatici interpretantur utrinq; acutum. Lubricus.qui facile ad malum flecti poteſt. Etiam quamuis:alibi interdum conſentientis aduerbium: quandoq; pro adhuc:& præterea. Lenocinetur. blandiatur. trãſlatũ uerbum a lenonibus:quo præceptor eius Quintilianus uſus plærunq;. Alienæ. quæ de aliis dicuntur. Aequis auribus. benigne. Accipi. audiri. admitti. De ſe.de ſua laude. Nam cum ipſi honeſtati.inuidemus honeſtis uiris:ſed præcipue eorum gloriæ:& laudi:quæ uero bene geſta latent:& a nullo prædicant̃:minus repræhẽdimus. Tũ. maxime. Me cum tractaui:conſideraui. Tãtũ cõpoſuiſſe nobis.cõtinere apud me:& mei gr̃a ſcripſiſſe. Quicqd ẽ iſtud ſiue bona.ſiue mala ſit oratio. Aliis:alioq; cã cõpoſuiſſe:& ideo emittere. Agendæ rei neceſſaria.dum rem agimus neceſſaria ſunt:ſicut commendare liberalitatem ſuam:& maiorum.Parem neceſſitati. Gratiam commendationem. Stilo. ſcriptis. Honeſtis cogitationibus: munificentiæ laudibus: quæ eſt

Anceps.

Etiam.

Lenocíari

thecã dedícaturus.Memíní qdẽ te íã q̃dã adnotaſſe:ſed generaliter:iõ nũc rogo:ut ñ tm̃ uniuerſitatí eíus attẽdas: Verũetiã pticulas:qua ſoles lima pſequarís.erit.n.& poſt emendatíonẽ liberũ nobís.uel publícare:uel cõtinere.Q uínímo fortaſſe hãc ípſam cũctatíonẽ ĩ alterutrã ſnĩam emẽdatíõís rõ deducet:q̃ aut ídígnũ editíõe:dũ ſepí⁹ retractat:ĩueníet:aut dígnũ:dũ ídipſum experít̃: efficíet:q̃q̃ huíus cũctatõís meæ cauſæ ñ tã ĩ ſcríptís.q̃ ĩ ípſo materíæ genere cõſiſtũt. Eſt.n.paulo glorioſíus & elatíus.onerabit hoc modeſtíam nr̃am etíã ſí ſtílus ípſe p̃ſſus demíſſuſq; fuerít: ꝓpterea q; cogímur:cũ de munificentía ꝑntũ noſtrorũ:tũ de nr̃a díſputare.ãceps híc & lubrícus loc⁹ eſt:ẽt cum íllí neceſſitas lenocíet̃.&.n.ſí alienæ quoq; laudes ꝑum eqs auríb⁹ accípí ſolent: q̃ difficíle eſt obtíere:ne moleſta uídeat̃ oro de ſe: aut de ſuís díſerentís.Nã cum ípſí hõeſtatí:tum alíq̃to magís gl̃íæ eí⁹ p̃dícatíõíq; ĩuídemus: atq; ea demum recte fcã mínus detorquem⁹ & carpímus:quæ ĩ obſcurítate & ſílẽtío reponunt̃.Q ua ex cã ſæpe ípe mecũ.ne nob tm̃ qcqd ẽ íſtđ cõpoſuíſſe:an & alíís debeamus ut nobis: admonet íllud quoq;:qđ plæraq;:q̃ ſunt agendæ rei neceſſaría:eadẽ pacta:nec utílitatẽ pem.nec gratíã retínent:ac ne lõgí⁹ exempla repetam⁹:qd utlí⁹ fuít: q̃ munificẽtiæ rõnẽ etíã ſtílo ꝓſeq;: Per h.n.aſſeq̃bãur:pmũ;ut hõeſtís cogitatõíb⁹ ĩmoraremur.

Liberalitas

tribuere merentibus amore:& ſtudio honeſtatis:ut patriæ ꝓpinqs:affinibus:amicis:pauperibꝰ. Tractu. placet magis:ut legaᷓ tractu:q̄ tractatu:nā p̄ter fidē exēplarium ipſe ad Capitonē de oō̄one ſcribēs inqt

Tractus

illa tractu placet:&.M. Tullius de oratore tractum uerboꝝ in Antonio laudat. Tacitus tractum belli ꝓ

Largitio

mora & ꝓductiōe:& libro qnto decimo p̄iter uſurpat durāte ſcribit tractu:& lōgitudine mortis. Comi tē ſubſecutricē. Largitiōis.liberalitatis.īproprie uſus:nā largitio ē nimia:& īmoderata pecuniaꝝ ꝓfu ſio:& alii ſic uſurpant. Ex his ſcriptis. Cōtemnendæ pecuniæ.ſpernēdæ auaritiæ. Ad cuſtodiā eiꝰ.ad cōſeruandā pecuniā. Reſtrinxerit natura

Auaritia naturalis

pecuniaꝝ auidi ſumus a natura de auaritia ſic locutus eſt Seneca ī epiſtolis admiratione parētes auri:atq; argenti fecerunt & teneris infuſa cupiditas altius ſedit: creuit q; nobiſcum:deinde totus populus in aliis diſcors:ī hoc cōuenit: hoc ſuſcipiunt: hoc ſuis optant. Cōibus uinculis naturali uitio. Nō impetu.nō incōſideratē: nec ſine rōne. Ludos.ſpectacula:erant.n.ludorum

Gladiatores

uaria genera. Gladiatores:quos in funerib⁹ illuſtrium dari populo notum:& poſt cœnā īterdum referēte Athenæo: q ex authoritate Hermippi aſſerit Mātinenſes in ueniſſe gladiatores Demea oſtēdente in urbe primuꝫ Brutum ī honorē p̄ris defuncti: ſed Valerius ī foro boario primum munus dediſſe teſtaᷓ.cur exhiberentᷓ opportunius diceᷓ in panagyrica oō̄one: Annuos ſumptus ut ex reditu agri:quem actori publico emācipauerat:& īpoſito uectigali conduxerat pueri pauperes ingenui alerentur: & educarentur. meminit huius rei latius libro ſeptio ad Caninium.audio adhuc Comi extare ueſtigium liberalitatis plinianæ.

Porro

Porro.p̄terea:ut apud Terentium in Ecyra.alias affirmātis aduerbium:ſignificat ētminus īterdum poſtea:qñq; tp̄is aduerbiū. alias expletiua:nōnunq̄ ꝓcul:alias hortantis.cōmode exempla ſumes a Terentio: & Virgi.Oculoꝝ uoluptates: quæ per oculos percipiuntur. Cōmendatione.laudari oratione.Incitari.intendi.augeri. Reprimi.ſedari. Educationis.alendi alienos filios. Exquiſitis.elaboratis.egregiis. Proſequuntur.cōmēdāt. Vtiliſſimum munus. educationē ingenuoꝝ.Non perinde popu

Perinde

lare.non multum uel æq̄ populo gratum: nā pinde multum ſignāt. Trāq.q̄re aduēt⁹ eius non peride gratus fuit.Cōitate oō̄onis benigno ſermone.Inducere.īſtituere perſuadere per īductio

Inducere

nē:q̄ ſcd̄m rethores eſt oō̄o reb⁹ nō dubiis captās aſſenſionē eius rei:q̄ inſtituta eſt. Enitendum habere mus opus eſſet eniti. Parentibus dabatur.q; in laudem maiorum meorum diſertabā:& nobis præpararetur.qui eramus apud poſteros:gloriam ex hoc munere conſecutori.Paucorum: meorum. Cæteri. municipes ſpectarent.intuerentur. Imiterentur.incitarentur ad imitandum exemplo noſtro. legitur etiam mirarentur. Tunc.cum diximus orationem. Priuatæ iactantiæ.noſtræ laudi. Aliorum. municipum ideſt uereor ſi emiſero hunc ſermonem: ideo uidear feciſſe ut me laudarem: non ut Nouocomenſes hortarer ad ſimile. Quanto maiore animo.eſſe indicium excellentioris animi contentos eſſe ſua conſcientia pro benefactis:q̄ laude:unde Mar. Tullius in Thuſculanis. quin etiam inquit mihi laudabiliora uidentur omnia: quæ ſine uendicatione & ſine populo teſte fuerit: non quod fugiendum ſit: omnia enim benefacta in luce ſe collocari uolunt: ſed tamen nullum uirtutis theatrum: uirtutis conſcientia maius eſt.unde Secundus Ariſtonem comendans.ornat hæc inquit magnitudo animi: quæ nihil ad oſtentationē:oīa ad cōſciam refert.rectq; facti nō ex populi ſermone mercedē ſed ex facto petit.

Sequi.per ſe comitari benefacta.nā & ſi(idē refert Cicero)nihil ī ſe hēat gloria cur expetaᷓ: tamē uirtutē:tanq̄ umbrā ſegtur. Appeti.affectari. Nec iccirco eſt minus pulchrum.nec iō ē minus glorioſum:q;

deinde:ut pulchritudinē illaꝝ lōgiore tractu puideremus:poſtremo ut ſubitæ largitiōis comitē pœnitētiā caueremus.Naſcebaᷓ ex his exercitatio q̄dā cōtemnendæ pecūiæ. Nā cū oēs homines ad cuſtodiā eius natura reſtrinxerit:nos cōtra multū ac diu penſitatus amor liberalitatis cōibus auaritiæ uinculis eximebat:tantoq; laudatior munificētia nra fore:uidebaᷓ: qd̄ ad illā nō impetu quodā:ſed cōſilio trahebamur: Accedebat his cauſis:q; nō ludos:aut gladiatores: ſed ānuos ſūptus in alimēta īgenuoꝝ pollicebamur Oculoꝝ porro & auriū uoluptates adeo ñ egēt cōmēdatiōe:ut ñ tā īcitari debeāt oō̄one: quā reprimi. Vt uero aliquis libenter educationis tædium laboremq; ſuſcipiat: non præmiis modo: uerumetiam exquiſitis adhortationibus īpetrādum eſt.Nam ſi medici ſalubres: ſed uoluptate carentes cibos blādioribus alloquiis proſequūtur:quanto magis decuit publice conſulentē utiliſſimum munus: ſed nō perinde populare comitate orationis īducere.p̄ſertim cū enitendum haberemus ut qd̄ parētibus dabaᷓ: & nobis p̄parētur:honorēq; paucoꝝ cæteri patiēter & ſpectarēt & mirarentᷓ.ſed ut tunc cōibus magis cōmodis q̄ priuatæ iactātiæ ſtudebamus:cū intētionē effectūq; mūeris nrī uellem⁹ ītelligi:ita nūc ī rōe edēdi ueremur:ne forte ñ alioꝝ utilitatibus: ſed ꝓprię laudi fuiſſe uideamur. p̄terea memimus

Sequi.p se comitari benefacta.nã & si(idẽ refert Cicero)nihil in se habeat gloria cur expetat:tñ uirtutẽ tanq̃ umbrã sequitur. Appeti.affectari. Nec ideirco est minus pulchr& nec iõ est minus glorioſum: q̃ gloriã meruit:& dignus est laude:q̃uis eã nõ sit cõsecutus. Prædicare. uulgare. Fecisse.bñfecisse famæ cã secus laudat Traianũ in panagyrica ofone:nõ iõ dixit uicisse uidearis:ut triũphares:sed triũphare: q3 uiceris. Referẽte.narrãte. Vanescit.nõ creditur.mẽdax existimat. Rẽ.factũ p se laude dignũ: ut p̃bere alimẽta ingenuis.destruere.demoliri:cũ ueritate notare.Iactationẽ.q̃ nimiũ applauserit sibi author.Incessunt.infamãt.iuehunt. Silẽda.turpia. Factũ ipsum culpat.Nõ sileas.sz iactes & glorieris.Decuriões.senatores i municipiis:in qb9 idẽ erat decurio:qui Romæ senator:q̃ in senatu:& cõciliis municipalibus itere ſſe poterat: si habuisset cẽsum centũ milium nũmum:& decuriones quidã dictos aiunt ex eo:q̃ in initio coloniæ cũ deducerentur decima pars eorum:qui deducerentur consilii publici grã cõscribi solita sit.porro decurio ordo i militia:& q suã q̃sq̃ curiã tuebat decurionẽ appellatũ Diony.asserit.decuriones q̃nquẽnales Apuleius usurpat p̃ sacerdotibus Isidis in q̃n quẽnium cæteris Præfectis.fuisse autem Comũ municipiũz p̃ter Cæcilii testimonium confirmant antiquor& memoriæ.Populo.corã populo ut in foro. Curia.senatu. Acclamationem laudem cũ assensu.q̃ luniores historici frequẽter usurparũt:& ipse in oratione panagyrica:interdum tñ p̃ cõuicio accipitur:ut apud Lãpridiũ:& Trãquillum.reclamationes autem contrariæ sunt acclamationib9 nã reclamare est ingenti uoce reprobare:at acclamare:assentiri: cum clamore probare. Eadem illa.assentationem:ẽ plausuz

Decuriões

Acclamatio

Reclamãt

reponat.seq̃ n.gloria nõ appeti debet:nec si casu aliquo nõ sequat:ideirco q̃ gloriã meruit minus pulchr& é.ii uero qui bñfacta sua uerbis adornãt nõ iõ p̃dicare:quia fecerit:sed ut p̃dicarẽt fecisse credũt.Sic qd magnificũ referẽte alio fuisset:ipso qui gesserit recẽlente uanescit.hoies.n.cũ rẽ destruere nõ p̃nt:iactationẽ eius iessiunt:ita si silenda feceris factũ ip̃m:Si laudãda nõ sileas:ip̃e culparis.Me uero peculiaris q̃dã ipedit rõ:&.n.hũc ipsum sermonẽ nõ apud populũ:sed apud Decuriones hũi.nec i p̃patulo:sed i curia. Vereor ego ne fit satis cõgruẽs:cũ i dicẽdo assẽtationẽ uulgi: acclamationẽq̃ defugerim:Nũc eadẽ sectari: cũ quo plebẽ ipsam cui cõsulebat:limine curiæ parietibusq̃ discreuerim:ne quã i spẽm ambitionis icideret:nuc eos ẽt ad quos ex munere nr̃o nihil p̃tinet p̃ter exẽplũ:uelut obuia assentatione cõquirere:hẽs cũctationis meæ causas obsequar tñ cõsilio tuo:cuius mihi authoritas p̃ rõne sufficiet.

Ambitio

C.Plinius Minutio Fundano.S.

MIrum est q̃ singulis dieb9 i urbe rõ: aut constet aut cõstare uideatur. Pluribus cunctisq̃ non cõstet:nam si quem interroges:hodie quid ægisti. respondeat officio togæ uirilis interfui:sponsalia:aut nuptias frequẽtauit:ille me ad signãdũ testamẽtũ:ille i aduocationem:ille in consilium rogauit:hæc quo die fecemercia pascit honorum pulsa simul. Eos extraneos. Exemplum.imitationem.Obuia.manifesta. Cũctationis.moræ:cur tantum cõtineam. Authoritas.fama:& fides ex uirtute quæsita.

Autoritas.

MIrum est.Minutium Fundanum hortatur ad secessum & studium: cum in urbe occupati sint homines rebus inanibus.ruri nihil audiant:q̃ audisse pœniteat.Minutius Fundanus:cui alibi in proximum annum consulatum auguratur eruditus: & sapiens fuit:ut qui se ab ineunte ætate altioribus studiis dederat: ex duabus natis alteram uix pubertatem ingressam amisit: p̃cõsul Asiæ ex Adriani rescripto mõitus:ne sine obiectu criminũ Christianos cõdẽnaret:authores sunt Eusebius:& Orosius.Constet ratio:aliqua ratio adduci possit transacti diei non ignaue. Aut cõstare.correctio. Non constet.nulla etiam falso adduci ratio possit:cur sint occupati in urbe. Quem aliquem.

Minutius. Fundanus

Officio togæ uirilis:præstiti officium meum dum amicus togam uirilem sumeret:quæ authore iurisco sulto ad septimum decimum annum sumebatur:quam ætatem militarem appellauit antiquitas:legim9 tamen apud Tranquillum sextodecimo ætatis anno sumpsisse Augustũ togam uirilem.argumentum.s. transeundi a pueris in uirum:cui sententiæ Dion astipulatur fere in eundem sensum Martialis ad Potitũ cõquerẽtẽ ut uix uno anno librum emitteret.scribit. Sponsalia.pacta ante nuptias:& spõsio nuptiar& futurar&:a spõdẽdo dicta. Signãdũ testamentũ.tria testamentor& gña Gellius nixus Lelii felicis authoritate tradit.sed postq̃ i unũ ius ciuile:& p̃toriũ iũgi cõstitutũ est:septẽ testibus adhibitis:& subscriptione testiũ signacula testamẽtis sunt ipposita ex edicto p̃toris:sicut subscriptiones ex sacris cõstõnib9 nõ.n.oli;

Toga uirilis.

Testamentum.

ut nunc publici notarii ſtipulabantur:ſed domini:uel alii eoꝝ noīe tabulas ſcribebāt:quas a ſeptē teſtibus ſubſcriptas lineo uinculo claudebant notatas teſtiū ſigillo.teſtamētū cōpoſitū ex teſtatione mentis ſulpitius arbitrat:q; repræhēdit Gellius argues eſſe ſimplex uerbū. In cōſiliū rogauit.ut cognoſceré: & iudicaré:uel ut ſibi cōſulerē.Inania nullius momēti.Multo magis.uidēt ſupuacua talia officia. Seceſſeris.uacuus eris a curis urbanis. Frigidis.inutilibus.Laurētino:rure:q; laurēs etiā appellari poſſe libro ſequēti indicat:ubi totū graphice deſcribit. Corpi uaco.curo corpus. Fulturis.adminiculis.tūc enī aīus maxime intēdit:& uites ſuas opat:cū nullo dolore corpus uexat.Siniſtris maledicis iniquis.Inquietor.rarum inuentu uerbum apud antiquos.quo tamen Cyprianus frequenter utitur.O rectā. alii legunt o regiā ideſt felicem.quia reges putantur felices. Ocium ſtudium litterarium.Negocio opere.μουσειον eſt autem muſeum muſarū locus.qualis bibliotheca. nam Athenæus teſtatur Ptolomæi Philadelphi bibliothecā uocatam muſeum:& Strabo in deſcriptione Alexandriæ pars inquit regiarum ē muſeum:q; ambulacrum habet & exedram:& maximam domum:in qua cœnaculum eſt eoꝝq; muſeo participant hominum circa diſciplinas uerſantiū:hic cōuentus cōes pecunias habet:& ſacerdoté: q muſeo præeſt olim a regibus deinde a Cæ.cōſtitutū.& alterum ueteri muſeo aſtructū ſub Clau.nomine eius hiſtoriaꝝ cauſa tradit Sueto.inſtitutumq;ut quot annis in altero Cyre. libri:altero Carchedoniacō dieb⁹ ſtatutis uelut in auditorio recitarent toti a ſingulis puices.ad hæc ſcribit Athenæ.muſeum græciæ: urbem Athenarum fuiſſe magis ad diſciplinam doctrinamq;.q; ad ædificia reſpiciens:q̄q̄ Pauſanias libr.i.referat demetriū Antigoni filium muro cinxiſſe Athe, urbē muſeum appellatam:q; erat intra antiquū ambitum:e regione arcis:ubi dicunt Muſeum ceciniſſe:& in ſenectute mortuum ibi eſtructo monumēto ſepultum.Pli.ſenior muſea inquit ī ædificiis uocant dependentia ad imaginem ſpecus arte reddendam. Inuentis.datis facultatem inueniendi

Proinde Attilius Creſcēs Facetū

Dictatis.ſuggeritis.ſenſus eſt multa per uos excogito & repono. Proinde quare.alibi præterea. Iſtū urbanum,Ocio.quieti. Attilius noſter.plures extitiſſe Attilios eo tempore lego.Plinius duos nominat: Sparrianus totidem: Tacitus tris:dubitari forſitan poſſet quem Secundus monſtraſſet:niſi ad priſcū ſcribens diceret.noſti Attilii Creſcentis facetias: nibiq; multis neceſſitudinem cum illo arctam teſtatur.

Facetiſſime.facetum non tantum circa ridicula opinor conſiſtere:neq; enim diceret Horatius facetum Virgilio genus natura conceſſum:hanc magis excultæ cuiuſdam elegantiæ appellationē puto: ideoq; ī epiſtolis.M.Tullius hæc Bruti uerba refert:ne ulli ſint pedes faceti:ac deliciis ingredienti mollius:& quidam facetū dictū arbitrantur eum qui facit uerbis q; uult:M.Cicero de pfecto oratore dicacem acrioris ingenii eſſe uult:facetum maioris artis:habent autem facetiæ in narrando uim maximam. Ocioſum eē quieſcere.uacare ab officiis.Quam nihil agere,q̄ multis rebus inanibus implicari:in eūdē ſenſum Mart. in Attalum.Et non eſt qđ agas Attale ſemper agis.

Dicax

Atrius Clæmens

Liberales diſciplinæ

SI quando. Duo intendit in hac epiſtola Secundus Euphratem philoſophum laudare a doctrina & humanitate:& Attio Clæmenti perſuadere:ut quamprimum ad urbem ueniat: ſeq; Euphratis præceptis expoliendum tradat. eſt inſuper neſcio quod tertium: ubi conqueritur non licere ſibi occupatiſſimo circa quæſturam ærarii eadem facere. Clæmentes pene innumeros ex diuerſis authoribus colligo floruiſſe Secundi temporibus:ſed hunc atrium Clæmentem: ad quem alibi ſcripſit ex teſtimonio Mart.opinor fuiſſe patauinum: a quo uxor eius Ateſtina Sabina pro docta epigrammate celebratur. Quando ullo tempore. Liberalibus ſtudiis.ſcientiis & diſciplinis quas uocant liberales:q; hoīe libero dignæ ſunt.cæterū Seneca ſolā philoſophiā ſentit eſſe liberalē diſciplinā:q; liberaꝝ facit hoīem:hoc eſt ſapiētē.ſublimē fortē magnanimū:cætera puſilla:ac puerilia eē. Vlp.titulo de uariis & extraordinariis cognitiōib⁹ liberales artes appellat rhetoricā:grāmaticā:geometriā: medicinā.iuriſperitiā. Nūc,ſub Traiano,cū ſtudia prope extincta refouerentur. Clara.uirorum clarorū

C.Plinius Atrio clæmenti.S.

IQN:urbs nra libalib⁹ ſtudiis floruit:nūc maxīe floret.multa claraq; exēpla ſunt;

Vnũ.exemplum unius uiri doctiſſimi:qualis Euphrates eſt:qui ſtoicã ſectã,pfeſſus Veſpaſianũ ab imperio deterrere conatus eſt:ſub quo uſq; ad Adrianũ uixit cõparatis maximis diuitiis contra,pfeſſionem ſuam:nã ut omittamus Apollonium tyaneũ multis illũ immodicũ mercatorẽ:& arroganté increpanté: Philoſtratus tradit cõpaſſe ſibi diuitiaꝝ fontes:iam enim inter fœneratoꝝ menſas nuncupabaſ caupo quæſtuarius:fœnerator:publicanus:numularius ad oía uenalia ſe conuertens:foribus potẽtioꝝ magis affixus:q̃ ianitores:uolũtaria morte exceſſit e uita.ueniam dederat ei Adrianus citra ignominiam:& infamiam:ut cicutam ſenectute: & morbo ingraueſcẽte biberẽ poſſet.hoc refert Dion. Militarẽ.tribunus militũ eẽm. Euphrates Philo.

ſuffecerit nobis unum: Euphrates Philoſophus: hunc ego in Syria:cũ adoleſcẽtulus militarẽ penitus & domi iſpexi:amariq; ab eo laborauí: & ſi nõ erat laborãdũ: Eſt enim obuius: & expoſitus:plenuſq; humanitate: quã p̃cipit: atq; utinam ſic ſpẽ ipſe:quã tũc ille de me cõcepit: ipleuerim: Vt ille multũ uirtutibus ſuis addidit. At ego nũc illas magis miror quo magis intelligo: quanq̃ ne nũc quidẽ ſatis: Vt.n.de pictore: ſculptore: fictore:niſi artifex iudicare: ita niſi ſit ſapiẽs nõ põt ꝓſpicere ſapiẽtẽ: quãtũ tñ daſ mihi i Euphrate cernere: multa ſic eminẽt: & elucẽt: ut mediocriter quoq; doctos aduertãt: & adficiãt: Diſputat ſubtiliter: grauiter:ornate:ac frequenter: ẽt platonicã illam ſublimitatẽ & latitudinẽ effingit. Sermo ẽ copioſus & uarí9 dulcis iprimis: & q repugnãtes quoq; ducat:& ipellat:Adhęc ꝓceritas corpis:decora facie Euphrates

In Syria.ubi ẽt Arthemidoꝝ philoſophum arcta familiaritate cõplexus eſt. Syria late littora tenet:terraſq; ẽt latius introrſus aliis:aliiſq; nũcupata noibus: nã & Coele dicebaſ:& Meſopotamia:& Damaſcena:& Adiabena: & Babylonia & iudea & ſophate. eadẽ fere Plinius ex Aſia Pomponii mutuatus. Strabo ita determinat.Syria ſeptẽtrionem uerſus cilitia & Amano terminaſ. a mari ad Euphratis põtem:ſtadia interſunt ab iſſico ſinu uſq; ad põtẽ:qui eſt iuxta Comagenã dictum latus terminãtia nõ pauciora quadringẽtis.orientẽ uerſus termina tur Euphrate:& Arabibus Schænitis: q cis Euphratẽ ſunt: auſtrũ uerſus feiici Arabia:& Aegypto:occidẽté uerſus ægyptio pelago Iſſicum uſq; Homeꝝ Syriũ inſulã Syriã appellaſſe idem libro decio protulit. Penitus.circa oía eius ſtudia. Domi familiarius. Obuius.paratus. Syria. Hũanitas.

Humanitate.quæ uetat ſuperbum eſſe aduerſus ſocios:uetat auaꝝ uerbis rebus affectibus cõem ſe:facileq; oibus præſtat.nullum alienũ putat.bonũ aũt ſuũ iõ maxime:q; alicui bonũ ẽ:amat.& præter hæc quæ recitantur a Seneca.Plato humanitatẽ triplicẽ inducit:aliam quippe p ſalutationem fieri:ut cũ forte obuiũ quẽlibet humanæ quis ſalutat:& dextram porrigens comiter excipit:aliã:cum in caſus uarios: erumnaſq; iactato quis opem clæmenter impendit.tertiam:qua cœnas:& conuiuia inter ſe hoies celebrant.aut igitur ſalutationis officio.aut ope:aut auxilio:aut conuiuio: frequentiq; congreſſu conſtare humanitatẽ.at Gellius humanitatẽ nõ eſſe putat amorẽ erga hoies:quẽ φιλανθρωπίαν græci uocant: & ſi ſignificet dexteritatẽ quãdam beniuolẽtiamq; erga oẽs hoies,pmiſcuam:ſed humanitatẽ:quã iidem græci παιδείαν uocant:nos eruditionẽ:inſtitutionẽq; in bonas artes dicimus: quas q ſinceriter cupiũt. appetũtq;:ii ſunt uel maxie humaniſſimi. Præcipit.docet philoſophoꝝ.n.dogmata dicunt. Atq; utinam:ſenſus eſt.Euphrates tunc de me bene ſperabat:ſed utinã tm̃ poſtea profeciſſem: ut ille ſuas uirtutes ſublimiores reddidit. Núc.iam uir & prudẽtior effectus q̃q̃.hoc addidit:ut uitaret arrogãtiã: ubiq; enim minuit facultatem ſuã. Pictore.nõ iniucundũ fuerit referre hoc loco appellent pictorẽ perfecta opera ꝓponere ſolitum tráſeuntibus:atq; poſt ipſam tabulã latentẽ iudicium uulgi experiri: feruntq; a ſutore notatum q; increpidis pauciores anſas una intus feciſſet:eodem poſtero die ſuperbe emendationem priſtinæ annotationis cauillante circa crus:indignatum Appellẽ denunciaſſe: ne ſupra crepidam ſutor iudicaret.quod & ipſum in ꝓuerbiũ uenit:quo admonemur ne ſupra noſtrã artem iudicemus: & conuenit cũ Cæcilio ne.ſ.iudicemus rem:quam non nouimus. Sculptore marmorario ſtatuario: & q pocula facit.αγαλυφα Fictore.q & figulus dicitur ex creta:& argilla uaſa componẽs.Multa.laudanda Fictor.

Aduertant.admoneãt alliciant:ſe cognoſcẽda præſtẽt ẽt mediocri doctrina uiris. Afficiant.delectẽt. Platonica oratio.

Platonicã ſublimitatem & altitudinẽ.de qua ſic loquiſ Fabius.qs dubitet Platonẽ eẽ p̃cipuũ:ſiue acumine diſſerẽdi:ſiue loquendi facultate diuina quadã:& Homerica:multũ.n.ſupra ꝓſam oronem:quã pedeſtrẽ græci uocãt:ſurgit:ut mihi nõ hoís ingenio:ſed delphico uideatur oraculo inſtinctus:diuinũ appellat Columella:& Diogenes platonicæ orationis geminũ ſtilũ:ſed utrũq; ſummũ tradit. Subtiliter. referſ ad argumenta. Grauiter.ad ſententias. Ornate.ad eloquiũ. Latitudinẽ.ubertatẽ amplã facũdiã reſpexit ad nomẽ:nã qdã aiũt fuiſſe exercitatũ apud Ariſtonẽ palæſtritã:a quo platonẽ,p egregio corporis habitu cognominatũ cũ prius Ariſtodes ex aui noíe uocatus eẽt.ſũt q ob oronis ubertatẽ:& mirã latitudinẽ ſic appellatũ putẽt:ſiue q; ampla fuerit fronte:ut Neãthes authore Laertio ſcribit. Effingit. exprimit.reꝑſentat. Varius.de rebus diuerſis.ſic.n.declinatur faſtidiũ. Dulcis.lenis.mitis. Repugnãtes.uitio laborãtes.diſſentiẽtes. Ducat.perſuadeat:attrahat. Ad hæc.p̃terea accedit. illi. poſt aí bona Plato q̃re

enumerat etiam corporis & fortunæ. Demissus planus: q̄ est indicium facilis ingenii secundum philosophos. Ingens & cana barba Apollonius Tyaneus in epistolis: quas scripsit aduersus Euphratem inqt baculus erat tibi tunc & barba cana & ingens. præter hæc nihil. Fortuita fortunæ bona: quæ stoici negligunt: putantq̄ ueram fœlicitatem in sola uirtute consistere. Acquirunt. astruunt. Tristitia & seueritas uicinæ sunt res: sed hæc datur laudi: illa uitio. seuerum appellant grāmatici a sequenda ueritate.

Seuerum

Reuerearis ita Euphratem ueneraberis: ut nō timeas illi occurrere. Vitæ sanctitas. integer uitæ: sceleriscq̄ purus sanctitas & sanctimonia pariter latine dicuntur: nam & illo Fabius: & hoc. M. Cice. usus est uerbo, sed sanctitudo uocabulum Apuleianū nescio qd maioris dignitatis est. sanctum interdū q̄ sacrum & religiosum: interdum incorruptum. cui sententiæ uidetur accedere Martianus primo. ff. sanctum inquit est q̄ ab iniuria hominum defensum ē atq̄ munitum: dictum autem a sagmine quadam herba: quam legati Romanorū ferre solebant: nequis eos uiolaret & Vlpianus. sancta proprie dicimus: quæ nec sacra nec prophana sunt: sanctione enim quadā cōfirmata: ut leges sanctæ sūt sanctione quadam subnixæ q̄ enim sanctione quadam subnixum est: id sanctum ē: & si deo nō sit consecratum & Donatus sanctum dixit esse quod est omni obseruatione inuiolatum. Par comitas. summa facilitas. Insectatur uitia non homines. taxat uitia non uitiosos: parcit. n. nomini malorum. in quam sententiam scripsit de suis libellis ad numatiū Martialis. Hunc seruare modum nostri nouere libelli parcere psonis: dicere de uitiis.

Sanctitas. Sanctimonia. Sāctitudo. Sanctum.

cíes: demíssus capíllus: íngens & cana barba: quæ lícet fortuíta: & ínanía putētur: íllí tamen plurímum ueneratiónis acquírunt: nullus horror ī uultu: nulla trístícia: multum seuerítatis. reuerearis: ut occursum non reformídes: uítæ sanctítas summa: comítas par: ínsectat uítía: non homínes: nec castígat errantes: sed emendat: sequaris monētem attentus: & pēdens: & persuaderí tíbí etíam cum persuaserít cupías. Iam uero líberí tres: duo mares: quos díligentíssíme ínstítuít: socer Pompeíus Iulíanus: cum cætera uíta: tum uel hoc uno magnus & clarus: quod ípse prouínciæ prínceps hūc ínter altíssímas condítiones generum non honoríbus príncípem: sed sapíentía elegít. quanquam quíd ego plura de uíro quo míhí frui non lícet? an ut magís angar: quod non lícet? nam dístrīgor officío: ut maxímo: sic molestíssímo. Sedeo pro tríbunalí: subnoto líbellos: confício tabulas: scríbo

Nec castigat. minis & uerberibus. Emendat: corrigit uerbis blandis. Sequaris. necesse sequaris. modus dicendi gratior & compendiosior. Pendens. suspensus. expectans etiam postquam dixerit. persuaderi ulterius dicendo progredi & amplius satisfacere: tanta erat orationis suauitas in eo. Iam. præterea.

Liberi.

Liberi tres. sunt illi tres filii. liberi pro filiis secundum Caium semper proferuntur numero plurium: liberorum appellatione etiam fœminæ intelliguntur authores sunt iurisconsulti. & sequentia indicāt: cū post liberos tres subdiderit duos mares & fœminam: quinimmo referēte Calistrato nepotes & pronepotes cæteriq̄ qui ex his descendūt: continentur: hos enim omnes liberorum appellatione lex. xii. tabularū compræhendit. Duo mares. subaudi & tertiam fœminam. Instituit. docet. format hinc institutiōes primæ inductiones ad bonos mores & disciplinas. ut Fabii & Iustiniani. Socer. Euphratis. Pōpeius Iulianus. extant in. ff. frequentissime responsa Iuliani iurisconsulti celeberrimi. Cætera uita. qui in cætera uita sua uir clarus extitit: sed in hac re præcipue: q̄ cum eēt inter tyros authoritate & opibus princeps elegit sibi generum Euphratem non dignitate: sed sapientia illustrem prouinciæ Syriæ. Altissimas cōditiones. diuitias. nobilitatem. honores quibus Iulianus excellebat: an q̄ magis placet: cum essent multi & natalibus & opibus ac cæteris fortunæ bonis præstantes: qui nuptias filiæ peterent. Plura. scribam.

Instituere Instōnes Pōpeius Iulianus.

Viro. Euphrate. Frui. propter occupationes publicas. An plura. dicam. Magis angar. magis crucier cum sæpius illius: quo non frui licet mentionem faciam. Distringor. occupor. Officio. præfectura ærarii: in qua collegam habuit Cornutum Tertullum. Vt maximo sic molestissimo. eadem repetit in fine orationis panagyricæ: nondum inquit biennium compleueramus in officio laboriosissimo & maximo. præfecti ærario: & ante hos. Quæstores: Prætores: Tribuni (sic enim inuenio mutata nomina præfectorum ærario) pecunias quoquomodo expensas & acceptas in tabulas publicas reponebant. nam inter cætera legatis sumptum dabant: & quæ ad rempub. spectare uidebantur: distrahebant. Pro tribunali in suggestu. tribunal est ubi iudex sedet populo ius dicturus pro tabulatis excrescentibus Plinius senior utitur. Fabius notat eos qui tribunale q̄ tribunal mallunt dicere. Libellos: quos uulgo supplicationes appellamus: quare supplices & querulos interdum Mart. uocat. Secundus pro accusationibus alibi posuit. & Vlpianus pro denunciatione fere in idē concurrente Apuleio: qui tamen in asino suo pro forma præconii usus est. Fabius etiam fieri libellos breui annotatione memoriæ causa testatur: at libella fabrorū & agri diuisorū est instrumētū. Subnoto. subscribo: cōfirmo. Tabulas in qbus rōnes ærarii reponebant: q̄q̄ legerim apud Capitolinū p̄fectos ærario tabulas publicas habuisse: qb⁹ nosa ignenuo

Præfecti ærario Tribunal

Libella Tabulæ publicæ.

tum puerosq; referebant:ut si forte aliquis causam liberalem diceret:testationes inde ꝓduceret: ꝙ Antoninus philosophus etiã per prouincias instituit. Illiteratissimas litteras.inornatas:forenses:uulgares.stilo infimo:quibus utunt rationarii in noibus:quẽ locũ minus feliciter Sidonius conatus est mutuari.illiteratissimis inquit litteris uacant.uideamus si placet nõ ĩportune:an oẽs tũc latine loquerent: & qd sit latine loqui:ꝙ sane nihil aliud est:quã uti lingua latia:& Romana:nã Cicero inquit nõ tã præclarũ est scire latine:quã turpe nescire:neq; tã id mihi oratoris boni:quã ciuis Romani ꝓpriũ uidet:& Pollionẽ legimus iussisse filios loqui latine:adeo:ut græce:uel difficile:uel raro loquerentur: Liuius libro prĩo ab urbe cõdita. magna pars Fidenatiũ:ut qui coloni additi Romani essent:latine sciebant.& a Varrone Fabioq;: ubi de analogia disputat:quærit: an aliud sit latine loqui: aliud grãmatice: nullã enĩ loquendi legem: sed obseruationẽ quidã uoluere:ut ipsam analogiã nulla res alia fecerit:quã consuetudo. quare Vitruuius se Latine loq

plurímas:sed illíteratíssimas lítteras. soleo nonnunquam (Nam ídipsum quandoq; contígit) de hís occupatiónibus apud Euphratem queri. ílle me consolatur.affirmat etíam esse hanc philosophíæ:& quídem pulcherrímam partem:agere negocium publícũ:cognoscere:iudícare:pro

excusat.si quid cõtra grãmaticã locutus sit quasi latine scripserit:& nõ grammatice:utitur enim interdũ uerbis:quæ grãmaticus nõ admitteret.quãuis interdũ latine loqui sumat ꝓ eleganti sermone uti: hinc Iuuenalis dixerat cũ sit turpe magis nostris nescire latine:& Seneca epistolarũ.v.nunc uulgo breuiarium dicitur:olim:cũ latine loqueremur:summariũ uocabat.ex uerbis.M.Tullii colligit grammaticã paulo ante suũ sæculũ in urbem inuectam:cũ sit inquit quædam certa uox Romani generis:urbisq; propria:in qua nihil offendi nihil animaduerti possit.nihil sonare:aut olere peregrinũ:hanc sequimur: neq; solum rusticam asperitatem:sed etiam peregrinã insolentiam fugere discamus.equidem cum audio socrum meam Lælliam(facilius enim mulieres incorruptam antiquitatẽ conseruant:ꝙ multorũ sermonum expertes ea tenent semper:quæ didicerunt prima)sed etiã sic audio:ut Plautum mihi: aut Neuiũ uidear audire.sono ipso uocis ita recto:& simplici est: ut nihil ostentationis:aut imitationis afferre uideatur: ex quo sic locutũ eius patrẽ iudico:sic maiores:& sunt præcepta latine loquẽdi quæ puerilis doctrina tradit: & subtilior cognitio:ac ratio litterarũ alit:aut consuetudo sermonis quotidiani:ac domestici libri confirmant:& lectio ueterũ oratorum.Cæsar quidem solum:& quasi fundamẽtum oratoris:uides elocutionẽ emendatã:& latinã:cuius penes quos laus adhuc fuit:nõ fuit rõnis aut scientiæ:sed quasi bonæ cõsuetudinis mitto.C.Lælliũ.P.Scipionem ætatis illius ista fuit laus tanquam innocentiæ latine loquendi: nec omniũ tñ:nam illorũ æquales Cælium:& Pacuuium male locutos uidemus:sed omnes tã fere:qui nec extra urbẽ hãc uixerãt:nec eos aliqua barbaries indomestica infuscauerat recte loquebãt: sed hãc certe rẽ deteriorẽ uetustas fecit:& Romæ:& in græcia:confluxerunt.n. Athenas:& in hanc urbẽ multi inquinate loquentes ex diuersis locis:quo magis expurgandus est sermo:& adhibenda q̃ abstersa ratio: quæ mutari non possit.nec utendũ prauissima consuetudinis regula. T.Flaminium. qui cũ Qu.Metello consul fuit pueri uidimus:existimabat bene latine:sed litteras nesciebat.Cæsar autem rationẽ adhibens cõsuetudinẽ uiciosam:& corruptã pura:& incorrupta consuetudine emendat.declarat ergo latine loqui nihil aliud fuisse:q̃ uti uerbis Romanis propriis:& incorruptis:etiam non adhibita grammaticæ ratione: & fuisse tempus:quo omnes Ro.sine ulla regula latine loqui poterant:& asueuerant:postea in urbem confluentibus aduenis:& priscorũ lingua perturbata paulatim deflexisse ad uernaculam nostrã.ꝙ qui tunc erant ingenio acutissimo cernentes:de grãmatica:& latinitate certas regulas tradidere:nam & Trãquil. in libello de grãmaticis edíserit sero grammaticã in urbẽ Romã inuectã.s.inter secundũ & tertiũ bellum punicum:& uulgares sermones fuisse meminit:ac Pli.latine græcos edoctos:conqueriturq; Iuue.linguã peregrinã in urbem introductã:& Apuleius in limine suæ metamorphoseos asserit se linguã latinã didicisse nullo præunte magistro:ueꝝ labore erũnali:ꝙ si oẽs tũc latine locuti fuissent:quid opus erat summo cũ labore per se litteras discere:cũ in urbe uersaret.ueꝝ:qa tũc non consuetudine:ut prius:sed grammaticorũ præceptis litteras discebant Ro.dixit erumnali labore:neq; tamẽ id admodũ mirabile:si Apuleius per se litteras latinas didicit:cũ nostra tempestate Benedictus Iouius Comi natus per se græca didicerit.ꝙ aũt Marcus Tullius secũdo Thusculanarum refert suas orationes iudicio multitudinis approbatas popularem enim facultatem esse:& effectũ eloquentiæ:non ideo crediderim omnes dicendi uim:sensumq; ꝓcepisse:sed alios aliqua quosdam pauca admodũ:ut núc assolet in concionibus pro fide plerosq; insuper nihil intelligẽtes laudasse supra cæteros.Quandoq;.raro. His.meis. Hanc partẽ.negocia publica tractare:quæ moralis philosophia dicit:pertinet ea ad ciuiles actiones:qua utunt qui remp. administrant.nam illã sapiẽtes in tris partes diuiserunt:moralẽ:naturalẽ:rõnalẽ.Epicurus in canonicam.physicam:ethicã:alii in phyſicã.ethycã dialecticã.Plato primus tripartitã:philosophiã copulauit: sibiq; inuicẽ necessarias partes:neq; pugnare inter se tantũmõ:sed ẽt mutuis adiuuare auxiliis oñdit: hæc sumpta ab Apuleio. Agere negociũ publicũ.tractare res ad utilitatẽ publicã spectãtes.Cognoscere.audire discere.ptantes examinare. Promere.discerne: explicare. declarare. Ipsi philosophi. In usu hre.agere:qd' maius ẽ q̃ docere. Nõ ꝓsuadet hoc unũ.ut credã melius esse ius dicere:q̃ illũ audire: táto desiderio teneor

Philosophiæ ptes

fruendi illo uiro. Cui uacat.eſt ociũ:qui uacuus eſt a uegociis publicis. Proxime q̃primũ. Ob hoc.ut audias Euphratẽ.Maturius.celerius q̃ decreueras.Limandũ.emendádũ a uitiis p philoſophiæ præcepta. Vt multi.ſolent inuidere alioꝝ bonis.Multi aũt mali more græcoꝝ. Inuideo bonũ.elegátius: q̃ inuideo bono. Sẽſũ.titilationẽ cognitionẽ cũ delectatiõe.Supeſſe.licere:uel potius abũdare tradẽte Gellio.

OLim nullas.Conquerit familiariter de Fabio Iuſto:q̃ tá diu nihil ſcriberet. Olim.iápridem. At hoc ipſum ſcribe.æmulatus eſt.M.Ci.qui ad Atticũ ingt:tu mihi & ſi nihil erit:qđ ſcribas: tamẽ idipſum ſcribas uelim: te nihil hũiſſe:q̃ ſcriberes. Priores.ueteres: quos ex teſtimonio.M.Tu.licet cognoſcere ſolitos in epl'is p̃ponere. Si uales bene eſt:ego quidem ualeo: quinimmo Seneca:libro epl'aꝝ ſcđo iqt.mos antiquis fuit uſq; ad meá ætatem ſeruatus primis epl'æ uerbis adiicere. Si uales bene eſt: ego ualeo. Hoc. ut ſignifices te bñ ualere. Maximũ.plurimi facio ſcire tuá bonã ualitudinẽ. Serio. grauiter. uere. ſeriũ.n. triſte & ſine riſu dixit antiqtas.extat Afranii authoritas apud Noniũ. nõ ego te noui. triſtẽ ſeruũ ſeriũ. ſed iuniores etiá hoc uſi ſunt:q̃lis Capitolin⁹ referẽs Antoninũ p̃hum uiꝝ ſeriũ:& grauẽ. ſeriũ etiá ſubſtãtiuũ í ſtequẽti uſu. Fabius: aut aliqđ iocis ſeriũ quoq; eẽt admixtũ.& Curti⁹ itaq; res í ſeriũ uerſa ẽ.at ſeri⁹ cõparatiuũ a ſero diuerſæ ſigñatiõis ẽ.Neſcire. nõ admoneri.

Serium

HActurá.Corœlii Rufi uoluntariũ obitũ p̃ longã:& intolerandá pedũ ægritudinẽ inſinu amici Caleſtrii deflet: ſeq; iõ maxie affligi teſtat: q̃ amiſerit uitæ ſuæ teſtem: rectorẽ:& magiſtrũ.fuerunt iiſdẽ tẽporib⁹ Tyrones tres:Caleſtrius Tyro: ad quẽ alibi Cæcilius:q etiá meminit Iunii Tyronis: tertius Aponius Tyro. Feci iacturá. paſſus ſum damnũ q̃ amiſi Corœlium meæ uitæ moderatorem.Si iactura. dubitat an hoc uerbũ iactura cõueniat tãtæ calamitati perinde ac ſi aliud uerbũ perquirat: quo ſignificãtius attrocitatẽ mali oſtenderet.

Tyro

Corœlius Rufus

Corœlius Ru. Corœliũ eqtẽ Ro. Ateſte genitũ ſuomet ſurculo caſtaneá í ſeruiſſe in Neapol.agro ſcri.Pli.auũculus:q̃ ab ipſo nomẽ inter laudatas accepit.fuit Coroe.Ru.iuriſcõ.ſpectãtiſſim⁹ a Cæ.cũ admiratiõe dilectus:a quo í petẽdis honorib⁹ ſuffragator:& teſtis aſſumptus:in inchoandis deductor:in gerẽdis cõſiliarius:unde Pli.ut paria Coroe.faceret: poſt eius obitum Coroe.ſororẽ:& filiá ſemp tuitus eſt.dũ Coroe.uiueret fuit ſũmæ auth. apud Ner.impe ratorẽ:moriẽ aũt ſub Tra.Spõte.uolũtaria mor.deceſſit.Exulcerat.exaſperat.auget renouat.ſic dú morté Aunti deflet apud Marcel.qđ inquit ul' maxime doloré meũ exulcerat.ſæpius utimur teſtimonio Cæ. ut oſtẽdamus q̃ ſibi ſil'is ubiq; ſit. Vlp.ex authoritate Neratii reſpõdit:q manus ſibi ítulerint tædio uitæ lugeri ſolent:nequaq̃ q mala cõſciẽtia. Quæ nõ ex natura:nec fatalis uideẽ.uolũt tribus humaná cõtineri uitam:natura:fato:fortuna.naturæ.c.&.xx.annos conceſſum eſſe:fato.lxxxx.for.oés alios caſus:ut ſunt ruina:incendia:naufragia:uenena:uoluntariæ mor.unde Vir.de Didone dixit. Ná qa:nec fato:merita nec mor.peribat:Sed miſera ante diẽ:ſubitoq; accẽſa furore.M.Tu.in phili.multa mihi íminere uidebanẽ p̃ter naturá: p̃terq; fatũ. Vtcũq;.qũocũq; aliqua rõne.Apule.li.vi.certe calculo cunctoꝝ: utcũq; mors ei fuerat deſtinata.Finiunẽ.ĩtereũt.Neceſſitate.fato:quo mortales ægritudine:& morbo intereũt citra.lxxxx.annũ mõ ſerius mõ uelocius ſecũdũ fata:q̃ refert Se.ius ſuũ pagere:nec ulla cõmoueri prece: nõ miſeri.flecti.nõ gr̃a.ſeruát curſum irreuocabilẽ:igeſta.& deſtinata fluũt: quẽadmodum rapidoꝝ aq̃ torrẽtiũ in ſe nõ recurrit:nec moraẽ qdẽ:qa priorẽ ſupueniẽs p̃cipitat:ſic ordiné fati æterna ſeries regit: cuius ĺ prima lex eſt ſtare decreto.qd.n.intelligis fatũ? exiſtimo neceſſitatẽ reꝝ oĩum:actionũq;: q̃ nullis rupat. Quos accerſita mors aufert.q man⁹ ſibi íferũt:& ſpõte moriunẽ. Potuiſſe.ſi uoluiſſent ipſi. Súma rõ li.epl'aꝝ.x.q̃rit Se.mors occupáda ſit:an expectãda:& demũ pluribus cõcludit poti⁹ eẽ occupándá

Vtcunq; fatum

mere & exercere iuſticiã. Q uæq; ipſi doceant in uſu hr̃e:mihi tñ hoc unũ ñ pluadet ſati⁹ eẽ iſta facere:q̃ cũ illo dies totos audiẽdo diſcẽdoq; cõſumere. Q uo magis te:cui uacat:hortor: cũ í urbẽ p̃xie ueneris (uenias ob hoc ãt maturius) illi te colẽdũ limãdũq; p̃mittas. Neq;.n.ego:ut mĺti inuideo aliis bonũ:quo ipſe careo: ſed cõtra ſẽſum quẽdã:uoluptatẽq; p̃cipio:ſi ea q̃ mihi denegãt: amicis uideo ſupeſſe. C.Plinius Iuſto.S.

LIm mihi nullas epl'as mittis.nihil ẽ iqs qđ ſcribã.at hoc ipm ſcribe:nihil eẽ qđ ſcribas:uel ſolũ illud uñ prioresincipere ſolebãt:Si uales bñ eſt:ego ualeo.Ħ mihi ſufficit. Eſt.n.maximũ.Ludere me putas. ſerio peto. fac ſciã qd agas: qđ ſine ſollicitudie ſũma neſcire nõ poſſum. Vale. C.Plinius Caleſtrio Tyroni.S.

HActurã grauiſſimã feci: ſi iactura dicenda ẽ tãti uiri amiſſio.Deceſſit Corœlius Rufus:& qdẽ ſp̃te: qđ doloré meũ exulcerat.Eſt.n.luctuoſiſſimũ genus mortis:q̃ non ex natura:nec fatalis uideẽ. Nam utcũq; in illis: qui morbo finiunẽ:magnũ ex ipſa neceſſitate ſolatiũ eſt.In his uero quos accerſita mors aufert: hic inſanabilis dolor ẽ:quod crediderunẽ potuiſſe diu uiuere. Corœliũ qdẽ ſumma ratio q̃ ſapientibus

pro neceſſitate.loco fati. Hoc conſilium ſponte moriendi. Optimam cõſcientiam.laudat Corœlium a bonis animi:& quæ ab his deſcendunt:ut a fama:& authoritate.deinde a bonis fortunæ. Filiá.Corœliam hiſpullam. Vxorem. Hiſpullam. Nepotẽ:filiũ Corœliæ Hiſpullæ bonæ indolis.Sorores. quarum altera Corœlia Fuſco erat matrimonio cõiuncta. Pignora.cognationes:in quẽ ſenſum bis in oõne panagyrica uſurpat.hoc uocabulo latius uſus q̃ apud alios p̃ter unũ Tacitũ inuenerim: hic.n.lib.xvi. hiſtoriaꝝ ingt:ne ĩ cætera pignora læuiret:nõ ſolũ filiá:ſed & geneꝝ:& alios cognatos ĩtelligẽs:iõ pignora appellata:qa ſũt amoris hypothecæ ſed ꝓprie liberos pignora dicimus tanq̃ uinculũ certiſſimũ inter maritũ: & uxorẽ.al's pignus ſcdm Vlpi.eſt q̃ ad creditorẽ tranſit:at Caius dicit pignus ꝓprie rei mobilis cõſtitui. Longa. ꝑ quartũ & trigeſimum annũ. Iniqua.dura.crudeli. Cõflictabaſ. cruciabaſ. Precia. p̃dicta.pignora. Pedũ dolore.podagra. Vt ipſum audiebã.narrantem ſume extrinſecus. Patrius hic illi. hic morbus erat in patre Corœlii:unde nõ ſua intemperãtia:ſed ex genitura parentis podagra correptus eſt: ná Galenus aſſerit quoſdã morbos ueluti podagrã: & artericã ex hæreditate tradi:quia ſperma in parẽte uiciatum neceſſario filioꝝ pedes debilitat. Auicẽna etiã ſupioribus addidit phthiſin:& leprã. Ná plerunq̃ morbi. q̃ etiam Columella libro octauo notauit. paternæ iquit notæ plerunq̃ natis inhærent. Vt alia.effigies:geſtus:mores:patrimõia trãſmittunt filiis. Hunc.morbũ. Abſtinentia.parce uiuẽdo ad cibos refert. Sãctitate.modeſtia a reb⁹ uenereis. Viridis ætas. iuuenis:& fortis.Ingraueſcentẽ.inualeſcẽtẽ:crudeſcentẽ. Cũ ſenectute.qua multæ ægritudines magis augent. Viribus aĩ. cõſtantia. Incredibiles. ĩmenſos. Inſidebat. occupabat. Oĩa mẽbra. totã corpis cõpaginẽ. Iacentẽ.laborantem podagra.

Pignus

ꝑ neceſſitate eſt:ad hoc conſiliũ cõpulit: q̃q̃ plurimas uiuẽdi cãs habentẽ: optimã famã:optimã cõſciam:maximã authoritatẽ: p̃terea filiã: uxorẽ:nepotẽ:ſorores:interq̃ tot pignora ueros amicos.ſed tam longa:tã iniqua ualitudine cõflictabaſ:ut hæc tanta p̃cia uiuẽdi: mortis rationibus uincerenſ. Tertio &.xxx.anno(ut ipſum audiebam)pedũ dolore correptus eſt: patrius hic illi. Nã plerũq̃ morbi quoq̃ ꝑ ſucceſſiones quaſdã: ut alia tradunt.hũc abſtinẽtia:ſanctitate: quoad uiridis ætas uicit:& fregit.nouiſſime cũ ſenectute ĩgraueſcentẽ uiribus aĩ ſuſtinebat.Cũ quidẽ ĩcredibiles cruciatus: & indigniſſima tormẽta pateret.iã.n.dolor nõ pedibus ſolũ:ut prius inſidebat:ſed oĩa mẽbra puagabat:ueni ad eũ Domitiani tẽporibus in ſuburbano iacentẽ:ſerui e cubiculo receſſerunt: habebat.n.hoc moris quoties intraſſet fidelior amicus. quietiã uxor quanquã oĩs ſecreti capaciſſima digrediebat. circumtulit oculos:& cur ĩnqt me putas hos tantos dolores tãdiu ſuſtinere? ut ſcilicet iſti latroni: uel uno die ſuperſim:dediſſes huic animo par corpus: feciſſet quod optabat.affuit tamen deus uoto: cuius ille compos: ut iam ſecurus: liberq̃ moriturus: multa illa uitæ: ſed minora retinacula abrupit: increuerat ualitudo:quã tẽperantia mitigare tẽtauit:ꝑſeuerãtẽ conſtantia fugit.iã dies alter:tertius quartus: abſtinebat cibo. Miſit ad me uxor eius Hiſpulla cõem amicũ.G.Gẽiniũ cũ triſtiſſimo nuncio deſtinaſſe Corœliũ mori: nec aut ſuis

Domitiani tp̃ibus.ĩperante Domitiano: ná cum hæc ſcriberet Traianus regnabat. Hẽbat.n.hoc moris. ut iuberet ſeruos ſacceſſere e thalamo.Intraſſet. cubiculũ. Fidelior.cõparatiuũ ꝓ poſitiuo. Vxor.eius Hiſpulla.ſecreti capaciſſima. cui oĩa arcana tuo cõmiteres. Circũtulit oculos. an alii adeſſent præterq̃ Cæcilius.uiſurus.Iſti latroni.male intelligũt:q̃ de podagra locutum ſentiunt:q̃.ſ.hic morbus ẽt latera inuaſerat.nullũ.n.id ſecretũ: ſed potius Domitianũ indicaſſe dicimus ſe auare.& crudeliter in principatu gerentem. optabat igitur Corœlius tandiu uiuere donec interitum Domitiani uideret ſic poſtea libẽter moriturus. Dediſſes. more ſuo ſubtraxit ſi:q̃ etiam Martialis in tertio fecit. Audieris: dices eſſe Maronis opus: pro ſi audieris: & alii iuniores ſenſus eſt:ſi ita corpore ſicut animo ualuiſſet ſuperuixiſſet Domitiano:q̃ optabat:& deus p̃ſtitit:nã libro octauo ad Quadratum: ubi de ultione Heluidii tractat: uero uerius oſtenditur Corœlium ſuperfuiſſe Domitiano:ut omittam per quæ alibi ſignificat non ſolum uixiſſe ſub imperatore Nerua: ſe etiam honores geſſiſſe. Cuius ille compos.q̃ uotum conſecutus: nam uoti compotem dicimus eum: qui quod intendit obtinuit. Securus.relicta repub.melioribus auſpiciis. Liber. Sub Traiãno optimo principe:q̃ libertatem per Neruam reductam:in melius:& maius augebat. Illa multa retinacula cognationes:amicos:bonam cõſcientiã:& reliqua.Retinacula.q̃ retinere potuiſſent Corœliũ in uita: ſed minora q̃ rõnes quæ cõtra occurrebãt. Abrupit.ĩtercidit.neglexit. Valitudo.podagra.Cõſtãtia fugit:non potuit ulterius pati q̃is cõtra niteret.Quartus.erat quo.Hiſpulla.Hiſpullæ meminit Iuue.& Cæcilii amitam fuiſſe legõ.Geminiũ.ad quẽ plures extant Cæcilii eplæ.Papini.inſup ad legẽ Iuliã de adulteriis rettulit Adrianũ

Hiſpulla

Geminius Iulius Atticus

refcripſiſſe.C.Roſiano Geminio. Cõmunem.meum & Coræli. In proximum.in propinquum ædiũ Ab Hiſpulla nomine Hiſpullæ. Iulius Atticus.cuius eloquentiam:& græcam facũdiam cum familia laudat Martialis libro.vii. Attice facundiæ renouas:qui nomina gentis : Nec finis ingentem conticuiſſe domum: Te pia cecropiæ comitatur turba Mineruæ. Te ſecreta qures : te ſophos omnis amat. Atticum eximiæ cœnaſſe tetigit Iuuenalis.Iulius Atticus tempeſtate Columellæ laudem meruit : q̃ de una ſpecie culturæ pertinentis ad uites ſingularem librum edidit. Induruiſſe.omnino mori decreuiſſe. Admouéti.porrigẽti. γεγμηνα uixi cum labore.ſuſtinui.præteritum irregulare a uerbo γαμνω ideſt laboro.alia exemplaria habent γεκρικα.i.decreui.ſ.mori ἀποτουγρινω. Deſideri.expectatiõis Coræli abſentis & amiſſi. Robuſtiſſimis ſano corpore uigẽtibus nullo morbo concuſſis. Euaſit.morte: quæ malorum finis eſt.omnia abſcidit : & deuorat:mors:adeo extra omne malum ẽ: ut ſit extra omnem malorum metum . author Seneca. Florente republi.ſub Traiano. Hoc ſcio.repetitio. Imbecillum.inconſtantem.minus fortem aduerſus calamitates. Meo nomíe.mea cauſa. In ſumma.q̃ Martia.ad ſummam omnium dixit. hoc dicendi genere utimur:cũ aliquid concludimus. Recenti.nuper mortuo Corælio.C.Caluiſio:cuius in memoriis marmoreis fit mentio: fuit is Secundo arctiſſima familiaritate coniunctus:unde hic:& alibi ſuum contubernalem appellat. ualidiſſime etiam amauit Caluiſium Nepotem.C. Caluiſium arcta propinquitate cõplectentem : erat enim filius ſororis. Caluiſianæ actionis Iuriſconſulti meminere. Negligẽtius.ocioſius:minori cura. Proinde quare. Noua.inuſitata.incognita.

In ſumma

Caluiſius

Magnum. Laudat ſua tempora: quibus ingenia longe proferebant: ſed auditor& ignauiã notabiliter taxat. ſe uero aſſerit oium recitationibus adfuiſſe:inde tardius q̃ decreuerat in urbe reſtitiſſe. Soſſius Senectio alius ab Herẽnio Senectione.ad eũ ſcripſit Plutarchus Diõis uitã: q̃q̃ p Soſſio médoſſe legat Socio. Prouentũ.copiam.

Nullus fere dies fuit. accedit Cæcilianæ ſoniæ Martialis eo carmine. Auditur toto ſæpe poeta die:& Iuuenalis lõga recitatione colũnas ruptas exaggeratis. Proferũt. ex:édunt. Oſtẽtant frequenter recitádo.

Statio

Coitur.cõuenit. Pærip.auditor&. Stationibus.í locis publicis:in q̃ poſt negocia ſolẽt ciues cõuenire cõfabulandi:ul' potius deſidẽdi gra. dicta ſtatio:q̃ ibi ad tps ſtat:de qua locutus Iuue.oẽs cõuictus:thermæ:ſtationes:ité locus.í quo naues ſtãt ad tẽpus:& ubi milites ad tutelã ſtant:ſiue caſtror&:uel oppidor&:interdũ p cuſtodia:ut apud Trãquillũ abducta ſtatione militũ.aliqñ p ſtatu:& cõditione ſcãs í panagyrica oſone:nõ te læta : & pſpera ſtationis huius:ſed aſpera:& dura:ad capeſſendã eã cõpulerũt. Vlp.titulo de Fluminibus cũ Seruio grãmatico cõuenit:ſtationé inqt dicius a ſtãdo:is locus demõſtrat:ubicũq; naues tutæ ſtare poſſunt. Subinde.frequẽter.in qua ſignificãtia pter ipm alibi Columella íterdũ utit:ſtabula boũ ſubinde emũdãda:& equas ſubinde reſpiciẽtes ſcribẽdo.Martialis pariter:ut libro prio. Interponis aquã ſubíde Rufe. & quarto. Quid me Thai ſenẽ ſubíde dicis. Trãqui.in Iulio Cæſare.ſubinde ſe obſeruandũ admonẽs:quinetiã Liuius præ

Subinde

Præfatio

dictis an iquior:ni ſubinde auro principũ aí cõcilient. Intrauerit.auditoriũ. Præfationẽ.eſt præfatio: quæ ante opus præponit cõſiliũ ſcriptoris & ſummã totius operis breuibus explicans : nec eſt pars operis.ut quidam exiſtimant:cum dicatur omnino opus eſſe perfectum ſine præfatione:ideo inuẽtæ ſecũdũ

aut filiæ p̃cibus inflecti:ſolũ ſupereſſe me:a quo reuocari poſſet ad uitã. Cucurri: perueneram in ꝓximũ.cũ míhí ab eadẽ Hiſpulla Iulius Atticus nunciat nihil iã ne me qdẽ ipetraturũ:tã obſtinate magis ac magis iduruiſſe.dixerat ſane medico admouẽti cibũ γεγμηνα. Quæ uox quantum admirationis í animo meo:tantũ deſiderii reliquit. Cogito quo amico:quo uiro careã. Impleuit qui dẽ annum.yii.&.lx.quæ ætas etiã robuſtiſſimis ſatis longa eſt. Scio euaſit perpetuã ualitudinẽ. Scio deceſſit ſuperſtitibus ſuis:florente republica:quæ illi oĩbus carior erat. Et hoc ſcio : ego tñ tanq̃ iuuenis:& firmiſſimi mortẽ doleo.doleo ãt: licet me ĩbecillũ putes:meo noíe . amiſi enĩ uitæ meæ teſtem : rectorẽ. magiſtrũ . In ſumma dicã: qd' recẽti dolore cõtubernali meo caluiſio dixi. Vereor ne negligẽtius uiuã: ꝓinde adhibe ſolatia míhí:nõ hæc:Senex erat:ifirmus erat.hæc.n. nouí:ſed noua alíqua:ſed magna : quæ audierim nunq̃:legerim nunq̃:nã quę audiui : q̃ legi ſpõte ſuccurrunt:ſed tanto dolore ſuperantur. Va.e.

C.Plínius Soſio Senectioni.S.

Magnũ prouẽtũ Poetarũ annus hic attulit. Toto menſe Aprili nullus fere dies: quo nõ recitaret aliqs. Iuuat me qd uíget ſtudia. ꝓferũt ſe ingenía hoíum : & oſtẽtant. tã & ſi ad audiendũ pigre coiẽt:pleriq; ín ſtationibus ſedẽt:tpſq; audiẽdis fabulís cõterũt : ac ſubínde ſibí nunciarí íubent:an iã recitator íntrauerít : an dixerít pręfatíonem : an ex magna parte

Caium iurisconsultū præfationes: q libentius nos ad lectionē propositæ materiæ perducant: & cum illuc uenerimus: eius euidentiorē præstant intellectum. Euoluerit. recitauerit. Tunc. post dimidiam operis recitationem. Veniunt. ad audiendum. permanent. usq ad finem recitationis. Dissimulanter. cū aliqua stropha: & falsa excusatione. Furtim. lectore non uidente. Alii simpliciter. quidam palam discedunt: sine ullo prætextu profectionis. Memoria parentum: temporibus nostrorum parentum: paulo supra ætatem nostram. Claudium Cæsarem: quem Tranquillus asserit fuisse pertinaciter liberalibus studiis deditum: ac multa scripsisse: & græce: & latine. In palatio. uocatur Palatium authore Dione domus regia Romanorū imperatorum: ubi Cæsares prætorium habebant: olim Romuli domus: non procul a Tyberi: fere in media urbe. P. Victor in decima regione locat. antea pallantium siue Pallanteum dictum a Pallanteo urbe Arcadiæ: uel a Pallatio urbe in agro Rheatino: alii quod palantes illuc cum Euādro uenerunt: quidam a Palantia uxore Latini: siue quod ibi pecus pascens balare: uel palare. i. errare consueuit. alii a Pallanto Hyperborei filia: quæ ex Hercule Latinū peperit: alii q Pallas ibi sepultus sit: quam opinionem Dionysius arguit tradens Palantinum collem palatium dictum confundente tempore certitudinem: & multis inconuenientium etymologiarum materiam præbente. Nonianum. fuit Seruilius Nonianus: quem Plinius senior consulem uidit: & Quintilianus audiuit: ingenio clarus: & sententiis creber: minus pressus: q historiæ authoritas postulabat.

Palatium

Seruilius Nonianus

euoluerit librū: tunc demū: ac tūc quoq lente cū ctanterq ueniunt: nec tñ permanent: sed ante finē recedunt. Alii dissimulanter: & furtī. Alii simpliciter: & libere: Ac mehercule memoria patentū Claudiū Cæsarē ferunt cū in palatio spaciaretur: audissetq clamorē: causam requisisse: Cūq dictū esset recitare Nonianū: subitum recitanti: inopinatumq ueniisse. nunc ociosissimus quisq multo ante rogatus & idētidē admonitus: aut nō uenit: aut si uenit querit se diē: quia non perdiderit: perdidisse. Sed tāto magis laudandi: pbādiq sunt: quos ascribendi recitādiq studio hæc auditoq uel desidia: uel supbia nō retardat. equidē pene nemini defui. crāt sane plæriq amici. Neq. n. est fere quisquā q studia: ut nō siml & nos amet. His ex causis lōgius q destinauerā tps i urbe cōsumpsi: possū iā repetere secessū: & scribē aliqd qđ nō recitē: ne uideat: quoq recitationibus adfui ñ auditor fuisse: sed creditor: nā ut i cæteris rebus: ita i audiēdi offō pit grā: si reposcat. Vale.

Idemtidē

C. Plinius Iunio Maurico. S.

PEtis ut fratris tui filiæ pspiciā maritū: qđ merito mihi potissimū iniūgis. Scis enim quātopere summū illū uirq suspexerim dilexeriq: quibus ille adolescentiā meā exhortatiōibus fouerit. Quibus & laudib⁹: ut laudādus uiderer effecerit. Nihil ē qdē: qđ a te mandari mihi: aut maius: aut gratius: nihil qđ hōestius a me suscipi possit: q ut eligam iuuenē: ex quo nasci nepotes Aruleo Rustico deceat: Qui qdē diu q̄rendus fuisset: nisi patus: & quasi puisus eēt recitantes audiendo: sed potius perdidisset: si desedisset: & totum diem fabulis contriuisset. nam delides interpretabantur se perdere diem: dum illū audiendo transmittunt: uerum Secundus: dum ociosi nugantur. clarior scriptura. quem non perdiderit. Defui nemini. audiui omnes. Qui amet studia: qui sit eruditus. Simul. cū studiis. idest oēs fere docti me amant. est alia lectio ad idem fere. qui non nos amet: ut studia non simulet: scilicet modo sit uere studiosus: neq simulet doctrinam: & per hæc monstrari posset Regulus. Repetere secessum. secedere in uillam. Creditor. ne audiendi mutuum ab illis repetere uidear. In audiendi officio. q facerem si mea recitarem.

PEtis, Maurico suadet: ut filiam fratris despondeat Acciliano iuueni formoso: & honestissimo: q em a parentum splendore: commendat: & honores gessisse: opibusque abundare: præter uirtutes: adfirmat. Prospiciam. deligam. Fratris tui. Aruleni Rustici. Summum. Arulenū ob uirtutes: & doctrinā præclarā. Quibus laudibus. dū me laudat: nam magnū laudari a laudato uiro. Viderer. crederer. Laudandus. laude dignus. nepotes filios filiæ. Decet. decēs sit & decor

Munitius Acilianus. Munitius Acilianus.hũc Cor.Munitium Acilianum appellatum:& ornamentum regionis ſuæ: ſeu di-
Brixia gnitate:ſeu moribus:natum ſplendide: & facultatibus abundantẽ libro ſeptimo ſcripſit Secundus. A
uobis.Maurico:& Aruleno. Brixia ciuitas ĩ agro Cenomanoꝝ ĩta:ut Pli.& Ptolemæus ſcribũt:a Gal.
lis Iuſtino authore cõdita:quã gẽtis Cenomanoꝝ caput fuiſſe Liuius aſſerit. Noſtra. tráſpadana. ſicut
Veronenſes alibi ſuos appellat. Verecundiæ:continentiæ a uitiis.Frugalitatis.abſtinentiæ a cibis ſuper
fluis:nam qui remotis ab urbe municipiis ſeueram adhuc: atq; antiqui moris ſecundum Tacitum reti-
nebant Italiam. fuerũt enim (ut omittam latinos)authore Athenæo frugales romani:& ĩ oĩbꝰ optimi:qbꝰ tolerãtia:& tenuis uictus patrius erat:& ĩdigena: q̃ Iuuenalis ſatyra q̃rta decima pluribus laudat. Ru-
Munitius Macrinus ſticitatis.ſimplicitatis.iuſtitiæ Munitius. Macrinus:fuit ad quẽ Perſius ſcripſit. Macrinũ uiꝝ p̃toriũ refert Pli.li.xi.capite de
Princeps ſanguine ſtatuto rpe paſſum ſanguinis p̃fluuiũ per os. Princeps.authoritate.ſcientia.diuitiis;non ſolum: qui rerũ dominus eſt princeps appellaꝝ:ſed qui in ciuitate p̃ſtat authoritate:prudẽtia:dignitate.opibꝰ alibi enim dixit acuent. princeps uiros ad liberos ſuſcipiendos:& de Quadratilla loquens fouebat effuſius:q̃ principi fœmiæ cõueniebat. Siliũ præterea inter principes ciuitatis: ſine potentia: ſine inuidia fuiſſe teſtaꝝ.Liuius p̃dita multitudine a principibus. & Frontinus aquarũ præfecturá p̃ principes uiros ſolitã miniſtrari ſcripſit. & Trãqui. prĩcipes ciuitatis uiginti ſibi delegit Tiberius:& p̃ primo ſæpe uſurpatur Plinius ſenior: princeps claſſe depugnauit Minos.Macrobius.q gradus princeps habebaꝝ.& Virg.Cũ priceps: medioq; Gyas in gurgite uictor.nam princeps ſecundum

Municius Acilianus:q me ut iuuẽis iuuenẽ (eſt.n. minor pauculis annis) familiariſſime diligit: reueretꝰ ut ſenẽ.nam ita ĩformari a me & inſtitui cupit:ut ego a uobis ſolebã.Prĩa ẽ ei Brixia ex illa nr̃a italia:quæ multũ adhuc uerecũdiæ:frugalitatis:atq; ét ruſticitatis antiquæ retiet: ac ſeruat. Pater Municius Macrinus equeſtris ordinis prĩceps:qa nihil altius uoluit:allectus.n.a diuo Veſpaſiano ĩter p̃torios honeſtã quietẽ huic noſtræ ambitioni dicã:an dignitati? cõſtãtiſſ me p̃tulit. Habet auiã mr̃nã Serranã p̃culã e Mũicipio patauio. Noſti loci mores: Serrana tñ Patauinis quoq; ſeueritatis exẽplũ ẽ. Cõtigit & auunculus ei.P.Acilius grauitate:prudẽtia:fide p̃pe ſingulari. In ſũma nihil erit ĩ domo tota:qd nõ tibi tãq; ĩ tua placeat.Acilião uero ipſi plurimũ uigoris: induſtriæ:quiq; in maxima uerecũdia q̃ſturã: tribunatũ:prætura honeſtiſſime p̃cucurrit: ac iã p̃ ſe tibi neceſſitatẽ ambiendi remiſit. Eſt illi facies

Equitũ dignitas Põpeiũ eſt:q primũ cœpit:& primo loco eſt:ut principes in acie. Equeſtris ordinis: q̃ dignitas inter patres:& plebẽ fuit:Seuerus ĩperator cõſueuit equeſtrẽ ordinẽ appellare ſenatoꝝ ſeminariũ: iudicandi ius aliqñ habuit:unde equites iudices appellati:deinde authoritas noĩs uario ſeditionũ euentu ſubſtitit circa publicanos.lege Roſcia ius ſedendi ĩ quartodecimo gradu theatri habebant:& quia gerendorum annuloꝝ authoritatem tenuerunt.illuſtres ab hiſtoricis appellati.olim ſexcenti numero fuere. Nihil altius.nullam maiorem dignitatẽ. Allectus a diuo Veſpaſiano.qui ampliſſimos ordines cæde uaria exhauſtos:& ueteri negligentia contaminatos:repurgauit:ſuppleuitq; recenſo ſenatu:ſummotis ĩdigniſſimis: & honeſtiſſimo quoq; Italicorum:ac p̃uincialiũ allecto. Allectus.in locũ indignioris electus. Prætorios.qui ius geſtãdi prætoria ornamẽta habẽt.prætorius etiã dicebaꝝ:q p̃turá geſſerat ſicut quæſtoriꝰ:q Quæſturá. Quietẽ.uacationẽ a rebus publicis. Noſtræ ambitioni.dignitatibus: quas nos ambire ſolemus. Prætulit.elegit.amplexus eſt. E municipio patauio.nata Patauii:q olim inter eius regionis urbes excellebat.nã in eo cenſi ſunt quingenti equeſtris ordinis uiri:antiquis annis centũ & uiginti militũ milia emiſiſſe cõſtat: quã uero ciuitas ipſa:& uiroꝝ p̃bitate:& artiũ bonitate floruerit:magnitudo:cum aliaꝝ reꝝ:q̃ ĩ urbẽ mittebanꝫ:tũ uero pãnoꝝ & ueſtimẽtoꝝ oĩfaria mercatura declarat. Mores: ſeueros:cuius pudicitiã p̃ trãſitũ Mar.cõmẽdat:eo uerſiculo ſis patauina licet:& petũ Thraſeã Patauii genitũ uiꝝ ſeuerũ:& grauẽ fuiſſe ſcripſit Tacitus. Prevalet

Prætorius

Exẽplum Acilius Glabrio Iuue.locus Seueritatis exẽplũ.ſciſſima:quã aliæ ſequanꝫ ĩ ſeueritate. exẽplũ eſt:q̃ ſeq̃mur:aut uitemus:eſt.n.ipa res:quã imitamur:aut ſi ſors ita tulerit:euitamus.Põpeius author.ſed de hoc alibi cõmodius P.Acilius.ambiguũ an pr̃ Acilii Glabriõis:quẽ collegã ĩ cõſulatu Traiano Domitianus ĩterfecit authore Dione:q̃ cũ feris pugnaret:re uera p̃ ĩuiſum robur: nã ĩ albano leonẽ cõfecit:an ipſe Acilius Glabrio:utrũq; notauit Iuue.ſatyra q̃rta.Proximus eiuſdẽ p̃perabat Acilius æui Cũ iuuene ĩdigno:quẽ mors tã ſæua maneret.Et dñi gladius iã feſtinata. q̃q̃ ĩterp̃res aliter ſentiãt. iiſdẽ ét tribus Aciliũ Rufũ cõſulẽ deſignatũ Scãs recitat:& Acilii Glabriõis ſub Antonino:& Seuero ĩperatoribus meminit Vlpianus. Singulari:cui filis nõ reperiaꝫ. Domo.cognatione Aciliani. In tua.oĩa tibi

Vigor placẽt. Aciliano.cõmẽdat a bonis aĩ:corpis:& fortunæ Acilianũ. Vigoris.robuſti ſpiritus. Curtius libro nono uigor quoq; q cõſtat ex ſpiritu:nõ deſtituerat uultũ. Induſtriæ:diligẽtis curæ. Verecundia. modeſtia. Honeſtiſſime p̃currit.cũ ſũmo honore p̃egit. Percurrit.añ æratẽ adminiſtrauit. Remiſit neceſſitatẽ ambiẽdi. abſoluit te a cura ambiẽdi tribus:& amicos p̃ ſe cum multis honoribus functus ſit.

Liberalis.libero homine digna:qualem decet ingenuum. Senatorius decor.aſpectus uenuſtus:qualis conuenit ſenatori. Quæ.bona corporis. Hoc.pulchritudo. Neſcio.dubitat an laudet Acilianum a copia rerum. Amplas.facultates. ſatis conſtat habuiſſe ſaltem quadringenta ſextertia: quoniam erat eques:ſed ſi diligentius conſideramus Plinii ſcripta longe plura dicemus Macrinũ poſſediſſe. Vos. qui nõ cenſum ĩ marito:ſed uirtutes reſpicitis. Genęx ĩproprie dixit:nõ.n.Maurico:ſed Aruleno gener futurus erat Acilianus:uęx qa Mauricus natá fratris loco filiæ habuit:ideo cũ Aruleno ſocęx Mauricum appellat. Publicos mores. cõſueuiſſe oẽs in genero quærere amplas facultates.q; ſic indignaſ luue.Quis gener hic placuit cenſu minor:atq; puellæ Sarcinulis ĩpar? quis pauper ſcribiſ hæres?Quãdo in cõſilio eſt ædilib9?unde Oui.primo Faſtoęx. In precio preciũ nũc eſt:dat cẽſus honores: Cenſus amicicias:pauper ubiq; iacet. Leges ciuitatis quæ uetabant quẽq; ſedere in quartodecimo gradu:niſi habuſſet cẽſum quadringentoęx miliũ:neq; iudices eſſe: niſi ea dẽ ſumma cenſerenſ:uel ſaltẽ ex conſtitutione diui Auguſti ducẽta ſextertia poſſiderent:qui ducenarii iudices uocabanſ:q; ducentũ miliũ cenſum haberẽt:uñ hi de leuioribus ſummus iudicabãt. ſenatoęx uero cenſus erat octingẽtoęx dimidio plus q̃ equitũ.quare legimus apud tacitũ multos ob anguſtias familiares ordine ſenatorio ſpõte ceſſiſſe:& motos:q remanẽdo ipudẽ tiã paupertati adiiceret:ĩ quas leges Plinius ſenior ſic inuectus.poſtq̃ ſenator cenſu legi cœptus:iudex fieri cẽſu:magiſtratũ.ducẽq; nihil magis exornare q̃ cenſus:oẽſq; a maximo bono liberales dictæ artes ĩ cõtrarium cecidere.Cenſus.opes: quæ oĩ quoq; luſtro a cẽſoribus recẽſebãſ:& examinabãtur. Hic calculus deligẽdi:illa ratio:& ſuffragatio plurimũ põt ĩ electione:uel legaſ in deligẽdis cõditionibus. De poſteris.nepotibus. Et his plurib9:& ab nepotib9:ac ꝓnepotib9.i.reſpectu deſcẽdentiũ:uñ ꝓcipit Vlpianus maxime neceſſariũ eẽ dotatas fœminas ad ſobolẽ ꝓcreandá:replendáq; liberis ciuitatẽ. Indulſiſſe amori meo: ſcripſiſſe de iuuene:quẽ amo:plura q̃ eẽnt. Supra extuliſſe auxiſſe ꝓ amplificationẽ. Iſta.bona. Res.ueritas.epĺa:quæ nudas res tm̃ narrare cõſueuit. Fide mea. integra:& incorrupta ut conſueui. Amantis eſt officiũ amici eſt amicum mediocriter commendare.

liberalís:multo ſanguíne: multo rubore ſuffuſa: eſt ingenua totíus corporís pulchrítudo: & qdã Senatorius decor.quæ ego nequaq̃ arbitror negligenda.Debet.n.hoc caſtitatí puellaęx quaſi ꝓ miũ dari.neſcio an adiíciã eſſe patrí eíus amplas facultates.nã cum ímaginor uos: quibus quærímus genęx:ſilẽdũ de facultatíbus puto:cũ publí cos mores:atq; etiã leges ciuitatis íntueor:q̃ uel íprímís cẽſus hoíum ſpectandos arbitranſ: ne id qdẽ prætereũdũ uideſ:& ſane de poſteris: & hís pluribus cogítãtí:híc quoq; í cõditionibus delígendís ponẽdus é calculus:tu fortaſſe putas me ídulſiſſe amorí amor meo:ſupraq; íſta q̃ res patíſ extuliſſe:at ego fide mea ſpõdeo futuręx ut oía lõge ampliora q̃ a me ꝑdicanſ íuenias. Díligo qdẽ adoleſcentẽ ardẽtiſſime ſicut meretſ.Sed hoc ipſum amantís eſt nõ onerare eum laudíbus. Vale.

C.Plínius. Septicío Claro.S.

HEus tu: ꝓmittis ad cœnã: nec uenís.Dr̃ íus? ad aſſem ípẽdiũ reddes:nec íd modí cũ.Paratę erãt lactucę ſingulæ:cochleę

Heus

HEus. Septicius Clarus ꝓmiſerat ſe uenturũ ad cœnã:fidemq; fefellerat:Secundus itaq; enumerat paratos cibos:eũq; in ius dãni dati uocat. Heus.ſignificationem habet ad intentionẽ:conſiderationemq; reuocantis. Dicitur ius.uel ſubtractum eſt ſi more ſuo:uel interrogatiue pronunciandum.ſenſus eſt ſi ius reddiſ dãni dati:cautum.n.lege:ut dãni dati ſit actio. Ad aſſem impendium reddes.in ſolidum reſtitues impenſam cœnæ.aſſem enim pro uniuerſa hæreditatis ſumma uſurpant iuriſconſulti:ſicut hic pro tota conuiuii expenſa uel ad aſſem minimã quãq; particulã.nã aſſem pro minimo precio poni auctor é Catul.ſcribẽs Rumoreſq; ſenũ ſeueriorę oẽs unius æſtimemus aſſis & Virg.in Priapeis.Non aſſis faciunt.impendium ſecundum Varronem ſignificat pecuniam: quæ in fenore ſorti accedit:hoc eſt uſuram ipſam ꝙ inter ſe iungat utrunq;:fiatq; quaſi compendium:dicitur non minus latine impenſum a pendendo. Apuleius impendio pro enixe uſus eſt. Lactucæ ſingulæ.unicuiq; cõuiuæ una fuit lactuca appoſita:quæ principio cibi paratur:non tantum ex conſuetudine noſtra:ſed teſtimonio Martialis ad excitandum ſtomachum:ſicut apud antiquos eodem referente in fine cœnæ ad ſedandam ebrietatem:eſt enim frigida. ꝙ etiam Athenæus teſtatur afferens lactucam in principio cœnæ nequaq̃ apponi ſolitã:quã a lacte dictam nemo ambigit. Cochleæ.hæc tanq̃ uilia ſpræuit Mar.hoc diſtico.Dũ píguis mihi turtur erit:lactuca ualebit.Et cochleas tibi habe:pdere nolo famẽ.ab Heſiodo φερεσοτυος diciſ: ꝙ ſecum domum portet. Hãmonius παρατογοχλω ideſt circundo:uel a cõuertẽdo cochleam dictam deducit.eſt aũt id animalis:ꝙ uulgo limacha appellaſ.quod ſiquis mihi parum fidei adhibet: legat Pliniũ hæc ſcribentẽ.cochleæ inquit aquatiles & terreſtes ſe domiciliis exerunt:binaq; ceu cornua protendentes:contrahenteſq; oculis carent: ideoq; corniculis prætentant iter. eas ſaginari docet Cato: & eum ſecutus Plinius: generaque multa uterq; recenſet. Oua bina.ſorbilia: hæc dabantur in cœnæ

Impendiũ

Impẽſum

Luctuca

Cochleæ

Oua

proœmio Horatio in ſermonibus dicente ſi collibuiſſet ab ouo Vſq; ad mala citaret. ſimiliter oua luue-
nalis Perſico policetur: Naucratitas ſcribente Athenæo tradit in conuiuiis apponi ſolita bina oua: quæ
in ſecunda menſa dari ſicut leporem: & turdum cum mellitis apud eundem legimus. Alica cum mulſo.
Alica præſtantiſſima fiebat Alica in Italia præcipue in parte Campaniæ: ſi Theophraſto credimus ex quodam
genere ordei ſilueſtris: ſicut ex eodem panis optimus fit: unde quidam apud Homerum ζειδωρον inter-
pretantur zeam: ex qua alica conficiebatur: ferentem. tondebatur authore Plinio granum eius in pila li-
gnea: & excuſſis inde tunicis. iiſdem armamentis nudata medulla concidebatur. tria alicæ genera numerat. minimum: ſecundarium: grandiſſimum: quod apherema appellant. dicta alica ab alendo ut pompeius refert. mulſo uino eluebatur: q; Martialis tetigit dicens. Nos alicam: mulſum poterit tibi mittere dives: Si tibi noluerit tibi mittere diues: eme. illud adam genus placentæ ex melle: oleo & alica confieri ſubitallum nomine. authores ſunt Fe. & Athenæus. Et niue: qua in potu: & ferculis refrigerandis eſt uſa antiquitas. erant enim Romæ officinæ niuis reponendæ: cuius ſaporem paleis: quibus cuſtodiebatur inquinabant. in quam luxuriam diſtico Martialis inuehitur. Non potare niuem: ſed aquam potare rigentem. De niue commenta eſt ingenioſa gula. ſed pluribus Seneca libro quarto naturalium quæſtionum: & Plinius ſenior libro decimonono. eam Macro. ex authoritate Ariſtote. ſcribit eſſe corporibus noxiam nõ omittam Athenæum tradere uinum ex niue reddi frigidiſſimum: & antiquam græciam eam bibiſſe: atq; magno æſtu ab Alexãdro ſeruatam. Computabis. numerabis inter impenſam cœnæ. Perit. liquescit reſoluitur in aquam poſita in cibis. Oliuæ. quæ inchoant & claudunt cœnam. author Martialis:
Bethicæ. hiſpanæ a flumine Bethi hiſpaniæ. pars Bethicæ maria proſpicit ad occidentem Atlanticum: ad meridiem noſtrum. commendatas fuiſſe olim bethicas oliuas præter Plinii teſtimonium. Martialis libro duodecimo tradit amatum ſcilicet Bethin a pallade ultimo epigrammate: cui initium. Bethis oliuifera crinem redimite corona. hodie etiam maiores ab Hiſpania mittuntur oliuæ: aptiores eſui: ſed oleo ſecundum Columellam inutiliores. quare non admitto legentes oliuæ: betacei. ut duo ciborum genera intelligantur. legimus etiam beta loco bethicæ: quod eſt olus ſatis obuium. Cucurbitæ ſunt: & hæ non minus gratæ: & ſalubres in cibo: præcipue primus cauſis: & quo longiores tenuioreſq; eo gratiores: & ob id ſalubriores referente Plinio: quæ pendendo creuere. Bulbi. eorũ radix optima: etiam cruda eſui. triaq; bulborum genera quidam faciunt: Plinii plura: libenter enim utor eius teſtimonio in confirmandis: & declarandis filii ſcriptis. incitant multum Venerem teſte Martiale. Alia fercula. Mille. innumera.

ternæ: oua bina: alica cũ mulſo & niue. Nã hanc quoq; cõputabis: imo hãc iprimis: q; perit i ferculo. oliuæ. bethicæ. cucurbitæ: bulbi. alia mille non minus lauta. Audiſſes comœdũ: uel lectorẽ: uel lyriſten. uel quæ mea liberalitas: omnes. At tu apud neſcio quem oſtrea: uuluulas: echinos:

Cucurbitæ

Bulbus

Non minus. q; priora. Comœdum. comœdiæ actorem: nam comicus author eſt operis: ſic octauo ad fuſcum poſt cœnam inquit comœdus: aut lyriſtes: & ad Genitorem cum lector: aut lyriſtes: aut comœdus inductus eſt: nam ſolebant in conuiuio Romani audire poema: quod Perſius notabiliter taxat: ne tam ſæpe Martialis noſtram paginam impleat. Lyriſtes autem qui lyra ſcit: inſtrumentum ab antiquis receptum: ſicut tibiæ reiectum. q; etiam Athenæus comprobat ex teſtimonio Nicoſtrati: & multis oſtendit Gellius libro decimooctauo ubi explicat poſt edulia: & pocula adoleſcentes uoce canentes: & pſallentes: qui poſtquam introducti ſunt. Anacreontis uerſus: & ſaphica: & elegos: & amatoria quædam dulcia cecinerunt: & Suidas aſſerit muſicam interiiſſe: poſtq; ſympoſia introiit. Quæ liberalitas eſt. Omnes. lectores: cantores. citharedos. Neſcio quem. ignobilem uirum: & contemnendum. Oſtrea: horum uiuaria primus in Lucrino inſtituit Sergius orata auariciæ: non luxuriæ cauſa. creſcunt luna creſcente: deficiente uero minuunt. unde Lucretius ait. Luna alit oſtrea: multa eorum genera tradit Athenæus naſci in paludibus: fluminibus: mari: optima marina: ubi fluuius exoneratur: ac græcorum antiquos oſtrea tantum dixiſſe: ſatis conſtat in numero unius feminini generis: at in plurali neutri eſſe. celeberrima ſunt in lacu baiano ex diſtico Martialis: & circeis teſtimonio Horatii. Vuluulas. uulua ex papillis porcarum: quam lege cenſoria interdictam fuiſſe meminit Plinius: erat autem eiecticia quæ fiebat enecto partu: & ante tempus eiecto: melior ſane q; edito: hæc porcaria dicebatur. unde Hipparchus apud Athenæum uuluæ pulcher aſpectus eiecticiæ: ſed pulchrior eodem referente uulua primipara eiecticia: quod etiã Martialis ſenſiſſe uidetur. Te fortaſſe magis capiet de uirgine porca. Me materna graui de ſue uulua capit. inde Horatio ampla uulua placuit. græci μητριν uocant ſuauiſſimam quippe carnem: quã cõdiri aceto: & iure ſecundũ Lynceum Athenæo ſcribẽte dicimus: ubi etiam legimus nõ omnes antiquos appoſuiſſe in principio cœnæ uuluã: neq; aliud qd eoχε q; tpe illius apponebant. Echinos. optimi: q; iuſta Miſenũ capiebant. Horatio authore: fuiſſe eoχε uſum in cibis Martialis aſſerit. Iſte licet digitos teſtudine pungat acuta: Cortice depoſito mollis echinus erit. ſunt his ſpinæ p pedibus: includuntur. n. echinato calice. eſt & aliud genus. q; echinometra appellant: cui ſpinæ longiſſimæ: calices minimi: ſed plura de eorum generibus Ariſt. libro quarto de animalibus: & Athenæus in ſuis libris. echinũ quidã dictũ putant παρα το συνεχειν. a conrahendo ſeipſum in rotunditatem: nã in ulciſcendo ingruentẽ aduerſariũ reſtrictus ſpinas

Lyriſtes

Oſtrea

Vulua

Echinus

circũferentiam obiicit ueluti munimentũ:aut ꝙ habeat carnes ſpinis cõtectas:uel per cõtrarium: ꝙ non poſſit tangi pp ſpinas:enimuero echinus apud Athenæum pro genere placẽtæ ſumitur authoritate Lyncei ſamii:& pro uentre bouis apud Suidam.Hammonius uentrẽ tm̃ ſignificare ſcripſit: apud quem lege plura de Echini ſignificãtia. Gaditana.cantica.geſticulationes:ꝗbus puellæ gaditanæ plurimũ præſtabant:unde Martialis libro.y.ubi Totannio cõuiuiũ parat:pollicetur nõ ſe introducturũ illas.Nec de gadibus improbis puellæ Vibrabunt ſine fine prurientes Laſciuos docili tremore lumbos:& in diſticis cõmendans puellæ gaditanæ titillationes:& motus. Tã tremulum criſſat: tam blãdum prurit:ut ipſum Maſturbatorem redderet Hyppolytũ.ac alibi ĩterdũ pariter & luue. Scilicet expectas:ut gaditana canoro incipiat prurire choro. eſt.n. pulchra exaggeratio ad finem clauſulæ ſeruata neꝙ me ꝑterit paſſim legi echinos gaditanos: utpote qui apud Gades Hiſpaniæ ꝓcipui naſcerent. Non dico quas:puto latẽter innuere uelle ſibi parari cœnã a Septitio: cũ iam dixerit ad aſſem impendiũ reddes. Dure. inurbane. Inuidiſti.ſenſus eſt male feciſti: qui utrunꝙ tanta læticia priuaueris:ꝙ functi eſſemus:ſi ueniſſes. Apparatius. Lautius.ſumptuoſius.Nuſꝙ hilarius. iucũdius cœnare potes:ꝙ apud me. Te aliis excuſa ueris:cum expertus fueris: ꝙ ſuaue ſit cœnare apud me:niſi ab aliis iuitatus cauſam aliquam inueneris: ut cœnare poſſis apud nos:cõcedo: ut ſemꝑ cãm afferas mihi ꝙre nõ ueneris:perinde ac ſi diceret:cum captus fueris urbanitate meæ cœnæ:facile omnibus aliis repulſam dabis:ut ſis mecum:ꝙ niſi feceris:uolo ſemper admittere tuam excuſationem. Mihi. apud me. ſic Oui. de triſtibus Excuſſem ne te ſemper amice mihi.

Gaditana puella.

gadítana maluiſti:dabis pœnas:nõ dico quas.dure feciſti.Inuidiſti neſcío an tibí certe mihí:ſed tñ & tibi.Quãtũ nos luſiſſemus:riſiſſemus:ſtuduiſſemus:potes appatius cœnare apd̃ multos:nuſꝙ hilarius:ſimplicius:incautius:inſũma expire:niſi poſtea te aliis potius excuſaueris:mihí ſemꝑ excuſſa. C.Plínius.Euritio.S.

AMabam Pompeium Saturninũ(hunc dico noſtrũ)laudabamꝙ eius ingeniũ: etiam antequam ſcirem:ꝙ uarium:ꝙ flexíbile:ꝙ multíplex eſſet:nunc uero totum me tenet:habet:poſſidetꝙ:audíui quaſdam cauſas agẽter acríter & ardẽter:nec mínus políte & oráte:ſíue meditata: ſíue ſubita proferret.Adſunt acutæ:crebræque ſententiæ:grauis & decora

Mabã.Erutiũ Clarũ hortaꝝ legere Pompeii Saturnini ſcripta:cuius acumen in cauſis agẽdis: & ſplendorẽ in hiſtoriis more ſuo.i.amiciſſime cõmẽdat.uerſuum leporem admiraꝝ:& epiſtolas uxoris eius uetuſtatem redolẽtes exoſculaꝝ.Erutius:ſiue Erutius(ſic.n. apud uarios authores ſcriptum inuenio)uir ſanctus:antiquus:diſertus patronus:& conſtans:morũ lr̃arũꝙ ueterum ſtudioſiſſimus præfecturam urbis geſſit bis conſul fuit:ſub altero eius conſulatu naſcitur Seuerus:ꝙ poſtea imꝑauit:ambiguum:an is fuerit:quẽ multo poſt tempore interfecit idem Seuerus ob crudelitatem:cum tñ uideri uellet clæmentiſſimus:an eius filius:ſicut haud dubie cõſtat ipſum fuiſſe:ad quem Iulianus libro.i.ff.refert diuum Antoninum ſcripſiſſe q̃q̃ ibi pro Euritio Claro corrupte legatur Euriptio Claro:ut in illis libris multa priſcoꝝ noĩa ſunt inuerſa.hæc collecta ex ſpartiano:Gellio:& ipſo Secúdo. Noſtrum.ſic in ſeptimo ad priſcum noſtrum appellat:ex ꝙbꝰ adducor alios fuiſſe Pompeios Saturninos iiſdem tpibus. Voluſium Saturninum urbis præfectum:qui nonageſimum exceſſerat annũ oĩum: quos in conſulatu ſniam rogauerat ſupſtitẽ:noĩat Pli.ſenior. Varium cognitione:& facultate diuerſaꝝ diſciplinaꝝ. Flexibile.facile ad alia tranſire.Multiplex.fertile.multaꝝ reꝝ capax.poſſidet.ꝙ maius eſt:ꝙ tenet:& habet. Cauſas agentem:fuit.n.cauſidicus ſummus. Acriter.cum acrimonia:& uehemẽtia:quæ potiſſimum cõuenit iudicialibus cauſis.ardẽter.cũ calore.& incitatione corporis:ut ſolet fieri in cõtẽtione. Polite.eloquenter. Meditata ꝑferret:ex tpe ageret. Aptæ.Cõueniẽtes materiæ:legiꝝ etiam acutæ.

Euritius. Clarus

Crebræꝙ ſníæ.ſnía uariæ apud oratores accipiꝝ:cũ.ſ.ex ſcripto:& ſnía naſciꝝ controuerſia:ubi uidetur ſcriptoris uoluntas cõſcripto diſſentire:de qua ſane non loquiꝝ Cæcilius:ſicut nec de qua Fabius.ſnía eſt decretum quoddam atꝙ ꝑceptũ:quod de reo.i.de iudicio quæri poteſt.ſunt & ſníæ traſlatiuæ:quas prorie ſnías dicimus:quæ nihil habent cum ipſa controuerſia implicitum: ſed ſatis apte alio trãſferunt:ſi Senecæ credimus:tanꝙ de fortuna:de crudelitate:de ſæculo:de delitiis dicuntur.hoc genus ſententiarũ Porcus Latro ſuppellectilẽ uocabat.&.M.T.ſnía inquit eſt oratio ſumpta de uita:quæ aut qd ſit: aut qd eſſe oporteat in uita breuiter oſtendit hoc modo.liber is eſt exiſtimãdus:qui nulli turpitudini ſeruit:unde idem de ꝑfecto oratore:nihil eſt aliud pulchre & oratorie dicere:niſi optimis ſentẽtiis.uerbiſꝙ lectiſſimis dicere & nec ſnía ulla eſt:quæ fructum oratori ferat.niſi apte expoſita:atꝙ abſolutè:has igitur Secũdus intellexit:ſed cũ dicit crebræ a præceptis Ciceronis diſceſſit:qui in rhetoricis iubet ſnías ĩterponi rarò:ut rei actores:nõ uiuẽdi ꝓceptores uideamur eſſe. Grauis.plena nõ fluxa. nõ uulgaris: cõparaꝝ hoc maxime per accuſatiuos. Decora.ſplendida.apta rebus grauibus:eſt.n.cõponẽdũ quo ꝓnunciandũ:nã compoſitione uelut amentis quibuſdam:neruis uẽ intendi:& concitari ſníæ uidentur:ideo eruditiſſimo cuiꝙ perſuaſum eſt ualere eam quamplurimum non ad delectationem modo: ſed ẽt ad motum aĩorum

Snías

Conſtructio.compoſitio:ordo uerboꝝ:nam ſunt uerba uerbis quaſi coagmẽtanda. Sonantia uerba: & antiqua.ĩ oratore debẽt eẽ uerba ꝓpria:ſonãtia:antiqua:nõ inſolẽtia:nõ ſordida:nõ audacius tranſla- ta:nõ poetica licentia ſumpta:nõ inaudita. Antiqua.latina:nõ peregrina neq; tñ obſoleta uetuſtate. in uerbis intuẽda eſt elocutio:in rebus inuẽtio:in utraq; collocatio. Flumine.magis placet fulmine ex an tiquo codice.ad hæc paulopoſt Periclẽ laudat oratorẽ:q; fulguraret:tonaret:totãq; græciã conuolueret ꝙꝙ nõ incõueniẽter legẽt fiumine.i.copia ꝓp ſequẽtia. Si retractent.ſi ſupuacua amputent:ſi meditata ꝓferant. Sẽties qđ ego.eris eius ſnĩæ:cu- ius ſum ego de oꝛonibus Saturnini. Aemu lus.par in dicẽdo.antiquarius ſine uitio.

Hiſtoria. In hiſtoria.ſcribẽda. Magis. ꝙ in oꝛoni bus. Breuitate.hiſtoria Victorino ꝓcipiẽ te breuis eẽ debet:qđ qdẽ Tacitus obſerua uit:niſi electa:& ad exẽplũ ptinẽtia tradẽs.

Luce,ut ſit aperta:fit aũt lucida:ſi cauſas ob quas mirabilia: prætereq; opiniõem pu blicam opera ꝓfecta ſunt: explicuerimus.

Suaue. Suauitate.quæ fit ſi uerbis liberioribus: & remotioribus figuris narrandi tædium uitabimus:ſuauitatem magis ꝙ dulcedinẽ cõmẽdat Macrobius.nam oẽ qđ dulce eſt cito faciare nec diuturnã deſiderii ſui fidẽ tenere:ſed in locũ ſacietatis ſuccedere hor rorem.uinũ cum infantia eẽ dulce cum pu bertate ſuaue: unde Homerus mel dulce: & uinum ſuaue uocat. hanc igiť ſuauitatẽ pertinere ad hiſtoricũ cõfirmat.M. Tulli⁹ Xenophontis ore muſas eſſe locutas exiſtimãs. Splendore elegantia:& Fabius in Liuio iucũditatẽ:& cã doreꝫ pbat. Narrãdi ſublimitate p̃ſtãtia.elatũ.n.abũde ſpũm:ac audaces ſnĩas miramur in Tacito:ſicut

Concio. bellicum canorẽ in Thucydide auctore Cicerone:Cõcionibus:ꝙbus utunť hiſtorici.cõcio aũt idem ſigni ficat:q; apud græcos ἀγορὰ locus eſt in quẽ populus cõuenit ad audiendũ.ipſa multitudinis cõgregatio & oꝛo.ſtilus inqt eſt in cõcionibus par oꝛonibus. Preſſior.demiſſior:ſtrictior:ut poſcit locus. Cicũſcri ptior.breuior. Adductior.cõpẽdioſior:nõ.n.latius euagať:neq; digreſſionibus gaudet. Catullus me- us.ſcio in aliqbus exemplaribus non legi meus.ſed ſane legať:& dicamus meũ uocaſſe: q; eius hendeca- ſyllabo caperetur: an ſicut pauloante Brixiã ſuam appellauit tãq; in regione tranſpadana in qua Comũ: ſic Catullũ ſuum:q; patriã Veronem hẽat.in eo laudatur maxime ſuauis lĩrarũ appellatio:fuit.n.poetaꝫ

Caluus. mundiſſimus:& elegantiſſimus:plurimũ leporis:& gr̃æ ſcribendo adeptus. Caluus.C.Licinius Caluus qui in adoleſcentia exceſſit eruditior Curione:tũ ẽt accuratius quoddã dicendi:& exquiſitius attulit ge- nus:q; ꝙꝙ ſcienter eleganterq; tractabat:nimiũ tñ inquirens in ſe:atq; ipſe ſeſe obſeruans: metuenſq; ne uitioſum colligere:ẽt ueꝫ ſanguinẽ deperdit:atq; eius oꝛo nimia religione attenuata doctis: & attente audiẽtibus erat illuſtris:a multitudine aũt:& a foro:cui nata eloquentia eſt:deuorabať: & p̃ter Cicerõis uerba Tacitus de Caluo loquẽs qđ opus inqt eſſet oratori intellexit.ſed ingeniũ:& uires ei defuerũt: in dicendo nimiũ aſtrictus:&.M. Tullio in epiſtolis uiſus eſt tenuis:& exanguis:cũ quo tradit eũ Seneca ha buiſſe iniquiſſimã litem de principatu eloquẽtiæ: quare Fabius memorat inueniſſe:q; Caluũ p̃ferent oĩ- bus oratoribus:& qui cõtra crederent:ſed ſanctã:& breuem oꝛonem:& caſtigatã in eo fuiſſe: & freq̃nter uehementem:imitatorẽq; atticoꝝ.cõpoſitionem eius in actionibus ad exemplũ Demoſthenis rigere:ni hil in illa placidũ:nihil lene:oĩa excitata:& fluctuãtia:uſq; eo uiolentus accuſator:& cõcitatus fuit: ut in media actione eius ſurgeret Vatinius reus:& exclamaret:rogo uos iudices nunqd ſi iſte diſertus ẽ:iõ me dãnari oporteť:uiſa in quiete uenerea ſponte naturæ erũpentia uſq; in morbi genus laminis plũbeis co- hibuiſſe tradiť:uiteſq; corpis ſtudioꝝ labore cuſtodiſſe.author Pli.luſiſſe epigrãmata multi teſtanť:præ ter unũ:& uiginti oꝛonũ libros. Trãquillus in Cæſarem notiſſimos uerſus emiſiſſe.Bithinia ꝙqd:& p̃di- cator Cæſaris unq̃ habuit:& pedianus ſcripſiſſe hendecaſſyllabũ elegãtiſſime in Curiũ notiſſimũ aleato rem:& Ouidius illis uerſibus.Par fuit exigui:ſimiliſq; licentia Calui.Detexit uariis qui ſua furta modis: ipſe præterea.Secundus libro quinto:& catullus Calui facetias:& iocos carmine perſequiť. Quintiliam amicã ex teſtimonio Propertii adamauit.memini ẽt legiſſe Bibaculũ ꝓ Caluo in ꝙbuſdã codicibus:quẽ ſcimus lamboꝝ acerbum poetã fuiſſe. Leporis:gratiæ:uenuſtatis. Amaritudinis.notando uitia: & in fœlices caſus ſcribendo. Inſerit illis.uariat ſuos uerſiculos diſtinctione multaꝫ reꝫ. Data opa.ſpõte: ex induſtria:non caſu & natura cogente. Molliuſculos,amabiliores.Leuiuſculos.ludit de re ludicra:& inani:ut ſit ſenſus quoſdã uerſus facit laſciuiores:nõnullos minoris ſucci:alios aſperiores: ſicut Catullus & Caluus ſuos libellos uariarunt:q̃ ſententiam uidetur Martialis hoc diſtico comprobaſſe. Sunt bona: ſunt q̃dam mediocria:ſunt mala plura.Quæ legis:hic aliter nõ fit Auite liber. Duriuſculos quoſdam.

conſtructio:ſonantia uerba & antiqua. Oĩa hæc míre placent:cum impetu quodã & fulmine per uehunť:placent ſi retractent: ſenties qđ ego cũ oratiões eius in manus ſumpſeris:quas facile cui libet ueterum:quoꝝ eſt Aemulus:cõparabis. Idẽ tñ in hiſtoria tibi magis ſatiſfaciet uel breuitate: uel luce:uel ſuauitate:uel ſplẽdore: etiam & ſub limitate narrandi. nam in concionibus eadem quæ in orationibus uis eſt:præſſior tamen:& cir cunſcriptior:& adductior. Præterea facit uerſus quales Catullus meus aut Caluus: quantum il- lis leporis dulcedinis: amaritudinis: amoris in ſerit:quoſdam Sane: ſed data opera molliuſcu- los leuiuſculoſque duriuſculos quoſdam: & hoc

uersus facit. Quasi Catullus.ad imitationem Catulli:quem Pli.in præfatione naturalis historiæ asserit compositisse uersus duriusculos:q̃ natura carminis pateret in primo hẽdecasyllabi pede iambo usus.ille enim inquit permutatis prioribus syllabis duriusculũ se fecit:q̃ uolebat existimari a Veraniis suis.& Fabulis uerum Terentianus testatur Iambum & trochæum in primo hendecasyllabi pede recte poni uel quia in Catullo non semper carmen bene fluit:nostri tamen hic Secundum reprehendunt: quod duriusculos uersus notet illũ scripsisse:cõtendũtq; molles esse:q; nos non negamus subinde:præsertim in rebus.interdũ tñ & in uerbis. Vxoris.suæ. Metro solutum.si redigãtur in ꝑsam: & legibus metri liberentur:an q; hi duo comici Priscia.& Rufino authorib⁹ in effusum licentiæ spaciũ dilatauere metrꝫ:& Teren. usq; ad imaginẽ ꝑsæ orationis resoluerit: & cõminuerit.uidetur autẽ imitatio Tulliana:apud quẽ scriptũ de oratore pfecto ẽ. equidem cũ audio socrꝫ meã Lelliã:sic audio:ut Plau.mihi:aut Ne.uidear audire. Catuli⁹ deprior.

quasi Catullus:aut Caluus:Legit mihi nup epistolas:q̃s uxoris esse dicebat.Plautũ:uel Teren. metro solutũ legi credidi:q̃ siue uxoris sunt:ut affirmat:siue ipsius:ut negat:pigrꝫ dignus q aut illa cõponat:aut uxorẽ:quã uirginẽ accepit tã docta:politãq; reddiderit. Est ergo mecũ ꝑ diem totũ eũdem añq̃ scribã:eũdẽ cũ scripsi:eũdẽ etiã cũ remittor nõ tãq̃ eũdẽ lego:qd̃ te quoq; ut facias: & hortor:& moneo.neq;.n.debet opib⁹ ei⁹ obesse qd̃ uiuit:at si iter eos:quos nũq̃ uidimus. floruisset:nõ solum libros ei⁹:uerumẽt imagines reqrerem⁹:eiusdẽ nunc honor pñtis:& grã quasi facietate lãguescit.At hoc prauum malignumq; non admirari hominẽ admiratiõe dignissimum: quia uidere:alloqui:audire cõplecti:nec laudare tantum:uerumetiam amare contingit. Vale. Politus.

Politus. oẽs enim ꝑfectiones antiq̃ politiones dicebãt. Est mecũ. semꝑ Saturnini scripta.in manibus teneo. Remittor.recreor. Nõ tanq̃ eundem semꝑ enim aliquid noui in illo inuenio. Quod uiuit.nã uiuentes scriptores comitat inuidia. Martia. Esse qd hoc dicã:uiuis quod fama negatur? Et sua q; rarus tempora lector amat? Hi sunt inuidiæ nimiꝫ Regulæ mores:Præferat antiquos:semꝑ ut illa nouis. Quos nunquã uidimus.qui ante ætatẽ nostram fuerunt.

C.Plinius Titiano.S.

Imagines. scriptoruꝫ. Imagines:picturas similes uiuẽti Saturnino:scriptoꝫ enim imagines inuẽtore Asinio Pollione solebant in Bibliothecis locare:& quæ nõ erãt fingebãtur:ꝑebãtq; desideria traditi uultus:quo maius nulluꝫ erat

Est adhuc curæ hoib⁹ fides:& offm̃.Sũt q dfũctoꝫ quoq; amicos agãt. Titinii⁹ felicitatis specimẽ:q̃ sp oẽs scire cupe:q̃lis fuerit aliqs:hæc Pli.at.M.T.de ꝑfecto oratore testat Brutũ imaginẽ Demosthenis ex ære inter suas:& suoꝫ coluisse. Præsentis.uiuentis.Lãguescit.decrescit.uilet.

Titianus. Est adhuc. Varia exemplaria diuersimode ad quem scripta sit epistola ostendunt:quædã Icciano:alia Riciano:nõnulla Cithiano:aliqua Titiano.magis approbo Titiano missaꝫ:cuius nominis crebra fit mentio ab historicis:qui res illorum temporum monumẽtis mandarunt:ut omittã Tacitũ:& Tráquillum Lucianus:& spartianus Titiani meminere.nã Atiliũ Titianũ: ut cõsciũ tyránidis Adrianus:& argui passus est:& ꝑscribi:quem olim pfectum:& tutorẽ suũ:cum poré tiam eius ferre non posset:Nisus est obtruncare:sed reuocatus inuidia quattuor consulariũ occisorum a se:coactũ successorẽ petere magistratu priuauit:is postea sub Antonino Pio senatu puniente tyránidis affectaræ reus cõcidit.ad eũdẽ libro octauo scribit Cæcilius:hic uero cõmendat. Titiniũ Capitonẽ:q; consensu ipatoris.L.Syllano statuã posuerit:& claroꝫ uiroꝫ imagines domi habeat. Titinii Capitonis bis factã memoriã ap d Pli.inuenies:& Lactantius reꝫ diuinarum tradlt Titinniũ Capitonẽ scripsisse spectaculorum libros:Luciũ Capitonẽ historicũ Suidas refert. Titinnius. Capito.

Officium. Fides & officium.ex fide procedit officiuꝫ: dictum authore Donato quasi efficiũ ab efficiendo.eo q; quæritur:quid efficere in eo unum quẽq; cõueniat pro conditione personarum:dicimus enim seruũ officiũ suum facere:quando bene seruit domino: & officium oratoris est dicere appositc ad persuasionẽ.de officiorum ordine libro quinto cap.xiii.Gelli⁹ multa diserit:& Seneca de beneficiis non satis probare uidetur illoꝫ sentẽtiam:qui ita distinguunt:quædam beneficia esse:quædam officia quædam ministeria:beneficium esse:q; alienus det:alienus autẽ det. qui potuit sine reprehensione cedere:officium esse filii.uxoris:& earum personarum:quas necessitudo suscitat:& ferre opem iubet:ministerium esse serui:quem conditio sua eo loco posuit:utnihil eorum:quæ præstet imputet superiori. Asconius officium ad uirtutem pertinere memorat:q; sane conuenit huic loco.Seneca aliquando utitur officio pro magistratu.sexagesimus inquit annus ab officio me dimittet:hic Apuleius officialem deduxit pro eo:qui magistratum gereret uel potius ꝑ lictore: & Treuellius Pollio palatina officia:ac Lampridius in animo habuit oĩbus officiis genus uestium proprium dare:dixerũt: i ea significatione:qua nũc uulgo utimur:unde Apuleius modo officia feralia:modo inferalia dicit: quæ inferis:ac mortuis fiunt. Agant amicos defunctorum.se agant amicos in defunctos idest seruent amicitiam etiam in mortuos.in re nõ dispari laudatur Melior:q; Blesum amicum etiam post uitam coleret.

Syllanus. Imperatore. Traiano: ſcripſit enim ſuas epiſtolas ſub eo Cæcilius: q̃q̃ interdũ de rebus Domitiani loqua tur: ſed tanq̃ de præteritis. L. Syllani. duos. L. Syllanos uiros claros tradunt hiſtorici: alterũ inſigné trium phalibus ornamentis: & gladiatorii muneris magnificẽtia uulgo acceptũ: & Octauiæ ſponſus Claudius ſtimulante Agrippina abdicare prætura ante quartum calendas Ianuarias: moriq; initio anni die nuptia rum Agrippinæ coegit: alterum eximia nobilitate: diſciplinaq;. C. Caſſii: apud quẽ educatus erat: ad oẽm claritudinem ſublatum Nero ſenatu mouit: ac municipio Apuliæ: cui nomen eſt Barium: clauſum Cẽtu rio iuſſu imperatoris tãq̃ in pugna: q̃q̃ ier mẽ obnitentem confecit. hunc igitur poti us intelligo: cui potuit cum Titinio Capi tone fuiſſe amicicia. In hoc. in amicis de functis exornandis. Aliorum honorib⁹: conferendo honores in alios. neq; enim minus decorum eſt dare magiſtratus: q̃ gere re. Eſt in uſu Capitoni. Conſueuit. Capi to. Vbi poteſt q̃uis loco publico tyranni cidarum ſtatuas ponere nõ licet. eas tamẽ in priuato. hoc eſt domi. ubi poteſt. habet quia difficulter inueniebantur. nam. C. il la Romáo; fax ſtatuas uirorum illuſtri um ab Aug. i Martium campum collatas ita ſubuertit: atq; diſiecit: ut reſtitui ſaluis titulis non ualuerint: & legimus Caſſium damnatum: q; Caſſii effigiem domi habe ret. Brutorum. ſcio multos Brutos: fuiſſe ſed hic præcipue itelligi. L. Brutũ: qui Tar quiniis expulſis libertatem romanis aſſer ui: t: item. L. Brutum plebeium: cuius conſi lio populus tribunos ple. a patribus impe trauit. item. D. &. M. Brutos inter princi pes coniuratorum in necem Cæſaris dicta toris. Caſſiorum nobis occurrit agmen Caſſiorum: tum rebus bellicis: tum doctri na: & iuriſſcientia præſtantium: ſed hoc lo co tyrannorum interfectores audiendos i primis opinor. qualis. C. Caſſius Iulii Cæſaris: & Caſſius Cherea Caligulæ interfectores: de quibus locu tus eſt Iuuẽa. ſatyra q̃nta Brurorum: & Caſſii natalibus: legimus apud Tranqui. quendam hiſtoricum ul timos romanorum appellaſſe Brutum: & Caſſium: & Athenienſes decreuiſſe ſtatuas æreas Bruto: & Caſſio tanq̃ libertatis propugnatoribus iuxta Harmodium: & Ariſtogitona. latenter autem indicat Secun dus Capitonem fuiſſe libertatis amatorem: qui hos coleret: ſicut Iuuena. Thraſeam: & Heluidium. Ca tonum. Cenſorini: & Vticenſis. fuerunt & alii plures: ſed obſcuriores Catones: quos Gellius libro duode cimo ſigillatim enumerat. Egregiis carminibus Capitonem poetam citat Athenæus: ſed Alexandrinũ fuiſſe meminit. Redditus. uel compoſitum pro ſimplici uſurpauit. ul reſtitutus: cum olim ſtatua ei fuiſ ſet data: ſed poſtea diſiecta. Proſpexit cauit. conſuluit. Suæ. ut per hoc & ipſe Capito eſſet immortalis.

Bruti

Caſſii.

Statuas po ni. Statuam in foro populi romani habere. prius effiges hominum non ſolebant exprimi: niſi aliqua illu ſtri cã: ex mẽbris ipſorũ ſimilitudine expreſſa: excepta deinde res a toto orbe terrarũ humãiſſima ambitio ne & iã fori ornamẽtũ ſtatuæ eſſe cœperunt: prorogariq; memoria hoiu; & honores legi: & baſibus iſcri bi: mox foro: & in domibus priuatis factũ: atq; in atriis. honos clientum inſtituit ſic colere parentes.

Capito ab imperatore noſtro impetrauit: ut ſibi li ceret ſtatuam. L. Sillani in foro ponere: pulchrũ & magna laude dignũ amicicia principis in hoc uti: quantumq; gratia ualeas aliorũ honoribus experiri. Eſt omnino Capitoni in uſu claros ui ros colere. miror eſt qua religione: quo ſtudio ima gines Brutorum: Caſſiorum: Catonũ domi: ubi põt: ha beat: idẽ clariſſimi cuiuſq; uitam egregiis carmi nibus exornat. Scias ipſum plurimis uirtutibus abundare: qui alienas ſic amat. Redditus eſt. L. Sillano debitus honor: cuius immortalitati Ca pito proſpexit pariter: & ſuæ: neque enim magis decorũ & inſigne eſt ſtatuam in foro populi Ro mani habere: q̃ ponere. Vale.

C. Plinius Suetonio Tranquillo. S.

Scribis te perteritum ſomnio: uereri ne quid aduerſi in actione patiaris; rogas ut dilationem petam: & paucos dies: Certe proximum excuſem. difficile eſt: ſed ex periar καιταρ τοναρξενδιοσ εστι refert tamẽ

Snetonius. Tráqui. Scribis. Deterritum Tranquillum: ne quã acturus erat in ſenatu cauſam: diceret; exemplo ſui monet agendã: q; ſi ueret: ſaltẽ pollicet operam ſuam: ut in aliud tempus tráſferat. Suetonius Tranquillus ſcriptor hiſtoriæ emẽdatiſſimus: & candidiſſimus ſub Adriano epiſtolarũ magi ſter fuit: uir Secũdi iudicio, pbiſſimus: honeſtiſſim⁹: eruditiſſimus: quẽ ob moꝝ elegãtiã: & ſtu dia incõtuberniũ ſuũ aſſumpſit: & ardenter dilexit. cui: cũ patri felix in prole eſſet ius trium natorũ ab im peratore Traiano impetrauit. in ſumma ſicut Tacitum Secundus: ita Tranquillus Secundum ſuſpexit: & magiſtro uſus eſt. In actione. in cauſa quam acturus es. Dilationem. aliud tempus agendi. Certe. haud dubie. ſaltem. Proximum. craſtinum. Excuſem. honeſta cauſa impetrem. Difficile eſt. obtinere dilationem. καιταρ ουαρενδιοσ εστι. ideſt quamuis enim hoc ſomnium ex Ioue ſit. ita enĩ ſcripſerat Trã quillus Secundo. eſt autem ex principio Iliados: ubi Achilles inſtinctu Palladis concionem habet apud græcos. nam quæ uera ſunt ſomnia: ea fieri ab Ioue creduntur: quod teſtatur Seruius libro ſexto Aeneidos idem carmen homericum allegans: & Macrobius. ονειρον. ſomnium interpretatur: q; tegit figuris: & uelat ambagibus non niſi interpretatione intelligendam ſignificationem rei: quæ demonſtratur:

euentura ſoleas:an cõtraria ſomniare.mihi reputanti ſomnium meum:iſtud:quod times tu:egregiam actionem portendere uidetur. Suſceperã cauſam Iulii Paſtoris: cum mihi quieſcenti uiſa eſt ſocrus mea aduoluta genibus:ne agerem: obſecrare:& erã acturus adoleſcentulus adhuc:etiam in quadruplici iudicio: eram contra potentiſſimos ciuitatis: atque etiam Cæſaris amicos: quæ ſingula mihi excutere mentem poſt tam triſte ſomniũ poterant:ægi tamen λογισαμενος Illd ἐισοινος αριστος αμυνεσθαι περι πατρας Nã mihi patria:ſiqd carius patria:fides uidebat proſpere ceſſit:atq; ideo illa actio mihi aures hominum: illa ianuam famæ patefecit. proinde diſpice: an tu quoque ſub hoc exemplo ſomnium iſtud in bonum uertas: aut ſi tutius putas illud cautiſſimi cuiuſq; præceptum: quod dubites ne feceris:idipſum reſcribe: aliquã ego ſtropham inueniam:agamque cauſam tuam: ut ipſam agere tu: cũ uoles: poſſis. Eſt enim ſane alia ratio tua:alia mea fuit. Nam iudicium centumuirale differri nullo modo:iſtud ægre quidem: ſed tamen poteſt.

druplici iudicio. in centumuirali iudicio. alibi hic locus declaratur: quadruplici inquit iudicio:bona paterna repetebat: ſedebant iudices centum. & octoginta (tot enim quattuor conſiliis conſcribuntur) nam de una re in baſilica Iulia fiebãt quattuor iudicia apud totidem tribunalia: & libro quarto cum apud centumuiros in quadruplici iudicio dixiſſem. unde Fabius Trachalli oratoris uocem commendans duodecimo libro. certe ſcribit cũ in baſilica Iulia diceret Trachallus primo tribunali: quattuor autem iudicia:ut moris eſt:cogerentur:auditum eum:& intellectum: & laudatum quoq; ex quattuor tribunalibus memini. dicta ſunt cẽtumuiralia iudicia a centumuiris ſecundum Feſtum:nam cum eſſent Romæ triginta: & quinq; tribus: terni ex ſingulis tribubus ſunt electi: & licet quinq; amplius fuerint: tamen quo facilius nominarentur centumuiri ſunt appellati: dein procedente tempore auctiuſq; ad centum octoginta: ſeruata ſemper priori appellatione. Martialis. Dum centum ſtudet auribus uirorum de Secundo ſcribens: Ouidius de triſtibus. Nec mala commiſſa eſt nobis fortuna reorum. Vſq; decem decies inſpicienda uiris. poſtea a Veſpaſiano electi: qui iudicia centumuiralia: quibus peragẽdis uix ſufficetura legatorum ætas uidebatur: extra ordinem diiudicarent: redigerentq; ad breuiſſimum numerum. fuerunt inſtitutæ cẽtumuirales cauſæ. a Cor. Sylla Carbone

Cẽtũuiri

C. Plinius Romano Firmo municipi. S.

oratore agente admodum iuuene: authores ſunt. Marcus Tullius: & Pomponius. Cæſaris. Domitiani. Excutere mentem. remouere animum ab actione. λογισαμενος. conſiderans: reputans. Illud. carmen. ειςοιωνος αριστος αμυνεσθαι περι πατρας. unum augurium optimum pugnare pro patria. ſententia ſimplex: quam Aphthonius in ſuis præexercitamentis recitat: & M. Tullius ad Atticum citat Lucianus Home. aſcribit Athenæus Metagenis comici recognoſcit: tantum mutata ultima dictione ab Vlpiano interlocutore pro commodo ſuo. εἰσοιωνος αριστος αμυνεσθαι περι δεινων. non diſſimile homericum illud ex libro decimoquinto. Iliados. οὐκ οἰος ἐν ἀμυνομενῳ περι πατρης τελαμεν. ideſt non illi indecens pugnanti pro patria mori. q̃ in ſuis carminibus ita tranſtulit Horatius. Dulce: & decorum eſt pro patria mori. Nam mihi patria. ordo: & ſenſus eſt: nam fides: quam dederam Iulio Paſtori: uidebatur mihi eſſe patria ut eam caram haberem tanquam patriam:ſiquid tamen mihi carius eſt patria: perinde ac ſi diceret. nihil amo ſupra patriam. Proſpere ceſſit. ægi feliciter. habuit bonum euentum actio mea. Ideo q̃ tantum ſim auſus: & bene. Aures: fauorem. gratiam. Ianuam. initium. Proinde. quare. Diſpice. diſquire. cognoſce. Somnium iſtud tuum. Hoc. meo. Vertas. interpreteris. experiaris ſecus quam appareat. Illud præceptum cuiuſque cautiſſimi: quod ſequitur: uidelicet. ne feceris quod dubites. Idipſum. in quo dubitas. Stropham. excuſationem doloſam. ἀποτουστρεφω. a uerbo uerto. hac dictione uſus interdum Martialis. iam ſtropha talis abeſt: & libro tertio. nihil ſtropharum eſt: & Prudentius. impune tantas furcifer ſtrophas. Agam. diſponam: ita accommodabo. ut tu poſſis agere ipſam: cum uoles. Alia diuerſa. Differri. in aliud tempus protrahi. Iſtud. tuum. Aegre. cum labore differri poteſt.

Paſtor.

Stropha.

Firmus.

MVniceps.Firmo municipi ꝑ liberalitate ſua dono promittit trecentum ſextertia ad explẽdu3 cenſum equeſtrẽ. Municeps meus.ex eodem municipio Como.Firmũ ſub Antonino impe ratore memorat fuiſſe Modeſtinus.alios inſuper Firmos recitant Tacitus:& Secundus. Cõ diſcipulus.una in ſchola.ab eodem preceptore inſtitutus.durant enim a teneris annis amici tiæ ad ſenectutem uſq3 firmiſſimæ: religioſa quadam neceſſitate imbutæ:neq3 enim eſt ſanctius ſacris iiſdem:q̃ ſtudiis initiari.Ineunte.tenella. Contubernalis.conuictor ſub eodem tecto. Auunculo.C. Plinio Secundo hiſtorico:cui per adoptionẽ factus eſt Cæcilius filius. Diuerſitas. diſparilitas:quia ego adoleſcens erã: ille grandeus. magis enim par parẽ delectat. ſecundum græcu3 prouerbiũ.ἡλικίᾳ πρὸς ἡλικίαν Magnæ:& graues cauſæ ꝓdictæ magni momenti rationes. Suſcipe.defendere. Cenſum.æſtimationẽ.opes. Centummillium.nummum:nã tanti erãt mille nummi quanti unum ſextertiũ:ergo cẽtũ millia nũmũ:erãt cẽtũ ſextertia. Decurio.ſenator ĩ municipio. Nos nouoco menſes:facultates decurionũ fuerant oli3 centum millium nummũ. Equeſtres facultates.cenſum equitum romanorũ:qui quadringentis ſextertiis: uel quadringẽtis milibus nummũ(nam idem ideſt)conſtabat.unde ſubtiliter illum locũ Horatius in epiſtolis executus. Si quadringẽtis ſex ſeptẽ milia deſunt. Eſt animus tibi:ſunt mores:& lingua fideſq3.Plebs eris cuius ſenſum ſi q̃dringentis ſex ſextertiis ſeptem millia nummũ.i.ſeptem ſextertia deerunt:uidelicet unum ſextertiũ:uel mille nummum q3 tantundẽ eſt ſi deerit tibi de quadringentis:eris plebeius:quãuis habeas cætera.equitis.ad idẽ luſit Martialis libro quinto Ingenium ſtudiũq3 tibi:moreſq3:genuſq3 Sunt eqtis'(fateor): cætera plebis habes.fuiſſe autem equeſtris cenſus hãc cauſam ſcriptum reliquit Plinius cum.C.Sulpitius Galba uenalem famam apud principem Tiberium popinarum pœnis aucuparetur:occupatus q3 in his eſſet:q̃ſtus in ſenatu inſtitores eius culpæ defendi annulis:hac de cauſa conſtitutum:ne cui ius eſſet:niſi cui ingenuo ipſi:patri:auoq3 paterno ſextertia' quadringenta ¦cenſus fuiſſent:& lege iulia theatrali in quattuordecim ordinibus ſedendi.poſtea gregatim id appeti cœptum:paſſimq3 ad ornamenta ea etiam ſeruitute liberati tranſilierunt:ita dum ſepararetur ordo ab ingenuis:communicatus eſt cum ſeruitiis. Diuturnitas amicitiæ noſtræ.uetus in nos:& perpetua amicitia promittit te fore memorem meæ liberalitatis.

Eq̃ſtres facultates q̃ræ & origo Horatii locus.

MVniceps tu meus:& cõdiſcipulus:& ab ineunte ætate cõtubernalis: pater tuus & matri: & auunculo meo:mihi etiã q̃tũ ætatis diuerſitas paſſa eſt:familiaris.Magnæ: & graues cauſæ cur ſuſcipere: augere dignitatẽ tuã debeam.Eſſe autem tibi cẽtum miliũ cẽſumtatis indicat:quod apud nos decurio es: igit̃ ut te non decurione ſolũ:uerumetiã equite romão perfruamur:offero tibi ad ĩplendas equitis facultates.ccc.millia nũmũ:te memorẽ hui9 muneris amicitiæ noſtræ diuturnitas ſpõdet.Ego ne illd̃ quid ẽ admoneor quod admonere deberẽ:niſi ſcirem ſpõte factu3 te:ut dignitate a me data q̃ modeſtiſſime utare.nã ſollicitius cuſtodiẽdus eſt honor:in quo etiã beneficiũ amici tuẽdũ ẽ. Vale.

C.Plinius Tacito.S.

FRequẽs mihi diſputatio ẽ cũ quodã docto hoie & pito:cui nihil æque ĩ cauſis agẽdis:ut breuitas pl3: quã ego cuſtodiẽdã eẽ cõfiteor:ſi cã ꝑmittat:alioq3 ꝑuaricatõ ẽ amittat ſi ſ ius ſuum ſeruet

Præuaricatio.

Præuaricari.

Tacitus.

Fabii loc9.

HRequens.Cor.Tacitus eloquentiſſimus:& grauiſſimus rei3 ſcriptor tante fuit apud poſteros authoritatis:ut Tacitus :q poſtea ĩpauit:eundẽ parẽtem ſuum diceret: & in oĩbus bibliothecis collocari:ac ne exemplo3 raritate interiret: librũ ꝑ ſingulos annos decies tranſcribi a uicoru3 principibus iuſſerit:ſed ne ſolerti quidem iſta diligentia potuit omnino periculo occurrere: nã q3 extat(proh dolor)mancum:inuerſum:neq3 caput:neq3 pedes habens:ut uix Cornelii maieſtatẽ depræhendas.hũc puto Quintilianum per hæc intellexiſſe:ſupeſt inquit adhuc & exornat ætatis noſtræ gloriã uir ſæculorum memoria dignus:qui olim nominabitur:nũc intelligitur:habet amatores:nec imitatores ut libertas:q̃q̃ circunciſis:quæ dixiſſet:ei nocuerint:ſed elatum abunde ſpiritum:& audaces ſentẽtias de prædendas:etiã in his:quæ monent:niſi tñ mallinus de Plinio hiſtorico dicta. conſulit ergo Tacitũ per epiſtolam:an magis probet dicendi genus amplum: copioſum:in quo profecto uis magna eſt:an breuius:& circumſcriptius:q3 placere cuidã ex diſputatione narrat:ſibi uero nequaq̃.eſt autẽ epiſtola lõgiſſima:& magnæ frugis:hoc eni3 in ſe hñt Secundi litteræ:ut lõgiores ſint fructuoſiores:breuiores:gratioſiores. Aeque.tã. Permittat.exigat. Præuaricatio:ẽ ab officii ſui ꝑſcriptione deflexio:atq3 aberratio: ſiue malitia:ſiue imprudentia:uñ Marcellus inquit præuaricari eſt uera crimina abſcondere:nã ꝑuaricatorẽ eũ ſentimus:q colludit cum reo:& tranſlatiue munere accuſandi defungitur:q3 proprias probationes

dissimularet:falsas excusationes admitteret. Vlpianus ꝑuaricator est quasi uaricator:q diuersaꝫ adiuuat partem ꝑdita causa sua causam aduersariis donat:& ex parte actoris in partē rei concedit. Labeo a uaria concertatione tractū ait:nā q prævaricatur ex utraqꝫ parte consistit:quinimmo ex aduersa. alii a prætergrediendo prævaricatores dictos. Fabius asserit in uniuersum nunq̄ oratoris esse prævaricari: qui ꝑuaricationes feciſſe:qui ue ob accusandum:negocium ue cui faciendum pecuniā accepisse iudicatus erit: ius accusandi non habet. Transire.omittere. Cursim leuiter. Inculcanda.ingerenda:cui sententiæ Fabius accedit Repetere dicens:& diu inculcare utilius esse quod consequemur:si interpretatione utemur: nā per hāc necesse est animum auditoris commoueri:cum grauitas prioris dicti renouatur interpretatione uerborum. Infigenda. memoriæ: & animo iudicum committenda:quod fit per cōmorationem maxime in loco firmissimo:quo tota causa cōtinetur. Immorandum diutius præcipit. M.T. & eodem sæpius redeundum:idqꝫ boni oratoris ualde proprium:neqꝫ eā ex ornationē esse tanquam membrum. sed ueluti sanguinem ꝑfusum per totum corpus oratoris. Repetenda. quod fiet commodissime per cōduplicationem:quæ uehementer auditorē cōmouet:& uulnus maius efficit uerboꝝ:ut rerum reintegratio quasi aliquod telū sæpius' perueniat in eandem ptez corporis. Pondus. authoritas. præssura. Tractu. spacio. mora. Ferrum. telum ex ferro. Imprimitur. infigitur. intromittitur. Hic. hoc loco cū rōnibus cōuincit. Ille. uir doctus. Authoritatib⁹. testionio uetez. oratoꝝ Græcis. scriptorib⁹. Oīones Lysiæ. Lysias orator Syracusan⁹ Cephali filius: Tisiæ:& Niciæ auditor socrati reo orationem obtulit:qua se defenderet: Subtilis sane oīo. atqꝫ elegans:& quo nihil:si oratori satis sit dicere:quæras perfectius:nihil enim in illo est īane:nihil accersitū. puro tñ fonti:q̄ magno flumini propior. hēt aūt textū tenue:atqꝫ rarum. maxima in eo ē grā simplicis: atqꝫ īaffectati coloris. fides: sūma: scribebat aliis:nō ipse dicebat si ex eius oīone uerbū aliqd demas:mutes ue: atqꝫ id cōmodissime facias:de snīa tñ detraxeris:& ꝑter Suidæ Diogenis: Fabii: & Gellii testimoniū. M. T. de optimo gñe oratoꝝ tenuem notat Lysiam. quia & priuatas:& paruaꝝ reꝝ causas scripsit: inde ieiunior esse uidet:& de ꝑfecto oratore tenuitatem in eo reꝑhēdit:q̄ nihil insolēs:aut ineptum dixerit: probat:q̄q̄ idem alibi fuit Lysias quidē in causis forensibus nō uersatus:sed egregie subtilis scriptor atqꝫ elegans:quem iam prope audeas oratorē ꝑfectū dicere. Nostris. latinis oratoribus. Gracchoꝝ. C.& Tiberii fratꝝ tri. pl. aperte q̄tum dicendo uterqꝫ ualeret Plutarchus in uitis eorundem oñdit:ꝑcipuus sui tpis orator fuit:C. Gracchus catone sene plenior:& uberior secūdū Tacitū:& Fabiū. Catonis censorini:quē q̄uis nō contentū eloquentia sui tpis:& romanū Demosthenē dictū Cicero tamen non putat imitandū: nā omnis generis orationes:& pro se multas. & pro aliis:& in alios reliquit:non solum accusando. sed ēt dicendo fatigans inimicos. Illaꝝ sæpe meminit Gellius q̄tum autem prestiterit ingenio circa res gerendas:si quis scire ntendit:legat præter eundē Gellium. M. Tullium de oratore libro tertio:Liuium in bello macedonico:& Plutarchum cum Nepote: Oppono. monstro maiorem:& copiosiorem. Demosthenem. lysia in dicendo:de quo. M. Gicero de claris oratoribus. plāe quidem perfectum: & in quo nihil admodum desit Demosthenē facile dixerim:nihil acute inueniri potuit in eis causis quas scripsit: nihil subdole:nihil uersute:qd ille nō uiderit:nihil subtiliter dici:nihil presse:nihil enucleat:quo fieri possit aliqd limatius:nihil contra grāde. nihil incitatum. nihil ornatū:uel uerboꝝ grauitate:uel snīarum:quo quicq̄ esset clarius. & Fabius decem simul Athenis oratores magnos ætas una tulit quoꝝ longe princeps Demosthenes:ac penc lex orandi fuit:tanta uis in eo:tam densa omnia:ita qbusdā neruis ītēta sunt. tñ nihil ociosum. is dicendi modus:ut ne quid desit in eo:nec quid redundet inuenias:magna ex parte Ciceronē fecit:si Fabio credimus:in inuentione facilis:eloquendu densus:concludit astricte:pugnat acumine:cura in eo summa:ut nihil detrahi possit:ē q̄ libro duodecimo dicat:quod si mihi des concilium iudicum sapientum per q̄ multa recidam ex orationibus non Ciceronis modo:sed etiam eius: qui est strictior multo:Demosthenis. Aeschinē. de quo idem Fabius Demosthene plenior Aeschines:& magis fusus:& grādiori similis:quo minus strictus:carnis tamen plus habens:lacertoꝝ minus. in summa inter atticos oratores palmā Demostheni:proximum uero locum Aeschini tribuerim: uterqꝫ ex orationibus suis notus.

Lysias.

Gracchi oratores.

Catonis eloquentia.

Demosthenis uis.

Aeschines.

Periclem. scio quosdā legere Hyperiden:nam utriqꝫ summi fuerunt oratores:fortasse:qui ꝑ Pericle Hyperiden reposuerūt ducti sūt testimonio Quintiliani lib. duodecimo scribēris:Periclis eloquentiæ nulla ad nos monumenta ueniſſe:& nō multo post tradit:nihil posteritati mansuriſqꝫ mox īris reliquisse Periclem. hic quo me uertā cū. M. T. libro secundo de Oratore prodiderit antiquissimos fere esse. quoꝝ scripta cōstent Periclem:& Alcibiaden:& de claris oratoribus ante Periclē:quando periclem neminem man-

Periclis scripta.

Asinii Pollionis eloquẽtia.

dasse monumentis orationem:& eius quædam scripta circunferri:sed non nostrum inter duo latinæ lin, guæ lumina iudicium interponere. Periclis fulmen mox ostendemus. Pollionẽ.C. Asinius Pollio Tral- lianus philosophus:& orator summa diligentia usus:adeo:ut quibusdam etiam nimia uideatur:& cõsilii & animi nitore:& iucunditate Ciceroni proximus:cui & æmolus:& infensus fuit: orationibus suis mul- tum urbanitatis:& antiquorum poetarum inseruit. at Sene. eius compositionem tanq̃ salebrosam:& exi lientem notat:& ubi minime expectes relicturam:apud quem omnia cadant exceptis pauciss̃imis: nõ.n. inquit fortis est oratio eius:q̃uis elata sit: nõ est uiolenta:nec tonẽs:q̃uis effusa: nõ ẽ pspicua:sed pura. uerum longe plura in p̃- logo declamationum libri quarti. nũquã admissa multitudine declamauit: primus omnium romanorum aduocatis hominibus scripta sua recitauit primus bibliothecam dicando:instituit:in ea scriptorum p̃- stãtiss̃imorum imagines collocari. eũ Asinius Gallus filius ausus est Ciceroni conferre:& præponere aduersus Catonẽ causas ægit.

Cæsaris eloquentia

Cæsarem.C. Iulius Cæsar summis oratorib9 æmulus testimonio. M. Tullii orationem elegantem:splendidam:magnificam:generosamq̃ præ se tulit:sententiis accutus:& creber:q̃ nisi magnitudine rerum gerendarum occupatum diuinum eius ingenium fuisset:non alius ex nostris contra Cicero. nominaretur.

Cælii eloquentia.

Cælium in Cælio maxime laudatur indoles:nitor:& altitudo:& præcipue in accusando multa urbanitas:sed asperitatem:& sordem uerborum in eo damnant:nam hians compositio:& inconditi sensus redolebant antiquitatem.

M. Tullium. quo nemo tam multa oratore: ne in græco quidem ocio scripsit:uim cuius in dicendo:& copiam a Fabio libro decimo:& Seneca suasoriarum primo commendatam pluribus:quam ut deceat in commentarios cõferre. satis habemus lectorem admonuisse. Quæ maxima. qualis est pro Cluentio: & pro domo sua apud Pontifices. Aliæ bonæ res. sunt meliores: quo sunt maiores.

Signum

Signa. opera sculptilia: & ad alicuius animalis effigiem formata: a signo diminutiuum fit sigillum. in commune signum est:per quod aliqua res significatur.

Eludere.

Ille aduersarius. Eludit hæc. frustratur: ludendo euitat.

Lubricum

Tacitus Parthos una ciuitas tam diu eluserat:& alibi eludi parthus tractu belli poterat. Lubricus. subterfugiens stratis prioribus argumentis ad alia. ausam: & stropham ex aduersarii uerbis colligens. lubricum secundum grammaticos dicitur: q̃ labitur dum teneri creditur: ut piscis serpens.

Contendat. certet. asserat.

Hosipsos. Demosthenem: & reliquos.

Dixisse. dum agerent causas: nam illud proprie est dicere.

Ederint: publicauerint: emiserint: ut scilicet multa postea addiderint: & in maius aucta uulgauerint scripta sua. Quintilianus libro duodecimo multis tractat non semper oratorem scribere: quæ dixit: cum plærunq̃ tempora breuitate impediant: & multum ex eo: q̃ opportuit dici reciderit: huiusmodi enim casus efficiunt: ut aliquando dicatur aliter: q̃ scribitur:cũ dicere quomodo scribendum est: non licet: quæ si non interuenerint: semper aget orator: ut scribit: si melius scilicet scribat.

Multorum. oratorum.

Murena. L. Murenam accusauit Cato crimine ambitus: Cicero defendit absolutus consul creatus est. extat pro Murena oratio: sicut pro Vareno: cuius sæpe fit mentio apud Fabium: intercidit.

Subscriptio. denunciatio: notatio. super quo uerbo plura libro quinto.

Titulus.

Nuda. nullis argumentis: nullis signis fulta. Titulis inscriptionibus breuibus. officium scriptoris inquit secundus existimo:ut titulum suum legat. Martialis Additta per titulos sua noia rebus habebis. est. n. titulus index cuiusq̃ operis:uñ in statuis:& in picturis titulũ dicimus lr̃as: quæ uel artificis uel eius:cuius statua: siue imago est:nomẽ demõstrat:sicut apud Plini. legimus Appio Claudio:qui consul cum Seruilio fuit placuisse in excelso titulos honorum legi:& Liuius insignes imaginum titulos scribat:sed tituli milites appellati:quasi tituli q̃ patriam tuent:uñ & Titi prænomẽ ortũ tituli ẽt debitoꝝ nomina dicuntur:præsertim in his debitis:quibus debitorum noia scripta sunt.

Per multa. plura.

Dixisse. dum ageret causas.

Ederet. emendaret:limaret:ut emitteret.

Omisisse. permulta. Cluentio. Aulus Cluentius Habitus Larinas per multos ãnos inuidia flagrauit:q̃ per eius pecuniã Opianicus innocens condemnatus esset:cumq̃ ideo:& aliis criminibus impiæ matris impulsu accusare

íprímis. M. T. oppono:cuius oño optía ferẽ esse: q̃ maxía & mehercule ut alię bonę res:íta bonus líber qsq̃ melior é:quo maior. Vídes ut statuas: signa:picturas:hoíum deniq̃:multorumq̃ aĩalíum formas:arborum etiam si modo sínt decoræ: níhíl magís q̃ amplítudo commendat: Idem orationíbus euenít:quíetiam uoluminibus ípsís authorítatem quandam:& pulchrítudínem adíícit magnítudo. Hæc ílle:multaq̃ alía: quæ a me in eandem sententíam solent díci:ut est ín dísputando íncomprehensíbílís:& lubrícus:íta eludít: ut contẽdat hos ípsos:quorũ oratíonibus nitar paucíora díxísse:q̃ ediderint:ego cõtra puto. Testes sunt multæ multorum orationes. & Ciceronis p̃ Murena:& pro Vareno:in quíbus breuís:& nuda quasi subscríptío quorumdam crímínum solís títulís índícatur. Ex hís apparet: íllum per multa díxísse:cum ederet omísísse. Idẽ p̃ cluẽtío

tur a Cicerone longissima oratione protectus est. Ait.uerba sunt ex fine eiusdem orationis:meũ labo-
ré:qui totá háe cám uetere ístituto solus peroraui:mater oppugnat.ná ueteri ístituto poterat orator di-
cere quot horis libuisset.author Tacitus ante.Gn.Põpeiũ consulé neminé intra paucissimas horas pora
re coactũ:& liberas cõperendinationes fuisse:& modũ dicendi sibi quenq; sumpsisse:& numerũ neq; die
rũ neq; patronorum cautum:unde testatur Secundus Tullium totam actionem pro Cluétio ægisse sine
auxilio alterius patroni. Perorasse.totam causam dixisse.Cornelio.L.Cornelio Balbo.hũc ciuitate ro
mana a Gn.Pompeio donatũ in Hispa-
nia p̃clare gestis ludices accusarũt:q; cõ
tra leges:& fœdera uteret. Quatriduo.
q; extat facile uno die: uel paucis horis
dici potuit:hinc igitur apparet ex actio-
ne quatriduana multa recisa: anteq; pu-
blicaret. Latius.copiosius. Recisa.li-
mata.amputata.Rrpurgata. emendata
sublatis super uacuis:quæ lectoré offen-
dissent:iudicé tñ mouere poterãt Fabi⁹
quod libris dedicatur:& in exéplum re-
digit̃ tersum:ac limituz:& ad legé:ac re-
gulá cõposituz esse oportet:quia ueniat
in manus doctorum:& iudices:artis ha-
beat artifices.unde Secundus ad Celeré
scribens de recitatione orationis: supua
cuũ tamé est recitare:quæ dixeris. est: si
eadé omnia:si iisdem omnibus:si statim
recites:si uero multa inferas:multa com
mutes.nõ.ex quibus apparet nõ satis cõ
stare sibi:cũ illic scribat:multa inseri so-
lita pro editione. Vnum librũ. unam
orationem.Grandem.amplum nõ eniz
tantum ad ætatem pertinet:sed etiaz ad
alias res:unde apud Senecã Senectio cognominatus est Grandio:q; rebus grandioribus uteretur:& Ca-
to grandire dixit fruges:pro in maius crescere. At aliud est.proponit:quæ possent obiici:ut ea cõfutet.
sensus igitur:quibusdam uideri actionem bonã aliud esse q̃ orationé:Fabius libro.xii.testatur: bene di-
cere:& bene scribere idem esse:neq; aliud esse orationem scriptam:q̃ monumentum.actionis habitæ.est
autem actio quasi sermo corporis ex motu eius:& gestu consistens:quo magis menti congruens esse de-
bet.hæc.M.Tullius:uerum iuriscõsultus Gelsus:nihil aliud inquit est actio:q̃ ius quod sibi debeatur in
iudicio persequendi:& Vlpianus de actionibus duo earum genera facit. Ita uideri.aliud esse actionez:
aliud orationé bonã.Fabius uult actionem bonã:eandé debere esse bonam orationé:q; si contingat ma
le agere:omnino bene scribendũ esse:unde caute dixit Secundus bonã actionme:facilius enim ex bona
actione:fiet bona oratio:q̃ ex mala. Bona actio. respectu auditorum:& tẽporis:ná illa bona est actio:
quæ persuadet:etiã si non sit tersa:& culta:quæ sane debent esse in oratione:põt ergo fieri:ut sit bona ac
tio:& non bona oratio. Non posse non esse bonã actionẽ.oino necesse esse illã fuisse bonã actionẽ:quæ
sit bona oratio. Et quasi archetypon.primitiuũ:& primã formã retinens:sic ĩterpretat̃ Suidas:& Mar-
tialis nugas archetypas dixit manu authoris scriptas:sic Iuuenalis archetypos Cleantes:primas Clean-
tis statuas:& imagines. Optima oratione. Mille.inumeras. Figuras.dicendi modos inusitatos non
uulgares. Extemporales.non præmeditatas. His.orationibus. Tantum editas.non actas:sed solum
publicatas. Vt in Verré. Verrinarum genus est admirabile:quas Cice.ægisse contra Secundi opinionez
testatur Asconius:sunt autem libri in Verré emissi:q; prætor in Siciliam totam insulam expoliasset. Ar
tificem quem nam.uerba sunt ex sexto Verrinarum.præterea inquit erant ænea duo signa:nõ maxima
uerum eximia uetustate:uirginali habitu atq; uestitu:quæ manibus sublatis sacra quædam more Athe
niensiũ uirginũ reposita in capitibus sustinebant.canophoræ ipsæ uocabantur:sed earum artificé: qué
nam:recte admones:Polycletum esse dicebant.cuius sensus:sed quis eas uirgines fabricauerat:tanq̃ si p
hæc.M.Tullium aduersarius interrogaret:recte igitur inquit hoc loco me admones:dicebatur Poly.il-
le optimus statuarius effigiasse:uel ea referantur.ad Cice.interrogantem pragmaticum.uel a quo didi-
cerat causam quisnam esset artifex.& cum audiuisset esse polycletum.subiunxerit.recte admones. in il-
lis etiam plærunq; sunt nuda crimina:qualia illa nolite expectare:dum ego hoc crimen ostiatim agaz:
a Terschilo Tindaritano pateram abstulisti:a Thrasone itez Tindaritano patellá:a Nymphodoro Agri
gentino turibulum.Sequitur.concluditur.Actio.illa.Expressit.representauit.Similitudinem orationis.
typum:& formam dicendi absolutam.Iustum:& debitum:ex lege:& re.i.conueniens causæ.nam autho
re Quinti.causæ frequéter breuitate tpis impediuntur:tunc nulla actoris:sed iudicis culpa. Adsunt.fa

aít se totã cãm uetere ístituto solũ porasse.Et pro. C·Cornelio q̃triduo egisse:ne dubitare possimus quæ per plures dies:ut necesse erat: latius diuerit postea recisa ac repurgata in unũ librum grandé q̃dé:unũ tñ coartasse.At aliud est actio bona:alid oño.scio nõnullis ita uideri. Sed(ego forsitã fal-
lor)psuasum habeo posse fieri:ut sit actio bona:q̃ nõ sit bona oratio:nõ posse aũt:non bonã actionẽ eé:q̃ sit bona oratio.Est.n.oño actionis exéplar:& quasi αρχετυπον.Iõ í optima quaq; mille figuras extepales iuenimus:in his ét:quas tm̃ editas sim⁹ ut in Verré:artificé qué:nã recte admones: poly cletũ eé dicebant.Sequit̃ ergo:ut actio sit absolu tissima:q̃ maxie oñonis símilitudiné exp̃ssit: si mõ iustum:& debitum tempus accipiat: quod si ne-
getur:nulla oratoris:maxima iudicis culpa é. Ad sunt huic opinioni meæ leges:quæ longissima té

Liber
Grande
Grandire.

Actio

Archetypõ

Orare ítra
téporis

uent. Leges. consuetudine ueterum iudiciorum nemo intra pauciſſimas horas perorare cogebatur: & liberæ comperendinationes erant: & modum dicendi ſibi quiſq; ſumebat: & numerus: neq; dierum: neq; patronorum cauebatur: primus huius libertatem conſul Gn. Pompeius aſtrinxit: impoſuitq; ueluti regnos eloquentiæ & ternas horas ad dicendum dedit: Cæcilius accuſatori ſex horas: reo uero nouem ex lege datas: ita tamẽ: ut omnia in foro: omnia in legibus: omnia apud prætores gererentur: unde Mar. Cæcilianum irridet: qui contra legem maius temporis ſpacium impetrauerat: cum eſſet ad dicendũ ieptus. Aſconius teſtatur uiginti dies legitimos accuſatiõi: & totidem defenſori ad reſpõdendum conceſſos. hinc alibi ſua tempora Secundus uellicans: an nos inquit ſapientiores maioribus noſtris, nos legibus ipſis iuſtiores? quæ tot horas: tot dies: tot comperẽdinationes largiuntur? quibus poſtea motus Antoninus imperator oratoribus permiſit quantum aquæ actioni petiuiſſent: & iudicia longius protraxit.

Copiam. dicendi ubertatem: quam rez per exornationem: quæ iterpretatio dicitur: declarauit: diligentiam. ſ. oſtendens oratori per longum temporis ſpaciuz cõceſſam. Anguſtiſſimis. minoris probationis: & unius tantum: uel paucorũ criminum cito tranſigendoruz. Breuitas. dicendi. Vſus magiſter. ſic lib. ſexto: q̃ tamen multi ante eum dixerant: imprimis. M. Tullius: uſum eſſe dicendi magiſtrum frequenter præcepit: & omniũ magiſtrorũ præcepta ſuperare: hinc p̃ Cor. Balbo. aſſiduus inquit uſus uni rei deditus: & ingenium: & artem ſepe uincit: eſt enim ratio loquendi: & regula ſermonis at omnium etiam rerum magiſtrũ uſum eſſe ſcribit Cæſar in commẽtariis: quod latius explicuit Columella: quid. ſ. inter uſum & artem interſit: ſcriptorum dicẽs monumenta magis inſtruere: q̃ facere artificem: uſum: & experientiam dominari in artibus: neque eſſe ullam diſciplinam: in qua non peccando diſcatur: nam ubi q̃d perperam adminiſtratum ceſſit impro/ſpere: uitatur quod fefellerat: illuminatque rectam uiam docentis magiſterium. Frequenter ægi. plures cauſas dixi. Iudicaui. iudex fui. In conſilio fui. aſſumptus fui iudex extra ordinem pro conſultatione rei dubiæ: nam in conſilio eſſe dicitur aliquis: cum ſuper re ambigua conſulitur. M. Tullius: ut haberet in conſilio: & fratrem: & in panagyrico Conſtantini: quiſq; illius author: qui tibi in conſilio erant: hærebant. Apuleius in conſilio iudices eſſe dixit: q̃ poteſtatem iudicii haberent: & principem dicimus bonos in conſilio habere: q̃ eſt decernere ex conſilio bonorum: neque me præterit Quintilianum ſcribere iudicium a conſilio parum differre. q̃ illud oſtendentibus rebus adhibeatur: hoc latentibus: & aut omnino nondum repertis: aut dubiis: & iudicium frequentiſſime certum eſſe: conſilium uero rationem quandam alte repetitam: & plærunque plura perpendentem: & comparentem: habentemque in ſe: & inuentionem: & iudicationem. Aliud alios mouet. una res mouet alium: alia alium. Varia ſunt hominis iudicia. nam ſicut ingeniorum plurimæ ſunt formæ: ſic iudiciorum ſecundum Quintilianum. Variæ uoluntates. imitatio Perſiana. Velle ſuum cuique eſt: nec uoto uiuitur uno: & Terentius in Phormione. uerum ita eſt: quot homines: tot ſententiæ. ſuus cuique mos. Diuerſum ſentiunt. diuerſam habent ſentẽtiam ab aliis authoribus. Idem. ſimile aliis: ſed diuerſis effectibus. Suæ inuentioni. q̃ præuidit: & excogitauit: antequam orator diceret: id tanquam ueriſſimum ſeruat. Fortiſſimum. certiſſimum. irrepræhenſibile. Alio: ab actore. Teneant. credant. Agnoſcant. tanquam ſuum inuentum. Adeſſemus. cauſam ageremus. Quæ ſunt in cauſa. quæ pertinent ad cauſam dicendam. Iugulum. firmiſſimum argumentum: cauſæ conſtitutionem: nam iugulus in homine maxime lætalis: inde per trãſlationem iugulatũ litteris dixit in Verrẽ. M. Cicero & Terẽtianus Dauus iugulaſti hoiem uerbis. Húc p̃mo. urgeo: & in ſũma toti⁹ cáæ p̃ſto nõ euagãdo. Præmitt. iſtat: ubi credat eé cardinẽ rei: ſed ſæpe fallit̃ in eligẽdo. R ñdi. Regulo. Fieri. euéire. Genu. ps leuior cáæ. p̃ſtat in trãſlatiõe cũ iá p̃miſerit iugulũ. Iugulũ: firmiſſimũ argumentũ minuẽdo ſuá facultatẽ Reguli ſubſannat arrogãtiaz. Oía. oés ptes cáæ. παν ταλιθον γιγο. ſ. oẽm lapidẽ moueo: hui⁹ p̃ puerbii multi meminere. nicarchus i epigrámate παν ταλιθον γιγει Baſilius ad monachos παν ταλιθον γα τα τηγ παροι

Vſus magr

pora largiuntur: nec breuitatẽ dicẽtibus: ſed copiam: hoc eſt diligentiam ſuadẽt: quã præſtare niſi in anguſtiſſimis cauſis nõ poteſt breuitas. Adiici am qd̃ me docuit uſus magiſter egregius: frequẽter ægi: frequenter iudicaui: frequenter in cõſilio fui. Aliud alios mouet: ac plærũq; paruæ res maximas trahũt. Varia ſunt hoium iudicia: uariæ uolũtates. Inde qui eandẽ cãm ſimul audierũt: ſæpe diuerſum: iterdũ idem: ſed ex diuerſis aĩ motibus ſentiũt. Præterea ſuæ quiſq; inuẽtioni fauet: & q̃ſi fortiſſimum amplectitur: cum ab alio dictum eſt quod ipſe p̃uidit. Oibus ergo dandum eſt aliquid qd̃ teneãt: qd̃ agnoſcãt. Dixit aliquando mihi regulus cũ ſimul adeſſemus: tu oia quę ſunt in cã putas exequenda. ego iugulũ ſtatim uideo: hunc premo: premit ſane quod elegit: ſed i eligẽdo frequẽter errat: reſpondi poſſe fieri: ut genu eſſet: aut tibia: aut talus: ubi iugulum putaret. At ego iquam quí iugulum proſpicere non poſſum omnia pertẽto: oía experior. παντα deniq; λιθον γιγω utq;

In conſilio eſſe

Iudicium Conſiliũ

Agnoſcant. tanquam ſuum inuentum. Adeſſemus. cauſam ageremus. Quæ ſunt in cauſa. quæ pertinent ad cauſam dicendam. Iugulum. firmiſſimum argumentum: cauſæ conſtitutionem: nam iugulus in homine maxime lætalis: inde per trãſlationem iugulatũ litteris dixit in Verrẽ. M. Cicero & Terẽtianus Dauus iugulaſti hoiem uerbis. Húc p̃mo. urgeo: & in ſũma toti⁹ cáæ p̃ſto nõ euagãdo. Præmitt. iſtat: ubi credat eé cardinẽ rei: ſed ſæpe fallit̃ in eligẽdo. R ñdi. Regulo. Fieri. euéire. Genu. ps leuior cáæ. p̃ſtat in trãſlatiõe cũ iá p̃miſerit iugulũ. Iugulũ: firmiſſimũ argumentũ minuẽdo ſuá facultatẽ Reguli ſubſannat arrogãtiaz. Oía. oés ptes cáæ. παν ταλιθον γιγο. ſ. oẽm lapidẽ moueo: hui⁹ p̃ puerbii multi meminere. nicarchus i epigrámate παν ταλιθον γιγει Baſilius ad monachos παν ταλιθον γα τα τηγ παροι

μιαν γινουντες:& qui græce uitam Auguſti ſcripſit. παντελι θον γινωντοτης παροιμιας ſimile illud παντα γιγισω πετρον:q̄ a Suida pariter ſcribitur:eius originem inde tractam inuenio. Polycrati Thebano ementi locum:ubi Mardonius caſtrametatus fuerat:reſpondit oraculum:ut inibi foderet:& omnem lapidem moueret:futurum:ut magnam auri copiam offenderet:quidam tractum putant a uenatoribus:qui feras indagantes magna diligentia omnia perluſtrant. In cultura agri.in colēdis agris. Arbuſta.loca arboribus conſita:uel arbores quibus uites maritantur:unde Pli.nobilia uina non niſi in arbuſtis gigni confirmat:& ulmum: populum nigram: fraxinum: ficum: oleam: cornum:tiliaz:acerem:ornum: carpinū: quercum:ſalicem inter arbuſta cōnumerat:ſecutus Verronem: qui præcipit arbuſta ſerēda in ſpacium quincūcis:& uineas:ac arbuſta putanda:ſic docet Columella arbuſtum faciundum:& arbuſtiuam uitem arbuſto cōiunctam rettulit. Palladius ſimiliter. Plinius etiam arbuſtare agros pro arbuſtis cōſerere uſus eſt Arbuſtum Cato & eum imitatus Seruius pro loco arbuſculis referto uſurpauere.at arbutum inter ſemper uirentes arbores enumerat. Theophraſtus. Exerceo.colo.aro. Siliginem Theoſtraſto& Plini.authoribus ſiligo genus grani nū-q̄ pariter matureſcit:nec ulla ſegetū minus dillationem:patitur propter teneritatem:matura grana protinus decidunt ſed minus:q̄ cætera frumenta periclitatur in ſtipula:quoniam ſemper rectā habet ſpicam:nec rorem continet:qui rubiginē faciat.tria eius genera bromos:ſiligo exceptitia:& tragos.

Arbuſtum

Arbutus

Siligo

in cultura agrí non uíneas tantū:uerūetiam arbuſta:nec arbuſta tm̄:uerūetiam cāpos curo & exerceo:utq; in ípſis campis nō far:aut ſílíginem ſolā: ſed hordeum:fabāq;:& cætera legumina ſero. ſic ín actíone plurima quaſi latius fæmína ſpargo:ut quæ puenerint colligam:neq; enim minus imperſpícua:incerta:fallacia ſunt iudicū ingenia:quam tempeſtatum:terrarumq;. Nec me præterit ſummum oratorē Perí.ſic a Comico Eupolíde laudarí προς τουτο πειθωτις υπεμαθητο τοις χειλεσι ην ουτως εκηλε ιηι μονος των ρητορων το κεντρον κατελειπε τοις αγροωμενοις. Verū huícipſí pícli:nec ílla πειθω:nec íllud εκηλει breuítate:uel uelocítate:uel utraq; (díffert.n.) ſine facultate ſūma cōtígiſſent. Nā delectaī: pſuadere

Sæmina.argumenta. Prouenerint.prouentum:& meſſez boná reddiderint.iuuerint. Imperſpicua. incognita:dubia. Incerta fallacia.incerta ad cognoſcendum an fallant:an magis diſiunctim legaī:incerta:fallacia. Ingenia tépeſtatum.naturæ:téporum qualitates bonæ:ſiue malæ:nam tempeſtas uocabulū mediū eſt. Sūmum oratorem Periclem.de cuius dicendi copia ſic accepimus:ut cum contra uoluntatem Athenienſium loqueretur pro ſalute patriæ:ſeuerius tamen idipſum:q; ille contra populares homines diceret:populare omnibus:& iucundum uideretur:cuius in labris ueteres comici:etiam cū illi malediceren:q; tum Athenis fieri licebat:leporem habitaſſe dixerunt:tam tamq; in eo uim fuiſſet:ut in eorum mentibus:qui audiſſent quaſi aculeos quoſdam relinqueret.præſtitit igitur Pericles doctrina:cō ſilio:eloquentia:per quadraginta annos:quibus in patria:& urbanis eodem tépore:& bellicis rebus præfuit:q; Anaxagoræ phiſici auditor fuit hæc ſumpta ex.M.Tul.& Valerio Maximo.de illo tamen longe plura Thucydides:& Plu.quem aſſerunt ob eloquentiam cognominatū olympium meminit ſequentiū uerborz ſuidas:ſed breuius τοιαδ ετις επεγαθητο πειθω τοις χειλεσί τουαγδρος.i.talis autez quædā ſubſidebat ſuadela:labris uiri. προς τουτο πειθωτις υπεγαθητο τοις χελεσίν ουτως εκηλε ιναι μονος των ρητορων τον ετερον κατελειπε τοις αγροωμενοις:ideſt adhoc ſuadela quædā ſubſidebat labris: adeo demulcebat:& ſolus rhetorum aculeum relinquebat auditoribus:quæ uerba Eupolidis ueteris comœdiæ ſcriptoris ſæpe Cicero tranſtulit ad nos:ut de claris oratoribus.de Pericle Eupolis cum delectatione etiam aculeos relinquebat in animis eorum:a quibus eſſet auditus:& Fabius libro decimo: quod de Pericle ueteris teſtimonium eſt:in Platonem tranſferri poteſt iuſtiſſime in labris eius ſediſſe quandaz perſuadendi deam:ſic enim interpretatur. πειθω:quæ ſane ab antiquis colebatur:nam tradit Pauſanias Thebis in templo Veneris fuiſſe eius deæ imaginem opus Praxitelis:& templum Pithus ſine ſtatua. Herodotus libro octauo teſtatur apud Andros dixiſſe Themiſtoclem duas deas ſuadelam:& neceſſitatem: Suidas aſſerit nihil aliud eſſe Pithus templum:q̄ orationem. M. Tullius cuz libro tertio de oratore lepo rem πειθω appellaſſet:de claris oratoribus idem ſuadelam uocauit:cuius effectorem dicit eſſe oratoré: quam ſuadam dixit Ennius:eius autem Cethegum medullam fuiſſe uult ut quam deā in periclis labris ſediſſe:huius hic medullam romanum oratorem fuiſſe dixerit:alii Flexianimam:& dicendi præſidem. Horatius etiam poeticam mellam uocauit:& Gebetes in ſolio inquit ſedet ſuauibus moribus:& formoſa indole mulier:quæ poculū manu tenet:ſuada uocatur mortales omnes ſeducens. ſyraculium quendā Apollonius Pithonem appellabat oratione ſua perſuadere conantē:de quo Philoſtratus libro ſeptimo.

Pericles

Pitho

εγκλει.demulcebat. Differunt enim breuitas:& orationis uelocitas.nam breuitas eſt dicere citra cauſam:uelocitas etiam copioſe:ſed nimium feſtinanter:& ſine mora:ac tractu. Hermogenes diffinit uelocitatem eſſe compoſitionis acceleratione:qua uiua:& mobilis oratio uidetur. Facultate.facili poteſta

te dicendi. Delectare.quod includit in se floridum dicendi genus:est autē procemii propriū: q̄uis etiā in aliis orationis partibus opportune fiat. Persuadere:persuademus grandi & robusto genere dicendi authore Quintiliano præsertim argumētis tā ex arte:q̄ sine.persuasionis loci sunt cōfirmatio: & refutatio:ac poratio:q̄uis ēt ꝑm rhetores in narratione debeamus psuadere.Copiā ubertatē oīonis. Spacium temporis moram. Aculeū.persuasionē:& fidem facere. Pungit. leuiter tangit:& breuibus agit. Infigit.multis imorat:& psuadet. Comicus alter scribit:is est Aristophanes pariter comœdiæ ueteris scriptor. ηστραπτεν εβρουτα ξυνεγυγατε παντα.i.fulgurabat:tonabat:& cōuoluebat oīa.M.Tullius de pfecto oratore nunq̄ inqt ab Aristophane poeta fulgurare:tonare:pmiscere græciā dictus esset Pericles:si tenui genere usus fuisset:& Fabius lib.xii.quid pericleam similem ne credimus lysiacæ gracilitati?quē fulminibus & cœlesti fragori cōparant comici:dum illi cōuicient:ad q̄ uidet Martianus allusisse:ubi de rhetorica agit. at uero qd cū cōmotū publici nois attestatione clamauerat?fulgurare:pmiscere. ardere oīa uidebantur. q̄ adeo illi placuit:ut repetat hæc cū in ꝓgressu arma cōcusserat uelut fulgoreæ nubis fragore collisa: bōbis dissultātibus fracta diceres crepitare tonitrua:deniq̄ creditū:q̄ instar Iouis posset ēt fulmina iaculari:hāc totā fere græciā miscuisse ferebāt:unde q̄dā codices apud Scdm ꝓ παντα:ελλαδα hñt idest græciam.iisdē fere uerbis Suidas de Sulmoneo utitur ηστραπτεν εβρουτα ξυνεγυγατας των υπηνοων ψυχας.i. fulgurabat.tonabat:pturbabat subditorū aīos

Periclis fulmen

ατ', ἐβρόντα, ξυνε
κ τὴν Ἑλλάδα.
ulgurabat, tonabat,
cutiebat Græciam.

ἔπεα νιφάδεσσιν
κοτα χειμερίοισιν,
+verba niuibus
ilia brumalibus.

copiam: dicendiq̄ spacium desiderat: relinquere uero aculeum in audiētium aīs is demum pōt: qui non pūgit:sed infigit:adde quæ de eodem pericle comic⁹ alter ηςραπτεν εβρούτα ξυνεγυγατε παντα. Non enim amputata oratio:& abscissa: sed lata:& magnifica:& excelsa tonat. fulgurat: omnia deniq̄ perturbat:ac miscet. Optimus tamen modus est:quis negat? sed non minus non seruat modum:qui infra rem:q̄ qui supra:qui astrictius: q̄ q effusius dicit:itaq̄ audis frequēter: ut illud immodice:& redundanter:ita hoc ieiune:& infirme:alius excessisse materiam: alius dicitur non implesse:æque uterque:sed ille imbecillitate:hic uiribus peccat. Quod certe: & si non limatioris: maioris tamen ingenii indicium est.nec uero cum hæc dico illum Homericum probo αμετροεπη: sed hunc νηιεπεα νιφα δεσσιν ;εοικοταχει μερίοισιν: non quia nō & ille mihi ualidissime placeat

Amputata.breuis.circūcisa. Abscissa.manca. Lata.copiosa. Magnifica.sublimis.Excelsa.illud dicendi genus admirabile cōtinens. Optimus tñ modus est.respondet quæ possent obiici.tenendum esse modum in oīone:ne sit nimiū redundās. Non minus.pariter. Infra rem.dicit nimium breuiter & ieiunius:q̄ cā exigit. Supra rem.redundanter:& extra causam. Qui astrictius.non minus non seruat modum:qui dicit minus:q̄ ille qui dicit immodestius. Redundanter.excessiue dixisse. Hoc.alicuius actionem. Ieiune.aride. Infirme:infra causam unde.M.Tullius de perfecto oratore utrunq̄ genus īprobat meæ inqt aures:& pfecto:cōpletoq̄ uerboꝝ ambitu gaudent:nec curta sentiunt:nec amāt redundantia: nā sicut cauēda est oratori presso inopia:& ieiunitas:ita amplo inflatum:& corruptum dicendi genus:nā copia authore Fabio modū habet:sine quo nihil:nec laudabile:nec salutare est:hinc de claris oratoribus tradit Cicero Apollonium Molonem summum oratorē dedisse operam:ut nimis redundantem:& super fluentem iuuenili quadā dicēdi impunitate & licētia reprimeret:& quasi extra rippas difluētē coerceret.

Hic ille

Materiam.ꝓpositā cām. Non implesse.ieiune dixisse. Aeque peccat.excedendo regulā: & p̄scriptū: an qa peccata paria:ut alibi latius docebimus. Ille.qui infra dixit. Hic.qui supra aduerte hic:& ille positum a Secūdo contra multoꝝ usum:apud quos ille respicit longiora:hic ꝓpinquiora: sunt tamē authores ꝓbati:qui similiter utuntur:q̄ nos in sequentibus latius annotauimus. Viribus.nimiis. Limatioris. absolutioris. Vitiū.lego indicum:nullū.n.uitiū qa limatū est. Maioris.copiosioris.in quam sniam pedibus iuit Fabius de Stesichoro loquens:sed redundat:atq̄ effunditur:q̄ ut est reprehendendum: ita copia uirium est:& iam libro secundo dixerat:peius uitium esse:q̄ quod ex copia ueniret: facile remedium ubertatis:sterilia nullo labore uinci:quam rem.M.Tullius libro secundo de oratore sic tractauit:uolo se efferat in adolescente fœcunditas:nam facilius reuocantur ea:quæ sese facilius profuderūt:q̄ si nihil uaalet materies.noua sarmenta cultura exputant:ita uolo esse in adolescente:unde aliquid amputem. nō.n. potest in eo esse succus diuturnus:q̄ nimis celeriter est maturitatem assecutum.sic fortasse nos:aridiores quidam notabant:tanq̄ copiosius Secundum interpretantes:sed hæc multis non delicatis scripsimus. Illum homericum.Illum Homeri uersum.ex secundo Iliados. θερσιτης δ' ετι μουνος αμετροεπης αγορᾶα οσσε πεαφρεσιν αγορη δε τε παντε δ' ημαψ.i. Therſites autem adhuc solus sine uerborum mensura tumultuabat.qui certe uerba mentibus suis incomposita:multaq̄ nouerat frustra. Hunc.uersum ex tertio Iliadis in laudem Vlyssis. ναι επεφανιχα δ' εστιν εοικοτα χειμεριοισιν.i.& uerba niuibus similia hyemalibus:nam eius oratio copiose fluebat instar nimium.M.Tul.de claris oratoribus:uim dicendi tradit assignatam Vlyssi ab Home. Ille uersus super oratione Menelai ex eodem Iliadis libro: παρα μεγα λλα

μαλαλιτεως επειου πολυμυθος.i.pauca quidem:ſed ualde acriter: quia non multiloquus erat. de quo Cicero Menelaum dulcé illum quidem refert Homerus:ſed pauca dicentem.breuitas autem laus eſt interdum in aliqua parte dicendi:in uniuerſa eloquentia laudem non habet.omiſit Secundus tertium dicé di genus ab eodem poeta ſub oratione Neſtoris deſignatum.ἀνὺε πὴς ἀγορουσε λιγυ πυλιον ατορητης τοιγαι απο τλοσσης μελιτος πλυγιων ρεεν αὐδη.i.ſuauiloquus ſurrexit acer Pylios cõcionator. Cuius etiam a lingua melle dulcior fluebat uox.q etiam aſſerit Cicero:& Plutarchus plæraq; Homeri exponẽs Neſtorem refert ſuauiloquum introduci & gratum auditoribus: Menelaum breuem:& elegantem:neceſſaria perorantẽ: Vlyſſem uehementem: & copioſum. q apud nos Quintilianus ita ſcripſit. Homerus breuem quidem animi iucunditatem:& propriam: id enim eſt non errare uerbis:& carentem ſuperuacuis eloquentiam Menelao dedit: ex ore Neſtoris dixit dulciorem melle profluere ſermonẽ: qua certe delectatione nihil fingi maius poteſt. Vlyſſi facundiam: & magnitudinem iniunxit:cui orationem niuibus hybernis: & copia uerborum: atq; impetu parem tribuit. Crebram. uelocem. inſtantem. Largam.copioſam. Diuinã. qualis fuit Pericli. Multis. uulgaribus. idiotis. more græco. Eſt quidem. confirmat obiecta. Inertibus: delicatis: & malis auditoribus:qui grauantur audire neceſſaria. Iudicium reſpicere.uelle dicere illos habere iudicium in eloquentia.

παυρα μεν αλλα μαλα λιγεως. ſi tamen detur electio illam plenam orationem ſimilem niuibus hibernis:ideſt crebam:& aſſiduam:& largam:poſtremo diuinã:& cæleſtem uolo.at eſt gratior multis actio breuis:eſt quidem:ſed inertibus:quorum delitias deſidiamq; quaſi iudicium reſpicere ridiculum eſt.Nam ſi hos in conſilio habeas:non ſolũ ſatius eſt breuiter dicere:ſed omno non dicere.Hęc eſt adhuc ſnia mea: quã mutabo: ſi diſſenſeris tu: ſed plane:cur diſſentias:explices rogo. q̃uis enim cedere authoritati debeam tuæ:rectius tamen arbitror:in tanta re:ratione q̃ authoritate ſuperari. Proinde ſi non errare uideor:idipſum q̃ uoles breui epiſtola:ſed tamẽ ſcribe: confirmabis.n.iudiciũ meũ:ſi errat:longiſſimam para. Non corrupi te: qui tibi:ſi mihi accederes breuis epiſtolæ neceſſitatem:ſi diſſentires:longiſſime impoſui.

In conſilio. iudicis. Sed omnino. melius eſt. Hæc ſententia.orationem debere eſſe copioſam. Cur. rationes. & cauſas:quibus potius breuiter dicendum ſit.

Cedere.parere.credere. Tanta re.tanti ponderis:& difficultatis. Proinde.quare. Non errare.uera ſentire de modo dicendi. Idipſum.meam ſententiam ſcribe. Sed tamen. ſed omnino reſcribe.

Iudicium meum ſcribendo tibi placere copiam. Si errare.uideor:alia lectio ſi errauero. placet ſuperior. Longiſſimam para:multa argumenta:& rationes quibus noſtra confutes. Non corrupi te. imponendo neceſſitatem longioris epiſtolæ:ſi diſentires:& breues litteras approbando:ſi mecũ ſentires.ſolent.n.plærũq; uel nimium occupati amico ſniam facile concedere:ne:ſi ſecus ſenſerint:cogantur aium intendere refellendo.

C.Plinius Paterno.S.

VT animi tui iudicio: ſic oculorum plurimum tribuo:non quia multum tibi placeas:ſed quia tantum: quantum ego ſapis. Quamquam hoc quoque multum eſt. omiſſis iocis credo decentes eſſe ſeruos: qui ſunt empti mihi ex conſilio tuo. Supereſt ut frugi ſint:

VT. Commendat ſeruos iudicio Paterni emptos eſſe decoros. ſupereſſe ut ſint frugi.& Paterno: uel Materno ſcriptam epiſtolam in uariis exemplaribus notaui.paternum præfectum prætorii a Cõmodo trucidatum legimus:Dion Maternum militem ſcribit. utriuſq; meminit Martialis:nam libro decimo municipem ſuum teſtatur dicens: Iuris & æquarum cultor ſanctiſſime legum Veridico latium:qui regis ore forum:Municipi Materne tuo:ueteriq; ſodali Calliacum mandas ſiquid ad occeanum.&.xii.ditiſſimum oſtendit fuiſſe Paternum. Nummi cum tibi ſint:opeſq; tantæ: Quantas ciuis habet Paterne rarus. Dion refert Domitianum occidiſſe Paternum declamatorem:q cõtra tyrános declamaſſet: & de re militari ſcripſiſſe Paternum tradit Martianus Iuriſconſultus:ac Iulium Maternum nominat Vlpianus. Animi iudicio:uel litterarum: uel prudentiæ. libro quarto ſuper ſuis hendecaſyllabis iudicium eius requirit. Non. ideo hæc ſcribo. Tibi placeas. efferaris ſurgere tibi ſoleant in uertice criſtæ ex laudatione. Martialis. Ne tibi regali placeas Cleopatra ſepulchro: & Fabius pariter. Multum eſt. ſapere quantum ego iocatur cum amico. Secundus:unde poſtea omiſſis iocis ſerio loquitur. Decentes. formoſos. decoros. Mihi ad uſum meum. mea cauſa. Frugi. fructuoſi. utiles. neceſſarii. in quibus ſit aliquid:quo fruamur. unde etiam deductum frugalitatis uocabulum putat Quintilianus:quod fruges humano generi ſint neceſſariæ. author eſt Marcus Tullius frugi hominem ſignificare non ſolum utilem:ſed moderatum:& temperantem: & parcum. quod cognomen in. L. Piſone maxime laudatum fuit:quanquam idem pro dejotaro frugalitatis uerbo laudari regem non ſolere dicat:& frugi

Paternus Maternus

Frugi

hominem non multum habere laudis in rege. frugi ſecundum grammaticos aptoton eſt a prima ſui poſitione non cadens. Venalibus. ſeruis uenũ expoſitis. Auribus. dum loquũtur. poteſt alluſiſſe ad Aeſopum deformem: qui ob ſcommata emptus: magiſquam cæteri formoſiſſimi conſerui. Oculis. quibus tantum intuemur pulchritudinem.

Catilius Seuerus.

DIlu. Reddit cauſas Catilio ſuo tam diutinæ in urbe moræ: q̄ titus Ariſton: cuius peritiam iuris ita laudat: ut admiretur: uitam probat: ut ſupra philoſophicam extollat: graui ualitudine p̄mebatur: q̄ ſi deus (ſic medici ſpondebant) meliora annuiſſet: ſe ſtatim laurentinum ſuum ad octũ litterarum petiturum: ſcribit. Catilius Seuerus a Traiano conſul: iterum ab adriano creatus: dein Syriæ præpoſitus: mox præfectus urbis ſub eodem cum Antonini pii adoptionem factam deoluiſſet reprodita: q̄ ſibi imperium præpararet: accepto ſucceſſore dignitate priuatus eſt: prius tamen grauiter ab imperatore obiurgatus: fuit autem Catilius maternus auus Antonini philoſophi: qui poſtea imperauit: & ſi ſciam apud Spartianum Catalium ſcribi: & paulopoſt Attiliũ: ac iuriſconſultus florentinus: & eum ſecut⁹ Iuſtinianus in inſtitutionibus prodiderint Statilio Seuero diuum adrianum reſcripſiſſe.

Attonitus

Hæreo: maneo inuitus. Attonitus: ſtupidus: & mẽtis inops: nam attonitus proprie is dicitur: cui caſus uicini fulminis: & ſonitus tonitruum dant ſtuporem.

Titus Ariſto.

Pertinax. nimium perſeuerans. continua. Titi Ariſtonis: cuius officia grata: & iucunda erant Secundo: Ariſtonem iuriſconſultum fuiſſe Traiani temporibus: & eius conſilio imperatorẽ uſum teſtatur Papinianus: & Vlpia. plærũque illius mentionem facit: fuit & Saluius Ariſto: quem Iuliano reſcripſiſſe Iulianus titulo de legatis refert.

q̄d de uenalibus melius auribus: q̄ oculis iudicaꝫ.

C. Plinius Catilio Seuero. S.

DIlu iam in urbe hæreo: & quidem attonitus: perturbat me longa: & pertinax ualitudo. T. Ariſtonis: quem ſingulariter: & miror: & diligo nihil ẽ enim illo grauius: ſanctius: doctius: ut mihi non unus homo: ſed litteræ ipſæ: omneſq; bonæ artes in uno homine ſummum periculum adire uideantur: q̄ peritus ille: & priuati iuris: & publici: quantum rerum: quantum exemplorum: quãtum antiquitatis tenet: nihil eſt quod diſcere uelis: q; ille docere non poſſit. Mihi certe quoties aliquid abditum quæro ille theſaurus eſt: nam quãta ſermonibus eius fides: quãta authoritas: quã preſſa: & decora cunctatio? Quid eſt q̄d̄ non ſtatim ſciat? & tñ plærũq; hæſitat: dubitat diuerſitate rõnũ: quas acri: magnoq; iudicio ab origine: cauſiſq; primis repetit: diſcernit: expẽdit. Ad hoc q̄ parcus in uictu: q̄ modicus in cultu. Soleo ipſum cubiculũ eius: ipſumq; lectũ: ut imaginẽ q̄

Ius publicũ & priuatum

Nihil eſt illo grauius. modus dicendi elegantiſſimus: pro nemo eſt illo uiro prudentior: & circumſpectior: ac uenerabilior: unde leues contemnendos: & uanos dicimus. Sanctius morum integritate. Doctius. multiplici ſcientia. Litteræ ipſæ. omnis res litteraria. Vno homine. perinde ac ſi diceret omnes bonæ artes periclitantur ægrotante Ariſtone: qui ſi interierit: uidentur mihi cum illo morituræ. Iuris publici: & priuati: quod Iuſtinianus ita diffiniuit: publicum ius eſt: quod ad ſtatum rei romanæ ſpectat: priuatum: q; ad ſingulorum utilitatem. Caius iuriſconſultus aliter deſcribit: publicum eſſe: q; ratio naturalis inter omnes gentes conſtituit: id apud omnes peræque cuſtodiri: uocariq; ius gentium: quaſi quo iure omnes gentes utuntur. q; quiſque populus ſibi conſtituit: id ipſius proprium ciuitatis eſſe: uocarique ius ciuile: quaſi ius proprium ipſius ciuitatis. Iuriſprudentiam Vlpianus inquit eſſe diuinarum: atque humanarum rerum noticiaꝫ. de cuius partitione latius habes primo. ff. & apud philoſophos. Rerum. quarum obſeruationem. quadruplicem eſſe tradunt. an magis hiſtoriarum: cum paſſim pro hiſtoriis res ponantur. Exemplorum. quorum uſus: ſi cum materia iungatur plurimuꝫ poteſt. Antiquitatis. ſeueritatis antiquæ: an rerum: & uerborum ueterum gnarus. Nihil eſt. nulla diſciplina eſt. hic mihi uidetur Cæcilius dum laudat Ariſtonem demonſtrare illum ſummum oratorem: quem Craſſus apud Mar. Tullium quærit omni laude cumulatum: qui naturas: & hominum mores ſciat: & hiſtorias: antiquitates: reipubli. adminiſtrationem: denique ipſuꝫ ius ciuile cognoſcat. Theſaurus. arca: cuſtos rerum reconditarum. Abditum. incognitum non uulgare. Authoritas. fides ex fama quæſita. Preſſa contatio. diligens mora: & emuncta. Apuleius preſſiorem cautelam pro uigilantiore: & diligentiore dixit: ſic preſſiores cogitationes ideſt intentiores: & preſſum pro apprime: nec Quintilianus preſſum: ac limatum dicendi genus improbat. uideo etiam preſſum pro attenuato uſurpari. Secundus libro ſeptimo preſſus ſermo: & purus ex epiſtolis petitur. Decora. non nimia: nec ſine gratia. Hæſitat. moratur antequam reſpondeat: non quod ei rationes deſint: ſed multitudine earum & diuerſitate. dum illas diligenter expendit. Ab origine: a principio a cauſis: & primis motibus: q; philoſophorum proprium eſt: unde fit ut nõ decipiaꝫ. Diſcernit. partit: nã ex diuiſione res illuſtrant. Expendit. ad amuſſim diligenter examinat. Ad hæc. p̄terea: poſt doctrinã mores Ariſtonis cõmẽdat. Parcus. abſtinẽs: tẽpat⁹. Cultu. ueſtitu

Preſſum

Priſcæ frugalitatis.magnæ parſimoniæ.fuerunt.n.antiqui parciſſimi. Magnitudo.fortitudo:nã Seneca autumat magnanimitatẽ:& fortitudinẽ idẽ eſſe:nihilq; aliud in rebus humanis magnũ:niſi aĩum magna deſpicientẽ.Diogenes magnanimitatẽ circumſcribit eſſe ſcientiã:quæ habitũ facit excelſioꝝ oĩbus quæ contingere poſſint æqualiter bonoꝝ:ac maloꝝ. Ad conſcientiã in qua uoluerunt uerã tranquillitatẽ conſiſtere.nõ in oſtentatione. Ariſto igiẽ cum quid benefactum a ſe fuiſſet:ex cõſcientia ſola:non ex populari aura præmiũ petebat.quibus uirtutibus ſui tẽporis philoſophos longe anteibat. Ex facto. re bene geſta. Præferunt.ſimulant.præterunt. Studium ſapientiæ philoſophiã. Magnanimitas

dam priſcæ frugalitatis aſpicere. Ornat hæc magnitudo animi:q̃ nihil ad oſtentationẽ:oĩa ad conſcientiã refert:rectoq; facti:nõ ex populi ſermone mercedem:ſed ex facto petit. In ſumma nõ facile quemq̃ ex iſtis:qui ſapiẽtiæ ſtudiũ habitu corporis p̃ferunt:huic uiro cõparabis. Non quidẽ gymnaſia:aut porticus ſectat:nec diſputationibus longis alioꝝ ocium:ſuumq; delectat:ſed in toga negocijſq; uerſat:multos aduocatione: plures conſilio iuuat:nemini tamẽ iſtoꝝ caſtitate:pietate:iuſtitia: fortitudine etiam primo loco ceſſerit. mirareris ſi intereſſes qua patiẽtia hãc ipſam ualitudinẽ toleret:ut dolori reſiſtat:ut ſitim differat:ut incredibilẽ febriũ ardorẽ immotus:opertus quę trãſmittat: nup me:paucoſq; mecũ:quos maxime diligit: aduocauit: rogauitq; : ut medicos conſuleremus de ſumma ualitudinis:ut ſi eſſet inexuperabilis ſponte exiret e uita:ſi tantum difficilis: & longa reſiſteret:mancretq;:dandum.n.precibus uxoris: dandũ filię lachrymis:dandum etiã nobis amicis:ne ſpes noſtras:ſi modo nõ eſſent inanes uoluntaria morte deſereret.Id ego arduũ ĩprimis:& pręcipua laude dignũ puto:nã impetu quodã:& inſtinctu procurrere ad mortẽ cõmune cum multis: deliberare uero: & cauſas eius expendere: utq; ſuaſerit ratio uitæ:mortiſq; conſilium:uel ſuſcipere: uel ponere ingentis eſt animi:& medici quidem ſecunda pollicentur.Supereſt ut promiſſis deus adnuat: tandemq; me hac ſollicitudine exoluat:qua liberatus laurentinũ meũ:hoc eſt libellos:& pugillares: ſtudioſumq; ocium repetam:nunc enim nihil legere: nihil ſcribere:aut aſſidenti uacat: aut anxio libet.

Philoſophus quis

Habitu corporis.barba:& palio: Athenæus pariter libro.ix.& plurib⁹ decimo inſectat ſimulantes philoſophum baculis:& intonſis barbis. Nõ facile cõparabis.qa multo ſuperior illis é. Is.n.qui ſtudet ſm Ciceronẽ:oĩum reꝝ diuinaꝝ:atq; humanaꝝ uim.naturã:cauſaſq; noſſe: & oẽm beneuiuẽdi rõnẽ tenere: & perſequi noĩe philoſophi appellat: q̃to magis qui illa optime nouit? & perſequit? Gymnaſia.ſcholas:exercitationes.Suidas academiã:lyceũ:cynoſarges tria atticæ gymnaſia fuiſſe tradit:in quibus nõ ſolũ corporis uires:ſed etiã animi exercebant: unde:& quãdã dialecticæ partẽ: quæ in exercitatione cõſtabat gymnaſiã dixere: & gymnoſophiſtas indoꝝ pb̃os ad reſpondendum acute:& prompte exercitos. hic faciunt illa Ciceronis uerba ex ſecundo Oratoris. ſæculis multis ante gymnaſia inuenta ſunt: q̃ in his pb̃i garrire cœperunt:& hoc ipſo tẽpore teneant: tñ eoꝝ auditores diſcum audire: q̃ pb̃um mallunt:qui ſimul ac increpuit:in media oratione de maximis rebus: & grauiſſimis diſputantẽ philoſophũ oẽs unctionis cã relinquunt:ex quibus apparet gymnaſia in uſu fuiſſe:& corpori:& ingenio exercẽdo. Porticus.ſtoicos deſignat: quorum princeps Zeno oroné formabat ad porticũ pœcilẽ: quæ & peſianacta dicebat: eo igiẽ diſcipuli cõfluebãt:atq; ideo ſtoici:uocati:quod græce στοα latine porticus appellet. Alioꝝ.auditoꝝ. Toga. officio. Aduocatione.patrocinio aduocatos accipere debemus oĩno oẽs:q cauſis agendis quoquomõ ſtudio operant. Stoici

Aduocatus

Cõſilio.reſpondendo: conſilia etiã nũc uulgo reſpõſa prudentũ dicunt.duo tetigit:quæ iuriſperitus facit:agere: & cõſulere. Iſtoꝝ.pb̃oꝝ. Etiã primo loco. q principatũ inter pb̃os obtinent. Opertus.Pãnis itectus:ut facilius ſudorẽ exprimat. Trãſmittat.ptereat.inſuperabilis.inſanabilis. Spõte.p̃ueniẽdo mortẽ. Difficilis.dura:& ptinax. Maneret.uiueret.duraret. Dãdũ p̃cibus uxoris. rõ q̃ uitã p̃traherer niſi medici deſperaſſent:reſpectu uxoris:& filiæ:& amicoꝝ. Dandũ.cõcedendũ hoc ſic ad Hiſpanũ ſcribit:demus hoc tuis:demus optimi adoleſcentis honeſtiſſimis p̃cibus. Inanes. fruſtra ſperãdo eũ poſſe cõualeſcere. Arduũ.difficile inuẽtu ĩ uno alio.laudabile cũ uirtus circa difficilia cõſiſtat. Impetu.furore. Multis.uulgaribus.gladiatores:& ſeruos ſæpe uidimus mortẽ cõſtãter appetere inqt Seneca:& belluas in ferrũ irruere. Expẽdere.rõnes examinare. Cõſiliũ uitæ. uiuẽdi deliberationẽ. Ponere:omittere. Secũda.bonã ualitudinẽ. Deus ſine cuius nutu.& cõſilio noſtræ ſpes irritæ. Laurentinũ. rus cuius loci:& ſitus amœnitate captus plurimũ oblectabat ocio lrãꝝ. Pugillares.tabellas:in qb⁹ ſcribit.Studioſum ociũ.qa põt eẽ alterius rei ociũ:ut ignauiæ. Aſſidẽti.corã Ariſtone ægroſtãti. Vacat.cũ

sim occupatus circa remedia ualitudinis. Anxio.absenti:sed cū dolore:& cura. Quid timeā:mortē Aristōis. Optē.sanitatē. Destiné.studiū i secessu.ista obtinét uicē epilogi. Lætiorib⁹.nō tristia:sicut meæ: sed læta cōtinétib⁹. Cōfusiōi.pturbatiōi.dolori. Nihil q̄reris.nihil querulum: & triste i illis scripseris.

Pompeius Falco

ONsulis.Pōpeius Falco:ad quē diutū Adrianū epl'am de casibus infecti testaméti Vlpianus scripsisse tradit sub Pertinace cōsul libere iperatorē pupugit:sed nec minus acriter:q̄ prudēter ab iperatore remorsus est:cui postea Falco iperare uolēs parauit insidias:de quo cōquestus est in senatu ipator. Falcōi tñ pepcit: & a senatu ipunitatem eius petiit. deniq; Falco i reb⁹ suis securus uixit: & hærede filio periit:q̄is multi Falconē nescisse dixerint iperiū sibi parari:huic igit' cōsulēti an i tribunatu pl.cās ageret:rñdet Secūdus se dū tribunatū ageret ab aduocatione abstinuisse:causasq;:qbus motus fuerit:enumerat.. Te decere.legit' etiá debere. In tribunatu cās agere.dum geris tribunatū defendere reos oṙone.Paulus tertio.ff.q magistratū initurus ē idoneus defensor nō itelligit'. Quid eē tribunatū.

Tribunatus ple.

tribunat⁹dignitas plebeia a.L.Iunio Bruto īstituta:cuius dignitatis officiū erat læsis plebeiis cōtra potētiores auxilio esse: q; q; hi plebē rogassent:id ratū eēt.i summa ius tribunitiæ ptātis magis ad ipediē dū:q̄ ad agēdū introductū. Vmbrá.magistratū. Inané. sine ptáte: tanq̄ circulū ad tabernā. Sine honore. ná etiá quidā tradunt tribunatū pl.nō esse magistratū: unde creato dictatore cæteri magistratu abibāt:p̄ter tribunos.satis tñ cōstat fuisse summā ptātē post dictatorē: qui si abfuisset:in urbe primá:ac fere solá. Sacrosanctā.uenerabilē tanq̄ rē diuinā:& deo cōsecratā:cuius contrariū ꝓphanū.M.Tullius pro Cor.Balbo sacrosanctū eē nihil pōt:nisi q; ppls plebs ue sanxisset: & sanctiones sacrādæ sunt:aut genere ipso:aut obtestatione:& cōsecratione legis:aut pœnæ:cū caput eius:qui contra fecit cōsecrat'.ná creati tribuni primi hác legē tulerunt: Tribunū inuitū tanq̄ unū e multis nemo cogito agere:neq; uerberare.neq; alteri:ut uerberet iperato:neq; occidito:neq; occidi iubeto. siquis autem ꝓhibitoꝝ hoꝝ aliquid fecerit ipius:execrabilisq; esto:bonaq; eius publicáto ad sacra Cereris: & qui aliquē hæc agentiū occiderit cædis expiatus esto:ac ne fiat potestas deinceps populo abrogádi hanc legem: sed in omne tēpus reliquū imobilis ꝑmaneat.Sit statutū oēs iurare nobis ꝑ sacra:hac se lege ipsos:& eoꝝ posteros usuros esse perpetuo:prexq; adiecta sit iuraméto stabilientibus legē ipsam deos esse ꝓpitios cælestes:genioscq;:& manes:trāsgredientibus uero numina aduersa fieri:tanq̄ maxime polutioni obnoxiis:exhisq; cōstitutus Romanis mos:sacrosancta esse tribunoꝝ corpora. In ordinē cogi.ipediri. interturbari negligi inter uiles & abiectos:auctore Prisciano numerari qd' ex prædictis apparet non licuisse nullus.n. alius magistratus cōpescere:aut ꝓhibere tribunū poterat:unde apud Liuiū Fuluius cōsul tribunis īquit: uideris ne uos in ordinē coactos esse:& rē ad seditionē spectare:& Tranqui.scribit Vespasianū altercationibus insolentissimis ab Heluidio pene in ordinē redactū.erat.n.iperator ptáte tribunitia. A nullo.alio quā a tribuno:ná cæteros collegas unū aliquod uolentes unus tñi tribunoꝝ ipedire pōt: hinc Secundus deceat.idest decoꝝ sit dixit:nō liceat. A se.sua sponte submittere se iperio alterius. Errauerim fortasse.corrigit dictū:ne uideat' iactantiæ crimen incurrere. Aliquid.alicuius ptātis:& honoris.. Tanq̄ esse.exēpli grā:ac si fuissem tribunus:cū uere fuerit:sed hoc prætextu uerboꝝ declinat arrogantiā. Assurgere.honorē p̄stare:aperire caput. Stare:pedibus stantē agere:sic enim dicebāt:quā cōsuetudinē etiā apud græcos fuisse ostēdit Homerus in Iliade. Clepsydra.uase:quo defluēte guttatim aqua sicut nunc puluere:horaꝝ spacia designabant':uel etiá quæq; téporis momenta. Apuleius libro.iii.sui asini: rursum præconis amplo boatu citatus accusator:qdá senior exurgit:& ad dicēdi spaciū uasculo quodā inuicem coli graciliter fistulato:hac ꝑ hoc guttatim defluo infusa aqua populū sic adhorat:& tertio epistolaꝝ Seneca:Clepsydra nō extremū stilicidiū exhaurit:sed quicqd ante defluxit Suidas scribit Clepsydrā esse uas angustissimo ore circa fondū:ad qd' in iudiciis aqua plenū ꝓpositū dicebāt oratores:sicut innuit Aeschines in Ctesiphontem:quam consuetudinem imitati postea Romani: nam &.M.Tullius Aulum ad Clepsydram uocat.accipitur interdum pro instrumento astronomico horas metiente:& pro iudicio græcis authoribus hæc asserētibus.Pausanias insuper in uertice Ithoniæ arcis Messenensiū fontem Clepsydrā

Habes quíd tímeam:quíd optem:quíd etiã ín posterum destiné. tu quíd ægeris:quíd agas: quíd uelís agere ínuicem nobís: sed lætíorĩbus epistolís scribe:erít confusioní meæ nõ mediocre solatium sí tu níhil quereris. Vale.

C.Plínius Pompeío Falconí.S.

COnsulís an exístímem te í tribunatu causas agere decere:plurimũ refert: quid eé tribunatum putes:ínanem umbram:& sí ne honore nomẽ:an potestatẽ sacrosanctã: & quã ín ordínem cogí:ut a nullo: íta ne a se quídem deceat.Ipse cum tribunus essem:errauerím fortasse: quí me alíqd putauí:sed tanq̄ essem: abstínuí causís agẽdís:primũ qd' deforme arbítrabar:cuí assurgere:cuí loco cedere oẽs oporteret: hunc oĩbus sedentíbus stare:& quí iubere posset tacere quécunq;:huíc sílentíum clepsydra índící:& quẽ interfarí

cem:uixit insuper triginta annis Virginius. Rufus æquestri familia ignoto patre:cum omnes a Nerone ad Galbam deficerent:ipse in Gallia germanicum ducens exercitum per sese agebat: præerat enim potentissimis legionibus:cum uenisset Besontiona:id oppidum est depredatus:q; se non recepisset:Vindice ad auxilium urbis occurrente:& non procul castra metante missis ultro citroq; quibusdam:tandem soli inter se duces collocuti contra Neronem coniurarunt:deinde Vindice urbem cum exercitu occupare quærente: Rufi milites hostium aduentum edocti: ac opinantes aduersus se exercitum duci sine præcepto præfecti Vindicianos inopinatos: & inordinatos adorti omnes interficiũt:quibus Vindex consternatus sibi morte conscisciuit:multi postea militum cadaueri illius insultantes conati sunt in se gloriam facti trãsferre.Rufus occisum uehementer defleuit:& imperium quamuis sæpi⁹ instantibus militibus suscipere noluit: cum facile illud consequi potuisset:strenuus enim uir erat: & robur magnum: & promptum habebat: militesq; Neronis imagines demoliebantur: ipsum Cæsarem: & Augustum appellantes:uerum postquam renuebat militum unus in ue xillo:ut imperaret:scripsit:quod ille pertinaciter repudiauit uix tumultuantes sedans: persuadensq; fore in senatus: & populi Roma. potestate dare imperium cuicunq; uoluissent.omnino magnificus:utpote non appetens principatu3:pro quo alii omnia subeunt pericula:mox tradito exercitu in potestatem Galbæ ab eo non debito susceptus honore inuidia Titi Iunii nescientis uirum illum miti ingenio a bellis:& malis quoscunque duces alios occupãtibus:in securam uitam:& senectam pacis:ac quietis plenam se subducere.hæc sumpta ex Tacito. Dione:& Plutarcho. Legit historias.quas scripserunt.Cluuius Rufus:Plinius senior:Cor.Tacitus. Posteritati suæ interfuit.uidit litterarum monumenta per quæ uicturus erat apud posteros: & præter aliorũ scripta ipse insuper Virginius reliquit rhetoricæ libros:meminerunt Tacitus:& Quintilianus.qui libro tertio institutionum per hæc aperte ostendit opus suum emisisse sub Traiano:accuratius inquit Gallione scripsit Celsus:& Cenas:& ætatis nostræ urginius:& Plinius:Tutilius.sunt:& hodie clari eiusdẽ operis authores:ex quibus apparet:cum hæc scriberet:siue potius ederet:iam Virginium e uita migrasse: eũ autem traiano imperante concessisse:præter huius epistolæ testimonium:etiam illa ex panagyrico uerba significant:erat in senatu ter consul:sicut ibidem enarrabimus: Virginium manifeste designãt.hic dicet aliquis.si Fabii institutiones contendis Traiano imperante emissas:cur in quibusdam præfationib⁹ Domitianum commendat:ea sane fuit scriptoris cõstantia:& magna sub Traiano libertas:ut quæ uiuo scripserat:mortuo non detraheret:& licebat sub optimo principe impune scribere:Quare credideri Domitiano imperante multa:ac fere omnia:quæ in institutionibus continẽtur composita:& quædam etiã publicata: uel eo inuito:ut ipse testatur:postea diu limata sub Traiano emissa. Perfunctus est tertio consulatu.primum consulatum gessit cum Memmio Regulo. alterum cum Pompeio Vopisco referente Tacito: tertium cum Nerua imperatore:author Iulius Frontinus de aquæductibus: & Dion inquit: Nerua Virginium sæpius imperatorem nominatum non timuit in consulatu suo collegam asserere. in cuius mortui tumulo hoc epitaphium incisum est. Hic situs est Rufus pulso: qui Vindice quondam imperium asseruit non sibi: sed patriæ. non ideo intellige Virginium mortuum sub Nerua: sed ut in transitu tam memorabile facinus tangeret: hoc addidisse Dionem: quod tamen apud eum metro non constat. Perfunctus.explens: quia quartum: cui a Traiano fuerat destinatus:non potuit gerere obitu intercedente. Summum fastigium. tot consulatus: & in senatu esset ter consul:cum Traianus imperator tertium consulatum: ut nimium recusabat. Priuati. non principis: sic in panagyrica oratione priuatum dixit respectu principis: & Tacitus in eundem sensum usurpauit:ex quibus apparet: nõ tãtum priuatum dici:qui sine magistratu est. Cum principis.fastigium implere noluisset delatum ei a milite imperium conueniebat:sed dubium fuisse an pro Galba impare uoluisset:impem ratus:si accepisset: tutum:si recusasset.hæc Tacitus pro cõmodo suo.Cæsares euasit.Neroni:Galbæ:Othoni:Vitellio: Domitiano supuixit:& eorũ imanitatem uitauit:nam p̃cipue opes erant bonis artibus inoffensa tot principum malitia:& in coniuratione Pisoniana scribit Tacitus Virginium Rufum claritudine nominis in exilium expulsum:quod studia iuuenum eloquentia foueret. Optimum. Traianum cognomento optimum:quo maxime gloriabatur tradente Dione:& Secundus in oratione panagyrica hoc cognomentum pluribus extollit. Reseruatus.conuenit cum Plutarcho:quem diximus scripsisse. Virginium inuidia Iunii ad meliorem uitam reseruatum:nam sub pessimo principe nunquam talem honorẽ fuisset consecutus. Altissima tranquillitate.summo ocio:& quiete. Pari.maxima. Firma.ppetua. Manus tremere.Celsus tremorẽ manuũ inter gña paralysis:eiusq; curationẽ ponit. Citra doloré.sine pœna: &

Virginii gesta.

Quintiliani institutiones

Virginii cõsolatus

Priuatus

minoris apportentur:eo q̄ facili niſu perueniatur:nec non nihil eſſe etiã paruo uehi:ſi conductis ſumẽtis iter facias:ſeruos quoq̄:qui ſecuturi patrẽ familiæ ſint:nõ ægre iter pedibus ĩgredi. Mediocritas uillæ. ædificii ĩ agro:ne.ſ.uilla ſit adeo ampla:uti inde ſecundũ Catonis præceptũ exire nequeas. Modus ruris. mediocritas agri,huc pertinet illa præclari poetæ ſnia:laudato ingentia rura.Exiguũ colito:q̄ uir erudi tiſſimus traditũ uetus præceptum numeris ſignauit:ne maiorem q̄ rõ calculo& patiaſ emere agrũ uelimus:quippe acutiſſimã gentẽ pœnos dixiſſe cõuenit:ĩbecilioꝛẽ agrũ q̄ agricolam eẽ debere. modus autẽ erit unicuiq̄ uolũtas:facultaſq̄: neq̄.n. ſatis é poſſ dere uelle:ſi colere nõ poſſis.

Aduocare

Aduocet.delectet:alliciat:conſoleſ:inde aduocamentũ cõſolatio. Diſtringat. occupet. Scholaſticis. qui adhuc inſtituunſ:& in ſchola uerſanſ: an q̄ in ocio ſtuderet. Tranquil. Nã iã cauſas agebat dimiſſus a p̃ceptore. Porro.ſane.p̃cipue.

Releuare.recreare. Caput.ſtudiis feſſum. Reficere. reſtaurare i ſecunda lectione refigere fuit:hoc ẽ alio diuertere.

Reptare.lente & quaſi teſtudinis paſſu ire:ut cõſueuere:qui ſpaciantur. ſic Horatius.an tacitum ſyluas interreptare ſalubres. Per limitem. limites ĩ agris duo maximi ſunt cardo & decumanus.limes decumanus eſt:qui agrũ ab exortu æqui noctiali ad occaſum æquinoctialẽ ſecat: cardo aũt a meridie ad ſeptẽtrionẽ. reliqui limites anguſtiores ſunt: diſtantq̄ inter ſe paribus iteruallis.ſemita ẽ arcta: & quaſi dimidia uia. Arbuſculas.Columella de oliuis paruis loquẽs arbuſculas dixit: Salubriter.iuſto precio. Vt nõ relinquat locũ pœnitẽtiæ.ut ſemp emptio placeat:nã is nõ relinquit locũ pœnitentiæ:quem nullius rei pœnitet.

Limites duo Cardo. Semita

q̄ diſtringat.Scholaſticis porro ſtudioſis: ut hic é: ſufficit abunde tantum ſolí:ut releuare caput: reſícere oculos:reptare per límitem:unamq̄ ſemitam tereꝛe: omneſq̄ uíticulas ſuas noſſe:& numerare arbuſculas poſſint. Hæc tibi expoſuí quo magis ſcires quantum etíam ille míhi:ego tibí debíturus ſim:ſí prædíolum íſtud:quod commẽdatur iis dotíbus:tam ſalubríter emerít:ut pœnitentíæ locum non relinquat. Vale.

C.PLI.CAECILII SECVNDI EPISTO. LIBER SECVNDVS.

C.P.Voconio Ro.S.

OSt alíquot annos inſigne: atq̄ memorabile.P.R.:oculis ſpectaculum exíbuit publícũ funus Vírgínii Rufí maximíi & clariſſimí ciuis: & píde felicis.xxx.ãnis gl'ę ſuæ ſupuíxit. legit ſcripta

CIOANNIS MARIAE CATANAEI ENARRATIONES IN EPISTOLAS SECVNDI LIBRI. C. PLINII CAECILII.

POſt.Voconiũ Romanum admonet Virginio rufo publice factũ funus honeſtiſſimũ: uirũq̄ ſũmũ & amiciſſimũ pari laude celebrat:& q̃uis ſenẽ:tñ ut iuuenẽ deflet.Spectaculũ.ré ſpectãdã. Publicũfun⁹.q uiri iſignes:& memorabiles ſtrenue p̃ pr̃ia pugnádo occubuiſſent:aut reipu. operá ſuã p̃opte nauaſſent:publice funerabáſ:tracta cõſuetudie a Bruto:q a collega Valerio publice tumulat⁹ ẽ. erat ãt publicũ funus ſicut Plutarchus ĩ uita Publicolæ oſtẽdit:cũ qs pp ſua i rẽpu.bñficia publicis ſumptibus ſepeliebaſ.comitabanſ p̃terea cõſules:tribuni: ac ſenatores:deniq̄ oĩs magiſtrat⁹ uſq̄ í foꝝ: ubi uir aliquis laudatiſſimus oꝛonẽ p laudib⁹ defuncti hẽbat: deinde ad locũ ſepulturæ p̃fectis oĩbus qdã incenſam facẽ accipiens quã maxime alte poterat efferebat: re te ſtans licere qdẽ:ſed honori parcendũ:funus authore.M.Tullio fiebat imaginibus:exequiis:põpa: laudatione:cantu:ludis:lamẽtationibus:rogo:ſic Trãquillus.L.Vitelliũ Aulí Vitellii ĩperatoris patrẽ publico funere:a ſenatu honoratum aſſerit. Maximi:ac clariſſimi.rebus geſtis. Perinde.pariter. Felicis: dum Cæſares:quibus ſuſpectus erat euaſit. Superuixit gloriæ ſuæ. poſt uictoriam adeptam contra Vindi.

Funus publicum.

oriri tradit.inditum:& meretrici cognomentum noie prius Metiche:poſtquam ad Clepſydrā concubuit tota aqua defluente.inde Euboli poema Clepſydra appellatū. Athenæus author: & apud Suidam ſuper uerbo Clepſydra quædā prouerbia explicant.fuiſſe illā pro horologio etiā ad alios uſus ſequentes ſcriptores indicant. Vegetius libro.iii.quia ipoſſibile uidebat ptotā noctem uigilantes ſingulos in ſpeculis manere ideo in quattuor partes ad Clepſydrā ſunt diuiſæ uigiliæ. Cenſorinus.P.Cornelius Naſica cēſor ex aqua fecit horariū:q; & ipſum ex conſuetudine noſcendi a ſole horas ſolariū cœptū uocari. Vitruuius teſtatur horologiorum ex aqua comparationem Ctæſibium primum explicuiſſe:& libro ſeptimo. Athenæus inquit hydraulicū inſtrumentū uidet eſſe Clepſydra:unde ferunt Platonem paruā quādam inſtrumenti ex cogitationem excogitaſſe:dū nocturnū horologiū fingit ſimile hydraulico:referēs Clepſydram ad modū capacem:ſatis conſtat clepſydram deduci.αποτουγλεπτοναι τουυδατος .i.a ſubducēdo aquā. Interfari.loquētē iterrūpere:īpedire. Cōuitia.ab aduerſariis iurgia:q̄ia nſri tpis in foro ſtrepunt.

Inulta.īpunita.Inerte.nimiū.patiētē:q nō exerceret ſuā ptātē. Vlciſceret. detrudendo conuincianté in carcerem: uel ab aduocatione repellendo. Inſolentē. arrogantem. Aeſtus. ſollicitudo. Ante oculos.coram. Appellaſſet. ꝓuocaſſet. auxilium me oraſſet. appellandi ius q̄ ſit frequens:quāq; neceſſarium: qui neſciat nemo eſt:quippe q; iniquitatem iudicantium:uel imperitiam corrigat.lege iuriſconſultum.ff.xlix.titulo de appellationibus:eſt autem authore Aſconio appellatio minoris ad potiores ꝓuocatio: ſignificat etiam appellare blanda oratione alterius pudicitiā attentare ſin Vlpianū. Cui adeſſem.pro quo ageré:cuius cām tuerer. Ille aduerſarius me appellaſſet. Intercedentē.occurrerē.obſtarē.itercedere eſt ꝓhibere:cuius extremū ius erat apud tribunos ple. Auxiliū ferrē.peride ac ſi diceret utri eo& opē tuliſſem:aduocati ptes exceſſiſſem: ſi ſiluiſſem uidebar me tribunatu priuare. Eiurato.depoſito.abrogato.eiurare Pōpeio deferēte ſignificat id q̄d' deſiderat nō poſſe præſtare: quare Secūdus dixit eiuratū tribunatū: ut qui in eo deductus eſſet: non poſſe præſtare honeſte: quod iure debuiſſet. Priuatum. ſine poteſtate. Omnibus Po.Ro. exercendo ius tribunitium: & opem dando præſſis. Paucis. ad uſum paucorum aduocare. Perſonam tibi imponas qualitatem:& mores dignitati tuæ competentes.ſic Marcus Tullius pro Sylla: deniq; inquit iſtam perſonam uehementem: & acrem: quam mihi tunc tempus: & reſpublicas impoſuit: iam uoluntas: & natura detraxit: & Ouidius. Cum tibi contingat formam Iunonis adire: Fac ſcis perſonæ quam tueare memor. inquam ſignificationem ipſe alibi: & Fabius uſurpant. neque ignoro accipi interdum perſonam pro ſcenico habitu:uel hiſtrione a perſonando dictam:& pro corpore:ut ſæpius apud iuriſconſultos:& quale illud Traiani in epiſtolis:quid in perſona ſtatuendum ſit. Præferatur.magis probetur.

TRanquillus.Hiſpanum rogat: ut pro Tranquillo ſuo agellum iuſto precio comparet: ne ſit pœnitentiæ locus.Bebius Macer Hiſpanus poſtmodum cōſul deſignatus: ſub Adriano præfectus urbis fuit.in quibuſdam exemplaribus ſcriptum eſt Vipſano. nam Vipſanum Meſſalam legimus tribunum legionis:cui præerat Aponius Saturninus: uirum egregium: & qui ſolus ad id bellum artes bonas attuliſſet: alioquin ſub Veſpaſiano pietatis:eloquentiæq; famam adeptus:nondum ætate ſenatoria pro fratre Aquillio īperatorem auſus deprecari: cuius lauretum Martialis carminibus memorat. Venditare:cupere uendere:& quærere præſtinatorem. Mala.pluris.

Appellare

Eiurare

Perſona

Bebius Macer Hiſpanus Vipſanus

Domino. emptori. Stultitiam. ignorantiam: qui pluris emiſſet: quod minoris eſſet. Arriſerit. placuerit: honeſtum fuerit. Stomachum. appetentiam. Sollicitant. inſtigant. augent. Vicinitas urbis. cenſet Columella in propinquo agro mercati: quo frequenter dominus ueniat: & frequentius: q̄ ſit uenturus denunciet: ſub hoc enim metu cum familia uillicus erit in officio. Opportunitas uiæ.multum confert agris iter commodum: primum: quod eſt maximum: ipſa præſentia domini: qui libentius commeaturus ſit:ſi uexationem uiæ non reformidet: deinde ad uehenda: & exportanda utenſilia:quæ res frugibus conditis auget precium: & minuit impenſas rerum inuectarum: quia

nefas eſſet:hūc etiā cōuitia audire:& ſi inulta pateret:inertē:ſi ulciſceret ſolētē uideri:erat hic quoq; æſtus ſi ante oculos forte me appellaſſet: uel ille cui adeſſem:uel ille cōtra quē itercederē:an auxiliū ferrē:an quieſcerē:ſilerēq;:& quaſi eiurato magiſtratu priuatū ipſe me facerē? His rōnibus motus malui me tribunū oibus exhibere:q̄ paucis ad uocatum. Sed tu:iterū dicā:plurimū intereſt:quid eſſe tribunū putes: quā perſonā tibi īponas: quæ ſapienti uiro ita aptāda eſt:ut præferatur. Vale.

C.Plinius Bebio Hiſpano.S.

TRāquillus cōtubernalis meus uult emere agellū:quē uēditare aīcus tuus dr̄:rogo cures q̄ti æquum eſt emat: ita.n.delectabit emiſſe:nā mala emptio ſēp īgrata:eo maxīe q; exprobare ſtultitiam dño uidet: in hoc autem agello: ſi mō arriſerit p̄ciū. Trāquilli meī ſtomachū multa ſollicitāt:uicinitas urbis:oportunitas uiæ: mediocritas uillæ: modus ruris: qui aduocet magis:

tortura. Aditus.præludium.principium. Longior.longioris temporis: Laudabilis. ex cauſa laudabili contractus fuit. Vocem præpararet. orationem componere uellet panagyricam. Conſulatu. quarto:cui fuerat deſignatus a Traiano. Et ſeni:& ſtanti ipſo pondere.tria ponit ſenium Rufi. & q̄ pedibus ſtaret:ac magnitudinem libri:quibus oſtendat in maius luxatam illius coxam. Conſequitur. ditum. Fallente.titubante:labente:inſtabili. Coxamq̄ fregit.ad quod uidetur luuenalis ſatyra decima reſpexiſſe: mala ſenectutis enumerans: ubi inquit: hic coxa debilis. Collocata. coniuncta:in locum ſuū repoſita. Reluctante ætate. quia difficilius ſenes in fracturis curantur. Coiit.coiuit: conglutinata eſt. Exequiæ. indifferenter pro funere:quanquam funus maiora cōplectatur:ſicut alio loco dicemus. Principi:Traiano:ſub quo tantus uir honoratus eſt. Foro:& roſtris. in quibus laudatus eſt.nam Romani omnes claros uiros(author Dionyſius) ſiue q̄ illi bellorum ducatum acceperint: ſiue ciuilium negocioꝝ magiſtratus: & ſua prudentia conſilia: actioneſq̄ pulchras ediderint: neq̄ tantum bello morientes: ſed & cæteros qualicunque functos uitæ fine laudari in foro inſtituerunt: ſumpto initio a Publicola:qui Bruti corpus ibi proponens ornatum decenter in lectulo aduocata populi concione pro roſtris funebrem orationem habuit. nec me præterit roſtra pro magiſtratibus ſumi: q̄ in his concionarentur:& Cornelium Seuerum dum laudat Ciceronem: pro eloquentia poſuiſſe. Roſtra inquit Liuius ex nauibus Antiatum: ex quibus ſuggeſtum in foro extructum adornari placuit:roſtraque id templum appellatum: ad comitium prope iuncta curiæ:ſed poſtea loco mota:& Marcus Tullius in Vatinium produxeris iudicem in roſtris.illo inquam inaugurato templo.roſtra in regione octaua iuxta forum locat Victor:quem locum ad ſtatuas clariſſimum fuiſſe docet Cicero pro Deiotaro:hinc Iuuenalis:cum forum nominauit: ſtatim ſubdit triumphales ſtatuas. Tranquillus bina roſtra fuiſſe indicat: Auguſtum laudatum pro roſtris ueteribus referendo: & Martialis. Tullius in legibus inquit honoratorum uirorum laudes in concione memoranto:eaſque ad cantus:ad tibicinem proſequuntur. Supremus calculus.maximum ſuffragium:legitur etiam cumulus ideſt copia. Laudator.eloquentiſſimus. fuit enim in Tacito grauis: & eloquens oratio:cuius ſcripta:quo magis leguntur:eo plus ponderis & admirationis cum multiplici copia habere creduntur.dicam quod ſentio:nemo hiſtoricorum magis diligentem lectorem tenet: & alit: modo robur:& uim dicendi: non leuia tantum conſectetur. Plenus annis. ſenex admodum ſepultus eſt in Alſienſi uilla. Quos recuſauit.immo maiorem meruit gloriam:q̄ principatum:quem uirtutibus meruerat: recuſauerat:laudabilius enim honores mereri:& non gerere:q̄ immeritos ſuſcipere. Quærendus. optandum ut uiueret. Exemplar uitæ prioris. tanquam unus ex antiquis Romanis:qui nobis eſſet imitandus. Mihi. deſiderandus eſt. Publice. boni publici cauſa. Priuate.reſpectu meo.

Roſtra

Eadem utriq̄ regio. inſubria. ſumus ex municipiis:quæ ſunt in eadem regione: & cum Ptolemæus in Inſubria quattuor tantum municipia ponat.Nouariam:Titinum:Mediolanum: Nouum Comum: addendo municipia finitima:& contermina neceſſe eſt Virginium Mediolanenſem: ſatis enim conſtat Secundum fuiſſe Nouocomenſem.neq̄ ullum prædictorum oppidorum: q̄ Mediolanum Como conterminum:& addiderit agros poſſeſſioneſq̄ coniunctas.gaude igitur Italicarum præſtantiſſima ciuitas tā to ciue reperto:non indigna tā clariſſimi uiri alumna:nec ille tā florentiſſimā patriam ſibi reſtitutam dedignetur.utraq̄ autē fuiſſe municipia:teſtimonio Secūdi:ac Taciti:& antiquaꝝ memoriarum uero uerius confirmat. Relictus.teſtamento a patre. Affectum.amorem. Sic.tanta beniuolentia. Candidatum.petentem honores:mos erat magiſtratum petituris: ut abſq̄ iteriore tunica in comitium candida operti ueſte deſcenderent:ſiue:ut eo habitu ad ſupplicādū humiliores accederent:ſiue innocētiam ſuā per album indicantes colorem:ſiue:ut qui cicatrices haberēt manifeſte ſigna fortitudinis aperirent. nec

Virginiū Mediola.

Candidatus

aditus tantum mortis durior:lōgiorq̄:ſed hic ipſe laudabilis.Nam cum uocem præpararet acturus in conſulatu principi gratias:liber:quem forte acceperat grandiorem:& ſeni:& ſtanti ipſo pondere elapſus eſt:hunc dum conſequitur: colligitq̄ per læue: & lubricum pauimentum fallente ueſtigio cecidit:coxamq̄ fregit:quæ parum apte collocata reluctante ætate male coiit. Huius uiri exequiæ magnum ornamētum principi:magnum ſæculo:magnum etiam foro:& roſtris attulerūt.Laudatus eſt a cos.Cornelio Tacito.nā hic ſupremus fœlicitati eius calculus acceſſit laudator eloquentiſſimus:& ille quidem plenus annis obiit:plenus honoribus:illis etiam:quos recuſauit:nobis tamē quærēdus:ac deſiderādus eſt:ut exēplar uitę prioris mihi uero pręcipue:qui illū nō ſolū publice q̄tū admirabar:tm̄ priuate diligebā:primū q̄ utriq̄ eadem regio:municipia finitima:agri etiā:poſſeſſioneſq̄ coniunctæ.Præterea q̄ ille mihi tutor relictus affectū parētis exhibuit:ſic candidatum me

solum magistratus petitores dicebantur candidati:sed etiam aliarum rerum:nam Tranqui.in Vespasiano dispensationis candidatum dixit petentem dispensationem:candidati item Cæsaris appellati:qui principis epistolas in senatu legebant:& milites principales candidatos testatur Vegetius priuilegiis muniri. Suffragio.auxilio uoce. Sic.tanto studio. Ex seccessibus occurrit.tam:& si abesset: nec amplius se huiusmodi officiis implicaret:tamen cum præsenserat me petere magistratus statim properabat in urbem:ut mihi adesset. Officiis renunciasset.modus dicendi elegantissimus renuncio studio:pro nō amplius studeo:& a litteris cesso:a quo renunciatio:idest cessatio. Illo die.calendis ianuariis lege Ouidium in Fastis: & Cor. Tacitus quindecim uirale sacerdotium scribit principio anni solemne iusiurandum solitum iurare:& nuncupationibus uotorum adesse:&Secundus libro quarto Frontinum:cui in auguratu successit:testatur se per multos annos ante obitum sui inter sacerdotes nominasset: tanq̄ in locum suum cooptaret. Me.dignū suo sacerdotio.Noniissima.qua interiit. Quinquemuiros.erant quinquem uiri.magistratus extraordinarii: primo creati sunt de legibus imperio consulari scribendis.deinde agris diuidendis: quibus aliquando triumuiros præponebāt: tertio de muris:turribusq; conficiendis: nonnunquam minuendis sumptibus imperatorum liberalitate cum ciuitas grauari uideretur. Minuendis publicis sūptibus.ut superfluos:& nimios reipubli. sumptus detraherent. Iudicio senatus. senatusconsulto:& electione:cui Traianus multum tribuit. Consulares. qui consulatum gesserant.consulares etiam fœminas dicimus consularium uxores: adiicit Saturninus matres:quod nusquā relatum est neq; repertum autho. Vlpi. at senatores aliud erant:nam omnes consulares senatores erant:non omnes senatores cōsulares:hoc aperte colligitur ex libro secundo belli punici secundi apud Liuium. Huius ætatis.iuuenem admodum. Excusaretur.apud senatum q̄ se ualitudine excusarem ne inter quinquēuiros eligeretur. Tibi mandarem.te tutorem relinquerem:uel hoc munus excusandi iniungerē. Immaturam. ante tempus respectu desiderii Secundi:nam si respexeris ad tertium:& octogesimum annus erat matura. In sinu tuo:apud te.Mortalitas.corpus:q̄ solum morti obnoxium erat. conditio moriendi:nam uita duplex est:una cum anima coniuncta corpori est:altera cum apud posteros memoria nominis uiuit rebus præclare gestis. Viuit.Martialis in obitu Salonini. Viuit qua uoluit uiuere parte magis Viuet.fama illius erit immortalis. Ab oculis recessit.remota inuidia.raro enim ante cineres gloria uenit. Multa alia.præter Virginii interitum. Video.uidere uideor.imaginor. Vanis.falsis.Recentibus.actibus pauloante cum illo habitis. Gloria.laude:qui cum possit imperare id recuset.

Quinquē uiri

Cōsulares

suffragio ornauit:sic ad omnis honores meos excessibus occurrit:cum iamprídem eiusmodí officiis renunciasset:sic illo die:quo sacerdotes solent nominare:quos dignissimos sacerdotio iudicant: me semper nominabat:quin etiam in hac nouissima ualitudine ueritus.ne forte inter quinque uiros crearetur.qui minuendis publicis sumptibus iudicio Senatus.constituebantur.cum illi tot amici senes.consulares;q; supererent.me huius ætatis per quem excusaretur.elegit.his quidem uerbis. etiam si filium haberem tibi mandarem.Quibus ex causis necesse est tanq̄ immaturam mortē eius in sinu tuo defleam.si tñ fas est.aut flere.aut omnino mortem uocare.qua tanti uiri mortalitas magis finita.q̄ uita est. Viuit enim.uiuetq; semp. atq; etiam latius in memoria hominum.& sermōe uersabitur.postq̄ ab oculis recessit. uolui tibi multa alia scribere.sed totus animus in hac una contemplatione defixus est. Virginium cogito. Virginiū uideo. Virginium iam uanis imaginibus.recentibus tamen audio.alloquor.teneo.cui fortasse ciues aliquos uirtutibus pares.& habemus. & habebimus.gloria neminem.

Valerius Paulinus

IRascor.nec liquet mihi an debeā. sed irascor.Scisq̄ sit amor iniqu⁹ īterdū.īpotēs Rascor. Paulinum monet:ut aliquid scribat:cum tandiu nihil ab urbe litterarum miserit Valerius Paulinus circumiectas Galliæ Narbonensi ciuitates;Vitelliana tempestate in uerba Vespasiani:cuius ante fortunam amicus erat:adegit:concitisq; omnibus:qui exauthorati a Vittellio bellum sponte sumebant.Foroiulienſem coloniam: clauſtraq; maris præsidio tuebatur:eo grauior author:q; Paulino patria Forumiulii:& bonus apud prætorianos: quorum quōdā tribunus fuerat:ipsiq; pagani fauore municipali:& futuræ potentiæ spe:iuuare partes annitebātur.plures sunt ad eum epistolæ:moriens ius libertorū suoꝝ Secundo reliquit:Paulinus tribunū in bello iudaico Iosephus:& alterum præfectū Alexādriæ refert.Martialis pedū pernicitatem in Paulino admiratur: & Paulinum a Seuero imp.interfectum legimus. Nec liquet mihi.nullam adhuc certam rationem habeo an debeaꝝ irasci. Iniquus.qui iniuste cogat irasci. Impotens.ad comprimendos affectus iniquos

μικραιτιος.pro minima quaque re iraſcibilis.quique parua cauſatur. Cauſa. qua iraſcor: ꝙ nihil ſcri beret. Non minus. æque. Litteræ nullæ.ueniunt:mittuntur. Exorare:placare. Plurimas: litteras. Non ſum auditurus.non admittam tales excuſationes:quales ſi diceres:non eram Romæ:uel nego, ciis occupabar. Enim.certe. Nec dii ſinant.nec uelint. Illud.ut affetas hanc cauſam moræ a ſcribẽ, do. Vt.ſi diceres eram infirmior. Vtrunque ſtudere:& deſidere. Ocio.quiete:difficile enim lucubra mus in tumultu:& animi perturbatione.

Iſæus

MAgna.duos iuenio fuiſſe Iſæos præſtantiſſimos rhetores athenienſem unum Demo, ſthenis præceptorem:ut Philoſtratus tradit:alterũ Aſſyrium declamatorem: quem Suidas uiguiſſe ſub Adriano:& pluria ſcripſiſſe refert Lollia ni ephеſii declamatoris magiſtrum: & Iuuena.illius dicendi torrentem uenera tur per tranſitum.unde prouerbium illud Tãtali ortos uindemiari traxiſſe ori ginem Philoſtratus:& Suidas enarrant: cum prius intemperanter uiueret: mox ad modeſtiam conuerſus ĩterrogaretur: quis naꝫ piſcium:& auium optimus eẽt? explicata Iſæi ſumma facultate: & elo, quentia hortatur Nepotem ut eum auditum ueniat:cum uiua uox magis afficiat. Licinius Nepos diu orbus ſuſcepta filia captatores fruſtratus domum habuit apud ſacellum Floræ ad ueteres Ficelas authore Martiale:in prætura ſumma uſus conſtantia:& ſeueritate.fuit: & Caluiſius Nepos Cæcilii contubernalis: Nepotem Adrianus loco hoſtis habuit: & Nepotis piſtoris meminit Iuuenalis.

Nepos

ſæpe:μικραιτιος ſemp.hæc tamen cauſa magna eſt:neſcio an iuſta:ſed ego tanquam non minus iuſta q̃:magna ſit:grauiter iraſcor: quod a te tãdiu litterę nullæ.exorare me potes uno:modo: ſi nũc ſaltem plurimas:& longiſſimas miſeris: hęc mihi ſola excuſatio uera:cæteræ falſæ uidebuntur:non ſum auditurus:non eram Romæ.uel occupatior eram.illud enim nec dii ſinant. ut infirmior. ipſe ad uillã.partim ſtudiis.partim deſidia fruor.quorum utrũqꝫ ex ocio naſcitur.

C.Plinius Nepoti.S.

MAgna Iſæum fama præceſſerat.maior inuentus eſt. ſumma eſt facultas. copia. ubertas.dicit ſemper extempore. ſed tãquam diu ſcripſerit.Sermo græcus. immo Atticus.præfationes terſæ.graciles.dulces. graues interdum.& erectæ. ꝓponit controuerſias plures. electionem auditoribus ꝓmittit.ſæpe ẽt iparatus

Facultas

Extẽpore

Aticus ſermo

Præceſſerat.ante aduentum eius in urbem. Maior.maioris facundiæ q̃ crederetur. Facultas.facilis poteſtas dicendi.alibi pro diuitiis. Vbertas.fertilitas cum delectu:ſic pinguæ dicendi genus Cæcilio aſſignat Macrobius:ſicut copioſum Ciceroni: & Philoſtratus Iſæo non aridum:ſed immenſum:ac naturale:& rebus ſufficiens. Extempore.imparatus.ex improuiſo.nam maximus ſtudiorum fructus eſt:& uelut prænium quoddam amplius longi laboris extempore dicendi facultas:quam qui non erit conſecutus Fabii ſententia ciuilibus officiis renunciabit. Diu ſcripſerit.ſtilo e laborauerit. Quintilianus præcipit multo:ac fideli ſtilo elaborandam oratiõẽ:ut ſcripto rum colorem etiam ea:quæ ſubito effuſa ſunt reddãt.extemporalis enim garrulitas:nec expectata excogitatio:& uix ſurgendi mora circulatoriæ iactationis ſimilis eſt. Atticus.optimus:nam attice dicere ẽ optime dicere:quia attici inter alios græcos preſſi:& integri ſunt.& Xenophon pro dulcedine eloquii: & incredibili facilitate attica muſa appellatus. M.T.de optimo genere oratorum:attice dicere tradit eẽ ornate:appoſite:eleganter in uno quoqꝫ dicendi genere probato differere.ſale:& facetiis uti uel maxime atticum eſt:ſciatqꝫ ſi quis Demoſthenem imitetur:eũ:& attice dicturũ:& optime:quo oratore ne Athenas quidem ipſas magis credo fuiſſe atticas:& de claris oratoribus:attice dicere eſt ad ſimilitudinem Demoſthenis dicere:ut non omnes qui attice iidem bene:ſed ut omnes:qui bene iideꝫ etiam attice dicant.

Præfationes.quæ ante opus ponuntur breuibus conſilium ſcriptoris explicantes. Terſæ.limatæ: accuratæ:politæ. Graciles:preſſæ:acutæ. Dulces:ſuaues:delectabiles:non aſperæ:nõ tetricæ. Graues. ſententiis refertæ. Erectæ.ſtilo grandiori.antitheton.graciles:& erectæ:graues:& dulces. Poſcit. ſibi dari ab auditoribus lego tamen melius proponit. Plures controuerſias:quas tractet extempore.ante controuerſiam præfationem dicebant:non ſolum hoc ex Cæcilii uerbis.ſed etiam Gelii dicentis introit adoleſcens: & præfatur arrogantius.& elatius q̃ ætati eius decebat:ac deinde iubet exponi controuerſias:quid autẽ ſit cõtrouerſia Seneca inquit.declamabat Cicero nõ quales nũc cõtrouerſias dicimus: nec quales qdem:quales ante Ciceronẽ dicebant:quas theſis uocabant.hoc aũt genus materiæ:quo nos exercemur:adeo nouũ eſt:ut nomen quoqꝫ eius nouum ſit.cõtrouerſias nos dicimus:Cice.cauſas uocat: hoc uero alteꝫ nomẽ:hoc eſt theſis:græcũ eſt:ſed in latino ita trãſlatum:ut pro latino ſit:ſcholaſtica cõtrouerſia multo recẽtius eſt:ſicut ipſa declamatio artem tractandæ conttouerſiæ Aphthonius præbet: & plures Seneca exponit:quas Sylo Põpeius apud eũdem quoties cõmodum erat exiſtimabat ſumi poſſe de omnibus legis uerbis. Electionem.ut eligerent de qua primum diceret. Imperatus.ignarus quã ſint auditores controuerſiam propoſituri:qꝫ facit ut magis in ſuperioribus legendum credam proponit

Cõtrouerſia

Theſis

nisi mallemus legere paratus:q; in uulgatis codicibus scriptũ offendes.Isæus quasdã cõtrouersias ꝓpõebat auditoribus:ut quã uellent tractari eligerent:plærũq; nullas ꝓponebat:sed quácũq; dixissent auditores ex iprouiso differebat. Exurgit.státes.n.dicebãt. Amicit.palio qa græcus:ná si romanus toga: cuius formã in oratore Quinti.optime describit.alii codices hñt. Iã ergo.loco amicit:& sic iã:expone stati. Oia.succurrũt necessaria dicéti. Pariter.eodé mométo. Ad manũ.in promptu. Recõditi.rari. admirabiles. Occursant.fiuunt.sugerunt.uberant. Verba.utrũq; tetigit ex qbus oratio cõficitur ex uerbis:& rebus:in rebus intuenda inuẽtio:in uerbis elocutio:in utrisq; collocatio:uerba:aut singula:aut cõiuncta sunt in singulis intuendum est ut sint latina: perspicua:ornata.& ad id quod efficere uolumus accõmodata:in coniunctis: ut emendata. ut collocata. ut figurata.

exurgit:amicitur: iam ergo incipit:statim omnia ac pene pariter ad manum:sensus recõditi:occurrant uerba: sed qualia: quæsita & exculta: multa lectio in subitis:multa scriptio elucet: procemiatur apte:narrat aperte:pugnat acriter:colligit fortiter:ornat excelse:postremo docet:delectat: adficit:qd maxime dubites:crebra ἐνθύμηματα καὶ νοήματα:crebri syllogismi circũscripti:&effecti: quod stilo quoq; assequi magnum est: incredibilis

Quæsita electa. Exculta.emẽdata:ut alteri ad singula:alteri ad coniuncta referat. Multa lectio in subitis.cuius dicit Isæus ex improuiso apparet multa legisse:cõparat enim facultas extẽporalis ex multa lectione:& lõgo stilo ac fideli.un-

de libro.ii.de oratore.M.T.qui a scribẽdi consuetudine ad dicendũ uenit:hanc affert facultatẽ:ut ẽt subito si dicat:tñ illa quæ dicuntut similia scriptoris esse uideant. Multa scriptio.multũ scripsisse:nulla.n.res tm̃ ad dicẽdũ ꝓficit quãtũ scriptio. author Cice.de claris oratoribus.multa lectio refertur ad res.hoc ad uerba:ná psꝑicuitas in uerbis ꝑcipuam habet ꝓprietatem.cõparauit itaq; delectum reꝝ ex multa lectione.at stilo diutino psꝑicuitatem uerboꝝ. Procemiat apte.sumit ꝓœmiũ subiectæ rei congruũ:uult.n.principiũ esse accõmodatũ causæ:& materiæ isitũ:unde Hermogenes inqt difficillimum esse inuenire ꝓœmium causæ cõueniens:quo reperto cõmode facilius cætera tractant:cũ aliæ orationis partes ab illo depẽdeant.Narrat aperte.narratio debet esse lucida:breuis:uerisimilis:erit aperta:si fuerit expolita ꝓpriis uerbis:& signific ãtibus:distincta rebus:psonis:tẽporibus:locis:causis:ipsa ẽt ꝓnunciatiõe in hoc accõmodata. Pugnat acriter.dũ sua argumẽtis comprobat:& aduersarii partes confutat.ibi enim uis.& acrimonia dicẽtis tota effundit.

Prohœmium

Narratio

Colligit.concludit.ut in ꝓoratiõe:ubi ualidissima quæq; per orationẽ sparsa colligimus.an magis nõ tam peroratione intelligit.q̃ uniuscuiusq; syllogismi uel enthymematis conclusionem cum colligere sit ex duobus pluribusue pronũciatis cõcludere.Inde per suis.Mendose colligis inquit Stoicus. Ornat excelse.oratio eius magnifica.& excelsa est.hoc ꝓtinet ad uniuersam orationẽ:ná de elocutione intelligit:qua omnes partes sunt exornandæ.Docet.qđ ꝓprium est narrationis:& argumentatiõis. Delectat. quod est procemii ꝓprium.sicut afficere poratiõnis.q̃q̃ per oẽs oõnis ꝑtes ꝑcipiat Fabius mouẽdos affectus:maxime tñ in ingressu:& fine. Afficit.mouet.fidẽ facit. Maxie dubites.uix credas fieri posse extẽporali oõne. ἐνθυμήματα crebra.frequentes syllogismi.enthymema latine cõmẽtum iterpretamur: rhetoricus est syllogismus.ab aliis pars dr̃ syllogismi:ut a diuo Thoma syllogismus detruncatus ꝓcedẽs ex ꝑcognito:sicut.n.syllogismus est oõ:in qua qbusdã positis:& cõcessus ꝑ ea necesse est aliud euenire:si uero fuerit iperfectus.hoc est ex duobus assumptis alteꝝ desit.enthymema dr̃:ut oĩs homo ẽ aĩal.ergo homo est substãtia.Arist.inqt enthymema esse syllogismũ ex ꝓbabilibus:& signis.Fabius cõcurrit fere cũ Thoma.syllogismus:scribit:hẽt cõclusionẽ.rõnem:& ꝓpositionem:& per omnes partes efficit:quod proposuit.enthymema solũ intenta contẽtũ itelligi: habet.n.rationẽ:& propositionẽ:nõ habet cõclusionem:ita est imperfectus syllogismus:ut bonũ est uirtus:qua nemo male uti potest.syllogismus talis.solũ bonum uirtus:ná id demũ bonum est:quo nemo male uti potest:bonum est ergo uirtus. Hermogenes i rhetoricis:enthymemata rotũde:& ꝑ cõparationẽ ꝓlata acrimoniæ maiorẽ existimationẽ afferũt:ad qđ uidet Iuuenalis respexisse:cum satyra sexta inquit currũ sermone rotato torqueat enthymema:& fortas se de epenthymemate intellexit:id qđ Hermogenes testat esse ꝓueniẽti enthymemati aliud excogitatũ enthymema:in quo maxime uerborum breuitas laudet.accedit Quintiliani authoritas dicentis:& illud esse decorum compressis tribus digitis: quo nunc græci plurimum utuntur:etiam utraq; manu quoties enthymemata sua gestu uelut corrotunda:cessim manus leuior ꝓmittit:& assentat:citatior hortat:interrim laudat. νοήματα intellectus.excogitationes. Syllogismi.prædictis addam syllogismũ eẽ instrumẽtum ad manifestãdum aliquam rem obscuram manifestis:& cognitis:de quo:& enthymemate lege latiꝰ apud fabium:& Hermogenem libro tertio rhetoricorum. Circũscripti.breues:& quadam æquabili circũactione deuincti.nam ꝑm Philostratum breuibus interpretabatur Isæus:& uniuersum argumentum paucis colligebat. Effecti.elaborati:& arte perfecti. Stilo.meditatione.ꝛpe.scriptiõe. cura. diligentia.

Enthymema.

Syllogismus

Incredibilis admiranda:exempla raræ memoriæ Pli.libro septimo:& Iulius Solinus:& Seneca tradit se in hac floruisse:ut non tantum ad usum sufficeret:sed in mirandum usq; procederet:quæ sane thesaurus est rerum oĩum:& nisi custos inuentis:cogitatisq; uerbis:& rebus adhibeatur:intelligimus etiã si fuerint

Iuuena. locus

Syllogismus

Memoria

præclariſſima:in oratore peritura:eam Suidas.ſic diffinit.memoria eſt obſeruatio eorum:quæ didiciſti. M.Tullius uero memoria eſt firma animi rerum:& uerborum diſpoſitionis perceptio. Repetit altius. multa recitat extempore:quæ iam dixerat Seneca duo millia nominum recitata:quo ordine erãt dicta: referebat:& ab iis:qui ad audiendum præceptorem conuenerant:ſingulos uerſus ad ſingulos datos:cuꝫ plures q̃ ducenti efficerentur:ab ultimo incipiens uſq; ad primum recitabat. εξιν habitum. Exercitatione.conſuetudo & exercitatio facilitatem maxime parant:cum enim memoria ſit naturæ munus:maximam tamẽ efficit exercitatio: & labor multa ediſcere:multa cogitare:& ſi fieri poteſt:quotidie potentiſſimuꝫ eſt: nihil æque augetur cura:uel negligentia iter cidit.Nihil aliud.q̃ ſtudere:& ſc exercere. Sexageſimum.alia ſcriptura ſeptuageſimum. Scholaſticus.declamator:ſolum ĩ fictis cauſis:& ocioſis uerſatus.nõ in ueris litibus. Nos.cauſidici. Foro. forenſi eloquentia tuendis ciuibus:& in ipſa arena. Terimur. diſtrahimur.ætatem cõſumimus. Multum malitiæ addiſcim⁹.ſimus ſubdoli.& uerſuti. Quãuis nolumus.neceſſario.& inuito. Auditorium:& pro ipſis auditoribus: & loco:in quem audituri conueniunt frequẽter uſurpatur. Ficta cã.ubi declamationes:& fictæ controuerſiæ tractant. Inermis.ſincera. Fœlix.recipiens felicitatem:& proſperum ſucceſſum. Dulciſſimum.ſ.declamare eſt iucundiſſimum iuuenibus:& p̃ſertim ducere claſſem. Saxeus:ferreuſq;.durus.inexorabilis.ruſticus.qui negligas tanti uiri cognitionẽ.

Proinde.quare. Si non.uis in urbem uenire. Ob alia. aliis cauſis inſtãtibus.

Noſq; ipſos.reſpectu noſtro. Hunc. Iſæum. Gauditanum.bethicum uiruꝫ: gades enim iuxta Bethicam. hoc latius tractat.Diuus Hieronymus in præfatione bibliæ:legimus inquit in ueterum hiſtoriis quoſdam luſtraſſe prouincias:nouos adiiſſe ppl'os:maria trãſiſſe: ut quos ex libris nouerant:coram quoq; niderẽt ad Titum Liuium lacteo eloquẽtiæ fonte manantem:de ultimis Hiſpaniæ·Galliarũq; finibus:quoſdaꝫ ueniſſe nobiles inuenimus:& quos ad contemplationẽ ſui Roma non traxerat: unius hominis fama perduxit.habuit illa ætas inauditũ oĩbus ſæculis:celebrãdúq; miraculũ:ut urbẽ tamtã ingreſſi aliud extra urbẽ q̃rerent. Ab ultimo terrarum orbe.a Gadibus ultra quas eſt mare oceanum αφιλογαλον.inelegans.rude. Illiteratum.uiri idiotæ eſt:& rudis. Turpe.indecorum. Tanti.ut uenias. Cognitionẽ.eruditionẽ. Nulla eſt iucundior:cum cæteræ uoluptates ſint momontaneæ:hæc pene diuina:unde interrogatus Zeno Citieus qúo quis felicem uitam duceret:rñdit ſi cum mortuis ĩmoraretur:aperte ſignificans:ſi libris: & eruditioni ſtuduiſſet. Hic.ruri. Quos.authores. Non minus diſertos.ita eloquentes:qualis eſt Iſæi ſermo. Vt uulgo dicit':ut iã in ꝓuerbiuꝫ receptũ eſt. Multo magis uiua uox afficit.magis mouemur audiendo:q̃ legendo.qd' celebratũ a Seneca Fabius his uerbis rettulit licet ſatis exẽploꝝ ad imitandum ex lectione ſuppeditet:tñ illa(ut dicit')uox alit plenius:p̃cipueq; p̃ceptoris. Acriora.abſolutiora. uehemẽtiora. Altius ſedent.memoriæ diutius mãdant'. Pronunciatio. Valerius Max.eloquẽtiæ ornamẽta in ꝓnunciatione apta:& cõuenienti motu corporis conſiſtũt:reliqua.in quem ſenſum.M.Tullius de perfecto oratore carẽt inqt libri ſpiritu illo ꝓpter quẽ maiora eadẽ illa cũ agunt':q̃ cũ legunt':uideri ſolent.pronunciatio a uoce nomẽ accepit:cui in toto genere dicendi Demoſthenes palmã dedit:eidẽ ſm: ac tertiũ locũ:donec ab eo quæri deſineret:ut eã uideri poſſet nõ p̃cipuã:ſed ſolã iudicaſſe. Vultus.qui maxia dominat' in actiõe:hoc ſupplices:hoc minaces:hoc blandi:hoc triſtes:hoc hilares:hoc erecti:hoc ſubmiſſi ſumus:hoc pẽdẽt hoies:hoc ituẽt':hoc ſpectãt:ẽt añq̃ dicãus:hoc quoſdã amam⁹:hoc odim⁹:

memoria.repetit altius:quæ dixit extempore: ne uerbo quidem labitur:ad tãtã εξιν ſtudio:& exercitatione peruenit.Nam diebus & noctibus nihil aliud agit:nihil audit:nihil loquitur:annum.lx.exceſſit: & adhuc ſcholaſticus tantum eſt: quo genere hominũ:nil aut ſincerius:aut ſimplicius: aut melius.Nos enim qui in foro:ueriſq; litibus terimur:multũ malitiæ(q̃uis nolimus) addiſcimus. Schola:& auditorium ut ficta cauſa:ita res inermis:ĩnoxia:nec minus fœlix:ſenibus p̃ſertim. Nã quid in ſenectute felicius: q̃ quod dulciſſimum eſt in iuuenta? Quare ego Iſæum nõ diſertiſſimũ tãtum:uerumetiã:beatiſſimum iudico:quẽ tu niſi cognoſcere concupiſcis ſaxeus:ferreuſq; es: ꝓinde ſi non ob alia:noſq; ipſos:at certe ut hunc audias.ueni.Nũq̃ ne legiſti Gauditanum quẽdam Titi Liuii nomine gloriaq; cõmotum ad uiſendũ eũ ab ultimo terrarum orbe ueniſſe? ſtatimq; ut uiderat:abiiſſe? αφιλογαλον illitteratum:iners:ac pene etiam turpe eſt:non putare tanti cognitionem:qua nulla eſt iucũdior:nulla pulchrior: nulla denique humanior. Dices habeo hic? quos legam non minus diſertos: etiam: ſed legendi ſemper occaſio eſt: audiendi non ſemper: præterea multo magis: ut uulgo dicitur: uiua uox afficit. nam licet acriora ſint quæ legis: altius tamen in animo ſedent: quæ pronunciatio: uultus

Liuii laus.

Viua uox

Pronunciatio

Vultus

Reſeca.amput.i.dele ſuperflua. Delitias.ignauiã. Reſpicio.conſidero ſæpius.n.oportet ſcribere ſecũdum lectoꝛ opinionem. Cõmendationem:laudẽ.Petendã.quærendã. Auſteritatem.ſeueritatẽ.aſpritatẽ.græcũ uocabulũ:cuius contrariũ eſt ſuaue. Diuerſum.non tam ſuauitatẽ q̃ licentiã:hilaritatemq; intellige. Frontem remittas in læticiam reſoluaris.rugas diſſoluas:nam ſeueriores ſunt fronte contractiore:& caperatiore.hinc Martialis in ſeueros Triſte ſupercilium:duriq; ſeuera Catonis Frons. Adoleſcentiũ auribus.letioribus uiris:quales ſunt adoleſcentes.tenentur.n.ſuauioribus. Refragetur.repugnet.obſtet. Deſcriptiões locoꝛ. agro Comenſi erectorum.tãgit chorographiam. Hiſtorice.uere.q; adeo probat:ut libro ſeptimo dicat ſæpe in oratione quoque uon hiſtoricæ modo:ſed prope poeticæ deſcriptiõis neceſſitas incidit. Poetice fabuloſe more poetaꝛ. Proſequi. tractare.Facultas.norma.ſunt exemplaria:in quibus ſeueritas eſt:q; fortaſſe nõ incõueniens. Latius feciſſe pluribus cõplexos. Triſtitiã.nimiã ſeueritatẽ. Relique partes.ſeueræ:& circũſcriptæ.Exorare.mitigare. Quælibet diuerſa:legit etiam quamlibet diuerſa ideſt multũ diſtantia. Lectorum:quorum alii ſeueri: qdã triſtes:nõnulli iucũdi:interdũ acres alias delicati.ſenſus eſt.cũ uariæ ſint hominum ſpecies:ſic & dicendi:ſtuduimus aſpergere totam orationem dicẽdi uarietate:ut unuſquiſq; pro ingenio ſuo haberet aliquam partem: qua oblectaret. gña:& ſpecies indifferenter accipit.Pars aliqua.ſi ſeuera improbabit iucundis: ſi iucunda ſeueris. Naturam immitẽ:uel mitem. Vt uarietas.ut ex una pte:quæ placuerit alicui ſecundum ꝓprium ingenium:omnes poſſint uniuerſam oꝛonẽ approbare. In ratione cõuiuioꝛ.inſtruẽdis: & apparãdis cõuiuiis ex lege. Quibus capitur.quibus cibis ſtomachus delectat. Hæc.mea dicta. Accipi.intelligi. Aſſecutũ.uarietatẽ orationis cõmode diſtinxiſſe. Aſſequi.pficere. Fortaſſe nõ fruſtra.ſubaudi elaboraui ideſt abſolui:quod intenderam.Curam.emẽdationem.Interim iſtis.admouebis tuã limam parti:quam miſi.Mox iis.q̃ ſequentur ideſt ei parti quam poſtea deſtinabo: iam enim prædixerat:actionis parteꝫ exhibere: quædã apũd ſe cõtinere in aliud tẽpus. Id.emẽdare. Iſta:quæ miſimus.

Talia erunt.talem habebunt conditionem.Per partes.ſeorſum. ſine ſequẽtibꝰ.

Auulſum.exemptum:detruncatuꝫ. ſtatuis tamen ſolebant ꝑ arbitrio capita demere:& reponere:quibus aliam:atq; aliam effigiem addebant interdum.auctor Tranquillus. Congruentiam.ꝓportionem:an cum reliquis membris conueniret. Elegans.formoſum. Circũferunt. ante opus editum: & abſolutum publicantur.& legenda permittuntur. Orationi. ne ſit nimium diffuſa. In epiſtola. quæ minus:q̃ oratio:debet euagari.

Auſteritas Frõtem remittere.

reſeca:quoties enim ad faſtidium legentium:delitiaſq; reſpicio:intelligo nobis commendationem ex ipſa mediocritate libri petendam: idem tamen qui a te hãc auſteritatem exigo:cogor id:quod diuerſum eſt:poſtulare:ut in plæriſq; frontem remittas.Sunt enim quędam adoleſcentiũ auribus danda:præſertim ſi materia non refragetur. Nam deſcriptiones locorum:quæ in hoc libro frequentiores erunt:non hiſtorice tantum:ſed prope poetice proſequi fas eſt.Quod tamen ſiquis extiterit:qui putet nos latius feciſſe:q̃ oratiõis facultas exigat: huius (ut ita dixerim) triſtitiam reliquæ partes actionis exorare debebunt. Adnixi certe ſumus: ut quamlibet diuerſa genera lectorum per plures dicendi ſpecies teneremus. Ac ſicut ueremur:ne quibuſdam pars aliqua ſecũdum ſuam cuiuſq; naturam non probetur:ita uidemur poſſe conficere: ut uniuerſitatem omnibus uarietas ipſa commendet. Nam & in ratione conuiuiorum: quamuis a plæriſq; cibis ſinguli temperemus:totã tamen cœnam laudare omnes ſolemus: nec ea: quæ ſtomachus noſter recuſat:adimunt gratiam illis:quibus capitur.Atq; hæc ego ſic accipi uolo: non tanquã aſſecutum me eſſe credam: ſed tãquam adſequi laborauerim:fortaſſe non fruſtra: ſi modo tu curam tuam admoueris:interim iſtis:mox iis:quæ ſequẽtur.dices te non poſſe ſatis diligenter id facere:niſi prius totam actionem cognoueris:fateor in pręſentia tamen:& iſta tibi familiariora fient:& quædam ex his talia erunt:ut per partes emendari poſſint.Etenim ſi auulſum ſtatuæ caput:aut membrũ aliquod inſpiceres: non tu quidem ex illo poſſes congruentiam æqualitatemq; deprehendere: poſſes tamen iudicare:an id ipſum ſatis elegans eſſet: nec alia ex cauſa principia librorum circunferuntur:quam quia exiſtimatur pars aliqua:& ſine cæteris eſſe perfecta.Longius me prouexit dulcedo quædam tecum loquendi: ſed iam finem faciam: ne modum:quem etiam orationi adhibendum puto:in epiſtola excedam.

C.Plinius Auito.S.

Creditor ſolus extiterim.ſummam totius crediti in me tranſtulerim. Eo.patre tuo. Centum milia nummum.ideſt centum ſextertia fuit enim munificentiſſimus in ſuos Cæcilius. Præter eam ſummam contuli tibi centum milia mummum præter eam ſummam nummorum:quos pater tuus promiſit tibi in dotem quaſi de meo:nam omnia illius bona erant mihi obligata:nec quicquam inuito me poterat di ſtrahere.De meo.de rebus iure mihi ſpectantibus. Facilitatis.liberalitatis. Pignus. argumentum.te ſtimonium. Famam defuncti.debes quamprimum adire hæreditatem paternam:hoc pacto tutaberis famam:& pudoré patris tui mortui: ſin minus declarares omnia ſua dillapidaſ ſe:q; ſummo dedecore: & infamia illum circunueniret. Verbis.inanibus:& ſpe cioſis. Acceptum fieri iubeo.remitto: & condono tibi omne debitum:q; pater tuus mecum contraxerat. Honeroſa. immenſa:nimia. Modicæ. mediocres.

Di gnitas.ſenatoria. Sumptuoſa.quæ magnos ſnmptus experat. Conditio nem agellorum:ſterilium admodū :qua les poſſedit iuxta Larium:nam in Thu ſcis ſoli ubertatem commendat. Incer tior.qualitate temporum:alibi conque ritur Thuſcos ſuos grandine excuſſos: in tranſpadana regione ſummam abun dantiam:ſed parem uilitaté. Sed quod ceſſat.ſenſus eſt quando redditus :& an nona fuerit minor:q̄ ut noſtra dignitas poſtulet tunc uiuemus parce: & tempe rate.Ex qua.ex uictu frugali. Ex fon te.ex perēni copia. Decurrit.diffundi tur in amicos. Inareſcat. extinguatur nimium largiendo:& pauperes fiamus.

Inareſcat.perſtat in tranſlatione:cum præmiſiſſet fontem. In te liberalita tis meæ effuſæ in te.Ratio conſtabit. in promptu erit cauſa: q; tibi affinis q; fa mam parentis tui protexerim. Modū exceſſerit.donauerim plura q̄ deberé.

ACtionem.In dedicatione bi bliothecæ in patria ſua ora tioné habuit de laudibus ſuo rum:& ſoli natalis apud mu nicipes:eius partem corrigendá Luper co deſtinat:qué rogat:ut ſuperflua am putet:concedat tamen aliquas digreſſio nes præſertim in deſcriptione locorum.

Lupercus Mutius Lupercus legatus legionis ad uerſus Ciuilem inclytus fama & potior.

Lupercum refert Martialis librum ſu um ſæpe exegiſſe:ſed diſpari cuétu a Cæ cilio:nam ille ſemper negauerat:hic po licitus mittit. Actionem.orationem:q̄ ægi apud municipes meos. Perpoliſtur. elimatur. emenda tur. Abſolutoria.correctiora. Non fuit alienum placuit imprimis:ut tu ea iudicares. Traditum

Intentio iri.demandari. Intentionem.mentem animum.phantaſiam. intentio eſt animaduerſio & diligentia: qua animus ad quod intenditur:dirigitur:alias eſt ex qua ſtatus principium habet:quæ depulſione con ficitur.de hac non intelligit cùm laudatiuum genus nullum habeat ſtatum. Scribentis.mei. Accom modes.induas.ſumas. Inter manus.non ſolum per hoc ſignificatur inuētio:ſed etiam recognitio. Fi des noſtra.ueritas ſubiicitur. Pietas.amor in patriam:& maiores. Subiicietur.pro argumento:& ſub

Amplifica tio iecto erit. Liber.oratio:licé prioribus librū dixit oratioué Ciceroīs p Corne.Balbo. Amplificare.uti amplificatione:quæ potiſſimū quattuor conſtat.incremento:comparatione:ratiocinatione: congerie. Defenſiōi.in q̄bus crimiabaf:& uitupabaf.Gloriæ.ut a cōditorib⁹:ab opportunitate ſitus:a reb⁹ geſtis

ligentiores erant creditor ſolus extiterim. Cumq; ego uiuente eo nubentí tibí in dotem cētum milia contulerim:præter eam ſummam:quā pater tuus quaſi de meo dixit:erat enim ſoluēda de meo:ma gnum habes facilitatis meæ pignus:cuius fiducia debes famam defuncti:pudoremq; ſuſcipere: Ad quod te ne uerbis magis: q̄ rebus horter: qcquid mihí pater tuus debuit:acceptum tibí fieri iubeo. Nec eſt qd̄ uerearis:ne ſit mihí honeroſa iſta do natio:Sunt quídem nobis omnino modice facul tates:dignitas ſumptuoſa:redditus propter condi tionem agellorum:neſcio minor:an icertior. Sed quod ceſſat ex redditu:frugalitate ſuppletur:ex q̄ uelut ex fonte liberalitas noſtra decurrit:quæ ta men ita temperanda eſt:ne nimia profuſione ina reſcat:ſed temperanda in aliis:in te uero facilerō conſtabit etiam ſi modum exceſſerit.

C.Plinius Luperco.S.

ACtionem frequenter:& a te efflagitatam & a me ſemper promiſſam exibui tibinō dum tamen totam:adhuc enim pars eius perpolitur:interim quæ abſolutiora mihi uidebā tur non fuit alienum iudicio tuo traditum iri:his tu Rogo intentionem ſcribentis accomodes: ni hil enim adhuc inter manus habui: cui maiorem ſollicitudinem præſtare deberé.nā i cæteris actio nibus exiſtimatioi hominum diligentia tantum: & fides noſtra:i hac etiam pietas ſubiicietur.Inde & liber creuit:dum ornare patriam:& amplificar gaudemus:pariterq;:& defenſioi eius deſeruimus & gloriæ. Tu tamen hæc ipſa:quantū rō exegerit

Reſeca.amput.i.dele ſuperflua. Delitias.ignauiã. Reſpicio.confidero ſæpius.n.oportet ſcribere ſecũdum lectoꝝ opinionem. Cõmendationem:laudẽ.Petendã.quærendã. Auſteritatem.ſeueritatẽ. aſpitatẽ.græcũ uocabulũ:cuius contrariũ eſt ſuaue. Diuerſum.non tam ſuauitatẽ q̃ licentiã:hilaritatemq; intelligẽ. Frontem remittas in læticiam reſoluaris.rugas diſſoluas:nam ſeueriores ſunt fronte,contractiore:& caperatiore.hinc Martialis in ſeueros Triſte ſupercilium:duriq; ſeuera Catonis Frons. Adoleſcentiũ auribus.letioribus uiris:quales ſunt adoleſcentes.tenentur.n.ſuauioribus. Refragetur.repugnet.obſtet. Deſcriptiões locoꝝ. agro Comenſi erectorum.tãgit chorographiam. Hiſtorice.uere.q; adeo probat:ut libro ſeptimo dicat ſæpe in oratione quoque uon hiſtoricæ modo:ſed prope poeticæ deſcriptiõis neceſſitas incidit. Poetice fabuloſe more poetaꝝ. Proſequi. tractare.Facultas.norma.ſunt exemplaria:in quibus ſeueritas eſt:q; fortaſſe nõ incõueniens. Latius feciſſe pluribus cõplexos. Triſtitiã.nimiã ſeueritatẽ. Relique partes.ſeueræ:& circũſcriptæ.Exorare.mitigare. Quælibet diuerſa:legiẽ etiam quamlibet diuerſa ideſt multũ diſtantia. Lectorum:quorum alii ſeueri: qdã triſtes:nõnulli iucũdi:interdũ acres alias delicati.ſenſus eſt.cũ uariæ ſint hominum ſpecies:ſic & dicendi:ſtuduimus aſpergere totam orationem dicẽdi uarietate:ut unuſquiſq; pro ingenio ſuo haberet aliquam partem: qua obiectaret. gña:& ſpecies indifferenter accipit.Pars aliqua.ſi ſeuera improbabit iucundis: ſi iucunda ſeueris. Naturam immitẽ: uel mitem. Vt uarietas.ut ex una pte:quæ placuerit alicui ſecundum ꝓprium ingenium:omnes poſſint uniuerſam oꝛonẽ approbare. In ratione cõuiuioꝝ.iſtruẽdis: & apparãdis cõuiuiis ex lege. Quibus capitur.quibus cibis ſtomachus delectat. Hæc.mea dicta. Accipi.intelligi. Aſſecutũ.uarietatẽ orationis cõmode diſtinxiſſe. Aſſequi.pficere. Fortaſſe nõ fruſtra.ſubaudi elaboraui ideſt abſolui:quod intenderam.Curam.emẽdationem.Interim iſtis.admouebis tuaꝝ limam parti:quam miſi.Mox iis.q̃ ſequentur ideſt ei parti quam poſtea deſtinabo: iam enim prædixerat:actionis parteꝝ exhibere: quædã apud ſe cõtinere in aliud tẽpus. Id.emẽdare. Iſta:quæ miſimus.

Talia erunt.talem habebunt conditionem.Per partes.ſeorſum. ſine ſequẽtib⁹.

Auulſum.exemptum:detruncatuꝝ. ſtatuis tamen ſolebant ꝑ arbitrio capita demere:& reponere:quibus aliam:atq; aliam effigiem addebant interdum.auctor Tranquillus. Congruentiam.ꝓportionem:an cum reliquis membris conueniret. Elegans.formoſum. Circũferunt. ante opus editum: & abſolutum publicantur.& legenda permittuntur. Orationi. ne ſit nimium diffuſa. In epiſtola. quæ minus:q̃ oratio:debet euagari.

Auſteritas Frõtem remittere.

reſeca:quoties enim ad faſtidium legentium:delitiaſq; reſpicio:intelligo nobis commendationem ex ipſa mediocritate libri petendam: idem tamen qui a te hãc auſteritatem exigo:cogor id:quod diuerſum eſt:poſtulare:ut in plæriſq; frontem remittas.Sunt enim quędam adoleſcentiũ auribus danda:præſertim ſi materia non refragetur. Nam deſcriptiones locorum:quæ in hoc libro frequentiores erunt:non hiſtorice tantum:ſed prope poetice proſequi fas eſt.Quod tamen ſiquis extiterit:qui putet nos latius feciſſe:q̃ oratiõis facultas exigat: huius (ut ita dixerim) triſtitiam reliquæ partes actionis exorare debebunt. Adnixi certe ſumus: ut quamlibet diuerſa genera lectorum per plures dicendi ſpecies teneremus. Ac ſicut ueremur:ne quibuſdam pars aliqua ſecũdum ſuam cuiuſq; naturam non probetur:ita uidemur poſſe conficere: ut uniuerſitatem omnibus uarietas ipſa commendet. Nam & in ratione conuiuiorum: quamuis a plæriſq; cibis ſinguli temperemus:totã tamen cœnam laudare omnes ſolemus: nec ea: quæ ſtomachus noſter recuſat:adimunt gratiam illis:quibus capitur.Atq; hæc ego ſic accipi uolo: non tanquã aſſecutum me eſſe credam: ſed tãquam adſequi laborauerim:fortaſſe non fruſtra: ſi modo tu curam tuam admoueris:interim iſtis:mox iis:quæ ſequẽtur.dices te non poſſe ſatis diligenter id facere:niſi prius totam actionem cognoueris:fateor in pręſentia tamen:& iſta tibi familiariora fient:& quædam ex his talia erunt:ut per partes emendari poſſint.Etenim ſi auulſum ſtatuæ caput:aut membrũ aliquod inſpiceres: non tu quidem ex illo poſſes congruentiam æqualitatemq; deprehendere: poſſes tamen iudicare:an id ipſum ſatis elegans eſſet: nec alia ex cauſa principia librorum circunferuntur:quam quia exiſtimatur pars aliqua:& ſine cæteris eſſe perfecta.Longius me prouexit dulcedo quædam tecum loquendi: ſed iam finem faciam: ne modum:quem etiam orationi adhibendum puto:in epiſtola excedam.

C.Plinius Auito.S.

Auitus

LOngum. Admonet Auitum:ut,simul fugiat:& nimiam lauticiam:& sordem cõmemorando cœnam cuiusdam:qui alia aliis posuerat:quam inæqualitatem Martialis more suo: & Iuuenalis satyrice notant. scio Auitum Antoninum procuratorem Cæsaris in Cilicia iisdem: quibus Secundum temporibus floruisse:& diuum Antoninum Martio Auito prætori rescripsisse:ac Auitum Stertinium monumentis a Martiale celebratum:ut omittam Lollianum Auitum uirum consularem:cuius Capitolinus:& Apuleius meminere:sed aut Iulio Auito:aut Iunio scriptá fuisse hanc epistolam crediderim: nam Iunii Auiti ædilitatis candidati obitum libro nono amarissime deflet: ut Iulii libro quinto ubi sui amantissimum: & summa fuisse consecuturũ asserit:si maturuissent eius uirtutes fuit & sub Nerone Iulius Auitus germinacis copiis præfectus:q̃q̃ apd Tacitum parum diligentes legant Dubium Auitum. Altius a pricipio: a causis

Taciti loc⁹

Nec refert. narrare. Homo. ego Plinius. Minime familiaris. nõ solitus foris cœnare:uel illi amico domesticus. Lautum. splendidum. copiose uiuẽtem.

Diligentem. parcum ná diligentia iudicio Mar. Tulii ex libro secũdo de oratore uirtutes reliquæ contmentur. Vt mihi. uidebatur. Sordidum auarum. Sumptuosum. magna impendentem: & plura q̃ credebat. Paucis. cariorib⁹ cõuiuis. Optima. legitur etiam opima fere ad idem. egregios, scilicet cibos. Minuta. minimi. an forsan respexit ad piscículos: quod Iuuenalis damnat nõ secius in Varrone. Cæteris. minoribus amicis. Lagunculis. diminutiuũ a lagena: super quo uerbo in præcedentibus. De

Describere

scripserat. diuiserat denotauerat Marcus Tullius pro Millone. cum me latronem ac siccarium abiecti homines: & pditi describebant. at Iulius Cæsar uir tãtus pistorem alium panem quem sibi cõuiuis subiicientem compedibus uinxit: facinus haud dissimile reb⁹ uitæ suæ gestis. erant enim quidam diuites sibi pauperes amicis: atrociter hoc Iuuenale insectante: & Plinius senior frugalitaté Catonis redeuntis ab Hispania cũ triumpho laudans: non aliud inquit uinũ bibit: q̃ remiges: in tantũ dissimilis istis: qui etiã conuiuis alia quã sibi metipsis ministrant: aut procedente cœna subiiciunt. Recusandi. nisi uoluissent esse abstemii. Aliud. uinũ apponebat. Nobis. maioribus amicis. Aliud. medio cre. Aliud. peius. explicat illi tria uini genera primum optimũ sibi: & dignioribus miscebat: secundum minoribus: ut clientibus: q; Martialis non sine summa indignatione sæpius mordet: tertium idest uillissimum libertis. Gradatim. differenter. non æque omnes diligit. Qui. continua. Animaduertit. has uini notas. Eadem. eiusdem generis cibos. Notam infamiam. ut per uini species amici cognoscantur quoto sint loco apud me. scio etiã notam uini esse. Etiam pariter. Ne libertos. exæquas: sic conuictor Secundũ interrogauit: est enim epistola instar dialogi. Conuinctores. conuictorẽ appella-

Cõuictor

mus familiarem conuiuam: qui quottidie nobiscũ uiuat. Horatius nunc quia sum tibi Mecœnas conuictor. Tranquillus fuit Tiberius nihilo lenior in conuictores græculos. Etiam. sic affirmantis aduerbiũ. Ille. conuiua subiunxit. Magno. præcio alere tuos libertos eiisdẽ: quibus dominũ cibis. Minime. non constat magno. Qui. quomodo. Idẽ. optimũ. Quod ego. bibo. quod tu reris me bibere. Quod liberti. bibunt mediocre scilicet uinũ. Si gulæ temperes: si parce uiues. Honerosum. sumptuosum. Quo quibus cibis. Pluribus. domesticis. amicis. Illa. gula. Ordinẽ temperantiã. frugalitatẽ. Quasi. quia trãslatiue dictũ. iã enarrauimus quid sit in ordinẽ redigere. Aliena contumelia. notando gradus amicorũ per cibos. Quorsus hæc ad quẽ finẽ hæc scripsimus. nisi ut te moneré exẽplo. Indolis. spei. est autẽ indoles uirtutis indiciũ in puero: uel adolescẽte Valeri⁹ de indole: attiguã

Indoles

LOngũ est altius repetere: nec refert quẽadmodum acciderit: ut homo minime familiaris cœnarem apud quendam: ut sibi uidebatur lautum: & diligentem: ut mihi sordidum simul: & sumptuosum. Nam sibi: & paucis optima quædam: cæteris uilia: & minuta ponebat. Vinum etiam paruulis lagunculis in tria genera descripserat: non ut potestas eligendi: sed ne ius esset recusandi: & aliud sibi: & nobis: aliud minoribus amicis (nam gradatim amicos habet) aliud suis: nostrisq; libertis. Animaduertit: qui mihi proximus recũbebat: & an probarem interrogauit: negaui. tu ergo inquit quam cõsuetudinem sequeris? Respondi eadem omnibus pono: ad cœnam enim non ad notam inuito: cunctisq; rebus exæquo: quos toro: & mensa æquaui. etiam ne libertos? etiam: conuictores enim tunc: non libertos puto: & ille, magno tibi constat? minime. qui fieri potest? quia scilicet liberti mei non idem: quod ego bibunt: sed idem ego: quod liberti: & mehercule: si gulæ temperes: non est honerosum: quo utaris communicare cum pluribus. illa ergo reprimenda: illa quasi in ordinem redigenda est: si sumptibus parcas: quibus aliquanto rectius tua continentia: q̃ aliena contumelia consulas. Quorsus hæc? ne tibi optime indolis iuuẽi

inquit nunc quasi cunabula quædam:& clemẽta uirtutis:animiq; procedente tempore ad summum glo riæ cumulum peruenturi:& tam uitii q̃ uirtutis signum esse ostendit Liuius connumeratis Annibalis uirtutibus:& uitiis inquit cum hac indole uirtutũ:ac uitiorum triennio sub Asdrubale imperatore me- ruit. Immensa luxuria. dum sibi gulosissimi sunt. Specie.sub prætextu. Frugalitatis.dum aliis sunt auari. Tibi imponat.te decipiat.Iuuenalis:facile est barbato imponere regi:a quo impostor:idest dece- ptor emẽdanda dictio apud iurisconsultos: cũ passim legatur imposteres:pro impostores:& ita peruerse a quibusdã inrerpretet. Sub exemplo. per alios facta. Luxuriæ:& sordium: pdigalitatis:& auariciæ: sic Iuuenalis in similes inuectus:sed quis feret istas Lu- xuriæ sordes. Nouã societatẽ:inauditã & inusitatam coniunctionem diuersarũ rerum:cum dicatur duo cõtraria nõ pos se simul stare in eodem subiecto. Discre ta.singula. Turpissima.magnæ ifamiæ, Imponere

quorundam immensa luxuria specie frugalitatis imponat. Conuenit autem amori in te meo quo- ties tale aliquid inciderit sub exemplo præmone- re:quid debeas fugere. Igit' memẽto nihil magis esse uitandum:quam istam luxuriç:& sordium no uam societatem quæ quum sint turpissima discre- ta ac seperata:turpius iunguntur.

C.Plinius Macrino.S.

HEri a senatu Vestritio Spurinæ principe authore triumphalis statua decreta: non ita ut multis:qui nunq̃ in acie steterunt: nunq̃ castra uiderunt:nunq̃ denique tubas & sonum: nisi in spectaculis audierũt. Verum:ut illis qui de cus istud sudore:& sanguine: & factis assequeban tur.Nam Spurinna Bructeros regem ui:& armis i- duxit in regnum: ostentatoq; bello ferocissimam gentem:quod est pulcherrimum uictoriæ genus: terrore perdomuit. Et hic quidem uirtutis p̃miũ: illud solatiũ doloris accepit:quod filio eius Coc- cio:quem amisit absens:habitus est honor statuç. Rarum id in iuuene:sed p̃ hoc quoq; merebat':cuius Cõparati- uũ maius suplatiuo

Eri. imperatorem Spurinnæ rebus præclare gestis statuã triumphalem decreuisse: & fi lio eius Coccio defuncto in so latium patris Macrinum monet. Heri. scribit' etiam here antiquo more:quo lu uenalis utitur:imo fuit eius sæculi mos. nam Martialis dixit. Cur here quod de- deras.hodie puer hile negasti? & Fabius heri apud Terentium tanq̃ antiquum re cognoscit.& suis temporibus here scribi ostendit. A senatu. senatusconsulto.

Authore principe. ita uolẽte Traiano.

Triumphalis statua. in habitu trium- phãtis:lege Pli.libro.xxxiiii.capite quar- to de honore statuarum. Vestritio Spu rinnæ.qui Othoniani exercitus dux ad occupandos Padi ripas præmissus.Placentiam coloniam aduer sus Cecinnam strenue:& prudenter tutatus est:nam indomitum militem;& belli ignarum:neq; imperio parare uolentem intra mœnia cõtinuit:summo tamen suiipsius discrimine ne a suis perderetur sed ipse uolentes mœnibus eduxit:deinde noctis interuentu:cum Cecinna uenire nunciaretur timentes intro- duxit:strenueq; coloniam tunc maxime florentem tutatus est:ibi relicto modico præsidio: Macro cum cohortibus subuenit:uir sanctissimus qui ex longa senectute nihil præter solam prudentiam habebat: utraq; lingua doctissimus:& in ordine uitæ dispositus. Decreta.constituta.nam decreta principum:& senatus constitutiones dicuntur. Vt multis.quibus passim in foro pro libidine principum statua daba tur:in quod Iuuenalis satyricum fulmen torquet satyra prima non sine summa indignatione. In acie. in pugna. Vt illis.uiris statuæ decernuntur. Decus istud honorem triumphalis statuæ.Factis.præcla re gestis.sumpto initio ab Athenienſibus:qui primi Harmodio:& Aristogitoni tyrannicidis statuas po- suere. Bructerum.pro Bructerorum:sunt autem Bructeri Garmaniæ Populi secundum Claudianum syluæ Ercyniæ accolæ:qui quondam uicinarum consensu nationum super sexaginta milia ceciderunt: deinde cum nouos motus in Germania aduersus Romanum nomen excitassent: & aliquando superio- res facti mortua regina Velleda nomine imperium sub Domitiano recusarunt. postea eorum regem: qui ad Romanos confugerat Vestricius Spurinna Traiani iussu in regnum introduxit sine sanguine: & cæde:sed terrore solo domitis Bructeris: quos pariter sub Nerone a bello metu deterritos per Iulium Auitum tradit Tacitus: & procedente tempore a Constantino Constantii ad internitionem usq; dele- tos in laudibus eiusdem legitur. Vi:& armis.dum metuunt copias Romanorum armatas. Ostenta- to bello.tanquam omnino esset acie cum Bructeris decertaturus. Terrore.sine cæde. Pulcherrimum uictoriæ genus. sine sanguipe: & pugna hostem superare: ii autem merebantur ouationem minorem triumpho. Hoc. statuam triumphalem accepit in præmium rei benegest[illegible] Doloris. quem interitu filii conceperat. Absens, in expeditione contra Bructeros. Habitus est honor statuæ. donatus est Coccius statua honoris gratia. Rarum id in iuuene. raro accidit:ut statua ponatur iuueni in foro. Vestritius Spurinna Bructeri

Vulneri. dolori. Fomento.medela.ſolatio. Coccius.cuius mater Coccia:& auus maternus Coccei-anus. Specimen indolis.indicium futuræ uirtutis. Breuis.quia raptus eſt in flore ætatis.Hac immortalitate.hoc honore diu manſuro. Proferri.ulterius celebrari. Vt ſenex.ſi diutius uixiſſet. Prouocare.æquare. Illos uiros illuſtres:qui ob uirtutes ſtatuam in foro meruerunt. Exemplo. imitationi cæterorum iuuenum. Proſpectum.cautum. Bonas artes.bonos mores. Acuent: inde Auguſtus in publicis decorus opera cuiuſq; ducis manentibus titulis reſtituit:& ſtatuas omnium triumphali effigie in utraq; fori ſui porticu dedicauit. Acuent.incitabunt. Digni ſint his præmiis modo tales honores mereantur: & laetenter Traianum laudat: ſub quo meritis honores decernerentur. Principes. proceres.ſummates. Liberos ſuſcipiendos. ad uxorem ducendam: multi enim ſub malo principe cælibem uitam mallebãt: cum uiderent in perniciem ſui plerunq; filios tolli: quoſdam auaritia detinebat orbitatis munera aucupantes: nam lex illa de maritandis ordinibus iam exoleuerat:qua locupletes ad tollendos liberos ingentia præmia: & pares pœnæ cohortabantur. Publice reſpectu utilitatis publicæ. Priuatim.cauſa ipſius Coccii. Effigiem Icona formatam ad exemplar Coccii. Subinde. frequenter in quem ſenſum Liuiũ:Columellam:Martialem:plærunq; uſos annotauimus: ſed imprimis Tranquillum. Præter:iuxta.

Subinde

Commeare.ſpaciari cũ aliquo. Domi poſitæ.in atrio ſuper tabulino qui locus erat atrio proximus:authore Feſto. Celeberrimo loco urbis:ideſt in foro. Species:& uultus. nam authore Plinio ſolebant effigiẽ exprimere:& imaginẽ uiuentis quantũ per artem poterant reddere.

Refertur.repræſentatur.

STudes. Si quando poterit occupationibus urbanis diſſolui promittit Caninio uenturum ad Larium:ubi:& ſtudere: & piſcari: uenariq; commode liceat.

Larius

Simul.eodem die. Larium noſtrum. Larium lacum ad Comum patriam noſtram:ex quo Abdua fluuius exit. Polybius tamen hiſtoricus referente Strabone contra omnium opinionem ſcriptũ reliquit Larium longitudine fere ſtadiorum tercentum: latitudine triginta amnem eiicere Ticinum: Verbanum uero abduã quod quidam parum diligentes tanquã menda eſſet interpretis:ſiue Strabonis corriguntur:non anteriora reſpicientes: ubi Strabo Polybiũ dicit hoc aſſerere: quæque uſque ad finem libri quarti referuntur: ex eius ſententia dici: & alibi ſæpius Strabonem ſentire Larium emittere Abduam:non Ticinum. Appianus tamen: niſi menda eſt: ſcribit libro primo bellorum ciuilium flumen Larium ad Linternum defluere. Altiſſimus. maxime idoneus. Seceſſus. locus remotus a rebus urbanis: & ſecedere eſt ab urbe rus proficiſci ocii cauſa. Affatim. largiter. Suggerunt. ſubminiſtrant.

Strabonis locus

Aliquid.unum horum. Inuideo.quia uirum bonum non decet inuidia: præſertim aduerſus amicum. Angor.afficior moleſtia. Licere.eadẽ:quæ tibi licent. Aegri.deſiderant uinũ:balnea:aquã. Fõtes.gbus hauſtis æſtũ febris mitigẽt. Hos arctiſſimos laqueos.urbanas curas inſtantiſſimas. Soluere.

grauiſſimo uulneri magno aliquo fomento medendum fuit. Peæterea Coccius ipſe tam clarum ſpecimen indolis dederat: ut uita eius breuis: & anguſta debuerit hac uelut immortalitate proferri. Nam tanta eí ſanctitas:grauitas:authoritas etiam:ut poſſet ſenes illos prouocare uirtute: quibus nunc honore adæquatus eſt. Quo quidẽ honore (quantum ego interpretor) nõ modo defuncti memoriæ: dolori patris: uerumetiam exemplo proſpectum eſt. Acuent ad bonas artes iuuentutem:adoleſcẽtibus quoq; (ut digni ſint modo) tanta præmia conſtituta: acuent principes uiros ad liberos ſuſcipiẽdos:& gaudia ex ſuperſtitibus: & amiſſis tam glorioſa ſolatia. His ex cauſis ſtatua Cocci publice lætor:nec priuatim míus. amaui conſumatiſſimum iuuenem tã ardenter:q̃ nunc impatienter requiro. Erit ergo pergratum mihi hanc effigiem eius ſubinde intueri:ſubinde reſpicere: ſub hac conſiſtere: præter hanc commeare: etenim ſi defunctorum imagines domí poſitæ dolorem noſtrum leuant:quanto magis hæ: quibus in celeberrimo loco non modo ſpecies: & uultus illorum:ſed honor & gloria refertur.

C.Plinius Caninio Rufo.S.

STudes:an piſcaris: an uenaris: an ſimul omnia? poſſunt enim omnia ſimul fieri ad Larium noſtrum. nam lacus piſcem: feras ſiluæ: quibus lacus cingitur: ſtudia altiſſimus iſte ſeceſſus affatim ſuggerunt: ſed ſiue oia ſimul: ſiue aliqd facias:nõ poſſum dicere iuideo.angor tñ:nõ & mihi licere:q̃ ſic cõcupiſco:ut ęgri uinũ:balneа:fõtes.nunq̃ ne hos arctiſſimos laqueos:ſi ſoluere negat:abrũpã? nunq̃ puto. nã ueteri

perficere.absoluere conuenienter. Abrumpam. saltem relinquam imperfectos. Noua accrescunt, alia coaceruantur. Peraguntur.absoluuntur. Nexibus.annulis. Cathenis.sicut cathenas annuli connexi efficiunt in maius:& Mar.cathenatos labores appellat multiplices:& coniunctos libro primo.Expectant curæq;.cathenatiq; labores. Agmen. cumulus. Extenditur. augetur. in secunda lectione est ostenditur:idest exurgit:apparet.

ANxium. Apollinari. Euritium cõmendat:ut in petitione tribunatus adiuuet:exponens quot in illum beneficia contulerit.quibus uirtutibus: & parentum laudibus ornetur. Claudium apollinarem præfectum classis Tacitus. Apollinarem tragœdum Gellius: Cesennium Apollinarem Iurisconsultus Paulus memorant. fuerunt & alii plurimi Apollinares:antiquiores: & Secũdo posteriores:sed suspicor scriptã epistolam Domitio.s. Apollinari consuli designato:cuius Secũdus libro octauo meminit: uel Sulpitio Apollinari doctissimo:quem sane ex uerbis Gellii cõiector fuisse Cæcilii temporibus: ad quẽ Martialis suum scazonta mittit libro sexto: & græca scripsisse epigrammata scimus. Apollinaris

Anxium ad animum refert.inquietum ad corpus. Petitio:tribunatus. Erutii.legitur etiam Euritii. Mei.amicissimi.

Pro me.dum tribunatũ peterem. Pro me altero.pro Euritio: quẽ alterum me existimo. Alioquin.præterea. fic in panagyrico.in aliam tamen significationẽ usurpat Apuleius:nisi tandem inquit sapienter alioquin ipse mihi tulissem auxilium:pro imprimis. Existimatio.authoritas est in periculo. Latumclauum.dignitatem senatoriam.erat enim latusclauus uestis senatoria:ut docet Spartianus:& Trãquillus in Augusto referens liberis senatorum:quo celerius reipu.assuescerent protinus uirilem togam latumclauum induere:& curiæ interesse permisisse:& Claudium latumclauum: quãuis initio affirmasset non lecturum se senatorem nisi ciuem Romanum.ob nepotem etiam libertini filio tribuisse. & idẽ author in Augusto laticlauios senatores appellat:ac sumenti Augusto uirilem togam tunicam laticlaui resutam ex utraq; parte ad pedes eius decidisse:quo signo ostendebatur senatum futurum ei dicto parentem:ut omittam Cæsarem dictatorem usum fuisse latoclauo ad manus fimbriato:& præcinctum moliore cinctura. Lampridius in Seuero non latumclauum: sed laticlauiam uocat: dicens illum præfectis prætorii suis senatoriam addidisse dignitatem:ut uiri carissimi & essent:& dicerentur: quod antea: uel raro fuerat:uel omnino non fuerat:eo usq;:ut siquis imperatorum successorem præfecti prætorii dare uellet:laticlauiam eidem per libertum submitteret. Vopiscus clauatam uestem: & Lampridius auro insperſam appellant:erat autem clauus aureus purpuræ infixus quam tunicam laticlaui in modum gausape texi suis temporibus inceptam tradit Pli.senior:& Fabius inquit lumen clauus purpuræ loco insertus affert. Vlpianus de auro:& argento legato.claui aurei:& purpuræ pars sunt uestimentorum. Pomponius clauos uestimentis consutos tamen uestẽ legata contineri.accessionis uice cedunt: quæ sunt insitæ uestimentis picturæ:clauiq; qui uestibus insuuntur. Cæsare nostro. Traiano:quo usus est familiarissime. Impetraui.cum non esset Euritius ciuis Romanus senatoriam dignitatem:ac quæsturam ab imperatore impetraui:an quia ante tempus gerendorum honorũ:quamuis ciuis esset: nam inquit Vlpianus de minoribus annis.xxy.ad munera: siue honores creandis iusta ætas seruanda est nec ante tempus legitimũ nisi ab imperatore ad magistratus creari poterant. Quæsturam.quæ dignitas erat honorum initium:de qua alibi latius. Suffragio.auxilio:fauore. Ius.nõ enim omnibus licebat petere magistratus:unde tradit Tacitus Veientonem accusatum:q; ab eo uendita fuissent munera principis:& adipiscẽdoq; honoq; ius:nam & si fuisset iure municipali:quo tantum muneris honorarii cũ populo Romano particeps erat:tamen authore Gellio id ius iam obliteratũ:& per innoticiã inusitatũ manebat. Tribunatus.plebis intellige pro quo consequendo Clodius plebeiũ se fecit: cũ non liceret nobilioribus eã dignitatem petere.quẽ modum potuit seruasse Euritius.sequẽtia faciunt ut credã fuisse tribunatũ plebis: magis quã legionũ:quanquã Tranquillus tradat Augustũ statim post uirilẽ togam liberis senatoq; latumclauum indulsisse:& curiæ interesse permisisse: militiamq; auspicantibus non tribunatũ modo legionũ:sed etiã præfecturas alaq; dedisse. In senatu:cui creandoq; magistratuum potestatẽ concesserat Cæsar. Decepisse.si reiiciatur tanq; indignus:& Traiano dignum omni dignitate persuaserim. Talẽ.

C.Plinius Apollinari.S.

ANxium me: & inquietum habet petitio Sexti Euritii mei:afficior cura;& quam pro me sollicitudinem non adii: quasi pro me altero patior; & alioquin meus pudor: mea existimatio: mea dignitas in discrimen adducitur. Ego Sexto latumclauum a Cæsare nostro: Ego quæsturam impetraui: meo suffragio peruenit ad ius tribunatum petendi: quem nisi obtinet in senatu: uereor ne decepisse Cæsarem uidear. Proinde adnitendum mihi:ut talem eum iudicent

dignum.Omnes quibus datum eſt ius creandorum tribunorum. Incitaret.accenderet. Studium.diligentiam. Adiutum.adiuuari. Iuuenem.Euritium. Et quidem.digniſſimum. Tota domo.affinibus eius omnibus. Euritius Clarus:quem ſcribit Gellius fuiſſe præfectum urbis:morum:litterarumq; ueterum ſtudioſiſſimum. Sanctus.ad mores perfectiſſimos & uitæ integritatem. Antiquus. tam ad uirtutis ſeueritatem:q̃ ad cognitionem rerum antiquarum. Diſertus.ad eloquentiam refertur. Pari. ſumma. Verecundia.modeſtia.magis enim in ſtudis timor:q̃ fiducia homines decet. C.Septitium: Septium: cuius cõſilio epiſtolas publicauit.

Euritius

Certatim.ſedulo. Aequaliter. maxime. In uno.Euritio: ſi meo auxilio tribunatum adipiſcetur. Stationes.ubi cõſident ciues in ocio fabulãdi cauſa. Precibus.ad preces uſque deſcendo. Muneris officii. Tanti. quanti ego puto ideſt maximi. Vicem. beneficium par.

Si non repoſces.non rogatus. Dilige ris.a poſſibili nititur perſuadere. Oſtende.a facili.nam ut ſolũ cognoſcatur hoc tibi placere ſtatim multi ſuffragatores occurrent. Quod uelis. creari Euritiũ Tribunum.

omnes:qualem eſſe princeps mihi credidit.Q uę cauſa ſi ſtudium meum non incitaret:adiutum tamen cuperem iuuenem probiſſimum. grauiſſimum:eruditiſſimum:omni deniq; laude digniſſimum:& quidem cum tota domo.Nam pater eius Euritius Clarus uir ſanctus:antiquus:diſertus: atq; in agendis cauſis exercitatus:quas ſumma fide: pari conſtantia:nec uerecundia minore defendit. Habet auunculum.C.Septitium:quo nihil ueriꝰ:nihil ſimplicius:nihil candidius: nihil fidelius noui.oẽs me certatim:& tamen æqualiter amant: omnibus nunc ego in uno referre gratiã poſſum. Itaq; præhenſo amicos.ſupplico: ambio domos: ſtationeſq; circumeo:quãtumq; uel auctoritate: uel gratia ualeam:precibus experior:te quoq; ob obſecro:ut aliquam muneris mei partem ſuſcipere tanti putes:reddam uicem ſi repoſces: reddam: & ſi non repoſces:diligeris:coleris: frequentaris: oſtende modo uelle te:nec deerunt: qui quod uelis:cupiant.

C.Plinius Octauio.S.

NOminem.Octauium admiratur poſſe tandiu cõtinere uerſus ſuos:hortaturq; ad editionem ſic Martialis Fauſtinum libro primo.Nominem: uera lectio non hominem:ut Laurẽtiũ Vallam: & alios uideo legere. Durum.aſperum: nimiũ ſeuerũ.inurbanũ:pariter Vlpianus titulo de furtis:& idẽ in panagyrico:Papinianus etiã pro inhumano:ſicut. M. Tullius de perfecto oratore pro agreſti. Libros. metro cõſtãtes. Teneas.cohibeas apud te. Quouſq;.perinde ac ſi diceret ſemper ne. Inuidebis.per inuidiã auferes. Laudem. quã publicatione illoꝝ conſequeris. Voluptatem.ex lectione:& tua laude. Per ora.in publicũ.in celebrationẽ. Virg.uolitare per ora. in eundẽ ſenſum dixit. Iiſdem ſpaciis.per iperiũ Romanũ:nam latinitatem conati ſunt Romanoꝝ priſci una cum imperio diffundere. teſtatur Valerius maximus libro ſecundo:capite de inſtitutis. Magna expectatio.multũ deſiderantur. Fruſtrari.deludere. Enotuere.in notitiam:& publicũ uenerunt. Clauſtra.ſcriniũ. Refregerunt.exierunt. In corpus.i opus itegrũ.

Durum

NOminem te patiẽtem:uel potius durum ac pene crudelem? qui tam inſignes libros: tandiu teneas? quouſq;: & tibi:& nobis inuidebis? tibi maximam laudem:nobis uoluptatem. Sine per hora hominum ferantur: iiſdẽq; quibus lingua Romana ſpaciis peruagent:magna etiam longaq; expectatio eſt: quam fruſtrari adhuc:& differre nõ debes. Enotuere quidam tui uerſus: & inuito te clauſtra refregerunt: hos niſi retrahis in corpus:quandoq; ut errones aliquem: cuius dicantur:inueniẽt. Habe ante oculos mortalitatem:a qua aſſerere te hoc uno monumento potes:Nam cætera fragilia: & caduca nõ minus: q̃ ipſi homines occidunt:deſinuntq; dices: ut ſoles:amici mei uiderint:opto equidem amicos tibi

Erro

Errones.uagabũdi ſerui.& fugitiui:ſic enim iterpretaf Vlpianus Titulo de ſeruis fugitiuis q̃q̃ Arrianus de re militari uelit erronis crimen in ſeruo leuius eẽ q̃ fugitiui.inde Labeo puſillũ fugitiuũ erronem appellat: ut ex diuerſo fugitiuũ magnũ erronem:in ſumma erro eſt: qui non equidẽ fugit: ſed frequenter ſine cã uagatur: & tẽporibus in res nugatorias cõſumptis ſerius domũ redit.hinc Colu mella erronẽ. Apum ducẽ.cenſet detractis alis uelut quadam compede domi retinendum. P. Nigidius ſtellas erraticas authore Gellio errones appellabãt:quas Apule.erronias:& uagas uocat. Cuius dicant.q ſibi illos uẽdicet. Aſſere, liberare, remouer. Monumẽto.lrãꝝ. Cætera.bõa,caduca.cito iteritura. Videri

prouidebunt:edent post me. Intentionis.diligentiæ. Dispice.considera.Parum prouidũ.imprudens. Quod publicationem tuorum librorum. Interim.postea discernit rem: quæ ad narrationem superiorem pertinet. Vt uoles.facito ut lubet. Recita.recitare est librum:uel suum:uel alienum repetere. Cicero pro Cluẽtio.tris:& ipse excitauit recitatores cum singulis libellis. Præsumo.quibusdam signis intelligo ante tempus. Imaginor.in animum:& phantasiam induco.ac per imaginem intueor.concursus.auditorum. Clamor.laudantium. Silentium. intentio. stupor. Dico.causas ago. Acre.uigilans. Interim Recitare

tam fideles:tam eruditos:tam laboriosos: ut tantum curæ:intentionisq; suscipere:& possint: & uelint:sed dispice ne sit parum prouidum sperare ex aliis:quod tibi ipse non præstes:& de editione quidem interim:ut uoles:recita saltem:quo magis libeat emittere: utq; tandem percipias gaudium: quod ego olim pro te non temere præsumo. Imaginor.n.qui concursus:que admiratio te:qui clamor:quod etiam silentium maneat:quo ego cum dico:uel recito:nõ minus q̃ clamore delector. Sit modo silentium acre:& intentum:& cupidum ulteriora audiẽdi:hoc fructu tanto:tam pato desine studia tua infinita ista cunctatione fraudare:quæ cũ modum excedit:uerendum est ne inertiæ:& desidiæ:uel ẽt timiditatis nomẽ accipiat.

C.Plinius Arriano.S.

SOlet esse gaudio tibi: si quid actum est in senatu dignum ordine illo: quamuis enim quietis amore secesseris: insidet tamen animo tuo maiestatis publicæ cura. Accipe ergo quod per hos dies actum est personæ claritate famosum: seueritate exempli salubre: rei magnitudine æternum. Marius Priscus accusantibus Afris: quibus proconsule præfuit: omissa defensione iudices petiit Ego: & Cor. Tacitus ad esse prouincialibus iussi existimauimus fidei nostræ conuenire:notũ senatui facere: excessisse prisco immanitate:sæuitia crimina:qbus dari iudices

Fructu.gaudio. Fraudare.priuaẽ.Studia.tuas lucubrationes. Quæ mora. Inertiæ.nimia cunctatio solet non modo pigritiæ:sed timiditati ascribi:& ipsa emendatio finẽ habet authore Quintiliano.apud quem plura lege libro decimo:capite de emendatione.

SOlet.Marius Priscus Africæ proconsul a prouincialibus cum suis ministris accusatus repetundarum agente Secũdo damnatus est.hoc senatusconsultum laudat:at Iuuenalis carpit. Illo senatorio.Quietis.ocii.Secesseris.ab administratiõe rerum publicarum:& urbe abieris. Insidet. remanet. Maiestatis publicæ.senatus dignitatis: & amplitudinis:quæ maioribus insunt:unde Ioui maiestatem ascribunt poetæ: & Imperatoribus rerum scriptores:de qua Valerius. est:& illa quasi priuata censura maiestas clarorum uirorum sine tribunaliũ fastigio:sine apparitorum ministerio: potẽs in amplitudine sua obtinẽda. grato enĩ & iucundo introitu animis hominum illabitur admirationis prætexta uelata: quam recte quis diceret longum:& beatum honorem esse sine honore: dicta authore Festo a magnitudine:hinc Curtius hominibus barbaris in corporum maiestate ueneratione esse dixit. Famosum. clarum:cognitum: uocabulum mediũ: quo Apuleius cũ laude utitur:secus alii. Maiestas Famosum

Personæ.Marii Prisci. Claritate. qa consularis:& septem uir epulonũ fuit. Exempli.quo cæteri:qui præfuturi sunt prouinciis deterrebuntur a rapinis: ne & ipsi pariter damnentur. Rei.causæ.habent ista locum procemii:sicut sequẽtia narrationis. Accusantibus afris.Marium Priscum ex Bethica proconsulem Africæ una ciuitas publice:multisq; priuatim reum perægerunt.hæc Secundus libro tertio. Proconsule.præfuit. proconsulatu suo rexit Africam. Omissa defensione.non enim.poterat dicere hanc causam non constare:neq; factũ negare:neque non esse quod obiicebatur:neque ut recte factum defendi poterat:quare contentus erat Priscus:ut relictis cæteris criminib9:de repetundis tantum iudicarent:ne dum se defendere conatur in senatu atrociora detegerentur:& iudices facilius q̃ senatores putabat posse corrũpere. Iudices petiit. postulauit ut sibi darentur iudices.primũ iudicia in manu equitum fuerunt:deinde per Syllam ad senatũ traducta:postea lege Aurelia ad equites:senatores:tribunos ærarios.Iulius Cæsar ad duo genera iudicũ redegit. eq̃stris ordinis:& senatorii.tribũos ærarios:quod erat tertiũ substulit. Iussi a senatu.soliti dari prõnos publice põter Secũdũ oñdit.M.T.pro Murena. Adesse.opẽ ferre. Prouincialibus.Afris. fuit enĩ Africa post deletã Carthaginẽ redacta in formã prouinciæ:scilicet sublatis regibus: & aliorum pricipatu paruit romanis legibus: & iudicibus:tributis insuper impositis.quod ne Paulum Orosium:& Tacitum citemus:Cæsar libro septio belli gallici docet:nã cõmutatis legibus illaꝝ gentiũ securib9 fiebat subiecta ꝓuincia:& a ꝓconsulibus regebaẽ iure romano. Excessisse cria.maiora patraſſe scelera q̃ ut iudicibus ordinariis excutiẽda. Immanitate.crudelitate. Dari iudices.demãdari eis:quos iudicii cã Iudices Prouinciæ forma

delegisset senatus libro vi. idē testatur accusasse. Marium Priscum: qui lege repetundarum damnatus, utebatur clæmentia legis: cuius seueritatem immanitate criminum excesserat. Condemnandos. in exilium detrudendo. ut equitem romanum unum. Interficiendos: ut septem eius amicos: & alterum equitem ro. Respondit. mihi: & Tacito pro Mario. Fronto Catius. Frontones multos fuisse lego: nam Frontonis cum Tito amicicia coniuncti bis meminit Iosephus: & Tacitus Iulii Frontonis in rebus Othonis: & Licinium Frontonem monstrat Vlpianus fuisse sub Imp. Antonino. Frontonem consulem sub Nerua Dion: quem Mar. & bello: & pace clarum prædicat. fuit igitur Cornelius Fronto Catius orator nobilissimus romanæ eloquentiæ non secundum: sed alterum decus: q̄q̄ illi Macrobius sic cum dicendi genus ascribat: Antonini philosophi præceptor: Dion testatur in Adriano plurimum floruisse: & primas in agendis causis partes habuisse: cuius Cæcilius alibi: & Iuue. in prima satyrarum mentionem faciunt. neq; ignoro Vlpianum de pœnis tradere Iulio Frontōi rescripsisse Adrianum Catiorum cognomina uetustissima testantur scriptores: & sepulchrorum antiqua epitaphia: quæ nos Veronæ interdum: sed inter Insubres frequentius annotauimus: hodieq; Nouariæ amplissima familia parili cognomento durat. Deprecatusq; est. usus est deprecatione: sicut locus poscebat: Fabio. n. referente lib. vii. in senatu: & apud principem: & ubicunq; iuris clæmentia est: habet locum deprecatio: in qua plurimū ualent pro ipso qui reus est hæc tria: in ante acta uita: si innocens fuit: si benemeritus: si spes in futurum innocenter uicturi: & in aliquo usu futuri. præterea si uel aliis incommodis: uel præsenti periculo: uel pœnitentia uideatur satis pœnarum dedisse. extra. nobilitas: dignitas: propinquitas: amici. Mar. Tul. tamen libro. ii. de oratore deprecationem opinatur infimum obtinere locum: sed nonnunquam utilem esse. Repetundarum legem. lata repetundarum lex primum a. L. Pisone tribuno pl. alii a Manlio Acilio Glabrione. demum a Iulio Cæsare lex Iulia repetundarum appellata: quæ pertinet ad eas pecunias: quas quis in magistratu: potestate: curatione: legatione: uel quo alio officio: munere. ministerio ue publico acceperit: uel eum exco horte cuius eorum est: uel quo magis: aut minus quid ex suo officio fecerit. hæc secundum Marcellum: & Venuleium. alii breuius circūscripsere dicentes legem repetūdarum latam esse contra eos: qui in magistratu: pecunias uel ui: uel fraude abstulisset. Gratianus: & Val. Imp. repetūdæ dānatum quadruplū eius quod accepit persoluere iubēt. ergo. Vltra legē. ultra quadruplum ex lege cōstitutum q̄q̄ Marcel lus. ff. xl viii. dicat nō fuisse certam pœnā damnatus repetundarum constitutam. sed puniri: uel exilio: uel ēt durius pro ut admisissent. quid enim si ob hominem necādum pecuniam acceperint: uel licet nō acceperint: c lore. tñ inducti interfecerint: uel innocentē: uel quem punire non debuerant? capite plecti debent: uel in insulā deportari. īde exorta illa Iuuenalis īdignatio: q̄ homicidā nō necassent: uel deportassent: non ob pecuniam priuati uiri in ærariū relatā: ut quidam opinātur. Mouendarum lachrymarum peritissimus: sciens auditores. & iudices ad misericordiam commouere. Vento. turbine: impetu: copia uehemēter. Impleuit uela. amplificauit oratiōem. perstat in translatione sumpta a uento. tonat aūt ista oratio opportune. Contentio. lis. altercatio. orta est inter patronos: an magis senatores diuersa sentientes. Cognitionem senatus. ius inquirendorum criminum per senatum cognoscere enim est disquirere & examinare crimina: unde Virg. de Minoe tanq̄ de iudice dixit: uitasq̄: & crimina discit: & Iuuena. iam cognitione peracta. Lege. repetundæ: quia senatus secundum eam censuerat: ut mulctaretur. an magis lege: qua cautum erat ne bis de eadem re agere liceret. quare qui fauebant Mario dicebant senatum iam decreuisse: ut repetūdæ tātum damnaretur: neq; posse iam peracta cognitiōe amplius retractare: secus alii sentiebāt libeq; pribus esse cognoscere quicquid uoluissent: nā sicut princeps nō subiacet legibus: ita nec senatus illius uices sustinēs. Solutam. legibus nō obnoxiam. Admisisset. peccasset. Tantū uindicandum parem pœnā decernendam. Nouissime. postremo. Iulius Ferox. Feroci scripsisse Procu lum meminit iurisconsultus Paulus. Iulium Ferocem clarissimum uirum: & plurimæ authoritatis testātur Traiani litteræ. hūc Secūdus alibi doctissimū memorat: & Tiberis curatorem antiqu⁹ in lapide titulus adhuc extās. Ex authoritate Impe. Cæs. Diui Neruæ Traiāi Aug. Germanici: pont. Max. Trib. pot. v. Cos. iiii. pp. Ti Iuli⁹ Ferox curator aluei: & rippæ Tiberis: & cloacæ urbis termīauit rippam. R. R. ad prox. cip. p. xxii. ff. ii. s. Consul designatus. qui proximis cal. martiis creati fuerant consules sequētibus cal. ianuariis cōsulatum inibāt: q̄uis etiam prius initum legamus: ut apud Liuium cal. martiis: qui uero postea creabātur in sequentem annū: ii designati dicebātur authore Flauio Vopisco: postremo adeo crescuit ambitio sub impatoribus: ut uno anno tradat Lampridius sub Commodo fuisse uiginti q̄nq; consu

Fronto

Catius

Repetundæ lex.

Iuuena. locus

Cōtentio. Cognoscere

Iulius ferox

Cōsules Designati

poſſent: cum ob innocentes condemnādos: interficiendos etiam pecunias accepisset. Respondit Fronto Catius: deprecatusq; est: ne quid ultra repetundarum legem quæreretur: omniaq; actionis suæ uela uir mouendarū lachrymarū peritissimus quodam uelut uento miserationis impleuit. Magna contētio: magni utrinq; clamores: aliis cognitionē Senatus lege cōclusam: aliis liberā solutāq; dicentibus: quātumq; admisisset reus: tantum uindicandū. Nouissime cos. des. Iulius Ferox uir

les deſignatos.cum igitur res aliqua relata fuerat ad ſenatum:conſules qui præſidebant primum deſignatos conſules ſuper ea ſententiam rogabant: ac deinceps cæteros ſenatores. Rectus. ad iuſtitiam refertur. Sanctus. ad uitæ integritatem. Iudices dandos. qui de repetundis iudicarent. Interim. dum euocantur conſcii: an interim ideſt ſtatim dandos iudices: ut Terentius in Ecyra. interim miris modis odiſſe cœpit Soſtratam. Euocandos. introducendos in ſenatum. Innocentium. reorum immeritorum. Pœnas. ſupplicia: Vendidiſſe. Marium ſubaudi. Prævaluit. ſuperior fuit: & potior. Sola frequens. ab omnibus comproba ta. Miſericordia. M. Tullius ex authoritate rhetoris apollonii lachryma inquit nihil citius areſcit: & Fabius libro ſexto: nec ſine cauſa dictum eſt: nihil facilius: q̃ lachrymas inareſcere: nam cum etiam ueros dolores mitiget tempus: citius euaneſcat neceſſe eſt illa: quam dicendo effinximus imago. Impetus: motus. affectus: Relicta. præſidio deſtituta. eſt alia lectio ſatis commoda reſtincta. Conſidunt. minuuntur. ceſſant. Permiſto. confuſo. Pateſcit. detegitur. Contemplatio rerum. conſideratio: & cognitio cauſarum. Cum ſepararis a turba. cum ſolus ſententiam dicis attẽ tis cæteris. Turba. ſtrepitu: & clamore multorum. Adeſſe iuſſi. poſtulati apd̃ patres. Vitellius. Honoratus. Fabium Honoratum in antiquis memoriis reperio. Spartianus in Seuero Honorati cuiuſdam mentionem fecit: & Plutarchus in uita Galbæ Antonini Honorati: ubi etiam Vitellium Martianum nominat diuus Hieronymus Honoratum præfectum prætorio Galliarum primum. Flauius Martianus. Martiano libro ſexto ſcribit Martialis: & Martianum Iuriſcõ ſultum fuiſſe lego: & Aelium Martianũ Vticæ proconſulem imperãte Antonino Pio refert Vlpianus: ut omittam Icelium libertum cognomẽto Martianũ: ac uirum eruditiſſimũ Martianum Capellam. ſatis conſtat ex teſtimonio Caliſtrati. ff. quarto Martianum ſub Traiano fuiſſe accuſatum. Trecentis milibus nummũ: uidelicet trecentis ſex tertiis. Arguebatur. conuincebatur. probabatur. Vltimá pœnam. necem. Plura. quæ ſtatim ſequuntur. Fuſtibus. nodoſis ſtipitibus: & uirgis. In metallũ. qui ad effodiẽda metalla damnati erant cũ die: noctuque in labore perſeuerarent continua defatigatione moriebantur: cũ nulla eis ab opere daretur requies: aut laboris intermiſſio: ſed uerberibus coacti raro diu uiuerent. robuſtiori quidam corpore & animi uigore plurimum temporis in illa uerſabantur calamitate: quibus tamen ob miſeriæ magnitudinem mors erat uita optabilior. hæc ſumpta ex Diodoro. inter eos autẽ qui in metallum: & qui in opus metalli damnantur differentia eſt tantum in uinculis ſecundum iuriſconſultum: q̃ qui in metallum dãnantur grauioribus uinculis præmuntur: qui in opus metalli leuioribus. præfecto plane urbis ſpecialiter competere ius in metallum damnandi: & exempla diui Seueri: & Antonini ad Fabium Cillonem exprimunt tradente Vlpiano: quo authore. ff. primo: qui uniuerſas prouincias regunt ius gladii habent: & in metallum dandi eis poteſtas permiſſa eſt. metalli. quidem ſupplicium tam ad perſonas liberas: q̃ ad ſeruiles pertinet conditiones. ſed ueterani: & eorum liberi nec in metallum damnabuntur: nec in opus publicum: uel ad beſtias: nec fuſtibus cedentur. eãdem fere Vlpianus titulo de decurionibus: & eorum filiis. pria Semiramis captiuos iſti ſupplicio deſtinauit: q̃ notauit Suidas in dictiõe Semiramis: id quod etiam uidetur intellexiſſe: in Superbus. Strangulatus. ſuffocatus laqueo. quæ omnia patrauerat contra legem Iuliam de repetundis: qua præcipitur: ne quis ob hominem in uincula publica coniiciendum: uinciendũ: uinciri ue iubendum: ex ue uinculis dimittendum: ne ue quis ob hominem condemnandũ: abſoluendum ue: ne ue ob liteẽ æſtimandam: iudicium ue capitis faciendum pecuniæ aliquid accipiat. Opportuna. in tẽpore: nã morte declinauit dedecus: & ſupplicia: quæ ſubiuiſſet: ſi uixiſſet: & dãnatus nemo uideri poſſit. anteq̃ de eo forte iudicium redditũ: & pronunciatũ eſſet neq̃ cuiuſq̃ mortui bona: anteq̃ de eo Romæ pnunciatũ ſit: publicata ſunt: eaq̃ bona hæredes poſſidere debent. unde

Interi

Lachryma exareſcit

Vitellius Honoratuſ

Martia.

In Metallũ damnari

rectus: & ſanctus Mario quidem iudices interim cenſuit dandos: euocandos autem: quibus dicere tur innocentium pœnas uendidiſſe: Q uæ ſententia non prævaluit modo: ſed omnino poſt tantas diſſenſiones fuit ſola frequens: adnotatumq̃ experimentis: quod fauor: & miſericordia acres: & uehementes primos impetus habent: paulatim conſilio: & ratione quaſi reſtincta conſidunt. Vnde euenit: ut quod multi clamore permixto tuentur: nemo tacentibus cæteris dicere uelit: pateſcit enim cum ſepararis a turba contemplatio rerum: quæ turba teguntur. Venerunt qui adeſſe erant iuſſi: Vitellius Honoratus: & Flauius Martianus: ex quibus Honoratus. ccc. milibus exilium equitis Romani: ſeptemq̃ amicorũ eius ultimã pœnã: Martianus unius eqtis. Ro. D. cc. milibus plura ſupplicia arguebatur emiſſe: erat enim fuſtibus cæſus: damnatus in metallum: ſtrãgulatus in carcere: Sed Honoratum cognitioni Sẽatus mors opportuna ſubtraxit. Martianus

Martianus titulo de bonis eorum:qui ante ſententiam mortem ſibi coſciuerint: inquit: qui rei criminis non poſtulati manus ſibi intulerunt bona eorum fiſco non uendicentur:non enim facti ſcelus obnoxiũ: ſed conſcientiæ metum in reo ueluti confeſſo teneri placuit.ergo:aut poſtulati eſſe debent: aut in ſcelere depræhenſi: ut ſi ſe interfecerint bona eorum confiſcentur. opportune igitur mortuus eſt Honoratus: antequam poſtularetur. nam bona eius ad hæredes pertinebant. Cognitioni ſenatus. ut patres diſcuterent: & examinarent eius crimina. Inductus. intromiſſus in ſenatum. Tutius Cerealis. Ce

Cerealis

reales multos circa illa tempora fuiſſe notaui:Minum Cerealem:& Iunium filium ſub Adriano. ad Vellium Cerealẽ alibi Secundus:ſicut Martialis ad iulium Cerealem libro undecimo qui bellum giganteum heroico ſcripſit. Turullii Cerealis:& Petilii Tacitus cum Ioſepho:& Dione meminere. Suidas inſuper Primum Cerealem citat. Conſularis. qui conſulatum geſſerat. Iure ſenatorio.ius ſenatori erat:ſi Gel.libro quarto credimus:ut ſententiam rogatus: ante quicquid uellet:& quoad uellet de alia re diceret. Inuidioſiorem.maiori inuidiæ obnoxium Priſcum. Cõmune crimen. Marii uendentis plura ſupplicia equitis romani: & Martiani mentis. Dilui.tolli.falſum argui. Vtroq;. Mario:& Martiano. In proximum ſenatũ. uſq; in eum diem:quo primum ſenatores in curiam cõuenirent.non enim omni quoq; die ſenatus habebatur:ut eſt uidere apud Mar. Tullium. Auguſtiſſimus.maieſtatis plenus.uenerandus. Pauſanias Auguſtus idem eſt: ꝙ uenerãdus.

Auguſtus

Dion Octauius Auguſti cognomen recepit tanquam maius aliquod ſupra mortales:omnia enim ueneranda:& ſacra auguſta romani appellant.ꝙ luculentius Tranquillus exequitur Octauium dicens ex Munacii Planci ſententia accepiſſe cognomen Auguſti:ꝙ loca religioſa in quibus augurato quid conſecraretur auguſta dicãtur ab actu: uel ab auium geſtu:geſtu ue:ſicut etiam Ennius docet ſcribens: Auguſto augurio poſtquam inclyta condita Roma eſt.ab illo igitur ſecundum Dionem omnes deinceps imperatores Auguſti cognomentum ſibi uendicarunt:quo ſignificatur omnium rerum poteſtas.quare Secundus non iniuria p̃ſente imperatore auguſtiſſimum conſpectum dixit. Princeps preſidebat. Traianus cæteros ſenatores præibat:& princeps ſenatus erat.quia conſul:nam conſulum alter uniuerſo ſenatui præerat:habebatq; poteſtatẽ rogãdarum ſententiarum.eum principem ſenatus a romanis. πρωτον a græcis appellatum quidam prodidere. ſciendum præſidis nomeu Martiano.ff.primo atteſtante generale eſſe eo quod:& ꝓconſules: & legati Cæſaris:& omnes prouincias regentes licet ſenatores ſunt:præſides appellantur. Ad hæc.præterea. Ianuarius.quo ſolebant conſulatum inire authore Ouidio in faſtis. Cũ cætera. aliorum uirorũ frequentia. Senatorum frequentia.qui in principio anni plures quã aliis temporibus ſolẽt intereſſe ſenatui:tum celebritate conſulum ineuntium magiſtratum:tum rebus ruſticis exoluti. Cauſæ amplitudo.reſpectu accuſatorum:& reorum:ac criminum. Expectatio.deſiderium. Fama diuulgatio cauſæ. Inſitum.natiuum ac proprium. Inuſitata.tunc temporis inſolita raro inquit alibi Secundus inci debat cauſa:uel perſonarum claritate:uel negocii magnitudine inſignis. Exciuerat.ſuſcitauerat.cõuocauerat. Omnes:ſenatores:reſpiciunt enim hæc frequentiam patrum. Imaginare:reputa. Sollicitudo Mar.Tullius de oratore teſtatur eum optime dicere:qui maxime dicendi difficultatem uarioſque euentus orationis:expectationemque hominum pertimeſcat. Nobis.aduocatis. nam cauſa una a pluribus defendebatur:ꝙ introductum temporibus.Ciceronis uidetur:qui libro de claris oratoribus hãc conſuetudinem multis repræhendit.raro tamen ſupra quattuor utebantur patronis: poſt bella ciuilia ante legem Iuliam uſque ad duodenos eſt prouentum: deir de quot ſenatui placuiſſent. Super. de. Cœtu.ſenatorum conuentu.priſcis temporibus tercentum ſenatores fuiſſe legimus Mar. Tullius quadringentos: & decem cõnumerat in ea oratione:quã in ſenatu pro redditu ſuo dixit. Tranquillus imperante Auguſto ſupra mille p gratiã:& præmium allectos ſcribit:quos tamen idẽ princeps ad modũ priſtinũ:& ſplendorẽ redegit duabns lectiõibus. Cæſare. Traiano. Non ſemel.moltoties.Nuſquã.apud

Præſes

Patroni quot.

Séatores quot.

Inductus é abſente Príſco. Itaq; Tutius Cerealis conſularis iure Senatorio poſtulauit: ut Príſcus certior fieret: ſiue quia inuidioſiorem fore arbitrabatur: ſi preſens fuiſſet: ſiue: quod maxime credo: quia æquiſſimum erat commune crimen ab utroque defendi & ſi dilui non potuiſſet: in utroque puniri. Dilata res eſt in proximum Senatum: cuius ipſe conſpectus auguſtiſſimus fuit: princeps preſidebat: erat enim cos. ad hoc Ianuarius menſis: cum cætera: tum precipue ſenatorum frequentia celeberrimus. Præterea cauſæ amplitudo: auctaque dilatione expectatio: & fama: inſitumque mortalibus ſtudium magna: & inuſitata noſcendi omnes undique exciuerat. Imaginare quæ ſollicitudo nobis: qui metus: quibus ſuper tanta re in illo cœtu præſente Cæſare dicendum erat. Equidem in Senatu non ſemel ægi: quinimmo nuſquam

nullos iudices. Præmouebant.antequam inciperem perturbabant. Obſeruabatur. conſiderabatur legitur etiam obuerſebatur ſcilicet occurſabat mihi. Cauſæ difficultas.non circa chrimina quæſatis arguebantur.ſed propter Priſci dignitatem. Illa.frequentiam ſenatorum:& præſentiam Cæſaris:& reliqua. Stabat.occurrebat Priſcus in animo quod fuiſſet conſul:& ſeptemuir epulonuz:& rurſum mihi uidebatur omni honore priuatus.hoc ſolet euenire in metu:ſic ad Fundanium de ſe ipſo. me conſularem inquit eſſe non ſentio:rurſus mihi uideor. Epulones quos antiqui epulonos authore Feſto dixerunt.Iouis optimi maxi.paraſiti erant datum his nomen: quod epulas índicendi Ioui:cæteriſque diis poteſtatem haberent.unde Martialis capitolinas: & pontificum dapes epulonũ uocat: quas puto Tranquillum notaſſe in Auguſto ubi refert ſex deos.& totidem deas in capitolio diſcubuiſſe:& Varronem de agricultura collegiorum cœnas: quæ tunc innumerabiles excandefaciebant annonam macelli.in hos diuus Auguſtinus libro ſexto de ciuitate dei tanquam in paraſitos Iouis:& mimos Varrone dicante inuehitur:& tertio eiuſdem uoluminis helluones:atque ſacrificiorum adipibus inhiantes: & fallacium diuinationũ calliginem appellando.M.Tullius de reſponſis haruſpicum teſtatur ſiquid in ludis eſſet prætermiſſum:aut commiſſuz. epulones ſolitos ad pontifices referre: quorum de ſententia illi iidem renouati:& inſtaurati celebrabantur: & tertio de oratore pontifices inquit ueteres propter ſacrificiorum multitudinem tres uiros epulones eſſe uoluiſſe:cum eſſent ipſi a Numa:ut etiam illud ludorum epulare ſacrificium facerent:inſtituti.poſtea auctus eſt numerus:& ſeptem creari cœpti:hinc Lucanus.ſemptemuirq; epulis feſtus:& Iuuena.quis fercula ſeptem Secreto cœnauit auus:erant autem epulones ſũmæ authoritatis:flaminibus:auguribus:quindecimuiris pares: & cuius pater ſecundũ Gellium ſeptemuir epulonum fuiſſet:eam excuſationem merebatur:ne in conſortiũ Veſtæ legeretur.plura lege apud Macrob.& recentiores. Iam neutrũ.iam priuatus utroq; magiſtratu. Damnatũ.repetundarũ:an quod omiſſa defenſione ſuo ſe iudicio obnoxiũ criminibus reddiderat. Atrocitas. ímanitas.non enim ſolũ lege repetundarũ:ſed etiam Cornelia de ſiccariis tenebatur: qua cauetur contra eos:qui cum in magiſtratu eſſent eorum quid fecerint aduerſum hominis necem:q; legibus permiſſum non ſit.legis Corneliæ de ſiccariis:& ueneficis pœna eſt in inſulã deportatio. & oiuz bonorum ademptio:niſi honeſtiore loco poſiti fuerint ut pœnam ſuſtineant:ſicut mox interdictũ Mario urbe.Italiaq;. Peractæ damnationis.ſignate locutus addendo quaſi:nam & ſi iudices petierat: nondum tãmen pronunciauerant de eo. Vtcũq;.aliquantulum:difficulter inter tot perturbationes. Collegi animũ.uires cœpi ad agendum. Aſſenſu.fauore. Sollicitudine:quæ neſcio quomodo magis oratorem decet. Viginti clepſydris ſunt additæ quattuor clepſydra poterat diſtingui:per quodcunq; temporis ſpacium libuiſſet:unde legimus apud Philoſtratum in Adriano declamatore fuiſſe clepſydram diſpoſitam ad menſuram centum uerſuum.hic ſane quinq; clepſydræ ſpacium unius horæ cõplectebant: unde inquit dixi horis pene quinq; cũ p̃miſiſſet uigintiquattuor clepſydras impetraſſe.ſi enim quinq;: & uiginti accepiſſet:quinq; ſolidas horas ægiſſet. Acceperam.impetraueram:cum ex lege accuſatori ſex horæ:reo uero nouem eſſent conceſſæ.ſenatus autem permitteret dicenti quot ſibi placeret. Illa ipſa. iam prædicti obices. Secunda.ut accuſationem meam iuuerint. Sollicitudinem.quod maius eſt:q̃ ſtudium:& cura:fuit enim.Traiano cariſſimus Secundus. Voci.curanda in oratore uox eſt:neq; ultra uires urgenda:nam:& ſuffocata ſæpe:& maiore niſu minus clara eſt:& fatigatio:ut corpora non ad præſens modo:ſed etiam futurum uocem deſtruit:quare non immerito reprehenditur apud Senecam Portius Latro:q; nihil uocis cauſa faceret:non illa paulatim ab imo uſq; ad ſummum perduceret: non rurſus a ſumma contentione paribus interuallis deſcenderet: ſed libro ſecundo epiſtolarum hunc locum latius tractauit. Lateri.uiribus.nam libro tertio ne latera deficerent dicit:& Iuuenalis:nec quæritur quod.Et lateri parcas:nec quantum iuſſit anheles. Apuleius:& meis iam defectis lateribus conſulas. Martialis Rumpis Baſſe latus: ſed in comatis. conſulere ergo lateri eſt prouidere ne uiribus deficiamus dũ nimiũ intendimus uocé.nã qui uolunt:exclamare in maius ſecũdum Ciceronẽ latera: fauces.

audíri benígnius ſoleo.tunc me tamẽ:ut noua omnía nouo metu præmouebant.Obſeruabatur prę ter íllą:quæ ſupra díxí: cauſę difficultas. Stabat modo conſularis:modo.yii.uir epulonum:iã neutrum. Erat ergo per quam honeroſum accuſare damnatum:quem ut præmebat atrocitas crimínis:ita quaſi peractæ damnationis miſeratio tuebatur:utcunque tamen animum: cogitationẽque collegí:cœpí dícere non minore audientium aſſenſu: quam ſollícitudíne mea. Dixi horis pene quínque.nam.xx.clepſydris: quas ſpacioſiſſimas acceperam:ſunt additę quattuor:adeo illa ipſa:q̃ dura:& aduerſa dícturo uídebantur:ſecunda dícẽ tí fuerunt:Cæſar quídem tantum mihí ſtudíum: tantam curam etiam(nímium enim eſt dícere ſollícitudínem)præſtitit:ut líbertũ meũ poſt me ſtã tẽ ſæpíus admõeret:uocí lætęriq; cõſuleré: cũ me

Epulones

Clepſydra

linguam intendunt. equibus elici uocem: & fundi uidemus toto corpore: atque omnibus ungulis contentionis uocis asseruiunt. Seneca præcipit latus balineo reparandum. Intendi. uocem augere. siue incendi: ideſt eferuescere. Gracilitas. tenuitas. fuit enim Secundus corpore non admodum robusto. Claudius Marcellinus. cuius alibi fit mentio: & Martia. duobus epigrammatis Marcellinum a mortalitate uendicauit. Missus. dimissus dissolutus senatus dissoluebatur his uerbis: nihil uos moramur patres cõscripti. hæc sumpta ex Capitolino. Actio. Saluii. Scinderetur. impediretur. non perficeretur. Interuentu noctis. superueniente nocte: cum neq; post occasum solis: neque ante ortum liceret senatũ habere Gellio tradente. uerumtamen non usquequaque lex ista seruabatur. Saluius Liberalis. qui sub Domitiano accusatus est: eumque Secũdus asserit fuisse uehementem: & disertum oratorem: nam si Tranquillum audimus in defensione diuitis ausus est dicere: qd ad Cæsarem si Hipparchus sextertiũ millies habet. quod dictum q̃uis audacius Vespasianus laudauit. Saluio legato Aquitaniæ rescripsisse Adrianum refert Callistratus titulo de accusationibus. Seneca Liberali patriam Lugdunum assignat. item Liberalis sub Tito Centurionis Iosephus meminit. Subtilis. in inuentiõe.

Marcellinus.

Saluius Liberalis

Dispositio

Dispositus in coaptando singula locis suis. est enim dispositio rerum inuentarũ per locos distributio: siue Fabio scribẽte est utilis rerum: ac partium in locos distributio: quæ quãq̃ sit cõmunis toti orationi: præcipue tamen narrationi attribuitur: sicut subtilitas principio. Acer. uehemens: q̃ proprium est confutationi: & confirmationi: disertus uero omnibus actionis partibus. Artes suas. uehementiam imprimis: quãuis: & reliquæ in eo uirtutes essent laudabiles: qui autem repetundarum insimulabitur crimine: ante actam uitam: & quibus de causis per prouinciam uniuersam: uel accusatorem: uel testem offenderit: non inutiliter præcipiente Fabio exponet. Respondit. Saluio. Eloquentissime. optime. σεμνως. grauiter: & uenuste: nam proprium oratoris est dicere grauiter: & ornate: & hominum sensibus: ac mentibus accommodate. Cicero primo de oratore testatur. Eximium. præcipuum: & profecto historiæ grauissimus author: utpote: qui nisi ad exemplum pertinentia: & magna non referat uerbis: & sententiis paribus. Insigniter. egregie. Locus ille poscebat. ultimum causæ genus est deprecatio: cum nulla alia ratione tueri reum possumus. ea in senatu: & apud populum: principemq̃: & ubicunq̃: si iuris clemẽtia est: locum habet: in qua plurimum ualent ex ipso qui reus est hæc tria in uita præcedere: si innocens: si benemeritus: si spes in futurum innocentis uicturi: & in aliquo usu futuri. præterea si: uel aliis incõmodis: uel p̃senti piculo: uel pœnitẽtia uideat satis pœnæ dedisse. extra. nobilitas dignitas: oppingtas: amici. In p̃cibus. indeprecatione. Vt abrumperet. perinde ac si diceret cum die finem actioni imposuit. Vespera. serum diei. Probationes exierunt. sunt exibitæ tabulæ. & testes: quas inartificiales probatiões rhetores appellant: de quibus lege plura apud Fabium Quintilianu3. præterea. ff. xxii. titulus est de pbationibus: & præsumptionibus. Antiquũ. simile antiqs patribus. Nocte dimitti. interuentu noctis dissolui hoc indicium Marii factũ Traiano iperante testat Secundus in oratione panagyrica non solum rẽ eandem referens: sed ẽt uerborũ multa: ubi Traiani patientiã in agendis causis cõmẽdat. scribit. n. Iam q̃ antiquum q̃ cõsulare: quod triduũ totũ senatus sub exemplo tui sedit: cũ interea nihil præter consulem ageres. interrogauit quisq; qd placuit: dissentire: discedere: & copiã iudicii sui reipu. facere licuit: consulti oés: atq; ẽt dinumerati sumus: uicitq; sentẽtia non prima: sed melior. dicemus igitur Iuuenalem qui prĩa satyra carpit hoc senatus cõsultũ: q; satis cõstat fastũ sub Traiano: suũ opus cõposuisse: & emisisse sub eodem: proinde tanq̃ pœnitentia ductus: q; statim in principio uiuos notasset: pmittit se dictuq; de mortuis hinc in Domitianum iam occisum aperte inuehitur. imo iã mortuum testatur: non. n. eo uiuente ausus fuisset talia dictare: gnarus quidem multis expimentis solitũ minima quæq; in se dicta atrociter punire: Traiani uero ipiũ rarã tẽporũ felicitatẽ: ubi sentire quæ quis uoluisset: & quæ sensisset: dicere licebat: ac oia studioq; genera iã liberius: quæ prope sub Domitiano fuerant extincta: refouerent: inde Iuuenalis. Traianũ sup hoc laudans (fuit. n. pœtaq; fautor) inqt. Et spes: & rõ studioq; in Cæsare tm̃. Solus. n. tristem hac tẽpestate camœnas Respexit: & multis argumẽtis cõprobatur Secundũ scripsisse suas epistolas post necem Domitiani: adde q; Martialis: dum post obitum illius secessit in Hispaniam: scripsit carmen ad Iuuenalem in urbem occupatum circa salutationes potẽtiorũ. pari scribendi libertate Tacitus: & Tran-

Iuuena. qñ scripsit

uehementius putaret incendi: q̃ gracilitas mea perpeti posset: respõdit mihi pro Martiano Claudius Marcellinus: missus deinde Senatus: & reuocatus in posterum: neq; enim iam inchoari poterat actio: nisi ut noctis interuentu scinderet. Postreo die dixit pro Mario Saluius liberalis uir subtilis: dispositus: acer: disertus. In illa uero causa oẽs artes suas ꝓtulit. Respondit Cornelius Tacitus eloquentissime: & quod eximium orationi suę ineſt σεμνως. Dixit pro Mario rursus Fronto Catius insigniter utq; iã locus ille poscebat: plus in præcibus temporis: q̃ in defensione cõsumpsit: huius actionẽ uespera inclusit: non tamẽ sic ut abrũperet. Itaq; ĩ tertiũ diẽ ꝓbatiões exierũt. iã hoc ipsum pulchrũ: & antiquũ. Senatũ nocte dimitti

quillus in hiſtoriis ſuis ſub eodem uſi ſunt.quod autem Suidas(nam quæ de Iuuenale ex Probi authoritate referuntur:tanquam non legitima illius probatiſſimi grammatici Probi reiicimus)ſcribit Iuuenalem poetam romanum fuiſſe temporibus Domitiani:& paridem hiſtrionem praſinæ factionis ab imperatore dilectum conuiciis a ſenatu:& Iuuenale notatum:hinc principem relegaſſe poetam Pentapolin libyæ ciuitatem:hiſtrionem uero ditatum miſiſſe in Antiochiam:qui domum:& balineum extra oppidum ædificans ibidem interiit:non ideo refert ſub eo ſcripſiſſe ſatyram:nam potuit ſola uoce:uel epigrãmate Paridem inceſſere:neq; quis prohibet poſt obitum Domitiani clæmentia Neruæ in urbem rediiſſe:hinc iniuriarũ memor ſatyram exorſus immaniſſimus principem cum ſuo hiſtrione carminibus merito proſcidit.nolo dicere praſinam factionem in hiſtrionibus inſolitã: ſed in aurigis circenſibus frequẽtem:nec Paridis ſepulchrum in Antiochia:ſed uia Flaminia authore Martiale fuiſſe: hoc tantum addidero:Suidam græcum non

triduo uocari:triduo contineri. Cornutus Tertullus cos.des.uir egregi: & pro ueritate firmiſſimus cẽſuit.D.cc.milia:q̃ acceperat Marius ærario iferẽda:Mario urbe:Italiaq; interdicẽdum: Martiano hoc amplius Africa:in fine ſentẽtiæ adiecit:quod ego & Tacitus iniũcta aduocatione diligenter:& Secundo romano conferendum:qui rem ſui temporis:& agente ſe tractat:immo repetit. Triduo.per tres dies Cornutus Tertullus.in præfectura ærarii:& conſulatu Secundo collega uir ſanctus:& in omni laude ſimilis antiquis:Aemyliæ uiæ curator fuit:ſummo neceſſitudinis uinculo pariter coniuncti.Tertulli:& Maximi conſulatus meminit Vlpianus ad legem Iuliam de adulteriis:ſequens tamen epiſtola demonſtrat Tertullum fuiſſe deſignatum conſulem cum Nerua:& Tertullianum ſenatus conſultum:qd̃ factum eſt temporibus diui Adriani:Iuſtinianus aſſerit traxiſſe appellationem a Tertullo.diuus Auguſtinus irridendo author eſt Tertullum uirum grauem:& Philoſophum ædilem futurum clamaſſe in auribus ciuitatis inter cætera ſui magiſtratus offcia ſibi Floram matrem ludorum celebritate placandã; nam quæ Iulius Capitolinus de Tertullo ſcribit:non de Cornuto:ſed eius filio:uel alio dicta autumo.iniquit enim crimini datum eſt Antonino philoſopho:quod adulteros uxoris ſuæ Tertullum:Vtilium:Orfitium:Moderatum promoueret ad uarios honores:Tertullum etiam cum uxore prandentẽ; deprehẽderit:de quo minus in ſcæna præſente Antonino dixit:cum ſtupidus nomen uxores a ſeruo quæreret: & ille diceret Tertullus:& adhuc ſtupidus quæreret;reſpondit:iam tibi dixi:Tertullus dicitur. Conſul deſignatus:cum Iulio Feroce. Vir egregius:de quo alibi Secundus:Comuto qd melius?quid ſanctius? quid in omni genere laudis ad exemplar antiquitatis expreſſius? Septingenta millia.nummum. Acceperat:a Martiano:nam trecenta non potuerant ſatis probari Honorato morte intercepto. Aerario.iferenda.in pecuniam publicam reponenda:non enim erant reſtituenda Martiano obnoxio maioribus ſuppliciis:quod ea ſumma necem equitis roma.emiſſet.ærariũ; erat quo publica pecunia per præfectos referebatur:ſicut fiſcus quo principis tantum.ſecundus in panagyrico.at fortaſſe fiſcum non eadem ſeueritate:qua ærarium cohibes?immo tanto maiore:quanto plus tibi licere de tuo:q̃ de publico credis: & Spartianus.uetuit Adrianus damnatorum bona in fiſcum priuatum redigi: omni ſumma in ærario publico recepta.dictum ærarium ab ære.nam ante argentum: ac pene etiam aurum in precio fuit æs. erat autem Saturni ædes:quod tempore:quo Italiam incolunt fertur in eius finibus nullum eſſe furtum cõmiſſum:& q; ſub illo nihil erat cuiuſque priuatum:ideo apud eum locaretur populi pecunia communis:ſub quo fuiſſent cuncta uniuerſa communia:an q; fructum inuentor:& agricolationis author fuiſſe credatur?fructuum uero copia:ac uenditio pecuniam gignat?hæc ſumpta a Plinio ſeniore: Macrobio:Plutarcho. Interdicendum Mario.inhibendum:& ſubmouendum Marium.uſitatius dicitur interdico Mario urbe Italiaq; q̃ urbem:Italiãq; ſicut interdico tibi aqua:& igni.q̃ te aqua & igni. interdum tamen aceuſatiuo iungimus diuerſis modis. nam idem libro quinto interdicendum ei aduocationẽ dixit:& Tranquillus Neronem interdixiſſe uſum amethyſtini: tyrii que coloris: & Ouidius Iunonem interdixiſſe orbem: apud Senecam ter idem dicendi genus annotauimus poſſeſſionem interdico tibi:& illi domum meam interdicam: & non interdicit ſibi: ac ſuis admirationem.at Iulius Cæſar Arioniſtum inquit omni gallia romanos interdixiſſe.edico: & interdico differunt: q; edicimus quæ iubemus: interdicimus: quæ uetamus fieri: itaque prætoris edicta: & interdicta dicuntur. Hoc amplius præter urbem: & Italiam. Africa.patria. nam conſtitutum eſt: eum cui patria interdictum eſt etiam a urbe abſtinere debere: contra autem ſi cui urbe fuerit interdictum: patria ſua inrerdictum non uidetur: & ita multis conſtitutionibus cauetur authore Vlpiano de interdictis. Fortiter. conſtanter. pari induſtria:fide. conſtantia laudatus eſt Secundus pleniſſimo teſtimonio dum pro Bethicis ægit aduerſus Claſſicum. Iniuncta aduocatione. accuſatione demandata a ſenatu. nam aduocatus commune uerbum eſt tam accuſatoris q̃ defenſoris:qui ſi inutilis foro extitiſſet uulgo cauſidicus dicebatur.hoc Fabius:at Pedianus qui defendit alterum in iudicio: aut patronus dicitur: ſi oratoreſt: aut aduocatus: ſi aut ius ſuggerit amico:ut præſentiã ſuã:aut procurator:ſi abſentis negocium ſuſcipit: aut cognitor:ſi præſentis cauſam pouit:& ſic tuetur ut ſuam.apud quẽ deſideratur dictio abſentis:reſti-

Cornutus Tertullus

Aerarium Fiſcus

Interdico

Edico

Aduoca. Cauſidic⁹ Patronus Procura tor Cognitor

tuenda ex teſtimonio Feſti. Arbitrari cenſere. Dignum.conueniens. Mandatis partibus.officio impoſito nobis nam tutabantur partes Aſrorum iuſſu ſenatus. Deſignati.electi creati.dectinati. Cõ ſulares.qui conſulatum geſſerant:nam hii præcedebant cæteros ſenatores ordine. Pompeium Col- legam.apud Ioſephum libro ſeptimo falſo legitur Colligas pro Collega.uix inquit motus eorum potu- it reprimere Collega adhuc iuuenis legatus poſtulans ſibi præmitti ad Cæſarem geſta:nam paulopoſt præter Secundum idem ſcribit:habita diligenti ratione Collegam reperiſſe ueritatem. In quinquen- nium.per quinq; annos tantum relegan dum. Repetundarum pœnæ.ut qua druplum ablati perſolueret. nec exula- ret. Paſſus eſſet.nam ſe ſuo iudicio con dénauerat:dum iudices peteret. Vtra- que.Tertulli:& Collegæ ſentétia. Hac. Collega. Solutiore.mitiore. Qui- dam ſenatorum. Aſſenſi annuiſſe.con- ſenſiſſe.nam aſſentior. & aſſentio dici- mus. Hunc.Collegam. Sequeban tur.mutata priore ſententia. Diſceſſio fiebat referente Gellio ſenatuſconſultũ duobus modis: aut per diſceſſionem: ſi conſentiretur:aut ſi res dubia eſſet p ſin- gulorum ſententias exquiſitas. ad illam conſuetudinem alludens Apuleius dixit nõ pedibus:ſed totis animis latrones in eius uadunt ſententiam. at Cicero rem ipſam notauit. proſpiciebatur inquit in Hortenſi ſentétiam multis partibus plu res ituros.ſed Flauius Vopiſcus manu- um eleuationem ſuperioribus modis ad didit:poſt hæc interrogati plærique ſe- natores ſententias dixerunt:deinde aliis manum porrigentibus: aliis pedibus in ſententiam euntibus: plæriſque uerbo conſentientibus conditum eſt ſenatuſ- conſultum ſuffragia per elationem ma- nuum pluribus Suidas exequitur. Sel- lis cõſulũ.iuxta cõſules.q̃ i ſellis ſedebant currulib9:aut tribũalib9:hi maiora iudicia ſm Aſconiũ exercebát:ut cõſules:& p̃tores:ſicut:q in ſubſel- liis: minora:ut tribuni:triumuiri q̃ſtores.erant át ſellæ quattuor pedum. Vopiſcus in Firmo dicitur ha- buiſſe duos dentes elephanti pedum denum:e quibus Aurelianus ipſe ſellam conſtituerat facere:additis aliis duobus. ſellarum inuentores fuerunt Ethruſci: erant præterea ſellæ familiares: quibus ad uſum domeſticum utebantur ut Varro in agricultura ſcribit. Annumerari Collegæ.aſſenſi fuerant Pom peio Collegæ. In diuerſum.in ſententiam Cornuti. Impulſoribus. ſubornatoribus. perſuaſoribus.

Põpeius Collega.

Snia quot modis

Sellæ

Dictare. Dicere

Dictata.

fortiter functi eſſemus:Arbitrari Senatũ ita nos feciſſe:ut dignum mandatis partibus fuerit:aſſen ſerunt cgnſules [redacted]: omnes etiam conſula- res uſq; ad Pompeium Collegam ille: &.D.cc.mi lia ærario inferenda:& Martianum in quinquen- nium relegandum: Marium repetundarum pœ- næ:quam iam paſſus eſſet: cenſuit relinquẽdum. Erant in utraq; ſententia multi:fortaſſe etiam plu res in hac:uel ſolutiore:uel molliore: Nam quí- dam ex illis quoque: quí Cornuto uidebantur adſenſi:hunc: quí poſt ipſos cenſuerat: ſequeban tur:ſed cum fieret diſceſſio: quí ſellis coſſ. aſtite- rant in Cornuti ſententiam ire cœperunt. Tum illi: quí ſe Collegæ adnumerari patiebantur: in diuerſum tranſierunt:Collega cum paucis reli- ctus: multum poſtea de impulſoribus ſuis: præ- cipue de Regulo quęſtus eſt: quí ſe in ſententia: quam ipſe dictauerat: deſeruiſſet. Et alioquin Regulo tam mobile ingenium: ut plurimum au- deat:plurimum timeat:hic finis cognitionis am- pliſſimæ,ſupereſt tamen λειτουργιον non leue.

Dictare. dicere. mutare. Dictata. Dictauerat.compoſuerat.ſuggeſſerat.nam dictare quantum ex libro quinto epiſtolarum Senecæ col ligere Poſſumus hoc differt a dicere:quod illud eſt tardè:& diuulſe enuuciare:quæ alius excipiat:& hoc eſt continue:& uno tenore orare.quãq̃ etiam dictare pro continenter dicere uſurpetur:ſicut Treuellius Pollio: non ſcribo ſed dicto: & dicto cum ea feſtinatione: ut reſpirandi non habeam facultatem.quod Fabius ſic repræhendit: quid de illis dictandi delitiis ſentiam? eius manum cui dictamus urget: atq; in- terim pudet etiam dubitare: aut reſiſtere. aut mutare quaſi conſcium infirmitatis noſtræ timentes.di ctare etiam pro ſuggerere uſus eſt Columella libro quinto. modus inquit materiarum is erit quem dictabit humi:atque ipſius ſtirpis lætitia: & dictata ſunt: quæ ludi magiſter de aliquo authore pueris tradit interpretamenta: ut perdiſcantur: eademque ipſis poſt paulum ita reddantur: ut tradita ſunt. omiſſis igitur Varrone: Perſio: & Oratio: ſolo Ciceronis teſtimonio contenti erimus: qui ad Qu. Fratrem inquit de Caluenti Marii oratione quod ſcribit: miror tibi placere eidem reſcribere:præ- ſertim cum illam nemo lecturus ſit:ſi ego nihil reſcripſero: meam in illum pueri omnes tanq̃ dictata perdiſcant. Tranquillus etiam pro regulis: & præceptis uſurpat: Iulium Cæſa.aſſerens enixum:ut ty- ronum ſingulorum diſciplinam romani eqtes:& ſenatores armorum periti ſuſciperent:& dictata exer- centibus darent:ideſt præcepta uitandi:& inferendi uulnera. Alioquin.inſuper. Plurimuq; audeat.cũ audebat omnium audaciſſimus.cũ timebat omniũ timidiſſimus erat.idẽ in primo.ut eſt cũ timet abie- ctiſſimus:& [redacted].ſexto.timebat:palebat. Ampliſſimæ.maximi momenti. λειτουργιον.officium perti nens ad remp.inde recentiores λειτουργιαν ſacrificium publicum:quã miſſam uulgo Chriſtiani appel

lant. Hoſtilius. Firmius.neminẽ legius Hoſtiliũ Firminũ circa illa tpa. Legatus.qui ꝓconſulis iperio pebat:ſicut magiſter equitũ Dictatoris:quare Apuleius conſularẽ in legato authoritatẽ dixit:is.n.li aberat ꝓconſul uicarias uices ãgebat.aliæ aũt ſunt legati ptes:aliæ ꝓconſulis ille oĩa agere ad ꝑſcriptũ:hic libere ad ſummã reꝫ cõſulere debet:nã legatus ſcd'm Vlpianũ accipit iuriſdictionem a ꝓconſule ſuo.ſi quid tñ erit qd' maiorẽ aĩaduerſionẽ exigat:remittere legatus ad ꝓconſulẽ debet:neqꝫ.n. aĩaduertendi uel coercendi:uel attrociter uerberandi ius habet:ĩmo Põponius ſcribi. legatũ proconſulis nihil ꝓpriũ habere:niſi a proconſule mãdata fuerit ei iuriſdictio.at Caius Cæſar æquata legati potentia ſuo proconſuli ꝓconſulare ius minuit:& legatorũ auxit. Permixtus cauſæ.conſcius:& miniſter rapinaꝝ Marii:nam in comites iudicũ: qui repetundarũ rei ſunt:lege Iulia iudiciũ daẽ. author Marcellus iuriſconſultus. Rõnibus Martiãi.calculis:& cõputis ſeptingentoꝝ miliũ:dum per hæc romani eqtis plura ſupplicia emeret. Sermone. oratione remiſſa ſimilia quottidianæ locutioni. Ille Marius Priſcus. Ordine.decurionũ.Leptitanoꝝ Leptis in africa a Tyriis:ut Carthago:ut Vtica condita:ĩmunis:ac libera Hirtio tradente.Neapolĩ dictã teſtatur Stra.prius in ditione Carthaginẽſiũ fuit:qbus ſingula taléta quotidie pẽdebat:poſt ad Maſiniſſam:deinde ad ro.puenit.hæc Liuius.Probabatur.arguebaẽ.cõuinciebaẽ. Operã ſuã.ꝓſonetæ:& pecuniæ cõponendæ. Turpiſſimũ.uiliſſimũ.& ꝓſonarũ abiectarũ. Priſco.ad utilitatẽ Priſci. Stipulatuſqꝫ de Martiano.obligaſſe Martianũ noie marii:nã ſtipulari eſt obligare aliũ iterrogãdo.Se.utinã nulla ſtipulatio emptoré uẽditori obligaret.Põponius de uerborũ obligationibus ſtipulationũ alias iudiciales: alias ꝓtorias:alias cõuentionales:alias cões tã ꝓtorias q̃ iudiciales eé refert:erat aũt iſta conuentionalis: ſed interprete. Vlpi.gñaliter nouimus turpes ſtipulationes nullius eé momenti: poſſumus igitur exponere ſtipulatũ Firminũ de Martiano qꝫ obligationẽ ſcriptis notaſſet:quam Martianus fecerat Priſco ad ſummã quinquaginta milia denariũ.ſtipulari enim interrogare ſignificat:qꝫ obſeruant etiã nunc notarii in obligationibus. Varro ſtipulandum ideſt interrogãdum plæriq; uſurpat:& ſtipulatio Pomponio teſte:eſt uerborũ conceptio:quibus is:qui interrogatur daturum:factũrum ue ſe id:quod interrogatus eſt:relpondet. Quinquaginta milia denariũ.denariũ ꝓ denariorũ uſitata dicendi forma. denarius inquit Plutarchus ex decẽ æreis erat:pariter Varro de latinitate & Feſtus:& Pli.ac Priſcianus inquit denarius olim decuſſis ualebat:& decẽ librarũ nummus erãt. Vitruuius in denarios:denos æris cõſtituiſſe antiquitatẽ aſſerit:& ea re cõpoſitionẽ nominis ad ſuam uſq; ætatem denariũ retinere:quãuis ſtatim ſubiiciat æreũ denariũ habuiſſe.xvi.aſſes Gellius denarium ualuiſſe quanti drachmam oſtendit. Lais inquit decẽ milia drachmaꝝ popoſcit:hoc facit nummi noſtratis decem milia.Gelſus denariũ in ſex uncias diuidit:ſed hoc magis ad medicos facit. Seſtertiũ decem milia.opinor milia tollendum:nã fideꝫ excedit: niſi ſecundum Feſtũ uelimus dicere ſeſtertiũ quartam partẽ denarii dictã.& Pli. ſcriptum reliquit ſcrupulum olim ualuiſſe ſeſtertiis ucenis:quod efficit in libras ratione ſeſtertii:qui tunc erant ſeſtertios nouenos:neqꝫ negauerim ſeſtertiũ in maſculino fuiſſe longe minoris:q̃ neutro genere:qꝫ declaratur ſequẽtibus authoritatibus.Tranquillus in Cæſare dictatore ſcribit eundẽ annuã habitationem uſq; ad bina milia nummũ:quæ proculdubio faciunt duo ſextertia.in Italia non ultra quingenos ſeſtertios remiſiſſe.ſic Fabiũ ualentem tradit Tacitus addidiſſe tricenos ſingulis militibus ſeſtertios:ubi ſane longe minoris eſt.Iuſtinianus in inſtitutionibus pro re minima ſeſtertiũ poſuit:ut pro mille ſeſtertiis unus aureus cõputetur:& Plutarchus in.M.Antonio(niſi menda eſt)cuidã ex amicis dari iuſſerat milia uigintiqꝫ hoc romani decies ſeſtertiũ appellãt:quãquã Aruntius apud Priſcianũ inquit ſeſtertius olĩ dupõdius & ſemis:ideſt duæ libræ:& ſemis:quaſi ſemiltertius:quo tẽpore denarius decuſſis ualebat:hoc eſt poſt duos ſequẽs tertio loco eſt ſemis.duobus.n.& ſemis antiquus ſeſtertius eſt:& ueteris cõſuetudinis ut retro æra dicerent:ita ut ſemis quintus ſemis quartus:ſemis tertius nunciarent:ab ſemiſtertius ſeſtertius dictus:cui aſtipulantur Var.Se.& Fe. Vitruuius Pollio ex duobus aſſibus:& tertio ſemiſſe ſeſtertiũ antiquos uocitaſſe teſtatur.quare multorũ teſtimonio Oratii:Mar.& Macrobii præſertiꝫ ſeſtertiũ unũ tanti erat:quanti mille nũmi.tã &ſi a Varrone:& cæteris Lãpridius uideatur diſſentire in Heliogaballo referens nunq̃ minus centũ ſeſtertiis:hoc eſt argenti libris triginta cœnaſſe. Vopiſcus in aere ſeſtertiũ quinquagies:& in Bonoſo æris ſeſtertiũ dixit:quibus oĩbus colligitur ſeſtertiũ fuiſſe pecuniã certi ponderis. auri:argenti æris.nec me ꝓterit ſeſtertiũ apud Columellã:& Frontinũ eé menſuræ genus e quibus illũ ſeſtertios adiectiuũ protuliſſe:& Mar.ſeſtertiolũ diminutiuũ pro re maxima.Fœdiſſimo titulo. ſub ꝓtextu infami.lex.n.Iulia de repetundis iubebat magiſtratus ſe ab omni ſorde abſtinere.uiles autẽ habiti ſunt unguentarii:nec mirũ quippe cũ unguentũ ſit matetia luxus maxime ſuperuacui:unde.Pli.Licinius Craſſus:& Iulius Cæſar cenſores edixerunt ne quis uenderet unguenta exotica:ſic enim peregrina appellauere:& Auguſto a.M.Antonio exprobratum legimus proauũ habuiſſe:quãmodo unguentariam

Hoſtilius Firmius legatus Marii Priſci:qui permixtus cauſæ:grauiter:uehementerq; uexatus eſt nam:& rõnibus Martiani:& ſermone: quẽ ille habuerat in ordine leptitanoꝝ operam ſuam Priſco ad turpiſſimũ miniſteriũ cõmodaſſe: ſtipulatuſq; de Martiano.L.milia denarium probabatur: ipſe præterea accepiſſe ſextertium.x.milia:fœdiſſimo

Hoſtilius Firminus Legatus

Leptis

Stipulari

Denarius

Seſtertius

Seſtertius

Vnguentarius

tabernã:modo piſtrinum exercuiſſet.Seneca etiam libro quarto naturalium queſtionũ tradit unguentarios a lacedæmoniis expulſos:& ꝓpere cædere finibus iuſſos:quia oleũ diſperderent. Athenæus hoc amplius addidit ꝓter unguentarios tinctores eieciſſe urbe lacædemonios:illos táquá olei:hos tanquam latius collegia pharmacopolarũ. Nomine unguentarii.tanquá ſi Martiano unguentum uendidiſſet: q̃ hodie faciunt honeſtiores fœneratores:nomẽ rei:non rem ipſam uendentes.cauetur aũt principalibus cõſtitutionibus ne:qui ꝓuinciam regũt qui ue circa eos ſunt:negocientur:mutuam ue pecuniá dent:fœnus ue exerceant.Apuleius modo unguedinẽ:modo unctulum pro unguento uſurpat: quod grammaticus Seruius dempto.u.poſt.g. Vnguentũ ſicut ungo præcipit ſcribi.ſecus uero unguẽ. Titulus.famoſum nomen unguẽtarii. Pumicati.mollis. pumice leuigati. Referri.poni in cõſultationẽ. Eo. Firmino.Proximo ſenatu. quá primum ſenatus haberetur. Conſcientia: qui ſe participé rapinarum Marii ſciret:nõ cũ hoc cognoſceretur ſpõte abfuerit a diſq̃ litiõe. Aeque longá.parem meæ. Nõ eſt.non opus eſt.frequens dicendi mod⁹ apud ꝺecũdum:quo etiá Martialis utit. Non eſt crede mihi ſapientis dicere uiuá & alibi.Non eſt q̃ timeas Candide.

Illud. Noto iam ꝓ ſuperiorẽ epiſtolá argumẽto ſignificat: quẽ finem cognitio Firmini habuerit.λειτουρτιον. miniſterium publicũ.ná λειτον publicum:ſiue prytaneum:& ερτον opus græci dixerũt ex quibus λειτουρτων miniſtrum procuratoris:hinc λειτουρτιον deduci Suidas:& Hammonius in etymologico declarant.lõge tñ melius hoc loco: ſic in p̃ cedenti epiſtola ut legamus λιτουρτιον .i.negociolum:paruũ opus.ná rectius ꝓcedit.Circũciſum.emẽdatum. purgatũ. Abraſum.leuigatũ.deletũ. Noto.p̃ce dẽtibus litteris:an multorũ teſtimonio cõprobato. Ordine mouẽdũ.ꝓhibẽdũ ne ingrederet ſenatũ.dignitate ſenatoria priuandum. Acutius.ſubtilius cenſuit Nerua.cõſul deſignatus:nõ imperator. Traianus:ipſe.n.præſidebat.fuerũt át plures Neruæ:quorũ getẽ Martialis cõmendat. In ſortione ꝓuinciæ.dũ ſenatus ſortiretur ꝓuincias:quarum ſortiõe ſenatorii uiri ad eas regendas mittebantur.Rõnem.reſpectum.in quẽ ſenſum Var.primo rei ruſticæ rõnem cũ orco héri ſcribit. Mitior.quia nõ mouebatur ordine & ſane erat mitior:ná ſi motus ſenatu fuiſſet ex Caſſii Longini ſnĩa propter turpitudinẽ iudicare:uel teſtimonium dicere nõ poterat.quia lex Iulia repetundarũ hæc fieri uetat:hinc nõ mirum:ſi tantum hæc ſnĩa a Secũdo repræhenditur tanq̃ cõtra legem Iuliá. Vicit.obtinuit ſuperior fuit. Durior.aſperior.ſeuerior. Exactum.priuatũ.remotũ. Honoribus ſenatoriis.ſortione prouinciarũ. Laboribus.negociis:& cauſis:quæ in ſenatu agebantur. Solitudine.loco remoto:& ſecreto. Altiſſima ſpecula.curia:quá propter frequẽtiam:& dignitatem ſenatorum tráſlatiue altiſſ.má ſpeculá appellauit. Monſtrandum.deſignádũ digito. Notatũ. ignominia affectũ. Aequari.hĩe æquale ius dicẽdæ ſnĩæ.A ꝓcõſulatu. a ſortiõe ꝓuinciarũ:quas ꝓcõſules: & legati eorũ comites ſortiebant: Turpiter.auare.Iudicare:dicere ſnĩam ſuá. Sordiũ.rapinarũ auaritiæ.Pluribus.maiori pti ſenatorũ.ná qđ maior ps curiæ efficit ꝓ eo habet: ac ſi oẽs ægerint. hoc aſſerit Sceuola. An pluribus.imprudentioribus:ſapiẽtes.n.rariores ſunt.unde Liuius in præfatiõe ſecũdi belli punici

quidem titulo:nomine unguentarii: qui titulus a uita hominis compti ſemper:& pumicati non abhorrebat.placuit cenſente Cornuto referri de eo proximo Senatu.tunc.n.caſu incertum:an conſcientia:abfuerat.Habes res urbanas:inuicem ruſticas ſcribe:quid arbuſculæ tuæ:quid uineæ: quid ſegetes agunt:quid oues delicatiſſimæ:in ſumma niſi æque longam epiſtolam reddis: non eſt quod poſtea:niſi breuiſſimam expectes. Vale.

C.Plinius Arriano.S.

Illud qđ ſupeſſe λειτουρτιον Marii priſci caulæ proxime ſcripſerã: neſcio an ſatis circumciſum tamen: & abraſum eſt. Firminus inductus in ſenatum reſpondit crimini noto: ſequutæ ſunt diuerſæ ſententiæ conſulum deſignatorum:Cornutus Tertullus cenſuit ordine mouendum: acutius Nerua:in ſortitione prouinciæ rationem eius non habendam. Quæ ſententia tanquam mitior uicit:cum ſit alioquin durior:triſtiorq̃:Quid enim miſerius:q̃ exactũ: & exemptum honoribus:Senatoriis laboribus: & moleſtia non carere:quid grauius:quam tanta ignominia adfectum: non in ſolitudine latere:ſed in hac altiſſima ſpecula conſpiciendum ſe:monſtrandumque præbere? Præterea quid publice minus: aut congruens:aut decorum? notatum a Senatu in Senatu ſedere: ipſiſque illis a quibus ſit notatus æquari? & ſubmotum a proconſulatu: quia ſe in legatione turpiter geſſerat. de procõſulibus iudicare? damnatumq̃ ſordium:uel damnare alios: uel abſoluere.ſed hoc pluribus uiſum eſt.numerã

dicit:ut plerūq; fit maior pars meliorē uicit:& græcū ad hoc prouerbiū τῶν πλείονων ἡ ψῆφος γίνεται. i. pluriū ſuffragiū uincint. Non ponderantur.non conſideratur:quæ ſit melior. In conſilio publico.in ſenatu. Nec aliud poteſt fieri:q̄ per ſuffragia decernere:& q̄ pluribus placuerit tenere. Inæquale. iniquū quia alii prudentes:alii inſipientes. Aequalitas.qđ unuſquiſq; ſenator æquale ius ſuffragii habeat erat in ſenatoribus idē ius:ſed diſpar prudentia. Fidem.nā dixerat ſupereſſe quoddā officium publicū: & per hoc uidebatur policitus ſe ſcripturū finē:& euentū illius. Colligo.cōputo.Partes.offiñ. Iliā priorem epiſtolā. Iſtinc.a te eloquētiſſimo.

tur.n.ſnīę nō ponderant̄:nec aliud in publico cō-
ſilio pōt fieri:in quo nihil eſt:tā æquale: q̄ æqua
litas ipſa. Nā quū ſit par prudētia: par oium ius
eſt.Impleui p̄miſſū:prioriſq; epſtæ fidē exolui: q̄
ex ſpacio tp̄is iā recepiſſe te colligo.nā feſtinanti:
& diligenti tabellario dedi:niſi qđ impedimēti in
uia paſſus eſt:tuæ nūc partes:ut primū illā:dein-
de hāc remuneres lr̄is:q̄les iſtinc redire uberrime
poſſunt. C.Plinius Cornelio Priſco.S.

ET tu occaſiones obligandi me auidiſſi-
me amplecteris:& ego nemini libentius
debeo:duabus ergo de cauſis a te potiſſi
mum petere conſtitui: quod impetratum maxi-
me cupio:regis exercitum ampliſſimum:hinc tibi
beneficiorum larga materia:longū præterea tem
pus:quo amicos tuos exornare potuiſti: conuer-
tere ad noſtros.Nec hos multos: malles tu quidē
multos:ſed meæ uerecundiæ ſufficit unus:aut al-
ter:ac potius unus.Is erit Voconius Ro. Pater ei
in equeſtri gradu clarus:clarior uictricus: immo
pater alius:nam huic quoq; nomini pietate ſuc-
ceſſit mater.e primis ip̄e citerioris Hiſpanię.Scis

T tu.Voconium Romanum maioribus clarū:& uirtutib⁹ ſuis p̄ſertim eruditione Priſco cōmendat ſumma arte:& gratia.ſunt qui Iuliū Priſcū:qui per Vitellium ad perfecturā cohortis peruenit intelligant:qui propius uero accedunt Neratiū Priſcū temporibus Traiani iuriſconſultū celeberrimū authore Pōponio:& Papiano:ac Secūdo amicicia coniunctū:a quo lib.iii.fatetur ſe impetraſſe tribunatū militarē. hūc igitur Priſcū Neratiū Marcellū Traianus unice dilexit:adeo ut frequēs opinio fuerit id animi fuiſſe Traiāo relinquēdi illū:nō adrianum ſucceſſorē ip̄erii multis amicis in hoc cōſentientibus:uſq; eo:ut Priſco aliq̄ dixerit cōmendo tibi p̄uincias ſi qđ mihi fatale cōtigerit.hunc poſtea Adrianus in conſilio habuit:quē geſſiſſe cōſulatū cuī Antonino teſtat̄ Venuleius ad legē Corneliā de ſiccariis:& Pōponi⁹ de origine iuris cōſulatus Neratii meminit Neratiū ēt Atticilinū iter iuriſcōſultos me morat Paulus:ſicut Ariſtonem legimus Neratio Appiano reſcripſiſſe: neq; credideri Statio Priſco miſſam hanc epiſtolam:p quē ſub Antonino philoſophores p̄ſperæ ſunt geſtæ: & bellū parthicū adiuuantibus aliis duobus confectū eſt.

Priſcus Neratius

Amplecteris occaſiones.ſuſcipis:& quæris cauſas:& opportunitates:quibus me obliges. Nemini.q̄ tibi.Impetratū cupio.impetrare:& cōſeq̄ deſidero.Regis excercitū.imperator:& dux exercitus es. Bñficiorū.cōferēdorū bñficiorū in amicos ampla poteſtas.Lōgū tp̄s:quo rexiſti exercitū. Exornare. p̄mouere ad dignitates. Cōuertere.aium intēde.Nr̄os.Amicos:& q̄a numero multor⁹ deterreri potuiſſet p̄ correctionē emēdat unū tm̄ eē. Multos.eē quos tu ornares ob tuū i me ſingularē amorē. Verecundiæ.modeſtiæ. Vn⁹:aut alter.duo. Ac potiu .correctio. Voconius Ro.repete q̄ in p̄cedentibus de eo diximus. In equeſtri gradu.iter eqtes. Gradu.dignitate reſpexit ad id:qđ eqtes lege Roſcia i.xiiii. theatri gradu ſedebant. Clarus.ſume extrinſecus fuit:claros & illuſtres eqtes appellāt hiſtorici reſpicientes ad fulgorē auri:quo illuſtrātur. Vitricus.cuius correlatiuū priuignus:& q̄a nomē eſt iuiſum ſicut nouerca correxit p̄rem alterū dicēdo:Modeſtinus uitricū:nouercā:& priuignū ita circūſcribit:ex alia uxore natis nouerca.dr̄ matris uir ex alio uiro natis uitricus appellatur:eorū uterq; natos aliū de priuignos priuignaſq; uocāt.Itē alio modo priuignus eſt uxoris meæ filius ex alio uiro natus:ego illius uitricus:& in contrariū uxor mea liberis quos ex alia uxore habeo nouerca dr̄.liberi mei illi priuigni ſunt. Nam huic quoq; nomini.ſenſus eſt:ex uitrico condigne p̄ dici pōt reſpectu pietatis:& amoris i priuignū Voconiū.Succeſſit huic nomini nomē patris meruit.Mater e primis ipſa citerioris hiſpaniæ. hæc eſt frequētior lectio.in uno tm̄ codice legi ſine uerbo mater ſic:e primis ipſe citerioris hiſpaniæ: ut referantur iſta ad Voconiū:q̄ longe melius reor. Citerioris hiſpaniæ. Tarraconēſis:cuius ueterem formā ſicut aliarū p̄uinciarū ſcribit Pli.mutatam fuiſſe:lege plura apud eundem & Stranonē:Diodorum: Iuſtinū: qui ab Hiſpallo cognomētum ſumpſiſſe aſſerit:neq; p̄bo:quæ a Stephano ſup̄ ea recitātur: niſi quis diceret ex ſententia pliniana mutatam eius prouinciæ formam dediſſe occaſionem:ut ille a cæteris diſſentiret.inquit enim Hiſpaniæ duæ Italiæ præfecturæ:altera magna:altera parua:dicta eſt liberia :& Pannonia. iudicium illius prouinciæ:nam ab ea plurimi uiri clariſſimi fuerunt oriundi:inde Pacatus ubi Hiſpaniā laudat:hæc ait duriſſimos milites:hæc expertiſſimos duces:hæc facūdiſſimos oratores:hæc clariſſimos

Vitricus
Nouerca
Priuignus

Hiſpaniæ laus

Flamẽdi alis

uates parit:hæc iudicũ mater:hæc principum eſt.& ſane ſunt hiſpani ingenio excuſſo. Flamen.dialis: quem maiorem flaminẽ patricii generis appellabant:minorem uero plebei:nã inter.xy. flamines dialis maxime dignationis erat.ſuper quo apud Liuium.Plutarchum:Gellium:diuum Auguſtinũ. ut omittã Seruium:& Macrobium multa offendes. Studeremus.oratoriæ facultati. Contubernalis.domeſticꝰ familiaris. Cum hoc ſeria.Sidonius libro quarto hunc locum:ſed minus feliciter mutuatus: ſæpe ingt cum hoc ſeria:ſæpe etiã ioca miſcui.Amico.in rebus ſeriis. Sodale.i iocoſis:& hilarioribus. Ore. aſpectu:forma. Ad hoc.præterea. Excuſſum.elaboratum.exactũ alia lectio hẽt excelſum. Dulce.põt referri hoc uerbũ ſicut præcedẽs:& ſubſequẽs ad epigrammata:quorũ ſcriptorẽ fuiſſe teſtat Apuleius:inde Adrianũ imp.tumulo illiꝰ inſcripſiſſe hoc carmẽ.Laſciuus uerſu. mẽte pudicus erat. Eruditũ in cauſis.iſtructum arte ad cauſas agẽdas. Muſas ipſas loqui credas.cum uolumus oſtendere orationẽ alicuius ſuauẽ:doctam:abſolutã dicimus muſas diſciplinarum præſides per os illius locutas:nã ex Epiſtolonis ſnĩa refert Fabius plautino ſermone locuturas fuiſſe muſas:ſi latine loqui uoluiſſent:quod dubiũ exemit Secũdus a. Voconii ſcriptis:latine dicens loqui credas. Nec uincitur.quia pares in amore uices reddit. Per ætatem iuuenilem:q̃ minus authoritatis habet q̃ ſenilis ad cõferendos honores in alios. Optimo prĩcipe.Traiano cognomento optimi: qd̃ additum a ſenatoribus idem ſcribit i panagyrico. Trium liberorum ius:q̃ impetrabatur ab iis qui parum felices in prole fuiſſent:de quo plerũq̃ Mar.ut lib.ii. Quod fortuna uetat Cæſar permitte uideri:Natorum genitor credat ut eſſe trium:& Secundus ad Traianum dum p Tranquillo ius idẽ petit. parũ inquit felix matrimonium expertus eſt:impetrandũq̃ a bonitate tua per nos habet:qd̃ illi fortunæ malignitas denegauit :qui ergo id impetraſſent in dignitatibus & muneribus anteponebantur carentibus liberis Tranquillo:& iuriſcõſulto authoribus.& Dion in Auguſto ius triũ natorũ dabatur mulieribus,quæ tres peperiſſent:etiã ſi ſtatim mortui fuiſſent tradente Gellio,ad retribuendam ptẽ aliquã gratiæ:fruebantur.n.per id honoribus & priuilegiis:a q̃bus ſteriles arcebant:ideo iſtitutũ:ut ſterilitatis pudore deterrite:fœcunditatis præmia amplecterentur:primũ dari cœptũ a patribus:poſtea imperatorũ liberalitate & filiis carentibus:& poſt Druſi obitũ legimus Liuiã matrẽ in ſolatiũ:ius triũ liberorũ percepiſſe:Dionyſius in ſuis antiquitatibus inquit qui tres liberos habebant pro eis alimẽta uſq; ad puberem ætatẽ accipiebant ex publico:lege lata in honorẽ:& gloriã tergeminorũ:quam romanos uſq; ad tpa ſua ſeruaſſe refert. Appianus libro ſecundo bellorũ ciuiliũ.qui triũ liberorũ ius habuiſſent : neq; eſſet unde alerent iis legem agrariam promulgari ſolitam.quare Cæſar in conſulatu ſuo:ut gratiam populare iniret:agrum ſtellatem uiginti milibus ciuium:quibus terni:plures ue liberi eſſent diuiſit:quæ lex ſeccũdũ Ariſtotelẽ uidetur ſumpta a lacedæmoniis:apud quos :qui tres ſuſcepiſſet filios a cuſtodia ĩmunis erat: qui quattuor ab omnibus oneribus.Ius quattuor natorum fœminis conceſſit Claudius Tranquillo ſcribente:ubi notauimus:qui ius trium liberorum habuiſſet ab officio iudicandi uacare potuiſſe:Euſebius in Chronicis.matronæ:quæ liberos haberent lecticis & margaritis utebantur:aliæ prohibitæ.& Iuſtinianus in inſtitutionibus ſcribit:matrem ingenuam:quæ idem ius habuiſſet:& libertinã quæ quattuor potuiſſe adire hæreditatem filii mortui:alias non qd̃ idem imperator ſuſtulit:& permiſit æque omnibꝰ etiam ſi ius trium:uel quattuor natorum non habuiſſent:poſſe adire hæreditatem liberorũ ſuorum.& Impp. Theodoſius ac Honorius codice de iure liberoꝝ nemo inquiunt poſthac ius liberorũ petat: qd̃ ſimul hac lege oĩbus cõcedimus.Parce:& cum delectu.raris:& bonis.extat Traiani epiſtola qua Secũdo ius ttium liberorum p Tranquillo petẽti rñdit:ſe fauere illius deſiderio:ſed nolle excedere numerũ concedendi ius trium natorum:quem profeſſus fuerat apud ſenatum.quare iam dixerat Secũdus: ſcio quãtum bñficiũ petã.Liceret.etiã ſupra pfeſſum numerũ.legitur etiã eligeret.i.tanq̃ cũ delectu daret. Vt augeã.cũ ſit ita cõparatũ eodẽ ad Macrinũ referente:ut antiquiora beneficia ſubuertas niſi iſta poſteriorĩbus cumules. Grate.grato animo. Ingenio.natura. Terẽtius bonum ingeniũ narras adoleſcẽtis:&

Ius trium natorum

Ingenium

quod iudicium prouinciæ illius: quãta ſit grauitas:flamẽ proxime fuit:hunc ego : cum ſimul ſtuderemus:arcte:familiariterq; dilexi:ille meus i urbe:ille in ſeceſſu cõtubernalis cũ hoc feria:cũ hoc iocos miſcui.qd.n.illo:aut fidelius amico? aut ſodale iucundius? mira in ſermone:mira etiam i ore ipſo:uultuq; ſuauitas:ad hęc ingeniũ excelſum:ſubtile:dulce:facile:eruditũ i cauſis agẽdis.Epiſtulas qdẽ ſcribit:ut muſas ipſas latine loq credas:amat a me plurimum:nec tamen uincitur.Equidẽ iuuenis iuueni quantum potui per ætatem auidiſſime contuli:& nup ab optimo principe trium liberoꝝ ius impetraui:quod q̃q̃ parce:& cum delectu daret:mihi tamen tanquam liceret indulſit:hæc beneficia mea tueri nullo modo melius: quam ut augeam:poſſum.Præſertim cũ ipſe illa tam grate interpretetur:ut dum priora accepit: poſteriora mereatur . Habes qualis : quam probatus:caruſque ſit nobis;quem rogo pro ingenio pro fortuna tua

Tacitus ingenium loci cœliq; M. Tullius de finibus. uno igenii nomine appellat docilitas: & memoria: easq; uirtutes: qui habent ingeniosi uocantur. nec me præterit ingeniū accipi a Martiale pro subtili iuē tione: sicut apud Tacitū: obtulit ingenium Anicetus libertus: idest subtilem uiam: & artem. Pro fortuna. quia erat imperator exercitus: cui facultas erat dilargiendi tribunatum. centurionatū primipilatum & reliquos in militia ordines. Amplissimū. tribunatum. Potes. tribuere. Eum. Voconiū. Expressim. posui ante oculos. Vitā. quod uitæ genus sequatur. Extéderem preces. pluribus rogarem.

exornes: imprimis ama hominē: nam licet tribuas ei quantum amplissimum potes: nihil tamen amplius potes amicitia tua: cuius esse eū usq; ad intimam familiaritatē capacē: quo magis scires breuiter tibi studia: mores: omnē deniq; uitā eius expōsi extenderē pces: nisi: & tu rogari diu nolles: & ego tota hoc epistola fecissem: rogat. n. & quidem efficacissime: q reddit causas rogandi. Vale.

C. Plinius Maximo. S.

VErum opinaris distringor centumuiralibus causis: quæ me exercent magis: q̄ delectant. Sunt. n. plæræq; paruæ: & ex illis raro incidit uel personarū claritate: uel negocii magnitudine insignis: ad hoc perpauci, quibus cum iuuat dicere: Cæteri audaces: atq; etiam magna ex parte adolescentuli obscuri ad declamandum huc transeunt: tam irreuerēter: & temere: ut mihi Attilius noster expresse dixisse uideatur sic in foro pueros a centūuiralibus causis auspicari: ut ab Homero in scholis: nam hic quoq; : ut illic primum cœpit esse: quod maximū est. At mehercule ante memoriam meam ita maiores natu solebant dicere: ne nobilissimis quidem adolescētibus locus erat: nisi aliquo consulari producēte: tanta

VErum opinaris. Centumuiralis causas: de quibus multa p̄diximus: tanquā obscuras: & ueterem formā non seruantibus actoribus per epistolam apud Max. notat. interdū alibi ad maximū scribit: ut ubi hortatur edere libros quos i Blateraz conposuerat: siue is fuerit Gauius Maximus uir seueriſſimus præfectus p̄torii usque ad. xx. annū. cui postea Tacitus Maximus successit: q; uero proximū uidetur: nam Secūdus eundem in Achaia legationem proconsulari imperio gerentem monet lib. ix. ut mollius: & clæmentius subditos tractaret. scio tñ multos fuisse Maximos: ad quos potuit scripsisse: ut ad Claudiū Maximū stoicū inrer præceptores diui Antonini: & Albiū Max. uirū doctum Martialis cōmemorat. item Secundi extant epistolæ: quib⁹ testatur Domitianum scripsisse Terētio &. L. Appio Maximis: refert Diō aduersum Antonium rebellantem eūdem imperatorem misisse. L. Maximum: & Traianum idem author est Maximū præfectum: cū ipse ad occeanū nauigaret destinasse aduersum deficientes: a q̄b⁹ pugna uictus interiit. Vibio Maxio diuos fratres rescripsisse Vlpianus mētionem facit. Verū opinaris: non falleris: respōdet. n. Maximo scribenti: q; existimabat Secūdū occupatū in centūuiralibus causis. Paruæ. parui momēti. Exiles. obscurarū personarū: nam illud ad causas: hoc ad personas refertur: uel legatur ex illis scilicet causis: & tunc sensus clarior erit. Insignis. illustris causa. Adhoc. insuper. Perpauci. sunt patroni. Obscuri: sine noīe. Ad declamādum. tanq̄ ad fictas causas agendas: ut solet fieri in scholis. Huc. apud centūuiros. Attilius noster amicus facetissimus: sic decimo libro Martialis nostrum dixit: de eo plæraq; in superioribus. Exp̄sse. appositē ꝓprie. Auspicari: incipere. A centūuiralibus. difficilimis & magnis. Home. poetarū maximo. Hic quorundā authoritates faciunt: ut referatur ad scholas: sicut illic ad centūuiros q; est ꝓximius: q; etiam interdum alibi ēnotauimus: Vt Liui. ultimo belli punici: melior tutiorq; est certa pax: q̄ sperata uictoria. hæc in tua illa in deorū manu est. Apuleius lib. xi. sui asini. uidi asinū pīnis adglutinatis adambulantem cuidam seni debili: ut illū quidem Bellerophontem: hūc autem diceres pegasum. Ouid. Vtq; sit hic somno ꝓditus ille dolo: nam hic ad Rhœsum refertur: ille Dolona respicit uerbū propius: & lib. i. Metamor. Vt canis in uacuo leporē cū gallicus aruo Vidit & hic p̄dā pedibus petit ille salutē. & loco ꝓnois hæc Seneca in questionibus posuit ista. fulguratio inquit oñdit ignē: fulminatio emittit: illa ut ita dicaz cōminatio est & tonatio sine ictu: ista iaculatio cum ictu. Primum cœpit. primum aggrediuntur. Maiores natu. seniores. Locus erat. licebat dicere apud centūuiros. Consulari producente. uiro summæ authoritatis & dignitatis in forum comitāte: sic legim⁹ Augustū amplissimo p̄ditū magistratu Caiū: & Luciū filios suo quenq; tyrocinio deduxisse in forū: sic Tyberium Romam reuersum filium suū Drusum. hanc rem Tacitus de causis corruptæ eloquentiæ latius exequitur: ergo inquit apud maiores nostros iuuenis ille: q foro & eloquentiæ parabatur imbutus iam domestica disciplina: refertus honestis studiis deducebat a patre: uel a propinquis ad eū oratorem: qui principem locū in ciuitate tenebat: hunc sectari. hunc prosequi: huius omnibus dictionibus interesse: ut que (sic dixerim) pugnare in prœlio disceret. Producēte

Maximus

Hic Ille

Producere

producere autem est aliquē in publicū assignare:quo mō Curtius etiam in historiis utitur:aliquando de re turpi dicitur:ut apud Iuuenalem.utile porro Filiolam turpi uetulæ producere turpem.i. publice ꝓsti tuere. Pulcherrimum opus.centumuirale iudicium. Refractis claustris pudoris prostituto pudore. abiecta omni reuerentia.quare non immerito legimus apud.M. Tullium rhetores græcos dicendi magistros urbe pulsos a Crasso censore edicto:q; noluisset ille uir tantus ingenia obtundi:& impudentiam corroborari:nam illos nouos magistros nihil intelligebat posse docere:nisi ut auderēt:q; etiā cū bonis rebus coniūctū:per seipsum est magnopere fugiendū.hoc cū unū traderetur & cū impudentiæ ludus esset putauit eē cē soris ne longi⁹ id serperet ꝓuidere. Omnibus.malis. Irrumpunt. cū impetu:& ui ingrediūtur. Actoribus'. causidicis.

Manceps

Redēti mancipes.serui mercede pacta ad audiēdū cōparati.māceps aūt ꝙquid a populo emitur:conducit' ue dici putat Festus credo tñ apud eū sic legēdū. ꝙ ꝙd a populo emit conducitue ꝙa manu sublata significat se authorē emptionis esse ꝙꝙ alibi apud eūdem legatur. Manceps est.quod manu capitur.quo loco significare seruū uidetur. Asconius mācipes scribit sunt publicanorum principes ro.

Mancipiū

hoies:q quæstus sui cā decimas redimūt:sic pastū:aut pecora publica suo ꝓiculo:& reip.repsentāt:quos nō intelligit Scds:sed seruos.nā mācipia credidit appellata Donatus:q; manu capta sunt:seruos.s.reseruatos cū eos iure belli licuisset occidi.hinc Iustinianus capite de iure personarum:serui etiam mancipia dicti sunt eo:quod ab hostibus manu capiuntur.

Iulia Basilica

Basilica.Iulia ubi causæ centūuirales agebantur:testat' ipse alibi:descendera inquit in basilicā Iuliā auditurus:quibus proxima cōperendinatione responderem. & Fabius libro.xii.iuliæ basilicæ dedicationis meminit Eusebius in chronicis:quā Vitruuius eodē referente faciendam curauit:erat aūt locus capacissimus:ubi sæpius consilia publica:& priuata iudicia:arbitriaq; conficiebantur.inde Seneca fremitu iudiciorū basilicæ resonant.extructæ enim sunt in urbe præter Iuliā aliæ basilicæ:ut Portia:& Vlpia:de quibus omnibus fit mentio a.P. Victore.

Sportula

Sportulæ.munuscula:quæ dabantur amicis officii causa:ut centū quadrantes:de quibus frequentius Martialis.& interdum pro minori summula:nā Secundus de diuisione sportularū:qui uirilē inquit togam sumūt:uel nuptias faciunt:uel ineunt magistratum:uel opus publicū deducūt:solēt totū senatū:atq; etiā ē plebe non exiguū numerꝫ uocare:binosq; denarios uel singulos dare:& Claudiū scim⁹ gladiatoriū munus appellare cepisse sportulā:uelut ad subitā couditā cœnulā inuitantē populū sportæ aūt:& sportulæ:ac sportellæ:quo uerbo Tranquillus utitur:sunt nummorꝫ receptacula:sicut sacci:sacculi:saccelli authore Pediano.Dion frequenter narrat sportulas fuisse tesserulas ligneas:quas ex uertice theatri in populū spargebant imperatores:quibus signa inerant esculenti:aut uestis:aut argenti:ꝑterea uasis:aut auri:equorum domitorꝫ:pecorū:seruorꝫ:eas qui excepissent:oportebat ad distributores afferre:a quibus qd' inscriptū erat accipiebant:& Traianū idē author dona per tesserulas separatim uiris:ac mulieribus in Theatro & Circo dedisse. Dant'.distribuūt' clētib⁹. Ex iudicio.ex cētūuirali hasta. In iudiciū.ad alios iudices: nam plura fiebant in urbe iudicia:quorꝫ alia publica:alia priuata erant. Pari mercede. ternis denariis. Nō inurbane.facete.falsē. ϛοφουλεισαϖο τουϛοφουναι τουναλεισθαι.i.ab eo quod Sophi dicuntur:nam qui dicentibus solebant adulari:clamabant sophos:perinde:ac si dicerent sapienter dictū:q; testat' Martialis libro sexto.Quod tā grande sophos clamat tibi turba togata.Nō tu Pompōi cœna diserta tua est: & primo Meretur alius grande:& insanū sophos:cū iam dixisset:Audieris cū grande sophos. Claudian⁹ En moueo plausus:& palidus oia laudo:Et clarū repeto:terq;:quaterq; sophos. quare Secundus inquit eos:qui dicebantur sophi facete appellari Sophocles:non tm̄ respiciens ad tragicos Sophocles:tres.n.legimus fuisse.quātū ad compositionem nominis.superflue additum fuerat in codice post ϛοφουλεισαϖο τουϛοφουναι τουναλεισθαι hoc ex fide ueteris exemplaris:& pliniana insita breuitate: fuerat.n. cuiusdā interpretatio forte superinducta:& postea a rudi scriptore inter codicis uerba inserta:ac annumerata. Laudicœnis.quia laudarentur ob cœnam:qd' conuenit cū Martiale sunt qui ϛοφουλεις.& laudiceni referant ad auditores:non ad oratores:q; illi cœnarum causa sapientes uocarent:& laudarent causidicos. fœditas maius mos:& copia pessime dicentiū. Notata.demonstrata.data crimini. Vtraq; lingua.græco uocabulo eos appellando ϛοφουλεις.& latino laudicœnos.

Nomenclator

Nomenclatores.nomenculator: siue nomenclator per syncopen a nomine calando.i.citando dicitur:qui uel principi:uel magistratui uel candidato nomina suggerit.& norat.Sparcianus in Adriano.nomina plurimis siue nomenclatore reddidit: quæ semel:& congesta simul audierat:ut nomenclatores sæpius errantes emendauerit.M.Tul.pro Murena:qd'.qd habes nomēclatorē in eo qdem fallis:& decipis.nā si noīe appellari abste ciues tuos honestū

uenerationē pulcherrimū opus colebat'.Nūc refractis pudoris:& reuerentiæ claustris oīa patent oībus nec inducit':sed irrumpunt. Sequuntur auditores actoribus similes cōducti:& redēpti mancipes.ī media basilica:tā palā sportulæ q̄ in triclinio dant';ex iudicio in iudiciū pari mercede trāsit' ide iā nō i urbane. σοφουλεισ uocātur: Isdē latinum nomen impositum est Laudicœnis:& tamen crescit indies fœditas utraq; lingua notata. Heri duo nomenclatores mei (habent sane ætatem

eſt turpe eſt eos notiores eẽ ſeruo tuo:q̃ tibi:ſi & noris:tñ p monitorẽ appellandi ſunt cũ romani ſeruorũ legiones domi alerent:neceſſe erat habere:q eos noíe citarent:in qd' Plinius ſenior:ſic inuehit' hoc p fecere mancipiorũ legiones:& in domo turba externa acta:ſeruorum quoq; cã nomenclator adhibitus Trãquillus:miſit Caius circa fora:& baſilicas noméclatores ad inuitandos ad libidines iuuenes: ſeneſq; extat Auguſti ſcõma de noméclatore obliuioſo dicẽte imperatori nungd ad forũ mãdas:accipe ingt cõmẽdatitias:qa illic neminẽ noſti:& illud pariter Fabii de ingrato litigatore cauſidici cõſpectũ uitãte in foro p noméclatorẽ miſſum ad eũ amas me ingt:qa te nõ uidi:hũc prius fartorẽ dictũ uelut:q clã infarciret noía í aurẽ domini Porphyrio:& Feſt9 ſcribũt.Martialis:q piſcem mugilẽ noíe citabat per trãſlationẽ nomenclatorẽ appellauit:a quo noméclaturã Plinius: & Calumella noméclationẽ dixerũt. Nup togas ſumpſerũt.qui ſeptimũ decimũ ætatis annũ ingreſſi ſunt placet intelligere uirilẽ togam:quæ eo ætatis ſumebatur referẽte iuriſconſulto. Trahebantur. p̃cio non ſponte addicti. Tanti.tã paruo. Sis.ui dearis. Quãlibet.uel maxima.q̃tũ uis. Quintilianus quálibet multa legerimus quodá tamẽ modo recẽtes ſumus ad id: quod ſcipimus. Numeroſa.magnũ auditorũ numerũ capientia.unde numeroſiſſimos ſœtus copioſiſſimos: & multiplices dixit Columella. ꝓinde ſcio a.M. Tullio numeroſa3 oſonẽ appellari:quæ numeris conſtet. Subſellia.ſedes ꝑmiſcuas:ſic Tranquillus uocat ad ſpectandos ludos í theatro cõparata ſedilia:& Cor.Celſus ſubſelliũ ꝑ ſella priuata poſuit. Aſconius tñ ſubſellia prodit eſſe tribunoꝝ:triũuirorũ:quæſtorũ: & huiuſcemodi minora iudicia exercentiũ:qui non in ſedibus curulibus:& tribunalibus:ſed in ſubſelliis cõſidebant. Corona:audientiũ circulus.concio.ſignificat.n.circulũ uniuſcuiuſq; rei hominũ:ꝑſertim ſtantiũ:uel conſidentium:Ouidius conſedere duces:& uulgi ſtante corona: Virgilius Vt fera quæ dãſa uenautũ ſepta corona.M.Tullius de claris oratorib9.ſi a corona relictus ſim.non queam dicere Seneca in naturalib9 fulgorẽ:qui ſydera circumnectit græci αλωϛ uocant ideſt areã:nos coronã:quia fere terendis frugibus loco deſtinata rotunda ſint:nã ſicut arcus ſolares:lunareſq; oẽs ſunt:ita coronæ oium ſyderũ Palladius in faſtigiis murorũ ꝓtorii iuſſit coronas prominentes fieri.demũ Cato in re ruſtica extremitates agrorũ coronas poſſe dici demonſtrat:cum circũ coronas:& uias ulmos ſeri præcipit. Infiniti clamores. Iuuenalis Feſſidiũ tangens hunc agendi modũ notauit.Quanto Feſſidiũ laudat uocalis agentem Sportula: μεσοχορσ.qui in media turba eſt.compoſitũ uocabulũ απο του μεσου και του χορου.i.a medio choro.

Signũ.laudandi. Non audiunt.uel intenti aliis:uel procul ſtantes. Baſilicam.regiam iuliã. Tribunal:reprehendit Fabius:qui audent dicere tribunale. Præbeas aurem.attendas. Facilis.eſt. Dicere. agere cãm. Præ cæteris.ſupra cæteros. Induxit.inſtituit. Largius Licinius.qui Plinii auunculi commentarios quadringentis milibus emere uoluit:uir ꝓtorius:& poſt ꝓturã legatus:cui iura reddenti Carthagine accidit mordẽti tuber:ut deprehenſus inde denarius primos dentes inflecteret.hæc ex.xix. Plinii apud quẽ legitur Lartius Licinius.piter.li.xxxi.Latinũ largũ Paulus iuriſconſultus cõmemorat Hactenus.tm:ut auditores haberet ſine p̃cio.Corrogaret.rogando conuocaret. Quintiliano .M.Fabio Quintiliano ſummo oratore operibus ſuis:& p̃conio Iuuẽalis celeberrimo:hic ex Calagura Hiſpaniæ oppido oriundus inter patricios romanos inſertus:ſiue iure latii:ſeu principũ liberalitate:q; multis factitarũ uidemus:& Secũdo noſtro ne longius diſcedamus:nam ille authore Auſonio cõſularia ornamẽta per Clæmẽtem adeptus eſt:unde nõ mirum ſi Iuuenalis eũ nobilem per lunata calciamẽta deſignauit ímo ut magis ꝓbem fuiſſe romanũ ciuem:addã Trebelli Polionis dictũ:ubi Poſthumii iunioris eloquẽtiam laudat adeo probatam aſſererere:ut eius controuerſiæ Quintiliano dicantur inſertæ: quẽ declamatorem romãi gñis acutiſſimũ unius capitis lectio prima ſtatim fronte demõſtrat romani ergo gñis appellauit:uel ob eloquẽtiã:uel quorũ maiores urbe donati fuerãt:nã alterius Quintiliani declamatoris Seneca plærũq; meminit.Præceptore meo li.vi.repetit Quintilianũ:& Niceam audiuiſſe.Aſſectabar comitabar cũ ad agẽdũ iret.Fabius cõfitet' li.v.Domitiũ Afrum : ſenẽ ſe adoleſcentulũ coluiſſe cũ adhuc cãs ageret:quo tpe multũ de priſtina authoritate pdidit prius fori princeps creditus íde æmulatiõe q̃dã ſub Gaio reus:Conabat'.n.is ípator oẽs oratores:Dõitiũ íprimis accerrimũ:& ſũmũ dicẽdo ſupare:ꝑterſpẽ abſolutus é:q; nihil Caio accuſãti rñderit:neq; ſe defẽderit:ſimulabat ãt ueteri :& ípatoris uim admi

Fartor

Quãlibet

Numeroſ9

Subſellia

Corona.

Largius. Licinius.

Quintilianus.

Scẽdi præceptor. Domitius Afer

rari quare ad preces conuerſus tremebundus dicebat ſe magis Caiũ oratorem:q̃ Cæſarẽ expaueſcere:q̃ bus princeps captus perſuadens dicẽdi acrimonia uiciſſe Caliſto liberto inſuper adiuuante Domitium iudicio liberauit:& conſulẽ renũciauit abrogatis:q̃ tunc in eo fuerãt honore.hæc Dion.mortis eius meminit Tacitus:ſed adeo circũciſe:ut nemini dubium eſſe poſſit:quin pars aliqua hiſtoriæ interciderit:nã nec cauſas:nec modum:q̃ alibi aſſolet:ibi explicat.Euſebius in chronicis tradit mortuũ fuiſſe Afruꝫ in cœna ex cibi redũdantia.liberandus eſt Iulii Frontini libellus de aquæductibus errore manifeſtiſſimo ubi inquit:Galloq̃ Veranio:Põpeio Lõgino coſſ.cui Comitius Afer.tu monẽte tacito repone Galloq̃.Qu. Veranio &. C.Pompeio lõgino coſſ. Domitiꝰ Afer. nam is poſt Didium Gallum aquis publicis p̃fectus eſt.ſcripſit aũt libros duos de teſtibus:quos Fabius non diſſimulat fuiſſe imitatum:& dictorum quoq̃ præter multas orationes:ab eodem urbane ſunt editi libri. Grauiter.mature:nam Fabiꝰ Afro maturitatem in agendo tribuit. Ex proximo.loco propinquo:dicebat.n.Liciniꝰ in baſilica Iulia apud aliud tribũal:erant aũt quattuor tribunalia:ideo centũuiralis haſta appellaꝰ alibi quadruplex iudiciũ a Secũdo. Reticuit.deſtitit Afer ab agendo. Silentiũ a laudantibꝰ Liciniũ. Repetit:actionẽ Abruperat.intermiſerat. Clamor.applaudentium exortus eſt. Reticuit.ſecundo Afer. Idem.fecit.

tũuiros agentẽ grauiter:& lente:hoc illi actionis gẽus erat:cũ audiit ex ꝓximo imodicũ:iſolitũq̃ clamorẽ:admiratus reticuit:ubi ſilentiũ factũ eſt: repetit qđ abrupat. Iterũ clãor:iterũ reticuit. Et poſt ſilẽtiũ cœpit.Idẽ tertio nouiſſime qs diceret q̃ſiit.Rñſum eſt:Licinius.Tũc intermiſſa cãcẽtũ uiri inqt hoc artificiũ periit:qđ alioqn pireicipiebat:cũ periiſſe Afro uideret:nũc uero prope funditus extinctũ.& euerſum ẽ.pudet referre.q̃.q̃ fracta ꝓnũciatione dicãtur.qbus.q̃ teneris clamoribus excipiantur.plauſus tantum.ac potius ſola cymbala.& tympana illis cãticis deſunt. ululatus

Artificiũ

Intermiſſa cauſa.digrediens a re quam tunc agebat. Centumuiri.o iudices. Artificium.dicendi ars Paulus & Modeſtinus iuriſconſulti pro ſcientia cuiuſcunq̃ artis accipi uolunt artificium. Periit.potiuſq̃ perit ſicut ſequentia indicant:& fides exemplaris manu ſcripti aſtipulaꝰ. Alioquin.re uera. Quæ inſulſa:& puerilia multũ.n.obcecantur a ſcholis in forũ tranſeuntes:& quem in dicendo nõ pudet:hũc Ciceto non repræhenſione ſolum:ſed etiaꝫ pœna dignum putat. Fracta.eneruata:molli:ſcenica:in qđ acerrime Fabius inuehitur poſt multa pronunciationis enumerata uitia:ſed quodcũq̃ inquit magis tulerim:q̃ quo nunc maxime laboratur in cauſis oĩbus:ſcholiſq̃ cantandi:qđ inutilius ſit:an fœdius neſcio:quid.n.minus oratori conuenit:quam modulatio ſcenica?& nõnunq̃ ebriorũ:aut comeſantium licentiæ ſimilis? Quibus laſciuis. Teneris.libidinoſis. Excipiantur.illis deſinentibus ſuſcipiantur ab auditoribus:nam excipere eſt rem ab aliis prænunciatam pariter referre:uel ſcribere:& notare:per tranſlationem dicimus excepta uulnera:interdum tamen ſimpliciter ꝓ ſuſcipere:ut Curtius legatos ab Alexandro exceptos.i.admiſſos.apud Virg.interficere ſignificat:cum inquit excipit incautum.& Pli.ſenior excipulas uocat naſſas:quibus anguillæ capiuntur. Plauſus.adulantiũ ſtrepitus:Petronius abigit hoc genus hominum:nec plauſor dicens ſedeat redemptus:hiſtrionea addictus. Cymbala.dicta a concauitate:& curuatiõe:ſicut cymbia pocula.κυφος enim curuũ:quaſi ergo κυφελα ideſt curua aliqua hinc Lucretius Tympana tenta tonat palmis:& cymbala circum Concaua:rauci ſonoque minantur cornua cantu:nam cymbala tinnitum:ſicut tympana ſonitum edunt authore Apuleio:& in epigrammate Alexidis cymbala acuti ſoni uocata. Athenæus ſcribit in tibiis bombum:in cymbalis tinnitum:& tympanis ſonitum dici.erant autem cymbala tutelæ matris deorum aſcripta:q̃ ſimilia ſunt hemicyclis cæli: quibꝰ terra deorum mater cingitur.extat Martialis diſtichon de cymbalis. Aera celenæos lugentia matris amores Eſuriens gallus uendere ſæpe ſolet:& Diodorus ſcribit Cybelen inueniſſe cymbala & tympana: & cymbaliſtam dicimus:qui cymbalis:ſicut tympaniſtam qui tympanis utitur. Tympana.bellica indoq̃ inſtrumenta pro tubis:ea in aere ſuſpenſa ſcuticis diuerberabant:uñ horrẽdus qdam ſonitus emittebatur:conficiebantur aũt ex trunco abietis cauato:orichalci tintinabulum in eo collocãtes:& taurino corio circumtegentes:hoc in pugnas elatum ferebant:cum uero ſtrepitum maximum: aut ſigno aliquid ſignificare uolebant:conuertentes ad os:ligneum uas cõcutiebant:at quæ in eo erant tintinnabula mulcta:& magna in arcto reſonantia:intus obſcurum quendam ſonitum faciebant:quẽ mugitu non diſſimilẽ huius rei ignari difficile poterãt diſcernere iſtrumẽti:an belluæ ruditus eẽt:& Hammoniꝰ tympanuꝫ pellibus cõtectũ pulſaꝰ:a uerbo τυπτω tympanũ:& interpoſitionẽ deductũ bacchaq̃ inſtrumẽtũ.& in ſacris Dionyſii ferri ſolitũ refert Athenæus. Tranquillus gallũ tympanizãtum dixit.qđ tympanũ pulſarer.& maſculino genere ꝓlatũ Suidas nõ ſine authore ſcripſit.Iulius pollux tympana uaſoq̃ nomina eẽ: q̃ & cymbala dicũtur.afferit. Pli.tympanas margaritas.qbus una facies rotũda:& planicies auerſis eſſet. tympana p̃terea uehiculorũ tecta legimꝰ.& apud Celſum tympãiré genꝰ hydropis.cũ uẽtre uehemẽter ĩtẽto creberitus ex motu ſpiritus ſonus eſt.& tympanũ carnificis lignũ.quo noxios torq̃t.ide τυμπανιζεται.i.flabellat.excoriat.deductũ. Vlulatus.mulieq̃ lamẽtatio.Cæſar ẽt barbaris aduerſum ſe pugnã

Excipere

Cymbala

Tympana

tibus hunc ſonum dedit. Indecora theatris: ubi ſpectatores licenter Cæſaribus: & uictoribus ſolebãt applauderc. Martia. Quæq; ſonant pleno: uoceſq; manuſq; theatro: Cum populus ſubiti Cæſaris ora uider. Ratio ætatis. nondum enim peruenerat ad ſexageſimum annum: uel. lxx. ſecundũ alios cum licebat ſe excuſare a ciuilibus officiis. Indignitates. indecora. digno homine indigna. Rariores. rarius q̃ conſueueramus apud centumuiros agimus. Gradatim. paulatim. Vomodo. Interrogat Valerianũ quãtũ ueteribus: & nuper cõpatis agris oblectet. Valeriani Pollionis meminit Martia. Quomõ placẽt tibi. Veteres. agri auiti: & maiorũ tuoꝝ. Marſi. quos in Marſis poſſides. Marſi a uelocitate pedũ dicti populi ultra picenũ in ſecũda regiõe: terrori ſunt ſerpentibus referente Plin. & Diony. nec quẽq; fugiat a Strabone: & Tacito etiam Marſos aſſignari Germaniæ. Emptio noua. agri a te nup empti. Raꝝ id qdẽ eſt. raro euenit: ut quod emimus placeat Adeptis q̃ concupiſcentibus. ſi reꝫ quã ſummopere deſiderauerant adepti ſint. Prædia materna. quæ iuxta Lariũ ſicut paterna poſſedit. Paꝝ cõmode. admodum infructuoſa: & ſterilia ſunt. Vt materna. quia fuerunt meæ matris ſororis inq̃ ſenioris Plinii. Alioquin. adhæc. Occalui. obdurui. Aſſueui. callum feci. Queri. multum lamentari de eadem re.

Valeria.

Marſi

quidem (neq; n. alio uocabulo poteſt exprimi): theatris quoq; idecora laudatio large ſuplũt. Nos tñ adhuc: & utilitas amicoꝝ: & rõ ætatis morat: ac retinet. Veremur. n. ne forte nõ has idignitates reliqſſe: ſed laborẽ fugiſſe uideamur. Sumus tam ſolito rariores: qđ initiũ ẽ gradati deſinẽdi. Vale.

C. Plinius Valeriano. S.

VOmodo te ueteres Marſi tui? quomodo emptio noua? placent agri poſtq̃ tui facti ſunt? rarum id quidem eſt: nihil æq̃ gratum eſt adeptis: q̃ concupiſcentibus: me prędia materna parum commode tractãt: delectant tamen ut materna: alioquin longa patientia occalui: habent hunc finem aſſiduæ querelæ: quod queri pudet. Vale.

C. Plinius Annio. S.

TV quidem pro cætera tua diligentia admones me codicillos Aciliani: qui me ex parte inſtituit hæredem pro non ſcriptis habendos: quia non ſunt confirmati teſtamento: quod ius ne mihi quidem ignotum eſt: cum ſit iis etiam notum: qui nihil aliud ſciunt. Sed ego ꝑ priam quandam legem mihi dixi: ut defunctorũ uoluntates: etiam ſi iure deficerent: quaſi ꝑfectas tuerer. Conſtat autem codicillos iſtos Aciliani

Annius

Propriã. cõuenientẽ: ſunt qui legãt proximã. Iulianus de qbus cauſis ſcriptis legibus nõ utimur: id cuſtodiri oportet. quod moribus: & conſuetudine inductum eſt: & ſi qua in re hoc defecerit: tunc qđ proximũ: & cõſequens eſt. Dixi: conſtitui. Defunctoꝝ uoluntates. q̃ ſæpe mandant Iuriſconſulti titulo de militari teſtamẽto: & poſtea ſecũdum Iuſtinianũ Seuerus: & Antoninus reſcripſerũt: ex his codicillis: qui teſtamẽtũ p̃cedunt poſſe fideicõmiſſum peti: ſi appareat eũ: qui teſtamẽtum fecit a uoluntate: quã in codicillis expreſſerat nõ receſſiſſe. hinc Iulianus. ff. xxix. codicillorũ ius ſingulare eſt: ut quæcũq; in his ſcribentur perinde haberentur: ac ſi in teſtamẽto ſcripta eſſent. & teſtamẽto facto ẽt ſi codicilli in eo confir

mati non essent:uires tamen ex eo capiunt.ex quibus sane colligitur iurisc̃sultũ imitatum fuisse Secũdi sententiam. Manuscriptos.Martianus:& paulus codicillos:neq; sua manu scribere: neq; signare licet: ualent tamen.conficiunt aũt quattuor modis:aut.n.in futurũ cõfirmantur:aut in p̃teritũ:aut per fideicõmissum aut sine testõ. Vt cõfirmati.respiciẽdo ad eius uoluntatẽ. Delatori locus nõ sit: nõ auré p̃beat delatori imperator Traianus:per quẽ legimus id genus hominũ exactũ in exiliũ. Dedissem.donassem alii. Populus.ærariũ publicũ:qđ sub Traiano silens:& quietũ fuit relegatis delatoribus:qui oia testamenta prius irrita faciebant. Cautior.in donatione. Subsedit.relictum est. remansit. Virgil.Extremus galeaq; ima subsedit Acestes.interdũ subsidere est dolo possidẽ:a quo subsessores:qui tauros insidiis necant. Meæ legi.constitutæ'a me:ut uoluntates defunctorum tuerer.

Subsidere

Publicæ leges.quibuscauebatur:ut codicilli:& si nõ essent confirmati testamẽto:tamen uires ex eo caperent.

MIraris.Respõdet Gallo admiranti cur tantopere Laurentino detineretur.loci opportunitatem:& uillæ structurã mirus tanquã architectus describẽs:horatur q;:ut uillam tot rebus ornatam cõ tubernio suo magis cõmẽdet.siue is fuerit Didius:uel annius Gallus de quo nuper diseruim⁹:an ille Gallus:cuius fauore Adrianus Traiano fuit acceptus.Galli præfecti urbis fit mentio apud Iuuenalem satyra.xyi.Rubrium Gallum cũ Cælio Pisone consulem:per quos subuentũ libertatibus est senatusconsulto testatur Vlpianus fuisse temporibus diui Traiani possumus etiam intelligere Numatiũ Gallus:quẽ Martialis libro decimo scribit fuisse simplicitate prisca: & bonitate Socrati parem. Laurens. nam Seruius super illud Virg.libro decimo:multosq; palus laurentia sylua pastus arundinea i quit laurentia pro laurens:recta eni deriuatio hæc est:quare Secundus: ut recte loquerẽ per correctionẽ laurens appellauit:q̃q̃ alibi semp Laurentinũ dicat nõ siue analogia:utpote a Laurento oppido deductũ:tametsi:ab eo Laurentes uocemus.

Gallus

Laurens

manuscriptos:licet ergo non sint confirmati testamento:a me tamen ut confirmati obseruabuntur: præsertim cum delatori locus non sit. Nam si uerendum esset:ne quod ego dedissem:populus eriperet:cunctatior fortasse : & cautior esse deberẽ: Cũm uero liceat hæredi donare:quod in hæreditate subsedit : nihil est quod obstet illi meæ legi: cui publicæ leges non repugnant. Vale.

C.Plinius Gallo.S.

MIraris cur me Laurẽtinum: uel (si ita mauis) Laurens meum tantopere delectet: desines mirari cum cognoueris gratiam uillæ:opportunitatem loci:littoris spacium.x.& yii.M.passuum ab urbe secessit:ut peractis quæ agenda fuerint saluo iam:& composito die possis ibi manere.Aditur non una uia:nam: & laurentina: & hostiensis eodem ferunt:sed laurentina a. xiiii.lapide:hostiensis ab.xi.relinquenda est.Vtraque excipit iter aliqua ex parte arenosum: iumentis paulo grauius:& longius: equo breue: & molle:Varia hinc : atque inde facies : nam modo occurrentibus syluis uia coartat:mõ latissimis pratis diffundit:& patescit:multi greges ouiũ:multa

Iumenta

uatio hæc est:quare Secundus : ut recte loquerẽ per correctionẽ laurens appellauit:q̃q̃ alibi semp Laurentinũ dicat nõ siue analogia:utpote a Laurento oppido deductũ:tametsi:ab eo Laurentes uocemus.

Gratiã:elegantiã:ornatũ. Opportunitatẽ loci.facilitatẽ adeundi:uel cõmoda ædificii:& situs. Urbe.Roma. Secessit.nã:& secessus uilla dicitur. Peractis.cõpletis negociis in uilla. Saluo.integro.recõdito. Cõposito.finito.Virgi.Ante diẽ clauso.cõponet uesper olympo. Aditur nõ una uia.itur i laurẽtinũ duabus uiis. Laurentina quæ Laurentũ ducit:sicut hostiensis quæ hostiã. Eodẽ.ad laurẽtinũ meũ. Lapide.miliario:unum.n.quodq; miliariũ signabant ab urbe lapide in uia erecto:& nunc quoq; plurimis uicis manst appellatio:a numero lapidũ:& Martialis inqt Ad lapidẽ Torquatus habet p̃toria quartũ.Ad quartũ breue rus emit Otacilius. Iter.q; minus est q̃ uia:quæ in se cõtinet iter:& actũ.secũdum Vlpia.Põponius aũt:uia inqt angusta:per quã neq; iumentũ:neq; uehiculũ ire põt:iter siue actus ẽ sed si numentũ deduci:nõ aũt uehiculum poterit actus appellari:& Modestinus.iter est quo quis pedes: uel eques cõmeare põt:actus ubi:& arméta trahere:& uehiculum ducere liceat. Excipit.diuertentes in laurentinũ meũm suscipit. Iunctis.equis cõiugatis. Tranquillus in dictatore.post solis occasum mulis e proximo pistrino ad uehẽdum iunctis.sequentium tamen scriptorũ authoritas facit:ut magis credam legendũ iumentis:q; etiã in q̃busdam codicibus receptum uideo.idem Tranqllus in Nerone:sed & i uiæ appiæ uico repente puerũ citatis iumentis haud ignarus obtriuit. Vlpianus.ff.xxxii.legato continentur mancipia puta lecticarii:qui solam matremfa.apportabant:item iumenta:uel lectica:uel sella:& Marcellus iumentis legatis boues nõ cõtinent:inde Pomponius de uerborum sig.boues magis armentoq;:q̃ iumentorũ nomine appellantur. Grauius.propter arenas:& uiæ longitudinem. Breue.q; facilius equo uiarũ cõpendia rapiunt:& Columellæ præceptũ extat:iter commodum in fundum multum cõferre.rõnesq; inibi explicantur. Molle.facile. Facies.rerũ aspectus. Hinc.atq; inde.a dextra:& siniſtra. Occurrentibus.quas itinere offendimus. Coarctat.restringit. Diffunditur.aperit.dillatat. Greges.p

prie loquitur. Mõtibus.in adiacẽtibus iugis. Depulſa hyeme.trãſacto tpe hyberno:an q̃ magis ꝓbo: quæ tẽpore brumali a mõtibus in planum deducta:ná illic tunc ſtridet boreas: niteſcunt.i.pingueſcunt tẽpore uerno:calore tẽperato:ut aſſolet fieri uere:& licet uidere in multis locis hyeme ad littus aurã apricari.nec ignoro depellere apud Var.& Virgi.eſſe a lacte remouere. Niteſcunt.pingueſcunt. Virgi.q̃ cura nitẽtes Paſcere equos. Vſibus capax.ſufficiens ad uſum. Nõ ſumptuoſa tutela.nõ cõſtat magni cuſtodia:& cura eius. Frugi.moderatum.nõ ſumptuoſum. Depellere

Atrium. quod erat in prima parte dom⁹ inde quidam optinatur dictũ:q̃ eſſet anterius. Varro ab atriatibus Tuſcis appellatum credidit:illinc enĩ exẽplũ ſumptũ. at Feſtus inquit.atriũ ꝓprie eſt gen⁹ ædificii ante ædẽ cõtinens mediã areã: ĩ quã aqua collecta ex omni tecto deſcẽdit:dictũ aũt atrium qđ a terra oriat quaſi atrariũ.ideo nõ ĩcõcinne poeta dixerat.Porticibus longis fugit:& uacua atria luſtrat: & Appia.atriũ quoq; tẽplo Veneris circũduxit : qđ romanos̃ fos̃ eſſe uoluit.ĩ atrio ſolebant maios̃ ſtẽmata collocare ſuper tabulinũ.locus ſalutãdi ꝓprius: & ianuis ꝓpius atriũ fuit:ſi Vitruuio credimus monenti pauperibus nõ neceſſaria magnifica ueſtibula:nec tabulinus : nec atria : q̃ in aliis officia ꝓſtent ambiendi. Gellius:& Macrobi.eius æmulator plærasq̃ iſuper de atrio ꝓdidere. O litteræ. Atrium

ĩbi equorũ.boũq; armẽta.quæ mõtibus hyeme d pulſa herbis:& tepore uerno niteſcunt. Villa uſibus capax:nõ ſumptuoſa tutela:cuius in prĩa ꝑte atriũ frugi:nec tñ ſordidũ:deinde porticus ĩ. O. lr̃ę ſilitudinem circũactæ: q̃bus paruula:ſed feſtiua arca icludit:egregiũ aduerſus tẽpeſtates receptaculũ:nã ſpecularibus:ac multo magis ĩminentibus tectis muniunt. Eſt contra medias cauædiũ hilare:mox triclíniũ ſatis pulchrũ:quod in littus excurrit:ac ſi q̃n Africo mar impulſum eſt fractis ĩã:& nouiſſimis fluctib⁹ leuiter adluit:undiq; ualuas:atq; feneſtras non minores ualuis habet : atq; ita a lateribus:a fronte quaſi tria maria ꝓſpectat: Specularia

in rotunditatẽ ad typũ litteræ.O.fuit ẽt in ſecunda lectione in. Δ. litteræ.ut.ſ.porticus illæ triangulares eſſent. Equibus.porticibus. Area.locus in ædibus ſub dio.Florentinus area locus in urbe ſine ædificio:in rure ager appellat.idẽq; ager cum ædificio fundus dicit:at Paulus:area pars inſulæ eſt:& quidez maxima.Feſtus area locus uacuus quaſi exaruerit:& non poſſit quicq̃ generare. Apollinaris pro eminentiori loco uidetur accepiſſe:in quorũ inquit aream:ſiue ſuggeſtũ a ſubiecta porticu ſenſim gradib⁹ aſcẽditur:eſt:& trituræ loc⁹:quã areã Varro fieri præcipit circulare:Celſus pro morbo areã ponit. Feſtiua. elegans. Receptaculum.confugiũ ſunt illæ porticus. Tempeſtates.malas tẽpos̃ qualitates. Specularibus.ſicut noſtra tẽpeſtate.uitreis orbibus conglutinatis frigus:& uentos arcemus:ſic olim lapidib⁹ ſpecularibus in quálibet tenues cruſtas fiſſis.Hiſpania:& Cappadocia mulitudine:& magnitudine Cyprũ:& Ciliciã ſuperant.ſunt tñ obſcuriores.ut in agro bononienſi breues:& maculoſi:candido ſpeculari,mira natura ineſt:cũ neq; ſeneſcat:facileq; ſolẽ:& frigus ſuſtineat.Seneca:quædaz ſcribit noſtra demũ memoria ꝓdiiſſe ſcimus:ut ſpecularios̃ uſum plucente teſta clas̃ trãſmittẽtiũ lumen:& balneos̃ luxuriam uellicans . pauper ſibi uidetur:ac ſordidus:niſi parietes magnis:ac preciofis orbibus refulſerint.q̃tæ nunc aliquis ruſticitatis dãnat Scipionẽ q̃ non in caldarium ſuum latis ſpecularibus dié admiſerat.ĩ quẽ fuerint uſum ſequẽtia monſtrabunt exẽpla. Iuue.Quæ uehit claſo latis ſpecularib⁹ antro. Vlpineq; ſpecularia.neq; uela frigoris cã:uel umbræ eſſe domus inſtrumẽta:ſed ornamẽta: ſunt.n.cõparata uoluptatis gratia.uerum idem putat ſpecularia eſſe partẽ domus:ſiue fint affixa ædificio:ſiue ad tps detracta.Martia.ad frigus remouenduz:& uentos teſtat.Hybernis obiecta notis ſpecularia puros Admittunt ſoles:& ſine fece diem.itẽ: Cõdita perſpicua uiuit uindemia gẽma.Et tegitur felix.nec tamen uua latet:nam:& roſas eodem authore ſpecularibus a tempeſtate defendebat antiquitas:& Columella cucumeres oſtendit fieri præmaturos ſi uaſis maioribus rotulæ ſubducant:quo tecti ſpecularibus hyeme ſerenis diebus tuto producant ad ſolem rurſus intra tecta recipiantur:ſic Tiberio fere toto anno cucumis oblatus:& Palladius iubet cellã olearem contra frigus ſpecularibus:ut lumen admittat:muniẽdá. Muniunt.defendunt.porticus. Cauædium Vitruuius:& Varro diſiũctum protulere caua ædiũ appellantes:erat aũt ĩtra parietes locus tectus:& patulus.ad uſum omniũ maxime ſalutantiũ relictus:ná ẽt nõ ĩuitati illuc cõmeare poterant:ſic ad ueſtibulũ:& periſtylia.ædificabat aũt iuxta triclíniũ in q̃nq; genera diſtinctũ Thuſcanicũ:Corinthiũ:Tetraſtylũ:diſpluuiatũ:teſtudinatũ:quare ſtatim ſubnectit triclinium.hic dicet aliq̃s Secũdũ nõ ex arte locũ deſcribere:ꝑcipit.n. Aphthonius in ſuis ꝑexercitamentis incipiẽdũ a rebus circũiacentibus in locos̃ deſcriptionibus:quẽ ſane ordinẽ ſeruauit idẽ dũ alterã in Thuſcis uillam repſentat.ſed hic nõ mis̃ ſi ſtatim mẽbra domus aggreſſus eſt cum nihil circa præter mare: & litt is haberet:illic uero lõge alia ut agros̃:& mõtiũ colliũq; uarias facies:a q̃bus non ĩſulſæ prĩcipiũ fecit.Excurrit.extẽdit. porrigit. Africo.uẽto ab Africa ſpiráte:qui:& Lybs dicitur. Fractis.laſſis:& deſinentibus. Aluit.madefit. Quaſi tria maria.ná re uera mare tyrrhenũ tantum proſpectabat : ſed cũ a tribus locis a fronte.ſ.& duobus lateribus proſpectũ haberet:quaſi tria maria dixit propter diuerſam faciem.inde Pollii Surretinum ſic laudatur a Statio.ſua cuique uoluptas. Atq; omni proprium thalamo Area Cauædiũ

mare:transq; iacẽtem Nerea Diuersis seruit sua terra fenestris. Fronte.anteriore triclinii parte:sicut in homine:ac etiam in acie prima decurionum ordinatio in aduersos hostes spectans frons dicitur. A tergo.ab occipitio respicit illud triclinium. Porticum rursus alteram porticum:an præcedentis partem.

Cubicul ũ

Longinquos.remotos.Huius.triclinii. Retractius paulo.aliquantulum remotius. Cubiculum.dictum. Autumat Festus a cuba sabinorum lingua:quã militares lecticam uocant.cubicula etiam Vitruuius solet appellare tignorum & asserum sustentacula. Aliud.cubiculum. Oriẽtem.solem.nam cubicula sicut bibliothecæ orientem spectare debent:cum illa matutini luminis usum postulent:in his libri non putrescãt. Retinet occidentem.calescit sole occiduo& teporẽ in nocte reseruat. Hæc.fenestra occidentalis. Subiacens. propinquum. Illa.oriẽtalis. Securius.minori fragore. Obiectu.positu:& occursu. Huius. cubiculi minoris. Illius.maioris. Includitur.fit in recessu. Accendit. auget in maius ex repercussione parietum. Hy-

Hybernaculum

bernaculuz.locus hyberno tempore idoneus:sicut hybernacula militum statiua per hyemẽ solemusappellare:hybernaculum igit secũduz Vitruuii normã hybernũ occidentem spectare debet: apparat9 minime sumptuosus:&utilis:usus græcorũ hybernaculorũ fuit:adeo ut qui ministrãtes ibi uersabant: & si nudis pedibus fuissent non reciperent frigus ꝓpter qd' dã pauimenti genus ex carbonibus:sabulone:calce:& sauilla mixta confectũ mãdat aũt fodi hybernaculuz intra libramẽtũ triclinii. Gymnasiũ.locus ubi exercebant:proprie tamẽ de athletis qm̃ nudi contẽdebant:postq̃ primũ nudus Orsit9 cucurrit i olympia:fuerat.n.antiquis cõsuetũ subligaria ferre circumpudenda in gymnasiis:orsito uero lacedæmõio certãti soluta fibula causam doloris icussit:uñ lex cõstituta ut nudarent:nouim9 publi-

Gymnasium

cas ẽt balneas gymnasia dici:quare Suidas unctuaria:& lauacra appellat:imo ẽt certamina equestria: & uenationes ꝙ corpus exerceant quidaz dixere gymnasia:& baleares gymnasias græci uocarunt: ꝙ nudi æstate icederent.author Dio. Silent.nõ sentiunt'.Nubilũ iducũt.ips nubilũ faciunt:quales sũt australes:nothus:aphricus:libonothus:& eurus plærunq;. Anteq̃ usum loci.prius sol obducitur nubibus: q̃ calor faceret. Vsum teporem.in sole ungui:& currere priscos tangit Aristopha. In aspida curuatuz. in formã aspidis circũactũ.aspis autem serpentis species:& scutũ interpretatur:& locus eiusdem cognominis apud Argos fuit.legitur etiam in absida.i.in curuaturam rotæ siue testudinis.hoc enim significat αψις:familiaris dictio Pli.seniori:ubi de astronomicis rebus tractat.& cameras αψιδας dictas Suidas interpretatur.recentiores scribunt in baiano:& lucrino adhuc absidas extare celsi superbiq; operis:quarũ partem balnea:partẽ sacella:partẽ cubicula:& uillarum aulas occupare:in earum aliquibus ferramenta semicorrosa superne adhuc pendere. Ambitũ solis.ab oriente in meridiẽ:& occasum. Armariũ. rerũ receptaculũ:ueluti uestiariũ:in cuius formã uidimus bibliothecas cõparatas interdũ. Insertũ.adnexũ.

Aspis

Mẽbrum

Parieti.muro cubiculi. Capit.cõtinet.inuitat. Mẽbrũ.pars domus.nã Columella sic noiat:& Vlpi. de manumissionibus:quæri inquit põt si fabris duobus uel pictoribus tẽplũ uel mẽbrũ depictũ esset uidet' aũt fuisse dormitorium mẽbrorũ qd'ipse lib.y.in alterius uillæ descriptione dormitoriũ cubiculum dixit & Sido.pariter Secũdũ imitatus. Suspẽsus.eleuatus. Tabulatus:tabulis cõstrat9:fuit ẽt i exẽplarib9 sublatus.ut ꝙ ante dixerat p expolitionẽ suspẽsus mox addiderit sublatus:siue magis placet subulatus subulonibus.i.tibicinibus suffultus:nã subulones:tibicines Thusci authoribus Festo:& Varrone dixerũt.ad cuius similitudinẽ unicornes ceruos appellauere subulones:& trãslatiue Auso.pædiconẽ.nã su-

Subulo
Subula
Desubulare

bula instrumẽtũ ferreũ pacuti mucronis ad calceos cõsuendos:de qua Seneca.pudet in acie descẽdere p diis hoibus suscepta subula armatũ:& desubulare Marcello tradente pfodere a subula tractum. legius etiã quod suspensum.& tabulatũ.ut ista referant' ad dormitorium. Vaporem:solis. Huc atq; illuc. ad cõtigua loca. Lateris.pietis. Detinet'.occupat'. Plærisq;.mẽbris. Mũdis.politis.cl'tis. Hospites.

a tergo cauædium:porticum:aream:porticũ rursus:mox atrium:syluas:& lõginquos respicit mõtes.Huius a læua retractius paulo cubiculum est amplum:deide aliud minus:quod altera fenestra admittit orientem:occidẽtem altera retinet. hæc: & mare subiacens:illa longius quidem:sed securius intuetur: huius:& illius obiectu includitur angulus:qui purissimum solem continet: & accendit. hoc hybernaculum: hoc etiam gymnasium meorum est:ibi omnes silent uenti exceptis: qui nubilum inducunt:& serenum: anteq̃ usum loci: eripiunt:adnectitur angulo cubiculum in absida curuatum:quod ambitum solis fenestris oibus sequitur:parieti eius in bibliothecæ speciem armarium insertum est.quod non legendos libros: sed lectitandos capit. adhæret dormitorium membrum.transitu interiacente.qui suspensus.& tabulatus uaporem conceptum salubri temperamento huc illucq;.digerit.& ministrat.reliqua pars lateris huius seruorum.libertorumque usibus detinetur.plærisque tam mundis. ut accipere hospites possint.ex alio latere est cubiculũ politissimũ:

amicos. Modica.mediocris. Cœnatio.locus ad cœnam ſumendam.Sidonius pro diæta indifferenter ponit.ex hoc triclinio inquit fit in diætam:ſiue cœnatiunculam tranſitus:de qua Iuuena. Parte alia longis Numidarum fulta colũnis Surgat:& algentem rapiat cœnatio ſolem Columella præcipit cœnationes in uilla hiberni temporis æquinoctialem occidentem:ſed æſtiuas hibernum orienté ſpectare.cœnatoriũ autẽ ueſtis eſt qua in cœnis utebantur.& diſticho Marti.quo uſu eſſet ſignficata,Nec fora ſunt nobis:nec ſunt uadimonia nota.Hoc opus eſt pictis accubuiſſe toris.at cœnacula in ſuperiore domus parte erant:ad quæ ſcalis aſcendebaſ ſolita inquilinis locari.authoribus Iuuen. & Pompeio:& Vlpianus cœnaculariam exercere uſurpat pro eo quod eſt cœnacula locare. Plurimo mari lucet.ex plurima maris repercuſſione:& proſpectu.

Cœnatio

Cœnatorium

Cœnacula

Cœnaculariam

Exercere

deínde:uel cubículum grãde:uĺ modíca cœnatío: quæ plurímo ſole:plurímo marí lucet: poſt hanc cubículũ cum procœtone altítudíne ęſtiuũ:munímétis hibernũ:eſt.n.ſubductũ oíbus uentís: huíc alíud:& προοιτων cõmuni pariete iungunt: íde balíneí cella frigidaría ſpacioſa:& effula:cuius in contrariís parietíbus duo baptíſteria uelut eiecta ſínuantur abunde capacía:ſi nare in proximo cogítes:adíacet unctuarium: ímmo hypocauſtum: adíacet propnígeon balíneí:mox duæ cellę magís elegãtes:q̃ ſumptuoſæ:cohęret calída piſcína mirífica.ex qua natãtes mare aſpiciunt:nec ꝓcul. phæríſterion,qd calidiſſímo ſolí ĩclínato íam díe occurrit.hínc turrís erígitur.ſub qua diætæ duæ:

Proceſtrio.quo ꝓceditur in muro. Aeliꝰ etiam referẽte Feſto ædificia eſſe dixit extra portã. Artorius quæ ſunt ante caſtra proceſtria ſcripſit:Cæſar erycium uideſ appellare.ſunt qui legant procœtone.i. antithalamo q̃ ſatis congrue facit:& Columella hoc uocabulo uſus eſt.nec putãt inquit ſe habere uillam niſi multis uocabulis retineant græcis:quin uocent particulatim procœtona:paleſtram:apodyterion. Altitudine.expoſitũ auræ.mũimentis ſpecularibus. Hibernum. aptũ ad uſuꝫ hyemis.Huic.cubiculo. Aliud. cubiculũ. προοιτων. antithalamum. οιτων.n.cubiculũ:& προ ante. Cella frigidaria.ubi aqua frigida ſi pœnituiſſet teporis lauabant. naꝫ balinei cellæ tres erant caldaria ubi calida.tepidaria ubi tepida:frigidaria ubi frigida ſeruabaſ.ipſe alibi hoc enarratius explicuit. Vitru:in balneaꝫ diſpoſitione cũ caldariã:& tepidariã memorauit ſtati frigidarii aheni memoriã facit:nã p̃furnio tria ahena imponebant caldarium: tepidarium: frigidarium: ut ex tepidario in caldarium q̃tum aquæ exierit influat de frigidario in caldarium:& Paulus tepidariuꝫ ſecundum parietem:in balineo fuiſſe teſtatur. Antonius Muſa:& frater eius Euphorbius inſtituerunt a balineis multa frigida corpora aſtringi:cum prius conſueſcerent tãtum calida lauari. Effuſa.expanſa.

Frigidaria cella

Baptiſteria.lauacra.απο του βαπτω.i.a lauando.de quo Sido.ſi apricari mauis baptiſterium piſcinæ cõnectitur ab oriente:quod uiginti circiter modioꝫ millia capit:huc e lucis calore uenientibus triplex medii parietis aditur per arcuata interualla reſeratur.ubi tria cellaꝫ genera iã prædicta demonſtrãtur.

baptiſteria

Velut eiecta.tanq̃ e pariete eminentia.laudat ab artificio. Sinuantur.circũuoluuntur in orbẽ diſpartiuntur.nam hemicycli formã retinebant. Proximo.loco. Vnctuarium.ubi ſeruabaſ oleum unctui opportunũ. Immo hypocauſtum:per correctionem.legitur etiã ſine uerbo imo:quod Vitruuius hypocauſtũ græce.nos latine ſuccenſum uocamus:erat autẽ locus in thermis cõcameratus:& fornicatus hñs ante præfurniũ:quo igne impoſito illas calefaciebant:nã.υπο ſub.& καυστιγος.ardens:uaporariũ a quibuſdã uocaſ:q̃a uaporãdis cubiculis adhibebatur.Papinius in ſyluis uſus eſt uocabulo græco:& tenueꝫ uoluunt hypocauſta uaporẽ. Propnigeon.Suida interprete.πυιτευς caminũ:& furnũ ſignificat: & ꝓprie ubi carbones accendunt:quod latine dici poteſt p̃furniũ:ſic Vitruuius.utitur:apud quẽ ꝓpigneum inuerſum uocabulũ offendes.magnus etymologicus πυιτος æſtum interpretaſ. Elegantes.gratioſæ.

Vnctuarium

Hypocauſtum

Propnigeon

Piſcina

Sumptuoſæ.magnæ impenſæ. Mirifice.mira arte cõnexa cellis.uel mirifica.i.admirabilis. Piſcina. nõ piſcãdi:ſed natãdi cã ſine fructu ut inquit Varro:de piſcinis Palladius.piſcinales cellæ in æſtiuis balneis a ſeptẽtrione lumẽ accipiant:in hyemalibus a meridie:& Sido.baſilice appẽdix piſcina forinſecus in quã fluentũ de ſupcilio mõtis elicitũ:canalibuſq̃ circũactis per exteriora natatoriæ littora curuatuꝫ:aq̃ calidæ piſcinã Mœcenas primus in urbe ſtruxit:& nimiã piſcinarũ luxuriã Seneca taxat.pauper inqt ſibi uideſ.niſi thaſius lapis quondã rarũ in aliquo ſpectaculũ templo piſcinas noſtras circũdedit:in qs mlta ſudatione corpora examinata demittimus. Sphæriſterion.locum putant a ludo ſpæræ:quã pilã poſſumus appellare dictum:nam:σφαιριζειν:& σφαιροπαιγτειν eſt pila ludere:& σφαιριστης qui pila ludere ſcit:qualis Lycon peripateticus authore athenæo. Lamp.non pro loco.ſed ludo uſus eſt poſt lectionem inqt palæſtræ:aut ſphæriſterio:aut curſui:aut luctaminibus mollioribus operam dabat.fortaſſe nõ erit alienum a rotũditate ædificii deductum uideri:plures enim circulos:pluraq̃ genera exercitationum capiebat:& Tranquil.ſcriptũ reliqt Veſpaſia.fuiſſe ſolitũ in ſphæriſterio fauces:& cætera membra diſtringere.Pauſa.ubi de gymnaſiis lacedæmoniorum agit:eſt inqt:& ſtatua antiqua Herculis: cui ſacrificant ſphæris:qui ab ephæbis in uiros trãſeunt:fit autẽ gymnaſiũ in curſu. Diætæ.diæta locus erat in quo p diem uerſari ſolebãt:a uerbo græco:διαιταομαι q̃ ẽ uiuo:& dego deductũ:ſiue uocabulũ diætæ a die:

Sphæriſterium

Diæta

& edendo tractum uideatur:quod in ea de die cœnaretur:nam fuisse idem & cœnaculum Vlpianus de extraordinariis criminibus innuit.qui diætarii inquit appellantur:hoc est qui in aliena cœnacula degũt q̃q̃ alibi diætarium uocet qui curam diætæ sustineat.Athenæus diætas terraclinias scribit suscepisse triginta unos:& nautarum diætam in Hieronis naui lectos habuisse quindecim:& Sido.ex triclinio fit in diætam:siue cœnationem transitus:fuisse autem diætas superiores:& inferiores ostendit Sceuola de donationibus:& Pollux.εγδιαι τιματα delectationis causa construi tradit:quare sæpius apud iurisc̃ōsul-

Diætarius

tum ut Africanum ex authoritate Marcelli in ortis ædificatam legimus diætã: ipse Secundus libro.yii.ad uxorẽ scribẽs monstrat fuisse ubi per diem cõmorarẽt ad diætam inquit tuam ipsi me pedes duc̃unt:& imperator Alexã.in palatio struxit diætas nomine matris suæ. diæta ẽt cibum unius diei significari receptũ est: & speciem medicinæ:quæ uictu medẽt diæticam appellatã Celsus in limine sui operis testatur: de qua Rufus Ephesius scripsit libros quinq; unum de diæta.s. nauigantium.Suidas diætas uocat iudicia:quæ non fiunt pro tribunali: qualia sæpe audiuimus hodie fieri apud germanos:& diætetas iudices. Ad hoc electos: nam διαιτεω est iudicio. Sub qua:ĩ loco inferiori. Totidem in ipsa.in loco superiori. Cœnatio.locus eminens: & patulus:quales sæpius est uidere in genuensium uillis:ubi:& cibum capiunt:& litt9: ac mare prospectant.terratias uulgo appellant:quod sunt patenti cælo: & plana q̃q̃ sũmo istar æquatæ terræ. Possidet. circũspicit tanq̃ domina. Nascitur conditurq;.altera fenestra oriẽtem altera occidentem solẽ admittit. Apotheca cella uinaria:nã q̃uis apotheca possit esse locus:quo res seruandæ reponuntur.αποτουαποθεσθαι a reponẽdo:& condendo dictũ:tamen pro cella uinaria accipi solet authoribus plinio auunculo:& Columella sic Vlpianus tradit:sicut fructus cæteros in horreum condi.& uela in apothecis extendi.ff.xxxiii.&.lxxii de furtis:si præponas in apotheca amphoras esse uini:easq; subtractas singularum.furtum fit nõ totius apothecæ. Horreum.granarium ab hordeo:quod in eo seruabatur quidam dictam autumnat. debet autem esse siccissimum:& sicut cella uinaria ad septẽtrionẽ spectare auersum omnino ab austro.authores sunt Vitruuius:Plinius Pallius:Columella:qui in horreum:idest in erectum uitem firmari usurpat.

Apotheca

Horreum

totidem in ipsa:præterea cœnatio: quæ latissimũ mare:longissimum littus:amœnissimas uillas possidet.est:& alia turris: in hac cubiculum: in quo sol nascitur: cõditurq;:lata post apotheca:& horreum:sub hoc trielinium:quod turbati maris non nisi fragorem:& sonum patitur:eumque languidum:& desinentem.ortum:& gestationem uidet: qua ortus includitur:gestatio buxo:aut rore marino:ubi deficit buxus ambitur: nam buxus qua parte defenditur tectis abunde uiret: aperto cælo:apertoq; uento:& quãquam longinqua aspergine maris inarescit.Adiacet:gestationi interiore circuitu uinea tenera:& umbrosa:nudisq; etiã pedibus mollis.& cedens:ortum morus:& ficus frequens uestit:quarum illa uel maxime ferax terra est:malignior cæteris:ac nõ deteriore:q̃ maris facie:cœnatio remota mari fruitur: cingitur diætis duabus a tergo:quarũ fenestris subiacet uestibulum uillæ.& ortus alius pinguis.& rusticus.hinc

Sub hoc.horreo:nam debet esse pensile. Trichinium est. Patitur.sentit. Languidum.iam fractum. Videt.illud triclinium. Gestationem.loco quo gestabantur:q̃plurimum sub dio ambulacrum. Buxo:aut rore marino. sunt ista frutices notissimi. Defenditur.contegitur ab aspergine maris. Abũde. fertiliter. Aperto cælo.sereno:& uentis expositus. Longinqua aspergine.ut uix possit conspergi rore falso.fit enim aspergo maris ex concussione uicini scopuli.hinc Virgi.obiectæ salsa spumant aspergine cautes. Inarescit.moritur.in secunda lectione fuit marcescit. Interiore circuitu.magis orto propinq̃.

Tenera.nouella. Morus.arbor Palladi dicata:quod sero germinat:ideo nullis uernis subiecta tempestatibus. Vestit.ornat:& contegit. Illa terra.laurentina littoralis. Vel maxime.supra cæteras arbores has nutrit. Malignior.infensior:sterilior. Cæteris.arboribus. Et non deteriore.sensus est.alia q̃uis procul a mari cœnatio:tamen fruitur aspectu tam amœno q̃ illa quæ mari adiacet:de qua supra.

Vestibulũ

Cingitur diætis.coniunguntur duæ diætæ cœnationi continentem uersus. A tergo.a septentrione.

Vestibulum.ingressus.ex authoritate Cæcilii Galli Gellius:& eadem ad uerbum transcribens Macrobius refert non in ipsa domo:nec partem ædium:sed locum ante ianuam esse:per quem de uia aditus accessusq; ad ædes fit:cum dextra sinistraq; inter ianuam:& tecta quæ sunt uiæ iuncta spacium relinquit. fiebat autem in ædibus amplissimæ fortunæ:uestibuli deriuationem aliam refert Ouidi.in fastis a Gellio:& Macrobio:a Vestam deduci more poetarum fingens his uersibus.Hinc quoq; uestibulũ dici reor: unde præcamur.Qua famur Vestam:quæ loca pria tenet. Vitruuius:& Vlpianus uocabulo græco uté tes prothyrum appellarunt:alii propyleon:ut maximus:& Thucydidis:interpres. Villæ.domus ĩ agro

Crypto-porticus

Rusticus rerum rusticarum refertus.non ad umbram:& uoluptatem ut ille superior. Cryptoporticq; occulta:& latens porticus.κρυπτω enim abscondo:& crypta locus abditus:& concameratus:quaz pro

cryptoporticoreor Vitruuium posuisse:in ædibus ait cryptæ:horrea:apothecæ.Iuuena.pro subterranea cauerna fornicata.i.cloaca usurpauit.Et solitus mediæ cryptã penetrare suburræ.apud Sido.de cryptoporticu hæc tradunt.a parte uestibuli longitudo tecta interius patet:mediis nõ interpollata parietibus: quæ quia non nihil ipsa prospectat:& si non hippodromus:saltẽ cryptoporticus meo mihi iure uocitabitur. Prope publici operis.tam magnifica:& ampla:ut fere operibus publicis sit similis:publica enim ampliora:honestiora:sumptuosiora:q̃ priuata sunt. Extenditur.in longum porrigitur. Vtrinq;.a meridie:& septẽtione:illinc.n.mare:hinc ortũ spectabat. Singulæ.non gemellæ:& binæ:ut a mari. Sed alternis pauciores. sensus est ab orto habet pauciores fenestras dimidio:q̃ a mari.potest etiã legi alterius:ut multi codices habent:in eundẽ sensum.s.fenestris alterius partis. Hæ patent.aperiunt fenestræ. Immotus.quietus.a uento. Hinc uel inde.a meridie:uel septẽtrione. Iniuria. uentoꝝ molestia.

Cryptaporticus ꝑpe publici opis extẽditur:utrinque fenestræ.a mari plures.ab orto singulæ:sed alternis pauciores.Hæ cũ serenus dies.& immotus, omnes.cũ hinc.uel inde uentus inquietus.qua uẽti quiescunt sine iniuria patent. ante cryptoportícũ xystus uiolis odoratus.reptotẽq; solis infusi ex repercussu cryptoporticus auget.inde area. quæ ut tenet solem.sic aquilonem inhibet. submouetq; quãtũq; caloris ante tantum retro frigoris. similiter Africum sistit.atq; ita diuersissimos uẽtos aliũ alio latere frangit.& finit.hæc iucũditas eius hyeme.maior æstate.Nã ante meridiẽ xystũ.post meridiẽ gestationé.ortiq; proximã partẽ umbra sua temperat.quę ut dies creuit.decreuitue. mõ breuior.modo longior hac.uel illac cadit. Ipsa uero Cryptoporticus tum maxime caret sole. cum ardentissimus culmini eius insistit.ad hoc patentibus fenestris fauonios accipit.transmittitque.nec unq̃ aere pigro.& manẽte ingrauescit.In capite xysti deiceps Cryptoporticus.orti diæta est amores

Xystus

Xystus. Vitruuius xystũ ampla latitudine porticum:in qua athletæ per hiperna exercebantur esse uoluit græca appellatione:nostrosq; hypethras sub dio ãbulatiões xysta uocare:quæ græci paradromidas dicunt:sed libro.y.a superioribus in qbusdam idem author discrepat.hæc inquit porticus xystus apud græcos uocitatur:quod athletæ per hiperna tẽpora in tectis stadiis exercentur.faciunda aũt xysta sic uidenf:ut sint inter duas porticus syluæ:aut platanus:&in his perficiantur inter arbores ambulationes: quas græci praradromidas:nostri xysta appellant: in quas p hyemẽ e xysto sereno cælo athletæ prodeuntes exercentur:nã modo xystũ uocabulũ esse græcũ:modo latinum dicit:& xystũ tã neutro:q̃ masculino genere usurpat.cũ apud cæteros masculino proferatur.quem puto.M.T.per hæc intellexisse:nũ tandẽ locus hic:nõ idoneus uidet?in quo porticus hæc ipsa?ubi inãbulam?:& palestra?& tot loci sessiones: gymnasioꝝ:& græcaꝝ disputationũ:memoriã quodãmodo cõmonent:& idẽ alibi dixerat palestritas in xysto spaciari.Secundus lib.y.est ante porticũ xystus concisus in plurimas species: distinctusq; buxo apud Tranquillũ in Augusto accipimus in eundem sensum dici xystũ. Vlpianus xysticos appellat palestritas in xysto se exercentes.quidam græcoꝝ xystũ interpretant esse locũ politũ:& æquatũ:significare etiã puuꝫ hastile:seu iaculum:hinc Arrianus inquit signa electi exercitus aquilæ:imagines regiæ: coronæ omnes aureæ super xystis argenteis:xystis autem uestis tragicorum crocea.& xystion uulgarem quãdam gemmã ex india mitti refert auunculus Secũdi. Odoratus.odore repletus.odoratum est quod aliunde accipit odorem:ut odoratũ templũ:odoruꝫ quod per se habet.Martia.Tantus ueris honos:& odoræ gratia Floræ.hæc tamẽ poetaꝝ licentia cõfunduntur. Auget.maiorem habet. Repercussu cryptoporticus. obiectu parietis australis cryptoporticus. Area.diffundit. Tenet solẽ.quia austro expolita. Inhibet. arcet cryptoporticu intermedia ab aquilone. Frigoris retro.si opus fuerit cryptoporticus fenestris: & perflante aquilone. Africum sistit.clausis cryptoporticus fenestris:non permittit incrudescere. Diuersissimos uentos.africũ:& aquilionẽ. Alio latere.aquilonem a septẽtrionali pariete.africũ a meridionali. Finit.comprimit.extinguit. Hæc iucunditas.talis cryptoporticus utilitas teporeꝫ in anteriori area cõtinere:& frigorẽ arcere. Ante meridiẽ xystũ:qa æstate sol habet ortũ magis septẽtrionalẽ:sic:& occasum:unde mane xystũ:quippe qui iuxta frõtẽ orientalẽ ad meridiem situs erat post meridiẽ gestationeꝫ: & orti proximã partem:ut quæ iuxta frontẽ occidentalẽ iacebãt:sua umbra refrigerabat. Breuior.uergente die ad hyemem:uel meridiẽ. Longior.æstate recedente sole ad septẽtrionem:uel ad occidenteꝫ.

Xystici

Xystis

Xystion

Odoratus

Odorus

Hac.a septẽtrione. Illac.a meridie. Caret sole.non sentit æstum:nam per æstatem mediã culmini iminet:nec penetrat sol aliis superimpositis membris. Ad hoc.insuper. Fauonios.zephyros ab occidente. Transmittit.per alias fenestras:sic moto aere:impigroq; refrigeratur. Manẽte.quieto:nec exitũ reperiente. Ingrauescit.grauior fit inhabitantibus:nam ubi aer silet densior:& pestilentior. Deinceps cryptoporticus.& pariter in capite cryptoporticus:deiceps.n.ordinẽ denotat. Orti diæta:structa in orto nã testimõio luriscõsulti oñdim? diætã i ortis fieri.legit ẽt Zeta.super qua dictione uidet mihi

Zeta

operæprecium referre quid hactenus cõpererim. Lampridius in heliogaballo odores indicos sine carbonibus ad uaporandas Zetas iussit incendi. Sidonius libro nono quod supradicto tandiu potes uti libello:ut eum non amplius Zethecula tua:q̃ memoria includat:& octauo:nã per armariola:& Zethecularia pari:nec Sidonii authoritatem in hoc magnifacio:nec Vlpianus iurisconsultus eruditissimus lib.xxxii. ubi de bibliothecis multa differit ullam zetæ mentionem facit. quidam arbitrantur zetam esse locum: quem antiqui deducta per parietes aqua frigida refrigerabant:uel feruenti calefaciebant. Neratius hunc modum deducendorum riuulorum per parietes notat: & Vlpianus de cuniculo inquit instituẽdo per quem uapor traditur in balneariis uaporibus:& alibi balneis uaporibus cũ Quintilla cuniculum per gentẽ in ortis induxisset. alii propter sequentia zetam locum esse uoluerunt unius lecti cum sellis duabus:qui uelis obductis & reductis modo adiiciebatur cubiculo: modo auferebatur:& traxisse nomen quoniã tribus e partib⁹ fenestras:& prospectus habeat:atque solem multipliciter accipiat. απο του ζειν:q̃ est feruere nam Home. inquit:ωσπ'ελεστιζει:idest ut autem lebes feruet:quãdo:& heliocaminus in ipa zeta ponebatur. uel απο του ζειν quod in ea cõmodissime uiuat. alii omnino mẽdam ubiq; inoleuisse:& diætam legeñ:nam præter fidem ueterum exemplarium hac utuntur ratione: q̃ cum prius diæta:& ziæta scriberetur. indifferenter. D. in. Z. mutatis:ut Medentius Mezentius authore Prisciano:postea ex ziæta scriptum esse zeta eorũ insciti a:qui nescie bant ziætã:& diætã idem esse. nec obstat q̃ aqua calefieret:nã hoc cõmodissime fieri poterat in diæta in quã se recipi solitũ saturnalibus ad studia testatur Secundus.

Heliocaminus

Amores. delitiæ. & solatiũ. Posui. struxi. faciũdã curaui. Heliocamin⁹. concameratus locus totus soli expolitus:ac hiberno tempore caloré ex illo recipiens:& continens: diætæ pars:nostri uaporariũ solare uocant:nã heliocaminus græcũ est. ηλιος enim sol:& γαμινος fornax:ei⁹ meminit Vlpianus octauo. ff. de seruitutibus urbanorũ prædiorũ. cũ scribit:si arboré ponat: ut lumini officiat:dicendũ erit contra impositã seruitutem eũ facere:nã & arbor officit:quominus cælũ uideri possit:li uero heliocamino uel solario:similiter dicendũ erit:quia umbrã facit in loco:cui sol fuit necessari⁹. miror quosdã prodere ausos olim caminos non fuisse in mẽbris domus:cum Sidonius secus apertissime ostẽdat his uerbis. a cryptoporticu in hyemale tricliniũ uenitur: q̃ arcuatili camino sæpe ignis animatus pulla fuligine infecit. Tranquillus in Vitellio. nec ante in prætorium rediit:q̃ flagrante triclinio ex conceptu camini tunc quidé consternatis:& quasi omine aduerso anxiis oĩbus: inquit bono aĩo estote: nobis illuxit. M. T. ad Atticũ luculento camino utendũ dixit: Horati. Per brumã Tyberis sextili mense

Caminus

caminus:& Athenæus carnes coctas in caminis ad differentiã eaꝝ:quæ clibano coquuntur. Alia parte. Solé. quẽ ut exciperet ideo struebatur heliocaminus:unde merito iurisconsultus respõdet arbores: quæ illũ inũbrarent succidi:& tolli debere. Valuis:a foribus. Prospicit. heliocaminus. Mediũ parieté scilicet cryptoporticus a fronte. Recedit. diiungitur:non. n. diæta contignabatur cũ cryptoporticu sed suis per se parietibus surgebat. Eleganter. summa architectura:& gratia. Specularibus. lapidibus translucentibus:eundẽ qué nunc uitrũ in fenestris usum præstantibus. Adiicitur cubiculo. auget cubiculũ remotis uelis:& minuit eisdẽ obductis Seneca naturaliũ quarto scripsit cœnationé uelis:& specularibus muniri solitã. Capit. illud cubiculũ tantæ capacitatis est:ut lectũ:& duas cathedras contineat.

Mare. est Villæ. circũuicinæ:ná Laurentino uicus adiacebat. Latere. orientali. Facies. diuersos aspectus:mare:uillas:syluas. Miscet. quia a quacũq; fenestra tria ista uideri poterant:tan q̃ magis probo: q̃ angustia loci per tres fenestras uno aspectu omnia licebat intueri. Distinguit. separat diuersitate luminú. Iunctũ. connexũ priori cubiculo est aliud:q̃ additũ:& obscurũ uocat noctis:& somni. i. tenebrarũ: & quietis Martia. pariter libro. x. & in profundo somnus. & quies nullis offensa linguis:nec dies nisi admissus. Sentit. uidet. Abditi. remoti.. Interiacens. iter ortũ:& cubiculũ. Andron. locus domicilii ap-

Andron

pellatur angustior longitudine:in quo uiri plurimũ morantur:sicut gynæciũ ubi mulieres. authores sũt Festus:Suidas:Pollux. adhæc inquit Aristopha. iudicia oĩa:& porticus andronas faciã:Athenæus maiores domus heroum Home. μεταυα uocat:& δωματα:& γλισιας nos uero ξενωνας & ανδρωνας:& ubi de cõuiuiis Cretẽsiũ agit:sunt igt ubiq; i domib⁹ duo loca cõuiuiis celebrãdis assignata:quoꝝ altera uocãt. ανδρειον:altera i quo hospites dormiũt:& mox qd ẽ dormir sopiunt νοι μετρειον απο του νοιμαω:

ꝑ est ſopire idē authore Pyrgione ανδρειον dictū aſſerit ξενιαν a Ioue hoſpitali. Herodotus magnā domū uocat andreona. Leonidas in epigrāmate: & alii græcoꝝ ꝑ triclinio uſurpāt: ſicut legimus geminos extra androna uocaſſe Simonidē: & ſtatim corruiſſe. Vitruuiꝰ ſcribit græcos appellare andronas œcos: .i. domos: ubi cōuiuia uirilia ſolēt eſſe: qđ eo mulieres nō accedāt: q̄q̄ iā dixiſſet græci meſaulas iter duas aulas poſitas nominā: eas noſtri andronas: ut ꝑ hæc andron modo latinū: mō græcū ſit: qđ nō poteſt cō uenire: niſi dicamus cū teſtatur andron eſſe græcū uocabulū reſpexiſſe originē: & deriuationē απο του ανδρος. i. a uiro: cū uero latinū: ꝙ a noſtris iā receptū eēt: & pro ſuo uterentur. quæ rō locū hīe debet in recitatis ſuper uerbo xyſtus teſtimōio eiuſdē Vitruuii. ſatis aūt cōſtat andron: & andreon indifferenter pro eodē uſurpari. Sonū. interrurrentē ſtrepitū. Media inanitate. ſpacioſo androne iterpoſito. Cōſumit. diſperdit. Hypocauſtū. uaporariū. Anguſta feneſtra: ſpiraculo: uñ ex hypocauſto calor ſudatoriū īgrediebaꝫ. Ratio. tēporis ſi calor eſt retinet: ſi frigus effundit. Proceſtriū. legiꝫ etiā προποτων de utroq; pauloante. Obliquū. nō ex directo. Seruat. admittit: ſentit. Saturnalibus. a Saturno ſaturnalia dicta: & in eius honorē inchoata nemo dubitat: quo autem tpe: & a q̄bus inſtituta māgna inter eruditos cōcertatio: nā alii a Iano: q̄dam ab Hercule tradidere. Plutarchus a Numa: Liuius etiā cōſulibus. A. Sempronio & M. Minutio ædem Saturno dicatā: ſaturnalia diē feſtū inſtitutū ꝓdidit. Martialis a Ioue initiū cepiſſe. Sed q̄d agam potius madidis Saturne diebus: Quos tibi pro cælo Iuppiter ipſe dedit. ſed Athenæus apud græcos longe multa explicat. Saturnalibus inquit libertate utebanꝫ ſerui apud Romanos: quā conſuetudinē traxere a græcis: nā Mercurialibus in Creta ſimile feſtū celebratur referēte Caryſtio: & diſcumbentibus ſeruis domini miniſtrant. in Troezena congregatio populoꝝ fit per multos dies: ſed eoꝝ uno ſerui talis ludunt: & a dominis celebratur. Beroſus apud eundē Athenæū tradit de menſe Auguſto die undecimo agi feſtū cognomēto Saceā diebus quiq;: quibus moris erat regi dominos a ſeruis: & eoꝝ unū deduci regia ſtola indutū: quē uocarent Zoganē. Baton ſinopenſis rhetor ſignificat ſaturnalium feſtum græcū eſſe: & apud Theſſalos peloria dici: ubi ab Athenæo longa fabula ſuper hoc enarratur. ſeruis autē cōceſſa licentia: q; Saturno rege nemo ſeruitio: uel libertate diſcriminabatur ut ſcilicet uita illa ſimplex: & antiqua ꝑ ſaturnalia repreſentaretur: primo per diē celebrata: qui ē quartus decimus caꝰ. Ianuarii: q̄q̄ Acron primo die menſis Decēbris ſaturnalia fieri referat: ſed poſtea edictis. C. Iulii Cæſaris duobus diebus huic menſi adiectis: & Auguſti edicto: trium dieꝝ feriæ ſaturnalibus ſunt additæ: & ſigillariorum adiecta celebritas in ſeptē dies diſcurſum publicum: & lætitiam religionis extendit. nōnulli tamen nulla ſigillariorum habita mentione ſeptem dierū ſaturnalia fuiſſe ſcribunt. M. Tullius ad Atticum ſecundis: & tertiis ſaturnalibus pro ſecundo: & tertio ſaturnalium die dixit. Martialis quinq; dierum tantū eo diſticho: cui lemma eſt flagra. Ludite laſciui: ſed tantum ludite ſerui: Hæc ſignata mihi quinq; diebus erunt. nemo illis diebus officiis publicis occupabatur: neq; toga: ſeu trabea: uel paludata ueſte prætextataq; utebatur: uerum ſola ſintheſi. Licentia dierum. ſaturnalibus licebat ſeruis ſumptis pileis non modo ueſci cum dominis: ſed pares honores illis in domo gerere: ius dicere: & omni ludorū genere remitti: cuius rei ueſtigia in aliquibus Italiæ oppidis publice adhuc reſtant: poſt natalem redemptoris noſtri. Obſtrepunt. ſtrepitu impedimento ſunt: interturbant. Vtilitas. diæta ex qua hāc capio utilitatem. ſunt qui legant. Nec utilitas nec amœnitas deficit aqua ſalienti: ut ſit ſenſus. ex aqua ſalienti cōparamus utilitatem & amœnitatem. Salienti. ſcaturienti. Habet. ſolum laurentinum. Potius fōtes. non multum profundos latice ſtatim occurrente effoſſa humo: ſicut in multis Mediolanenſis agri locis. In ſummo. ut poſſint facile deduci ad inferiora: an non in profundo: ſed ſuperficie terræ: q; ſequētia probant. Mira. eſt. Obuius. ſubitus. expoſitus. Sincerus. purus illimis. Salſus. in ſecunda lectione corruptus fuit. Suggerūt. miniſtrāt ad uſum neceſſariū. Affatim: abūde. q; dictū credit Feſtus a copia fandi & Terētiū affati. i. ad laſſitudinē ꝓtuliſſe: Columella affatim paleas dixit: & plærūq; eo dicēdi gñe uſus eſt. Ammianus referēte Gellio putaꝫ prima acuta ꝓnunciandū. Oſtienſis colonia. Oſtiam coloniam

Saturnalia

Ci. locus

Affatim

Oſtia

maritimis cõmeatibus opportuna a septẽtrionali parte ad hostiũ Tyberis Anchus Martius Romanoꝝ rex deduxit testimonio Cor. Nepotis: Plinii auunculi: & Stephani. q̃q̃ is: ut scriptoꝝ alii ab eo cõditam fuisse. tradãt: eã Strabo neutro ꝓtulit. appellatã Ostiã Dionysius autumat: q̃ ĩ ostio Tyberis sita sit quõdam Romanoꝝ nauale: quãuis antea ĩportuosum: sed ĩperatore Claudio portu extruente: ægre tamen: utq̃ post undecim annos triginta hoium milibus sine intermissione laborantibus. hospitale factũ est.

Colonia

Colonia est: quæ ab urbe propagata iura: institutaq̃ populi Romani hẽt: nõ sui arbitrii: quæ cõditio cũ sit magis obnoxia: & minus libera: q̃ municipii: potior tñ: ac præstabilior existimatur ꝓpter amplitudinẽ: maiestatẽq̃ populi Ro. cuius quasi effigies parua simulachrũq̃ esse uidet̃: & simul qa obscura: oblitteratãq̃ sunt municipioꝝ iura: qbus uti iam per innoticiã nõ queũt. coloniaꝝ genera duo Ascomius esse uoluit: municipiũ. s. & coloniã intelligens: quoꝝ illud extrinsecus in ciuitatẽ uenit hoc ex ciuitate in alium locum mittit̃: hinc authore Dionysio coloniæ in urbe patronos habebant: qui colonos tanq̃ filios gratis defendebant. mittebant̃ aũt coloniæ ad exonerandã urbẽ multitudine oppressam: & ut socios haberẽt tanq̃ eiusdẽ generis nomini Romano fideliores. Cæteras necessarias. Martialis loci penuriã notans scribit omnẽ cœnam uenire in Laurentinũ ab urbano macello.

Vicus

Vicus. in oppidis constat ex plurimis domibus: in agris ex uillis: cuius incolas uicanos Liuius appellauit: neque ignoro uicanos populos eẽ quos Coriolanus debellauit. uiciniũ aũt est ipsa uicinitas: & uicinales uias propinquas dixit Frontinus. Frũgi. modesto. Vna uilla. media inter Laurentinũ meum: & uicum.

Meritoria

Meritoria. mercedis causa structa. sic Iuuenalis: seu balnea. siue diuersoria merce conducta intellexerit satyra tertia: nã quæ meritoria somnum Admittunt: & Iulianus uetat usufructuariũ meritoria facere in domo legata: q̃ autẽ inquit dixi meritoria non factuꝝ: ita accipi uolo: quæ uulgo diuersoria: uel fullõica appellant̃. Trãquillus meritoriã rhedã uocat mercede conductã: ut meritoriæ dicunt̃ mulieres: quæ mercedis gratia prostituunt̃. Domini. alicuius uillæ laurentinæ. Subitus. improuisus. Breuior mora. quã sit facturus in uilla: ut nequeat priuatum balineum pati calefieri. Continua. parietibus coniuncta. Intermissa. disiuncta. Multaꝝ urbiũ facié. in unum sæpius surgentia. cũ quibusdã interuallis: qualis ꝓspectus fere per totã porciferã offertur Genuã tendentibus. Siue mari utare. siue per mare nauiges: siue per littus spaciaris. Nõnunq̃. rarius.

Frugi quidem homini sufficit etiam uicus: quem una uilla discerpit: in hoc balinea meritoria tria: magna commoditas: si forte balineum: uel domini subitus aduentus: uel breuior mora calefacere dissuadeat. Littus ornãt uarietate gratissima: nũc continua: nunc intermissa tecta uillarum. quę prę stant multarũ urbium faciem: siue mari: siue ipso littore utare: quod nonnunq̃ longa tranquillitas mollit: sæpius frequens: & contrarius fluctus indurat. Mare non sane precios̃is piscibus abundat. soleas tamen: & squillas optimas suggerit. Villa uero nostra etiam mediterraneas copias præstat: lac iprimis. nã illuc e pascuis pecora conueniunt: si quãdo aquã umbrãue sectant̃. Iustis ne de causis iam tibi uideor incolere? inhabitare? diligere secessum? quem tu nimis urbanus es: nisi concupiscis: atq̃ utinam concupiscas: ut tot: tantisq̃ domibus uillulæ nostræ maxima cõmendatio ex tuo contubernio accedat.

C. Plinius Maurícco. S.

Solea
Squilla

QVid a te mihi iucundius potuit iniungi: q̃ ut pręceptorem fratris tui liberis quę rerem? nã & beneficio tuo in scholã redeo: & illam dulcissimam ætatem quasi resumo: sedeo inter iuuenes ut solebam: atque etiam experior quãtum apud illos authoritatis ex studiis habeam. Nam ꝓxime frequẽti auditorio iter se corã Vsbanus amicus urbis. Cõmendatio. laus. Accedat. addatur. Contubernio. cohabitatione.

Auditoriũ

QVid a te. Pollicet̃ Mauricco: cũ oẽs rhetores audiuerit: se rescriptuꝝ ad quẽ mittat fris filios inuenio nõ Mauricco: sed Mario ĩ qbusdã ẽt codicib9 Martio inscriptã epl'am. Dulcissimã ætatẽ. adolescentiam. Vt solebam. dum discipulus eram. Ex studiis. quantũ mihi deferat ꝓpeloquẽtiæ studia. Frequẽti auditorio. ĩ magna auditoꝝ copia. nã frequẽter auditorium

pro auditoribus usurpat:ut libro quarto ingens auditorium:& sexto alienum auditoriũ:auditores alio rum causa congregatos. Tranqui.cum primum frequẽti auditorio cõmisisset:idest multis auditoribus neq; interdum negauerim auditorium accipi pro loco:in quam conueniunt ad audiendum:ut auditorium publicum:in quod promiscue uenitur sicut Marcellus Titulo:ne de statu defunctorum: uidet accepisse. Ordinis nostri.patricii. Loquebant.alia lectio habet iocabantur. Clare.alta uoce. Ad illorum laudem:qui tanti uiri præsentiam silentio sunt uenerati. Epistola.nã uiua uox magis afficit. Memoriæ.quia tũc defunctus erat:sic enim de mortuis solebant fari Apuleius cum fratre optimæ memoriæ uiro dixit est adhuc uidere in epitaphiis antiquorum B.M.idest bonæ memoriæ: quem dicendi modũ pariter de mortuis uulgo usurpamus. Studium. diligentiam. Tanta re. tanti momenti: circumspiciendus enim diligẽter pueris magister est:a quo mores primum: mox eloquentiam hauriãt. Magis amares.q̃ si tui essent. Illo. summo uiro: Vẽdicassem. ultro suscepissem. Simultates. inimicitias. Quã parentes.subire decet.

multi:sed ordinis nostri clare loquebantur intra ui:conticuerunt:quod non referrem:nisi ad illoꝝ magis laudem.q̃ ad meam pertineret: ac nisi sperare te uellem posse fratris tui filios probe discere.quod supereſt:cum omnes:qui profitentur: audiero:quod de quoq; sentiam:scribam:efficiamq;: quantum tamen epistola consequi potero: ut ipse omnes audisse uidearis.Debeo enim tibi: Debeo memoriæ fratris tui hanc fidem:hoc studiũ:præsertim super tanta re.Nam quid magis interest uestra quã ut liberi(dicerem tui:nisi nunc illos magis amares)& digni illo patre: & te patruo reperiantur? Quam curam mihi: etiam si non mandasses:uendicassem:nec ignoro suscipiẽdas offensas in eligendo p̃ceptore. sed oportet me non mõ offensas: uerumetiã simultates ꝑ fratris tui filiis tam equo animo subire:q̃ parentes pro suis.

C.Plinius Cereali.S.

Hortaris ut orationem amicis pluribus recitem:faciam quia hortaris: quamuis uehementer dubitem:neq; enim me præterit actiones:quæ recitantur impetum omnem: caloremq;:ac prope nomen suum perdere: ut quas soleant commendare simul:& accendere iudicum consessus:celebritas aduocatoꝝ:expectatio: euẽtus: fama non unius actoris: diductumq; in partis audientium studium:adhoc dicentis gestus: incessus:discursus etiam:omnibusq; motibus animi consentaneus uigor corporis. Vnde accidit: ut ii. qui sedentes agunt:quamuis illis maxima ex parte supersint eadem illa:quæ stantibus; tamen hoc. quod sedent quasi debilitent.& deprimant recitãtium uero p̃cipua ꝓnũciationis adiumenta.oculi quos duos sensus omnis ad animũ penetrat affectus. Incessus.M.Tullius raꝛ in actione incessum: neq; admodum longum probat.Discursus modo sit breuis:& moderatus:alias iprobandus. quare tradit Virginiũ Flauum interrogasse quendã suum antisophistam quot milia passuũ declamasset. Vigor.robur.firmitas. Consentaneus.cõmodatus magis ad sensus.q̃ ad uerba. Agunt.causam dicunt. Eadẽ illa uox:caput:uultus oculi supcilia:& reliq̃ corpis ptes:gestus ẽt:& motus:nõ autẽ iccssus: & discursus.

Hortaris.Cereali petẽti:ut quãdam orationẽ recitaret: multas causas ꝓponit: quibus desistere debeat: postremo tamẽ asserit se iudicium eius secuturum. Vehementer addubitẽ.sim in maximo dubio recitandi illam. Nomẽ suum. quia agebantur:actiones dicebantur: sed recitatæ iure uidebantur appellandæ recitationes. Quas.actiones. Iudicum. centumuiroꝝ. Consessus. nam in tribunali sedebant:aduocati uero stabant. Accendere.augere:impetum dare. Aduocatoꝝ celebritas.causidici laudati. Euẽtus.finis causæ:qui nõ est in manu oratoris. Non unius.multoꝝ:nam plures aduocati unã:& eandem causam agebant.

Actoris. litigatoris: actor est: qui agit causam:uel tragœdiã: & similia. Varro putat actorẽ tm̃ dici:qui aliq̃d agit motu corporis: potest.n.aliquis facere non agere:ut poetæ comœdiam: & agere nõ facere:ut comœdus tragœdiã. Studiũ: fauor. Diductum.diuisuꝫ. In partes.diuersas:nam id solet fieri: ut disceptantiũ uni magis faueat auditor: & si neuter: nec bñficio:nec iniuria sit cognit9. Ad hoc.p̃terea.Secũdo peculiaris particula. Actor

Gestus dicentis.oratoris motus:nã ois actio in duas partes diuidit in uocem: & gestum.hic oculos:illa aures monet:per

Statib9 pedib9 initentibus.Hoc.pp hoc.Deprimant,iferiores sint statibus. Oculi.de qbus undecimo Fabius:sed in ipso uultu plurimũ ualent oculi:p quos maxime aius emanat:ut citra metum quoq;:& hilaritate nitescant:& tristitiæ quoddã nubilũ ducant: quinetiã lachrymas iis natura mentis iudices dedit: quæ aut erumpunt dolore:aut lætitia manant.motu uero itenti:remissi:supbi:torui:mites:asperi fiunt. Oculi in actione

Manus

Manus.ſine q̃bus trunca eſſet actio:ac debilis uix dici põt quot motus hẽant: cũ pene ipſam uerboꝝ copiã ꝓſequant̃:nã cæteræ ptes loquentẽ adiuuãt:hæc(ꝓpe eſt ut dicã)ipſæ loquunt̃:an nõ iis poſcimus? policemur? uocamus? dimittimus? minamur? ſupplicamus? abominamur? timemus? interrogamus? gaudiũ:triſtitiã:dubitationẽ:cõfeſſionẽ:pœnitẽtiã:modũ:copiã:nũeꝝ:tẽpus oſtẽdim⁹: nã eædẽ cõcitãt:ſupplicãt:inhibẽt:ꝓbãt:admiran̄t:uerecũdãt̃. quare nõ imerito Secũdus oculos:& manus p̃cipua ꝓnuncia tionis adiumenta appellat. Perpediuntur.multũ diſturban̄t ab officio ſuo. Langueſcit.minuit̃. Capta.pellecta. Extrinſecus blandimẽtis. motu corporis opportuno. Aculeis.ſtimulis. Pugnax.i genere iudiciali. Cõtentioſa.in qua opus eſt contra aduerſarĩ uocẽ intẽdere:nã cõtentio eſt oratio acris ad cõfirmãdũ:& cõfutandũ accommodata:q̃ in cõtinuationem: & diſtributionẽ diuidit̃:quaꝝ illa eſt or̃onis enunciandæ acceleratio clamoſa:hæc autem in contentione or̃o frequens:cũ raris:& breuibus interuallis:acri uociferatione.

Cõtentio

Cõparatũ.cõſtitutũ. Sic cum labore.

Quotus quiſq;.cuiuſcunq; ſit cõditionis:& ordinis:quotus. n.& ordinẽ dignitatis:& minimũ ſignificat. hoc inuenio apud Plinios utroſq;:Tacitũ: Senecam: Martialẽ.in fœminino genere huc uſq; tm̃ pro re minima annotauimus.præter apud Horatiũ in ſermonibus: ubi hora quota ſignificat ordinẽ:& Cice.in rhetorico:quota noctis hora.Dulcia hæc.qualia ſunt epigrammata:& or̃ones demonſtratiuæ. Sonantia.in iucundioribꝰ uocaliora uerba eſſe debent.ſonantia ergo ſimplicia:quæ maxime exclamãt:aut ſono ſunt iucundiſſima: nã ſicut ſyllabæ e litteris melius ſonãtibus clariores ſunt: ita uerba e ſyllabis magis uocalia: & quo plus quæq; ſpiritus habet:eo auditu pulchrius:& qd̃ facit ſyllabaꝝ: idem uerboꝝ quoq; iter ſe copulatio:ut aliud alii iunctũ melius ſonet. Auſtera.ſeuera:grauia:q̃bus paria auditu uerba referente Quintil.cõueniunt. Preſſa.aſtricta:diligẽtia:remiſſa rebus tm̃ minoribꝰ apta. Turpis.uituperãda. Eſt tm̃. repetitio eiuſdẽ uerbi maiorẽ uim hẽt. Exigãt.appetãt. His rebus. Affici.moueri eſt enim affici trahi ad unã quãq; rẽ ex aliqua aĩ paſſione.Seneca affectus eẽ uoluit motus aĩ ſubitos.ĩprobabiles:& concitatos græci Τα παθη uocant de q̃bus plura Quintilianus:& Macrobius.mouen̄t aũt:& dicẽdo:& faciendo: ut.M.Antonius Cæſaris dictatoris prætextã in funere proferens:maxime fiunt in proœmio:& epilogo: alibi breuiores: ſatis cognitum eſt in illis eſſe uim eloquentiæ. Lenocinetur.blandiat̃.gratiam addat. Nouitas.noua dicendi ſpecies. Non diſſimile.in genere.Conuincere leges.ſenſus eſt:in conſtitutione legitima ex contrariis legibus:quas leges probabant eſſe contrarias aliis legibus græci conſueuerunt cõparatione aliarum melioꝝ legum confutare.ſcias aũt neceſſe eſt iure ipſo nullã eſſe legem legi contrariã:quia ſi diuerſum iuſſiſſet:alterũ altero abrogaretur:ſed eas caſu:& euẽtu collidi:& diuerſas uideri. Ita nobis. ordo eſt.ita fuit argumentandum:& probandũ nobis cũ ipſa lege repetundaꝝ:tum aliis legibus ineſſe legi repetundaꝝ.i.contineri ea lege qd̃ accuſaremus:uidet̃ aũt iſta fuiſſe or̃o: qua Mariũ Priſcum accuſauit.

Affectus

Blandũ auribus ĩperitoꝝ.gratũ auditoribus imperitis. Gratiã.fauorẽ. Placuerit.tibi uidebit̃. Pla ne.diligẽter. Calculos.difficultates.rõnes.q.n.cõputabãt:calculis utebant̃. uñ Vegetius calculare: & Mar.calculatorẽ:quẽ uulgo rõcinatorẽ dixerũt:& rõ ꝓ calculo:ſicut calculus pro rõne uſurpat̃: Colu. calculos ꝓ ſumptu:& reditu accipit:cũ p̃cipit ne maiorẽ agrũ:q̃ rõ calculoꝝ patit̃:emere uelimus. Ratio exigetur.petent auditores rõnẽ a te:quare ſuaſeris:ut recitarẽ. Obſequium.quia parui tuis imperiis.

Calculus

manus perpediunt̃.Quo minus miꝝ eſt ſi auditoꝝ intentio langueſcit:nullis extrinſecus:aut blãdimentis capta: aut aculeis excitata. accedit his: q̃ oratio de qua loquor:pugnax:& quaſi contentioſa eſt.porro ita natura cõparatũ ẽ: ut ea:q̃ ſcripſimus cũ labore:etiã ſic audiri putamusr Et ſane quotuſq;ſq; tam rectus auditor:quẽ nõ potius dulcia ħ:& ſonantia:q̃ auſtera: & p̃ſſa delectent? Eſt quidẽ oĩno turpis iſta diſcordia: eſt tamen: quod plærunq; euenit:ut aliud iudices exigãt: aliud auditores:cum alioquin his præcipue auditor affici debeat:q̃bus idẽ ſi foret iudex maxime permoueret̃:põt tamẽ fieri: ut q̃q̃ in his difficultatibus libro iſti nouitas lenocinet̃. nouitas apud noſtros: apud græcos enim eſt quiddã quãuis ex aduerſo: nõ tamen oĩno diſſimile.Nã ut illis erat moris leges:quas ut contrarias prioribus legibus arguebant:aliaꝝ collatione conuincere:ita nobis ineſſe repetundaꝝ legi:quod poſtularemus:cũ hac ipſa lege:tum aliis colligendũ fuit:quod nequaquam blandum auribus imperitoꝝ tanto maiorẽ apud doctos habere gratiam debet: quanto minorem apud indoctos habet.Nos autem ſi placuerit recitare:adhibituri ſumus eruditiſſimum quẽq;: ſed plane adhuc an ſit recitandum examina tecũ: omneſq;:quos ego moui in utraq; parte calculos pone: idq; elige in quo uicerit ratio: a te enim ratio exigetur:nos excuſabit obſequium.

ASsem para. Caluisiũ cõtubernalẽ suum tribus de. M. Regulo fabellis delectat: latẽter tpa sua pulsans: qbus mali multo maiora: q̃ boni p̃mia cõsequebant. Assem. ar antiquitus libralis .i. duodecim uncia& fuit: authores sunt Donatus: Prisc ianus. Gellius. Qu. Fabio dictatore uncialis factus: mox lege papyriana semiuncialis: prius nõ fuit pecunia numerata: ut postea. Dionysio: & Festo authorib9 æreus erat as. Plut. argẽteũ scribit. Varro: & eũ secut9 põpeius ab ære dictũ cẽsent. Aureã fabulã. eximiã: p̃cioſã: pulcherrimã: sic Veneré: & mala aurea appellare solem9: nã aug& reliqs metallis pulchri9 & p̃cios9 q̃re suũ Apu. asinũ dici aureũ uoluit q̃si admirãdũ: & supra cæteros. q̃uis aurũ tradãt i p̃cio fuisse nõ pp coloré: ſ3 qd̃ re& uni nihil igne depit. Assé para. hoc uerbo utũt circũforanei: & circulatores ẽt nũc fabellas pp̃lo uendituri Fabulas ímo. correctio. Noua. nup fcã. Verania Pi. uxor: q̃ maritũ post cædẽ cõposuit q̃sito capite: qd̃ uenale iterfectores suauerãt. mẽinit Tacit9. Grauiter iacebat. graui morbo p̃ssa lecto se cõtinebat. Hui9 pisõis: nã fuit &. C. Piso: q i Neronem cõiurauit: ac alii p̃res. Galba adoptauit: ipator Galba cũ Germaniæ legiões duce. A. Vitellio defecissent: se uero nõ tã pp senectutẽ: q̃ orbitatẽ despici itelligere. L. Pisonẽ Frugi Licinianũ egregiũ iuuenẽ: gnosũ: mitẽ: prudẽté. M. Crasso ex Scribõia genitũ: ultu habituq; moris antiq: recta iterp̃tatõe seuerũ: deteri9 iterp̃tatibus tristioré adoptauit: cui9 adoptionẽ a Galba secreto habitam: cũ i castra p̃tulisset: milites nullo donatiuo dignati ægre tulerũt. q̃ idignãti Othõi: qa ñ se adoptasset materiã p̃buit deficiẽdi. Piso postea i uestibulo Vestæ ab Othonianis militib9 interficit sexto post adoptionẽ die. hác rẽ copiosius tractát. Tacit9: Trãgl. Plutar. Dion. Inimicissimus. uiuo Nerõe. Ipsi. Veraiæ. Esto. cõcedẽtis aduerbiũ q̃le Virgilianũ illd̃. Esto ægrá nulli quõdá flexere mariti. Cõponit uultũ. i grauitatẽ: & dubitationẽ format Intẽdit: imobiles tenet q̃ é signũ cogitabũdi: sicut agitare digitos: ut cõputaret syderũ calculos. Nihil. facit. Suspẽdat. excruciet: ambiguã: & suspẽsá teneat. Climatericũ tps. arduũ. difficile: cõtrariũ Suida iterp̃te: & Sidõius li. viii. p̃læraq; de climaterico: q̃ p ebdomadas fiebat. septenariũ. n. ãnũ ætatis Caldei piculosũ putabãt: ſ3 maxie sexagesimũ tertiũ: uñ climatericũ q̃si scalariũ dixere græci: q̃re. Augustus apud Gelliũ gratulat Caio nepoti: qd̃ eua sisset climatericũ: cũ iá q̃rtũ: & sexagesimũ natalẽ ageret: piculosũ p̃fecto senib9: si fides adhibẽda scriptorib9: sed Cẽsorin9 i eo opusculo: qd̃ de natali cõposuit: explicati9: q̃ supiores sup climaterico scripsit: annũ referẽs q̃drageſimũ nonũ lõge lætalissimũ: mius uero suspectũ tertiũ: & sexagesimũ: ac unũ & nonagesimũ: q̃q̃ & ipsi lætales sint. Pli. senior q̃rtũ: & q̃drageſimũ suspectũ tradidit: sed p nouẽ annos& numer& p̃cedẽs. Euades. ualitudinẽ recupabit. Liqueat. Manifestũ fit. Aruspicẽ. q uictimar& exta itrospiciebat aruspex dictus. Dionysi9: quos græce hieroscopos Rõanos ueteres nois pa& custodes dixisse putat aruspices: at Fabius a spectãdo a posteriore pte dictos asserit. Dõatus ab aruga: q̃ & hostia: uel ab ara in q̃ seruat nomẽ sumpsisse. Aruspicimæ iuẽtũ Delpho Pli. tradit: alii a Tage Thusco ad Rõanos trãsisse. Nec mora fuit. Exta. p̃cordia uno nomine i homine dñr. Cõgruere. eadẽ signãre ut liberaret. Signatiõe syder&. collecta ex climaterica rõne. Vt solet fieri. In piculo: q i aliquo piculo sũt: uñ nulli statí magis: q̃ medico credim9. Codicillos. tabulas. Legatũ. hæreditatis ptẽ: est aũt legatũ deliberatio q̃dã hæreditatis: q̃ testõr ex eo: q̃ uniuersum hæredis foret alicui qd collatũ uoluit. hæc Florẽtinus: at Modestin9 breui9 legatũ igr é q̃dã donatio testõ relicta. Iustinian9 legatũ é dõatio q̃dã a defũcto relicta ab hære de p̃stãda: sed olí legato& gña q̃tuor fuerũt: q̃ ibi explicat. Ingraueſcit. Veraia magis p̃mit morbo. Neq̃ malũ: alii p̃ iutili accipiũt. Plusq̃ piurũ. ipiũ. & p̃phanũ. Peierasset p̃ saluté filii. piuriũ fecisset iurádo p̃ salutẽ filii sui Veraniá cõualiturã. Fallit. peierádo: & uiuẽdo. In caput. i uitã. Pueri: cuius ingeniũ Mart. epigrámate p̃sequit: & Scãs nõ uituperat lib. iiii. ubi illius obitũ refert. Vellius Blesus credideri hũc esse Blesum: quẽ idẽ poeta lib. viii. ad Melioré scribẽs noiat: & si sciã Pediũ Blesum Sabinũ a Nerone senatu motũ Cyrenẽsibus accusantib9 uiolatũ ab eo thesau& Aesculapii: delectũq; militarẽ p̃cio: & ambitiõe cor-

As

C. Plinius Caluisio. S.

ASsem para: & accipe aureã fabulã: fabulas ímo. nã me prior& noua admõuit: nec refert a q̃ potissimũ icipiã. Verãnia Piso nis grauiter iacebat: hui9 dico: qué Galba adoptauit: ad hãc Regulus uẽit. primũ ipudẽtiã hois: q uenerit ad ægtã: cui9 marito inimicissimus: ipsi iuuissimus fuerat: esto si uẽit tm̃. At ille ẽt p̃xius toro sedit: q̃ dies: q̃ hora nata eẽt iterrogauit. Vbi audiit: cõponit ultũ: itẽdit oculos: mouet labra: agitat digitos: cõputat: nihil: nisi ut diu miserã expectatiõe suspẽdat. Hés iqt Climatericũ tps: sed euades: qd̃ ut tibi magis liq̃at: aruspicẽ cõsulã: qué sũ frequéter exptus. nec mora sacrificiũ facit: affirmat exta cũ syder& signãtiõe cõgruere. Illa: ut i periculo: credula poscit codicillos: legatũ Regulo scribit: mox ingraueſcit: clamat moriés. O hoiem neq̃: pfidũ: ac plus ét quã piur& : q̃ sibi p̃ salutẽ filii peieraſſet: facit ƀ Regulus nõ mius scelerate: quã frequéter: q̃ irã deor&: quos ipse quotidie fallit: in caput ifelicis pueri deteſtat. Vellius Blesus cõsu

Verania

Piso

Climaterícum

Aruſpex

Legatum

Nequam

Vellius Blesus

ruptũ:cui poſtea ab Othone locus ſenatorius reſtitutus.legimus ét Iuniũ Bleſum Lugdunẽſis Galliæ rectorẽ:gñe illuſtrẽ:largũ aío:& parẽ opibus:q accuſatus apud Vitelliũ ueneno íteriit:uir nataliũ: & morũ elegãtia clarus. Velliũ Paulũ Bithiniæ ꝓcõſulẽ recitat Scđs in epl'is ad Traianũ. Nouiſſima.q̃ pomẽtũ.de quo uerbo ſupra. Nouis tabulis.extremo teſtõ:nã poſteriora derogãt prioribus.teſtamẽti tabulas ſm Vlpianũ accipere debemus oẽm materiæ figurã:ſiue igit' tabulæ ſint ligneæ:ſiue cuiuſcũq; alterius materiæ ſiue chartæ: ſiue mẽbranæ: ſiue coriũ aíalis alicuius tabulæ recte dñr.Captare.ꝑmiis:& donis ſpe maioꝝ aucupari. Hortari.íſinita ꝓteritis ípfectis more uſitato.Spiritũ. uitam. Hoi.Bleſo.Signatũ ẽ teſtm̃. Vlpianus titulo de teſtamẽtis ſignatas tabulas accipi decet.ſi & lintheo: quo tabulæ íuolutæ ſunt ſigna ípreſſa fuerint: & ſingulos teſtes ſeptẽ ſm Paulũ:q in teſtimõio adhibent' ꝓprio chirographo annotare cõuenit qs:& cuius teſtamentũ ſignauerit.

Tabulæ

Perſonã.ſumit habitũ miſerãtis. Adlocutionẽ.dicẽdi formã. Iiſdẽq; medicis.dicit.nota hois ípudẽtiã: q quos paulo ante hortabat':ut uitam Bleſo ꝓtraherent:nũc dehortat'. Bonã. laudabilem.

Oía.quæ Regulus dixerat legati cauſa

Schoíaſticum

Tãtulũ.minimũ.ſubaudi reliqt. Scholaſtica lege.ſunt q nullo authore dicant fuiſſe moris olĩ ſcholaſticis: ut expoſitis duabus cõtrouerſiis tertiã exponẽdã poſtularet:nos ſecus interpretãdũ duxim⁹ ſcholaſtica lege.i.more ocioſoꝝ: qb⁹ cõ ſuetudo fabellis oblectari:& tertiã dixit nõ reſpiciẽs ad ullũ ãtiquũ morẽ: nec ad numeꝝ:ternariũ: ſed ꝓinde.ac ſi diceret aliã.erat.n.tertia poſt ſecũdã. reſpexit ãt ad ſignificatũ uerbi: nam σχολαστικον ocioſum ſignãt:& fictũ: qd aũt aliud eſt ſcholaſtica cõtrouerſia: q̃ ficta cã? & ab ocioſis tractari ſolita.unde Secũdus lib. viii. niſi forte uolumus ſcholaſticas: atq; (ut ita dicã)umbraticas lras mittere.i.fictas:q̃les ab ocioſis ſcribi ſolẽt:& ſcholaſticũ ingeniũ dixit eodẽ libro ꝓ ocioſo. q̃re Petroni⁹ Arbiter ſcholaſticoꝝ ociũ deludẽs cõtrouerſiã umbrãtibus ſentẽtiolis pictã dicit. Eſt.materia. Aurelia.duas lego Aurelias ꝓilla tpa Aureliã Meſſalinã Clodiũ Albinũ:q poſtea íperauit enixã:alterã Aureliã diuitẽ:& orbã: de q̃ iuuenalis. Quod captator emat Lenas: Aurelia uẽdat poſteriorẽ Scđus ítelligit. Ornata.honoribus: & claris natalibus illuſtrata. Has tunicas. Leges.legato mihi relíquas. Nec multa.nec plura: ſed ſummã rei dicã. Apire tabulas. Vlp.de teſtamẽtis ſi inqt teſtm̃:q; reſignauerit teſtator iteꝝ ſignatũ fuerit ſeptẽ teſtiũ ſignis:nõ erit ípfectũ:ſed utroq; iure ualebit tã ciuili:q̃ ꝓtorio. Obſeruauit ſcribẽtẽ.annotauit Aureliã dũ legatũ ſcriberet:ne ſicut a Bleſo deciperet'. Inſpexit an ſcripſiſſet.ad qđ uidet' Mart.mutatis nominibus lib.xii.alluſiſſe.Hæredẽ tibi me Catulle dicis.Nõ credã niſi legero Catulle. Viuit. adhuc ſupſtes ẽ. Coegit ad ſcribẽdũ ſibi legatũ. Moriturã.mox. Hæreditates.totũ pr̃imoniũ:nã hæreditas ẽ tanq̃ genus:cui legatũ ſpes ſubeſt:maior.n.res ẽ hæreditas:q̃ legatũ αλλατιδια τειγομαι.i.ſed qd extẽdo.uidelicet qd plura dicã. Neqtia:& íprobitas.neq̃ & mali pudor & uirtus.pudici & boni idẽ notat Martialis ad Fabianũ ſcribẽs:& Iuuenalis ſatyra prima ſceleſtis ꝑmia dari pulſans.bonos iacere algẽtes.

Aurelia

Paupere:& tenui.pua re:& exiguis facultatib⁹. Per flagitia bonoꝝ criationes.& teſtõrũ captationes:

Proceſſit.ad ampliores diuitias:& dignitates puenit. Sextertiũ ſexcẽties.ſexcẽta milia nũmũ. Impleturus:ſũmæ additurus. Exta duplicata.dũ ſacrificaret íuenit gemiata exta ĩ hoſtia:& duo capita habẽtia:qd' erat ſignũ admodũ lætũ:hinc Vale.Marcelli ſacrificiũ laudãs ſcribit iecur cũ duobus capitibus ei appuiſſe.legit' ét duplicia. Portẽdi.ſigñat.ꝑdici.portẽta ſunt ꝓprie oſtenta:q̃ aliqd íminere ſignant:

Portenta

laris ille locuples nouiſſima ualitudine cõflictabat':cupiebat mutare teſtamẽtũ.Regulus q ſuparet aliqd ex nouis tabulis:qa nup captare eũ cœperat:medicos hortari:rogare quoquomõ ſpiritũ hoi ꝓgarẽt.poſtq̃ ſignatũ ẽ teſtm̃:mutat ꝑſonã: uertit allocutionẽ:iiſdẽq; medicis:quouſq; miſerũ cruciatis? qd íuidetis bonã mortẽ? cui dare uitã non poteſtis? Morit' Bleſus: & tanq̃ oía audiſſet: Regulo ne tantulũ qdẽ. Sufficiunt duæ fabulæ? an ſcholaſtica lege tertiã poſcis? Eſt uñ fiat. Aurelía ornata fœmina ſignatura teſtm̃ ſumpſerat pulcherrimas tunicas:Regulus cũ ueniſſet ad ſignandũ.Rogo íqt has mihi leges.Aurelía ludere hoiem putabat:ille ſerio íſtabat:nec multa:coegit mulierẽ aperire tabulas:ac ſibi tunicas:quas erat índuta:legare.Obſeruauit ſcribẽtẽ:íſpexit an ſcripſiſſet:& Aurelía qdẽ uiuit:ille tñ íſtud tanq̃ moriturã coegit:hic hæreditates: hic legata q̃ſi mereat' accipit. αλλατιδια τειγομαι in ea ciuitate in q̃ íãpridẽ nõ minora ꝑmia:ímo maiora: neqtia: & íprobitas:q̃ pudor:& uirtus hñt.Aſpice Regulũ:q ex paupe:& tenui ad tãtas opes ꝓ flagítia ꝓceſſit:ut ípſe mihi dixerit.cũ cõſuleret: q̃ cito ſex tertiũ ſexcẽties ípleturus eẽt: íueniſſe ſe exta duplícia:qbus portendi milies & ducẽties hitur: & hẽbit:ſi mõ ut cœpit: aliẽa teſtamẽta (qd' ẽ íprobiſſimũ gen⁹) falſis ipſis: quoꝝ ſũt illa dictauerit.

monſtra deoꝝ monita: prodigia iræ & mīnæ. Milies & ducēties. bis tot. Dictauerit aliena teſtamēta. quæ ad alios iure deberent peruenire pro ſuo arbitrio diſpoſuerit. iam dictum eſt quid ſit dictare. monſtra prodigia

NIOANNIS Mariæ Catanæi Cōmentarii in epl'as libri. iii. C. Plinii Cæcilii Secundi.

Eſcio. Tertium Epiſtolarum librum ad Caluiſium contubernalem ſuum inchoans Veſtritii Spurinnæ: & uitam: & mores breuibus explicat: ſpondetq; q̄ primum ad ſenium peruenerit ſe uſurum eo uitæ genere. Nullum. meæ uitæ. Quo. tempore. Adeo. in tantum. iucunditatis prouectus. Diſtinctius. ordinatius: ut quæ incipiat & deſinat: ubi cōueniat.

C. PLI. CAECILII SECVNDI EPISTO. LIBER TERTIVS.

C. Plinius Caluiſio. S.

Eſcio an ullum iucūdius tempus exegerim: q̄ quo nuper apud Spurinnam fui: adeo quidē: ut nemi-nem magis in ſenectute (ſi modo ſeneſcere datū eſt) æmulari uelim. Ni-hil eſt. n. illo uitæ genere diſtinctius. Me aūt ut certus ſyderū curſus: ita ui-ta hoīum diſpoſita delectat: ſenum p̄ſertim. Nam iuuenes confuſa adhuc quædam: & quaſi turbata non indecent: ſenibus placida omnia: & ordinata conueniunt: quibus induſtria ſera: turpis ambitio eſt. hāc regulam Spurinna conſtantiſſime ſeruat: quinetiā parua hæc (parua ſi nō quottidiæ fiāt) ordine quodā & uelut orbe circumagit. Mane lectulo continet: hora ſecunda calceos poſcit: ambulat mille paſ. nec minus aīum: q̄ corpus exercet ſi adſunt amici: honeſtiſſimi ſermones explicant: ſi nō: liber legit: interdū etiā præſentibus amicis: ſi tamen illi nō grauantur: deinde cōſidet: & liber rurſus: aut ſermo libro potior: mox uehiculum

Sydus

Certus ſyderum curſus. ut ſol: & luna: cæteraq; ſydera: quæ certa: & firma mēſura motus ſuos diſpartiūt. ſydus a græcis ἀστρον dictum pluribus ſtellis conficitur: q̄ pro ſole: & luna ſæpius poſitum nō modo apud poetas: ſed & rerum ſcriptores iuenimus. ſydus præterea genus morbi: qui partem corporis tactam facit immobilem: ut qui fulmine feriūtur: a quo uerbum ſyderatur deduxit Plini. auunculus: & ſyderata membra: ac ſyderationem legimus. Confuſa. inordinata. Induſtria ſera. diligentia tarda ingenium importunum. cōmodiſſime. Sene. exagitatæ mētis concurſationem nō induſtriam appellat. Ambitio turpis. honoꝝ indecora affectatio ī ſenibus. nam licet per ſe uitiū ſit ambitio. ſæpe tamen in iuuene cauſa uirtutum fit. Regulam ordinem. (Parua ſi non continue fiant) parua eſſent per ſe conſiderata: ſed ſi cōtinue fiant magna ſunt inſtar ſolis: qui certa menſura ſemper ſe circumagit uitam diſponebat Spurinna. Orbe. ordine. circulo in ſe recurrente. Hora ſecūda. diei naturalis. i. ab oriente ſole ad ſolis occaſum: quāuis authoribus Plutar. Gel. Macrobio Varronem ſecutis diem Romani inciperent a ſexta noctis hora: ſicut Atheniēſes ab occaſu: Thuſci a meridie: uno cœli circumactu: quo dies uerus: & nox continetur: ciuilis hic appellatus a Cenſorino ī libro de natali: ſicut ille naturalis: ubi pluribus explicatur uaria diei apud uarias gentes obſeruatio. rerum ſcriptores utplurimū de naturali die loquuntur: ſic Martialis illo epigrammate. Prima ſalutantes atq; altera continet hora: & quæ deinceps. Iuuenalis: Ipſa dies pulchro diſtinguitur ordine rerꝝ: ut græcum epigramma conticeam cui ē initium ἑξωραι μοχθοισιν ἀγω τα-τα ι. Paulus de uerborum ſignificatione cuiuſcunq; diei maior inquit pars ē horarum ſeptem primarum diei: nō ſupremarum: per quod deſignatur diem tantum fuiſſe. xii. horarum. in quam ſententiam apertius totis pedibus iuit Pedianus: & libro octauo Secundus repetit.

Dies

Honeſtiſſimi. de rebus honeſtiſſimis.

Si non. adſunt amici. Liber rurſus. legitur. Sermo. oīo Spurinnæ demiſſas

quã tamẽ ita laudat:ut ſcriptis anteponat. Vxoré cociam noie. Singularis exẽpli.unicæ: & præcipuæ
rutis:q̃ poſſet aliis exẽplo eſſe. Proxime.nuper una aſſumpſit. Illud ſecretũ.uehiculo. cũ Spurinna
uehi. Quantũ antiquitatis.quanta refert de antiquis illuſtria. Indixerit.poſuerit.i.ea modeſtia mo-
neat. Præcipere.tanquam eruditior.Peractis.tranſactis uehiculo. Iterum.iã.n.dixerat ambulaſſe mi-
Lyrica le paſſus antequam uehiculũ cõſcenderet. Stilo.cõpoſitioni. Vtraq; lingua.græca:& latina. Lyrica.
carmina dicta a lyra:quæ latinæ fidis:cuius cõcentu lyrica cantabant:quo& princeps apud græcos Pin
darus:apud nos Horatius: lyricis aut he
roum laudes:aut olympionicas& ſcribe-
bant:& amores eodẽ in arte dicére:Mu-
ſa dedit fidibus diuos:pueroſq; deos&:Et
pugilẽ uictorẽ:& equum certamine pri-
mũ:& iuuenũ curas:& libera uia referre.
Suauitas. nam põt aliqd eſſe dulce nõ
Hilaria ſuaue. Hilaritas.lætitia.hilarus:uel hi-
laris:utroq;.n.mõ dicit:lætus. & hilaria
feſta matris deum octauo cal.aprilis læ-
titiæ:& feſtiuitatis. Lampridius: & Ma-
crobius meminere. Sanctitas, incorru-
pta uita. Hyeme nona. Mar.palæſtræ:
Balinei & balineo nonã aſcripſit nulla hyemis:
hora & æſtatis diſtinctiõe.Spartianus ĩ Adria
no tradit neminẽ niſi ægrũ lauari in pu-
blico paſſum ante octauã horã. lati9 Vi
truuius lauãdi tẽpus cõplexus eſt cõſtitu
tũ fuiſſe referens a meridiano ad ueſpe-
rum.hic autem nõ tam publicũ lauandi
tempus:q̃ Spurinnæ cõſuetũ deſignat Se
cundus. Mouet pila.exercet luſoria pi
la.cuius inuentor Pythus. ſequentia mõ
ſtrant trigonalẽ intelligendã:in qua ſini-
ſtra manus plurimũ erat adiumento ex
teſtimonio illius diſtichi.Si me nobilib9
ſcis expulſare ſiniſtris Sum tua: ſi neſcis
ruſtice redde pilam:minus enim miran-
duz fuiſſet:ſi folle ſenectuti dato luſiſſet
Spurina:de quo Martialis pariter. Folle
decet pueros ludere:folle ſenes. Hoc ge-
nere exercitationis.trigonalis pilæ. Pu
gnat cũ ſenectute.ſenex opus iuuenile exercet. Accubat.lecto, Libe& eſt.cõceditur.poſſunt. Nitida:
ſplẽdida:qd ad uaſa:& cibo& mundicié:frugi ad cibos refert. Puro.defecato.precioſo:expurato:ema-
Corinthia culato:excocto:candefacto.q; putũ dixit antiquitas:græci ὀβρυζον. Antiquo:meliore.Corinthia.uaſa.
uaſa poſtq̃ Critolaus corintho& dux dubiũ an manu:certe oratione legatos Romanos uiolauit a Metello
fuſus prœlio eſt:Mummius Metelli ſucceſſor urbem ab incolis deſertam poſt alterius ducis Diæti cla-
dem diripuit:deinde deleuit.Quid ſigno&:quid ueſtium:quid ue tabula& raptum:incenſum atq; proie
ctum eſt:quantas opes & abſtulerit:& cremauerit hĩc ſcias:quod quicquid corinthii æris toto orbe lau-
datur:incendio ſuperfuiſſe comperimus: nam & æris notam præcioſiorem ipſa opulentiſſimæ urbis
fecit iniuria:quia incendio peruſtis plurimis ſtatuis atq; ſimulachris: æris auri: argentiq; uenæ in com-
mune fluxere:quod a multis aſſertum Plinius ſenior ſupputata tempo& ratiõe falſum probat:nam an-
te Corinthi ruinas nobiles in ære fictores eſſe deſierant. hinc græcorum aliqui in urbis excidio ſtatua-
rum:& picturarum:mentionem facientes reliqua ſilentio præteriere.obtinuit tamen uſus: ut quicquid
notabile ſiue in ſignis æris:ſiue in uaſis antiquum inueniretur pro corinthio haberetur:& notatum legi
mus Auguſtum ut precioſæ ſupellectilis:corinthiorumq; percupidum. Pauſanias author eſt æs corin-
thium ignitum tingi aqua fontis Corinthi pirenes:qua temperatura fieri elegans: & celebre corinthiũ
æs:cum tamen ibi non naſcat. Afficitur.detinetur.affectus capit. Diſtinguitur.uariat:interpollatur.
Comœdis.comœdiarum actoribus quod Perſius carpit:ecce inter pocula quærunt Romulidæ ſaturi
qd dia poemata narrent. Voluptates.ciborum gratia. Studiis.urbano ſale: quo reſpergit comœdia.
Cœna Condiantur.perficiantur. Sumit:cœna occupat aliquã noctis partem etiam in æſtate:nã in hyeme nõ
erat mirum cum poſt nonam inciperet.hic iure quæri poſſet:an omnes antiqui ſemel tm̃ in die cibum:
quam cœnam dixere ſumerent.ſatis conſtat multo& teſtimonio circa Scdi ſæcula cibum ſemel capi ab
omnibus fere ſolitum:unde legimus in cœna& luxum non prandii leges promulgatas:ueteres bis ĩ die

aſcendit:aſſumit uxorem ſingularis exẽpli:uel ali
quẽ amicorum:ut me proxime:q̃ pulchrum illud
q̃ dulce ſecretum:quantum ibi antiquitatis: quæ
facta: quos uiros audias: quibus præceptis im-
buare: quãuis ille hoc temperamẽtum modeſtiæ
ſuæ indixerit:ne pręcipere uideatur.Peractis.vii.
mil.paſ.iterum ambulat mile. Ite& reſidet: uel ſe
cubiculo: ac ſtilo reddit: ſcribit enim & quidem
utraq; lingua:Lyrica doctiſſime:mira illis dulce-
do:mira ſuauitas:mira hilaritas:cuius gratiam cu
mulat ſanctitas ſcribentis. Vbi hora balinei nun-
ciata eſt: eſt autem hyeme nona: æſtate octaua:
in ſole ſi caret uento ambulat nudus: deinde mo-
uetur pila uehementer: & diu: nam hoc quoque
exercitationis genere pugnat cum ſenectute: lo-
tus accubat: & pauliſper cibum differt: interim
audit legentem remiſſius aliquid: & dulcius. Per
hoc omne tempus libe& eſt amicis:uel eadem fa-
cere:uel alia ſi malint. apponitur cœna nõ minus
nitida: q̃ frugi in argento puro: & antiquo. Sunt
in uſu:& Corinthia:quibus delectatur: & adficit.
Frequẽter comœdis cœna diſtinguit: ut uolupta
tes:quoq; ſtudiis cõdiant:ſumit aliquid de nocte:

cibū cœpiſſe. Secundus non multo poſt oſtendit auunculum ſuū ſcribens conſueuiſſe cibum iterdiu leuem & facilē ueterum more ſumere: mox habita eiuſdem cœnæ mentione Trāquillus aſſerit Auguſtū ſolitum meridianum cibum ſumere: ſed cœnam fuiſſe meridianum cibum tradit Pompeius: qđ per hæc Cor. Celſus demonſtraſſe uidet. ſi autem uomitus fauces exaſperauit: qui uomuit: ſi mane id fecit: ambulare debet: tum ungi: deinde cœnare: & Pompeius tradit: quod nunc prandium appellamus: antiquos cœnam dixiſſe: ueſpernam: quam nunc cœnam. quare fuiſſe crediderim nonnullos tunc temporis: qui prandium ſumerent: ad quod in hyeme hortatur idē Celſus: nā Seneca in naturalibus inquit: ſed prādia cœnis in lucē uſq; perductis ingeſta ſunt. Lampridius Seuerū imperatorē ſcribit egreſſum balneas multū lactis: & panis ſumere ſolitū & oua: deinde mulſum: atq; his refectū aliqñ prādia iniſſe: aliquādo cibū uſq; ad cœnā diſtuliſſe. Vitelliū inſup Trāquillus memorat epulas trifariam ſæpe quadrifariam iterdū diſpertire ſolitum in ientacula: & prandia: & cœnas & cōmeſſationes Athenæus Platōis teſtimonio nixus refert in Sicilia: & Italia bis cibum ſumere ſolitos: & alibi græcorum antiquos ter in die. irridetq; qui quater epulatos opinantur: nec mirum ſi tanta ſumēdi cibi uarietas olim fuit: cū hodie quoq; plæriq; ſemel tātum: plurimi bis: nōnulli: & ter: & quater in die id faciāt: græcorū luculentiſſimi ſcriptores arbitrantur qđ nos prandiū: ſuos ἄριστον: & quod cœnam δεῖπνον dixiſſe. Feſtꝰ tamen prandium ex græco dictū autumat. Treuellius Pollio appellatū. quod ad bellū milites paret. Hoc ſumere de nocte. Comitate. facetiis. Trahit. pducitur. Inde. ob iſtas cauſas. Vigor aurium: & oculorum. uirtus audiēdi: & uidendi. Agile. expeditū. promptum. Prudentia. quæ longo rerum uſu cōparat: ſcientia aūt eſt intelligendoꝝ bonoꝝ: & maloꝝ: eoꝝ ét media q̄ dicunt: multaꝝ. ſ. reꝝ memoria: & uſus plurium negociorū. Hanc. talē. Voco. inuoco opto. melius. tñ uoto leget. Præſumo: prædeſtino. præoccupo mēte: Ingreſſurus auidiſſime. inturus eam maximo deſiderio. Ratio ætatis. ſenectus: qua excuſant a ciuilibus officiis. Receptui canere. conſulere quieti. & recipere me in ſeceſſum ab adminiſtratione reꝝ publicarum. tranſlatū uerbum a re militari: cū pugnando feſſis: uel interuentu noctis. ſeu alia ratione recipiendi ſignū tuba datur: Obiit officia. dixit in foro pro amicis: interfuit ſenatui. Magiſtratus. dignitates: honores. Prouincias rexit. trāſpadanā regionē bello Othoniano: in qua cū imperio eſſet ſtrenue tutatus eſt Placentiā: poſtea miſſus a Traiano in Germaniā aduerſum Bructeros: eos ſolo terrore domuit. Subſigno. ſubſcribo. ſigillo. obligo. affirmo. Calliſtratus de iure imunitatis. ſed ne extenuentur facultates eoꝝ: quæ ſubſignatæ ſint fiſco: ſic Iuſtinianus de adminiſtratione tutoꝝ. Longius euehi. ſupra rationem ætatis uerſari ciuilibus negociis. Ad hanc epiſtolam. per hanc epiſtolā: qua fidem meā aſtrixi. Cum effugero crimē inertiæ. cū expleuero ſexageſimū annū: tūc. n. licebat ab officiis uacare: ſubſidiū. n. belliſſimū exiſtimabāt eſſe ſenectuti otium: q̄q̄ de numero annorū aliqua ſit inter authores uarietas: nā Seneca libro de uitæ breuitate tradit ſenatorē ſexagenariū ab officiis uacare ſolitū. at idem in declamationibus ſenator poſt ſexageſimū qntū annū in curia uenire nō cogitur: nec uetatur alibi ſuperiori ſententiæ cōuenit. lex a quinquageſimo anno militē nō tegit a ſexageſimo ſenatorē non citat. inde Secūdꝰ libro quarto in eundē ſenſum inquit qñ ſeceſſus mei non deſidiæ nomē: ſed tranquillitatis accipiunt: ut ipſæ leges monent: quæ maiorē annis ſexaginta ocio reddunt. Iuriſcōſulti tñ Vlpianꝰ: & Modeſtinus ſeptuageſimū annū aſſignarunt: interdū quinq; amplius: ut uacationē haberent a tutelis: & curatiōibꝰ: deniq; a muneribꝰ tm̄ ciuilibus: nā ſi honores cōiūcti ſunt patrimonio nō excuſant: q; latiꝰ tractat idē Vlpianus titulo de iure imunitatis. Varro ſexageſimū ætatis annū a negociis publicis liberꝝ: & expeditū eē referens inde tradit puerbiū natū: ſexagenarios per pontē mittēdos: qa ſuffragiū nō ferebāt. qđ p pōtē ferebat: iō dictū ſexagenarios de ponte eiici oportere: nō ut popularitas male itelligit. necādos: extat tamen in prouerbiis græcis Sardiniæ incolas ſupra ſeptuaginta annos Saturno ſacrificari.

Prādium

Scientia.

Subſigno.

Sexageſimus annꝰ.

C. Plinius Gauio Maximo. S.

QVod ipe amicis tuis obtuliſſē: ſi mihi eadē materia ſuppeteret. id nūc iure uideor a te meis petiturus. Arrianus Maturius

QVod ipſe.Gauiũ Maximũ ꝓcaſ:ut aliqd dignitatis Arriãо Maturio iopinãti cõferre uelit:q ut libẽtꝰ faciat:q̃ta ſit cũ illo deuictus amicicia breuibus tangit. Eadẽ materia.occaſio.fa cultas:nã fuit miſſus ad ordinãdũ achaiæ ſtatum:poſt modũ ꝓfectus ꝓtorio.Meis. pro meis amicis. Arrianus maturius.ſupra de Arriano latius. Altinatium eſt princeps primum locũ obtinet inter altinates.princeps enim generale uocabulum eorum:qui in aliqua facultate excellunt.

Altinũ. Altinum oppidum Venetiæ in palude ſimilem Rauenæ ſitum habens ab Attila dirutum ſeu incenſum: cius lanæ tertium inter italas locum obtinent ex Martialis dicticho. Velleribus primis Apulia:Parma ſecundis: Nobilis Altinum tertia laudat ouis. Facultatibus.diuitiis. Iudicio in ſtudiis. emẽdatore meorum ſcriptorum. Ambitu.honorum cupiditate. Equeſtri gradu.dignitate equeſtri:cui conceſſum lege Roſcia in quartodecimo theatri gradu ſedere. Altiſſimum.conſulatus dignitatem. Aſtruere. addere. Inopinantis. eximprouiſo.præter ſpẽ. Aſtruere.reſumptio eiuſdem uerbi:quæ commode ſit cum aliqua ſunt interpoſita. Aſtruere autem.repete extrinſecus magni æſtimo. Splẽdidũ nec moleſtũ.dignitatem aliquã honorificã & gerã.Quæ pria occaſio.q̃primũ ſimile aliqd tibi occurret.

CVm patrem.Corelia Hiſpulla Corelio:& Hiſpulla genita adoleſcẽtem filium domi erudiebat.Secundus oli Corelio patri amiciſſimus eam monet iam rhetori excolendum tradere.Iulium genitorem inter cæteros profeſſores unice probans. Patrem. Corelium. Suſpexerim. ueneratus ſim ut rectorem: & magiſtrum. In memoriam eius:cũ poſt Corelii obitum adhuc illiꝰ memor ſim.

In honorem tuum.cum te honorẽ.uel ubi agitur de honore tuo.alii legunt:qđ non improbo:& in memoriã eius:& honorem tuũ unice diligam:ſic enĩ fit clarior ſenſus.Materno.Corelio patri tuo: & illi auo.Paternus.a patre auus. Spectatus. Spectatus.ꝓbatus.tã:& ſi maioris uis ſit ſpectatus. Adoleſcet.par fiet. Plurimũ refert.Fabiꝰ.n.mãdat eligẽdũ ꝓceptorẽ ſanctiſſimũ:cuiꝰ reſ ꝓcipuã prudẽtibꝰ curã eẽ aſſerit:cũ:& moribꝰ:& dicẽdi genere plærumq; diſcipuli præceptoribus ſimiles fiant. Cõtubernium. conſuetudinẽ: familiaritatem.domi tuæ. Modica: uel nulla materia.ſi boni ſint ꝓceptores: alꝫ nõ minor peccãdi licẽtia in ſecreto.q̃ inter multitudinẽ daſ ſecundum Quintilianũ. Extra limẽ:in ſcholas publicas: extra grãmaticã. Circũſpiciẽdꝰ.deligẽdus: Rhetor.dicẽdi magr̃.græci idifferẽter ꝓ eo:q artẽ exercet uſurpant. Seueritas. diſciplinam quæ maxime ſeuera fuerit ex præcepto Fabii decet eligere. Pudor. Abſtinentia uitiorum. Caſtitas.incorrupta uita. Fortunæ dotibꝰ.diuitiis. Lubrico ætatis.i adoleſcẽtia:q̃ facile ꝓt ad malũ decliari. Cuſtos ẽt.rectorq;.rhethor a quo ñ ſolũ iſtituaſ:ſꝫ ẽt regaſ.nã itelligere pædagogũ:quẽ Fabiꝰeẽ uoluit amicũ:uigꝫ grauẽ:libe

Altinatium eſt princeps:cum dico princeps: non de facultatibus loquor: quæ illi large ſuperſunt: ſed de caſtitate:iuſtitia :grauitate prudentia. Huius ego conſilio in negociis : iudicio in ſtudiis utor. nam plurimum fide:plurimum ueritate:plurimum intelligentia præſtat:amat me(nihil poſſum dicere ardentius)ut tu.caret ambitu: ideo ſe in equeſtri gradu tenuit: cum facile poſſet aſcendere altiſſimum:mihi tamen ornandus:extollendusq; eſt. Itaq; magni æſtimo dignitati eius aliquid aſtruere inopinantis:neſcientis:immo etiam fortaſſe nolentis. aſtruere autem quod ſit ſplendidum:nec moleſtum:cuius generis:quæ prima occaſio tibi:in eum conferas rogo.Habebis me: habebis ipſum gratiſſimũ debitorẽ: q̃uis enĩ iſta non appetat:tam grate tñ accipit: quã ſi concupiſcat.

C.Plinius Coreliæ Hiſpullæ.S.

CVm patrem tuum grauiſſimũ:& ſanctiſſimum uirum ſuſpexerim:magis an amauerim dubitem : atq; : & in memoriam eius : & honorem tuum unice diligam:atq; etiam cupiam:neceſſe eſt quantum in me fuerit enitar: ut filius tuus auo ſimilis exiſtat: equidem malo materno:q̃q̃ illi paternus etiã clarus: ſpectatuſq; contigerit. Pater quoq;:& patruus illuſtri laude conſpicui:quibus omnibus ita demum ſimilis adoleſcet:ſi imbutus honeſtis artibus fuerit:quas plurimum refert a quo potiſſimum accipiat. adhuc illum pueritiæ ratio intra contubernium tuum tenuit:præceptores domi habuit : ubi eſt erroribus modica :uel nulla materia . Iam ſtudia eius extra limen proferenda ſunt : iam circunſpicendus rhetor latinus : cuius ſcholæ ſeueritas : pudor:imprimis caſtitas conſtet . Adeſt enim adoleſcenti nro cum cæteris naturæ : fortunæq; dotibus:eximia corpis pulchritudo : cui in hoc lubrico ætatis non ꝓceptor mõ:ſed cuſtos ẽt: rectorq;

rū:aut fidelē libertū ſequētia nō patiunt. Iuliū Genitorē.rhetorē,ad quē alibi Secūdus.Caritas amor. Ex iudicio nata.iudicaui ex moribus eum uirum bonum anteq̄ amarē. Horridior. formidoloſior. durior.ſeuerior.qui inuitatus ad cœnā q̄is lautiſſimā:tñ grauatus eſt quia ſcurræ:cinædi:motiões mē ſæ inerrabant. Vt in hac licētia tempoꝝ.reſpectu noſtroꝝ temporum: quibus magna utimur licentia:naim ſi reſpicimus antiqua nō horridus haberi pōt. Facultas.copia:& poteſtas facilius dicendi. pro diuitiis ſæpe accipitur alibi:quæ multa faciēdi facilitatē præbent. Aperta. facilis cognitu. prompta. nā uitandus a puero p̄ceptor aridus: ne fiat humilis:& ueluti terrā ſpectans. Altos receſſus.maxima ſecreta: & abdita inuolucra:ut nō ſtatim dignoſci poſſit uidet ſumptum a.M. Tullio ex pria ad Brutum epiſtola.nō ſoleo inquit mi Brute(quod tibi notum eſſe arbitror) temere affirmare de altero:eſt.n. periculoſum pp occultas hominū uolūtates: multipliceſq̄ naturas.Clodii aium pſpectū habeo:cognitū:iudicatū.idē ad Qu. fratrem.multis inuolucris tegit: & quaſi uelis quibuſdam obtēdit uniuſcuiuſq̄ natura:frons:oculi:uultꝰ perſæpe mētiunt:oratio uero ſæpiſſime.Secundum Vero Nazarius in panagyrico Conſtantii hoc loco conatus eſt imitari: humanæ ſcribit mētes profondos gerunt cogitationum receſſus. Sponſorē. uadē. fideiuſſorem. Profuturum.utile. Audiet.unde Iuuenalis monet per iſta puerū ad nihil turpe admittendū:Nil dictu fœdū:uiſuq̄ hæc limina tangat. Intra quæ puer eſt: nam ſequitur maximam puero reuerentiam habendā. Neſciſſe. & in moribꝰ:& litteris.at potius moribus:nam ſi quidem ſtudiis ſcholas ꝓdeſſe:moribus autē nocere cōſtaret:potior mihi rō uiuendi honeſte: q̄ uel optime diſcendi uideretur. Quibus imaginibus.præclaris maioribus:quoꝝ imagines in atrio ſup tabulino collocabat antiquitas:& in funere gentilitio efferebātur:ut poſteri exemplo incitarentur: & maiorum nobilitas oſtentaretur: quare Imagines antiquorū

quærendus eſt. Vídeor ergo demonſtrare tibí poſſe Iulíum Genitorem:amatu a me: iudício tamen meo non obſtat caritas hominís: quæ ex iudício nata eſt: Vír eſt emendatus:& grauis:paulo etíam horridíor:& durior:ut ín hac licentia temporum. quantum eloquentía ualeat pluribus credere potes:nam dícēdi facultas aperta: & expoſita ſtatim cernitur. Vita hominum altos receſſus:magnaſq; latebras habet:cuius pro genitore me ſponſorem accípe.níhil ex hoc uiro fílius tuus audiet: níſi ꝓ futurum: níhil díſcet quod neſcíſſe rectius fuerit: nec mínus ſæpe ab íllo:q̄ a te:meq; admonebítur: quíbus ímagínibus oneretur: quæ nomína: & q̄ta ſuſtíneat:proínde fauentíbus díis trade eum p̄ceptori:a quo mores primum: mox eloquentíam díſcat:quæ male ſíne moríbus díſcítur.

C.Plínius Macríno.S.

Vāuís:& amící quos p̄ſentes habebam: & ſermones hominum factum meum comprobaſſe uídeantur: magní tamen æſtimo ſcíre quíd ſentías tu. Nam cuius íntegra re conſílíum exquírere optaſſem. huíus etíam peracta iudícium noſſe míre concupíſco. Cum publícum opus mea pecunía ínchoaturus í Thuſcos excurriſſem: accepto ut Præfectus ærarií

Saluſtius arguens Marium ignobilē fuiſſe refert ſine maioꝝ imaginib⁹ & piter Trāquill⁹ gentē Flauiā.

Onerēt.niſi fuerit illis ſimilis:mai⁹ enī dedec⁹ inurit nobiliū filiis de gñibus:q̄ obſcuro loco natis. Noīa.maioꝝ illuſtria.Iuriſcōſulti frequētius ꝓ debitorib⁹ uſurpāt. Eloquētiā.q̄ ſine morib⁹ iure nō pōt dici eloquētia:ſed loquētia. Quæ male ſine morib⁹.neq; enī Fabius inqt eſſe oratorē niſi bonū uirū iudico:& ſi fieri pōt nolo:iō nō dicēdi mō eximiā in eo facultatē:ſed oēs animi uirtutes exigimus.

Vāuis.Macrino familiariter utebatur Secundus:teſtes ſunt multæ ad eundem epiſtolæ.huic igitur exponit cauſas:quibus aduocationem pro Bethycis contra Cæcilium Claſſicum ſumpſiſſet:& poſt factum conſulit an recte fecerit. Re integra.antequā aduocationem aggrederer. Peracta.finita cauſa.Publicum opus.templum in Tiſernio tiberino ad quod rus poſſedit Secundus meminit ædificationis:& dedicationis illius libro quarto. Excurriſſem properanter iuiſſem. Accepto commeatu.impetrata profectione.commeatus enim & diſceſſum ab officio: & annonā ſignificat. Vt præfectus ærarii.ut qui tunc eram præfectus ærarii:ideo fuit diſceſſus ab urbe impetrādus a Cæſare.præfectus generale uocabulum eſt:nam & legionum:alarum:cohortium:urbis:ærarii:caſtroꝝ fabroꝝ:p̄torii:urbis:annonæ:uigilū Præfecti iure dicunt.& præfectos ꝓ p̄torib⁹ cōſtitutos:quires urbanas tractarent legimus.p̄fectus aūt ærarii publicas pecunias curabat: ꝓſcriptoꝝ:damnatorūq̄ bona in ærariū redigebat:deniq̄ oīa uectigalia reip.ſpectātia.hinc Apuleius dixit q̄ſtores uectigaliū habebat:nā hi prius curā ærarii hēbant:a q̄bus Auguſt⁹ ad p̄torios p̄tores ue trāſmiſit.poſtea trāſlata fuit ad p̄fectos:Tacitus dein Nero curā tabulaꝝ publicaꝝ a Quæſtorib⁹ ad p̄fectos trāſtulit.uarie habita & ſæpe imutata eius rei forma. Bethycæ.pars Hiſpaniæ Bethyca a fluuio Bethy cognominata: nunc

Cōmeatus

Præfectus

Præfectus ærarii.

Procõsulatus.

regnũ granatæ. De proconsulatu Cæcilii Classici.q; Cæcilius Classicus i ꝓconsulatu suo male Bethycam tractasset. Proconsulatu.quantũ ex.M. Tullio:& Liuio colligimus constitutum erat:ut qui prore anno consul fuisset in sequenti proconsul esset: qui prouinciam sortitus pari consulibus imperio in eam mittebatur. Vlpianus in super.ff.primo proconsul ubiq; quidẽ proconsularia insignia habet statim atq; urbẽ egressus est.potestatẽ autẽ nõ exercet nisi in prouincia:quæ ei decreta est.sed Martianus hoc latius tractat.postq̃ urbem egressi sunt ꝓconsules iurisditionẽ habent non contentiosam:sed uoluntariã: ut ecce manumitti apud eos possunt: tã liberi:q̃ serui:& adoptiones fieri: subdit Vlpianus cũ plenissimam iurisditiõem proconsul habeat:omniũ partes qui Romæ:uel quasi magistratus:uel extra ordinem ius dicunt:ad ipsum pertinent:& ideo maius imperium i ea prouincia habet oĩbus post principem:nec quicq̃ est. quod non per ipsum expediatur.nõ amplius sex fascibus utitur: urbem ingressus deponit imperium. Cæcilius Classicus. uir aperte malus proconsulatum in Bethyca non minus uiolenter q̃ sordide gesserat eo anno.quo in Africa Marius priscus:erat aũt Priscus ex Bethyca: ex Africa Classicus:in quẽ cũ tota ꝓuincia incubuisset:ille accusationẽ morte ꝑuenit:Bethyca tñ in accusatione pstabat. Classici. Tacitus:& Martialis meminere. A senatu.q plærũque dabat aduocatos litigatoribus. Collegæ. qui præfecti mecum fuerãt ærario:e quorũ numerum unus erat Cornutus Tertullus.

Cæcilius. Classicus

commeatu:legati ꝓuinciæ Bethycæ questuri de ꝓcõsulatu Cæcilii Classici aduocatum me a Senatu petierunt. collegæ optimi:meiq; amantissimi: de communis officii necessitatibus prælocuti excusare me:& eximere tentarunt:factũ est senatusconsultũ perquã honorificũ:ut daret prouincialibus patronus:si ab ipso me impetrassent. Legati rursus inducti iterũ me iam præsentẽ aduocatum postulauerunt implorantes fidem meam: quam essent cõtra Massam Bebiũ experti:allegantes patrocinii fœdus: secuta est Senatus clarissima assensio:quæ solet decreta præcurrere. Tum ego ꝺ sino inquam .P.C. putare me iustas excusationis causas attulisse. placuit:& modestia sermonis: & ratio. Compulit autẽ me ad hoc cõsilium:non so-

Necessitatibus. negociis instantibus.& necessariis: quibus nõ poteram aduocationibus detineri. Communis officii. præfecturæ ærarii. Prælocuti.præfati apud senatum. Eximere. liberare ab aduocatione bethycorum. Honorificũ.in magnam mei commẽdationem. Prouincialibus. bethycis. Ab ipso me. a me ipso. i. si hoc me exorassent.

Massa. Bebius.

Massam Bebium. senatꝰ Bethycis iam dederat Secundum:& Senectionem aduocatos contra Bebium Massam adhuc uiuo Domitiano:quare damnatus Massa:& bona eius publice custodita:nam:& Tacitus in uita Agricolæ reum fuisse tradit. Iuuenalis delatorem:Martialis furem scripsere:satis constat per hunc interfectum Pisonẽ: ná e ꝓcuratoribus Africæ iã tũ optimo cuiq; exitiosus:& in causas maloꝝ:quæ sub Domitiano uiri bõi ppessi sunt:sæpius interfuit. Patrocinii fœdus. aduocatiõis uinculũ ex lõga cõsuetudine. multis. n. officiis:& laboribus:periculis ẽt eã prouinciã deuinxerat. Assensio. cõsensus:& fauor pro Bethycis. Decreta præcurrere. qualis cõsensus solet fieri cum aliqd senatores decernũt:decernere est de magnis rebus certa proferre sniam:uñ senatus decretũ:Fabius cõsulta senatꝰ:decreta principũ:& magistratuũ esse uoluit ide Scds i panagyrico decreta coloniarũ:& ciuitatũ dixit:& Tullꝰ ꝓ Roscio decurionũ decretũ. Tranqllus frequẽtius. mõstrat decretũ esse ptẽ senatusconsulti:& speciẽ: genus aũt senatusconsultũ. Seneca cuiusq; ꝓfessiõis decreta:& ꝑcepta:sed hoc differre qd illa generalia:& tanq̃ elemẽta:hæc specialia:& tanq̃ mẽbra. Patres cõscripti. senatores:quos Romulus patres appellauit:siue q; alios ætate ꝑcederẽt: siue q; filii eis essent:siue ob similitudinẽ curæ:siue ob nobilitatẽ q; poterãt suos patres ostẽdere:siue ꝓp hæc oĩa. authores sunt Liuiꝰ:Eutropius:Dionysius:& alii græcoꝝ. patres Festus scribit uocatos q; essent patricii generis: Tranqllus i Augusto indicat potuisse fieri:ut aliqs patricius fuisset:& nõ senator:& Tacitꝰ ut aliquis senator:& nõ patricius:erãt aũt patricii:q; a patribus. quos cẽtũ Romulus creauerat nati sunt quasi bonis parẽtibus orti eẽnt dicti Plutarcho tradẽte:qui scribit cõtra aliorũ sniam Publicolá cũ bello:& regis Tarquinii crudelitate exhaustũ senatũ uideret:conscripsisse centũ:& sexagĩta quattuor:& iõ conscriptos appellatos:alii id institutum Bruto assignant:cũ post exactos reges quo plus uirium in senatu frequentia ordinis faceret cædibus Tarquini etiã diminutũ patrũ numerũ primoribus equestris gradus electis(quãquã Plutarchus e plebe tradat)ad trecentorũ summam expleuisse. traditumq; deinde fertur:ut in senatum uocarentur:qui patres:quique conscripti essent:conscriptos uidelicet nouum senatũ appellantes:ut per patres maiorum familias:quas Romulus senatores creauerat intelligeremus:per cõscriptos minorum gentium senatores. Festus simpliciter conscriptos refert:qui in senatu essent scriptis annotati: allectos postea: qui propter inopiam senatorum ex equestri ordine in senatum assumpti sũt.

Decernere Decretum Senatusconsultũ. Patres. Patricii. Conscripti

Iustas. iuste me excusare. i:quamuis possem iure hanc prouinciam deprecari:tamen parebo uestræ sententiæ. Ratio. quæ sequitur. Hoc consilium. ut pro Bethycis agerem. Hic maxime. consensus senatus imprimis me mouerit. Minores consensus. rationes. Innumeri. multi. Priores nostros. ora-

tores ueteres:ut fecit.M.Tullius. Hoſpitum.amicorum.clientum. Executos.ultos. Publici hoſpicii. unius prouinciæ amicæ:& meo patrocinio confiſæ. Priore aduocatione. contra Bebium Maſſam. Etiam pericula.cum Senectiõem Maſſa impietatis reum poſtulaſſet:Secundus aduocationis particeps ne præuaricator crederetur interrogauit Maſſam cur etiam non poſtulaſſet ſe reum impietatis. auſus malis temporibus eſſe uir bonus. Comperatum.conſtitutum:conſuetum. Poſterioribus. recentioribus. beneficiis. Cumules.augeas:ſuffulcias. Quamlibet.multum:quantũuis.Quid unum. aliquod beneficium. Deceſſerat Claſſicus.forte:an uoluntaria morte incertum:ſuſpectum uoluiſſe infamiam obitu fugere. Eiuſmodi.repetundarum. Periculũ. exilium:uel relegatio. Propoſitam non minorem gratiam. non minus gratam fore meam aduocationem Bethycis. Inuidiam nullam. maleuolentiam nullius me ſubiturum. Iam tertio.nam cõtra Maſſam pro Bethycis iam bis adfuerat: idem libro ſexto memorat ter pro illis ægiſſe. Nam cum eſt. ſententia. Tum optime. tum maxime ueniam cõſequi meremur:ut liberi ſimus: ſi multa beneficia præceſſerint. Obſequio.alio recenti beneficio. Motus.cauſas. Supereſt.reliquum eſt ut promas. Alteru tra ex parte.approbãdo q̃ benefecerim: uel reprehendendo q̃ male. Diſſentiẽtis.improbantis hoc meum conſilium.

lum conſenſus.Senatus(q̃q̃ hic maxime)uerum: & alii quidem minores:ſed tamen innumeri. Veniebat in mentem priores noſtros etiam ſingulorum hoſpitum iniurias accuſationibus uoluntariis executos:quo deformius arbitrabar publici hoſpitii iura negligere. Præterea cum recorda-rer:quanta pro iiſdẽ Bethycis ſuperiore aduocatione etiam pericula ſubiiſſem:conſeruandum ueteris officii meritum nouo uidebatur: Eſt enim ita comparatum:ut antiquiora beneficia ſubuertas:niſi illa poſterioribus cumules.Nam quamlibet ſæpe obligati:ſi quid unum neges: hoc ſolum meminerunt quod negatum eſt. Ducebat etiam: quod deceſſerat Claſſicus:amotumq; erat: quod in eiuſmodi cauſis ſolet eſſe triſtiſſimum:periculum Senatoris: uidebam ergo aduocationi meæ non minorem gratiam: quam ſi uiueret ille propoſitam: inuidiam nullam: in ſumma computabam:ſi munere hoc iam tertio fungeret. facilio-rem mihi excuſationẽ fore:ſi quis incidiſſet:quem nõ deberem accuſare.Nam cum eſt omnium officiorum finis aliquis:tum optime libertati uenia obſequio præparatur.audiſti conſilii mei motus: ſupereſt alterutra ex parte iudicium tuum:in quo mihi æque iucunda erit ſimplicitas diſſentientis: q̃ comprobantis authoritas.

C.Plinius.Macro.S.

PErgratum eſt mihi:q; tã diligẽter libros auunculi mei lectitas:ut hr̃e oẽs uelis:q̃ raſq; qui ſint.fungar idicis ptibus: atq; ẽt quo ſint ordine ſcripti notũ tibi faciã:ẽ.n. hæc ſtudioſis nõ iniucũda cognitio.De iaculatione eq̃ſtri

Ergratum:Marcus librorum Plinii ſenioris ſtudioſus reqfierat quot edidiſſet. omnes. n.cupiebant habere:cui Secũdus non ſolum numerum:& ordinem recenſet:uerum etiam diligẽtiam illius circa ſtudia:cum alioquin eſſet occupatiſſimus repræſentat.Marcos plures multorum teſtimonio per illa tempora fuiſſe lego.incertum tamẽ ad quem ſit ſcripta epiſtola.Antoninum ſuſpicari licet.quædam uero exemplaria Macrum habent: quem Secundus alibi teſtatur fuiſſe conſulem deſignatum. Philoſtratus inſuper Marcum declamatorem Bizantium ab Adriano dilectum ſcripſit. Auunculi. Plinii ſenioris:cuius ſoror Cæcilium Secundum genuit. Partibus.officio. Indicis.tabulæ:quæ præponitur libris:ut: & numerum:& ordinem tam librorum: q̃ rerum per capita indicet:an magis inſcriptio intelligẽda:qua unuſquiſq; ſummatim liber demonſtrat:nam: & Martialem comperio pro inſcriptiõe uſum. Et cocco rubeat ſuperbus index.eſt, præterea qui alicuius facinoris particeps cõiurationem detegit:& digitus poſt policem primus. Hec cognitio. ordo librorum. Iaculatione eq̃ſtri.quomodo quis utatur iaculo in equo aduerſus hoſtem. huius libri octauo ſuarum hiſtoriarum idẽ meminit: in quo etiam uidetur ſcripſiſſe de generoſitate equorum. Iaculatione equeſtri. Ferentarii equites ii dicuntur: qui eminus ſolent dimicare:quorum alii iaculis: alii arcu utuntur: iaculantur quos tarentinos uocamus:arcu utuntur:qui equites ſagittarii:& a nonnullis Scythæ uocantur. Tarantinorum duo ſunt genera:nam alii longius iaculantur:& ob eam rem equites iaculatores dicuntur: & tarentini ſpeciali uocabulo:alii cum ſemel: aut bis iaculum miſerint.quo leuiori utũtur:manus de cætero cũ aduerſario conſerunt:& comminus pugnare incipiunt.hæc Aelianus. Vnus.liber compoſitus

Macrus.

Macer.

Index.

Pli.ſenioris ſcripta

Ala

est. Alæ.equitum:q; ad similitudinẽ alarum protegant acies ab utraq; parte Vegetio:Modesto:& Ser-
Põponius Secundus uio tradentibus:& alarios milites Cæsar.quos Vegetius alares appellat. Pari.summo.Qu. Pomponii Secundi. Tacitus non.Quintum:sed Publium:interdum Lucium prænomine uocat tanta scripturæ ua-
rietate:sicut mendose apud Fabium legitur fuisse controuersiam inter Pompeium:& Senecam.an gra-
dus eliminat in tragœdia dici oportuisset:pro inter Pomponium:& Senecã.fuit enim in tragœdia om-
nium:quos Quintilianus uidisset longe princeps:quẽ senes eruditiõe ac nitore Pindarum tragicum pu-
tabant:si quid forte in tragœdiis fami-
liarior amicus tolleret:q; ipse retinendũ
arbitraretur dicere solebat: ad populũ
prouoco: ita ex populi:uel silentio: uel
applausu:aut amici:aut suam sententiã
sequebatur:uir sane dignitate uitæ: uel
perpetuitate famæ:quãuis diuerso scri-
bendi genere Afro Domitio cõparãd9:
nam cum Saturnillo: quibus consulib9
Caius trucidatur:collega fuit:& in Ger
mania superiore de uictis Cattis trium-
phalia ornamenta ex decreto senatus ẽ
adeptus modicam famam eius apud po
steros: in quis carminum gloria præ-
celuit.huius igitur uitam conscripsisse:
& cœnam:quã ille.C.Cæsari Germani-
ci filio dederat libro quarto decimo Pli.
senior asserit:seq; uidisse Tiberii:Caiiq;
Græcorum litterarũ manus monumen
ta:quæ apud eũdem uatem ciuemq; cla
rissimum seruabantur.Memoriæ. æter-
nitati:q̃q̃ hoc opus cum multis interciderit ĩ germania.quam militiam Plinius senior lib .xvi. designat.

unus.hunc cũ p̃fectus alæ militaret:pari ingenio:
curaq; cõposuit.De uita.Q .Põponii Scdi duo:a-
quo singl'r est amatus:hoc mẽorię amici quasi d̃bi
tũ munus exoluit. Bellor; Germaniæ.xx. quibus
oĩa:q̃ cũ Germanis gessimus bella collegit: ĩchoa-
uit cũ in Germania militaret sõnio monitus: asti-
tit.n.quiescenti Drusi Neronis effigies: q Germa
niæ latissime uictor ibi piit.Cõmẽdabat memoriã
suã:orabatq;:ut se ab iniuria obliuionis adsereret.
Studiosi tres in sex uolumĩa pp amplitudinẽ diui
si:q;bus oratorẽ ab ĩcunabulis instituit:& perficit.
Dubii sermonis. viii.scripsit sub Nerone nouissis
ãnis:cũ oẽ studior; gns paulo liberius: & erectius
periculosum seruitus fecisset.a' fine Aufidii Bassi

Militaret præfectus alæ esset sub Pomponio. Astitit.apparuit.Quiescenti.in somno. Drusi Nero-

Drusus Nero

nis.Drusus Nero Tiberii Neronis:& Liuiæ Drusillæ filius:quam perenti Augusto iam Tyberium:q po
stea imperauit enixam:& tunc grauidam maritus concessit:non abfuit tamen suspitio ex uitrico p adul
terii consuetudinem procreatum.is in quæsturæ:præturæq; honore dux rhetici:deinde germanici bel
li occeanum septemtrionalem primus romanorum ducum nauigauit:trans Rhenum fossas noui.& im
mensi operis efficit:quæ Drusinæ uocatæ sunt:hostem etiam frequenter cæsum:ac penitus in intimas
solitudines actum non prius destitit insequi:quam species barbaræ mulieris humana amplior uictorẽ
tendere ultra sermone latino prohibuisset:quo festinas Druse nõ contẽtus rebus a te gestis?non tibi om
nia dii dederunt intueri.quare abi:nam:& gestorum tuorum:& uite iam tibi finis adest.ouandi ius: &
triumphalia ornamenta percipiens:ac post præturam confestim inito consulatu: atq; expeditione re-
petita supremum diem morbo obiit in æstiuis castri:quæ ex eo appellata sunt scelerata: nonnulli pu-
tant ueneno interemptam Augusto consentiente:q; non uerisimile uidetur: cum tantopere:& uiuum
dilexerit: ut cohæredem semper filiis instituerit:& defunctum ita pro concione laudauerit:ut deos præ
catus sit similes illi Caium: & Lucium suos Cæsares facerent: sibiq; tam honestum quandoq; exitum
darent: nec contentus elogium tumulo eius uersibus a se compositis exculpsisse:nisi etiam uitæ memo
riam prosa oratione composuisset: & Tiberium fratrem cum ægrum audiuisset magnis itineribus: ut
contenderet:misit:qui adhuc trahentem animam Drusum offendit:cuius cadauer magna pompa Ro-
mam delatum:in sepulchrum Caii Cæsaris conditum est.qui Liuii epitoma fecit contra cæterorum opi
nionem fractura: equo super crus eius collapso mortuum tradit trigesimo die:q̃ id acciderat. Latissi-
me uictor.ad Albin usq; fluuium domuit germanos:illius gesta Strabo:& Liuii abbreuiator enumerãt:
sed longe plura Ouidius Liuiam matrem longo carmine solando prosecutus. Studiosi tres. libri tres
quos studiosos uocauit:qd' iis maximum studium impenderat:& lectores non minus adibere deberẽt.

Studium

est.n.studium animi assidua occupatio ad aliquam rem applicata magna cum uoluntate. sic nuncupa-
tos Fabius:& Gellius testantur.quos hic libro octauo summe probat:in eis multa ad oblectandas erudi
torum aures asserens:unum tantum uellicans. In sex uolumina:liber maiora complectitur:uolumen

Liber
Volumẽ

minora:nam pars libri est uolumen ut sic dixerim Tranquillum scripsisse librum duodecim Cæsarum:
iure totum opus librum appellauerim:at singulorum uitas uolumĩa.quare Ouid.de sua metamorphosi
dixit.Sunt mihi mutatæ bis quinq; uolumina formæ:ea græci τμηματα.i.sectiones dixerunt:scias ta-
men interdum confundi.uolumẽ a uoluendo:& implicando dictum:q; antiqui scedas complicabant:&
Iuue.per complicatos Cæsaris anticatones figurã obscenam descripsit. Ab incunabulis. ab infantia.
hunc secutus est Fa.(nã interdũ Pli.citat)institutiones suas uberi9 lucubrãdo. Instituit.iducit. istruit a

Institutões

pricipio:uã istitutiones Iustiniani:q̃ legũ rudẽ:& isciũ p pricipia ad maiora itroducãt. Dubii sermõis

de grammatica in quo eſſet loquendi ambiguitas. Diomedes: & Priſcianus in hoc opere Plinium interdum citant. ipſe præterea in præfatione naturalis hiſtoriæ ſuum recognoſcit. nam de grammaticis inquit ſemper expectaui parturiri aduerſus libellos quos de grammatica edidi: quorum fragmenta noſtro ſæculo Ioannes Tortellius aſſerit ad manus ſuas peruenisſe. Nouiſſimis annis. imperii. tunc iã magis: atq; magis ſæuiente Nerone. Seruitus. tyrannis. Paulo liberius. quale ſatyricum: hiſtoricum: comicum: tragicum. A fine Aufidii Baſſi. nõa morte Aufidii Baſſi: ſed a fine hiſtoriarum eius: nam: & ipſe hiſtorias cõpoſuit: egregie utiq; in libris belli germanici preſtitit. extant adhuc quædam illius uerba de morte Ciceronis. uir fuit optimus: ſed infirmi: & exhauſti corporis: in quem ſenectus maximo pondere incubuit: uerum eam alacri animo quoad defecit ſuſtinuit: illum Seneca uidiſſe teſtatur: & conſtantiam eius epiſtola commẽdat. uidetur illa hiſtoria Plinius Veſpaſiani tẽpora complexus: nos quidem inquit in præfatiõe naturalis hiſtoriæ omnes patrem te: fratrẽ q; diximus opere iuſto temporum noſtrorũ hiſtoriam orſi a fine Aufidii Baſſi. ubi ſit ea quæres: iampridem per acta ſancitur: & alioquin ſtatutum erat hæredi mandare: ne quid ambitioni dediſſe uita iudicaretur. xxxi. liber hiſtoriarum romanarum: quas Tacitus: & Tranquillus interdum citant. Naturæ hiſtoriarum. de naturali hiſtoria: quo uno opere græcos eruditione uincimus: ibi enim omnem naturæ uim: & potentiam explicat: quo ſi latinitas careret non a fonte peremni: ſed a riuulis ſæpe deficientibus rerum cognitionem hauriret. quanta in eo eruditio: & uarietas: quanta rerum copia. quæ ſegetis fertilitas: & apotheca: ut mihi innumerabiles: & græcorum: & noſtrorum thesauros in unum compoſuiſſe uideatur: & eſſe maris inſtar: in quod omnia decurrant flumina: & unde emergant. Diffuſum. amplum: ſpacioſum. Eruditum. refertum rerum cognitione. Varium, diuerſitate rerum. Scrupuloſa. difficilia: ardua. Occupatus: officiis diſtentus. Homo. non deus. idem in præfatione. homines. n. ſumus: & occupati officiis. Cauſas actitaſſe. ſæpius dicendo patrocinium ſuũ præſtitiſſe clientibus. Medium tempus. dimidium uitæ. interdiu. Diſtentum. implicitum. Qua. partim. libro ſexto. qua fœminæ: qua uiri: & ad Traianum qua priuatim: qua publice: in panagyrico qua ciuium: qua ſociorum uoluntatibus: ideo plura exempla huc adduximus: q; in multis exemplaribus legebatur quam: & ne uno Secundo contenti ſimus Apuleium audiamus libro nono dicentem: qua pugnis: qua cubitis: qua morſibus conuerberat: & Pacatum in laudibus Theodoſii: iam te ipſum qua publice: qua priuatim uideret priſcorum luxuria ducum uiuentem: deniq; Mamertinum pro conſulatu: qua ſacra: qua prophana rapiebant. Amicicia principum. Veſpaſiani præſertim: & Titi: q; ipſe confitetur. ſubciſiuis inquit temporibus iſta curamus. i. nocturnis ne quid ueſtris putes ceſſatum horis: dies uobis impendimus. Acre acutum: uehemens. Lucubrare. ſtudere. nam lucubratio eſt ſtudium nocturnum non ſolum circa litteras: ſed etiam alias res. Fabius ideoq; lucubrantis ſilentium noctis: & clauſum cubiculum: & lumen unum uelut tectos maxime teneat: & libro. xi. oratori uigilandæ noctes: & fuligo lucubrationum bibenda. Apuleius uerum perpeti etiam nocte prorſus inſtabili machinarum uertigine lucubrabant peruigilem farinam: Columella item ad lucubrationem ueſpertinam palos decem: uel ridicas quinq; conficere poteſt: totidemq; per antelucanam lucubrationem: & ſalix deciſſa pridie ad lucubrationem expurgari poteſt. Tranquilius lucubratoriam lecticulam appellat: in qua lucubrare ſolebat Auguſtus. A Vulcanalibus. feſtis Vulcano dicatis. ridicula illorum interpretatio: qui uulcanalia accipiunt tempora nocturna: quibus ſurgunt fabri ad opus antelucanum. de menſe auguſti fuiſſe Vulcanaliorum diem authoritate Plinii: & Columellæ comprobatur: ille enim libro. xvii. fici cum Vulcanalibus tonuerit cadent. at hic. xii. libro inquit decimo calendas ſeptembres ſol i uirginẽ trãſitũ facit: hoc: & ſequenti die tempeſtatem ſignificat: interdum: & tonat: & paulopoſt. cæteꝝ auguſto circa uulcanalia tertia ſatio eſt: eaq; optima radicis: & rapæ: itẽ napi: idẽ mox atrum olus iubet ſerere a uulcanalibus uſq; in calendas ſeptembres: & raphanum auguſto menſe circa uulcanalia cum maturius: d quibus in cultu ortorum ſic mentionem fecit. Quin & Tardipedi ſacris iam rite peractis Nube noua ſerit: cœli pendentib9 undis Congilis. ex præcedentibus igit colligo Vulcanalia fieri ad decimũ cal. ſeptẽbris: cui ſententiæ accedit fragmentũ uetuſtiſſimi calendarii Romæ repertũ: ſic enĩ inciſum fuit in mẽſe Auguſto, C.X. VOLCAN. NP. VOLCANO. IN. CIRCO FLAM. nam. P. Victor ædem Vulcani i Circo Flaminio nona urbis regione locat. poſtridie Vulcanalia mondũ patere tradit Feſtus. nec me fugit inſup Vulcani luſtria fieri ſolita circa. xi. cal. Iunias Ouidio in Faſtis referente: quẽ ſi totũ haberemus: non pfecto elaborauiſſemus in Vulcanaliorum die inquirendo. ſolitos aũt fuiſſe ueteres in fine aucũni: q; etiã nunc in publicis gymnaſiis obſeruat: lucubrationẽ antelucanam incipere teſtatur Iuuenalis. at nũc poſt finẽ

xxx: unus. Naturæ hiſtoriarũ. xxxvii. opus diffuſum: eruditũ: nec minus uariũ: quã ipa natura. miraris q; tot uolumina: multaq; in his tã ſcrupuloſa hõ occupatus abſoluerit? magis miraberis ſi ſcieris illũ cauſas actitaſſe aliquãdiu: deceſſiſſe anno vi. &. L. medium tps diſtentũ: impeditũq; qua officiis maximis: qua amicicia principum ægiſſe. ſed erat acre ingenium: incredibile ſtudium: ſumma uigilãtia: Lucubrare a Vulcanalibus incipiebat

Aufidius Baſſus

Pli. locus.

Lucubratio.

Vulcanalia.

Qua.

autumni media de nocte supinum Clamosus iuuenem pater excitat: accipe cæras: Scribe puer. uigila: unde nimiꝫ laudaꝫ a Secundo auunculus: qꝫ soleret inchoare lucubrationem autumni initio. Non auspicandi. nō auspicii capiēdi. mos erat ante diluculum luminibus: & lychnis apertis auspicia capere Plut. in quæstionibus referente: priusqꝫ auspices postea augures nominatos: & Metellum pont. Max. uetuisse post augustū inaugurate Gellius Varronis authoritate innixus tradit. nā magistratus qñ una die eis auspicādū erat: & sup auspicato agendū post mediā noctē auspicabanꝫ: & post meridiem sole magno diuersū fuisse auspiciū ab augurio Pli. senior oñdit: cū iqt auguria ex auibꝰ Car. auspicia auiū Thyrelias iuēit: auspiciū. n. ab auiū aspectu: & auguriū ab auium garritu dictū scribit Festꝰ. Statī a uulcanalibꝰ sic ordinādū. i. seqnti die post uulcanalia: ē alia lectio p statī: ut legas æstate tanq̄ si annū in duo diuideret tātū: in æstatē: & hyemē: ac priorē autumni partē: & ueris posteriorē pro æstate intelligeret: nā seqtur hyeme uero: & ipse Secundus libro. viii. ad Fuscum ubi quo modo studeat scribit: annū tm̄ in æstatē: & hyemē partit. A nocte multa ad multū tēporis ante diei exortū. Septima. noctis. Cū tardissime. repete incipiebat lucubrare. Somni parcissimi. tantū. n. dormiebat q̄tū ad tuendā ualitudinē satis erat. unde in præfatione inquit cū somno ualitudinē computamus. Instantis. grauantis eius oculos. Deserētis. abeuntis ipso tractu: & resistentis. Ille noctibus utebatur. uigilabat ante diē. memorat Trāquillus Vespasianum multū de nocte uigilasse: deinde plectis epistolis: officiorumq; oīum breuiariis amicos ad. mittere solitū: & Philostratꝰ nō multū disparia refert summo mane Apollonium uenisse ad Vespasianū. per cūctatumq; ianitores qd imperator ageret: audiuisse illum iampridem surrexisse: & scribendis epistolis uacare: quo audito dixisse Apollonium Damidi. iam uir regnat. Delegatum. commissum: demandatum a Vespasiano. Reuersus. post peractum officium. Leuem cibum. mediocre prandium. Interdiu. de die. in quem sensum Cato. Terentius: Varro: Marcellus accipiunt: nomen etiam interdius ab aduerbio deducentes. Veterum more. qui bis in die cibum sumebant. id quod a quibusdam Secundi temporibus obseruabatur: maior tamē pars cœna contenta erat. In sole. ad sudores excitandos. Iuuenalis: Nostra bibat uernum contracta cucula solem. Frigida. aqua: quam antiquos gustare consueuisse Athenæus testatur: conuenit itaq; Cæcilianæ breuitati: ut frigida tantum legatur: & Columella greges armentorum frigida lauari iussit: pari modo libro. xxviii. os calida. Martialis in distichis: Frigida non desit: non deerit calda potanti: non abnuerim plærumq; frigidam: & calidam cum additione aquæ apud authores inueniri. Fabius tradit sæpius reperiri caldum. q̄ calidum: rarenter. n. hoc uti probatos: sic in epistolis ad. C. Cæsarem emendatius executum Augustum: non quia calidum non sit latinum: sed quia odiosum. Lauabatur frigida. ad restringendum corpus. Quasi alio die. post somnum tanq̄ alia nox præteriisset. In. usq; ad. Legebatur. ab aliquo lectore. Cursim. raptim: properanter. Perperam. male. barbare. uocabulum historicorum: qꝫ Liuius interdum usurpat. Hirtius tamen aut Oppius non usquequaq; in eundem sensum. capti inquit tabellarii: qui a Corduba ad Pompeium missi erant. perperamq; castra nostra peruenerant. i. temere: & errore uiarum decepti. Reuocasse. iussisse lectorem quæ dixerat. repetere. Nempe cum ille annuisset: cum amicus respondisset quæ lector male pronunciauerat: intellexisse. Versus. an quia liber ille metro constabat: an quod magis probo ordines uerborum: quas uulgo lineas uocamus: Fabius quippe cum in Bruto. M. Tullius tot milibus uersuum de romanis tantum oratoribus loquatur. Secundus libro quarto: non paginas tantum epistolæ. sed etiam uersus: syllabasq; numerabo. Tranquillus in Augusto: non diuidere uerba. non ab extrema parte uersuum habundantes litteras in alterum transferre solitus erat. Virg. etiam remorum: & uitium ordines uersus uocat. Censorinus nominatū uersum ab eo qꝫ fluat: seqꝫ ipse circumeat: putat. Interpellatiōe. interruptiōe. est aūt iterpellare

Auspiciū. Augurium

Interdiu.

Frigida. Calida

Perperam

Versus

Interpellare.

non auspícandí causa: sed studendí statím a nocte multa: hyeme uero ab hora septía: uel cum tardissíme octaua. Erat sane somni parcíssimi: nonnunq̄ etiam ínter ípsa studía ínstantis & deferentis. Ante lucem ibat ad Vespasianum ímperatorem: Nā ille quoq; noctibus utebatur: índe ad delegatum sibí officium: reuersus domum quod relíquū temporis: studiís reddebat: post cibum sæpe: quem interdíu leuem: & facilem ueterum more sumebat. æstate síquíd ocíí: iacebat ín sole: líber legebatur: adnotabat: excerpebat: níhíl ením legit: qd̄ nō excerperet: dícere ét solebat: nullū eē librū tam malum: ut nō alíqua ex parte p̄desset. Post solem plærūq; frígida leuabatur: deínde gustabat: dormiebatq; mínimum: mox quasí alío die studebat í cœnæ tp̄s: super hāc líber legebaꝫ: annotabaꝫ: & quí dé cursím. Memíní quendā ex amícis: cū lector q̄dā perperā p̄nunciasset: reuocasse: & repetí coegísse: huíc auūculum meū díxísse: ítellexeras: nempe cū ílle annuíflet: cur ergo reuocabas? decē amplíus uersus hac tua íterpellatíōe p̄dídimus: tanta

ſecundum Aſconium mediam alterius orationem interrumpere:uel Actioni alterius ſe interponere:interdum ad alia tranſfertur:ut apud Liuium morte alterius Cenſoris religionem interpellatam legimus idem ualet interpollare frequens apud.Qu.Curtium tradentem epularum ſacietatem Alexandrum ludis interpollaſſe:& ocio bellum interpollandum.alibi:ſi quis arti tuæ intentum: & extra ſpectantem lic interpollet.aliquando differre ſignificat.ut illud non ultra interpollandum ratus. Paſimonia.diligentia non abutendi temporis. Surgebat.ordo:& ſenſus:æſtate ſurgebat a cœna luce ideſt æſtatis tempore finez cœnæ ſuæ faciebat adhuc lucente die:at hyeme itra primam noctis horam cœnam terminabat. Lege.neceſſitate. Hæc:obſeruabat prædictum uitæ ordinem. Vrbis fremitum. ſtrepitum:perturbationem urbanam. In ſeceſſu.in uilla. Interionbus.locis balinei ſe cretioribus.ut de thermis:baptiſterio.piſcina frigidaria: & caldaria: Diſtringitur:ſtrigilibus raditur: de quibus Marti.Pergamus has milit curuo diſtrigere ferro.conſueuere antiqui ad ſudorem excitandum ſtrigilibus radi leuiter. erat autem ſtrigilis inſtar eius: qua equi ſtrigilantur:ſed minor:& leuior. Apuleius ſtrigileculam nominauit.Hippias inquit ſophiſta ſibimet fabricauerat honeſtam ſtrigileculá recta faſtigatione clauſulæ:flexa tubulatione ligulæ: ut & ipſa in manu capulo moraretur: & ſudor ex ea riuulo laberetur: & ſtrigilibus aureis uſos græcorum quoſdam tradit Athenæus.nam fricatio ſi uehemens fit: corpus durat:ſi lenis mollit:ſi multa minuit ſi modica implet.in hac Aſclepiades ma

Strigiles

ximam partem uoluminis:cui titulus communium auxiliorum conſumpſit. Audiebat aliquid. intendebat legenti aliqua. Dictabat.dicebat quæ notarius exciperet. Huic uni. compoſitioni. Ad latus. iuxta erat.adhærebat: Notarius.qui notis quibuſdam breuibus citiſſime notabat:quæ Plinius dictaſſet.de quo Martialis:Currant uerba licet manus eſt uelocior illis:nondum lingua ſuum:dextra peregit opus.Seneca quid uerborum notas? quibus quamuis citata excipitur oratio:& celeritatem linguæ manus ſequitur.ſed pluribus notarii uelocitatem Auſonius exequitur eo carmine:cui initium:Puer notas & præceptum.huius inuenti exordium Plutarchus Ciceroni aſcribit:hanc ſolam dicens Catonis orationem ſeruatam.M.Tullio conſule uelociſſimos ſcriptores deponente:atq; docente:ut per ſigna quædam & paruas:breueſque notas multarum litterarum uim habentes dicta colligerent.nondum enim reperti erant ii qui notarii appellantur:ſed tunc primum huius rei ueſtigium ferunt extitiſſe:nam poſtea Mœcenas notas quaſdam litterarum breuiſſimas excogitauit:& eas per Aquilam libertum multis publicauit.notarios Tranquillus & Seneca actuarios appellant.quod in acta referrent actiones: quæ dicebãtur in ſenatu:& ad populum:longo tempore poſt dicti ſunt notarii:quibus publica cura ſtipulandorum inſtrumentorum ab imperatore commiſſa fuit.Lampridius eum notarium:qui falſum cauſæ breue in cõ filio imperatorio retuliſſet Seuerus inciſis digitorum neruis ita:ut nunquam poſſet ſcribere:deportauit dictos notarios a notis Hammonius credidit:& Paulus de teſtamento militari innuit. L. inquit Titius miles notario ſuo teſtamentum ſcribendum notis dictauit. Manicis.tegumentis manuum contra frigus.Palladius.tunicas uero pellicias cum cucullis:& ocreis.manicaſq; de pellibus:quæ uel in ſyluis: uel in uepribus ruſtico operi:& uenatorio poſſint eſſe communes parari iubet.fiunt intetdum manicæ ferreæ:quibus utuntur milites in bello ad tutelam manuum:harum mentionem fecit Iuuenalis. Balteus: & manicæ:& Flauius Vegetius monet ſiniſtra brachia ſagittariorum manicis muniéda. ſunt præterea manicæ uincula ad conſtringendas captiuorum manus. Virgi.manicis poſt terga reuinctum. Apuleius manicis etiam cunctos coarctant.pedicæ autem ad continendos pedes.idem author:quid ſi manus manicis conſtringantur? quid ſi pedes pedicis coertantur? Virg. Tũc gruibus pedicas:& retia ponere ceruis.

Notarius

Manicæ

Pedicæ

Aſperitas cœli.frigiditas aeris intoleranda. Sella lectica:quam cubiculum uiatorium *Plinius* uocat. in ea ſolitos legere romanos teſtatur Iuuenalis:Atque obiter leget:aut ſcribet:uel dormiet intus. Repeto.reminiſcor. Ambularem.ſpaciarer ocioſe. Perire omne tempus. Varro dum ſtuderet pluribꝰ horis uiuere arbitrabatur:noſtra enim uita uigilia eſt Saluſtius in præfatione Catilinarii indoctorum uitãris uiuere arbitrabatur:noſtra enim uita uigilia eſt Saluſtius in præfatione Catilinarii indoctorum uitã & morẽ iuxta exiſtimat. Impartiretur.daretur. Intentione.perſeueranti ſolicitudine. Cõmentarios

Cõmẽtarii

cõmentarii ſunt nõ eloquentiæ cauſa ſcripti:ſed memoriæ ſummã reꝛ cõplectentes:& id præcipue agẽtes:ut ſi quis eloquẽs uellet maiorũ geſta referre:materiã ex cõmentariis eloquii miniſtris haberet.unde multos imperatoꝛ legimus cõmentarios reꝛ ſuaꝛ reliquiſſe: ut Tiberium tradente Suetonio: nam de uita ſua cõmentarios ſummatim:breuiterq; cõpoſuit:& Cæſarem dictatorem cõmentarios ſuos tã elegãter cõpoſuiſſe:ut prærepta non præbita facultas ſcriptoribus uideatur.pudet referre:quæ dicantur ſuper illud Modeſtini.ff.quarto in cõmentariũ principis deferri:nos in diurnalem:& rationalẽ: in quem princeps acta ſua refert: interpretãdum ducimus. Electorũ.rerũ electarum.

Opiſthographos .in tergo ſcriptos. ὀπισθεν enim poſt. γραφη ſcriptura. fuit.n. moris antiqui tantũ in anteriore pagina ſcribere:quod Marti.monſtrat de ſuo libro ſcribens inuerſæ pueris arande carthæ:& Iuue.longiſſimã tragœdiã taxãs in prima ſatyra notat:& in tergo nec dũ finitus Oreſtes.Porphyrionem Acro ſecutus hoc uerbo utitur:opiſthographas epiſtolas appellans.& Vlpianꝰ de bonorum poſſeſſione ſecũdũ tabulas.Carthæ appellatio etiam ad nouam cartham refertur:& ad deletitiam:proinde ſi i opiſthographo quis teſtatus ſit hinc peti põt bonorũ poſſeſſio.uis ridere?lege inibi iuriſcõſultorũ gloſemata.opiſthonomos boues in Lybia dici a quibuſdã teſtatur Athenæus ꝙ retroeuntes paſcuntur.

Opiſtho-graphos

Qua ratione.ꝙ erant in tergo ſcripti:& litteris minutiſſimis. Multiplicatur.geminatur.fiunt.cccxx. Referebat.narrabat. Procuraret.ꝓcurator Cæſaris eẽt: cuius acta geſtaq; ſic comprobabantur: ac ſi a Cæſare geſta eſſent:nam claudius a ſenatu impetrauit:ut quæ ſui procuratores ſtatuiſſent eandem uim haberent ac ſi ipſe ſtatuiſſet:ſi tamen uenditionis: uel tranſactionis: uel donationis cauſa quaſi rem propriam tradant:nihil agũt: non enim alienare rem Cæſaris inuito principe licet:ſed diligenter gerere commiſſum.eſt autem procuratoris officiũ rariones omnium redituũ:qui ad Cæſarem ſpectarent procurare diligenter:cũ facultate defendendi:& acquirendi non alienandi:& diſtrahendi:Lãpridius in Seuero procuratores interpretatur rationales: in quorum ſimilitudinem:qui rem priuatam curãt procuratores Columella nominauit. Largio Licinio de quo in præcedentibus. Quadringentis milibus.Nummum.quadringentis ſextertiis.potius nũmũ dicimus:quæ forma in ponderibus frequẽtius obſeruatur.nummorum quidam ferrei:ut apud Spartanos:quorum author Lycurgus:quidam ærei:quorum inuentor Saturnus ſecundũ Eutropium: Plinius tamen Seruium regem primum ſignaſſe æs aſſerit:quidam argentei:quorum Phedon excogitator. aureorum nũmorum inuentorem Plinius neſciri putat.Plut.ſcripſit quattuor nummos ualuiſſe drachmã unam atticam:ita ut mile nũmi drachmas atticas ducentas & quinquaginta conficerent. Pauciores. minores numero. Principũ. Veſpaſiani ac Titi:ſuperiorũq; ætatis ſuæ Cæſarũ. Nec in officiis ullis. tanq; ſi ſtudio tm̃ uacaſſet. Nec ſcripſiſſe ſatis.reſpectu ſtudii intentiſſimi. Illæ occupationes.circa diurna officia:quæ oĩa ſtudia ipedire debuiſſent. Inſtantia.continua ſtudioꝛ intẽtio:& aſſiduitas. Ego autẽ.ſum deſidioſiſſimus in cõparationẽ illius:ſed aliorũ non:cũ ſim occupatus publicis:& priuatis officiis. Collatus illi.ſi cõparetur auunculo meo. Tota uita.totũ uitæ tẽpus. Litteris aſſidẽt. in ocio literario ſunt. Somno.ꝙ ſcripſerit:& ſtuduerit minus q̃ ille. Extendi epiſtolã.longiorẽ feci q̃ inſtituerã. Hoc.quot eſſent Plinii libri. Hæc de ſtudio eius. Elaborandũ.excolendũ cũ labore perficiendum.

Procurator Cæſaris

Nũmus

quidem:& minutiſſime ſcriptos:qua ratione multiplicatur hic numerus.referebat ipſe potuiſſe ſe: cum ꝓcuraret in Hiſpania:uendere hos cõmentarios Largio Licinio.cccc.mil.nũmũ:& tũc aliquã to pautiores erant. Nõne uidetur tibi recordanti quantum legerit? quantum ſcripſerit? nec in officiis ullis:nec in amicitia principum fuiſſe? Rurſus cũ audis:quid ſtudiis laboris impenderit: nec ſcripſiſſe ſatis? nec legiſſe? Quid eſt.n.qd̃ nõ: aut illæ occupationes impedire? aut hæc inſtantia nõ poſſit efficere? Itaq; ſoleo ridere:cum me quidam ſtudioſum uocant: qui ſi comparare r illi ſum deſidioſiſſimus.Ego autem tm̃:quem partim publica partim amicorũ officia diſtringunt.Quis ex iſtis qui tota uita litteris adſident:collatus illi:nõ quaſi ſomno:& inertiæ deditus erubeſcat? Extẽdi epiſtolam:q̃is hoc ſolum:quod requirebas:ſcribere deſtinaſſem:quos libros reliquiſſet.Confido tamen hæc quoq; tibi non minus grata: q̃ ipſos libros futura:quę te non tantum ad legendos eos: uerũctiam ad ſimile aliqd elaborandum poſſunt

Æmulatiõis ſtimulis excitare. Vale.

C.Plinius.Seuero.S.

EX hæreditate:q̃ mihi obuenit: emi ꝓxie X hæreditate.Seuerũ municipem ſuum rogat:ut ſignũ æreum Comi in tẽplo Iouis ponendũ procuret:baſimq; cum ſuo:& honoꝛ nomine incidendam:ſe breui in patriam uenturũ promittens. Ex hæreditate.ſiue Saturnini:ſiue aliorum:nã multorũ hæres fuit Scds. Proxime

Stimulis.irritamentis.

nuper. Corinthium ſignum.ſtatuam ex ære corinthio olim in maximo precio:ut Verres potius uoluerit exulare:quam corinthia tradere Antonio.de corinthio ære:& ſtatuis ſupra hiſtoriam altius repetiuimus. Modicum.mediocre. Feſtiuum.gratioſum.elegans. Expreſſum.faberrime ſignatum. & excuſſum ad archetypum. In omni re.ſapio perexiguum. In hac.fabrili:& ſtatuaria. Celat uitia. ueſtit:cō tegit multo enim præſtantius facere ſignum nudum ad unguem:q̄ ueſtitum. Parum.obſcure:ſed aperte. Effingit.format.exprimit.repræſentat per effigiem. Stantem.erectum.pedibus nitentem. Muſculi.ex neruis:& carthilagine condenſati:quibus robur oſtenditur. itaque Columella equum lato:& muſculorum toris numeroſo pectore commendat. Rutilius Taurus Aemylianus apud eūdem omne corpus muſculorum denſitate nodoſum cæteris anteponit. & Vegetius tyrones muſculoſis humeris compactos mauult eligi.hic quæret aliquis cur Seneca in naturalibus medullas:& muſculos oſſibus attribuerit. tanquam eſſent medullis connexi muſculi: ſed non ita eſt:nam ſicut medulla eſt tanquam oſſis anima:ita muſculi cathena illius:an magis extrinſecus roboris miniſtri.muſculus inſuper bellicum inſtrumētum a marinis belluis authore Vegetio: de quo pluribus Cæſar:& Hirtius in commentariis:& diminitiuum a mure. authores ſunt Plinius:& Apuleius. Venæ.ſanguinis receptacula: arteriæ ſpiritus Seneca tradente:at Gellius ſcribit uenam receptaculum ſanguinis:& ſpiritus commixti:in quo minus ſpiritus ſit.plus ſanguinis:arteriam uero eiuſdem commixturæ:ſed in qua ſpiritus plus: ſanguinis minus.Magnus etymologicus ſententiam Senecæ comprobat.& arteriam :q̄ ſpiritum ſeruet:uel q̄ contra eleuetur tremores faciens:more ſuo dictam putat. Ariſtoteles de uēis multa libro tertio de animalibus. Rugæ.tenues ſulci:nam criſpatur pellis ex ſenio deficiente ſanguine. Vt ſpirantis.tanquam ſi uiueret. Cedentes.demiſſi:plani. Exile collum. & quæ ſequuntur ſigna ſunt ptæmaturi ſenis. Papillæ.mammæ.abuſus tamen eſt uocabulo: nam mamilla eſt omnis eminentia uberis:papilla breue illud unde lac trahitur: quantum a Columella colligitur. Iacent. dependent. Receſſit.fugit.diminutus eſt. Eadem.ſenilis.uidetur. Vt a tergo. apparet: uel eſt. Artificum. peritorum excuſſorū. Tenere oculos .in contemplationem ſui adducere. Tyrunculum. rudem in hac arte.tyro enim in quacunq̄ re nouus tranſlatiue dicitur. Corinthium.ſignum. In patria noſtra. Comi. Celebri.frequenti. Dignum templo.quod maximum in municipio erat.ſicut Iuppiter inter deos maximus credebatur. Baſim.firmamentum.ſuppedaneum. Capiat.inciſos habeat. Honores: magiſtratus.qui a nobis in eius uita enumerantur. Quod mauis.quod erit tibi gratius. Officii.præfecturæ ærarii. Iſto.comum. Contrahes frontem.triſtaberis:quod monſtratur ex corrugatione frontis:quæ modo triſticiam:modo leticiam aperte indicat. Adiecero.addidero me futurū tecū. Eadem hæc.officii negocia & occupationes. Exire.proficiſci ab urbe.

Muſculus

Vena
Arteria

Papilla
Mamilla

Corinthium ſignum:modicum quidem:ſed feſtiuum:& expreſſum: quantum ego ſapio: quí fortaſſe ín omní re: ín hac certe per quam exíguum ſapío: hoc tamen ſignum ego quoque íntellígo: eſt enim nudum: nec aut uitía:ſí qua ſunt: celat: aut laudes parum oſtentat: effingit ſenem ſtantem.oſſa: maſculí:neruí:uenæ:rugæ: etíam ut ſpírantis apparent:rarí:& cedentes capíllí: lata frōs: contracta facíes: exíle collum pendent lacertí:papíllæ íacent:uenter receſſit:a tergo quoq; eadem ætas:ut a tergo æs ípſum: quantum uerus color índícat:uetus:& antíquum.talía deníq; omnía: ut poſſint: artíficum oculos tenere:delectare ímperítorum:quod me quanquam tyrunculum ſolícítauít ad emendum: Emí autem: non ut haberem domí: neq; enim ullum adhuc Corínthíum domí habeo: Verum ut ín patría noſtra celebrí loco ponerem:ac potíſſímum ín Iouís tēplo. Vídetur enim dígnum templo: dígnum deo donum. tu ergo (ut ſoles omnía: quæ a me tibí íníungun tur) ſuſcipe hanc curam: & íam nunc íube baſím fierí ex quo uoles marmore: quæ nomen meum: honoreſq; capíat: ſí hos quoque putabís addendos. ego ſignum ípſum:ut primum: ínuenero alíquem: qui non grauetur: míttam tíbí: uel ípſe (quod mauís) Afferam mecum. deſtíno enim ſí tamen officíí ratío permíſerít: excurrere íſto.gaudes q̄ me uenturum eſſe polliceor. ſed contrahes frontem: cum adíecero ad paucos díes: neq; enim díutíus abeſſe me eadem hæc:quæ nondum exíre patíuntur. Vale.

C.Plínius Canínío Rufo.S.

Silius Italius

MOdo nunciatus. Silii Italici morté Caninio Rufo municipi ſuo ſignificans de breuitate uitæ conqueritur: inde ſumpta occaſione cũ res humanæ futiles: & caducæ ſint: eũ hortatur: ut ali quo ſtudioſo & opere perfecto mortalitaté fugiat. Silius Italicus. orator: & poeta: qui ſecundũ bellũ punicũ metro complexus. Italicũ aũt exiſtimo cognominatũ non ab Italia: neq; ab Italica colonia in Hiſpania: cuius gentile ſecundũ Stephanũ Italicenſis eſt: ſed a Corſinio Peligno rũ metro poli: quam Sánites cõmuné uniuerſis Italis ciuitaté demonſtrantes: eamq; tranſlato nomine Italicã appellantes contra po.ro. receptaculũ: propugnaculũq; conſtituerũt authore Strabone. Stephãus præterea Italicũ Siciliæ oppidulũ eſſe teſtat: nã ſi fuiſſet hiſpan⁹ profecto Martialis illius unicus admirator: & laudator auidiſſime tantũ uirũ: & dignitate: & ingenio celeberrimũ iter ſuos recenſuiſſet: ubi hiſpanorũ ſcriptorum ſumma cũ uoluptate meminit. addo ex authoritate Taciti: Italicũ Sueuorum regẽ iiſdem temporibus fuiſſe. In edia. abſtinentia edendi. Neapolitano prædio: qd' iuxta Neapolim poſſedit.

Clauus

Valitudo. morbus fuit. Clauus inſanabilis. ſecundũ medicos clauus uocatur exitus tunicæ uueæ oculi: & tunicæ oculi exitus ab ulcere ϰλος græce dicitur: incurabilis aliquando: & ad pernicem trahens. inquit autẽ. Paulus libro ſexto. clauus callus eſt rotundus albus ſimilis clauicapiti per omné corporis partẽ conſiſtens. ſed præſertim in planta pedũ: & digitis dolorem: & difficultaté in greſſu inurit. morticinũ uulgo appellatũ ſcribit Pli. & Cor. Celſus tradit. clauus ueruca non diſſimilis nõnunq; alibi: ſed in pedibus maxime naſcitur: præcipue ex contuſo: q̃uis iterdũ aliter doloréq;: ſi non alias: ingredienti tñ mouet: ſine curatione uix unq; deſinit: naſcuntur & in albo oculi callo-ſa tubercula: quos clauos a ſimilitudine figuræ idé uocat. & Vlpianus de edicto edilitio: qui clauũ habet morboſum cenſet. bouũ etiá ceruicẽ: & ouiũ ungulas infeſtare clauos tradit Columella. & clauũ in arboribus morbũ refert Teophraſtus: & eũ ſecutus Plinius. nec me p̃terit Columellá clauiculos in uite ſolitũ nominare exiles nepotes exeuntes a palmite: quos capreolos uulgus appellat.

MOdo nunciatus eſt Silius italicus in Neapolitano ſuo inedia uitam fuiſſe: cã mortis ualitudo: erat illi natus inſanabilis clauus: cuius tędio ad mortem irreuocabili conſtantia decurrit: uſq; ad ſuppremum diem beatus: & felix: niſi q̃ minorẽ ex liberis duobus amiſit: ſed maiorem: melioremq; florentem: atq; etiam conſularem reliquit: læſerat famam ſuam ſub Nerone: credebatur ſponte accuſaſſe: ſed in Vitelli amicicia ſapienter ſe: & cõmuniter geſſerat: ex proconſulatu Aſiæ gloriam reportauerat: maculam ueteris iduſtriæ laudabili ocio abluerat. fuit iter principes ciuitatis ſine potentia: ſine inuidia: ſalutabatur: colebatur: multũq; in lectulo iacẽs: cubiculo ſemp nõ ex fortuna frequẽti. doctiſſimis ſermonibus dies tranſigebat: cum a ſcribendo uacaret. ſcribebat carmina maiore cura: q̃ ingenio: nonnunquam

Beatus. & felix. de quib⁹ copioſe libro primo. Minorẽ. filiũ Seuerũ nomine: cuius obitu Martialis libro nono patrẽ ſolat⁹ eſt carmine: cui initium: Feſtinata ſui gemeret cũ fata Seueri Silius auſonio non ſemel ore potens. Meliorẽ præſtantiorẽ filiũ. Florentẽ. ætate: & fortuna. Reliquit. ſuperſtitẽ poſt ſe. Conſularem iã conſulatu functũ. Læſerat famã. infamis fuerat: & mali nominis Silius. Sponte accuſaſſe. ſua ſponte: & non metu Neronis uiros bonos accuſaſſe. In Vitellii amicitia. Tacitus Cluuiũ Rufum: & Siliũ Italicũ teſtatur fuiſſe uerborũ teſtes: quæ Sabinus: & Vitel. in æde Apollinis ſimul pepigere. Proconſulatu Aſiæ. quez ſub Domitiano fuerat adeptus. Gloriá reportauerat. laudatus fuit quia in ea prouincia ſe integre geſſerat. Maculá. infamiá. Veteris induſtriæ. dũ alios accuſationibus infectat ſub Nerone: ne ipſe piret.

Poeta Natura

Laudabili ocio. ſtudioſo ſeceſſu. Principes. primarios uiros diuitiis: & authoritate. Sine potentia. ſine iperio: & factione: unde ſine maliuolentia. Salutabatur. q̃ erat potentiorũ Mar. teſtimonio. Cubiculo ſemp. ſe cõtinebat: cubiculo inquá. Non frequẽti ex fortuna. i. nõ ea multitudine ſalutantiũ frequẽtato ſicut Silii fortuna exigebat: uel nõ ex fortuna frequẽti. i. nõ erat cubiculũ illud ornatũ ſicut ei⁹ fortũa q̃ ſæpe ſcda3 fuerat exptus: regrebat: uel nõ ex fortũa frequẽti. i. nõ ex uulgari cõditiõe. an magis multos Silii cubiculũ frequẽtaſſe nõ fortuná ſequẽtes: ut ſolet uulg⁹: ſed mores ei⁹ ſpectatos. alia lectio eſt nõ ex fortuna p̃nti. nõ. ſ. cubiculo ſe cõtinebat pp p̃ntem rẽ ſtatũ: q optius eſt Traiano principe: ſed pp morbũ. Scribebat carmina. ſecundũ bellũ punicũ metro componebat Mar. Sili Caſtalidum decus ſoro. Qui periuria barbari furoris ingenti premis ore: nã cũ foro renũciaſſet aduerſus tranſit eodẽ libro epigrámaton ſexto referẽte. Emeritos muſis: & Phœbo tradidit annos: Proq; ſuo celebrat nũc Helicona foro. Cura. labore: arte. Ingenio. natura. ná oratores ſimus poetæ naſcimur: & poeta natura magis: q̃ arte conſtat. hic faciunt Diogenis uerba: ita ſe inquit habet res: ut poetæ quidẽ ſi proſa oratiõe ſcribere uelint efficiant: q uero proſa ſcribere cõſueuerunt: ſi poetæ ſibi partes uendicare uelint: non conſequantur: ex quo liquet alterũ naturæ: artis alterũ opus eſſe. Mar. Tulli⁹ pro Archia. atqui ſic a ſũmis

hominibus.eruditiſſimiſq; accepimus cæterarum rerum ſtudia:& doctrina:& præceptis:& arte conſtare:poetam natura ipſa conſtare:& mentis uiribus excitati. Iudicia.quid de ſcriptis ſuis iudicarent. Recitationibus:nam Secundus aſſerit recitationem eſſe optimum emendandi modum. Suadentibus annis poſt ſexageſimum ætatis annum:cum liberum erat ſenatori uacare ab officiis publicis. Campania. de qua Pli.ſuo loco:& libro.xyiii.ac cæteri rerum ſcriptores plura in laudem eius:unus tamẽ nobis Lucius Florus hic ſatiſſaciet:toto orbe terrarum pulcherrimã Campaniæ plagam ſcribens:non modo Italiæ:nihil mollius cœlo:nãq; bis floribus uernat:nihil uberius ſolo:ideo ſummum liberi patris cum Cerere certamen.nihil hoſpitali⁹ mari:hic illi nobiles port⁹ Caieta:Miſenus: & tepentes fontibus Baiæ Lucrinus:& auernus quædã maris ocia: hic amicti uiribus montes Gaurus Falernus:Maſſicus: & pulcherrimus omnium Veſuui⁹ Athnei ignis imitator: urbes ad Mare Formiæ;Cumæ:Puteoli:Neapolis Herculaneũ:Pomponii:& ipſa caput urbium Capua quondam inter tres maximas Romaz.Carthaginemq; numerata: romani imperii æmula:& ꝓpter agri fertilitatem ne deſtrueretur reſeruata. Ad uentu noui principis. Traiani in urbem. qui dum eſſet in expeditione contra Germanos a Nerua ſene adoptatus:& Cæſer factus in urbem rediẽs habenas imperii ſumpſit.huius redit⁹ Martialis¹: ſed lati⁹ Secundas in panagyrico meminere. ubi nos hiſtoriam melius explicabimus. Cõmotus.ut occurreret Traiano ueniẽti.nemo enim Traiani aduentũ expauit. Cæſaris.Traiani. Liberum. permiſſum impune: ne ſenator aduenienti principi officium ſuum præſtaret. Illius Silii: qui non eſt ueritus iram Traiani ocio ſuo.φιλογαλλος:elegans amator pulchritudinis.eſt alia lectio nõ diſſona propter ſequentia.γαιγοφιλος ideſt nouarum rerum cupidus. Emacitatis repræhenſionem.emẽdi uicium rarum uocabulum inuẽtu emacitas:quod apud unum alium annotauimus:quoſdam. inquit Columella emacitas in comparandis armentis exercet:de tuẽndis nulla cura tangit: nam ab emace deduci recte poteſt:quo.M.Cato uſus eſt. Nouis uillis:quas nuper coemerat. Priores:prius præſtinatas.

Cãpania.

Emacitas.

Statuarum.uirorum illuſtrium:& doctrina præſtantium. Imaginum.picturarum:quas in bibliothecis locabat antiquitas:ut illarum ſtimulis ad ſtudia incitarentur. Cuius natalem. Virgilii natalis idibus octobris fuit Mar.Octobres Maro conſecrauit idus:cui ſententiæ Seruius accedit:& opinatur natalem tantum antiquos dixiſſe:iuniores addidiſſe diem:uiderit ipſe,& eum ſecuti:ego autem non Horatium:quem inter antiquos putat:ſed Terentium potius antiquum reor:antiquum Neſtorem: & ulyſſem intelligit Secũdus apud Tacitũ.quid ergo dixit comicus ille? nẽpe. Virg.& Horatius natalẽ tm̃:& iuniores:ut Mar.plærũq; ſine additione diei:& longe recentior eo Vegetius.quid ipſe Secũdus? quinimmo ſæpius apud iuniores.qbus eſt amica breuitas:natalẽ tm̃ modo inuenies p̃ſertim ſoluta oratione:nã poetas ꝑ cõmodo ſuo nõ diſſentio confundere Neapoli.Palæpolis olim uicina Neapoli poſtea ex duabus una facta ciuitas:& dicta Neapolis Chalcidenſium colonia:& ipſa Parthenope a tumulo Syrenis appellata: ad quã plurimi ab urbe ſecedebant quietis gratia:ut quos ſenectus:uel aduerſa ualitudo cõflictabat. maxime autem qui eruditioni dabãt operam:nec iniuria igitur a Martiale docta appellatur. Monumẽtũ eius.quod teſtatur idẽ author lib.xi.Silius hæc magni celebrat monumenta Maronis:& mox:lã ꝑpe deſertos cineres:& ſancta Maronis Noia q coleret paup:& unus erat. Monumẽtũ eius:cũ Brunduſii mortuus eſſet tranſlata ſunt eius oſſa Neapolim:& ſepulta uia puteolana intra lapidem ſecundum. Vt tem plũ.tanq̃ rem ſacrã.& diuinam. Tranquillitate.ocio litterario. Exceſſit.tranſgreſſus eſt. Delicato. enerui.fluxo. Factus eſt cõſul.creatus eſt cõſul a Nerone Silius cum galerio Trachallo:pliſ.enior libro octauo æui ſui conſulatus Appii lunii &.P.Silii meminit. Neronianis conſularibus.quos nero conſules fecerat. Quo conſule.dũ Silius gereret conſnlatũ.duo notanda:& q̃ ultimus a nerone creatus conſul:poſt oẽs neronianos conſnles uixerit:& quod ultimus neronianoꝝ cõſulũ obierit: quo conſule Nero interiit:nã hoſtis ab ſenatu adiudicatus in ſuburbanũ Phaontis liberti confugiens.cum milites ſentiret aduenientes:ſeipſum adiuuante Epaphrodito cõfecit anno ætatis ſuæ trigeſimo ſecundo:ut alii uno

Virgi. Natalis. Antiquus.

Neapolis.

Virg. monumẽtum

Neronis ætas.

minus:quidã trigesimo mensibus quinq; diebus uiginti. Fragilitatis.instabilitatis:caducitatis. Circũ
Piso. cisum.contractũ. Longissima.ut centum annorum:nam respectu immortalitatis uita hominum quã
uis longissima: tamen breuis est. Nero.legimus etiam Neronem. L.Piso.qui cum Nerone.ii.consul
Festus. fuit:deinde ab eodem imperatore uectigalibus publicis cum Ducenio Geminio: & Pompeio paulino
præpositus: Vespasiano:& Tito.coss. Africæ præfectus: eius filius ingenio quietus legatum habuit Va-
lerium Festum sumptuosæ adolescentiæ:neq; modica cupientem: sed affinitate Vitelii anxium:qui par
imperium proconsuli gerens incertum
an pisonem tentauerit ad res nouas: an
tentanti restiterit: quoniam secreto eo-
rum nemo affuit.Claudius Sagitta pro-
spera nauigatione præuenit Papyrium
Centurionem missum a Mutiano: asse-
uerauitq; mandata interficiendi Pisonis
centurioni data:multa prætera addens
quibus pisonem ad res nouas molliẽdas
impelleret. nihil ad ea moto proconsu-
le:centurio a Mutiano ubi portum Car
thaginis intrauit magna uoce:læta Piso
ni omnia tanquam principi continuare
ad similia obuios hortari:uulgus credu-
lum in forum ruere:præsentiam pisonis
exposcere:ille indicio Sagittæ:uel insita
modestia domi se continens centurionẽ
percontatur: postquam quæsitum sibi
crimen:cædemq; comperit:animaduer-
ti in eum iussit non tam spe uitæ: q̃ ira
percussorem: quod idem Clodium Ma-
crum legatum interfecisset.anxio. deiu-
de edicto Carthaginensibus increpitis in
tra domum clausus solita munia: haud
quamquam obibat.Festus igitur cõster-
natione uulgi: & supplicio centurionis
audax oœnos auxiliares:& mauros i ne-
cem pisonis misit:qui domum proconsu
lis obscura luce ingressi haud procul cu-
biculo seruum.qui se interrogantibus egregio mendacio pisonem esse responderat:obtruncãt:nec mul-
to post indicio Bebii Massæ piso interficitur.hæc Tacitus. Neminem.senatorum:nam omnes decesse-
rant. Consul ipse.cum Nerone secundo. Sententiam rogasset.consul enim senatui præsidebat: & ius
rogandarum sententiarum habebat:primum consules designati: deinceps cæteri censebant. Tam an-
gustis.sensus est.tam breui spacio tot homines uiuunt:& moriuntur:exclamatio opportuna:qua mouet
Viuacitas. indignationem:& miserationem. Viuacitas.uita.Fabius pro cupiditate uiuendi ponit impiam uiuaci
Xerxis la- tatem dicens.Apuleius uero pro uigore:& robore uitæ:uirum inquit magnanimum magnanimæ uiua
chrymæ. citatis uolentem uolentes accipite. Xerxen illachrymasse.Diuus Hieronymus ad Heliodorum:Xerxes
ille magnus rex potentissimusq;:qui subuertit montes:maria constrauit:cum de sublimi loco infinitam
hominum multitudinem:& innumerabilem uidisset exercitum:fleuisse dicitur: quod post centum an-
nos nullus eorum:quos tunc cernebat supfuturus esset.sed Herodotus libro historiarum septimo latius
hoc tractauit.Xerxes inquit cum intueretur omnem helespontum nauibus obductum:oia littora: atq;
Abydenorum plana hominibus referta:se beatum iactauit:& post hæc lachrymas fudit:quod animad-
uertens Artabanus eius patruus interrogauit:quam diuersa rex inter se facis:dudum te beatum esse di
xeras:nunc lachrymas fundis:& ille reputantem me inquit q̃ breuis est omnis humana uita subiit horũ
miseratio:quorum:cum tot sint:nemo ad centesimum annum supererit. Tot milibus.septingenta mi-
lia de regno:& trecenta milia de auxiliis armasse traditur:ut non immerito proditum sit flumina ab ex-
ercitu eius siccata:nauium quoq; decies centena milia numero habuisse dicitur:nisi menda est apud lu-
stinum.Plinius refert Xerxen in Doriſco centum uiginti milia hominum tantum dinumerasse. Obiis-
set.lustrasset.Hoc temporis.uita nostra.Quicqd est.quãtulacũq; est. Futilis.fluxi:uani ab effundendo
& futile uas quod patulo ore:& acuto fundo in sacris erat.authores sunt grammatici. Si non datur fa-
ctis:nisi dispensatur circa præclare gesta.Horum.factoꝝ.In aliena manu.in facultate aliorum:non no-
stra.q.d.materia bene gerendaꝝ reꝝ est in manu imperatoris:ac eoꝝ:qui præsunt exercitibus:nos: qd
unum possumus:æternitatem studiis comparemus:nam & qui facere: & qui facta alioꝝ scripsere multi
laudantur.Proferãus.extendãus uiuendo post morte.Aliquid aliquod opus mẽoratu dignũ.Stiulis icita-

Quod me recordantem fragilitatis humanæ mi-
seratio subit. Quid enim tam circumcisum? tam
breue? q̃ hominis uita longissima? an non uidetur
tibi Nero modo fuisse? cum interim exiis:qui sub
illo gesserant cõsulatum:nemo iã supersit? Quã
quam quid hæc miror? Nuper.L.Piso pater Piso
nis illius:qui a Valerio Festo per summum faci-
nus in Africa occisus est dicere solebat: neminem
se uidere in Senatu:quem consul ipse sententiam
rogauisset:tam angustis terminis tantæ multitu-
dinis uiuacitas ipsa concluditur:ut mihi non ue-
nia solum dignæ:uerumetiam laude uideantur il
læ regiæ lachrymæ.Nam ferunt Xerxen cum im
mensum exercitum oculis obiisset: illachryma-
se: q; tot milibus tam breuis immineret occa-
sus: sed eo magis hoc quicquid est temporis fu-
tilis: & caduci: si non datur factis: nam ho-
rum materia in aliena manu:nos certe studiis me
moriam proferamus:& quatenus nobis denega-
tur diu uiuere:relinquamus aliqd:quo nos uixis-
se testemur.Scio te stimulis non egere:me tamen

tionibus:exhortionibus. Euocat.ipellit. Currenté.pronum ad ſtudia.perſtat in uerborũ metaphora. Me.inſtigare.ατατηδ ερις.ſumptũ ab Heſiodi georgicis:quibus ſcribit. ατατιδ ερης ηδ εβροτοισι.i. bona aũt cõtẽtio hæc mortalibus:hic.n.poeta duas facit cõtẽtiones inter mortales:quaꝝ altera eſt laudãda.cũ iuicẽ certãus honoris:& uirtutis cã:altera pniciosa:cũ malogꝝ gra cõtẽdius. Acis.Suetonius Tranquillus per Secundum impetrauerat ſibi a Neratio Marcello tribunatuꝫ militum:deinde rogauerat:ut in Cæſenium Syluanum tranſferretur:q̃ conſilium ſumme probat Secundus: & policetur ſe facturum.

tuí caritas euocat:ut currentem quoq; inſtigem:ſí cut tu ſoles me ατακηΔερις: cũ inuicẽ ſe mutuis exhortatiónibus amící ad amorem ímmortalitatís exacuunt. Vale.

C.Plínius Tranquíllo.S.

FAcís pro cætera reuerentía: quam mihí præſtas:q̃ tam ſolícite petís:ut tribunatum:quem a Neratío Marcello clariſſímo uiro ímpetrauí :tíbi in Cæſennium Syluanũ propínquum tuum tranſferam: mihí autem ſícut iucundíſſimum ípſum te tríbunum:ita non mínus gratum alíum per te uídere:neq;.n.eſſe congruẽs arbítror:quẽ augere honoribus cupías: huíc pietatís títulos ínuidere quí ſunt omnibus honorí-bus pulchríores. Vídeo etíam quam ſit egregíum & mereri beneficía:& dare utranq; te laudem ſímul aſſecutorum:ſí quod ípſe meruíſti: alíi tribuas:præterea íntellígo míhi quoq; gloríæ fore:ſí ex hoc tuo facto non fuerít ignotum amícos meos: non gerere tantum tríbunatum poſſe: uerumetiã dare .quare ego uero honeſtíſſime uoluntatí tuæ pareo:neq; enim adhuc nomen in numeros relatum eſt.ideoq; líberum eſt nobís Syluanum ín locum tuum ſubdere:cui cupío tam gratum eſſe munus tuum:q̃ tíbí meum. Vale.

C.Plínius Cornelío Mínutíano.S.

POſſum iam pſcríbere tíbí q̃tum ín repu. puícíæ Bethycę cã laboris exhauſerim: nã fuít multíplex:acta eſt ſæpe cum malatum eſt in ordinem tribunorum:erat enim adhuc integrum alium ſubrogare:ſecus ſi fuiſſet aſcriptuꝫ numero cæterorum.dicimus milites nondum relatos in numero cum delecti quidem ſunt.nondum tamen in ſuos ordines peruenere:quod iuriſconſultus plærunque teſtatur:ut Vlpianus de bonorum poſſeſſione ex teſtamento militari.ſi quis inquit militum ex alio numero tranſlatus ſit in aliuꝫ quemuis: & hinc exemptus ſit:& illo nondum peruenerit:tamen poterit iure militari teſtari:eſt enim miles quamuis in numeris non ſit.ſed nomen ipſius tantum.

Tribunus militaris.

POſſum.Cor.Minutiano Macrino ſingulosactus accuſationis Claſſici per epiſtolam narrat:& quẽ euentum actio ſortita:quotq; labores perpeſſus ſit:quamuis.L.albinum in dicẽdo copioſum ſocium haberet:aſſeuerenter cõtenderẽ hũc eſſe Minucianũ:quẽ ſupra rogauerat:an approbaret ſuſceptã Claſſici accuſationẽ.& octauo libro huius actionis orationẽ mittit. Perſcribere.totã rẽ litteris ſignificare.in rep.duplex lectio circũferẽ ſi placet in rep.ſic ordinandũ: quantum laboris ſuſtinuerim in rep.ro.reſpectu puinciæ Bethycæ:ſi uero legeris in publica puinciæ Bethicæ cauſa:clarior eſt ſenſus.Exhauſerim:ſuſtinuerim. Multiplex. quia multi criminum participes accuſat ſunt.

Minutianꝰ

Varietate.alii.n.absoluti:alii reoꝝ damnati. Vnde ex quibus cauſis euenit tanta uarietas. Fœdus. auarus.In ea.prouincia Bethyca. Violenter.crudeliter. Sordide.auare. Dictum.ſcomma .adagium.

Venuſtus Venuſtos.qui cum gratia quadam:& uenere loquuntur ii uenuſti appellantur.Fabius author.imitat⁹ eſt Secūdus.M.Tullium:qui ſexta in Verré actione inquit nunq̄ tm̄ malū:eſt ſiculis:quin aliquid facere & commode dicant:uelut in hac re aiebant in labores Herculis nec minus hunc imaniſſimum Verrem q̄ illum apruꝫ Erymāthium referre oportere. Non illepidū.non inſulſuꝫ:urbanuꝫ:cū lepore. Dedi malum. Marium priſcum malum uiruꝫ Africæ proconſulem miſi. Accepi.Claſ

Reū pagef ſicū Afrum ꝓconſulé in Bethyca habui. mus. Reum peregerunt. condemnari fecerunt : hic interpretatur Vlpianus : nam peregiſſe reum non aliter quis uide tur:niſi condemnauerit. Prouincia Be thyca. Incubuit.fecit impreſſionem:ac cuſationem intendit. Præuertit. decli. nauit : ſubterfugit. Infamis : turpis.

Ambigua.an uoluntaria an fortuita. (Mirum) eſt hominem fœdum:& for. didum. Damnanda.atrocia ſcelera ani maduerſione digna. Prouiſum hoc le. gibus.cauent leges ut mortuos liceat ac cuſare.Sceuola ad legem Iuliam repetū. darum:datur ex hac lege: & in hæredes actio intra annum dumtaxat a morte ei us:qui arguebatur. Marcellus ad ſena. tuſconſultum. Turpillianum. morte rei iudicium ſoluitur:niſi tale crimen fuerit cuius accuſatio aduerſus hæredes durat ueluti maieſtatis : idem in accuſationi. ne repetundarum eſt : quia hæc quoque morte non ſoluitur Modeſtinus de accu ſationibus:& inſcriptionibus ex iudicio rum publicorum admiſſis: non alias trā ſeunt aduerſus hæredes pœne bonorum ademptionis:q̄ ſi lis conteſtata:& condē natio fuerit ſecuta excepto repetunda. rum:& maieſtatis iudicio: quæ etiā mor tuis reis cum quibus nihil actum eſt ad huc:exerceri placuit : ut bona eorum fi. ſco uendicentur:adeo ut diui Seuerus:& Antoninus reſcripſerint.ex quo quis ali. quod ex his cauſis crimen contraxit : ni. hil ex bonis ſuis alienare:aut manumit. tere eum poſſe Martianus de publicis iu diciis:defuncto eo qui reus fuit criminis pœna corporalis extincta eſt. In quacun q̄ cauſa criminis extincti debet is cogno

gna uarietate. Vnde uarietas? unde plures actio. nes? Cæcilius Claſſicus homo fœdus : & aperte malus proconſulatum in ea:non minus uiolenter q̄ ſordide geſſerat eodem anno : quo in Aphrica Marius Priſcus.Erat autem Priſcus ex Bethyca: ex Africa Claſſicus:inde dictum Bethycorum:ut plærūq; dolor etiam uenuſtos facit: non illepidū ferebatur:dedi malum:& accepi. Sed Mariū una ciuitas publice:multiq; priuatim reum perege. runt.in Claſſicum tota prouincia incubuit:ille ac cuſationem:uel fortuita:uel uoluntaria morte p. uertit.Nam fuit mors eius infamis : ambigua ta. men:ut.n.credibile uidebatur uoluiſſe exire de ui ta:cum defendi non poſſet:ita(mirum)pudorem damnationis morte fugiſſe : quem non puduiſſet damnanda cōmittere: nihilominus Bethyca etiā in defuncti accuſatione perſtabat: prouiſum hoc legibus:intermiſſum tamen:& poſt longam inter capedinem tunc reductum. Addiderunt Bethyci quot ſimul ſocios:miniſtroſq; Claſſici detulerunt nominatimq; in eos inquiſitionem poſtularunt. aderam Bethycis:mecumq;.L.Albinus uir in di. cēdo copioſus:ornatus:quem ego:cum olim mu. tuo diligerem:ex hac officii ſocietate amare ardē tius cœpi:habet quidem gloria:in ſtudiis p̄ſertim quidam ανοιγωνιστον nobis tamen nullum certa. men:nulla contentio:cum uterque pari iugo:non pro ſe:ſed pro cauſa niteretur.cuius:& magnitu. do:& utilitas uiſa eſt poſtulare:ne tm̄ oneris ſin. gulis actiōibus ſubireus. Verebamur:ne nos dies

Intercape. do

Lucius Albinus

ſcere:cuius de pecuniaria re eſt cognitio. Intermiſſum.per aliquod tempus leges iſtæ ſiluere:nam per lon gam deſuetudinem tacito,oium conſenſu illas abrogari receptū eſt.ſed ſenatus : & abrogatas reducere: & nouas inducere poteſt. Intercapedinē.temporis ſpacium:& loci plærūq;:ut apud Ciceroné. Feſt⁹ ait eſſe tempus interceptū:ille uocabulū obſcænū eſſe uoluit in eplis ad Pætū:& pariter fabius:contrarium eius diuiſionem eſſe dicentes:ſicut illa coniunctio alias appellari poſſet:eſt autem intercapedo interſtiti. um:& ſpaciū inter anum & uuluam.quod.ſ.duo foramina intercapiat:& ſepiat.ide tráſlatiue pro ſpacio ad alia tranſfertur. Addiderunt.accuſationi.Socios.conſcios:& ſcelerum participes. Detulere reos fece. re.Inquiſitionē.cognitionē criminū:q; ſolet fieri ſi præceſſerint indicia.Aderā aduocatus erā.Lucius Al. binus.quo ſocio ét uſus eſt in cā Iulii Baſſi.& ioſephus tradit añ Hieroſolymaꝫ captiuitatē illic Albinū iudicem ro.fuiſſe.Dion in Traiano meminit Luciū fuiſſe p̄fectū aduerſus Dacos:& cōtra Parthos mul. ta memorāda geſſiſſe.Officii.aduocationis.αγοιγωνιστον in cōmunicabile.nā q uelit ingenio cædere:ra. rus erit.Iugo.labore:cōcordia.Pro ſe.p gloria ppria.Pro cā.ad utilitatem Bethycoꝫ.Poſtulare exigere. Tm̄ oneris.ſi oēs reos ſimul cōplexi fuiſſemus.Singulis actionibus.nā plures actōes in una cā hēbant:q

uidimus factum aduersus Priscum. Dies.quia interuentu noctis senatus soluebatur. Latera. uires. spiritus. Nominibus.reorum. Ne gratia singulorum collata.sensus est uerebamur si omnes simul accusarentur ne gratia quam unusquisq; eorum habebat apud unum aliquem senatorum si simul conferretur prodesset etiam omnibus respectu huius:& illius. Omnium nam aliqui inuisi absoluti fuissent fauore gratiosorum reorum. Potentissimi.rei uel gratia:uel diuitiis. Dato.exposito.damnato. Viliissimo.conditionis infimæ. Quasi piaculari.tanquam ad expurgationem cæterorum reorum:piacularia auspicia arbitrabatur antiquitas: quæ sacrificantibus tristia portendebãt: & Seruius piaculum duo significare credidit:purgationem:& contaminationẽ. Piaculare

ne uox:ne latera deficerent:si tot crimia: tot reos uno uelut fasce complecteremur.deinde ne iudicum intentio multis nominibus: multisq; causis non lassaretur modo:uerumetiam confunderetur mox ne gratia singulorum collata:atq; permixta pro singulis quoq; omnium uires reciperet. Postremo:ne potentissimi uilissimo quoq; quasi piaculari dato:alienis pœnis elaborentur. Etenim tũ maxime fauor:& ambitio dominatur:cum sub ali qua specie seueritatis delitescere potest. Erati cõsilio Sertorianum illud exemplum:qui robustissimum:& firmissimum militem iussit equi caudam: reliqua nosti.Nam nos quoq; tam numerosum agmen reorum:ita demum uidebamus posse superare:si per singulos carperetur.placuit imprimis ipsum Classicum ostendere nocentẽ:hic aptissimus ad socios eius:& ministros transitus erat:quia sociii:ministriq; probari nisi illo nocente non poterant.Ex qbus duos statim Classico iunximus: Bebium probum:& Fabium Hispanum:utrũq; gratia: Hispanum etiam facundia ualidum: & circa Classicum quidem breuis:& expeditus labor. sua manu reliquerat scriptum:quid ex quaq; re:qd ex quaq; causa accepisset.miserat etiã epistolas Romã ad amiculam quandam iactantes:& glorioſas his quidem uerbis:Io Io liber ad te uenio.Iam sex tertiũ quadragies redegi parte uẽditaBethycoꝝ. Cõtra Hispanũ:& Probũ multũ sudoris, horum

Ambitio.fauor quæsitus blanditiis: & præcibus. Erat in cõsilio.accedebat ad nostrum consilium:& nos nõ mediocriter mouebat. Sertorianum illud exemplu3.Sertorius corporis robore: atq; animi consilio parem naturæ indulgentiã expertus:proscriptione Syllana dux Lusitanorum fieri coactus cu3 eos ratione flectere non posset:ne cum romanis uniuersa acie confligere uellent statuit ita obiicere hosti:ut periclitarentur:ipse uero cu3 reliquis copiis in tempore subueniret.Quare multis uulnerib9 cõfectos: qui iniussu suo pugnã inierant suppetiis opportune laris in castra reduxit:nec mltos post dies uafro consilio in sua3 snia3 perduxit.duos enim in conspectu eoru3 constituit equos:alterum ualidissimum: alterum infirmissimum: ac deinde ualidi caudam ab imbecillo sene paulatim carpi:infirmi a iuuene eximiarum uiriũ uniuersam conuelli iussit: obtemperatũ imperio est.sed dum adolescentis dextera irrito se labore fatigaret.senio confecta manus ministerium est executa.tunc barbaræ concioni quorsum res ea tẽderet cognoscere cupienti:subiecit Sertorius:equi caudæ consimilem esse nostrum exercitum:cuius partes aliquis aggrediens opprimere possit:uniuersum conat9 prosternere:celerius tradiderit uictoriã: q̃ occupauerit.Ita gens barbara aspera: & regi difficilis in exitium suum ruens, quam utilitatem auribus respuerat: oculis peruidit.hæc Valerius Maximus:Plutarchus: & Iulius Frontinus in suo stratagematico. Sertorius de quo

Equi caudam.simul totam conuelli. Reliqua. reliquum historiæ de equis. Agmen. multitudinem translatum uerbum ab historicis: nec immerito: cum sermo per comparationem ab historia dependeat. Carperetur. uelitaretur.excipere tur. nam carpi agmen dicitur:cum aliquis intercipitur militum. Nocentem. obnoxium criminibus tanquam principem. Aptissimus. iustissimus. commodissimus. Transitus. descensus ad accusandum. Gratia.beniuolentia senatorum. legitur etiam genere. ideſt nobilitate. Expeditus.facilis ad comprobanda crimina. Sua manu.manus non tantum corporis membru3:sed & proprias litteras significat:q; etiam nunc uulgo usurpamus:& amanuenses scribẽdi ministri a manu dicti sunt. in masculino manus bonum significat.ut in carmine saliarii cerum manum:creatorem bonu3 dixerũt. Manus

Amiculam.meritriculã. Massurius libro memorabiliu3 scribit pellicẽ apud antiquos eã habitã:quæ cũ uxor non esset:cum aliquo uiuebat,quam nunc uero noĩe amicã:paulo honestiori uocabulo cõcubinã appellari paulo referẽte.amiculũ uero diminutiuum ab amictu. Io io liber ad te uenio.instar rhythmi.io io lætãtiũ uox. Liber.a debitis.solutus:& a pauptate.diues. Sextertiũ quadragies.q̃drigẽta millia nũmũ. Redegi.accumulaui.expleui. Vẽdita pte.distracta:& alienata bonoꝝ pte.an magis Classicũ iactãter scripsisse Bethy.hoiu3 pté uẽdidisse qd maioris crimis fuit:q̃ eoꝝ bõa uẽdidisse.Sudoris labo

ris:ab eo quod ſequitur. Ingrederer.attingerem.ordirer. Miniſterium.turpe miniſtrorum officium. Crimen eſſe.perinde teneri ac ſi ipſi authores forent.Marcellus.ff.xlyiii.in comites quoq; iudicium:qui repetundarum rei ſunt:iudicium datur.Gratianus:& Valent.Auguſti.non ſolum miniſtros præſidum prouinciarum:repetundarum teneri cenſuerunt:ſed etiam in quadruplum:quæ rapiunt exoluere cogũt codice ad legem Iuliam repetundarum. Defendebantur.ab aduocatis ut Claudio Reſtituto. Negarent.non fuiſſe miniſtros ſcelerum Claſſici. Neceſſitati.q; coacti imperio ea patraſſent. Prouinciales,

Claudius Reſtitutus

Bethycos. Claudius Reſtitutus.orator eloquentiſſimus:& Cæcilio amicus: ad quem alibi epiſtolæ eiuſdem. Valerius Mart.quantæ authoritatis eſſet natale3 eius celebrans oſtẽdit ibi.Octobres age ſentiat calendas Facundi pia Roma Reſtituti.Linguis omnibus:& fauete uotis Natalem colimus:tacete lites. Vigilãs. prouidus.intẽtus. Quamlibet ſubitis. ad quantumuis improuiſa:& inexpectata. Caliginis.cæcitatis:ignorantiæ:

Extorta.conuerſa in rem noſtra3. In quibus.iam enim parauerat Reſtitutus probare miniſterium non eſſe crimen:in hoc omnem defenſionis ſuæ fiduciã collocans:neq; in eo exiſtimans aduerſariũ elaboraturum. Exitus conſilii noſtri. euentus noſtræ actionis:quã ex conſilio cœperamus. Ante. prouinciam anteq; proconſul in Bethycam iret. Illa.bona: quæ habuiſſet ante proconſulatum placuit ſenatui relinquere filiæ Claſſici.

Hæc.quæ in proconſulatu comparauerat relinquenda Bethycis ſpoliatis.Additum eſt.huic ſententiæ. Soluerat.Claſſicus. Reuocarentur.redimerentur a creditoribus. Graue.miniſteriu3 res atrox apparuit. Chilonium Priſcũ.alii legũt Tilonium:nonnulli Stilonium tãta exẽplarium uarietate confundente. Tribunus cohortis.una quæq; legio decem cohortes continebat:prima cohors reliqs: & numero militum:& dignitate præcedebat.pedites habebat mile centũ qnq;: equites loricatos centum triginta duos: cui præerat tribunus maior:ac deinceps cæteræ ſequebantur: quorum militum numeru3 Flauius Vegetius:& eum ſecutus ad uerbum Modeſtus tradiderunt.idicabo tamen apud Vegetiu3 mendoſe legi ſecundã cohortem:quæ pedites qngentos quinquaginta quinq;:equites loricatos ſeptuaginta ſex continebat appellatam quiquagenariã: cum:& ratione maioris numeri.& aliorum authoritate quingentariam norimus appellandam: non minori cenſura indiget locus Seruii grammatici:ubi legionem ſcribit ſex tantum cohortes habuiſſe: cum præter ſuperiorum ſcriptorum ſententiam Gellius libro decimoquinto decem cohortes in una quaque legione fuiſſe aſſerat.accepimus a Liuio Turmam equitum eſſe.cohortem peditũ.adde quod apud græcos interdum non diuerſus militum in cohorte numerus fuit:nam Plutarchus cohortem quingẽtos habuiſſe uiros confirmat:ſic Curtius Rufus:ſed ab Alexandro in mile uſq; uiros creuiſſe:antea inqt qngentariæ cohortes erant:quãuis paſſim corrupte legatur quinquagentariæ:niſi.tamẽ apud ueriora exẽplaria manuſcripta.in quibus ſana lectio adhuc extat.Cohors inſuper:& per ſyncopen cohors:locus eſt ad pullos educandos idoneus. Interdictum.uetitum.relegatum. Plures.reos. Congregare.ſimul cõplecti. Iuſtitia cognoſcentium.iuſti ſenatores crimina examinantes. Langueſceret.refrigeret. debilitaretur: Alioquin.inſuper. Hunc in locum.in tertiam actionem:ad hunc finem ut una complecteremur. Excepta.quia non erat minor ut alii:nam:& proconſulum uxores coguntur ad reddenda3 ratio-

Chilonius

Tribunus Cohors

Vegetii locus

Seruii locus

Turma

Curtii locus

antequam crimina ingrederer: neceſſarium credidi elaborare:ut conſtaret miniſteriũ crimen eſſe: quod niſi feciſſem: fruſtra miniſtros probaſſem: neque enim ita defendebantur: ut negarent: ſed ut neceſſitati ueniam præcarentur. eſſe enim ſe prouinciales:& ad omne proconſulum imperiũ metu cogi. Solet dicere Claudius Reſtitutus:qui mihi reſpondit uir exercitatus:& uigilans: & quamlibet ſubitis paratus nunquam ſibi tantum caligi nis:tantumque perturbationis effuſum: quantũ: cum prærepta: & extorta argumenta defenſioni ſuæ cerneret:in quibus omnem fiduciam reponebat.Conſilii noſtri exitus fuit:bona Claſſici: quæ habuiſſet ante prouinciam:placuit Senatui:a reliquis ſeparari:illa filiæ:hæc ſpoliatis relinqui. Additum eſt:ut pecuniæ quas creditoribus ſoluerat reuocarentur:Hiſpanus:& Probus in quinquennium relegati:adeo graue uiſum eſt: quod initio dubitabatur an omnino crimen eſſet.Poſt paucos dies Clau.Fuſcum Claſſici generum:& Chiloniũ Priſcum:qui tribunus cohortis ſub Claſſico fuerat:accuſauimus diſpari euentu.Priſco in biennium Italia interdictum.Abſolutus eſt Fuſcus: accuſatiõe tertia commodiſſimum putauimus plures congregare:ne ſi longius eſſet extracta cognitio: ſocietate:& tædio quodam iuſtitia cognoſcentium:ſeueritaſq; langueſceret:alioquin ſupererant minores rei data opera hunc in locum reſeruati excepta tamen Claſſici uxore:quæ ſicut implicita ſuſpitionibus.ita non ſatis conuinci probatio-

nem.Iulianus.ff.primo.proficiſci autem proconſulem melius quidem eſt ſine uxore: ſed: & cum uxore poteſt: dum modo ſciat ſenatum Cotta:& Meſſalla coſſ.cenſuiſſe futurum:ut ſi quid uxores eorum: qui ad officia proficiſcuntur:deliquerint:ab ipſis ratio:& uindicta exigatur. Non ſatis conuinci.non ſufficienter poſſe oſtendi noxiam. Probationibus:quæ ab hiſpanis contra illam producebantur. Hærebat.detinebatur.nulla in ea ſuſpitio erat:non modo probatio. Extrema actiõe.in ultima actionis parte:potius q̃ in tertia actione:erat enim is locus contra Claſſici filiam in extrema tertiæ actionis parte.

nibus uiſa eſt.nam claſſici filia .quæ & ipſa inter reos erat.ne ſuſpitionibus quidem hærebat. Itaq; cum ad nomen eius in extrema actione ueniſſem (neq; enim ut initio.ſic etiam in fine uerẽdũ erat. ne pro hac totius accuſationis authoritas minueretur) honeſtiſſimum credidi.non præmere imerentem.idq; ipſum dixi.& libere.& uarie .nã modo legatos interrogabam.docuiſſent ne me aliqd quod reprobari poſſe confiderent.modo conſiliũ a Senatu petebam.putaret ne debere me.ſi quam haberem in dicendo facultatem.in iugulum inocentis quaſi telum aliquod intendere? poſtremo totum locum hoc fine concluſi.Dicet aliquis. iudicas ergo? ego uero non iudico .memini tamen me aduocatum ex iudicibus datum hic numeroſiſſimæ cauſæ terminus fuit.quibuſdam abſolutis plũribus damnatis.atq; etiam relegatis.aliis in tẽpus.aliis in perpetuum.eodem Senatuſconſulto. induſtria.fides.conſtantia noſtra pleniſſimo teſtimonio comprobata eſt.dignum.ſolumq; par pręcio tanti laboris.Concipere animo potes q̃ ſimus fatigati.quibus toties agendum. altercandum. tã multi teſtes interrogandi.ſubleuandiq;.& refutãdi.Iam illa.q̃ ardua.q̃ moleſta tot reorum amicis ſecreto rogantibus negare .aduerſantibus palam obſiſtere.referam unum aliquid ex omnibus:quæ dixi.Cum mihi quidam ex iudicibus ipis pro reo gratioſiſſimo reclamarent.non minus iquam hic inocẽs erit.ſi ego oia dixero.coniectabis ex hoc q̃ tas cõtẽtiones.quãtaſq; offenſas ſubierimus dũtaxat ad breue tps.Nã fides in p̃ſentia eos.qbus reſiſtit.offẽdit.deide ab illis ipſis ſuſcipit.laudaturq;. Non potuit te magis in rem pręſentem perducere.

Pro hac.gratia filiæ Claſſici. Ipſum. q; putabam turpe innocentem urgere.

Dixi.tractaui. Legatos. bethycos.

Docuiſſent.inſtruxiſſent. Reprobari refelli:dilui. In iugulum.in pniciẽ. Intendere.dirrigere:infigere. Totũ locũ. illam cauſæ partem pertinentem ad filiá Claſſici. Dicet aliquis Fabius libro nono inter figuras proſopopœiæ:& hãc cõ numerans inquit: eſt & incerta perſona ficta oratio:ut hic aliquis:dicat aliquis.

Datum.ſolitos dari aduocatos litigantibus a ſenatu iam ſupra memorauimus

Numeroſiſſimæ.multiplici. magnum reorum numerum continenti. Terminus.finis. Eodem.quo pronunciatũ eſt in Claſſicũ:& miniſtros eius. Par.æquale meritum combrobari teſtimõio ſenatus. Precio.nam abſtinebat Secundus in agẽdis cauſis ab omni pecunia: & munere contentus ſola laude. Altercandu;. contendendum. Teſtes interrogandi. circa teſtes:ut eius præceptor inquit maximus patronis ſudor eſt:nam ſũmis artibus interroganti opus eſt: timidus eni terreri:ſtultus decipi:irracundus concitari:ambitioſus inflari:longus protrahi poteſt:prudens:& conſtans:uel tanquã inimicus.& peruicax dimittendus ſtati: uel aliqua facetia refrigerandus. Subleuandi.adiuuandi ſi quid titubauerint opportuna rurſus eius:a quo producti ſunt interrogatione uelut in gradum reponendi:quare ſecundum Archadium quorum teſtium fides non uacillat frequens ,uſus adhibendus eſt. Refutandi. imprimis conditio cuiuſq; teſtis exploranda:an decurio:an plebeius:an honeſtæ uitæ:& inculpatæ:an notatus: & repræhenſibilis: an locuples:uel egenus:an inimicus: an amicus:nam ſi careat ſuſpitione teſtimonium:uel propter perſonam a qua ferẽ: q; honeſta ſit:uel propter cãm:q; neq; lucri: neq; gratiæ:neq; inimiciciæ cauſa ſit:admittendũ eſt.lege Iulia de ui cauetur ne liceat in reum dicere teſtimonium ei:qui ſe ab eo:parente ue eius liberauit:qui ue impuberes erunt. qq; iudicio publico dãnatus erit:qui eorũ in integrũ reſtitutus nõ erit:qui ue cũ beſtiis ut depugnaret ſe locarat:qui ue in uinculis cuſtodia publica erit:quæ palam quæſtum faceret:fecerit ue:qui ob teſtimonium dicendum pecuniam accepiſſe iudicatus:uel conuictus erit.hæc Caliſtratus. Negare:quæ pro reis petebant:neque uelle deſiſtere ab accuſatione. Vnum aliquid.unam quandam rem. Gratioſiſſimo admodum fauorabili.cariſſimo. Reclamarent.improbarent cum clamore quæ dicerem. Nõ minus inq̃.ſenſus eſt:ſi ego omnia in illum dicam:quæcunq; potero:non ideo erit magis nocens:nam mea accuſatio nõ faciet eũ magis nocẽtẽ:q̃ eſt. Nõ erit minus innocens.i.non erit nocẽs:& crimini obnoxius qui.n.minus innocẽs eſt:nocens eſt. Ex hoc.dicto. Offenſas.inimicicias. Suſpicit. uenerat. legitur:

&. Suſcipitur:ideſt approbatur. In rem præſentem perducere.rem totam cognoſcendaꝫ tibi tradere ranq̃ ſi præſens fuiſſes. Non fuit tanti.hæc cauſa non tanti erat:ut epiſtola me tam longa obtunderes.
Longa.reſpectu rerum:quas complexa eſt. Temere dixi.correctio. Sero.extra locum. Præpoſte-re.conuerſo ordine. Facit hoc Homerus: ut multa præpoſtere referat. immo ſuum opus a deci-mo traiani belli anno inchoauit: quem poſteriores poetæ æmulantes pariter obſeruarunt. Alio-quin. præterea. Perdecorum. uenuſtum mutato ordine rem narrare: ſed poetis hoc conceſſum: oratoribus interdum: hiſtoricis nunq̃.
Ideo.ut ſit perdecoꝫ. Euocatus. antè iudices.poſtulatus. Subornatus. iã do-mi inſtructus:ut hoc faceret:quod Fabi-us damnat:illæ uero inquit peſſimæ ar-tes teſtem ubornatũ in ſubſellia aduer-ſarii mittere:ut inde excitatus plus noce at:uel dicendo contra reũ cum quo ſede rit:uel cũ adiuuiſſe teſtimõio uidebitur faciendo ex induſtria multa ĩmodeſte:& intemperanter:per quæ nõ a ſe dictis tm detrahat fidem:ſed cæteris quoq̃: qui p fuerant:auferat authoritatẽ. Exarma-ret.ĩfirmaret.debilitaret.exarmatos leo nes:pardos:& urſos dicit Lampridius ci cures:manſuetos:edentulos: exungues.
Norbanum Licinianum.fuit alius Nor ban⁹ p̃fectus p̃torii:qui in necem Domi tiani coniurauit. Legatum.in numero legatoꝝ Bethycorum. Inquiſitorẽ.præ fectum inquirendis criminibus. Cau-ſa.accuſatione. Præuaricaretur.Defie-cteret a præſcriptiõe ſui officii:& aduer-ſarii Caſtæ faueret.præuaricari authore Marcello eſt uera crimina abſcondere:
Præuarica ri. tergiuerſarii in uniuerſum ab accuſatio-
Tergiuer-ſari ne deſiſtere.is autem ſecunduꝫ Vlpianũ præuaricator proprie dicitur: qui publi co iudicio accuſauerit.cæterũ aduocat⁹ nõ proprie præuaricator dicitur. Cau-tum.ſancitum: prouiſum. Vlpianus de publicis iudiciis.is qui reus fact⁹ eſt pur gar̃ ſe debet:nec ãte poteſt accuſar̃:q̃ fue rit excuſatus conſtitutionibus enim ob-ſeruatur:ut non relatione criminũ: ſed ĩ nocentia reus purgetur. Reus peraga-tur.accuſatio perficiatur anteq̃ de præ-uaricatione quæratur. Optime.cum ra tione:laudat hanc legem. Fides. ueri-
Legat⁹ nõ accuſatur. tas:quia æſtimatur non audere accuſare:niſi perficere intenderet accuſationem. Ordo legis. ut prius peragatur reus q̃ de præuaricatore quæratur. Legati nomen.quod ſemper ſacroſanctũ habituꝫ eſt. & eius iniurias populus ro.ſeuere ultus eſt. Vlpianus legati non cõpelluntur ſe Romæ defendere: q̃diu le-gationis cauſa hic morantur:qđ:& Iulianus ſcribit:& diuus pius reſcripſit.quare Paulinus cenſuit apud ſecũdũ libro quarto referendũ de Theophane legato:cũ legationi renunciaſſet. Venuleius de accuſatio nibus.nos accuſare non licet legatũ imperatoris:ideſt prælidẽ prouinciæ ex ſententia Lentuli dicta Syl-la:& Tyrone coſſ.itẽ legatũ prouincialem eius dũtaxat criminis:q̃ ante cõmiſerit:q̃ in legationẽ ueni-ret:itẽ magiſtratũ popu.ro.eum ue qui reipublĩ.cauſa abfuerit:dũ non retractandæ legis cauſa abfuerit
Inuidia.Maliuolentia. Domitiani tẽporibus uſus.delator:& bonorum accuſator ſub Domitiano.
Vt multi.alii fuere:quia talia uidebant placere principi.numerantur inter delatores:Carus:Maſſa:Ve iento. Subicius:Regulus. Prouincia.Bethyca. Inquirendum.reos. Fidelis bethy. Ab illo.Claſſico.
Dari diem ad dilluenda crimina.decerni præfixum diem ad defendendum:quæ obiiciebantur. Neu trum.nec ut reum prius perageret:nec ut in aliud tempus defenſionem protraheret Confidenter.au-dacter in malam partem:quod mali plærunq̃ faciunt:& tamen a multis iuſtam cauſam tueri credun-tur.Iuuenalis.Nam cũ magna malæ ſupereſt audacia cauſæ Creditur a multis fiducia. Multa.crimi-

re.dices non fuit tanti.quid enim mihi cũ tam lon ga epiſtola? Nolito ergo idemtidem quærere: qd Romæ geratur:& tamen memento etiam nõ eſſe epiſtolam longã:quę tot cognitiones:tot dies:tot deniq̃ reos:cauſaſq̃ complexa eſt:quæ omnia ui-deor mihi non minus breuiter:q̃ diligenter proſe-cutus:temere dixi diligenter.Succurrit quod prę terieram:& quidem ſero:ſed(q̃q̃ præpoſtere)red detur:facit hoc Homerus: multiq̃ illius exẽplo. eſt alioquin perdecorũ:a me tamen non ideo fiat. e teſtibus quidam ſiue iratus: quod euocatus eẽt inuitus:ſiue ſubornatus ab aliquo reorum:ut ac-cuſationem exarmaret:Norbanum Licinianũ le-gatum:& inquiſitorem reum poſtulauit:tanq̃ ĩ cã Caſtæ(uxor hæc Claſſici)præuaricaretur.Eſt le ge cautũ:ut reus ante peragat̃:tunc de p̃uaricato re quæratur:uidelicet:qa optime accuſatione ipa accuſatoris fides ęſtimatur:Norbano tamẽ:nõ or do legis:non legati nomen:nõ inqſitionis offiñ p̃ fidio fuit:tanta conflagrauit ĩuidia homo alioqn flagitioſus:& Domitiãi tẽporibus:ut multi: uſus: electuſq̃ tunc a prouincia ad inquirendũ: nõ tãq̃ bonus.& fidelis.ſed tãq̃ Claſſici inimicus: erat.n. ab illo relegatus.dari ſibi diem ad diluenda crimi na poſtulabat.neutrũ impetrauit.coactus eſt ſta-tim reſpondere:reſpondit(malum.prauumq̃ ige niũ hois facit.ut dubitẽ cõfidẽter.an conſtanter) certe paratiſſime.obiecta ſunt multa.quæ magis. q̃ pręuaricatio nocuerunt.quinetiam duo cõſula

na.Pomponius Rufus.ſic legendum ex uetuſto codice:& q̄ libro quarto eundem peritum:& uehementem in dicendo fuiſſe aſſerat. Libo Frugi. Annium Libonem conſulem.M. Antonini philoſophi patrum Capitolinus recitat:& Libonem eiuſdem imperatoris legatum in Syria interiiſſe non ſine ueneni ſuſpitione. Læſerunt eum teſtimonio.contra Norbanum teſtimonium dixerunt. Adfuiſſet accuſatoribus.adiuuiſſet accuſatores. Saluii.Liberalis.de quo in præcedentibus. In inſulam.incertum in quam inſulam:conſueuerant romani in aſperrimas inſularū:ut Cyclades:& ſporades deportare nocentes atrocium ſcelerum:ſi autē mollius darēt exilium in humaniores:uel inſulas:uel prouincias. Preſſi.inſtiti:dicendo īmorat⁹ ſum. Corruiſſet.damnatus eſſet. Accuſatore præuaricationis.Norbano accuſatore Caſtæ damnato:quod præuaricaretur ab officio ſuo: & Caſtæ faueret.

Pompo. Rufus

Libo Frugi

res Pomponius Rufus:& Líbo Frugí læſeruntꝫeū teſtímonío:tanq̄ apud íudícē ſub Domítíano Saluíí líberalís accuſatorıbus adfuiſſet:damnatus:& ín ínſulam relegatus eſt.Itaq; cum Caſtam accuſarem nihíl magís preſſi:q̄ q̄ accuſator:eius præuarícatíonís crímíne corruiſſet.Preſſī tamen fruſtra.Accídít ením res contraría:& noua:ut accuſatore p̄uarícatíonís dāmato: rea abſolueret.Quæ rís:quíd nos:dum hæc aguntur:índícauímus Senatuí ex Norbano dídícíſſe nos publícā cauſam: rurſuſq; debere exíntegro díſcere:ſi ílle præuarícator p̄baretur:atq; ita:dum ílle peragítur reus: ſedímus.Poſtea Norbanus omnıbus díebus cognítíonís ínterfuít:eandem uſq; ad extremum: uel cōſtātíam:uel audacíam pertulít.Interrogo ípſe me an alíquíd omíſerím rurſus:& rurſus.pene omíſí.Sūmo díe Saluíus Líberalís relíquos legatos grauíter íncrepuít tanq̄ non omnes:quos mandaſſet p uíncía reos peregíſſent:atq; ut eſt uehemens:& díſertus ín díſcrímen adduxít:protexí uíros optīos: eoſdemq; gratíſſímos:míhí certe debere ſe prædícant: q̄ íllū turbínē euaſerít.híc erít epíſtolę fínís: re uera fínís.líttera non addam:ét ſí alıq̄d p̄terííſſe me ſenſero. ℂ C.Plíní⁹ Spurínæ: & Coccíæ.S.

Diſertus

Turbo

COmpoſuíſſe me quædam de fílío ueſtro non díxí uobís:cum proxíme apud uos fuí:prímum.quía nō ídeo ſcrípſeram: ut dícerem:ſed ut meo amorí:meo dolorí ſatíſfacerē Deínde quía Spurína cum audíſſes recítaſſe me: ut míhí ípſe díxíſtí:quíd recítaſſem ſímul audíſſe credebam: præterea uerítus ſum ne uos feſtís díebus confunderem: ſí ín memorıam grauíſſímí luctus reduxíſſem. Nunc quoque paulíſper hæſítauí íd ſolum: quod recítauí mítterem exígē

Senecæ locus

COmpoſuiſſe: Veſtricius Spurinna rebus bellicis:& doctrina excellens Cocciam Saluii Cocciani a Domitiano interfecti filiam duxit uxorem:ex qua filium Coccium ſingularis indolis ſuſcepit:qui iuuenis admodum mortuus triumphali ſtatua donatus eſt ab impatore in ſolatium orbitatis paternæ:& uictoriæ præmium de uictis Bructeris.in laudē igitur filii Secūdus q̄dam lucubrauerat parentibus íſcíís:ea nūc per epiſtolā præter cæteras familiarē legenda illis trāſmittit. Deinde ordo:& ſenſus eſt:o Spurinna deinde:cū audiſſes me recitaſſe illa:ut tu ipſe mihi dixiſti quia ſimul etiam credebā audiſſe:& cognouiſſe quid recitaſſem.i.totam ſūmam rei. Feſtis.lætis. Cōfunderē:perturbarē. Reduxiſſem.uos legentes ſcripta de Coccio. Grauiſſimi luctus.quē habuiſtis in

obitu filii. Adiicerem.mitterem etiam illa. Affectibus.amori.Prosequi memoriam.honestis scriptis memorare Coccium.Lautius.diutius. Dispensata.limata.uulgata. distributa. Digesta.per ordinem disposita. Amicius.non amicicius:nam ab amico comparatiuum fit amicior:quo Ouid.utitur. Intra uos.apud uos secreta. Indicetis.placet magis q̃ si legatur iudicetis. Difficile est hucusq;.uerba sunt q̃ dici possent a Spurinna:& Coccia. Intendere.dirigere ad inquisitionem rerum. Difficile.Secundi uerbum concedentis superiora. Sculptorem.marmorarium:statuarium. Quid exprimere.quem gestum & habitum referre. Immortalem.litterarum enim monumenta statuis diuturniora. (Vt uos putatis.dicta hæc ut iactantiam declinaret. Hoc.táto magis.

tibus uobis:an adiicerem:quæ in aliud uolumen cogito reseruare:neq; enim affectibus meis uno libello sanctissimam mihi: & carissimam memoriam prosequi satis est:cuius famæ latius consuletur:si dispensata:& digesta fuerit. Verum hæsitãti mihi an omnia:quæ iam composui uobis exhiberẽ:an adhuc aliqua differrẽ:simplicius:& amicius uisum est omnia:præcipue cum affirmetis intra uos futura:donec placeat emittere.qd̃ superest rogo:ut pari simplicitate: si qua existimabitis addenda:commutanda: omittenda indicetis mihi.difficile est hucusq; animum intendere in dolore.difficile:sed tamẽ ut sculptorem:pictorem:qui filii uestri imaginem faceret:admõeretis:quid exprimere:quid emendare deberet:ita me quoq; formate:rigite:qui non fragilem: & caducam: sed immortalem: ut uos putatis:effigiẽ conor efficere: quæ hoc diuturnior erit:quo uerior:melior: absolutior fuerit.

¶C.Plinius Iulio Genitori.S.

EST omnino Arthemidori nostri tam bẽigna natura.ut officia amicorum in maius extollat.Inde etiam meum meritum: ut uera.ita supra meritum prædicatione circumfert.Equidem cum essent philosophi ab urbe summoti.fui apud illum in suburbano.& quo notabilius.hoc erat periculosius eẽt.fui prætor. pecuniã etiã.qua tũc illi ampliore opus erat. ut æs alienũ

ESt omnino. Arthemidorus philosophus a Secundo bene affect9 beneficiorum memor apud Iulium Genitorem copiosum:& grauem in dicendo magistrũ maximis laudibus illuz cumulauerat qd̃ per Genitorem edoctus Secundus eidez rescribit non esse mirãdum:cum eius naturæ sit Arthemidorus:ut amicorum facta in maius extollat:explicat tamen: q; pro eo periculum subierit. Nostri amici. Arthemidori.fuit Arthemidorus Daldianus)Daldis autem ciuitas Lydiæ)philosophus:qui somniorum interpretamẽta libris quattuor:& augurandi disciplinam:ac chiromanticam scripsit aliũ Arthemidorum cognomento Pseudaristophanium legimus coquinariaruz dictionum collectorem. Arthemidori meminit Martia. In maius.supra ueritatem.

Arthemidorus

Circũfert.omnibus narrat.diuulgat.

Philosophi ab urbe sũmoti Domitião iubent philosophi sunt eiecti non soluz urbe: sed etiam Italia. authores habeo Tranquillum:&Gellium:qua tempestate Epictetus quoq; philosophus ob eandem causam Roma Nicopolim cõcessit.quidam insuper græcorum . tradunt multos philosophorum Domitia.necesse:reliquos uero relegasse philosophis ét mathematicos addidisse.Euseb9i chronicis bis per edictum urbe philosophos interdictos testatur. Suburbano . uilla iuxta urbem. Fui prætor. tunc gerebã præturam:cuius rei mentionem facit libro septimo duo prætores creabãtur in urbe:qui præessent iuridicẽdo. alter qui urbanis:alter qui peregrinis ius diceret.Liuii abbreuiator refert numez; prætoz; ampliatũ:ut essent quattuor Mar.Tullius i Miloniana cõnumerat:septẽ prætores suæ salutis authores:captis deinde prouinciis totidem prætores: quot prouinciæ in ditionẽ uenerant:creati sunt secundũ Põponiũ iurisconsultũ partim:qui urbanis rebus:partim qui prouincialibus præessent:deinde Cor.Sylla quæstiones publicas constituit ueluti de falso:de parricidio:de siccariis:& prætores quattuor adiecit.deinde.C.Iulius Cæsar duos prætores ĩstituit: ita ut fierent duodecí numero.idẽ tradit sexdecí prætores creasse Augustũ:& Tranquillus ab eo prætorũ numez; ampliatũ:perinde ac si prius tantũ octo fuissent.Diuus Claudius duos prætores adiecit : qui de fideicõmissis ius dicerent:ex quibus unũ diuus Titus detraxit. Nerua unũ adiecit:qui inter fiscum: & priuatos ius diceret.ita decem:& octo prætores in urbe ius dicebant:eum prætorem qui fideicõmissis ius dicebat fideicõmissariũ appellatũ scribit Iustinianus.Liuius monumentis reliquit creatos prætores:qui præessent prouinciis ad bellicas res tractãdas:ut ex ordine belli:exercituq;:quẽadmodũ consules haberent potestatẽ:erant.n.uelut minores duces:qbus una legio mixtis auxiliis decẽ milia peditũ:& duo millia equitũ dabant.Hor.in epistolis p̃toré:q; militibus p̃esset:ĩperatoré uocat.M. Varro:q; pplis p̃sit p̃toré dictú putat. Ampliore.maxía cõparatiuũ pro superlatiuo. Aes alienũ quod aliis debeat.

Philosophi ab urbe moti

Prætor

Contractum.comparatum:mutuo ſumptum.Pulcherrimis cauſis.honeſtiſſimis rationibus. Muſantibus.dubitantibus.uerentibus.nam muſare interdum uereri:& dubitare:quandoq; tacere:nonnunq̃ ob murmurare ſignificat ſic muſitare.opinor uerbum deductum:ſicut mutus ab.m.littera: quã dubitãtes: & muti exprimunt imprimis. Amicis.Arthemidori. Magnis.magnæ authoritatis. Mutuatus ipſe. cum mutuo ab aliis accepiſſem:quantum debebat Arthemidorus. Dedi gratuitam.largitus ſum ei. Senectione.Herennio Senectione:de cuius interitu repete:quæ libro.i.rettulimus.fuit:& Soſſius:& Sépronius Senectio iiſdem temporibus:& alii prius Senectiones. Senectio inſuper herba:quæ a græcis erigeron uocatur. Ruſtico.Iunio Aruleno Ruſtico: de quo pariter ſupra.fuit:& Iunius Ruſticꝰ tradente Iulio Capitolino ſtoicus præceptor Antonini philoſophi domi:militiæ q; polens:quem idem imperator imprimis reuerebatur:cui omnia cõſilia:& publica: & priuata cõmunicabat: & ante præfectos prætorio oſculum dabat:quẽ conſulem iterum deſignauit: ac ei poſt obituꝫ ſtatuas a ſenatu poſtulauit. Heluidio.Heluidius Priſcus municipio Tarracinæ:patre Cluuio ingenium illuſtræ philoſophiæ dedit:quam totam ad animi bona exercuit:adhuc quæſtoruꝫ Pætus Thraſea generum aſſumpſit:deſponſata ei Fannia:is omnibus uirtutibus præditus libertate præſertim:ruina ſoceri ab Italia relegatus:Galbæ principatu reſtitutus:cuius cadauer permiſſi Othonis ſuſtulit:dein prætor deſignatus in eo honore præeunte Plauto Heliatio pontifice fondamenta capitolii reſtituendi iecit quem ex Syria reuerſum nunq̃ Veſpaſianum imperatorem ſalutantem:& in prætura omnibus edictis ſine ulla mentione ac honoris præfatione trãſmittentem æquo animo paſſus eſt imperator:donec Thraſeæ audaciam importune imitans:& inſolentiſſimis altercationibus pene Cæſarem in ordinem redigens a tribunis plebis compræhenſus miniſtris traditur conturbato Veſpaſiano:& cum lachrymis e ſenatu egreſſo tantum hoc prælocuto: mihi filii ſuccedent:aut nemo:ſed prius illum relegauit:deinde iuſſit interfici:mox pœnitentia ductꝰ magni æſtimauit ſeruare quoquomodo miſſis:qui percuſſores reuocarent:& ſeruaſſet utiq;:niſi iã periiſſe falſo nũciatuꝫ eſſe:huius filius nomine Heluidius poſtea a Domitiano occiditur:quod quaſi ſcenico exodio ſub perſona Paridis:& Oenones diuortium imperatoris cum uxore tractaſſet:quem nunc Secundus ſignat: nam cum patre nulla propter ætatem potuit fuiſſe amicicia:altius tamen patris hiſtoriam repetiuimus: q uideo Tranquilli interpretem ſcripſiſſe Heluidium patrem a Domitiano morti datum:nec contẽtus hoc ſtatim repetat.ſanguinarius princeps non contentus interfeciſſe uirum ſanctiſſimum Heluidiũ patrem:occidit:& filium:poterat ſane admoneri ex recenti lectione in Veſpaſiani uita:ubi legerat illũ percuſſum iuſſu Veſpaſiani:ſed demus ueniam alienis erroribus:ut:& noſtris aliquando ĩpetremus. Mauricco.Iunio Mauricco in exilium pulſo:de quo pariter libro primo. Gratilla.Pomponia Gratilla Aruleni Ruſtici uxore:quæ poſtea exhæredato filio Aſſudio Curiano legatum Secundo:& cohæredibus reliquit. Arria.Arrias tres celebratas comperio primam Cecinnæ Pæti uxorem:quæ marito:& ſolatiuꝫ mortis:& exemplum fuit:ſecundam filiam prioris:& uxorem Pæti Thraſeæ:quæ cognito ſenatuſconſulto aduerſus maritum:& ipſa exemplũ matris ſequi uoluit:ni a Thraſea eſſet admonita ut uiueret: & Fanniæ filiæ ſubſidium unicum eſſet:quam Secundus libro octauo teſtatur cum Fannia poſt interitum Domitiani ab exilio rediiſſet:tertiam Arriam Fatidillam Antonini pii:qui poſtmodum imperauit matrem:ſecundam Arriam nunc intelligit. Fannia.duæ fuerunt Fanniæ una:quæ.C.Marium captũ iuſſu Miturnenſium detinuit in domo:altera Thraſeæ:& Arriæ filia Heluidio deſponſata:quæ bis maritũ ſecuta in exilium:tertio ipſa propter maritum relegata:nã cum Senectio reus eſſet:quod de uita Heluidii libros cõpoſuiſſet:& in defenſionem ſui dixiſſet ſe rogatũ a Fannia ut hos ſcriberet: quærente minaciter Metio Caro an rogaſſet:reſpondit;rogaui:an cõmẽtarios ſcripturo dediſſet:dedi:an ſciente matre Arria: neſciente:poſtremo nullã uocem: qua periculũ euitaret emiſit.quinẽt illos ipſos libros:q̃q̃ ex neceſſitate:& metu temporum abolitos ſenatuſcõſulto publicatis bonis ſeruauit:habuit:tulitq; in exiliũ exilii cauſam. Fulminibus. hanc rem tangit in fine panagyrici: utrunque inquit noſtrum ille optimi cuiuſque ſpoliator:& carnifex ſtragibus amicorum in proximum iacto fulmine afflauerat. Fulminibus.ſuppliciis uiolentis. Idem exitium.uel necem:uel exilium. Notis.ſignis. Ideo.q; me expoſuerim periculo:& mutuatam pecuniam donauerim. Tantum flagitium.ne amicum ab omnibus derelictum in calamitate:& ipſe negligerem. C.Muſonium.C.Muſonius Rufus genere Thuſcus equeſtris ordinis ſtudium philoſophiæ:& ſtoicorum placita æmulatus: & Plautum ad conſtantiam mortis hortatus ſtudia iuuenũ præceptis ſapiẽtiæ fouebat:bello uitelliano legatis ad Antoniũ ſe miſcuit. & in

exoluere eam

exoluerẽt cõtractum ex pulcherrimis cauſis muſantibus magnis qbuſdã. & locupletibus amicis. mutuatus ipſe gratuitam dedi. Atq; hæc feci. cum vii. amicis meis. aut occiſis. aut relegatis. occiſis Senectione. Ruſtico. Heluidio. relegatis Mauricco. Gratilla. Arria. Fannia. tot circa me iactis fulminibus quaſi ambuſtus mihi quoque impendere idem exitium certis quibuſdam notis augurarer. non ideo tamen eximiã gloriam meruiſſe me. ut ille prædicat. credo. ſed tantum effugiſſe flagitium. nam &. C. Muſonium ſocerum eius quãtum

Muſare
Senectio
Ruſticus
Heluidius
Trã. locus
Gratilla
Arria
Fannia
Muſo.

Puplicum Celerem:a quo Baream Soranum falso testimonio circumuentum arguebat inuectus est mi-
ror Suidam tradere Musonium Capitonem Thuscum ex oppido Vulsinio dialecticum:& stoicum phi-
losophum Apollonii Tyanei familiarem:quorum inuicem multas extare epistolas propter audaciam&
arguendi libertatem summam a Nerone interfectum:cum Philostratus libro septimo prodiderit Mu-
sonium in insula Gyaro relegatum fecisse fontem:ad quem omnes uisenti causa concurrebant: Dion
æque referat Musonium Philosophum a Nerone in exilium pulsum.aut igitur aperte inter se dissentiūt
aut plures fuere Musonii:q̄ ex sequenti-

Philostratus

bus magis suspicamur:naz Philostratus libro quarto scriptum reliquit Musoniū babilonium ab Apollonio sapientia secū dum iussu Neronis in carcerez detrusuz: in summo uitæ discrimine uersatum: & nisi ualido robustoque corpore fuisset in carcere proculdubio moriturum. idem in uita Herodis declamatoris asserit Mu sonium fuisse tyrrhenum:q̄q̄ mendose le gatur τυρίω pro τυρρηνῶ.ad hæc Euse. in Chronicis recitat Musonium philoso phum in signem Nerone imperāte: dein a Tito reuocatum ab exilio: cum Dion: & alii græcorum adfirment.Muciani ac cusatione impulsum Vespasianum philo sophos ab urbe submouisse præter Mu sonium.scripsit Musonius tyrrhenus ser mones ex professo philosophiam conti nentes:& epistolas si Suidæ credimus.

Per ætatem. Secundus enim Musonio sene admodum iuuenis erat. Tribunus militarem.tribunus militum essem:& in tribunatu militiam exercerem. Speci men.indicium:specioſum signum. In dolis.futuræ uirtutis. Proximum.sapiē ti.philosophuz:uel quia solus sapiens So

Sincerum

crates ab oraculo iudicatus. Sincerita te.simplicitate.sincerum authore Dona to purum sine succo:& simplex dicitur ut mel sine cæra. Hyemes frigora. Iuxta

Iuxta

pariter.in qua significatione frequentis sime Tacitus utitur:& Liuius libro qnto ab urbe cōdita:se iuxta hyeme:atq̄ æsta te bella gerer posse. In hoc. Arthemido ro. Ordinum.conditionum. Assecta-

Alioquin

toribus.discipulis.proprie locutus est:nā sectæ philosophorū dicuntur. Alioqn. in aliis.Hōesto errore.laudare supra mo dum. Pluris.maiori laude dignos.

licitum est per ætatem cum admiratione dilexi: & Arthemidorum ipsum iam tum:cum in Syria tribunus militarem:arcta familiaritate comple xus sum:idque primum nonnullius indolis dedi specimen:q̄ uirum:aut sapientem: aut proximū. simillimumq̄ sapienti intelligere sum uisus: nam ex omnibus:qui nunc se philosophos uocant: uix unum:aut alterum inuenies tanta sinceritate:tan ta ueritate.Mitto qua patientia corporis hyemes iuxta:& æstates ferat: ut nullis laboribus cedat: ut nil in cibo: in potu uoluptatibus tribuat: ut oculos:animumq̄ contineat. Sunt hæc magna: sed in alio:in hoc uero minima:si cæteris uirtuti bus comparentur:quibus meruit:ut a.C. Muso nio ex omnibus omnium ordinum assectatori bus gener assumeretur: quæ mihi recordanti est quidem iucūdum:q̄ me:cum apud alios:tū apud te tantis laudibus cumulat.uereor tamen ne mo dum excedat: quem benignitas eius (illuc enim unde cœpi reuertor) solet non tenere.Nā in hoc uno interdum uir alioquin prudentissimus hone sto quidē:sed tamen errore uersatur:q̄ pluris ami cos suos:quam sunt arbitratur.

C.Plinius Catilio Seuero.S.

VEniā ad cœnā:sed iam nunc paciscor: sit expedita:sit parca.Socraticis tantū ser monibus abūdet:in his quoq̄ teneat mo dū:erūt officia antelucana:in quæ incidere impu ne ne Catoni quidē licuit.quem tamen.C.Cæsar

VEniam. A Catilio Seuero inuitatus ad cœnam Secundus breui epistolio respondet his condi tionibus se uenturū.ut sit breuis:& frugi:nec in seue is sermonibus modum excedat: cum sit iturus ante lucem ad officia. Expedita.succincta.breuis. Socraticis.honestis:Socratis bo nitatem:ut Laertium Diogenem omittam:& reliquos per illud carmen:Cecropium superas qui bonitate senem ex libro decimo Martialis repræsentauit:quāuis interpres Epicuruz sentiat. primus enim Socrates itroduxit ethicam philosophiā ad officia uitæ necessariā. Antelucana.ante lucem Var ro in re rustica.antelucanū tēpus uocat gallicinium:sic Apuleius:apud quem legitur antelucio uolo ire p ante lucem diei. Catoni.Vticensi. C.Cæsar.C.Iulius Cæsar dictator.nam post necem Catonis: qui se met Vicæ confecit.M.Tullius laudem eius complexus est libro:qui Cato maior dicitur: hunc autem librum:& ppter ingentes uiri uirtutes:& oratoris summam eloquentiam cum Cæsar uiderer amplecti: exorsus est duos anticatones:qbus crimina Catonis colligés(fuerat.n.illi Cato in repu.hostis:ut q Cæsa. tyrānida pr̄sagire)magnā in.tm uigz iracūdiā effudit:sunt tn̄ q urbanitatis gr̄a:ut cū Ci.cōtēderet:q̄ odio aduersus defunctū scriptos opinent. Anticatonuz meminere.Fabius Tranqui.Iuuenalis:Plutarchus: & Seruius.Cicero p̄terea his uerbis ad Atticum:q̄lis futura sit Cæsaris uituperatio contra laudationē meā

Antelucanū

Anticatones

perſpexi ex eo libro:quē Hircius ad me miſit:in quo colligit uitia Catonis:ſed cū maximis laudibus meis:& eodē libro id.n ipſum putarā:qđ ſcribis:ut cū ingeniū Cæſaris noſtri ꝓbaret. argumentū uituperandi Catonis irrideret. Ita reprehendit:ut laudet. reprehēſio Catonis laudi cōiungit. Eos. petulantes iuuenes. Obuius. Cato. Ebrii. nā uino incaluit:& noctes bibēdo amicis īpartiebat:cū toto die circa negocia publica occupatus eēt:unde Memmius quidā totas noctes Catonē ebrium eē dicebat: cui Cicero num addes eū dies totos ad aleā ludere:nō uideo cur Acron in odis apud Horatiū ſuper illud: Narratur & priſci Catonis Sæpe mero caluiſſe uirtus. priſcū interpretetur cenſorinū:cū hiſtoria repugnet nam Secundus hic: & Seneca cū Plutarcho non cenſorinum: ſed uticenſem merum amaſſe tradunt:priſci ergo uenerandi:& ſancti liberalior autē potio uigorē dat:hominis nanq; defatigati: atq; defecti Homero referente ſuaui uino mire:& animus excitat:& robur exurgit:& nonnunq; uſq; ad ebrietatem ueniendum: non ut mergat nos:ſed deprimat curas:quas profecto trudit:& ab imo aīum mouet:morbiſq; ut q̄buſdam ita triſtitiæ medet. ideoq; uini inuentor liber dictus:nō ob licētiā linguæ: ſed qa liberū a ſeruitio curarū aīum aſſerit: & audaciorem in oēs conatus facit. Erubuiſſe. uerecūdia cōfuſos cū agnouiſſent eē Catonē. Deprehēſos. inuētos in aliquo crimine. nā ſecūdū Senecā qſquis obiecit Catoni crimen:facilius eū fecit honeſtū:q̄ turpē. Venerabilis. reuerēdus dū eſſet ebrius. Cōſtet. fit. Modus. honeſta menſura. li. talis cōditionis. Niſi ut ſimul laudent. niſi uituperationi laus ſit annexa: q; Catoni eueniebat. Cato ebri⁹

ita reprehendit:ut laudet. deſcribit enim eos:quibus obuius fuerit:cum caput ebrii retexiſſent:erubuiſſe. Deinde adiicit: Putares non ab illis Catonē:ſed illos a Catone deprehenſos. potuit ne plus authoritatis tribui Catoni: q̄ ſi ebrius quoq; tam uenerabilis erat? noſtræ tamen cœnæ:ut apparatus:& impendii:ſic temporis modus conſtet: neq; enim hi ſumus:quos uituperare ne inimici quidē poſſint:niſi ut ſimul laudent. Vale.

C. Plinius Voconio Romano. S.

LIbrum:quo nuper optimo principi Cōſul gratias egimiſi exigenti tibi: miſſurus:& ſi nō exegiſſes:tn hoc cōſideres uelim:ut pulchritudinē materiæ:ita difficultatē: in cæteris. n. lectorē nouitas ipſa intentū hēt: in hac nota:uulgata:dicta ſunt oīa:quo fit: ut quaſi ocioſus:ſecuruſq; lector tm̄ elocutioni uacet:i qua ſatisfacere difficilius eſt:cū ſola æſtimatur: atq; utinam ordo ſaltem:& tranſitus: & figuræ ſimul ſpectarent. nā inuenire præclare:enunciare magnifice interdum etiā barbari ſolent: diſponere apte:

LIbrum. panagyricā orationē: qua Traiano conſulatus accepti gratias ægit Voconio Romano emendandā mittit: & difficultatem in ea propter uulgatam iam materiam excuſat. Librum. orationem in genere demonſtratiuo omnium pulcherrimam. Optimo principi. Traiano:qui ob morum probitatem a ſenatu optimi cognomen meruit. Conſul. cum Cornuto Tertullo. Gratias ægi. ſenatus iuſſu. Exigenti. petenti. Hoc. libro. Pulchritudinem materiæ. ſingulares in principe uirtutes:exemplum unicum futuris imperatoribus. Cæteris rebus dicēdis. Ipſa nouitas. noua materia:& cauſa inaudita. Habet. tenet. Nota. iam prioribus dicta principibus. Omnia. quæ laudando īperatori faciunt. Ocioſus. non occupatus circa inuentionē utpote iā uulgatam. Elocutioni uacet. intentus ſit rōni bene:& apte dicendi. eſt autē elocutio idoneorū uerborū:& ſniarū ad inuentiones accōmodatio:quæ ſuauitatē: & grauitatē plurimā affert:in oratore difficillima pars:ubi plurimum ſtudii eſt adhibendū:debet enim perfecta elocutio habere tres res in ſe:elegantiam:cōpoſitionē:dignitatem. M. Tullius & eum ſecurus Fabius quartā elocutioni uirtutem addit: ut apta:& accōmodata rebus:ac perſonis ſit. Cum ſola æſtimat. cum ꝑ totam orationem nulli alii rei attendit:īmo ꝓceptor eius uoluit elocutionem eſſe difficillimā: & ſi reliquæ ſpectarent. Ordo. qui rectus eſſe debet:nā ut quæq; geſta ſunt priuſ:ita narranda præſertim in genere demonſtratiuo:in coniecturali nō ſemper:& ſententioſe dicere ſine uerborū:& ordine:& modo infantia ē: authore. M. Tullio de oratore. Tranſitus. qui in eo mirabilis eſt:cū. ſ. ab una re ad aliā tranſitur: debet autem fieri ut præcedens ſequentē trahere uideat:& oratio ſit quaſi corpus una ſuperficie contentū: ne cōmiſſura perluceat. trāſitio alioquin exornatio. cū orator breuiter oſtēdit qd dictū ſit:& ꝓponit qd cōſequat. Figuræ. tria illa dicendi genera:graue:mediū: attenuatū: quæ ita in oratione mutari debent: ut graue mediū:& mediū artenuatū:ſuſcipiat. figuræ ꝑterea oēs exornationes dicunt:quæ ſuo loco diſpoſitæ afferunt lumen:ut clauus purpuræ inſertus. Simul. cū elocutione. Inuenire ꝑclare. excogitare res opportunas cauſæ:cōuenit in hoc cū ꝓceptore Fabio:inuentio inquit cū īperitis ſæpe cōmunis eſt. Enunciare magnifice. uti magna:& ꝓſtanti ꝓnunciatione:cui in toto genere dicēdi Demoſthenes ſūmā dedit:cōſiſtit autē uoce:& geſtu. Barbari. īperiti:nō calentes oratoriā. Diſponere apte. ordinare: & diſtribuere res ſuis locis:ut inter ſe iunctæ:& cohærētes ſint:qd fiet:ſi uerba:quæ ſe inuicem comple- Elocutio Tranſitus Diſpoſitio

ctanť uerbis applicemus:ita res priores ſequẽtibus conſimiles:ſic uidebiť oŕo non ſolũ cõpoſita:ſed etiã cõtinua:quæ ſi diſpoſitione caruerit:tanq̃ nauis ſine rectore fluctuabit. Figurare uarie.mutare dicẽdi figurá prout res exigit. Eruditis.arte inſtructis. Affectanda.nimiũ curioſe quærẽda.Quint.reſiſtam neceſſe eſt his:qui omiſſa rey diligẽtia:qui ſunt nerui cauſay:quodã inani circa uoces ſtudio ſeneſcunt: idq; faciũt gra decoris:qui eſt ĩ dicẽdo mea quidẽ opinione pulcherrimus:ſed cũ ſequiť: nõ cũ affectať. Affectare ná affectare eſt conari aliquid cõtra naturá rei:unde putať Virgi.locutus affectate dicẽdo pinguẽ ariſtã: q; dicta ſit ariſta ab areditate. Elata.ſublimia grauis ſtilus: & magnificus: debet enim orator interdũ erigi:& attolli: non nunq̃ deprimi.& p plana ĩcedere. Vmbra.extrema circũlita corporib9: cũ nec pictura:ĩ q̃ nihil circũlitũ ẽ emineat:iõq; artifices ẽt cũ plura ĩ unã tabellã opa cõtulerũt ſpaciis diſtingũt:ne umbræ ĩ corpore cadant:p̃ter hoc color ipſe dicendi quãlibet claris multis:tñ uariis uelut maculis cõſpergiť hũc locũ Fabius lib.yiii. capite de gñibus ſniay latius tractat.Lumen.coloré ſplendoré. Submittere. ad figurá attenuatá. Attolere.ad grauem: quod utrunq; p mediã cõmodiſſime fit.

Hæc.cõmemoro.Doctiſſimo. iã p̃dixi mus Voconiũ fuiſſe oratoré: & poetam præſtantiſſimũ. Adnota.ueru ſigna.

Acilius

Macedo

Formiæ

Pauimẽtũ

REm atrocé.Exẽplo Macedonis monet nõ debere dños erga ſeruos truces eẽ: a qb9 ille pene in balineo necatus: non multo poſt ĩteriit:uey prius ultus ẽ mortẽ ſuã cõpræhẽſis:& occiſis ĩterfectorib9 Acilios plures fuiſſe cõſtat: ſed maxime celebratũ:q nauali ad Maſſiliã prœlio iniecta ĩ puppẽ hoſtiũ dextra: & aſciſſa memorabile illud apud græcos exẽplũ imitatus tranſiluit in nauẽ umbone obuios agens:itẽ Aciliũ poe.& Aci.Glabrionem cõſulẽ cũ Traiano a Do.relegatũ:& ĩterfectũ:ut Aciliũ Steneleũ omittã: & quos iã alibi p̃notauimus. Epiſtola ſed tragœdia. Prætorius.prætura functus:uelius hñs geſtãdi p̃toria ornamẽta. Macedo.apud Iuriſconſultos lego Macedonẽ fuiſſe uiy ſceleſtũ:& cæteris malis: quæ illi natura adminiſtrabat: etiã æs alienũ adhibuiſſe.inde decretum ſenatuſcõſultum macedonianum: ne ſæpe materiam peccãdi hominibus malis præſtaret. Seruiſſe. ſeruum fuiſſe.

Minimum meminiſſe.non reſpiceret natales ſuos:ſed inſolentius ſe gereret: quam parentum obſcuritas pateretur. Formiana:quam in agro formiano habebat.Formiæ oppidum antiqua Leſtrigonum ſedes:cuius Lacones conditores prius Hormias a ſtatione frequenti appellantes: deinde aſpiratione in.F. mutata dictæ ſunt Formiæ:eius littoris amœnitatem:& crebras ſtationes Martialis libro decimo multis commendat:ſic exordiens:O temperatæ dulce Formiæ littus. Inuadit.repente conſtringit. Verenda.inguina.genitalia. Feruens pauimentum:peruſtum ſolum balinei.pauire antiqui ferire dixerunt: a quo pauimentũ ex crebra percuſſione. Fidẽ peractæ mortis impleuit.cum non ſe moueret:fecit fidem tanquam ſi uere mortuus eſſet. Aeſtu ſolutus.nimio feruore necatus. Effertur. extra balineum portatur a conſciis tanquam mortuus;nam efferri proprie dicuntur cadauera ad ſepulturam. Excipiunt. ab interfectoribus Macedonem tollunt. Vlulatu.lugubri uoce.Excitatus.expergefactus.Frigore.qd modicum aſtringit corpora:& excitat.(Et iam erat tutum)nunq̃ enim auſi fuiſſent mali quicquam ſeruiq̃ nequã præſentibus bonis. Refocillatus:reparatus:reſtauratus. Vltionis.qa ſerui ſunt puniti.apud iuriſconſultos multis quæritur qui ſeruorum ueniant puniendi occiſo domino:ubi Vlpianus Iuriſconſultorum præſtantiſſimus reſpondet pariter condemnandos: qui ei auxiliũ nõ tulerunt: quoties potue-

ſigurare uarie niſi eruditis negatum eſt. Nec uero affectanda ſunt ſemper elata:& excelſa.nam ut in pictura lumen non alia res magis: q̃ umbra cõmendat:ita orationem tam ſummittere:q̃ attollere decet.Sed quid ego hæc doctiſſimo uiro? quin potius illud? ad nota:quæ putaueris corrigenda? ita enim magis credam cætera tibi placere:ſi quædam diſplicuiſſe cognouero. Vale.

C.Plinius Acilio.S.

REm atrocem nec tantum epiſtola dignã Largius Macedo uir prætorius a ſeruis ſuis paſſus eſt:ſuperbus alioquin dominus:& ſæuus:& qui ſeruiſſe patrem ſuum parum: immo minimũ meminiſſet:lauabatur in uilla Formiana:repente eum ſerui circumſiſtunt; alius fauces inuadit:alius os uerberat:alius pectus: & uentrem:atq; etiam(fœdum dictu)uerenda contundit:& cum exanimem putarent:abiiciunt i ſeruẽs pauimentum:ut experirenť: an uiueret. Ille ſiue quia non ſentiebat:ſiue quia nõ ſentire ſimulabat: immobilis:& extẽtus fidẽ peractæ mortis impleuit. Tũ demũ quaſi æſtu ſolutus effertť: excipiunt ſerui fideliores:concubinæ cum ululatu:& clamore concurrunt:ita: & uocibus excitatus: & recreatus loci frigore:ſublatis oculis:agitatoq; corpore uiuere ſe(& iam tutum erat)confiteť.diffugiunt ſerui:quoy magna pars cõprehenſa eſt: cæteri requirunť.Ipſe paucis diebus ægre refocillatus nõ

runt aduersus uim opem ferre. Vindicatus.sumptum suppliciũ de cõplicibus adhuc illo uiuẽte. Obnoxii.subiecti. Quisquã.dñs. Iudicio.iure:merito:rõne. Scelere.imanitate seruorũ. Hæc.dicta sint. Quid ꝑterea.dices noui est. Quid?repetit q̃ dicere potuisset Acilius:& infert nihil noui eé. Feriatus. ociosus:festus. Cõtexi. scribi. Publico balineis publicis. Ominosa malũ omen portendens. Eius. Macedonis. Vt daret transitũ.ut liberaret ĩgressum:& spacium transeundi ꝑberet. Cõtumeliæ despectus:dum manu percutitur. Gradus.ascensus:incrementa:minor enim contumelia q̃ mors.

sine ultionis solatio decessit.ita uiuus uindicatus: ut occisi solent: Vides quot periculis: quot cõtumeliis:quot ludibris simus obnoxii.nec ẽ ꝙ quisquam possit esse securus: qa sit remissus: & mitis: non enim iudicio domini: sed scelere perimunt. Verũ hæc hactenus. Quid præterea noui? quid? nihil:alioquin subiũgerem: nam & charta adhuc supereſt:& dies feriatus patitur plura contexi. addam quod opportune de eodem Macedone succurrit.Cum in publico Romæ lauaretur notabilis:atq; etiam:ut exitus docuit: ominosa res accidit.Eques Ro.a seruo eius:ut transitum daret:manu leuiter admonitus conuertit se: nec seruum a quo erat tactus:sed ipsum Macedonem tam grauiter palma percussit:ut pene concideret. Ita balineum illi quasi per gradus quosdam primum contumeliæ locus:deinde exitii fuit.

C.Plinius Proculo.S.

PEtis ut libellos tuos in secessu legã? examinem an editioe sint digni? adibes preces:allegas exemplum: rogas etiam: ut aliquid succesſiui temporis studiis meis subtraham:& impartiam tuis:adiicis.M.Tul.mira benignitate poetarum ingenia fouisse:sed ego nec rogandus sum:nec hortandus:nam & poeticen ipsam religiosissime ueneror:& ualidissime diligo: faciam ergo:quod desideras tam diligenter: q̃ breuiter. Videor autem iam nunc posse rescribere:eẽ opus pulchrum:nec supprimendum:quantũ æstimare licuit ex iis:quæ me pręsente recitasti: si modo mihi non imposuit recitatio tua:legis enim suauissime:peritissime.confido tamen me non sic auribus duci:ut omnes aculei iudicii mei illarum delinimentis restringantur:hebetentur fortasse: & paululum retundant: euelli quidẽ: extorqueriq; non possunt. igitur non temere iam de uniuersitate pronuntio:de partibus experiar legendo.

PEtis.Rogãti Proculo: ut uersus suos emẽdaret:& an publicandi essent iudicaret.respondet se libentissime susceptuꝝ tale honus:iamq; uideri dignos editioẽ: nisi deceptus fuerit suaui eius recitatioe.

Secessu.ruri.Exẽplũ.Ci.qui fouit poetas.succissiui.subcisi:subtracti a rebus urgentibus Pli.senior in præfatione suæ historiæ succissiuis tẽporib9 ista curamus. uocabulũ apuleianũ:quo.M.Tul.Tranquillus Gel.ét utunt: succissiuũ interdũ significat reliquũ:superfluũ: inutile.M. Tulliũ.extat adhuc oro pro Archia poeta ꝑceptore:q̃ eum ciuitate Romana donatũ:& dignũ qa poeta ꝓbat.fuit.n.Cic. puer ad carmẽ nõ mediocriter iclinatus: ut libellis qbusdã uersibus editis ingeniũ eius primũ eluxerit:postmodũ in secessu hæc studia exercuit:& i urbe interdũ nõ pauciores qngẽtis uersib9 p singulas noctes cõponere solitũ tradiderunt:nã multa trãstulit ex Demetrio:& Aratum latinũ fecit.Balchionas. Vxorium: Nilum metro pãxit. sed q̃to maiorẽ laudẽ soluta oratione meruit:tãto minorẽ uersu inuita(ut inqt Mar.)minerua. Poeticẽ.artẽ scribẽdæ poeseos.est.n.fictæ ueræq; narrationis cõgruẽti rythmo:uel pede cõposita metrica structura ad utilitatẽ: uoluptatemq; accõmodata: distat autẽ a poemate:& poesi: quod poeticæ ars ipsa intelligit:poema autẽ pars opis:ut descriptio armorũ Achillis:poesis cõtextus: & corp9 toti9 opis effecti:ut Ilias:Odyssea: Aeneis:autho.hẽo Marcel. Aphthoniũ: Diomedẽ: Ephestionẽ: Dona.aũt putat poesin esse unius carminis plures libros. Religiosissime.tanq; rẽ diuinã:& sanctã: nã q̃si diuino quodã spiritu afflant poetæ:q̃re suo iure nr̃ ille Ennius sanctos appellat:qd' quasi deorũ aliquo dono: atq; munere cõmendati nobis esse uideant. hæc Cicero pro Archia. Nec supprimẽdũ.nõ continẽdũ domi:sed publicandũ.

Succissiuũ

Ci.poetica

Poetica

Poema

Poesis

Mihi nõ imposuit.nõ me decepit. Suauissime.miro cũ lepore. Peritissime.cũ maxima arte. Auribus duci.oblectamentis audiendi trahi:& affici. Aculei. igniculi:stimuli:diminutiuum ab acu: a quo aliud aculeolus deducit in usu apud Mart. Delinimẽtis.blãdiciis. Refringãt.reprimãt. minuãt. Hebetent.debilitẽt. Retundãt.refringẽt. Extorqueri.puim extrahi. Temere.frustra.inconsulte. Tran.pro fere posuit:nec temere inqt unq̃ triclinio abscessit:nisi distẽtus:ac madẽs:& in Tito pestilentia q̃ta nõ temere alias.in quẽ sensum pariter Plinius senior frequẽtius usurpauit. Vniuersitate.toto ope.

Aculeus

Temere

ADnotaſſe:probat exéplo alia eſſe clariora:alia maiora facta:nã Arria:nõ minora fecit dũ uideret.q̃ dũ morereť:& tñ magis laudatur uox eius porrigentis marito gladium:Pæte nõ dolet:quã dum mortuũ filiũ uiro ægrotanti uiuũ ſimulat:& exulẽ nauicula proſequitur. Adnotaſſe.aĩaduertiſſe. Clariora.illuſtriora:magis cognita. Illius.ad differentiã filiæ Arriæ: quæ Thraſeæ uxor fuit. Marito.Cæcinnæ Pæto. Exemplũ.qa ſe prius interfecit.Mart.Caſta ſuo gladium cũ traderet Arria Pæto:Qué de uiſceribus traxerat ipſe ſuis:Si qua fides:uulnus: qd' feci: nõ dolet inquit:Sed quod tu facies: hoc mihi Pæte dolet. Multa.fortiter geſta. Auiæ. prioris Arriæ Cæcinnæ uxoris. Hoc.ſe interficere: & maritũ ad idẽ impellere.

Obſcuriora.minus uulgata. Cæcinna Pætus. decipiunť qui exiſtimant Arriã iſtã i morte ſua:& mariti cõſtantia celeberrimã Pæti Traſeæ uxorẽ: cum non hæc:ſed eius filia pari noĩe Arria fuerit. illos autẽ fefellit:q̃ uterq̃ & Cæcina: & Thraſea:cognominatus eſt Pætus: opinantes unum tñ fuiſſe Pætũ. apud Dionis abbreuiatorẽ mendoſe ſcriptũ eſt de Arria τουκαικιννου γυναικα του.i.mulier cæcinnæ cõſulis ꝑ τουκαικιννου γαμετου.i. uxor Cæcinnæ Pæti. Filius. Cæcinnæ & Arriæ.Mortiferæ.cũ periculo mortis. legiť etiã utriq̃ pro uterq̃. Ob alia.pp bonã indolẽ:& moꝛ elegantiã. Huic. filio. Funus exequiaꝛ pompã:aliqñ ipſum officiũ ſignificat: ut apud Terẽtiũ: interdũ cadeuer:ut apud Vir.ſic appellatũ authorib9 Donato:& Seruio a funalibus:quæ intra cærã ſunt:nã funes incenſos maiores noctu mortuis ꝓferebãt. generalius eſt funus:quã exequiæ:eſt.n.tota pompa tã domeſtica q̃ extrinſeca:exequiæ uero tm̃ in uia dum funus ꝓcedit.

Eius.mariti. Cõmodioré. ualidioré conualeſcenté. Interroganti. marito.

Vincerent.patientiã Arriæ. Prorũperent.cum impetu exirent. Egrediebať. a cubiculo pæti.Dolori dabat.flet9 ſpargebat:& triſtabať. Satiata.flendo. Cõpoſito.formato in lætioré habitũ.Redibat.ad maritũ, Orbitatẽ. filii obitum.

Illud.facinus. Eiuſdẽ.Arriæ. Stringere ferrũ.gladiũ denudare ab eo qd ꝓcedit.ſtrictã aciẽ ferri ꝑ nuda Vir.poſuit ſtringere itẽ amplecti ſignificat:ut apud Senecã adulterã ſtrinxit:& defrondare:ac leuigare:nã ſtricta folia ex arboribus dixit Cæſar: & Vir.frondes:ac remos.Marcellus inſup ſtricturas appellari uoluit ſcintillas q̃ de feruẽti ferro emittunť. Perfodere pectus. Arria Meſſallinæ familiaris:cũ maritũ Cæcinã morti deſtinatũ itueretur.deliberauit & ipſa mori:ĩmo uiꝛ meticuloſum cõfirmauit enſe primũ ſe cõfodiẽs:deĩde illi tradẽs his quidẽ uerbis:en ferite:nõ doleo:q̃re multis celebrata fuit.Pæte nõ dolet.uulnus qd' ego feci:ſed qd' tu facies. hæc ẽ illa uox ĩmortalis:ac pene diuina:neq̃ moueať aliqs ꝓter lr̃aꝛ regulas Scdm dixiſſe dolet uulnus:cũ Mart.idem argumẽtũ tractans piter dixerit:& lib.xi.dẽtes dolore Glyceræ:&.xii.nõ aures dolere:ſed capillos.Oui. Cor dolet:atq̃ ira mixtus abũdat amor:& alibi id ipſum indoluit Iuno.Iuue.Protinus añ meũ qcqd dolet exue limẽ·Prudẽtius:Hic oẽ quicqd lancinamur nõ dolet:Dolet qd' cruor pectori inſedit tuo.Aeternitas.famæ ĩmortalitas:quare in hoc nõ tm̃ admiranda:cum præmiũ conſtantiæ intueretur. Quo.circo. Abdere.ſupprimere: Sine præmio. quia nemo aderat: qui talia poſſet monumentis mandare.

Matrẽ agere.ſimulare illũ adhuc uiuere:mõſtrare ſe mĩrem.agere fabula:repreſentare ſignificat: agere ĩterdũ audire:alibi dicere:itẽ tractare:ĩpellere:mouere.Donatus ſic diſtinguit.agere ẽ aliqd :neceſſarium facere:agitare uoluptuarium:ut agitator equorũ. Scribonianus arma.Furius Camillus Scribonianus

Dionis locus

Funus

Exequiæ

Stringere

Dolet uulnus

Agere
Agitare

C.Plinius Nepoti.S.

ADdnotaſſe uideor facta: dictaq̃ uiroꝝ: fœminarũq̃ alia clariora eſſe:alia maiora.cõfirmata é opinio mea heſterno Faniæ ſermone. Neptis hæc Arriæ illius: q̃ marito: & ſolatiũ mortis & exemplũ fuit:multa referebat auiæ ſuæ non minora hoc:ſed obſcuriora:quæ tibi exiſtimo tam mirabilia legenti fore:q̃ mihi audienti fuerũt.Aegrotabat Cæcinna Pætus maritus eius:egrotabat:& filius:uterq̃ mortifere ut uidebať.filius deceſſit eximia pulchritudine:pariq̃ uerecundia:& parẽtibus nõ minus ob alia carus: q̃ q̃ filius erat.Huic ita illa funus parauit: ita duxit exequias:ut ignoraret maritus.quinimo quoties cubiculũ eius intraret:uiuere filium:atq̃ etiã commodiorem eſſe ſimulabat: ac perſæpe interroganti quid ageret puer:reſpondebat:bene quieuit:libenter cibum ſumpſit:deinde: cum diu cohibitæ lachrymæ uincerent:prorumperentq̃: egrediebatur. Tunc ſe dolori dabat.faciata ſiccis oculis:cõpoſito uultu redibat tanq̃ orbitatem foris reliquiſſet.Præclaꝛ quidem illud eiuſdem: ferrum ſtringere: perfodere pectus: extrahere pugioné: porrigere marito:addere uocem immortalem: ac pene diuinam:Pæte non dolet: ſed tamen iſta facienti: dicentiq̃ gloria: & æternitas ante oculos erant:quo maius eſt ſine præmio æternitatis: ſine præmio gloriæ abdere lachrymas:operire luctũ. amiſſoq̃ filio ẽt mrem adhuc agere. Scriboniãus

Dalmaciæ legatus.bellū ciuile molitus legiones multas:fortiſſimaſq; ad ſacramēti mutationē pellexerat: & cū nō dubitaſſet citra bellū Claudiū imperatorē poſſe terreri:cōtumelioſa:& minaci epla eum cædere iperio iubet:uitamq; ocioſam in priuata re gerere. dubitauit Claudius adhibitis principibus uiris an obtemperaret:ſed die dicto:ut in unum undiq; ad nouum imperatorem conueniret: neq; aquilæ ornari:neq; conuelli quoquomodo ſigna:moueri ue potuerunt:exercitus tanta:& tam inuſitata fide miraculi motus:& in pœnitentiam uerſus imperatorem Scribonianum quinto ſtatim die deſtitutum interfecit:ſeſeq; ſacramento prioris militiæ cōtinuit.hæc ſumpta a paulo Oroſio: & Tranquillo.alii hunc motum altius repetentes longius etiā exequuntur. Cum Romani de moribus Claudii deſperarēt a multis īſidiis petitus eſt: præſertim ab Annio Vinicio:qui ad Furiū Camillum Scribonianum Dalmatiæ legatū miſit: & perſuaſit:ut arma aduerſus Claudium ſumeret:at militibus nō parentibus manu propria ſe tranſuerberauit Claudius hac defectione.conſternatus plurimum ſibi metuebat.tamen illius morte cognita confirmatus eſt:& donatiuo militib⁹ diſtributo: qui in partes Scriboniāi fuerant cōquiſitos:& eoſq; plurimos deprehenſos occidit: multi inter quos Vinicius ſibi manus intulerūt.Meſſallina: & Narciſſus libertus cum reliquis hac oblata occaſione nulli potentum pepercere: niſi quis:aut pecunia: aut gratia: quāuis nocētiſſimus periculum ſubterfugit: nā

Camillus Scribonianus

arma in Illyrico cōtra Claudium mouerat: fuerat Pætus in partibus.occiſo Scriboniano Ro.trahebaſ.erat aſſenſurus nauem. Arria milites orabat. ut ſimul imponeretur: nempe enim inquit daturi eſtis cōſulari uiro ſeruulos aliquos:quorum ema nu cibū capiat: a qbus ueſtiaſ: a quibus calciet: omnia ſola præſtabo.non impetrauit.cōduxit piſcatoriam nauiculam: ingēſq; nauigium minimo ſecura eſt. eadem apud Claudium uxori Scriboniani cum illa profiteret indicium: ego inquit te audiam:cuius in gremio Scribonianus occiſus ē: & uiuis:ex quo manifeſtū eſt ei cōſilium pulcherrimæ mortis nō ſubitum fuiſſe.quinetiā cū Thraſea gener eius deprecaret:ne mori pgeret: interq; alia dixiſſet:tu uis ergo filiā tuā:ſi mihi pereundū non uiri tantū:ſed & mulieres trucidatæ ſunt. Ad hæc Tacitus Scriboniani filius inquit clæmentia Claudii reſeruatus poſtea quaſi finem principis per Chaldeos ſcrutaret in exiliū actus eſt.Illyrico. Illyris.p uincia Pannoniam ſeptentrionē uerſus:meridiē uero:adriaticū mare diſterminat:optimis portubus pp adiacentes inſulas illuſtrata.aduerte ab aliis ſcriptoribus dici mota eſſe arma in Dalmatia:a Secundo in Illyrico:ſunt aūt puinciæ contiguæ. Fuerat in partibus.fauerat Scriboniano:& ſecutus erat illū cōtra Claudium. Occiſo.pet ſe:uel milites.Secūdus a militibus ſcribit occiſum. Trahebaſ.ab Illyrico. Arria.uxor eius:quæ una in prouincia fuerat. Imponeret.in eandē nauē.Cōſulari.Cecinnæ: qui geſſerat conſulatū. Oīa. pdicta. Vxori.Iuniæ.q defectionis Scriboniani cōſcia relegata eſt:quare īpatiens annexa eſt ét crimini:quo deīde filius in exiliū actus eſt. Profiteret indiciū.ſpōte indicaret coniurationis mariti cōſcios cōtra Claudiū. Et uiuis.neq; tu una occubuiſti. Nō ſubitū.ſed multo ante puiſum:& ex rebus anteactis decretum Thraſea gener.P.Thraſea Pætus patauii ortus uir egregius:& malis tpibus clarus nā exercebant miris modis iter Neronē:& Thraſeā inimicitiæ:ueq; cuidā multa criminoſe iactāti.atq; cām ſuā pperā iudicaſſe dicēti obſtitit Nero:tmq; abfuit: criminibus de in imico cōtra ueritatē aſſentiri:ut exclamauerit utinā tā me Thraſea diligat.q iudex æquus & rectus ē.huic Cecīna filiā Arriā deſpōſauit:ex qua Fanniā ſuſcepit. Filiā.Arriā. Pereundū.uiolēter.Nero uirtutē ipſam excindere cōcupiſcens Thraſeæ infenſus accedētibus cāis:q ſenatu egreſſus anteq aliud decerneret: cū legeret epla de matris Agrippinæ nece:& de natali eius:ut inter nephaſtos eſſet:referret:q in municipio ſuo ægiſſet tragœdiā more patrio in quodā feſto:qd celebrabaſ trigeſimo quoq; anno:qd Iuuenaliū ludicro paq; expectabilē operā pbuerat:q mitiora i ptorē Antiſtiū ob pbroſa in Neronē cōpoſita caria cēſuerat: & obtinuerat:& ſpōte abſens:cū diuini honores Poppeæ decernerenſ:fuerat:neq; funeri interfuerat. ea re nouauerat Capito Cōſutianus flagitioſus:& Thraſeæ inimicus:qd authoritate eius repetūdaq; cōcidiſſet:deīde illa obiiciebat:q pricipio anni ſolitus eēt ſolēne iuſiurādū uitare: nūcupationib⁹ uotoq; non adeſſe:nunq p ſalute principis imolaſſe:nunq pulſantē citharā audiuiſſe:neq; laudaſſe:neq; p ſacra illi⁹ uoce ſacrificaſſe:& triēnio nō introiiſſe curiā ſolitus oli aſſiduus adeſſe uulgaribus patrū conſultis tanq pñtibus offenderet. Quare cū ei mortis arbitriū datū eēt. Quæſtor cōſulis ad eū in ortis agentē miſſus. etiā tū maxīe intentū Demetrio cynicæ inſtitutionis doctori:donec aduenit Domitius Cæcilianus ex intimis amicis:& illi qd ſenatus cēſuiſſet expoſuit.uocato igit ppius Quæſtore:& utriuſq; brachii uenis inciſis effuſo cruore humū ſpgēs.libemus īquit loui liberatori.dicere ſolebat parcere Neroni adulatoribus:ſi iō poſſent crudelitatē eius fugere:ſed eū pariter & ipſi trucidarenſ melius eſſe non ſeruiliter perire:cū fama poſt ſe duratura eſſet:illoq; uero tm:q iugulati eēnt:illud pterea frequēter ſecū uſurpabat: me Nero īterficere pōt:lædere nequaq:alii ſcripſerūt Thraſeā mori iuſſum ob uultus triſtitiā: & aſperitatem.hiſtoriā collegimus ex Tacito:Dione:& Plutarcho. Mori mecū. Thraſea referēte Tacito uxorē

Illyris

Thraſea Pætus

Thraſeæ Mors

Arriã tentantẽ mariti ſuprema:& exemplũ Arriæ matris ſeq; : monuit retinere uitam:filiæq; Fanniæ cõi ſubſidiũ unicũ non adimere:quæ uiri dicto obediens uſq; ad Traiani tẽpora ſuperuixit. Auxerat curã. intenderat diligentiam. Cuſtodiebaſ.ne ſe interficeret. Senſit.aĩaduertit Arria cuſtodiri ne ſibi manus inferret. Nihil agitis.exemplo Catonis:& Portiæ.illi.n.ſecundũ Plutarchũ dixit:ſi caput parieti liſero:aut ſpiritũ præcluſero facile mori poſſum.de hac aũt Mar.Coniugis audiſſet fatũ cũ Portia Bruti:& Subtracta ſibi quæreret arma dolor:Nondũ ſcitis ait mortẽ non poſſe negari . Crediderã ſatis hoc uos docuiſſe patrẽ.Dixit : & ardẽtes auido bibit ore fauillas.I nunc & ferrũ turba moleſta nega. Male. dolentius. Impegit.impulit:percuſſit. Refocillata. reparata:reſtaurata. Durã.difficilem:longioré. Illo.dicto. Per hæc . cõſtantiæ: & fortitudinis ꝓludia. Illud . Pæte non dolet. Hæc.præexercitamenta. Circũ fa.t.uulgat. Colligitur. comprobatur.

REcte ne.Anxius ꝓ ſalute Seruiani quod iãpridẽ nihil ſcriberet:rogat: ut ſtatim tabellario miſſo nunciet quid faciat. nõ mediocriter dubitandũ Seueriano an Seruiano ſcripta fuerit epl'a : nã utrunq; nomen legiť in exẽplaribus etiam manu ſcriptis.Secundus lib.ix. Seruianum uirum exactiſſimũ nominat.Spartianus ſæpius in Adrião refert Seruianum uirum ſummæ authoritatis:ná Iulius Seruianꝰ legatus Pannoniæ ſub Traião fuit: & eo imperante bis conſulatum geſſit ſemel cum Subſurano:illi Adriani ſoror Paulina nupſit.cui is imperator tm̃ detulit: ut uenienti de cubiculo ſemper occurrerit: tertiũ cõſulatũ ne eſſet ſecundæ ſniæ nõ petenti:ac ſine præcatione conceſſit.filiã habuit quã Fuſco Salinatori deſtinauit: cũ incidiſſet Adrianus i morbũ lætalem factus de ſucceſſore ſolicitus primũ de Seruiano cogitauit:poſtea q̃ſi affectatorem iperii:qd' ſeruis regis cœnã miſiſſet: qd' in ſedili regio iuxta lectũ poſito ſediſſet:qd' erectus ad ſtatiões militũ ſenex nonagenarius ꝓceſſiſſet: mori coegit.re uera ne ſibi ſupſtes eẽt Flauius Vopiſcus recitat epl'am Adriani ſcriptã Seruiano conſuli.

Seruianus

Seueriãus

Gellius Seruilianũ uiꝝ ſuæ ætatis doctiſſimũ teſtaſ.at Dion Seuerianũ uocat . eũ inquit Traianus ſucceſſorẽ aliquando:& dignũ iperio iudicauit:nã in cõuiuio olim quæſiuit ab amicis:ut decẽ noiarent uiros:quibus ſumma reip.& regꝫ faſtigiũ demãdari poſſet:tũ uero cõpreſſo aliqãtulũ ſermone: nouem dixit ꝓ uos diſcere cupio:unũ ego Seuerianũ hẽo:hũc cũ Fuſco eius nepote:q; Cõmodi adoptionem ægre ferre uideréť ſuſpectos:& inuiſos occidi iuſſit Adrianus:Seuerianũ nonagenariũ:alteꝫ decẽ & octo annos natum.ſed Seuerianus priuſq̃ iugulareť igné popoſcit:atq; incenſo thure.uos inquit deos teſtor me nihil mali cõmiſiſſe Adriano hoc tm̃ imprecor:ut cũ mori cupiet:nõ poſſit.Seueriani Africæ proconſulis meminit Apuleius:& Lucianus i ſermone:cui titulus quomõ hiſtoria ſcribenda ſit. Seuerianũ refert: itẽ Vlpianus Seuerianũ cõſulẽ Adriano iperante:apud quẽ.ff.quinto mẽda inoleuit:ubi commemorat Adrianũ reſcripſiſſe Seriano aut igiť.Seruiano:aut Seueriano ex p̃cedentibus legendũ. Omnia. tua ſe habent. Scrupulũ.dubiũ.difficultatẽ.Terentius in andria.at mihi etiã unus ſcrupulus reſtat . tráſlatio a ſcrupulo lapillo:q; nos in calceo latẽs plærũq; offendit:unde idẽ comicus alibi inieci ſcrupulũ: & aſperas ſalebroſaſq; uias ſcrupuloſas dicĩus.ſcrupulus ꝓterea põderis genus.Mar.libras:ſcrupulos:ſextulaſq; dicit.at neutro gñe iugeri ꝓs minima ẽ:decẽ ſ.pedes:& lõgitudine:& latitudine quadratũ. Par.nõ poſſum pati hanc difficultatẽ:neq; mea cõſtantia tollerare. Data opa.ob hãc ſolã rõnẽ. Viaticũ. uiæ neceſſariã ipenſam:quæ ꝓficiſcenti erogaſ .græci εφοδιον dixere:ſed interdũ ꝓ facultate:& paratu latini ſunt uſi:ſicut illi εφοδιον παιδειας ο πλουτος ναιγαγιας.i.facultas uirtutis diuitiæ & uicii. uiaticulum ꝓr diminutionem dixit Caius.ff.v.& pariter Apuleius:qui lib.vii.uiagiũ ꝓ itinere uſurpauit. Præmiũ. laboris mercedẽ ꝓter uiaticũ. Quod opto.te bñualere.Si ualere:correctio:nõ.n.bñ ualet: qui aliquibꝰ animi paſſionibus perturbaſ.Capite.amiciſſimo.uita tua mihi amiciſſima: Quicq̃d.omne malũ quod

Scrupulus

Viaticum

Viaticulũ

Viagium

fuerit:morí mecum:reſpondit:ſi tãdiu : tantaq; cõcordia uixerit tecũ:q̃tũ ego cũ Pæto: uolo. Auxerat hoc reſponſo curã ſuoꝝ:attẽtius cuſtodiebaſ. ſenſit : & nihil agitis inquit : poteſtis.n efficere ut male moriar:ne moriar nõ poteſtis.Dũ hæc dicit: exiluit cathedra: aduerſoq; parieti caput ingenti impetu impegit : & corruit : refocillata : dixeram inquit uobis iuenturã me quãlibet durã ad mortem uiã:ſi uos facilẽ negaſſetis . Videnť ne hæc tibi maiora illo Pæte nõ dolet:ad qd' ꝓ hæc peruentũ eſt:cũ interim illud quidem ingens fama : hæc nulla circumfert. Vnde colligitur quod initio dixi:alia clariora eſſe:alia maiora.

C.Plinius Seruiano.S.

REcte ne oĩa:quod iãpridẽ epl'æ tuæ ceſſant ? an non oĩa recte : ſed occupatus es tu ? an nõ occupatus ? ſed occaſio ſcribẽdi uel rara:uel nulla ? Eximie hũc mihi ſcrupulũ: cui par eſſe non poſſum:eximie aũt:ul' data opa tabellario miſſo.ego uiaticũ:ego ẽt præmiũ dabo . nuncíet mõ qd' opto.ipſe ualeo: ſi ualere ẽ ſuſpẽſum: & anxiũ uiuere:expectantẽ in horas:timentẽq; ꝓ capite amiciſſimo quicquid accidere homini pot

OFficium. Seuero ſcribit in ſenatu orationem panagyricã dixiſſe: deinde recitaſſe quibuſdam amicis cũ ſumma auditoꝝ attentione: quare & principẽ Traianũ: & ſua tempora laudat: qb⁹ ſpretis adulationibus grauia: & ſeuera placerẽt. Seueros per ea tẽpora multos fuiſſe cõperio. Curtiũ Seuerũ præfectũ recitat Tacitus. Septimii Seueri doctrinã laudat Statius in ſyluis. Seuerus. Seuerum doctũ fuiſſe Mart. lib. xi. teſtat: & Deciũ Seuerũ iperãte Seuero claruiſſe Iuriſcõſultus: ſicut idem Iulii Seueri meminit: qui Dione tradẽte a Britannia ĩ iudæos deficientes ab Adriãno miſſus eſt: uir iuſtus & ſapiens: dignitate: & authoritate inſignis: poſtmodum regendæ Bithynniæ deſtinatus. Officium conſulatus. qa conſul creatus erã: ideo Traiãno gratias ægi: qd' ſecutus eſt Auſonius p cõſulatu ſuo Gratiãno pricipi gras agẽs. Reip. noie. ex authoritate reip. & iperio ſenatus: ſicut ipſe refert in eadẽ oõne. Ad rõnẽ. ſecũ dũ reſpectũ, Loci. ſenatus: ĩmo ſenatorũ: apud quos breuius dicẽdũ erat pp reuerẽtiã. Tẽporis. Sæculi nr̃i: quo liberi⁹ fari licebat. Ex more. ad imitationẽ aliorũ. Spacioſius. pluribus uerbis. Vberius. eloquẽtius. Suæ ppriæ: ſolius Traiani: fuerunt. n. in eo uirtutes fere diuinæ. Magiſtro. rectore: doctore: nam Plato libru de regimine pricipũ ſcripſerat: & Xenophõ dialogũ de tyrãnide. Sub exẽplo. ad imitationẽ Traiãi: exẽplo. n. magis: q̃ uerbis mouemur. Niti. cõtẽdere. Honeroſũ. magni põderis: ne p̃termittẽda dicamus: & dicenda omittamus. Superbũ. ut iferior ſuperiori p̃cipiat: & tm̃ ſibi arroget. Per hoc. hac rõne: ductu figurato. Lumẽ. ſpecioſum exẽplũ. Specula. loco edito: e turri: trãſlatio a nauigãtib⁹: q ſolẽt dirigere curſum ſuũ ad lampadẽ i ſpecula portus accẽſam. Arrogãtiæ nihil. hẽt: ſic. n. uitat' ſupbia: & par utilitas ſeq̃t'. Librũ oõnẽ panagyricã. Codicillos. epl'as. Libellos ſupplicationes. Vacat Romæ. uacui ſunt ab officiis ĩ urbe. id qd' lib. x. Martialis cõquerit'. Fœdiſſimis tẽpeſtatibus. turbidis: & tẽpeſtuoſis diebus: fœdũ eſt pluſq̃ turpe: iterdũ crudele ſignificat: iccirco Saluſtius fœdos oculos dixit. Tertiũ diẽ. ut totã oõnẽ recitarẽ: relinquebat'. n. tertia ps eius recitanda: Mihi. mea cã. Honorẽ. audiẽdi diligẽtiã. Studiis malo. crediderim id factũ potius pp ſtudia. Extincta. deperdita ſuperiorũ & principũ ſæuicia p̃ſertim liberiora ſtudia: ut ſatyra: & hiſtoria. Fœdum.

Refouentur. reſpiciuntur ſub Traiano: nam Iuue. ſub eo ſuum opus publicauit: & cõpoſuit: q nõ diſſimulat identidẽ ſed iprimis. vii. Satyra. Tacitus uero: & Trãquillus ſuas hiſtorias. Cui materiæ. demõſtratiuo generi: & ſolutæ oõni: quæ minus tenet auditorẽ an magis: qua ſolebãt iperatores cõmẽdare. Sedulitatẽ. p triduũ audiẽdi diligẽtiã. Nẽpe. p̃ſtiterunt ei materiæ hãc ſedulitatẽ: quã quoq; p̃ſtiterãt in ſenatu cũ primũ dixi: perinde ac ſi iferret: q nõ tm̃ deberent capi in recitatiõe eius oõnis: quã ſemel audiuerãt. Perpeti. totã audire. Neceſſe erat. pp pñtiã Cæſaris: quis eſſet moleſtũ: & graue audiẽtibus. Pũcto. monumẽto: q̃tulo ſpacio. M. Tullius p Cluẽtio: neq; poſtea Larini pũctũ tpis moratus eſt. Solebamus. ſub malis iperatoribus. Quã prius. nũc dicant': iã. n. adulatio oĩa noua excogitauerat. Liberius. uerius. cum ub Domitiano capitale fuerit laudare bonos. i. ueꝝ dicere. Accedet laudibus. ad alias eius laudes ad-

C. Plinius Curio Seuero. S.

OFficiũ cõſulatus iniunxit mihi: ut reipu. nomine principi gratias agerem: quod ego in ſenatu cum ab rationem loci: & temporis ex more feciſſem: bono ciui conuenientiſſimum credidi eadem illa ſpacioſius: & uberius uolumine amplecti. primum ut imperatori noſtro uirtutes ſuæ ueris laudibus cõmẽdarent': deinde ut futuri principes: non quaſi a magiſtro: ſed tamen ſub exemplo p̃monerentur: qua potiſſimũ uia poſſent ad eandem gloriã niti. Nam præcipere qualis debeat eſſe princeps pulchrũ quidẽ: ſed honeroſum: ac prope ſuperbum eſt: laudare uero optimum principem: ac per hoc poſteris uelut e ſpecula lumẽ: qd' ſequãtur: oſtẽdere: idem utilitatis hẽt: arrogantiæ nihil. Cœpi aũt non mediocrẽ uoluptatẽ: q; hunc librum cũ amicis recitare uoluiſſem: non per codicillos: non per libellos: ſed ſi cõmodũ eſſet: & ſi ualde uacaret admoniti (nunq̃ porro: aut ualde raro uacat Romæ: aut commodum eſt audire recitantẽ) fœdiſſimis inſuper tempeſtatibus p biduum cõuenerunt: cũq; modeſtia mea finem recitationi facere uoluiſſet: ut adiicerem tertiũ diem exægerunt. Mihi hunc honorem habitũ putẽ. an ſtudiis? ſtudiis malo: quæ ꝓpe extincta refouentur: At cui materiæ hanc ſedulitatẽ præſtiterunt? nempe quã in ſenatu quoq; ubi perpeti neceſſe erat; grauari tamen uel puncto temporis ſolebamus: Eadem nunc: & qui recitare: & q audire triduo uelint inueniuntur: nõ qa eloquẽtius q̃ prius: ſed qa liberius: ideoq; ẽt libẽtius ſcribit'. Accedet ergo hoc quoq; laudibus principis noſtri: q; res antea: tã iuiſa: q̃ falſa: nũc: ut uera: ita

detur hæc etiam. Res laudatio panagyrica. Antea.ſub malis imperatoribus. Nũc Traiano principe.
Amabilis.grata. Studium.attentam operam. Seueriſſima quæq;.ſcripta admodum auſtera:& gra-
uia. Satiſfacere.placere. Non multis.paucis doctis:quibus ſolebat ſua committere. Omnibus. pro
communi utilitate. Hac ſeueritate aurium.iudicio audientium libenter ſeuera ſcripta. Olim.ſub Ne
rone qui cantu:& muſica oblectatus adeo ut in certamen ſæpius deſcenderit:& aduerſarios quaſi plane
eiuſdem conditionis obſeruarit:captarit:infamarit:maledictis inceſſerit:ac ſi qui arte præcellerent cor-
rumpere etiam ſolitus fuerit: inde peſſi-
mum cantandi genus:dum principi ma-
le cantãti cædunt:introductum . fuit.n.
exiguæ:& obſcuræ uocis. quare non im
merito Ariſtoxenus apud Athenæũ in
quit poſtquam theatra in barbaros mo
res fluxere:& multum a prioribus deſci
uere:publice ipſa muſica defecit:paucisq;
ſciunt q̃lis olim fuerit:nunc muſicæ mo
di peſſimi introducti:quibus qui utunt
pro humanitate molles fiunt:pro tempe
rantia libidinoſi. Theatra.quæ inſtitu
ta ſunt ad deoꝝ immortalium ludos: &
populi uoluptatem:id græcorum inuen
tum.unde etiam nomen.latine arena di
citur nulla ferme Italiæ ciuitas fuit no-
bilis:quæ theatro careret.inſtituto igit̃
quinquennali ludicro Romæ a Nerone
ſecundum Tacitum ad morẽ græci cer-
taminis uariam famam fuiſſe conſtat:
quippe erant:qui.Gn.quoq; Pompeium
incuſatum a maioribus ferrent:qd̃ man
ſuram theatri ſedẽ poſuiſſet:proceres ro
mani ſpecie orationum:& carminũ ſce-
na(nam & ea in theatro conſtituebatur)
polluantur? an decurias equitum egregi
um iudicandi munus expleturas? ii fra-
ctos ſonos:& dulcedinem uocum perite
audiuiſſent? Eadem theatra.tranſlatio
a theatris ad ſcripta : cuius ſenſus : ſicut
olim mali principes coegerunt oratores
ad male dicendum:dum uolunt adulari
ſibi:ita nunc confido optimum impera-
torem noſtrum fieri authorem benedi
cendi. Muſicos.oratores metaphorice.
Materiæ lætioris. legit̃ ẽt latioris i eãdẽ
ſentẽtiam:quam ſcilicet latius: & copio-
ſius diffudi : q̃ priores. Conſtare ratio-
nem.poſſe me reddere manifeſtam ra-
tionẽ. Preſſius . humilius. Aſtrictius.
breuius:cõpendioſius. Hilarius. delectabilius:lætius. Exultantius.diffuſius.copioſius. Accerſita.af-
fectata:extra rẽ inſerta. Segnius.ſupina p̃ce. Auſteris illis ſeueriſq;.ueris ſcriptis:ſed auditu aſperiori-
bus:qualis ſatyra:& antiqua comœdia:cuius ſub Traiano ſcriptor extitit Virg.Ro.auſtero contrarium
est dulce. Blanda.adulatoria. Iuſta.debita auſteris:& ſeueris. Et meo:& mea cauſa.

Rufus

In cõſiliũ

Procura-
tor

amabilis facta eſt. Sed ego cũ ſtudiũ audientium:
tum iudicium mire probaui:animaduerti.n.ſeue-
riſſima quæq; uel maxime ſatiſſacere.memini qui
dem me non multis recitaſſe:quod omnibus ſcri-
pſi.nihilominus tanquam ſit eadem omnium fu-
tura ſentẽtia hac ſeueritate aurium lætor: ac ſicut
olim theatra male muſicos canere docuerunt: ita
nunc in ſpem adducor poſſe fieri: ut eadem thea-
tra bene canere muſicos doceant. Omnes enim:
qui placendi cauſa ſcribunt qualia placere uide-
rint ſcribent:at mihi quidẽ confido in hoc genere
materiæ lætioris ſtili conſtare rõnẽ: cũ ea potius:
quæ preſſius:& aſtrictius:q̃ illa:quæ hilarius: &
quaſi exultãtius ſcripſi poſſint uideri accerſita: &
inducta.non ideo tamen ſegnius precor:ut quan-
doq; ueniat dies:utinamq; iam uenerit: quo auſte
ris illis ſeueriſq; dulcia hæc : blandaque uel iuſta
poſſeſſione decedant.Habes acta mea tridui qui-
bus cognitis uolui tantum te uoluptatis abſentẽ
ſtudiorum nomine:& meo capere:quantum pre-
ſens percipere potuiſſes.

C.Plinius Caluiſio Rufo.S.

ASſumo te in conſilium rei familiaris: ut
ſoleo:prædia agris meis uicina:atq; etiã
iſerta uenalia ſunt.In his me multa ſoli-
citãt:aliqua nec minora deterrẽt.Solicitat primũ
ipſa pulchritudo iungẽdi.deide qd̃ nõ mius utile
q̃ uoluptuoſũ:poſſe utraq; eadẽ opa:eodẽ uiatico
iuiſere:ſub eodẽ ꝓcuratore:ac pene iiſdẽ hitatori
bus:qualis ſatyra:& antiqua comœdia:cuius ſub Traiano ſcriptor extitit Virg.Ro.auſtero contrarium
Aſſumo.hæſitabũdus an p̃dia ſuis uicia p̃ſtinaret Claudiũ Ru.amicũ cõſulit:exponẽs q̃cunq;
ad emẽdũ illa ſolicitarẽt:& q̃ deterrerẽt multi codices hñt Clauſiũ Ru.alii Caluſiũ:quẽ ſupra
legius cõtubernalẽ Scdi. Aſſumo te i cõſiliũ.te cõſulo:& pticipẽ cõſilii mei facio idẽ libro.vi.
euocatus i cõſiliũ a Cæſare nro.Sprianus:Adriano mos erat:ut cũ priceps cauſas cognoſceret:& ſenato
res:& equites ro.in cõſiliũ uocaret:& alios quos ſenatus ꝓbaſſet.Familiaris.domeſticæ.Prædia. rura p̃-
dia ſunt res ipſæ:p̃des hoies.i.fideiuſſores. Vicina.cõtigua. Inſerta.iteriacientia. In his.emẽdis. Soli
citant. puocant:incitant. Deterrẽt.retrahunt ab emptione. Pulchritudo.decorus ꝓſpectus agrorum
ppetuoꝝ. Vtraq;.p̃dia uetera & noua. Viatico.uiæ ipẽdio.Inuiſere ire ad uidẽdũ. Procuratore.rei ru
ſticæ curatore:cui? iperio ſubiacet uillicus:ueꝝ & ꝓ cuſtode alicuius rei neceſſariæ:ut fœtus apũ Colu.
poſuit:at Lãpridius:& multi pro co:q rõnes uectigaliũ principũ ſeruat:ſup quo iam multa p̃ſcripſimus.

Villam.domũ in agro. Tueri.reparare ne corruat. Supellectilis:reꝛ mobiliũ ad uſum domeſticũ Põponius de ſuppellectili.ſuppellex eſt domeſticũ patriſſamiliæ inſtrumentũ:qꝫ neqꝫ argento: auro ne facto:uel ueſti annumerareť:ubi paulus recenſet.quæ ſuppellectilis appellatione cõtinenť. Tubero hoc mõ demonſtrare ſuppellectilẽ tentat dicẽs eſſe iſtrumẽtũ quodã pr̃iſtamilias reꝛ ad quotidianũ uſum paraꝛ:qđ in aliã ſpẽm nõ caderet.Celſus ibidẽ author.Columella appellatiõe ſuppellectilis etiã ueſtem cõphendit. Atrienſiũ.qui habebãt curã atrii: & ſuppellectilis:nã ianitores attriẽſes dixit Apulei⁹ libro de mõdo:& columella.tum inſiſtere iubet attrienſibus:ut ſuppellectilem exponant. Vlpianus in familia attriẽſem numerat:& afferit fuiſſe ĩ uilla cultiori: ſic ſcoparios:uiridiarios:& topiarios. Topiariorum.artificum traducẽdarum:& formandarum arborum:ac herbarum ĩ uarias formas:& circinnos. Plinius ſenior lib.xii.ficus inquit indica uaſtis diffunditur ramis:quorum pondera adeo in terram curuãtur:ut annuo ſpacio infigantur:notamqꝫ ſibi propaginem faciant circa parentem in orbes quodam topiario opere:& Africanus cum Vlpiano topiarium uſurpant pro ſeruo parato arborum ornandarum cauſa. fortaſſe a funiculis dictus eſt topiarius:qbus in opere utuntur:nam reſtes Pauſanias ait topia dici.topiarium opus non in uiridis tãtum:ſed & in ſcenis ſatyricis antiquitas ſtruxit: quæ ornatæ arboribus: ſpeluncis:montib⁹:reliquiſqꝫ ægreſtib⁹ rebus in topiarii cæli ſpeciem tranſformabãtur: topiariorum autem cura fuit

Suppellectilis

Atriẽſes

Topiarius

bus habere: unam uillam colere:& ornare: alteram tantum tueri. Ineſt huic computationi ſumptus ſuppellectilis:ſumptus Attrienſium: topiariorum:fabroꝝ:atqꝫ etiã uenatorii inſtrumenti: q̃ plurimũ refert unũ in locũ conferas:an in diuerſa diſpergas.Contra uereor: ne ſit incautum rem tã magnam iiſdem tẽpeſtatibus:iiſdem caſibus ſubdere.tutius uidetur incerta fortunæ poſſeſſionum uarietatibus experiri.habet etiam multum iucũditatis ſoli:cæliqꝫ mutatio:ipſaqꝫ illa pegrinatio interſita. Iam quod deliberationis noſtræ caput eſt: agri ſunt fertiles:pingues:aquoſi:cõſtant cãpis:uineis:ſyluis:quæ materiam:& ex ea redditum ſicut modicũ:ita ſtatũ præſtant.Sed hæc felicitas terræ ibellicis cultoribus fatigatur nã poſſeſſor priꝰ or ſæpius uẽdidit pignora:& dum reliq̃ colonorũ

Inſtrm

Tẽpeſtas

poſt flatum Fauonii. Fabrorum.lignariorum:& ferrariorum. Venatori.comparati ad uenationẽ:quæ proprie ferarum eſt:nam aucupium minus uirile: Vlpia.ff.xxxiii.ſi in agro uenationes ſint puto uenatores quoqꝫ:& ueſtigatores:& canes:& cætera:quæ ad uenationes ſunt neceſſaria inſtruméti uocabulo cõtineri:maxime ſi ager ex hoc reditum habet:unde iure Secundus uenatorium inſtrumẽtum dixit.eſt autem inſtrumentum.ſecundum Vlpi.de fondo inſtructo:apparatus rerum diutius menſurarum:ſine quibus exerceri nequiret poſſeſſio:ibi inſuper idẽ Iuriſconſultus exequitur de inſtrumento rurali diligẽter Tranqui.in Auguſto inſtrumentum regium pro apparatu:& ſuppellectili regia poſuit. Conferas. cõponas:nam in unum melius cuſtodiuntur. Tam magnam.magni momenti. Tempeſtatibus. malis temporum qualitatibus.uocabulum quod utroque uerſus dici põt ut ualitudo:facinus:dolus: poeta.n. claram tempeſtatem dicit:& pro tempore antiquos accipi ſolitos Pompeius teſtatur. Incerta fortũæ incertitudinem fortunæ:ac tẽpoꝝ mutatiões. Poſſeſſionum uarietatibus.habere poſſeſſiones in diuerſis locis:ut ſi calamitas unã aliquã opprimat:alia diuerſitate cæli grandinem euitet. Soli.loci regionis.

Cæli:aeris. Peregrinatio.pegre ſeceſſus. Interſita.interpoſita:uiciſſitudinaria. Caput.ſũma.maxima propoſitio. Fertiles.non ſeruauit ordinem.nã præponere debuit pingues unde deſcendit fertilitas.

Aquoſi. uliginoſi:irrigui:abundãtes aqua:qua poſſint irrigari:qui ex ſe aquã fundant.Cato ĩ re ruſtica per gradũ ſuplatiõis dixit. Materiã.ligna.ὑλη apud græcos materiã:& ſyluam ſignificat:& noſtri pro ligno ſæpe utuntur:ut Cato:Columella etiã pro Pampinis:qui relinquunť uitis conſtituendæ:uel ſubſtituendæ cauſæ. Vlpi.ff.xxxii.ligni appellatio nomen gñale eſt:ſed ſic ſeparatur:ut ſit:aliud materia aliud lignum:materia eſt:quæ ad ædificandum: fulciendumqꝫ neceſſaria eſt: lignum quicquid comburendi cauſa paratum eſt. Plato inſuper materiam uoluit eſſe rem improcreabilem:incorruptam:non de principiis abſolutis elementis:ſed ex omnibus primam figuram capacem. factionisqꝫ ſubiectam:adhuc rudem:& figurationis qualitate uiduatam.ſtoici duo eſſe in rerum natura uoluerunt: ex quibus omnia fiunt:materiam & cauſam:materia iacet iners:res ad omnia parata:ceſſatura ſi nemo moueat:eã autẽ rõ formet:& quocunqꝫ uult uerſet:ex illa uaria opera producit:hæc autẽ oium reꝛ prima ſubſtãtia: cã uero deus. Modicũ.mediocrem. Statum.certum:firmũ:nã ſtatæ obſeruationes:& feriæ certis dieb⁹ cõſtitutæ dicunť.ſunt autem ſyluæ minus ſubiectæ tẽpeſtatibus:q̃ reliq̃ ruris.ſtatus uero ſubſtãtiuum eſt cõditio uniuſcuiuſqꝫ rei:& cõſtitutio cauſæ apud Rhetores. Felicitas:fertilitas:ubertas. Imbecillis. paupibus debilibus. Fatigať.coliť:exerceť. Pignora.inſtrumenta rei ruſticæ:quæ colonis adiumẽto dñs dederat:nã ea ſunt obligata creditori:qnimmo ſecundum Cato.ĩ re ruſtica:quicqd illatum fundo erit:donec colonus ſatiſſecerit:pignori eſto.Reliq̃ colonoꝝ debita cõtracta a colonis:ſic.n .iuriſcõſulti

Materia

Statum

Pignus

Reliqua

usurpare solent:ut Pomp. de statu lib.rõnem reddere iussus reliquũ q̃ apparet soluit:de eo q̃ obscurius ẽ:fari sdare paratus ẽ:Iulianus.si quis testaméto libertaté accepit sub cõditione:si rõnem redd'derit: debet ꝓ hæreditaria parte hæ edibus reliqua soluere. q̃ nos admonuit. Baptista Tetonus:q̃ sine magistro ius ciuile summa cũ laude profiterur. Ad tẽpus. ante tempus:nam ad iterdũ præter:& ante significat.

Vires excolendi prædii. Exhausit absumpsit. dũ partis male utitur:ita in futurũ facultaté cõtriuit:ut

Rubus incultos agros reliquerit. Rubus. arbor mora producens:nanq̃ curuatus gracilitate:nimia simul ꝓ-

ritate defigit rursus in terram caput:ite rumq̃ nascitur ex sese repletur9 omnia: nisi resistat cultura:prorsus ut possint uideri homines terræ causa geniti:ita pessima:atq̃ execranda res propaginem do cuit:atq̃ radicem acquiri uiridem eius autem plura genera:inter quæ illud: qđ Theophrastus canis rubum: Palladius rubum caminum:appellat. Pli. rubum arborem esse dicit: Theophrastus fruticem Sunt ergo. quod. s. ager incultus esset:& pignora distracta:ideo instruendi & muniendi erant instrumentis necessariis complures frugi mancipes.

Mancipes. coloni: qui agros mercede cõducant. Frugi. fructuosi: utiles. Vinctos. in compedibus:quibus uincti serui ad agriculturam destinebãtur:eos autem oportebat secundum rei rusticæ præcepta non esse formidolosos:nõ animosos. nõ secordes:neq̃ somniculosos: id genus culturæ Pli. senior libro. xviii. capite. iii. reprehendit: at nunc inquit agros uincti pedes:damnatæ manus:inscripti uultus exercent. Quisquam. seruus est. Ibi. in illis prædiis. Super est:reliquum est in hoc consilio. Sester tertio tricies. sume extrinsecus emi possunt. Sestertio tricies. triginta milibus nummum. tricies autem syncopatum pro triginties profertur. Quinquagies. sestertio. i. quinquaginta milibus nummum. Penuria paucitate:caritate. Iniquitate. malignitate: qua inculti per Italiam iacebant agri. Retro abiit:uiluit:imminutum est. Tricies sestertium. Colligere cõparare:cogere. Prope totus in prædiis. fere omnes meas pecunias contuli emendis prædiis. Fœnore fœnus non ἀποτοῦ φαίγεσθαι: sed a fœtu deductum est:quasi a fœtura quadam pecuniæ parientis nam proprie fœnu est naturalis terræ fructus:ob quam causam:& nummorum fœtus fœnus est uocatum:sors autem summa:cui extrinsecus requiritur fœnus. authore Appiano ueteres romani abhorruisse uident fœnoris consuetudiné: quemadmodũ:& græci:non secus ac cauponandi:quæstum quédã existimantes grauẽ itollerabilẽq̃ pauperib9: & inimicicias ultro procreatẽ:qua rõne cõmoti Persæ cõmodari deceptibile:quoddã nédaciisq̃ refertũ credidere. Mutuari fœnore. accipere mutuo cũ fœnore. A socru. mea. Pompeia. Celerrima. Arca. pecunia. positũ cõtinens ꝓ contento. Refragantur. resistant:aduersantur:

Fœnus.

Messius.

Metius Tabellaria. lex. Suffragia

Eministi. monet amicum Messiũ comitiorũ ordinem immutatum:neq̃ per aperta suffragia: sed tacitã tabellã creati magistratus:& uerendum ne inde uitia oriantur:quod postea euenisse per epistolam ad eundẽ Messium libro quarto significat. iprimis sæculi malas artes taxãs: & Traiani curam circa publica non mediocriter cõmendans. Paulus de iure f.isci refert Messium fuisse iurisconsultum. marmoreæ ueteꝝ inscriptiones Messium Rusticum curatorem aluei: & ripparũ Tyberis:& cloacarũ urbis romani populi: Adriano Augusto imperante. in uetusto codice Metium Maximũ inuenio: Tranquillus Metiũ recitat. i quem fuit illud notabile dictũ Domitiani uellem tã formosus esse: q̃ Metius sibi uidetur. Lex tabellaria:qua populus ꝓ tabellã suffragium ferebat:cum prius nõ uiritim: Sed per curias cõuocatus magistratus crearet:& qđ pluribus uisum esset curiis ad senatũ referebatur. lex aũt tabellaria:quæ:& Cassia dicta est: q̃ Cassius Longimus. hãc tulit. C. Mario:& Gn. Flaco coss. cauebat nõ uoce:sed puncto debere fieri suffragia:quæ antiqui nõ scriptos:ut postea in cistã tabellas suas coniiciẽtes. easq̃ candidati:cui fauebãt insculptas litteras habẽtes:sed pũcto in tabellã facto notabant:qđ. M. Tullius ꝓ Planco oñdit:& Oratius in arte tetigit. oé tulit punctũ. i. oium tribuũ suffragia: qbus latis sortitio fiebat: præco regiũ habuit. nam tribus conuocatæ per tabellam ferebant suffragia:quã nunciabat:quẽ tribus creasset. authores sunt. M. Varro in re rustica:& Cicero ꝓ eodẽ Planco. Latori.

minuit ad tps:uires i posterũ exhausit:quarum defectione rubus:& reliqua incommoda creuerunt. Sunt ergo instruẽdi cõplures frugi mancipes: nã nec ipse usquã uinctos hẽo:nec ibi quisq̃ .supereſt ut scias quãti uideant posse emi:sestertio trities:ñ quia non aliqñ quiquagies fuerit. Verum: & hac penuria colonoꝝ:& communi temporis iniquitate:ut redditus agrorum:sic etiã pcium retro abiit. Quæris an hoc ipsum tricies facile colligere possimus. Sũ qdem ꝓpe totus in pdiis:aliquid tamen fœnore nec molestũ erit mutuari. Accipiam a socru: cuius arca non secus ac mea utor. ꝓinde hoc te nõ moueat:si cætera nõ refragantur:quę uelim q̃ diligentissime examines. Nã cũ in oibus rebus: tum in disponendis facultatibus plurimũ tibi: & usus:& prudentiæ supereſt.

C. Plinius Messio Maximo. S.

Eministi ne te sæpe legisse quãtas contẽtiões excitarit lex tabellaria: q̃tũq̃ ipsi latori: uel

L.Cassio Lõgino. Gloriæ.si bene cessisset.Repræhẽsiõis si male.uel pro hoĩum diuerso iudicio nam. M.T.legũ secundo.in ea sum inquit snia:qua te fuisse semper scio:nihil ut fuerit in suffragiis uoce melius.qs aũt non sentit omnem authoritatem optimatũ tabellariã legẽ abstulisse?quã populus liber nũq̃ desiderauit:oppressus dñatu:& potẽtia principum efflagitauit. itaq; grauiora iudicia de potẽtissimis hominibus erant uoces:q̃ tabellæ:quã ob rem suffragandi nimia libido:in non bonis causis eripienda fuit potentibus:non latebra danda populo:in qua bonis ignorantibus gd quisq; sentiat tabella uitiosum occultaret suffragium.itaq; isti ratiõi neq; lator quisq; est inuẽtus:neq; author unq̃ bonus:sunt.n.quattuor leges tabellariæ.quarum prima de magistratib9 mãdandis:ea est Gabi.lata ab hoĩe ignoto:& sordido:secuta biennio post Cassia ẽ de populi iudicio:ista ab hoĩe nobili lata.L.Cassio.Carbonis est tertia de iubẽdis legibus:ac uetandis sedicioni atq; improbi ciuis uno in genere relíqui uidebatur:quod ipse Cassius exciperet per duelliões:dedit huic quoq; iudicio Cælius tabellã eamq; optimã rẽp. esse dico quã hic cõsul cõstituerit:quæ fit i prãte optimatũ:sic enim recitata est.de suffragiis:optimatũq; plebi libera sũto:quæ lex hanc sniam cõtinet:ut oẽs leges tolleret:quæ postea latæ sunt:quando tegunt omni rõne suffragiũ:ne quis inspiciat tabellã:ne roget:ne appellet:deide hæc optio cuiq;.& grauissimo ciui ostẽdatur:ultroq; offerat. Hoc idẽ. lex tabellaria.sine ulla defensione.legit etiam dissensione in eundẽ sensum.i.oĩbus sententiis:sine cõtrouersia. Oés.senatores. Comitiorum die:quo die populus coibat ad creandos magistratus:inde comitiales dies sunt dicti.quibus cum populo agi licebat:nundinis.n.comitia haberi non poterant.neq; mundo patente:solebant aũt auspicari de mẽse martio ẽm alios ét alio tẽpore:cõsularia sequebant ptoria:& ædilitia:quidã ét testant cõsularia comitia aliquãdo facta.vi. cal. Augusti:& comitioꝝ alia calata dicebant:quæ p collegio põtificũ.aut regis sacroꝝ:aut flaminũ inaugurandorum causa habebant:alia curiata:cũ ex generibus omniũ suffragiũ ferebatur:quæ per lictorẽ curiatim uocabantur:alia cẽturiata . cũ ex censu:& ætate:ea per corniciné uocari solebant:hæc Gelli9: at Liui9 ab urbe condita:curiata dicit comitia:quæ rem militarẽ cõtinerẽt:& cẽturiata:qb9 cõsules tribuniq; militares creabantur.tributa comitia sunt cum ex regionibus:& locis suffragium fert:ea minoribus creandis magistratibus dãtur:maioribus aũt cẽturiata:quæ iusta haberi:& dici uoluisse maiores Ci.tradit:curiata:ut alii arbitrant:põtificibus arbitris põbent.cõsules:dictatores:tribuni militares indicendorum comitiorum ptãtẽ hẽant.bina autem fieri comitia solebãt de eisdẽ candidatis:priora domi: quo facilius concordia populi firmaretur:posteriora uel in loco comitii:uel in cãpo martio .comitium aũt locus iuxta senatum a coeundo dictum: qd illuc populus coiret comitiis centuriatis:& litium cãerat.n.foro cõnexum:secundo bello punico tectum:in quo ruminalis arbor:q̃ Remi Romuliq; infantiã texerat supra octingentos:& quadraginta annos fuit.significat ét comitiũ tps coeundi:& actum:iquẽ sensum nũc Secundus usurpat:a quo uerbũ comitiare & icomitiare.i.in comitia ire deducitur secũdũ Festũ. Comitioꝝ die.hãc rẽ in panagyrico breuius tetigit:nã qd ĩgt pcat9 es:ut illa ipsa ordinatio comitiorũ bñ:ac feliciter eueniret nobis:reip.licẽtiã.nimiã libertatẽ. Cõcionũ.dicẽdi publice. pnotauimus cõcionẽ tria significare. Manifestis suffragiis.uiua uoce:& snĩis palã dictis hoc.n.primũ i usum uenerat apud ro.ut in creatiõe magr̃atuũ snĩæ ferrent uiritim eadẽ ui:eodẽq; iure pmiscue ab oĩbus a Seruio rege postea gradus facti:ut neq; excluſus gsq̃ suffragio uideret:& uis oĩs penes priores ciuitatis eẽt:eqres nãq; uocabant primi octuaginta.inde primæ classis cẽturiæ uocabant:ibi si uariaret:qd raro ĩcidebat:ut secũdæ classis uocarent.nec fere unq̃ ita descẽderẽt:ut ad ĩfimos puenirẽt.dissentit Diony. a Li.ille.n.sub Ro.ppl'm p cẽturias uocatũ:hic secus scribit. Appia.innuit aliud esse suffragia ferre i creadis magr̃atibus:aliud participẽ esse in legũ creatiõe. Nõ sedẽdi dignitas.ñ loc9 honestior dabat dignioribꝰ.Dissoni.discordes.. Cũ suis cãdidatis.lege Fabia a Fab.lata adiecta ẽ pœna illis:q ñ certo nũo: ut añ fuerãt definiti:deducerẽt:& sectarent in comitia cãdidatos.iam memorauimꝰ rõnes cur petituri magistratum alba ueste induerentur. Agmina globorum motus. Circuli.cõuenticula:hominum coronæ. Indecora confusio.inhonesta perturbatio :& commixtura. Desciueramusdefeceramus. Parentum.maiorum.Disposita.ordinata. Maiestatem. amplitudinem dignitatem. Loci.comitii:ul' campi Martii. Hunc.talem olim fuisse. Citato.uocato per pconẽ. Silẽtiũ.attẽtio.subaudi erat. Ipse.can

gloriæ: uel repræhensionis attulerit? At nunc in Senatu sine ulla dissensione hoc idem ut optimũ placuit: omnes comitiorũ die tabellas postula uerũt.Excesserãus sãe mãifestis illis:aptisq; suffragiis licẽtiã cõcionũ: nõ tps loquẽdi: nec tacendi modestia: nõ deniq; sedendi dignitas custodiebatur. Magni deniq;:& undiq; dissõi clamores. Procurrebant omnes cum suis candidatis: multa agmina in medio:multiq; circuli: & indecora confusio:adeo desciueramus a consuetudie parentum: apud quos oĩa disposita:moderata:tranqlla maiestatẽ loci:pudoréq; retinebant. supsunt senes: ex qbus audire soleo hunc ordinẽ Comitiorum.citato nomine Cadidati silentiũ summũ: dicebat ipse

Tabellariæ leges

Comitia

Comitiũ

Suffragia

datur:ultroq; offerat. Hoc idẽ. lex tabellaria.sine ulla defensione.legit etiam dissensione in eundẽ sensum.i.oĩbus sententiis:sine cõtrouersia. Oés.senatores. Comitiorum die:quo die populus coibat ad creandos magistratus:inde comitiales dies sunt dicti.quibus cum populo agi licebat:nundinis.n.comitia haberi non poterant.neq; mundo patente:solebant aũt auspicari de mẽse martio ẽm alios ét alio tẽpore:cõsularia sequebant ptoria:& ædilitia:quidã ét testant cõsularia comitia aliquãdo facta.vi. cal. Augusti:& comitioꝝ alia calata dicebant:quæ p collegio põtificũ.aut regis sacroꝝ:aut flaminũ inaugurandorum causa habebant:alia curiata:cũ ex generibus omniũ suffragiũ ferebatur:quæ per lictorẽ curiatim uocabantur:alia cẽturiata . cũ ex censu:& ætate:ea per corniciné uocari solebant:hæc Gelli9: at Liui9 ab urbe condita:curiata dicit comitia:quæ rem militarẽ cõtinerẽt:& cẽturiata:qb9 cõsules tribuniq; militares creabantur.tributa comitia sunt cum ex regionibus:& locis suffragium fert:ea minoribus creandis magistratibus dãtur:maioribus aũt cẽturiata:quæ iusta haberi:& dici uoluisse maiores Ci.tradit:curiata:ut alii arbitrant:põtificibus arbitris põbent.cõsules:dictatores:tribuni militares indicendorum comitiorum ptãtẽ hẽant.bina autem fieri comitia solebãt de eisdẽ candidatis:priora domi: quo facilius concordia populi firmaretur:posteriora uel in loco comitii:uel in cãpo martio .comitium aũt locus iuxta senatum a coeundo dictum: qd illuc populus coiret comitiis centuriatis:& litium cãerat.n.foro cõnexum:secundo bello punico tectum:in quo ruminalis arbor:q̃ Remi Romuliq; infantiã texerat supra octingentos:& quadraginta annos fuit.significat ét comitiũ tps coeundi:& actum:iquẽ sensum nũc Secundus usurpat:a quo uerbũ comitiare & icomitiare.i.in comitia ire deducitur secũdũ Festũ. Comitioꝝ die.hãc rẽ in panagyrico breuius tetigit:nã qd ĩgt pcat9 es:ut illa ipsa ordinatio comitiorũ bñ:ac feliciter eueniret nobis:reip.licẽtiã.nimiã libertatẽ. Cõcionũ.dicẽdi publice. pnotauimus cõcionẽ tria significare. Manifestis suffragiis.uiua uoce:& snĩis palã dictis hoc.n.primũ i usum uenerat apud ro.ut in creatiõe magr̃atuũ snĩæ ferrent uiritim eadẽ ui:eodẽq; iure pmiscue ab oĩbus a Seruio rege postea gradus facti:ut neq; excluſus gsq̃ suffragio uideret:& uis oĩs penes priores ciuitatis eẽt:eqres nãq; uocabant primi octuaginta.inde primæ classis cẽturiæ uocabant:ibi si uariaret:qd raro ĩcidebat:ut secũdæ classis uocarent.nec fere unq̃ ita descẽderẽt:ut ad ĩfimos puenirẽt.dissentit Diony. a Li.ille.n.sub Ro.ppl'm p cẽturias uocatũ:hic secus scribit. Appia.innuit aliud esse suffragia ferre i creadis magr̃atibus:aliud participẽ esse in legũ creatiõe. Nõ sedẽdi dignitas.ñ loc9 honestior dabat dignioribꝰ.Dissoni.discordes.. Cũ suis cãdidatis.lege Fabia a Fab.lata adiecta ẽ pœna illis:q ñ certo nũo: ut añ fuerãt definiti:deducerẽt:& sectarent in comitia cãdidatos.iam memorauimꝰ rõnes cur petituri magistratum alba ueste induerentur. Agmina globorum motus. Circuli.cõuenticula:hominum coronæ. Indecora confusio.inhonesta perturbatio :& commixtura. Desciueramusdefeceramus. Parentum.maiorum.Disposita.ordinata. Maiestatem. amplitudinem dignitatem. Loci.comitii:ul' campi Martii. Hunc.talem olim fuisse. Citato.uocato per pconẽ. Silẽtiũ.attẽtio.subaudi erat. Ipse.can

dídatus Pro ſe quæ arbitrabat ad cãm ſuã. Explicabat.narrabat, Vitã ſuã.M.T.pro Planco tradit in candidato.uirtutẽ:probitatẽ:integritatẽ inqri ſolere. Teſtes.idẽ in panagyrica oõne.ne ſuffragiis cõſulariũ uiroꝝ urbes:populi:gentes inſerunt. Dabat.pducebat. Legatus.procõſulis uicarius.placet: ét legi militauerat.nouimus romanos auſpicari ſolitos honores a militia: ſic Cæſar dictator:ſub Seruilio Iſaurico primũ meruit:ſic Secundus tribunatum militũ geſſit.Quæſtor.quæſtura.n.fuit prim⁹ ho-

Quæſtor norum gradus.quæſtor autem latinum nomen eſt Pomponio iuriſconſulto referente:eo quod inquirẽdæ:& conſeruandæ pecuniæ cauſa crearẽt.quæſtorum alii erãt urbani:qui pecunias publicas in ærarium referebant: alii prouinciales proconſulibus:& prætoribus dati ad pecuniam publicam cõſeruandam:nam:& conſules in bello q̃ſtores habebãt ad curam prædæ.& ſpoliorum:at urbani damnatoꝝ bona accipientes in publicum referebant:publica funera de publico locabant. ærarii pecunias expẽſas:& acceptas in tabulas referebant:quæſtores enim aliquando tribuni:& præfecti ærarii appellati:a recentioribus referendarii uocabulo non incongruo.origo quæſtoribus creãdis antiquiſſima é:& pene ante omnes magiſtratus.nanq; Vlpianus aſſerit ex teſtimonio Iunii Gratiani libro ſeptimo de poteſtatibus ipſum Romulum: & Numam Pompilium binos quæſtores habuiſſe:quos iidem reges non ſua uoce: ſed populi ſuffragio crearunt. ſed ſicut dubium eſt an Romulo:& Numa pompilio regnantibus quæſtor fuerit: ita a Tullo Hoſtilio rege quæſtores fuiſſe creatos certum eſt.& ſane crebrior apud ueteres opinio eſt Tullum Hoſtilium primum in rempu.induxiſſe quæſtores a genere quærẽdi initio ſic appellatos:& Iunius:& Trebatius:ac Feneſtella ſcribunt.idẽ Vlpianus ibidem inquit.ex quæſtoribus quidam ſolebant prouincias ſortiri ex ſenatuſconſulto: quod factum eſt decimo Druſo:& Porcinna coſſ.non autem omnes quæſtores prouincias ſortiebantur: nam excepti erant candidati principis hi:& enim ſolis libris principalibus in ſenatu legendis uacabant. poſteaque obtinuit quæſtores creari indifferenter.tam patricios:q̃ plebeios: ingreſſus eſt enim quæſtura ut iam prædiximus: & quaſi primordium gerendorum honorum.quæſtor item frumenti erat:qui in ſumma caritate:ut urbs abundaret annona:curare debebat:& eſſe negociatoribus comis mercatorib⁹ iuſtus.municipalibus liberalis: ſociis abſtinens:& quia de capite ciuis ro.iniuſſu populi non erat permiſſum lege conſulibus ius dicere: propterea quæſtores conſtituebantur a populo:qui capitalibus rebus præeſſent:ii appellabantur quæſtores parricidii.unde pro Sylla Mar.Tullius.quæſtiones inquit nobis ſeruorum:ac tormenta accuſator nobis minitatur:in quibus q̃q̃ nihil periculi ſuſpicamur:tamen illa tormenta gubernat dolor: moderatur natura cuiuſque.tum animi:tum corporis:regit quæſtor.

pro ſe explicabat:uitam ſuam: teſtes:& laudatores dabat: uel eum ſub quo legatus: uel eum: cui quæſtor fuerat: uel utrunq;: ſi poterat. Addebat quoſdam ex ſuffragatoribus.illi grauiter: & parce loquebantur.plus hoc q̃ præces proderat: nõ nunq̃ Cãdidatus:aut natales cõpetitoris: aut annos:aut etiam mores arguebat. Audiebat Senatus grauitate cenſoria: ita ſæpius digni: q̃ gratioſi prævalebant:quæ nũc ĩmodico fauore corrupta ad tacita ſuffragia quaſi ad remedia decurrerunt. quod interi plane remedium fuit:erat.n.nouũ: & ſubitum.ſed uereor ne procedẽte tempore ex ipſo remedio uitia naſcantur.eſt.n.piculũ.ne tacitis ſuffragiis ĩpudẽtia irrepat.Nã quoto cuiq; eadẽ honeſtatis cura ſecreto:q̃ palã: multi famã.conſciam pauci uerent.ſed nimis cito de futuris.Interi bene ficio tabellaꝝ hẽbimus magiſtratus:q̃ maxie fie-

Vtrunque. ſub quo militauerat: & quæſturam geſſerat. Addebat.producebat in teſtimonium ſui.

Suffragatoribus.fautoribus. Natales:obſcuros parentes conferendo ſuos cum natalibus competitoris:tale quid Cicero pro Murena declarat:ſummam inquit uideo in te eſſe Serui Sulpicii dignitatem generis. integritatis induſtriæ:cæterorumq; ornamentorum omnium: quibus fretum ad conſulatus petitionem aggredi par eſt:paria cognoſco eſſe iſta in.L.Murenam:atq; ita paria:ut neq; ipſe dignitate uinci potuerit:neq; te dignitate ſuperarit.contempſiſti.L.Murena genus extuliſti tuum:& quæ ſequũtur. Competitoris. eundem magiſtratum petentis. Annos.nimium teneros:uel præmaturos:nam lege annaria:quæ annorum modum in petendis honoribus diſtiniebat cautum ne omnis ætas ad dignitates admitterẽt:interdum tamen:ut in Scip. Africano propter ſummã indolẽ:& uirtutẽ nõ obſeruata.

Cẽſoria.caſtigata:iudiciaria:magna. Gratioſi.gr̃a ualidi:& fauorabiliores. Prævalebãt. creabant. eligebant. Immodico.nimio Tacita.p tabellã. Interim.ſtatim.diſcretio huius rei:quæ ad narratio-

Interim nẽ ptinet ſupioré. Subditũ.inopinatũ.nã ubi uſitata remedia nõ procedunt:contraria tentãda ſunt au thore Seneca. Ipſo remedio.lege tabellaria:qd̃ ſequentibus comitiis euenit.eodẽ libro.iiii.ad eundẽ ſignificante. Irrepat.latenter:& paulatim ingrediat. Quoto cuiq;.cuiuſcunq; ordinis. Cura.ẽ.Multi famã.ſententia ueriſſima prius a Seneca prænotata:pleriq; inqt famã:cõſcientiã pauci uerent: De futuris.malis cõqueror. Qui.quales.boni.ſ.in panagyrico.n.multis laudat cõſules his comitiis declaratos.

Recuperatoriis iudiciis.recuperatores iudices. dabãtur edicto prætorio iniuriis.æstimandis:q; per illos ius norum recuperemus.M. Tullius in Verrem innuit tres dari solitos:& pro Flacco inquit a recuperatoribus causa cognoscitur Tranqui.in Nerone cautum ut rerum actu ab ærario causæ ad forum:ac recuperatores transferentur.idem in Vespasiano:Flauia Domicilla ingenua:& ciuis romana recuperatorio iudicio pronunciata.fiebant autem recuperatoria iudicia extra ordinem. Repente.ex improuiso. Recuperatoria iudicia

Veteribus ut Ciceroni:& aliis:qui apud eundem plura de repu.per epistolas locuti sunt. Quousque. scribemus:quasi diceret semper ne. Eho

ri debuerunt: Nam ut in recuperatoriis iudiciis: sic nos his comitiis quasi repente apprehensi sinceri iudices fuimus.Hæc tibi scripsi primum: ut aliquid noui scriberem.deinde ut nonnunquã de repu.loquerer: cuius materiæ nobis quanto rarior.q; ueteribus occasio:tanto minus omittenda est:& me hercule quousq; illa uulgaria? eho quid agis? ecquid commode uales? habeãt nostræ quoq; litteræ aliquid non humile: nec sordidum: nec priuatis rebus inclusum.Sunt quidem cuncta sub unius arbitrio: qui pro utilitate communi solus omnium curas:laboresq; susceptit: quidam tamen salubri temperamento ad nos quoq; uelut riuuli exillo benignissimo fonte decurrũt:quos: & haurire ipsi:& absentibus amicis:quasi ministrare epistolis possumus.

C.Plinius Cornelio Prisco.S.

AVdio Valerium Martialem decessisse:& molestefero:erat homo ingeniosus: acutus: acer:& qui plurimum in scribendo salis haberet.& fellis:nec cãdoris minus.Prosecutus eram uiatico secedentem:dederam hoc amiciciæ:dederã uersiculis:quos de me composuit.Fuit moris ãtiqs eos:uel q singulorũ laudes: uel urbiũ scripserãt:aut honoribus: aut pecũia ornare.Nosu Caracalla occiditur:& Gargiliũ Mart.scriptorem temporũ Seueri iperatoris.ad Mart.amicũ idẽ poeta scripsit. Ingeniosus.qui poterat ex his quæ didicerat inuenire:quæ non didicerat. Acutus. celeriter p discursum mentis cognoscens. Acer:uehemens. Salis.leporis:gratiæ:facetiarũ.falsum inquit Fabius in consuetudine tantum pro ridiculo accipimus.ridicula.n.oportet esse salsa:& Ci.omne quod salsum sit ait esse atticorum:quia sunt maxime ad risum compositi:& Catullus cum dicit: Nulla est corpe mica salis:hoc dicit:nihil in corpe eius esse ridiculum.falsum igit erit.quod ñ erit insulsum:uelut quod dã simplex oronis cõdimentũ:quod sentit latente iudicio:& uelut palatũ excitat:qd':& a tædio defẽdit oroné. Fellis.amaritudinis.morsus. Candoris.elegantiæ:latinitatis. Prosecutus.prosequi est aliqué officio:uel munere afficere.Secundus lib.v.prosecutus est:quibus offensior erat.Mart. Aut quem psequitur non alienus eques.Tranqui.ex reliquo quoq; ordinum genere:uel inuitatos:uel sponte ad se cõmeãtes uberrimo congiario prosequebatur. Viatico secedenté.discedenti ab urbe i Hispaniã uiaticum dederam. Hoc.uiaticũ. Amiciciæ.gratia amiciciæ:quæ mihi cum illo fuit. Versiculis.hédecasyllabis. Martia. Salsum Prosequi

De me.in laudé meã. Antiq.alias antiquis.in eundem sensum. Honoribus:& pecunia. Tranqui. uirtutem:ac merita cuiusq; Augustus digne prosecutus est:quare miror Ouidium uetera non sua tẽpora laudare:inquit enim:Cura ducum fuerant olim regũq; poetæ:Præmiaq; antiqui magna tulere chori:Sanctaq; maiestas: & erat uenerabile nomẽ Vatibus:& large sæpe dabant opes.Ennius emeruit calabris in mõtibus ortos.Cõtiguos Pœne Scipio magne tuis.Nũc hederæ sine honore iacent:operataq; doctis Cura uigil musis nomẽ iertis hét. Vrbiũ.multoq; cõtinés p cõtẽto. Honoribus.dignitatibus statuis in publico:quod multis græcorum datum authore Pausania:& in monumẽto Scipionũ extra por-

tam Capenam tradit Cicero pro Archia. Ennium ſepultum in libro de claris oratoribus recitat eundē donatum ciuitate a Qu. Nobiliore. M. Filio. quot præterea dignitates: & opes Seneca per diſciplinas cō parauit? Quintilianus conſularia ornamenta: & ut altius repetam Ariſtoteles: & Iſocrates: ac ali pro ſcriptis ſuis multis talētis plærūq; dōati ſunt. Specioſa. laudabilia: exoleuerūt. Exoleuit: deſueuit. Laudanda. Claudianus pro Stilicone. Gaudet enim uirtus teſtes ſibi iungere muſas. Carmen amat quiſquis carmine digna gerit. Gratiam. uiaticum. præmium. Volumen. indifferenter uſurpat uolumen pro libro: q̄q̄ alterum ab altero differre ſupra admonuimus. Tenerem. memoria haberem. Hi. quos recitabo uerſus. Al loquitur muſam. propoṇit argumentū carminis ex libro decimo Martialis. cui initiū. Nec doctum ſatis: & parum ſeuerum: Sed non ruſticulum nimis libellū Facūdo meo plinio Thalia. l. præfer: & reliqua: Exquiliis. exquilie uicus in urbe ab exglino colle: a quo porta exglina ſecundū Dionyſium. P. uictor. campum exquilinū: & lucum in quinta urbis regione deſcribit. Tempore nō tuo. matutino. Ebria. laſciua. ipudēs. Cauēto. uideto. & ēt receptū eſt i quibuſdam codicibus. Dat impendit. Tetricæ mineruæ: ſeueræ muſæ. ideſt iudicialibus cauſis, tetricus autem mons in Sabinis aſper. & difficilis: quem Marro Tetricā fœminino protulit. Studet. quærit placere: cum accuſatiuo maiorem intenſionem ſignificat. Auribus centumuirorum. iudicibus cauſarum centumuiralium. Hoc. tale genus orationū. Sæcula. futura tempora. ſæculum tringita annorum ſpacium continet: alii putant centum uiginti: quidam mille: at Cenſorinus inquit ſæculum eſt ſpacium uitæ humanæ longiſſimum partu: & morte diffinitum: quare qui annos triginta ſæculum crediderunt multum uidentur erraſſe: hoc enim tempus. τεγεασ uocari Neratius author eſt: quia orbis ætatis in eo ſit ſpacio. ibiq; plura de ſæculo enarrantur: pariter capite de gradibus ætatum. Arpinis chartis. orationibus: & ſcriptis tullianis: nam Cicero traxit originē ex municipio arpinati. Seras. uinoſas: lætiores: in cœna. Lucernas. lectiones nocturnas. Tua. cōmoda: conueniens tibi.

Exquiliæ

Tetricus

Sæculum

ſtris uero temporibus: ut alia ſpecioſa: & egregia: ita hoc imprimis exoleuit. nam poſtquam deſiuimus facere laudāda: laudari quoque ineptum putamus. Quæris quí ſint uerſiculi: quibus gratiam rettuli? remitterem te ad ipſum uolumē: niſi quoſdam tenerem. Tu ſi placuerint hi: cæteros i libro requires. Alloquit' muſam. mandat ut domū meā in exquiliis quærat: adeatq; reuerenter.

Sed ne tempore non tuo diſertam:
Pulſes ebria ianuam uideto.
Totos dat Tetricæ dies Mineruę.
Dum centum ſtudet auribus uirorum.
Hoc: quod ſæcula: poſteriq; poſſint:
Arpinis quoq; comparare chartis.
Seras tutior ibis ad lucernas:
Hæc hora eſt tua: dum furit Lyæus:
Dum regnat roſa: dum madent capilli:
Tum me uel rigidi legant Catones.

Merito ne eum qui hæc de me ſcripſit: & tunc dimiſi amiciſſime: & nunc ut amiciſſimum defunctū eſſe doleo? dedit enim mihi quantum maximum potuit: daturus amplius ſi potuiſſet. tam & ſi qd homini pōt dari maius: q̄ gloria: & laus: & æternitas? At non erunt æterna quæ ſcripſit. nō erūt fortaſſe. ille tamen ſcripſit: tanquā eſſent futura.

Lyæus

Lyæus. bacchus unum ex cognominib⁹ ipſius. απο του λυω a ſoluo quaſi λισιμερυος. ideſt curarum ſolutor. uel απο της λυσεως του ραμματος. ideſt a ſolutione fili: aſſutus eſt enim Iouis femori: uel quod ſoluat uino ebrios. ſunt autem illius plura cognomina epigrammate græco per ordinem litterarum annotata. Furit. bulit. exultat. Roſa. corona roſacea: qua conuiuæ coronabantur: ſane pro uoluptate uſurpatur. Madent. unguento. Catones. uiri graues: quales fuerunt duo Catones cenſorinus: & uticēſis: Rigidi. ſeueri: triſtes. Amiciſſime. donato uiatico. Amplius. maius donum: erat enim pauper. Tam & ſi. correctio. Fortaſſe. nam ſcripta quamuis eloquentiſſi. na ſubiecta ſunt fortunæ caſibus. Futura. quod multis in locis aperte Martialis gloriatur.

IOANNIS MARIAE CATANEI COMMENTARII IN EPISTOLAS LIBRI.IIII.C.PLINII CAECILII SECVNDI.

CVpis.Certioré facit ꝓsocerū Fabatū de aduétu suo ī patriá:sed in itinere docet biduo se moratuꝝ Tifernii ddicatõe tẽpli:ꝙ sua pecũia extruxerat. Neptẽ tuá.Calphurniá filiá filii tui: & uxorẽ meá Fabatus aũt Calphurnius eques romanus accusatus fuit tanꝙ Lepidæ icesti cõ scius:& instãtẽ dãnationẽ frustatus é: mox Neroné circa sũma scelerꝝ distẽtũ:ꝙsi minor eua sit:demũ annis grauis se Comũ recepit: ubi nr̃a tẽpestate ī tẽplo diui Carpophori:extat illius memoria in uetusto saxo: q̃uis multis lr̃is detrũcata. Mutuo.æq̃ nos cupimꝰ uidere te. Nos.ego:& Calphurnia. Desiderio ur̃i. cupidíe uisẽdi uos:est.n.desideriũ regꝝ abn̄tiũ. Nõ ultra.nõ lõgius. Sarcinulas.honera:itineris ipedimẽta. Rõ itineris.ꝙ lõgũ é. Deflectemꝰ:a recta uia declinabimꝰ. In Tuscos:ubi cũ speciosissima uilla paria prædia possidebat. Oculis subiiciamus.corá itueamur:& examinemꝰ. Oppidũ.locus mœnibꝰ cinctus:& munitꝰ: dictũ oppidũ ab ope:ꝙ munit opis cá: ut opẽ p̄beat:ubi sint:q̃ opus erũt ad uitá reparádá tuta: & ubi hoies opes suas cõdãt:uel qđ ope muniebát. oppidũ ité locꝰ in Circo uñ quadrigæ emittunt. Tifernũ tyberinú legit ét Tiferni tyberini.tyberinú aũt iuxta Tyberim sitũ: ad dr̃iam Tiferni:qđ incolũt Dauni authore Põponio Mella.Prole, Tifernũ í Vmbria collocat ad Appẽninum.apud Pliniũ senioré ubi refert Tifernates Tiburinos:puto mẽdá inoleuisse:& legeñ Tyberinos. Pene pueꝝ ná undeuicesimo anno dicere in foro cœpit. Patronũ.oratorẽ defensorẽ p̄onus ét dr̃ dn̄s tradẽte. Valerio Mart.& subiende iurisconsultis:ut.ff.lib.xxxvii.titulo de iure p̄onatus. Cooptauit.asciuit assum pſit.elegit.Miore iudicio.facultatẽ suá extẽuat in se dignũ referés tãta cura: & celebritate. Celebrat.tãq̃ ré solẽné ꝓ seqt. Angitur.affligit.tristat: Profectionibus. discessu meo: hoc.n. solent facere:quehemẽter amát.Hoc.oppido. Tẽplũ.lingulorũ deoꝝ locũ dicimus tẽplũ:qđ tribus modis ítelligit:a natura: ab auspicádo.a filitudíe:a natura in cælo:ab auspiciis í terra a filitudíe sub terra:in cælo tẽplũ dr̃:ut magna cæli templa tũ cõmixta stellis splẽdidis:ꝙa initiũ erat oculi a tuẽdo prío tẽplũ dictũ. sic ī terra:ut scrupea saxa bacchi tépla ꝓpe aggredit.sub terra:ut Acherusia tépla alta orci saluete ísera.tépli cælestis ptes quattuor appellant:siníst̃a ab oriente: dextra ab occasu:Antica ad meridiẽ:postica ad septẽtrionẽ.Li.testat in terris locũ augurii:& auspicii cã ꝙbusdá cõceptis uerbis finitũ uocari tẽplũ:significat adhæc tẽplũ tignũ:qđ in ædificio deo sacrato ponit trãfuersum. Dedicationẽ, consecrationẽ.dedicare:& dicare ꝓprie é dicẽdo deferre:& obsego dare alicui nũini:ac in ꝑpetuũ cõstituere .fiebat aũt dedicatio tẽpli:aut p cõsulé aut ipatorẽ p̄euntibus uerbis põtificis maximi:ex authoritate sena-

Fabatus

Oppidũ

Tifernum

Pli.locus

Patronus

Tẽplum

Dedicatio

Dicatio

C.PLI.CAECILII SECVNDI EPISTO. LIBER QVARTVS.

C.Plínius Fabató Prosocero.S.

VPis post lõgum tp̃s nepté tuã:meꝙ una uidere? Gratũ é utriꝙ nr̃m qđ cupis:mutuo mehercule.nã iuicẽ nos ícredibilíquodã desiderio uri tenent:qđ ñ ultra differemꝰ:atꝙ adeo iã sarcínulas alligamus festínaturi q̃tũ itíneris rõ p̄ miserit. Erit una sed breuis mora.deflectemus ín Thuscos: nõ ut agros: réꝙ familiarẽ oculis subiíciamus: íd.n. postponí pót sed ut fungamur necessário officío. Oppidũ é p̄díis nr̃is uicinum: nomẽ Tíferní tíberíní:qđ me pene adhuc puerũ patronũ cooptauít: tãto maiore studio q̃to minore iudício aduentus meos celebrat:profectionibus angitur: honoribus gaudet. In hoc ego: ut referem gratíam (nam uincí ín amore turpíssimum est) templum pecũía mea ex

tus lata lex est nẽqs tẽplũ:arã ue iniussu.S.aut.trib.pl.ptis maioris dedicaret:& Varro de lingua latina ædis inqt,sacra a magistratu põtifice præeunte dedicat qbusdã uerbis dicẽdo:hinc dedicatio dcã:hãc cõsuetudinẽ primus Flauio edilis curulis scriba libertino pre:humili fortuna ort9 interrupit in dedicatõe Cõcordiæ i area Vulcani.Multa de dedicatõe.M.T.,p domo sua:ubi qd interfit inter cõsecrare:& dedicat colligi põt:& restauratiõe Capitoli more extruendi tẽpli plurib9 tãgit. Paratũ.tẽplũ absolutũ:an nomen positũ sit ,p aduerbio:& dicas in ,pmptu:& expedito. Epulo.publico cõuiuio.lauto:& decẽti appatu:ad deos plerũq; refert ut apd diũ Augu.de ciuitate dei.uelut suis epulis imunda demonia pascerent. Sequẽti.die. Magis. uelocius. Corripiem9.festinabim9. ac celerabim9. Filiã tuã. Põpeiã Celerimã.socrũ meã. Fortes.sãos. Certũ é ,p cõpto hẽo uos cẽ hilares i aduẽtu meo.

Epulum

Regul9.M.Regulũ malũ caidiũ morte filii doloré simulãté apud Clæmenté notabiliter taxat.Clemẽtes p ea tpa plures iuẽio.sub Neroẽ Salienũ Clæmẽté.& Suediũ Clæmẽté.ab Othõe classi pfectum. item Aretinum Clementem domui Vespasiæ p affinitatẽ cõiũctum a Mutiano ptorianis præpositũ: & pri9 Domitiãо gratissimũ:familiarẽq;:mox ab eo necatũ:quẽadmodũ idẽ tyrannus Flauiũ Clæmẽté patruelẽ suũ iugulari iussit:q̃uis apd Dionẽ mẽdose legat Fabi9 ,p Flauio:Clæmẽtis patauini Martialis mẽtionẽ facit:& cũ Theophilo Clæmẽté gessisse cõsulatũ sub Seuero refert Vlpianus:sicut Põponius Pacuuiũ Clæmẽté iuriscõsultũ testat.fuit:& Coruinus Clæmens eruditissimus: & poetarum suauissimus metro Alexandri macedonis gesta complexus & Apuleio familiaris:ego tamẽ crediderim epistolam scriptam Cælio Clæmẽti:quem sibi i procõsulatu: succedentẽ alibi recitat Secũd9:nisi me ipediret uet9 inscriptio ex libro prio:ubi legim9 Atrio Clæmẽti eũdẽ scripsisse:Clæmẽti inquã Patauino. Filiũ Regulũ noie:de quo Mar.Libro sexto.Aspicis ut puus: nec adhuc trieteride plena Regulus auditũ laudet:& ipse patrẽ. Indignus.hoc.sensus é merebat Regulus mortẽ filii:si eã mortẽ putaret:sed cũ timẽdũ obitũ eius optasse:ut heres filii existeret:iõ indignũ cẽseo hoc malo:qa malũ nõ credit:sed utile. Acris.acuti. ambigui.q poterat tã ad malũ:q̃ ad bonũ uergere. Referret.repñtaret:ná fortes creant fortibus. Emãcipauit.manumisit.liberauit.liberũ ẽ ei:q filiũ hẽt de ptãte pria dimittere:emãcipari tñ nõ poterat:nisi erat i imaginariã seruilẽ cãm deductus: emãcipatiõe aũt definũt liberi eẽ in pria ptãte:sed emãcipatio antea qdẽ:uel p antiq̃ legis obseruationẽ ,pcedebat:q̃ p imaginarias uẽditiões:& inter cedẽtes manumissiões celebrabat:uel ex iperiali rescripto:uel ex Iustiniani cõstitutiõe hoc in melius reformato:eadẽ tñ iura a liberis emãcipatis pstant parenti:q̃ tribuũtur prono in bonis liberti.emãcipati authore Põpeio duobus modis itelligũtur:aut q ex pris iure exierũt:aut q alioq; fiunt dñi:utrũq; fit emãcipatiõe. Captabat emãcipatũ.muneribus solicitabat ut se hẽrdẽ relinqueret.nõ placebat uxoti Reguli:ut filius eẽt in patria potestate: quare eũ reliquerat hæredem sub hac cõditiõe:si pr eũ manumisisset.Itaq; timés Regulus cũ i filiũ emãcipatum iura proni tñ héret: ne aliũ relinqueret hrdẽ:bládiciis:& largitiõe eũ captabat:Tráquillus fere eadẽ memorat de Vitellio: q filiũ suũ altero oculo captũ:& hrdẽ a mre sub cõditiõe institutũ:si de ptãte pris exisset:manumisit: breuiq; iteremit:ut ipse filii hæres fieret:a quo nõ abest illa cõstitutio Ant.imp.si mr inqt uos filios sub cõditiõe emãcipatiõis reliqsset. Fœda:idecora:auara indulgẽtiæ simulatiõe.simulabat oia filio idulgere tanq̃ filio:cũ id faceret hrditatis cã:qd erat insolitũ:& turpe parẽtibus. Ex moribus hois.ex cõiectura maloq; morũ Reguli. Incredibile ẽ.ut pr filiũ deciperet.sed si Regulũ oium bipedũ neqssimũ cogitaueris:oia nefaria i pre uerisimilia uidebunt. Tñ.q̃uis nõ uere doleat. Insane.stulte:multũ.Mannulos equos pusillos:quos uulgo suo sæculo buricos appellatos testat Porphyrio:de qbus Mar.xii.mãnuli tacebũt:& Horatius terruit mãnos. lũctos.currũ trahẽtes:iugatos. Solutos. uehiculo insuetos. Luscinias.philomellas:q̃ uictæ sæpe uitã morte finiũt:spiritu prius deficiẽte q̃ cãtu.Pli.x.capite.xix. miranda admodũ de uoce illaq;:& cap.xlii. ,pdidit Cæsares Titũ:& Domitianũ habuisse luscinias græco:latinoq; sermõe dociles:pterea meditãtes i diẽ:& assidue noua loquẽtes lõgiore ẽt cõtextu. Merulas.aues: nomẽ ẽt piscis:& uiri.de aue Pli.Merula ex nigra Rufescit. cãit æstate:hyeme balbutit:circa solstitium

Emãcipatio.

Mãnuli equi.

Luscinia

Merula.

truxi: cuius dedicationẽ cũ sit paratũ:differre longius irreligiosũ est. Erius ergo ibi dedicatiõis diẽ: quẽ epulo celebrare constituí. Subsistemus fortasse: & sequẽti: sed tãto magis uiã ipsã corripiemus cõtingat mõte: filiãq; tuã fortes inuenire .nã hilares certũ est:si nos incolumes recepitis. Vale.

C. Plinius Glæmenti .S.

Regulus filiũ amisit .hoc uno malo indignus:q; nescio an malũ putet .Erat puer acris igenii: sed ãbigui: q tñ posset recta sectari:si patrẽ nõ referret. Hũc Regulus emancipauit:ut hæres matris existeret:emãcipatum(ita uulgo ex moribus hois loquebãt)fœda & in soluta pentibus idulgẽtiæ simulatiõe captabat. in credibile ẽ: sed Regulũ cogita.amissum tñ luget insane .Habebat puer mãnulos mltos:& iũctos: & solutos hẽbat canes maiores: minoresq; hẽbat lu

muta:roſtū quoq; ānicul' ī ebur trāſſigurat' dūtaxat marib⁹. circa Cyllenē Archadiæ nec uſq; aliubi candidæ naſcūt'.bis āno pariūt:merulis:& turdis aīcicia. Pſitacos.ſup oīa hūanas uoces reddūt pſitaci:& q dē ſermocinātes.India auē hāc mittit:pſitacē uocāt uiridē toto corpe.torque tm miniato ī ceruice diſtictā:īpatores ſalutat:hīc illud diſtichō:Pſitacus a uobis aliorū noīa diſco:Hoc didici p me dicere Cæſar aue.q̄ uerba accipit ꝓnūciat:ī uino p̄cipue laſciua.capiti eius duritia eadē:q̄ roſtro.hæc cū loq neſcit ferreo uerberat' radio:nō ſentit aliter ictus cū deuolat:roſtro ſe excipit:illi īnitit':leuiorēq; ſe ita pedū infirmitate facit paria Plinio: & plæraq; plura recitat Apuleius ī ſcdo Floridoꝝ:ubi iuerſa lectio:ſed:& capitis eadē duricies q̄ ruſticū.ſic emēdāda ex uerbis Plinii p̄ſcriptis:ſz & capiti eadē duritia q̄ roſtro. Pſitacos

Apuleii loc

ſcīnias:pſitacos:merulas:oīs Regulus circa rogū trucidauit. nec dolor erat ille ſed oñtatio doloris Cōuenit' ad eū mira celebritate. cūcti deteſtant': oderunt:& quaſi ꝓbēt:quaſi dīligāt:curſant: frequentāt.utq; breuiter qd' ſentio enunciem: in Regulo demerēdo Regulū imitant'.tenet ſe transyberī in ortis:ī q̄bus latiſſimū ſolū porticibus imēſis:rippā ſtatuis ſuis occupauit:ut eſt ī ſūma auaritia ſumptuoſus:in ſumma īfamia glorioſus. Vexat ergo ciuitatē in ſaluberrīo tpe:& qd' uexat ſo latiū putat.dīcit ſe uelle ducer' uxorē:hoc quoq; ſi cut alīa puerſe:audīes breui nuptias lugētis ſenis: quoꝝ alterꝝ īmaturꝝ:alterꝝ ſerꝝ ē. Vñ hoc augurer q̄rīs:nō q̄a affirmat īpſe:quo mēdatī⁹ nihil eſt:ſed q̄a certū ē Regulū eſſe facturꝝ:q̄cq̄d fieri ñ oportet. Vale. C.Plīnius Antonīno.S.

QVod ſemel:atq; iterꝝ cōſul fuiſtī ſimīlis antīquis:q; ꝓcōſul Aſiæ:q̄lis añ te:q̄lis poſt te uix unus:aut alter:nō ſinit enī me uere cundia tua dīcere nemo:q; ſanctitate:q; authoritate:ætate quoq; prīceps ciuitatīs:eſt quidem uenerabīle:& pulchrū.ego tñ te uel magis ī remiſſiori bus miror. nā ſeueritatē iſtā p̄ iucūditate cōdire: ſummæq; grauitatī tm̄ cōītatīs adiūgere: nō mīn⁹ difficīle:q̄ magnū ē.Id tu cū īcredībīlī q̄dā ſuauitate ſermonū:tū uel p̄cipue ſtīlo aſſequeris.nā: & loquentī tībī illa Homericī ſenīs mella profluere & quæ ſcrībīs cōplere apes floribus: & innectere uident':īta certe adfectus ſum īpſe.cū græca epygrāmata tua:cū īābos ꝓxīe legerē:q̄tū ībī humā;ī mitate facit paria Plinio: & plæraq; plura recitat Apuleius ī ſcdo Floridoꝝ:ubi iuerſa lectio:ſed:& capitis eadē duricies q̄ ruſticū.ſic emēdāda ex uerbis Plinii p̄ſcriptis:ſz & capiti eadē duritia q̄ roſtro.

Rogū.filii. Celebritate frequētia:nā a multis colebat'. Deteſtāt'.Regulo imprecant':deteſtatio Pompeio tradēte uocat' ī deteriorē partē:obteſtatio ī meliorē.deteſtabiles.n.quoꝝ teſtimoniū malū:& execrādū eſt:Apul.nō ſine rōne deteſtationē uſurpat ꝓ caſtratiōe. Demerēdo.obligādo. Regulū imitant'. falſū oſtētāt dolorē.ſimulāt. In ortis.rus habuit Regul⁹ trās Tiberī ad tertiū lapidē ad hæc ī Vmbria.Thuſcia: Thuſculi.author Mar. In ſūma auaritia ſūptuoſus acute dictū:q̄is fatue uideat': nā ī multis accidit aliquē eē auaꝝ:ī aliq̄b⁹ ꝓdigū:quæ cū turpiſſima ſepata ſunt:turpius tñ iūgunt'. Vexat.turbat. Ciuitatē romanos. Saluberrimo tpe. Traiāo optimo remp.admīſtrante. Solatiū. mali ſui remediū:qa delectat' aliena moleſtia. Hoc faciet. Peruerſe.ꝓperā:īportune. Sicut alia.facit. Lugētis.nūc obitum filii. Alterum immaturum.ducere uxorem nuper mortuo filio. Alterum ſeꝝ eſt.ducere uxorem in ſenectute. Deteſtari

QVod ſemel. Vnice ꝓbat Antoninū ī reb⁹ grauiorib⁹ ,& facetis:nā argutū epigrāma: & iambū ī eo admiratur tāto magis:qd græce latin⁹ ipſe mira cū uenuſtate ſcribat nō Adriāo ſcribit' epiſtola:ſed.M.Arrio Antonino.Antonini Pii auo materno: a quo ſua carmina diligi Martialis teſtat' apud Atticum. Marcus amat noſtras Antoni⁹ Attice muſas:hic igit' Iulio Capitolino:& Spartiāo referētib⁹ bis cōſul fuit:hō ſcūs:& q Neruā miſerat⁹ ē:qd īperare cepiſſet. Semel.primū cū Mario Celſo q̄q̄ apd Tacitū mēdoſe legat' Archio Antonio:nō Arrhio Antonio:& Mario Celſo coſſ. Iterꝝ.cū Neratio:author Venulei⁹ ad legē Corneliā deſiccariis. Antiqs.optimis:nā poſt modum ad luxuriā:& īperatoꝝ libidinē corripiebāt cōſulatū:& Flaui⁹ Vopiſc⁹ teſtat' factū eē ut iā diuitiaꝝ.nō hominū cōſulat⁹ eēt. Procōſul Aſiæ.Capitolin⁹ ī Pio p trālītū hui⁹ ꝓcōſulat⁹ mētionē facit, Pius inqt ꝓcōſulatū Aſiæ fic ægit:ut ſol⁹ auū uīceret.auū.ſ.maternū Antoninū demōſtrās. Aſiæ.intra Taurū:q̄ iuniores Aſiā:quo noīe totā cōtinētē uocarūt:dicta Aſia a matre Promethei:& Atlātis.ſiue ab uxore: ut Herodot⁹ exiſtimat.Promethei.Lydi ab Aſio Manei filio.qdā qa hēat multū cœni nā ἀσιὸς limus appellat'.Strabo:& Apollōii īterpres lydiā dictā putāt Aſiā freti illo hom[illegible]ico:ἀσιὼ εν λειμωνι:& Virg.ī Georgicis aſia prata uocat a Caiſtro irrigata:nuſquā enī ꝓ palude:niſi ap[illegible]unū Seruiū offendi:nā aſiā uicum in agro megalopolitāo īter duos fontes lego:& ciuitatē Lydiæ:ac īſulā Aethiopiæ.Diodor⁹ Aſiā fluuiū in Aethiopia ponit.uñ aūt dicat' Aſia ꝓuīcia Stephan⁹ quædā inſup refert. Vn⁹:aut alter.duo. Vere cūdia.modeſtia. Nemo.fuit tāq̄ inferat neminē fuiſſe ꝓcōſulē Aſiæ dignioré te:ſed tua modeſtia non Antonini honores Taciti loc' Aſia

Vel patiſ me ſic dicere. Aetate.maxim⁹ ſenator natu. Princeps.prim⁹. Vel.etiã:aliqñ correptionẽ ſignificat:ſæpi⁹ cõiũctio diſiũctiua eſt. Remiſſiorib⁹.leuiorib⁹:hilariorib⁹. Cõdire.cõcinne miſcere. Piri.opportuna. Nõ minus.æque.Magnũ.magni uiri. Id.iucũditatẽ. Stilo.ſcriptis. Mella homerici ſenis:Neſtoris:a cui⁹ ore dixit Homer⁹ fluere mel ꝓp dulcedinem ſermonis.uerſus eſt ex primo Iliados. ηδυεπης αγορουσε λιτυς πυλιων ατορητης τουγαι αποτλωσσης μελιτος τλυγιων ρεεν αυδη ideſt ſuauiloquus ſurrexit acer pyliorũ cõcionator.Cui⁹ etiã a lingua melle dulcior fluebat uox.Apulei⁹ de deo Socratis.Pylius orator eloqo comis:experimẽtis cautus ſenecta uenerabilis:cui oẽs ſciebãt corpus annis abire. animum prudẽtia uigere:uerba dulcedine afluer̃. Loquẽti.ſermocinanti. Apes cõplere floribus.uident̃ tua ſcripta cõdita lumino ſa dulcedine:& te more apum flores eloquẽtiæ colligeſ:ſic Hora.de ſe. Ego apis matiæ more mõq; Grata carpentis thyma ꝑ laborẽ. Innectere.cõponere iſtar coronæ. Affect⁹.oblectat⁹. Epigrammata.uerſus ad uoluptatẽ:& acumẽ ingenii. Iambos.metra contumelioſa:nam

tatís: uenuſtatís: q̃ dulcía íllа:q̃ amantía:q̃ argũta:q̃ recta:Callíachũ me:uel Herodẽ:uel ſi qd his melíus tenere credebã: quorũ tñ neuter utrunq;: aut abſoluit:aut attígit.hoíem ne Ro. tam græce loquí?nõ Mediuſſidius ípſas Athenas tã Atticas dixerí.Quíd multa?ínuideo Græcís: ꝙ íllorũ lingua ſcríbere maluíſtí:neq;.n.cõiectura eget: quíd ſermõe patrío exprímer̃ poſſís:cũ í hoc íſitítio:&

Iambus ιαμβιζω cõuicior ſignificat.Suida:& Hãmonio cõteſtãtib⁹:uel appellatus iambus. απο του ιαγβαζειν: q; tãq; telũ uadãt uerba:an απο του ιαγβαζειν:q; cõis hominũ lingua ια uocet̃:aut a baccha lãbe illi⁹ in uentrice filia Echus.& Panis:q̃ Cereré dolẽtẽ ludés:& inutilia dicés:figuraſq; abſurdas formás ad riſum coegit:Epheſtion altius fabulá repetit:lambũ ſcribés dictũ ab lãbe Ceſei ancilla:qa Ceres mœrens i raptu ꝓſerpiæ errabũda a Celeo ſuſcepta ſit hoſpitio:& ab uxore eius Nere:cuius ancilla lãbe ſaltãs:& cãtãs tali rhythmo deã ſolata ſit:aut lãbus denoíationẽ traxit ab lãbe puella turpiter conuicio affecta:& iõlaqueo enecta:aut a uetula q̃dã noíe lãbe.cui ſe lauãti forte occurrit Hipponax:& ſoliũ:in quo anus illa lauabat̃ cõtingẽs audiuit dicẽté eã:hõ abi:ſoliũ euertis.aut qđ ιαμβιζειν.i.cõuiciari dr̃ ab ιαζω:q; eſt ſermones acerbos ꝓfero.Dio.q; fere eadẽ í ſua grãmatica refert:nõ Neren uxorẽ Celei:ſed Meganirã. Oui. in faſtis Menalinã uocat neq; ſaltaſſe lãben:ſed male tractaſſe:& quoſdã credidiſſe lãbũ q̃ſi triãbũ a triũphatore libero cognomiatũ:alios ab lãbo ſtrenuo duce:q cũ crebro pugnas iniret:& telũ cũ clamore torqueret παρατολβαλλειν iãbũ appellatũ.iccirco ex breui:& longa pedẽ hũc eẽ cõpoſitũ:qđ q iaculãt:& breui acceſſu itẽſum paſſũ ꝓferunt:ut fortiore nixu telis ictũ cõfirmẽt:q̃uis Suidas rõnẽ ꝓferẽs cura cõuiciis dicat̃ ſicut inqt iãbus ex breui:& lõga cõſtat:ita cõuitiũ ex ꝓuo principio ꝓcedit í maius: a q̃buſdã iãbus appellat̃ Dánius:& gradarius:tumidũ:& cõcitatũ Fa.uocat:nõ ſolũ qđ ſit e duab⁹ ſyllabis:eo q; frequẽtiorẽ quaſi pulſum hz:quæ res lenitati cõtraria eſt:ſed ẽt q; oĩbus pedib⁹ inſurgit:& a breuib⁹ í lõgas nitit̃:& creſcit:cuius impetũ plurib⁹ exꝑſſit Auſo.lãbe pthis:& Cydonũ ſpiculis:ubi in oĩbus:q̃ uiderim:exẽplarib⁹ corrupte legit̃ Sidonũ.ná & metri rõ uulgatæ lectiõi repugnat:lõgã.n.hẽt primam:at i Cydonũ corripit̃:ſunt aũt cretẽſes populi:quos nouius ſagittãdi ꝓitia celeberrimos: uñ nõ ímerito illo carmíe cõiungunt̃ parthus & Cydon.ut apud Vig.Parth⁹ ſiue Cydon telũ ímedicabile torſit:q; ſane crediderim æmulatũ fuiſſe Auſoniũ. Proxíe.nup. Humanitatis.eruditiõis. Venuſtatis.leporis:& grã.

Auſonii locus

Illa.epigrãmata.amãtia.q̃ amores tractãt:in alia lectiõe fuit antiq̃.i.antiquoꝝ ſtilũ referentia. Arguta.acuta:facetiaꝝ prurigíe cõſperſa. Recta.ad normã cõdita.Callimachũ.Callimachus Cyrenæus Batti:& Meſatmæ filius.Hermocratís diſcipul⁹ adeo ſtudio ítẽtus fuit:ut ꝓ oẽ gen⁹ metri poemata edíderit:quoꝝ pluria a Suida numerant̃:ſed íter cætera cõpoſuit Ibin poema ſane obſcurũ:& cõuicio ſum in quẽdã inimicũ Ibin Apolloniũ noíe. claruit aũt Ptole.philadelphi:& Euergetis tpibus.fuit & alius Callimachus cyrenæus poeta fili⁹ ſororis prioris Callimachi. Herodẽ. Iuli⁹ herodes ſũma facũdia p̃dit⁹ ſecũdũ aliquos patricius:qdã etiã cõſularé tradiderũt:filius Attici q theſauro inuẽto ab íperatoſ Nerua donatus eſt:q̃q̃ in uita Herodis quæ ſcribit̃ a Philoſtrato médoſe legat̃ νερουσας ꝓ νερουας.i. Nerua:in ſummis opibus declamator:& poeta inſignis:altiloquuſq; Traiano & Adriano impantib⁹:morit̃ ſexto & ſeptuageſimo ætatis anno:cui tale inſcriptũ tumulo epitaphiũ. αττικου ηρωδης μαραθωνιος ουτασε παγταγειται τωσεταφω παγτοθεν ευδοκιμος ideſt Attici Herodes Marathoni⁹.cui⁹ hæc oĩa ponũtur hoc ſepulchro:í oĩbus ꝓbat⁹ epl̃as:diſputatiões:ephimeridas:oratiões:enchiridia opportune ſcripta reliqt quattuor equos de auratos p̃ter arma eburnea í tẽplo Neptuni Iſthmiaci ſtatuit.ac plæraq; admiranda ſtruxit.Antoninũ piũ diſcipulũ habuit:reſtituẽda dictio in ſanã lectionẽ apud Iuliũ Capitolinu; ubi legit̃ Herode Attio ꝓ Attico ex authoritate Philoſtrati:Suidæ:& gellii. Si qd.extat metro ſcriptũ.

Callimachus

Herodes

His.editis a Callimacho:ac Herode:cæteriſq;. Vtrunq;.epigrãma:& iãbũ. Abſoluit.pfecit ita ut Antonin⁹.hoc r̃fert̃ ad Callimachũ:utroq; metri genere ẽ uſus. Attigit.Herodẽ reſpicit:q altez tãtũ tigit. Hominẽ ne.credibile ne eſt latinũ ſcribere græca adeo abſoluta?

Mediuſſidius

Mediuſſidi⁹.iurat ꝓ Iouis nũciũ.Mercuriũ ſcilicet q credit̃:uocis:ac ſermõis præſes:q̃re appoſite íterponit̃ iuſiurãdũ:cũ de elegantia ſermonis loq̃tur.ſcimus ẽt herculẽ ítelligi ſolitũ:qñ is a ſabinis ſanctus fidi⁹:ac ſemipr̃ appellaret̃. au-

thoribus Propertio:Oui.Silio. Tã atticas tã eloquẽtes:nã attice loq̃ eſt elegãter:& ſũma cũ eloquentia dicere:Athenienſes.n.limati:& emũcti:nihil inane:nihil redũdãs ferebãt.repete quæ in p̃cedẽtibus ſup attico ſermõe collegius. Quid.dicam. Neq; eget coniectura:non eſt ambiguum:ſed manifeſte com probatur.primo.roma.Quid exprimere.laudabilius ſcilicet carmen latinum tanquam natiuum eras editurus.Inſiticio.græco aliunde acerſito:aduena. Apuleius inſiticium dicit ad inferendum idoneum: quod Varro inſiticioſum.

Iducto tam præclara opera perfeceris. Vale.

C.Plinius Soſſio.S.

CAluiſiũ nepotẽ ualidiſſime diligo uiꝝ induſtriũ:rectũ:diſertũ:qđ apđ me uel potiſſimũ é:Idé.C.Caluiſiũ cõtubernalẽ meũ:amicũ tuũ arcta ꝓpinqtate cõplectit̃.eſt.n.filius ſororis hũc rogo ſemeſtri tribunatu ſplẽdidiorẽ:& ſibi.& auũculo ſuo facias:obligabis me.obligabis Caluiſium nr̃m.obligabis ipm.nõ minus idoneũ debitorẽ:q̃ nos putas.Multa beneficia i multos cõtuliſti auſim cõtẽdere nullũ te melius.q̃que bene unum. aut alterũ collocaſſe. C.Plinius Sparſo.S.

AEſchinẽ aiũt petentibus Rhodiis legiſſe or̃onẽ ſuã.Deide Dẽoſthẽis ſũmis utrãq; clãoribus.qđ tãtorũ uirorũ ſcriptis cõtigiſſe ñ miror.cũ or̃onẽ meã ꝓxie doctiſſimi hoies hoc ſtudio.hoc aſſenſu.hoc ẽt labore p biduũ audierit.q̃uis ítẽtionẽ eoꝝ nulla hic.& ide collatio. nullũ quaſi certamẽ accẽderet.nã Rhodii cũ ipſis or̃onũ uirtutibus.tũ ẽt cõpatiõis aculeis excitabant̃.Nr̃a or̃o ſine æmulatiõis gr̃a ꝓbabat̃ an merito.ſcies cũ legeris libꝝ.cuius amplitudonõ ſinit me longiore epl̃a p̃loqui oportet.n. nos ĩ hac certe.in qua poſſumus.breues eẽ.quo ſit excuſatius. q; librũ ipſum nõ tñ ultra cauſæ amplitudinẽ extẽdimus. Vale. C.Plinius Naſoni.S.

CAluiſiũ.Rogat Soſſiũ:ut cõferat tribunatũ ſemeſtrẽ Caluiſio Nepoti coniuncto affinitate.C.Caluiſio cõtubernali ſuo.C. Soſſiũ Antonius Syriæ p̃fecit. Soſſius hic uero ſenatorii ordis Soſſius Papus: cuius amicicia uſus eſt Adrianus cũ tpe expeditiõis pthicæ legat⁹ a Traiano deſtinatus eſt adiuuante Plotĩa: eũ iprimis dilectũ ab eodẽ ĩpatore tradit Dion honeſtatũ ſtatua publica.Soſſio uitam Demo.Plu.ſcripſit. Induſtriũ.diligentẽ:& intẽtũ circa res neceſſarias: nã tumultu gaudẽtes non ſunt induſtrii:ſed exagitatæ mẽtis cõcurſatores. Rectũ.iuſtitiæ cultorẽ. Potiſſimum. prima cã. Arcta. gradu ꝓpinquior⁹.Sororis. C. Caluiſii. Semeſtre

Tribũatu.militũ. Semeſtri.nõ placet hoc loco intelligere.q; tribuni ánulo aureo utant̃ circulari:& ſemeſtrẽ tribunatũ dixiſſe annulatũ:ut reſpiciamus Iuuenalis illud Semeſtri uatũ digitos circũligat auro: ſed ſemeſtri int̃ptaberis ſex menſiũ:unde Cæſar cõquerebatur ſemeſtre imperiũ ſibi eripi:& ſemeſtrẽ ſatiõẽ Columella uernalẽ dixit:ſicut ſemeſtrium ſpacium ſex menſium. Vlpianus titulo de migrando ſemeſtrẽ penſionẽ uocat ſex mẽſium:& annũ diuidi in duas ſemeſtres penſiões interdum idem refert. Sibi.ſua cã. Auũculo.C.Caluiſio matris fratre.Noſtrũ cõtubernalẽ. Idoneũ debitorẽ.aptũ:& gratũ in referẽda gratia.

Nullũ.beneficium contuliſſe in unum aliquẽ. Melius.q̃ in Caluiſiũ Nepotẽ. Vnum:aut alterũ duo beneficia.

AEſchinẽ.Latẽter cõparat aſſenſum auditorũ in recitatiõe or̃onis ſuæ facto:q; accidit Aeſchini ſuá:& Demoſthenis or̃onẽ apud Rhodios repreſentanti:ad eundẽ Sparſũ Mart.li.xii.mittit epigrãma Aeſchinẽ aiunt. Laertius Aeſchines octo refert:hic uero Pthenienſis fuit fili⁹ Atrometi:& Leucothoæ:ſiue Glaucotheæ primũ ſcriba:deinde orator:diſcipulus Alcidamãtis:plenior Demoſthene:& magis fuſus grãdiori ſimilis:quo minus ſtrictus:carnis tñ plus hꝫ: minus lacertoꝫ:cũ Cteſiphõtẽ accuſaſſet:q; diceret Demoſthenẽ dignũ coronari:recriatiõe tãti oratoris: cui titul⁹ ꝓ Corona acriter accuſatus:& exilio mulctatus Rhodũ ſibi ſedẽ elegit:ubi oratoriã ꝓfeſſus ẽ & cũ rogaſſent Rhodii:ut ut:áq; or̃onẽ exilii cãm recitaret magno auditorũ aſſenſu auditus eſt. Suá contra Cteſiphõtẽ. Demoſthenis.ꝓ corona.Clamorib⁹.laudib⁹:applauſu. Tantoꝝ uiroꝝ.Demo.& Aeſchinis ſũmorũ oratoꝝ. Orationẽ meã.Marii Priſci accuſationẽ:quã lib.ii.Cereali ꝓmittit recitare:nã nulla rõne credo hic ítellexiſſe librũ:quẽ.ix.tradit idẽ recitaſſe ſũmo audiẽtiũ aſſenſu:cũ liber ille opuſculis & metris uarius eẽt:neq; iure dici poſſet oratio:ſicut.n.oratio liber appellari põt:nõ pariter oís liber eſt oratio.neq; accipi dẽt hoc loco panagyrica oratio:quá lib.iii.teſtat̃ ꝓ triduũ recitaſſe:niſi uelim arbitrari hic mẽdã ioleuiſſe:& poti⁹ triduũ q̃ biduũ legeñ q; placet. Proxime.nuperrime. Hoc. ſimili. Labore.uel qa nũq̃ fere uacat Romæ:& reſpicit orationẽ panagyricã:ad quã audiẽdá cõuenerũt p biduũ fœdiſſimis ẽt tẽpeſtatib⁹.Hinc:& indecollatio.qa panagyrica oratio nullũ hẽt aduerſariũ:ſed Demoſthenis:& Aeſchinis cõtẽtio ſuſcitabat audiẽtiũ attẽtionẽ. Certamẽ.cõtentio pugna:ſunt.n. foreſes cauſæ ſimiles duello. Virtutib⁹.eſt.n.utraq; pulcherrima. Aculeis.ſtimulis. Cõparatõis.utra melior foret.

Sparſus Aeſchines

Aemulatiõis.q; laudatiua:ergo ſine æmolo.& aduerſario. An merito.pbaret. Librũ.ſupra eandẽ oſonẽ librũ appellauit. Amplitudo.q; ſit diffuſiſſima orationũ demonſtratiuarũ. Præloq.pfationem facere. Hac.epiſtola. Extẽdim⁹.amplioꝛẽ fecim⁹. Amplitudinẽ cãæ.latã uirtutũ Traiani materiã.

TVſci.Cõquerit agros ſuos ptim grãdine cõcuſſos.& ubi ſũmã fructuũ copiã collegerat uili p cio uenũdari:ſolũ ſibi reliquũ eẽ ait.Laurẽtinũ ſtudioꝝ ſuorũ muſeũ.hic Iulius Naſo ſingu lari amicicia deuictus Scdo.& Tacito fuit.nõ placet epl'am ſcriptã fuiſſe Nanio.q; in quodam exẽplari uidim⁹. Tuſci.iu xta Tiferniũ tiberinũ:ubi Tuſculanu m rus poſſedit.teſtat Pli.ſenior a rege Ly- doꝝ Tyrrhenos dictos: mox a ſacrifico ritu lingua græcoꝝ Tuſcos appellatos: Stra.poti⁹hoc nomẽ a latinis inditũ tra dit. Tyrrhenos igr ro. Ethruſcos dicũt. atq; Tuſcos. Tuſci excuſſi.fruct⁹ dcuſ ſi ſunt in pdio:q; in Tuſcis teneo. Trãſ padana regiõe. Comũ intelligit:in cui⁹ territorio latos agros.tenuit.tranſpada na regio Italiæ nona: tota meditterra- nea:cui maria cuncta iportãt:dicta trãſ padana reſpectu cõmorãtiũ Romæ:qd' ſita ſit trãs Padũ. Parũ utilitatis.alia le ctione puilitas in eundẽ tñ ſenſum: quã uis magna fructuũ copia ſit:tñ pcii uili tas facit:ut parũ utilitatis habeamus. Par.ſũma. Laurẽtinũ.rus lib.ii.iam de ſcriptũ. In reditu.utile:fructuoſum. Tectũ.uillã. Ortũ.duos enumerauit i Laurẽtino ortos dlicatioꝛẽ unũ:pguio ꝛẽ alteꝝ. Arenas.littus arenoſum. Ex colo ſtudiis.exerceo:& orno ſtudendo. Horreũ granariũ:ab horrore ſpicaꝝ co gnom natũ:prius a farre farreũ dictũ. Scrinium.arcã librorꝝ:& epiſtolaq;.Cer ta.nõ ſubiecta caſibus fortunæ.

SAepe.Reguli igeniũ ita lau dat:ut uitupet:q cũ multa i obitu filii faceret.librũ d ui ta pueri ẽt edidit ieptũ:ut a puero ſcript⁹ uideret.Largiũ Lepidũ d cimæ legiõis pfectũ in expugnatiõe Hie roſolymaꝝ adducit Ioſephus:quamuis ſint exẽplaria:q; ſignificẽt hanc epiſtolã ſcriptã Lupco:ad quẽ alibi ſecũd⁹. Vi. potẽtiã.ipetũ. Incubuit.itẽdit aim. Filiũ.ſuũ defunctũ. Vt nemo.tã bñ lugeret. Imagines.q; notæ ſunt: qbus ea:q; ediſcẽda ſũt notamus: uel imago ẽ collatio formæ eũ forma cũ quadã ſilitudine.tu uero hic imagines refer ad picturã:& cærã: ſtatuas ad ea:q; fiunt ex marmore:ære:argẽto:& ſilibus. Officinis.tabernis fabroꝝ:& pictoꝝ. Auro. ebore:marmore.magis placet q; illũ auro:illũ ebore:illum marmore:nã mutatur dicendi modus:& uita tur nimiũ crebra repetitio:q; ſi mediocriter utimur plurimũ gr̃æ:ſi frequẽtius inculcamus.faſtidii tãtũ dẽ aſſert:niſi uelimus putare uoluiſſe p hoc imodeſtiã Reguli demõſtrare. Effingit exprimit: p effigiẽ repñtat. Ipſe.Regulus. Ingenti auditorio.multis cõuocatis auditoribus.annotabis auditoriũ p auditoribus frequentius uſurpari. Prouincias.regna ſubiecta romanis legibus:& ſecuribus.qbus p̃erant pconſules cũ exercitu. Dimiſit.uulgauit:tranſmiſit. Publice.rebus publicis. Decurionibus.ſenato ribus in municipiis:inſup decurio eſt ordo in militia:qui præerat turmæ triginta duoꝝ equitũ ſi Mode ſto credimus. Aelianus decurionẽ a decuria dictũ aſſerit:decuriæ aũt numeꝝ a diuerſis authorib⁹uarie traditũ a duce uno:uel i octauũ:uel in duodecimũ:uel in decimũ ſextũ. Vocaliſſimus.maxie:& ſplẽdi diſſimæ uocis. Ex ipſis.decurionibus:ut maior anthoritas libro accederet. Legeret.recitaret. Fcm eſt:impetratũ quod ſcripſerat:nã per ꝓuincias diuulgatus eſt. Ille.Regulus. Vim.quia potius uis ad laudẽ referẽt:Infert Secũdus appellandã magis itentionẽ obtinendi quicqd uoluiſſet ordo eſt ſi Regulus uertiſſet ad potiora hãc ui:ſeu quo alio noie uocãda ẽ intẽtio obtinẽdi qcqd uelis:quantũ boni efficere

Tyrrheni Tuſci

VSci grandine excuſſi:in regione Tran ſpadana ſumma abundantia.ſed parũ uti litatis nunciat.Solum mihi laurentinũ meũ in reditu.nihil quidẽ ibi poſſideo præter te ctum:& ortũ:ſtatimq; arenas.Solũtamen mihi in reditu:ibi.n.plurimum ſcribo.nec agr̃:quem non habeo:ſed ipum me ſtudiis excolo:ac iam poſſum tibi:ut aliis in locis horreũ plenũ:ſic ibi ſcrinium oſtendere.Igitur tu quoq;:ſi certa:& fructuoſa p̃ dia cõcupiſcis:aliqd in hoc littore pa.

C.Plinius Lepido.S.

SAepe tibi dico ineſſe uim Regulo: mirũ eſt q̃ efficiat:in quod incubuit.Placuit ei lugere filium:luget ut nemo.Placuit ſta tuas eius.& imagines q̃plurimas facere: hoc oi- bus officinis agit:illũ coloribus: illũ cęra. illum ære.illum argento:auro:ebore:marmore effingit. Ipſe uero:& nup adhibito ingenti auditorio librũ de uita pueri recitauit:tum eundẽ librũ uel in exẽ plaria mile trãſcriptũ p totã italiã: ꝓuinciaſq; dimi ſit.Scripſit publice:ut a decuriõibus deligeret uo caliſſimus aliqs ex ipſis:q; legeret eũ populo: fcm eſt.Hanc ille uim:ſeu quo alio noie uocanda eſt in tentio qcqd uelis obtinẽdi:ſi ad potiora uertiſſet: quãtum boni efficere potuiſſet:quãquã mior uis bõis quã malis ieſt:ac ſicut αμαθια πενθραστος λοτισμος ἀεοηνον φερει ita recta ingenia debi

Lepidus

Imago

Statua

Decurio

potuiſſet. Vis.ipreſſio:celer impetus.αμαθι αμεν θρασος λοτισμοσ δ εονγον φερει. iſcitia quidē audaciā conſideratio autē tarditatem fert. Thucydidis dictū libro ſecundo in oſone funebri:quā dixit Pericles: cui initium.οι μεν πολλοι των ενθαδ ε, κδ ηει ρηνο τον:quā ſniam Seneca in puerbiis latine ſic tranſtulit recta ingenia debilitat uerecundia:praua cōfirmat audacia. Peruerſa.mala:dictū Eurypidis: ut peſſimi melius cām ſuā dicere norint. Imbecillū latus.debiles uires. Os cōfuſum pturbat⁹ ſermo. Hæſitās. blæſa. Inuentio.rerum uerax:aut ueriſimiliū excogitatio:qua cōtinent ſex illæ oſonis ptes: exordiū: narratio:diuiſio:cōfirmatio: cōfutatio: cōcluſio. Memoria.qua oīs diſciplina cōſtat:fruſtraq; docemur:ſi quod audimus præterfluit. Ingeniū.acrē naturā. Eo.ad eā exiſtimationē. Habeat.credat. Orator.uir bonus:& dicēdi pit⁹. A plurimis.a malis. Herennius Senectio:iā uita functus:cū hæc ſcriberet Secūdus. Illud Catonis de oratore.M.Cato diffiniuit oratorē eē uirū bonū:& dicendi peritum.In hunc.Regulū. Orator eſt uir mal⁹.reſpectu Reguli orator ē uir malus dicēdi imperit⁹: cū Regul⁹ eſſet malus:& dicendi iperitus. Hic.Herēnius. Expreſſit.diffiniuit. Regulū. malū:& iperitū. Habes ne.aliqd ſimile. Habes.quo referas parē gratiā. Circulator.q lucri cā circuit.fora:& plateas ac ſibi nouitate aliqua coronā audiētiū cōparat:Paulus de extraordiariis criminibus.In circulatores:q ſerpentes circūferūt:& pponūt:ſi cui ob eox metū dānū datū eſt:p mō admiſſi actio dabitur.eos circumforaneos uocat Apulei⁹: &.M.Tullius pharmacopolā circūfora neū pariter ptulit.Trāq.laniſtā circūforaneū:q circuit fora uendēdi:uel emēdi gra:& Seneca circulatores ſophiſtas: q philoſophiā uēdūt:& circulis authoritatē quærūt.Fabius uero circulatoriā uoluptatē oratoriā appellauit:quæ gaudet circuitione:at circitor militiæ gradus eſt:qui uigilias circumit: & renunciat ſi qua emerſerit culpa. Virgilius in carmine obſcœno pro cuſto de poſuit. επαραϲ. ſ. ut ait Demoſthenes την φονην γαι τεθηθοϲ γαι λαρυττιζον. uerba Demoſthēis ενιωπερις τεφαγω:q̄ ſic tráſferri pñt. extollens uocē:& lætus:& exultans:ſunt át dicta contra Aeſchinē:ea ut melius intelligātur: repetemus ex eadē oſone priora q̄dam. Multa igit̄ o uiri Athenienſes etiam alia accuſauit:& mentientē unum maxime admiratus ſum oīum:q; quæ mala acciderāt ciuitati tunc memor:nō tanq̄ beniuolus:neq; iuſtus ciuis ſenſit:neq; collachrymatus eſt:neq; quid tale in animo paſſus eſt:ſed extollens uocem: & lætus:& exultās:exiſtimauit.ſ.me accuſare. λαροττιζειν.proprie eſt uocem intendere: neq; naturaliter loqui:ſed gula præcluſa. Exprimere.inuito eximere. De puero:ſed a puero.traductio color. puerilē: & fatuum librum monſtrat.

Inuentio
Memoria

Circulator

Circitor

C.Plinius Arriano.S.

GRatularis mihi q; acceperi auguratum? iure gratularis.Primū q; grauiſſimi principis iudiciū in minoribus ét rebus cōſeq; pulchrū eſt.Deinde q; ſacerdotium ipum: cum priſcum:& GRatularis.Rñdet Arriano iure ,p auguratu ſuo gratulari:tū iudicio grauiſſimi pricipis:tum auguratus dignitate:& q; ſucceſſerit táto uiro Iulio Frōtino:demū ſcribit potuiſſe.M.Tullii dignitates cōſeq;:eloquētiā uero ipoſſibile. Iure.iuſta cā. Pricipis.Traiani:q me fecit augurē. Minorib⁹.magrātibus Sacerdotiū.auguratus. Priſcū:nā a Targniis Romā trāſlatū teſtat Strabo:at Dionyſi⁹ i antiqtatib⁹ a Numa rege cōſtitutū collegiū auguꝝ q iterptarent ſigna a diis miſſa tā publica:q̄ priuata:& ab una ſpecie ſpeculationū artis augures uocarūt romani.i.ab auib⁹ & gerēdo:uel ab auiū garritu.primus Acti⁹ Nauius hāc artem commēdauit apud Targniū Priſcū uouacula cotē diſcindēs:poſtea tātus honor collegio auguꝝ acceſſit:ut nihil foris domiq; niſi auſpicato gerere tur:cōcilia ppli.i.magrātuū creatio:exercitus uocati:ſūma reꝝ:ubi aues non annuiſſent,dirimerent: & diu hic honor patricius fuit:& principibus urbis deſtinatus:prio tres tribus.rhānenſes.tiriēſes: Luceres: ſex augures crearunt:deinde hoc ſacerdotiū cū populo cōicatū ē;& ius ſacerdotū ſubrogandorū a collegiis ad populum tranſtulit.Gn.Domitius tr.pl.Sylla augurū collegiū ampliauit:ut eſſent quindecim: adeo creauit hæc ars:ut ex araneo ét auguria fierēt:quæ Pli.memorat ſcribēs ex piculis arte eſſe factā: ca per aues(nā aliis modis fiunt)primus Car.a quo Caria dicta ē:inuenit:Seneca tñ illa deridēs fortuita:

Augurat⁹

& uaga ſine rõne dicit nõ recipere diuinationé q; belliſſime Moſolanus apud ioſephũ facto memorãdo oñdit. Religioſum.maieſtatis:ueneratiõiſq; plenũ.ná nec ſenatus cogi nec cõueniendi locum poterat habere:niſi qñ:& ubi augures præſcripſiſſent:qa ſummis ĩperiis:a ſũmis poteſtatibus comitia tollere:cõ ſilia:uel inſtituta dimittere:uel habita repudiare poterát:qd grauius:q̃ ré ſuſceptã dirimi.ſi unus augur aliter dixerit:qd magnificétius:q̃ poſſe diſcernere:ut magiſtratu ſe abdicent cõſules:qd religioſius:q̃ cũ pplo:cũ plebe:agendi ius dare:aut nõ dare:qd legé:ſi non iure rogata ſit:tollere: oĩbus magiſtratibus auſpicia dant:& iudicia. Hoc. ob hác cám. Sacrũ.diuinũ:uenerabile:conſecratũ. Non adimit uiuenti.ſemel fact⁹ augur nunq̃ priuat hoc honore:& ſi in iudiciũ ductus damnet:cũ aliis ſacerdotibus condénatis ſubſtituat alius augur. donec uita ſuppetat:licet maximoꝝ criminũ cõuictus ſit:ſacerdotio nõ priuat: quia.ſ.iureiurando adactus ſit res auguru nemini enũciare:ergo factũ priuatũ ſacraméto liberari nolũt:an q; nõ honoris:nec magiſtratus:ſed potius cuiuſdã ſcientiæ:& artis é nomen augur:ſimile igit eſſet ſiqs medicũ medicãdi arte prohibeat:muſicũ muſica:diuinũ diuĩatione.his.n.appellatio ꝺtrahi põt:uis: & facultas nequaquá. Alia.ſacerdotia officia.inſignia magiſtratus. Paria. auguratui. Vt.a for fortuna:ad breue tp̃s. Hactenus.in hac re tm̃. Fortũæ licet. fortuna dominat:ut dari poſſit:non ut adimatur: Iulio Frõtino.Sextus Iulius Frontinus uir conſularis p̃turam urbanam geſſit Veſpaſiãno iterũ:ac Tito coſſ. & eo eiurante Domitianus p̃turam cœpit.Frontinus igitur curá Britanniæ:ac molem ſuſtinens magnus quantum licebat ualidam:& pugnacem Silurum gẽtem armis ſubegit ſuper uirtutem hoſtium:locorumq; difficultatem eluctatus:aquarum præfectus a Nerua creatus libellum de aquæductibus urbem influentib⁹ edidit.auguratum geſſit:ſeceſſu Tarracinenſi oblectabatur.rei militaris. peritus Traiano libros ſtratagematicos dicauit:ſcripſit longe plura:quæ ſimul cum aliis cõi litterarum iactura olim interdicere.ſũmus iuriſconſultus Secundo interdũ ñdit:Martialé ac cæteros ſcriptores fouit.moriens uetuit ſibi ſepulchrum cõſtrui.fuit & Iulius Fronto tribunus urbanarũ cohortiũ ab Othone exauthoratus: & Claudi⁹ Frontinus ſub Antonino Pio.principẽ ergo uirũ appellauit Frõtinum ſcilicet dignitate:authoritate:diſciplina:& rebus p̃clare geſtis. Nominationis die.principio anni authore Tacito:quo ſacerdotes ſolẽt nominare:quos digniſſimos ſuo ſacerdotio iudicent. Hos. p̃ximos neci ſuæ:an magis quibus Frontinus augur fuit. Inter ſacerdotes.ĩter eos:quos dignos tali ſacerdotio credebat. Cooptaret . eligeret. Tranqui.in cooptandis per collegia ſacerdotibus neminem niſi iuratus noĩauit.M. Tullius de claris oratoribus ſcribit nouos augures ab aliis auguribus in collegium cooptari:& inaugurari:& augurũ inſtitutis:qui inauguraſſet:ab inaugurato:loco parentis coli debere. Euentus:q; mortuo ei ĩ auguratu ſucceſſi. Non fortuitũ.ſed diuinũ. Tullius augur fuit.poſt Craſſi interitum Cicero factus eſt augur. Inſiſtam.ſequar:uterq; enim quæſturam:præturam:auguratũ:cõſulatum geſſere. Sacerdotium.auguratũ. Iuuenior.ita habent oẽs codices præter unũ:quos uiderim:iunior.n.ſecũdũ grammaticos:ſed iuuenior ſecundũ analogiã. Ingenium.eloquentiam:uim:& copiam dicendi. Aliqua ex parte.in eloquendi ſtudio:nam & metra ſcripſit:ac Philoſuphiam primus Cicero latine loqui docuit.an magis in aliqua parte oratoriæ. Quæ ſunt in manu hominũ.dignitates:quas homines cuilibet cõferre poſſunt. Illud ingenium Cic. Niſi a diis.natura primum:atq; ingeniũ ad dicendum uim afferũt maximam:nam animi:atq; ingenii celeritas quidam motus eſſe debent:qui ad excogitandum acute:& ad explicandum:ornandumq; ſunt uberes:& ad memoriam firmi.atq; diuturni:ſed quis eſt qui hæc putet arte accipi poſſe? præclare enim res ſe habet:ſi hæc accendi:aut commoueri arte poſſint:inſeri quidem:& donari ab arte non poſſunt omnia.ſunt.n.illa dona naturæ:quidam ita rebus habiles:ita naturæ mũeribus ornati: ut non nati:ſed ab aliquo deo facti eſſe uideant:quare non poſſum non ingenio primas partes concedere. hæc.M. Tullius diuinũ:& inauditũ lumen eloquentiæ ac ſapientiæ parens ,pfecto nr̃æ lr̃æ:imortalis ingenii beatiſſima ubertas dono quodã prouidentiæ:in quo totas uirtutes ſuas experiretur eloquentia.

Frontinus

relígioſum:tũ hoc quoq; ſacrũ plane:& ſigne eſt: qd nõ adimit uiuenti.Nã alía q̃q̃ dignitate prope modũ paría:ut tribuunt:ſic auferunt:ín hoc fortũæ hactenus licet:ut darí poſſit.Mihí uero illud ét gratulatiõe dignũ uidet:q; ſucceſſi Iulío Frontíno príncipí uíro:q me noíationís díes p hos continuos annos ĩter ſacerdotes nomínabat: tanq̃ in locũ ſuũ cooptaret:qd nunc euentus ita compro bauit:ut nõ fortuitum uideretur. Te quídẽ: ut ſcríbís:hoc maxíe delectat auguratus meus: q; Marcus Tullíus augur fuit: lætarís enim q; honorib⁹ eíus ínſiſtam : quem æmularí ín ſtudíís cupío.Sed utínã ut ſacerdotiũ ídẽ:ut conſulatũ multo ét iuníor:q̃ ílle ſũ cõſecutus:Ita ſenex ſaltẽ íngeniũ eíus alíqua ex pte adſeq; poſſem.Sed nímiꝝ q̃ ſũt ĩ manu hoíum:& míhí:& multís contígerũt.Illud uero ut adipíſcí arduum:ſíc etiã ſperare nímium eſt: quod darí:níſí a díís non poteſt.

C.Plínius Vrſo.S.

CAusam.Iulius Bassus sæpe ĩ iudiciis pciitatus:deinde Bithyniã sortitus rediit reus:q̃ q̃dã accepisset a ꝓucialibus:priceps accusatiõis fuit Theophanes legatoꝝ unus:defensus tñ acriter a scdo:& Albio tandẽ absoluit:qđ Vrsum amicũ admonet ad Vrsum alibi scds sup eadẽ Vrsus
rescribit.Dionis abbreuiator refert Vrsũ fuisse ĩ aula Dõitiani authoritate p̃ditũ:a quo Domitiani Im.uxorẽ adulterii accusatã.Ad Vrsum mittit epicediõ Sta.in syluis ꝓ morte Pileti:apte oñdẽs fuisse causidicũ Iulius Ba.Bassos plæroscꝫ notauius plea tpa.Galbiũ Bassum p̃fectũ ore Ponti uiꝝ integrũ:& ꝓbũ.Salei Bassi poetæ excellẽtissimi suoꝝ tpoꝝ mẽinere Tacitus:& Iu- Bassus
ue.Iuliũ Bassũ declamatorem recitat Sene.ĩ cõtrouersiis:nõ ioniũ:ut iterdũ scriptũ offendes:facit tñ Fa.testimoniũ legi dẽre Iuniũ Bassũ:quẽ hoiem dicacẽ:& cognoñto Asinũ Albũ:ac a se puero cognitũ idẽ testat.ĩ Bassũ interdũ Mar. Aureolio Bas.ꝓdit Vlpi.diuũ Piũ rescripsisse.Pli.se.Iuliũ Bassum q de medicis græce scripsit noiet.Scds ad Traianũ asserit acta Iulii Bassi rescissa:dictũq; a senatoribus ius oibus:de qbus ille aliqd cõstituisset ex itegro agẽdi dũtaxat per biẽniũ.Laborioſus.q multos labores sustiuit.Aduersis ꝑres aduersas:nihil.n. é ĩ oi uita Cic.referẽte ad laudẽ illustrius:q̃ calamitas ipsa.Priuatis.sine dignitate. Remissus.a Vespasião.Ad senatũ ad iudiciũ senat⁹.Pepẽdit.añq̃ absolue ret in ambiguo fuit. Vidicatus.libera tus. Vt Domitiani amicus.tanq̃ suspectus:q; Dõitianũ foueret:iter quẽ:& Titũ erant simultates.Reuocat⁹ a Nerua. restitut⁹ ĩ priam gñali edicto Neruæ:q authoritate senat⁹ cẽsuit decreta a Do. rescidẽda:q̃re multi ab exilio redierc:inter quos Ioa.Apostolus ex Patmo. Sor

CAusam ꝑ hos dies Iulius Bassus dixit:hõ laboriosus:& aduersis suis clar⁹.accusat⁹ est sub Vespasiano a priuatis duobus:ad Senatũ remissus diu pepẽdit:Tãdẽ absolutus:uindicatusq; ẽ:Titũ tiuit ut Dõitiani amic⁹:a Dõitiano relegatus est.reuocatus a Nerua:sortitusq; Bithyniã rediit reus:accusat⁹ nõ mius acriter:q̃ fideliter defẽsus:uarias sñias hũit:plures tñ q̃si mitiores.Aegit contra eũ Pomponius Ru.uir ꝓtus:& uehemẽs.Rufo successit Theophanes unus ex legatis fax accusatiõis:& origo.Rñdi ego.nã mihi Bassus iniũxerat:ut totius defensionis fundamenta iacerẽ:dicerẽ de ornamentis suis:q̃ illi ex gñis claritudie:& ex ꝑiculis:ipsis magna erant.Dicerẽ de cõspiratiõe delatorũ:q̃ ĩ q̃stu habebãt:dicerem cãs:qbus factiosissimũ quẽq;:ut illũ ipsum Theophanẽ offendissem.eundem me uoluerat occurrere crimini:quo maxie p̃mebat.in aliis.n.q̃is auditu grauioribus nõ absolutionem mõ:uerã ẽt laudem merebat.Hoc illũ onerabat:q; homo simplex:& titus ꝑ sorte adeptus.Bithyniã.ꝓuinciã ĩ Ponti exordio ad ꝓtẽ solis oriẽtis:Thraciæ oppositã opulẽtã sane:& urbiũ diuitẽ:læta quidẽ regio ẽ.atq; oĩ referta ubertate:testamẽto alterius Nicodemis filii ro.relicta.traxere Bithyni originẽ a Thracibus:q cũ Rheso ad Ilion castrametati sunt:nã rege suo interfecto ultra Bizantiũ transgressi prope Bithyn fluiũ:unde nomẽ accepere cõsederũt:deinde famæ cõpulsi ĩ Bebryciã rediere:& Bithyniã pro Bebrycia a fluui noĩe:iuxta quẽ hĩtauerãt:appellarunt.Herodotus iquit Thraces transgressi in Asiam uocati sunt Bithyni:prius appellati Strymonii:q; Strymonẽ accolerent.q-dam græcorũ a Bithyno Iouis:& Thraciæ filio cognominatã ꝓuinciã tradiderũt:quibus astipulat Solinus tm noĩe parentũ suppsso.Strabo uero hæc refert.Bithyni cũ prius Mysii essent:a Thracibus Bithynis:& Thynis.qui ibi habitauerũt:postea sunt appellati.eadẽ fere sentit Pli.quo authore Thyni oẽm orã Bosphori tenent:interiora Bithyni.Varias sñias censuit.n.Bebius Macer cõs designatus lege repetũdaꝝ teneri:Cepio Hispo salua dignitate iudices dandos.senatus decreuit:ut acta Bassi rescinderẽtur. Bithynia
Põponius Rufus.uir cõsularis. Peritus.ĩ scda lectiõe fuit patus.Vehemẽs.acer.Theophanes.ali⁹ Theophanes poeta:quẽ græce Põpeii gesta scripsisse Tul.asserit:hodie quoq; Theophanis extat græcũ epigrãma.Legatis:Bithynis.fax.uehemẽs cã. Fõdamẽta.arguméta fortiora. Iacerẽ.collocarẽ.ſ.in deprecatione:q̃ & in senatu:& apud populũ:principéq;.ac ubicũq;: si iuris clæmentia est:hẽt locũ:in q̃ plurimũ ualẽt ex ipso qui reus ẽ hæc tria in uita p̃cedere:si innocẽs:si bñ meritus:si spes in futurũ inocẽter uicturi:& ĩ aliquo usu futuri:p̃terea:si uel aliis incõmodis:uel pñti ꝑiculo:uel pœnitentia uideat satis pœnaꝝ dedisse:extra:nobilitas:dignitas:ꝓpinqui:amici.ĩ iudiciis ẽt ex magna ꝑte hic locus sæpe tractat:nã & diuisio frequẽs est:ẽt si fecisset ignoscendũ fuisse:idq; in cãis dubiis ꝓualuit:& epilogi oẽs in eadem sæpe materia uersari solẽt.Ornamẽtis.nobilitate:dignitate:Gñis claritudine.Bassorum familia ꝓuetusta clarissimos uiros protulit.nobile aũt id est:qđ ex bono ꝓdiit gñe:gñosum qđ a sua natura nõ degñauit. Theophanes
Periculis.qbus uita mortaliũ illustrat:& auditores cõmouent ad misericordiã. Cõspiratione. malo cõsensu.Delatoꝝ.iniquoꝝ accusatoꝝ.Quæstu.nã q̃rtã bonoꝝ cõfiscatoꝝ ptẽ hẽbãt:ide quadruplatores dicti. Factiosissimũ.factõnũ pricipẽ.Cãs.dũ æq̃ ꝓucialib⁹ iustitiã admistrat.Illũ primũ:& acerrimũ accusatorẽ.Me eũdẽ.me Scdm.Occurrere.satisfacere.Crimi.furto:& rapiæ.Aliis.q obiiciebãt tanq̃ cria. Quædã.mũera.Prouincialibus.Bithynis.Quæstor.ide nõ mirũ si multos hẽbat amicos.Furta:& rapias.

controuersia de noie:& constitutio diffinitiua.furtorũ duo esse genera refert Caius:manifestũ: rapi q- dem sine ui nõ põt scdm Vlpianũ:furti nõ manifesti tenet in duplũ:ui bonorũ raptorũ in quadruplum Paulo cõtestãte. Lex. Acilia:quã Manilius Acilius Glabrio de pecuniis repetũdis seueriſſimam tulit:ne cõpendinari qdẽ reũ sinens: Tacitus tñ inquit.magistratuũ auaricia Calphurnia scita pepit:nã secundũ Modestinũ plebiscito cõtinetur:ne quis plidũ munus:donum ue caperet:nisi esculentum : potulentum ue:quod intra dies proximos prodigatur.nõ.n.in totũ xeniis Vlpiano authore abstinere debet pconsul- sed modũ adücere:ut neq; modo se i to tum abstineat:neq; auare modũ xenio- rum excedat:quam rem diuus Seuerus: & imperator Antoninus elegantissime epistola sunt moderati:cui⁹epistolæ uer ba hæc sunt.Quantũ ad xenia pertinet audi quid sentimus: uetus prouerbium est ualde inhumanũ esse a nemine acci- pere:sed passim uilissimum:& p oia aua rissimum:& quod mandatis cõtinetur ne donũ:uel munus ipse proconsul : uel qui in aliquo officio est : accipiat : emat ue quid:nisi uictus quotidiani cã: ad xe- nia nõ pertinẽt:sed ad ea :quæ edulium excedant usum:sed nec xenia pducẽda sunt ad numerũ quantitatẽ.lege etiã Iu lia de repetundis Marcello rñdente nul la quãtitas pecuniæ pmittitur capi ab his:qui eo capite cõmemorantur:tã & si in precedẽtibus ex authoritate Venulii pmittitur summa aureorũ cẽtum dono mũer e ue. Hic.hoc loco ãcipiti. Ego. legit etiam ergo. Negarẽ?ut precipit M. Tul.de oratore:plerũq; inquit causæ inficiatione defendunt:nã & de pecuni is repetũdis:qua maxime sunt:neganda fere oĩa. Plane.nimiũ manifeste. Infi ciari.negare. Diluentis.defendentis. Integrum in facultate:& arbitrio negã- di. Aduocatis.mihi:& Albino. Prin- cipi.Traiano. Natali suo.nã priuatorũ natalibus solebant amici munera mitte re:sæpe testat Mar.Saturnalibus. Satur ni diebus:qbus xenia munera mitteban tur amicis eodẽ authore : & Apophore- ta remittebantur. Iugulassem. enecas- sem:cã cecidissem. Recte factũ. q̃ iure accepisset munera. Impudẽs. q contra leges niterer. Mediũ quiddã.ut nec cõ cederẽ nec tuerer recte factũ. Tenuisse.seruasse. Nox diremit. interuẽtu noctis ĩterrupta est.sed ingt ut prœlia solet:quia historici hoc dicendi genere utuntur cũ nocte superueniente uterq; exercitus inter- Sesqhora missa pugna recepturi canit: Sesquihora una & dimidia:& Tacitus sesqplagã p una:& dimidia dixit:sic Persius.sesqpedalia uerba:& Columella sesqculearia dolia:sesqmodiũ:sesquioperã:sesqmẽses pullos:Ex lege qui longissimum spacium ad agendum largitur:sed maius reo:cui semper fauorabilior est : nã.M. Tullius pro domo sua tradit multa ad placandum:atq; ad miserendum reis concessa:& Apuleius asserit reum amplum dicendi spacium habuisse.Reus.Bassus.Eum.L.Albinum coaduocatũ. Reliquis.quat tuor.Successus.bonus euentus.Finem.ut actioni finem imponerem.Temerarium.sententia color. Ite- rato.reditegrato.Repetere.intermissum resumere.Iungere.cõtinuare.Reliqua actio.reliqua pars actio- nis.Frigus.auditorũ negligẽtiã:uel etiã mei iam depositi feruore.Tœdiũ ut resumpta.nã repetita res fa stidiũ affert:utpote iã pcognita:uñ illud δις γραμθη θαγατος Vt.n.faces.similitudinem ifert per colla tionẽ:q̃ sumitur añ oculos negocii ponẽdi cã.certamẽ fuit apud Athenienses currẽdi ab ara Promethei in urbe cũ facibus ardentibus simul in cursu seruare facẽ accensam:quæ si fuisset extincta quãuis cursu pueni sset nullam uictoriã reportabat. Cõcussione.motu. Dimissum.sopitũ. Intercapedine.ĩtermis sione. .Lãguescit.debilior fit. Meũ tps.dicendi spaciũ mihi ex lege datũ.Meæ .ga multũ uires intẽdi:

cautus q̃dã a puincialibus ut aĩcus accepat.Nam fuerat i eadem puincia quæstor.Hęc accusatores furta:& rapinas:ipse mũera uocabat.Sed lex mu nera quoq; accipi uetat.hic ego qd agerem? quod iter defensionis ingrederer? negarẽ? uerebar ne pla ne furtũ uideret:qd cõfiteri timerẽ.Præterea rem manifestã inficiari augẽtis erat crimẽ:nõ diluẽtis: pserti cũ reus ipse nihil aduocatis itegrũ reliquis- set.Multis.n.atq; ẽt principi dixerat:sola se munu scula dumtaxat natali suo : aut Saturnalibus acce pisse:& pleriscq; misisse.Veniã ergo peterẽ? iugu- lasse reũ:quẽ ita deliquisse cõcederẽ:ut seruari nisi uenia nõ posset.añ q̃ recte factũ tuerer? Nõ illi p- fuisse:sed ipse ipudẽs extitisse. In hac difficultate placuit mediũ qddã tenere:Videor tenuisse:actio nẽ meã:ut plia solet:nox diremit.Egerã horis tribus & dimidia:superat sesquihora.Nã cũ ex lege accu sator sex horas:nouẽ reus accepisset : ita diuiserat tpa reus inter me:& eum qui dicturus post erat:ut ego quĩq; horis:ille reliquis uteretur:mihi succes- sus actionis silentiũ:finẽq; suadebat.Temerarium ẽ.n.scdis ñ eẽ cõtẽtũ . Ad hoc uerebar ne me mox corpis uires iterato labore deficerẽt:quẽ difficili- us est repetere q̃ iungere.Erat ẽt piculum ne reliq̃ actio mea frigus:ut deposita:& tediũ:ut resumpta pateretur.Vt.n.faces ignẽ assidua cõcussioe custo diũt:dimissum egerrime repant:sic & dicentis ca- lor.& audientis intentio continuatione seruatur: intercapedine:& quasi remissione languescit.Sed

& laboris ſuſtinui. Erectos. attẽtos Recentes. integros: indefeſſos. Senatus. ſenatoꝝ. Priore actione. prio re actionis parte. Incitati. ad ulteriora audiendũ. Varietatẽ duarũ. nã quiſq; diuerſis argumẽtis: & ſti lo nitebaſ. Contextũ unius: qa exceperat actionẽ ubi Secũdus deſiuerat: ita ut uideret unũ: & idẽ cor pus. Herenni⁹ Pollio: quo cũ Flauio cõſulatũ gerente Dion aſſerit Titũ interiiſſe: nec ignoro Marcel lum iuriſcõſultũ referre Pollionẽ fuiſſe cõſulẽ cũ Pudẽte ſub Antonino. annotauimus alios polliones p eadẽ tẽpora quos ſponte omittimus Inſtanter: acriter: cum inſtantia cõtra conantẽ. Duos. Albinũ: & pollionẽ nã de ſe nõ ita magnifice loqui ſolet. Vendicauit. aſſumpſit ad dicendũ. Pollio

Baſſus multis precibus: pene etiã lachrymis ob ſecrabat iplerem meũ tempus. parui: utilitatemq; eius prætuli meæ. bene ceſſit. inueni ita erectos animos Senatus: ita recentes: ut priore actione in citati magis q̃ ſatiati uiderent. Succeſſit mihi Lu cius Albinus tã apte: ut orationes noſtræ uarieta tem duaꝝ: contextũ unius habuiſſe credant. Re ſpondit Herennius Pollio inſtãter & grauiter. de inde Theophanes rurſus. fecit. n. hoc quoq; ut cæ tera ipudentiſſime: q̃ poſt duos: & conſulares: & diſertos tẽpus ſibi & quidẽ laxius uindicauit: di xit in noctem: atq; etiã illatis lucernis. Poſtero die ægerunt pro Baſſo Titius Homulus: & Fronto mirifice: quartũ diem ꝓbationes occupauerunt. cenſuit Bebius Macer cos. des. lege repetundaꝝ Baſſum teneri: Cœpio Hiſpo: ſalua dignitate iu dices dandos. uterq; recte. qui fieri põt inquis cũ tã diuerſa cẽſuerũt? qa. ſ. & Macro legẽ intuẽti cõ ſentaneũ fuit dãnare eũ: q̃ cõtra legẽ munera acce perat. Cœpio cum putaret licere Senatui: ſicut li cet: & mitigare leges: & intẽdere nõ ſine rõne ue niã dedit facto uetito qdem: nõ tñ inuſitato. Præ ualuit ſnia Cœpionis quinimmo cõſurgenti ei ad cẽſendũ acclamatum eſt: quod ſolet reſidentibus. Ex quo potes exiſtimare: q̃to cõſenſu ſit exceptũ: cum diceret: quod tã fauorabile fuit: cum dictu rus uideretur. Sunt tñ ut in ſenatu: ita in ciuitate in duas partis hominum iudicia diuiſa. Nã q̃bus ſnia Cœpionis placuit: ſniam Macri ut rigidam: duraq; reprehẽdũt: quibus Macri: illam alteram diſſolutã: atq; etiã incongruentẽ uocant. Negant

Pollio

polliõẽ nã de ſe nõ ita magnifice loqui ſolet. Vendicauit. aſſumpſit ad dicendũ.

Laxius. ſpacioſius. In noctẽ poſt ſolis occaſum. contra maioꝝ iſtituta. Titius Homulus. in quibuſdã exẽplaribus ſcri ptũ fuit. C. Titius Homulus: ſed Iulii Ca pitolini teſtimonio probabilior ẽ lectio Valerius Homulus: qui Secundo fami liaris ꝓ Vareno Rufo cauſam ægit: eius multos iocos Antõinus Pius ſemper pa tienter tulit: ut cum domum Homuli ui ſens admiraſq; columnas porphyriticas requiſiſſet. unde eas haberet: rñdit Ho mulus. cũ in domũ alienã ueneris: & mu tus: & ſurdus eſto. idẽ Lucillam matrem M. Antonini philoſophi in uiridio uene rantẽ ſimulachrum Apollinis uidẽs Pio inſuſurrauit: illa nunc rogat: ut diẽ tuuꝝ claudas: & filius imperet: qd' uerbũ om nino apud pium nihil ualuit. Probatio nes. teſtes. tabulæ: rumores. Bebius Ma cer: cui Appiæ uiæ cura demãdata cum ꝓconſul rexiſſet Hiſpanos: eodem impe rio miſſus in Dalmatiam ĩregre: & iuſte prouinciam continuit: eum præfectu m urbis ſeruauit Adrianus q̃uis ab Actião p epiſtolas admonitus: ut ſi reniteretur imperio necaretur Bebium item Macrũ teſtaſ Flauius Vopiſcus prætorii præfe ctũ ſub Aureliano. Teneri repetũdaꝝ. obnoxiũ eſſe pœnæ: qua tenentur dam nati repetundaꝝ. Hiſpo. ſiue is fuerit i quem iaculatus eſt Iuuenalis ſatyricum illud fulmen. Hiſpo ſubit iuuenes: & morbo pallet utroq;: ſiue alius. Salua di gnitate. nõ adempta ſenatoria dignitate & perſeuerãte in ea Baſſo: nã mox ſequiſ negãt. n. congruens eſſe retinere in ſena tu: cui iudices dederis. Iudices dãdos. ſe ligendos iudices qui cognoſcerent accu ſationem. Vterq; cõſul deſignatus Ma cer: & Hiſpo. Recte. cenſuit. Qui. quo

Homulus

Bebius Macer

Hiſpo

modo. Diuerſa. unus ſecundum legem: alius contra. Cenſuerint. ſenſerint. Cõſentaneũ. conſequens: cõ ueniens. Intuenti. reſpicienti. conſideranti. Mitigare leges. minuere pœnã legibus conſtitutam: nam Marcello referente: & ſi nihil facile mutandum eſt: ex ſolemnibus: tamen ubi equitas euidens poſcit: ſub ueniendum eſt: & ſummũ ius anriqui ſummã putabant crucem ut aſſerit Columella. Intendere. ſi reus meret atrociora ſupplicia inferre: q̃ leges præcipiãt. Sicut licet: ſuſtinet. n. perſonã principis ſenatus: q nullis legibus tenet. Vetito. lege ꝓhibito. Inuſitato. inſolito. nã multis iam repetundaꝝ reis ſeruata eſt dignitas ſenatoria. inueterata. n. conſuetudo pro lege non immerito cuſtodit: & hoc eſt ius quod dr moribus cõſtitutũ. Præualuit. ſuperior. & frequens fuit. Cenſendũ. dicẽdam ſniam. Acclamatũ. aſſen ſum: laudatũ: applauſum: hinc acclamationes imperatorum laudationes. Solet. fieri. Reſidentibus. poſt ſniam ꝓnunciatã: & cõprobatã. Cõſenſu confirmatione: cõcordia. Exceptũ. admiſſum. Fauo rabile. ſũmo fauore p̃ſumptũ ludicia. ſniæ. opiniones. In ciuitate. inter ciues: quoꝝ alii populares: alii nobilium partes fouentes. Rigidã. nimis ſeuerã. Quibus Macri. ſententia placuit. Illã alteram. dicẽ.

Ille alter

di modus apud ſcriptores obſeruatus:ſic apud Apuleium ille alius:& illa alia:& libro quinto. Secundus dixit ille alter. Diſſolutam.nimiū mitē:& indulgentē. Retinere in ſenatu. Reſeruare dignitatē ſena

Valerius Paulinus

toriā. Valerius Paulinus Paulīnū tribunū lego miſſum a Veſpa.ad Ioſephū latitātē:& poſtea p̄fectum Alexandriæ. Valerius aūt Paulinus accuſatus eſt:& a pluribus ꝓditionis ſimulatus:dū Celſo ocioſe auxiliū fert:q; pp religionē nō eēt functus ducis officio:prædia in foroiulienſi agro poſſedit:famæ ac imortalitatis unicus amator cōſul creatus eſt:& Secūdo arcta familiaritate cōiunctus:nā moriens ei ius liberorq; ſuorq; reliquit. Referēdū. ponēdū i cōſolatiōe. De Theophane an Theophanes reus peragēdus eēt. Legatiōi renunciaſſet.poſtq; functus eēt legatione: nec amplius ageret legatū.nā legatus iure nō poterat accuſari:q; teſtant iuriſcōſulti:& nos lib.iii.recitauimus. Illa ipſa.

Illa ipſa

quo dicēdi mō utitur Seneca in epīis: eſt enim remiſſus:& de medio petitus. epiſtolari ſtilo cōueniens. Lege.repetunda rū:qua cauebat puniri eū q iniuſte accuſaſſet. Nō ſunt perſecuti:non cōprobarunt:nā cōſules deſignati:quod refere batur primi cenſebant: ac deinceps reliqui ſenatores:ueq; cōſules: qui túc cōſulatū gerebant:ſenatui p̄lidebant:quicqd placuiſſet decernebant. Tulit famā.ſummæ laudatus eſt. Fauorabilē.gratioſum.carum. Vetus fama.diſcrīminū. dū referebatur olim ſæpius periclitatū. Renouata.reducta in recētē memoriā hac Bithynorum accuſatione. Nomen.Baſſi.

Sentētiaq; dicendaq; & decernēdi mos

Squalida.ſitu obſita:uocabulum ſecus ab antiqs acceptū Gellio: & Macrobio authoribus. προδρομον. præcurſatricem:prænunciam. Plenam. copioſam. Honuſtam. multas res complexam. Tanta re.tanti ponderis: & momenti. Retractanda emendanda.

SCribis.Monet Sabinum:& libertatem: & legatum deberi Modeſto ſeruo:cui Sabina legatū dederat tanq̄ liberū eſſe iuſſiſſet:quod tñ nuſq̄ apparebat:relictis ſibi hæredibus Sabino:& Secundo: occurrunt nobis ex diuerſis ſcriptoribus per illa tempora quibus Secundus claruit:multi Sabini:ut ambiguitas oriatur ad quem ſcripſerit: nā Iulii.refert Iulium Sabinum male tractantem ſeruos; in quem reſcripſit Antoni.Pius.eundem imperatorem author Vlpi.Iubentio Sabino reſcripſiſſe.Sabinus item Antonius matrem habuit Iuniā Valerianā:& filium Antoninum. Calliſtratus tradit Sabinum Maximum fuiſſe ſub Adriano:& eodem imperante Suidas Sabinū declamatorē.crediderim tamen magis fuiſſe Cæſium Sabinū:quem Secundus ad præſidiū: & ornamentum ſui ſūpſerat: Auli pudentis municipē:totius Vmbriæ decus:ad eū librū.vii.Mart.mittit:& nono poſt laudē lacus eiuſdem roſaceam coronā:q̄uis Pōponio memorante Caſſio iuriſperito ſucceſſit Cæſius Sabinus:qui plurimū potuit Veſpatiani temporibus:ad quem reſcrip ſſe Adrianū rettulit Vlpianus. Iuſſiſſe.legale uerbum. Aſcripſiſſe legatum.inſtitutis uniuerſalibus hæredibus teſtamento legatū poſtea Modeſto reliquiſſe his quidem uerbis Modeſto:quem liberum eſſe iuſſi:legatum relinquo. Contuli.cōmunicaui:in eundem ſenſum Papinianus inquit.Nicoſtratus cum de ea re mecum contuliſſet:dixi poſſe defendi. Cum peritis iuris. legitur in multis exemplaribus cum prudentibus in eundē ſenſum.nā reſponſa prudentum ſunt ſnīæ:& opiniones eorum:quibus permiſſum fuit iura publice interpretari:& a Cæſare ius reſpondendi datum eſt:qui iuriſcōſulti appellant:horū oium ſnīæ:& opiniones eam authoritatem tenebant:ut indici ex conſtitutionibus non liceret a reſponſo eorum recedere. Conuenit inter omnes conſentiunt oēs:ſimilis locutio in ſenſu apud Iuue.Sæuis inter ſe cōuenit urſis. Libertatem deberi.liberum eſſe debere. Non ſit data.nuſquam enim apparebat eum liberū eſſe iuſſiſſe. Nec legatū.deberi. Seruo ſuo.ergo Modeſtus hoc iure priuabat libertatis fauore:& legato:& oē beneficiū redibat ad hæredes Sabinæ:Sabinū.ſ.& Secūdū: nā ſeruī

Sabinus

enim congruēs eſſe retinere in ſenatu: cui iudices dederis.fuit & tertia ſententia. Valerius Paulinus aſſenſus Cœpioni hoc amplius cenſuit: referendum de Theophane cum legationi renunciaſſet: arguebatur enim multa in accuſatiōe feciſſe:quæ illa ipſa lege: qua Baſſum accuſauerat: tenerent. Sed hanc ſententiam coſi.q̄q̄ maximæ parti ſenatus mire probabatur: nō ſunt perſecuti.Paulinus tamen:& iuſticiæ famam:& conſtantiæ tulit. Miſſo ſenatu Baſſus magna hominum frequentia:magno clamore:magno gaudio exceptus eſt.fecerat eum fauorabilem renouata diſcrīminum uetus fama:notumq; periculis nomen:& in procero corpore mœſta:& ſqualida ſenectus.habebis hāc interim epīam:ut προλαβον. Expectabis oronē plenā:honuſtā:expectabis diu. Neq;.n.breuiter: & curſim:ut de re tanta:retractanda eſt. Vale.

C.Plinius Sabino.S.

SCribis mihi Sabinam:quæ nos reliquit hæredes:Modeſtum ſeruum ſuum nuſquam liberum eſſe iuſſiſſe:eidem tamen ſic aſcripſiſſe: legatum Modeſto: quem liberum eſſe iuſſi. Quæris quid ſentiam: contuli cum peritis iuris:cōuenit inter omnes: nec libertatem deberi:quia nō ſit data:nec legatum:q̄a ſeruo ſuo de

nostri ex quacunq; cā acquirunt:id nobis acquiritur.ipse.n.seruus qui in potestate alterius est: nihil suū habere potest:ideo cōuenienter legatū nobis per eundē acquiritur. Quasi scripserit Sabina faciundū. cōcedendā libertatē:& legatum Modesto:tanq̄ si aperte hoc cauisset Sabina.non dissimile Labeonis illud titulo de cōditionibus:hæres inquit meus Sticho seruo meo:quē in testamēto liberū eē iussi aureos quinq;:quos in tabulis debeo dato: nihil seruo legatū esse:quia dñs seruo nihil debere potuit. ego puto secundum mentem testatoris naturale magis.q̄ ciuile debitū spectandū esse. & eo iure utimur. q̄is illa uerba quem liberum esse iussi sint enunciatiua:quibus nō ostēdit libertas data sed tñ disponūt:qa Caio de regulis iuris referēte libertas oībus reb⁹ fauorabilior est.Scripsisse.scriptis libertatem dedisse.

derit. Sed mihi manifestus error uidetur. Ideoq; puto nobis quasi scripserit Sabina faciūdū: quod ipsa scripsisse se credidit:Confido accessurū te sententiæ meæ: cum religiosissime soleas custodire defunctorum uoluntatem: quam bonis hæredibus intellexisse pro iure est.Neq; enī minus apud nos honestas:q̄ apud alios necessitas ualet. Moretur ergo in libertate sinentibus nobis: fruatur legato:quasi oia diligentissime cauerit: cauit enim quæ hæredes bene elegit. Vale.

Voluntatē.ultimā. Intellexisse.si non expresse:tñ tacite. Bonis.ut nobis. pro iure.loco iuris. Necessitas.summū ius.

Moret.esto.maneat Modestus. Cauerit. prouiderit Sabina. utitur aūt uerbis iurisconsultis propriis. Cauit.diligētissime. Bene.quia nos boni sumus.

C.Plinius Minutiano.S.

AVdisti ne Valeriū Licinianū i Sicilia profiteri? nōdū te puto audisse. Est.n.recēs nuncius:ptorius mō hic iter eloquētissimos causaq; actores habebat.Nūc eo decidit: ut exul de Senatore:& rhetor de oratore fieret. Itaq; ipse in pfatiōe dixit doleter: & grauiter. Quos tibi fortūa ludos facis:facis.n ex pfessoribus Senatores:ex Senatoribus professores. Cui sniæ tm̄ bilis: tm̄ amaritudinis inest: ut mihi uideat ideo professus: ut hoc diceret. Idem cum græco pallio amictus intrasset (carent enim togæ iure: quibus aqua: & igni interdictum est) Postquam se

Vdisti.Minutiano Liciniani exiliū narrat ī qd pulsus fuerat a Domitiāo reus icestus cū uirgine uestali:simul:& illius uitia taxans. & fortunæ mobilitatē notās. Valeriū Licinianū:Liciniani hi sp̄ai municipis Martialis mētio fit apud eundē poetā. Vir Celtiberis nō tacende gētibus:Nostræq; laus Hispāiæ. Videbis altā Liciniāe Bilbilim:& mox Te Liciniāe gloriabit nr̄a:Nec me tacebit Bilbilis. Profiteri.oratoriā docere.Sicilia. olim Italiæ coniuncta: mox interuentu freti diuulsa:oium īsularū fertilitatis claritudine celebrata. Italia superiorē diceres frumēto:melle croco.aliisq; permultis:& merito Romanoꝝ horreū appellatā.trinacria:& triquetra a pluribus noīata est a tribus angulis:& pmōtoriis:quibus in diuersa pcurrētibus. Δ.litterā effi

Licinianus

Sicilia

cit. Thucydides Sicaniā cognominat ab incolis:quos qdā putarūt indigenas:postremo ab Italis: qui Siculi dicebant in eā uulgo pfectis Sicilia uocata:siue(ut alii)a Siculo rege.sunt q credant a sicano Iberiæ flumine nomē traxisse:eius aūt Insulæ ambitū stadioꝝ quattuor milium trecentoꝝ sexaginta Siculus Diodorus protulit:maiorē facit Plinius ex authoritate Agrippæ.circuitu.s.patentē septingentis cētum decē octo miliariis.Siciliā etiā minorē Strōgylen appellatā idē author. Nūcius prætorius.a ptore missus:sicut dicimus ptoriam portā:& prætoriū pconē:uel prætori⁹ ptoria dignitate pditus:nā per Suetonii uerba colligit Licinianū fuisse uirū ptoriū. Recens.nuper a Sicilia ī urbē q uenerat. Hic. Licinianus. Mō. aliquot añ annos. Causaq; actores.causidicos. Rhetor.artis dicendi magister: orator qui eā exercet:græci tñ rhetorē p oratore passim usurpant. Præfatiōe.qua breuibus explicari solet scriptoris intentio anteq̄ opus aggrediat.aliqñ ēt p excusatione absolute ponit. Grauiter. q̄ explicatur per sequentia:qbus multū pōderis uerbis inest. Fortuna ludos facis. Sunt qui in fortunæ iā casibus oia ponunt:Et nullo credunt mondū rectore moueri Natura uoluēte uices:& lucis.& anni.hæc Iuuenalis:qui ambiguū an imitatus sit Secūdū satyra.vii.an Secūdus Iuuenalē fuerūt.n.cōtemporanei:nā inqt. Si fortuna uolet fies de rhetore cōsul· Si uolet hæc eadē fies de consule rhetor. Valeriū Licinianum sane monstrans. Professoribus.hac epistola sermocinatio absoluitur.cæterarū exornationū pulcherrima. nihil aūt in urbe fuit eloquētia:uel ad utilitatē fructuosius:ul' ad dignitatē ampli⁹:nā plurīos ex obscuro gñe ad opes:& magr̄atus sūmos illa pduce pueniss̄e testant Fabius. Tacitus:& Ausonius. Bilis.uirus: fellis:& qa Plinii uerba satis apposite isti loco faciūt ea trāscribā:sed in felle nigro insaniæ cā:morsq; toto reddito:hinc:& in mores crimen bilis noīe:adeo magnū est in hac parte uirus:cū se effundit in animū.

Iuue.locus

Bilis

Ideo:ob hanc tantum causam. Hoc.hanc sententiā grauissimā. Græco palio:quo uestis genere græci p̄bi utebant:quinimo mortui amiciebant:descendebat autē usq; ad calceos. Iure togæ carent. non

Modo

Aqua:& igni interdici

possunt togam ferre ueterum Romanorum indumentum:utpote:qui iure ciuium Romanorum priua ti sint:nam cui aqua:& igni interdictū est:nec testamentū ualet:quod ante fecerit:nec qđ postea fecerit: bona quoq;:quæ tunc habuit cū damnaretur publicabuntur:& libertatē:& ciuitatē:cognationes:affini tates oēs:quas ante habuit amittit.& eius existimatio cōsumitur: ac demū ultimo supplicio secūdū iu risconsultos affici dicit.ideo autē qué Romana ciuitate pellebant:aqua:& igni interdicebant.cōmunio ne omni ciuitatis priuatū significantes q; duobus his elementis maxime humana indiget uita: unde no uæ nuptæ q̄primū mariti domū igredie batur aqua:& ignis a spōso p manus tra debatur. Cōposuit.sumpsit habitū.di cturi. Habitum. græcum. Latine. Si culi primū lingua barbara:deide græca: postremo latia usi sunt: quare trilingues Apuleius uocat. Declamaturus.fictam causam acturus:est.n.declamatio exerci tatio: & imago iudicioꝝ: & consilioꝝ: ut per eā possimus peruenire ad ueram actioné causaꝝ: quare debet esse similis ueritati:& declamare é mediocriter ora re:dicere uero bene. Dignū.putē ne di gnū hoc supplicio? Studia.eloquentiæ.

Apulei locus

Declamatio

compositit: circumspexitq; habitum suum: latine inquit Declamaturus sum:dicens tristitia: & mi seranda:Dignū tamen illū? qui hæc ipsa studia in cesti scelere macularit.Confessus est quidē ince stum:sed incertum:utrum quia uerū erat: an quia grauiora metuebat si negasset.Fremebat enī Do mitianus: æstuabatq; ingenti inuidiæ destitutus. Nam cum Corneliam Vestalium maximā defo dere uiuam concupiscceret: ut qui illustrari sæcu lum suū eiusmodi exemplis arbitraretur: pontifi cis maximi iure:seu potius immanitate tyranni:li cētia domini reliquos pōtifices:nō i Regiā:sed in Albanam uillā conuocauit. Nec minore scelere: quā qđ ulcisci uidebat:absentē: inauditāq; dam nauit incesti: cum ipse fratris filiam incesto non poluisset solum:uerumetiā occidisset.Nam uidua

Incesti scelere.quod putabat cū uestali concubuisse. Incertum.in ambiguo est an Licinianus confessus sit incestū: quia id uere patrasset: an qa grauiora supplicia:q̄ exilium timebat:si negasset. Gra uiora.uirgas: & necé. Inuidiæ. hoium maliuolétiæ. Corneliā Vestaliū. Maximā.Cornelia ex familia Cossoꝝ capta in locum Læliæ defunctæ Nerone ipe rante olim absoluta:ac multo post repe

Cornelia uestalis

tita accusatione cōuicta a Domitiano defodi iussa est authore Trāquillo:& Eusebio:in chronicis:q̄q̄ is paulo supra i rebus Domitiani iā dixerat tres uirgines Vestæ ob stuprū damnatus. Dionis abbreuiator ibidem inquit:ne suppliciis quidem Vestalium abstinuit post mortes:& exilia multorum procerum:sed tanq̄ incestas puniuit:ut cū dura:asperaq; de illis inquisitio fieret:& multis insimulatis ac interfectis El uius Agrippa unus ex pontificibus nō sustinuerit ultra:sed deterritus i ipso cōcilio expirauerit. Defo dere uiuam:quā consuetudiné mox diffuse tangemus.Illustrari sæculū suum.celebrari i posteꝝ tempo ra imperii sui. Eiusmodi.notabilibus:punitiōe uestalium:quā neglectam a Vespasiano: & Tito Domi tianus seuere cohercuit: Ocellatis sororibus: & Varonillæ uestali liberum mortis arbitrium permisit: & corruptores earum relegauit.hoc Papinius laudat. Tacitus circa finem fragmētatæ historiæ Cereale patrasse stuprū cū Claudia sacrata muliere refert. Pontificis max.iure:cui licebat inquirere uestalium crimina:& uindicare:deniq; oēs sacras causas diiudicare.fuit autē pontifex max.Domitianus: quod te stantur ærea ipsius numismata:& Iuuenalis satyra quarta de eo loquens. Destinat hoc monstrum cym bæ:liniq; magister Pontifici summo. Immanitate tyranni.crudelitate mali principis. Licētia. iniusta potestate. Domini:se dominum.& deum appellari iussit tradēte Tranquillo:& Martiale sic adulante: sed post eius interitum exprobāte. Pontifices.minores:qui i potestate maximi erant.Regiam.palatiū

Albana uil la

Albanam uillam.quo sæpissime conuocabat patres in consilium. Iuuenalis carmé extat de re cōsulta super Rhombo in secessu albano.ubi asserit Suetonius cōfixisse eundé imperatoré multas feras:& mar tialis quinquatria singulis annis Mineruæ celebrasse.sed nō sine ratione:si tamen ea ratione motus: de nece uestalis deliberaturus pontifices in albanū acciuit: q; s.sacerdotium uestalium institutum esset a Troianis:qui Albam condidere:fuerant igitur uestales primo Albæ:inde Romam translatæ. Nec mi nore,sensus est condemnauit Corneliam in dicta causa:q; erat non minus:q̄ qđ ira uidebatur illam tra here ad ultionem. Vlciscinon punire. Absenté.in urbe. Inauditam.in dicta causa. Incesti. stupri. nā incestus cōmittitur inter sacras personas:& affines. Fratris filiā.Iuliā Titi filiā:quā adhuc uirginem oblatam in matrimonium recusauerat:& Sabino collocatā corrupit:mox interfecto marito ardentissi me:& palam dilexit:ut causa mortis illius extiterit:cum coægisset abhortum facere.unde in illum saty ricum fulgur strinxit Iuuenalis:Cum tot abortiuis fœcundam Iulia uuluam Solueret:& patruo similes effunderet offas:statuam amoris indicium elygdo marmore:& manu tenentē ceston ei fieri iussit Domi tianus.unus tamen Philostrati interpres libro sexto mendose traduxit Iuliam Domitiani ex filia neptē: nonnulli inquit laudabant Domitianum:q; Romæ templū Vestæ purgasset uirginibus tribus Zonaꝝ

Iulia Titi

causa interemptis:& qa rem cũ uiris habuisse culparent: cũ oporteret eas castas atq; intactas Iliensem Palladẽ:& ignẽ perpetuũ custodire:at ipse agnato suo Sabino iterfecto Iuliã duxerat uxorẽ: erat autem Iulia Domitiani ex filia neptis cũ græce legat illã fuisse fratris Titi filiã. Abortu. infante añ legitimũ nascendi tps excusso ab utero. Defodiendã necandáq; quæ Vestaliũ uirginitatẽ ꝓdiderat uiua ad portã colinã defodiebat tumulo:qui sceleratus campus appellabat intra urbẽ:ubi subterranea domus mediocris erat:in quã e loco superiore descẽdebat. iacebat i ea stratus lectulus:& lucerna ardẽs:primitiæq; rez ea gz:quæ sunt ad uictũ breues quædam:panis:aqua in uase:lac:& oleũ:quasi caueret ipsa domus ne fame ei9 corp9 interiret:quæ maximis expiationib9 dedicata esset: ipsam uero pœnæ obnoxiã feretro impositã:& exterius obtectã. lorisq; ligatam:quo neq; uox queat etiã audiri per foz uehebant deflentibus eã ac præmittẽtibus amicis:atq; cognatis.cæteri cũ silentio accedebant: & sine uoce graui cum mœrore quodã deducebant: neq; aliud spectaculum horribilius erat: neq; alium diem ciuitas mœstiorem agebat: cũ uero ad iam prædictum locũ feretrum delatũ erat.solutis uinculis a ministris.sacerdotũ princeps peccatus arcana quædã:sublatisq; ad deos manib9 ante suppliciũ adducebat eam capite opertam:cõstituebatq; in scalis in domiciliũ deferrentibus: deinde ipse cũ aliis sacerdotibus auertebatur:cum autem illa descendisset:& scalæ tollebantur ac multa desuper iniecta humo domiciliũ operiebat:adeo ut is locus reliquo tumulo æqualis esset.hoc modo scelus detestantes:uez ne religionem quidem fugiebant:nam sacerdotes eum locum postea adeuntes parentabant ideo autem cõuictas incesti alia pœna nõ afficiebant:q; cadauera comburebant. illis igitur id tribuere iniustũ iudicabãt:quæ negligẽter sacrũ ignẽ obseruassent:an magis q; corpus maximis ac sanctissimis religionibus cõsecratũ interficere:& mulieri sacræ manus inferre nefas putantes rõnem inierunt:qua subterraneo specu defosso obrutæ per se morerent. Diony.a quo:& plutarcho maiorẽ prædictoz partẽ mutuati sumus scribit uestales corruptas uirgis cessas occidi solitas:postea institutũ Romanoz ut qdã ferũt Tarquinii Supbi:ut uiuæ defoderent:quẽ morẽ Iuue.mõstrat satyra quarta.cum qua nup uittata iacebat Sanguine adhuc uiuo terrã subitura sacerdos:sed apertius in Fastis Ouid.Nullaq; dicet uittas temerare sacerdos Hoc duce:nec uiua defodiet humo.Sic incesta perit:qa quã uiolauit: in illa Conditur:& tellus. Vestaq; numen idẽ est. Vestam:quam alii Flammã:alii terrã esse uolũt: ideo mulierem fingunt terrã tympanũ ferrentẽ:quia terra uentos in se cõcludit. Cæsar. Domitianus. Qua.me. Vesta

Sacra faciente.pro eo sacrificante:uestalium sacra nulli cuipiã fas est scire:legimus tñ uti cõsueuisse in sacrificiis muria.sale.f.in pila tonso:& in ollam fictilem coniecto ac in furno præcocto: deinde in aqua misso. Vicit.triumphauit.nã de Cattis:& Dacis post uaria prœlia duplicẽ triumphũ ægit:de Sarmatis laureã tãtũ Ioui Capitolino rettulit:bellũ ciuile motũ a.L. Antonio superioris Germaniæ præside cõfecit absens mira felicitate:hæc Trang.quæ Mart.sæpius suis scriptis iseruit: ut lib.ix.Cornu a Sarmatici ter perfida cõtudit Histri:Sudantem getica ter niue lauit equum. Blandiens. Domitiano q uicisset & triumphasset. Irridens:quia uictus potius a barbaris fuit ille:& simulatũ triumphũ ægit. Sui.q se puram sciret. Dixerit.hæc me Cæsar & reliqua. Innocens:& nocens.annominatio. Cubiculum.antrũ ad portam colinam.repete præcedentia. Demitteretur.per scalas. Stola.uestis muliebris rugosa au- Stola
thoribus Varrone:Martia.Nonio:at olympiacæ stolæ forma teste Apuleio talis fuit picta uestis ex humeris pone tergũ dependens talorum tenus uario colore uisenda:circũnotatis aialibus insignita: hinc dracones indici:inde gryphes hyperborei. Recollegit.composuit stolam ne pudenda detegeret q; fecere Pompeius:& Cæsar in nece sua:recolligere alias est confirmare:& reficere aium.M.T.manifesto furto perturbatus ubi se recollegit. Trãqui.reuocato rursus impetu aliquid secretioris latebræ ad colligeñ animũ desiderauit. Carnifex.minister iusticiæ. Daret.porrigeret in descensu. Resiliit. refugit. Fœdum obscænũ:turpem.Contactum.alia scriptura contagium hẽt.i.polutionẽ. Plane. manifeste. Sanctitate.integritate uitæ. Reiecit.repulit.respuit. Numeris.gradibus:apud Martia.pro nummo libro quarto ponitur numerus & centũ numeros nouæ monetæ. πολλην προνοιαν ει χενευσ᾽ χημως πεσειν uerba Taltypii ex Euripidis Hecuba narrantis polyxenæ necem. πεσειν θυησουσα ομως πολλην

ab ortu periit: missi statim pontifices qui defodiẽ dam necandamq; curarent. Illa nunc ad Vestam: nunc ad cæteros deos manus tendens multa: sed hæc frequentissime clamitabat. Me cæsar incestã putat: qua sacra faciente uicit. triumphauit. Blandiens hæc:an irridens ex fiducia sui:an ex contemptu principis dixerit:dubiũ ẽ:dixit donec ad suppliciũ:nescio an inocẽs:certe tãq; nocẽs ducta est. Q uinetiã cũ i illud subterraneũ cubiculũ demitteret:hęsisset q; descẽdenti stola: uertit se ac recollegit: Cum ei manum carnifex daret: auersata est. & resiliit: fœdumq; contactum quasi plane a casto: puroque corpore nouissima sanctitate reiecit: oibusq; numeris pudoris πολλην προνοιαν σχενευσ᾽ χυμως πεσειν. Pręterea Celer eques

desuper iniecta humo domiciliũ operiebat:adeo ut is locus reliquo tumulo æqualis esset.hoc modo scelus detestantes:uez ne religionem quidem fugiebant:nam sacerdotes eum locum postea adeuntes parentabant ideo autem cõuictas incesti alia pœna nõ afficiebant:q; cadauera comburebant. illis igitur id tribuere iniustũ iudicabãt:quæ negligẽter sacrũ ignẽ obseruassent:an magis q; corpus maximis ac sanctissimis religionibus cõsecratũ interficere:& mulieri sacræ manus inferre nefas putantes rõnem inierunt:qua subterraneo specu defosso obrutæ per se morerent. Diony.a quo:& plutarcho maiorẽ prædictoz partẽ mutuati sumus scribit uestales corruptas uirgis cessas occidi solitas:postea institutũ Romanoz ut qdã ferũt Tarquinii Supbi:ut uiuæ defoderent:quẽ morẽ Iuue.mõstrat satyra quarta.cum qua nup uittata iacebat Sanguine adhuc uiuo terrã subitura sacerdos:sed apertius in Fastis Ouid.Nullaq; dicet uittas temerare sacerdos Hoc duce:nec uiua defodiet humo.Sic incesta perit:qa quã uiolauit: in illa Conditur:& tellus. Vestaq; numen idẽ est. Vestam:quam alii Flammã:alii terrã esse uolũt: ideo mulierem fingunt terrã tympanũ ferrentẽ:quia terra uentos in se cõcludit. Cæsar. Domitianus. Qua.me.

Sacra faciente.pro eo sacrificante:uestalium sacra nulli cuipiã fas est scire:legimus tñ uti cõsueuisse in sacrificiis muria.sale.f.in pila tonso:& in ollam fictilem coniecto ac in furno præcocto: deinde in aqua misso. Vicit.triumphauit.nã de Cattis:& Dacis post uaria prœlia duplicẽ triumphũ ægit:de Sarmatis laureã tãtũ Ioui Capitolino rettulit:bellũ ciuile motũ a.L. Antonio superioris Germaniæ præside cõfecit absens mira felicitate:hæc Trang.quæ Mart.sæpius suis scriptis iseruit: ut lib.ix.Cornu a Sarmatici ter perfida cõtudit Histri:Sudantem getica ter niue lauit equum. Blandiens. Domitiano q uicisset & triumphasset. Irridens:quia uictus potius a barbaris fuit ille:& simulatũ triumphũ ægit. Sui.q se puram sciret. Dixerit.hæc me Cæsar & reliqua. Innocens:& nocens.annominatio. Cubiculum.antrũ ad portam colinam.repete præcedentia. Demitteretur.per scalas. Stola.uestis muliebris rugosa au- Stola
thoribus Varrone:Martia.Nonio:at olympiacæ stolæ forma teste Apuleio talis fuit picta uestis ex humeris pone tergũ dependens talorum tenus uario colore uisenda:circũnotatis aialibus insignita: hinc dracones indici:inde gryphes hyperborei. Recollegit.composuit stolam ne pudenda detegeret q; fecere Pompeius:& Cæsar in nece sua:recolligere alias est confirmare:& reficere aium.M.T.manifesto furto perturbatus ubi se recollegit. Trãqui.reuocato rursus impetu aliquid secretioris latebræ ad colligeñ animũ desiderauit. Carnifex.minister iusticiæ. Daret.porrigeret in descensu. Resiliit. refugit. Fœdum obscænũ:turpem.Contactum.alia scriptura contagium hẽt.i.polutionẽ. Plane. manifeste. Sanctitate.integritate uitæ. Reiecit.repulit.respuit. Numeris.gradibus:apud Martia.pro nummo libro quarto ponitur numerus & centũ numeros nouæ monetæ. πολλην προνοιαν ει χενευσ᾽ χημως πεσειν uerba Taltypii ex Euripidis Hecuba narrantis polyxenæ necem. πεσειν θυησουσα ομως πολλην

προνοιαν εἶχεν εὐσχήμως τεθνήξειν ὑφαντὴν θανατώσιμα ἀρσένων ὑφέων. i. hæc autem & moriens tamen multam prouidentiam habuit honeste cadere: celare autem quæ celare oculos mariũ opus est. quam sententiam transtulit Ouidius libro. xiii. metamorpho. ubi Polyxenæ imolationem describit. Tunc quoque cura fuit partes uelare tegẽdas: Cum caderet: castiq; decus seruare pudoris.

Celer lerem plærunque Martia. fuit: &. P. Cæler accusator Bareæ damnatus accusante Musonio. Cui Cornelia obiicebatur. qui accusabatur q̃ cum Cornelia incestum commisisset. Virgis cæderetur. fustibus cæ di liberos flagellis seruos innuit Paulus de incendio: & ruina Tráquillus author Domitianum stupratores uirginis in comitio ad necem cædi iussisse: excepto p̃torio uiro: cui dubia etiam tunc causa: & mortis quæstionibus atque tormẽtis de semet professo exilium indulsit: sane Licinianum mõstrans. Comitio. loco iuxta senatum: quo populus coibat comitiorum: & litium causa. Perstiterat. per seuerauerat usq; ad extremum. Ardebat cruciabatur. Insania. non displicet infamia: idest maliuolentia: & iuidia: cui manifeste expositus erat: si celer tanquã innocens occisus uideretur. Arripit. cõpræhendi iubet. Agris. uilla. Quib⁹ erat curæ. qui tuebantur illum. Comitium: & uirgas. necem in publico. Confessionem obiecti criminis. Confugeret. in rebus afflictis confugimus ad aliquez sub fidũ causa. Fecit. paruit monitis. Absente. Liciniano. Tale quiddam. simile dictum. νεῖται πατρόκλος. iacet Patroclus: idest iudicatum: & actum est: carmẽ ex libro. xxii. Iliados. νεῖται παρὰ νηυσὶ νεκυς ἀλαώτατος ἀθανάτοις πατρόκλος. idest iacet apud naues mortuus idefletus insepultus Patroclus. sequentia tamen aperte monstrant in pliniano codice legẽdum. νεῖται. νεκυος. ut sit sensus. cum deberé agere causam pro Liciniano táq̃ nuncius affero uobis illius confessionez: sicut Nestoris filius Achilli necem patrocli lib. xyiii. Iliados. ὤμοι πηλέος υἱὸς ἀφροσύνος ἡμαλαλυτρὶς πεύσεται ἀτελὴς ἡμὴ φελέτευες θαλερὴ ταλαεργὸς δὲ σὰ μφὶ μάχονται τυμνοῦ ἀτὰρ τὰ τε τεύχεα ἐσθλὰ ἔουρυθαλοςεὐτωρ. Hei mihi pelei fili periti in bello. pfecto ualde triste nuncium accipies: q̃ nunquam utinam fuisset. iacet pro mortuo sane pugnant nudo. uerum hæc arma habet galeatus Hector: cuius narratiõis breuitatem Fabius mirum in modum probat. Recessit. ab urbe. Prodiret. exultaret. detegeretur. Absoluit. liberauit ab inuidia. Martia. absoluit phrygium uestra rapina pari. Adiecit. sententiæ. Non instandum uerecundiæ. non occidendum Licinianum: qui pudore criminis aufugisset. Ipsi Liciniano.

Exilii genera

Rapere. secum auferre. Publicarentur. a præfectis in ærarium referrerentur. Exilium molle. apud gentes humaniores. exilium Marcello tradente triplex est: ut certorum locorum interdictio: aut lata fuga: ut omnium locorum habitatio præter certum locum: aut insulæ uinculum sed Callistratus significat aliud fuisse in insulam relegari: aliud in insulam deportari. in exulibus inquit gradus pœnarum constituit edictum diui Adriani: ut qui ad tempus relegatus est: si ante præscriptum redeat: in insulam relegetur: sed qui relegatus in insulam excesserit: in insulam deportaretur qui deportatus euaserit capite puniatur. Vlpianus de interdictis. relegatorum duo sunt genera: quidã: q̃ ni in insulam relegantur: sunt q̃ simpliciter: ut prouinciis eis interdicatur: non etiam insula assignetur: & mox. hæc est differentia inter deportatos: & relegatos: q̃ in insulam relegari: & ad tempus: & in perpetuum quis potest. Præmium. q̃ se liberasset ab iuidia fatẽdo crimen. Diui Neruæ. cũ hæc scriberet Secundus iam Nerua excesserat ab humanis: & iter deos a Traiano relatus fuerat. Altius. iãpridem gesta: a principio rei. Tũc cũ iquisitio facta est in illum. Summam. argumentum. Oppido. Brixia. Finitimis. ut Bergamo: Veronæ. &

Ro. cui Cornelia obiicebatur: cum in comitio uirgis cæderetur: in hac uoce perstiterat: quid feci: nihil feci. Ardebat ergo Domitianus: & crudelitatis: & iniquitatis infamia: arripit Licinianum: q̃ in agris suis occultasset Corneliæ libertam. Ille ab his: quibus erat curæ: præmonetur: si comitium: & uirgas pati nollet: ad confessionem confugeret quasi aduenam: fecit: locutus est pro absente Herennius Senectio tale quiddam: quale é illud νεῖται πατρόκλος· ait enim ex aduocato nũcius factus sum. Licinianus recessit: gratũ hoc Domitiano: adeo quidem: ut gaudio prodiret: diceretq;: absoluit nos Licinianus adiecit etiam nõ esse uerecundiæ eius instandum: Ipsi uero permisit si qua posset ex rebus suis raperet: anteq̃ bona publicarent: exiliũq; molle uelut præmiũ dedit. Ex quo tñ postea clæmẽtia diui Ner. trãslatus est in Siciliã. ubi nũc pfitet: seq; de fortũa præfationibus uindicat. Vides q̃ obsequenter pareã tibi: q̃ nõ solũ res urbanas: uerũetiã peregrinas tã sedulo scribo: ut altius repetã. & sane putabã te. quia tũc abfuisti: nihil aliud de Liciniano audisse: q̃ relegatum ob incestum. Summã enim req; nunciat fama: non ordinem. Mereor ut uicissim quid in oppido tuo: quid in finitimis agatur (Solét enim

Cremonæ. Notabilia.notatu digna. Verſus.ordines uerborum.

AMas.Marcellini factum laudat:q; quæſtor cum ante tempus ſalarium ſcribæ recepiſſet: eo mortuo Traianum ſuper hoc conſuluerit:& ſenatum:hortatur itaque Arrianum ideo Marcellinum commendandum epiſtola.P.Egnatium aduerſus Soranum teſtimonium dixiſſe recitat Tacitus:Macrobius Egnatium citat in libris de rerum natura.Egnatium Feſtum ædilem duumuirum:cui ludos ſub Antonio Pio publice edenti plebs urbana ad ſtatuam ponendam:pecuniã obtulit referunt antiqua monumenta:uerum is honore contentus impenſaz remiſit: ad Ignatium Dextrum ſcripſit. Herennius Modeſtinus librum de excuſatione tutelæ:Ignatium Antiochiæ epiſcopum ſub Nerua:& Traiano authores ſunt græci ſcriptores. Vlpianꝰ teſtatur Ignatium Taurinum fuiſſe proconſulez Vticæ Adriano imperante. Quæſtor. prouincialis qui dabatur proconſuli uel prætori eunti in prouinciam:ut pecuniã principalem:uel publicam inquireret: & curaret. Sorte.quæſtores enim ſortiebantur ſcribas ſicut proconſules prouincias:& legatos. Amiſiſſet.morte perdidiſſet. Ante legitimum tempus. laudat per tranſitum tempora ſua:quibus publicis officialibus ante diem ſuam ſatiſfieret. Salarii.ſalarium merces annua laborum dicitur:at ſalarius qui ſalſamenta uendit. Quod.ſalarium.Intellexit. obitum ſcribæ. Subſidere. ſalarium remanere. Reuerſus.ab itinere in urbẽ.

Egnatius

Ignatius

Quæſtio.diſputatio fuit ſuper hac re.

Præfecti.quæſtores urbani. Populo. quia ærarium reipubli.erat. Vendicabant.afferebant.proprium faciebant.Populi.aduocatus dixit. Cælius Strabo:legitur etiam Cæcilius Strabo:ſed nullius apud alium quempiam mentionem habitam memini.hoc tantum uelim admonuiſſe:& Strabonem:&Bebium fuiſſe cõſules deſignatos:qui ius cenſendi habebant:& in cauſa Iulii Baſſi Secunduz deſignatos conſules nominaſſe Bebiũ Macrum:& Cepionem Hiſponem: non Cælium Strabonem. Statim.naz interfuit illi ſenatuſconſulto. Feci.laudaui.facio uerbum late patet multorum locum explens.Plini.ſenior libro ſecundo:& utrãque paginam facit ideſt implet. Cato dixit mundicias facere:pro mundare: & facere manipulos pro colligere in manipulos. Varro factum olei:q; uno tẽpore cõficitur:& ad uictimas faciunt:ideſt cõueniunt:& idonei ſunt ſacrificio:ſicut Martia.non facit ad ſtomachuz:& Columel. recte faciunt ad eã rem ſylueſtres pinꝰ:& libro nõ pariter maxime facit ad hanc rẽ:ſic.x.optime facit.iterdũ pro cauſare.ut apud Mart. frigus.n. magnum ſyntheſis una facit.Terentius pro compoſuit:uel trſtulit:nonnunquam pro tacere uſus eſt: & fac te huc pro ueni huc:in infinitũ procederem ſi ſingula perſequi uellem.Aſſenſio.approbatio. Minoribus.qualis erat Arrianus reſpectu principis dixit:uel magis ſit generale dictũ. Iſto.Altinũ Arrianĩ municipiũ. Peregrinatiõe. pfectione peregre. Lata.diffuſa. Magna.ampla:ſed reſtricta. Macrobius in appetẽda inqt gloria duo ſunt maxie:q; pbari pñt:ut:& q̃ latiſſimæ uageť:& q̃ diutiſſime perſeueret.

Strabo

Facio

quædam notabilia incidere perſcribas. denique quicquid uoles:dummodo non minus longa epiſtola nuncies.Ego non pagínas tantum:ſed uerſus etiam.ſyllabaſq; numerabo. Vale.

C.Plínius Arríano.S.

AMas Egnatium Marcellínum: atq; etiã ſæpe commendas.amabis magis: commendabiſq;:ſi cognoueris eius recens factum:cum in prouinciam quæſtor exiſſet.ſcribãque:qui ſorte obtigerat:ante legitimum ſalarii tẽpus amiſiſſet:quod acceperat ſcribæ daturus. intellexit: & ſtatuit ſubſidere apud ſe non oportere.Itaque reuerſus Cęſarem:deinde Cæſare authore Senatum conſuluit:quid fieri de ſalario uellet:& parua quæſtio:ſed tamen quæſtio: hæredes ſcribę ſibi: præfecti ærarii populo uendicabant: acta cauſa eſt:dixit hæredum aduocatus: deinde populi. uterque percommode. Cæcilius Strabo ærario cenſuit inferendum:Bebius Macer:hæredibus dandum.obtinuit Strabo. Tu lauda Marcellínum:ut ego ſtatim feci:quamuis enim abunde ſufficiat illi:quod eſt:& a príncipe.& a Senatu probatus.gaudebit.tamen teſtimonio tuo.omnes enim qui gloria.famaque ducuntur mirum in modum aſſenſio.& laus a minoribus etiam profecta delectat. Te uero Marcellínus ita ueretur. ut iudício tuo plurímum tribuat.accedit hís. q; ſi cognorit factum ſuum iſto uſq; penetraſſe. neceſſe ẽ laudís ſuæ ſpacio.& curſu.& peregrinatione lætetur. Neſcío enim quo pacto uel homines magis iuuat gloría lata:q̃ magna.

C.Plínius Tacíto.S.

SAluum.Fuerat in patria Secundus ubi cum audiuiſſet municipes ſuos Mediolanum petere ſtudiorum cauſa:q̄ nullos Comi præceptores haberent:hortatus eſt parentes ut liberis magiſtrum conducerent de ſuo promittens tertiam ſalarii partem.quare in Tuſculanum reuerſus:ubi opuſculum quoddam erat abſoluturus interim rogat Tacitum ut aliquem conquirat:qui ſibi fidēs iudicio Nouocomenſium ſe ſubiiciat. Vrbem. Romam. Quando.aupheresis. pro aliquando. Deſideratus.expectatus. Tuſculano.agro iuxta Tifernium. Intentionem.excitatam diligentiam. Iam in finem:quæ iam ſpectat finem. Intermiſero.in ſecunda lectione fuit laxauero:magis placet:intermiſero ſcilicet aduentu meo in urbem:p tēpus deponam. Aegre reſumam.difficulter repetam. Quid. aliquod tēpus. Feſtinationi.feſtinanti deſiderio. Præcurſoria.præcedente: & officio curſoris ſungēte. In patria mea.in Nouocomo.

Prætexta ta

Prætextatus.toga prætexta indutus: iaꝫ xiiii.annos natus:nā prætexta cum priꝰ eſſet regum ueſtis:ut poſtea conſulū fuit:permiſſa eſt nobilioribus pueris cum bulla aurea ad excitandam in eis uirtutē memorando facto Tarquinii Priſci filii: qui dicitur in bello aduerſum Sabinos: cū.xiiii.annum ageret hoſtem manu percuſſiſſe.inde a patre pro concione laudatus:& bulla aurea prætextaq̄ toga donatus eſt ſupra annos fortis præmia uirilitatis:& honoris meruit:ſicut enim prætexta magiſtratuum:ita bulla geſtamen erat triumphantiuꝫ:hinc deductus mos ut prætexta:& bulla in id ætatis a pueris uſurparetur nobilibus:ſunt qui credant eundem regem cum ciuium ſtatum ordinaret:inſtituiſſe etiam patricios pueros: quorum dūtaxat patres currulem geſſerant magiſtratuꝫ bulla aurea:& toga cui purpura p̄texit uti:cæteros āt p̄texta tm̄ quoꝫ parentes equo ſtipēdia iuſta meruiſſent: libertinos uero:& pegrinos nullo modo:ſed poſtea quoq̄ libertinoruꝫ filiis:qui ex iuſta matre familias nati fuiſſent conceſſum prætextam: & lorum geſtare:q̄q̄ ſint: qui hoc inſtitutum ad Romulum referant in Hoſtilium inchoatum. Treuellius Pollio etiam ſacerdotes uſos prætexta rettulit: & honeſtorum indumentum fuiſſe Pedianus author eſt: ſumiq̄ ſolitam lætitiæ ſignum abbreuiator Liuii tradit: eam autem ſupra tunicas induebant. Etiam. conſentientis aduerbium.

Mediolanum

Mediolani.Ptolemæus Mediolanum in Germania iterū refert: Stephanus Aquitaniæ urbem ſcribit: hic uero Mediolanum Galliæ ciſalpinæ(ut omittam quæ ſub nomine Catonis circunferuntur)a gallis conditum Plinius:& Strabo teſtantur:qui Liuio authore tranſgreſſi alpes haud procul Ticino fiumine fuſis Thuſcis cum agrum in quo confederantur appellari audiuiſſent cognomine inſubribus pago Heduorū ibi omen ſequentes loci:urbem Mediolanum condidere ſic appellatam a porca lanata in media fronte: ut quidam autumant:alii ab urbe Senonum in Gallia eodem cognomento.olim omnes uicatim habitabant:deinde Italicarum populoſiſſima:& metropolis:quam Strabo tempeſtate ſua dignitatis eximiæ teſtatur:clara ſane urbs utraq̄ fortuna:& ab hiſtoricis noſtri ſæculi celebrata monumentis:ut taceam illud. Auſonii carmen:cui initium Et Mediolani mira omnia. Hic.Comi ſtudes. Pater. inquit. retinet hic locum dialogi. Præceptores.fuit enim Mediolanum olim profeſſorum celebritate illuſtre:nam & ibi Virgili.oratoriam didicit:& Albutius Nouarienſis rhetor declamauit. Auguſtinus: qui poſtea ſuis uirtutibus inter duos relatus eſt:liberales diſciplinas profeſſus. Quare nullos? habetis præceptores.

SAluum te in urbem ueniſſe gaudeo.ueniſti autem ſi quando alias: nunc maxime mihi deſideratus. Ipſe pauculis adhuc diebus in Thuſculano commorabor:ut opuſculum:quod eſt in manibus: abſoluā. uereor enim ne ſi hanc intentionem iam in finem intermiſero: ęgre reſumam. Interim ne quid feſtinationi meæ pereat: quod ſum præſens petiturus:hac quaſi præcurſoria epiſtola rogo.ſed prius accipe cauſas rogandi:deinde ipſum: quod peto.Proxime cum in patria mea fui:uenit ad me ſalutandum municipis mei filius prætextatus:huic ego:ſtudes inquam? reſpondit etiam.ubi? Mediolani.Cur non hic? & pater eius (erat enim una: atque etiam ipſa adduxerat puerum) quia nullos hic præceptores habemus:quare nullos? nam uehementer intererat ueſtra:qui patres eſtis (& opportune complures patres audiebant) liberos ueſtros hic potiſſimum diſcere.ubi enim aut iucundius morarentur:q̄ in patria? aut pudicius continerentur:q̄ ſub oculis parentum? aut minore ſumptu:q̄ domi? Quantulum eſt ergo collata pecu-

Qu ātulū

niæ:in quā ſignificationem uſum inuenio Tacitum in libello de moribus Germanorum: & Iuuenal.ſatyra.yi.Quantulū in hoc:& paulo poſt:nam quantula noſtra uoluptas:ſic Apuleium.ix.Quantulū ferētes auxilium:ſic Curtium.yii.quantulo contenti eſſe deberent:& ne ſingulos excutiā authores:redeo ad

ipſum Secundum in panagyrico:nam quantulum refert deponas:an partiaris imperium. Collata. publice in unum collecta. Habitationes.conductas domos. Viatica.uiæ neceſſarias impenſas. Adiicere mercedibus.ſuper addere ſalario: quod impenditis præceptori Mediolanenſi: ut in patriam noſtram alium conducatis.uel addicere mercedibus ideſt aſſignare ipenſas prædictas ſalario præceptoris. Eius. ſalarii. Ambitu corrumperetur.nam ſæpe accidit in oppidis præceptores indignos publica ſtipendia conſequi:quia ſciunt ambire principes & decuriones.inde ſalaria dicuntur corrumpi ambitu:cum indoctis deſtinantur: quod ſint fauorabiliores. Publice. ſtipendio publico. Occurri.prouideri. Religio. diligens metus. Recte.digni an indigni ſint:qui cõducantur. Addatur.augeatur. Collationis.pro duabus partibus. Alieno.de repub. Eam.tertiam partem. Dignus bonus & litteratus. Accepturus. duas ſtipendii partes. His.parentibus.uidentur hæc ad Tacitũ dirrecta uerba. Cõſpirate. conuenite ad hoc: nunc in bonã partem:alibi in malam dicit. Ex meo. exemplo meo. Quamplurimum. ſalarium:q; fiet ſi conducetis optimum præceptorem. Nihil. q̃ dignum profeſſorem litterarum. Edoceantur. legitur etiam educantur. Natale ſolum.patriã. Studia.liberales diſciplinæ. Confluãt. undiq; cõueniant. Fonte. primodio negocii. Foret.eſſet futurum. Admiratione ingenii tui. fuit enim Tacitus uir admirabili ingenio:ut quidam eius dicẽdi genus ſupra cæteros ſcriptores extollant. Circumſpicias. deligas. Solicitare.ex ſuo loco mouere:quaſi ex ſolo citare. Obſtringam.obligem. Libera. intacta.iudicio meo& municipum. Curam.quærendi præceptorẽ. Impendiũ. tertiam ſtipendii partem. Illuc.Comũ. Hinc.a me. Fiduciam.doctrinæ ſuæ.

nia conducere præceptores: quodq; nunc in habitationes:in uiatica:in ea:quæ peregre emuntur (oía aũt peregre emuntur) impenditis: adiicere mercedibus. Atq; adeo ego: qui nondum liberos habeo paratus ſum pro republica noſtra: quaſi ꝑ filia:uel parente tertiam partẽ eius: quod conferre uobis placebit:dare. Totum etiam pollicerer: niſi timerem:ne hoc munus meum quandoq; ambitu corrumperetur: ut accidere multis in locis uideo:in quibus præceptores publice cõducunt. huic uitio occurri uno remedio poteſt:ſi parentibus ſolis ius conducendi relinquat. iiſdemq; religio recte iudicandi neceſſitate collationis addat: nã qui fortaſſe de alieno negligentes:certe de ſuo diligentes erunt:dabuntq; operã:ne eam a me pecuniã nõ niſi dignus accipiat: ſi aecepturus & abhis erit. Proindẽ cõſentite:cõſpirate:maiorẽq; animum ex meo ſumite:qui cupio eſſe q̃plurimum: qd̃ debeam conferre. nihil honeſtius præſtare liberis ueſtris:nihil gratius pr̃iæ poteſtis. Edoceãtur hic:qui hic naſcunt:ſtatimq; ab infantia nata le ſolũ amare:frequẽtare cõſueſcãt: atq; utinã tã claros p̃ceptores inducatis:ut a finitimis oppidis ſtudia hinc petant: utq; nũc liberi ueſtri aliena in loca:ita mox alieni i hũc locũ cõfluãt. Hæc putaui altius:& quaſi a fonte repetẽda:quo magis ſcires:q̃ gratũ mihi foret:ſi ſuſciperis:qd̃ iniũgo. Iungo aũt:& ꝑ rei magnitudine rogo: ut ex copia ſtudioſoꝝ:quæ ad te ex admiratione ingenii tui cõuenit:circũſpicias p̃ceptores: quos ſolicitare poſſimus:ſub ea tñ conditione:ne cui fidem meã obſtringã:omnia.n.libera parẽtibus ſeruo: illi iudicent:illi eligant:ego mihi curã tm̃: & impendium uendico. Proinde ſi quis fuerit reptus: qui ingenio ſuo fidat: eat illuc ea lege: ut hinc nihil aliud certum:q̃ fiduciam ſuam ferat. Vale.

C.Plinius Paterno.S.

IAM fortaſſe oraṫonẽ:ut ſoles: & flagitas: & expectas. At ego quaſi ex aliq̃ peregria: delicataq; merce luſus meos tibi prodo. Accipies cũ hac epl̃a hẽdecaſyllabos nr̃os: q̃bus

IAM fortaſſe. Excuſat laſciuiã hendecaſyllaborum ſuorum apud Paternum: & carminis genere: & exemplo antiquorum:deinde liberum facit ei imponendi ſuis uerſiculis quod nomen libuerit: rogatq; ut quicquid in illis diſplicuerit ſe uellet admonere. Orationem.aliquam ex meis. Peregrina.externa:precioſa:& cara. Luſus. epigrammata iocos complexa:ſic idem libro ſeptimo appellat: & Martia. ſæpius: iocoſq; uocat. Prodo. edo.publico. Hendecaſyllabos. undecim ſyllabarum menſuram cõtinentes: quibus admodum claruit Catullus: & Valerius Mart.& Statius i ſyl. Auſonius tria hendecaſyllaborum genera enumerat. alibi Secũdus teſtatur emiſiſſe librũ hendecaſyllaborum decantatum nõ modo a noſtris. ſed etiam a græcis. Oblectamus ociũ. uel oblectamur ocio. utraq; lectio conuenit. oblectamus ergo ocium temporis. i. tempus ocioſum & uacuum a rebus ſeriis: deducimus in uolu-

Oblecto

ptate ſcribendo iocoſa. oblecto enim trahitur a lacto lactas: quod eſt animos in aliquam uoluptatem inducere:in quam ſignificationem interdum Terentius uſurpauit:quare non placet ſententia Feſti: qui a uerbo iacit deductum autumat.niſi reſpexerit: quod iactat frequentatiuum tractum ſit a uerbo iacit olim in uſu:a quo allicit: pellicit: illicit. Iocamur. & quæ ſequuntur monſtrant quam materiam ha-

Hendecaſyllaborũ materia

beant hendecaſyllabi.nam in iocis:luſibus:amore:dolore:querimonia:ira uerſantur.iocari autem refertur ad res ueriſimiles:quæ riſum prudentem:& liberalem excitant:nam iocum accipimus quod eſt contrarium ſerio:fingere enim ac terrere:& promittere interdum iocus eſt. Preſſius.humiliori ſtilo. Elatius. grandiori.

Varietate.uario dicendi genere: & materiarum:nam ſicut uerborum uarietas ita rerum pulchra é: & quemadmodum in orationibus uariare figuram commendatur: ſic in epigrammate diuerſitas ſtili & argumenti plurimum appetitur. Alia. quædam epigrammata.

Allis.aliquibus. Petulantiora. laſciuiora nam pætum laſciuum dicunt a pe tendo:a quo petulans & petulcus. Erit eruditionis tuæ.conueniet tuæ excultæ doctrinæ. Viros:quorum plurimos Secundus libro quinto ad Ariſtonem: & Apuleius prima Apologia commemorant:& Martialis in præfatione.viii.aſſerit epigrammmata a ſeueriſſimis & ſupremæ fortunæ uiris ita ſcripta: ut nimiam uerborum licentiam: affectaſſe uideantur. A laſciuia rerum. a laſciua materia. Nudis.turpibus:propriis: ſine circumlocutione: quæ latina uocat idem epigrammatarius: & laſciuam uerborum licentiam interpretatur linguam epigrammatωn. Refugimus. uitamus.

Pætus
Petulans
Petulcus

Vnde enim? qua ratione fieri poteſt ut ſimus grauiſſimis illis uiris ſeueriores?

Alioquin.inſuper. Huius opuſculi.hẽ decaſyllaborũ. Catullus expreſſit. carmen ex libro primo Catulli ad Aureliũ & Furium.Pædicabo ego uos & irrumabo Aureli pathice: & cinæde Furi: Qui me ex uerſiculis meis putaſtis:Quod ſint molliculi:parum pudicum. Nam caſtũ: & quæ ſequuntur. in quam ſententiam multos ire totis pedibus cerno: nã Ouidius ſecundo de Triſtibus: inquit Crede mihi diſtant mores a carmine noſtro. Vita uerecunda eſt:muſa iocoſa mea eſt:& diuus Adrianus Voconii poetæ tumulum hoc carmine incidendum iuſſit. Laſciuus uerſu:mente pudicus erat. & Martialis laſciua eſt nobis pagina:uita proba.quem uerſum Apuleius tanquam Secundi recognoſcit his uerbis: nec fortaſſe mores meos ſpectent de carmine. Laſciua eſt nobis pagina:uita proba ut Plinius dicit. meminerint quippe eruditi.probatiſſimo uiro Plinio in poematis laſciuiam: in moribus conſtitiſſe cenſuram:ſciamus tamen ueriſimilius eſſe ſecundum hoc carmen mutuatum a Martiale: cuius ſcripta prius edita fuerant:q̃ Secundi. Verſiculos.eſſe caſtos. Salem.urbanitatem. Leporem.gratiam. Mollicu li.laſciui.idem Martia.ad Cornelium ſcribit.Lex hæc carminibus data eſt iocoſis:Nec poſſunt niſi pruriant iuuare. Omnia.mea carmina tam bona q̃ mala. Electa.digniora.ſicut alibi refert quoſdam ſolitos tantum electa recitare:ut placeant:non ut emendent. Commodiſſima.optima. Videri.eſſe optima. Paria. omnia optima: & ſimili figura deſcripta. quare liber diſtinguendus eſt & uarietate rerum & ſtili:ad quod reſpexiſſe uidetur Martialis illo diſticho.Sunt bona ſunt quædam mediocria:ſunt mala plura Quæ legis: hic aliter non fit Auite liber. Diuerſa epigrammata diuerſam complexa materiam:nam alia materia ſtilum grandiorem:uel acutiorem: alia humiliorem: uel ſimpliciorem expetit.

Alio.reſpectu alius epigrãmatis melioris. Præfatione.prælocutione. Ineptias.luſus meos. Titu-

nos in uehiculo:in balineo:intra cœnam oblectamus ocium temporis:his iocamur:ludimus: amamus:dolemus:querimur: iraſcimur. deſcribimus aliquid:modo preſſius:modo elatius:atq; ipſa uarietate tentamus efficere:ut alia aliis: quædã fortaſſe omnibus placeant:ex quibus tamen: ſi nonnulla tibi petulantiora paulo uidebuntur:erit eruditionis tuæ cogitare:ſũmos illos: & grauiſſimos uiros:qui talia ſcripſerunt:non modo a laſciuia rerum:ſed ne uerbis quidem nudis abſtinuiſſe: quæ nos refugimus:non quia ſeueriores(unde enim) ſed qa timidiores ſumus. Scimus alioquin huius opuſculi illam eſſe ueriſſimam legem:quam Catullus expreſſit.

Nam caſtum eſſe decet pium poetam.
Ipſum:uerſiculos nihil neceſſe eſt:
Q ui tum deniq; habent ſalem:& leporem:
Si ſunt molliculi:& parum pudicum
Ego quanti faciã iudicium tuum: uel ex hoc potes exiſtimare:quod malui a te omnia penſitari: q̃ electa laudari: & ſane quæ ſunt cõmodiſſima: deſinunt uideri: cum paria eſſe cœperunt. præterea ſapiens:ſubtiliſq; lector non debet diuerſis conferre diuerſa: ſed ſingula expendere: nec deteriusid alio putare:quod eſt in ſuo genere perfectũ: Sed quid ego plura? nam longa præfatione:uel excuſare:uel commendare ineptias: ineptiſſimum eſt. Vnũ illud p̃dicendũ uidet:cogitare me has meas

lus.inſcriptio. Conſtringitur.colligitur.legitur etiam conſcribitur. Edullia.ſiue idyllia:nam cõmode græca dictio εἰδύλλια utroq; uerſus tranſferri ad nos poteſt:quæ lectio melior eſt q̃ elegidia: q̃q̃ id ſignificet paruas elegias:uerum Secundi carmen non erat elegum:& lugubre:ſed iocoſum hendecaſyllabum εἰδύλλια autem parua poemata ſic Catullus ſuum exametrum:ſic prius Theocritus ſuas eclogas:proinde ſtatim ſubdit ſiue placet uocare. Eclogas.inſtar Virgilianæ bucolicæ tanquam delectum aliquod. Poemata.partes operis. Præſto.inſcribo. Simplicitate.ſynceritate. Aliis.cum quibus liberius loquimur de alieno opere:q̃ cum authore. Potiſſimum. aliorum meorum optimum. Solum.ꝙ nullum aliud ediſſem: nam plura iam publicauerat in facultate dicendi. Fortaſſe.ſume extrinſecus iure:uel merito. Durum ruſticũ. impolitum nam cum diffideret Secundus facere unum aliquod opus excellẽs: pluribus ſe experiebatur: quare.viii.dicet cũ hoc:uel illud leges:ita ſingulis ueniam:ut non ſingulis dabis. Quære uide. Quid agas.iocando monet qd iudicandũ ſit. Molle:& humanum.reſpexit ad genus carminis:ꝙ laſciuũ: & urbanũ eſt. Quod agas.quomodo iudices.

nugas ita inſcribere hendecaſyllabos: qui titulus ſola metri lege cõſtringit. Proinde ſiue epigrãmata:ſiue idyllia:ſiue eclogas:ſiue (ut multi) poemata:ſeu quod aliud uocare uolueris: licebit uoces. Ego tm̃ hẽdecaſyllabos præſto a ſimplicitate tua peto:qd̃ de libello meo dicturus es aliis:mihi dicas.neq; eſt difficile qd̃ poſtulo:nã:ſi hoc opuſculum noſtrum:aut potiſſimũ eſſet:aut ſolũ:fortaſſe poſſe durum uideri diceres.quære quid agas:molla:& humanum eſt.habes quod agas. Vale.

C.Plinius Fundano.S.

SI quid. Fundano in proximũ annum conſulatum ominatur quare petit: ut ſuffragio: & teſtimonio ſuo Aſiniũ. Baſſum quæſtorem ſibi aſſumat.quem more ſuo in cæteris commendationibus obſeruato laudat a parentibus:& animi bonis. Facio.adiunctio color. Eximius. electus:egregius. Me.quia mei eſt amãtiſſimus. Quem.grauiſſimum:eloquẽtiſſimum:deniq; omni uirtute abſolutiſſimũ. Idem ꝙ nos.i.optime. Similitudo morum.ſnia a multis celebrata. nam traditur a.M.Tullio in Lellio morum ſimilitudinem eſſe tenaciſſimum uinculũ ad amiciciam:quã rem idem orator pluribus libello de amicicia complexus eſt: nihil inquit: quod ad ſe rem ullam tam alliciat:& tam attrahat:q̃ ad amiciciam ſimilitudo.cõceditur profecto eſſe uer. ut bonos boni diligant: aſiſcãtq; ſibi q̃ſi propinquitate cõiunctos:atq; natura:Philoſtratus libro.vi.ſimilia ſimiles amant. Apuleius libro de philoſophia æqualitas non aliter prouenit niſi ſimilitudo in utroq; amico parilitate:charitateq; conueniat: pares enim paribus inſolubili nexu iunguntur.unde Iſocrates ad Demonicum bonor. amicicias nullũ ſæculum poteſt abolere.tantam uim habet ſimilitudo morum:ut etiam peſſimi facile cõueniant: Nam Othonem:qui poſtea imperauit docet Tranquillus apud Neronem inter amicos congruentia morum ſummum locum obtinuiſſe:& Cor.Nepos in epitomate reg. Romanor. feroces inquit ſimilitudo morum coniunxit:ſic ex moribus cõtrariis naſcirur odium author philoſtrato in uita Aelchinis. In hoc. in hac re. Frui large de fœcunditate uxoris.ſuſcipere multos filios. Eo.noſtro. Quo plæriſq; ordo eſt.quo præmia orbitatis faciunt etiam ſingulos filios quod ſi eximes de:latinitas melius procedet. graues plæriſq;.præmia ergo orbitatis ideſt munera:quæ mittebantur orbis:adeo creuerat auaritia: ut patri unicus filius uideretur moleſtus:quia ſcilicet per eum priuabatur muneribus: quæ dabantur orbis a captatoribus:quod Iuuenalis notat. Tollere dulcem Cogitat hæredem cariturus turture magno:Mullorumq; iubis:& captatore macello legimus apud Tranquil. Tiberium Cæſarem Lepidam fœminam generoſiſſimã condemnaſſe in gratiã Quirini conſularis prædiuitis: & orbi: & Marcellinus ſcribit orbos:& cælibes a captatoribus cultos:&.vi.Mart.hortatur patres ad uitam contra quorundam nimiam perſimoniã. Cecuba non ſolos uindemia nutriat orbos: Poſſunt:& patres uiuere crede mihi.at in panagyrico refert Secundus in cãm fuiſſe ſæuitiã principum ne ciues oblectarent prole. Quibus. præmiis.

Morum ſimilitudo

Orbi donati

Aſſumpſit nomen aui.factus eſt auus ſuſcepto per filiũ nepotẽ. Ex Saturio Firmo:opa Saturii Firmi

filii sui. Propius. penitus: familiarius.

Inspexeris. cognoueris. a præcedenti tractum. Ominamur. nam omen plærunq; fit causa uictoriæ. sicut Locrensibus petentibus auxilium a Lacedæmoniis aduersum Crotoniatas. Principis. Traiani: qui dignis honores: & dignitates distribuit. Concurrit. accedit. Ab sente. Basso tibi incognito. Ferax sæculum bonis artibus. copiam bonorum: qui præstarent circa bonas artes. Hunc uero. diminutio exornatio. More maiorum. qui dignos adoptabant: nam a filio. P. Scipionis Africanū minorem adoptatum fuisse legimus. Vt tu. sapiens debes. Liberos. quæstores: qui sunt cōsulibus uice liberorum. Decorum. legitur etiam decorus idest ornamento. Patre prætorio. genitus. Quibus. propinquis. Inuicem. sicut illi consulares sunt ei ornamento: sic ipse illis. Festinare. ante tempus petere. Præcurrit. præoccupat tempus. Votis. desiderio. Occupantibus. præuenientibus. Quæ legitimum. si expectasset; Secundus q̄ consul creatus fuisset Fundanius: q̄ erat tempus legitimum petendi quæsturam: in periculo erat: ne iam præoccupanti dedisset. Quod. quia. Præsumptio. diuinatio. uotum. Illum. Bassum. Cuiuscunq;. consulis. Quemcunq;. quicunq; esset siue Bassus siue alius. Adiuturi. respectu tui. Si ratio tui consulatus. quia consul futurus es: & potes ipsum eligere quæstorem. Meæ. erga te. Studium nostrum. fauorem: quem nos enixe postulamus. Eundem. Bassum. Suffragio. auxilio.

quem díliges ut ego: sí ut ego propius inspexeris: hæc eo pertínent: ut scías quam copiosam: quam numerosam domum uno beneficio sis obligaturus: ad quod petendum uoto primum: deínde bono quodam omine adducímur. optamus enim tibí: ominamurq; in proximum consulatum. ita nos uirtutí tuæ iudicia príncipis augurari uolunt. Concurrit autem ut sit eodem anno quæstor maximus ex liberis Rufí asínius Bassus iuuenis (nescío an dícam quod me pater: & sentíre: & dícere cupit: adolescentis uerecundía uetat) ipso patre melior. Difficile est míhi: ut de absente credas (quanquam credere soles omnía) tantum in íllo industríæ probitatis: eruditionis: ingenii: studíi: memoríæ deniq; esse: quantum expertus ínuenies. Vellem tam ferax sæculum bonis artibus haberemus: ut alíquos Basso præferre deberes. Tum ego te primus hortarer: monerémque circumferres oculos: ac díu pensítares: quem potíssimum eligeres. Hunc uero (sed níhil uolo de amico meo arrogantíus dícere) hoc solum dico: dignum esse iuuenem: quem more maiorum in fílii locum assumas. Debent autem sapientes uirí: ut tu: tales a repub. líberos accípere: quales a natura solemus optare: decorum erít tibí consuli quæstor patre prætorio: propínquis consularibus: quibus iudício ipsorum: quanquam adolescentulus adhuc: iam tamen ínuicem ornamento est: proínde índulge precíbus meis: obsequere consílio: & ante omnía: si festínare uídeor: ignósce: primum quía uotís suís amor plærunq; præcurrit: deínde q̄ in ea cíuitate: in qua omnía quasi ab occupantíbus aguntur: quæ legítimum tempus expectant non matura: sed sera sunt: deínde quod rerum: quas assequí cupías præsumptio ipsa iucunda est. Reuereatur iam te Bassus ut cōsulé: tu dilige íllū ut quæstorē. Nos deniq; utriusq; uestrū amantíssimi lætítia duplící pfruamur &. n. cū sic te: sic Bassum dilígamus: ut & íllū cuiuscūq; & tuū quécunq; quæstorē in petendis honoribus omní ope: labore: gratía simus adíuturí: perquam iucundū nobis erít: si in eundē studíū nostrum: & amícíciæ meæ: & consulatus tui ratio contulerit. si deniq; p̄cibus meis tu potíssimū adiutor adcesseris: cuius: & senatus suffragío líbentíssime indulgeat: & testímonío plurimum credat. Vale.

GAude.Hortaſ Valeriũ Paulinũ ad ſtudiũ cũ ſit adhuc litteris honor:nã cũ eſſet acturus tãta auditoꝝ corona tribunal circũdatũ erat:ut ꝓ ipſos iudices uix acceſſerit:& auditus ſit maximo aſſenſu. Gaude.legiſ ẽt gaudeo. Noie.cã. Studiis.eloquẽtiæ. Proxime.nuperrime. Dicturus.cãm acturus. Nõ fuit.nõ patuit. Adeundi.ad dicẽdũ. Tribunali. iudicũ ſede. Stipatione.frequẽtia auditoꝝ:dẽſa corona. Ad hoc.inſup. Adoleſcens.q̃ pſens actioni meæ fuerat: q̃uis ſciſſis tunicis:& ſola uelatus tunica tñ aſtitit.vii.horis:ut me audiret. Tunicis.ro.primo ſine tunicis ſola toga amicti fuerunt:deinde ſubſtrictas: & breues tunicas citra humerũ definẽtes habebãt ſine manicis. ꝙ genus græci ἐξωμίδας appellabãt. q̃re.P. Africanꝰ.P.Sulpitio Gallo obiectauit: ꝙ utere ſ tunicis manus totas operientibus: & apud Virg.Itali exprobãt troianis manicatas tunicas: & Marcellus ex authoritate Titinii tunicã dixit eſſe ueſtimẽtũ ſine manicis: ubi manicatas tunicas teſtimonio multoꝝ notat.Apule. ſcdo floridoꝝ tenuiſſimo textu tunicã interulã refert.& Mart.ĩ diſtichis magno fuiſſe p̃cio.Det tunicã diues. muliebrẽ & uirilẽ fuiſſe ueſtẽ Varro in libris analogiæ declarat.tunicã moleſtã Mart.lib.x.accipit pro ignito thorace.antiqui inſup tunicã nominarũt uelamentũ illud neruoſum: ꝙ ſupinduciſ ulceribus ſubiecto iã uetuſtiore pure. Frequẽtia.multitudine uirorum. Fructu.uictoria de aduerſariis. Tunica

Prætendamus.excuſemus. Alienã. ꝙ nõ ſint auditores:& laudatores. Legãt. ſcripta.Auribus.auditu.Chartis.memoria. Elaboremus.excudamus.

C.Plinius Valerio Paulino.S.

GAudeo meo:gaudeo tuo: gaudeo etiam publico nomie: adhuc honor ſtudiis durat. Proxime cum dicturus apud cẽtum uiros eſſem adeũdi mihi locus:niſi a tribunali:niſi ꝑ ipſos iudices nõ fuit:tãta ſtipatione cætera tenebantur.ad hoc quidam ornatus adoleſcens ſciſſis tunicis:ut in frequentia ſolet fieri: ſola uelatus toga perſtitit:& quidem horis.yii.nam tam diu dixi magno cũ labore: maiore cũ fructu. Studeamus ergo:nec deſidiæ noſtræ prætẽdamus alienã.ſunt quí audiant:ſunt quí legãt.nos modo dignum alíqd auribus:dignũ chartis elaboremus. Vale.

C.Plinius Gallo.S.

ET admones:& rogas: ut ſuſcipiã abſentis cauſam Coræliæ contra.C.Cæciliũ conſulẽ deſignatũ.Quod admones gratias ago:ꝙ rogas queror.admoneri.n.debeo: non rogari:ut faciã:quod mihi non facere turpiſſimũ eſt.an ego tueri Coræli filiam dubitem? Eſt mihi quidem cum iſto contra quem me aduocas nõ plane familiaritas:ſed tamẽ amicicia.accedit huc dignitas hois:ad hoc ipſe: cui deſtinatus eſt: honor: cuius nobis hoc maior habenda reuerentia eſt:ꝙ iã illo functi ſumus:naturale ẽ.n.ut ea: quæ qs adeptꝰ ẽ:ipſa q̃ ampliſſima exiſtimari uelit. ſed mihi cogitãti affutuꝝ me.Coræli filiæ oĩa iſta frigida:& inania uidẽſ:obuerſaſ oculis ille uir: quo rẽtia dilectæ:quæ Fuſcũ Minutiũ mariti habuit.C.Cæciliũ.multos Cæcilios ꝑ illa tẽpora fuiſſe lego:ut Cæciliũ Secũdũ de quo Mar. dũ mea Cæcilio formaſ imago Secũdo:Cæciliũ Simplicẽ creatũ conſulẽ a Vitellio:Cæciliũ Celerẽ: cuius ſupra Secũdus mẽtionem fecit.nã Cæciliũ Claſſicũ hic intellexiſſe oĩno negauerim. Cæciliũ Rufinũ ſenatu mouit Domitianus cenſor:ꝙ ſaltaſſet.Cæcilio proculo reſcripſiſſe diuũ pium teſtaſ Vlpi.Cæcilii rhetoris meminit Athenæus:& plurimi adhuc extãt in monumẽtis Inſubriũ. Deſignatũ.decretũ:cõſtitutũ ĩ ſequentem annũ:nam deſignare in bonũ:& in malũ accipi ſolet:quare dixit Apule.contra fas ſanctæ religionis deſignaſſet aliquid:& Teren.modo quid deſignauit.i.cũ ignominia fecit: qui ludis funebribus præerant deſignatores dicebanſ. Non facere.ſi non facerẽ. Iſto.C.Cæcilio. Me aduocas.aduocationem meã pro Coræli petis.aduocamur.n.daturi patrociniũ Agreſtio tradẽte. Familiaritas.plus eſt q̃ amicicia. Huc.ad eius amiciciã.dignitas.qa ſenator. Ad hoc ipſe.non diſplicet atq; hic ipſe. Honor. cõſulatus. Hoc.ob hãc cãm. Functi ſumus.geſſi cõſulatũ.fuit.n.cũ Tertullo cõſul. Ea.eos honores: & magẽratus. Exiſtimari.credi eẽ. Adfutuꝝ.cãm ſuſceptuꝝ. Coræli. Rufi:cuius interitũ libro primo eꝑa deplorauit. Frigida.inefficacia:imbecillia:nã frigus orationis dicimus cũ inutilis ẽ oro:& frigidũ ac inane dicẽdi genus Fabius.x.carpit:Donatus frigidũ non adhærens interpretaſ tranſlatum aſſerens a picatione uaſorum:quæ frigidam picem non tenent.frigidum plærunq; nocens. Obuerſaſ.fre- Cæcilius Deſignare Frigidum

quenter occurrit. Subtiliorem.acutiorem:fuit enim prudentissimus iurisconsultus:& ætatis suæ sapiẽtissimus: sic de Aristone iurisc̃ōsulto locutus est supra. quid illo grauius? sanctius? doctius? Sã ctioré.melioré probitate mox. Cōtra. ut familiaritas multū reuerentiæ detrahat. Admiratus.ueneratus. Inspexi.cognoui. Ille.habuit. Ioculare.iocosum. ioci causa dictum factumue. Serium. graue sine tristitia.contentio color. Vt ab æquali. tanquã si fuissem illi æqualis & tempore.& authoritate. Suffragator & testis. sic prius dixerat suffragio & testimonio. Deductor.in comitiū. Cōsiliator : cuius fœmininum consiliatrix protulit Apuleius: is aũt est : qui ratione alte petita plura perpendens & cōparans habet inuentionẽ:& iudicationẽ in se secundū mores. Rector. cōquestus est in obitu eius amississe rectorẽ & magistrū uitæ suæ. Imbecillis. ualitudine longa & iniqua podagræ. Senior.na.lxvii.annum expleuit. Domi.inter domesticos & familiares. Astruxit.addidit. Iuuenibus. per transitū monstrat se fuisse iuuenẽ imperante Nerua. Intra silentium tenuit.conticuit:ut sententiæ suæ maiorẽ authoritatẽ adderet. Qua.summa. Secundū.C.Pliniū. Voce.dicto. Quãtum:laudis. Immodicũ.nimiū. Nihil non.oia. Moriens.dixi· Filiæ. Coræliæ. Cornutū. Tertullū:de quo in præcedentibus copiose. De me. quã de me Coræius habuit. Offensas.inimicitias.

Ioculare

Cōsiliator

Istum ipsum.C.Cæcilium. Noua: insolita. Intendit.mouet:infert. Vt fœminæ.quæ se nesciat defendere: uel quia quibusdam priuilegiis muniũt fœmiæ.

Epistolax angustiæ. nō.n.diffundi tm epla debet q̃tum oratio. Cōmendationem:q̃ defendam tanti uiri filiam.

QVemadmodũ. Antonini epigrãmata græca laudat: quæ cum latine Secũdus conatus esset exprimere : multum ab illis decidit. Latine æmulari.traducere in linguam nostram. In deterius. multum defeci ab archetypo:nam lõge tua. meliora q̃ mea : accidit autem hoc plærũq̃ ut imitator mior sit imitato. Aegestate.maius est q̃ inopia: nam hæc ipotẽtiã illa necessariox penuriã signãt: iops .n.q sine ope:egens uero q̃si ex gens : cui ne gens qdẽ sit reliqua.(Vt Lucretiꝰ ait) lib.i.de rex natura:ubi de aĩa agit: ingt. Nec me animi fallit graiox obscura reperta difficile illustrare latinis uersibus esse.Multa nouis uerbis præsertim cum sit agendum propter ægestatem linguæ & rex nouitatem. T. Lucretius autem præcepta sapiæ uersibus complexus & amatorio poculo in furorẽ uersus cum aliquos neminem ætas nostra grauiorem:sanctiorem:subtiliorem:tulit:quem ego cum admiratione diligere cœpissem:quod euenire contra solet: magis admiratus sum:postq̃ penitus inspexi : inspexi enim penitus.nihil ille a me secretum:non ioculare:nõ serium:non triste:non lætũ. Adolescẽtulus eram: & iam mihi ab illo honor.atq; etiam (audebo dicere) reuerentia:ut ab æquali habebatur. Ille meus in petendis honoribus suffragator:& testis. Ille in inchoandis deductor:& comes : ille in gerendis consiliator:& rector: Ille deniq; in oibus officiis nostris:q̃q̃:& imbecillis:& senior:quasi iuuenis:& ualidus conspiciebatur . Quantum ille famæ meæ:domi:in publico:quantum etiam apud principem astruxit? nam cum forte de bonis iuuenibus apud Neruã imperatorẽ sermo incidisset: & plæriq; me laudibus ferrent: paulisper se intra silentium tenuit: quod illi plurimum authoritatis addebat:deinde grauitate:quã noras : necesse é inquit: parcius laudem Secundũ : quia nihil nisi ex consilio meo facit:qua uoce tribuit mihi quantũ petere uoto imodicum erat:nihil me facere nõ sapientissime : cũ omnia ex consilio sapientissimi uiri facerem. Quinetiã moriens filiæ suæ:ut ipsa solet prædicare:multos quidem amicos tibi in lõgiore uita parauí:præcipuos tñ Secundũ: & Cornutũ:qd cũ recordor:intelligo mihi laborãdum: ne qua parte uidear hãc de me fiduciã prudẽtissimi uiri destituisse. Quare ego uero Coræliæ adero promptissime:nec subire offensas recusabo:q̃q̃ non solum ueniam me : uerumetiam laudẽ apud istũ ipsum:a quo (ut ais) noua lis fortasse ut fœminæ intẽdit:arbitror consecuturũ. si hæc eadẽ actione latius scilicet:& uberius quam eplax angustiæ sinunt : cõtigerit mihi : uel in excusationẽ: uel etiã in cõmendationem meã dicere. Vale.

C.Plinius Antonino.S.

QVemadmodũ magis approbare tibi possum quãtopere mirer epigrammata tua græca: quam q̃ quædam latine æmulari: & exprimere tentaui : in deterius tamen accidit hoc:primum imbecillitate ingenii mei : deinde inopia : ac potius (ut Lucretius ait) ægestate

Aegestas
Inopia

Lucretius

libros:quos poſtea Cic.emẽdauit ꝑ interualla iſaniæ cõſcripſiſſet. ꝓpria ſe manu confecit anno ætatis. xliii.Cn.Põpeio:&.M.Licinio Craſſo conſſ.qua die Vir. poeta ſumpſit uirilẽ togã.eius lectionem ꝓbat Quintilianus: ſed nõ ut corpus eloquẽtiæ faciat. Vitruuius uĩ uerboꝝ laudat. Patrii ſermonis.latinæ linguæ.græcis.n.longe maior uerboꝝ copia ac licẽtia:pſerti poetis:qbꝰ lʒ & noua fingere: & breuibus ꝑ longis ac cõtra uti:nã latini magis ſeueri:qꝫ notat hẽdecaſyllabo Mar.Dicũt Earinõ tñ poetæ:Sʒ græci:qbus ẽ nihil negatũ:Et quos αρεϛ αρεϛ decet ſonare: Nobis nõ lʒ eſſe tã diſertis: Qui muſas colimus ſeueriores. Hæc.carmina. Venuſtatis. gratiæ:leporis.a Venere deductum uerbũ.Proferunt mihi mittunt ad me A te. uiro doctiſſimo.Græce.proprie.

patrii ſermonis. qꝫ ſi hæc quæ ſunt latina: & ꝫ mea habere tibi aliquid uenuſtatis uidebuntur: quantum putas ineſſe gratiæ eis. quæ mihi: & a te: & græce proferuntur. Vale.

C.Plinius Hiſpullæ.S.

CVm ſis pietatis exẽplũ:fratrẽqꝫ:& optimum:& amantiſſimum tui pari charitate dilexeris:filiamqꝫ eius: ut tuã diligas: nec tantum amitæ ei:uerumetiã patris amiſſi adfectum repræſentes: nõ dubito maximo tibi gaudeo fore:cum cognoueris dignam patre: dignam te: dignam auo euadere: Summum eſt acumen: ſumma frugalitas.amat me: quod caſtitatis indicium eſt. Accedit his ſtudium litterarum: quod ex mei charitate concœpit.Meos libellos habet: lectitat:ediſcit etiam.Q ua illa ſollicitudine:cum uideor acturus: quanto cum ægi gaudeo adficitur:diſponit qui nunciẽt ſibi: quẽ aſſenſum: quos clamores excitarim: quem euentum iudicii tulerim.Eadem ſi quando recito:in proximo diſcreta uelo ſedet: laudeſqꝫ noſtras auidiſſimis auribus excipit. Verſus quidem meos cantat etiam: formatqꝫ cithara non artifice aliquo docẽte:ſed amore:qui magiſter eſt optimus. His ex cauſis ĩ ſpem certiſſimam adducor perpetuam nobis:maiorẽqꝫ in dies futuram eſſe cõcordiam. Non ætatem meam:aut corpus:quæ paulatim occidunt: ac ſeneſcunt:ſed gloriam diligit.Nec aliud decet tuis manibus educatam:tuis præceptis inſtitutam: quæ nihil in cõtubernio tuo uiderit:niſi ſanctum honeſtumqꝫ:quæ deniqꝫ amare me ex tua predicatione conſueuerit. Nam cum matrem meam parentis uice dilexeris:me a pueritia ſtatim formare: laudare:talẽqꝫ:qualis nunc uxori meæ uideor:ominari ſolebas. Certatim ergo tibi gras agimus. Ego quod illam mihi:illa quod me ſibi dederis: quaſi inuicem elegeris. Vale.

C.Plinius Nonio Max.S.

QVid ſenſerim de ſingulis tuis libris:notũ tibi ut quanqꝫ plegerẽ:feci: accipe nunc quid de uniuerſis generaliter iudicem.

CVm ſis gratulatur ſibi & Hiſpullæ:qꝫ uxor Calphurnia ſe digna maiorib⁹ ſuis oñderet: ná & lætabaf Secũdi laudib⁹. nec corpus:ſed gloriã illius exoſculabaf.

Pietatis.pietas eſt ꝑ quã ſanguie cõiunctis:& patriæ & beniuolis cultus officiũ diligẽs tribuit:ps ſane iuſtitiæ ꝓxia æqtati. Charitate.amore.alibi ẽt pro penuria cuiuſcũqꝫ rei. Filiã.Calphurniam uxorẽ meã. Affectũ.amorẽ.latini imitatione græcoꝝ affici dicũt moueri aliq̃ paſſiõe:ſiue bona:ſiue mala. Auo.Fabato. Acumẽ.ingenii pſpicacitas.Frugalitas.tẽperantia ciboꝝ. Cõcœpit ſtudiũ. facta eſt ſtudioſa qa me ſequit. Habet. amat:tenet. Qua.maxima. Acturus. cãm dicturus.Diſponit.collocat ꝑ interualla:uł mittit auditores. Aſſenſum.fauorẽ. Clamores. applauſus. Euentũ. fortunã:q̃ plurimũ in iudiciis dominãt. Diſcreta.ſecluſa ab aliis auditoribus. ad de qꝫ Sidon.viii.ſcribit Calphurniã legẽti Pli.& meditãti cãdelas:& cãdelabra tenuiſſe. Excipit.audit:attẽdit. Formatqꝫ cithara.ad ſonũ citharæ cãtat: & concordat.Statius.Diſcendũ muſis ſonat:& mea carmĩa flectit.eſt alia lectio:formãt ad citharã.i.cõcordat cũ cithara. Artifice.magro muſico. Magr ẽ optimus.lõge.n.amor ualẽtior ad obtinẽdũ qꝫ uelis q̃ timor:nã timor abiit ſi recedas. manet amor.ac ſicut ille ĩ odiũ:hic ĩ reuerentiã uertit. Corpus.qꝫ tm̃ amplectunt ſcorta:& libidinoſæ mulieres. Occidũt.minuunt.hic Oui.in Fa.tẽpora labunt: tacitiſqꝫ ſeneſcimus annis:Et fugiũt freno nõ remorãte dies. Tuis.ſanctiſſimis. Cõtubernio.cõuictu.familiaritate. Prædicatione tua.cõmendatione. & laude tua de me. Parentis.mris tuæ. A pueritia. dũ puer eſſem. Formare.inſtituere.Ego. ago gras. Illã.Calphurniã. uxorẽ. Elegeris.nos egregium par.

Vid ſenſerim. In genere iudicat quid ſentiat de libris Nonii Max. in quibus ingenium: ſublimitatem:elegantiam:uarietatẽ: ac pulchritudinẽ ꝓbat de Max. alibi plura recitauimus. No. a Seuero

Nonius Nauius Generatiʒ Speciatim

Interfectum refert Spartianus.(hic autẽ Noniꝰ Max.ſiue Nauius utraqꝫ.n.ſcriptura circũfertur.)ſcripſit libros in Blateram Secũdo libro.viii.tradente. Generaliter.ſummatim & uniuerſaliter : cuius contrarium ſpecialiter:pro quo ſpeciatim Spartianus:Auidius:Lampridius certatim uſurpant:nã & Columella pro generaliter prius generatim dixerat:qꝫ interdũ p ſingula genera accipi ſolet. Validũ. neruoſum: robuſtum:non flacidum. Acre.uehemens. Sublime.grande:elatum:in figura graui. Variũ. diuerſa cõplexum. Elegans.latinum:& remotum ab omni uicio.elegantia eſt quæ facit.ut unum quodqꝫ uerbum pure & apte dici uideatur . elegans tamen uocabulũ apud antiquos in uicio fuit ex teſtimonio.M.Catonis referente Gellio : illo.n.ſignificari hoiem:q nimis læto:amœnoqꝫ cultu ac uictu eſſet: & cõ certãtis ac faſtidioſi iudicii:nã & Terẽtiꝰ in Eunucho Chereã dixit elegãtẽ formarũ ſpectatorẽ:cui non facile q̃uis mulier q̃uis formoſa placeret.poſtea iter laudẽ: & uituperationẽ uſu uenit elegãs : demũ totũ in laudẽ receptũ ẽ. Durũ.apertũ: dilucidũ : explanatũ qꝫ duobus cõparatur uerbis uſitatis:& ꝓpriis. Figuratũ.figuris opportune illuſtratũ & uariatũ. Spacioſum etiã & diffuſum.copioſum. alterũ lõgitudinẽ:alterũ latitudinẽ reſpicit.

Elegans

Eſt opus pulchrum:ualídum:acre:ſublíme: uarí-
um:elegans:purum : fíguratum : ſpacioſum etíã:
& cũ magna tua laude díffuſum:ín quo tu ingeníi
ſímul : doloríſqꝫ uelís latíſſime uectus es : horum
utrunqꝫ ínuícem adíumẽto fuit : nam dolorí ſubli
mitatem:& magnificentíam ingeníũ:ingenío uim
& amarítudínem dolor addídit. Vale.

C.Plínius Velío Cerealí.S.

TRíſtem : & acerbum caſum Heluídiaꝝ
ſoroꝝ utraqꝫ a partu : utraqꝫ fílíã enixa
deceſſít. adfícíor dolore : nec tamen ſu-
pra modum doleo : Ita míhí luctuoſum uídeť : qꝫ
puellas honeſtíſſimas ín flore prímo fœcundítas
abſtulít.angor ínfantíũ ſorte : quæ ſunt parẽtíbus
ſtatím : & dum naſcunť orbatæ : angor optímoꝝ
marítoꝝ:angor etíam meo noíe nã patrẽ íllaꝝ de-
functum quoqꝫ perſeuerantíſſime díligo:ut actío
ne mea:líbríſqꝫ teſtatum eſt.cuí nunc unus ex trí-
bus líberís ſupereſt:domũqꝫ pluríbus adminícu-
lís paulo añ fondatã deſolatus fulcít : ac ſuſtínet.
Magno tñ fométo dolor meus acquíeſcet:ſi hunc
ſaltẽ fortem:& íncolumẽ:parẽqꝫ íllí patrí : íllí auo
fortuna ſeruauerít:cuíus ego pro ſalute: pro morí
bus hoc ſum magís anxíus : qꝫ unícus eſt : noſtí ín
amore molłítíam anímí meí:noſtí metus.quo mí-
nus te mírarí oportebít:quod plurímum tímeam
de quo plurímum ſpero. Vale.

C.Plínius Sempronío Rufo.S.

Heluidii liberi

RIſtẽ.Deflet apud Veliũ Cerealẽ interitũ Heluidiarũ ſoroꝝ : q̃ a partu mortuæ fuerant.primũ dolet mortis genere : deinde cõqueriť prolem Heluidii: quẽ ſũme dilexerat:indies minorẽ fieri.

Triſtẽ:& acerbũ.o ſubaudiendũ dolentis aduerbiũ. Acerbũ.ante tẽpus : ímaturaꝝ. Caſum.malũ euentũ. Heluidiarum ſoroꝝ . filiaꝝ non Heluidii Priſci a Veſpaſiano occiſi:ſed Heluidii filii a Domitiano íterfecti:q tres liberos ſuperſtites reliquit:duos puellas & puerũ Heluidiũ. A partu.partus cã.uel poſt partũ:íterdũ præpoſitio a ſignificat cauſam ut apud Iuuenalẽ Iram atqꝫ animoſa crimine ſumũt.aliqñ poſt. Trãquil. Auguſtus a cœna in lecticulã lucubratoriã ſe recipiebat. Enixa.ad partum refertur. Virg. Triginta capitum fœtus enixa. Supra modũ. nam reſpectu cauſaꝝ quæ maximæ ſunt:mediocriter doleo. Fœcũditas. ꝑperus ꝑtus. Honeſtiſſimas. nobiliſſimas. Flore primo.adoleſcentia. Infantiũ filiaꝝ utriuſqꝫ. Noíe.cã. Maritoꝝ.cã. Patrem. Heluidium filium.nam cũ Priſco propter ætatem diuerſam nulla potuit cum Secundo fuiſſe amicicia.

A

Actione mea.aduerſum Publiciũ Certum:qꝫ latius declaratur libro.viii.ad Quadratum. Libris.editis ad imitationem Demoſthenis contra Midiam. Ex tribus liberis.liberorum appellatione etiam fœminæ intelliguntur:unde ex tribus liberis ideſt ex duabus fœminis & mare Pliniana lectio interpretanda:& alibi iam dixerat tres liberos pro duobus maribus.& fœmina. Adminiculis.adiumẽtis : auxiliis: appendicibus:affinitatibus. Deſolatus.ſolus relictus. Fomento.remedio. Hunc.liberoꝝ reliquum: & ſuperſtitem. Illi.optimo. Patri. Heluidio occiſo a Domitiano . qꝫ quaſi ſcenico exodio ſub perſona paridis:& Oenones diuortiũ imperatoris cum uxore tractaſſet. Auo.Heluidio priſco omni uirtute ꝑdito:ſed ꝑſertim libertate dicendi. Pro moribus.ut bonis imbuať:nam ſunt & mali.mos inſuper Varro inquit eſt iudiciũ aí:quem ſequi debeat conſuetudo . Iulius Feſtus de uerboꝝ ſignificationibus morem teſtatur eſſe inſtitutum patrium pertinens ad religiones cerimoniaſqꝫ maiorum:at Horatius:Colu mella.Mart.morem pro modo poſuere. Vnicus:ſolus in domo Heluidiorum. Mollitiam. paſſionem.

Mos

INterfui. Apud Viennenſes cum celebraretur certamen gymnicum: q̄ Trebonius tollendū curabat aduocatus eſt in cōſiliū Secūdus ab īperatore. Traiano cū multis. Mauricus ſniam rogatus céſuit oīno tollēdū addens utinā Romæ quoq; remoueri poſſet: inde trāſgrediens nō īportune ad imp. Neruā fortitudinē Maurici multū laudat. Cognitōi. diſcuſſioni. examiniōi. Optimi. Traiani cognomēto optimi. In cōſiliū aſſumprus. accitus ut: & ipſe ſup hoc conſulerē. Agon gymnicus. certamen: quo nudi exercebanť: & maximos labores perpetiebanť. prima olympiade agon gymnicus actus: in quo Choroebus Helienſis uictor extit: deinde cōplures p̄ græciā celebrati: quorū græca epigrámata ſæpe meminerūt: cōſtituti aūt ī honorem mortuorū ad imitationem Mauſoli: cui Arthemiſia cōſtructo monumēto Mauſoleo: & diis manibus dicato: agona laudibus eius dicundis fecit: propoſuitq; præmia pecuniæ: aliarū q̄ rer̄ bonar̄ ampliſſima. græcos Itali: & multæ prouiciæ poſtea ſecutæ ſunt. ἀτων græca dictio: q̄ utūť latini: & certamē ſignificat: & τυμνιγοσ nudus deducit ἀπὸ τοῦ γυμνοῦσθαι uel. παρατο ἀτωατων q̄ ferat multā moleſtiā: & mœrorē. qnq; ſignificat locū: multitudinē ſpectator̄: congregationē cuiuſq; rei: certamē: tēplū. in cōmētariis Iliadis inueniſſe refert Hammonius eſſe locū rotundū ſine angulis: nā Homer⁹: & Thucydides agona intelligi etiā uolunt pro gymnaſio. agon præterea ſacrorum uerbum: quo ſacerdos percuſſurus uictimam utebatur. Aſinius Pollio apud Senecam filius inquit ceruicem porrigat: carnifex manū tollat: deinde reſpiciat ad p̄rem. & dicat. agon: q̄ fieri ſolet uictimis. i. ago ne: hinc gonales dies credit Varro denoīatos: per quos rex in regia arietē imolat: eo q̄ interrogať a p̄cipe ciuitatis: & princeps gregis imolať. Agon

Vienna

Vienneſes. Vienna Allobrogū metropolis iuxta Rhodanū: ita ciuitas mediterranea olim uicus: poſtea in ciuitatis formā redacta a clariſſimis Allobrogum habitata facta eſt colonia: & uetuſtate: & dignitate clara. Vitellii principatu ob iram Lugdunēſium fere euerſa. Stepha. ab urbe in creta eiuſdē denoīationis appellatā Viē. refert. ficcitate olim unuierſam Inſulam occupante in aliena loca incolæ coloniam deduxerunt accepto oraculo: ut habitarēt ubi uidiſſent locum paludoſum: delati igiť ad Rhodanum Galliæ Fluiuū paludibus ſtagnantē. ciuitatē Viēnam condidere: uel ita cognominatā ab una cum eis uirgine Vienna noīe: quæ choream ducens hiatu terræ abſorpta fuit. aduertant lectores mendoſe ſcribi apud Stepha. Viennam eſſe ciuitatem Galileæ iuxta fluuium Rhodam. cum pro ἐπὶτον ροδαν ποταμονπὸ ταλιλαιαν legendū ſit ἐπὶτον ροδανον ποταμον τηὸ ταλατιαν. laudatur a Valerio Mart. tanq̄ ſtudioſa ſuorum librorum. Fertur habere meos: ſi uera eſt fama: libellos inter delicias pulchra Vienna ſuas.

Rufinus

Trebonius Rufinus. occurrūt. nobis plures Rufini per illa tempora: Fabius Rufinus uir egregius: Cæcilius Rufinus tradente Dione: Iunius Rufinus: quem Vlpianus meminit præfectum uigilum ſub Seuero. & Antonino: & Calliſtratus procōſulem Macedoniæ ſub Adriano. fuit: & Apuleius Rufinus: Licinium Rufinum reſcripſiſſe Iulio Paulo Iuriſconſultus Paulus recitat.

Duumuir.

Duumuiratu. in oppidis: quibus datum ius Latii: fuit magiſtratus duumuiratus dictus: q̄. ſ. duo tantum eſſent in eo officio. Spartia. in Adriano. per latina oppida dictator: & ædilis: & duumuir fuit. Paulus titulo de actionibus: & Vlpianus de damno infecto teſtantur duumuiratum fuiſſe magiſtratum municipalem: iidem alibi authores ſunt extitiſſe dignitatem proximam decurionatui: qua niſi decuriōes fungi nulli poterant: duumuiri locabant publica: q̄ reſpondet Vlp. de iniuriis: poteſtatem habebant dimittendi e carcere uel cuſtodia captos. idē de furtis. erāt. n. municipiorū defenſores: & eius fere dignitatis qualis in urbe cenſura. a decurionibus creabantur. græci ſyndicos appellant iuriſcōſulto p̄dente. in urbe duumuiratus fuit: q̄ de rebus capitalib⁹ inqreret primū creatus ab Hoſti. rege: poſtea factus triumuiratus: alii duumuiri creati ad edes ſacras locādas: & faciendas: ad aquas in urbem deducendas: ad claſſem ordinādā: & reficiendā: hi dicebanť duumuiri nauales: creati: & alii duumuiri: qui præeſſent ſacris faciundis: carminum ſibyllæ: ac fator̄ populi ro. interpretes: & antiſtites Apollinis ſacri: cerimoniarūq; aliarū: q̄bus additi octo: & facti decemuiri: deinde q̄uis q̄nq; adderentur ut: yv. eſſent: tñ remanſit nomē decemuiror̄. Abolendū. oblitterādū in perpetuū. Ex authoritate publica. ex conſenſu publico decurionū: qui erat maximus magiſtratus in municipiis. Feliciter: quia bñ ceſſit. Tanq̄ romāus. eius. n. oīo grauis: & libera fuit more priſcor̄ ro. uel tanq̄ romanus q̄a Viēna fuit romanor̄ colonia. Ciuis. Viēnenſis. Bonus. boni publici ſtudioſus. Rogarenť. a cōſulibus. Firmius. Cōſtāti⁹. Adiecit. ſniæ ſuæ. Tolli. gymnica certamina: q̄ urbē infecerāt. Fortiter. cōſtāter: &

Fortiter

animoſe dixit.dictio fortiter in hunc ſenſum a multis uſurpata.nam Mart.inquit fortiter ille facit:qui miſer eſſe poteſt.Canace apud Ouid.Scimus:& utemur uiolẽto fortiter enſe.idem alibi. Noſtra per has leges audacia fortiter iſſet.Secundus libro.viii.quaſi nimis fortiter ĩcautecꝙ progreſſum:in panagyrico pro uehementer:nolo illum:quia Cæſarem fortiter amat.Martianus.ſed fortiter defenditur:Pompõius.non puto fortiter poſſe defendi. Quid ni?quin imino:certe. Idem.Mauriccus. Fortiter.locutus.

Veiento eſt. Veiento.Fabricius Veiẽto ſenator:Domitiani temporibus adulator:& delatorum defenſor: teſtimonio tamen Iuuenalis prudẽs ꝙ adulãdo euitaret tyrãni crudelitatẽ:ſub Nerõe a Talio Geminio accuſatus:ꝙ multa ꝓbroſa in pñes:& ſacerdotes compoſuiſſet: iis libris : quibus nomen codicillorũ dederat:& uendita ab eo munera principis:adipiſcẽdorũqꝫ honoꝝ& ius: quæ cauſa Neroni fuit ſuſcipiendi iudicii:conuictũqꝫ Veientonẽ Italia expulit:& libros exuri iuſſit cõquiſitos: lectitatoſqꝫ donec cũ periculo parabantur: mox licentia habendi obliuionem attulit.' Veiẽtonis uxor fuit Hippia:quæ relictis oĩbus ſuis Sergiũ Gladiatorẽ mœchum in Aegyptũ uſqꝫ ſecuta eſt. Recũbebat.ſedebat. Sinu. Neruæ. Oĩa dixi.monſtraui oĩa uitia:& mala. Hominẽ.Veientonẽ. Incidit.forte factus

Catullus Meſſalinus eſt. Catullo Meſſalino: is ſenator delationibus polens nec minus adulatione Domitiano carus:uñ nimirũ utroſqꝫ cõiũxit:luue.ſatyra quarta:cæcum Catullum demonſtrans:Et cũ mortifero prudens Veiento Catullo:Qui nũq̃ uiſæ flagrauit amore puellæ: Grande:& cõſpicuũ noſtro quoqꝫ tpe mõſtrum:Cæcus:adulator:diruſqꝫ a põte ſatelles.hic lybiæ rector ſub Veſp.& Tito multa crudelia commiſit:ſed eorum clæmentia quamuis depræhẽſus pœnam fugit: non multo poſt multiplici morbo:& inſanabili correptus acerbiſſime:non corporis tantum cruciatus ſuſtinebat:nam erat illi maior animi morbus:& grauior:terroribus expaueſcebat:& crebro uidebat ſibi inſtantes occiſorum manes:quare exclamans cum ſe continere non poſſet:exiliebat ſtratis tanquã tormentis ſibi:& flammis adhibitis:quo magis inualeſcente malo.extiſqꝫ defluentibus ac inteſtinis exhauſtis moritur.hunc igitur:& crudelitatis indicio:& ꝙ ſub Domitiano plurimum potuit luſcum:nec penitus cæcutientem Iuuenalis repræſentatum in tragœdia a Damaſippo:cuius natales fuerant clari:taxat

Iuuena. locus ſatyra.viii.dicens clamoſum ageres cum phaſma Catulli : quid.n.aliud accipi debet Clamoſum phaſma ? quam tragœdia de Catullo Meſſallino:qui terroribus expaueſcebat:& inſtantes manes exhorrebat:unde phaſma dixit hanc tragœdiam ex apparitione manium:clamoſum uero ꝙ minus exclamans in perſonam illius introducebatur:nam ſatyra.xiii.hoc repetens inquit mimum agit ille Vrbani qua-

Pli.locus lem fugitiuus ſcurra Catulli.alium credo fuiſſe:quem Pli. tradit Meſſalinum ex conſularibus patricis:qui cum admiſiſſet hirudines ad genua extrahendi ſanguinis cauſa:ꝙ podagris laboraret:interiit:propterea ꝙ ad fixa ſanguiſugarum relicta capita feciſſent uulnera incurabilia : ſed Meſſalinum Cottam Meſſallæ oratoris filium deſignaſſe uirum guloſum & culinæ condimentorum repertorem . Meſſallinum inſuper Iulius Frontinus tradit geſſiſſe conſulatum cum Valerio:quæ lectio ſane referri poteſt ad Catullum Meſſallinum. Captus.orbatus fuit in ſecunda ſcriptura luſcum:& cæcutientem puto : non omnino cæcum ut Secundus:& Iuue.uicium corporis in maius extollentes ad animum referunt . q̃uis cæcus pro alio poſtulare non poſſit:tñ:& ſenatorium ordinem retinet:& iudicandi officio fungitur : & magiſtratum acceptum retinet:ſed nouum aſpirare ꝓhibetur.author Vlpia. Mala cæcitatis.ſicut erat corporis luminibus captus:ita cognitione intellectus:& iuſtitiæ:quare malum corporis addiderat animo. Ingenio ſæuo.naturæ crudeli. Quo.iccirco. A Domitiano.authore:& fauente Domitiano. Improuida.temeraria:commiſſa caſui. In optimũ.in pernicie cuiuſqꝫ uiri optimi criminando eũ apud principẽ. Nequitia.malitia. Sanguinariis.mortiferis:crudelibus. In commune.in mediũ inter cõuiuas. Imperator.Nerua uir bonus inquit. Paſſurum.Catullum Meſſallinũ. Si uiueret.ſi foret noſtris temporibus.nã iam ſub Domitiano exceſſerat. Mauriccus.rñdit. Cœnaret nobiſcum.i.eſſet cõuiuatuus imperator:quemadmodũ Veiẽto malus.ꝙ fuit libere dictũ aduerſus tamen principem mitẽ:& de ſpectui habitũ propter ſenectutem:& debilitatem author Dion. Longius abii.digreſſione longiori uſus ſum . Libens.ut laudarem Mauriccum amicum : & optime meritum. Placuit.decretum eſt. Tolli.aboleri. Hic nr̃.agon gymnicus.nã ſcæna.& theatrũ mores ro.corrupere : Liuii abbreuiator cũ

Quid ni ? Sed hoc Mauricco nouum non eſt. Idem apud imperatorem Neruam non minus fortiter:Cœnabat Nerua cum paucis. Veiento proximus:atqꝫ etiam ĩ ſinu recumbebat. Dixi omnia: cum hoĩem nominaui . Incidit ſermo de Catullo Meſſalino: qui luminibus captus : ingenio ſæuo mala cæcitatis addiderat:nõ uerebat:nõ erubeſcebat:non miſerabat.Quo ſæpius a Domitiano nõ ſecus:ac tela:quæ & ipſa cæca:& improuida ferunt.in optimũ quẽqꝫ contorquebat.De huiuſnequitia:ſanguinariiſqꝫ ſententiis in cõe omnes ſup cœnã loquebant.Cum ipſe imperator:quid putamus paſſurũ fuiſſe ſi uiueret? & Mau.nobiſcũ cœnaret. longius abii:libens tñ . Placuit agona tolli: qui mores Viennenſium infecerat . ut noſter hic

locatū a censorib⁹ theatrū extrueret.P.Cor.Nasica authore tanq̄ inutile:& nocitur& publicis moribus ex.S.C.destructū est:quā rē latius tractat:diuus Aug.primo de ciuitate dei:& Tertullianus asserit Theatra stuprādis moribus nata:Tacitus refert quosdam incusasse Cn.Pompeiū q̄ mansuram theatri sedem posuisset:dum in theatro cōsidet populus totos dies ignauia consumere:& patrios mores paulatim abolitos:funditus euerti per accitā lasciuiā:ut q̄ usq̄ corrumpi:& corrumpere queat in urbe usatur:degeneretq̄ studii externis iuuentus gymnasia:& ocia:& turpes amores exercendo:hinc Pli.senior iunenes exercendos se:& ungēdo:aī uires perdidisse reprehendit.similr luuena.multis gymnasia carpit. Oium.mores īfecit.pp cōcursum:& imitationē oium gētiū. A capite.ab urbe Roma gentium principe. Theatrata xantur

oīum.nam Viēnēsiū uitia intra ipsos residunt:nostra late uagant:utq̄ in corpibus sic in īperio grauissimus est morbus:qui a capite diffunditur.

C.Plinius Pomponio Basso.S.

MAgnam cœpi uoluptatem:eū ex communibus amicis noui te:ut sapientia tua dignū est:& disponere ociū:& ferre: habitare amœnissime:& nunc terra: nunc mari: corpus agitare:multū disputare:multum audire:multū lectitare.cūq̄ plurimū scias quotidie tñ aliquid addiscere:oportet uiq̄ ita senescere:q̄ magistratus amplissimos gesserit:exercitus rexerit:totumq̄ se reip. q̄ diu dicebat:obtulerit.nā:& prima uitæ tēpora: & media patriæ:extrema nobis impertire debemus: ut ipæ leges monēt:q̄ maiorē ānis.lx.ocio reddūt. Q ñ mihi licebit? qñ p ætatē honestū erit imitari īstd pulcherrimæ qetis exēplū? qñ secessus mei ñ desidiæ nomē sed tranqllitatis accipiēt.

C.Plinius Fabio Valenti.S.

PRoxie cū apud cētumuiros ī q̄druplici Agnā:Laudat Pōponū Bassum:q̄ iā ingraescentib⁹ annis secessum suū prudēter disponat:optatq̄ sibi aliqñ dari parē occasionē:qua sine dedecore possit trāsigere uitā ociosam.Pōponii Mar. meminit pariter: & Bassi:cui⁹ pueri Vrbici mortē imaturā deflet. Ociū. uacationē ab officiis ciuilib⁹. Amœnissime. respicit ædes:& loca lauta:q̄ īcolebat. Agitare.exercere. Terra.uenādo: ludēdo: dū ueheris lectica:& equo. Mari. natādo:nauigādo. Magistratus.dignitates.magr̄atus aut psonā ipsam demōstrat:ut cū dicimus magr̄atus iussit:aut honorē:ut si dicaī Mario datus est magistratus. Vlpia.ff.secūdo inqt magistratus est uel is: q̄ in potestate aliqua sit ut puta ꝓconsul:uel ꝓtor:uel qui ꝓuincias regūt.oīno hi dñr esse in magr̄atu: qui p imperia potētiores fiunt q̄ priuati.magistrare.n.regēr:& moderari signāt. Tacitus iter magr̄atus tm̄ recēset:quæsturam:ædilitatē:tribunatū:ꝓturā:cōsulatū. Magr̄atus Magr̄are

Trā.ēt in aliis utiī scribēs Aug.diuisisse urbē ī regiōes:& uicos:ac īstituisse ut illas ānui magr̄atus sorte tuerentur:& adhoc magistros e plebe cuiusque uiciniæ electos.nam magistri dicuntur non solū doctores artium:sed pagorum societatum:uicorum:collegiorum:equitum:īde Paulus de uerborum significatione:quibus ait præcipua cura rerum incumbit: & qui magis q̄ cæteri diligentiam: & solicitudinem rebus: quibus præsunt: debent: hi magistri appellantur: quin: & ipsi magistratus per derīuationem a magistris cognominantur: hinc cuiuslibet disciplinæ præceptores magistros appellari a monēdo uel monstrando: & quem posteritas dictatorem uocauit:magistrum populi prius nuncupatum quidam tradunt:a quo magistrum equitum dictum authores sunt Seneca:& Varro:qui putat reliquos præter dictatorem:& magistrum equitum.magistratus dictos ita ut ab albo albatus. Amplissimos. quales sunt consulatus: proconsulatus: prætura Reipu. ad usum publicum: & communem utilitatem. curiales omnes in terminatione moneri iubet imperator ne ciuitates fugiant: aut deserant rus habitandi causa fundum: quem ciuitati prætulerint scientes fisco esse sociandum: eoq̄ iure se esse carituros:cuius causa impios se patriam uitando demonstrauerint. Quamdiu.per ætatem legitimam. Prima uitæ tempora:iuuentæ. Media.uirilitatis. Extrema.senectutis. nam ætatem hominis in tria tantum distinguit. Nobis.quieti.& honesto ocio. Annis.lx lib.iii. ostendimus senatorem sexagenarium:neq̄ in curiam cogi:neq̄ repelli. Per ætatem.excusante ætate:non morbo:optat.n.sibi uitam lōgam:& ociosam. Exemplum.q̄ tu facis.Quādo.l.nā sibi rñdet. Desidiæ.q̄ eueniret:si ante tempus legitimum publica officia desererem. Magr̄

PRoxie.Cū dixisset apud cētúuiros:ubi nullos hēbat in dicēdo socios eoq̄:quos prīo habuerat:cōquerīt de fragilitate hūana:& mutabilitate fortūæ:exēploq̄ sui docet q̄ uaria:q̄ lubrica sit Fab. Valēs:cui hæc scribīt epla cōsul cū Vetere fuit:cū resp.diu pressa tandē in Neruā respirasset:illo Anto.Pius:q̄ erat uir peritus:usus est familiariter. Valentis iurisc̄ōsulti memi nit Paulus titulo de fideicōmissariis hæreditatibus.aliū Fabiū Valētē leges apd Tacitū legatū Vitellianas ptes secutū:cui agmen agenti p̄cessit aquila clāgore læto:is nō multo post Vrbini in custodia interfectus est:& caput Vitellianis cohortibus ostentatum:ne quam ultra spem fouerent. In quadruplici Fabius Valens

iudicio.ubi ſedebant iudices centum:& octoginta:tot enim quattuor conſiliis cõſcribebant.Dixiſſem. ægiſſem cauſam. Subiit recordatio.uenit in mentem.Iuuenem:undeuicesimo anno. In quadruplici. iudicio apud centumuiros. Animus proceſſit longius.conſideraui ulteriora. Hoc iudicio. hac cauſa proxime dicta. Illo.cum primũ cœpi.Socios.participes:coadiutores in dicendo:nã plures eandem cãm tuebantur:& accuſabant. Laboris.actionis. Eram.ſupereram.Solus aduocatus. Vtroq;. primo: & poſtremo. Conuerſiones.mutationes.Fragilitas mortalitatis.uita mortalium fragilis.iuriſcõſulti fre-

Mortalitas

quenter uſurpant mortalitatem ꝓ morte. VIpianus.is qui in reatu decedit integri ſtatus decedit:extinguit.n.crimen mortalitate. Tunc.cum primam cauſam dixi. Huic.alicui. Aetas. ſexagenaria. Silentiũ. uacationẽ fori. Hic. alius. Amicicia pricipis.a Traiano ob amorẽ in conſiliũ reꝫ ſuaꝫ adhibiti ne quibãt tractare cauſas ciuiles: q̃les erãt cẽtumuirales. Studiis ꝓceſſimus. ſub Domi.cũ ægit ꝓ Iulio Paſtore in centũuirali iudicio aduerſum potẽtiſſimos ciuitatis:& Domitiani amicos: qua actione:quia bene ceſſit:ſũmã famã eſt adeptus:& magiſtratus:q; in fine panagyrici obſcurius cõplectit. uos inquit prẽs cõſcripti credite:ſi curſu quõdam ꝓuectus ab illo inſidioſiſſimo principe ante q̃ ꝓfiteret odiũ bonoꝫ:poſtq̃ ꝓfeſſus ẽ ſubſtiti:cũ uiderẽ quæ ad honores cõpẽdia paterẽt:longius malui.Studiis periclitati ſumus.uel dum fauit ſtudioſis ut Arthemidoro philoſopho: & cæteris: uel dũ Bebium Maſſam reũ perægit: ꝓinde lib.vii.teſtat ſe futuꝫ reũ ſi Domitianus diutius uixiſſet:nã in ſcrinio eius poſt iteritũ datus a Caro in Secundũ libellus iuentus eſt. Rurſuſq; ꝓceſſim⁹. ſub Nerua.& Traiano:quibus ĩperantibus dignitate: gloria: diuitiis plurimũ creuit. Exiguũ tẽpus.non multi anni: nuſq̃.n.cõperio Secũdũ perueniſſe ad ſeniũ:q; tãtoperæ uotis petierat. Vices. tot mutationes. Aeuũ. æternitatẽ: dictũ æuum ab æternitate omniũ annorũ:hinc æui ternum:& ꝓ ſyncopen æternum.& Cẽſorinus inqt:cæterũ de æuo: q; eſt tempus unum: & maximum non multum eſt q; in præſentia dicatur:eſt enim immẽſum ſine origine:ſine fine:q; eodem modo ſemꝑ fuit: ſemper futurum eſt:neq; ad quenquam hominũ magis q̃ ad alterum pertinet.hoc in tria diuiditur præteritum:præſens:futurum. æuũ neq; annorum:neq; ſæculorum nũo:nec deniq; ullo finito tẽporis modulo metiri conabor.ſecundum uero Hammonium παρατοαίων deductum uideri poteſt:q; quinq; ſignificat uitam hominis:mile annorum numerum:æternitatem authore Gregorio Nazãzeno: & ſeptẽ ſæcula a principio mũdi uſque ad reſurrectionem mortalium:& tergoris medullam Hippocrate tradẽte. Documento.exemplo. Nihil deſperare.in nulla re deſpandum eſſe. Orbe.reuolutione. Circumagi.rotari. Familiare.conſuetum. Ratio.cauſa.

Aeuum Aeternũ

iudício díxíſſem:ſubíit recordatío:ægiſſe me íuuenem æque in quadruplící.proceſſit animus: utſolet: longius .cœpí reputare quos ín hoc íudícío: quos ín íllo laboris ſocios habuíſſem. ſolus eram quí ín utroq; díxíſſem: tantas conuerſíones: aut fragílítas mortalítatis:aut fortunæ mobílítas facít.Q uídam ex hís quí tunc ęgerant:deceſſerunt: exulant alíí: huíc ætas: & ualítudo ſilentíum ſua ſit:híc ſponte beatíſſímo ocío fruítur. alíus exercítum regít: íllum cíuílíbus officíís príncípis amícícia exemít.Circa noſípſos q̃ multa mutata ſunt: ſtudíís proceſſímus.ſtudíís periclítatí ſumus:rurſuſq; proceſſímus.profuerunt nobís amícící æ bonorum:& obfuerunt: íterumq; proſunt. Sí computes annos exíguum tempus.ſi uíces rerũ:ęuum putes .Q uod poteſt eſſe documento nihíl deſperare: nullí reí fídere: cum uídeamus tot uarietates:tam uolubílí orbe círcumagí.Mihí autem famíliare eſt omnes cogitatíões meas tecũ commu nícare:ííſdemq; te:uel præceptís:uel exemplís mo nere:quíbus ípſe me moneo.quæ ratío huíus epíſtolæ fuít. Vale.

C.Plínius Meſſío Maxímo.S.

SCrípſerã tibí uerẽdũ eẽ:ne ex tacítís ſuffragíís uítíũ alíqđ exíſteret:fcm̃ eſt. ꝓxímís comítíís in qbuſdam tabellís multa íocularia. atq; etiam fœda dictu:ín una uero ꝓ candídatorũ

Scripſerã.reuocata lege tabellaria de ſuffragiis prius factũ laudauerat qa repentinũ: ſed ſcripſerat uerẽdũ ne ꝓcedẽte tpe uitia aliq̃ naſcerẽt q; cũ eueniſſet ĩpudẽtiã ſuffragatoris taxat: nã ꝓ cãdidatis ĩ tabula repti ſũt ſuffragatores. Scripſerã tibi lib.iii.ad eundẽ maximũ. Ex tacitis ſuffragiis:quæ per tabellã ferebant ſine uoce:iam.n.dixerat: ſed uereor ne ꝓcedẽte tẽpore ex ipſo remedio uitia naſcant:eſt.n.periculũ tacitis ſuffragiis ne ĩpudentia irrepat. Factũ eſt.natũ eſt. Proximis comitiis.cum nuperrime congregati ſunt ad magiſtratus creandos. Iocularia.ludibria. Fœda dictu.inhoneſta ſilẽtio inuoluẽda. Vna.tabella. Candidatoꝫ nomina.in tabellis non ſuffragatorum:ſed candidatorum:qbus ſuffragiũ ferebant: ſcribere debebant:hæ aũt lr̃æ fcđm Cice.de ora-

tore in dandis ſuffragiis ſubſcribebant. A.F.P.R. i. aptū fide Publii Rutilii. Excāduit. iratus é. Scripſiſſet. illa iocularia. Principē. Traianū. Cōprecatus: p̄cibus cōtendit ut ingreret: & puniret. Latuit. nō deph̄enſus é. fuit iter idignātes. ipſe cū aliis idignationē ſimulauit: & i nūo idignātiū fuit. Domi clā: & ſecreto. In tanta rei: i creatōe magiſtratuū. Serio. quo ſeria: & grauia tranctant. Scurriliter. negter. petulāter. Dicax. q̄ iocoſis ſalibus ludit ſine dubio dicax a dīcēdo dī: ſicut dicacitas: quæ ſignificat ſermonē cū riſu aliquos iceſſentē. ideo Demoſthené urbanū fuiſſe dīnt: dicacē negāt: de quo Cicero de oratore Demonſthenes non tā dicax fuit q̄ facetus: eſt aūt illud acrioris īgenii: hoc maioris artis: idē dicacē appellat: q̄ riſus magnos mouet: &. n. cū duo genera ſint facetiarū: alteq̄ æquabiliter i oi ſermone fuſū. alteq̄ pacutū: & breue: illa a ueterib⁹ ſuperior cauillatio: hæc altera dicacitas nominat: leue nomē hēt utraq̄ res: q̄ppe leue eſt totū hoc riſum mouere. alibi in narrādo cōſiſtere facecias putat: dicacitatem in faciēdo. Vrbanus. nouū oñdit. M. Tullius urbanū eſſe uocabulū: urbanitas autē dī qua ſignificari uī ſermo p̄ferens in uoce: ſono: uſu p̄priū quēdā guſtū urbis: & ſumptam ex cōuerſatiōe doctorū tacitā eruditionē: cui cōtraria ruſticitas. idē p̄ Cælio: maledictio ſi faceci⁹ iactat urbānitas noiat. Bell⁹. feſtin⁹. Mar. bell⁹ hō: & magn⁹ uir idē Cotta uideri: Sed q̄ bell⁹ hō é Cotta puſill⁹ hō é. Fabius libro. vi. raro belle rīdent. i. feſtiue & cū uenere. Cicero de oratore bella é familiaris rīſio q̄ſi errātis. idē magnum riſum mouēt magis ut belle: & litterate dicta laudant. Fiducia. latē di: q̄ ſtimulus é peccādi. Quis. n. ſciet ethopoeia. nā fingunt: q̄ dici poſſent a dicace. Stilū. acutū. ferrū ad ſcribendū i cæratis tabulis. Demiſit. icuruauit more ſcribentiū. Ludibria. iocularia. Scæna. q̄ i theatro excitabat agēdarum fabularū grā: & ſicut tria fabularum gña: totidē ſcænarū fuerunt tragicum: comicū: ſatyricū. Placidus grammaticus ſcænā eſſe dicit camerā hinc inde cōpoſitā: quæ umbræ loco i theatro erat: in quo ludi actitabantur: itē ſcænā uocari arboq̄ i ſe incubantiū quaſi cōcameratā denſationē: ut ſubterpoſitos regere poſſit. item compoſitionē alicuius criminis: quæ digna ſit agi in theatro exclamationibus tragicis: Iuriſcōſultus diffinit ſcænā eſſe ludoq̄ faciendoq̄ cā quolibet loco ubi quis conſiſtat moueaturq̄ ſpectaculū ſui præbiturus poſitā in publico priuatoq̄ uel uico: quo tamen loco paſſim homines ſpectandi cauſa admittantur. nam Secundus pro auditorio: & Apuleius proſpectaculo: & motu uſurpant. Pulpito. in proſcenio fiebat pulpitum: q̄ græci λογειον appellant: ideo q̄ eo tragici: & comici actores in ſcænam pergunt. pro recitantium cathedra Mart. poſuit. Vicia remediis fortiora. Tacitus felicitatem ro. ſub Traiano commendans inquit natura tamen infirmitatis humanæ tardiora ſunt remedia quā uicia. αλλα ταυτα τω θερμα μελησει. ſed hæc ei qui ſupra nos eſt curæ erunt. i. uerū hæc mala imperator noſter traianus curabit. pōt hoc dictū reſpicere illud Apollinis εμοι μελησει ταυτα γοναι λευγαι. i. mihi curæ erunt hæc: & candidis puellis. Petulantia. procax laſciuia.

Dicax
Dicacitas
Facetus
Cauillatio
Vrbanū
Ruſticitas
Bellus
Scæna
Pulpitum

noibus ſuffragatorū noia inuenta ſunt. Excanduit ſenatus magnoq̄ clamore i eū: qui ſcripſiſſet iratū principē cōprecatus é. ille tñ fefellit: & latuit: fortaſſe ēt iter idignantes fuit. Quid hunc putamus domi facere: q̄ in tanta re tam ſerio tpe ſcurriliter ludat: q̄ deniq̄ oino i ſenatu dicax: & urbanus: & bellus eſt: tantū licētiæ prauis ingeniis adiicit illa fiducia. quis. n. ſciet: popoſcit tabellas: ſtilum accepit: demiſit caput: neminem ueretur: ſed contēnit Inde iſta ludribria ſcæna & pulpito digna. quo te uertas: quæ remedia conquiras: ubiq̄ uitia remediis fortiora. αλλα ταυτα τω θερμα μελησει. Cui multum quotidie uigiliaq̄: multum laboris addiicit hæc noſtra iners: ſed tamen effrenata petulantia.

C. Plinius Nepoti. S.

PEtis ut libellos meos: quos ſtudioſiſſime cōparaſti recognoſcendos: emendandoſq̄ curem: faciam. quid enim ſuſcipere libentius debeo te præſertim exigente: nam cum uir grauiſſimus: doctiſſimus: deſertiſſimus: maxime ſuper hæc occupatiſſimus p̄uinciæ præfuturus tanti putes ſcripta noſtra circumferre tecum: quantopere mihi p̄udendum eſt: ne te hæc pars farcinarū tanq̄ ſuperuacua offendat? abnitar ergo primū: ut comites iſtos q̄ commodiſſimos ha-

PEtis. Policetur ſe emendaturum libellos: quos Nepos iturus in prouinciam comites profectionis ſuæ petierat: quinimmo nouos compoſiturum. Studioſiſſime. diligentiſſime. Cōperaſti. emiſti: conquiſiſti. Recognoſcendos. caſtigandos ab eo q̄ p̄cedit: uel prīo relegendos: deinde caſtigandos. Te. tanto uiro: & amico. Super. ad: p̄ter: ſiue īprimis: ut ſuper oia uultus Acceſſere boni. Prouinciæ. incertum cui propter illorum temporū interceptā hiſtoriā. Præfuturus. cū imperio recturus. Tanti putes. plurimi facias. Sarcinarū. libellorū meorum. Superuacua: inemendata. Comites. libellos inter tecum facturos. Cōmodiſſimos. emaculatiſſimos: qui ſi uiuo

beas. deínde ut reuerſus ínuenías: quos íſtís addere uelís, neq; enī mediocriter me ad noua opera tu lector hortaris. Vale.

C. Plínius Falconí. S.

TErtius díes eſt: quo audíuí Sentium Augurinum cū ſumma mea uoluptate: ímmo etiam admiratiōe (poematia appellat) multa tenuiter: multa ſublimiter: multa uenuſte: multa tenere: multa dulciter: multa cum bile. aliquot annis puto nihil generis eiuſdem grauius: & abſolutius ſcriptum: niſi forte me fallit: aut amor eius: aut quod meipſū laudíbus euexit. nam lemma ſibí ſumpſit quod ego ínterdum uerſibus ludo. atq; adeo iudicíi meí te iudícem faciam: ſí mihí ex hoc lémate ſecundus uerſus occurrerit. nam cæteros teneo: & iam explícuí.

Canto carmina uerſíbus minutís:
Hís olím quibus: & meus Catullus:
Et Caluus: uetereſq;: Sed quíd ad me?
Vnus Plínius eſt mihí priores:
Mauult uerſículos foro relícto:
Et quærit quod amet: iuuatq; amare.
Illos (Plínius ílle) Quíd catones?
I nunc quiſquís amas amare noli:
Vídes quā acuta oīa: quam apta: quam expreſſa: ad hunc guſtum totum líbrum repromítto: quem tibí: ut primum publícauerit: exhíbebo. Interím ama íuuenem: & temporíbus noſtrís gratulare pro íngenío talí: quod ílle morības adornat: uíuit cum Spurínna: uíuit cum Antōío quoꝝ alterí affínís: utríq; contubernaſ ē. Poſſís ex hoc facere cōíectūram q̄ ſit emēdatus aduleſcens: q̄ a grauíſſímis ſenības ſíc ornaſ: amaturq;. eſt. n. íllud ueríſſímū

Sentius Augurinꝰ

Tertius. Falconi commendat Sentii Augurini poemata. inde ſumpta occaſione recitat quæ in laudem ſui ſcripſerit: non eſſe tamen mirandum ſi talia faciat. cum grauiſſimorum: & eruditiſſimoꝝ uiroꝝ cōtubernio utaſ. Sentiū Augurinū. filiū. Cn. Sētii Galli uiri illuſtris: qui multa i britannos: & iudæos geſſit. Poematia. pua poemata. Appellat. iſcribit. Multa. ſunt in illis ſcripta. Tenuiter. i figura tēui: cui opponiſ ſublimiter. i. grādiori ſtilo. Tenere. molliter. amabilr. Bile. amaritudíe. Amor eius. meus amor in eū: q̄ cū ſit animi paſſio interdum obſtat uero iudicio. Lēma. argumentum: Mar. in diſticis Lemmata ſi quæris cur ſint aſcripta: Docebo: Vt ſi malueris lemmata ſola legas. alibi Viuida cum ponis epigrammata: mortua pōis Lemmata. ſcribitur. n. duplici. m. apud Ariſtotelem propoſitiōe. i. interrogatione ſumitur. nam interrogatio cauſa reſponſionis eſt: ex qua ſyllogiſmus eam etiam aſſumptū dicunt: & monolēmatis. ppoſitio: ut reſpiras? uiuis igitur. nam mānifeſtū ē aſſumptū: q̄ oē: qđ ſpirat uiuit. lemma inſuper dicimus: q̄ ſumitur rōne doni: itē prophetiā: & ex proprio corde apophthegma. ſimplici uero. m. dignitatē fortitudiné: elationē aī: ſuperbiā: lucrū: q̄uis alii ducti errore ſcripturæ aliter interpretenſ.

Lemma

Iudicii mei. an recte iudicē. Occurrerit. memoriæ ſe obtulerit. Teneo. memini. Explicui. reuocaui in mentē. Minuti. breuibꝰ q̄uales ſunt hēdecaſyllabi: an magis humili filo. Meus. municeps: ſiue quo delector. de utroq; abū de iā dictū. Veteres. ſcriptores: quorum plurimos ñ multo poſt noīabimꝰ. Sed qđ ad me. nihil illi faciūt mihi ad exemplū. Vnus Plinīꝰ ē mihi. detineor hendecaſyllabo mei Plinii. Mauult priores uerſiculos. magis capiť ſcribendis uerſiculis: & hos p̄ponit ſtudio oīonū. ul' magis ſic diſtingue: & dic unꝰ Plinīꝰ ē mihi priores. i. p Catullo: & Caluo ac aliis ueterib⁹ ſtudeo Plinii hendecaſyllabo. Relicto foro. omiſſis actionibus forēſibꝰ.

Quod amet. amicā ul' pueꝝ. Ille. admirandus in moribus: &. eloquentia. Quid. opus ē mirari ſeueros illos Catones reſpectu Plinii? an potius referendū ad ſcripta Catonis iocoſa: de quibus Ouidius libro. ii. de triſtibus: & leue Cornifici: parq; Catonis opus. Amas. oblectaris luſibus: & amoribus ſcribendo iocaſa. Amare noli. cum talia ludant ſeueriſſimi: & ſupremæ fortunæ uiri. eſt autem conceſſio prohibitiua. Apta. materiæ congruentia. Expreſſa. explicatia q̄ intendit. Guſtum. gratiam: leporem. Moribus: male. n. habitat ſcientia cum uicio. Spurinna Veſtricio Spurinna doctiſſimo: & prudentiſſimo uiro. Antonino. Arrio Antonino auo materno Antonini Pii: quare non audiendi: qui Antonino Pio legunt: cum is natus ſit Imperante Domitiano: nec ſub Traiano potuerit eſſe ſenex: mox. n. Spurinnam: & Antoninum grauiſſimos ſenes appellat: de utro q̄ enarratius iam præſcripſimus. Contubernalis. conuictor. Ornaſ. inſtituiť. formaſ: Illud. dictū.

τιτυσ᾽νων οτι τοιουτοσ᾽εσ᾽τιν εναστοσ οισ᾽περ ηδ᾽εται ξυνων. cognoscens q talis est unusquisq; quibus delectatur conuersans. Iambica Demosthenes i oratione de transgressa legatione hæc adducit tanquã ex phœnistis Euripidis si quibusdam exemplaribus credimus. οσ᾽τισ᾽ δ᾽ομιλων ηδ᾽εται γαυοισ᾽ ανηρ ουτωτοτε ηρωτησα τιτυσ᾽νωνοτι τοιουτοσ᾽εσ᾽τιν εναστοσ οισ᾽περ ηδ᾽εται ξυνων. i. quicũq; autem conuersans delectatur malis uir nunq; amaui: cognoscens q talis ẽ unusquisq; quibus delectatur cõuersans: hanc etiã sententiam, Aphthonius recitat suppresso authore: nos illã Euripidis tragœdiam diligẽter recognouimus. neq; ullibi talia carmina deprehẽdim9: aut igit ab exẽplaribus periere: aut alteri9 authoris sunt.

ΤΙΤΥΩΣ᾽ ΗΩΝ ΟΤΙ ΤΟΙΟΥΤΟΣ᾽ ΕΣ᾽ΤΙΝ ΕΝΑΣ᾽ΟΣ᾽ ΟΙΣ᾽ ΠΕΡΗΔ᾽ΕΤΑΙ ΞΥΝΩΝ. Vale.

C. Plinius Iulio Seuero. S.

HErennius Seuerus uir doctissimus magni æstimat i bibliotheca sua ponere imagines municipum tuorum Cornelii Nepotis: & Titi Cassii: petitq; si sunt istic: ut esse credibile est: exscribendas pingendasq; delegem. quã curam tibi potissimum iniungo: primum quia desideriis meis amicissime obsequeris: deinde quia tibi studiorum summa reuerentia: summus amor studiosorũ: Postremo q patriam tuam: omnesq; qui nomen eius auxerunt: ut patriam ipsam uenereris: & diligis. Peto autem: ut pictorem q̃ diligentissimum assumas: nam cum est arduum similitudinem effingere ex uero: tum longe difficillima ẽ imitationis imitatio: a qua rogo: ut artificẽ: quem elegeris ne in melius quidem sinas aberrare.

C. Plinius Romano. S.

HEia tu cũ ꝓxie res agent quoquo mõ ad iudicãdũ ueni. Nihil é: qđ i dextrã aurem fiducia mei dormias: non impune cessatur. Ecce Erennius. Nomine Herennii Seueri rogat Iuliũ Seuerꝝ: ut p aliquẽ summum artificẽ curaret imagines Cor. Nepotis: & Titi Cassii: q̃ simillimas archetypo depingendas: quas Herẽnius in sua bibliotheca positur9 erat. Bibliotheca. q̃ latine libraria dr: sicut bibliopola librari9: q̃t scriptor: & custos librorꝝ est apud Varronẽ q libros rõnum curat. sed libralia frusta sunt unius libræ Columella referẽte. Cor. Nepotis hic uir sanctus Ciceroni familiaris: & amicus: cuius uitã cõscripsit: clarus historicus habitus ẽ. nã insuper uitã Titi Attici: librũ de illustribus libris: itẽ de saginatiõe auiũ edidit: ac Daretẽ phrygiũ latinitate donauit. chronica cõscripsit: itẽ epigrámata lusit. tranquillus asserit cõposuisse librũ: quo distinguit litteratũ ab erudito. morit pricipatu diui. Augusti Plinio authore. Titi Cassii. fuit Titus Cassius Seuerus Parmẽsis orator: q primũ flexit ab illa ueteri: atq; dicendi uia directa: nõ infirmitate ingenii: nec inscitia litterarũ: sed iudicio: & intellectu si Tacito credimus. utroscq; coniunxerũt duo religiõis nostræ ꝓfessores eloquentissimi Tertullianus: & Lactantius: quorũ ille inquit: neq; Cassius Seuerus: aut Cor. Nepos: neq; ullus commentator eiusmodi antiquitatum aliud q̃ hominem promulgauerunt. hic uero Nepotẽ: & Cassium lib. i. diuinarum institutionum connectit. fateamur ergo ex uerbis Cæcilii Cor. Nepotem fuisse Parmensem: cum constet Cassium Parmensem: neq; obstat q Veronenses uiri sane Illustres afferunt ideo Nepotem Veronensem. q illi tanq̃ amico scripserit Catullus: leuis hæc & minimi coniectura: aut q alii scribũt Padi accolam: tun c. n. iure consurgent Cremonenses: siue Placentini: ac alii innumeri: & melius sibi hac ratione uendicabunt. proinde longe magis proxima Pado Parma: q̃ Verona. Istic. in municipio tuo. Delegẽ. mãdẽ. cõmittã. Studiorũ. lrarum. Prĩam. Parmam. Nomẽ. famã. Auxerunt. ut omittam permensium lanarum celebritatem: & Cassio centurione: ac Macro. ciuibus secũdũ quosdã honestatã Parmã. refert Plutar. in uita. C. Marii cũ inter eius milites: & Catuli de Cimbrorum uictoria cõtentio oriret i hæc pacto uentũ esse: ut legati Parmensium: q tunc aderãt de hac re iudiciũ ferrent: qui ducti per cadauera hostiũ a militib9 cõspexerũt iaculis militũ Catuli barbarorꝝ corpa ꝓforata: q dignoscebatur ex lris: quæ nomen Catuli in telis designabant: ex qbus sane cõiici põt quãta tunc tpis esset Parmensiũ authoritas: q super tanta re disceptatores electi fuerint: Ex uero. ex archetypo: a uiuo hoie. Imitatio imitationis. effigies: quæ deducit ab alia pictura quæ: & ipsa trãscripta fuit a prima: & uera forma. nã imitator semp deficit ab imitato. In melius. in maiorẽ. decorẽ. q̃ Nepos & Cassius dũ uiuerent: fuerunt.

HEia tu. Romanum monet: ut in curiam ueniat cum proxime iudices cogentur: nam Nepos prætor cessanti mulctam indixerat: & nisi cum uenia absolutus fuerat. Heia. interdum hortãtis aduerbium: quãdoq; corripientis. hic commode in utraque significatiõe accipi potest. Proxime. primum. Res agentur. causæ tractabũtur. Quoquo modo. omnino. Iudicandum. nam erat iudex Voconius Romanus. Nihil est. non prodest: non opus est. Virgi. Si ad uitulã spectas nihil est q pocula laudes. Dormias i dextrã aurẽ. securus sis. puerbiũ i eos q secure uiuũt. Dextram. a nobiliori: nã ét dicim9 dormire in utrãq; aurẽ. Fiducia mei. qa fidas q te excusem. Cessat. uacatur

Libraria
Librarius
Libralia
Cor. Nepos
Cassius Parmensis
Parma laudatur
Nihil est

Licinius Nepos

ab officio ſuo. Ecce.hoc aduerbium utplurimum affert aliquid noui:interdum demonſtrat. Licini⁹ Nepos.cuius conſtantiã:& Seueritatẽ in ꝓtura poſtmodum laudat.fuit alius Licinius Nepos declamatur authore Seneca. Prætor.qui iurídicundo præerat:& in poteſtatẽ habebat tabellas oĩum iudicum.

Mulctá dicere

Fortis.conſtans. Mulctam dixit.uſus uetex ꝓualuit ut ita loqueremur mulctá dixit.q̃uis Cato mulctá facit ,ptulerit ñ ſine rõne ut íqt Gel. Mulctá.pecũiariã pœnã.íſtituto antiquo ex bob⁹:& ouib⁹ mul

Mulcta

cta dicebaſ:& maximá mulctá:quã Gellius appellat ſupremã duax ouiũ:& triginta boum inſtituerũt: ſed cum eiuſmodi mulcta a magr̃atib⁹ dicta erat adigebanſ boues:ouesq; aliaſ ꝑcii parui:alias maioris:eaq; res faciebat inæq̃lẽ mulctæ,pœnã: iccirco lege Aterina conſtituti ſunt in oues ſingulaſ æris,deni.í boues æris centeni. Vlp.deuer.ſigni.iter mulctã:& pœnã inqt mul tũ intereſt cũ pœna gñale nomen ſit:& oĩum đlictox coertio:mulcta ſpecialis

Pœna

peccari:cui⁹ aĩaduerſio hodie pecũiaria ẽ:pœna aũt nõ tm̃ pecuniaria: uex capitis : & æſtimationis irrogari ſolet: & mulcta qdẽ ex arbitrio ei⁹ uenit: q mulctã dicit.pœna nõ irrogaſ niſi quæ qua cũq; lege:uel quo alio iure ſpal̃r huic delicto ípoſita ẽ:qnímo mulcta ibi dr̃:ubi ſpáliter pœna nõ é ípoſita.ité mulctam is dicere põt: cui adiudicatio data eſt. mgr̃atus.n.ſolos:& ꝑſides ,puíciax poſſe mulctá diceŕ mãdatis ꝓmiſſum é. pœnã aũt unuſqſq; irrogare põt:cui huius criminis ſiue delicti:executio cõpetit.ſu ꝑ qbus Labeo ibidẽ plæraq; multa. Tacitus mulctari exilio plærũq; uſurpat: & mulctare ſignificat interdum lacerare:mutilare:mollire.diſſoluere.itaq; Terentianus Demea dixit,omnẽ familiã mulctaſſe uſq; ad mortẽ. unde Mulciber quaſi mulctiber deductus credit. Ille.ſenator. Depcareť.ꝑcibus obſecraret.nã depcatio & í ſenatu:& apud principẽ locũ habet. Sed timuit.quáuis abſolur⁹ tm̃ extimuit:& opus fuit præcibus ac uenia:quæ uitaſſet ſi ad officiũ conueniſſet. Inſtituere.introducere primum. Reducere.iam ꝑlata lege ne quis ceſſaret ab officio ſuo ſine legitima cauſa poſtmodũ deſueta:quæ tũc per Nepotem reduci uidebatur. Seueri.prætores:qualis erat Licinius:Nepos. Inſtitutum.receptum.

Licinius Surra

ATtuli:Mirã fontis ſui naturá in agro Comẽſi refert:nã ſtatis horis creſcebat: & decreſcebat: cãs ergo táti miraculi nitiť ĩueſtigare:& poſt multas rõnes iudicio Surræ plura ſcrutáda reliqt:Licinio Surræ ſcriptã epl̃am in uetuſto codice lego:q diues admodũ teſtiomonio hiſtoricorũ pariter a luue . ꝑ hæc demonſtratur.Diſpoſitis ꝑdiues amis uigilare cohortẽ Seruorũ noctu Licin⁹ iubet attonitus pro Electro:ſigniſq; ſuis:phrygiaq; colũna Atq; ebore : & lata teſtudine: eo.n.diuitiarũ ꝓceſſit ut gymnaſiũ ro.po.ſuis ípẽſis extruxerit.fuit aũt uir alti ígenii:& ꝓfũdæ doctríæ: q; epigrammate ex li.vii.teſtatur Mart . Doctorum Licinii celeberrime ſumme uirorum: Cuius priſca graues lingua reduxit auos:ambiguum cum idem poeta ſcribat ad Licinia . Dum Surra laudatur tu⁹: & alibi:Quiq; uidet propius magni certamina Circi Laudat auentinæ uicinus Surra Dianæ: an ſignauerit Palphu.Surram pulſum olim a ſenatu:& Domi.imperante de oratoribus coronatum:an Lici. Surram:omitto.n.Man.Surram cauſidicum:cuius meminit Fab.maxima fuit cum Tra.& Lici.Surra amicicia q; oſtendemus in panagyrico commodius. Patria.Como.

Quæſtio

Quæſtionem. diſputationem quæſtio latius intelligitur omnis de qua in utrãq; partem:uel in plures dici credibiliter poteſt:in quem ſenſum hic eſt accipienda:at in iuridiciali materia dupliciter uſu uenit:altero modo:quo dicimus multas quæſtiones habere controuerſiam:quo ét minores oẽs cõplectimur:altero:quo ſignificamus illã ſummã: in qua cauſa uertitur.ſcilicet controuerſiam ex conflictatione conſtitutionis cauſarum natam. Iſta . tua profunda rerum cognitione. Fons.ab incolis etiam nunc cognomento Plinianus fere eandem naturã ſeruans:q; prius monumẽtis mandarat Plinius auunculus.in comenſi inquit agro luxta Lariũ lacum fons

Plinij fons

largus horis ſingulis ſemper intumeſcit:ac reſidet quare dici poſſet anapauomenos ad inſtar Iouis fontis:q naſcit in Dodone meridie deficiens:& ad mediũ noctis exuberãs. Cœnatiuncula.loco paruo ad cœnandum apto.Manufacta.artificiali:non natiua. Retentus.remoratus. Ter.auunculus eius dixerat ſingulis horis. Statis.dimenſis:certis:ut ſtata ſacra:quæ certo die fiunt.ergo nõ placet legere ſtatutis. Auctibus.aquarũ incrementis. Palã.manifeſte:mõ obſcure. Recumbis.ſeues cibum ſumpturus.

Licinius Nepos prætor acer: & fortis mulcta metiam dixit Senatori. ægit ille in Senatu cauſa mſua m:ægit autem ſic ut deprecaretur. remiſſa eſt mulcta:ſed timuit:ſed rogauit:ſed opus uenia fuit.dices nõ oẽs ꝓtores tã ſeueri. falleris : nam uel inſtituere:uel reducere eiuſmodi exemplum non niſi ſeueri:inſtitutum:reductumue exercere etiam leniſſimi poſſunt. Vale.

C. Plínius Licínio Surræ. S.

ATtuli tibi ex patría mea pro munuſculo quæſtionem altíſſima iſta eruditione dignísſimam. Fons orítur in monte: per ſaxa decurrit. excipitur cœnatiũcula manufacta. ibi paululum retentus in larium lacum decidit. huius mira natura. ter in die ſtatis auctibus: & diminutionibus creſcit: decreſcitq;. cernitur id palam: & cũ ſũma uoluptate deꝑhẽditur. Iuxta recũbis:

Veſceris.comedis. Potas.miſces uinum. Ille.fons. Dimenſis.æqualibus. Momentis.breuibus ſpaciis:nam momentariam uitam breuem dixit Apuleius: & momentarium maritum in eundem ſenſum:ſic momentarium uenenum q̄ ſtatim interficeret: & momentariam ſalutem: quantulamcunque. Momentarium

Subtrahitur.decreſit. In ſicco.in rippa & margine. Senſim.paulatim. Alluitur.madefit creſcente fonte. Nouiſſime.demum. Operitur.aqua contegitur. Detegitur.aperitur decreſcente aqua. Deſeritur.in ſicco. Vtrunq̄.operiri & detegi. Iterum.ſecundo. Spiritus ne aliquis. nunc incipit cauſas facti inquirere:an ſcilicet aliqua lenis aura obſtruat os fontis:qua remiſſa aperiatur:prout illata occurrit: aut decidit expulſa. Illatus.ori obiectus. Expulſus.a contrario ſpiritu.uel ui aquæ. Cæteris eiuſdem generis.ut amulis. Hians:manifeſtus:apertus. Illa.uaſa collo anguſto. Prona.in os conuerſa. Siſtunt.remorantur. Moras.interualla. Animæ.ſpiritus.Obluctantis.reſiſtētis. Singultibus.trāſlatum uerbum. Quæ.eadem eſt natura. Quæ oceano eſt.mare oceanum:q̄ uniuerſum terrarum ambit & medium ſcindit dictū ſcribente Theone:& magno etymologico uel qa ωγεως γαει: idēſt celeriter fluit: uel quia celeriter expeditur:an q̄ celeriter fertur. dicitur autem comes lunæ: q̄ cum ea ſimul ſeneſcit.adoleſcitq̄.incremento ſuo hūc ordinem ſeruat: primo naſcentis lunæ die fit copioſior æſtus ſolito: minuitur pauliſper ſecūdo:minoremq̄ uidet eum tertius q̄ ſecundus:& ita decreſcendo ad diem ſeptimū peruenit: rurſus octauus dies manet ſeptimo par: & nouus fit ſimilis tertio:decimus quinto: & undecimus fit quarto par:tertio quoq̄ duodecimus & tertius decimus fit ſimilis ſecundo:quartus decimus primo: tertia uero hebdomas eadem facit quæ pria: quarta eadem quæ ſecunda. excitatur autem bis in die ſemper horarum.xii.ſpacio: luna uero creſcente maiores fiunt ut refert Cæſar in commentariis.Plinius ſenior etiam ī ſole cauſam æſtus ponit:apud quem libro ſecundo & naturam oceani & æſtus modum leges: quam rem Curtius libro octauo ante oculos manifeſtiſ Oceani natura

& ueſceris:atq̄ etiam ex ipſo fonte(nam eſt frigidus)potas:interim ille certis: dimenſiſq̄ momentis:uel ſubtrahitur:uel adſurgit.annulū: ſeu quid aliud ponis in ſicco aluitur ſenſim: ac nouiſſime operit̄: detegitur rurſus: paulatimq̄ deſeritur. ſi diutius obſerues:utrunq̄ iterum: atq̄ tertio uideas. Spiritus ne aliquis:occultior os fontis:& fauces modo laxat:modo includit: prout illatus occurrit.aut decidit expulſus:quod ampullis cæteriſq̄ generis eiuſdem uidemus accidere: quibus: non hians: nec ſtatim patens exitus. Nam illa quoq̄ quanquam prona:atq̄ uergentia per quaſdam obluctantis animæ moras crebris quaſi ſingultibus ſiſtunt:quod effundunt: an quæ oceano natura fonti quoq̄? quaq̄ ille ratione aut impellitur:aut reſorbetur:hac modicus hic humor uicibus alternis ſupprimitur:egeriturq̄: an ut flumina: quæ in mare deferuntur aduerſantibus uentis:obuioq̄ æſtu retorquent̄? ita eſt aliquid quod huius fontis excurſum per momenta repercutiat: an latentibus uenis certa menſura? quæ dum colligit quod exhauſerat:minor riuus & pigrior: cū collegit agilior maiorq̄ ꝓfertur. an neſcio quod libramentum abditum & cœcum:quod cum exanimum ē ſuſcitat:& elicit fontem. cum repletū: moratur:& ſtrangulat.Scrutare tu cauſas(potes enim)quæ tātū miraculum efficiunt. Mihi abunde eſt ſi ſatis expreſſi quod efficitur. Vale.

ſime refert:ut Strabo:Cenſorinus:Philoſtratus:nos uero:quæ a Mella dicuntur ſuper hoc tantum referemus.modo inquit oceani æſtus inundat campos:modo late nudat ac refugit: nec adhuc ſatis cognitum eſt anhelitu ne ſuo id mundus efficiat:retractamq̄ cum ſpiritu regerat undam undiq̄: ſi(ut doctioribus placet)unum animal eſt:an ſint depreſſi aliqui ſpecus: quo reciproca maria reſidant: atq̄ unde ſe rurſus exuberantia attollant.an luna cauſas tantis meatibus præbeat. adortus certe eius occaſuſq̄ uariantur:nec eodem aſſidue tempore:ſed ut illa ſurgit:ac demergitur:ita recedere atq̄ aduentare comperimus. Impellitur.exæſtuat. Reſorbetur.refluit. Hac ratiōe. Hic humor modicus.hic fonticulus. reſpectu maris:nam largum fuiſſe t ſtatur auunculus. Alternis.uiciſſitudinariis. Supprimitur.retinetur. Egeritur.emittitur.aſſerit Plinius Gadibus iuxta templum Herculis fonte incluſum ad putei modum alias ſimul cum oceano augeri:& minui:alias utrunq̄ contrariis temporibus. Aeſtu obuio.aqua maris obluctante ui uentorum. Retorquentur:remouentur a mari. Momenta. Breuia ſpacia. Repercutiat.ſiſtat remoretur. Latentibus.terra obductis. Quod.humoris. Exhauſerat.emiſerat. Riuus:aqua. Agilior.citatior creſcente humore. Profertur.exit. Libramentum.menſura certa nam librare eſt libra metiri:libra autem ſiue libella menſorū inſtrumentum:& librator menſor dicitur. Suſcitat.cōmouet. Elicit.ſenſim & latenter educit. Fonte aquam. Strangulat.retinet ſpiritum: occupat exitum. Satis.manifeſte. Expreſſi.deſcripſi. Quod efficitur.effectum:& rem ipſam. Libramentum Libra Libella Librator

IOANNIS MARIAE CATANAEI ENARRATIONES IN EPISTOLAS LIBRI Q VINTI. C. PLINII CAECILII SECVNDI.

LEgatum. Pōponia exheredato filio Curiano hæredes reliquerat Scām & quosdā alios: filius post mīs obitū uoluerat secreto cū Scāo se cōponere: sed re isecta & ad iurisconsultos delata: est Curiani cā uisa iniqua, is tñ postulauit cæteros cohæredes: q rpibus metuētes q̄rebant rē sine lite trāsigere: itaq; accepta q̄rta hæreditatis pte destitit ille a iudicio. huius facti Scās author postea a Curiano legatū capiēs nō sine exultatiōe rē cōmemorat apud ami cū Seuerū: q̄q̄ nō Seuero: sed Arrinio: alii Annio scriptam cp̄lam codices indicāt.

Legatū. q; legauit mihi moriēs Curianus. Amplissimo gratius. lōge carius q̄ si ali⁹ mihi amplissimū reliquisset: pp Gratillæ amiciciā: uel qd̄ postea laudādū cō tigit. Pōponia Gratilla. Rustici Aruleni uxor Splēdidos eqtes. Hirtius aut Opius appellauit splēdidos ac illustres equites (ut opinor) a splēdore auri: quo radiant: ná piter Tacitus ī reb⁹ Claudii uocat illustres. Prætudicio, scām oratores p̄iudicioꝝ uis oīs tribus in gñibus uersat: rebus q̄ aliqñ ex parib⁹ causis sunt iudicatæ: q̄ exépla recti⁹ dñr: aut de rescissis patrū testamētis: uel cōtra ī filios cōfirmatis iudiciis ad ipsā cām ptinētibus: uñ ét nomē dictū é: aut cū de eadē cā ꝓnuncia tū é: ut in ptibus centūuiraliū: q̄ in duas hastas diuisæ sunt. cōfirmant aūt p̄iudicia duobus p̄cipue: authoritate eoꝝ q ꝓnunciarūt & similitudine reꝝ de qbus quærit: q; intēdebat nūc Curianus existimās si Secūdus suā hæreditatis pté donasset posse hoc p̄iudicio repetere ac cohæredibus alis ptes. sed fallebat. Tacita. secreta inter nos. Saluā mihi. totā reditura ad me. Moribus meis. qui erant sinceri: & ītegri. Palā. donare. Secreto. cōuenire ut portio mea restitueret mihi. Locupleti & orbo. Curiano: ne uideret captare hæreditatē. Si donassem. si dedissem ea mēte: ut statim uoluissem accipiētis fieri: nec ullo casu ad me reuerti: & pp nullā aliā cām fecissem: q̄ ut liberalitatē & munificētiā exercerē: nam hæc ꝓprie Vlp. tradēte donatio appellat. Si cessissem. Curiāo tanq̄ potiora iura hñti. sciamus tñ Paulo rñdēte p minorē cām maiori cognitioni p̄iudiciū fieri nō oportere: maior. n. q̄stio minorē cām ad se trahit. & Modestinus titulo de exceptionibus inqt res īter alios iudicata aliis non obest: nec si is cōtra quē iudicatū é hæres extitit: ei cōtra quē nihil ꝓnūciatū é hæreditariā litē p̄scribi ex ea snīa posse.

Exhæredatū. hæreditate priuatū. non enim q̄is exhæredatio summouet filiū a cōtra tabulas possessione bonoꝝ: sed q̄ rite facta est: Vlp. de bonoꝝ possess. scribit: uñ filiis querella supest de inofficioso testō. Ille curianus rñdit. Cognoscas. examines an iure sim exhæredatus. Cunctatus. remoratus ut

Pōponia Gratilla Equites splēdidi & illustres Præiudu cium

C. PLI. CAECILII SECVNDI EPISTO. LIBER Q VINTVS.

C. Plinius Seuero. S.

LEgatū mihi obuenit modicū. sed amplissimo gratius. Cur amplissimo gratius? Pōpōia Gratilla exhæredato filio Asludio Curiano hæredē relinquerat me: dederat cohæredes Sertoriū Seuerū prætoriū uirū: alioſq; splendidos equites R o. Curiāus orabat: ut sibi donarē portionē meā: seq; p̄iudicio iuuarē eādē tacita cōuentione saluā mihi pollicebat. Rñdebā nō cōuenire moribus meis: aliud palā: aliud agere secreto. Prętera nō eē satis hōestū donare: & locupleti: & orbo. In sūma nō ꝓfuturū ei si donassem: ꝓfuturū si cessissem. eē aūt me paratū cedere: si iniq; exhæredatum mihi liqueret. Ad hoc ille: rogo cognoscas: cūctatus paulū: faciā in quā: neq;. n. uideo cur ipse me minorē putē: q̄ tibi uideor. Sed iā nūc memēto nō defuturā mihi constantiā: si ita fides duxerit scām matrē tuā. ꝓnun-

recte cõsiderarẽ añq̃ rñderẽ. Minorẽ putẽ.credã me iferiorẽ ætate.& iusticia:q̃ tu me putas. Nõ de futurã mihi cõstãtiã.me futurꝫ cõstantẽ & fortẽ. Fides.ueritas. Duxerit.traxeritꝫ sñiam. Pronúciãdi.iudicãdi. Vt uoles ait. facies inquit Curianus ut lubet. Adibui ĩ cõsiliũ.participes consili mei feci. Sptianus erat mos ut cũ Adrianus cãs cognoscerꝫ & senatores & equites Ro.in cõsiliũ adhiberet. Tũc Domitiani tpibus:nã hãc epl'am sub Traiano scripsit. Ciuitas nr̃a.Roma:qa donatus fuerat urbe Ro. Secũdus. Spectatissimos:ꝓbatissimos:uocabulũ sane ad iurisc̃ũltos relatũ. Corœliũ:Corœliũ Rufum.Frõtinũ.Iuliũ Frõtinũ. relege utroſ qꝫ in p̃cedẽtibus.His circũdatus.medius ĩter hos duos:an magis cõsilio hoꝝ munitus.Pro se. ĩ rẽ suã. Pudorẽ honestatẽ: decus:oẽs.n.hæredes uel eos q̃ loco hæredũ sũt officioſe agere circa defunctos cõuenit testaꝫ Paulus Iurisc̃ũltus. Defunctæ.Põponiæ Gratillæ.Et ex consilii sñia.i.cõsuluerãt mihi Corœlius:& Frõtinus dixi q̃ sequunꝫ:legiꝫ ẽt. Hæc cõsilii sñia.fuit.s.in eũdẽ sensum: ĩ quẽ superior lectio. Multas causas.in authẽtica titulo: ut cũ de appellatiõe cognoscitur cap.aliud quoꝙ:Iustinianus cauit ne cui patri uel matri:auo uel auiæ proauo uel ꝓauiæ liceret suũ filiũ uel filiã uel cæteros liberos exhæredare: nisi si ꝓbabanꝫ ingrati: & ingratitudinis causas parẽtes in suo testõ ĩseruissent:quaꝝ primã dicit eẽ si qs parẽtibꝰ manus intulisset:si grauẽ:& ĩhonestã iniuriã eis ingessisset:si eos in criminalibus causis:q̃ nõ sunt aduersus principẽ:siue rẽp.accusasset:si cũ maleficis uꝫ maleficiis uersareꝫ:uel uitæ parentũ suoꝝ ꝓ uenenũ aut alio mõ insidiari tentauerit:si nouercæ aut cõcubinæ patris ĩese permiscuerit:si delator cõtra parẽtes extiterit:& per suã delationẽ:grauia eos dispẽdia sustinere fecerit: si fideiussionẽ incluso p̃stare noluerit:si ꝓhibuit parẽtẽ suũ cõdere testm̃:si p̃ter uoluntatem illius inter arenarios:& mimos se filius sociauerit:& permãserit:& reliquæ: q̃ ibi latius referunꝫ.

Spectatus

ciãdi.ut uoles ait:uoles.n.qđ æquissimũ. adhibui ĩ cõsiliũ duos:quos tũc ciuitas nr̃a spectatissimos habuit Corœliũ:& Frõtoniũ:his circũdatus ĩ cubiculo meo sedi. Dixit Curianus q̃ ꝓ se putabat: respõdi paucis ego:nec.n.aderat alius: q defũctæ pudorẽ tueretꝫ.Deide secessi:& ex cõsilii sñia:uidẽtur inq̃ Curiane mĩ tua multas habuisse cãs irascẽdi tibi.Post hoc ille cũ cæteris subscripsit cẽtũuirale iudiciũ:mecũ nõ subscripsit.Appetebat iudicii dies:cohæredes mei cõponere:& trãsigere cupiebant nõ diffidẽtia cãæ:sed metu ipsoꝝ tẽporꝝ. Verebãtꝫ:ꝙ uidebãt mĩtis accidisse:ne ex cẽtũuirale iudiciũ:mecũ nõ subscripsit.Appetebat iudicii dies:cohæredes mei cõponere:& trãsigere cupiebant nõ diffidẽtia cãæ:sed metu ipsoꝝ tẽporꝝ. Verebãtꝫ:ꝙ uidebãt mĩtis accidisse:ne ex cẽtũuirale iudiciũ cũ cæteris subscripsisse uiderẽtur. Ille.Curianus. Hoc nostrũ factũ. Subscripsit centũuirale iudiciũ cũ cæteris.citauit:& accusauit cæteros cohæredes apud cẽtũuiros. nã scribere siue subscribere signãt arcusare:& denũciare: quare Terẽ. dixit tibi scribã dicã.i.denũciabo tibi accusationẽ.Martialis in p̃fatione libri.i.nec epigrámata mea scribat.i.accusẽt.Apuleius ĩ defensiõe magiæ docet accusatores porrecto libello solitos fuisse se subscribere: causidicos se ascribere:sed aptius Paulus de accusatiõibus:& inscriptionibus. ubi p̃bet ordinẽ libelloꝝ ĩscribendoꝝ:subscribere inquit debebit is q dat libellũ se ꝓfessum eẽ: uel alius pro eo si litteras nesciat: Vlpianus ibidẽ si cui crimẽ obiiciaꝫ p̃cedere debet in crimine subscriptio:q̃ res ad id inuẽta ẽ: ne facile quis ꝓsiliat ad accusationẽ:cũ sciat inultã sibi accusationẽ nõ futuram:& de furtis.meminisse oportebit nũc furti plærũqꝫ criminaliter agi:& eũ q agit in crimine subscribere:& de priuatis iudiciis:si extra ordinẽ eius rei pœnã exercere uelit:tũc subscribere crimẽ oportebit. Athenæus ubi de phasianis agit δημοσίᾳ σε γραφομαι.i.publice te accusabo. Alex.ip.ad legẽ Flauiã.subscriptio: & accusatio: & sñia necessaria est. Seneca Libro.iii.de beneficiis manifeste subscriptionẽ ꝓ accusatione posuit:ibi:& delatoriã subscriptionẽ cõponeret.Pedianꝰ subscriptores uocat:q adiuuare accusationẽ causidici solẽt:quos oportet submissius agere:q̃ dicit ille.quẽ sequũtꝫ.secũdaꝝ igitꝫ munꝰ excquũtꝫ nõ solũ carthaꝝ cã:atqꝫ iuuãdi accusatoris:sed ẽt ut nõ facile corrũpãtꝫ idifferẽter aũt oĩs:q aliqd scripsisset:uel cuius noĩe scriptum fuisset scriptor a ueteribus dicebatꝫ quare inuenies Horatiũ scribere usum ꝓ mutuo accipere:& rescribere ꝓ restituere.nã q mutuo accipiũt solẽt chirographũ creditori scribere:q recipiunt creditã pecuniã subscribere. Trang.ꝓ subnotare usus est:cũ pinariũ inqt equitẽ subscribere q̃dã aĩaduertisset Augustus. &.M.Tullius ꝓ cluẽtio sæpenumero cẽsorias subscriptiões ꝓ notis:& iudiciis cẽsoriis Marcellus.ff.prio ꝓ cõsentire:nõ.n.aliter uolũtati eius: q arrogare pupillũ uolet ẽt:& si cãm eius ob alia ꝓbauerit subscribẽdũ erit: in quẽ sensum frequẽter usurpat Vlpianus. Columella aũt lib.pri.ꝓ fauere:ꝙ si uoto inqt fortuna subscribit:agrũ habebimus salubri cælo. Cæteris.cohæredib⁹ meis. Mecũ nõ subscripsit:me nõ citauit: mihi nõ denũciauit. Appetebat:adueniebat: appropinquabat. Liuius. iã uer appetebat: cũ Annibal ex hibernis mouit.Cõponere.cõcordare:cõuenire sine strepitu:& figura iudicii. Trãsigere. cõficere rẽ. Vlpianus ad senatusc̃ũltũ Tertulianũ.trãsacta debemus accipere bõa fide ut ualeat trãsactio. Paulus de Ver.sig.trãsacta nõ solũ de qbus cõtrouersia fuerit:sed ẽt quæ sine cõtrouersia sunt possessa. Causæ. suæ:quæ bona erat.ipsoꝝ tẽporꝝ.Domitiani. Exirẽt rei capitis. audax locutio ꝓ dimitterentꝫ rei.i.ex cẽtũuiralibus causis:quæ erãt ciuiles:traherentꝫ in iudiciũ capitale.Capitis rei.accusarentꝫ capitaliter.Labeo existimat capitis accusationẽ eã eẽ cuiꝰ pœna mors aut exiliũ eẽt Terẽtio authore de iure p̃onatꝰ. nã capitalia indicia dicimus:quæ ultimo suplitio afficiunt ueluti aquæ:& ignis interdictione:uel depor

Scribere Subscribere

Appetere

Capitis reus

tatione:uel metallo:ſecũdũ Iuſtinianũ quarto inſtitutionũ. Multis accidiſſe.qui diffidebãt cauſæ ſuæ aduerſarios alicuius atrocis criminis reos trahebãt in aliud iudiciũ:q; permittebaſ:& ſi cõtra leges erat: ſub auaro:& ſæuo tyrãno rẽ gratã illi facturi:ſi quouis mõ fiſcũ repleuiſſent. Ex illis.ex illo& cohæredũ numero.& Gratillæ:& Ruſtici amicicia.q fuerãt amici Ruſtici:& Gratillæ eius uxoris.hãc Domitianus relegauerat:illũ occidi iuſſerat.In ædẽ Cõcordiæ.in curia fuiſſe:& ibi aliqñ ſenatũ habitũ teſtantur Lãpridius: Varro:at Liuius in area Vulcani ſumma nobiliũ inuidia ædem Cõcordiæ a Flauio dedicatã

Cõcordiæ templum

ꝓdidit ex mulctaticia pecunia fœneratoribus cõdemnatis areã feciſſe:cũ ad id publica nõ dareſ:quã uouerat ſi populo recõciliaſſet ordines incidit& in tabula ærea eam ædem tricẽtis quattuor annis poſt capitolinã dedicatã fuiſſe authore Plinio:Liui9 tñ ſcdo bello punico aſſerit. L.Manliũ prætorẽ i Gallia uouiſſe ædẽ Concordiæ:& biennio poſt a Cn. Pupio & Quintio Flaminio duumuiris in arcẽ faciendã locatã fuiſſe:& per.M.& Cn.Attilium dedicatam.Plutarchus tradit Camillũ in tumultu patrũ: & plebis ædem cõcordiæ uouiſſe: & poſt recõciliationẽ ex decreto in foro erectã.idẽ tamen poſt necem Gracchoꝝ refert ædem concordiæ ab Opimio extructã tanq̃ ſi de cæde Romanoꝝ triũphaſſet: quare noctu parieti eius aſcriptum:opus uecordiæ tẽplum concordiæ. Appianus ſcribit poſt necẽ Gracchoꝝ ſenatũ iuſſiſſe ædem cõcordiæ in fore erigi. Tráquillus teſtaſ Tiberium ædem concordiæ dedicaſſe. in monumentis urbis hoc reperiſ.S.P.Q.R.ædẽ Concordiæ uetuſtate collapſam in meliorem faciem opere & cultu ſplendidiore reſtituerunt.aut igiſ neceſſe eſt diuerſas Concordiæ ædes in urbe coſtructas:& diruꝛtas interdum reparatas:aut apertiſſime inter ſe diſſentiunt ſcriptores. Scripſiſſet.reliquiſſet teſtamento ſua manu ſcripto.abſolute tamen ſcribere de teſtamentis accipitur tantum pro relinquere:nam alius pro teſtatore poterat ſcribere ipſo conſentiente.Ex quarta parte.ex quadrante.ſub aſſis noie tota hæreditas notabaſ.cuius partes ſunt:uncia ab uno dicta:ſextans ſexta pars aſſis:quadrans:quarta pars: triẽs tertia:quincunx quinq; partes aſſis:ſemis dimidiũ aſſis:ſeptunx ſeptẽ unciæ. bes octo: dodrans nouem decunx uel dextans decem: deunx undecim.authores ſunt Vlpianus:Iuſtinianus.Priſcianus. Ex quarta parte.Paulus ad legem Falcidiã lex inquit Falcidia lata eſt:quæ primo capite liberã legandi facultatẽ dedit uſq; ad dodrantem:ſecundo capite modus legatorum conſtituitur his uerbis:quicunq; ciuis Ro. poſt hanc legem toga tam teſtamentum faciet:is quantam cuiq; ciui Ro. pecuniam i repu.dare: legare uolet:ius poteſtaſq; eſto: dum ita detur legatum: ne minus q̃ quartam partem hæreditatis ex eo teſtamento hæredes capiant. Vlpi.ff.v.de inofficioſo teſtamento ſcribit quartam partem debitæ portionis ſufficere ad excludendam querelam:quarta autem accipitur deducto ære alieno & funeris impenſa. Iuſtinianus in inſt.eodem titulo.quartam quis debet habere:ut de inofficioſo agere nõ poſſit:ſiue iure hæreditario:ſiue legati:uel fideicõmiſſi:uel ſi mortis cauſa ei donata quarta fuerit.uel iter uiuos.ſiue unus hæres inſtitutus ſit:ut idẽ de lege Falcidia teſtatur:ſiue plures apud eum:eos ue pars quarta remaneret. Falcidia lex de hæreditatibus lata a.P.Falcidio tribuno iter bella ciuilia Aug.& Antonii Dione memorante:ſed Curianus in nullo prædictoꝝ caſuum fuit:nam omnino a matre erat exhæredatus:quare niſi illa habuiſſet iuſtas exhæredãdi cauſas:poterat agere de inofficioſo teſtamento. illud addam ex conſtitutione diui Pii quartã partem arrogatis cõcedi. Num queri poſſes? perinde ac ſi diceret nõ qa id iure feciſſet.hoc aũt agit interrogatio ut neges. Ex aſſe.ex uniuerſa hæreditate. Exhauſiſſet. extenuaſſet: alienaſſet. Quarta legitima pars.nam ſi totam hæreditatẽ legatis aſſumpſiſſet profuiſſet Curiano doli exceptio:q; rñdet Paulus de iure codicillorum. Quarta repete num queri poſſes? Augebo.uolebat Secundus ut Curianus acciperet quartã bonoꝝ partem a ſuis cohæredibus:nã ſuã portionẽ iam ſibi uſucapione uendicauerat:tamen pro liberalitate ſua policetur ſe datuꝝ quartã ſuæ partis.augebo igitur hoc pacto:ſi me unum ex illis quos in iudicium uocaſti putauero & mea cum illis cõmunicauero: ſic.n.fiebat quarta maior. Non ſubſcripſiſſe mecũ:nõ denunciaſſe:neq; me citaſſe:nam ſic interrumpitur uſucapio. Biennium.Iuſtinianus in inſt.titulo de uſucapionibus.Iure ciuili conſtitutum olim fuiſſe tradit rem mobilem anno ubiq; uno:ímobilem biennio tantum in italico ſolo uſucapi.q; ſequentes imperatores emendarunt longius tempus uſucapionibus conſtituendo. Vſucœpiſſe.mihi uẽdicaſſe uſu lege cauto.nam uſucapio bono publico introducta eſt:ne ſcilicet quarundam rerum diu: & fere ſemper incerta dominia eſſent:cum ſufficeret dominis ad inquirendas res ſuas ſtatuti temporis ſpacium.eſt autẽ uſucapio ſecundum Modeſtinum acquiſitio uel adiectio dominii per cõtinuationẽ poſſeſſionis lege diffiniti.

Falcidia lex

Vſucapio

ralí iudícío capitís reí exirẽt.Et erãt quidã ex illís quíbus obiící & Gratíllæ amícícía:& Ruſtící poſſet:rogant ut cum Curíano loquer. Conuenímus ín ædem Concordíæ: ibí ego:ſí mater ínquam te ex parte quarta ſcripſiſſet hæredem: num queri poſſes? quíd ſi hæredẽ quídẽ inſtituiſſet ex aſſe: ſed legatís íta exhauſiſſet:ut non amplíus apud te q̃ quarta remaneret? Igítur ſufficere tíbí debet: ſí exhæredatus a matre quartam partem exhæredibus eius accípías:quam tamen ego augebo. Scís te nõ ſubſcripſiſſe mecum:& íam bíenníũ tranſíſſe:oíaq; me uſucœpíſſe. Sed ut te cohæredes meí

Tractabiliorē.minus grauem.q; fiebat cōmunicata Secūdi portione cū cæteris. Reuerētia mei. quia dum me ueneraris nō uocasti i iudiciū.& sic ꝓcessit usucapio.Nihil abstulerit.nullū præiudiciū iuri tuo idest quartæ parti fecerit. Tantūdem.quartā cū cæteris cohæredibus:ut.s.cōputata uniuersa hæreditate quarta pars detraherē & Curiano darē. Tuli fructū.sensus est:non solū gaudiū in aio sensi: q; rē honestissimā fecerā:sed etiā a multis laudatus sum. Legatū mihi reliquit : qa in hoc negocio tā modeste me gesserā moriens legato modico ꝓsecutus est:nā in limine epl'æ dixerat.legatū mihi obuenit modicū:sed ampliſſimo gratius. Signauit. monstrauit elogio de me in testamento scripto. More antiquoꝝ quo mō solebant antiqui facere. Blandior mihi.mihi applaudo.mea nimiū laudo. Durū. inurbanū.rusticū. Tā sapiens. quin du car gloria:uerus.n.sapiens contentus est cōscia recte facti : non fama. Vt nihil mea iersit. ut credā nō interesse mea. Testificatio.laus p̄sertī a te amicissimo.

tractabilioré experiant : utq; tibi nihil abstulerit reuerétia mei: offero pro mea pte tātundē. Tuli fructū nō cōscientiæ modo:uerūetiam famæ: Ille ergo Curianus legatum mihi reliquit: & factum meū(nisi forte blādior mihi)antiquoꝝ notabili more signauit.hæc tibi scripsi:quia de oibus quæ me delectant:uel angunt:nō aliter tecum:q̄ mecū loquí soleo.Deinde q; duꝝ existimabam te amantissimum mei fraudare uoluptate:quā ipse capiebam.Neq; enim sum tā sapiens:ut nihil mea interfit:an iis : quæ honeste fecisse me credo testificatio quædā:& quasi præmium accedat. Vale.

C.Plinius Flacco.S.

ACcœpi pulcherrimos turdos:cum quibus parem calculū ponere nec ullis copiis ex laurētino : nec maris tā turbidis tempestatibus possum . Recipies ergo epistolas steriles:& simpliciter ingratas:ac nec illam quidē solertiam Diomedis in permutando munere imitantis:sed(quæ facilitas tua)hoc magis dabis ueniam:quod se non mereri fatentur: Vale.

C.Plinius Aristoni.S.

CVm plurima officia: tua mihi grata : & iucunda sunt:tū uel maxime: q; me celā dū nō putasti:fuisse apud te de uersiculis meis multū copiosumq; sermonē:eūq; diuersitate iudicioꝝ lōgius ꝓcessisse : extitisse ēt quosdā:

Accœpi. Flacco agit grās pro turdoꝝ corona. Anniū Flacū senatorē apud eundē inuenies. adhæc scimus Valeriū Flaccū poetā per illa tēpora claruisse:crediderim tn̄ cū hæc scriberet Secūdus ab humanis excessisse in qbusdā exēplarib⁹ nō Flacco:sed Calphurnio scriptā ep̄lam notauimus:siue is fuerit Calphurnius Piso:cuius paulopost fit mentio : siue Calphurnius Agricola ab Antonino p̄fo missus aduersum Britānos. Calphurnio Rufo scripsit Adrianus : & Calphurnio Flacco:secūdū Paulū:quem cōstat peruenisse usq; ad Antonini & Seueri tēpora. Calphurniū Macrū Secundus testat' sua tēpestate uiꝝ clarissimū. Vlpianus Calphurniū Rufum ꝓconsulem Archadiæ sub Adriano:sic Calphurniū Celerianū: Marcellus Calphurnio diuū Piū & Antoninū rescripsisse:& Calphurniū Lōginum fisci aduocatum recitat. Turdos. fuerunt inter aues turdi gratissimo sapore:authoribus Horatio & Martiale: tria genera facit Arist.lib.ix.de aialibus. Ponere.reddere. Parem calculum.par munus. Nec ullis copiis ex Laurentino.cū ibi nihil p̄ter tectū & arenas statim possideret ut alibi refert:nullæ ergo erāt in Laurētino copiæ. Turbidis tēpestatibus . qbus nō licet piscari: id autē mare sæpius cōtrariis fluctibus incrudescebat:soleas & squillas optimas ꝓducebat.in cæteris nō admirabile. Steriles.sine apophoretis. Simpliciter.aperte. Imitātes solertiā Diomedis . nullo quantulocūq; munere te dignātes.In.vi.Iliados rapsodia tradit Homerus Glaucū & Diomedē post cōgressū iter se mutasse arma:Glaucū aurea:q̄ cētū bobus:Diomedē ferrea:q̄ nouē tm̄ æstimabant' dedisse: q; indicat sequēs uersus χρυσέα χαλκείων ενα τομβροια εννεα βοίων.huius rei meminere īsup Pli.lib.xxxiii. capite prīo:& Gellius li.ii.cap.xxiii.& Mar.li.ix.exp̄ssit.Homeri carmē.M.Tul.ad Atticū lib.vi.recitat. habes inqt ad oia nō ut postulasti χρυσεα χαλκείων:sed paria paribus rn̄dimus & puerbiū inde ortū in segaces.χρυσέα αντι χαλκείων διαμείβεσθαι νοείς.i.aurea pro æreis permutare nosti. (Quæ facilitas tua)tua solita facilitate. Mereri ueniam idest aperte suum crimen fatentur litteræ meæ.

Flaccus

Calphurnius

Diomedis & Glauci arma

CVm.Dum legerentur Secundi epigrāmata apud Aristonē præsentibus multis: qdā laudarūt: alii secus:q; uir tantus lasciua talia publicaret:quibus ab Aristone cognitis scribit Secūdus se honestas animi laxationes sequi p̄sertim in cōponendis uersiculis:nec id facere sine multoꝝ ac maxioꝝ uiroꝝ exēplo quos plurios cōmemorat:deīde cur epigrāmata recitet prudēter explicat. Versiculis.hendecasyllabis. Diuersitate iudicioꝝ.uaria.n.hoium iudicia. Lōgius. in multū tpis & uerboꝝ. Non īprobarent.laudarent. Hæc.lasciua. Scribere.cōponere. Recitare. emittere.

publicarem.auditoꝝ iudicium experirer. Seueros parum.moliuſculos:tenellos:prurientes. Comœdias.xiiii.natus annos comœdiam græcam cõpoſuit ut alibi refert. Mimos.oium geſticulatores:unde & pãtomimi appellati:eos qui ſpectaſſet Apuleio tradente ridere opus erat:mimiographi autẽ mimoꝝ ſcriptores:e quibus Laberius palmam tulit. Satyricos.quia turpia uerſu notãt:& carpunt.Intelligo dixit non tam propter difficultatem:& figuratum dicendi genus:quod illis peculiare eſt:q̃ propter turpia. Intelligo igitur lego. Innoxia.cõceſſa:uel legaſ innoxiæ remiſſionis in eundem ſenſum. Hõ ſum. trahor affectibus. Vt:tanq̃. Talia.laſciua. Doctiſſimos. in ſcda lectione fuit ditiſſimo.i.ſupremæ fortũæ uiros. Doctiſſimos.conuenit aũt cum illo Papinii ad Stellã.nec quiſq̃ inquit eſt illuſtrium poetaꝝ: qui nõ aliqd operibus ſuis ſtilo remiſſiore præluſerit.Grauiſſimos Sic ꝓcedit Apuleius in oſone prima contra ac cuſatores enumerans uiros grauiſſimos q̃ ſcripſerant epigrãmata. Errare. ſcribere tali.i.ſi tñ error eſt. Cũ illis. exemplo illoꝝ. Exprimere.exemplificare.referre. Seria.res graues.nã ut in uita: ſic i ſtudiis pulcherrimũ & humaniſſimũ exiſtimo ſeueritatẽ comitatẽq; miſcere. An ego uerear:quæ illi nõ ueriti ſunt. Neminẽ uiuẽtiũ.multi.n.tũc uiuebãt:qui i ſcribẽdis epigrãmatib9 excellebãt: quos dicit ſe omittere: ne tanq̃ grauiſſimis & ſanctiſſimis uideaſ adulari. M.Tul.quẽ idem lib.vii.teſtaſ laſciuos uerſus cõpoſuiſſe:& ad exemplum eius commoꝝ:ut ſimiles pangeret.C.Caluum. oratorem: & poetam.de uerſibus utriuſq; ſatis iam prædiximus. Aſinium Pollionem.longum eſſet recenſere omnia:quæ ab hiſtoricis de iſtis ſcriptoribus referantur: quare contenti erimus tantum allegare:quibus probentur fuiſſe ſummi & oratores & poetæ: Aſinius igitur Pollio uir cõſularis & triumphalis:orator ac hiſtoricus inſignis & ſecũdũ aliquos declamator pñuſq;:nã tpibus Põpei Magni declamauit in urbe:& Timagenis ſcholæ ſucceſſor fuit.lxxx.ætatis ſuæ anno ĩ uilla tuſculana moriſ.eũ Seneca poetã appellat:nã tragœdias cõpoſuiſſe Tacit9 & Hor.meminere: & illius carmẽ miꝝ in modũ Virg.in bucolicis extollit:ſcripſit autẽ multa quoꝝ aliqua recitanſ a Suida. alios polliones plures annotauimus:quos nũc cõſulto omittimus.M.Meſſallã.hic patre.M.Meſſalla nat9 iiſdẽ conſulibus:quibus. T.Liuius hiſtoricus.minor natu q̃ Cicero orator nullo mõ inops: ſed non nimis ornatus genere uerboꝝ:prudens:acutus:minime incautus patronus in cauſis cognoſcẽdis cõponẽdiſq; diligẽs:magni laboris:multæ operæ:multarũq; cauſaꝝ ſecundum alios nitidus: & candidus quodãmodo præſeferens in dicendo nobilitatẽ ſuã.quare dignitatẽ in eo ꝓbat Fabius. fuit ingenio exactiſſimo: & latini ſermones diligentiſſimus obſeruator:unde quoſdã totos libellos nõ de reb9 modo ſingulis: ſed etiã de litteris edidit.illi uertere græca in latinũ placuit:multæq; fuerũt ad hunc modũ ſcriptæ orationes:adeo ut etiã cũ illa Hyperidis ꝓ phime difficillima ro.ſubtilitate contenderit.ſenẽ adoleſcens Octauius obſeruauit:& in oratione latina ſequi conatus eſt.hic ille Meſſalla quem triũuiri morte proſcripſerant pecuniam libertatẽq; interfectori policiti.ueꝝ ad Brutũ & Caſſiũ cõfugiens cũ bellicoſiſſima ꝓmilitũ parte in cornu Bruti collocatus aduerſus Antoniũ multa fortiter geſſit:defunctis partiũ ducib9 exercitũ ꝓ inducias Antonio tradidit:& Octauiũ ſe ꝓſcribenteẽ in tanta clade nactus ĩ poteſtatẽ ſuã tñ ut ĩperatorẽ iuuit ſalutiq; reſtituit traduntq; ab Auguſto laudatũ:q; licet in cãpis philippis Bruti gratia hoſtis acerrimus ſibi fuiſſet:in actio prõptiſſimũ ſeſe ꝓbuiſſet.iã aũt illi aduerſum Sex.Põpeiũ Dicæarchiã ꝓmiſſerat:& primã legionẽ ad Hipponiũ ducere ĩperauerat:ad illã igiſ Meſſalla ĩquit ego tibi o Cæſar ſp melioris:atq; iuſtioris ptis:honoriſq; fui.bis conſul p annos.ly.auguratũ geſſit: aquaꝝ ꝓfecturã primus ab Auguſto accepit:a quo præfectus urbis prío factus ſexto die magiſtratu ſe abdicauit in ciuilem poteſtatẽ eſſe conteſtans ante bienniũ q̃ morereſ ita memoria excidit ac ſenſu:ut uix pauca uerba coniungeret:& ſui obliuiſcereſ:ad extremũ ulcere ſibi circa ſacrã ſpinã nato inedia ſe confecit anno ætatis lxxii.agere in foro cœpit iã Cicerone arcẽ eloquentiæ tenente.in iudicio ꝓ Aufidio Seruio.Sulpitio cõtradixit:cãm.Phaſelli & Herodis accuſantibus iudæis apud.M.Antoniũ defendit.Tibullus panagyricũ ſcripſit:ĩ quo Meſſallã a rebus bellicis & eloquẽtia laudat:& eius natalẽ ſuprema elegia celebrat. Liuius

Mimi

qui ſcripta quidem ipſa non improbarent:me tamen amice ſimpliciterq; repræhenderent ꝙ hæc ſcriberẽ:recitaremq;:quibus ego:ut augeam meã culpam:ita reſpondebo.facio nonnunquam uerſiculos ſeueros parũ:facio: & Comœdias: audio: & ſpecto mimos:& lyricos lego: & ſatyricos intelligo.Aliqñ præterea rideo:iocor:ludo.utq; omnia innoxiæ remiſſionis genera breuiter amplectar:homo ſum.Nec uero moleſte fero hanc eſſe de moribus meis exiſtimationẽ:ut qui neſciunt talia doctiſſimos: grauiſſimos: ſanctiſſimos hoies ſcriptitaſſe:me ſcribere mirenſ.Ab illis autem qbus notum eſt:quos q̃toſq; authores ſequar:facile ĩpetrari poſſe cõfido:ut errare me:ſed cũ illis ſi nant:quoꝝ non ſeria mõ:ueꝝ etiã luſus exprimere laudabile ẽ.An ego uerear(neminẽ uiuẽtiũ ne quã in ſpeciẽ adulationis incidã noiabo)Sed ego uerear ne me non ſatis deceat:qd decuit.M.Tulliũ.C.Caluũ. Aſinium Pollionem. M.Meſſallã.

Aſinius Pollio

Meſſalla

& Macro. Meſſallæ cognomentū pluribus exequunt. Qu. Hortenſiū. hic cōſularis uir clarus & huma nus. ꝓtor pōpeianas partes ſecutus Macedoniā. M. Bru. tradidit. orator plurimū actione ualens: cuius rei fides eſt: q eius ſcripta tm̄ intra famā fuerūt. diu oratoꝝ princeps: aliqn̄ æmulus Cic. exiſtimatus eſt nouiſſime quoad uixit ſcds: nā oībus ferme ætatis ſuæ oratoribus: niſi. M. Tul. clarior fuit: multa cum mūdicia indutus: amictuſq; piſcinarum: & pauonū amator: Ci. de cla. ora. & Val. Max. lib. viii. plurimū actione ualuiſſe tradunt. Catone familiariter uſus: cuius uxorē Martiā ad ꝑlē īpetrauit. pōpeii bona de fendit. pōponio Attico amicus & ſi ſen ne hiſtorico: Luculloq; : ut inter ſe ſortē ꝑponerēt: qs poemate: quis oīone græ ca pariter: & latina aliqd opus compone ret. Ouidi. ſcdo triſtium oſtēdit ī uerſib⁹ Hortenſii nō defuiſſe laſciuiā: eius tm̄ carmina ſi Gel. credimus: inuenuſta quidā græcoꝝ putarūt. tradit Plutarchus in Bruti uita: cū Hortenſius. C. Antoniū. M. Antonii in uindictam Ciceronis occidiſſet: cō præhēſus poſtea in philippicis a. M. Antonio iugulaſ. at. Qu. Serenus inquit. ſic eſt Hortenſius olim Ab ſumptus: cāis: &. n. cōfectus agendis Obticuit: cū uox dño uiuēte periret: & nōdū extincti morereſ līgua diſerti. M. Brutū. philoſophos ferme oēs Brutus: ſed ꝑſertim platonicos attigit: quare ī his egregius & multo q̄ ī orationibus ꝑſtantior: ſuffecit pōderi reꝝ: ſcias eū ſentire quæ dicit: nā grauitatē quandā præ ſefert: uirtutibus ſuis a plæriſq; amatus: ab amicis deſideratus: ab optimis admiratus: hoſtibus nō inui ſus: clæmens & magnanimus: inflexibilē mentē ad bonū: & equū cōſeruans. eius eloquentiam pluribus. M. Tul. de cla. ora. cōmendat, epl̄as ſcripſit laconico ſtilo: breuis. n. & aſtrictus fuit: q̄bus ſimpliciter & in genue iudiciū aī ſui detexit. librū de uirtute cōpoſuit. orationē ꝑ Deiotaro rege adoleſcens dixit: ſed ꝑ Milone ſcripſit exercitationis cā. Brutū ſeptē libellos de iure ciui. feciſſe Pōponius de origine iuris au thor eſt. pueꝝ a ſe delectū illuſtrauit: q poſtea in ſigillis celebratus. meminere Pli. & Mart. in eius amo rem cōdita in bibliothecas carmina rettulit: nō melius q̄ Cicero: ſed felicius: q illū feciſſe pauciores ſci unt. Ouid. lib. pri. de ponto ſi tm̄ is eſt: nā multi ꝑea tpa Bruti fuere: teſtaſ Brutū poetā doctū: Doctus: & in promptu carmina Brutus hēt. in Brutū etiā edita carmina ꝑdit Seneca li. vi. controuerſiaꝝ. M. Bruti uita Luculentiſſime a Plutarcho deſcribitur. L. Syllā. Sullā quidā legūt q facilis trāſitus fit. ab. y. in. u. Syllā a colore nomē traxiſſe credit Plutarchus: alii ut Macro. dictū quaſi Sybillā. L. igiſ Sylla cognomē to Felix ſalibus: & ſcōmate oblectatus cōmentarios reꝝ ſuaꝝ reliquit. poſt captas Athenas allatā Apelli conis bibliothecā traſtulit: in qua fuerant Ariſto. & Theophraſti libri qui publicati multū ro. ad philo ſophiā cōtulerūt: fuit. n. L. Sylla litteris græcis: & latinis pariter doctiſſime eruditus: facundus: ac īgenio incredibili. ut in hiſtoriis memorat Saluſtius. quare illud. C. Iulii Cæſaris apud Tranq. Syllā neſciſſe lr̄as cū ſtomacho prolatū eſt: q dictaturā, depoſuiſſet: tanq̄ nō legiſſet in hiſtoriis Dionyſium ſæpe uſurpaſſe hanc uocē tyrannū pedibus tractū nō inſidēte equo relinquere tyrannidē debere. Qu. Catullū. Qu. Ca tullus Luctatius conſul cū Mario de Cimbris triūphauit: cenſurā cū Craſſo geſſit: ciuilibus negocīs q̄ rei militari cōmodior: ſyllanæ factionis aliquando princeps: in ſummo honore apud optimates: & mul titudini nō inuiſus: oīum uero Romanoꝝ manſuetiſſimus: authoritatis: integritatis: æquitatis primus: poſt dedicatum a ſe Capitoliū: qui ſomniauit Iouē in gremiū ſuū Auguſt. puerū repoſuiſſe: atq; reip. ſi gnū: q manu geſtaret: in ſinū eius collocaſſe: Catullo non ſolum nos latini: ſed etiā græci ipſi (Cicero re fert) ſolent ſuæ linguæ ſubtilitatem: elegantiāq; cōcedere. epigrāmata luſiſſe Gellius author: apud quem ſequentes uerſus. Qu. Catuli recognoſcunt. Aufugit mi animus credo (ut ſolet) ad Theotimū Deuenit. ſic eſt: perfugiū illud habet. Quid ſi non interdixiſſem ne illuc fugitiuum Mitteret ad ſe intro? ſed magis eiiceret. Ibimus. quæntum uerbū ne ipſui teneamur. Formido. qd ago? da Venus conſiliū. M. Tullius primo de natura deorum tradit ab eo Roſcium quendam in deliciis habitum: in quem pulcherrimū il lius epigrāma recitat. Conſtiteram exorientem aurorā forte ſalutans. Cū ſubito a leua Roſcius exorit. Pace mihi liceat cœleſtes dicere ueſtra. Mortalis uiſus pulchrior eſſe dea eſt. Plutar. & Appianus teſtant interiiſſe poſtq̄ Marius ꝑ Catullo rogantibus rn̄dit: mori oportere. incluſum domi accēſis carbonibus ſe ſuffocantē. Pli. tm̄ libro. xxxv. ſcribit interfectū ab Amphione. ſatis conſtat quē Plut. & Appianus reci tant: non fuiſſe Capitolini tēpli dedicatorē: cū is poſt Syllā perierit: at ille uiuo adhuc Sylla: cuius felicita ti non obtigit ut capitoliū dedicaret: cū id maxime cuperet. Qu. Scæuolū. Qu. Mutius Scæuola. P. filiꝰ & L. Craſſi ſocer princeps Romæ in ædilitate ſua leonū ſimul pluriū pugnā dedit: collega Craſſo orato ri in conſulatu: & iterū cū. L. Cæcilio Metello: cū uterq; de Dalmatis triumphauit: pontifex Max. Rom. unus: & ingenio: & induſtria præſtantiſſimus. nā fuit orator: ac iuriſconſultus inſignis: qui Ciceronē in iure ciuili inſtituit: unde merito Quintū Scæuolā libro primo de oratore uocat oīum doctiſſimū: & di ſciplina iuris ciuilis eruditiſſimū: & ingenio: prudentiaq; acutiſſimū: & oratione maxime limatū: ſubtilē atq; iuriſperitoꝝ eloquentiū iuriſperitū eloquentiſſimū. plura lege apud eundē ī lib. de cla. ora. Fab. ſa ne facundiā ī Scæuola probat. hunc Marius filius īterfici iuſſit: & ī Tyberī deiici. alteꝝ Scæuolā iuriſcō ſultū recitat Iulius Capitolinus: cuius authoritate & piculo Ant. pn̄us ſp iura dictauit: & ſub eo Pap. & Seuerus iuriſconſulti ꝑfeſſi ſunt Ser. Sul. Ser. Sulp. uir priceps: q īter rex pōpeiū unicū conſulē creauit in adoleſcētia uerbis redundātibus: & efferueſcētibus poſt. L. Craſſi auditor magnificū illud dicēdi genus

Hortēſius

Quintum Hortenſium? Marcū Brutū? Lucium Sullam? Quintū Catullum? Quintū Scæuolā.

Brutus

Sylla

Trāql. loc⁹

Catullus

Scæuola

Sulpitius

expreſſit:tantam facultatem aſſecutus:ut non æqualibus ſuis ſolum anteponeretur:ſed cum maioribus natu compararetur nemo enim nec motu corporis:nec ipſo habitu:atq; forma fuit aptior:nec uoce plenior:aut ſuauior cuius tanta erat in dicendo grauitas:tanta iucunditas: tanta breuitas: ut poſſet:uel ut prudentes errarent:uel ut boni minus bene ſentirent:dicendo perficere:& cum.M.Tullius de claris oratoribus eloquentiam Sulpitii pluribus proſequatur:contenti erimus:quæ ab eodem pro Murena dicuntur.Seruius īquit Sulpitius forum ſecutus eſt:ius ciuile didicit:multum uigilauit:laborauit:præſto multis fuit.magna laus:& gratia: hominib⁹ unum hominem elaborare in ea ſciētia: quæ ſit multis profutura. Pōponius de origine iuris: cū Seruius Sulpitius ī cauſis orandis primum locum obtineret:aut certe poſt Ciceronem:traditur de re amici.Qu.Mutium conſuluiſſe: q quāuis ſæpius reſpondiſſet:Seruiū tamen parum de iure intellexiſſe:quare a Mutio obiurgatus:q; turpe eſſet patricio:& nobili uiro cauſas oranti ius:in quo uerſaretur:ignorare:ea uelut cōtumelia Seruius tactus operam dedit iuri ciuili ſub Albo Lucillio: ſed maxime inſtructus ab Aulo Aquilio. Fabius iuriſconſultiſſimū appellat:at Gelio aſſerente iuris ciuilis author: & bene litteratus: nec minus facundus orator.M.Varrone familiariter uſus.cum in legatione periiſſet eius ſtatuā populus ro.pro roſtris poſuit:& ſecundum Euſebium in chronicis publico funere elatus eſt:anteq̄ diceret commentariis cauſas mandabat:& in libros digerebat:cuius tres orationes uidiſſe teſtatur Quintilianus:quarum una erat pro Aufidia:cui contradixit Meſſalla:hi⁹de quibus loquor cōmentarii ita extabāt exacti: ut ab ipſo in memoriam poſteritatis uidercētur eſſe compoſiti: reliquit autem prope centum: & octuaginta libros authore Pomponio.hoc ſolo exercitationis genere ſe exercere ſolebat:in componendis carminibus: nā & ſublimis ſpiritus attollere orationem poterat:& uerba poetica libertate audaciora præſumunt eandē dicendi facultatem:quare Oui.ſecundo triſtium monſtrat Seruium aliquando uerſibus laſciuiſſe. Nec Varro Minus Hortenſi.nec ſunt minus improba Serui. Varronem. hic mihi concedent lectores ita profunda Varronis doctrina poſtulante pluribus agere:nec moleſtum erit illis legere:quæ nos hinc inde inquirendo non grauarunt: omiſſis igitur rebus bellicis: nā foris pariter ac domi clarus extitit.M.Terentius Varro:ſecundum Sidonium alius ab eo qui natus in uico Atace Narbonēſis prouinciæ.xxxv.agens annum litteras græcas ſummo ſtudio edidicit:in latinis præceptorem habuit Lælium uirum doctum: & ſocerum.C.Fundanium:uir ingenio omniq; doctrina præſtans.L.Aelium equitem eruditiſſimum: & græcis litteris:& latinis:antiquitatiſq; noſtræ penitus litteraꝝ imitatus:eam ſcientiam per ſeſe etiā auctam pluribus:& illuſtrioribus litteris explicuit:quem ſenſum uoluit optime expreſſit:omnium Rom. doctiſſimum:linguæ latinæ peritiſſimū:& omnis antiquitatis: & reꝝ græcaꝝ noſtrarumq; teſtant Seneca:& Fabius:plus tamen ſcientiæ collaturum:q̄ eloquentiæ:nam philoſophum acuratiſſime doctū: atq; eruditum ſcribit Apuleius.Macro.in omnibus imitatorem Homeri:Gellius doctrinaꝝ multiformium:uariarūq; artiū:quibus humanitas erudita eſt:culmē habuiſſe.Dionyſius in antiquitatibus: ſuæ ætatis omnium florentium longe peritiſſimum. Appianus philoſophum:& hiſtoriaꝝ ſcriptorem egregium.eius uiuentis imago poſitam fuit in bibliotheca:quæ prima in orbe ab Aſinio Polione de manubiis publicata Romæ haud minore gloria principe oratore:& ciue:ex illa ingenioꝝ:quæ tunc fuit multitudine:uni hanc coronā dante:q̄ cum eidē Magnus Pompeius pyratico ex bello naualem dedit.Iulius Cæſar bibliothecas græcas:& latinas: quas maxime poſſet publicare deſtinans.M.Varroni curā dedit comparandaꝝ:ac digerendaꝝ:qui cū eſſet undecunq; doctiſſimus:tamen contumelioſe a.Qu.Rhemnio Palæmone porcus litteraꝝ appellatus eſt.præcepta auté ſapientiæ uerſibus latinis tradidit: rhetoricoꝝ libros:reꝝ humanaꝝ:de uita populi Ro.epiſtolaꝝ:de liberis educandis:Promethei libros:diſciplinaꝝ libros nouem:pro Callio:& Fundanio de rebus admirandis:reꝝ diuinaꝝ:de uita patrū:de legibus periplum:imagines ſeptingentoꝝ illuſtriū uoluminibus ſuis īſeruit:non paſſus intercidere figuras:aut uetuſtatem æui contra homines ualere:Pompeio in conſulatu cōmentarium introductorium:quæſtiones epiſtolicas:de aboriginibus libros:unū de architectura:nauales libros:quos diligenter excoluit:comœdias:ſatyras:quas alii cynicas:ipſe appellauit menippeas a Menippo philoſopho:cuius libros emulatus eſt:de compoſitione ſatyræ:de æſtuariis:& plures:quos longū eſſet recenſere:nunc de agricultura tres extant:quos fecit cum octuageſimū primū uitæ annū ageret:de libris linguæ latinæ:ſiue ſermonis latini qd ſentiamus cōſulto nunc ſuperſedimus.unum addā Varronem argonautica conſcripſiſſe:q; colligitur ex primo Naſonis amoꝝ. Varronem:primamq; ratem quæ neſciet ætas: Aureaq; Aeſonio terga petita duci:& idem:immo q; hic optime facit libro ſecundo triſtium ſatis ſignanter expreſſit. Is quoq; phaſiacas argon:qui duxit in undas:Non potuit Veneris furta tacere ſuæ:nam & Varronis argonautica:& epigrammata monſtrauit.in triumuiratu:& tribunatu clarus:& prætura functus prope nonagenarius moriē:ſe condi iubens fictilibus doliis pytagorico modo ī myrthi:& oleæ:atq; nigræ populi foliis. quidam prodiderunt Varronem eiuſdē noīs cuidā a triūuiris ꝓſcriptorū ueritū:ne ideo mali aliqd:q̄le Cinna patereē:ꝓpoſuiſſe ſcriptū:quo id ipſum admoneret:erat aūt tūc trib.ple. quare īpetū carnificū a ſe repuliſſe:& riſum excitaſſe:Appianus tñ refert inter ꝓſcriptos relatū apud Calenū clā retētū ī uilla:in quā Ant.deambulationis cā aliqñ ueniebat. Torquatū īmo Torquatos.primū Torquato cognomētū

Ser.Sulpi.Varronē: Torquatū: īmo Torq̄tos:

Oui. locus

Torquat⁹

indidiſſe accepimus torquē ex auro hoſtis galli íduuias:quē ſingulari certamine ꝓuocatus occiderat:& torquē detractū collo ſuo ipoſuerat:íde cognomē í familiā receptū.igiť torquatos eloquentes adducit: quoꝝ prius.L.Torq̄tus.M.T.referēte elegās í dicēdo:í æſtimādo admodū prudēs orator: quē nō tā cito rhetorē dixiſſes:& ſi nō deerat oſo:quā(ut græci)dñt politicon:ueꝝ í eo erāt pluriæ lſræ:nec uulgares ſed interiores q̄dā:& recōditæ:diuía méoria:ſúma uerboꝝ:& grauitas:& elegātia:atq; hæc oía uitæ de corabat grauitas:& integritas:fuit át Pōponii Attici:& Ci.cōdiſcipulus bello pyratico:& ciuili īplicitus eius ac Iuliæ epithalamium celebrauit Catul.L.Tor.rñ Gel.ſubagreſti īgenio: & ifeſtiuo fuiſſe teſtať:& dū cōtra Horten.apud cōſiliū iudicū(q̄q̄ legať iudici um cōſulú)ageret appellaſſe eū Diony. geſticulariā eius filiꝰ.T.Tor. doctus uir ex rhodiana diſciplina Molōis.& a natura ad dicēdū ſatis ſolutus atq; expeditꝰ:cui ſi uita ſuppeditauiſſet ſublato ambitu cōſul factus eēt:plus facultatis hūit ad dicēdū:quā uolūtatis:itaq; ſtudio huic nō ſatiſſecit:offō uero nec in ſuoꝝ neceſſarioꝝ cāis:nec in ſnīa ſenatoria defuit.at Aulus Tor.Caſſii:& Brutiptes ſecutus:poſt quoꝝ interitū meru ꝑculſum Atticus tuēdū īſtituit:ad hūc ſcripſit Hora.epiſtolā li.i.

C.Mémiū?C.Létulū?Getulicū?Anneū Senecā & Lucanū?& ꝓxíme Virgíniū Rufum?& ſi non ſufficiūt exépla priuata:Díuū Iulíū:Díuū Aug.

C.Mémiū.C.Mémius.L.filius pfectus litteris:ſed græcis faſtidioſus ſane:latinaꝝ argutus orator:uerbiſq; dulcis:ſed fugiés nō mō dicēdi:ueꝝ etiā cogitādi laborē:tm̄ ſibi de facultate detraxit:q̄tū īminuit īduſtriæ:hæc Ci.d̄ claris oratorib?:& q̄ ſequūť.tū ét.C.&.L.Mémii fuerūt oratores mediocres:accuſatores acres:atq; acerbi.itaq; í iudiciū capitis multos uocauerūt:ꝓ reis ñ ſæpe dixerūt.ná.C.Mémiꝰ tr.pl. Marcū Luculli fratrem reum fecit:& cū iudiciū.M.euaſiſſet cōuertit accuſationem in.L.Lucullū: ſed cōſpiratione nobiliū defenſus eſt.hic eſt ille Mémius:q̄ dixit Catoné totas noctes ebriū eē: & oſonibꝰ aſperrimis inſectatus eſt Iuliū Cæſ.a quo nō minore acerbitate reꝑſſus:ſed mox Cæ.in petitiōe cōſulatus Mémio ſuffragator fuit.Mémii dura epigrámata notat Gellius:Oui.latina lib.ii.triſtiū Quid refe ram Tindæ?q̄d Mémi carmē?apud quos Nomē adeſt rebus:noíbuſq; pudor ubi tñ q̄dā ꝓ Tindæ legūt Ticidæ.C.Lentulū.C.Lentulus Marcellinus céſorius nec unq̄ indiſertus:& in conſulatu ꝑeloquens uiſus eſt:nō tardus ſentétiis:nō inops uerbis.legiť ét.Gn.Lentulus q̄ teſtimonio.M.T. multo maiorē opinionē dicēdi actione faciebat:quā q̄ta in eo facultas erat:nō ꝑacutus:q̄q̄:& ex facie:& ex uultu uidebať nec abūdans uerbis:& ſi fallebat in eo ipſo:ſic interuallis:exclamationibus:uoce ſuaui:& canora: admirando irridebat:calebat agendo:ut ea q̄ deerát nō deſiderarenť.Ci.alios Lentulos oratores í libello de claris orato.noíat.fuere ꝑterea alii Létuli authoribus Cæſare:Liuio:Pli.Plut. quos cōſulto ꝑterimus.

Lentulus

Getulicū.cū Caio Getulico inimicicias geſſiſſe lib.iiii.naturaliū qōnum adfirmat Seneca: apud alium quēpiam nihil adhuc de illo cōpi.ꝑter unū Mar.q̄ in ꝑfatione libri.i.aſſerit Getulicū epigrámata ſcripſiſſe.Anneū Senecā.Lucius Anneus Seneca Cordubenſis:cuius ſi ſingula exeq̄uellē:formam interpretis excederem:Cyꝝ Marylliū Eſerninum rhetorem præceptorē:& condiſcipulum Portium Latronem declamatorem habuit:& Phocionem ſtoicum in philoſophia audiuit:& Attalum:ſiue:ut alii ſcribūt. Plotium: Alfio inſuper Flauio:& Aſinio Pollione:ac fere oíbus ſui téporis declamatoribus uſus:nā ſuper uixit ad multū ætatis:ut potuerit ipſo cōteſtáte.M.T.audiuiſſe.primus ſcholam frequentabat & ultimꝰ exibat:memoria uſq; in admiratiōem.Neronē pueꝝ iam a Claudio adoptatum ab exilio reuocatus ſenator præceptis eloquentiæ inſtruere conatus é:per aliquod téporis apud Agrippinam:& mox Neronē cū Bruto potés.plurimū ſtudii in eo fuit:multarūq; reꝝ cognitio:in qua tñ aliqñ ab his:q̄bus inquirenda q̄dá mádabat deceptus eſt.natus ígenio amœno:& tpis illius auribus accōmodato: tractauit omnē fere ſtudiorū materiā:ná plura ſcripſit:q̄ núc extét:in dicendo copiam præ ſe tulit:at in philoſophia parum diligens:egregius tamē uiciorū inſectator:multæ in eo:claræq; ſnīæ:multa ét morū gratia legendo:ſed in eloquendo corrupta plæraq;.uelles eū ſuo ingenio dixiſſe:alieno iudicio:ſane fractum dicēdi genus habuit:ac ab antiquis defluxit.potiores ſe nimiū inceſſit.lege Gellium lib.xii.cap.ſecundo. poemata Fab.prodente ſcripſit:nam ad gratuita carmina deflexit:q; anſam dedit delatoribus tanq̄ laudem ſibi affiſceret:poſtq̄ Neroni amor eoꝝ eueniſſet.moriēs ſibi hoc epitaphium cōdidit.Cura:labor meritum:ſumpti pro munere honores in te:alias poſt hac ſolicitate aías.Me procul a uobis deus euocat:illicet actis Rebus terrenis hoſpita terra uale.Corpus auara tamen ſolemnibus accipe ſaxis. Nanq; animā cælo reddimus:oſſa tibi Sidonius Apollinaris hendecaſyllabo ad Felicem ex profeſſo docet tragœdias ab altero Seneca ſcriptas.uitam & mores:fortunam:mortis cauſas:& genus cum uxore Paulina: ſi quis requirit legat Tacitum:Dionem:& diuum Hieronȳ.a prioribus diſſentientem. Et Lucanum. Anneus Lucanus Mella Gallionis:& Aciliæ filius coniurauit in Neronem.q; famam eius carminum imperator uanus oſtentatione præmebat:prohibueratq; oſtentare.ſcriptor in dicendo ardens: & concitatus: & ſententiis clariſſimus.Quin.iudice magis oratoribus: q̄ poetis connumerandus:Mart.ſecus ſentiente:& libro.x.atteſtante:Luſiſſe interdum epigrammate cū ad uxorem illius Pollam ſcribit.Contigeris regina meos ſi Polla libellos:Non tetrica noſtros excipe frōte iocos.Ille tuus uates Heliconis gloria noſtri:Pieria caneret cum fera bella tuba:Non tamē erubuit Laſciuo dicere uerſu:Si nec prædico Cotta: quid ħ facio?Proxime:quia non multo añ Virginius deceſſerat:de quo ſupra copioſe. Priuata.reſpe-

Mémius

Lucanus

Priuatus

Cæsaris carmen

ctu ipatorꝛ:sic usurpat in panagyrico:nã alias oẽs fuerát i magistratu. Diuũ Iuliũ.C.Iulius Cæsar dicta tor poema reliqt.cui titulus iter:puer:& adolescétulus q̃dam scripserat:ut laudes Herculis. Oedipi tragœdiá:dicta collectanea: Tacitus asserit eũ feciſſe carmina:& i bibliothecas reposuisse:apud quẽ:& Cic. Hirciũ.Fabiũ: Tranqui.Plut.Gelliũ multa de illius eloquẽtia:& ingenio diserunt. Diuũ.relatus est in deorꝛ numerꝛ nõ ore mõ decernẽtiũ:sed & ꝓsuasione uulgi.siqdẽ ludis:quos primo consecratos ei Augustus edebat:stella crinita ꝓ septẽ dies cõtinuos fulsit exoriẽs circa.xi.horã:creditũqꝫ est aiam esse Cæsaris in cælũ recepti:& hac de cá simulachro eius i uertice addit stella. Diuũ Augustũ:de cuius.deificatione:& sequẽtiũ(ná:& Titus apotheosim meruit)i panagyrico referemus. Aug.aũt Cæsar iocos affectauit:saluo tamẽ maiestatis:pudoriſqꝫ respectu:nec ut caderet i scurrã.

Augusti carmẽ

Díuũ Neruã. T.Cæsarẽ:Neronẽ.n.transeo: q̃uis sciam:non corrumpí ín deteríus:quæ etiã a malis aliqñ:sed honesta manere:quæ sæpius a bonis fíunt. Inter quos uel præcípue nũerandus. P. Vírg.

Aiacem tragœdiá scripsit:quá cũ diſplicuisset deleuit. Suidas etiã Achillis tragœdiã addidit.extat adhuc carmẽ illius exametrũ:quo uetuit Aeneida cõburi.ná fuit poeticæ studiosus Horatii testimonio musas alloquẽtis: Vos Cæsarem altũ militia:simul fessas cohortes addidit oppidís. Finire q̃rẽtẽ labores Pierio recreatis antro.itẽ exametris librũ edidit:cui argumẽtũ:& titulus Sicilia:& epigrámaticũ librũ modicũ qdẽ:qué fere balinei tpe meditatus est:uñ Val.Mar.excerpta sex carmía suo uolumini íseruit eo epigrámate:cui initiũ:Cæsaris Aug.lasciuos liuide uersus Sex lege:q tristis uerba latina leges. Diuũ Ner. Coceius Ner.q post Domitianũ ipauit:& nũq̃ uisus é ridere:neqꝫ ludere inter amicos: epigrámata scripsit: & ad eũ Nero opus suũ misit:ac Tibullũ alterꝛ appellauit.ex lib.ix.referã Mar.carmẽ.ad eundem Ner. Audet facũdo q carmina mittere Neruæ:Pallia donauit glaucina Cosme tibi:Pestano uiolas: & cana ligustra colono:Hybleis apib⁹ corsica mella dabit:Sed tñ:& paruæ nõnulla est gra musæ. Appetit posito uilis oliua lupo.Nec tibi sit mirꝛ modici ꝙ cõscia uatis Iudiciũ metuat nra thalia tuũ.Ipse tuas ét uerit⁹ Nero dr aures: Lasciuũ iuuenis cũ tibi lusit opus.facit hoc loco:& illud ex.viii.lib.Quáta qes placidi:tãta est facũdia Neruæ:Sed cohibet uires:ingeniũqꝫ pudor:Cũ siccare sacrũ largo Parmesida posset Ore ue recũdá maluit esse sitim. Pieriá tenui frõtẽ redimite corona Cõtentus:famæ nec dare uela suæ.Sed tamẽ hũc nri scit tpis eé Tibullũ:Carmina q docti nota Nerõis hẽt.nec mirꝛ Tito Neruá ꝓpositũ:cũ tñ ille prior ipauerit:nõ.n.hoc respicit Secũdus:sed qs natu prior.

Neruæ carmẽ

Titi carmen

Titum Cæs.amor:ac deliciæ gñis humani. T. Cæsar latinæ:græcæqꝫ linguæ:uel in orãdo:uel in fin; ẽdis poematibus ad ex tpalitatem usqꝫ ꝓmptus: & facilis:q ꝑter Tranq.Sueto.Pli.senior in ꝑfatione naturalis historiæ tetigit ad eũdem scribẽs: q̃to tu ore pris laudes tonas? q̃to frris amas? q̃tus in poetica es? o magna facunditas.ai.iá aũt mõstrauerat oblectatum scriptis iocosis:uersu Catulliano q̃q̃ ista nõnulli referát ad Domitianum. Neronem.Domitius Nero Cæs.puerilibus statim annis aliqñ carminibus pãgendis aium exercuit:ita ut inesse sibi elementa doctrinæ oñderet.imperator quoqꝫ carminũ studiũ affectauit:cõtracti sunt qbus aliqua pãgendi facultas:nec dũ insignis ætatis:q cõsidere simul:uel allatos:uel ibidẽ repertos uersus cõnectere solebát atqꝫ ipsius uerba quoquo mõ ꝓlata supplere:q spẽs ipsa carminũ docuit nõ impetu.& instinctu: nec uno ore fluens:sed Tráqui.diuersa a Tacito sentit.náqꝫ ad poeticá ꝓnũ fuisse:& carmina libenter: ac sine labore scripsisse:neqꝫ aliena ꝓ suis edidisse:uenisse.n.in manus suas pugilares:& libellos refert cũ quibusdã notissimis uersibus.ipsius chiro.scriptis:ut facile apperet nõ tráslatos.aut dictáte aliquo exceptos: sed plãe quasi a cogitante exaratos:ita multa:& deleta:& inducta:& superscripta inerant.Philo.lib.iiii.scriptum reliquit:Neronem hymnos scripsisse:& multas tragœdias trástulisse:Sue. Neronis carmina in theatro recitata tanta uniuersorũ lætitia:ut supplicatio decerneretur:atqꝫ pars carminũ aureis litteris Ioui Capitolino dicata sit.Dion addit poemata troica a se composita in theatro spectáte populo recitasse: & destinasse res ro.carminibus mandare. Tranqui.inquit in Domitiano extat poema Neronis in Clodium Pollioné ꝓtoriũ uirũ:q inscribit Luscio. Tacitus aũt Nero Quintianũ molli corpe ifamé ꝓbroso carmine diffamauit.

Neronis carmen

Transeo.omitto. Corrũpi.maculati. Malis.hoíbus. Sæpius.frequentius.ab usu bonorũ firmatur argumentum. Quos.bonos. P. Virg.poeta latinorum maximus:cuius hæc ingens laus:q auditis illius in theatro uersibus surrexerit populus:& forte præsentem.spectantemqꝫ Virg. ueneratus sit:sic quasi Aug.reliquit aũt pria peia lasciuum admodum carmen:q Angelus Poli.uir magni nois ad Ouid.trásferre conatus:non tñ pro cõpto:sed in ambiguo ubiqꝫ legẽtiũ iudicio rẽ ipsam relinquens:& Senecæ unicũ exẽplar mendosum significans:q.s.in controuersiis illius recitetur iste uersus tã q̃ Ouidii:Dum timet alterius uulnus inepta loci.q sane extat in carmine:cui titulus é Priapus:hic lectorem admonebo ut conferat lib.vii.ꝑfationem in declamationibus cũ illa:quã eádẽ lib.iiii.cõtrouersiaꝛ repetit.ex hoc facile iudicaturus q̃tum cæteris scriptis cõfidere possit.nam nõ solũ uerba immutata:uocabula manca.sed multos utrinqꝫ uersus abesse deprehẽdet quare illi corrigẽdum censeo Virgilia. illud nec legeñ Ouidia.addo insup Fabiũ Quinti.lib.x.scribere Senecam falsum i cognitiõe reꝛ aliqñ ab iis quibus ingrẽda q̃dã mãdabat.nec in hac re mior est apud me secũdi authoritas q̃ Senecæ:cũ ex ꝓceden tib⁹ aperte colligat: Virg.publicasse lasciua epigrámata:ut omittã Donati:& Seruii testimõiũ nõ spnẽdum ad hæc in antiquo Diomedis codice ubi de uariis carminum generibus agit referat: Virg. in ꝑti-

Virg.priapeia

ſionibus ſuis uſum carmine priapeio:& ꝓ cõperto habeam ſi huius oratoris exactiſſimi ſniam aĩaduerriſſet Politianus totis pedibus in noſtrã cõceſſuꝝ q̃q̃ apertiſſime hoc ꝓfeſſus ſit illa ſylua:cui titulus eſt Manto eo carmine.Nec re Lampſaciũ pudeat luſiſſe Ithyphallũ.ita ut ſuo gladio ſemet cõfoderit.leuia .n.illa:& facile trãſeunda:q; dictus ſit Parthe.a uerecũdia oris:nihil.n.,phibet(ut refert Pli.)ſanctiſſimos uiros talia ſcriptitaſſe:neq; inficias eo Oui.ſcripſiſſe epigrãmata:quæ ſi itercidere(nuſq̃ nãq; apud ullũ naſonis iuſtũ uolumẽ reperiẽ)cur hac rõe priapi luſus illi aſcribũt?cuius ſtil⁹ grauior:& abſolutior magis Virgilianæ maieſtati:& plenitudini q̃ Ouidianæ exuberãtiæ ne dicã redundãtiæ cõuenit.eſt.n.abſolutũ q; i ſuo genere ꝓfectũ eſt neq; illud Ride ſi ſapis o puel.ride fit in priapeis:ſed Inſulſiſſima qd puella rides?cuius ſenſus diuerſus eſt a ſuperiori.Cor.Nepos.relege in p̃cedẽtibus ex ĩdice q̃ uolueris facile inuẽtur⁹ Prius.qa antigores ſunt Enni⁹:& Acti⁹ Ennius

Cor.Nepos:& prius Ennius: Actiuſq;. nõ qdẽ hi ſenatores:ſed ſanctitas morũ nõ diſtat ordinibus. Recito tñ:qd' illi an fecerit neſcio: ſed illi iudicio ſuo poterant eẽ cõtẽti.mihi modeſtior conſtantia eſt:q̃ ut ſatis abſolutũ putẽ:qd' a me probet'.Itaq;

Virg.& Nepote.Ennius.Qu.Enniũ oriũdũ fuiſſe a Rhudiis urbe græca iuxta Tarẽtũ lib.vi.notat Strabo:ſic Pomponius Mella:quem locum Pli.ſingulari numero protulit:Eutropius Taréti natum quã rẽ uidetur indicaſſe Gellius libro.xii.cap.ii.mendam apertiſſimam uideo apud Apuleium prima oratione Apologiæ:ubi ſcribit Quintum Ennium Hædeum phagitica uerſibus complexum: & innumerabilia piſcium genera:quæ.ſ.curioſe cognorat:enumeraſſe.nam Rhudinum:aut Rhudienſem reponendũ arbitramur.editus igitur Ennius.M.Tullio referente ſequẽti ãno:quo.C.Clodius Cæci filius:&.M.Tuditãus cõſulatum geſſere ſtatim poſt primum bellum punicum:contentus unius ancillæ miniſterio:ſuper qua & Ennio:ac Naſcica Cicero libro ſecundo de oratore rem iocoſam narrat:donatus ciuitate a Qu. Nobiliore:ſe habere tria corda prædicabat:q; loqui græce:oſce:latine ſciret.uirum certe magnũ fuiſſe prodit Se.ſed eius uerborum ſitum repræhendit.M.Tullius de optimo genere oratorum ſummum epicum poetam aſſerit:qui ãnalibus ſuis romanorum geſta metro complexus prim⁹ latinorum: ſi Porphyrioni credimus:ad heroici uerſus imitationẽ aſpirauit:ulno incaluit: & ſic ad carmen ꝓdibat. author Horatius in epiſtolis.etiam ſatyras edidit.eum propter antiquitatem ſuſpiciendum putat Fabius. ex teſtimonio Gellii.T.Hellius Scillo dicere ſolebat fuiſſe Ennium mẽſæ:& ſermonis:ac rerum ſuarum liberalem:poſt maxima officia quibus in ſenatu:& in foro toto die diſtringebatur:ſolitum ueſpera non modo de rebus magnis:ſed etiã paruis:ac iocoſis eloqui:interdum carmẽ cuꝫ bile:plærũq; bonum: & cum uoluptate:& gaudio euomuiſſe:ſuaui facundia(ut illa ætas tulit)præditum:ſuo cõtentum:& opportũe locutum:uirum paucorum uerborum:antiquoꝝ morum:q̃ nouorum ſcientem:humanum:diuinumq; ius callentem:qui multa loqui:tacereue poſſet:moritur.M.Cornelio Cethego:&.P. Tuditano coſſ.q̃q̃ Varro diligentiſſimus antiquitatis inueſtigator exiſtimet in hoc erratũ:Ennii uitã longius producens: nam ꝓtore.C.Sulpitio Gallo ludos Apollini faciente cum Thyeſten fabulam docuiſſet.Qu. Martio:& Gn.Seruilio coſſ mortem obiit ſcdm.Qu.Serenum articulari morbo dum nimium nino indulget:cuius epitaphium recitat Cicero in Tuſculanis. Aſpicite o ciues ſenis Ennii imaginis urnam:Hic ueſtrum pinxit maxima facta patrum:Nemo me lachrymis decoret:nec funera fletu Faxit:cur?uolito uiuus per ora uiꝝ:Tranqui.alium Ennium ſcriprorem poſteriorem a poeta:&.M.T.pro Cluẽ.Ennium quendam egentem cõmemorant. Actius.L.Actius ſiue Accius(nam utraq; lectio frequens circumfertur) poeta tragicus Pacuuio iunior iiſdem tamen temporibus:quorum congreſſum Tarenti enarrat Gellius libro xii.cap.ſecundo:utriq; ſcriptores clariſſimi grauitate ſententiarum:uerborumq; pondere: authoritate perſonarum:cæterum nitor:& ſumma in excollendis operibus manus magis uideri poteſt temporibus ipſis defuiſſe:uirium tamen Actio plus tribuitur:Pacuuium uideri doctiorem:qui eſſe docti affectãt:uolunt.quare inquit Oratius in epiſtolis.aufert Pacuuius docti famam ſenis Accius alti:fuit.n.in Accio ingenii altitudo:& ſublimitas uerborum:cuius carminibus:qui ſtudioſe delectarentur:non modo uerborum uirtutes:ſed etiam figuram eius uidentur ſecum habere tanto honore habitus apud romanos: ut. P.Mutius eum:qui.L. Actium poetam ſine præfatione honoris nominauerat:condemnauerit in camœnarum æde maximam ſtatuam ſibi poſuit Accius:cum breuis admodum eſſet.utrorunq; nimiam obſoletam antiquitatem Mar.irridet. Attonituſq; legis terrai frugiferai Actius quicquid Pacuuiuſq; uomũt omitto alios actios domi foriſq; claros:ne legentium aures multitudine rerum opprimam. Hi.P. Virgi.& reliqui non fuerunt ſenatores:ut qui ſenatum ingrediendi:& ſententias dicendi ius haberent: quidam tamen autumant Pacuuium:& Cor.Nepotem fuiſſe ſenatores. Sanctitas morum.honeſta: & integra uita. Non diſtat par eſt. Ordinibus.illis qui geſſerunt magiſtratus certo ordine dari ſolitos.,pprie tñ in dignitatibus ordo equeſtris:& ſenatorius dicitur. Vitru.in ſtructione murorũ lapidũ ordines & Colu.ordines angulares in agris. Virg.de remis dixerũt.de ordinibus in militia libro.vi.referemus. Recito.cõmitto iudicio auditoꝝ:legendo ea. Fecerint.recitauerint. Iudicio .q; optimũ erat nec.ídigebat alioꝝ cẽſura. Cõſtãtia.fiducia. Modeſtior.timidior.cautior. A me.ſolo:& nõ ab aliis q̃ſi dicerẽt ñ ſũ iudicio meo cõtẽt⁹:niſi ẽt alioꝝ experiar.Has recitãdi cãs ſequor.moueor his rõib⁹ ad recitãdũ

Actius

Ordo

Intendit acrius reuerentiã auditorum ſcriptis ſuis diligentius ſcripta ſua examinat:qa reuereť auditores nã auditorũ reuerentiá paſſiue accipi uolo:hoc magis placet:q̃ q̄ recitando facit auditores magis reuereri ſcripta ſua. Intẽdit.auget. Ex cõſilii ſnía.ex certa auditorũ ſnĩa:quos adhibuerat in conſiliũ.q̃re Mar.xii.inqt ſi qd eſt in meis libellis:qd̃ placeat dictauit auditor.legimus ét ex cõſiliariorũ ſnĩa. Perſpicit.aĩaduertit recitator. Ab humanitate.ab hoĩe.ſicut diximus antiquitatẽ pro antiquis:mortalitatem pro morte:ita humanitaté pro hoĩbus:q̄ dicendi genus ꝓbat Quinti.in ſuis inſtitutionib⁹. Adeo tantum per ea ſigna cognoſco auditoꝝ iudicium. Eadẽ illa.quæ audiuit recitari a me. Præteriiſſe a libro exæmiſſe

Diſputo examino:cõſidero. Populũ omnimodã multitudinẽ. Auditorium locũ publicũ ad audiẽdũ ſtructũ. Ami cos.præcipuos quoſdã. Quos amicos. Habere.iudices ſuorũ ſcriptorũ.

Valeria.

REs. Tuſcilli Nomiati:& auaritiam fœdã: & incõſtãtiam notat:qui cũ a Vicẽtinis pro ꝺuocatiõe pecuniã acrepſſet:fidem fefellit. Valeriano ſcribiť epiſtola:inuenio Valerianum Seruilianum Valerianũ Pollionẽ: Valerianum ducẽ militũ ꝓtoriãoꝝ:ac eiuſdẽ nominis imperatores duos recentiores.

Solers

Solers. prium uiri:alias quaſi totus arte conſiſtens:& in omni re prudẽs.

Nũdinæ

In agris ſuis:ruri ubi ſuos agros habebat. Nundinas nona die romani fora quas nundinas uocãt cõſtituere quaꝝ cõuentus manifeſta rõ:ut nonis tm̃modo diebus urbanæ res agerẽtur:reliquis adminiſtrarentur ruſticæ:inde nũdina romanorũ dea a nono die naſcentium:qui luſtric⁹ appellatur:nuncupata.priſcis enim temporibus proceres ciuitatis in agris morabantur:& cum conſilium publicũ deſiderabatur:in ſenatum a uillis accerſebantur. Plut. tradit nundinas Saturno conſecratas: q̄ cuſtos:& felicitatis cauſa ille deus eſſet:& nihil aliud eſſe:niſi cõuentum ex agro in urbem emendi uendendiue gratia: quem mercatum uulgo nominant.nundinarum inſtitutum alii ad Romulum referunt:alii exactis iam regibus celebrari cœpiſſem:quia plæriq̄ de plebe repetita Seruii Tullii memoria parentarent ei nundinis:quas primum inſtituiſſe Seruium Tulliũ regem ꝓdiderunt:ut octo quidem diebus ruſtici operas facerent:nono autem intermiſſo rure ad mercatũ legeſq̄ accipiendas Romam uenirent: & ut ſcita atq̄ cõſulta frequentiore populo referrentur:quæ trinũdino die propoſita a ſingulis & uniuerſis facile noſcebantur: uñ etiã mos tractus ut leges trinũdino die authore Dionyſio promulgarẽtur:ea re etiam candidatis uſus fuit in comitium nũdinis uenire:& in colle conſiſtere:uñ coram poſſent ab uniuerſis uideri:ſed hæc omnia negligẽtius haberi cœpta:& poſt abolita.poſtquam trinũdino etiã ob multitudinem plebis adeſſe cœperunt frequẽtes.ſi cecidiſſent in anni principem diem uel in nonas:utrumq̄ pernicioſum reip.putabatur. nũdinis cõcio aduocari neq̄ agi cum populo poterat:ſacræ enim ioui erãt:ideo omnibus nũdinis flaminica in regia loui arietem imolabãt. Vt autem liceret ius nundinarum ĩ priuata ꝓdia habere id priuilegium uel a ſenatu uel a prĩcipe impetrabať q̄ Claudius quamuis imperator tamẽ a cõſulib⁹ petiit.

Vicẽtia

Vicentinorum legati. Vicentia in regione Venetiæ municipium a Gallis conditum prius pulſis Ethruſcis a ueteri ſede olim paruũ deinde ſub Veneto imperio ut cætera nobile:& illuſtre:ubi tamen ortu Cæcina Vitelliani exercitus dux:&. Qu. Rhemnius Palæmõ grammaticus ſummus teſtimonio Tranquilli ĩ libello de grammaticis.

Tuſcillus Noiatus

Tuſcillus Nominatus:de quo paulo poſt fit mentio:cũ exitum totius cauſæ reſcribit. Adfuit.pro Vicẽtinis aduocationẽ ſuſcepit.

Senatus qñ haberetur

Alio ſenatu.cum primũ haberetur ſenatus.nã non omnibus diebus cogebantur ſenatores. Auguſtum legimus apud Trãqui.ſanxiſſe ne plus quam bis in mẽſe legitimus ſenatus ageretur.ſ.cal'.& idibus:neq̄ ſeptembri octobriue mẽſe ullos adeſſe alios neceſſe eſſet q̃ ſorte ductos. Intrarũt.curiã ꝓximo ſenatu. Aduocato.Tuſcillo. Deceptos. a Tuſcillo. Lapſi ne uerbo.eſt ambiguũ an imprudenter:& inconſiderate dixerint ſe deceptos ab aduocato ſuo.

has recitandi cauſas ſequor:primum q̄ ipſe qui recitat aliquanto acrius ſcriptis ſuis auditorũ reuerentiam intendit.deinde:q̄ de quibus dubitat:q̃ſi ex conſilii ſententia ſtatuit.Multa etiã a multis admonetur:& ſi non admoneatur:qd quiſq̄ ſentiat perſpicit ex uultu:oculis:nutu:manu:murmure:ſilentio:quæ ſatis apertis notis iudiciũ ab humanitate diſcernunt.Atq̄ adeo:ſi cui forte eorũ: qui interfuerũt:curæ fuerit:eadem illa legere intelliget me quædam aut commutaſſe: aut præteriiſſe. fortaſſe etiam ex ſuo iudicio q̃uis ipſe nihil dixerit mihi.atq̄ ita hæc diſputo:quaſi populum in auditorium:non in cubiculum amicos aduocarim: quos plures habere multis glorioſum:reprehenſioni nemini fuit.

C.Plinius Valeriano.S.

REs parua:ſed initiũ nõ paruũ. Vir ꝓtorius Solers a Sẽatu petiit ut ſibi iſtituer ĩ agris ſuis nũdinas pmitteret.Contradixerũt Vicentinoꝝ legati.Adfuit Tuſcillus Noiatus:dilata cã é alio Sẽatu. Vicẽtini ſine aduocato itrauerũt:dixerunt ſe deceptos:lapſi ne uerbo:an

Nepote.Licinio Nepote. Quem docuissent.cui aduocato causam suam exposuissent:unde.M.Tullius inquit aduocatos totam causam solitos a clientibus discere. Quem prius.docuerant scilicet Tuscillum Nominatum. Interrogati.iterum Vicentini a prætore. Gratis adfuisset.patrocinium gratuitū: & sine mercede Nominatus præstitisset. Sex milibus nummum.suscepisse causam sextertiis sex. Rursus pro secunda aduocatione qua Vincentinos fefellerat. Postulauit.coss.petiuit. Vlpianus autem de damno infecto:postulare inquit dicitur pro tribunali petere:non alibi:latius tamen.ff.tertio declarauerat quid esset.postulare.s.est desiderium suum uel amici sui in iure apud eum: q̄ iurisditioni præest exponere: uel alteri⁹ desiderio contradicere. Induceretur.in senatum uocaretur Hactenus.huc usq̄ processit causa. Auguror.coniecto. Res:Tuscilli causa. Minima.non maximi momenti.tacita:& commota:minima:& latissime.exornatio contrariū. est alia lectio non improbanda. Ex minimo commota idest ex causa leui detecta:ut respiciatur ad illud Liuianū: parua scintilla plærunq̄ incendium ingens excitat. Serpunt.paulatim extendūtur:diffunduntur:augentur. Erexi aures tuas.te intentum ad futura reddidi. translatio a brutis quæ intentionem dirigentes intendunt aures. Virg.arrectisque auribus astant:sic Terentius trāslatiue dixerat arrige aures Pāphile. Quā diu.ad tempus refertur. Quā blande. ad modum.ludit Secūdus cum amico. Reliqua.secutura in hac causa. Si nō. nisi. Virgili.Si non pertesum thalami. Mart.si non sit Næuia mutus erit. Ouidius libro primo metam.si nō Corneus huic arcus:si non foret aure⁹ illi. Ante.q̄ proximus senatus cogetur. Lector. per epistolam meam cognoscere.

Postulare

Si non

NVnciatur Fannii obitum luget in sinu Maximi ob amiciciam.ingenium: egregios illius mores:& quod testam̄to reliquerat hæredes suos inimicos: q̄q̄ imperfectis libris: quos de Neronis sceleribus incho auerat:decesserat.Fannios ante Secundi tempora multos annotaui:eius uero ætate nullū p̄ter hūc.

Fannius

quia ita sentiebant.Interrogati a nepote prætore quem docuissent:responderunt:quem prius.Interrogati:an tunc gratis adfuisset: responderunt sex milibus nūmum.An rursus aliquid dedissent: dixerunt mile denarios.Nepos postulauit: ut Nominatus inducerētur.Hactenus illo die:sed quantum auguror longius res ꝓcedet. nam plæraque tacita tantum:& minima:commota latissime serpunt.Erexi aures tuas. quandiu nunc oportet:q̄ blande roges:ut reliqua cognoscas: si tamen non ante ob hæc ipsa ueneris Romam: spectatorque malueris esse quam lector. Vale.

C.Plinius Maximo.S.

NVnciatur mihi.C.Fānium decessisse:q̄ nuncius graui me dolore confudit.Primum q̄ amaui hominem elegantem: & disertum.Deinde q̄ iudicio eius uti solebam. erat enī natura acutus:usu exercitatus:uarietate ꝓmptissimus.Angit me super ista casus ipsius. Decessit ueteri testamento: omisit quos maxime dilige bat: prosecutus est quibus offensior erat. Sed hoc utcunq̄ tolerabile: grauius illud: quod pulcherrimum opus imperfectum reliqt:Q uāuis.n. agendis cauis distringeretur: scribebat tn̄ exitus occisorum: aut relegatorum a Nerone: & iam

Confudit.perturbauit:concussit:affecit.Elegantem.egregiū circa mores:& scripta. Disertum. acrem in disputando eloquentia populari instructū. Iudicio.in emendatione meorū librorū. Natura acut⁹. ingeniosus.q̄ primum in oratore credidit Tullius. Vsu.qui est dicendi magister. Varietate.multarum rerum cognitione.qua maxia facultas paratur. Super ista.præter iam prædicta. Casus. euentus malus. Veteri testamento. olim condito:multo antequā obiret. Omisit.præteriuit:nullo legato dignatus est. Prosecutus est.bn̄ficio affecit:reliquit bonorum hæredes. Tranqui.in Claudio:qui tamen moriens:& in tertiis hæredibus eum ex parte tertia nuncupatum legato:& circa sextertiū uicies ꝓsecut⁹. Quibus offensior erat:quos tū maxime oderat.nam dū scripsit testamētū hæredes instituerat sibi amicos:sed postea inuisis prioribus alios sibi comparauerat amicos:uerū non timens mortē:neq̄ ideo testamentū uetus mutans hæredes reliquit inimicos. Vtcunq̄.quomodocunq̄:aliqualiter. Grauius.molestius:damnosius est. Distringeretur.detineretur:occuparet. Occisorum aut relegatorū a Nerone. q̄ Claudii īpatoris necis cōscius Germanici frīs Agrippīæ parētis:amitæ Lepidæ:Octauiæ:Poppeiæ Sabiæq̄ uxorū author extitit:p̄terea Antoniæ Claudii:Attici Vestini cōsulis:Auli Plautii:priuignii Rufi Crispini: Tusci nutricis filii:Senecæ p̄ceptoris Lucāi:& multorū:quorū noīa apd Trāq.& Tacitū referūtur:p̄serti cōiuratōe pisoniana:& Viciana:ī qb⁹ ēt dānatorū liberi urbe pulsi:& enecti ueneno aut fame.

Nero quo occiderit

Subtiles.refer ad acumen ingenii. Diligentes.ad curā ueritatis. Latinos:ad elegantiā. Inter ſermonem hiſtoriamq; medios:ſtili neq; grandioris neq; infimi.eſt autem ſermo(q̄ iam prædiximus) oratio remiſſa & finitima quotidianæ locutioni: hiſtoria minor quidem oratione: ſed maior ſermone. non multo poſt dicetur in quo differat hiſtoria ab oratione. Lectitabantur.placebant.in manibus erant Acerba. intempeſtiua:lugubris. Immortale perpetuum.q̄ fit per ſcripta probata. Nam qui. eſt duplex ſententia:prior magis apparet per contrariam poſteriorem. In diem:ad præſens:& inſtaris commodum nulla habita ratione futurorū.

Indiem.

q̄ Columella libro quarto aperte declarat.fructum inquit plærisq; q̄ uberrimū præſentem conſectātur: nec prouident futuro tempori:ſed quaſi plane in diem uiuant: ſic imperant uitibus: & eas ita multis palmitibus onerant:ut poſteritati non conſulant. at in dies cum augumento dicitur: ut in dies debilitantur mortalium corpora. Viuendi cauſas quotidie finiunt.faciūt ea per quæ quotidie morte digni ſint ideſt uoluptatib⁹ inuoluti nullam habent iuſtam uiuēdi cauſam.inde illud Iuuenalis ſatyricum. Dignus morte perit: cœnet licet oſtrea cētum Gaurana:& coſmi toto mergat aheno.nam horū uita & mors iuxta eſt.

Poſteros cogitant. poſteritatem & immortalitatem ante oculos habēt. Extendunt.prorogant:& q̄ maxime longā efficiunt. Operibus.laudandis:præſertim ingenii. Nulla mors.etiam ſi extrema moriantur ſenectute. Aliquid præclari. Abrūpat. intercidat. Quod accidit.ſibi mori ſcilicet. Per nocturnam quietem.dormiens:in inſomniis.

Scriniū

Cōpoſit⁹.cōformat⁹. Scriniū. capſā librorū:& armariū ſcriptorū Theophraſt⁹: taxus tenuiter ſecta cōglutinaméta capſis:ſcriniis: ſubſellis.atq; i totū ſimilibus p̄ſtat. Iuuenalis.q̄ ſcripta:& quot lecture tabellas:Si tibi zelotypæ retegātur ſcrinia mœchæ.Horati⁹ i epiſtolis. calamū & carthas:& ſcrinia poſco:libris legatis Sabinus & Caſſius ſcripſerunt non contineri bibliothecas: neq; ſcrinia:neq; armaria:neq; cætera in qb⁹ libri continentur.fuiſſe ēt ſcrinium unguentorū apothecam docet Pli.ubi ſcribit Alexandrum expugnatis Darii caſtris cœpiſſe ſcrinium unguētorū. Prō p̄ſiſſe.Neronem exæmiſſe a ſcrinio: Ediderat.Fannius iam publicauerat. De ſceleribus.ſcelus genus eſt:cuius ſpecies plures ſunt:ut libido: auaritia:prodigalitas:crudelitas: & uitiorum reliqua: quæ i Nerone fuerunt.Reuoluiſſe:uoluendo inſpexiſſe a principio uſq; ad finem. Secundo.libro. appellatione librorum ſecundum Vlpianum continentur omnia uolumina ſiue in charta ſiue in membrana ſint: ſiue in quauis alia materia. Abiiſſe. euanuiſſe ab imaginatione Fannii. Expauit. extimuit hoc uiſu.

Librorum appellatōe

Illi.Neroni. Et fuit idem. nam mortuus eſt antequam inciperet quartum. Subit miſeratio miſereor:& doleo. Exhauſerit.ſuſtinuerit exanclauerit. Fruſtra:quia opus tanquam imperfectum decidet. Mea mortalitas.ne penitus interea. Mea ſcripta.quæ imperfecta adhuc contineo domi. Iſtis libris:quos in Blatteram componebat:nam libro octauo inquit ſæpe te monui:ut libros:quos uel prote in Blatteram immo pro te & in illum cōpoſuiſti q̄ maturiſſime emitteres. Suppetit.reſtat:& facultatem præſtat:inde ſuppetiæ auxilium. Abolere.interrumpere:de medio tollere: quaſi dicat hoc fiet ſi abſoluerimus inchoata opera.

tres libros abſoluerat ſubtílís:& dílígentes: & latínos:atq; ínter ſermonem:hiſtoríamq; medíos:ac tanto magís relíquos perfícere cupíebat: quanto frequentíus hí lectítabantur.Mihi autem uídetur acerba ſemper & ímmatura mors eorum: quí ímmortale alíquíd parant.nam quí uoluptatíbus deditί quaſi ín díem uíuunt:uíuendí cauſas quotídie finíunt.quí uero poſteros cogítant:& memorıam ſuí operíbus extendunt:hís nulla mors non repēntína eſt:ut quæ ſemper ínchoatum alíquod abrumpat.C.quídem Fannius:quod accídít multo ante p̄ſenſít.Víſus eſt ſíbí per nocturnam quíetem ıacere ín lectulo ſuo compoſítus ín habítu ſtudentís habere ante ſe ſcrínium:íta ut ſolebat:mox ímagínatus uenísſe Neronem:in toro reſedíſſe: prompſíſſe líbrum primum:quē de ſceleríbus eíus edíderat:eumq; ad extremum reuoluíſſe: ídem ín ſecundo ac tertío fecíſſe:tunc abííſſe.expauít: & ſíc ínterpretatus eſt tanquam ídem ſíbí futurus eſſet ſcribendí fínis:quí fuíſſet íllí legendí:& fuit ídem. Quod me recordantem míſeratío ſubít: quātum uígílíarum:quātum laborís exauſerít fruſtra. Occurſant anímo mea mortalítas:mea ſcrípta: Nec dubíto te quoq; eadem cogítatíone terreri p ıſtís quæ ínter manus habes.Proínde dum ſuppetít uíta:enítamur:ut mors q̄ paucíſſíma: quæ abolere poſſít:ínueníat. Vale.

C.Plínius Apollínarí. S.

AMaui. Apollinaris uir doctiſſim⁹ ītellexerat Secūdū ī Thuſculanū ſuū ſeceſſū⁹.quare ſtudio motus amicitiæ:cū audiuiſſet orā thuſco⁹ peſtiferā admonuerat lr̄is ut piculū fugeret:inde Secundus ſcribēdi oblata materia opportuna:& regionis:ī qua rus erat:ſalubritatē: & uillaʒ uniuerſam p mēbra deſcribit. Amaui curā. p̄baui:& amplexus ſum tuā de me diligentiam. Meos.in q̄bus agrū poſſideo:& mihi ob patrociniū caros. Grauis.infeſta:maleſana. q̄ ſit inſalubris apud nullū aliū memini legiſſe. Thuſcorū ora.Strabo lib.v. Thuſci cápos uſq; ad amnē Tyberim poſ- Thuſcorū ora
ſident:quos ad ſolis ortū maxīe fluuius alluit:donec pelagus intret:pte autē ex altera Tyrrheno atq; ſardōico mari ſūt confines:Thuſcorum finis ſub ipſis eſt mōtib⁹:q̄ ex Liguria ī Adriaticū ſinum eos quaq; uerſum īcludūt:a p̄prio autē mari capiūt initiū:atq; Tyberi:Thuſciæ lōgitudinē maximā a Luna uſq; Oſtiaʒ p̄ littus ſtadioꝝ mille duorū & q̄ngēto rum eē dicūt:Polybius uero nō oīa mil- le.cccc.xxx.inquit. Per littus extendit a Macra fluuio uſq; ad Tyberim. Hi. Thuſci:quos ſum⁹ adituri. Receſſerūt poſiti ſunt .uerbum hiſtoricum: & ido- neum. Subiacēt.adhærent:accolæ ſūt

Appēnino.a tranſitu pœnorū dictum Appenni
q̄dā opinant Appenninum: q̄ confutat nus mons
Liui.ab uno uel acri incola iugi eius co gnomētū inditū aſſerens.eſt aūt mons. Italiæ ampliſſimus perpetuis iugis ab al pibus tendēs ad ſiculum fretum:de quo præter Stephanum Claudianus in laudibus Honorii.Quos Appēninum perhibent:tunc eſſe ferebar In cola:q̄ ſiculum porrectus aduſq; Pelorū Finibus ad Ligurū populos amplectitur oēs Italiæ: geminum littus ītringentia longe: V traq; perpetuo diſcriminat æquora tractu.Strabo lib.iii.per ipſam Italiam ex tenditur in longitudinem mons Appenninus ad ſeptem uſq; ſtadiorū milia.latitudo uero eius inæqua- lis.ad Genuam liguſticum emporium rupes appennini coniunguntur alipibus eodem authore libro.v. nam:& Ptolemæus inquit appēnini iuga fere Liguriæ imminent:& ab alpibus incipiunt:deinde uſq; ad Anconā p̄tenduntur:hincq; uerſa dū ad Adriaticum inclinantur uſq; ad montem Garganum ducunt: poſt ad meridiem inclinata in Leucopetra fines hñt.Strabo etiam lib.iiii.uidetur appellare montem ap penninum:qui ab Iſtro diſcriminat Italiam a Germania ſuper Carnos ſcribens appenninum incumbe- re. Saluberrimo.q̄ etiam teſtatur Plini.propter uentum boream:qui cæteris purior:& ſanior eſt. Po nas omnem metum.ſecurus ſis penitus:neq; amplius in ulla re mihi timeas. Temperiem cæli: habent iſta locum narrationis:nam proponit:quæ deſcripturus eſt. Temperiem cæli.aeris æqualitatem: ubi æſtus:non admodum intenditur. Regionis ſitum.loci formam:ſane regio maior eſt q̄ locus. Virg.in Regio
yi.Quæ regio Anchiſen:quis habet locus ſunt qui opinantur regionem a regno dictam:q̄ ſit magnitu dine regni:ſed Pli.cum Italiā in plures regiones diuidat:oñdit hoc non obſeruari:nam:& Tranq. refert diuiſam fuiſſe urbem in regiones:& uicos:& apud Secūdum pro tractu illius partis Thuſciæ:in qua idē rus:& agros habuit intelligatur. Villæ.domus in agris. Amœnitatem.delectationem:amœna dicun Amœna
tur:quæ ſolum amorem præſtant.ſolius uoluptatis plena:quaſi amunia:q̄ nullus fructus exoluitur: un de nullū uectigal pendentes immunes uocantur:ut Varro:& Carminius docent authore Seruio. Ge lidum.plus eſt q̄ frigidum:nam gelu aquas ſiſtit. Myrtos.hanc arborē gaudere littoribus ſatis cōſtat. Myrtus
Seruii teſtimonio:& illo:Littora myrtetis gratiſſima.hēt autē natura p̄cipuam admirationem ſuccorū in myrto:quando ex una oīum olei uiniq; bina genera fiant græcum ei nomen remanet:quo perigrinā eſſe apparet. lege plura apud Pli.lib.xv. cap.xxix.ubi Hermolaus Barbarus uir alias doctiſſimus cum tria myrti genera prodidiſſe Catonem citat pli.cādidā:nigram:coniugalem:coniugulum non coniuga- lem apud Catonem ſcriptum tradit obſeruaſſe.nos tamen in uetuſto Caronis codice coniugalem nō cō iugulum legimus.hinc Pli.ſtatim repetit coniugalem exiſtimo nunc noſtratem dici.illud magis adno- tandum Collumellam lib.xiii.duo myrti genera tantum feciſſe.tanq̄ Cato.uerba ſint aliter accipienda q̄ Pli.ſenſerit:cōiugalem.ſ.myrti albæ:& nigræ epithetum:q̄ eſſet idonea ad cōnubia:& nō tertiū myr- ti genus:nam cōiunctionī p̄erat Venus:cui hæc arbor ſacra:quin & ara uetus fuit Veneri myrteæ: quā murtiā iō appellabant. Alia.arborum ut citrus:cedrus. Lætantur uirent.creſcunt.luxuriant. Tepo re.moderato calore hæc melior lectio q̄ æſtiuo tempore. Nitidiſſimam.fertiliſſimam.egregiam: co- manatem.nitidos enim dicimus uberes:& pingues. Necat.in ſecunda lectione fuit negat ideſt reſpuit. in eundem tamen ſenſum. Non ſæpius.pariter. Vrbe noſtra:aut como.aut Rhoma: nam merito ſe

AMaui curam:& ſolicitudinem tuam: quí cū audiſſes me æſtate Thuſcos meos pe titurum:ne facerem ſuaſiſti: dum putas inſalubris.eſt ſane grauis:& peſtilens ora Tuſco- rum:quæ per littus extenditur.ſed hi p̄cul a marí receſſerunt.quinetiā Appēnino ſaluberrimo mō tium ſubiacent.Atq; adeo ut omnem pro me me- tum ponas:accipe temperiem cæli: regiōis ſitum. Villæ amœnitatē:quæ & tibi auditu:& mihi re- latu iucunda erunt. Cælum eſt hyeme frigidum: & gelidum. Myrtos: oleas: quæque alia eſtiuo tepore lætantur: aſpernatur & reſpuit. laurum tamen patitur: atque etiam nitidiſſimam profert interdum: ſed non ſæpius:quam ſuburbe noſtra

romanū facit:& in auentino lauretum fuit.de quo Pli.lib.xvi.cap.xxx.ſcimus per urbis appellationem ſine/additione alterius uerbi intelligi Romam:quare non uideo cur addiderit noſtra ſi de Roma loquitur:niſi tollatur noſtra:q̄ ét in uno codice manu ſcripto ſublatum uidimus. Clæmentia caloris.tēperies. Auras.leniter ſpirantes uentos:& ſecundæ.apud Ouid.auram in æſtu optari a uenatoribus legimus. Hinc.ob hanc temperiem cæli. Multos.ſi legitur multos ſenſus per ſe mãifeſtus:ſi uero multis ſic ordinanda uerba.hinc uideas ſenes auos:& proauos multis.i.multos hñe auos:& proauos grãdæuos.

Aura

Proauos. añ auos. Iã iuuenū audias fabulas ueteres.iuuenes narrabunt tibi uereres fabulas: quas a maioribus ſuis audiuerūt.qūo quidã rerū ſcriptores putant hiſtorias traditas poſterioribus ante inuentū litterarū. Iam.præterea. Iuuenū.a iuuenibus. Alii coniungūt. iã iuuenū cū præcedentibus legẽtes auos proauoſq; iã iuuenū nō tm̃ puerorum: quod eſt teſtimoniū maioris æuitatis. Illo.in Tuſcos. Alio ſæculo. priſcis tpibus reſpectu mog̃ antiqs ſimiliū:& lõgæ uitæ. Regionis forma. diſpoſitio: & ſitus illius tractus. ingrediť ſecũdam diuiſiõis parte. Imaginare.p̄ſume aio: & phãtaſia. Amphitheatrū.Dion.in re bꝰ Cæſaris.amphitheatrum appellatū eſt:qa circũ quaq; ſedilia habet ſine ſcæna ædificiū ſane cõpactū circum circa: q̄ indicat ipſius uerbi interpretatio: & Secundus exoreſſe mõſtrat:& Suidas refert amphitheatrū dici locum undiq; ſpeculas hñtẽ:theatr̃e pariter fuiſſe rotundū indicat Vitruuius lib.v. & Virg. hemiſtichium:mediaq; in ualle theatri. hãc autẽ autumo dr̃iam iter theatr̃e: & amphitheatrum:q̄ hoc habebat illo amplius circulum exteriorem:qualem cernimus fuiſſe Veronenſi arenæ:adhuc aliqua ex parte ſuperſtitem:quam incolæ alam uocitant.uerumtamen Pli.lib. xxxvi. cap. xv.monſtrat theatrum habuiſſe formam hemicycli:cum refert Curionem theatra duo iuxta feciſſe ampliſſima e ligno cardinum ſingulorum uerſatili ſuſpenſa libramento:in quibus utriſq; ante meridiano ludorum ſpectaculo edito:inter ſeſe auerſis ne inuicem obſtreperent ſcænæ: & repente circumactis ut contra ſtarent incedentibus lignis:& cornibus inter ſe coeuntibus feciſſe amphitheatrum: & gladiatorum ſpectacula edidiſſe:& quæ ſequuntur:nam per hæc etiam colligitur amphitheatri forma corrotunda. Quale.an hoc uerbum reſpicit uariam montium:& ſyluarum faciem:an ad immenſam amplitudinem caueæ:& tunc neceſſe erit quale pro quantum uſurpatum fuiſſe. Rerum natura.deus ipſe. Sola.nam ope humana impoſſibile eſſet tantum ſpacii ædificio complecti. Summa parte ſui.in uertice. Procera.alta. Frequens.copioſa. Varia.diuerſo ferarum genere. Syluæ.minorum arborum ſeruat ad unguem præcepta deſcribendorum locorum:quæ iubent primum attingenda extrinſeca:& circum uicina:deinde id quod intendimus:ut præcipit:& obſeruat Aphthonius in pgymnaſmate arci. Alexãdrinæ. Deſcendunt.pendent:demittuntur:tranſlatum uerbum elegantiſſime:ut uideatur rem in ipſis oculis ponere. Has inter.in medio hag̃ ſyluarū. Nõ cedunt.pares ſunt. Opimam.fertilem:uberẽ. Serius.tardius q̃ alibi. Non minus pari menſura. Percoquunt.ad maturitatem perducũt. His collibus. Latus.ad radices. Contexunt.connectunt.nam inter ſe coniunctæ erant. Faciem. aſpectum: apparentiam:nam etiam de rebus inanimis dicitur:ut Virg.de mari.quibus aſpera quondam Viſa maris facies:& Tacitus lib.xiiii.aliam fere littore faciem:& in legione facies:quæ & frons.deniq; Gelliꝰ ſcribit faciem eſſe oẽm formã:& modũ factutáq; quãdam totius corporis a faciendo dictã:unde errare:q̄ faciem hoīs eẽ putant os tantũ:& genas:& oculos:& nõ ſolũ in hoīum corporibus: ſed ét in rerũ cuiuſq; modi faciem dici:nã montis:& cæli:& maris facies ſi opportune dicať:probe diciť:Marcellus tamẽ exẽplis nititur monſtrare faciem eſſe oris ſpeciem:& Cor.Celſus ita faciem terminauit.facies futurã habet maximũ quæ a tpe incipiens per medios oculos nareſq; trãſuerſa puenit ad alterum tp̄s.at Ariſto. lib.i. de aĩalibus.Faciem inquit partem eam nominamus dumtaxat in homine quæ caluæ ſubiecta eſt. nam piſcis aut bouis faciem dicere non ſolemus. Margine imo.a radice.dicitur etiam fœminino genere ab authoribus probatis. Arbuſta.paruæ arbores maritandis uiribus opportune. Campi frumentarii. reſumpſit idem uerbum ornatus:& maioris euidentiæ cauſa:ſic Virg.ſequiť pulcherrimus Aſtur:Aſtur

Amphitheatrum

Theatrum

Facies

necat.Aeſtatis mira clæmẽtia:ſemper aer ſpiritu aliquo mouet:frequẽtius tñ auras: q̃ uentos hẽt. Hinc ſenes multos uideas auos: pauoſq;.Iam iuuenum:audias fabulas ueteres:ſermoneſq; maiorũ. cum ueneris illo: putes te alio ſæculo natum. Regionis forma pulcherrima.imaginare amphitheatrum aliquod imenſum:& quale ſola rerũ natura poſſit effingere.lata:& diffuſa planities mõtibus cingiť.Mõtes ſumma ſui parte procera nemora:& antiqua habẽt,frequẽs ibi & uaria uenatio.Inde crebræ ſyluæ cum monte ipſo deſcendũt has inter pingues:terreniq; colles (neq;.n. facile uſq̃ ſaxum:etiã ſi queratur: occurrit) planiſſimis cãpis fertilitate nõ cedunt:opimãq; meſſem ſerius tantum:ſed nõ minus percoquunt. ſub his per latus omne uineæ porriguntur:unamq; faciem lõge:lateq; contexunt:quarum a fine: imoq; quam ſi margine arbuſta naſcuntur:prata inde:campiq;

equo fidens.præposuit prata cãpis exẽplo Catoniano in re rustica. Ingẽtes.robusti:ualẽtissimi. Perfringunt.proscindunt. Cum primũ prosecaꝰ:cum primum rumpiꝰ:quod fit æquinoctio uerno in frigidioribus locis densa terra:q̃ soluta:pingui q̃ macra.Pli.li.xviii.cap.xix.ubi mltas alʒ rõnes ꝓscindẽdi adducit:monet altum & graue solum etiã moueri hyeme.legitur alias. Proscinditur. nã Col.Pli.Pallas Proscindi
dius cum primum campus aratro rumpitur:ꝓscindi appellant. Nono sulco.nona aratione.Plinii uerba sunt ad hoc q̃ opportuna.quarto seri sulco Vir.existimaꝰ uoluisse:cum dixit optimam esse segetem q̃ bis solẽ:bis frigora sensisset. spisius solum sicut plærunq; in Italia quinto sulco seri melius est:in Tuscis uero nono. Pra Pratum
ta.agricolis necessarius prati cultus: cui ueteres primas in agricolatiõe partes tribuerunt:nomen quoq; indiderũt ab eo:q̃ protinus esset paratum ad fructum dãdum:nec magnum laborem desideraret: huius duo genera siccaneum & riguum: siccaneum q̃ suapte natura succoso solo gignit fœnum:riguum:quod aquis irrigaꝰ:de quo nunc loquitur. Gẽmea.lucida propter flores. an propter interlabentes riuulos: q̃bus numerare lapillos possẽs. Trifoliũ. herba notissima a tribus foliis dicta:pratis conueniens.Pli.herba optima in prato trifolii. Molles.recentes.succosas. Nouas.non duras:& uetustate a siccitate exangues. Peremnibus. perpetuis: nam peremne ex per & amne componitur. alii a per & anno deductũ opinanꝰ. Palus nulla. nã Columella authore cãpus ubi pratum fieri libet: neq; concaue positionis: neq; collis prærupti esse debet:ille ne collectam diutius contineat aquam:hic ne statim præcipitem

Campi:quos non nisi ingentes boues: & fortissima aratra perfringunt: tãtis glebis tenacissimum solum cum primum prosecatur assurgit: ut demũ nono sulco perdometur.Prata florida: & gẽmea: trifolium: aliasq; herbas teneras: semperq; molles:& quasi nouas alunt. Cuncta enim peremnibus riuis nutriuntur. ibi aquæ plurimum: palus nulla:quia deuexa terra quicquid liquoris accipit:nec absorbuit:effundit in Tyberim. medios ille agros secat nauium patiens: omnisq; fruges deuehit in urbem: hyeme duntaxat: & uere: æstate summittitur:immensiq; fluminis nomen arenti alueo deserit:autumno reassumit. Magnam capies uoluptatem:si hunc regionis situm ex monte prospexeris. Neq; enim terras tibi: sed formã aliquã ad eximiam pulchritudinẽ pictam uideberis cernere:ea uarietate:ea descriptione quocunq; inciderint oculi reficiunt. Villa in colle imo sita pro-

fondat. potest tamen mediocriter accliuis: si aut pinguis est:aut riguus ager pratum fieri: at planicies maxime talis probaꝰ:quæ exigue prona nõ patiꝰ diutius himbres:aut influentes riuos ĩmorari:quippe aquaꝝ abundantia:atq; penuria graminibus æque est exitio. Tyberim.Tyberis fluuius cæterorũ omnium princeps & imperator a solis ortu maxime Thuscos alluens:ex appẽnino autem defluit: pluribus uero augetur amnibus:partimq; per Ethruriam excurrit:deinceps ipsam disterminans primum ab illa diuidit Vmbriã:postea Sabinos & Latinos Romæ ad littus usq; finitimos.hæc Strabo:& Dionysius:sed longe melius & latius senior Pli.cuius uerba:q̃a multũ ad rem nostram faciunt:nõ erit importunum recitare. Tyberis antea Tybris inquit appellatus:& prius Albula:e media fere longitudine Appẽnini:finibus Aretinorum profluit tenuis primo:nec nisi piscinis corriuatus:emissusq; nauigabilis: sicuti Tinnia & Glanis influentes in eum nouennoꝝ ita conceptu dieꝝ:si non adiuuent himbres: sed Tyberis ꝓpter aspera & confragosa nec sic quidem præterq̃ trabibus uerius q̃ ratibus longe meabilis ferꝰ.p.c.L.M.d. nõ procul Tiferno.Perusia:& Ocriculo:Ethruriã ab Vmbris:& Sabinis:mox citra.xiii.M.p.urbis Veiẽtem agrum a Crustumino:dein Fidenate:Latinũq; a Vaticano dirimens: sed intra Tinniam & Glanim duobus &.xl.fluuiis auctus:præcipuis aũt Nare & Aniene:qui & ipse nauigabilis:Latium includit a tergo:nec minus tñ aquis ac tot fontibus in urbem perductis:& ideo quãlibet magnarum nauium ex Italo mari capax in toto orbe nascentiũ mercator placidissimus: & quæ sequunꝰ apud eundẽ libro tertio capite quinto. Secat medios agros:fluit per mediam planiciem. Fruges.Pli.facit duo genera frugum frumenta.s.& legumina:inter frumentum:milium:pannicum:& similia recensens.a Columella frugifere arbores dicuntur ut oleæ:Iulianus de uerboꝝ fig.rettulit frugem pro reditu appellari nõ solum pro frumentis aut leguminibus:ueꝝ etiam q̃ ex uino:uel ex siluis ceduis:cretifodinis:lapidicinis capiꝰ:a frumine.i.ab eminente sub mento gutturis parte nomen traxisse Seruius credidit:Donatus a fruẽdo:q̃ his fruamur:& fruor a frumine:quã sentẽtiam prior Varro dixerat.frux frugis declinauit antiquitas Festo tradẽte. Vrbẽ.Romã. Submittiꝰ.decrescit. Deserit.deponit:ad tempus perdit. Arenti alueo.sicco recœptaculo fluminis. Reassumit.iteꝝ dicitur flumen cũ incipit fluere plenior. Situm.positũ: typũ: Fruges
Formam.modulum faberrime compactum. Varietate.quæ si decora fuerit multum afficit:& tenet. Descriptione.conuenienti positura coloꝝ. Inciderint.respexerint:se cõtulerint. Reficiuntur.reparantur.instaurantur longo conspectu Villa.domus in agro.nunc accedit ad tertiã propositionis partẽ:supra.n.pollicitus se descriptuꝝ uillæ amœnitatẽ. Imo colle.radice collis. Quasi ex summo tanq̃

ſi eſſet in uertice ſita. Proſpicit.in longum ſpeculatur:& proſpectum habet.q̄ eſt hominum uenuſte ad rem iuandam tranſtulit. Senſim.paulatim. Fallente.ita molli & accliuo:quem conſcendentes non intelligant:ut ne quidem cliuus eſſe uideatur. Conſurgit.ſimul cum colle eleuatur. Non putes. propter facilitatem. Aſcendiſſe.peruenisſe in editum. Longius.non tergo imminentem:ſed procul.comparatiuum pro poſitiuo:q̄ ſubinde apud idoneos reperitur. Accipit ab hoc auras.affiatur uilla leni uẽto ab appennino. Quamlibet ſereno.quantumlibet:perinde ac diceret: alibi pigro & quieſcente aere: hic molliter agitatur:q̄ maxime ſalubre & exoptatum in æſtu. Acres.uehementes:moleſtas. Infractas.debilitatas. Virgi. Turnus ut ifractos aduerſo marte Latinos. Spacio ipſo.quia remota eſt uilla ad Appennino unde uenti excitantur: nam quo ex propinquiore loco ſpirant: eo fortiores ſunt. Magna ſui parte:ideſt fere tota ad meridiem eſt expoſita: qui uillæ ſitus maxime probatur. Hybernum. reſume ſolem & ſpectat. Maturius.ante horam ſextam. Inuitat. allici at incolam ad apricandum in ſole hyemali:qui diffundebatur in porticum latam & reſpectu amplitudinis longam.

ſpícit quaſi ex ſummo íta leníter: & ſenſím clíuo fallente conſurgít: ut cum aſcendere te non putes:ſentías aſcendíſſe. A tergo Appennínum: ſed longíus habet. Accípít ab hoc auras quanlíbet ſereno:& placído díe:non tamen acres: & ímmodícas: ſed ſpacío ípſo laſſas: & ínfractas. magna ſuí parte meridíem ſpectat: æſtíuumq̄ ſolem ab hora ſexta:hybernum alíquanto maturíus: quaſí ínuítat ín porticum latam: & pro modo longam. multa ín hac membra: Atríum etíam ex more ueterum ante porticum: xyſtus concíſus ín plurímas ſpecíes: díſtínctuſque buxo: demíſſus: índe pronuſque puluínus:cuí beſtíarum effígíes ínuícem aduerſas buxus ínſcripſit. Achantus ín pla-

Membrū

Modo.menſura:proportione latitudinis. Membra. partes domus Apuleius libro.vii. Ianuæ clauſtra ſedulo explorauerat & ipſa membra:ĩ quis omne patrimonium condi ſolebat: curioſe perſpexerat. In hac porticu: per quam ad illa membra ibatur. Atrium.locus ianuis proximus:de quo ſupra. More ueterum: extructum ad imitationem antiquorum. Porticum.iam prædictam. Xyſtus.locus conſitus arboribus ĩ plurima ſpecies: non animalium modo:ſed nauium & aliarum rerum diſtinctus conciſuſq̄. Conciſus.legitur etiam cõfiſſus:placet prior ſcriptura.

Buxus

Buxo.buxus magnitudine nõ excellit:folio myrto ſimilis: naſcit̃ ſecundũ Theophraſtum locis algentibus atq̄ aſperis:Pli.authore amat frigida:& aprica: quippe Olympus macedonicus frigidus eſt:& in eo gignitur:maxima autem pulcherrimaq̄ in Corſica eſt:procera enim craſſitudineq̄ cæteris longe præſtantior.referente Seruio buxum etiam neutro genere profertur pro arbore.

Puluinus

Puluinus.ſedes mollis.M. Tullius de oratore. afferri iuſſit puluinos: & omnes in ſuis ſedibus ſederunt. Iuuena.& de puluino ſurgat equeſtri. fiebat autem puluinus ex terra tumulus:ſiue ſaxo:uel ramento:ul'pluma aut tomento:poſtremis tela uel corio circũſitis: nã Varro in re ruſtica ſcribit neceſſe fieri puluinos in uiolariis:& Palladius inquit caulis cliuis delectatur:& ideo ponendæ ſunt plantæ per puluinos:ideſt eminentes tumulos arearum. Columella libro.xii. puluinis poſitæ alii ſpicæ minus infeſtantur hyemis aquis:& ſexto pro eminentiore parte arearum: in primo uero pro inſtrumento: quo parietum & ſoli iuncturæ fibulantur. Seruius ait durior arena:quæ remeantibus fluctibus & euntibus denſatur & in modum ſaxi dureſcit a nautis puluinus uocatur:a Virgi. dorſum:q̄ uidetur ſignificaſſe Vitruuius de ſtructuris in aqua faciendis ſcribens quomodo puluinus q̄ firmiſſime ſtruatur: ſed libro primo ubi columnas puluinatas nominat:columnas intelligit:quibus ſubeſt puluinus marmoreus: nam decimo minoré columnam:cui ſuperſit altera:chelonium ſiue puluinum appellat: Tranquillus ſcribit puluino iniecto ſpiritum Tiberio introcluſum. pro lectica ſiue ſede ex plumis Seneca ad Martiam uſurpauit. equeſtri inſidens ſtatuæ in ſacra uia celeberrimo loco Chlœlia exprobat iuuenibus noſtris puluinum aſcendentibus:in ea illos urbe ſic ingredi:in qua etiã fœminas equo donauimus:cuius diminutiuo puluillo p lecto & ceruicali utitur Apuleius. dii boni:fatur:qualis ille quãq̄ præclarus apparat9:quatuor eunuchi confeſtim puluillis cõpluribus uentoſe tumentibus pluma delicata terreſtem nobis concubitum præſtruunt:ſed & ſtragula ueſte auro:& murice tyrio depicta ꝑbe cõſternunt: ac deſup breuibus admodũ: ſed ſatis copioſis puluillis:aliis nimis modicis:q̄s maxillas & ceruices ðlicatæ mulieris ſuffulcire cõſueuerũt:ſuperſtruunt puluinaria ꝑ lectis:q̄ ſterni diis ĩ tẽplis ſolebant paſſim occurrunt apud hiſtoricos:Li.

Puluillus

Puluinaria

curatum lectiſternium:& per triduum habitũ decemuiris ſacrorum curantibus:& puluinaria in cõſpectu fuere Ioui:& Iunoni unum:alterum Neptuno & Mineruæ. Inuicem aduerſas. ex oppoſito:inter ſe.

Acanthus

Buxus inſcripſit. buxus habet inſcriptas nã inciſæ ſunt in buxo. Acanthus. herba topiaria audi libro uigeſimoſecundo Pli. acanthus eſt topiaria & urbana herba elato longoq̄ folio:crepidines marginum: adſurgentiumq̄ puluinorum toros ueſtiẽs:duo genera eius ſunt aculeatum & criſpum: quod breuius: alterum lene:quod aliqui pedoroton uocant: alii melamphylum: ſemper frondet ſi Virgilio in Georgicis credimus: in Bucolicis ſemper ridere ſcripſit. Seruius modo herbam: modo arborem: interdum

uirgultum uocat:in ueſtibus deſcribebatur. Acanthus inſuper oppidi nomen libyæ:uel Macedoniæ.uel utriuſq;.authores habeo Thucydidem.Strabonem.Liuium:Pli.Hammonium:Diodorus tamen Acantham in Libya ſi fidus eſt interpres nominat. Mollis.tenellus:topiarius. Plano.humili loco. Ambulatio.locus ad ſpaciandum conſtructus:qui Iuliano tradente arboribus infœcundis fere ueſtiebatur: nã .ff.vii.inquit.ſi forte uoluptuariũ fuerit prædiũ.uiridia:uel geſtationes : uel deambulationes arboribus infructuoſis opacas atq; amœnas habens non debet deiicere. Columella libro primo.ambulationes meridionali æquinoctiali ſubiectæ ſint:ut & hyeme plurimum ſolis & æſtate minimum recipiant.ampliſſimas:& ornatiſſimas ambulatiões ſub dio collocari præcipit Vitruuius:& modum libro quinto explicat.dictæ ſunt ambulationes quaſi circuitiones:Flauius tamẽ Vegetius ambulare pro exercere dixit. in menſe tam equites q̃ pedites educãtur ambulatum hoc enim uerbo:hoc exercitii genus nominãt.libro tertio ſimpliciter pro ire poſuit:& Cato ĩ re ruſtica ambulare naues dixit. Varro melius familiam feriatam ambulare.cum deſidet. Viridibus. arboribus ſemper uirentibus. uiridia cum pro adiectiuo accipiuntur genitiuum in ium faciunt ut uiridium pratorum:cum uero ipſam loci uiriditatem ſignificare uolumus uiridioq; dicimus: ut formoſa facies uiridiorum.hæc Macrobius libro primo:ex quibus conſtat:& Vitruuio libro ſexto ac Secũdo circa finem huius epiſtolæ uiridia etiam dici:quæ interdum a probatis uiridiaria appellãtur: ea Iabolenus eſſe ſcribit loca uirentibus arboribus conſita:& Paulus de ſignificatione uerboꝝ:uiridaria duntaxat ad uoluptatem reſpõdet:quinimmo.M.Tullius Viridaria:colles ſteriles:& ſola gratos uoluptate refert: & Vlpianus de fondo inſtructo uiridarios uocat ſeruos præpoſitos ad curam uiridiorum. Preſſis.denſis. mutilatis. Tonſis.mangonizatis.concifis. Varie.in diuerſas effigies. Ab his poſt hæc conſequitur. Geſtatio.Media inter arbores. In modum Circi.ad ſimilitudinem & formam Circi:qui erat locus ſpacii oblongi muris ſeptus hinc inde extructis gradibus.in eius principio carceres:& mœta.unde ſigno dato emittebantur equi:qui cum ad ſummum peruenieſſent circumacti mœtam recurrebant ad priorem. hic erat finis curſus.Circum Maximum Tarquinius inter auentinum & Pallantium extruxit in longitudinem trium ſtadiorum:in latitudinem uero quattuor iugerum Dionyſio libro tertio ſuarum antiquitatum referente:ubi latius & melius q̃ uſquam uiderim Circi forma deſcribitur. priora ſumpſimus ex Liuio:Varrone:& Iuuenale. Humiles.nanas. Retentas.ne altius excreſcerent. Manu.arte:data opera. Maceria.pariete. Liuius libro.iii.ſecũdi belli punici gladium in publicum trans maceriam orti abiecit. Terentius:atq; hanc in orto maceriem iube dirrui. Seruius maceriæ:quibus uineta clauduntur fiũt de ſiccis lapidibus. Palladius libro primo:luto:& lapide excitari marias tradit:plæriq; tamẽ ſine luto cõgeſta in ordinem ſaxa componunt.pro pariete abſolute Columella libro nono accepit. Cato maceriam ex calce:cementis:filice fieri docet. Varro ſæpimentum eſſe maceriam dixit:cuius ſpecies quattuor: qd' fit ex lapide:ut in agro Tuſculano:q; de lateribus coctilibus:ut in agro Sabino:q; ex terra & lapillis compoſitis informe:ut in Hiſpania:& in agro Tarẽtino.pro maceratione uſurpauit Afranius Marcello tradente. Gradata.quia per gradus quoſdam ſurgit. Subtrahit.abſcondit ab oculis ne uideatur eſſe ulla maceries. Natura:per ſe:non arte ſicut iam prædicta:nam erat ſiccum. Viſendum. laudabile: admirandum. Excurrit.eminet extra porrigitur. Porticus.iam prædictæ. Valuis.ab oſtiis. Videt.triclinium.tanta gratia fuiſſe diſpoſita monſtrat omnia domus membra:ut ſingulis ſenſum uidendi præbeat. Xyſtum.repete in præcedentibus. Feneſtris. a feneſtris triclinii. Profilit. excurrit. Adiacentis. propinqui:commendat enim triclinium ab aſpectu uario. Hipprodromi.cuius formã mox Secundus exprimit:erat autem locus rectus : qui intrantibus ſtatim ſe offerebat hinc inde arboribus conſitus : ad curſum & agitatione equorum inſtructus:ſicut ipſa uocabuli interpretatio oſtendit.de quo Sidonius libro Secundo:& Hom.xxiiii.plura:quædam Philoſtratus.v.hippodromi Martia.libro.xii.meminit. Puluereumq; fugax hippodromon ungula plaudit.at peridromus fiebat in ædificiis ſuperne in circuitu: ut legimus apud Herodianum peridromum pleno amphitheatro exædificatum Commõ fuiſſe:per quem decurrere in orbem poſſet:ne cominus cum beſtiis pugnans periclitaret: ſed ſuperne ac de tuto loco tela iaciendo iaculandi potius ſciẽtiam q̃ fortitudinem oſtentaret. Diæta.ſuper qua dictione prædictis illud addam diætas calefieri igni ſolitas authore Vlpiano libro.ff.xxxii.lignis inquit legatis:q; conburẽdi cauſa paratum eſt ſiue ad balinei calefactionẽ:ſiue diætarum hypocauſtaꝝ cõtineri ſcripſit. Offilius.

Ambulatio

Ambulare

Viridia

Viridaria
Viridarii

Circi forma

Maceria

Hippodromus
Peridromus

Diæta

Labrum

Labellum

Podium

Podia

Siphunculus

Apodyterium Spoliatorium

parum recedit:cíngit areolam:quæ quattuor platanís ínumbrat. ínter has marmoreo labro aqua exundat: circumiectaſque platanos: & ſubiecta platanís leni aſpergíne fouet. Eſt ín hac dícta dormítorium cubículum :quod díem:clamorem: ſonumq; excludit : iunctaq; quotidíana amícorum cœnatío. Areolam íllam porticus alía: eademque omnía:quæ porticus aſpícit. Eſt:& alíud cubículum a proxíma platano uíríde:& umbroſum marmore exculptum podío tenus:nec cedit gr̃æ marmoris ramos: ínſídenteſq; ramís aues ímitata pictura : cuí ſubeſt fontículus: ín hoc fonte crater: circa ſíphunculí plures míſcét iucundíſſímũ murmur. In cornu porticus ampliſſimũ cubículũ triclínio occurrit. Alíis feneſtrís xyſtum:alíis deſpícit pratum: Sed ante píſcína quæ feneſtrís ſeruit: ac ſubíacet: ſtrepítu: uíſuq; íucunda. nam ex edíto deſílíens aqua ſuſcepta marmore albeſcit. Idé cubiculũ hyeme tepíſſidíſſímũ: quía plurímo ſole pfundít. Coheret Hypocauſton: & ſi díes nubílus ímíſſo uapore ſolís uicẽ ſupplet. Inde Apodyteríõ balínei laxũ: & hílare excípít cella frígídaría: í

Recedit. ſita eſt. Parum. non procul. Areolam. ſpacium terrenum ut plurimũ quadratum ſub dio. Exundat. exuberat in ſecunda lectione fuerat exudant. Labro. uaſe. Papinius in deſcriptione balinei ethruſci. argento felix propellitur unda. Argentoq; cadit: labriſq; nitentibus inſtar: Cato labrũ uinaticum: & aquarium dixit: & Vitruuius labrum in balineis ſub limine faciundum præcipit. Columella diminutiuo utens: quod etiam nunc uulgo uſurpant: cenſet in labello muſtum de ſeria ſumi: qui libro decimotertio capitulo de oleo conficiendo labrorum plures ſpecies deſcribit: nam aliud rotundum: aliud quadratum: & plumbeum: aliud fictile: treſq; labrorum ordines in cella uinaria locat: ut unus ſit primæ notæ: alter ſecũdæ: tertius tertiæ. Cæſar in commentariis pro limbo & extremitate ſumpſiſſe uidetur. cornua inquit ſtudioſe conquiſita ab labris argento circumcludunt.

Subiecta. loca. Leni aſpergine. modica irroratione. Fouet. alit: fiſtulæ: & canales: & crateres: & ſi qua ſunt alia ad aquas ſalientes neceſſaria magis domus portio ſecundum Vlpianum q̃ domus inſtrumenta ſunt. Cubiculum dormitorium. thalamus ſomnum prouocans.

Diem. lucem. Excludit: non ſentit.

Quotidiana amicorum. familiarium & domeſticorum amicorum. Areolam illam. in qua ſunt platani. Quæ porticus. illa ſuperior lata: & pro modo lõga.

A proxima platano. ſurgens iuxta platanum. Viride. & umbroſum. ob uicinitatem platani. Marmore exculptum. cuius paries marmoreus uariis figuris exculptus eſt. Podio tenus. præpoſitio tenus poſtponit̃ caſui ſuo. & genitiuo: interdum accuſatiuo: ut plurimum ablatiuo conſtruitur. podium autem locus extra ædificium porrectus: unde ſpectamus ſi quid foris fiat: huius crebra mentio apud Vitruuium: nam libro ſecundo podium circa ædem faciẽdum. &. vi. columnas in podio poſitas ſcribit. Spartianus uictoriam ictam decidiſſe de podio: & humi proſtratam: ſed præcipuus locus erat in theatro: cui inhærebat imperator: uel ſenatores ludos ſpectantes: quare nobiles indicare uolens ſatyricus dixit omnibus ad podium ſpectantibus: Tranquillus. cæterum accubás Nero primum paruis foraminibus. deinde toto podio adaperto ſpectare conſueuerat: ſub eo præcipue retia fuiſſe arcendis feris: nodata ſuccinis: & podium protegentia author eſt Plinius libro. xxxyii. pro paruo ſæpimine ſurgente a tabulato uidetur accœpiſſe Palladius cum de apum caſtris præcipit podia ternis pedibus alta excitanda teſtaceo & albario opere leuigata inter ea loca: quæ muniri mandat. at podia fœminino genere funis eſt quo tenditur uelum: niſi Seruius fallitur. Nec cedit. ordo: nec pictura imitata ramos & aues inſidentes ramis cedit gratiæ marmoris. ideſt tantam elegantiam habet & dignitatem: q̃ imagines marmoreæ: nam utraque res laudabilis erat. Aues inſidentes. depictæ aues: quæ ramis inſidere uidebantur. Crater. marmoreum uas in formam crateris ampliſſimi: ut aſſolet fieri in fontibus elegantioribus. Siphunculi. canales: fiſtulæ æreæ ſiue ex alia materia: per quas aqua effluit a cratere: mox enim dicet aquam e ſiphunclis exilire: ſiphones alii appellant ut Celſus: & Plinius libro ſecundo. Iuuenalis tranſlatiue pro mulieri urina emiſſa a uuluis uſurpauit. Cornu. flexura: an magis extremo: ſicut acierum extremitates cornua dicimus. Occurrit. prope ſurgit. Deſpicit. cubiculum illud ab eminentiori loco. Piſcina. natatoria eſt. Feneſtris ſeruit. oblectat intuentes a feneſtris. Strepitu. murmure ingredientis aquæ. Edito. ab alto loco. Marmore. piſcina ſtrata & circundata marmore. Albeſcit. ſpumeſcit: minus placet ſi referatur ad candorem marmoris. Cubiculum. ampliſſimum. Tepidiſſimum. eſt apricum. Hypocauſtum. locus concameratus ante præfurnium: per quem cubicula hodie quoq; calefieri ſolent. Nubilus. ſit: & per id frigidus. Apodyterium. in quo loturi ueſtes deponebant. nam ἀποδύω ſignificat exuo. M. Tullius ad Quintum fratrem: inde apodyterio nihil altius: nihil muſcoſius: & alibi in balneariis hypocauſta in alterę apodyterii angulũ promoui: latine ſpoliatoriũ dici ſolet. Laxũ. amplum: capax. Excipit: ſequit̃: & cõiuncta eſt. Frigidaria. aquæ frigidæ: q̃

qua baptiſterium amplũ:atq; opacũ. Si natare la tius:aut tepidius uelis in area piſcina eſt. In proxi mo puteus ex quo poſſis rurſus aſtringi:ſi pœnite at teporis:frigidariæ cellę cõnectit media:cui ſol benigniſſime preſto eſt: caldariæ magis: ꝓminẽt enim in hac tres diſceſſiõcs:duæ in ſole:tertia a ſo le longius:a luce non longius. Apodyterio ſuper poſitũ é Sphæriſterion:quod plura genera exer citationis:pluriſq; circulos capit. Nec ꝓcul a bali neo ſcalæ:quæ in cryptoporticũ ferunt: prius ad di ætas tres:harum alia areolæ illi: in qua platani quattuor:alia prato:alia uineis iminet: diuerſaſq; cæli partis ut proſpectus habet. In ſumma cry ptop orticu cubiculũ:ex ipſa cryptoporticu exci ſum: quod hippodromũ: uineas:montes intuet. Iungit cubiculum obuiũ ſoli maxime hyberno. Hinc orit diæta:quæ uillæ hippodromum adne ctit. Hæc facies:hic uiſus a fronte:a latere. æſtiua cryptoporticus in ædito poſita:qua non aſpicere uineas:ſed tangere uidetur. In media triclinium ſa luberrimũ:afflatum ex Appenninis uallibus acci pit. Poſt latiſſimis feneſtris uineas: ualuis æque uineas:ſed ꝑ cryptoporticum quaſi admittit. A la tere triclinii:qđ feneſtris caret: ſcalæ cõuiuio uti lia ſecretiore aditu ſuggerunt. In fine cubiculum: cui non minus iucundũ ꝓſpectũ cryptoporticus ipſa:q̃ uineæ ꝓbent. Subeſt cryptoporticus ſub terraneæ ſimilis:æſtate incluſo frigore riget: con tentaq; aere ſuo:nec deſiderat auras:nec admittit: poſt utrãq; cryptoporticũ unde triclinio deſinit. incipit porticus ante mediũ dié hyberna: ĩclina to die æſtiua:hac adeunt dietæ duæ:quarũ in alte ra cubicula q̃ttuor:altera tria:ut circũierit ſol:aut ſole utunt:aut umbra. hanc diſpõnẽ amœnitatẽq; tectorũ lõge: lateq; ꝓcedit hippodromus. medius pateſcit: ſtatimq; intrantiũ oculis totus offertur: platanis circuit:illæ hedera ueſtiunt: utq; ſũmæ ſuis:ita imæ alienis frõdibus uirẽt. Hedera trun cũ:& ramos ꝓrrat:uicinaſq; platanos trãſitu ſuo copulat. Has buxus iteriacet. Exteriores buxos circũuenit laurus:umbræq; platanorũ ſuã cõfert. Rectus hic hippodromi limes in extrema parte

reſtringebãtur corpora. iam notauimus in balneo fuiſſe tres cellas frigidariã. tepi dariam:caldariam. Baptiſterium. laua crum. Latius. maiori ſpacio:& liberio ri. Tepidius. quia piſcina fuerat expoſi ta ſoli. Aſtringi. refrigerari: nã calore laxantur corpora: frigore contrahunt.

Media. tepidaria cella:quæ media erat inter frigidariam & caldariam: & ſitu & qualitate. Benigniſſime eſt præſto. ami cus & expoſitus ſtatim tepefacere. Cal dariæ magis ſed cellæ caldariæ magis eſt præſto:& uehemẽs. Prominent. excur runt. Diſceſſiones duæ. quibus apricat in ſole. legit etiã deſcenſiones: ſed placet prior ſcriptura. Tertia. diſceſſio. nõ eſt in ſole:tñ nõ in obſcuro. Sphæriſteriũ. repete a nobis prænotata. Circulos. ro tunda mẽbra:unde nomẽ inditũ demon ſtrat:nã ſphæra rotunditas ẽ. Crypto porticũ. occultã a ſole porticũ. Prius. fe runt hæ ſcalæ. Alia. una triũ diætarũ.

Platani q̃ttuor. cõſitæ fuerãt. Habet. una quæq; illarũ diætarũ. Vt ꝓſpectus. ut hẽt diuerſos ꝓſpectus. In ſumma. in capite. Iungit. annexũ eſt cubiculo in ſũ ma cryptoporticu. Obuium expoſitum.

Adnectit. copulat: niſi. n. fuiſſet hæc diæ ta hippodromus uidebat diſiũctus a uil la & ædificiis. Facies. eſt. criptoporticui hibernæ: nã ſequit. Aeſtiua. ſtructa ad arcendos æſtus:& ideo ĩ edito poſita: ut facile poſſit auras recipere & trãſmittere

Tãgere:ꝓp uicinitatẽ. Media. crypto porticu. Saluberrimũ. qa uẽtilat auris ex appẽnino ſaluberrimis. Poſt. retro.

Per cryptoporticũ. qa illud tricliniũ in tercurrebat ꝑ mediã cryptoporticũ. Cõ uiuio utilia. dapes: totã deniq; menſam.

Secretiore aditu. legit etiã ambitu: ꝙ nõ diſplicet:ut inſtar cochleæ fuiſſe ĩtel ligamus eas ſcalas:quales nũc interdum uidem⁹ cõſtrui. In fine. cryptoporticus calce. Subeſt. æſtiuæ cryptoporticui.

Subterraneæ ſil'is. tanq̃ effoſſa. Riget. alget: friget. Suo. frigido & immoto.

Vtranq;. ſuperioré:& iferioré. Tricli niũ. aliud. Hyberna. frigida. Hac por ticu. Cubicula. diurna: nã in diæta de die uerſabat antiquitas. Aut ſole. alia cu bicula modo ſole: alia umbra utebant: ꝓut ſol ſe reuoluebat: uerbi cã quæ erãt expoſita oriẽti ſolẽ matutinũ excipiebãt: quæ auſtro meridianũ:quæ occidẽti oc ciduũ. Longe. qa in longitudiné excur rebat. Late. qa in latitudiné ꝑ portiõe

lõgitudinis. Præcedit. in cõſpectu eſt. Medius pateſcit. a lateribus arboribus ſeptus uiã patentẽ. in me dio oſtẽdit. Totus. qa ad lineã dirrectus. Circuit: munitur. Illæ. platani. Summæ. in cacumine & ra mis. nam platanũ ſcribit Cice. comparatã ad opacãdũ locũ ramis patulis. Imæ in trunco. Alienis. he deraceis. Et etiam. Ramos. platanorum. Copulat. connectit. adiungit ad inuicem. Interiacet. has

sita in medio platanorum.dixit autem iacet:quia humilis buxus. Confert.miſcet. Hemicyclo. ſemicirculo circa reflexum mœtarum. Frangitur.interrumpitur. Faciem.aſpectum. Mutat.diuerſitate arborum. Cupreſſis.arbor notiſſima cupreſſus:de qua Cato:Varro:Theophraſtus:& plura Pli.lib.xvi. Nigrior.nam habet hæc arbor folia ſpiſſa & nigrentia. Interioribus.minoribus. Plures.circuli.nã ſtatim ſequitur finito illo multipliciq; curuamine. Puriſſimum diem.lucidiſſimam lucem: nam interiores circuli conſtabãt roſariis:per quæ facile ſol admittitur: ſequitur enim inde roſas offert. Vmbrarum frigus: q̃ fit per cupreſſos conſitas in exterioribus circulis. Limiti in agro ꝓprie limes dicitur:de quo ſupra. Redditur.in rectum dirigit̃.reſpicit q̃ iã antea dixerat: rectum.ſ.hippodromi limitem. Vnĩ.limiti redditur: ſed pluribus.

hemicyclo frangítur:mutatq; facié: cupreſſis ambít̃:& tegítur:denſíore umbra opatíor:nígríorq;: ínterioríbus círculís (ſunt enim plures) puríſſimum dié recípit.índe roſas offert:umbrarũq; frígus non íngrato ſole díſtínguit. Fínito uarío íllo: multíplícíq; curuamíne recto límítí redditur:nec huíc uní.nã uíæ plures ítercedentíbus buxís díuíduntur.alíbí pratulũ:alíbí ípſa buxus íteruenít ín formas míle deſcrípta:lítterís íterdũ: quæ mõ nomen dñí:mõ artífícís dícunt: alternís metulæ exurgunt:alternís ínſerta ſunt poma: & í ope urbaníſſimo ſubíta uelut íllatí rurís ímítatío mediũ ín ſpacíũ:breuíorıbus utríq; platanís adornat̃. poſt has Achantus hínc índe lubrícus:& flexuoſus. deínde plures fíguræ:pluraq; nomína. ín capíte ſtíbadíũ candído marmore uíte ꝓtegít̃. Vít̃ quattuor colũnellæ Caryſtíæ ſubeũt.ſtíbadío aqua uelut exp̃ſſa cubantíũ põdere ſíphũculís effluít: cauato lapíde ſuſcípít̃:gracílí marmoř cõtínet̃: atq;

Pomum

Pomariũ

quil.in Tiberio poſſeſſores inſularũ dominos dicit. Artificis.topiarii. Alternis.uiciſſitudinariis buxis.in medio duarum buxorum. Mœtulæ.paruæ mœtæ inſtar areolarum. Surgunt.extolluntur: erant enim eminẽtiores q̃ ſtipites buxi. Inſerta.in medio plantata. Poma. in neutro pro arboribus nuſq̃ alibi annotauimus:ſicut pomaria contra grammaticorum præcepta apud Columellam:Palladium:Martialem:Statiũ pro locis conſitis pomis legimus ſubinde. Vrbaniſſimo.cõſito ad uoluptatẽ & urbi conuenienti. Illati ruris.intromiſſis arboribus pomoꝝ:quæ in agris ſerunt̃. In mediũ ſpacium.in limitem rectũ poſt mœtas. Breuioribus.reſpectu illaꝝ:quibus hyppodromus in ingreſſu ueſtiebatur. Lubricus & flexuoſus.nam eſt herba topiaria. Figuræ.ambiguum ex acantho:an buxo. an magis quæ erát ſtibadio inſcripta: de quo Mart. Accipe lunata ſcriptũ teſtudine ſig. Octo capit.ueniat quiſquis amicus erit.

Stibadium

Stibadiũ.mẽſa.torus.ſic interpretat̃ Suid.aſſerẽs ſtibades eſſe toros humi poſitos & lignis ramiſq; ſtructos: Athe.lib.vii.(niſi.médoſus eſt illius codex in libroꝝ ordine)primũ inqt ſcenas faciebant: & in his ſtibades ex herba:ſup quas dapes ſtruebãt:& illis inuitati ueſcebant̃:nec ſolũ municipes:ſed etiã peregrinos hoſpites cõuiuio admittebãt.nã & lib.xiii.idẽ teſtat̃ diſcũbentes in ſtibadibus ueſci: & prouerbiũ in parcos ortũ refert Suid.ſtibades Phormionis:fuit.n.hic Phormio miles ꝑcus:ac í militia humi ſolét diſcũbere & recũbere. Ser. negat antiquos habuiſſe ſtibadia: Theocritus tñ in Adonidis epitaphio dixerat εὕτατα θαστίβας εὕτιγ αʃωιʃίστίβασ. animaduertẽdũ apud græcos dici ΗΣΤΙΒΑΣ ΤΗΣΤΙΒΑΔΟς: apud nos hoc ſtibadiũ: nã Sido.lib.ii.ſtibadiũ & abacũ in cœnatiuncula ponit: & fieri interdum ex marmore uerba Secũdi monſtrant. In capite.in fine recti limitis. Caryſtiæ.ex Caryſto oppido Euboiæ: ſi Ptole.credimus. at inqt Pli. nobilis Caryſtus: notior tñ marmore caryſtio: ante uocitata Chalcodotis: aut Macris: ut Diony. & Ephorus tradũt. ut ariſtides Macra: ut Callidemus Chalcis ære ibi repto: ut Menechmus Abãtias: ut poetæ uulgo Aſopis. caryſtio marmore ígẽtis magnitudinis & tabulæ excindebãt̃ priuatí & publice ad ornatũ urbis Romæ: nã í rippa mõtis Salomini cõſiſtit Caryſtus tradẽte Strab. cui uicía ſunt Styra & Marmarĩũ: í quo caryſtiaꝝ colũnaꝝ latomia é. ad Caryſtũ uero lapis naſcit̃: quẽ pectunt: nent: texũt: íde mãtilia cõficiunt̃ egregie cõtexta: ea ubi ſordeſcunt. in flammas proiecta nõ ſecus emundant̃ q̃ ſi maculas elueris. hæc Stra. & eũ ſecutus Stephanus: qui tñ in hoc diſentit. Caryſtum .ſ.urbem ſcribens ſub monte Ocho Euboiæ:& Caryſtum locum Aegyos iuxta Arcadiam: a quo Caryſtium uinũ: cuius gẽtile Caryſtius:& in eo lapidicinas caryſtiaꝝ columnaꝝ. ueꝝ Strabo ꝓtulit Caryſtũ etiã in Laconica fuiſſe: unde uinũ Caryſtium ab Alcmane celebratũ: Straboni libẽtius crediderí. addam Pli. Caryſton locare in ſinu ægeo:& ciuitatẽ ex aduerſo Euboiæ: eam ſi Diodoro fidẽ præſtamus Dryopes pulſi ad Euboiá condidere: tanta ſcriptoꝝ uarietate lectorẽ ꝓturbãte. Expreſſa.eiecta.hic apparet. pro ſpõda & toro ſtibadiũ intelligi. Siphunculis.canaliculis: fiſtulis. Cauato lapide. labello cauo ex lapide: qđ erat in propatulo. Gracili marmore.alio labello ſubtiliter ex marmore elaborato: ſed latẽte.

Caryſtus

ſtam duo erant uaſa:alterum ſub ſtipadio:unde aqua defluebat: alterum in quo confluebat. Occulte. nulla apparente cauſa. Impleat. uas illud: quo aqua ſuſcipitur. Redundet. effluat. Guſtatorium. menſa contecta putaminibus teſtudinum:quam primus Carbilius Pollio prodigi ac ſagacis ingenii ad inſtrumenta luxuriæ fertur excogitaſſe: quare epigrammaticus poeta deinceps poſt ſtibadium in diſtichis guſtatorium locauit. Fœmineam nobis cherſon ſi credis ineſſe: Deciperis: pelagi maſcula præda ſumus. Diodorus & Plinius. ſcribunt in mari indico teſtudines inueniri tantæ magnitudinis ut ſingularū ſuperficie habitabiles caſæ cõtegantur. Guſtatorium

ita occulte temperatur: ut impleat: nec redundet. Guſtatorium: grauiorq; cœnatio margini imponitur. Leuior nauiculæ: & auium figuris innatãs circũit. Cõtra fons ægerit aquam: & recipit. nam expulſa in altum in ſe cadit: iunctiſq; hiatibus: & abſorbetur: & tollitur. E regione ſtibadii aduerſum cubiculum tm̃ ſtibadio reddit ornatus: quantum accipit ab illo. a marmore ſplendet: ualuis in uiridia ꝓminet: & texit. alia uiridia ſuperioribus atq; inferioribus feneſtris ſuſpicit: deſpicitq;. Mox diætula refugit quaſi in cubiculum idem: atq; aliud. Lectulus hic: & undiq; feneſtræ: & tamen lumen obſcurum umbra præmente. nam lætiſſima uitis per omne tectum in culmen nititur: & aſcendit: non ſecus ibi q̃ in nemore iaceas: hymbrẽ tamen tanquam in nemore non ſentias. hic quoque fons naſcit᷑ ſimulq; ſubducit᷑. Sunt locis pluribus diſpoſita ſedilia e marmore: quæ ambulatione feſſos ut cubiculum ipſum iuuant. Fonticuli ſedibus adiacent. per totũ Hippodromum inductis fiſtulis: ſtrepunt riui: & qua manus duxit ſequunt᷑. his nunc illa uiridia: nunc hæc: interdũ ſimul oia lauãtur. Vitaſſem iamdudum ne uiderer argutior. niſi propoſuiſſem omnes angulos tecum epiſtola circumire. Neq; enim uerebar ne laborioſum eẽt tibi legenti: quod uiſenti non fuiſſet: præſertim cũ interquieſcere ſi liberet: depoſitaq; epiſtola quaſi reſidere ſæpius poſſes. Præterea idulſi amori meo amo enim quæ maxima ex parte ipſe inchoaui: aut inchoata percolui. In ſumma (cur enim non aperiam tibi: uel iudicium meum: uel errorem) primum ego officium ſcriptoris exiſtimo: ut titulum ſuum legat: & identidem interroget ſe: quid cœperit ſcribere: ſciatq; ſi materiæ immoratur nõ eſſe longum: longiſſimum ſi aliquid accerſit: atq; attrahit. Vides quot uerſibus Homerus: quot

Grauior. amplior ſicut leuior minor & reſtrictior. Imponit᷑. excitat᷑. Margini. iuxta fontem. Contra. e regione.

Egerit. eiaculatur. Iunctis. ſub terra concurrentibus. Hiatibus canalibus: quibus aqua effonditur & recipit᷑. Abſorbetur. ſubducitur per alterum hiatum. Tollitur. emergit per alterum.

E regione. ex oppoſito. Aduerſum. occurrens ſtibadio. Tantum ornatus. tanto ornamento cubiculum eſt ſtibadio: quantum ſtibadium cubiculo: nam inuicem ſe exornant. A marmore ſplendet. quia cubiculum de marmore conſtat: ideo renidet. Texit. ſibi connectit.

Suſpicit. inferioribus feneſtris. Deſpicit. ſuperioribus. Viridia. arbores uirentes. Diætula. parua diæta. Refugit. latet. reducitur: mirum architecti ingenium commẽdatur. Idem. iam prænotatum. Aliud. & tamen diuerſum.

Præmente. intercedente: obſtãte. Lætiſſima. multiplici palmite: maxima. uites quoque apud priſcos inter arbores numerabantur. Iouis ſimulachrum in urbe Populonia ex una conſpectum uite tot æuis incorruptum. Metaponti tẽplum Iunonis uitigineis columnis ſtetit tectum Epheſiæ Dianæ ſcalis ſcandebatur uite una cypria. Plinius author. Nititur. tendit: adhæret. Ibi. in cubiculo.

Subducitur: abſorbetur. Sedilia. ſedes diſpoſitæ: quales ſcribit Cicero fuiſſe ſub platanis. Cubiculum ipſum. iuuat: reparat. Fiſtulis. canalibus plumbeis: quibus aqua deducitur hinc inde.

Manus duxit. eas quilibet aperuerit.

Lauantur. irrigant᷑. Vitaſſem. deſtitiſſem. Argutior. affectare nimiam diligẽtiam & ſubtilitatem in deſcribendo. ſingula. Propoſuiſſem. deſcribere ꝓmiſiſſem uillæ amœnitatem: & per id omnia membra: & angulos. Tecum. apud te.

Reſidere. reſpicit ad uerbũ uiſenti. Indulſi. euectus ſum longius: qa mea amo.

Percolui. ornaui: ſupremam impoſui manum. Iudicium. ueras cauſas: qbus ſim motus ut tã diligẽter omnia exequerer. Errorem ſi decœptus ſum: neq; recte iudicaui: extenuat enim facultatem ſuam: per correctionem ut modeſtiæ laudem conſequatur. Identidem. frequenter. Titulum. argumentum materiæ. Materiæ. propoſitæ. Accerſit. affectat extra cauſam. Homerus. qui libro decimo octauo Illiados pluribus Achillis arma deſcribit: cuius exemplo Virgilius pariter libro octauo præſertim in deſcribendo Aeneæ ſcuto multis immoratur. Breuis

Aratus

nam multa ibidem breuibus exequuntur. Aratus. hic Athenodoro patre genitus ſecundum alios Mnaſea & matre Lenodora: magna de præceptoribus inter Suidam: & eum qui Arati uitam conſcripſit differentia: conſtat tamen uiguiſſe Ptolemæi Philadelphi temporibus: & claruiſſe apud Antigonum cognomento Gonatam Macedonum regem. patriam habuit Solos Ciliciæ. Plura litterarum monumenta reliquit tradente Suida. inter quæ phænomena ſcilicet lucentes ſtellas. q̃ opus ad noſtros tranſtulit: Marcus Tullius. utrunq; extat: ſed latinum detruncatum. initium habet admirabile: & totum Homero ſimile: ſunt tamen: qui ſentiant magis Heſiodum ſecutum. illum Cicero primo de Oratore aſſerit fuiſſe ignarum aſtrologiæ: uerum ornatiſſimis: atque optimis uerſibus de cælo ſtelliſque dixiſſe. Fabius materiam Arati motu carere iudicat: ut in qua nulla uarietas: nullus affectus: nulla perſona: nec cuiuſquam ſit oratio: ſufficere tamen operi: cui ſe parem credidit uel æqualem. Colligat: numeret: non omittat. nam minima & obſcura exornat quadam grauitate. Modum. rectam menſuram ſcribendi. Hic: colligere minima. Excurſus. exceſſus: digreſſio a propoſito. Opus. materia: quæ ita exigit.

Parua. hanc uillæ deſcriptionem. Magnis. prædictis. Inductum. accerſitum. Deuium. extra rem. Illuc. redibo ad propoſitum. Legem meam. quam mihi dixi non digredi a materia: nam paululum euagatus erat. Thuſcos meos. uillam quam in Thuſcis poſſideo. Thuſculanis: uillis: quas in Thuſculão agro habeo: & Tyburtino: & præneſtino: Thuſculum ciuitas in conſpectu Romæ eſt egregiis ornamentis inſignis: eam uineta coronant: tectaque magnifica præſertim ea regione: quæ in Romanum deſcendit aſpectum: uidere licet uillas uariis decoratas apparatibus a Thuſcia Thuſcus: a Thuſculo: Thuſculanus deducitur. Præneſte & Tybur pariter in conſpectu urbis fuere. author Strabo. Super. præter. Ibi. in Thuſcis. Altius. remotius a curis. Pinguius. copioſius. Eo. ob id. Togæ. officii. ſæpe enim toga pro officio ponitur. Martialis raram togam ideſt officium rarum in beata optat uita: & ad Iuuenalem. idem ignota eſt toga pro nemo eſt in officio: & togatus officioſus ut idem. Mane uel a media nocte togatus ero: nam togati: ſicut refert Lampridius ad munera conueniebant. Proximo. loco. ut ex Tybure: & Præneſte. Quod ipſum. accidit ut omnia quieſcant. ordo eſt. quod ipſum accidit ſalubritate regionis quia cœlum purius & magis ſerenum quam in aliis locis ſit. Ibi. illic. nam cum hæc ſcriberet erat in urbe. Animo. uacuo a curis. Vſque adhuc: hucuſque. (Venia ſit dicto.) modus dicendi. qualis malum abſit omen: ne ſcilicet excitaret Nemeſin aduerſum ſua: quæ petulantes & ſuperbos ulciſci ſolet: & elatum ceruice premit: nam tradunt Nemeſin implacabilem admodum contumacibus: & pennatam: quia celeriter delinquentes conſequitur. inde prouerbium νεμεσὶς δ' ἐτ' ἐπαρτὸς ἀεὶ βαίνει. ideſt Nemeſis quidem ad pedes graditur: prædicit brachio: & freno ne immenſa facias: neq; efrenata dicas: unde illud diſtichum libro quarto græcorum epigrammatum. ΝΥΕΜΕΣΙΣ ΠΡΟΛΕΓΕΙ ΤΩΠΗΧΕΙΤΩ ΤΕΧΙΛΙΥΩΜΗΤΑ ΜΕΤΡΟΥΤΙ ΠΟΙΕΙΝ: ΜΗΤΑΧΑΛΙΥΑΛΕΓΕΙΝ. Nemeſis prædicit brachio & freno neque immenſum quid facere: neque efrenata dicere. item aliud ad idem. ΝΥΕΜΕΣΙΣ ΠΗΧΥΝ ΓΑΤΕΧΩ. ΤΙΝΟΣ ΟΥΝΕΚΑ ΛΕΞΕΙΣ; ΠΑΣΙ ΠΑΡΑΤΤΕΛΛΩ ΜΗΔΕΝ ΥΠΕΡ ΤΟ ΜΕΤΡΟΝ. Nemeſis brachium teneo: cuius cauſa dices? omnibus prænuncio: nihil ſupra menſuram. ibidem alia leguntur de Nemeſi: & apud Auſonium tetraſtichum: & quædam ex primo Pauſaniæ: ſed plura apud Suidam.

Amiſi. morte perdidi. Gloriam. ſalubritatis.

Thuſculanum

Toga

Togatus

Nemeſis

Vírgilíus arma híc Aeneæ: ílle Achillís deſcríbat. breuís tamen uterq; eſt: quía facít quod inſtituit. Vídes ut Aratus minutíſſima etiam ſydera conſectetur: & colligat? modum tamen ſeruat. non enim excurſus híc eíus: ſed opus ípſum eſt. Símiliter (ut nos parua magnís comparemus) cum totam uíllam oculís tuís ſubíícere conamur: ſi níhíl ínductum: & quaſí deuíum loquímur: nõ epíſtola quæ deſcríbit: ſed uílla quæ deſcríbitur magna eſt. Verum ílluc unde cœpí: ne ſecundum legem meam íure repræhendar. ſi longíor fuero ín hoc: ín quo exceſſi. Habes cauſas cur ego Thuſcos meos Tuſculanís: Tyburtínís: Prænestínís meís præponam. nam ſuper íla quæ rettulí altíus íbí ocíum: & pínguíus: eoq; ſecurius: nulla neceſſítas togæ: nemo accerſítor ex proxímo: placída omnía: & quieſcentía: quod ípſum ſalubrítate regionís: ut purius cælum: ut aer líquídior accedít: íbí anímo: íbí corpore maxíme ualeo. nam ſtudíís anímum: uenatu corpus exerceo. meí quoq; nuſquam ſalubríus degunt: uſque adhuc certe nemínem ex hís: quos eduxeram mecum (uenía ſit dícto) amíſí. díí modo ín poſterum hoc mihi gaudíum. hanc gloríam loco reſeruent.

C. Plínius Caluíſío. S.

NEc.Pompeius Saturninus Secundū hæredem reliquerat ex dodrante:remp. Comenſiū ex q̄ dráte:& quia tūc ſecundū leges reſp.nō poterat iſtitui hæres:ſcribit Secundus tñ uelle ut uoluntas Saturnini rata ſit:nec infringatur. Conſtat.nulla eſt cōtrouerſia. Remp. nec poſſe iſtitui hæredem.aut ius iſtud municipale fuit:aut leges:q̄bus tūc utebant:poſtea ſunt abrogatæ:ná hodie oēs iuriſcōſulti itendūt utilitati reip.ut Marcellus.ff.xxx.de legatis:& fideicōmiſſis.ſi qd iqt relictū ſit ciuitatibus oē ualet: ſiue in diſtributionem relinquatur:ſiue in opus:ſiue in aliméta:uel in eruditionem puerorū:ſiue in quid alid. & Paulus ibidem latius:an dicamus de legatis tantum loqui:nō de hæreditatibus:an ut ſcribit Vlpianus.xxviii.ff. qa reſp.incerta res eſt:hæres autem iſtitui nemo poteſt:niſi ut certus demonſtret: an quia litis cauſa:& calumniæ non poſſumus imperatorem:nec rempu. hæredē inſtituere Paulo libro.xxviii.titulo d̄ hæredibus inſtituendis afferente. nam: & Vlpi.xxxviii.refert nos hoc iure uti: ut in rebus publicis:cum de donatione quæritur:illud ſolum ſpectandum utrū ob cauſam aliq̄ iuſtam reipu.promittat quis: uel policeatur: an non.an magis hoc pertinet ad ſententiam Iuliani:qui. xxx.ff. putat non permittendum legari domum ſuam ad opus reipu. faciendum:ſi in alio territorio eſt. Saturninū autem non fuiſſe Comenſem & prædia ſua alibi habuiſſe. Nec poſſe percipere.nec poſſe adire hæreditatem.eſt.n. cōſequés:ut ſi reſp.non pōt iſtitui hæres:nec ét poſſit pcipere fructus:& cōmoda hæreditatis. uerum ſi legamus non poſſe p̄cipere:tūc interpretabimur:nō hr̄e priuilegium ꝓpraxiæ.i.primæ exactionis:de qua latius in epiſtolis ad Traianum:& hac rōne mox legendū ducimus præceptionem.cccc.miliū q̄ ét magis probamus. Quadrantem.quartam patrimonii partem:quæ erat.cccc.milium. Noſtræ. Comenſi.nam:& Caluiſius Nouocomenſis fuit. Præceptionem quadringentorum milium. ut imprimis daretur reip.ſumma.cccc.milium nummum ideſt quadringenta ſexterria. Hoc irritū.eſt nullū prædictis rationibus. Defuncti.Saturnini.Defuncti uoluntas.oīno puto ſeruandā defunctorum uoluntatē etiam ſi lege prohiberemur:neq̄.n.ſtrictæ illorum uoluntates interpretandæ ſunt Vlp.rñdente:nā idē lib.xxviii.titulo de hæredibus inſtituendis aſſerit imprimis teſtatoris uoluntatem inſpiciendam.& Iuſtinianus conſtituit ſe cupere defunctorum uoluntates ualidiores eſſe:& non uerbis:ſed uoluntatibus eorum fauere:quinimmo uoluntas militis teſtamentum eſt:quod ſola perficitur uoluntate Papinian⁹ author. Antiquior.uenerabilior ſanctior.carior. Liuius ſecundo ab urbe cōdita.id antiquius conſuli fuit Trāquillus in Vitellio.coegit iurare cæteros nihil ſibi antiqus q̄te publica fore.& in Veſpa.nihil habuit antiquius.q̄ prope afflictam nutantemq̄ rempu.ſtabilire Paul⁹ titulo de captiuis diſciplina caſtrorū antiquior fuit parentibus romanis:q̄ caritas liberorum.Secundus in panagyrico. adeo nihil amore ciuiū tibi antiqus. Virg.troiam antiquā.i.uenerabilem dixit:quoniam ſenes uenerādi ſint. Iure. rigiditate iuris:ſummum ius(ut dicitur(plerunq̄ ſumma crux. Vereor quam in partem.ſenſus eſt: timeo ne iuriſconſulti meam ſniam repræhendant:cum in uniuerſum dixerim extremas uoluntates non infrigendas:ſed intelligo in rebus honeſtis:nam ſtatim ſubdit:utiq̄ in eo:quod ad cōmunem patriam uoluit pertinere:cenſeo ſeruandā Saturnini uoluntatem. Vtiq̄.præſertim.Fabius:utiq̄ ſi aliqua ſententia bládiatur:ipſe lib.ſeptimo utiq̄ ſi latior ſcæna:& corona diffuſior. Communem.mihi:& tibi. Vndecies.centumſextertium:nam cū policitus eſſet quingenta ſextertia in alimenta ingéuorum nouocomé ſium agrum de ſuis præcii mille centum ſextertiorum longe pluris q̄ promiſerat actori publico mancipauit:eundem ípoſito uectigali recepit daturus in id munus tricena milia annua pro fœnore.hanc rem latius tractat lib.vii.ad Caniniū ſcribens. Meo.pr̄imonio:peculio. Contuli.erogaui reip. Huic.nr̄æ reip. Paulo amplius tertiam partem:nam quadringéta ſextertia ſunt paulo amplius tertia parte undecies cētum. Denegem:hinc apparet Caluiſium non fuiſſe cohæredé. Ex aduentitio.ex eo q̄ ad me p uenit ex hæreditate Saturnini.ſenſus eſt:ſi de meo peculio reipu.obtuli undecies centum ſextertium:q̄to magis cōcedere debeo ut habeat quadragīta.quæ iure hæreditario mihi debebant:cū ea ſint ex peculio aduétitio:& nō iure agnationis.eſt.n.aduétitia pecunia:quæ non accedit:& relinquit ſucceſſiōis cauſa:ſed ab extraneis:& in ſperato.aduétoria autē res:ut epiſtola:quæ amico adueniéti occurrit. Contrahent.cōuocabunt in ſenatū. Quid ſit iuris.rép.hæredé nō poſſe iſtitui.& reliq̄. Parce.paucis:& mode

NEc hæredem inſtitui.nec præcipere poſſe rempu. conſtat. Saturninus autem: qui nos reliquit hæredes: quadrantem reipu.noſtræ:deinde pro quadrante præceptionē quadringētorū miliū dedit. hoc ſi ius aſpicias irritū:ſi defuncti uoluntatem ratū:& firmum eſt. Mihi aūt defuncti uolūtas (uereor quā in partē iuriſconſulti:quod ſum dicturus accipiāt) antiquior iure eſt: utiq̄ in eo qd̄ ad cōem p̄iam uoluit peruenire.an cui de meo undecies adiiciens contuli: huic cccc: milium paulo amplius tertiam partem ex aduentitio denegem? Scio te quoq̄ a iudicio meo non abhorrere:cum eandem remp. ut ciuis optimus diligas. Velim ergo cum proxime decuriones contrahent:qd ſit iuris dicas: pce

Antiquum

Vtiq̄

Aduentitia

Aduétoria

stis uerbis. Offerre.illi ante me:tāquam si respu.haberet ius protopraxiæ. Præcepit.propria locutio: iurisconsultorum:nam ueterum testamenta imperatiuis referta sunt uerbis. Illius.Saturnini. Obsequium.beneficium:lenitas:nam obsecuti sumus reipu.cum iure possemus contendere. Publice. decurionibus:qui uices publicas gerunt. Partibus.officio. Ac tuis.tanquam si tua interesset:nam fuit Secundo contubernalis. Sermone.quem habiturus es apud decuriones pro me. Vultus. quo minas: blandicias:lætitiam:tristitiam:præces effingimus. Gestus.motus corporis.qui debet esse magis accommodatus ad sensus q̄ ad uerba. Vox.si submissa. Commendationibus.actionis laudibus:in quibus Demosthenes summam locabat. Malignitati interpretanti.im exponitur.subiacet epistola:neque se defendet ab his:qui eam maligne interpretari uelint.

SVades. capitoni ut historiā scriberet suadenti rescribit idem cupere: & causas quibus ad hoc incitaretur:quibusque retardaret enumerat: ubi præraquæ multa quid historia ab oratione differat breuiter tractat: cognitu quidem non inutilia. admonemus lectorē Sidonium Apollinarem libro quarto uoluisse hanc epistolam non Capitoni: sed Tacito scriptam. nanque inquit: & antiquitus cum.C. Cornelius Tacitus. C.Plinio secundo ut historiam scriberet:suasisset: & ipse postremo quod inunxit arripuit. Commode. scire: bene. Nisi expertus nisi experiaris: & prius periculū scribendi facias:nā tunc facilius poteris cōprehendere quid in reliquis præstare possis. Occidere. aboleri nomen illorū: & facta interire. Aeternitas.immortalitas rebus præclare gestis. Sua historici:Salustio in præfatione contestante.& qui facta aliorū scripsere:& qui fecere multi laudantur.

Diuturnitatis.posse diu uiuere. Res digniſſima. amor immortalitatis: qua multi incitantur ad illustria. Culpæ. criminis.nam ubiq; se prædicat integerrime uitæ:q; ét testimonio Aus. cōprobatur. Posteritatis memoriā: ut de se posteri male loquāt:nā q recte uixerūt: non timent ut posteri sua reprehendant.

Si qua me quoque possim Tollere humo.si quo mō possiz uēdicare me a mortalitate.sumptū est ex.iii.geor. Vir. ubi hæc scribunt. Tētāda uia ē:q̄ me quoq; possim Tollere homo:uictorque uirum uolitare per ora.unde statim subiunxit reliquum carminis. Id.liberari a mortalitate. Supra uotum.inexpectatum. παραδοξον. Victor.uoti compos. Volitare per ora.laudari:& legi ab omnibus. Quanquam o.optat tamen suis scriptis illustrari & excellere: sumens initium ex.v. Aeneidos ubi Mnestheus hortatur socios ad remigandū in nauali certamine.Non iam prima peto Mnestheus:nec uincere certo:Quanquam o.sed superent:quibus hoc fortuna dedisti.

O.optantis aduerbium interdum irascentis.ut o calidos homines.nōnunq̄ expauescētis.ut o salue Pāphile. Quod.mediocrem laudem. Gratia.amor.cōmendatio. Eloquētia summa.nisi tractant summa eloquētia:& arte. Quoquomō.ét sine eloquētia:& tātum res nudas cōmemorās:nā secūdū Vitruuium historia per se tenet lectores:qa habet nouaz rerū uarias expectationes:& uetustissimi ro .Caro. Pistor.& Piso cōdiderūt historias nisi ex annalib⁹:quā similitudinē scribendi multi secuti sunt: qui sine ullis ornamentis monumenta solum temporum:hominum:locorum:gestarumq; rerum reliquerunt.

tamen: & modeste: deinde subiungas nos. cccc. milia offerre:sic: ut præceperit Saturninus:illius hoc munus illius liberalitas: nostrum tamen obsequium uocetur. Hæc ego scribere publice superfedi. Primum:q; memineram pro necessitudine amicitiæ tuæ.& debere te:& posse perinde me is ac tuis partibus fungi. deinde quia uerebar ne modum tibi:quem in sermone custodire facile est: tenuisse in epistola non uiderer. nam sermonem uultus gestus uox ipsa moderatur. epistola omnibus cōmendationibus destituta malignitati interpretantium exponitur. Vale.

C.Plinius.Capitoni.S.

SVades ut historiā scribam: & suades: nō solus:multi me hoc sæpe monuerunt: & ego uolo:non quia commode facturum esse cōfido.id enim temere credas: nisi expertus. sed quia mihi pulchrum imprimis uidetur non pati occidere: quibus æternitas debeatur: aliorumq; famam cum sua extendere.me autem nihil æq̄ ac diuturnitatis: & amoris cupido solicitat: res homine dignissima: præsertim qui nullius sibi conscius culpæ posteritatis memoriam non reformidet. Itaq; diebus ac noctibus cogito: si qua me quoq; possim tollere humo: id.n.uoto meo sufficit.illud supra uotū: uictorq; uirum uolitare per ora:quāq̄.O. Sed satis est: qd prope sola historia polliceri uidet.orationi: & carmini parua grā nisi eloquentia est summa Historia quoquo mō scripta delectat. Sunt enim homines natura

Curioſi.cupidi ſcire noua:& inaudita.nam omnes homines natura ſcire deſiderant. Nuda.ſicula:ſine affectibus:rem ipſam tantum dicente.ut annales:& commentarii. Capiũtur. oblectantur. Sermõcu lis.quotidianis:& familiaribus uerbis. Ducantur.afficiantur. Adhoc ſtudium.ſcribẽdarum hiſtoria rum. Auunculus meus.C.Plinius Secundus frater matris meæ:quidam opinantur auũculum traxiſſe appellationem ab eo q̃ æque tertius a matre:ut auus eſt:ſed non eiuſdem iuris:ideoq̃ uocabuli factam diminutionem:ſiue auũculus appellatur:q̃ aui locum obtineat:& proximitate tueatur ſororis filium. Auuncul⁹

curioſi:& qualibet nuda rerum cognitione capiuntur:ut qui ſermonculis etiam:fabelliſq̃ ducantur. Me uero ad hoc ſtudium ipellit domeſticum exemplum.auunculus meus:idemq̃ per adoptionem pater hiſtorias:& quidem religioſiſſime ſcripſit.Inuenio aũt apud ſapientis : honeſtiſſimum eſſe maiorum ueſtigia ſequi :ſi modo recto itinerẽ præceſſerint.Interim cum tot ægi magnas: & graues cauſas has (etiam ſi mihi tenuis ex his ſpes) deſtino retractare:ne tantus ille labor meus : niſi hoc quod reliquum eſt ſtudii addidero:mecũ pariter intercidat.nam ſi rationem poſteritatis hẽas: quicquid non eſt peractum pro non inchoato é. Dices potes ſimul:& reſcribere actiones :& componere hiſtoriam:utinam:ſed utrunque tam magnum eſt:ut abunde ſit alterum efficere. Vndeuigeſimo ætatis anno dicere in foro cœpi : & nũc

Per adoptionem pater.ius adoptionis eſt:ut is adoptet:qui neq̃ procreare iã liberos poſſit:& cum potuerit:ſit expertus:& adoptatus ſit minor adoptante: legitimo:& pontificio iure procedat adoptatio & ita fiat:ut ne quid aut de dignitate:aut de ſacrorum religione minuatur: imprimis nequa calumnia: ne quis dolus adhibeatur euenit autem ſecundum iuriſconſultũ:ut is:qui in adoptione datus eſt tam in familia naturalis patris iura cognationis retineat: q̃ in familia adoptiua nanciſcatur :ſed eorũ tantũ cognitionem in adoptiua familia nanciſcitur:quibus ſit agnatus:in natu rali autem omnium pertinebit. Paulus. ff.primo:per adoptionem dignitas non minuitur:ſed augetur.unde ſenator ſi a plebeio adoptatus eſt:manet & ſenator: ſimiliter:& ſenatoris filius:& in familia adoptãtis manet:niſi mancipetur. Iuſtinianus.codice de adoptionibus: adoptatus inuitus tranſire ad alienam familiã non cogitur:ſi uero homo ſui iuris p arrogatiõem ex auguſta liberalitate ſe dederit in adoptionem:tunc familiæ eius aggregatur:Appianus ſcribit romanorum more adoptiuos filios adoptantium nomina ſumere ſolitos:& Dion pariter lege cautum ſi quis adopteturut adoptãtis appellationem reciperet:unum tamen priorum nominum reſeruaret.Hinc noſter Cæcilius ab auunculo adoptatus:dictus eſt.C.Plinius Cæcilius Secundus:& cum de adoptione multa iuriſconſulti ſcribant ut Iuſtinianus in inſtitutionibus:& Codice de adoptionibus Dioclitianus :& Max. imp. Vlpi. ff.i. & Modeſtinus ibidem:longe tamen plura Gellius libro.v.tantum addam:quæ a Caio traduntur.generalis adoptatio duobus modis fit:aut principis authoritate:aut magiſtratus imperio:principis authoritate adoptamus eos:qui ſui iuris ſunt:quæ ſpecies adoptionis dicitur arrogatio:quia:& is:qui adoptat rogatur . Arrogatio i.interrogatur:an uelit eum:quem adoptaturus ſit iuſtum ſibi filium eſſe:& is qui adoptatur interrogatur:an id fieri patiatur.imperio magiſtratus adoptamus eos:qui in poteſtate parentis ſunt:ſiue primum gradum liberorum obtineant:qualis eſt filius:filia:ſiue inferiorem:qualis eſt nepos: neptis : pronepos: proneptis . apud barbaros mos fuerat in adoptionibus lectum aſcendere:& adoptandum ſumptum iuxta ab adoptaturo per ueſtes:inferius in terram demittere:ut uerum partum imitaretur. Adoptionem. aſſumptionem in filium:nam Marcellus adoptionem uendicationem interpretatur & Varro referentibus centurionibus adoptatos in cohortes dixit:hoc eſt aſcitos. Hiſtorias.bellorum Germaniæ .xx.libros:a fine Auſidii Baſſi triginta unum:naturæ hiſtoriarum.xxxvii. Religioſiſſime.ueriſſime.cum fide. Sapientes.philoſophos. Sequi.imitari. Veſtigia.ſtudia:artes. Recto itinere.per uirtutis callẽ. Tot.lib.vi.ad Quadratum numerat actiones ſuas honorificas. Tenuis ſpes ex his.ſperem cõſequi paruam admodum laudem ex orationibus meis. Retractare:ſuperuacua amputare : emendare. Labor meus.quem perpeſſus ſum componendo:& illas agendo. Quod reliquum eſt ſtudii addidero.extremã manum impoſuero. Metum.me moriente. Rationem poſteritatis.cõſiderationem:& reſpectum memoriæ tuæ apud poſteros. Peractum.abſolutum:per enim compoſitum finem rei ſignificat. Pro nõ inchoato eſt.tanq̃ ſi nũq̃ incepiſſes:nam iperfecta negliguntᵉ:& cito intereunt. Reſcribere. emendare.

Vtinam.poſſem ſimul utrunq̃ præſtare. Magnum.magni oneris:& igenii.Lucianus teſtaᵗ hiſtoriæ compoſitionem difficilem:& arduam:orationum:uero:ut nondum aliquis perfectus orator reperiatur.

Alterum.aut perficere oñones:aut hiſtoriam conſcribere. Abunde.maximum. Vndeuigeſimo.decimo nono:dempto uno de uiceſimo:ſicut duodeuiceſimo decimo octauo:demptis duobus de uiceſimo: ſic undetrigeſimo:& duodetrigeſimo ac deiceps:uſitato:& elegãti dicẽdi gñe.Tacit⁹ de cauſis corruptæ eloquẽtiæ tradit.L.Craſſum nonodecimo ætatis anno ſtatim parẽ unicuiq̃ cauſæ.Fabius Demoſthenẽ

pueꝝ actiones pupillares habuiſſe: Tranqui. Auguſtum auiam duodecimo anno pro roſtris laudaſſe.

Oratoris officium

Præſtare. efficere: qꝫ ſit oratoris officiū. M. T. de perfecto oratore inquit: oratoris officium: ut ſubtilis ſ probando ſit: mediocris in delectando: uehemens inflectendo. Fabius. tria præſtare debet orator: ut do ceat: moueat: delecter: nā uiꝝ cū ingenii natura præſtantē: tum uero pulcherrimas artes penitus mente complexū: datū tandem rebus humanis: qualem nulla antea uetuſtas cognouerit: ſingularē: perfectūꝫ: undiq; optima ſentientē: optimeq; dicētem (nō. n. ſufficit honeſte dicere ſcire: niſi: & audere) hunc iure p fectum oratorē appellauerim. Per ca

Hiſtoria & Oro quo differant

ligine. difficulter: uix. Quid. fiet? demum quid præſtare debeat orator adhuc tamē per caligínem uídeo. quid ſi huic oneri nouum Nouum. componendæ hiſtoriæ. Mul adceſſerit? habent quidem oratío: & hiſtoría mul ta communia. ut delectet. afficiat. audi- ta communia ſed plura díuerſa: ín hís ípſis quæ tores rerum nouitate attentos reddat: communia uídentur. Narrat ílla: narrat hæc exemplis inſtruat: & moneat digreſſio- ſed alíter: huic plæraque humília: & ſordída: & nibus opportunis utatur: exornationi- bus fere omnibus: quibus orator: & ele gantia: & flumine orationis: & uarieta- te. é autem quædam hiſtoria perpetua: quæ continet alicuius populi res geſtas: & qūo quid ſingulis annis actum ſit. ita ſcripſit Liuius: & Tacitus in hiſtoria auguſta. aliud præterea genus hiſtoriæ: quæ ſolum ad unum perti- nétia cōtinet: ea propria dici pōt: & ſecluſa: ut ſcripſere Tranq. apud nos: Plut. apud græcos. de priori ge nere núc differit Secūd⁹. Plura diuerſa. Luci. in libello ſcribēdæ hiſtoriæ diuerſa inquit eſt hiſtorico- rū rō ſcribendi ab oratoribus: hiſtorici. n. ordiné rei ſeruāt: & materia ꝓparata utunt: oratores uero mul ta iuertūt. & fingūt: ꝓœmiū hiſtoricoꝝ duab⁹ tm̄ rebus attētiōe: & docilitate cōſtare debet omiſſa bñ uolétia: quā íprimis orator captat. hinc Fab. plures hiſtoriæ uirtutes oratori uitándas ꝓcipit. cū ſit proxia poetis: & quodámō carmen ſolutū: uerbiſqꝫ liberioribus: ac remotiorib⁹ figuris narrādi tædiū euitet: de mū neqꝫ cōtineat: qbus oro ptibus: exordio: narratione: cōfutatione: cōfirmatōe: poratōe: ſed eius lex ſit ícipere ab initio reꝝ: & cōtinuá narrationé ad finé uſqꝫ ꝓducere: explicádo quo cōſilio: q̄ rōne geſtæ ſint: hinc de ꝓfecto oratore Cice. declamatoribus hiſtoria finitima eſt: í qua narrat ornate: & regio ſæpe aut pugna deſcribit: íterponunt ét cōciones: & hortationes: & tracta quædá ac fluens expetit eloquétia: nō hæc contracta: & acris oro. de oratore lib. ii. qs neſcit primā eſſe hiſtoriæ legē: ne qd falſi dicere audeat? deinde ne qd ueri tacere? ne qua ſuſpitio grā ſit íſcribendo? ne qua ſimultatis? hæc fundamēta nota ſūt oíbus: ipſa aūt exædificatio poſita eſt ī rebus: & ī uerbis: reꝝ actio ordiné tēpoꝝ deſiderat: regionum de ſcriptioné. cōſilia primū: deinde actus: poſtea euétus expectant. uult ét de cōſiliis ſignificari. qd ſcriptor ꝓbet: & í rebus geſtis declarari: nō ſolū qd actū: aut dictū ſit: ſed ét quæ: & cū de euentu dicat: ut cauſæ explicentur omnes: uel caſus: uel ſapientiæ: uel temeritatis: omniumqꝫ ipſorum nō ſolum res geſtæ: ſed etiam qui fama: & noíe excellat: de cuiuſqꝫ natura atqꝫ uita: quæ plærunque ab oratore omittuntur: uel ſecus tractantur pro commodo ſuo. ſi quis plura deſiderat in quo utrunque differat: legat præcepta dicē di: & Lucianum in eo opuſculo: cui titulus eſt. πως δει ἱστορίαν γραφειν. Illa. oratio. Hæc hiſtoria.

Narrat. immo fere conſumitur tota in narrando: nam poſt præfationem rebus conuenientem: & re- cte introductam fit ad narrationem tranſitus: omne enim ſine artificio ſi Luciano credimus reliquum hiſtoriæ corpus eſt longa narratio: quæ tamen narratiōis uirtutibus ornabitur. Aliter. ſcribitur. n. hi- ſtoria ad narrádū: non ad ꝓbandū: & inter ſpecies narrationū a Fabio numerat. at quæ oratori conue- nit narratio íterdū ſubtrahēda: neqꝫ ſemper proœmio ſubſtituēda: ſed pro conditione cárum mutāda: nanqꝫ nō in hoc reperta eſt: ut tantum cognoſcat iudex: ſed aliquáto magis: ut cōſentiat. neqꝫ neceſſe eſt narrationem ī oratore eſſe uerā: ſed uerisimilem: ī qua aliqua neganda: aliqua adiicienda: aliqua mutan da: ſicut aliqua etiā tacēda. quæ omnia ab hiſtorico reſpuūt. Huic. hiſtoriæ. Humilia: & ſordida. aſſē tiri uidetur Secundo Diodorus: libro inquit. vi. omnia in qnibus hiſtoria uerſatur complecti rerum ſcri ptores decet: tum uero maxime quomodo quæqꝫ res ſigillatim deſcribendæ ſint cura uidet ſuſcipienda. non enim tantūmodo hæc notatio particularis diligentiaqꝫ priuatis hominibus ad cōſeruandas augen daſqꝫ fortunas ꝓficit. ueꝝ hiſtoricis etiam plurimum decoris atqꝫ ornatus affert: uidemus quot Liuius bella obſcura: & ad nullū exemplū facientia percenſeat: ſed illi ita faciūdū fuit omnes ro. res ſcribere ag greſſo: neqꝫ me ꝓterit Iunium Cordum hiſtoricum a Iulio capitolino repræhendi. qꝫ multa de uoluptati bus domeſticis: cæteriſqꝫ infimis rebus hiſtoriæ ſuæ inſeruit: quot ſeruos unuſquiſqꝫ principum: & quos amicos habuerit: quot penulas: quot ue chlamydas: quoꝝ ſciētia nulli ꝓfit: ſi quidem ea debeant ī hiſto ria poni: quæ aut fugiēda ſint: aut ſequēda: nā leuia prætereūda. Itaqꝫ Flauius Vopiſcus notat Aureliū Feſtiuum cū Firmū referret iter crocodilos unctum crocodiloꝝ adipibus nataſſe: & elephātum rexiſſe: & hippopotamos edidiſſe: & ſedentem ſtructionibus uectum: ac quaſi uolitaſſe: nō enim ſcimus quales mulos Clodius habuerit: aut mulas. T. Annius Milo: aut utrum Tuſco equo ſederet Catilina an ſardo uel quali chlamyde Pompeius uſus fuerit: an purpura: quorum uitas ſcribendas Liuius: & Saluſtius arri ꝓcurūt: dicam⁹ igit aliud eē uitas: aliud perpetuam hiſtoriā: quā intēdit Secundus ſcribere: in illis. n. ele

da dicenda:quã regulam tenaciter obſeruaſſe Tranqui.uidemus:ſed in omnimoda hiſtoria licet interdum uulgaria complecti. Petita ex medio.trita:uulgaria:cõmunia.poſſum⁹ iſta ĉt referre ad uerba:nã authore Luciano hiſtoria colorantia eſt dictione clara:inde ſæpius inuenies apud rẽ ſcriptores. de medio petita uocabula:qualia ſunt carrus:induratus:caſtellanus:feraria:lignatũ:aquarum: rebellatum: & ſimilia.exiſtimo tñ de rebus hic loqui:cũ ſequaĉ mox alia uerba. Illi.orationi. Recõdita.cognita paucis:electa:opponuntur.n.tritis:& uulgaribus.Splendida.illuſtria:cuius contrariũ ſordida. Excelſa. eius anthitheton humilia.Sæpius interdum præcepto Luciani uim eloquentiæ licet oñtare:ubi copia rerũ exigit: laudare tamen & uituperare pce. Hanc.hiſtoriã. Oſſa.nudæ res. Muſculi.a corpore ad hiſtoriã hæc cõmode trãſlata.ſunt autẽ muſculi ex neruis:& cartilagine cõdẽſati:quibus robur oñditur ſicut neruis:licet igiť hiſtorico uires oñdere:q⁹ Quit. pmittit in declamationibus:qbus ſimilis eſt hiſtoria:oñdẽda inqt oſſa: & nerui cõtrouerſiæ ac declamationis: at oratori ſecus faciẽdum nã uires diſſimulãdæ:& illius præcipuũ artificiũ:cũ ex arte loquaĉ: ne ars ulla uideaĉ. Thori.pulpæ.M.T. ſuccum oño ni⁹ appellat:ut apud Teren.in Phormione:culpã ut Antipho in ſe admiſerit:nã bono ornatu addidit in ſe:cũ:& ſine hoc planũ uideri poſſit. Tacitus inquit oño ſicut corpus hoĩs eſſe debet:ea demum pulchra eſt:in qua non eminent uenæ:nec oſſa numeranť:ſed tẽpatus:& bonus ſanguis iplet mẽbra: & exurgit thoris:ipſos quoq⁹ neruos robur tegit:& decor cõmẽdat. Iubæ.exultantia:& decor oñonis per iubas monſtratur:ſicut per thoros plenitudo:& ubertas: q̃q̃ Fabius moneat oñoni nõ debere ineſſe athletarũ thoros:ſed militum lacertos:nec uerſicolorem illã:qua Demetrius phalaræus dicebaĉ uti:ueſtem:bene ad forenſem puluerẽ facere:uerũ aliud eſt poſteritati cõſulere:aliud utilitati præſenti. Hæc.hiſtoria. Vi.ſpetu:& concitata oñone:nam.M.T.Xenophõtẽ notat tãq̃ dulcioré:& minus uehemẽtem q̃ hiſtorico conueniat:in Tacito uero uis:amaritudo:iſtantia:ex profeſſo appet.ſcio tñ uim cõnenire oratori.modo ne tranſeat in uiolentiam:in hoc auteé eloquẽtiæ uis:ut iudicẽ non in id tantum compellat: in quod ipſa a rei natura ducetur:ſed aut q̃ non eſt:aut maioré q̃ eſt faciat affectum.oĩs uis cõſiſtit in augẽdo minuendo ue. Amaritudine:libere narrando uitia:& crimina ac infortunia. Inſtantia. rerũ frequentia breuitate.quã Secundus in Saturnino commẽdat:qualis Thucydides:& Tacitus:ut uerboq⁹ prope numerũ ſniarum numero ſequantur.nam uterq⁹ hiſtoriæ grauiſſimus author. Illa.oratio. Tractu.amplificatione:cum inter alias oratoris uirtutes hæc nõ minima ſit:parua augere:magna minuere.& imorari diutius ubi opus ſit:ut melius animis auditorũ infigatur.Cicero tñ de oratore iubet in hiſtoria genus orationis fuſum:atq⁹ tractũ:& cum lenitate quadã æquabiliter profluens ſine illa iuriſdiciali aſperitate:& forenſibus aculeis ſententiarum proſequendum eſſe:& alibi hiſtoriam leni æquabiliq⁹ tractu diſtinguendã exiſtimat:& Fabius in Herodoto oĩa leniter fluere:tũ ipſam linguã habere iucũditaté ut latentes in numeros cõplexa eſſe uideaĉ. Suauitate:& dulcedine.qbus alliciat animum auditorũ:nam huic ſoli intendit orator quoquomodo iudices mouere:nõ ueritaté explicare:uñ ſæpe dulcibus:& ſuauibus eos fallit:neq⁹ reſpicit ſi in futurũ ſit obnoxius repræhenſioni:quod ſalſa dixerit:ſed ſi perſuaſibilia:& fidé facientia.iam prædiximus differẽtiam ſuauis:& dulcis. Alia uerba.diuerſa ſunt quædã hiſtoricorũ uerba ab oratore:nã illis peculiare eſt dicere palare:facere ipreſſionem:canere receptui: centuriare.lapidare:caſtramœtari.expedire aciẽ:añ ſignanos:uicanos:claſſiarios: ſuppetias:& alia multa: qbus orator raro:nec niſi per tranſlationé utitur. Sonus.hiſtorico præterquã inconcionibus unus:& perpetuus debet eſſe ſonus.oratori ſecus:nã ſi lugubria tractat uerbis:& uoce q̃rula:ſi læta lætis:ſi grauia gra uibus uteĉ.& exornationibus ac clauſulis ad rem accõmodãtis.in concionibus ſimiliter cadentia:& antitheta plurimũ faciunt:in iudiciis paq⁹ admodũ:lenia oĩa:& profluẽtia apud hiſtoricũ:acria:& aculeata apud oratoré.ad hæc hiſtoria non tam finitimos numeros:q̃ obicẽ quãdam: cõtextumq⁹ deſiderat: cum omnia eius membra cõnexa ſint:& quoniam lubrica eſt ac fluit:ut homines manibus inuicem appræhenſis gradũ firmant:continẽt:& continentur:quare diuerſam uerborum conſtructionem hiſtoriæ ab oratione dicit Secundus:& Lucianus author hiſtoriæ ſtilum non debere eſſe hianté:& aſpeq⁹:neq⁹ ythmo diffluenté:illud.n.culpabile:alteq⁹ audientibus iniucundũ:monetq⁹ uehemẽtem acrimoniã: & ambitu crebram ac perplexam argumentis dictionem nõ cõuenire hiſtorico:ſed diſpoſitã: & ordinatam:ſit autem clara:& ciuilis:quæ poſſit inſigniter declarare ſubiectum.ſignum.n. hiſtorici laudabilis primum lucide:& ſplendide rem tractare non abſtruſis:& extra calcatam uiam nominibus:neq⁹ forenſibus:& cauponariis.ſed ut uulgus intelligant:eruditi laudent:modeſtus ſit in compoſitione nominum. ΗΤΗΜΑΜΑΛΛΟΥ ΕΣΑΕΙ ΗΩΕΡ ΕΣΤΟΩΑΡΟΥ ΑΤΟΥΙΣΜΑ. hæc eſt ſana lectio: quam in omnibus quos uidimus codicibus mancam:& inuerſam reſtituimus in itegrum ſumptam ex procœmio Thucydidis.i.mo-

ex medío petita.illí omnía recondíta: ſplendída: excelſa conueniunt: hanc ſæpius oſſa: muſculí: nerui. íllam thorí quídam: & quaſi iubæ decent.hæc uel maxíme uí: amarítudíne: ínſtantía: ílla tractu: & ſuauítate:atq⁹ etíam dulcedíne placet.Poſtremo alía uerba. alíus ſonus: alía cõſtructío.nã plímũ refert: ut Thucydídes aít.

numentū potius in perpetuū q̄ ad præſens tempus pugna hæc repetit ad uerbum Luciāus in præceptis ſcribendæ hiſtoriæ:& fabius Quintilianus libro.x.hic tranſtulit.totū hiſtoriæ opus nō ad intuitū rei:pugnáq; præſenté ſed ad memoriá poſteritatis:& ingenii famā cōponitur:ūñ Lucianus in fine eiuſdē opuſculi:memēto inqt nō ad p̄ſens ut qui nunc ſunt:te laudét:te honorét:ſed æternitaté reſpiciendo ſic hiſtoriá cōſcribe:ut a poſteris præmiū laboris expectes:dicantq;.profecto uir ille dicendi libertate p̄ditus erat:nihil in eo adulatoriū é:neq; ſeruile:ſed in oibus ueritas.κτῆμα ἐς ἀεί.ut ſit perpetua poſſeſſio: non cōpoſita oſtentationi:ſed fidei:ueritatiq;. Quoꝝ alteꝝ oratio.ſ.exigit ut ſint moñtanea oblectatio:& cōcertatio auditoribus grata. Alterum hiſtoria.exigit:ut poſteris placeat. Duo. orationé: & hiſtoriá: Maxima:maximi p̄deris: cōſtātia ex multis maximiſq; : & ideo in quibuſdā diuerſa. Cōfondam.cōponā eodē tempore.perturbé. Colluuione. cōmixtura:cōfuſione:colluuies ꝓprie é ꝓmixta immūdicies ex confluuio alicuius rei:quare dixit quaſi. Ibi.in oratione. Faciá.cōuenientia hiſtorico. Veniá aduocádi peto.ſcripturus hiſtoriam quieté ab actione cauſarū petit.(ne a forenſibus uerbis recedam)docet aduocádi dictioné fuiſſe uerbū cauſidicorū: & in foro uſitatú.Quæ tépora. quoꝝ tp̄orū hiſtorias ſcribendas aggrediamur. Vetera.ueteꝝ hiſtoriæ. Scripta aliis. mandata monumétis litterarū ab aliis ſunt. Parata inquiſitio. materia .& inuétio facilis ac in promptu: utpote iam tractata. Honeroſa collatio . difficilis cōparatio quia oportet ſuperare ſcribéndo ſummos uiros:qui prius illa tractarunt. Intacta.tépora non deſcripta ab ullo:qualia erāt Veſpaſianoꝝ Neruæ: & Traiani:nondū.n. Tacitus:& Tranqllus ſuas hiſtorias cōſcripſerāt: cū hæc d̄ ſtinaret Secūdus. Graues offenſæ. ſūt futuræ moleſtæ inimiciciæ ſcripturo.arduū uideť:refert Saluſti?:res geſtas ſcribere:primum ꝙ facta dictis exequenda ſunt:deinde qa plæriq; delicta: q̄ repræhenderis:maliuolentia:& inuidia dicta putant. Leuis gratia.parua laus eſt deſcribere noua. Propterea ꝙ. quia hoc nos deterrere poteſt a ſcribendo noua. In tantis uiciis.qbus uerſanť noſtris tēporibus:ná tunc omne in præcipiti uicium ſteterat:ſi Iuuenali credimus : potuit tamen reſpexiſſe mala Domitiani tempora. Parcus.diceris fuiſſe ab his qui: laudantur. Fide:ueritate:in qua tota uerſatur hiſtoria.Satis animi.maxime autem:& ante omnia hiſtoricus liber ſit mente:neq; pertimeſcat aliquem:neq; ſperet aliquid:alioquin ſimilis erit malis iudicibus ad gratiam aut inimiciciam iudicantibus. Præſtruas . præpares. Ratio.cauſa iuſta.

quorum alterum oratio : alterum hiſtoria . Ex his cauſis non adducor :ut duo diſſimília:& hoc ipſo diuerſa:ꝙ maxima:confundā:miſceamq;:ne tanta quaſi colluuione turbatus ibi faciam:qd̄ hic debeo.Sed interim ueniam (ne a forenſibus uerbis recedam)aduocandi peto.tu tñ nunc cogita quæ potiſſimum tempora aggrediamur.uetera: & ſcripta aliis:parata inquiſitio. ſed honeroſa collatio: intacta:& noua graues offenſæ:leuis gr̄a : ꝓpterea quod in tantis uitiis hominū plura culpanda ſunt: q̄ laudanda.tum ſi laudaueris parcus: ſi culpaueris nimius fuiſſe dicaris.Sed hæc me nō tardant. eſt enim mihi pro fide ſatis animi.illud peto:præſtruas ad quod hortaris:eligaſq; materiam:ne mihi tam ſcribere parato:alia rurſus cunctationis:& moræ iuſta ratio naſcatur. Vale.

C.Plinius Saturnino.S.

VArie me adfecerunt litteræ tuæ:nam partim læta:ptim triſtia continebant. Læta: ꝙ te in urbe teneri nunciabant : nollem inquis:ſed ego uolo:propterea ꝙ recitaturum ſtatim:& ueniſſem pollicebantur.ago gratias ꝙ expector. Triſte illud:qd̄ Iulius Valens grauiter iacet:q̄q̄ ne hoc quidem triſte:ſi Iulius utilitatibus æſtimetur:cuius intereſt q̄ maturiſſime inexplicabili morbo liberari.Illud plane non triſte ſolū : uerūetiā luctuoſum :ꝙ Iulius Auitus deceſſit dum ex q̄ſtura redit.deceſſit in naui ꝓcul a fratre amātiſſimo:procul a matre:a ſororibus . Nihil iſta ad mortuū pertinent: ſed pertinuerunt cū moreret. pertinent ad hos:qui ſuperſunt.iam ꝙ in flore pri-

VArie.Dolet Iuliū Valētē grauiter iacere:ſed moleſtius fert:qd̄ Auitus deceſſerit. Affecerūt. ſi alicui fuiſſet ambiguū afficere eē affectus mouere tā lætos:q̄ triſtes:hic oīno tollit dubiū.

Propterea

Nollé.eé in urbe:occurrit:q̄ dici poterāt a Saturnio. Propterea ꝙ.qa:ſic i p̄cedēti epla uſus eſt. Recitaturꝝ.te:nam ſcripſit Saturninus:orationes:hiſtorias:hēdecaſyllabos. Vtilitatibus æſtimetur:reputemus qd utile ſit Iulio. Intereſt.expedit. Maturiſſime.q̄ primū: & opportune. In explicabili.incurabili. Liberari.morte. Iuli? auitus. Alius a Iunio Auito:cui? interitū libro nono lugubriter dolet. Nihil iſta.dicet aliqs. Hos.eius neceſſarios. Iam. præterea. Indolis . indicii futuræ uirtutis.

Summa:ſummam laudem:& dignitatem.Si maturuiſſent.ſi uixiſſet diutius.Quo.quanto. Sine fructu poſteritatis.quia nullā utilitatem capient poſteri ex ſtudio illius immaturo. Nulla non.quælibet: etiam parua:quanto magis maxima.

Vm.Iambos:Antonini tātum admiratur.ut ſibi imitabiles neget:& hortatur ad ſimiles:idē tidem emittendos. Emulor.ut tranſferram in latium:cum ille græce ſcripſerit. Experior. cum nequeam conſequi illorum dignitatem. Abſolutam.perfectam. In peius fingunt.deficiunt ab exemplari. Effingūt.trāſcribunt:depingunt. Archetypo.a pria poſitura:qles ſūt tui uerſus græci. Labor. iferior ſū. Cōcupiſcāt.qa optima. Poſſint.imitari pp ſummā illoꝝ excellētiā.

mo tantæ indolis iuuenis extinctus ſumma conſecuturus:ſi uirtutes eius maturuiſſent.quo ille ſtudiorū amore flagrabat:quātū legit:quātū ét ſcripſit:q nūc omnia cum ipſo ſine fructu poſteritatis aruerunt.Sed quid ego indulgeo dolori:cui ſi frena remittas nulla materia nō maxima eſt:Finem epiſtolæ faciam:ut facere poſſim etiam lachrymis:quas expreſſit epiſtola.

C.Plinius Antonino.S.

Vm uerſus tuos æmulor.tū maxie q̄ ſint boni experior.ut enī pictores pulchrā: abſolutāq; faciē raro niſi ī peius fingunt ita ego ab hoc Archetypo labor:& decido.Quo magis hortor ut q̄ plurima ꝓferas:q̄ imitari oēs concupiſcant:nemo:aut pauciſſimi poſſint.

C.Plinius Tranquillo.S.

Libera tandem Hēdecaſyllaborum meorum fidem:qui ſcripta tua communibus amicis ſpoponderunt.appellantur quotidie:& efflagitantur:ac iam periculum eſt ne cogantur formulam accipere.ſum: & ipſe in edēdo hæſitator.tu.O.ſi tamen meam quoq; conctationem:tarditatemq; uiciſti:proinde aut rumpe moras:aut caue:ne eoſdē iſtos libellos:quos tibi hēdecaſyllabi noſtri blanditiis elicere non poſſunt: cōuitiis ſcazōtes extorqueāt.pfectū opus:abſolutūq; eſt:nec iam ſplēdeſcit lima:ſed atterit.patere

Libera.Secūdus hēdecaſyllabo pollicitus fuerat amicis Tranquillum emiſſurū q̄dā. quæ cum diutius is cōtineret:& amici indies promiſſa repeterent: eundē monet:ut publicet:ſin minus cōminat in illum uerſus cōuicioſos. Libera fidē:præſta q; polliciti ſunt de te.

Communibus.mutui.noſtris. Appellant.expetunt:uocantur tāquam debita.Seneca de beneficiis.nec auarus exactor ad horā:& diē debitorē appellat: interdum ſalutare ſignificat:ut apud Apuleiū appellata Byrrhēa.appellare interdum prouocare a quo appellatio prouocatio:ut.ff.ix.titulo de appellationib9:a grāmaticis inſuper pro nomine ſumit. Appellare

Formulā.modum procedendi poſt litē conteſtatam.Tranqui.in Claudio:& iis qui apud priuatos iudices plus perēdo formula excidiſſent reſtituit actiones Fabius:neq; ignoro multa tranſferri:cum in oībus fere cauſis in q̄bus ceciderit quis formula dr:hæ ſint queſtiōes an huic:an cū hoc:an hac lege:an apud hunc:an hoc tpe liceat agere: alias pro regula.idem lib.iii.priuata quoq; iudicia ſæpe unum iudicem habere:multis: & diuerſis formulis ſolēt.Pli.lib. nono: & damni dati formula ex edicto condēnatum.M.T.ſecūdo de oratore.hæc enī in ludo cauſarum fere formula. Petronius Arbiter tabulas fœderis ſignatas ex formula aſſerit:Frontinus in præfatione de aquæductibus pariter pro regula:& norma:& Varro in agricultura pro exemplari.q; ét nunc ſequuntur notarii in ſtipulando:in ſtipulatione ouiū priſca inquit formula ſtipulatur emptor.Columella:& Palladius formas:& formulas caſeoꝝ tradiderunt. Formula

Hæſitator.cunctabundus ſecundum Horatii præceptum:qui iubet ne præcipitetur editio. O ſi.ſatietatē importat ſicut o he.inuetuſtis tamen Secundi legitur:tu tñ abſq; interpoſitione o ſi. Rumpe moras.ede tua ſcripta. Blandiciis.cōueniunt enim hendecaſyllabi rebus iactis. Scazontes.iambi:ſed quia legem Iambi non ſeruant merito ſcazontes.i.claudicātes dicunt:ſic Auſonius appellauit. κωτουσγαζω.i.claudico:Diomedes:q in ultima inqt ortatiūcula uel ſyllaba fraudatur:uel tempore deficiunt græce ſcazontes uocantur.Epheſtion græcus:quem in multis ſequitur idem Diomedes Iambus ait claudus notandus in fine:quem alii Hipponactem:alii Ananiū excogitaſſe ferūt: in hoc differt a recto lābo:nā hic iambū uel pyrrichium finalem ſuſcipit indefferēter:ille uero ſpondeū: uel trocheū:& hic q̄dē ī penultima diſyllabos iambos:& ſpōdeos ſuſcipit:& triſyllabos dactylū:tribrachum:anapæſtum:claudus uero nō admittit triſyllabos ultimos pedes:ſed maxime iambum: quādo fit ad decorum:interdum ſpondeum:quando exaſperatur. Scazonta Mart.lib.i.&.vii. alloquitur. Extorqueant.per uim cogant edere. Splendeſcit.elucet:emandatur. Lima.correctione. Atteritur.abſumitur:obſcuraſ:nam emēdatio finem habet.ſunt.n.qui ad omnia ſcripta tanquam uicioſa redeant: & q̄ſi nihil fas ſit rectū eē:q; primū eſt:melius exiſtimēt quicquid eſt aliud:idq; faciāt quoties librū in mani- O ſi Scazontes Emēdatio

bus reſumpſerunt:ſimiles medicis integra reſecãtibus:accedit itaq; ut cicatricoſa ſint:& exãguia:& cura peiora:ſit ergo aliquãdo quod placeat:aut certe quod ſufficiat:ut opus poliat lima:nõ exterat. Tirulum tuũ.inſcriptionẽ tui noĩs in principio uoluminis. Venire.exponi uenalia apud bibliopolas. Volumina Suida teſte ſcripſit Trãq.de græcoꝝ luſibus libꝝ unũ:de romanoꝝ ſpectaculis:& certaminibꝰ duos:de ãno romano unũ:de ſignis quæ in libris reperiunt unũ.de rep.Ci.unũ:ubi cõtradicit Didymo. de noĩbus ꝓpriis:& ſpeciebus ueſtimẽtoꝝ:ac alioꝝ q̃bus induimur.de dictionibus ominoſis:& maledicis:& uñ una q̃q; dicta.de Roma:& eiꝰ iſtitutis:ac moribꝰ libros duos:cognationẽ Cæſaꝝ:cõtinet ãt uitas:& ſucceſſiones eoꝝ a Iulio uſq; ad Domi. libros octo.ſeriẽ uiroꝝ ro.illuſtriũ nos opinamur eẽ libellũ:q nũc ꝺ claris rhetoribꝰ:& grãmaticis circũfert:de ꝓtoribꝰ unũ:cuiꝰ ſicut de poetis:& triũphis.Priſ.mẽinit:& Seruiꝰ ꝺ uiciis corpalibꝰ.reliquos libros:q eiuſdẽ Tranq. creduntur ſpõte omittimus. Nobis. noſtris opuſculis.

Trãqui. uolumina

ACcepi. Quia Fabatꝰ ꝓſocer Comi porticum extruxerat:& inornatũ portaꝝ pecuniã ꝓmiſerat iõ Secũdus mũificẽtiã illiꝰ cõmẽdat ĩcitatq;. Filii. ſoceri Secũdi:nã eius filiã duxerat:ueꝝ cũ hæc ſcriberet iã uita fũctus erat. Dedicaſſe.obſequo ꝺdiſſe: inſcripſiſſe titulo tui:& filii. Portaꝝ. Municipii Comi. porta urbis ꝓprie ꝺr ab ĩportãdo:& exportãdo. Cõſumatio.finis.ſenſus ẽ ut finita priore liberalitate extruẽdæ porticꝰ:ſtati ſine intermiſſione initiũ a promiſſione pecuniæ ad ornãdas portas ſumeres:q; erat ſecũdæ liberalitatis principiũ. Neceſſitudine:ſanguinis cõiũctione.Soceri mei:& filii tui. Patria Comũ. Floreſcit.illuſtraꝝ ædificiis publicis.

Excoli.exornari. Iſtũ.liberalẽ. Tps uitã. Liquet.cõſtat. Peracto.opere. Maxĩe.laudabiliꝝ. Stare.remorari:finẽ habere.Nazarius.iã certe quieſcere utr tuti integrũ non eſt. Vſus.cõſuetudo.

REcitaturus.oꝝonem q̃ apud mũicipes ſuos habuerat:paucis amicis recitatam iudicio Scauri ſubdit. colligimus ex lib.vi. Attiliũ Scaurũ amicicia Secundo cõiũctũ:& Gellio tradẽte de Caſellii ereroribus plura cõpoſuiſſe Teren.Scaurũ Grãmaticũ iprimis nobiliſſimũ tpibus Adriani cuius filiũ eiuſdẽ cognomenti grãmaticũ latinũ refert Capitolinꝰ auditũ a Vero ipatore:Seneca tamen lib. i.ſuaſoriarũ aſſerit in Scauro Mamerco Scauroꝝ familiã extinctã. Publicare.in publicũ mittere. Vererer.qa timor eſt emendator optimꝰ. Verum iudiciũ illoꝝ an bona:an mala eſſet. Hic.hanc orationẽ.legiꝝ etiam mihi:& tunc ſenſus expoſitus. Sollicitudine accendar.intẽdã animum:cum ſim ſolicitus ne amici male de meis iudicẽt ſcriptis: nã ſecuritas facit hoĩem negligẽtẽ. Vt meũ.quia nr̃a ſolemus amare:& unuſq;ſq; ſuæ inuẽtioni fauet: meliuſq; de alienis q̃ de ſuis iudicat.in facunda lectiõe fuit ut mecum .i.per meipſum:& ſine alieno iudicio:longe tñ melior ut meum. Tuli.cõſecutus ſum. Conſilii ſui.quid ſentirent. de meis ſcriptis. Ipſe.nã iam dixit in recitatiõe ꝓſpicere lectorẽ q̃d q̃ſq; ſentiat ex uultu:oculis:nutu:manu:murmuꝝ: ſilẽtio:& ideo multa cõmutare:ꝑterire. Cõſueſcere.in cõſuetudinẽ hr̃e. Huc.ut edã.Illuc.ut ſupprimã.

Attilius Scaurus

Scaurorũ familia

me uidere titulum tuum: patere audire: deſcribi: legi:uenire uolumina Tranquilli mei.æquum eſt nos in amore tam mutuo eãdem præcipere ex te uoluptatem:qua tu præfrueris ex nobis.

C.Plinius Fabato Proſocero.S.

ACcepi litteras tuas:quibus cognoui ſpecioſiſſimam te porticum ſub tuo: filiiq; tui nomine dedicaſſe.ſequenti die in portarũ ornatum pecuniam ꝓmiſiſſe:ut initiũ liberalitatis eẽt cõſumatio prioris.gaudeo primum tua gloria:cuius ad me pars aliqua ꝓ neceſſitudine redũdat:deinde q; memoriã ſoceri mei pulcherrimis opibus uideo ꝓferri:poſtremo q; pr̃ia nr̃a floreſcit:q̃ mihi:& a quocũq; excoli iucũdũ:a te uero lætiſſimũ eſt .qd̃ ſupereſt:deos p̃cor:ut aĩum iſtum tibi:aio iſti tps q̃ longiſſimum tribuant.Nam liquet mihi futurum:ut peracto qd̃ maxime ꝓmiſiſti:ĩchoes aliud:neſcit.n.ſemel ĩcitata liberalitas ſtare:cuius pulchritudinem uſus ipſe cõmendat.

C.Plinius Scauro.S.

REcitaturus oratiũculã:quã publicare cogito:aduocaui aliquos:ut uererer paucos:ut uerũ audirẽ.Nam hic duplex rõ recitandi. una ut ſollicitudine incẽdar altera ut admonear:ſi qd forte me:ut meũ fallit.tuli quod petebam. iueni q mihi copiã cõſilii ſui facerẽt.Ipſe ꝑterea q̃dã emẽdãda adnotaui.Emẽdaui librũ: quẽ tibi miſi. materiã ex titulo cognoſcens:cætera liber explicabit:quẽ iã nũc oportet ita conſueſcere: ut ſine ꝑfatiõe ĩtelligaꝝ. Tu uelim quid de uniuerſo: qd de partibus ſentias ſcribas mihi.ero eni: uel cautior in cõtinẽdo:uel conſtantior in ædẽdo:ſi huc:uel illuc authoritas tua acceſſerit. Vale.

C.Plinius Valeriano.S.

ET tu.notum argumentū præcedente iam epl'a ad Valerianum: qua illum incitauerat audire quid futurum eſſet de accuſatione Thuſcilli Nominati:quo aduocato uſi fuerāt Vicētini cō tra Solertem. Promiſi.iocatus fuerat cū eo dicēs q̄diu nunc oportet.q̄ blande roges:ut reli qua cognoſcas:non ꝓmiſerat ſe ſcripturꝝ:niſi hac conditione ut rogaret. Poſtulatio. accuſatio. Inductus.admiſſus in ſenatū. Legati.quos cū aduocatione ſua tutari deberet deſeruerat. Preſ ſerunt.acriter accuſarunt. Subleuarunt.adiuuarunt:excuſarunt. Summa cōpendium hoc fuit. Ad-

ET tu rogas:& ego ꝓmiſi ſi rogaſſes ſcríꝑturum me tibi:quem habuiſſet euentū poſtulatio Nepotis contra Thuſcíllum Nominatum. Inductus eſt Nominatus:ægit ipſe pro ſe nullo accuſante. Etenim legati Vicentino rum non modo non preſſerunt eum:uerumetiam ſubleuauerunt.ſumma defenſionis:non fidem ſibi in aduocatione:ſed conſtantiam defuiſſe: deſcendiſſe ut acturum:atq; etiam in curia uiſum. deinde ſarmonibus amicorum receſſiſſe:monitum enī ne deſiderio ſenatoris non quaſi de nundinis: ſed quaſi de gloria:fama: dignitate certantis tam pertinaciter præſertim in ſenatu repugnaret: alioquí maiorem inuidiam proxime paſſurus erat. prius tamē a paucis acclamatum: exinde ſubiunxit preces: multumque lachrymarum. quin etiam tota actione homo in dicendo exercitatus operam dedit: ut deprecari magis (id enim fauorabilius: & tutius) q̄ defendi uideretur: abſolutus eſt ſententia deſignati cos. Afrani Dextri: cuius hæc ſumma:melius quidem nominatum fuiſſe facturum: ſi cauſam Vicētinorum eodem animo:quo ſuſceperat:pertuliſſet: quia tamē in hoc genus culpæ: non fraude incidiſſet: nihilq; dignum animaduerſione admiſiſſe conuinceretur:liberandum: ita tamen: ut Vicentinis: quod acceperat: redderet. aſſenſerunt omnes:præterquam Licinius. is interdicendum ei aduocationem in quinquennium cē ſuit:& quāuis neminem authoritate traxiſſet: cōſtanter in ſnīa manſit.quinetiā Dextrū: q primus diuerſum cēſuerat plata lege de ſenatu hn̄do iura re coegit e rep.fuiſſe: qđ cenſuiſſet: cui q̄q̄ legitímæ poſtulationí a qbuſdā reclamatū é:exprobra

uocatione. pro Vicentinis. Deſcendiſſe. in curiam ueniſſe. Deſiderio. uoto.

Senatoris.Solertis.qui ius ingrediendi ſenatū & ſnīam dicendi habebat. Nundinis.quas inſtituere in agris ſuis procurabat. Gloria. aſcribit etiā gratia.i.qs gratioſior eſſet ſenatui an Solers: an Vicentini. Repugnaret. contradiceret. Proxime.ſtatim. Inuidiam.maleuolentiā. Prius.in principio defenſionis ſuæ.

Paucis.a quibuſdam ſenatoribus. Acclamatum.approbatum:laudatū. Subiunxit preces. cœpit uti deprecatione: quæ in ſenatu & apud principem locum habet. Deprecari.ueniam precibus pe- Dexter
tere. Afrani Dextri. cum Dextro habuiſſe amiciciam Martia.vii.teſtatur. & Spartianus Seuerum imperatorem urbi præfeciſſe Domitium Dextrum: & Caſſio dextro reſcripſiſſe diuum Pium Vlpianus.ff.xl. Summa.fuit. Pertuliſſet. executus fuiſſet. Cōuinceretur. probaretur. Quod acceperat.primo ſex milia nummum:deinde mile denarios. Licinius. Licinius Nepos prætor: a quo poſtulatus fuerat Thuſcillus. Interdicendum ei aduocarionem prohibēdum ab officio aduocandi:nam iuriſconſulti ſcribunt eſſe genus pœnæ uiris ſtudioſis in- Aduocatione & Foro interdicere
terdicere aduocatione & foro: monendum tamen interdicere foro plus eſſe q̄ aduocationibus interdicere: ſi quidem huic omnimodo forenſibus negociis ac cōmodare ſe non permittitur. ff.xlviii. Vlpianus titulo de pœnis. Traxiſſet in ſententiam ſuam. Authoritate: quia prætor erat. Sententia.ſua. Perlata le Senatum habere
ge de ſenatu habendo: Cn.Pōpeius conſulatum primo cum.M.Craſſo initurus quoniam per militiæ tēpora ſenatus habendi conſulendiq; rei& humanæ& expers fuit.M. Varronem rogauit uti commentarium introductorium faceret: ex quo diſceret quid facere dicereq; deberet: cum ſenatū cōſuleret:ſed is liber ad

huc uiuente Varrone intercidit: unde multa ad eam rem pertinentia in litteris ad Oppianum docuit: primum qui fuerint:per quos more maiorum ſenatus haberi ſoleret.dictatorem ſcilicet:conſules: prætores:tribunos ple.inter regem:præfectum urbi.igitur qui ſenatum haberet poterat iureiurando ſenatores adigere quicquid cenſuiſent e repub.cenſuiſſe.unde Licinius prætor cum ſenatum habuiſſet: iure coegit Dextrū iurare quicquid cenſuerat e rep.cenſuiſſe. Perlata lege. non nunc primū propoſita: ſed allegata:& in rem ſuam producta. E repub.fuiſſe utile & expediens reipub.Fabius libro.xii.ad hoc nemo dubitabit:quin ſi nocentes mutari in bonam mentem aliquo modo poſſint:ſicut poſſe interdum cōceditur:ſaluos eſſe eos magis e repub.ſit q̄ puniri. Legitimæ.ſecundum legem. Quibuſdam. ſenatoribus. Reclamatum.cum clamore contradictum. Ambitionem. q̄ Thuſcillus ambiſſet Afranium

Nigrinus

Dextrum priuſquam ingrederetur ſenatum: & ideo pro illo cenſuiſſet. Nigrinus. hic inter optimates poſtea tantum potuit apud Adrianum:ut ſibimet ſucceſſorem imperator deſtinaſſet: niſi inſidias cum multis ſacrificanti paraſſet.quare Fauentiæ interficitur inuito Adriano:ut ipſe in uita ſua dixit: ꝙ uidetur credibile:nam Ceionium Commodum Nigrini generum Adrianus adoptauit.authores ſunt Spartianus:& Dion. Traiani autem: & Secundi epiſtolæ teſtantur Auidium Nigrinum geſſiſſe proconſulatum ſub Domitiano. Libellum.quam ſupplicationem uulgo dicunt. Grauem.res graues:& magnas

Aduocādi ſine prooemio

continentem. Venire aduocationes. cauſas agi precio: & aduocatos pecunia duci. Fabius laudat: qui ſine mercede agebant.gratis inquit ne ei ſemper agendum:tractari poteſt: quis ignorat? quin id longe ſit honeſtiſſimum? & liberalibus diſciplinis: & illo: quem exigimus animo digniſſimum non uendere operam? nec eleuare tanti beneficii authoritatem? cum plæraq; hoc ipſo poſſint uideri uilia: ꝙ precium habent: cæcis hoc (ut aiunt) ſatis clarum eſt:nec quiſquam. qui ſufficientia ſibi(modica autem hæc ſunt)poſſidebit: hunc quæſtum ſine crimine ſordium fecerit.nam Cn. Titius legem tulit:qua cauebatur antiquitus: ne quis ob cauſam orandam:donum:pecuniam ue acciperet:ſed lex iſta iam exoleuerat: & in deſuetudinem uenerat: q̄q̄q̄ ſæpius reuocata. Tacitus:cuncta legum:& magiſtratuum munia in ſe trahens materiam prædandi patefecerat Claudius:nec quicquam publicæ mercis tam uenale fuit:q̄ aduocatorum perfidia:adeo ut Samius inſignis eques Ro.quadringentis nummorum milibus Suillio datis:& cognita præuaricatione:ferro in domo eius occubuerit.quare princeps oratione. C. Sillii cos. deſ. commotus capiendis pecuniis modum poſuerit uſq; ad dena ſextertia:quæ egreſſi repetundarum tenerentur:in quem ſenſum poſtea Licinius breue edictum propoſuit:peractis tamen negociis capere permittebat. Præuaricationes. diſſimulationes uerorum criminum:admiſſiones falſarum excuſationum: nam præuaricari eſt uera crimina abſcondere:reſpexit Thuſcillum:quem credebat præuaricatum eſſe in cauſa Vicentinorum promittentē primum operam ſuam:deinde non protegentem illos: ſed diſſimulantem ſe admonitum ab amicis: ne ageret. In lites coiri. conteſtari cauſas. data opera lites ſuſcitari:interlitigandum cum aduerſarii aduocato conuenire. Gloriæ loco. pro re glorioſa & laudanda. Statutos. certos:annuos:hodie quoq; nonnulli præſtant ſalaria annua cauſidicis. Capita. principia. ſummam. Legum. Titiæ: & Cintiæ. Senatuſconſultorum. pertinentium ad hanc cauſam:nam præter iam prædicta. Tacitus libro. xiii. tradit multa arbitrio ſenatus conſtituta:ut ne quis ad cauſam orandam mercede:aut donis emeretur. & ibidem:repetitum ſenatuſconſultum:pœnaq; Cintiæ legis aduerſus eos:qui prooemio cauſas oraſſent. nā lib. xv. inquit oratorum licentia Cintiam rogationem peperit. ſenatuſconſulta ſunt decreta patrum:& quicqd ſenatus conſtituit Pomponio ſcribente:eſt autem ſenatuſcōſultum tanq̄ genus:decretum uero ſpecies.

re enim cenſenti ambitionem uidebatur: ſed priuſquam ſententiæ dicerentur Nigrinus Trib. pl. recitauit libellum diſertum:& grauem:quo quæſtus eſt uenire aduocationes:uenire:& præuaricationes:in lites coiri:& gloriæ loco poni ex ſpoliis ciuium magnos:& ſtatutos redditus. recitauit capita legum:admonuit Senatus conſultorum. in fine dixit petendum ab optimo principe: ut quia leges:quia Senatuſconſulta contemnerētur:ipſe tātis uitiis mederetur. pauci dies: & liber principis feuerus:& tamen moderatus. Leges ipſum: eſt in publicis actis. q̄ me iuuat: ꝙ in cauſis agendis nō modo pactione:dono: munere: uerūetiam xeniis

Titia lex

Cintia lex Senatuſcōſultum Decretum Seuerum

Fine. libelli. Optimo principe. Traiano:cui inditum optimi cognomen a moribus. Pauci dies. poſt hæc interfuerunt. Liber. decretum contra uenales aduocatos exiuit. Seuerus:& tamē moderatus. nō uſquequaq; ſummum ius perſequens:ſed ueterem illam legem moliens: quæ uetabat aliquid accipere: nam diximus poſt aduocationem permitti. x. ſextertia:iccirco qui ſeuerę a ſequenda ueritate dictum autumant:non falluntur. Actis publicis. ſenatuſconſulta coram patribus ſcribebant: & ab iiſdē ſubſcribebantur:& cum tribunus pl. ſedens ad fores ſenatus. T. litteram ſubſcripſiſſet:deferebantur ad ærariū. ubi in libris elephantinis ad id inſtitutis ſcripta conſeruabant. acta igit̄ ꝑ libris:& tabulis cōtinentibus publica ciuitatis acta:ideſt negocia:quæ & ꝑ legibus plærunq; intelliguntur:& acta Cæſaris dictatoris nō reſciſſa legimus apud Tranqui. Pactione. Paulus ſcđo. ff. pacta:quæ turpem cām continent nō ſunt obſeruanda & Vlp. qui tranſigit quaſi de re dubia:& lite incerta:neq; finita tranſigit: qui uero paciſcit̄ donationis cauſa rem certam:& indubitatam liberalitate remittit:& paucis nomen a pactione deductū eſt. Dono:munere. donū ad breuiſſimum tempus:munus ad multos dies:ſecundum iuriſconſultū munus tribus modis dr̄:uno donū:& in munera dici:dari:mittiue:altero onus: quod cum remittitur uacationem militiæ: muneriſq; præſtat:unde immunitatē appellari:tertio officiū: unde munera militaria: & quoſdam milites munificos uocari. Paulus de uerboꝝ ſignificatione inter donū:& munus hoc inter eſt:quod inter genus:& ſpeciē. nam genus eſſe donum Labeo ait:uel a dando:uel a donando:dictū:munus ſpeciem:nam munus eſſe donum cum cauſa:ut puta natalicium:nuptiarum. Martianus ibidem. dona proprie ſunt:quæ nulla neceſſitate iuris:officioue:ſed ſponte præſtantur:quæ ſi non præſtentur nul-

Pax

Donum Munus

Acta

la repræhenſio eſt:& ſi præſtentur plærunq; laus ineſt:ſed in hoc uentum eſt:ut non quodcunq; munus idem donum accipiatur:at q̄ donum fuerit:id munus recte dicatur. non facit hic Donati & Seruii opinio tradentium donum eſſe quod datur diis:munus q̄ datur hominibus: neque magis Agreſtii donum dantis eſſe:munus accipientis.ex uerbis Taciti lib.xvii.colligi poteſt:q̄ donamus noſtra:largimur aliena. Xeniis.amicorum donis.quæ mittebantur amicis:& ab amicis ab Vlpiano.ff.i.monſtrantur eſſe: quæ uictus quotidiani cauſa mittuntur:munera:quæ in longius producuntur: ea plurima Mart.libro primo diſtichoꝝ enumerat. Vitruuius lib.vi.græci hoſpitibus poſtero die mittebant pullos:oua:olera poma.reliquaſq; res agreſtis:ideo piſtores ea:quæ mittebant picturis imitantes xenia appellarũt.ξενος enim amicus & hoſpes. Suidas tm̄ interpretat xeniũ donũ ab amicis datum ξενιον iquit δωρον παρα ξενοις δι δομενον. Apuleius ſecundo ſui aſini.mittit mihi Byrrhena xeniola:porcum optimum:& quinq; gallinulas:& uinicadũ in ætate precioſi. Appianus in rebus libycis.Phamea a ſenatu xeniis condonatus plurimis:purpurea ueſte:& fibula aurea: equo phaleris aureis ornato:& inſignibus pariter armis: ad hæc argenti drachmas decem mile:& minas centum argenti contulit. xenius autem præfectus hoſpitii:& Iuppiter xenius.i.quod preſit hoſpitibus.Iubenda. quæ poſſunt iuberi ne fiant. Permiſeris.idulſeris.Immo. correctio. Propoſiti. noluiſſe pro patrocinio aliquid accipere. Neceſſitate. lege cogente. Diuinum.nõ tam ex ſtirpe deorum:& immaculatũ:q̄ uatem:& hoc præuidẽtẽ. Occurſum.lege puiſũ. Per ludum acceptũ.ioci cã:quod p ludo accipit:ſic.n.mecũ iocant amici: cũ norint me a rapinis abſtinentiſſimum & ntegrum.

Xenia

Xenius

Ecceſſerã. Lætat curã uiæ Aemyliæ demãdatam Cornuto Tertullo amiciſſimo:& optimo uiro:cũ quo p̄fecturã ærarii:deide cõſulatũ geſſerat: nec minus exultat tempoꝝ felicitate:qua boni dignitates conſequantur:demum enarrat quibus cum fuiſſet in municipio ſuo:cum intellexit hanc nouam dignitatem Tertullo traditam.ad Pontium alibi ſcribit Secundus:& fatetur eius nomine munera accepiſſe:Sceuino Pontio nobili adoleſcentulo ab Othone redditum locum ſenatorium teſtatur Cor. Tacitus. Pontio proconſuli reſcripſit diuus Pius.author Vlp.ff.xlyiii.titulo de accuſationibus:&.ff.xxiii.legitur imperatorem Seuerum reſcripſiſſe Pontio Luciano. Secefferam. Roma diſceſſeram relictis urbicis negociis:gratia quietis & relaxãdi animi. Municipium. Comum. Coram.præfecturã:quam primũ inſtituiſſe Auguſtum refert Trang.ſed Pomponius de origine iuris inuit hunc magiſtratũ uetuſtiorem fuiſſe:cũ inquit conſtituti ſunt & quattuor uiri:qui curam uiaꝝ agerent.

Pontius

Viaꝝ præfectura Aemyliæ uiæ

Viæ Aemyliæ. Aemylius Scaurus: qui ſubegit Ligures uiam a Placentia: ut Flaminiæ committeret Ariminũ perduxit deductis ex Pado uſq; in Parmẽſium agrũ foſſis nauigationibus commodis paludes ipſas exiccauit e campis per Placentiam:ſi quidẽ arua Trebia Padũ influens:alii quæ item cõplures ante fluuii ultra modum ſtagnabant.hæc Liuius & Strabo:apud quem in ſuper hæc leguntur. libro.v.hicille Scaurus eſt:qui per Piſas & Lunam uſq; ſabatios uiam ſtrauit Aemyliam:& hinc per Dertonen.alia uero eſt Aemilia:quæ per Flaminiam excipit:eodem enim in cõſulatu.M. Aemylius Lepidus:&.C. Flaminius collegæ fuerunt:uictores autem ligurum ſtrauere:hic quidẽ Flaminiam e Roma per Thuſciam & Vmbriam Ariminum uſq;:alter Aemyliam Bononiam uſq;:& ex ea in Aquileiam:prope alpiũ radices: ducto per gyrum circa paludes opere. Ipſius noſe. Tertulli cauſa. Ambitiõe.honoꝝ cupiditate. Vltro.nõ queſitus. Meo.noſe gaudeo. Mandatũ mihi officiũ.cura uiæ Aemyliæ ab imperatore mihi cõmiſſa. Par.eadẽ cura. Aequari bonis.cõſeq;q̄ bonis ſicut Tertullo tribuũt.ſnia color. Ad exẽplar antiquitatis.ut ĩ oĩbus antiquos ſequat uirtute p̄ſtantes & repræſentet. Feſtus inquit exẽplũ eſt qd ſequamur aut uitemus:exemplar a quo ſimile faciamus:illud aio æſtimatur:iſtud oculis cõſpicit: libro ſexto

Flaminia uia

Exemplar Exẽplum

ſemper abſtinui. Oportet quidem: quæ ſunt inhoneſta: non quaſi illicita: ſed quaſi iubenda uitare: Iucundum tamen ſi prohiberi publice uideas: quod nunquam tibi ipſe permiſeris. Erit fortaſſe:immo non dubie:huius propoſiti mei:& minor laus:& obſcurior fama cum omnes ex neceſſitate facient: quod ego ſponte faciebam. Interim fruor uoluptate cum alii diuinum me: alii meis rapinis:meæ auaritiæ occurſum: per ludum acceptum:dictitant. Vale.

C. Plinius Pontio. S.

Ecceſſeram ĩ municipiũ:cũ mihi nunciatum é Cornutũ Tertullũ accepiſſe æmiliæ uiæ curã. Exprimere non poſſum q̃to ſim gaudio affectus: & ipſius: & meo nomine: ipſius q̄ ſicut eſt ab omni ambitione longe remotus:debet tamen ei iucundus honor eſſe ultro datus. Meo:q̄ aliquanto magis me delectat mandatum mihi officium: poſtquam par Cornuto datum uideo. Neq; enim augeri dignitatem:q̃ æquari bonis gratius. Cornuto autem quid melius: qd ſanctius: quid ĩ omni genere laudis ad exemplar antiquitatis exp̄ſſius: qd mihi cognitũ eſt nõ fa-

de Romano Secundus.comœdiam dixit ad exemplar ueteris comœdiæ ſcriptam:ut eſſe quandoq; poſſit exemplar.ſcio tamen exemplum inuicem uſurpari quod facit Mar.in præfatione primi libri: & Gellius:Ouid.ac multi. Alioquin.præterea. Dileximus omnes.inter quos Senectionem:Ruſticum:Heluidium:Mauricum.Gratillam:Arriam:Fanniam:eos libro.iii.ad Genitorem enumerat. in eandem ſententiam de ſe & Tertullo loquitur in panagyrica oratione: iiſdem inquit amicis gloriabamur: eoſdem amiſſos lugebamus. Aemulandos.ſequendos. Vtroq; ſexu. tam fœminas:q̃ mares. Quæ ſocietas amiciciarum:q; eoſdē una diligeremus.

Neceſſitudinis publicæ.coniunctionis in gerendis ſimul publicis honoribus. collega fuit in præfectura ærarii & conſulatu:utriuſq; meminit in panagyrico: nondum enim compleuerant Secundus & Tertullus præfecturam ærarii:q̃ antequam deponerent Traianus cōſules una renunciauit miris laudibus illorum uirtutem prædicans:& antiquis conſulibus æquiperans. Altiſſime.penitus. Aetatis maturitate. ſenio. Vitæ maturitate. moꝛe integritate:& perfectione. Maturitas.ſi ad ætatem refertur pro longo uitæ ſpacio ſumi debet:ſi ad mores pro ſanctitate:& perfectione. Illi.Tertulli cauſa. Priuatim.utriuſq; reſpectu. Publicæ.utilitatis publice. Non perueniunt ad pericula uirtute ut prius.ſub ſæuiſſimis imperatoribus ut Domitiano homini periculum fuit eſſe bono: nam oderant uirtutem tanquam ſibi ſuſpectam: quare in panagyrico Traiani tēpora cōmēdans ait: ſicut nunc ſpes gaudiumq;: ita tunc cōmunis nobis dolor & metus erat. Præuertam: digrediar a ꝓpoſito.

Hic.Comi. Nuncius.Tertulli.præfecturæ Aemyliæ. Proſocero. Fabato. Amita.cuius meminit in fine epiſtolaꝛ ad Traianum ſuppreſſo tamen nomine: ſed lib.iiii.ad eandē ſcribēs aperte docet Hiſpullā appellatā. Querelaꝛ ruſticarum.ruſticos conquerentes: ut eorū moris eſt. Rationes. calculos expenſaꝛ & redituum. Inuitus.& curſim.ſenſus eſt. coactus tanq̃ & propere legebam rōnes reꝛ ruſticaꝛ: nā cū ſint ineptæ ſcriptæ: &(ut ita dicam)uernaculis litteris confectæ eas faſtidiebat Secundus: qui elegantioribus oratoꝛ litteris aſſuetus erat. nā inquit inſtitutus ſum floridis ſcriptis:nō peſſimis & laniariis:quibus utuntur calculatores:& qui rationes conficiunt. Initiatus.inſtitutus. pariter per tranſlationem Fabius dixit:neq; enim ſanctius eſſe ſacris iiſdem:q̃ ſtudiis initiari. ꝙ eſt introduci in aliquam rem:proprie tamen de ſacris dicitur. Varro præcepit initiari pueros eduliæ & potulicæ & cubæ deabus edendi & potandi & cubandi. præterea legimus in inſula Samothracum certo tempore pueros initiari.quomodo autem quis ſacris initiaretur Apuleius.xi.pluribus proſequitur. Includor anguſtiis commeatus.breue ſeceſſus ſpacium mihi permittitur.commeatus duo ſignificat: & facultatem diſcedendi ab officio per aliquod tēpus:& pro annona ſubinde reperitur. Mei.officii. Idem.quo uenturus ſum in urbem. Campania tua.in agro Campano Pontius agros poſſidebat. Remittat. permittet te uenire Romam. Contubernio.conſuetudine:conuictu.

Maturitas

Initiari

Cōmeatus

ma: qua alioquin optima: & meritiſſima fruitur: ſed longis:magniſq; experimētis. Vna diligimus: una dileximus omnes fere: quos ætas noſtra in utroq; ſexu æmulandos tulit:quæ ſocietas amiciarum arctiſſima nos familiaritate cōiunxit. Adceſſit uinculum neceſſitudinis publicæ. Idē enim mihi(ut ſcis)collega quaſi uoto petitus in præfectura ærarii fuit: & in conſulatu. Tum ego: qui uir:& quantus eſſet altiſſime inſpexi: cum sequerer:ut magiſtrum:ut parentem uererer:quod non tam ætatis maturitate. q̃ uitæ merebatur. His ex cauſis: ut illi:ſic mihi gratulor: nec priuati magis q̃ publice. Tandem homines:non ad pericula: ut prius:uerū ad honores uirtute perueniunt. In infinitum epiſtolam extendā:ſi gaudeo meo indulgeam:præuertam ad ea:quæ me agentē hic nuncius deprehendit. Eram cū proſocero meo: eram cum amita uxoris:cum amicis diu deſideratis. circuibam agellos:audiebā multū ruſticarum querelaꝛ: rationes legebam inuitus: & curſim: aliis.n. chartis:aliis ſum lr̃is initiatus. cœperā etiā itineri me p̄parare:nā includor anguſtiis cōmeatus:eoq; ipſo ꝙ delegatum Cornuto audio officium: mei admoneor. cupio te quoq; ſub idem tempus Campania tua remittat: ne quis: cū in urbem rediero: contubernio noſtro dies pereat. Vale.

C.Plinius Marcellino.S.

TRiſtiſſimus hęc tibi ſcribo. Fundani nr̃i filia minor defuncta:q̃ puella nihil unq̃ feſtiuius:amabilius: nec modo longiore

Nihil dignius.nullam puellam uidi digniorem.uſitata Secundo dicēdi figura. Anilis prudentia. qua Prudentia
lis ſolet contingere interdum grandæuis matronis:nam in iuuene non dicitur cadere:cum ſit rerum bo
narum & malarum ſcientia:quorum uidetur iuniorem ætatem non poſſe temporis anguſtia experien-
tiam & cognitionem habuiſſe. Matronalis.matronæ conueniens. Suauitas.feſtiuitas. Vt.qua gra-
tia. Honeſte.pudice.additum ne quis ſecus ſuſpicaretur legitur etiam modeſte. Pedagogos. qui cu-
ram morum habebant:& dabantur cuſtodiæ puerorum puellarumq;. Præceptores. diuerſarum rerꝫ
& ſcientiarum. Pro ſuo officio. ut per-
tinebat ad officium uniuſcuiuſq;: magis
enim diligendi ſunt litterarum præce-
ptores:q̄ cantus & lyræ. Cuſtodite. ca-
ſtigate:cum reſpectu. Nouiſſimā. qua
periit. Vigore.uigor eſt robur & firmi Vigor
tas. Apuleius uigoroſum ꝓ robuſto po-
ſuit. Hic. uigor. Spacio. longitudine.
Cauſas.ut ſuperioribus uirtutibus ad-
deret conſtantiam. Acerbum. immatu
rum. Mortis tempus.quo erat deſtina-
ta reb⁹ lætis. Deſtinata.deſignata:ſpō-
ſa uxor. Electus.ut boni ominis. Ad-
uocati. inuitati ad nuptias. Multa. ad
agendam triſtitiam:nam qui dolent īge-
nioſi ſunt perqrere doloris cauſas. Mar Margarita
garitas.uniones.dicitur margarita: mar Margaritū
garitum:& margaris:ut plurimum inue Margaris
nitur in mari indico & rubri littoribus
authore Curtio. culmen omnium rerꝫ
preci margaritæ tenent Plinio proden-
te:qui libro nono capitu.xxxv.plura ſu-
per his ſcripſit. Gemmas. Pomponius.
ff.xxxiiii.titulo de auro & argento lega-
to.gemmæ inquit ſunt ſuperlucidæ ma- Gemmæ
teriæ uelut ſmaragdi:chryſolithi:& ame Lapilli
thiſti:lapilli autem contrariæ ſuperiori- Margari-
bus naturæ:ut Abaſiani.uerientani.mar tæ
garitæ autē nec gēmis nec lapillis conti-
nentur.gemmas.pariter Curtius a mar-
garitis diſtinguit:ſic uterq; Plinius apud
ſeniorem multa de gemmis diſſeruntur
libro.xxxvii. tranſlatiue gemma in uite
dicitur a rerum ruſticarum ſcriptorib⁹.
Vnguenta & odores.quibus mortui re
ſpergebātur.Martial. Vungēta & Ca-
ſias & olentem funera Myrrhā:Thuraq;
de medio ſemicremata rogo: Et quæ de
ſtygio rapuiſti cinnama lecto.Auſonius
Sparge mero cineres:& odoro plue nar-
do Hoſpes.& adde roſis balſama punice
is ac deiceps. Ab ineunte ætate. ab ado
leſcētia. Altiorib⁹ ſtudiis philoſophiæ.
Quærit.dememinit. Audiuit.a præce
ptis philoſophorꝫ. Dixit.monuerat ob
ſeruanda:nam quāuis recordetur cōſtan
tiam in aduerſis ſeruandam:patientiā re
tinendam:tamē dolore ſuperatur:& affe
ctui indulget repulſis aliis uirtutibus: &
ſola pietate ſeruata. Talis pietas.tā ho-
neſtæ ſunt cauſæ ut amet filiā & ideo af-

uita: ſed pene immortalitate dignius uidi. Non-
dum annos quattuordecim expleuerat: & iam illi
anilis prudentia: matronalis grauitas erat: & ta-
men ſuauitas puellaris cum uirginali uerecūdia.
ut patris ceruicibus inhærebat: ut nos amicos pa
ternos: & amanter: & honeſte complectebatur:
ut nutrices: & pedagogos: ut præceptores pro
ſuo quenque officio diligebat. q̄ ſtudioſe: q̄ intel
ligenter lectitabat: ut parce cuſtoditeq; ludebat.
qua illa temperantia: qua etiam conſtantia no-
uiſſimam ualitudinem tulit? qua medicis obſe-
quebatur. ſororem partim adhortabatur: ipſam-
que ſe deſtitutam corporis uiribus: uigore ani-
mi ſuſtinebat. Durauit hic illi uſque ad extre-
mum: nec aut ſpacio ualitudinis: aut metu mor
tis infractus eſt: quo pluris grauioreſque cauſas
nobis relinqueret: & deſiderii: & doloris. O triſte
plane acerbumque funus: morte ipſa mortis tem
pus indignius. Iam deſtinata erat egregio iuue-
ni: Iam electus nuptiarum dies: Iam nos aduoca
ti: quod gaudium quo mœrore mutatum eſt? non
poſſum exprimere uerbis: quantum animo uul-
nus accœperim: cum audiui Fundanum: ut mul
ta luctuoſa dolor inuenit: præcipientem: quod in
ueſtes: margaritas: gemmas fuerat erogaturus:
hoc in thura: & in unguenta: & odores impende-
retur. Eſt quidem ille eruditus: & ſapiens: ut qui
ſe ab ineunte ætate altioribus ſtudiis: artibuſque
dediderit. Sed nunc omnia quæ audiuit: quæ-
rit: ſæpe quæ dixit: aſpernatur: expulſiſque uir-
tutibus aliis: pietatis eſt totus: & talis eſt pietas:
cui ignoſcas: laudaueris etiā ſi cogitaueris quid
amiſerit. Amiſit enim filiam quæ non minus mo
res eius: quam os: uultumque referebat: totum-
que patrem mira ſimilitudine exſcripſerat. Pro-
inde ſi quas ad eum de dolore litteras mittes: me-
mento adhibere ſolatiū: nō quaſi caſtigaturum: &

flicte mœreat ut poſſis Fundano ignoſcere: immo eum laudabis ſi conſideraueris: quam filiam perdide
rit. Os.liniamenta faciei. Vultum.motum in affectibus. Exſcripſerat.effinxerat: reddiderat. effigia
uerat. De dolore.cohibēdo. Caſtigaturum.non ꝓ ſit eius generis ut caſtiget & repræhēdat tanquam

nimium dolori indulgẽtem:ſed ꝙ demulceat & leniat. Admittat. ſuſcipiat:approbet: exequatur. Medii tẽporis ſpacium.longũ interuallũ a morte filiæ:nullus.n.dolor ſcdum Sulpitium eſt: qui lõgitudine temporis non minuaſ & molliaſ. Crudum.recens.uulnus tranſlatiue refertur ad doloré ut apud Papinium in ſyluis.abruptis etiã nunc flebile uenis Vulnus hiat:magnæq; patet uia lubrica plagæ. Requirit:manus medentium petit. Acquieſcit.contentatur. Admotis.adhibitis conſolationibus.

SCio.Calphurnii Piſonis opus de amoribus in auditorio frequenti recitatum non uulgari laude cõmẽdat apud Veſtricium Spu.utraq; linguà eruditum: deinde fratris Calphurnii pietatem probat.optatq; tẽpora ſua illuſtrari ingenioꝝ claritudine. Bonis artibus. rei litterariæ. Dignum maioribus ſuis. ut ꝑ res præclaras nõ uideantur degenerare a maioribus ſuis illuſtribus. Feſtinãtius.cupide:& per id miſſo tabellario prope re:neq; dilata re in craſtinũ. Auditorio Calphurnii Piſonis. in eo loco: quo auditores cõuenerant: ut audirent Calphurniũ Piſonem. ερωτοπαιτγιον hic alii abſurde:& mendoſe legebant περιγομων ideſt de legibus.uel apte περιτγιον. uera lectio & accõmodata ερωτοπαιτγιον opus ſcilicet de ludo amoris. ερως enim amor & παιτγιον ludus: an potius amoris feſtum:nã ἡ παιτγια Suida interprete feſtum ſignificat: & Aratũ ſcripſiſſe τα παιτγια rettulit idẽ. Athenæus tradit eadem Mnaſeam cõpoſuiſſe: apud quem Nymphodorus Leſbiam Salpé fuiſſe dicit: quæ παιτγια monumẽtis mãdauit:ſed Alcimus teſtatur Botryn cognomento Salpen inuentricem των παιτγιων.idem Athenæus Gneſippum παιτγιατραφον.memorat. Auſonius prodidit Lællium antiquiſſimum poetam conſcripſiſſe erotopægnia.quid inquit antiquiſſimi poetæ Lælii:erotopægnion libros loquar?ubi mendoſe legitur Lennii erotopægniõ: & li.ii.Gel.cap.xxiiii. erotopæginis ꝑ erotopægniis:huius ſcribit legis Lællius poeta meminit in erotopægniis Apuleius in prima apologia.unum etiam poetam attingam:uerſus quos agnoſcent:qui Lællium legere: philtra omnia undiq; erunt nonulli tamen freti teſtimonio Priſciani:qui libro.xi.tradit Liuium ĩ quarto erotopægnion uſum eſſe participio meminens apud præſcriptos authores legendum credunt non Lællium:ſed Liuium:qui poetarum antiquiſſimus primus fabulam dedit. eadem forma dicitur erotopægnion: quà technopægnion:cuius ſit mentio apud Auſo. Luculentã:ſplendidam & luce plenam. Scripta elegis, conſtabat uerſu elego:qui paulatim a rebus lugubribus tranſiit ad amores. Verbis fluentibus.currentibus:nam ex conſonantibus multis conſtantia uerba carmen exaſperauit:ſicut crebræ colliſiones: amatorium igitur fluere debet:e diuerſo ſatyricum. Enodibus.mollibus: dulcibus. nodoſa.n.ſunt aſpera: enodia uero lenia & leuigata. Etiam.interdum. Sublimibus.grandibus.altiloquis. Vt poſcit locus, ut res exigebat:& oportune:uerbi cauſa.ſi exclamaſſet contra amorem:& uim eius ac potentiam deſcripſiſſet:cõmode uſus fuiſſet ſublimioribus uerbis:nam triſtia mœſtum Vultũ uerba decent: iratũ Plena minaꝝ:Ludentem laſciua:ſeuerum ſeria dicta:& quæ leguntur deinceps in poetica Horatii. Altæ. erectæ:reconditæ:ſententiæ aũt ſumuntur modo ab opinione hominũ:modo a ueritate.hæ breuiter oſtẽdunt aut quid ſit:aut quid eſſe oporteat. Variæ. faſtidium legentiũ uarietate rerum & uerboꝝ uitari ſolet. Attollebantur.inſurgebant grandioribus uerbis. Reſidebãt.demittebant. ſententiarum enim ut uerboꝝ aliæ elatæ:aliæ mediocres:aliæ ſubmiſſæ: quæ rebus:de quib⁹ ſcribit aptandæ ſunt. Excelſe depreſſis.nã plærunq; altis & excelſis adiacent abrupta:& maxie mirabilia ſunt quæ maxime inexpectata.antitheton exornatio eſt admodũ ſuauis auditori. Mutabat.uariabat contraria contrariis. Ingenio.ſubtili inuentione. Commendabat.gratiora faciebat audientibus. Suauiſſima dulci:& amabili:pronunciandũ eſt quomodo ſcribendũ:itaq; lætis in rebus uox plena:ſimplex:& ipſa quodãmodo hilaris fluit:ac in certamine recta intendit:atrox in ira & aſpera:ac denſa:in inuidia breuior:at in blandiẽdo:ſatendo:ſatiſſaciendo:rogãdo:lenis:ſubmiſſa:ſuadendo:monẽdo:policendo:cõſolando:grauis:ĩ metu:& uerecũdia:cõtracta miſeratiõe:flexa:& flexibilis.Solicitudinis ĩ ore.curæ ut ex ſignis ĩ ore uideret

nimis forte:ſed molle: & humanũ: qđ ut facilius admittat multũ fauet medii tẽporis ſpacium. Vt enim crudũ adhuc uulnus medentiũ manus reformidat:deinde patiť:atq; ultro requirit: ſic recens aĩ dolor cõſolatiões reiicit:ac refugit: mox deſiderat:& uehementer admotis acquieſcit. Vale.

C.Plinius Spurinnæ.S.

SCio quantopere bonis artibus faueas: quantum gaudii capias: ſi nobiles iuuenes dignum aliquid maioribus ſuis faciant.quo feſtinãtius nuncio tibi fuiſſe.me hodie in auditorio Calphurnii Piſonis: recitabat ερωτοπαιτγιον eruditam ſane:luculentamq; materiam. ſcripta elegis erat: fluentibus teneris: & enodibus:ſublimibus etiam uerbis:ut poſcit locus: altæ enim & uariæ ſententiæ nunc attollebantur: nunc reſidebãt:excelſa depreſſis: exilia plenis:iucunda ſeueris mutabat:oĩa ingenio parí.cõmendabat hæc uoce ſuauiſſima:uoce uerecunda: multũ ſanguinis:multũ ſolicitudinis in ore: magna orna

Erotopægnion

Auſonii locus

Vox in pnnnciatiõe

ſolicite dicere. Timor.ut timeant ne ſua ſcripta improbentur tanq̃ nõ ſatis abſoluta. Nec plura dicã. De iuuene.Calphurnio Piſone. Libet.dicere. Rariora de nobis.raro ſimilia noſtris temporibus cõtingant:an honeſtius eſt ſcripta Piſonis extollere:q̃ noſtra.legitur etiã in quibuſdam exemplaribus pro rariora de nobis.deniq;:ut cũ ſequentibus ſic coniungatur.deniq; recitatione finita:quæ quidem lectio clarior eſt. Stimulus.incitatio.ſ.laudare adoleſcentes:unde Fab.optat ſibi dari puerum:qui laudibus & gloria excitaſ.nã laudibus haud minus q̃ præmiis gaudẽt generoſi: & ſcripſit Plut.Spartianos uoluiſſe ab ineuntibus ſtatim annis aliquo affectionis ſtimulo ad gloriã duci: ita ut & uitupatos dolor angat: & laudes ad maiora prouehant. Qua. uia ſtudiorum. Lumen. decus: famam: ſplendorem.

menta recitantis.Etenim neſcio quo pacto magis in ſtudiis homines timor:q̃ fiducia decet. nec plura: quamquam libet plura: quo ſunt pulchriora de iuuene nobili:rariora de nobis. recitatione finita multum: ac diu exoſculatus adoleſcentem: qui eſt acerrimus ſtimulus monendi:laudibus incitaui:pergeret qua cœpiſſet: lumenq;: quod ſui maiores prætuliſſent:poſteris proferret. Gratulatus ſum optimæ matri:gratulatus:& fratri: qui in auditorio illo non minorem pietatis gloriã: q̃ ille alter eloquentiæ rettulit.tam notabiliter pro fratre recitante primum metus eius: mox gaudium eminuit.dii faciunt:ut talia tibi ſæpius nunciem. Faueo enim ſæculo:ne ſit ſterile:effœtum: mireq; cupio ne nobiles noſtri nihil in domibus ſuis pulchrum:niſi imagines habeant.quæ nunc hos mihi adoleſcentes tacite laudare:adhortari: & quod amboꝝ gloriæ ſatis magnũ ẽ:cognoſcere uident.

C.Plinius Macro.S.

BEne eſt mihi: quia tibi bene eſt. habes uxorem tecum:habes filium: frueris mari: fontibus: ruribus: agro: uilla amœniſſima. Neque enim dubito eſſe amœniſſimam: in qua ſe compoſuerat homo felicior: antequam feliciſſimus fieret.Ego in Thuſcis: & ueneor: & ſtudeo:quæ interdum ſimul facio: nec tamen adhuc poſſum pronunciare:utrum ſit difficilius capere aliquid:an ſcribere. Vale.

Maiores ſui prætuliſſent.fuit Calphurnia domus uiroꝝ geſtis miꝝ in modũ celebris: nã.C.Piſo Calphurnio genere ortus.ac multas inſigneſq; familias paterna nobilitate cõplexus: claro apud uulgum rumore erat:per uirtutem aut ſpecies uirtutis ſimiles:nanq; facundiã tuendis ciuibus exercebat.hæc Tacitus libro .xv.fuit & Calphurnius Piſo uictis in Sicilia fugitiuis p̃clarus: ut ſuper Calphurniæ domus ſplẽdore omittamus Liuiũ: Plut.ac alios.& q̃q̃ de nobilitate Piſonũ multa p̃diximus quædã tñ addã:nã Valerius Max.lib.iiii.ca.de cõſtantia.C.Piſonẽ conſulem laudat.L.Piſonẽ hiſtoricum Liui.Dionyſi.Plut. citant.&.P.Piſo orator & conſularis de Hiſpania triumphauit.M.Piſonẽ tradit Cice.græca doctrina doctiſſimum omniũ:qui ante fuerunt.item.L.Piſo tri.pl.legem primus de repetundis tulit:orationes reliquit: Multarum leguꝫ ſuaſor ac diſuaſor fuit:alius .L.urbis cuſtos:& ſtudiorum liberalium antiſtes:ad quem & eius fratrem Horatius ſcripſit poeticam. Auguſtus graui morbo preſſus nullum ſibi ſucceſſorem declarans Piſoni exercitus & publicos redditus in libello ſcribens dedit. Celius Piſo conſul cum Rubrio Gallo ſub Traiano tradente iuriſconſulto.ff.xl. de fideicõmiſſariis libertatibus:fortaſſe Calphurnii frater. Pietatis. amoris in fratrem. Ille alter.Calphurnius Piſo. uulgaris locutio ille alter:qua Secundus alibi eſt uſus illam alterã dicens:q; expoſtulat ſtilus epiſtolaris. Metus.dũ incertus erat: quid ſenſuri eẽnt auditores de ſcriptis fris. Gaudiũ. poſtq̃ uidit recitata laudari. Eminuit.apparuit manifeſto. Sæculo.noſtris temporibus. Sterile.rude.imperitum:infructuoſum circa litteras. Effœtum.inutile.idẽ q; ſterile. Imagines.maiorum illuſtrium: quas ſolebant locare in atriis ſuper tabulino: & in funeribus ſuorum producere. Hos adoleſcentes.Piſones fratres.Cognoſcere.ueros ſuos nepotes.

Calphurnia domus.

Piſonum nobilitas

BEne.Marco congratulaſ q; in ſeceſſu Tarentino multis fruaſ cõmoditatibus:ſe uero in Thuſcis ſcribit uel uenari uel ſtudere. Quia tibi. nã oĩa amicoꝝ cõmunia ſiue bona: ſiue mala. Mari.ad qd' uilla ſita fuerat. Ruribus.circũuicinis.legiſ etiam uitibus: ad hæc in quibuſdã codicibus ſcriptũ uidimus. Viribus.ideſt ,pſpera ualitudie. Felicior.Nerua: quẽ cũ Orphitus & Rufus ad ĩperiũ uocari dicerent:eos Domitianus paratasꝝ contra ſe inſidiasꝝ inſimulans in inſulã deportauit:Neruã quoq; Tarentũ ſecedere iuſſit.ubi tanq̃ uitã tranſacturus ociũ ſuũ diſpoſuerat: q̃q̃ Apollonius ei prædixiſſet oĩno imperatuꝝ. Felicior.comparatiuũ maius ſignificatũ habens ſuperlatiuo.uult.ñ.oſtendere uitam Neruæ priuati fuiſſe beatiorem:q̃ poſtq̃ princeps eſt creatus. Feliciſſimus. ĩperator maximus & auguſtiſſimus. Simul.eodẽ tẽpore:ad Tacitũ ſcripſit ſe cœpiſſe tris apros:& interuenandum plura ſcripſiſſe. Difficilius.quia utrunq; delectabile.an quia magni laboris.

Zosimus.

Videó. Petit ut Paulinus uillam suá commodet liberto Zosimo donec curatus sit a tussi: quam recitando cõtraxerat: & inde sanguinem euomerat. erat autem recitator bonus: & litteratus cithara callens: & domino suo multa præstans officia: eius memoria adhuc Comi extat in tẽplo diui Andreæ tribus uerbis notata ZOSIMVS CONIVGI INCOMPARABILI. pariter Veronæ legimus Zosimum Viriatium extantem in curru triumphali. Zosimum Alexandrinum & philosophum & alium Gazeum siue Ascalonitam declamatorem recitat Suidas. ad Zosimum primatẽ scripsit in epistolis Aeneas rhetor. Mol liter. benigne. humãe. Habeas. tractes. ευνροσ δ' ετωατηρωσ ηπιοσ ην. socer autem pater q̃ mitis erat. sumptum ex ultimo Iliados: ubi Helena cõqueritur Priami filios sibi aliquando infensos extitisse: socerum uero Priamum semper se mitem præstitisse memorat. Hoc nostrũ paterfamiliæ. resume semper in animo est. Nostrum. patronorum proprium: an quia Romanum est uocabulum. nam paterfamiliæ ideo appellatus: ꝙ curare debet familiam ea mansuetudine: qua si pater esset. Asperior. immitior. Frangeret. moneret ad lenitatem.

Quanto nunc maior uenit debilitas ægrotanti: est homo probus. in secunda lectione fuit quanto nunc maior uenit debilitas. iam angitur homo ꝓbus. fuit tertia scriptura nõ absurda quanto nũc utilior humanitas ægrotanti. Probus. bonus quasi probatus: sicut improbus

Officiosus

malus Officiosus. qui se immiscet officiis iuuandi gratia: & nõ officiosus: idest quietus & domi residens. interdum pro eo ꝙ nocet itelligimus officiosum ab officiendo Marti. omnes persequeris prætorum Cotta libellos: Accipis & cæras: officiosus homo es. apud Apuleium in primo asini. aduentores pristinos in fece submissus officiosis roncis raucus appel

Litteratus

lat. Litteratus. litteris excultus. Apuleius. x. dñs ædium habebat iuuenem filiũ probe litteratum: & per id consequenter pietate modestiaq̃ præcipuum. Tranquil. de grãmaticis: sunt q̃ distinguũt litteratum a litteratore: ut græci grãmaticum: & grãmatistam: & illum quidẽ absolute: hunc mediocriter doctũ existiment: quoꝝ opinionem etiã Orbilius exemplis confirmat: nam apud maiores ait: cum familia diutius uenalis produceretur. ne non temere quem litteratum in titulos: sed litteratorẽ inscribi solitum: quasi non perfecte litteris imbutum. Apuleius tamen nono litteratum pro seruo inscripto usurpauit: frontes inquit litterati nam notis in fronte quibusdã inscribebant. Eius. propria. Comœdus. comœdiæ actor. Inscriptio. nam uenales serui scriptis monstrabantur in qua præstarent arte.

Citharа

Facit. excellit. Apte. accõmodate: ut uox cõueniat ei rei: quã agit. Cithara. dicta ϖαραϖονιγεισθαι. ꝙ facile moueatur: aut ꝙ auditores in amorem moueat. Seruius testudinem dictam credit: est autem uocabulum græcum: & pro lyra a Suida interpretatur. Apuleius secundo floridoꝝ. cithara baltheo celata apta structim sustinet: manus eius tenera procerule leua distantibus digitis neruos mouet: dextra psallentis gestu suo: fabulũ citharæ admouet ceu parata percutere cũ uox in cantico interquieuit. Quam

Comœdus Intercinat

comœdo necesse est: nã inter actus comœdiaꝝ concinebat: ꝙ Hor. in arte præcipit ut opportune fiat. neu quid medios intercinat actus: Quod nõ ꝓpositio conducat. & mox: Tibia nõ ut nunc oricalcho iuncta: tubæq̃ Aemula: sed tenuis: simplexq̃ foramĩe pauco Aspirare & adesse choris erat utilis. Diomedes. pãtomimꝰ: & choraules ĩ comœdia canebant inter actores comœdiaꝝ ꝓ facultate: & arte potiores principatum sibi artificii uendicabant. insuper legimus Flaccũ modulasse tibiis terentianas comœdias. Legit. recitat. Sedulo. diligẽter. Iucũda. mihi grata. Charitas. amor. Cõparatũ. datũ. cõsuetũ. Hoc. Zosimo. Semel. nũc. Intente. acriter: alte. In Aegyptũ. ubi zosimus natus erat: iõ remittebatur ĩ patriam & ad suos: cum ualetudinarii curentur mutatione aeris præsertim si transferantur in consuetudinem prioris uictus: & cœli: fic enim restituuntur ueluti nutrici ac parenti. alioquin Aegyptius aer purior

C. Plinius Paulino. S.

Videó q̃ molliter tuos habeas: quo simplicius cõfitebor tibi: qua indulgẽtia meos tractem. Est mihi semper in aio Homerĩ cũ illud. ευνροσ Δ' ετωατηρωσ ἤπιοσ ἦεν. & hoc nostrũ paterfamiliæ. ꝙ si essem natura asperior: & durior frangeret me tñ infirmitas liberti mei Zosimi: cui tanto maior humanitas exhibẽda ẽ: quãto nunc maior uenit debilitas ægrotanti. est homo probus: & officiosus: & litteratus. Et ars quidem eius: & quasi inscriptio comœdus: in qua plurimum facit. nã ꝓnunciat acriter: sapienter: apte: decenter: etiam utitur cithara perite ultra q̃ Comœdo necesse est. Idem tam commode orationes: & historias: & carmina legit: ut hoc solum dedicisse uideatur. Hæc tibi sedulo exposui: quo magis scires q̃ multa unus mihi: & quam iucunda ministeria præstaret. Adcedit longa iam charitas hominis: quam ipsa pericula auxerunt: est enim natura comparatum: ut nihil æque amorem incitet: & accendat q̃ carendi metus: quẽ ego pro hoc nõ semel patior. nã ante aliquot annos dũ intente: instanterq̃ ꝓnũciaret: sanguinẽ reiecit. atq̃ ob hoc in ægyptũ missus a me post lõgã ꝓegrinationẽ cõ

& minus peſtilens:inde multitudie hoium fere cæteras orbis ptes ſuperauit.authores ſunt Diodor⁹: & Ioſephus. Cõfirmatus:liberatus:curat⁹: Imperat uoci.nitit ſupra uires enunciare. Tuſſicula.pua:& modica tuſſi. Veteris infirmitatis.reiectiõis ſanguinis. Prædia.qõ eſt fondus a poſſeſſione uel agro uel prædio qd diſtet:fondus eſt oẽ qcqd ſolo continet.ager ẽ ſpecies fondi:q̃ ad uſum hois cõparat.poſ Fondus
ſeſſio ab agro iuris ꝓprietate diſtat:qcqd.n.apꝑhendimus:cui⁹ ꝓprietas ad nos nõ ptinet hoc poſſeſ- Poſſeſſio
ſionẽ appellamus:poſſeſſio ergo uſus eſt:ager ꝓprietas loci eſt:p̃diũ utriuſq; ſupraſcriptæ rei gñale no- Ager
mẽ eſt:nã:& ager:& poſſeſſio hui⁹ appel Prædiũ
lationis ſpecies ſunt.hæc Modeſtin⁹:& ꝑter eũ Aſconius p̃dia iquit ſũt res ipæ. p̃des hoies ideſt fideiuſſores:quoꝝ res: bona:p̃dia nõ uno noie dicunt.Iuſtinia nus in Inſt.p̃dia oia ædificia urbana ap pellamus:& ſi i uilla ædificata ſunt.

Foroiulii.Foroiuliẽſes cognomine Con Forũiulii
cubienſes locat Plini.in ſexta Italiæ re- gione:quæ Vmbriã:& agrũ gallicũ cir- ca Ariminũ cõplectit:de qbus nũc loq tur Secũd⁹ ſcio tñ Strabonẽ nauale Cæ ſaris Auguſti:qd Forumiulii uocant po ſuiſſe iter Olbiã & Antipolim: ut diſtet a Maſſiliaſtad.ſex milib⁹::& Ptolemæũ Forũiulii in Hiſtria:ſed diuerſa oppida eodẽ noie appellata qs neſcit:nã: & Pli. Forũiulii in Hiſpania refert. Lac. tuſſi Tuſſi
p hyemẽ locis maritimis:p æſtatẽ locis remedia
mediterraneis opus eſt. tuſſientẽ minie op3 lectione uti uehemẽti:ut ilis in tuſſi peregrinatio eſt:cibus ut lac in allio co ctũ.magis terreri põt aliqs cũ ſanguinẽ expuit:ſ3 iõ mõ min⁹:mõ pl⁹ piculi hẽt: exit.n.mõ ex gĩgiuiſ:mõ ex ore:& copio ſe:nõnunquã aũt is a ſũmis faucibus fer tur:aut ore uenæ alicuius adaperto:aut tuberculis qbuſdã natis:& ex his ſangui ne erumpente: aliqñ gutture:& arteriis exulceratis frequẽs tuſſis ſanguinẽ extũ

dit.interdũ ẽt fieri ſolet:ut aut ex pulmone:aut ex pectore:aut ex latere:aut ex iocinore feratur. præter a Celſo prædicta:Plini.ad exulcerationẽ ſtomachi lactis aſinini potus itẽ bubuli plurimũ ꝓdeſt.lege plu ra libro.xxvi.capi.v.&.xxviii.capi.x.apud eundẽ. Neceſſitates ualitudinis.quæ neceſſaria ſũt ualitudi- nario. Reſtringat.amputet.minores faciat ideſt abſtineat a neceſſariis. Ego.ſenſus eſt.dabo ei tantũ nummorũ quãtum opus erit in uia:nã domi tuæ nihil opus erit:ergo nihil ulterius addam.

ITerum.accuſauerant Bithyni Iuliũ Baſſum repetundarũ:qui in ea ꝓuincia ꝓcõſulatũ geſſe- rat:cõtra quẽ a ſenatu ipetrauerant aduocatũ Rufũ Varenũ:is poſtea ſortitus eandẽ ꝓuiciã repetundaꝝ pariter re⁹ fit.ꝓ Vareno ægit Secũdus:cui cõtradixit Fõte ius græcus hõ.cõceſ- ſa eſt Bithynis inquiſitio:& Varreno poſtulatio. A Iulio Baſſo.lib.iiii.legimus Iuliũ Baſſũ reũ fuiſſe repetundaꝝ ſub Traiano q; ꝓuinciã Bithyniã expillaſſet:ſed illic ſcriptũ:Põponiũ Rufum ad uerſus Baſſum ægiſſe:nunc uero Rufum Varenũ:niſi mallimus intelligere appellatũ Põponiũ Rufum Varenũ. A Iulio Baſſo.poſt accuſationẽ Iulii Baſſi. Detulerũt.accuſauerũt:apd ſenatũ. Procõſulẽ. Bithyniæ. Varenũ.dico illũ Varenũ:nã erant in urbe alii eiuſdẽ appellationis:& repetitio talis reficit auditorẽ:& magis rẽ declarat. Acceperant. ipetrauerant a ſenatu:a quo diximus aduocatos peti ſoli- tos. Inquiſitionẽ.inquiſitio eſt alicuius criminis manifeſti ſaltẽ ꝓ famã ex bono:& equo iudicis cõpetẽ Inqſitio
tis facta inueſtigatio:nã cũ in ius uentũ erat dicebat accuſator reo:q; iniuriã prouincialibus fecerat.li ta cuiſſet lis ei æſtimabat ut uicto:ſi negaſſet:petebat accuſator a magiſtratu dies inquirendoꝝ caiminũ. Euocare teſtes.e ꝓuincia teſtes in rẽ ſuã uocare:& expectãdũ donec in urbem uenirẽt.in rẽ nr̃am faciũt Taciti uerba ex libro.xiii.Pomponium inqt Syluanũ magna uis accuſatoꝝ circũſteterat:poſcebatq; tẽ pus euocandorũ teſtiũ ex Africa ꝓuincia:ubi ꝓcõſulare iperiũ habuerat:ſed illico defendi poſtul bat: ualuitq; pecunioſa orbitate:& ſenecta.ſed ſicuti fauore:& gratia quorũdã Syluanus obtinuerat ſtatim ꝓnunciari:ita iure Varenus ipetrauit ut poſſe euocare teſtes. Recuſantibus.nollentibus ut euocaret teſtes cõtra obiecta crimina. Cognitio.diſcuſſio:examiatio.Suſcepta.a ſenatu. Aegi.dixi cãm. Euẽ tu.bono:& malo.nã:& Vareno conceſſum eſt teſtes euocare:& Bithynis data fuit inquiſitio. Fortuna

Fortũa dñatur

dominaſ. domina eſt: & plurimũ põt. Fortũæ oĩa Tullus res aſcripſit. exoculata ab Apuleio dr: nam uaga: inconſtãs: incerta: uaria: indignorũq; fautrix: huic oĩa expenſa: huic oĩa ferunſ acceptа: ſola laudaſ: ſola arguiſ: & in tota rõne mortaliũ ſola utranq; paginã facit. μηδὲν ἀγαθὸν εὐτυχίᾳ. ideſt nihil ſine fortuna dixit Pauſanias in prĩo: & Saluſtius. ſed profecto fortuna in oĩ re dominaſ: hiſtorici autẽ plurimũ in bello poſſet tradiderũt. Vtráque accuſatoris: & rei. Cõmendationis. laudis in actionibus. Memoria. ſi mala fuerit: detrahit: ſi tenax affert. Tps. ſi in opportunũ. Amor rei. cã: quæ agiſ. an grata iudicibus: q̃ re non abſurde Cæſar apud Saluſtium ſuã oronẽ ſic orditur oẽs hoĩes patreſcõ ſcripti: qui de rebus dubiis cõſultant ab odio: amicicia: ira. atq; miſericordia ua cuos eẽ decet. Liber. oro mea quæ nullis affectibus tangiſ: nulla ét fortũa moueſ: ſiue bona: ſiue mala.

Põteius Magius

Põteius Magius. aduocatus græcus a Bithynis in ſenatum ductus: cuiꝰ fit mentio ab eodẽ libro ſeptĩo. Plimis uerbis. pauciſſimis. rebꝰ ſecutꝰ ẽ Ciceroné ĩ oratore dicẽté.

Græcoꝝ loquẽtia

uerbi cõtrouerſia tãdiu torq̃t hoĩes græculos cõtentionis cupidiores: q̃ ueritatis: & declaris oratoribus: aſiaticis qbuſdã oratoribus fuit genus orationis non tam ſententiis frequẽtatũ: q̃ uerbis uoluere: ut Aeſchilo Gnidio ac Mileſio Aeſchini: quibus erat admirabilis oratiõis curſus: erudita ſniarum concinnitas nõ erat. neque inſcitia illius: cures non ſupperant: uerba non deſint: laudanda eſt: quorum ſi alterum ſit optandum: mallim equidem in diſertam prudentiam: q̃ ſtultam loquacitatem. Volubilitas: ſermo rotatus: facilis circumductio: currens oratio. Periodos. in lectione: plena ſententia periodus dicitur: cuius partes ſunt commata: & cola: fit autem in extrema clauſula: nec longior eẽ debet: q̃ ut uno ſpiritu proferatur: modũ eius Cicero quattuor ſenariis pedibus terminauit: unde libro nono Secundus data opera longioré periodũ fecit: ut oſtenderet ſe Tacito inferiorem: nonnulli duo illius genera eſſe dicunt: unũ ſimplex cũ ſenſus unius longiore ambitu circũducitur: alterũ q; conſtat ex mẽbris ſiue inciſis: quod plures ſenſus habet: ut aderat ianitor carceris: carnifex prætoris. adhæc Fabius ſic diſtinguit. at illa connexa ſeries tres habet forma: inciſa: quæ cõmata dicuntur: mẽbra: quæ cola: periodon: quæ ẽ uel ambitꝰ uel circumductũ: uel continuatio: uel concluſio: nam. M. Tullius periodo plurima nomina dat: ambitũ: circuitũ: cõpræhenſionẽ: continuationẽ: circũſcriptionẽ. Frigidas. ſine neruis: quibus ſi ſtrepitum dempſeris nihil boni reſtabit: uel rigidas. duras. Vno ſpiritu. quo periodon compræhendi præcipit. M. Tullius. Contorquent. iaculantur tanq̃ telum aliquod in aduerſarium. ſic Iuuenalis de enthymemate: & curtũ ſermone rotato Torqueat enthymema.

Iulius Veſpro. Cãdidus

Iulius Candidus. Iulius Veſpronius Candidus: qui conſulatũ cũ Quadrato geſſit quo tẽpore Adrianus tribunatũ. pl. hic poſtea miſſus eſt Iulius a ſenatu legatus ad Septimũ Seuerum: qui in Syria cũ exercitibus: quibus præerat a Iulio deſciuerat. erat autem Candidus uetus conſularis olim militibus inuiſus ob duꝛ: & ſordidũ imperium: candidi uxoré tanq̃ adulterã poeta Martialis epigrãmate momordit. Iulio Candido reſcripſiſſet diuum Pium memorat Vlp. ff. xlviii. titulo de accuſationibus.

Eloquẽtia Loquẽtia

Non inuenuſte. eleganter: urbane: ſcite. Aliud eſſe eloquentiã: aliud loquentiam. Valerium probum grãmaticum illuſtrem refert Gellius ſaluſtianũ illud ex Catilinario ſatis eloquentiæ: ſapiẽtiæ parũ: breui anteq̃ decederet: ſic legere cœpiſſe: & ſic a Sal. relictũ affirmaſſe: ſatis loquentiæ: parum ſapientiæ: q; eloqnentia cum inſipientia minime conueniret: nam alibi idẽ Saluſtius dixerat; loquax magis q̃ facundus. Eloquentia. ornatus uerborũ ſententiarũq; cum prudentia. iſ. n. eloquens eſt: qui cum ſapientia dicit humilia ſubtiliter: & magna grauiter: & mediocria temperate. nã cũ orator ſit uir bonus dicendi peritus: ĩpoſſibile eſt eũ eſſe oratorem: qui imprudenter dicit.

Diſertus

Alteri. duobus contigit: poſſumus intelligere Demoſthenẽ: & Cic. Non ſumus Antonii. M. Tullius primo de oratore refert. M. Antonium cui uel primas eloquentiæ partes ſuperiorum tribuerat ætas uirũ natura percautum: & prudẽtem in eo libro: quem unum reliquit diſertos ſe uidiſſe multos: eloquentem omnino neminem. inſidebat uidelicet in eius mente ſpecies eloquentiæ: quam cernebat aĩo: re ipſa non uidebat. uir autẽ acerrimo ingenio (ſic. n. fuit) multa: & in ſe: & in aliis deſiderans neminẽ plane: qui recte appellari eloquens: poſſet uidebat. eum uero ſtatuebat diſertum: qui poſſet ſatis acute atq; dilucide apud mediocres homines ex cõmuni quadam opinione hominum mirabiliter dicere: ſed eloquentem: qui mirabilius: & magnificẽtius augere poſſet: atq; ornare quæ uellet: omneſq; omniũ rerum: quæ ad diſcendum pertinerent fontes animo ac memoria contineret. uerum Secundus fatetur non eſſe eius ſententiæ cuius Antonius: ut putet neminem eloquentem: nam inquit non ſumus Antonii. Nemini.

Periodus

Iulius

liber indicabit. In actionibus enim utranq; in partem fortuna dominatur. Multum cõmendatiõis: & detrahit: & affert memoria: uox: geſtus: tempus ipſum. poſtremo uel amor: uel odium rei. liber ofenſis: liber grã: & ſecundis caſibus: & aduerſis caret. reſpondit mihi Fonteius Magius unus ex Bithynis plurimis uerbis: pauciſſimis rebus. mos eſt pleriſq; græcorum: ut ſit illis pro copia uolubilitas: tam longas: tãq; frigidas periodos uno ſpiritu quaſi torrente contorquent. Itaq; Iulius Candidus non inuenuſte ſolet dicere: aliud eſſe eloquentiam: aliud loquentiam. nam eloquentia uix uni aut alteri: iam non ſumus Antonii: ut credamus

contigisse loquentiam. Loquentiam.disertam facundiam sine prudentia. Impudentissimo cuiqꝫ. quid.n.tam furiosum q̃ uerborũ uel opimorũ atqꝫ ornatissimoꝫ sonitus inanis:nulla subiecta sentẽtia: nec interdũ scientia:uideas quosdã scatere uerbis sine ullo iudicii negocio cum securitate multa:& profunda:ut loquentes plærunqꝫ uideant loqui sese nescire:quare Thersiti audacissimo uerba αμετρα Homerus attribuit:& Eupolis uetus poeta consignatissime id genus hominum retrulit. λαλειν αριστον: αδυνατα τον λεγειν.i.blatterare optimus:dicere ieptissimus.hæc sumpta partim ex oratore.M. T. partim a Gellio.addo Euripidẽ in Hippolyto malos dicere populo uideri eloquentiores.οι ταρεν σοφοι σ φαυλον παροχλω μωσιγωτεροι λετειν. Calide. astute. Acriter.itẽse.δεινωσ. Culte. uerbis ornatis. Contra.Homulũ dixit.

nemini. hæc uero quam Candidus loquentiam: appellat:multis : atqꝫ etiam impudentissimo cuiqꝫ maxime contingit.Postero die dixit pro Vareno Homolus callide:acriter:culte: contra Nigrinus presse:grauiter:ornate. censuit Acilius Rufus cos.des. inquisitionem Bithynis dandam:postulationem Varenĩ silentio præteriit.hæc forma negandi fuit. Cornelius Priscus actoribus q̃ petebant:& reo tribuit:uicitqꝫ numero. Impetrauimus rem negligenter comprehensam:nec satis subsistentem:iustam tamen:quare iustam non sum epistola executurus:ut desideres actionem. nam si uerum est Homericum illud.τω ουτι χρημυθον οφελλειν.apud te prouidendum est mihi:ne gratiam nouitatis:& florem: quæ oratiũculam illam uel maxime commendant : epistolæ loquacitate perdam. Vale.

Presse.emuncte:stricte. Forma modus.scilicet nullam mentionẽ facere ut Varẽo liceret testes euocare. Cor. Priscus.consulum designatorũ unus apud quem Secundus luxit obitũ Valeri Martialis. Actoribus.accusatoribus Bithynis. Quæ petebant. inquisitionem. Reo. Vareno facultatem testium euocãdorum. Vicit numero. sentẽtia Prisci comprobata est a maiori senatorũ pte. Rem.ut liceret testes euocare. Comprehensam.approbatam:intellectam a senatoribus. Subsistentem.probabilẽ. Iustam tñ.consistentẽ:nam erãt personæ:& res notæ:ergo causa cõsistebat: sz uix subsistẽtem dixit:qa ex altera parte rõnes erant ualidiores ad faciendam fidem:qꝫ optime Hermogenes:& eũ secutus Fortunatianus in primo rhetoricorũ tractant. Executurus.dicturus. Actionem.orationẽ quã pro Vareno dixi. τω: ουτι χρημυθον οφελλειν. iccirco: nullo modo oportet sermonem augeri. uerba Patrocli ad Merionez ex.xvi. Iliados. Nouitatis gratiam.quia noua magis placẽt. Florẽ.muscum decorẽ illibatã lectionẽ:pulchrumdinem. Quæ.duo. Loquacitate.si sum mã totius orationis longa epistola cõprehenderem. Perdam.nam non tanq̃ nouam legeres illam.

C.Plinius Rufo.S.

Descenderam in Basilicam Iuliam auditurus:quibus proxima cõperendinatione responderem debeam.sedebant iudices:Centumuiri numero cẽtum octuaginta: tot enim quattuor tribunalibus scribebantur. Obuersabantur aduocati.simul aderant aduocati : legitur

Descenderam:dicturi erant aduocati apud centumuiros:ad quos audiendos Secundꝰ cõuenerat:sed Licinius Nepos iudicia soluit edicto monens ut senatusconsultũ seruaret:quo cauebat:ne qs ante actionẽ pecuniã acciperet uel pacisceret:quod Nepotis factũ a quibusdã reprehendebat:ab aliis laudabat. Descenderam.ab Aesquliis loco edito ubi domũ habuit. Basilicã Iuliã.in qua iudicia publica:& priuata conficiebantur.relege a nobis prænotata. Proxima cõperẽdinatiõe.actiõe:quã primũ erã acturus.cõperendinatio enim utriusque partis actio.secũdũ alios cõperẽdinatio est secunda actio.itẽ cõperendinatio est ab utrisque litigatoribus inuicem sibi denũciatio in perendinum diem:nanque cum in rem aliquam agerent litigatores:& pœna se sacramenti peterent:poscebant iudicem:qui dabat post trigesimum diem:quo dato:deinde iter se comperendinũ diem denunciabant:ut ad iudicium uenirent:quo cum esset uentum antequam cã ageretur:quasi per iudicem rem exponebant:quod ipsum dicebatur causæ coniectio:quasi causæ suæ in breue coactio:secundũ alios inter cõperẽdinationẽ & ampliationẽ hoc interest:qꝫ cõperẽdinatio ex una tm̃ repetitur parte:cum añ iudex nõ intelligeret ut oino suadebat.iudices si bona cã absoluebant eam:si mala nõ statim dñabant.sed hac excusatione parcebant:nam cũ condemnandi nota esset.θ.littera.K.absoluendi:ampliandi signũ.N.L. qꝫ significabat nõ liquere:inde ãpliatio nascebat.hæc Asconius. Tacitus cõperẽdinatiões liberas olim fuisse memorat.postea restrictæ sunt legibus:nã tertia actione inquit Cicero : ut his ludorum diebus interpositis nemo istum comperendinatum:iudicaret.adimo enim comperendinatum:qꝫ habet lex in se molestissimum bis ut causa dicatur:uerum ut opinor Glaucia primus tulit:ut comperendinaretur reus. antea uel iudicari primo poterant:uel amplius pronunciari:alibi Secũdus dixerat.leges tot horas:tot dies: tot comperendinationes largiuntur. Iudices.sorte ducti. Cẽtumuiri.numero cẽtum octuaginta: tot enim quattuor tribunalibus scribebantur. Obuersabantur aduocati.simul aderant aduocati : legitur

Cõperẽdinatio

Causæ cõiectio

Ampliatio

Obſeruaſ

ęt obſeruabãtur ſcilicet ab aduocatis:& auditoribus.centumuiri uenerabantur:nam obſeruatio ad honorem referť:& in duabus rebus eſt:aut obſequo:aut ſpeculando.alias obſeruatio eſt callida: & diligens annotatio.deinde ſequitur. Aduocatis ſilẽtium longũ.ſcilicet fuit donec prætor aduenirẽt. Nũcius. aduenit.diſſolutio.exornatio:quæ coniunctionibus uerboꝝ e medio ſublatis:partibus ſeparatis efferť.

Eximitur dies.interdictũ eſt eo die litibus:ut iudiciis uacarent:ſic enim diẽ credit eximi:cũ iuſtitiũ indicitur:& iura ſilent. Parat⁹.ad dicendum. Morer.deſiſtã a cauſis agendis. Nepos.Licinius Nepos.

Legibus quærit. ſecundum leges cognoſcit: nã ius cognoſcẽdi authore Pediano erat apud prætorẽ: & Paul⁹ de regulis iuris iqt ubicũqꝫ cãæ cognitio é. ibi prætor deſiderať: iudicãdi uero ius apud equites fuit. prætor aũt urbanus iuridicundo præerat:& in ptãte hẽbat

Edictũ

oĩum iudicũ tabellas. Edictũ. edicta prætoris ſunt:dictatoꝝ ęt:ĩperatorũqꝫ authore Dionyſio in ſuis antiqtatib⁹: & Lampridio hiſtorico: adhæc Secũdo dicente edictum Auguſti: & Traiani:& Martiale Domitiani.edicimus eniꝫ qđ iubemus & uni generi edicimus:ſecundum Donatum:& præcepta præceptioneſqꝫ iuſtorũ:& iniuſtorum romani edictaꝰuocãt:ut quidam ſcribunt. propter eam:quæ tunc fiebat:dictionem: ĩ qua diffinitione complectuntur interdicta:

Interdictum

quibus uetatur aliquid fieri. Senatuſconſulto. quod ſupra principis librum dixerat:decretum a ſenatoribus referente Traiano. Suberat.ſubſcriptum fuerat. Senatuſconſultum.quo reducebatur ne quis ob cauſam orandã pecuniã acciperet. Negocium.cãm:litẽ. Agere.ante litem cõteſtatã iurare cogebantur. Cauiſſe.aliqua cautela prouidiſſe ut aduocatus pecuniam haberet. His p̃ dictis. Mile.aliis innumeris. Venire. uendi ab aduocatis. Emi.a litigãtib⁹. Peractis negociis. finitis controuerſiis.

Decem milium.ſecutus eſt Nepos exẽplum Claudii: quem legimus apud Tacitum poſuiſſe modum aduocatis pecuniæ capiendæ uſqꝫ ad dena ſextertia: idem enim quod decem milia nummũ. q̃ egreſſi repetundarũ tenereně. Qui centumuiralibus præſidet.decẽ enim & octo prætoreſ fuiſſe in urbe alibi probauimus:centumuiralibus igiť cauſis un⁹ præerat. Deliberaturus.ſpaciũ ad deliberandũ ſumpturus. Sequeretur exẽplũ.faceret idẽ qđ Nepos.

Inopinatũ ocium.inſperatã ab agendo uacationẽ. Carpiť.qbuſdã tanq̃ nimis ſeuerã a nonnullis lacerať. Laudať.a pleriſqꝫ tanquã honeſtũ:& utile:nã ut in ſenatu:ita in ciuitate hominũ iudicia diuiſa ſunt. Cuncta.corrigerent.uniuerſum edictũ repræhenderent:& arbitrarenť permittendũ unicuiqꝫ dare:& accipere ꝑ aduocatione quantũ libuiſſet. Quid.dicentes. Prætores ſeueri.q ſi hoc fuiſſet faciundũ ipſi prius feciſſent. Hic eſt.amara ironia:perinde ac ſi dicerent num Cato?nũ Fabritius?nũ Fabius?

Cõtra.dicunt:laudantes Nepotis factũ. Initur⁹ magiſtratũ.geſturus p̃toris officiũ:ex quib⁹ apparet in præcedentibus emẽdate legi:Nepoté prætorẽ deſignatũ. Iura recognouit.Põponius Iuriſconſultus aſſerit p̃torẽ habuiſſe facultatẽ adiuuandi uel ſupplendi uel corrigẽdi ius ciuile. Nouiſſimas .imenſas: ultra modũ. Turpiſſime.p quæſtũ nã accuſatoriã uitã uiuere:& ad defendẽdos reos p̃mio duci ꝑximũ

Eloquẽtia

latrocinio eſt.paciſcẽdi qdẽ ille pyraticus mos:& ĩponẽtiũ piculis p̃cia:procul abominãda negociatio: ęt a mediocriter ĩprobis abierit. Rẽ pulcherrimã.p̃ociniũ.orãdi maieſtatẽ:qua nihil dii ĩmortales melius hoĩ dederũt:& qua remota muta ſunt oĩa.illa nihil ĩ urbe uel ad utilitatẽ fructuoſius: uel ad digni-

rí uenerant: obuerſabantur aduocatí: ſilentium longum.tandem a Prætore nuncius: dímittuntur centumuíri. eximitur dies me gaudente: quí nunquam íta paratus ſum:ut non morer cauſa dílationís. Nepos prætor des. qui legibus querit: propoſuerat breue edictum: admonebat accuſatores: admonebat reos executurum ſe quæ. S. C. contínerentur. Suberat edícto Senatuſconſutum hoc.Omnes:quiſquis negocium haberet: iurare príus:q̃ agere iubebantur:níhíl ſe ob aduocatiónem cuíquam dediſſe: promíſiſſe: cauiſſe:his enĩ uerbis:ac míle prætereа: & uenire aduocatíones: & emí uetabatur: peractís tamen negociís permittebat pecuniam dumtaxat .x. milíum dare. hoc facto Nepotis commotus prætor: quí centumuíralibus præſídet deliberaturus:an ſequeretur exemplum: ínopínatum nobís ocium dedit. interím tota cíuitate Nepotís edictum carpitur: laudatur.multos ínuenímus: quí cuncta corrígerent: quid ante hunc prætores non fuerunt? Quís autem hic eſt? quí emendat publícos mores? alíí cõtra:rectiſſime fecit íníturus magãtum Iura recognouit:Senatuſconſulta legít: reprimit nouiſſímas pactiões:rem pulcherrimã turpiſſime uenire non patiť.tales ubiq; ſermões:quí tñ alter utram in partẽ ex euẽtu prævalebũt. Eſt omníno íníquũ:ſed uſu receptũ:q̃ honeſta conſília: uel turpia ꝑput male:aut ꝑſpere cedunt:íta uel ꝑcedunt: uel repræhendunť. Inde plærũqꝫ eadẽ facta:mõ líbertatís:mõ furoris:nomen accípíunt. Vale.

tatē amplius:uel ad urbis famā pulchrius:uel totius īperii atq; oīum gētiū noticiā illustrius. nō aliunde maiores honores:opes:amiciciæ:laus pīs:& futura hoibus cōtingit. Alterutrā. bonā siue malā. Ex euentu.si bonū euentū sortietur edictum Nepotis:pariter bonam famā:sin minus:malam:nā ab euentu sæpenumero res iudicantur:ut testatur Ouidius:exitus acta probat.& Liuius.vii.belli punici:ex euentu quo nihil iniquius est:famam homines habent:a quo idē trahens argumentū inducit Hánonē dicētem euentū esse ueluti iustū belli iudicē:Nero dicere solebat euētum in manu fortunæ constare:hinc Liuius scribit euentū in manu stultoꝝ uersari: nā plærūq; uis oratoris:& cæteraꝝ rerꝝ ab imperitis exitu:& uictoria indicant. quare secūdū Isocratē cum euentus sit ī manu fortunæ:nō laudandus is cui res ꝓspere cedūt:sed qui q̄tū cōsilio humano licebat eas multo añ ꝓuidit:& prouidit:tā & si secus q̄ intēderat euenirēt:sapientes.n.& docti fortuita debēt excludere.M.T.in rhetoricis:cuiuscūq; negocii finē:euētū diffinit:Donatus tantum bonorū exitum:cōtra tamen probatissimorum authoritatem. Iniquum. sine ratione. Vsu receptū. cōsuetū. Procedūt.laudant admittuntur. Eadem facta. eodem consilio gesta. Libertati. si bene cedunt.Furoris.si male.

Euentus

PLINII CAECILII SECVNDI EPIST. LIBER SEXTVS.

C.Plinius Tyroni.S.

EGo quādiu Trās Padum: tu in piceno:mius te requirebam:postq̄ ego in urbe: tu adhuc in Piceno:multo magis. ex quo ipsa loca in qbus esse una solemus acrius metui commonent:seu ꝙ desiderium absētium nil perinde acuicinitas acuit: quoq; proprius accesseris

CIOANNIS MARIAE CATANAEI COMMENTARII IN EPISTOLAS LIBRI SEXTI. C.PLINII CAECILII SECVNDI NOVOCOMENSIS.

EGo:Transpadana regio dicitur:quæ nobis est cis Padū: cispadana:quæ ultra Padū: habet.n.respect9 scriptoꝝ: q erāt in urbe:nā illis q nobis cispadan9 ager:trāspan9 erat Cōtulerat se Secūd9 in pīaꝫ Comū:Tyro ī Picenū:sed reuersus in urbē ubi cōsueuerat Tyroni:tunc cœpit desideriū amici:quare hortat: ut Romā uēiat. Trāspadū.Comi ubi sua plurima tenuit p̄dia.Padus ab imis radicibus Vesuli montis exortus:siue a gremio ut testat Pli.Ptole.etiaꝫ Padi caput iuxta Lariā paludē refert: q submersus cūiculo rursus in agro Vibonensi extollit scdm Solinū:at Plinio tradente in Forouibiensium agro:nulli amni claritate inferior:nā a poeta fluuioꝝ rex dī:Lucanus non minorē Nilo scribit:& Strabo cūctos Europæ fluuios præter Histrū magnitudine superare:dictus a græcis Eridanus nota Phaechontis pœna.fons eius mediis diebꝰ æstiuis semp aret:canicula liquatis niuibus flumē augeat:atq; ubi liquit agros ubertate largior: nā subiectus alpibus cāpus admodū felix:& fructuosis collibus uarius:hunc mediū fere Padus diuidit:eaq; regio hīc cispadana:hīc trāspadana dī:cispadana:qdē mōtibꝰ adiacet:atq; liguriæ:reliqua uero trāspadana:multis igitur amnibus auctus iuxta Rauēnā mare irrūpit p septē ostia:sed unū maxīe memorabile:q; Paduſa dī efficit.hæc sumpta ex Mella:Strabone:Plinio:Solino:Diodoro:q dissentiens a cæteris scriptoribꝰ tradit qn q; tm̄ ostiis in fretū se exonerare. Piceno:agro eras:Picenū post Vmbriæ ciuitates:q̄ inter Ariminum Anconēq; iacēt extēdit: pfecti sunt āt Piceni a Sabinoꝝ:terra:q cū ductu:& auspicio pici iter facerēt nq mē inde nacti fuere.e.mōtibꝰ usq; ī plana:& pelagꝰ eoꝝ icipiūt domicia:quoꝝ ager ī lōgū:magis q̄ in latū excrescit bonꝰ ad oia:cæterū lignariis q̄ frumētariis fructibꝰ lōge p̄stat.iter cæteras urbes insignē hēt Anconē.in.v.Italiæ regione locat a Pli.& hoium multitudine abūdasse idē aucthor a Piceno deducit Picens :a Picentia uero Picentini:q & ip̄i populi sunt Italiæ. Multo magis.te regro. Ex quo.tpe.i. postquā. Me cōmonēt tui.memorē metui faciūt:te ī mētē meā reducūt. Abn̄tiū.pprie desideriū est

Padus

picenum

accẽdit. Impatiẽtꝰ.ardẽtius. In cã.huius deſiderii é. Torméto.ſolicitudini:affectui. Veni.í urbẽ ut medearis dolori meo. Illuc.Comũ. Similes.cõquerẽtes de abſentia mea:& efflagitãtes aduẽtũ í urbẽ.

SOleo.taxat notabiliter actionẽ.M.Reguli cũ uideaꝫ probare:& aperte modũ agẽdi ſuo tpe íprobat:poſtq̃ publicos mores notauit:ad ſuos:& Arriái amici reuertiꝫ. Iudiciis .centũuiralibus cáis. Deſiderare.qꝑ maius é q̃ quærere. Habebat ſtudiis honorẽ.honorabat ſtudia. Timebat.nã timor eſt optimus ſtudiorum emendator. Pallebat.libro primo de eodem dixerat: expaluit notabiliter q̃uis paleat ſemper:palidi.n.ſtudioſi crediuꝫ nimia uigilia:& uini parſimonia:quare iocꝰ eſt Valerii Martialis:í Oppianũ:qui cũ eẽt mali coloris.cœpit ſcribere uerſus ut uideꝫ poeta: & illa luuenalis uelicatio. tunc utile multis Pallere.& uinum toto neſcire decembri. Scribebat.ſupra legimus Regulũ recitaſſe librũ in Ruſticũ: & aliũ de obitu filii ſui diuulgaſſe. De diſcere.obliuiſci.deſueſcere:nã de cõpoſitũ uerbi ſignificationẽ cũ quo iungitꝫ interdũ deſtruit:ſicut apud græcos γα-τα.uerbi cauſa μαγταγω.i.diſco. γατα μαγταγω.de diſco: Circũlinieba t.qui dã frontẽ liniebant unguẽto uel ceruſa: deinde pãniculũ ſiue faſciam íponebãt: qꝑ ſpleniũ dicebaꝫ, a qbuſdã exiſtimatũ oculorũ operimentũ ad arcendã nimiã lucẽ:eius Meminit Martialis libro ſecũdo.Et numeroſa linunt ſtelantẽ ſplenia frontẽ:itẽ.viii. Talia lunata ſplenia frõte ſedẽt.libro.x.pro petiola uideꝫ uſurpaſſe.Cur ſpleniato ſæpe ꝑdeam mento:Alba ue pictus ſana labra ceruſa. ſecũdum Pollucem caput ſplenis dicitur ſpleniũ:qa σπληγιαγ eſt ſplenem dolere.Pli.teſtaꝫ herbã ſplenion lyenibꝰ mederi. Alterum.ſiniſtrum. damnat Fabius eos q̃ in dicendo optos compreſſoſ qꝫ oculos tenebant:neqꝫ niſi plane rudes:& ſtultos tales haberi poſſe. A poſſeſſore. ꝑ reo. Candidũ ſpleniũ. faſciã albam. Hoc.unũ.Haruſpices q̃ ꝑ itroſpectionẽ uictimarũ ariolabanꝫ. De actiõis euẽtu.anteq̃ ageret an ꝑſpicere ſibi ceſſura eſſet actio. Supſtitione.ſupuacua religione:nã ſuperſtitio eſt timor ſuperfluus:& delitus:aut ab aniculis dicta ſupſtitio :q̃ multum ſuperſtites per ætatẽ delirãt:& ſtultæ ſunt :aut ſecũdũ Lucretiũ ſupſtitio ẽ ſupſtantiũ reꝛ.i.cœleſtiũ:& diuinarũ:q̃ ſup nos ſtãt ianis:& ſupfluus timor. & ſupſtitioſi:q deos nimis timẽt.authores héo Seruiũ:& Dõatũ:alii ſupſtitiõis uerbũ originẽ habuiſſe uolũt ab iis:q filios ſupſtites eẽ nimis íportũe a diis efflagitarẽt:cũ tñ oís inportũa:íeptaqꝫ religio poſſit ſupſtitio appellari:q̃ a romanis olĩ tanq̃ peſtis ab urbe ſæpius euulſa fuit. Veniebat.id cõſulere haruſpices ꝑcedebat ex ſũma reuerẽtia:q̃ ſtudiis hẽbat:ná niſi de magnis dcũ cõſulere nõ deben.ꝰ.Iá. ꝑterea. Vna. cũ Regulo. Libera tpa.ſpacioſa:& ampla q̃ta orator uoluiſſet:intra tp̃s lege cõſtitutũ tm̃ cauſidicis licebat agere niſi lõgiꝰ dicẽdi ſpaciũ a iudicibꝰ ípetraſſent. Adituros corrogabat.cõgregabat:q ſe agẽtẽ audirẽt. Alteriꝰ iuidia.Reguli maliuolẽtia:q tã ípudẽter peteret ad dicẽdũ lõgiſſima tpa. Auditorio. auditoribus quos Reguliꝰ corrogauerat. Deꝑhenſum.ex íſperato. Cõmode.libere:q̃tum:& q̃ uoles. Vtcũqꝫ.bñ an male. Benefecit.qa malus. Melius.feciſſet. Si añ.ſi mortuus eẽt añ Domitianũ ſub quo multa ſceleſta patrauit. Príciꝑe.Traiãó:q falſas accuſatiões nõ admiſit:in qbus Regulus polebat. Ideo.cũ nõ poſſet nocere. Abiit.obiit. Increbuit ioleuit:í uſũ uẽit:& recepta é. Clepſydras.repete annotata ĩ ꝑcedẽtibꝰ. Dandi.cõcedẽdi aduerſarioꝛ aduocatis. Aegiſſe.finiſſe actionẽ ſuã. Finiri.finẽ

Splenium

Supſtitio

ad ſpem fruendí:hoc impatientius cupías. quícquid in cauſa:eripe me huic tormento. Veni: aut ego illuc unde conſulto properauí: reuertar: uel ob hoc ſolũ:ut experiar:an mihi cum ſine me Romæ cœpis eẽ:ſimiles his epiſtolas mittas.

C.Plinius Arriano.S.

SOleo nõnunq̃ í iudiciis quærere.M.Regulum.nolo enim dícere deſiderare:cur ergo quæro ? Habebat ſtudiis honoré: timebat:pallebat:ſcribebat:q̃uis non poſſet dediſcere illud ipſum qꝺ oculum modo dextrum:mõ ſiniſtrum circumliniebat: dextrum ſi a petitore: alterũ ſi a poſſeſſore eẽt acturus:quod candidum ſplenium in hoc:aut illud ſupercilium tranſferebat.qꝑ ſemp aruſpices cõſulebat de actionís euentu:animí ſuperſtitiõe:ſed tamen ex magno ſtudío rum honore ueniebat.iam illa perquam iucunda una dicentibus:qꝑ libera tempora petebat:qꝑ audituros corrogabat:quid deniqꝫ iucundius: q̃ ſub alterius inuidia q̃diu uelís:& in alieno auditorio quaſi depræhenſum commode dícere ? Sed utcunqꝫ ſe habent iſta :benefecit Regulus: qꝑ eſt mortuus:melius ſi ante: nunc enim ſane poterat ſine malo publico uiuere ſub eo príciꝑe: ſub quo nocere non poterat. Ideoqꝫ fas eſt nonnunq̃ eum quærere:nã poſtq̃ abiit:illa increbuit paſſim: & in ualuit cõſuetudo binas:uel ſingulas clepſydras:ĩterdũ:& dimidias:& dandi:& petendi. nam: & q̃ dicũt ægiſſe maluꝫt:q̃ agere:& qui audiũt finiri:

imponi actioni. Quã iudicare.q̃ rectam ſnĩam ꝓnunciare.perinde ac ſi diceret aduocati faſtidiũ capiunt agendo:iudices non audiendo male iudicant.quare oés q̃ primũ finẽ ponĩ quærunt officio ſuo. Studiorũ.artis dicẽdi. Periculoꝝ reoꝝ:quos patroni cunctis artibus debẽt tutari. Tot horas.idẽ author eſt accuſatori ſex horas:reo nouẽ ex lege cõſtitutas:ſuper qua re iã multã annotauim⁹. Tot dies. xx.iuridicos Aſconio memorante. Comperendinationes.dillationes. Illi.maiores. Hebetes. cœcutientes:& ingenio debili. Nos.apertius.amara deriſio. Religioſius.iuſtius. Paucioribus.minoribus uigiti.nam ſi clepſydra pro dimidia hora ſumitur:& reo decem octo qñ plures cõcedebãt:reſpectu illi⁹ recte dixit paucioribus clepſydris. Præcipitamus. in hoc loco faciunt uerba Taciti de oratoribus feſtinandum inquit eſt apud iudices:q non accipiunt tpa: ſed conſtituũt: nec expectãdum habẽt oratorẽ.dum illi libeat de ipſo negocio dicere:ſed ſæpe ultro admonẽt:atq; alio trãſgredientẽ reuocãt:& feſtinare ſe teſtant. O Regule.extrinſecus ſumẽdũ tale qd ſi nũc uiueres qd diceres. Obtinebas.ipetrabas a iudicibus tps orandi liberũ. Ambitiõe.q; tamen faciebas non ad utilitatẽ clientum:ſed honoris tui affectatiõe.

Pauciſſimi.rariſſimi iudices. Præſtãt. concedũt dicentibus. Iudico.dat⁹ ſum iudex. Dico.ago cauſam. Qui docet. indicem intelligit:nam prius q̃ cã agere tur per indicem.qui olim dabatur poſt trigeſimum diem rem exponebant:idicem ergo intelligit per eũ qui docet.ſenſus eſt:ſi diſceptantes petunt a me plurimũ temporis concedere ſoleo: ſed tantundem do ei:qui cauſam exponit:ut ſi gillatim:& commode poſſit me docere: eſt autem docere narrare: & argumentis confirmare legitur etiã: q dicit non abſurde. Diuinare. uelle cognoſcere anteq̃ intelligant cãm: cuius momenti ſit:q; faciũt iudices q tẽpus debitũ actu ro nõ permittũt. Tempuſq; negocio finire.pſtinato tempore concludere rem: cui⁹ magnitudinẽ neſcias. Finire.aſcribere:determinare. Debeat.patiẽtiam. ſ.pſtare:debet.n.iudex eſſe patiẽtiſſim⁹ ad audiẽdum.iuriſconſulti frequẽter dicunt patientiam præſtare:ut Marcell⁹. ff.xxxix.de operis noui nunciatione: & Vlpianus.xliii.titulo q; ui aut clam:& libro quadrageſimo ſexto de ſolutionibus.item.ff.xxxix. de opis noui nunciatione:& ibidem Paulus. Primam religionis ſuæ.quam obſeruare imprimis debet inter cætera ſuæ fidei conueniẽtia:nam Seneca capite de iuſtitia inquit.de fide:& religione ſcias agi ubicunque de ueritate tractatur. Pars magna iuſtitiæ:cum enim iuſtitia ſit conſtans:& perpetua uoluntas ſecundum Iuſtinianum:non immerito patientiam iuſtitiæ magnam partem nominauit. At quædam.occurrit obiectioni. Dicuntur.a cauſidicis. Etiam.ſic eſt.concedo ſuperuacua dici.etiam enim conſentientis aduerbium eſt. Hæc.ſuperuacua. Non dici.anguſtia temporis. Coram.uiua uoce tractabimus.

Cõium.ciuium reip.noſtræ romanæ. Emendari.plus eſt corrigere q̃ emẽdare:ná qui corrigit ſ rectũ reducit:qui emendat uiciũ operit.& mendæ ſupinducere conat̃ uelamẽ aliquod.Difficile.qa inueterata uicia difficile curant̃.Noſtra.noſtros mores:primũ.n.cognoſcere ſeipſum. Et quid. nunquid. In tuis recte?ſe habent?Nihil.noui eſt. Bona.quæ ſunt in rebus meis ſi qua tamen ſunt. Perſeuerant.q; non abſcedunt. Quod aſſueui.nam ab aſſuetis ſi fit paſſio:non tanta fit.

Ratias.Vero agricolatiõi ĩtẽto cõmẽdat agrũ:quẽ nutrici ſuæ dono dederat.Veros plures Spartianus:&Capitolinus monumẽtis tradũt;huius aũt tãq̃ obſcurioris nulla apud alios fit

Index

Docere

Patientia Præſtare

Verus

q̃ iudicare:tanta negligentia: tanta deſidia: tanta deniq; in reuerentia:ſtudiorum: periculorũq; eſt. an nos ſapientiores maioribus noſtris? nos legibus ipſis iuſtiores? quæ tot horas:tot dies:tot cõperendinationes largiuntur.Hebetes illi:& ſupra modum tardi? nos apertius dicimus? celerius intelligimus? religioſius iudicamus? qui paucioribus Clepſydris præcipitamus cauſas.quã diebus explicari ſolebant.O.Regule. qui ambitione ab oibus obtinebas:quod fieri pauciſſimi præſtant. equidem quoties iudico:quod uel ſæpius facio:q̃ dico:q̃tũ qs plurimũ temporis poſtulat: tm̃ do ei qui docet:temerarium enim exiſtimo diuinare q̃ ſpacioſa ſit cauſa inaudita:tempuſq; negocio finire:cuius modum ignores:præſertim cum primam religionis ſuæ iudex patientiam debeat: quæ ps magna iuſtitiæ eſt.At quædam ſuperuacua dicũtur:etiã ſed ſatius eſt:& hæc dici:q̃ non dici neceſſaria.Præterea an ſint ſuperuacua:niſi cum audieris ſcire non poſſis.Sed de his melius coram:ut de pluribus uitiis ciuitatis. Nam tu quoq; amore cõmunium ciuiũ ſoles emendari cupere:quæ iam corrigere difficile eſt.nunc reſpiciamus noſtra:& quid oia in tuis recte? in meis noui nihil mihi ãt: & gratiora ſunt bona:q; perſeuerant:& leuiora incommoda:q; aſſueui.

C.Plinius Vero.S.

Ratias ago.q; agellũ:quem nutrici meæ

mẽtio. Erat.æſtimabitur præcio. Curáte.excoléte.nã diligenti cultura præcia prædioꝝ ampliãtur: quia reditus ſupcurrit:ita ſi negligẽtius habita ſint minui ea neceſſe eſt.q̃ reſcripſerunt diui frẽs autore Calliſtrato de iure fiſci. Reparabit.reſumet.reſtituet in preciũ cẽtum milium nũmũ. Hæc quoq;. cõmẽdant. Munuſculũ meũ.qa ego donaui. Illius.nutricis. Quã mea.ut uidear donaſſe rẽ p̃cioſã.

Calphurnia

NVnq̃.Cõqueri nõ ſibi licuiſſe per occupationes in campaniã cum uxore Calphurnia ſecedere:inibiq; multa amabiliter diſſerit:& hortat ut ſaltẽ pluribus epiſtolis timori ſuo ꝓuideat. Calphurniã Secundi uxorẽ teſtant tres eiuſdẽ epiſtolæ: & Sidonius libro.ii. Valitudinis bonæ recuperandæ. In Cãpaniã.ubi Fabat⁹ Secundi proſocer uillam Camillianam poſſedit. E ueſtigio.ſtatim poſt digreſſum tuũ. Viribus acquireres.aſtrueres firmitati tuæ.erat.n.debilis: & ideo in campaniam Italiæ regionum apricam ſeceſſerat. Corpuſculo.per hoc colligitur Calphurniã fuiſſe paruæ ſtaturæ: & exili. Et qui.& qũo. Seceſſus uoluptates.ſcd̃z Eutropiũ nulla magis regio ad ociũ: & uoluptatẽ accommodata q̃ Campania:ſiquidẽ non modo Italiæ:ſz pene toto orbe terrarum pulcherrima Campaniæ plaga'ẽ: nihil hoſpitalibili⁹ mari.hic illi nobiles portus:Caieta:Miſenus.tepẽteſq; fontibus Baiæ:& ad uoluptatẽ:& ad ſanádos morbos commodiſſimæ:Lucrinus: & Auern⁹ quædam maris oſtia:hic amici uitib⁹ mõtes Caulus:Falernus:Maſſicus:& pulcherrimus cunctorum Veſuuius: urbes ad mare Formiæ:Cumæ:Putolei:Herculanium: Pompei.& ipa caput urbiũ Capua:quæ quondam intra treſ maximas Romam: Carthaginemq; noiata:nam roſam fert odoratiorẽ ſatiua:unde uulgo dcm̃ pl⁹ apud Campanos unguenti:q̃ apud cæteros olei fieri:eſt.n.amœniſſim⁹ Campaniæ tract⁹ ſi quis ubertatem ſoli:cæli tẽperiẽ:aprica colliũ:opaca nemorũ:i noxios ſaltus:uitium:olearũq; puẽtus: nobilia pecuaria cogitauerit: ibi ſũmũ liberi pr̃is cũ Cerere certamẽ:hæc littora fontib⁹ calidis riganꝫ: ꝑterq; cætera in toto mari cõchylio:& piſce nobilitãtur:nuſq̃ generoſior oleæ liquor:& hoc quoq; certamen humanæ uoluptatis tenuere Oſci Græci: Vmbri: Thuſci. Campani. Regioniſq; abũdantiam.

Campania

donaueram:colendũ ſuſcepiſti.Et erat cũ donarẽ centũ milium nummum.Poſtea decreſcẽte reddítu ẽt preciũ minuit:qd̃ nunc te curante repabit. tu mõ memíneris commendarí tibí a me non arbores:& terram:quanq̃ hæc quoq;:ſed munuſculum meũ:quod eſſe q̃ fructuoſiſſimũ:nõ illíus magís íntereſt:quæ accepit:q̃ mea:quí dedí. Vale.

C.Plínius Calphurníæ.S.

NVnquam ſum magís de occupatiónibus meís queſtus:quæ me nõ ſunt paſſæ:aut proficíſcentem te ualitudínis cauſa ín campaniã proſequí:aut profectam e ueſtígio ſubſequí: nũc enim præcípue ſímul eſſe cupiebã:ut oculís meís crederem:quíd uíribus:quíd corpuſculo acquíreres:& quí deniq; ſeceſſus uoluptates: regioníſq; abundantíam ínoffenſa tranſmítteres. Equídem etíam fortem te non ſíne cura deſíderarem.eſt.n. ſuſpenſum:& anxíum de eo:quem ardentíſſime dílígas:ínterdum níhíl ſcíre. nunc uero mecum abſentíæ:tum ínfirmitatís tuæ ratío íncerta: & uaría ſolícitudíne exterret.Vereor omnía: quæque natura íntuétium eſt:ea maxíme mihí:quæ abomínor:fíngo.quo impẽſius rogo: ut timorí meo ſíngulís quotidíe:uel etíam bínís epíſtolís conſulas.ero enim ſecurior dum legam: ſtatímque tímebo: cum legero.

C.Plínius Vrſo.S.

CRipſerã tẽuiſſe Va.ut ſibí euocaꝝ teſtes líceret:qd̃ plurib⁹ æquũ:q̃buſdã íníquũ

Abomíari

Cripſerã.Lici.Nepos poſtq̃ Varéus obtinuerat ut ſibi teſtes ꝓ defenſiõe liceret euocare: cœpit petere ut legi repetũdaꝝ adiiceret licere reis denũciare teſtes:cui relationi multi cõtra dixerũt:ſed ꝑtim lubentius Celſus:ĩter quos orta cõtẽtiõe ad lites uſq; ꝓceſſum eſt. Tenuiſſe.ipetraſſe a ſenatu.q̃ paulo añ legimus. Euocare.ex Bithynia in urbẽ cõuocare:& milites

& quidē pertinaciter uisum:maxime Licinio Nepoti:qui sequenti Senatu: cum de rebus aliis referretur:de proximo.S.C.disseruit: finitamq; causam retractauit. Addidit etiam petendum a coss. ut referrent sub exemplo legis ambitus de lege repetundarum: an placeret in futurum ad eam legem adiici:ut sicuti accusatoribus inquirendi: testibusq; denunciandi potestas ex ea lege esset: ita reis quoq; fieret.fuerunt quibus hæc eius oratio: ut sera: & intempestiua: & præpostera displiceret:quæ omisso contra dicendi tempore castigaret peractum:cui potuisset occurrere. Iubentius quidem Celsus prætor tanq̄ emendatorem Senatus:& multis:& uehementer increpuit. Respondit Nepos:rursusq; Celsus:neuter contumeliis tē perauit.nolo referre quæ dici ab ipsis molestē tulī.quo magis quosdam e numero nr̄o improbaui: qui modo ad Celsum: mō ad Nepotē: prout hic: uel ille diceret cupiditate audiendi cursitarent: & nūc quasi stimularēt:& accēderēt: nunc quasi reconciliarēt:cōponerētq;.frequētius singulis: amquirere & testibus denunciare.ita reis pariter ius eēt.de ambitu Liuius.vii.ab urbe cōdita tūc primū refert. a Cn.Petilio tribuno ple.authoribus patribus ad populū relatū fuisse: eaq; rogatiōe nouoq; maxime hoium:qui nūdinas: & cōciliabula obire soliti erant cōpressa credita: haud æque patrib9 læta.M.Tullius Vatiniū tradit se tulisse legē de ambitu ex senatusconsulto:id q; p Murena repetit: sed Liuii abbreuiator lib.xlvii.ante Ciceronē legē de ambitu latā testat.fuit aūt ea lex cōstituta reip.cā:sicut repetūdaq;: Tacitus tñ inquit candidatoq; ambitus iulias leges peperit:sub principe uero cessat lex ambitus.testes sunt iurisconsulti.

Euocati milites

Euocatio

Retractare

Placeret.senatui:cui liberū est intendere leges: & mollire. Eam.repetundaq;.

Denunciādi.denunciare est futuq; aliquod nunciare.quo uerbo frequēter utitur Cicero in orationibus: & Secundus mox inquit qd denunciationibus & quasi minis agor: nā fere in partē sumitur hostilem. Præpostera.inuersa. Cōtradicendi tēpore. cū de ea agebat: & nondū esset decretū senatusconsultum. Peractum.iā transactū: nā præterita dicente apud Liuiū Annibale magis reprehēdi: q̄ corrigi possunt.Occurrere.in tpe contradicere. Iubentius Celsus p̄tor. Vlp.

Denūciare

ff.v.pridie idus martias. Qu Iulius Balbus:&.P.Iubētius Celsus coss. uerba fecere de his: quæ īperator Cæsar Adrianus Traiani parthici filius ꝓposuit idem lib.ff.xxxviii.de operis libertorum scribit Iubentium Celsum fuisse iurisconsultum:sic pomponius de iuris origine Celsos patrem:& filium iurisc̄onsultos tradit:& Marcellus.ff.xxxii.filium consulem ponit:& libro.xxix.extat Plocianæ epistola ad Iubentium celsum:& Eiusdem ad illam. Iubentius Celsus cum primoribus urbis coniurationem iniens contra Domitianum accusatus admirabiliter uitauit periculum:nam cum iniicerēt ei manus dixit se quædam secreto uelle Domitiano deferre: & supplex dominum deumq; sæpius inuocans inquit nihil tale admisi:uerum si mihi dilationem dederis:quorum particeps non sum omnia explicabo:multosq; manifestabo ac conuincam:inde dimissus nullum detexit:aliquando alias causas prætexens distulit cōfessionem usq; in Domitiani necem:post quæ Dion in Traiano hæc addidit Celsum Traiano carum.& statuam ei in publico iussu imperatoris erectam:uirumq; optimatem fuisse:& inuito Adriano ex decreto senatus Baiis interfectum:quod necem imperatori moliretur.authores habeo Spartianum: & Dionem: q̄q̄ mendose apud Spartianum legatur Adrianum in consilio habuisse Iulium Celsum iurisconsultum. tu repone Iubentium Celsum: proinde is fuit rhetor eloquentissimus: q̄ etiam Iuuenalis indicat Celso dictare paratæ:tam & si interpretes significasse uelint Cor.Celsum: cum is fuerit mediocris orator: nec temporibus satyrographi: inde pariter decepti sunt.viii.satyra super illud Nec dubitant Celsi prætoris uendere ludis:ubi neq; Cor.Celsum: neq; pro adiectiuo positum Celsum ut quidam aiiolatur uel uno Secundi testimonio satis constat accipi posse:sed Iubentium Celsum prætorem sub Traiano: quo principe satyram suam poeta condidit.Celsi qui curam equitum in Bello Othoniano sumpsit meminit Tacitus.alii prodidere Titum Iuuentiū oratorē fuisse in dicendo lentum ac pene frigidum:sed calidum:& in capiendo aduersarium uersutum:præterea nec indoctum & magna cum iurisciuilis intelligentia.Sabino Iubentio rescripsisse diuum Pium rettulit Vlp.pariter Cæcilio Iubētiano.Rursusq; Celsus.respondit Nepoti. Tēperauit.abstinuit. E numero nr̄o.senatorii ordinis. Ad.iuxta.ī pres. Accēderēt.incitarent.irritarent. Frequentius.ordo est frequentius precabantur Cæsarē Traianū propitium singulis

Iubentius Celsus

Spartiani locus

Iuue.locus

bobus interdum propitium Cæsarem ut in ludi-
cro aliquo precabãtur. Mihi quidem illud etiam
peracerbum fuit: quod sunt alter alteri: quid pa-
rarent: indicati. nam & Celsus Nepoti ex libello
respondit: & Celso Nepos ex pugilaribus: tãta lo
quacitas amicoꝝ: ut homines iurgaturi idipsum
inuicem scierint tanq̃ conuenissent.

C. Plinius Fondanio. S.

SI quando: nunc præcipue cuperem esse
te Romæ: & sis rogo. opus est mihi uo-
ti: laboris: solicitudinis socio. petit hono
res Iulius Naso: petit cum multis: cũ bonis: quos
ut glorioſum ſic eſt difficile ſuperare. Pendeo er-
go: & exerceor ſpe adficior mœtu: & me conſula-
rem non eſſe ſentio: rurſus mihi uideor omnium
quæ decucurri candidatus. meretur hanc curã lõ
ga mei charitate. eſt mihi cum illo nõ ſane pater-
na amicicia: neq; enim eſſe potuit per meam æta-
tem: ſolebat tamen uix dum adoleſcentulo mihi
pater eius cum magna laude monſtrari: erat non
ſtudiorum tantum: uerumetiam ſtudioſoꝝ aman
tiſſimus: ac ꝑpe quotidie ad audiendos: quos tũc
ego frequẽtabam: Quintilianum: & Niceam ſa-
cerdotem uentitabat. uir alioquin clarus: ac gra-
uis: & qui prodeſſe filio memoria ſui debeat. Sed
multi nunc in ſenatu qbus ignotus ille: multi qui
bus notus: ſed nõ niſi uiuẽtes reuerentur. quo ma
gis huic omiſſa gloria patris: in qua magnũ orna
mentum: gratia infirma: ipſi enitendum: ipſi ela-
borandũ ẽ: quod quidẽ ſemper: quaſi præuideret
hoc tẽpus: ſedulo fecit: parauit amicos: quos pa-

Ludicra ars

interdum precabantur ambobus ut aſſolet fieri in ludicro aliquo. dicam apertius. qui modo ſtimulabãt modo reconciliabant Celſum & Nepotem: Traianum tunc in ſenatu precabanꝰ ut uellet fauere Celſo uel Nepoti tanq̃ ſi augereꝰ aliqua res ludicra. Ludicra autẽ ars. quæ ludi gratia fit ut ſcenica: & hiſtorica. Poſſidonius authore Seneca quattuor eſſe ait genera atrium. nã ſunt uulgares: & ſordidæ: ſunt ludicræ: ſunt pueriles: ſunt liberales: ludicræ ſunt quæ ad uoluptatẽ oculoꝝ auriumq; tendunt: qualis ſcenica & hiſtorica unde tibiam eius cauſa cõparatam Plinius ludicram uocat his annumeres licet machinatores: qui pegmata per ſe ſurgẽtia excogitant: & tabulata tacite inſublime creſcẽtia: & alias ex iopinato uarietates aut dehiſcentibus quæ coherebant: aut his quæ diſtabãt ſua ſpõte coherẽtibus: aut quæ eminebant paulatim in ſe reſidentibus: quibus iperitoꝝ ferunꝰ oculi. oĩa ſubita: qa cauſas nõ nouere miranꝰ: & qui artem ludicrã exercuiſſet ius non habebat ſedendi in. xiiii. gradu. Alter alteri. iplicita ꝓplexis. Libello. ſupplicatione: accuſatione. Pugilaribus. libris ligneis cæra illitis. Amicoꝝ loquacitas. utriuſq; familiariũ delatio. nã amici Nepotis ſignificarũt Celſo quid Nepos pararet: & Celſi: quid ille Nepoti. Conueniſſent. cõſtituiſſent inter ſe id facere.

SI quando. Quam diligẽter ꝓ amicoꝝ dignitate debeam? operã noſtrã ac noſtroꝝ ꝓſtare ſatis alibi: ſed ꝑtim hac epla monet Scds: qui ꝓ Iulio Naſone honores petituro rogat Fundaniũ ſuum: ut iõ ueniat Romã qa ſuſceperat cãdidatũ: & uerebaꝰ ſi repulſam patereꝰ: ne ſibi illuderet. Si quãdo. optaui. Voti ſocio. te adiutore ut uotũ meũ conſequar. Petit cũ bonis. hẽt bonos uiros competitores. Pendeo. ſuſpenſus ſum iter ſpem & metũ. Cõſulare. iã functũ cõſulatu: & ꝑ id aliqua gra: & authoritate apud ſenatores: aliqñ non. Videor mihi: eſſe conſularis cũ ſpero: cũ timeo iã uideor fuiſſe & priuatus hac dignitate. Candidatus oĩum. dignitatum: magiſtratuũ: poteſtatum. tanq̃ ſi oẽs dignitates iam a me geſtas nunc primũ pro me peteremẽ. Quæ decucurri. qbus functus ſum: ſunt etiam qui ſic diſtinguãt: rurſus mihi uideor cõſularis. i. alicuius authoritatis: qa prædixerat exerceor ſpe. deinde ſequentia ordinent: candidatus. i. Naſo meretur hãc curã oĩum q̃ decucurri: dignus eſt ut exercear ſpe: afficiar metu ĩ petitione oĩum honoꝝ: quos ego geſſi.

Mei. charitate amore ſuo erga me. Pẽna. reſpectu pẽris eius: nõ. n. initiũ ſumpſit ab illo. Aetatem. qa puer ego: ille iã natu grãdis. Mõſtrari mihi. tãq̃ uir admirabilis digito ab aliis mihi demõſtrari. Quintilianũ. quẽ ſupra teſtatus ẽ habuiſſe ꝑceptorẽ. Niceã nullũ tpibus Traiani alibi legiſſe memini: nã Nicea Athenienſiũ iperator & Megarenſis alter uetuſtiores fuerũt. Alioquin. inſup. Filio. Naſoni. In ſenatu nã cõmendatiõe ſenatus interdũ candidati ꝑferebanꝰ: Qu. Cicero ad. M. Fratrẽ ꝓ petitiõe cõſulatus monet cõparãdos: & cõfirmãdos magiſtratus ex ciuibus maxime conſules: deinde tribunos pl. ad cõficiendum centurias: admonẽdi ſumus ſuffragia iudicio ſenatus cõmiſſa a Traiano: & populo adempta. q̃ apte taxat Iuuenalis dicẽs: nã pridẽ ex quo ſuffragia nulli Vẽdimus effugit. curas: nã q̃ dabat olim imperiũ. faſces legiones: oĩa: nunc ſe continet. Viuentes. dũ uiuunt tanquã abeat amor cum uita. Ornamentum. collocatum eſt Naſoni. Ipſi enitendum: ipſi elaborandum. membra paria. Hoc tempus. petendorum honorum. Parauit amicos. faciunt hic Ciceronis uerba ad. Qu. Fratrem amicoꝝ ſtudia

Nicea

beneficiis:& officiis:& uetustate:& facilitate ac iucunditate naturæ parta esse oportet: sed hoc nomen amicoꝝ in petitione latius patet:q̄ in cætera uita:quisquis est enim qui ostēdat aliquid in te uolūtatis: qui colat:qui domū uentitet:is in amicoꝝ numero habēdus ē. Mamertinus ꝓ cōsulatu. quis ignorat tū quoq; cū honores populi Ro. suffragiis mandabant multos fuisse candidatoꝝ labores? ediscenda omnium nominat tribuum:oēs atq; etiam singuli salutandi:prænsandæ obuioꝝ manus:oibus arridendū: non solū cum infimis sed etiā cū ignotis familiaritatis imago simulanda. Me certe. ordo est. certe delegit me ad amorem:& imitationē ut primum permisit sibi iudicare idest profecto elegit ut me amaret & imitaretur q̄ primum iudicium fecit de me. Dicenti. agenti. Cū maxime. p̄sertim. Amissi. mortui. Raptum. rapi ꝓprie dicunt iuuenes: quoꝝ funera sunt immatura. scatent huius uerbi innumera apud authores exempla. Ostentare. demonstrare Nasoni uelle suffragari: nam multi sequentur exemplum tuum. Tum. etiā.

Magistratus petitione quid faciendum

Rapi

rauerat:coluit. me certe: ut primum sibi iudicare permisit:ad amorem imitationemq; delegit. dicēti mihi solicite adsistit. assidet recitanti. primus ēt: & cum maxime nascentibus opusculis meis interest. nunc solus: ante cum fratre: cuius nuper amissi ego suscipere partes: ego uicem debeo implere. doleo enim:& illum immatura morte īdignissime raptum:& hunc optimi fratris adiumento destitutum: solisq; amicis relictū: quibus ex causis exigo ut uenias: & suffragio meo tuum iungas. permultum interest mea te ostentare: & tum circumire. ea est authoritas tua: ut putem me efficacius tecū etiam meos amicos rogaturum. abrumpe si qua te retinent. hoc tempus meum: hoc fides: hoc etiā dignitas postulat. Suscepi candidatum: & suscepisse me notum est. ego ambio: ego periclitor. In summa si datur Nasoni: quod petit: illius honor: si negatur mea repulsa est. Vale.

C. Plinius Calphurniæ. S.

SCribis te absentia mea non mediocriter adfici: unumq; habere solacium: q; pro me libellos meos teneas: sæpe etiam ī uestigio meo colloces. Gratum q; his fomentis acquiescis. inuicem ego epistolas tuas lectito: atq; identidem in manus quasi nouas sumo: sed eo magis ad desiderium tui accendor: nam cuius litteræ tm̄ habent suauitatis: huius sermonibus q̄tū dulcedinis inest: tu tamē frequentissime scribe: licet hoc ita me delectet: ut torqueat. Vale.

C. Plinius Prisco. S.

ATtilium Crescentem: & nosti: & amas: quis enim illū spectatior paulo: aut non nouit? aut non amat? hunc ego non ut multi: sed arctissime diligo. Oppida nostra unius diei itinere dirimuntur. ipsi amare. inuicem: cum est flagrantissimus amor adolescentuli cœpimus. mansit hic postea: neque refrixit iudicio: sed inualuit. Sciunt qui alterutrum nostrum familia-

SCribis. Respondet uxori Calphurniæ: quæ tūc erat in Campania se nō minori desiderio pro illa teneri: qua illa pro se. Afflci. ledi. tristiari. Vestigio. lecti. ea. s. cubilis pte qua soleo iacere. Fomentis: solaciis: medel. Acquiescis. reficeris. Īdētidem: frequēter. Eo. q; epistolas tuas lectito. Hoc. legere tua scripta sua uia.

Torqueat. quia tunc magis subit recordatio non licere mihi coram frui tā ta uoluptate.

ATtilium prisco suo enarrat amicitiā suam ab adolescentia cū Attilio Crescēte. q; eo tēdit ut Priscus soliciet Maximum Valerii Vari hæredē reddere cū usuris pecuniā: quam uarus Attilio debuerat. Paulo spectatior. dignior: & paulo clarior. tanquā si diceret notus & prædilectus est omnibus uiris authoritate præditis: qualis tu es. Oppida nostra. patria utriusq;: oppida iuxta Comū sunt quæ uno die inde possunt adiri Bergomū: Laus pompeia: Nouaria: sed præcipue Mediolanum. Ipsi adolescentuli. nos a teneris annis: tunc enim amor uehementior: & inchoatus pertinatius durat. Hic māsit. amor durauit. Neq; refrixit iudicio. postquā peruenimus ad eam ætatem: qua iudicare potuimus non diminutus est amor: quod alius alium indignum amicicia iudicaret: sed potius creuit. Sciunt. norunt q̄tum nos amemus.

Prædicatione.laudatione. Circũfert: uulgat. Præ me fero.oſtendo. Inſolẽ tiam.contumeliam.ſuperbiã.ουτις εμευ ζωντος.ideſt nullus me uiuente.ſume ex trinſecus tibi manus inferet.principium carminis ex primo Iliados ubi talibus Achilles Calchanta uatẽ alloquiť.ουτις εμεζοντος γαι επιχθονι δερχομενοιο: σοιγο ιλης παραγηυσι βαρειας χειρας εποισει ideſt nullus me uiuente: & ſup terrã intuente.tibi.cauas apud naues in-feſtas manus inferet. Quorſus hæc. cu ius gr̃a hæc uerba præmiſi. Valerius Varus.Vari Syriæ præfecti meminit Io ſephus. Noſter.utriuſq; amicus. Sors. prima pecunia: cui ſupercurrit fœnus: uulgo capitale dicit non abſurde. Vſu ra.reditus & fructus qui percipiť ex uſu alicuius rei.Papinianus de uſuris & fru-ctibus cũ in iudicio bonæ fidei diſcepta tur arbitrio iudicis uſurarum modus ex more regionis ubi contractũ eſt: conſti-tuitur:ita tamen ut legi non offendatur. Vlpia.cum patrifamilias mora facta ſit: iã in hæredibus eius nõ quæriť mora:nã tunc hæredi ꝓximo:hæreditario iure ea cõpetit:ſufficit enim ſemel morã filii ut uſuræ uel uſufructus perpetuo debean-tur:ideoq; ad cæteros quoque deinceps tranſmittet. Frugalitate. parſimonia: qđ uiuit parce. Præſtat. excellit. Ad uoluptatẽ delectationis gratia nõ lucri.

Vſura

Reparare.reſtaurare:recupare. Scru-pulũ.difficultatẽ. ſic li.iii.dixerat exime hũc mihi ſcrupulũ. Leporibus.facetiis: uenuſtate: lepos.n.authoribus Donato & Cicerone uenuſtas & feſtiuitas ẽ: un-de mimo illi ꝙ gratioſe ſaltaret & elo-queretur nomen inditũ Lepori.Lepidus autem qui politus eſt. Facetias hoís.li-bro primo eruditiſſime ſimul:& facetiſſi me locutum Attiliũ teſtatus ẽ. Bilem. uirus. Vim.uehementiã. Eam.talem habere:& per id ſummam. Liberum in genium.libertate dicendi utens:nõ blan diens:ſed fortiter loquens.Seneca in pro uerbiis.contumeliã nec fortis poteſt:nec ingenuus pati.item ingenuitas non reci pit contumeliã. Vt.quãuis. Iudicabo. non diſplicet ut legat uindicabo.i.ulci-ſcar. Hoc eſt grauius iraſcar. interpre-tatio color. Se putet neglectũ a me. ꝙ non cõmendauerim diligenter negociũ ſuum apud te.ꝙ fieret ſi nihil cum Maxi mo perfeceris. Hoc.ſcilicet ne ego me neglectum a te putem: illud ne ille pu-tet ſe neglectum a me.

Lepor

rius intuentur.nam:& ille amiciciam meam latiſ ſima prædicatione circũfert: & ego præ me fero quam te ſit mihi curæ modeſtia: quies: ſecuritas eius:quinetiam cum inſolentiam cuiuſdam tribu natum pl.inituri uereretur:idq; indicaſſet mihi:re ſpondi: ουτιϛ εμευ ζωντοϛ. Quorſus hæc? ut ſcias non poſſe Atilium me incolumi iniuriam ac cipere.Iterum dices quorſus hæc? debuit ei pecu niam Valerius Varus:huius eſt hæres Maximus noſter:quẽ:& ipſe amo: ſed cõiunctius tu. Rogo ergo:exigo etiã pro iure amicicię cures:ut Atilio meo ſalua ſit non ſors modo:uerumetiã uſura plu rium annoꝝ.Homo eſt alieni abſtinẽtiſſimus: ſui diligens.nullis quæſtibus ſuſtinet: nullus illi niſi ex frugalitate redditus.nam ſtudia: quibus plurí mum præſtat:ad uoluptatem tantum: & gloriam exercet..& grauis eſt ei uel minima iactura: & qa reparare quod amiſerit grauius eſt:exime hunc il li:exime hunc mihi ſcrupulum. ſine me ſuauitate eius:ſine leporibus perfrui: neq; enim poſſum tri ſtem uidere:cuius hilaritas triſtem me eſſe non pa titur.In ſũma noſti facetias hominis: quas uelim attendas:ne in bilem:aut amaritudinem uertat in iuria. quam uim habeat offenſus crede eam: quã in amore habet.non feret magnum:& liberum in genium cum contumelia damnum. Verum ut fe-rat ille:ego meum damnum:meam contumeliam iudicabo.ſed non tanquã pro mea: hoc eſt grauí-us iraſcar:q̃q̃ quid denunciationibus: & quaſi mi nis ago? Quin potius:ut cœperã: rogo: oro:des operã: ne ille ſe(quod ualidiſſime uereor)a me: ego me neglectum a te putem:dabis autem ſi hoc perinpe curæ eſt tibi:q̃ illud mihi.

C.Plinius Tacito.S.

COmmendas mihi Iulium Naſonem can didatum? Naſonem mihi? quid ſi meip ſum? fero tamen:& ignoſco: eundem.n. cõmendaſſem tibi: ſi te Romæ morante ipſe ab-fuiſſem.habet hoc ſolicitudo:ꝙ omnia neceſſaria putat: tu tamen cenſeo alios roges. ego precum tuarum miniſter:adiutor:particeps ero.

C.Plinius Albino.S.

COmmendas. Reſpondet Tacito Naſonem candidatum ſibi commendanti: & neſcio quãto-pere illum ſuſcepiſſet.Naſonem mihi.commendas.admiratiue pronunciandum.Meipſum mihi commendaſſes.tanquam inferat Naſonem æque diligo ac meipſum.

CVm.Conqueritur Virginio Rufo uiro nunq̃ ſatis laudato poſt.x.mortis annum nondũ abſolutum ſepulchrũ. Villã Alſienſem.uillæ alſienſis fit mentio apud Cic.pro Milone.inquit enim diuertit in uillã Põpeii.Pompeiũ ut uideret:ſciebat in Alſienſi eſſe uilla ꝓcul inde. erat autem in agro alſienſi:nã Alſiũ ſi Dionyſio in antiquitatib9 credimus Pelaſgicũ Aborigines incoluere. Socrus meæ.Põpeiæ Celerrimæ. Optimi.ꝓpter mores. Maximi.propter res geſtas. uide utraq; lib.ii. Hũc.uillã alſienſem. Nidulũ.requiẽ ſenectutis:ſepulchrũ ſuũ. Monumentũ.Vlp.ff.xi. ſepulchrũ eſt ubi corpus mortui oſſa uel hoīs condita ſunt:monumẽtũ autem dicitur:qđ memoriæ ſeruandæ cã exiſtat. Marcel.titu.de ſump.funerũ.monumẽtũ ſepulchri id eſſe diuus Adri.reſcripſit: q; monumẽti.i.muniendi eius loci cã factũ ſit:in quo corpus īpoſitũ ſit. Florẽtinus ibidẽ monumentũ generaliter res ẽ memoriæ cã in poſteꝝ ꝓdita:ī qua corpus uel reliquiæ ſi īferant fiet ſepulchrũ ſi uero nihil eoꝝ monumẽtũ erit q; græci cenotaphiũ appellarũt. alii monumẽtum ad memoriam poſteritatis:& quicquid ad memoriã alicuius factum eſt:ut phana:porticus:ſcripta:& carmia. Decimũ mortis annũ.p hoc apparet multorũ annoꝝ epl̃as collegiſſe Scdm: & diu fuiſſe ſub Traiano:cũ alibi Virginii funus celebret:& mortẽ epl̃a lugeat. Memoria.reꝝ geſtaꝝ. Illud factũ. q; cũ ſæpe a legionibus q̃bus p̃erat dictus eſſet īperator præſertim poſt interitum Iulii Vindicis abnuit palãq; ꝓfeſſus ſit nõ paſſurũ ſe quenq̃ īperare niſi quem ſenatus elegiſſet. Hic ſitus eſt. huius diſtici ſenſum leges apud Dionem ex quo nos iſta traduximus.Nerua Virginium ſæpius īperatorẽ nominatũ nõ timuit in cõſulatu collegã ſibi aſſumere.in Virginii mortui tumulo tale inciſum fuit epitaphiũ q; cũ uiciſſet Vindicẽ īperiũ nõ ſibi aſſeruit:ſed patriæ. Pulſo Vindice. oĩbus a Nerone ad Galbã deficientibus Virginius Rufus qui in Gallia Germanicis copiis p̃erat cũ Iulio Vindice cõflixit:utriq; duces a ſuis exercitibus:ueluti aurigæ q frenis dominari non poſſunt:ad bellum acti: Vindice autem ſeipſum interimente inter.xx.milia gallorum qui ceciderant:exiuit rumor perinde atq; omnes uellent ob huiuſmodi uictoriam ut Virginius imperium admitteret: at his tunc iiſdem quibus initio cogitationibus inſiſtẽs electionem imperatoris ſenatui reſeruabat:ſed mortuo Nerone multi rurſus: & quidã ex iis tribunis:qui erant in tabernaculo diſtricto enſe iubebant Virginio uel imperiũ uel ferrum admittere:ſed poſtq̃ a ſenatu Galba imperator creatus eſt uix perſuaſit militibus ut eundẽ principẽ dicerent. Flaccoq; Ordeonio legionem tradidit.hæc plutarchus. Aſſeruit.libeꝝ tradidit:& cõparauit. Etiã cõditoria extruere.in quod inuehitur Pli.ſenior.uni īquit homini ſepulturæ cura:atq; etiã poſt ſe defuturæ.conditorium pro ſepulchro Tranqui.uſurpat:ſcribens conditoriũ & corpus magni Alexãdri oculis Auguſti ſubiectum fuiſſe:& Petronius Arbiter in conditorium proſecuta eſt defunctum:& mox deſcẽdit in conditoriũ:& iteꝝ præcluſis conditorii foribus. Tam parata obliuio mortuoꝝ. Cui malæ conſuetudini occurrens Menedemus philoſophus poſt defunctũ Aſclepiadem amiciſſimum ſibi: cum eius amicus ad conuiuium ueniſſet:arcerentq; illum ianuis adoleſcentes: memor etiã poſt fata Aſclepiadis iuſſit hoſpitẽ introduci dicens:Aſclepiades etiã ſepultus ei ianuas aperit. Hæredum officia. titulus eſt libro.xi.ff.ubi cauetur ex dignitate funerati ab hærede funera fieri:nã etiam ſi quid impenſæ in marmore factum ſit funeris eſt.orta autẽ hæc actio ex bono:& æquo.Papi.ff.v.quãuis ſtricto iure nulla teneantur actione hæredes ad monumentum faciendum tamen pontificali authoritate compelluntur ad obſequium ſupremæ uoluntatis. Præſumere.præoccupare:ut nobis uiuis ſepulchra condamus. Nõ eſt. uerendum.ut hæredes negligant curam ſepulturæ. Virginio.uiro tam præclaro-

Alſienſis uilla

Sepulchrũ Monumẽtum

Virginius potuit īp.

Cõditoriũ

CVm uenîſſem în ſocrus meæ uillam Alſienſem: quæ aliquando Rufi Vírginii fuit:ipſe mihi locus optimi illius: & maximi uiri deſiderium non ſine dolore renouauit. hũc enim incollere ſeceſſum: atq; etiã ſenectutis ſuæ nidulum uocare conſueuerat. quocunq; me contuliſſem:illum animus:illũ oculi requirebant Libuit etiam monumentum eius uidere: & uidiſe pœnituit.eſt enim adhuc imperfectum: nec difficultas operis în cauſa modici: ac potius exigui: ſed inertia eius: cui cura mandata eſt. ſubit indignatio cum miſeratione:poſt decimum mortis annum:reliquias:neglectũq; cinerem ſine nomie iacere:cuius memoria orbem terrarum gloria peruaget:at ille mandauerat:caueratq;: ut diuinũ illud etiam immortale factũ uerſibus inſcriberet. Hic ſitus eſt Rufus: pulſo qui Vindice quondã Imperium aſſeruit non ſibi:ſed patriæ.

Tam rara in amicîciis fides: tam parata obliuio mortuorum:ut ipſi nobis debeamus etiam conditoria extruere: omniaq; hæredum officia præſumere.nam cui non eſt uerendum: quod uidemus accidiſſe Vírginio: cuius iniuriam: ut indignîorem ipſius claritas facit.

C.Plînius Maxîmo.S.

Præfectus urbis

DIem.Gratulat' Fuſcũ Salinatorẽ:& Numidiũ Quadratũ iuuenes apud p̃fectũ urbis ægiſſe ad imitationẽ ſui cũ ſũma laude & gloria. Adhibitus ĩ cõſiliũ.electus ad iudicãdũ. A præfecto urbis. Vlp.ff.i.oĩa crimina p̃fectura urbis ſibi uendicauit:nec tm̃ ea:q̃ ĩtra urbẽ admittunt':uerũ ea quoq; q̃ extra urbẽ ĩtra Italiã.initio epl'æ diui Seueri miſſæ ad Fabiũ Chilonem præfectũ urbis ita ſcriptũ fuit.cũ urbẽ noſtrã fidei tuæ cõmiſerimus:q;qd ĩtra urbẽ admittit': ad p̃fectũ urbis ptinere uide': ſed & ſi qd ĩtra cẽteſimũ miliariũ admiſſum ſit:ad p̃fectũ urbis ptinet: ſi ultra ip̃m lapidẽ egreſſum ẽ: p̃fecti urbis cognitio non eſt:quies quoq; ppl'oꝝ & diſciplina ſpectaculoꝝ ad p̃fecti urbis curã ptinere uĩ:idem põt urbẽ ĩterdicere & negotiatione:& p̃feſſione:& aduocationib9: & foro ad tẽpus & in ppetuũ:& q̃ ab eodẽ iuriſcõſulto recitant'. p̃fecto urbis ſe cũdũ aliquos quoties reip.magiſtratus p̃ficiſcebant' unus relinquebat': q ius diceret:uñ Seneca lib.xii.epl'aꝝ p̃fectũ urbis cuſtodẽ appellat:& Iuue.ſaty.iiii. uillicũ M.Tul.p Pláco magiſtratus. reip.uillicos appellatos ſcripſit.p̃fectura urbis cũctis q̃ ĩtra urbẽ ſunt añcellit dignitatibus & ptãtib9:tm̃ ex oĩ pte deriuãs q̃tũ fine oĩ iniuria atq; detrimento alieni honoris uſurpat. maxime authoritatis illã fuiſſe Treuellius Pollio ĩdicat.cũ in Valeriani uita tradat Cenſorẽ:q ius iudicãdi de p̃fectis eminẽtiſſimis habuit: nullã in p̃fectũ urbis ptãtẽ hũiſſe:ſenator tm̃ ñ erat: iõ Mutius negauit latinaꝝ cã relictũ: ſenatũ hr̃e poſſe:ſed.M.Varro: & Atteius Capito referẽte Gel.dñt ius fuiſſe præfecto ſenatus hñdi. Ex diuerſo.diuerſaꝝ partiũ aduocatos. Fuſcũ Salinatorem. quẽ in epl'is Traianus teſtat' uiꝝ clariſſimũ:& plurimũ authoritate apud ſe ualuiſſe. hic eſt ille Salinator:cui poſtea Seruianus filiã diſtinauit:& domo patricia genitus pentes habuit honeſtiſſimos: uir eruditus & eloquẽs:puer ſimplicitate:comitate iuuenis:grauitate ſenex.Fuſcũ refert Sptianus in ſumma deteſtatione habitũ.q; imperiũ p̃ſagiis & oſtẽtis agitatis ſperaret:ad Fuſcũ lib.viii.Secũdi leges binas epiſtolas ſcriptas.Salinatori primũ cognomẽ inditũ.M.Liuio qa in cenſura nouũ uectigal ex ſalaria anno na ſtatui. Numidiũ quadratũ.cui9 alibi fit mẽtio:hic dilectus familiariſſime.a Secũdo:hæres relictus ex beſſe a Numidia Quadratilla auia cõſpicuus forma fuit:& oẽs ſermones malignoꝝ puer & iuuenis euaſit:intra.xx.annũ maritus:apud auiã tãta ſeueritate uixit:ut pãtomimos illius nunq̃ ſpectauerit.lego apud Spartianũ:Quadratũ cũ Cãdido geſſiſſe conſulatũ.Quadrati hiſtorici meminit Dion in uita Antonini Pii:& Capitolinus cum Vulcatio.Quadratũ grauiter inſecutus eſt Adrianus: in cuius uita. quã Spartia.latinã ſcripſit:legendũ arbitramur Numidiũ Quadratũ nõ Vinidiũ:ſic in Antonino phõ apud Iuliũ Capitolinũ.nõ Mummiũ:cui ſororis ſuæ filio Antoninus Pius moriẽs bonoꝝ maternorum partẽ reliquit.Lampridius a Cõmodo occiſum Quadratũ memorat:q; de eo interficiendo conſiliũ iniiſſet ſed hanc hiſtoriã melius explicat Herodianus ubi aſſerit Quadratũ nobiliſſimũ locupletiſſimũq; iuuenẽ incitatũ a Lucilla ad necẽ imperatoris cũ qua conſuetudinẽ ſtupri habere exiſtimabat':hunc tm̃ opinor filiũ illius Numidii Quadrati. Probitas. laudabiles mores. Decorus habitus. cultus in oratore debet eſſe ſplendidus:& uirilis:nã toga:calceus:& capillus tã nimia cura q̃ negligentia ſunt repræhendẽda.lege quæ ſequunt' apud Fabiũ lib.xi.habitus etiã ad corpus refert'. Os planũ.expedita ꝓnunciatio: nã Fabius p̃cipit os facile:& expeditũ oratori habendũ:& Secũdus in Regulo notauit in actione os confuſum. Vox uirilis.fortis & durabilis: non mollis & effœminata. Tenax memoria. qua oẽs diſciplinæ continent':hinc nõ ĩmerito theſaurus eloquẽtiæ dicit':ſi quis unã maximãq; arte memoriæ quærat: exercitatio eſt & labor:multa ediſcere:multa quotidie ſi fieri põt cogitare. Aequale.magnũ. Iudiciũ.ſecundum Diomedẽ iudiciũ eſt:quo oẽm or̃onẽ recte uel minuſq̃ recte ꝓnunciatũ ſpecialiter iudicamus: uel eſt æſtimatio qua poema cæteraq; ſcripta ppẽdimus adeo partibus oĩbus or̃onis iudiciũ cõnexum ẽ ac mixtũ ut ne ſentẽtiis quidẽ aut uerbis ſaltẽ ſingulis poſſit ſeparari:nec magis arte tradit' q̃ guſtus aut odor:Meis iſtare ueſtigiis.tenere eũdẽ actionis modũ:quẽ ego.Cãdidiſſimo lapillo.mos deductus a tracib9:q; dies felices albo lapillo:ĩfelices nigro notabãt.Publicæ.utilitatis publicæ cã: Studiis eloquẽtiæ. Tẽdẽtib9.a Salinatore:& q̃drato. Tãti putabũt.q̃ti faciũt Salinator:& q̃drat9.Meliores eloquẽtiores.

Fuſcus Salinator

Numidius Quadrat9

Iudicium

DIẽ lætũ:adhibitus ĩ cõſiliũ a p̃fecto urbis audiui ex diuerſo agẽtis ſũmæ ſpei: ſũmę índolis iuuenes Fuſ.Salinatorẽ:& Numidiũ Vinidiũ Quadratũ: egregiũ par: nec modo tẽporibus nr̃is:ſed lr̃is ípſis ornamento futurũ.Mira utriuſq; ꝓbitas:cõſtantia ſalua: decorus habitus:os planũ:uox uirilis:tenax memoria: magnũ ĩgeniũ:iudiciũ æquale:q̃ ſingula mihi uoluptati fuerũt:atq; ĩter hæc illud: qd' ip̃m me: ut rectorẽ:ut magiſtrũ ĩtuebant':ẽt q audiebant: me æmulari:meis iſtare ueſtigiis uidebant'. O diem (repetã enim) lætũ:notãdũq; mihi candidiſſimo calculo.Quid.n.aut publice lętius:q̃ clariſſimos iuuenes:nomen: & famam ex ſtudiis petere? aut mihi optatius q̃ me ad recta tẽdentibus q̃ſi exemplar eẽ ꝓpoſitũ? qd' gaudiũ:ut ppetuo capiã:deos oro:ac eoſdẽ teſtes peto:ut oẽs:qui me imitari tãti putabunt meliores eſſe:q̃ me uelint. Vale.

TV uero. Binis Fabati profoceri litteris rñdet prioribus q̄ ſuſcipiet defendēdum Priſcū apud centūuiros: poſterioribus q̄ libenter recordaſ conuicioꝝ in ſe quāuis iniuſtoꝝ. ſuſpenſa manu. timide: dubie. Vectio priſco. de Vectio & Priſco alibi diximus: legiſ etiam Bettio priſco: quem uidimus in memoriis antiquis agri Comenſis. In arena mea. tranſlatiue arenam ſuā dixit agendi uſum frequentatum apud centumuiros: ſic Iuue. lentaq̄ fori pugnamus arena: nam plurimas cauſas ægit apud centumuiros ſuo & Martia. teſtimonio. Hoc eſt apud centumuiros. interpretatio color. Aperto pectore. ſimpliciter. libere. Tuo filio. ſocero meo tunc uita functo. Hoc. ob hoc. Bonam cauſam. honeſtam excuſationem. Nō meruiſſe. tale conuicium. cum intellexeris me feciſſe quæ mandaras. Bettius Priſcus

C. Plínius Fab. Proſocero. S.

TV uero nō debes ſuſpenſa manu cōmendare míhí quos tuendos putas. nā: & te decet mītís p̄deſſe: & me ſuſcípere: quicq̄d ad tuā curā p̄tinet. Itaq̄ Vectío Príſco: quantū plurimū potero p̄ſtabo: p̄ſertím in arena mea: hoc é apud centūuiros. epſaꝝ quas mihí (ut ais) apto pectore ſcripſiſtí: oblíuíſcí me íubes. at ego nullaꝝ lībētius memíní: ex íllís. n. uel p̄cípue ſentío quantopere me dílígas: cum ſíc ægeris mecū: ut ſolebas cū tuo fílío. nec díſſímulo: hoc mihí íucundíores eas fuíſſe: q̄ habebā bonā cām: cū ſummo ſtudío curaſſem: qd̄ tu curarí uolebas. Proíde etíā rogo: ut mihí ſemp eadē ſímplícítate: quoties ceſſare uídebor (nunq̄. n. ceſſabo) cōuítiū facías: qd̄: & ego íntellígam a ſummo amore proficíſcí: & tu non meruíſſe me gaudeas. Vale.

C. Plinius Vrſo. S.

VNquā ne uídíſtí quēquā tā laborioſum: tā exercítū: q̄ Varenū meū? cuí: qd̄ ſumma cōtentíone ípetrauerā: defendendū: & quaſí rurſus petendū fuít. Bíthyní Senatuſcōſultū apud conſules carpere: ac labefactare ſunt auſí: atq̄ etíā abſentí prícípí crímínarí: ab íllo ad Senatum remíſí non deſtíterunt. Aegit Claudíus Capíto irreuerenter magís q̄ cōſtanter: ut quí Senatuſcōſultū apud Senatū accuſaret. Rñdit Frōto Catíus grauíter: & fírme. Senatus ípſe mírífícus. Nam íllí quoq̄ qui príus negarant Vareno quæ petebat: eadē danda poſtq̄ erant data: cēſuerunt ſíngulos. n. íntegra re díſcentíre fas eſſe: peracta qd̄ pluríbus placuíſſet cunctís tuendū. Acílíus tm̄ rurſus: & cū eo ſeptem an octo? Septem immo: ín príorí ſnía perſeuerarunt. In hac paucítate nōnullí: quoꝝ tpāría grauítas: uel potíus grauítatís ímítatío rídebaſ. tu tñ exíſtíma quātū nos í ípſa pugna p̄líí: & certamínís maneat: cuíus quaſí p̄luſío: atq̄ p̄curſío has contentíones excítauít.

VNquam ne notū argumentū iam prioribus epiſtolis: nā cū obtinuiſſet Varenus ut ſibi liceret euocare teſtes Bithyni conati ſunt inuertere ſenatuſcōſultum per Traianū a quo remiſſi fuerunt ad ſenatum. Tam laborioſe exercitū. cū tanto labore uexatū. legiſ etiā tam laboriosum: tam exercitū. Contentione. vi. altercatione. Quod. ut teſtes liceret ſibi euocare. Apud coſſ. nota impudētiam Bithynoꝝ: qui q̄ conſules & ſenatus decreuiſſent auderent apud eoſdē carpere.

Abſente. qui tūc a ſenatu aberat. legiſ nō abſurde. Abſenti principi. ut ſit ſenſus: cū reiecti fuiſſent a cōſulibus confugerunt ad Traianū: qui tunc non interfuerat ſenatui: ueꝝ ab illo ad p̄res remiſſi ſunt. Nō deſtiterunt. q̄uis multiplicē paſſi fuiſſent repulſam: tamen nō ueriti ſunt iterum ſenatus fores pulſare. Mirificus. admirabilis fuit. Illi. ſenatores nō pauci enim diſſenſerāt: qd̄ libro. y. cognouimus. Data: conceſſa a pluribus.

Singulos. nā exiſtimabant unicuiq̄ ſenatoꝝ fas eſſe. Integra re. nondum decreto ſenatuſconſulto. In priori ſnia. ut non liceret Vareno teſtes euocare. Paucitate. ſenatoꝝ diſſentiētium. Temporaria. momentanea: & ad breue tēpus. an notauimus hoc uerbum bis apud Aſinū Apuleii poni in eundem ſenſum: nam libro ſeptimo temporariam ſedem &. xi. larem temporarium dixit: Secundus pariter in panagyrico. non ergo temporarium & ſubitum eſt. & Seneca primo epiſtolarum temporarias amicicias ad tempus breue comparatas. & Vlp. de tutoribus: & curat. datis temporarium tutorē: ſic Paulus de uſufructu indictiones temporarias: & temporarium exilium non in perpetuum: ſed ad tempus aliquod irrogatum. item Vlpia. de aqua quotidiana temporaria poſſeſſionem: ac alibi effractores in opes publicum: uel perpetuum: ul' temporarium dari ſolere. Pugna. Temporarium

contentione. Præluſio. præmeditatio: præcentio: ut aſſolent citharœdi antequam cantum exordiant. præludium emerendi fauoris gratia præmittere: ſic tyrones priuſquam in ueram pugnam deſcendant Præluſio

præexercent:ſe ad palum & curſum:quo uerbo Virg.utitur in tauro ſe ad pugnam incitante. aut ſpar ſa ad pugnam præludit arena luuenalis lurgia præludunt. ideſt incipiunt antequam ad ueram pugnã ueniant:hinc præluſio a quibuſdam pro procœmio antequam rem aggrediamur accipitur.

SOlicitas.promittit aduentum ſuũ Mauricco in prædium Formianum modo nihil incõmodetur Solicitas in Formianũ:procuras litteris ut ſecedam in tuum Formianũ:quod rus erat in agro Formiano. Inuicem.ne qd cõtra cõmodũ meum faciã. Mare & littus. loci amœnitatem: quæ plurib9 a Mar. celebrat.ſunt aũt Formiæ iuxta terracinam in littore ad mare Tyrrenũ. Te. amicũ & uirũ ſingularé. Alioquin. niſi iſtic eſſem liber. Alienum. ut in urbe. Suum. ut in ſeceſſu. Merum.ſolũ.ſenſus eſt ſum ea natura ut uellẽ niſi uno occupationis genere teneri:uerbi cauſa in urbe amicis inſeruire:ruri ociari

MIrifice.exemplo Paſſieni monet Voconiũ recitationibus nõ adhibẽdos niſi ſanæ mẽtis auditores:ille enim dum elegos recitaret:intempeſtiue a laboleno ẽ interpellatus. Ego quidẽ.iterfui. Mœrens. nõ ſine triſtitia ſubiti caſus. Paſſienus Paulus.uir optimus & honeſtiſſimus:quí ueteres in litteris æmulabatur: elegos ſcripſit ad imitationem Properrtii:unde genus trahebat:demum ad lyrica ſe conuertit.in quibus Horatiũ effinxit:patrem habuit Paſſienũ nobilem declamatorẽ:cuius Euſebius in chronicis: & frequenter Seneca meminere.Cellius L. Paulum poetam memoria ſua doctiſſimũ nominat:& alibi Iuliũ paulũ poetam uirũ bonũ litteratumq; ac uetẽ& impenſe doctum.Iabolenũ aũt fuiſſe Pauli præceptorẽ idẽ.ff.xl.de manumiſſionibus teſtat. Gentile.magis probo gentilitiũ qd uidimus in antiquo codice: nã gentile eſt qd ex eadẽ familia eſt: gẽtiliciũ q; pertinet ad ius familiæ:ſicut familiæ ꝓpertianæ ꝓpriũ erat elegos ſcribere:& gentilitia ſacerdotia a priſcis appellata:q; ædis aut ſacelli iuris eſſet a patre familias ea rõne recti dedicatiq; ut & ſacroꝝ cura:& fructuũ ipſius ſacerdotii perceptio ad ſolã gentẽ familiãq; ſuã perpetuis ſucceſſionibus deuolueret.M.Tu.de reſponſis haruſpicũ.multi ſunt etiã in hoc ordine:qui ſacrificia gentilitia illo ipſo in ſacello ſtatuto anniuerſali factitarũt. Municeps Propertii. ex Meuania oppido Vmbriæ patria Propertii.Papinius in Syluis. umbroq; propertius antro. Priſce iubes.principiũ operis paſſieni. Iabolenus priſcus.in.ff.ubiq; ſcribitur Iabolenus non Iauolenus:pariter apud Capitolinũ.fuit.n.iuriſconſultus:quo uſus eſt cum multis aliis Antoninus pius:& pomponius de origine iuris priſcus inquit Iabolenus Sapino ſucceſſit in ſciẽtia iuris. Paulo.paſſieno. Nõ iubeo: nimiũ ſcurriliter & ĩportune rñdit Iabolenus tanq; ſi paulus eũ interrogaret. Qui ioci.exorti ſint ĩter præſentes.ſcribit Tran.Claudiũ Imp.cũ initio recitationis hiſtoriæ ſuæ defractis cõpluribus ſubſellis: obeſitate cuiuſdã riſus exortus eſſet:ne ſedato quidẽ tumultu tẽperare potuiſſe:quin ex interuallis ſubinde facti reminiſceret:cachinnoſq; reuocaret. Dubiæ ſanitatis.non ſatis ſanæ mentis. Intereſt.operam ſuam præſtat. Cõſiliis.rebus decernendis. Reſpondet.dicit.nã reſponſa prudentũ dicimus iuriſperitoꝝ cõſilia. Quo magis.pp claritudinẽ perſonæ. Aliena deliratio. Iaboleni inſania. lirare autem authore Var.eſt cũ tertio arant iacto ſemine boues.i.cũ tabellis ad uomerẽ ſimul & ſatũ frumentũ operiunt in porcis:& ſulcant foſſas:quo pluuialis aqua dillabat.Columella inquit lirant iugera cũ in ſubacta iam terra latiores porcæ ſulcantur:lira uero eſt ſimilis ei porcæ:quã in ſationibus cãpeſtribus ruſtici faciunt.a uerbo igitur lirare delirare componitur:quod eſt non recto ſulco incedere:unde per tranſlationem:qui inſaniunt delirare dicuntur. Frigoris,timiditatis:tarditatis:hæſitationis.

Paſſienus Paulus

Gentile Gentiliciũ

Iabolenus Priſcus

Lirare

Delirare

C.Plinius Mauricco.S.

SOlicitas me in formianum:ueniã ea cõditione ne quid contra commodum tuũ facias:quæ pactione inuicem mihi caueo.neq;.n.mare:& littus:ſed te:ocium:& libertatem ſequor:alioquin ſatius eſt in urbe remanere. Oportet enim oia aut ad alienum arbitrium: aut ad ſuum facere. Mei certe ſtomachi hæc natura eſt:ut nihil niſi totum:& merum uelit.

C.Plinius Voconio Romano.S.

MIrificæ rei interfuiſti ne:ego quidẽ:Sed mœrens. Paſſienus Paulus ſplendidus eques Ro.& imprimis eruditus ſcribit elegos.gẽtilitiũ hoc illi.eſt enim municeps Propertii:atq; etiã inter maiores ſuos Propertiũ numerat.Is cũ recitaret:ita cœpit dicere. Priſce iubes.ad hoc Iabolenus Priſcus (aderat.n.ut Paulo amiciſſimus) Ego uero nõ iubeo. Cogita q; riſus hoium:qui ioci.eſt oino priſcus dubiæ ſanitatis.intereſt tñ officiis:adhibet cõſiliis:atq; etiam ius ciuile publice reſpondet:quo magis qd tunc fecit:& ridiculum:& notabile fuit.Interim Paulo aliena deliratio aliquantũ frigoris attulit. tam ſolicite recitaturis prouidendũ eſt:non ſolum: ut ſint ipſi ſani:uerumetiam ut ſanos adhibeant.

C.Plinius Tacito.S.

PEtis .Cor .Tacito hiſtorias ſcripturo petẽtiq; obitũ auũculi ſui:& cãm eius alti⁹ repetit:ubi illius cõſtãtiã ac animi fortitudinẽ mirũ in modũ probat:nã a Veſuuio monte exurgentem nubẽ intuitus:propius acceſſit rem totã intellecturus:& undiq; Hãma inſtante dũ pſeuerãti⁹ inceptũ exequit craſſiore caligine ſpũ intercluſo cõcidit in medio ſeruoꝝ duoꝝ. Auuncu li mei.C. Plinii Secũdi. Tradere poſteris.monumẽtis lrarũ mãdare. Immortalẽ gloriã.cũ ſcripta tua ſint futura ꝑpetua:nã alibi auguraſ eius hiſtorias ĩmortales futuras. Quãuis.n.ordo eſt. tñ æternitas tuoꝝ ſcriptorũ addet plura ꝑpetuirati eius q̃is quaſi ſemp uicturus occiderit memorabili caſu:ut ppli ut urbes occidunt clade pulcherrimaꝝ terraꝝ:q̃uis ipſe plurima ſcripſerit.ſenſus ãt. q̃uis tali caſu memorãdo iterierit:q̃ſi iterdum ppli aut urbes pulcherriæ cõcidũt.ut ꝑpetuo uicturi⁹ uideaſ q̃is multa ſcripſerit : ꝑ q̃ ſibi ĩmortalitatẽ cõpauit:tñ tu tuis ſcriptis facies eũ æternũ. Vt ppli ut urbes.nã ppliꝝ:& urbiũ excidia diuti⁹ memoranſ quã alicui⁹ uiri iterit⁹. Pluria.uolumina lib.iii.enũerata ab eo dẽ. Scribẽda.laudãda. Legẽda.electa. egregia. Sal.imitat⁹ é:q in ꝓfatiõe Catiliarii ĩgt:& q fecere:& q facta aliorꝝ ſcripſere multi laudanſ nã pulchꝝ é bñfacere reip. ẽt bñdicere haud abſurdũ. Tuis.qb⁹ cõplecteris feciſſe ſcribẽda. Depoſco.obſecro. Quod.exitũ auũculi mei ſcribere. Miſeni. ꝓmontoriũ:& oppidũ Miſenũ Cumis ꝓximũ. Strabo a Miſeno ſocio Vlyſſis dictũ aſſerit : ab eo Prochytã:& Pithecuſã crediderũt abruptã. Mella a milite phrygio:ſiẽ Diony. a quodã illuſtri traiãõ cognomẽ traxiſſe tradũt: Virgi. a tubicĩe Aenæ Miſeno ſub eminẽti mõte ſepulto:q nunc Miſenus ab illo Dĩ æternũq; tenet ꝑ ſæcula nomen : & Solini par ſnia ĩter authores ab Aeneæ tubicĩe Miſeno miſenũ appellatũ. Claſſẽq;.ꝑs ĩperio regebat.ꝑerat claſſi:quæ ſtabat ad tutelam maris inferi:non per legatũ ſed corã.legimus apd Trang.inſtituiſſe Auguſtũ claſſem unã Miſeni:alteram Rauennæ:hanc ad ſuperi:illam ad inferi maris tutelam:hinc Tacitus memorat Miſenẽ ſem claſſem a Galba.ad Veſpaſianum tranſiiſſe.ſed Vegetius libro quarto hanc rẽ luculentius tractat. apud Miſenum inquit:& Rauennam ſingulæ legiones romanis nominis cum claſſibus ſtabant: ne longius a tutella urbis abſcederent:& cum ratio poſtulaſſet ſine mora:ſine circuitu ad omnes mundi partes nauigio peruenirent:nam Miſenatium claſſis Galliam:Hiſpanias:Mauritaniam. Aphricam. Aegyptum.Sardiniam atq; Siciliam habebat in proximo:claſſis autem Rauẽnatium Epirum. Macedoniaꝫ. Achaiam:Propontidẽ:Pontum:Orientem Cyprum petere directa nauigatione conſueuerat:quia in rebus bellicis celeritas amplius ſolet ꝑdeſſe q̃ uirtus. Mater mea.ſoror Plinii. Ei.fratri ſuo.E ſole.uſus ſole in præcedentibus dixerat de eodem ſcribens poſt ſolẽ plærunq; frigida lauabaſ:deinde guſtabat. Soleas.tegumenta plantæ pedis:quas nũc ſuberes a ligno q; interſuitur uulgo dicimus: & Colu. ſoleas ſparteas de ſparto cõfectas appellauit.a ſolea ſoleatus deducitur.quo Mart.utitur.ſolea aũt ex genere planorũ piſciũ.unde nomẽ traxiſſe id genus calciamẽti autũo:Veſuuiũ:quẽ alii Veſeuũ:alii Veſbiũ nõ nulli Veſubiũ noĩant mons eſt Cãpaniæ cunctoꝝ pulcherrimus amœniſſimis habitat⁹ agris excepto cacumine.id magna ex parte planiciem habet:fructũ oĩno nullũ ferentẽ:uerum ſecundũ Dionem arbores:& uites habet:& cineres in proſpectu oſtentans:cauernoſaq; monſtrat antra conbuſtis ex petris ut color indicat:quas ignis abroſerit:quare coniecturis aſſequare plagam iſtam prioribus annis ardere ſolitam:& ignis habere crateras.reſtinctã aũt eſſe ceſſante materia.hæc Strabo:& Eutropius. Pinus in formam pinus arboris:quæ incipit a trunco.deide diffunditur in latum poſtremo in acutum. Efflata. eiecta nubes illa. Recẽti.ualẽtiori. Seneſcẽte.ſubſidẽte:decreſcẽte. Deſtituta.ſubſidio uenti deſerta.

Miſenũ

Miſenenſis claſſis

Solea

Soleatus

Veſuuius

PEtis:ut tibi auunculi mei exitũ ſcribam: quo uerius tradere poſteris poſſis . gras ago.nã uideo morti eius:ſi celebreſ a te ĩmortalem gloriam eſſe propoſitam. Quãuis enĩ pulcherrimarũ clade terraꝝ: ut populi : ut urbes memorabili caſu : quaſi ſemper uicturus occiderit:q̃uis ipe plurima ſcripſerit:plura tñ ꝑpetuitati eius ſcriptoꝝ tuorũ æternitas addet. Eqdẽ beatos puto:qbus deoꝝ mũere datũ é:aut facere ſcribẽda:aut ſcribere legẽda : beatiſſimos uero qbus utrũq;.Horꝝ in numero auunculus meus : & ſuis libris:& tuis erit:quo libentius ſuſcipio : depoſco ẽt:qd iniũgis.Erat Miſeni:claſſemq; ĩperio ꝓſens regebat.cal.Nouẽbris hora fere ſeptima mr mea indicat ei appere nubẽ inuſitata . & magnitudine: & ſpecie.ſurgit ille ut e ſole ſolebat frigida guſtata.iacẽs.n.ſtudebat:popoſcit ſoleas: aſcendit locũ ex quo maxie miraculũ illud cõſpici poterat:nubes(incertũ ꝑcul ĩtuentibus ex quo mõte: Veſuuium fuiſſe poſtea cognitũ eſt)oriebaſ : cui⁹ ſimilitudinẽ:& formã ñ alia magis arbor:q̃ pinus expreſſerit. nã longiſſimo uelut trunco efflata in altũ quibuſdã ramis diffundebaſ:credo:qa recenti ſpiritu euecta:dein ſeneſcente eo deſtituta : aut ẽt

Victa.concussa. Vanescebat.effugiebat.disparebat. Terram.si sordida. Cinerē.si cādida: utrūq; si. Maculosa.magnum.res magnæ contemplatiōis. Eruditissimo uiro.qualis erat Plinius qui cognitionem multarum rerum tenens ulterius noua:& magna conquirebat. Liburnicam. nauem diuersæ

Liburnica

puinciæ mari plurimum potuerunt quibusdam temporibus:& ideo diuersa eis genera nauium fuerūt: sed Augusto dimicante actiaco bello:cum liburnorum auxilio præcipue uictus fuisset Antonius:experimento tanti certaminis patuit liburnorum naues cæteris aptiores:ergo similitudine:& nomine usurpato earundem instar classem romani principes texuerunt:hinc libro quarto Vegetius dixit.liburnicis quæ ad Campaniam stabant præfectus classis Misenatiū erat:Eutropi⁹ liburnicas rostratas appellauit.Liburnia autem Dalmatiæ pars est Andecrinæ subiacens ciuitati:cuius exēplo nūc naues bellicæ fabricant:& appellant liburnicæ:remoꝝ singulos ordines hñtes:paulo maiores binos:idoneæ mēsuræ ternos ul' q̄ternos: īterdū q nos:actiaco ēt p̄lio senos octo noscꝫ. Appianus lib.ii.Liburni finitima quæq; citis nauibus inuadebant:& a celeritate nonnullæ a romanis naues liburnicæ dictæ:cum quibus primum ad pugnam ueherentur.Facit copiam.dat facultatē. Codicillos.tabellas. Classiarii Retinæ.milites qui erant Retinæ. est autem hæc uilla subiecta Miseno cū cognouissent iussu præfecti parari Liburnicam ad inspiciendum Vesuuii incendium orabant Plinium ut non solū desisteret ab incepto:sed etiam Miseno subterfugeret.sunt autem classiarii milites comparati ad tutādam classem: de quibus libro.xv. Tacitus primorū classiariorum Misenensium labore connixa est. Cæsar.iii.commentariorū equites prohibuerunt classiarios aqua. q̄q̄ sciā a Modesto clasiarios appellari buccinatores:qui cornu ducunt exercitum:non a classe dictos:sed a classico:q; canitur imperatori:in quem sensum Tranquil.in Vespasiano scribit classiarios:qui ab Ostia:& puteolis pedib⁹ per uices commeabant:petentes constitui aliquid sibi calciarii nomine:quasi parum esset sine responso abægisse: iussisse post hac excalciatos cursitare:quamuis interpres nauales milites accipiat. Retia.uilla subiecta Miseno: cuius nomen adhuc extare prodidit Hermolaus uir clarissimus:& eruditissimus. Fuga. erat Nauibus.mari. Consilium.conceptum. Studioso:summo. Obit.peragit. Maximo. Franciscus tamē Petrarcha in triumphis suis tanquam incautum in obitu suo Plinium monstrat. Deducit. immittit mari:at subducit:extrahit.contraria enim sunt inter se. Quadriremes.nauigia habentia quattuor remorum ordines in singulis transtris. Multis.uillis maritimis. Frequens.habitata multum: & plurimis prætoriis consurgens.Liuius Puteolos cœptum frequētari emporium communiit. Amœnitas oræ.deliciæ littoris:& tractus Campaniæ. Cursum.nauigationem. Tenet. dirrigit. In periculum. nubem:& Vesuuium uersus. Illius mali.nubis malignæ. Dictaret. diceret: quæ notarius exciperet: nā illi semp ad latus erat:& quæ a Plinio scribēda dicerentur enotabat. Enotaret. ministro notario.

Classiarii

Pumices.authore Plinio appellantur:& cætera saxa erosa annis:quibus utuntur:& ad leuiganda corpora:græci pumicem cisserim uocant si Suidæ credimus leuē:& exuctum perforatumq; lapidem ponti. Vitruuius ex incendio Vesuuii pumicē pompeianū excocto lapidis gñe in pumicis qualitatē redactu; tradit.Pōpeii aūt oppidū non procul a Vesuuio.Pli.lib.xiii.tradit nasci frutices lauro:& thymo similes: qui ambo eiecti in pumicem transfigurantur.emaculandus est error apud eundem lib.xiiii.cap.xxii.ubi inquit aliis pumicis farinam:& quæ referendo putet docere.nos sic restituendū censemus:aliis pumicis farinā:& quæ refrigerando putāt nocere:nixi testimonio Theo.& ipsius Plinii:ille.n.lib.ix.d plantis ubi de cicuta:& pumice agit pumici scribit uim adeo magnam inesse:ut si in urceum bulientē eum iniecēris feruorē extinguas:non solū parte aliqua tēporis:sed etiā ex toto:pumicem.n.exiccare uehementissime:atq; spumā totam ad se recipere uoluit:idq; extinguendi causam esse:q; pene ad uerbum transtulit.

Pumex

Pli.locus

Retina

pondere suo uicta in latitudinem uanescebat: candida interdum:interdum sordida:& maculosa:pro ut terram:cineremue sustulerat. magnum propiusq; noscendum: ut eruditissimo uiro uisum est. Iubet liburnicam aptari:mihi si uenire una uelle facit copiam.respondi studere me malle: & forte ipse:q; scriberem:dederat.Egrediebatur domo: accepit codicillos.Retinæ classiarii iminente piculo exterriti (nam uilla ea subiacebat: nec ulla nisi nauibus fuga) ut se tanto discrimine eriperet orabant.non uertit ille consilium: & qd' studioso animo inchoauerat: obit maximo: deducit quadriremes: ascendit ipse: non Retinæ modo sed multis (erat enim frequens amœnitas oræ) laturus auxilium:properat illuc:unde alii territi fugiunt:rectumq; cursum:rectaq; gubernacula in periculum tenet:adeo solutus metu:ut omnes illius mali motus omnis figuras: ut depræhenderat: oculis:dictaret:enotaretq;.Iam nauibus cinis incíderat:quo propius accederet calidior: & densior.iam pumices etiam nigriq; & ambusti:& fra-

Pli.libro.xxxvi.cap.xxi.tantã referens pumici refrigerandi naturã ineſſe:ut muſta feruere deſinãt pumice addito. Vadũ.maris unda breuis ex ruina montis littus certe proceſſerat:& mare in ſe reſorberi:& tremore terræ q̃ſi repelli uidebaſ:multaq; maris aĩalia ſiccis arenis detinebanſ.Dion:mõtes ſubſilibãt: ſonitus a cauernis ſubterraneis tonitruis p ſimiles ſuperne retroue in terra mugire uidebanſ.mare uero fremebat:& cælũ reſonabat:poſt hæc fragor ĩmenſus ſubito ceu cõcidentiũ mõtium audiebaſ.exilibãt primũ lapides ingentes quaſi ad ſumma mõtium exirent. Montis.Veſuuii.quem ſcire debemus nõ tã tum conflagraſſe ſub Tito authoribus Oroſio.Martiale:Euſebio ĩ chronicis. Tranqui.in tito:Papinio in ſyluis:& Silio Italico:ac dione ĩprimis : ſed ſæpius ante:ſecundum Strabo.Vitruuiũ.uerũ quia incendiũ Veſuuii maximũ omniũ ſub Tito fuit ideo Diõ hiſtoricus hanc rem luculenter tractat.horrenda inqt: & mirãda quædam in Campania obtigerunt.magn⁹.n.ignis per autumnum ſubito exarſit:mons nanq; Veſuuius:q iuxta Neapolin ad mare uergit: abũdãtes ignis fontes habet:olim undiq; alt⁹: ab cuius medio ignis exoritur : quæ ps ſolũ igne cõpræhẽſa fuit:extra hæc oĩa ſine igne etiã nũc manẽt:ex hoc cũ cætera eſſet combuſta:media uero exuſta:& ĩ cinerẽ redacta:iuga circũſtantia ab antiquo uſq; nũc manent.quodcunq; ambuſtũ eſt atq; cõſumptũ tẽpore cõcauũ factũ eſt:ut mons oĩs(ſi licet magnis pua cõferre)ſimilis ſit uenatorio theatro. uertex arbores:& uites hẽt : circulus ab igne latior factus per dies ſumũ:noctu flãmã emittit : ut uideanſ in eo odores euaporari:& ſacrificia fieri . hæc quidẽ ſemper:interim uero magis:interim minus:ſæpe uero cineres effundit : quãdo. ſ.aliq̃d coactũ ſubſederit:lapides ſurſuz

Veſuuii conflagratio

ctí ígne lapídes:íam uadum ſubítum:ruínaq; mõtís:littora obſtantía.cunctatus paulum an retroflecteret:mox gubernatorí:ut íta faceret monentí:fortes ínquit fortuna íuuat.Pomponianum pete.Stabíís erat:perueneratq; ſinu medío.nam ſenſim circumactis:curuatíſq; líttoríbus mare ínfundítur:ubí q̃q̃ nondum perículo appropínquante conſpícuo tamen:& cum creſceret proxímo : farcínas contulerat ín naues certus fugæ : ſí contrarius uentus reſedíſſet : quo tunc auunculus meus ſecundíſſimo ínuectus complectítur trepídantem : conſolatur : hortatur:utq; tímorem eíus ſua ſecurítate leníret:deferrí ſe ín balíneum íubet.lotus accubat : cœnat . atq; hílarís : aut quod æque magnum eſt:ſímílís hílarí.Interím e Veſuuío mõte pluríbus locís latíſſíme flamme : atq; íncendía relucebant:quorum fulgor : & clarítas tenebras noctís pellebat: ílle agreſtíum trepídatíone ígní relíctas : deſertaſq; uíllas per ſolítudínẽ ardere ín remediũ formídínís díctítabat,tum ſe q̃tí dedít:

emittit.quoties uero a ſpũ:& uẽto uiolaſ:ſonat:& ſtridet ceu nõ coacta:& cõſtructa:ſed rara:& occulta ſpiracula hñs.talis igitur eſt Veſuuius:& hæc ĩ eo p annũ plurimũ fiũt:quæcunq; tamen antea accidere q̃is magna:& p̃ter ſolitum,uiſa ſint:parua tamen ſi comparentur iis:q̃ ſub Tito acciderunt:etiam ſi omnia in unum conferantur:exiſtimari poſſunt.nam huius mali contagio non modo Cãpaniã puaſit: & duas inſup ciuitates,Herculaneũ:& Pompeios cõbuſſit,ſedente populo in theatro:ſed inde puluis uis ingens in Africam.Syriam:Aegyptũq; penetrauit:& Romã uſq; diuertit:& quæ latius ibi ſcribũtur.

Obſtantia. ne terrã peteret:obſtabant æſtu:& mõtis ruina. Flecteret.nauigationẽ. Gubernatori.ſuæ quadriremis.Fortes fortuna iuuat:imitatio uirgiliana:qui lib.x.dixerat Audẽtes fortuna iuuat:an magis æmulatio Liuiana:nã lib.viii.belli punici refert fortes fortunam iuuare. Pomponianũ pete.dirige curſum Stabias uerſus ubi erat Pomponianus Plinii amicus:qui fugam pabat.Stabiis.Pli.in deſcriptione Italiæ.Stabiæ inqt in agro Campano oppidum fuit uſq; ad Cn.Pompeiũ &.L.Carbonẽ coſſ.a pridie cal.Maii:quo die Sylla legatus bello ſociali id deleuit:qd' nũc in uillas abiit:eius ex agro decurrũt amœniſſimi fluuii:q̃re Columella in cultu hortoz dixit fontibus Stabias celebres:& ueſuuia rura:& Pli.lib. xxxi.in ſtabiano inqt agro aqua quæ uocatur dimidia calculoſis medetur.libr.vi. naturalium q̃onum apud Senecam corrupte legiť litt⁹ ſcabianũ.tu reſtitue ſtabianum a Stabiis. Peruenerat; finu medio. ingreſſuſq; fuerat maris ſinũ Pomponianus. Nam ſenſim,non mirũ ñ in tuto erat Pomponianus q̃is in mari:cum illa loca habeant littora curua : quæ ſinum tutũ ab æſtu reddant:& in ea paulatim mare infondaſ:nam Seneca monumentis:reliquit ab altera parte Pompeioz Surrẽtinũ Stabianũq; littus:ab altera Herculanenſe conuenire:& mare ex aperto circũductũ amœniſſimo ſinu cingere. Periculo.incendio. Proximo.iam uicino. Sarcinas.utenſilia.quæ ad cultum pertinent.interdum pro onere ſumitur indiſcrete. Certus.Pomponianus. Quo.in quem ſinum ubi erat Pomponianus. Secundiſſimo.plærũq;.n.qui eſt contrarius egredienti uentus:ſecundus eſt ingredienti. Trepidantẽ.Pomponianum timẽtem. Accubat.quieſcit:dormit:an diſcũbit.paulo.n.poſt in alia epiſtola inquit:balineũ.cœna. Aeque magnum.diſſimulare dolorẽ. Similis hilari.ſimulãs lætitiam. Latiſſime.in amplũ ſpaciũ. Noctis.caligis.obſcuritatis.Ille.ordo:& ſenſus.auũcul⁹ cũ uideret illuceſcere in remediũ formidis:ut

Pompo. Stabiæ

Senecæ locus

Sarcina

se:& circumstantes confirmaret dictabat uillas relictas desertasq; igni:metu agrestium uiroruꝫ qui au fugerant ardere per solitudinem:q; nemo remansisset incēdiis opem laturus. Verissimo.nō simulato. Meat⁹ animæ.reciprocatio spiritus. Amplitudine corporis.oñditur fuisse Pli.corporatura læta & habilior. Limini.ostio cubiculi. Surrexerat.excreuerat:impleta fuerat. Mora.facta fuisset ab illo. Procedit.egreditur cubiculo. Peruigilarant.p totam noctem insomnes steterant.Mart.nā uigilare leue est peruigilare graue. Tremoribus.terræmotibus.Dion uehementes terræmotus subito facti sūt:

Terræmotus

ut planicies illa uniuersa aquis scaturiret:& mōtes subsilirent. Cām: qua terra concutitur alii in aqua: alii in ignibus: alii in ipsa terra:alii in spiritu putauere: alii in plurib⁹: alii in omnibus:quidam liquere ipsis aliquam ex istis cām dixerūt:sed non liquere:quæ esset.Democritus:& eū secut⁹ Seneca post longam disputationē crediderūt nullam esse cām mot⁹ maioré q̄ spiritū: quo nihil est in rebꝰ natura potētius:sine quo nec illa q̄ dē:quæ sunt uehemētissima uellēt.ignē spiritus concitat:aquæ si uētū detrahas sertes sunt.multa fere in eādē sniam disserit Lucre.lib.ulti. Nutabāt.mouebāt duo genera sunt ut Posido.placet: q̄bus mouet terra:succussio dī cum terra q̄titur:& sursum atq; deorsum mouet:altera inclinatio qualis nunc cū in utrāq; p tē nutat nauigii more tertiū gen⁹ addit Seneca:& tremorē terræ appellat utriq; dissimilē cū succutiunt oia:nec uibrantur:pernicioſior est inclinatio:nā nisi ex altera parte subueniat motus:q; inclinata restituat:ruina necessario sequitur. Dio.aere. Rursus.cōsidunt. Maloꝝ collatio.q; scilicet minus piculū erat in aperto stare:q̄ in tecto.q; si corruisset oēs certe oppressisset.Rō rōnē.i. q; exierit id fecit sano mētis cōsilio:qa:& si in cubiculo tutus erat a pūicib⁹:tñ maius piculū imminebat:tanq̄ si diceres excessit ñ timore sꝫ rōe. Timor maior si restitisset sub tecto. Vicit timoré.fecit illos cōfugere i aptū.ubi min⁹ tiebāt. Cōstrigūt. ligāt. Ceruicalia sūt q̄ dormituro cer uici subponunt Mart.Tinge caput nardi folio ceruical olebit . inuehit Pli. in ceruicaliū usum:eo inqt delitiæ processere:ut sine hoc instrumēto durare iam ne uirorum quidem ceruices possint. Capitibus.ad munimentū capitū. Linteis.fasciis:& sudariis lineis. Incidētia. saxa. Soluebant. fugabant lato splendore. Admitteret.suaderet:an fluctus posuisset. Vastú.undosum præter solitum. Excitant.quiescentem suscitant.

Ceruical

& quieuit uerissimo quidē somno:nā meatus animæ:q illi ꝓpter amplitudinē corporis grauior: & sonantior erat:ab his qui:limini obuersabant: audiebantur.Sed area:ex qua dieta adibat:ita iā cinerē: mixtisq; pumicibus oppleta surrexerat:ut si longior in cubiculo mora esset:exitus negaret: excitatus ꝓcedit:seq; pōponiano:cæterisq; q per uigilarant reddit.in cōmune cōsultāt:intra tecta subsistant: an in aperto uagentur . nam crebris uastisque tremoribus tecta nutabāt: & quasi emota sedibus suis nunc huc: nunc illuc abire:aut: referri uidebant.Sed dio rursus.quamquam leuium: exesorumque pumicum casus metuebatur: quod tamen malorum collatio elegit:& apud illum quidem ratio rationem:apud alios timorem timor uicit.Ceruicalia capitibus ꝓposita liteis cō stringunt.Id munimētum aduersus incidentia fuit.Iam dies alibi illic nox oibus noctibus nigrior: densiorq;:q̄q̄ faces multæ: uariaq; lumina soluebant.Placuit egredi in littus:& ex proximo aspicere:qd iā mare admitteret:qd adhuc uastū:& aduersum ꝓmanebat:ibi sup abiectū lintеū recubans sedit:atq; iterū frigidā popoſcit:hausitq;. deinde flā mæ:flāmarūq; p̄nūcius odor:sulphuris alios in fugā uertūt:excitāt illū: qui innixus seruis duobus assurrexit:& statim concidit(ut ego cōiecto)crassiore caligine spiritu obstructo clausoq; stomacho:qui illi natura inualidus: & angustus: & frequenter intus æstuans erat. Vbi dies redditus: is ab eo:qué nouissime uiderat tertius:corpus inuentū:integrū:illęsum: opertumq; ut fuerat indutus. habitus corporis qescenti quā defuncto similior. Interim Miseni ego:& mr̄:sed nihil ad historiam.

Concidit. cadens interiit anno sexto:& quinquagesimo.

Obstructo spiritu.inclusa: & suffocata anima. Inualidus. nimia studii intentione. nam omnes pene studiosi stomachi difficultate laborant.præsertim qui post cibum statim meditantur:quem domestica uel ciuilia officia tenent occupatum.quæ omnia cum Plinio inessent : non mirum si stomacho erat inualido. Angustus.exigui cibi patiens. Intus æstuās. ebuliens cruditate:q; solet euenire iis:qui non bene concoxerunt: unde aqua frigida frequenter utebatur ad id opportuno remedio si Celso credimus. Tertius ab eo.tertius post obitum illius. Vt fuerat indutus.ea uestе:qua fuerat indutus ante q̄ moreret. Habit⁹.q̄litas:facies:forma. Ego & mr̄.eram⁹.Nihil.hoc pertinet ad historiā

nec tu aliud q̃ de exitu eius ſcire uoluiſti. Finem ergo faciam. unum adiiciam: omnia me q̃bus iter fuerã: quæq; ſtatim cũ maxime uera memorãtur audieram: perſecutũ. tu potiſſima excerpes. aliud eſt enim epſam: aliud hiſtoriã: aliud amico: aliud omnibus ſcribere. Vale.

C. Plinius Reſtituto. S.

INdignatiunculã: quam in cuiuſdam uiri auditorio cœpi: non poſſum mihi temperare: quo minus apud te: quia non contigit coram: per epiſtolam effundam. recitabatur liber abſolutiſſimus. hunc duo: aut tres: ut ſibi: & paucis uidentur diſerti: ſurdis: mutiſq; ſimiles audiebant. non labra diduxerunt: non mouerunt manus: denique ñ aſſurrexerunt: ſaltem laſſitudine ſedendi. quæ tanta grauitas? quæ tãta ſapiẽtia? quæ imo pigritia? arrogãtia? ſiniſteritas? ac potius amentia? in hoc totũ diẽ ipendere: ut offendas: ut inimicum relinquas? ad quem tanq̃ amiciſſimum ueneris? diſſertior ipſe es? tãto magis ne inuideas: nã qui iuidet minor eſt: denique ſiue plus: ſiue minus: ſiue idẽ præſtas: lauda uel inferiorẽ: uel ſupiorẽ: uel parẽ. ſuperiorẽ qa niſi laudãdus ille eſt: non potes ipſe laudari. Inferiorẽ aut parẽ: qa ptinet ad tuã gl'iã q̃ maximũ uideri: quẽ p̃cedis: uel exequas. Eqdẽ oẽs. q aliqd in ſtudiis faciũt: uenerari ẽt: mirariq; ſoleo. ẽ eni res difficilis: ardua: faſtidioſa: & q̃ eos: a qbuſ cõtẽnit' iuicẽ cõtẽnat. niſi forte aliud iudicas tu. q̃q̃ qs uno te reuerẽtior huius opis qs? benignior atteſtator? q̃ rõne ductus tibi potiſſimũ indignationẽ meã prodidi: quem habere ſocium maxime poteram.

C. Plinius Sabino. S.

ROgas ut agã Firmanorũ publicã cãm? qd ego: q̃q̃ plurimis occupationibus diſtractus: adnitar. Cupio, n. & ornatiſſimã coloniã aduocationis officio: & te gratiſſimo tibi mũere obſtringere. nam cum familiaritatẽ nr̃am: ut ſoles p̃dicare: ad p̃ſidiũ: ornamẽtũq; tibi ſumpſeris: nihil ẽ: quod negare debeã: præſertim pro patria petenti: qd enim p̃cibus: aut honeſtius piis? aut efficacius amãtis? Proide Firmãis tuis: ac iã potius nr̃is obliga fidẽ meã: quos labore: & ſtudio meo dignos: cũ ſplẽdor ipſorũ: tũ hoc maxie pollicet': qd credibile ẽ optios eẽ: inter quos tu talis extiteris.

componendam. Perſecutũ. diligenter ſcripſiſſe. Epiſtolã. quæ minima quæq; complectitur. Hiſtoriam. quæ deligit res p̃ſerti ad exemplum facientes. Amico. cui oia familiariter ſcribimus:

INdignatiunculaq;. apud reſtitutum præclarum cauſidicũ exponit indignationẽ ſuam: qua conceperat per quoſdam auditores: qui recitanti amico nullũ ſignum lætitiæ dederũt. Coram. nã aberat Roma Reſtitutus. Effundã. aperiã penitus. Diſerti. acres in diſputãdo. diſertus minus eſt q̃ eloquẽs. Surdis. mutiſq;. ſurdus eſt qui caret auditu: mut9: q nõ põt loqui: a littera. m. dictus: quã exprimit duz conatur effari. Diduxerũt. mouerunt. Aſſurrexerũt. honoris causa finita recitatione ut authorẽ honeſtarent. Grauitas. ironice dictum: unde ſtatim per correctionẽ emendat. Siniſteritas. malignitas: iniquitas. Impẽdere. abſumere. In hoc. in hac re. Diſertior ipſe es? ſi tu es diſertior q̃ recitator tãto magis nõ debes inuidere: cũ qui inuideat alicui neceſſe eſt ut ſit minor illo. ſummum. n. petit inuidia: alienis ĩcrẽmẽtis ĩnimiciſſima: alit liuorem infelix inertia: & omnes deſtrui cupiũt quia ſe non potuerũt prouehere. nam potẽtes ſequitur inuidia: miſeros contemptus.

Surdus
Mutus

Plus præſtas. excellentior: & præſtantior ex illo quẽ audis. Superiorẽ. te lauda. Pertinet. cõfert multũ. Faciunt. ſcribunt componunt. late patet uerbuz facio. Reſ. gloria. Hui9 opis. alienæ gloriæ: & laudationis.

ROgas. Sabio ſuum p̃ociniũ polliceꝛ: id enim exægerat ꝑ patria Firmo. Firmanorũ. Firmũ Piceni caſtellũ authore Plinio: ſecũdũ Strabonẽ oppidũ. i quibuſdam exemplarib9 leges Formianorũ poſſeſſiuum a Formiis deductũ. Publicam. Pertinentem ad remp. Coloniam. romanam. Noſtris. quos tuẽdos ſuſcepi. Splendor. gloria. Talis. tam admirabilis: & probatus.

Firmum

SCis.petituri magistratus consueuerant suffragatores inuitare:muneribus:deuincire:depos ta pecunia suffragia præstinare:hoc igitur referēte Homulo ad senatum:ut Traianus adire tur ad remedium petendum Imperator lege lata sumptus candidatorum restrinxit: & cauit ut tertiam patrimonii partem conferrent in ea:quæ solo continerētur:quare cum multi es sent emptores:admonet Nepotem amicum:si cupit Itala prædia uendere:& i prouinciis comparare:nūc esse tempus idoneum. Accessisse auctū esse. Suburbanis.iacentibus iuxta urbem. Charitatis.precii difficultatis. Causa.fuit. Proximis comitiis.cū nuper conuenissent ad creandos magistratus. Expressit. significauit. Immodice.supra modū. Tertiū. deponere pecunias:ut sufftagator esset cautus. Occultaretur. in occulto fieret. C.Homulus.C. Valerius Homulus iam a nobis demonstratus. Vigilā ter usus.cū uidissent oēs senatores conuenire ut cādidatorum sumptus reprimerentur: tali occasione impigre usus cum rogatus esset dicere sententiam suam super ea re loco sentētiæ postulauit a coss.ut imperatorē hunc senatus consensum admonerent.Occurreret.obstaret: pudere.Infames.immodestos: manifestos. Restrinxit. repssit. Eosdē. candidatos. Patrimonii.cēsus sui. Solo cōtinent.solū dr̄ qd subest alicui rei: Festus solū terrā dicit:& locū. Iustinianus de iterdictis:& Sceuola.Quæ i fraudē: sic alii solū ponunt p re immobili: nam appellatione soli itelligunt prata: agri:nemora:pascua:uineæ:orti:domꝰ: areæ:& similia:apud iusconsultos circū ferunt hi duo uersus Quicquid planta tur:serit:uel ædificat Omne solo credit radices si tñ ægit:ut per hos cōpræhendatur q appellatiōe soli continet. Stabulo.tm̄ standi gratia. Hospitio: diuersorio non habitandi:sed ad tempus cōmorandi causa. Peregrinantes. per egre ex istentes:& aliena loca peragrantes:nam peregrinus ē aduena. Pluris. qa certatim emptitāt p̄dia italica. Tē pus.ē. Cōparādi.acqrendi:emendi Trā q.magisteria sacerdotii ditissimus qsq; & ambitiōe:& licitatione maxima uicibus cōparabant.Cato p̄dium cū cōparare cogitabis sic ī aio hēto uti ne cupi dee mas.Secundus ad Traianū:nā p̄dio rū cōparandorū aut nulla aut rarissima occasio est. Idem.q; solo continetur. Illic.in prouinciis. Hic.in Italia.

Soli appellatione

Cōparare

SCribis.icitauerat Secūdꝰ Tacitū ad perquirēdū quos metus:& casus sustinuisset ardē te Vesuuio: dū Miseni cum mr̄e relictꝰ fuit ab auūculo:nā cupidi sumꝰ cognoscere q̄ nobis p̄posita nō explicant: psequit igit noto iam argumento q̄cunq; passus sit ī illo turbine:& caligie. Relictꝰ.ab auūculo. Id.n.littꝰ īgressus.arripuerā.īgressus Cāpaniæ littus Misenū mihi p̄ secessu delegerā.Quanq̄ aīus meminisse horret.uirgilianū carmē ex secundo Aeneidos ubi introducit Aeneas dicturus Iliense excidiū sic exordiēs.Quanq̄ aīus meminisse horret:luctuq; refugit Incipiā. Ideo.ut studerē.Iā.n.dixerat.mihi si uenire una uellē facit copiā:rūdi studere me malle. Ballineū

C.Plínius Nepotí.S.

ECis tu accessisse precium agris prę cipue sub urbanis? causa subitæ charitatis: res multis agitata sermonibus.proximis comitiis honestissima uoce Senatus expressit.candidati ne conuiuentur: ne mittant munera:ne pecunias deponāt:ex quibus duo priora:tam aperte:q̄ immodice fiebant.hoc tertium quāquam occultaretur:pro comperto habebatur.C.Homulus deinde noster uigilanter usus hoc cōsensu Senatus sententiæ loco postulauit:ut cōsules desiderium uniuersorum notum principi facerent: peterentque sicut aliis uitiis:huic quoque prudentia sua occurreret.occurrit:nam sumptus cādidatorum fœdos illos:& infames ambitus lege restrinxit. eosdem patrimonii tertiam partem conferre iussit in ea:q̄ solo continentur:deforme arbitratus(ut erat)honorem petituros:urbem:Italiamq; nō pro patria: sed pro hospitio:aut stabulo quasi peregrinantis habere.Concurrant ergo candidati certatim quicquid uenale audiunt:emptitant:quoque sint pluris uenalia efficiunt:Proinde si pœnitet te Italicorum prædiorum:hoc uendendi tempus tam mehercule: q̄ in prouinciis comparandi:dum idem candidati illic uendunt:ut hic emāt.

C.Plínius Tacito.S.

SCribis te adductum litteris:quas exigenti tibi de morte auunculi mei scripsi:cupere cognoscere: quos ego Miseni relictus(id enim littus ingressus arripueram)non solum metus:uerumetiam casus pertulerim.quamquam animus meminisse horret:incipiam.profecto auunculo ipse reliquum tempus studiis(ideo enim remāseram)impendi.mox balineum:cœna: somnus īquietus:& breuis.præcesserat per multos dies tremor terræ minus formidolosus: quia

Campaniæ ſolitus. Illa uero nocte: ita inualuit: ut nō moueri omnia: ſed uerti crederentur. irrumpit cubiculum meum mater, ſurgebam inuicem: ſi quieſceret excitaturus. Reſedimus in area domus: quæ mare a tectis modico ſpacio diuidebat. Dubito conſtantiam uocare an imprudētiam dicam. agebam enim duodeuigeſimum annum. Poſco librum. T. Liuii: & quaſi per ocium lego: atq; etiam ut cœperam excerpo. Ecce amicus auunculi: qui nuper ad eū ex Hiſpania uenerat: ut me & matrem ſedentis: me uero etiam legentem uidet: illius patientiam: ſecuritatem meam corripit. nihilo ſegnius ego intentus in librum. Iam hora diei prima: & adhuc dubius: & quaſi languidus dies: iam quaſſatis circūiacentibus tectis q̄q̄ in apto loco: anguſto tamen: certus: & magnus ruinæ motus. Tum demum excedere oppido uiſum. ſequitur uulgus attonitum: quod q; in pauore ſimile prudentiæ eſt: alienum conſilium ſuo præfert: ingentiq; agmine abeuntis premit: & impellit. egreſſi tecta conſiſtimus. multa ibi miranda: multas formidines patimur. nam uehicula quæ produci iuſſeramus: quanquam in planiſſimo campo: in contrarias partis agebantur: ac ne lapidibus quidem ſulta in eodem ueſtigio quieſcebant. Præterea mare in ſe reſorberi: & tremore terræ quaſi repelli: uidebatur. Certe proceſſerat littus: multaq; animalia maris ſiccis arenis detinebantur. Ab altero latere nubes atra: & horrenda ignei ſpiritus porrectis: uibratiſq; diſcurſibus rupta in longas flammarum figuras dehiſcebat. fulgoribus illæ: & ſimiles: & maiores erant. Tum uero ille idem ex Hiſpania amicus acrius: & inſtantius: ſi frater inquit tuus: tuus auunculus uiuit: uult eſſe uos ſaluos: ſi perit ſuperſtites uoluit. proinde quid ceſſatis euadere? reſpondimus nō commiſſuros nos: ut de ſalute illius incerti: noſtræ conſuleremus. non moratus ultra proripit ſe: effuſoq; curſu periculo aufertur. Nec multo poſt illa nubes deſcēdere in terras: operire maria. cinxerat Capreas: & abſconderat. Miſeni quod procurrit abſtulerat. Tum mater orare: hortari: iubere quoquomodo fugerem: poſſe enim iuuenem: ſe: & annis: & corpore grauem bene morituram: ſi mihi cauſa mortis non fuiſſet. Ego contra ſaluum me: niſi ſi una non futurum. deinde manū eius amplexus

Initium eſt. Campaniæ ſolitus. ſcribit Seneca Cāpaniā nunq̄ ſecurā a terræmotu: attamē indēnem ante Reguli. & Virginii conſulatum: uexanť. n. terræmotu magis ꝓpinqua mariną ſpūs intra terrā ꝓcculta foramina intrat: deinde cū abſtructus ille trames ꝓ quē deſcēderat: reditū āt illi a tergo reſiſtēs aqua abſtulit: huc: illuc ferť: & ſibi ipſi occurrēs terrā labefactat. ide Neptūno hæc aſſignata mouēdi potentia: ſic apd Home. legimus. ενοσίταλον q̄tientē terrā uocari. Excitaturus. eā ſi dormiret expgefacturus. Tectis. ædificiis dom⁹. Cōſtātiā. qa nimiū pſtabat i apto piculo. Duodeuigeſimū. decimū octauū. Librū. hiſtorias. ná: & epiſtolas: & ſermōes cōpoſuit Liuius: ſermones inquā ex ꝓfeſſo philoſophiā cōtinentes. Excerpo. enoto. Intentus in librū. erā defixus i Liuiū. Dubius. incertus: inter crepuſculū. Circūiacētibus. circū areā i qua eram⁹. Apto. ſub dio. Oppido. Miſeno. Viſum ē nobis. Attonitū. tanq̄ fulmine affiatū. Præfert. approbat magis. Abeuntis. nos migrantes. Ibi. extra tecta oppidi. In contrarias ꝑtes. retro. Fulta. ſepta. Reſorberi. retrocedere. Proceſſerat. ſe extēderat decreſcente mari. Aialia. piſces. Ab altero latere. Veſuuiū uerſus. Porrectis. excurrentib⁹. Dehiſcebat. ſcidebať. Figuras. formas.

Fulgoribus. Seneca in naturalibus q̄ſtionibus. hoc inquit aliqua nō patiuntur morā: ſed tranſcurrūt: aut extinguť ſubinde qua reluxerant: hi fulgores dicunť: quia facies illoc: & cādida eſt: nec ſine iniuria decidēs. Heraclitus fulgurationē exiſtimat apd nos icipiētiū igniū conatus: & primā flāmā incertā. mō intereūtē mō exurgērem. Ex Hiſpania. qui uenerat ex Hiſpania. Frater tu⁹. ſororē Plinii: & Cæcilii mrem alloquiť. Tuus. auunculus. uertit ſermonē ad Secūdū. Supſtites uoluit. qa nos reliqt. Cōmiſſuros. paſſuros. Proripit ſe in fugā uertit ſe ille hiſpanus. Deſcendere. opire: ifinitiua ꝓ idicatiuis more hiſtorico. Capreas. iſulam iuxta Neapolim cuius ſeceſſu & delectabať Tyberi⁹ Cæſar: hāc prius Auguſtus ꝓmutauerat cū repu. Neapolitāoc Aenaria data. diſtat a Surrento octo milibus paſſuum. a Stephāo Capriaria dicta uel etiā Capriæ. Quod procurrit. promontorium q̄ in mare porrigiť. Abſtulerat. cōtiderat ab aſpectu noſtro. Poſſe enim iuuenē. dicebat me iuuenec cōmodius poſſe fugere. Bene. libēter. Mihi. dū eius cā re tardor a fuga. Ego. dicebam. Vna. cū

Fulgores

Fulgura tio

Capreæ

matre. Addere gradum.accelerare. Cinis.decidebat. Deflectam⁹.declinemus a uia. Comitantiũ. Miſenenſium conſequentium. In lunis aut nebula cum luna inter nubila lucet:& alia lectio. In lunis:& nubila.i.uel in nocte non lucente luna:uel nubibus obtecta. Vlulatus fœminarum.cæſar in cõmentariis ululatum etiam ad uiros rettulit ſcribens Gallo⁹ ululatu cõfirmari animos in prœlio: magis conuenienter Tacitus locutus in libello de moribus Germano⁹:ululatus inquit fœmina⁹:& uagitus infantium.Secundus tñ. Quiritatus infantiũ dixit a uerbo quirito:qđ é quiritiũ fidẽ implorare authore Varrõe.M. Tullius epiſtolarũ.x. & illi miſero qritanti ciuis ro.nat⁹ ſum: rñderet:ibi nũc:populi fidẽ iplora.Apuleius.viii.ſimpliciter pro inuocare uſurpauit.il le iqt deũ fidẽ clamitãs:& cruorẽ uxoris abſtergẽs altius quiritabat.

Vlulatus
Vagitus
Quiritat⁹
Quiritare

Morté p̃carent.ut fit i ſũma rerũ deſpatione:cũ tñ uiuere optamus. Tollere. tollebant. Aeternã noctẽ mõdo.Dion putabant alii aduenisſe Chaos uel per ignẽ mundũ abſumi:atq; fugiebãt pti⁊ ex domibus i uias:alii ex mari in terrã. & rurſus ex terra in mare. Noctẽ.finẽ. extremũ mõdi:quẽ quidã æternũ:alii interiturũ dixerũt. Fictis terroribus. nã exiſtimabant gigãtes iſurrexiſſe:& effigies illorũ apparuiſſe i fumo: p̃terea tubaq; ſonitus auditi. Miſeni illud.q; in mare excurrit. Tenebræ rurſus. Dion tãtus fuit ignis:& fum⁹ ut aera totũ obũbraret:totũ uero ſolẽ occultaret ceu defectũ:mox uero ex die: nox & tenebræ ex luce factæ ſunt:eructabat iméſus cinis:& occupabat terrã:mare: aera: lædebãt hoies:regiões :pecora:piſces:p̃terea aues abſumebat.Hũc.cinerẽ.Idemtidẽ. frequẽter. De cælo põdere.ex cinere iméſo decidẽte ex aere. Obliſi.ualde læſi. Parũ fortẽ. inconſtãtẽ: ipatientẽ. Magno ſolatio.cũ putaré eé oés mecũ iterituros:ſola.n neceſſitate cõſolabar.

Luridus. liuidus:decoloratus: ſqualidus. Apuleius lurore Socratẽ deformatũ:& alibi iurore ac illuuie collapſa mẽbra dixit:Ouidius acõita lurida ab effectu noiauit. Cũ deficit ſolet. legimus ẽt cum deficere ſolet.i.cum patitur eclipſin ex interpoſitõe:& obiectu lunæ. Occurſabant.frequenter obiectabãtur.

Luridus

Obducta. tecta. Curatis.balineo:ueſte:& cibo. Vtcũq;.mediocriter ut aſſolet in re triſti. Metus p̃ualebat:Dion nec paruus metus fuit per multos dies: neſciebant hois quid factũ eſſet: nec cõiectare unde factum: exiſtimabant.n. quæ ſupra:& infra erant euerti.ſolem i terra deſcendere. Lymphati.phanatici:laruati: inſanientes: q; uulgo creditum fuit:ut quicunq; nymphã uidiſſet: furendi finem non faceret.Seneca ubi de terræmotu agit:namque tradit aliquos inſanos: attonitiſque ſimiles diſcurrere fecit metus:quid mirum eſt animos inter dolorem: & mœtum deſtitutos aberrare: non eſt difficile inter magna mala deſipere:itaque leuiſſima ingenia fere in tantum uenere formidinis: ut ſibi excíderent:inde inter bella errauere lymphatici.nec uſquã plura exẽpla uaticinantiũ inuenies: q; ubi formido mentes religione mixta pcuſſit. Ludificabantur.ludibrio fallebant. Ea.terræmotum:

Lymphat⁹

addere gradũ cogo.paret ægre: íncuſatq; ſe:q; moretur.Iã cinis adhuc: tñ rarus.reſpício. denſa calígo tergis imminebat:quæ nos torrentis mõ infuſa terrę ſequebat.deflectamus íñq; dũ uídemus: ne ín uia ſtrati comitãtíũ turba í tenebrís obteramur.uix uiã deſerueram⁹:& nox ñ qualís íllunis: aut nubila:ſed qualís in locís clauſis lumíne extincto.Audíres ululatus fœminarũ:ínfantíũ qritat⁹: clamores uiro⁹.alíi parentes.alíi líberos:alíi coíuges uocíbus requírebant:uocíbus noſcítabant. Hí ſuum caſum:íllí ſuorũ míſerabantur. Erãt quí me tu mortís mortẽ p̃carentur.multí ad deos manus tollere:plures nuſquã iã deos ullos:æternãq; íllã:& nouíſſimã noctẽ mõdo íterp̃tabant.nec defuerunt q fictís mentitíſq; terroríbus uera picula augerent.Aderãt q Míſení íllud ruíſſe: íllud arde re falſo:ſed credentíbus nunciabãt. Paululũ reluxit:qđ nõ díes nobís:ſed aduentãtis ignis índiciũ uidebat.& ígnis quidẽ longius ſubſiſtit:tenebræ rurſus:cinis multus:& grauis:hunc idẽtidẽ aſſurgentes excutiebamus:operti alioquín:atq; de cælo oblíſí põdere eſſemus.Poſſem gloríarí: non gemitũ mihi:nõ uocẽ parũ fortẽ in tantís periculís excidíſſe:niſi me cũ oíbus oía mecum perire miſero:magno tamẽ mortalítatís ſolatío credídiſſem. tandem ílla calígo tenuata quaſí in fumum:nebulamue díſceſſit.Mox díes:ſol etíam effulſit: luridus tamen:qualís eſſe:cum defícit:ſolet.occurſabant trepídantíbus adhuc oculís mutata omnía: altoq; cínere tanq̃ níue obducta. Regreſſí Míſenum:curatís utcunq; corporíbus ſuſpenſam: dubiamq; noctem ſpe:ac metu exegímus.metus p̃ualebat:nã & tremor terræ perſeuerabat:& plaríque lymphatí terrífícís uaticínatíõíbus: & ſua: & alíéa mala ludífícabant.Nobís tñ ne tũc qdẽ: quanquam expertís periculũ:& ea ſpectãtíbus:

& ludificationes lymphaticoꝝ: Consilium.fuit. Abeundi.Miseno. Nō scripturus.sensus est tu non scripturus:quia nō sunt historia digna tantūmodo leges hæc nostra. Imputabis tibi, te accusabis tibi Imputare
ascribes:& obicies Pli.in p̄fatione totius operis.hāc igit̄ tibi imputabis:Seneca in declamationibus:imputabit̄ mihi si qd acciderit:& de beneficiis.multi sunt tā malæ naturæ ut malint perdere:q̄ p̄stiterunt: q̄ uideri recepisse:supbi:& iputatores.Mart.Imputet ipse deus nectar mihi:fiet acetū.Secūdus ad Traianum.eidē ciuitati iputata sunt terna milia.Tacitus de Germanis:gaudent muneribus:sed nec data iputant:nec acceptis obligant̄. Columella. longe plus imputant seminis iacti q̄ qd̄ seuerint.Vlpia.de tutelis:& rationibus. imputare pro referre etiam usurpauit.

abeundi consilium: donec de auunculo nuncius. Hæc nequaquam historia digna non scripturus leges:& tibi scilicet:qui requisisti imputabis: si digna ne epistola quidem uidebuntur.

C.Plinius Caninio Rufo.S.

SVm ex eis:qui mirer antiquos:nō tamen ut quidam tempoꝝ nostroꝝ ingenia despicio.neq;.n.quasi lassa:& effœta natura nihil tam laudabile parit.atq; adeo nuper audiui Virgiliū Romanū paucis legentē comœdiam ad exēplū ueteris comœdiæ scriptā:tam bene: ut esse qñq; possit exemplar. nescio an noris hoiem: q̄q̄ nosse debes.est.n.p̄bitate moꝝ:ingeni:elegantia:operum uarietate monstrabilis: Scripsit mimiambos tenuiter:argute: uenuste: atque in hoc genere eloquentissime.nullum ē enim genus qd̄ absolutum:nō possit eloquentissimum dici.Scripsit comœdias:Menandrū: aliosq; ætatis eiusdem emulatus.Licet has inter Plautinas:Terētianasq; numeres.nunc primum se in ueteri comœdia:sed non tanq̄ incipiat:ostendit.non illi uis: non grandítas:non subtilitas:non amaritudo: nō dulcedo: nō lepos defuit.ornauit uirtutes:insectatus est uitia.fictis noibus decēter: ueris usus est apte. cir-

imputare pro referre etiam usurpauit.

SVm.in Virgilio Romano:& moꝝ p̄bitatē & doctrinā laudat p̄sertim in comœdia scribēda tā noua q̄ prisca tēpoꝝ suoꝝ ingenia nō despiciens: hinc Tacitus de oratorib⁹ dānat:qui soli antiquitati innixi sua tēpora negligūt. uicio asserens malignitatis humanæ uetera semper in laude:p̄sentia in fastidio esse. Et fœta.sterilis. Tā laudabile.ut olim per inde ac si diceret inueniunt̄ etiā nr̄is tēporibus ingenia sil̄ia antiquis:q; p̄bat exēplo Virgilii Romani. Veteris comœdiæ.antiqua illa comœdia cū synceram sermonis attici grariā p̄pe sola retinet tū facundissimæ libertatis:eius inuētor pater Eupolis cū Cratino Aristophaneq; esse creditur:nō penitus ficta argumēta:sed res gestas a ciuibus magna dicēdi libertate incessens:& admirans: inde satyra exordiū sumpsisse fertur: quare nō absurde Suidas interpretat̄ comœdiam detractiones cōtumeliosas: est.n.in pequēdis uiciis p̄cipua. Exēplar. q; cæteri sequant̄. Operū uarietate.nā scripsit in diuersis generibus. Mimiambos.Mimū comœdiā cōstantē uersibus iambis: qua Laberius excelluit.mimus āt sermonis est cuiuslibet motus sine reuerentia: Comœdia uetus / Mimiambus / Mimus

uel factoꝝ cū lasciua imitatio:mimus dictus hoc genus comœdiæ:quasi solus imitet̄:cū & alia poemata idē faciant:sed solus quasi priuilegio quodā:q; fuit cōe possedit. Tenuiter.attenuate ut poscit mimi amboꝝ stilus. Argute.calide:subtiliter. Nullū est.n.nā oē id laudat̄: secūdū Ciceronē tertio de oratore:q; est in suo genere pfectū:id.n.pfectū est authore Caio de iuris origine: qd̄ oibus suis ptibus constat. Comœdias.nouas:noua comœdia argumēto cōi magis & generaliter ad oēs hoies q; mediocrib⁹ fortunis agunt̄:pertinet:mitigata ueteri comœdia:ut minus amaritudinis spectatoribus:& eadē opera multū delectationis afferret cōcinna argumēto:cōsuetudine cōgrua:utilis sententiis:grata salib⁹: apta metro.Diomedes comœdia inquit noua ē priuatæ ciuilisq; fortunæ sine periculo uitæ cōpræhēsio:cuius authores tradit Menandrū & philomena:apud Atheneū sæpius fit mētio mediæ comœdiæ.s.inter ueterē:& nouā existētis:eius authores interdū citat. Menandrū.Menandros plures lego.nā fuit Menāder Atheniēsis comicus antiquus:& Menāder alius Athen.Diopithi & Hegesistratæ filius: q a cūctis celebrat̄ scriptor nouæ comœdiæ luminibus Strabo:sed ingenii acumine oculatus:in mulieres p̄nior:cui⁹ comœdiaꝝ numer⁹ a Gel.lib.xvi.recēset̄:& a Suida.quo authore alia ēt scripsit:ei⁹ sepulchrū expireo ueniētibus offerri pausanias rettulit:Menāder itē Laodicēsis declamator i Hermogenē cōmētarios excudēs:& Menāder historicus de quo plura Suidas:ac Menāder iurisc̄ōsultus authore Marcello.ff.xlviii. Alios itē philemōa p̄sertim:quē Gelli⁹ asserit sæpi⁹ de Menādro palmā rettulisse. Nō tanq̄ icipiat nō rudis:& nouus i ea facultate:sed exercitus. Vis.ipetus:acrimonia. Granditas.grandis oro p magna: translatiue tñ sicut minutū amicū pro paruo dicimus.nam grādis:& elegans:& uenusta ē uetus comœdia:& nescio ulla post Homeꝝ iquit Fabius:aut similior sit oratoribus:aut ad oratores faciēdos aptior. Comœdia media / Comœdia noua / Menander

Insectatus est uicia:rē p homine poni translatiue oronē plærunq; exornat:sicut patientiā p patiente: uiciū pro uicioso:maius.n.quid dici uidetur:sic Martialis.Non uicios⁹ homo es Zoile:sed uicium: sic

p

Romanū Secūdus ĩfectatū eē uicia.i.hoies depditos.nā ipſa comœdia moribꝰ multū ꝓfuit ciuitatis:cū unuſquiſq; caueret culpa:ne ſpectaculo cæteris eſſet: & domeſticis ꝓbro. Me.legiť etiá meū.ſ.nomẽ. Modū laudádi. Mẽtiri.fingere. Extorquebo.ab iuito abſtrahã. Nõ deponas.captꝰ illiꝰ elegãtia.

Lustricus Brutianus

MAgna.Caleſtrium Tyronem proconſulatum Bethycæ ſortitū monet exemplo Bruttiani ne cui ſuoꝝ facile credat:is enim dum eſſet in prouĩcia : & de flagitiis ſocii ſui Attacini Cæſari ſcripſiſſet:accuſatus ab eo eſt abſolutus da nnato Atticino. Magna res. magni momẽti : & exempli. Luſtricus Bruttianus hic eſt ille Bruttianus quẽ tantopere laudat Mar.iiii.lib.Dũ tu lenta nimis diuꝝ quæris.Quis primus tibi:quiue ſit ſecundus:Gratũ quiſue epigrãma cõparabit:Palmã Callimachus Thalia de ſe Facundo dedit ipſe Bruttião:Qui ſi Cecropio ſatur lepore : Romanæ ſale luſerit Mineruæ:Illi me facias precor ſecundum. Montanũ Atticinũ. Montanos multos cõperio:Iuliũ Montanũ:Montanũ Votienũ:Mõtanũ Hiſponẽ declamatores:Montanũ Traulũ: Mõtanũ Alpinũ:Curtiũ Montanũ:ad quẽ alibi Secũdus:Iuue.& Tacitus ſenatorẽ fuiſſe memorant.L.ꝑterea Ticiũ Mõtanũ.vi.uir. ædil.ii.uir.ĩ memoriis municipii Ticini.

Montanus Attacinus

Comitẽ legatum. Cæſari. Traiano. Quẽ.Brutianũ. Recepta cognitio é. examinata accuſatio a iudicibus. Fui ĩ cõſilio.electus ſum ĩter iudices huiꝰ cauſæ. Vterq;.Bruttianus:& Attacinꝰ.Carptim.breuiter:ſũmatim. κατα κεφαλεα. ꝑ capita reꝝ:& criminũ.κατα κεφαλεωδὴς peroratio dicit qñ.ſ.orator latius ꝑ totam oronẽ diſperſa:in fine colligit neceſſaria:& urgentia. Quo genere. rem breuibus oſtẽdere. Suũ. a ſe cõditum. Attacini manu. ſua uel amicoꝝ manu teſtamẽta ſcribebant:nã Tran.refert Tyberiũ ſcripſiſſe duplex teſtm̃ ante biẽnium q̃ obiret : alteꝝ ſua : alterũ liberti manu. Ille.Montanus. Diluere. refellere crimina. Turpis.uicioſus. Scribæ. cũ rõnibus monumẽtiſq; publicis uerſari teſtat. M.Tullius ꝑ domo ſua. hodie cancelariũ nõ inuſitato uocabulo appellamus:& author eſt Vopiſcus ĩ Carino. fortaſſe a delẽdis:& ſuperinducẽdis lĩris dictũ:Sceuo.ff.ii.cãcellato ꝑ deleto poſuit.Dionyſius lib.iiii.antiquitatum & Iul.Capitolinus in Gordianis teſtantur ſcribas rerum geſtaꝝ ſummam compecti. Intercideratex illis cõmentariis ea quibꝰ uidebatur Bruttianũ poſſe redarguere.Paulus ad legem Corneliã de falſis.quid ſit falſum quæritur : & uideť id eſſe falſum ſi quis chirographum alienũ imutet:aut libellũ uel rationes intercidat. Crimine ſuo.q; defraudaſſet amicũ intercidẽdo cõmẽtarios eius per fraudem. De.contra. Pronunciauit.iudicauit. Inſulam.incertũ in quã: ſolebant autẽ dãnatos relegare ad tps ĩ quã libuiſſet ſperatoribus inſulaꝝ. Integritatis.uirtutis. Cõſtantiæ.q; fortiter ſe defendiſſet. Prouinciã.Bethycã.hoc hẽs li.vii.(Quod abominor.)cuius omẽ depcor. Etiã atq; ét. diligẽtiſſime.

Scriba

Cãcellariꝰ

ca me tantum benignitate nimia modum exceſſit: niſi tamen quod poetis mentiri licet. In ſumma extorquebo ei librum:legendumq;: immo ediſcendum mittam tibi.Neq; enim dubito futurum : ut non deponas:ſi ſemel ſumpſeris.

C.Plinius Tyroni.S.

MAgna res é acta omnium:qui ſunt prouinciis præfuturi : magna omnium:qui ſe ſimpliciter credunt amicis.Luſtricus Bruttianus cum Montanum Atracinum comitẽ ſuum in multis flagitiis depræhendiſſet : Cæſari ſcripſit:Attacinus flagitiis addidit : ut quem deceperat:accuſaret.Recepta cognitio eſt. fui in conſilio.ægit uterq; pro ſe ægit autem carptim:& κατα κεφαλεα: quo genere ueritas ſtatim oſtenditur.Protulit Bruttianus teſtamẽtum ſuum : quod Attacini manu ſcriptum eſſe dicebat:hoc enim & arcana familiaritas : & querendi de eo : quem ſic amaſſet.neceſſitas indicabatur. Enumerauit crimina fædã:manifeſtaq;.ille cum diluere non poſſet:ita ſe geſſit:ut dum defenditur turpis : dum accuſat ſceleratus probaretur. corrupto enim ſcribæ ſeruo intercœperat commentarios:intercideratq;:ac per ſummũ nefas utebatur aduerſus amicum crimine ſuo : fecit pulcherrime Cæſar : non enim de Bruttiano:ſed ſtatim de Attacino pronũciauit.Damnatus:& in inſulam relegatus. Bruttiano iuſtiſſimum integritatis teſtimonium redditum:quem quidem etiam conſtantiæ gloria ſecuta eſt.nam defenſus expeditiſſime.accuſauit uehementer.nec minus acer:q̃ bonus:& ſincerus apparuit.quod tibi ſcripſi : ut te ſortitum prouinciã præmonerem:plurimum tibi credas : nec cuiquã ſatis fidas.deinde ſcias:ſiquis forte te (quod abominor) fallat:paratam ultionem : qua tamẽ ne ſit opus etiam atq; etiã attende.neq; enim tam iucũdum eſt uindicari:q̃ decipi miſerum. Vale.

IMpenſe. Triario promittit ſe defenſurũ cãm: quã ſibi cõmẽdauerat: hac cõditione: ut ſecum ageret Cremutius Ruſo nobilis iuuenis: ſed in agẽdo tyro: quem in foꝝ ꝓducere cupiebat. Triarius Triarius Maternus ti Capitolino fidẽ ꝑſtamus ſenator nobilis extitit: eum milites ſeditione mota aduerſus Pertinacẽ in caſtra ducere uoluerũt: ut rebus Ro. ꝑficerẽt: ſed ille nudus fugit: atq; ad Pertinacem in palatiũ uenit. inde ex urbe deceſſit. ueꝝ miles triarius is dr̃: qui in tertia acie collocaꝰ. i. ultima cũ ſcutis: unde ceſſit in ꝓuerbiũ: rẽ peruenisſe ad triarios: cũ in extremũ periculũ deducta eſt. Impenſe. enixe. Famoſam. clarã. nam alibi refert ægiſſe cãs tm̃ illuſtres: & ad exẽplũ pertinẽtes: ac amicoꝝ gratia. Qui. qũo fieri põt ut non agas gratis cũ in cauſis agẽdis ſemp abſtineris ab oĩ pecunia: dono: munere. Tu potes. tu in cã es. Gratuito patrocinio. q̃ ſi gratis defenderẽ patrocinium. n. defenſio. Cremutius Ruſo: cuius nullibi ĩuenio factã mentionẽ: ſed tm̃ Ruſonis liberti Cæſaris dictatoris: & alterius fœneratoris. Cremutiũ Codrũ cõmemorat Tranq. Factitatũ. ut eos foro aſſignẽ dicẽdi tyrocinio. Natales ipſius. qa nobil̃. natales. n. ꝓ nobilitate poni receptũ ẽ: ná Trãq. Scribit Lectoriũ depcatũ adulterii pœna pp natales. i. maioꝝ ſuorũ nobilitatẽ. Hermogenianus. cõſiderãda ẽ origo nataliũ. & Codice de iure annuloꝝ. natales antiquos: & ius ĩgenuitatis nõ ordo ꝑſtat decurionũ: ſed a nobis petiꝰ ĩperator ait. luue. Palmã iter dn̄as uirtus natalib⁹ effert: & alibi. Quis Catilina tuis natalib⁹: atq; Cethegi Inuenier qcq̃ ꝑclari⁹? Tertulianus fuerũt leges: q̃ honeſtoꝝ nataliũ ĩſignia nõ temere uſurpare ſinebãt. Tacitus. Cornelius Fuſcus ingẽs ætate. claris natalib⁹. pro quo dicẽdi gñe li. xii. dixit claris maiorib⁹ ortus: nã oẽs boni ſemp nobilitati fauem⁹: & qa utile ẽ reip. nobiles eẽ hoĩes dignos maiorib⁹ ſuis: & qa ualet apud nos claroꝝ hoĩum ſenex de rep. meritorũ memoria ẽt mortuoꝝ. hæc. M. Tul. ꝓ. P. Seſtio. natales ẽt iterdũ offendes ꝓ dieb⁹ natalib⁹ uſurpari. Mei charitatẽ. ipſi⁹ amorẽ erga me: nã mei paſſiue poſitũ. Quẽ. Ruſonẽ. Ex iiſdẽ partib⁹. ut mecũ cãm defendat: plures. n. cauſidici ab utraq; parte eandẽ cauſam tuebanꝰ.

Cremuti⁹ Ruſo

Natales

Gratias ages. qa bene dicet. Indolis. indicii uirtutis. Productarus. foro aſſignaturus. ſic legimus apud Tranquil. ſæpius principum filios die uirilis togæ productos in forum ad cauſas agendas. Statim. a principio.

C. Plinius Triario. S.

IMpenſe petis: ut agã cãm pertinentem ad curã tuam: pulchram alioquin: & famoſam: faciam. ſed nõ gratis. Qui fieri poteſt inquis ut nõ gratis? tu potes. exigã. n. mercedẽ honeſtioreẽ gratuito patrocinio. peto atq; ẽt paciſcor: ut ſimul agat Cremutius Ruſo Solitũ hoc mihi: & in pluribus claris aduleſcẽtibus factitatum. nam mire cõcupiſco bonos iuuenes oſtendere foro: aſſignare famæ. qd̃ ſi cui præſtare: Ruſoni meo debeo: uel ꝓpter natales ipſius: uel propter eximiam mei charitatem: quem magni æſtimo in iiſdem iudiciis: ex iiſdem etiã partibus conſpici. audiri: obliga me: obliga anteq̃ dicat. nam cum dixerit gratias ages. ſpõdeo ſolicitudini tuæ ſpei meæ: magnitudini cauſæ ſatiſfacturum. Eſt indolis optimæ: breui producturus alios: ſi interim prouectus fuerit a nobis. Neq; enim cuiquam tã clarum ſtatim ingenium: ut poſſit emergere: niſi illi materia: occaſio: fautor etiam: commendatorq; contingat. Vale.

C. Plinius Macro. S.

QVam multũ intereſt qd a quoq; fiat? eadem enim facta claritate: uel obſcuritate facientiũ: aut tolluntur altiſſime: aut humillime deprimũt̃. Nauigabã ꝓ Lariũ noſtrũ: cũ ſenior amicus oſtẽdit mihi uillã: atq; etiã cubiculũ: qd̃ ĩ lacũ ꝓminet. Ex hoc inquit aliqñ municeps nr̃a cũ marito ſe ꝑcipitauit. cãm reqſiui maritus ex diutino morbo circa uelãda corpis ulceribus putreſcebat. uxor. ut ĩſpiceret: exægit neq;. n. Verenda corporis Veretrum

QVam. rẽ ueriſſimã exẽplo Arriæ: & municipis cuiuſdã ſuæ cõprobat: multa eẽ fama: & gloria digna: quæ iaceãt in obſcuro: q̃dã minora extolli: & pora hoĩum ferri. A quoq;. a claro uiro an obſcuro. Eadẽ. paria: & ex æquo ꝑſtãtia. Agathia de Zenone: ſcribẽs mõſtrat uiliũ hominũ facta iacere: pricipũ ẽt minima q̃q; extolli. ουτι δ̓αγοι μερο πων ει χναι μεταρ εξομεν ερι ον ουτι γος εις μγκ δ̓κρον επερ χομεθα. οι δ̓αγ̓αθοι κκν μκδ̓εν: αγα πνευσ ωσι δ̓ε μογον: ωσ λι βυς ει πε να νκρ τουτα δ̓αμαγτι μενει. i. obſcuri hoĩes: & ſi magnũ gerimus opus. nullius ad memoriã diu deuenimus: ueꝝ clari: & ſi nihil: reſpirauerint ãt ſolũ: ut libs dixit uir: hoc adamante manet. Tollunt̃ ſi clari ſunt qui fecere. deprimũt̃ ſi humiles. Lariũ. lacũ iuxta comũ. Nr̃a. qa uterq; nouocomẽſis erat. Velãda corpis. ut teſticuli & pẽis: q̃ ẽt ueréda corpis dn̄r: uñ ueretrũ q̃ſi uerẽdũ: qua dictiõe Trãqui. & Lucil. authore Marcello uſi ſũt. Celſus tradit pus multũ & cũ malo odore e cole ꝓfluere: & interdũ ad neruos

ulcus descendere interdū p ipsa ulcera colis sub cute exesus est: sic ut glans excidat: circa testiculos uero nā & ipsi uerēda appellant ex ictu fere pus increscit. hoc oium remedia idē pbet. Iudicatuꝝ. melior lectio ex sequentibus q̄ indicaturum. Necessitas. qa ligatū traxit secum in lacum. Proxime. de recenti. nuperrime. Minus laudabile sit. Arriæ facto. quæ se cōfodiens Pæto marito pugionē porrexit ut suum exemplum sequeretur. Minor ipsa. obscurior municeps mea q̄ Arria.

SCribis. Robustus Ocriculum cum Scauro tendens postea nusq̄ cōparuerat: quare Vipsanus rogauerat Secundū ut a Scauro de omnibus certior fieret itaq; per epistolam policetur se Scaurum aduocaturum: & omnia diligenter interrogaturum: uereri tamē ne idem acciderit Robusto: q; Metilio Crispo: qui post impetratos ordines nusquā cōparuerat. Robustū splēdidū equitem. equites Hirtius hoc titulo insignit ab auri fulgore: & uirtutibus: cecidere inqt eo prœlio splēdidi: ac illustres uiri nōnulli equites Ro. quē secutus in historiis Tacitus illustres equites pariter appellauit. Ocriculum. Vmbriæ oppidum. Inquisitionis uestigia. signa: & indicia inquirendi Robustum. Veniat. cōcedit q; Scaurus ideo ueniat. Vereor. tamen timeo. Ne frustra. ueniat. Municipi. ex eadem patria Como. Impetraueram. obtinueram ab iperatore. Ordines. qui decuriis præerāt ordinarii dicebantur: & principes q; primos ordines ducebāt. Aelianus author centurionem qui præficitur duabus quadruplaribus a nonnullis dictum ordinarium asserit. ordinem autē Liuius in bello refert habuisse sexagenos milites: duos centuriones: uexillarium unū. is libro. vii. ab urbe condita tradit latam esse legem militarem: quæ sacrata appellaretur: & in ea cautum. ne quis ubi tribunus militum fuisset postea ordinum ductor esset. ubi ductor ordinum nihil aliud est q̄ primipilaris dignitas: & Tacitus inquit reddiți plærisq; ordines: & mox adimendis assignandisue militiæ ordinibus. Instruēdum. rebus necessariis ut armis: & equis.

Robustus

Ordines in militia

Exitu. illius Crispi. Intercœptus. interfectus: mortuus Tranql. in Augusto intercœpto communis filii pignore. est enim intercipere quasi totum capere. Terentius in Eunucho. quod nos capere oportet hæc intercipit. Experiamur in ueniamus. Demus hoc. concedamus hoc. tale illud. dandum præcibus uxoris: dandum filiæ lachrymis: dâdum etiam nobis amicis. Adolescentis. filii eius. Sagacitate: astutia: industria: de canibus sagacitas proprie dicitur: qui aduenientem sagaciter adoriantur. Seneca prudentiam a sagacitate sic distinguit. laqueis capta re feras: & fallere uisco: atq; etiam magnos canibus circundare saltus: omnia ista sagacitas: hominum non sapientia inuenit. Cum quo. cum Attilio Scauro.

Intercipere

quenquam fidelius iudicaturum. uidit: sanari desperauit. hortata ut moreretur: comesq; ipsa mortis: dux immo: & exemplum: & necessitas fuit. nā se cum marito legauit. abiecitq; in lacum. Quod factum ne mihi quidem: qui municeps: nisi proxime auditum est: non quia minus illo clarissimo Arriæ facto: sed quia minor ipsa. Vale.

C. Plinius Vipsano. S.

SCribis Robustum splendidū Equitem Ro. cū Atilio Scauro amico meo Ocriculum usq; cōmune iter perægisse: deinde nusquam cōparuisse. petis ut Scaurus ueniat: nosq; si potest: in aliqua inquisitionis uestigia inducat. Veniat: uereor ne frustra. suspicor enim tale nescio quid Robusto accidisse: quale aliqñ Metilio Crispo municipi meo. huic ego ordines impetraueram: atq; etiam proficiscenti quadraginta milia nūmum ad instruendū se: ornādumq; donaueram. nec postea aut epistolas eius: aut aliquem de exitu nunciū accœpi. intercœptus ne sit a suis: an cū suis dubium. Certe non ipse: non quisquam ex seruis eius apparuit. utinam ne in Robusto idē experiamur. tamen accersamus Scaurum. demus hoc tuis: demus optimi adolescētis honestissimis precibus: qui pietate mira etiam sagacitate patrē quærit. Dii faueant: ut sic inueniat ipsum: quēadmodum iā cū quo fuisset: inuenit. Vale.

C. Plinius Seruiano. S.

GAudeo: & gratulor: q; Fusco Salinatori filiā tuam destinasti. domus patritia: pr̄ honestissimus. mr̄ pari laude. ipse ē studiosus: litteratus ēt: disertus: puer simplicitate: comitate iuuenis: grauitate senex. Neq; n. amore decipior. amo quidē effuse: ita officiis: ita reuerētia

GAudeo. Seruiano principi uiro gratulatur: q; filiam suam Fusco Salinatori uxorem dare decreuisset cuius uirtutes plurimum probat: optatque filios similes ei nasci. Destinasti: spōsaꝫ decreuisti. Domus patriciā. est Salinatori domus senatoria: cuius maiores pr̄es. i. senatores fuerūt. Honestissim⁹. honorib⁹ auct⁹: & decorat⁹. Cōitate facetiis. Officiis. i me pstitis

iudico.examino diligẽter cãs cur eũ laudo:nec amore decipior:neq; n.soli maligni iudicant. Vt qui exploraueri.tanq̃ is q̃ penitus eũ ispexeri. Auũ te.faciat suscepto filio. Simillimũ sui.te optimũ uirg: sicut ipse suus fuscus est. Pari iure.tanq̃ si mei essent: q̃a amo te tanq̃ parentẽ: & illũ tanq̃ filiũ.

ROgas.Seuerum cos.a Traiano designatum cõsulentem quid censeret in laudem principis do cet Secundus exemplo suo quid faciendum:sed illi datam materiam censendi:& noua:& ma iora rebus nuper ab imperatore p̃clarioribus gestis. Censeas. decernas:nã coss.designati in honorẽ principis aliquid decernebant.

meruit:iudico tamen:& quidẽ tanto acrius: quan to magis amo. Tibi quidem:ut qui explorauerim spõdeo habitus q̃ te gen e q̃:quo melior fingi ne uo to quidẽ potuit. Superest:ut auũ te q̃ maturissime si millimum sui faciat.q̃ felix tempus illud:quo mi hi liberos illius: nepotes tuos: ut meos:uel libe ros:uel nepotes ex uestro sinu sumere:& quasi pa ri iure tenere continget. Vale.

C.Plinius Seuero.S.

ROgas: ut cogitẽ:quid designatus cos. in honorem principis censeas: facilis inuẽ tio:nõ facilis electio. est.n.ex uirtutibus eius larga materia.scribam tamẽ: uel qd̃ malo in dicabo:si prius hæsitationem meam ostendero du bito num idẽ tibi suadere:quod mihi debeam: de signatus ego cos.omni hac:& si nõ adulatiõe:spe cie tamen adulationis abstinui:non tanq̃ liber: & cõstans:sed tanquam intelligens principis nostri: cuius uidebam hanc esse præcipuam laudẽ: si nil quasi ex necessitate decernerẽ. recordabar etiam plurimos honores pessimo cuiq; delatos: a q̃bus hic optimus separari nõ alio magis poterat: q̃ di uersitate censendi:quod ipsum non dissimulatio ne:& silentio præterii: ne forte nõ iudicium illud meum:sed obliuio uideret̃.hoc tunc ego: sed non omnibus eadem placent: nec conueniunt quidẽ. Præterea faciendi aliquid non faciendiue uera ra tio cum ipsorum hominum:tum rerum etiam: ac temporum conditione mutatur. nam recẽtia opa maximi principis præbent facultatem:noua: ma gna:uera censendi.quibus ex causis (ut supra scri psi) dubito an idem nunc tibi: qd̃ tunc mihi sua deam.illud non dubito:debuisse me in partes con silii tui ponere quid ipse fecissem. Vale.

C.Plinius Pontio.S.

SCio quæ tibi cã fuerit impedimento: quo minus præcurrere aduentũ meũ in Cam paniam posses. Sed q̃q̃ absens totus huc

Malo.magis probo. Quod mihi.sua si. Hac adulatione.qua cæteri utuntur uoce:& gestu promerẽdi fauoris gratia: & q̃q̃ Seneca plura interdũ alibi de adu latione scribat.eum tamen lib.vi.epl'a q̃ dicentẽ audiamus.adulatio inquit simi lis est amicitiæ:non imitat̃ illã tm̃: sed uincit:& præterit:apertis & propiciis au ribus recipitur: & in præcordia una de scendit:eo ipso gratiosa:quo lædit:uitia nobis sub uirtutũ noie obrepunt:teme ritas sub titulo fortitudinis latuit:mode ratio uocatur ignauia: pro cauto timi dus accipit̃:adulamur etiã brutis si Co lumellæ credimus præcipienti ad boues illigatos cũ quadam adulatione accedẽ dum. Specie.forma: apparẽtia. Non tanq̃ liber:& constans. nõ abstinui adu latione:q̃ libertate dicendi: & consta n tia usus sim:sed quia intelligebã Traiani uirtutes eas esse:quæ nõ indigerent blã diciis. Intelligens principis nostri. sciẽs hanc esse laudem imperatoris. Necessi tate.tanq̃ coactus ab eo: qd̃ fit sub ma lis pricipibus. Decernerem. censerem. Adulatio

Pessimo cuiq̃.imperatori:nõ princeps enim Caligula:sed monstrũ cognomina tus est Pius: castrorũ filius: pater exerci tuũ:& optim9 maximusq̃ Cæsar. Opti mus.q̃ cognomentũ Traiano inditum est ab optimis moribus. Diuersitate cẽ sendi.ut unus unũ:alius aliud in honorẽ principis decerneret:neq; idẽ oẽs. Non pterii dissimulatione.aperte dixi. Iudi ciũ.recta aĩ examinatio: nã q̃ ueris rõni bus mouet̃ bñ meminit:qui adulatione facile obliuiscit̃. Hoc tũc ego.cẽsui:cũ consul designatus erã. Cõueniũt.deco ra sunt. Cõditione hoium. si fiunt cla riores:uel obscuriores.ac deinceps: nam nisi hoium:re q̃:tẽpo q̃ cõditione; recte cõsideraueris: añq̃ negocia aggrediaris facile decipieris. Recẽtia opa.bellũ da cicũ deuicto rege Decibalo.de quo li.ix. cõmodi9. Noua.nouos honores:nã ſm Tacitũ noua ĩ rẽp.merita nõ usitatis uo cabulis sunt honoranda. Tũc. cũ gessi consulatũ. In partes cõsilii tui.adiuuare cõsiliũ tuũ scri bẽdo:qd ipse cõsul feciss em. Cio.admittit Põtii excusatio

nem q̃ sibi non occurrisset:& fructus quos miserat scribit recepisse:denuncians in futurum ut modum donis imponeret. Peæcurrere.præuenire ut me susciperes. Huc.in Campaniam. Improbe. rustice se.

ci accipiendo eas. Illis. tuis. Feciſſem. accœpiſſem. adhibebo: modum. nihil accipiã: uel parce. Etiam. confirmantis aduerbium ut alibi.

Auidius Quietus

AVidius. Numidium Quadratum: quẽ iam foro aſſignauerat exemplo ſui monet quas cauſas agere debeat: imprimis ut multũ ſtudeat: ut quoties opus fuerit ſit paratus ad dicẽdũ: interdum tamen ſtandum neceſſitati: ꝙ ipſe quandoq; feciſſe teſtatur dum mandatis ſenatus paret: cuius ioſſe refert orationes ſe habitas. Auidius Quietus. Auidii ſit mentio apud Atricanum iuriſconſultum: Auidiũ Nigrinum procoſ. ſub Domitiano teſtant epiſtolæ Scdi & Traiani: & Ventidium Quietum lego fuiſſe Seuero imperãte. Luſius uero Quietus q̃q̃ apud Euſe. in Chro. corrupte legat Liſias iudæos rebellantes Meſopotamia exterminauit: nam aduerſum eos aciem ſtruens infinita milia iterfecit: ob quæ Iudeæ ꝓcurator a Traião decernitur: poſtea ſublatis Mauris: quos regebat: qa ſuſpectus iperio fuerat ab Adriano eſt exarmatus authore Spartiano. Quo. ꝙ multa Thraſeæ: & dicta: & facta ꝓbarer. Non minus gaudeo. quá ꝙ me diligeret. Thraſeæ. Pæti Thraſeæ. Familiaris. amicus: quaſi ex eadẽ familia. Præcipere ſolitũ. Thraſeá conſueuiſſe hoc iubere. Cur amicoꝝ. cur præciperet amicoꝝ cauſas ſuſcipiendas. Non eget interpretatione. ſatis enim manifeſtũ oía pro amico facienda modo non excedãt uerecũdiæ terminos. Deſtitutas. cauſas periculoſas: & derelictas ab aliis propter difficultatem: putabat ſuſcipiendas. Cur pertinentes ad exemplũ. cauſas futuras bono exemplo legentibus: & audientibus: ná exemplorum quædam cõparata ſunt ut nos inſtruant ad bonum quædam ad malum declinandum. Hæc: tria. Ambitioſe. faciam ambitionis & honoris cauſa. Claras. cauſas famoſas. Gloriæ. reſpectu laudis. Idem. ut agas illa quattuor cauſarũ genera. Vſum optimum dicendi magiſtrum ꝙ frequenter M. Tullius teſtatur: ut primo & tertio de Oratore: item de pfecto Oratore: ac pro Cor. Balbo. Illud. dictũ. Vel tan q̃ Pollionis. quãuis circumferatur tanq̃ Pollionis dictum: dubitat tamen an illius ſit. Cõmode. bene. Aſſiduitate. dicendi cõtinuatione. Facilitas. ſecutus eſt præceptorem Fabium: qui lib. x. inqt ſcribendo dicimus diligentius: dicendo ſcribimus facilius. Nec uero Iſocrati. non obfuit Iſocrati: quo minus haberetur ſumus orator: ꝙ non auderet in publicum prodire ad cauſas agendas: debilitate uocis & pudore. Iſocrates Athe.

Iſocrates

rhetor: ut Plutar. in eius uita ſcripſit: ſui temporis inſignis: in cuius labris firen inſiderat; ſi Philo. credimus: in compoſitione pluſq̃ diligens: nitidus: cõptus: & paleſtræ q̃ pugnæ magis accõmodatus: omnes dicendi ueneres ſectatus eſt: cuius e ludo tanq̃ ex equo traiano inumeri prĩcipes exierunt. lege uitã eius apud Plut. Philo. & Diony. Offecit. obſtitit. Infirmitate uocis mollitie frõtis. fuit. n. exiguæ uocis: & uerecundi pudoris. Cicero. ii. de Oratore ut ille inquit pater eloquẽtiæ de ſe Iſocrates ſcripſit: ipſe pudore

migraſti. Tantum mihi copiarum: tam urbanarum: q̃ ruſticarum nomine tuo oblatum eſt: quas omnis improbe: accepi tamen. nam me tui: ut ita facerem: rogabant. & uerebar: ne: & mihi: & illis iraſceris: ſi non feciſſem. in poſterum niſi adhibueris modum: ego adhibebo: tuis denũciaui: ſi rurſus tam multa attuliſſent: omnia relaturos. dices oportere me tuis rebus: ut meis uti: etiam. ſed perinde illis ac meis parco. Vale.

C. Plinius Quadrato. S.

AVidius Quietus: qui me unice dilexit: & quo non minus gaudeo: probauit: ut multa alia (fuit enim Thraſeæ familiaris) ita hoc ſæpe referebat: præcipere ſolitum ſuſcipiendas eſſe cauſas: aut amicorum: aut deſtitutas: aut ad exemplum pertinentis. cur amicorum: nõ eget interpretatione. cur deeſtitutas: ꝙ in illis maxime: & conſtantia agentis: & humanitas cerneretur. cur pertinentis ad exemplum: quia plurimum refert bonum: an malum diceretur. Ad hęc ergo genera cauſarum ambitioſe fortaſſe: addam tamen claras: & illuſtres: Aequum enim eſt agere nonnunquam gloriæ. & famæ. idem dignitati: ac uerecũdiæ tuæ ſtatuo. Nec me præterit uſum eẽ: & haberi optimum dicendi magiſtrum. Video etiam multos paruo ingenio: litteris nullis: ut bene agerent agendo conſecutos. Sed: & illud qd̃: uel Pollionis: uel tanquam Pollionis accœpi ueriſſimum experior. commode agendo factum é: ut ſæpe agerem: ſæpe agendo: ut minus commode. quia ſcilicet aſſiduitate nimia facilitas magis: q̃ doctrina: nec fiducia: ſed temeritas paratˉ. Nec uero Iſocrati quo minus haberetur ſummus orator offecit: qd̃ infirmitate uocis: mollitie frontis: ne in publico diceret: ĩpediebatur. Proinde mul-

a dicendo:& timiditate ingenua refugisti.nam Isocrates in oratione cui titulus παναθηναϊκος talia de se fassus.scio naturam ad res gerendas infirmiorem:& debiliorem q̃ opus sit: nam ad orationes neq; exactam:neq; omnino utilem:sed iudicare quidẽ de unaquaq; re ueritatẽ magis potentẽ: q̃ scire policentibus.uerũ agere de his in concione multoq; audacter hoium oĩbus(ut uerbũ dicã)inferiorẽ.nã adeo mã cus utriusq; rei sum:quæ uim habent apud uos:uocis:& audaciæ:ut nesciam si quis alius ciuium sit:hæc ad uerbũ traduximus suppressis græcis uerbis:ne in his uideamur nimiũ insolescere. Meditare. te declamando exerce.μελετη.n.declamatio dicitur. Cũ debebis uelle. cum occurret tibi una prædictarum causaq;. Tẽperamentum.modestiam: continentiã.

tum lege:scribe:meditare:ut possis cum uoles dícere:dices cum uelle debebis. hoc fere temperamentum ipse seruaui.nonnunquã necessitati:quæ pars rationis est: parui. ægi enim quasdam a Senatu iussus:quo tamen in numero fuerunt ex illa Thraseæ diuisione:hoc est ad exemplum pertinẽtes.adfui Bethycis contra Bebium Massam.quæsitum est andanda esset inquisitio: data est. adfui rursus. iisdem querentibus de Cæcilio Classico: quæsitum est an prouinciales.ut socios:ministros q; ꝓconsulis plecti oporteret:pœnas luerunt. Accusaui Marium Priscum:qui lege repetundarum damnatus utebatur clæmentia legis: cuius seueritatem imanitate criminũ excesserat: relegatus é. Tuitus sum Iulium Bassum:ut in custoditũ: & minus cautum ita minime malũ:iudicibus accœptis in senatu remansit. Dixi proxime ꝓ Vareno postulante:ut sibi inuicem uocare testis liceret: ipetratũ est. In posteq; opto:ut potissimum iubeant: quod me deceat uel sponte fecisse. Vale.

Quæ pars est rõnis. nullis.n.subiacet legibus:& feriis caret tradente Palladio demum αναγκη και θεοι μαχουνται.i. necessitati ne di quidem repugnant. nã cogit ad effectũ:quæ a fato dependent. Necessitas í græco epigrammate παντολμος αναγκη appellata ꝙ oía audeat: fit autẽ sæpius uirtutis causa. Iussus.prædiximus interdũ dari litigãtibus aduocatos a senatu. Fuerunt. aliquæ causæ. Ex illa diuisione Thraseæ. ex ea diuisione causaq;:quas Thrasea ꝓcipiebat suscipiẽdas hoc est id genus ꝙ pertinebat ad exẽplũ ut adesse Bethycis: ꝙ expilati essent a Bebio Massa:& Cæcilio Classico. Exẽplum ut bonos tueri:& malos opprimere debeamus. Bebium Massam. hanc rem latius cõplectitur libro.vii. ad Tacitum scribens illic tamen nulla expresse de inquisitione fit mẽtio:sed cũ referat fuisse damnatum:sequitur ut præcesserit inquisitio. Rursus.secundo. nam ter ægit ꝓ Bethycis:ꝙ lib.iii.ad Macrinum testatus est: tertio se munere functum ꝓ illis scribens:unde subiungit iis dẽ Bethycis lamentantibus ꝙ Classicus ꝓuinciã spoliasset contentio. fuit an ministri eius uenirent puniendi: ꝙ operam suam ad turpe ministerium præstassent.

C.Plínius Fabato Prosocero.S.

DEbemus mehercule natales tuos perĩde ac nr̃os celebrare: cũ lætitia nostroq; ex tuis pendeat:cuius diligẽtia: & cura hic

res ista iam longa:& præcedenti epistola cognita. Prouinciales.Bethycos:qui se implicuerant rapinis proconsulis.neq; enim ita defendebantur:ut negarẽt:sed ut necessitati ueniam præcarentur: esse enim se prouinciales:& ad omne ꝓconsulum imperiũ metu cogi:uerum Secundus probauit ministerium eẽ crimen:& ideo multi damnati. Mariũ Priscũ.proconsulem Africæ.luculenta epistola hoc iudiciũ iam enarratum.ut Iuuenalem eundem bis uellicantem omittamus.Clæmẽtia legis. quæ iubebat ut ablata restitueret:ueq; maiore pœna digna flagitia cõmiserat:quibusdam crudeliter excarnificatis. Immanitate. crudelitate.dũ accœpta pecunia punit equitẽ Romanũ exilio: & septẽ eius amicos morte. itẽ aliũ equitẽ Ro.multis cruciatibus dillacerat. Relegatus.in exiliũ actus interdicta urbe Italiaq;. Tuitus. Tutius uocabulũ raro inuentu.Paulus tamẽ.ff.l.titulo de uacatione: qui publicũ inquit negociũ tuitus sit: & Tuitio cæteri iurisconsulti frequenter dixere tuitionem ut Vlp.ff.xliii.uerbũ sane illinc deductum: ut secũdum a liquos ædituus. Iuliũ Bassum.q; sortitus Bithyniã rediit reus.relege libro quarto super hoc epistolã ad Vrsum. Incustoditũ.simplicẽ:improuidũdum munera contra legem accipit. In senatu.in ordine senatorio:uerũtamen eius acta rescissa testatur in epistolis ad Traianũ. Impetratũ est. hoc uidimus libro quinto ad Vrsum. Iubeant.senetores:nam prædictas causas ægerat iubẽte senatu. Quod.id genus causarum ꝙ mihi decori sit acsi sponte fecissem: & elegissem.

DEbemus.q̃ssata ꝓsoceri sui uilla ex uetustate:q̃rit p̃ficere p̃dio aliquẽ uiq; duq;:& agrestẽ:q; iterfit opi reficiẽdo. Natales tuos.nobilitatẽ tuã mãifestã ꝓ Camillianã uillã: quã maiores tui tibi reliquerũt:an potius ꝙ ibi natus erat Fabatus. sunt q; legãt nouales tuos.s.agros ꝓꝓ sequentia:ꝑsertim illud rusticoq; aũt p̃dioq; administratio. Nostroq;.nataliũ. Cuius.Fabati cõsuetũ apud græcos nõ modo poetas:q̃bus maior licẽtia:sed oratores ẽt a plurali trãsire ad singulare:ꝙ nr̃i imitati non tñ sine rõne ut hic:nã in illo ꝓnomine tuis intelligitur ex te Fabato.Hic Romæ.

Iſtic.Comi. Camilliana.quæ quondam Camilli fuerat. Vexata.exæſa:concuſſa. Reficiantur.reſtituantur:reſarciantur. Togati.officiis ciuilibus aſſueti. Durum aliquem:& agreſtem. Columella libro primo præmoneo ne uillicum ex eo genere ſeruorum:qui corpore placuerunt:inſtituamus: nec ex eo quidem ordine:qui urbanas ac delicatas artes exercuerit. ſocors: & ſomniculoſum genus id mancipiorum:ociis:campo:circo:theatris:aleæ:popinæ:lupanaribus conſuetum ut enim qui in uillis intra cõ ſepta morarentur:q̃ qui foris terram molirentur.habentur:ſic eos: qui ſub umbra ciuitatis intra mœnia deſides cunctarentur: quæ qui iura colerent:adminiſtrarent' ſegniores uiſi. eligendus eſt ruſticis operibus ab infante duratus & inſpectus experimentis: ſi tamen is non erit:de iis præficiatur:qui ſeruitutẽ laborioſam tolerauerunt:mediæ ſit ætatis:& firmi roboris:peritus rerum ruſticarum:aut certe maximæ curæ:quo celerius adiſcat. Sordida.uilis. Solitudo.q; ſolus & ſine urbano; & contubernio uiuat: hinc Columella uetat nundinas uillicum frequentare: ut ſemper in opere ſit. Honeſtiſſime.cum honore tuo.eſt.n.uir tibi amicus. Familiaris domeſticus. Nobis. in rem noſtrã. Ibi. in rebus ruſticis.

EVocatus.Seceſſerat Traianꝰ ad Centũcellas:quo conſilii gratia Secundum cum multis ſenatorum euocauerat: ibiq; Claudius Ariſto ab inuidis accuſatus abſoluitur: Galitta adulterii rea cũ adultero condemnat':tertio die cognouerunt codicillos Iulii Tyronis: ſed hæc iudicia remiſſiones uariabant:nam ſenatores adhibebantur cœnæ iucundiſſimi principis: & xeniis munerabantur. hæc Secũdus amico ſuo Corneliano ſcribit: ac poſtremo portũ a Traiano iam ſemiſtructum ſumma cum euidentia refert.

Euocatus.ab urbe accerſitus. In conſilium.ad ſententiam dicendã. ad iudicãdum. Centũcellas.abeſt a Corneto paſſuum milia decem: portus celebris arcẽ habens munitiſſimam:cui ciuitati uetori nomen eſt:olim centumcellenſis portus.paruo enim ſpacio abeſt centũcellenſis oppidi locus a Barbaris dirutus:in quo diuum Auguſtinum libros de trinitate tradunt ſcripſiſſe: neque in hoc Gaſpar Blondus eſt audiendus cum refert Plinium dicẽte Adrianum imperatorem centum iudicibus ad audiendas publice cauſas ſe præſente inſtitutis cellas totidem ædificaſſe:cum neq; Adrianum:ſed Traianum:neq; centumcellas totidem iudicibus excitaſſe tradat.cẽtumcellas oppidum fuiſſe Italiæ ſæpe fit mentio in libello gottico:quem Leonardus Aretinus latinitate donauit: hodie quoque ad grauiſcas portus uetuſtiſſimus extat: in cuius oſtio inſulæ forma cum dimidiata turri. Ptolemæus iuxta Populoniam Ruſellas locat.Strabo poſt Grauiſcas Regis uillam Maleoti pelaſgi regiam. Hoc nomen.eſt. Loco illi Centumcellarum. Iuſticiam:grauitatem.in cognoſcendo:& iudicando. Comitatem.in conuiuiis. Recluduntur.oſtenduntur:aperiuntur.hæ uirtutes. Iudicis.Traiani. Epheſiorum princeps.primus in urbe Epheſo.Epheſus ciuitas Ioniæ celeberrima:& portus in ſinu. Herodotus lydiæ eſſe dicit:uocatur & Smyrna ab Amazone Smyrna appellata: & Samorna: & Ortigia: & Ptelea:ibi erat templum Dianæ: urbs in cauo loco condita tempeſtate ſubmerſa fuit multis interemptis.Lyſimachus ciuitatem tranſtulit ubi nunc eſt:quam ab uxore ſua Arſinoen nominauit: ſed eo mortuo priorem appellationem reſumpſit:hæc Stephanus. Innoxie popularis.populo gratus ſine damno alicuius. uel innoxiæ popularitatis. ad idem. Inde. quia populo erat accœptus. Inuidia. orta eſt in eum. Delator.accuſator. Immiſſus. ſubornatus: & inſtructus in illius accuſationem. A diſſimilibus.a malis & populo ingratis. Vindicatus.irrogata accuſatori merita pœna. Honores.magiſtratus

hilares:iſtic ſecuti ſumus. Villa Camilliana: quã in cãpania poſſides:eſt quidẽ uetuſtate uexata:& tamen quæ ſunt p̃cioſiora:aut integra manẽt: aut leuiſſime læſa ſunt: Attendemus ergo: ut q̃ ſaluberrime reficiant'. Ego uideor habere multos amicos:ſed eius generis:cuius:& tu quæris: & res exigit:prope neminẽ.ſunt.n.oẽs togati:& urbani. ruſticor; aũt prædior; adminiſtratio poſcit durum aliquẽ:& agreſtem:cui nec labor ille grauis: nec cura ſordida:nec triſtis ſolitudo uideatur. Tu de Rufo honeſtiſſime cogitas.fuit.n.filio tuo familiaris.quid tamẽ nobis ibi pręſtare poſſit ignoro. uelle plurimum credo. Vale.

C.Plinius Corneliano.S.

EVocatus in conſiliũ a Cæſare noſtro ad centumcellas(hoc loco nomen) longe maximam cœpi uoluptatẽ. quidẽ enim iucundius:q̃ principis iuſtitiam:grauitatem: comitatem in ſeceſſu quoq;:ubi maxime recluduntur:inſpicere.Fuerunt uariæ cognitiones: & quæ uirtutes iudicis per plures ſpecies experirentur. dixit cauſam Claudius Ariſton princeps Epheſiorum homo munificus:& innoxiæ popularitatis:inde inuidia:& a diſſimilibus delator immiſſus. Itaq; abſolutus:uindicatuſq; ẽ. Sequẽti die audita eſt Galitta adulterii rea.Nupta hæc tribũo militũ honores petituro: & ſuã: & mariti dignitatẽ

Centumcellæ

Suã dignitatẽ .nã mariti honor ad uxores redũdat. Vlpiãus.ff.i.fœmiæ nuptæ clariſſimis pſonis clariſſimarũ pſonarũ appellatiõe tenẽtur:fœminis.n.dignitatẽ clariſſimã mariti tribuũt. Cẽturiõis amore. capta de ſyderio centurionis:cum quo adulteriũ committebat. Maritus.Galittæ coniunx ſcripſerat.

Legato conſulari.nam centurio tribuno:tribunus legato paret.tribunus igitur legato conſulari rem ſcripſerat: ille uero Traiano. Excuſſis probationibus diligenter examinatis teſtibus. Cẽturionẽ exauthorauit. remouit a primi pilatu ſecũdũ leges. Arriãus de re militari:adulterio uel aliquo iudicio publico damnati inter milites non ſunt recipiendi. Authorare autem ẽ pecunia addicere ſibi aliquem.exauthorare uero a mercede conſtituta remouere.aliquando tantummodo pro repudiare ſumiť. Macrobius exauthorata inquit uerba iam deſueta & abolita:ſic Seruius dixerat ſententiam exauthorari. Seruauit legis:ordinem Traianus:quæ præcipit ab adultero accuſationem incipiendã: neq; aliter ad mulierem perueniendu;: niſi reo peracto:& præter Vlpia. Marcellus nupta inquit non poteſt accuſari:non tantum ab eo qui adulterum accuſauit:nec obtinuit:ſed nec ab alio quidem:ſi adulter abſolutus eſt: proinde ſi per colluſionem cum adultero cõſtituerit:fueritq; abſolutus:dedit mulieri nuptæ aduerſus omnes ſecuritatem. Crimini.adulterio. Niſi ſaltem:adminus. nam adulterium non poteſt eſſe unius tantum. Reliqua pars ultionis .Vt Galitta puniretur. Retardabat.ab accuſatione. Domitianus equitem Ro. ob reductam in matrimonium uxorẽ: cui dimiſſæ adulterii crimen intenderat condemnauit. Non ſine repræhenſione.criminis Lenocinii.Seuerus:& Antoninus Impp.crimen Lenocinii cõtrahunt:q; depræhenſam in adulterio uxorem in matrimonio retinuerunt. Marcellus ad legem Iuliam de adulteriis:& ſtupro mariti lenocinium lex cohercuit:qui depræhenſam uxorem in adulterio retinuit: adulterumq; dimiſit . debuit enim uxori quoq; iraſci: quæ matrimonium eius uiolauit. Delatum.accuſatum. Adulterium. Papinianus ad legem Iuliam de adulteriis:& ſtupro.lex Iulia ſtuprum:& adulterium promiſcue appellat:ſed proprie adulterium in nuptam committitur:propter partum ex altero concœptum compoſito nomine. Aemulum . riualem centurionem. Remouiſſe.relegaſſe. Admonitus.a Traiano. Vt perageret accuſationem . ut uxorem Galittam condemnandam curaret.peragiſſe autem: ut Iuriſconſultus.ff.xlviii.ad legem de adulteriis aſſerit:non aliter quis uidetur niſi & condemnauerit . adulterii autem accuſatio ex conſenſu Iuriſconſultorum imprimis ad maritum pertinet:& marito iure mariti accuſanti illi præſcriptio obiicitur: ſi lege prodidiſſe dicatur:ob hoc q; aggreſſus accuſationem adulterii accuſare deſtitit: quiq; in adulterio depræhenſam retinuerit in eum pœna ſtatuta:cuius metu q̃q̃ inuitus tribunus uxorem ream perægit.

Authorãre Exauthorare

Reum per agere.

Inuito accuſatore.nam adulterium publicum crimen eſt:& reip.eam conſtitutum Vlp.n.de publicis iudiciis:non omnia inquit iudicia in quibus crimen uertitur publica ſunt:ſed ea tantum:quæ ex legibus iudiciorum publicorum ueniunt:ut Iulia maieſtatis.Iulia de adulteriis:unde non in manu mariti erat ab accuſatione deſiſtere:uerum ponamus aliquo caſu deſtitiſſe:alium exercere utile erat: nã: & pater adulteræ:& alii accuſare poterãt:ſi prius adulterũ condemnaſſent. Relicta pœnis.damnat pœnis lege Iulia de adulteriis cõſtitutis:quæ temeratores aliarũ nuptiarũ gladio punit. Sententiæ adiecit poſtq̃ pnunciauit de ſupplicio:adiecit huic ſentẽtiæ ſe ſuſcœpiſſe hãc cognitionẽ adulterii pp diſciplinã militarẽ:quã corrigere pertinebat ad ſe:nã poſt Auguſtũ iã collapſam militarẽ diſciplinã Traianus ſeueriſſime reſtituit. Eiuſmodi.adulterii flagrabat.n.orbis innumeris adulteriis:quod Iuuẽalis notabiliter flagellat. Reuocaſ.ab ordiariis magſtatib9 ut a ptore ſibi uẽdicaſ. Iactata.priuſq̃ itroduceret uulgata. Codicillis.de teſtõ. Subſtituebanť crimini.accuſabanť.agebãť rei tãq̃ id crim̃ feciſſent. In Dacia.dũ bellũ gereret cõtra decibalũ dacoꝝ regẽ:cui bis itulit bellũ. Cõiter.ex cõſẽſu oiu;. Diẽ dixerat.

dederat diem:quo in ius conuenirent.citauerat partes ad constitutũ diem. Reuerẽtia.respectu Traiani:q; eius libertus esset. Remitterent accusationem.iudicio absoluerent:& ab accusatione liberarent.

Polycletus

Dixerat.Traianus. Polycletus.quem scribit Tacitus unũ ex libertis magna Neronis spe:ad gignendam authoritate sua inter legatum:& procuratorem concordiam:& ad rebelles barbarorum animos pace componendos.nec defuit Polycletus quo minus ingenti agmine Italiæ Galliæq; grauis:postq̃ oceanum transmiserat:militibus quoq; Ro.terribilis incederet: sed hostibus irrisui fuit: apud quos flagrante etiam tum libertate:nõdum cognita libertinorum potentia erat: mirabanturq; q; Dux:& exercitus tanti belli confector seruitiis obediret:& Dion inquit seorsum a Nerone Polycletus agebat:populabatur:rapiebat: omnia quæcunq; poterat hinc apud Tacitum legimus libertum Vitellii Asiaticum potentia æquasse Polycletos: Patrobios:& uetera odiorum nomina. non erat igitur Traianus alter Nero:qui tantum libertis suis permitteret rapinarum: amauit quidem ille suos libertos:sed ut eos libertos:non dominos haberet: unde in panagyrico scripsit:tu libertis tuis summum quidem honorem: sed tanquam libertis habes:abũdeq; sufficere his credis si probi: & frugi existimentur: scis enim præcipuum esse indicium nõ magni pricipis magnos libertos. Dilationem comperendinationem. Petẽtib9. Senectioni & Eurythimo. Exacto tẽpore.cum aduenisset dies designatus cognitioni. Consederat.pro tribunali cũ senatoribus quos habebat in cõsilio auditurus utraq; partes. Intrauerũt. ad dicendam causam uenerunt. Agere. dicere causam.quia hæredum quidam Eurythimo accusationem remittebant.

dã q̃si reuerẽtia Eurythimo remitterẽt accusationẽ:pulcherrie dixerat:nec ille Polycletus est:nec ego Nero.idulserat tamẽ petẽtibus dilationẽ: cuius tpe exacto consederat auditurus.a pte hæredũ intrauerũt duo.omnino postulauerunt: ut oẽs hæredes agere cogerent̃:cũ detulissent oẽs:aut sibi quoq; desistere permitteret̃.locutus est Cæsar summa grauitate:sũma moderatione:cũq; aduocatus senectiõis:& Eurythimi dixisset suspitiõib9 relinq reos:nisi audirent̃:non curo inqt.an isti suspitiõibus relinquant̃:ego relinquor.Deinde cõuersus ad nos κατασ̃ησατε qd facer̃ debeamus. Isti enĩ q̃ri uolũt:qd̃ sibi licuerit:non accusare.tũ ex cõsulis sentẽtia iussit denũciari hęredibus oib9 aut agerẽt:aut singuli ꝓbarẽt causas non:agendi: alioqn se uel de calũnia pronũciaturum. Vides q̃ hõesti:q̃ seueri dies:quos iucũdissimæ remissiões sequebant̃.adhibeãur quotidie cœnæ.erat modica si principẽ cogites.interdũ acromata audieba

Detulissent omnes:uno consensu accusationem omnes inchoassent.aut si alii desisterent ab accusatione:sibi quoq; liceret abire. Suspitionibus relinqui reos. q; omnes suspicarentur reos non carere crimine:si respectu Cæsaris contra illos agere desisterent. Isti. Senectio & Eurythimus. Ego.q; uidentur desistere mea causa nõ reorum. Nos.senatores. κατασ̃τησατε.constituite.decernite. Isti.hæredes. Volunt quæri.uolunt ut quæramus. Quod sibi licuerit non accusare.q; possunt iure desistere ab incœpta accusatione. Agerent.persequerentur accusationẽ.

Calumnia

Pronunciaturum.damnaturum hæredes. De calumnia.quæ est uexatio alicuius in litibus per fraudem & frustationem:nam calumniari est morari & frustrari a uerbo caluo:& calumniari est falsa crimina intendere secundum Marcellum ad senatusconsultum Turpillianum:& calumniatoribus pœna lege Rhemia irrogatur:contra quos Impp.Honorius:& Theodosius hæc constituerunt.Quisquis inquiunt crimen intendit non impunitam fore nouerit licentiam mentiendi:cum calumniantes ad uindictam poscat similitudo supplicii:lege.n.duodecim tabularum cautũ erat:ut calumniator idem paterẽtur q; reus si conuictus esset.Impp. Valẽs:& Valẽtinianus:fallaciter incusantibus maxie post exhibitionem accusati nullus iuris color uelut deriuata excusatione proficiat:non publica abolitio: nõ priuata: nõ specialis indulgẽtia:ne beneficiũ quidem publicũ.plura.ff.tertio & Codice de calũniatoribus. Remissiones.uoluptates:solatia. Cœnæ.pricipis Traiani. Modica.cœna frugi. Si principem cogites. respectu maiestatis Cæsariæ.solent.n.pp sũmã fortunã principes uiuere lautissime.in panagyrico Traianũ laudat:q; cœnæ romãos adhiberet:& quam frugalitate cõtraheret:humanitate extẽderet. Acro

Acroma.

mata.integrũ est acroamata:sed per contractionem fit acromata:quæ secũdũ Suidam & Gelliũ interpretes sunt auscultatiões. Antisthenes dixisse tradit̃ cũ uidisset adolescentem luxuriosum acromatibus deditũ.miserum te adolescens:qui nunq̃ audisti summũ acroma.i.tuam laudem.facit hic opportũe ut acromata intelligamus histriones & minos.M.Tullius pro.P.Sestio ille ipse maxime ludius nõ solũ spectator.sed actor:& acroma.Lãpridius in Alex.omnia acromata populo dõauit.Athenæus tradit Antiochum regẽ in conuiuiis acroamatibus illusisse:& in acroamatibus fuisse uoluptatẽ:Cleopatrãq; cũ Antõio celebrasse Athenis bacchanalia ĩ theatro ministrãtibus ei acroamatib9 cõsuetis ex Italia accersitis ad spectaculũ omniũ græcorum:unde Antoniũ seipsum edicto iussisse per omnem græciam appellari

Dionyſium.ubi Antiochi regis nimiã comitatẽ in conuiuio oñdit:deguſtabat inquit rectus aliqñ ſtans ante alios:ſimul ẽt cũ acroamatibus colludẽs.i.mimis:ſequit᷑.n.ſaltabat tanq̃ mimo⁊ unus. interdum prõ choris ac luſibus idẽ uſurpauit.adhæc uocabant᷑ acroamatica in quibus philoſophia remotior ſubtiliorq⁊ agitabat᷑:quæq⁊ ad naturæ cõtẽplationes diſceptationeſue dialecticas ꝓtinebat. lege Gelliũ libro.xix.cap.iiii. Iucũdiſſimis ſermonibus.cõuenit cum illo panagyrici.tua benigna inuitatio: & liberales ioci:& ſtudio⁊ honor.Xenia.munera hoſpitalia. Cõſilii honor.qa conſtituit Cæſar:quæ ſenatores conſuluerãt:habitus ergo cõſulentibus honor. Villa.centumcellæ tũc uilla:poſtea extructo portu in oppidũ auctũ ꝓp opportunitatẽ cõmeatuũ & frequentiã cõmeantiũ. Velut amphitheatrũ.in formã rotundã quale fit amphitheatrũ:cui⁹ modũ alibi expreſſimus. Firmiſſimo opere.ſolido munimine: & mole.Elaborat᷑.labore ſummo cõſtruitur. Inſula.nõ admodũ magna:ſed q̃ ĩ currẽtes fluctus frãgat:& arceat. Obiacẽs.obſtãs. Vtroq⁊.habebat.n. portus ille duo oſtia. Viſenda.mirabili.nã & ĩſula manufacta erat. Latiſſima nauis. Pontones
põtonẽ ĩtelligit hodie quoq⁊ ſic appellatũ:quo loco põtis in traiiciendis flumi
nibus utunt᷑:Cæſar.ad reliquos milites
eg̃teſq⁊ tr̃ãſportãdos:põtones:q⁊ ẽ gen⁹
nauiũ gallica⁊ Lyſſi reliqt.author ẽ Pa
pinianuſ flumẽ traiici põtonib⁹:& hui⁹
gñis nauium meminit Gellius. adhæc
Auſo.in monoſyllabis quærit põtone⁊
nauẽ eẽ cõtabulatã in duabus lintribus
extructã an pontẽ.lintribus in geminis
conſtratus põto ſit:an pons. Prouehit.
in altu⁊ uehit ad augẽdũ inſulã. Hæc.
ſaxa. Aggere.coaceruatione. Dorſũ.
tumulus:ſic Vir. dorſum imane mari
ſũmo. Impactos.ipulſos. Elidit & tol
lit:ſecutus eſt ordinẽ. Canũ.ſpumoſũ.
euagat᷑ hic Secũdus. Pilæ.maiores la- Pila
pides Diony.pilã fuiſſe angularẽ monſtrat lib.iii.hiſt.petra ĩqt eſt angularis ĩ
foro:ſup qua poſita ſunt ſpolia tergemi
norũ albano⁊:ſed arma quidẽ collapſa
ſunt uetuſtate:petrauero appellatione⁊
ſeruat:pĩla dicta Oraria. Apuleius uocat pilam mediam:quæ ſtabuli trabes ſuſtinebat:& Vitruuius pilatim agere ædificia per pilas ſtruere. Enatam:genuinam:naturalem. Portus.appellatur cõcluſus lo Portus
cus:quo importantur merces:& inde exportantur. Vlpia.de uerborum ſig.tradente. Nom̃ authoris.
dicitur Traianus portus:& Ptolemæus poſt Populoniam Traianum locat portum: nam Traianus Anconitanum portum ex pecũia ſua tutiorem reddidit:ſicut teſtatur uetus eulogium:q⁊ adhuc illic extat:
ſed centumcellarum portum primus ipſe conſtruxit:& appellationem a conditore accepit:utrunq⁊ fere
in medio Italiæ:ut ille mari Adriatico:hic Tyrrheno ſeruiret:quem ſane puto Iuuenalem monſtraſſe ꝑ Iuuena.
illa. Tandem intrat:poſitas incluſa per æquora moles:Tyrrhenamq⁊ pharon:porrectaq⁊ brachia rurſus.Quæ pelago occurrũt medio:lõgeq⁊ relinquunt Italiam:non ſic igitur mirabere pontus quos natura dedit:niſi quis potius reſpiceret hoſtienſem portum:nam & ipſe in mari Thyrrheno:quem memorat Tranqui.Claudium ſtruxiſſe circumdũcto dextro ſiniſtroq⁊ brachio:& ad introitum profundo iam ſolo mole obiecta:quam quo ſtabilius,fondaret nauem ante demerſit:qua magnus obeliſcus ex Aegypto
fuerat aduectus:congeſtiſq⁊ pilis ſuperpoſuit altiſſimam turrim in exemplum alexandrinæ phari:ut ad
nocturnos ignes curſum nauigia dirrigerent.uiderint illi qui portum Anconitanum intellexerunt:cum
Ancon ſit ad mare Adriaticum. Importuoſum.inhoſpitale:quia ab eo uſq⁊ ad Oſtiam nullus celebris portus enumeratur.

Vamuis.offert dono Quin.filiæ nuptæ Nonio Celeri.l.milia nũmũ plus oblaturus ſi cõfideret a modeſtia ꝑis hoc poſſe ĩpetrari. Tutilii neptẽ.filiã Tutilii uxorem duxit Quĩtilianus:

Vamuis:& ipſe ſis continentiſſimus: & filiam tuam ita inſtitueris:ut decebat filiam tuam: Tutilii neptẽ: cum tamen ſit nuptura

C.Plinius Quintiliano.S.

honestíssímo uíro Nonío Celerí:cuí ratío cíuílíū officíorum necessítatem quandam nítorís ímpo-nít:debet secundum conditiones maríti:uestę:co-mítatu augerí:quíbus non quídem augetur dígní tas:ornatur tamen & ínstruítur. Te porro anímo beatíssímum:modícum facultatíbus scío.Itaq; p-tem oneris tuí uíndíco mihí:& tāquam parens al ter puellæ nostrę confero quínquagínta mílía nū mum:plus collaturus:nísí a uerecundía tua sola mediocrítate munusculí ímpetrarí posse confide-rem:ne recusares. Vale.

C.Plínius Romano.S.

TOllíte cuncta íquít:ceptosq; auferte la-bores:seu scríbís alíquíd:seu legís tollí: auferrí íube:& accípe oratíonem meā: ut íllí arma díuína.Num superbíus potuí? re ue-ra:ut ínter meas pulchram.nam mihí satís est cer tare mecum.est hæc pro Actía Varíola.& dígní tate personæ: & exemplí rarítate:& íudícíí ma gnítudíne ínsígnís,nam fœmína splēdíde nata:nu pta prætorío uíro:exhęredata ab octogenarío pa tre íntra.xí.díes q̄ ílle nouercam eí amore captus índuxerat:quadruplící íudícío bōa paterna repe tebat.Sedebant íudíces.c.&.lxxx.tot.n.quattuor

ex qua filiam suscepit:quam Nonio Celeri desponsauit:idē libro tertio cōmemorat. Ætatis suæ rhe-toricæ scriptorē. Nonio Celeri.Noniū Celerē cum Iunio Quin.consulatū gessisse Frontinus Author. Nonius Celer Mart.ad Auctū scribens testat Celerē fuisse uirū integrū:& Hispaniæ proconsulē:libro inqt.vi. Gratū est q; Celeri nros legis Aucte libellos:Si tñ & Celerē q; legis Aucte iuuat:Ille meas gentes:& Celtas rexit liberos.Nec fuit in nro certior orbe fides Maior me tanti reuerentia turbat:& aures Non auditoris:iu-dicis esse puto,uñ honestissimū uirū Secūdus appellat.Caninio Celere oratore,usus est philosophus An-toni. Nitoris.maioris cultus. Condi tiones.gradus dignitatū. Comitatu. ancillarū:& famulorū. Quibus.nō q-dem dignitas augeť.tamen ornatur.ue stis & comitatus nō faciūt hoies dignio res:sed ornant & expoliunt. Aío bea-tissimum.quia summus dicendi rhetor & artifex.Iuuenalis felicē eum uocat:& Iuue. diuitem:hic uero noster modicum fa-cultatibus:respectu sui: qui fuit ditissi-mus:at Iuuenalis respectu alioꝝ rheto rum pauperū & quod ex tenui facultate ad honestas opes processisset. Tui oneris.ut instruatur honeste:nā suscepe rat Fabius onus instruendæ filiæ suæ: post obitū suum cunctas facultates illi relicturus:iam enim mares interierant: quod doleter luxit.in institutionibus. Plus collaturus.maiori sūma te iuuisse. q̄ gratus in præceptorē Secundus:q nec egentem nec rogantem opibus iuuit. Collaturus.cōtulissem. participium fu-turū præteriti significatione sustinens. Sola mediocritate.oblatione.L.sexter tiū:qd' munus dicit fuisse mediocre.

TOllite . gloriatur se ægisse apud Centumuiros p Actia Variola in magna auditorū corona:& uario euentu.præ mittit igitur amico Ro. quicquid in cā acciderit:& artes suæ orationis detegit: quā refert a quibusdam cōpari ei:quam dixit Demo.pro Ctesiphōte: iudicemq; huius Romanum facit. Tollite cun-cta inquit.carmen ex.viii. Aeneidos ubi Vulcanus Aeneæ fabricaturus arma iubet ut Cyclopes:quæ in manibus habebant:deponerēt:cum ma gis urgentia forent elaboranda. Illi.uulcani ministri Brontes:& Steropes:& nudus mēbra Pyragmō. Arma diuina.summa & Vulcani iussu decocta in manus acceperunt. Num superbius potui? loqui de me & rebus meis :cum me Vulcano:mea uero scripta comparem diuinis Aeneæ armis.neque om-nino iocatur cum amico:sed ridendo putat uera dicere : nam sequitur re uera ut inter meas orationes existimo hanc pulchram. Vt inter meas.respectu mearum orationum:quæ non sunt comparandæ aliorum diuinis orationibus. Ccertare mecum.contendere ut efficiam meliores orationes quā antea fecerim & non superare Demosthenem uel Ciceronē. Actia Variola. Sidonius Apollinaris libr.viii. Actia Variola ad Rusticum scribens huius actionis mentionem fecit.C.Plinius íquit pro Actia Variola plus gloriæ de centumuirali suggestu domum rettulit:q̄ cum.M.Vlpio Traiano incomparabili principi compara bilem panagyricum dixit.Variam uero Heliogabali auiam Lampridius monumentis protulit. Splē-dide nata.ex equestri familia edita. Quam.postquam. Ille.pater Variolæ. Captus amore. damnan dus amor in iuuene:sed in sene detestandus. Induxerat nouercam ei.sibi uxorem in domū introduxe-rat:& nouercā Variolæ. Quadruplici iudicio.apud cētumuiros:ubi fiebant quattuor iudicia : & ideo erant totidē tribunalia.hoc indicatur non solum testimonio Secundi dicentis tot enim quattuor consi liis conscribunť:sed ét Fabii contestantis.quattuor iudicia congregari moris fuisse apud centumuiros. Cētum uiri quot Hæc tñ alibi melius enarrata. Centum & octuaginta.opinor legeñ centum quadraginta.nā primum terni ex singulis tribubus iudices electi sunt:cū decuriæ iudicum tres tātum essent:ita ut essent numero centū quinq;:obtinuit tamen usus ut centūuiri dicerentur: Varro enim in re rustica inqt cētumuiralis

iudicii numerus non fuit ad amussim:ut cū dicimus mile naues iisse ad Troiā.postea quarta decuria ab Augusto addita:& quinta a Caligula creuit iudicū numerus ad centū septuaginta quinq;:q̄ deinde sub lata restitit numerus intra centum quadringenta:seruata semper priore appellatione centūuirorum.tā & si legerim apud Cic.pro Planco.c.xxy.iudices equestris ordinis principes sediſſe:nisi mēdā illic existimare uolumus.tunc.n.equitū decuriæ tres tantum erant. Consiliis:iudiciis:decuriis. Conscribūtur. in secunda lectione fuit colligunt. Ingens utrinq;.ordo ingens corona utrinq; aduocatoꝝ: & præstantium numerosa subsellia ambibant latissimum iudicium multiplici circulo.

cōsiliis cōscribunt. ingens utrinq; aduocatorum numerosa subsellia.pstantiū corona latissimum iudiciū multiplici circulo ambibat: ad hoc stipatū tribunal:atq; etiā ex supiore Basilicæ parte qua fœminę:q̄ uiri:& audiēdi: qd difficile: & uisendi studio iminebāt.magna expectatio patrū:magna filiarū:magna nouercarū.Secutus ē uarius euentus.nā duobus cōsiliis uicius: totidē uicti sumus. notabilis prsus res: & mira eadē in causa:iisdem iudicibus:iisdē aduocatis eodē tēpore tanta diuersitas.accidit casu:quod non casus uidet. uicta est nouerca ipsa hęres ex pte sexta: uictus Suburranus:qui exheredatus a pre singulari ipudētia alieni pris bona uidicabat:nō ausus sui peter.Hęc tibi exposui primū ut ex epistola scires:q̄ ex oratōe nō poteras:deinde(nā detegā artes)ut orationē libentius legeres.si non legere tibi.sed intereſſe iudicio uidereris.quā: sit licet magna non despero gratiā breuissimę impetraturam.nā.& copia rerū: & arguta diuisione.& narratiunculis pluribus. & eloquendi uarietate renouat.Sunt multa(nō audere nisi tibi dicere)e lata.multa pugnātia.multa subtilia.interuēit acrib illis.& erectis freqns necessitas cōputandi.ac pene calculos.tabulāq; po-

Præstantium. auditorum existentiuꝫ ante magna subsellia:quæ sunt minorum iudicum sedes:in aliquibus exēplaribus habetur præhensantium. Latissimum iudicium propter multitudineꝫ iudicum. Multiplici circulo. densa corona. Ad hoc.præterea. Stipatum.septum auditorum frequētia. Basilicæ. Iuliæ in qua centumuiralia iudicia agebantur:q; alibi notauimus:& Mart. testatur iam clamor:cētūq; uiri: densumq; corona Vulgus:& infanti Iulia tecta placent.ubi decœptus iterpres iulia tepla capitolium exposuit. Qua.partim. dicendi modus ornatus:erant tamen discreta sexuū loca. Quod difficile. erat ex superiori parte. Et uisendi. q; facilius erat. Patrum.an exemplo huius iudicii possent liberos exhæredare. Filiarum.ne possent instinctu nouercarū exhæredari. Nouercarū.an liceret institui hæredes a marito præteritis priuignis. Consiliis.iudiciis. Vicimus.superiores fuimus.pro nobis pronunciatum est.Paulus.ff.xlii.de re iudicata.inter pares numero iudices:si diuersæ sententiæ proferantur:in liberalibus quidem causis secundum q; a diuo Pio constitutum est:pro libertate constitutum obtinet:in aliis autem casibus:q; in publicis iudiciis obtinere oportet. Diuersitas.sententiarum. Casu. nam fortuna plurimum in iudiciis dominatur. Mart. loc⁹

Victa est nouerca hoc uidetur factum contra leges quibus nunc utimur:nam Martianus.ff.v.si pars inquit iudicantium de inofficioso testamento:contra testamentum:pars secundum testamentum sententiam dederit:q; interdum fieri solet:humanius erit sequi eius partis sententiam:quæ secundum testamētum spectauit:nisi aperte inique secundum scriptum hæredem pronunciasse apparebit:q; fortasse iudices in hoc sunt intuiti. Sexta parte.assis:in quem tota hæreditas diuiditur. Suburranus.filius nouercæ:& priuignus senis illius octogenarii.non tamen credo eundem esse: cuius paulo post fit mentio. & Spartianus refert sub Traiano bis consulatum gessisse A patre. suo uero & naturali. Alieni patris.Actiæ Variolæ:sui autem uitrici. Sui.bona legitimi sui patris:quæ non audebat petere:quia iure fuerat exhæredatus. Non poteras.scire. Artes. artificium meum:& astutiam: cur hæc sim præfatus. Quam.orationem. Arguta diuisione.subtili partitione: quamuis sit aliqua differentia inter partitionem & diuisionem. est autem diuisio rerum plurium in singulas: partitio singularum in partes discretio. Valet diuisio plurimum in causis: namq; per illam consequimur modum & finem: & qui recte diuiserit non poterit in rerum ordine errare. Narratiunculis pluribus. hæc oratio plures status complectabatur: unde necesse fuit plures habere narrationes. Varietate.prout res exigebant:interdum graui:nonnunquam mediocri:quandoq; attenuato dicendi genere quotiesq; admonebatur digressionibus:& non intempestiuis amœnitatibus ab itinere discessit. Renouatur.delectat tanquam noua.licet enim in medio orationis attentos auditores facere. Elata.excelsa: grandia. Pugnantia.acria:uehementia.nam tota prope in contentione dicendi erat.eam opinor fuisse.quā libro primo Actio emendanda miserat. Subtilia. propter computandi necessitatem: quod facit

Suburrānus

Diuisio.
Partitio.

Mart. Tullius in Verrem ubi de Siciliæ decimis agit. Calculos tabulamq;.quibus computaſ ſolemus unde libro nono apertius calculo dixit oſtendam.tabulam autem intelligit calculatoriam. Priuati . p tinentis tantum ad Actiam & aduerſarios:nō ad exemplum. Dedimus uela indignationi.uſi ſum⁹ ex aggeratione:& totis nixi uirib⁹ dū indignabamur nouercas:& priuignos aliēa inuadere. Mari.pſtat in tranſlatione uerborū cū prius dixiſſet uela. Ventis.affectibus:motibus animi:indignatiōe:ira: dolore: hic excedit ſtilū epiſtolarē:grandior enī eſt:& hoc ſatis elucet:q̄ ut magis probetur. Hanc orationem ὑπερητισιφωντος.i.optimā: & ſimilez ei oratiōi:quam Demoſthenes dixit ꝓ Creſiphōte.hic cum Demoſtheni coronā pro reparatione murorū urbis Athenarū decreuiſſet Aeſchines inuidia motus Creſiphōtem accuſauit tāquam id iniuſte feciſſet:& pariter in Demoſthenē inuectus eſt acerrime:ueruz Demoſthenes elegātiſſima & copioſiſſima oratione Creſiphōtem defendit:& accuſatorē uicit. Vt inter meas. ſi reliquas meas oōnes cōſideraueris:nam ſicut Demoſthenis pro Creſiphonte oōo aliarū pulcherrima:ſic iſta meaz. Iterum dicaz. quia iam dixerat:ut iter meas pulchrā.

An uere.illi iudicēt. Oēs.meas orationes. Cōferre.cōparare alias. Hac. pro Variola.ſ.potes iudicare ex ſola lectione huius:an ſit potiſſima aliarum.

RECte.Maximi mun⁹ gladiatoriū Veronēſibus editum infunere uxoris cōmendat: dolet tamē Pantheras non aduenīſſe in tēpore:ut pariter daret ſpectaculo. Gladiatorium munus. ꝓ ī funere illuſtriū dari populo notum eſt:tā quam lugubre ſpectaculum. Veronēſibus noſtris.in tranſpadana regione:in qua & Comum patria noſtra:ſic Brixiā libro primo appellauit ex illa noſtra Italia:uel quos patrocinio ſuo tuendos ſuſcœperat.ſic ad Sabīum Firmanos ſuos dixerat:an cum quib⁹ propter uicinitatem:& elegantiam ingeniorum multæ neceſſitudines interceſſiſſent:nam & filiam Quintiliani.quam ornandam ſuſcœperat ſuam appellauit:an quia erant Maximo neceſſitudine coniuncti:Minutio enim ſcribens dicet quo amicus tuus immo noſter uteretur. quid enim non commune amicis? nam ridiculum eſſet per hoc dicere Cæcilium Veronenſem: cum ubiq; ſe Comenſem fateatur. Suſpiceris. ueneraris. Inde.ex Verona. Funebre.lugubre:triſte:quale munus gladiatorum. Conſenſu. conſpiratione Veronenſium:ubi amphitheatrum adhuc extans ſpectaculorum gratia conſtructum.

Durum.ruſticum: improbum. Egregie.feciſti. Facilis.citus. Liberalis.multis paribus datis.

Aphricāæ. Aphricanæ. pantheræ: quas Africanas dici Plinius libro octauo capitulo decimooctauo tradit. ſenatus inquit conſultum fuit uetus ne liceret Aphricanas in Italiam uehere: contra hoc tulit ad populum.Cn.Aufidius trib.ple.permiſitq; circenſium gratia importari. celeberrimæ ſunt in Aphrica: uiuacitatis adeo lentæ: ut eiectis interaneis diu pugnent. Dion in Caligula libycas feras: quas noſtri Aphricanas dicunt appellauit: & Tranqui.in uita eiuſdem teſtatur uenationem Aphricanarum datam: & in Claudio iſta refert. exhibuit: & Aphricanas conficiente turma equitum Prætorianorum Ducibus tribunis: ipſoq; præfecto. Varro libro tertio rei ruſticæ. tantum circumfluxit mox ceruorum: aprorum: & cæterarum quadrupedum multitudo: ut non minus formoſum mihi ſit uiſum ſpectaculum: quam in Circo maxi. ædilium ſine Aphricanis beſtiis cum fiunt uenationes. Præfinitum. conſtitutum. Tempeſtate. aduerſis uentis. Vt fieret accœptum tibi.ut omnes tibi haberent gratias perinde ac ſi illas dediſſes. Exhiberes:in ſpectaculum dares. Vlpia.ff.xliii.de libero homine exhibendo. exhibere eſt in publicum producere: & uidendi tangendiq; rei facultatem præbere. proprie autem exhibere eſt extra ſecretum habere. Non per te ſtetit. tu non fuiſti in cauſa.

Exhibere.

ſcendi:ut repente in priuati iudicii formā cētūuiralē uertatur.dedimus uela indignatiōi:dedimus iræ:dedimus dolori:& i ampliſſima cauſa q̄ſi magno mari pluribus uētis ſumus euecti. In ſumma ſolēt quidam ex contubernalibus noſtris exiſtimare:hanc orationem (iterum dicam:ut iter meas) ὑπερητισιφωντος eē:an uere:tu facillime iudicabis:qui tā memoriter tenes omnes ut conferre cum hac:dum hanc ſolam legis:poſſis.

C.Plinius Maximo.S.

RECte feciſti qd̄ gladiatorē munus Veronēſibus nr̄is promiſiſti:a quibus olim amaris:ſuſpiceris:ornaris. īde ētuxorem cariſſimā tibi:& ꝓbatiſſimam habuiſti:cuius memoriæ a te opus aliqd̄ maxīe funebre debeatur. Præterea tāto cōſenſu rogabaris:ut negare nō cōſtās:ſed durū uideret̄. Illud quoq; egregie: q̄ tam facilis:tā liberalis in ædēdo fuiſti.nā ꝓ hæc etiam animus magnus oñdit̄. Vellē Aphricanæ: quas coemeras plurimas ad p̄finitū diem occurriſſent: Sed licet ceſſauerint:illa tempeſtate detētæ:tu tamē meruiſti:ut accœptum tibi fieret: quod quominus exhiberes:non per te ſtetit. Vale.

C.PLI. CAECILII SECVNDI EPISTO LARVM LIBER SEPTIMVS.

C.Plinius Geminio.S.

TErret me hæc tua tã pertinax ualitudo:& q̃q̃ te q̃ tẽperatiſſimũ noueri: uereor tñ ne qd illi ẽt i mores tuos liceat. Proide mõeo patiente reſiſtas.hoc laudabile: hoc ſalutar admittit hũana natura. qd ſua deo ipſe certe ſic agere ſanus cũ meis ſoleo.Spero qdẽ ſi forte i aduerſã ualitudinẽ icidero:nihil me deſideraturũ:uel pudor: uel pœnitẽtia dignũ.Si tñ ſupauerit morbus: denũcio ne qd mihi det niſi permittẽtibus medicis: ſciãtq; ſi dederint:ita uindicaturũ:ut ſolẽt alii:quæ negant.Q uinetiã cũ peruſtus ardẽtiſſima febre tãdẽ remiſſus:unctuſq; accipere a medico potionẽ:porrexi manũ:utq; tangeret dixi: admotũq; iã labris poculũ reddidi.Poſtea cum:xx.ualitudinis die balineo præpararer:muſanteſq; medicos repẽte uidiſſem:cãm requiſiui. rñderũt poſſe me tuto lauari:non tñ oĩno ſine aliqua ſuſpitione.quid inquam neceſſe eſt: atq; ita ſpe balinei:cui iam uidebar inferri placide:leniterq;:dimiſſa ad abſtinentiã rurſus non ſecus:ac mõ ad balineũ aĩum:uultũq; cõpoſui.quę tibi ſcripſi:primum ut te non ſine exẽplo moneremẽ:deinde ut in poſterũ ipſe ad eãdẽ tẽperãtiã aſtrĩgerer ac epĩa q̃ſi pignore. Vale.

IOANNIS MARIAE CATANAEI ENARRATIONES IN LIBRVM.VII. EPISTO. C.PLINII CAECILII SECVNDI.

TErret me.hortaſ Geminium ægrotantez ut ualitudinem patiẽter ferat: exemploque ſuo docet nõ indulgẽdũ appetitui in morbo:ſed medicis parendũ. Pertinax.cõtinua. Liceat illi. ſerpat in peius. In mores tuos.quãuis ſis temperatiſſimus. Hoc.reſiſtere patienter. Agere cum meis. hortari meos infirmos ut fortiter ferant. Nihil deſyderaturũ.omnia facturũ uiro forti conuenientia. Denuncio.p̃moneo meos. Alii.ægri uindicare. Peruſtus.ſignate locutus. Remiſſus.ſedato febris ardore. Reddidi.reſtitui intactum iubẽte me dico:cum me uidiſſet adhuc febre detineri. Balineo præpararer.deſtinaſſent me lauare. Muſantes.hæſitantes: dubitantes:commurmurãtes. Tuto. ſine mortis periculo. Suſpitione. alicuius mali. Quid.cur. Neceſſe eſt. ingredi balineum. tanquam diceret ſi ſuſpicio mali eſt in balineo non opus eſt illud ingredi. Videbar inferri.phantaſiam deſyderantis exprimit. Rurſus.legitur ẽt uerſus q̃ nõ diſplicet. Compoſui animum:& uultũ:lætitiã reſumpſi: & hilaris fui ut paulo ãte cum uidebar inferri balineo. In poſteruz.ſi incidero i ægritudinem. Pignore. debita obligatiõe.

VEadmodū. pmittit Iusto aliq̄d scriptoꝝ suoꝝ cū æstas transmissa fuerit. Cōgruit. cōuenit: cōcordat. Perituri. uacui & inertis: q̄ alias periret. Inquietē. occupationibus plenā. Vacare noctibus. uacuum esse a negociis: & de nostre scriptis meis' attēdere. Nugis scriptis lenib⁹: fortasse uersib⁹: nā: & hi nugæ: & lusus interdū dicunt. Et iō breuiores. q̄re scriptæ sūt a me cōpēdiosæ: ne tibi molestæ sint.

TAnta. reuocata longo secessu amicū Pñtē: hortaturq̄ ut tandē uelit urbē repetere: sic. n. fieri iucundius ociū aliqñ labori bus ītermissum. hic Brutius Præsens tātæ authoritatis postea fuit: ut Antonin⁹ philosoph⁹ īpator eius filiā Cōmō filio suo: q̄ deiceps īpauit: mīrimonio. iūxerit celebratis exēplo priuatoꝝ nuptiis. ī Lucania. ociū dispēsas. Lucāia inter tyrrhenū: siculūq̄ litt⁹ iacēs īcipit post Silaris ostiū: & urbe Talao secūdū Strabonē terminat⁹. lucani autē genus ducunt a Samnitibus. Ipse. ego sum. Vxor. mea est. Longioris. dum mō tuū: & uxoris natale soluꝝ uisitas. Nō ppetuæ. non iō semp ab urbe debes abesse. Amiciciæ. tā superiores q̄ miores amici uniuscuiusq̄ ordinis: & q̄ te dignitate præcedūt: & qui sunt īferiores. nam in agris minores habebat. Cū uoles. cum non sit tibi surgendū ante lucē officii causa. hinc Mart. cū in patriā secessisset scripsit sibi licere quātū uoluisset quiescere. Calcei. quibus utebātur in secessu: nā Romæ frequētior erat solearū usus lectica succollaris. quare Secundus in præcedētibus dixerat de secessu Spurinæ loquēs. hora secūda calceos poscit. idē tamē libr. viii. calceos poscūt cū ambiguū sit an ī urbe: an ruri. Nusquā toga feriata. eadem semp' uestē ruri uteris. īmo si Iuuenali credim⁹ pars magna Italiæ fuit in qua nemo togā sumebat nisi mortuus. uerū si legatur. Quousq̄ toga feriata? sensus erit. quousq̄ eris in ocio. & feriis semp nec? Liber. a curis: & negociis urbanis. Nostras. quas ī utbe patimur. Satietate languescāt. nimia copia & assiduitate fiant uiliores. Seneca. xi. epistolarū: nīla tibi uoluptas noua est: nulla nō iam odiosa ipsa satietate. Saluta ueni in urbem: & saluta potentiores. nam nobiles: & salutabant: & salutabantur. nota res longo Iuuenalis carmine. Terrere. Lassare: exercere ut in foro & litibus: nam mox de se inquit in foro & amicorū litib⁹ cōteror. Turba. urbana frequentia. Solitudo. secessus. Imprudēs. dū libroꝝ recordatione poti⁹ psuadeo ut uelis ocio uti. Reuocare. ī urbē. Retardo. ī secessu. His ipsis. salutatōibus: & officiis urbanis. Abrūpi

Brutius præsens

Lucania

C. Plínius Fabío Iusto. S.

VEmadmodum congruit: ut símul & ad fírmes te assíduis occupatiónibus ímpedírí: & scrípta nostra desíderes: quę uix ab ocíosís ípetrar aliquíd pituri tpis possút. Patiar ergo æstaté íqetē nobís: exercitatāq̄ trāscurrer: & hyeme demū: cū credíbile erit noctíbus saltē uacare te posse: quærā qd potíssimū ex nugís me ís tíbí exíbeā. Interím abunde ē: sí epístolæ non sunt tibí molestæ: sunt autem & ídeo breuíores.

C. Plínius Præsentí. S.

TAnta ne perseuerantía tu mō í Lucanía mō í Campanía? Ipse enim ínquis Lucanus: Vxor Campana. iusta causa longíorís absentiæ: nō perpetuæ tamen. Quín ergo alí quando in urbē redis: ubí dignitas: honor: amicíciæ tā superiores: q̄ mínores: quousq̄ uígilabís cū uoles: dormíes q̄diu uoles: quosque calcei. nusquā toga feriata. liber totus dies. Tempus ē te reuísere molestas nostras. uel ob hoc solū. ne uoluptates íste satíetate langueścant. Saluta paulísper: quo tibí sít iucūdíus salutarí. terrere in hac turba: ut te solítudo delectet. Sed quíd ímprudens: quem reuocar conor retardo? fortasse enim hís ípsís admoneris: ut te magís ac magís ocio ínuoluas: quod ego non abrumpí: sed intermittí uolo. Vt enim sí tibí cœnam facerem dulcíbus cíbís acres: acutosq̄ míserem: ut obtusus íllís: & oblítus stomachus hís excítaretur; íta nunc hortor: ut íucundíssimum genus uitæ nonnullís ínterdū quasí acrioríbus condias.

C. Plínius Pontío. S.

AIs te legisse hēdecasyllabos meos. requíris etíam quemadmodum cœperím scríbere hō (ut tíbí uídeor) seuerus: ut ípse fateor non íneptus. nunquam a poetice (altíus

penit⁹ toli. Acutos. mordaces: salsos: stomachū suscitātes. Obtusus. hebes. sopitus. Oblit⁹ illis cōtect⁹ dulcib⁹. Iucūdissimū gen⁹ uitæ. ocioſū secessū. Acriorib⁹. negociis urbāis. Is. admirāti Pontio q̄ hēdecasyllabos scripsisset rñdet Secūdus se a teneris annis poeticæ studioſū fuisse: nā pueꝝ græcā tragœdiā scripsisse: & elegos ac epigrāmata ad imitatiōeꝝ Cicero

nis:postremo uolumẽ hẽdecasyllabo:q; a latinis:& græcis lectitari plurimũ gloriat. Meos. a me factos. Seuerus.grauis.scimus.n.Secũdo in poematibus nõ defuisse lasciuiã:ĩ moribus seueritatẽ. Non ineptus.habilis ad studia liberalia. Quatuordecim natus annos.mi; hoc ẽt illis meliorib9 annis puerũ.xiiii.anno; cõposuisse tragœdiã græcã:& si simplicẽ. Qualẽ.scripsisti bonã an malã? Tragœdia. qualiscunq; erat tragœdia dicebat. E militia.a Syria:ubi tribunatũ militum adolescens adhuc gessit: cuius rei fit mẽtio ad Genitorẽ lib.iii.& primo ad Clæunẽtẽ.

enim repetã)alienus fui. quinetiã quatuordecim natus annos grẽcã tragœdiã scripsi: qualẽ iquis? nescio. Tragœdia uocabat. Mox cũ e militia rediens in Icaria insula uẽtis detinerer: latinos elegos ĩ illud ipm mare:ipsamq; isulã feci. expertus sum me aliqñ heroico. At hẽdecasyllabis nũc primũ:quo; hic natalis:hæc cã ẽ.legebant ĩ laurẽtino mihi asinii Galli libri de cõparatiõe prĩs: & Ciceronis.icidit epigrãma Cicerois in Tyronẽ suũ: deinde cũ meridie (erat.n.æstas) dormiturus me recœpissem:nec obreperet somnus:cœpi reputare maxios oratores hoc studii genus:& ĩ oblectationibus habuisse: & ĩ laude posuisse.intẽdi aium cõtraq; opinionẽ meã post lõgã desuetudinẽ perq; exiguo tẽporis momẽto id ipsum quod me ad scribendum sollicitauerat his uersibus exarauí.

Cum libros Galli legerem:quibus ille parenti
Ausus de Cicerone daret palmamq;:decusq;:
Lasciuum inueni lusum Ciceronis:& illo
Spectandum ingenio: quo seria condidit: & quo
Humanis salibus:multo:uarioq; lepore
Magnorum ostendit mentis gaudere uirorum.
Nam quærit q; fraude mala frustratus amantem
Paucula cœnato sibi debita sauia Tyro
Tempore nocturno subtraxerit.His ego lectis.
Cur post hæc inquam nostros celamus amores?
Nullumq; ĩ medium timidi damus? atq; fatemur
Tyronisq; dolos:Tyronis nosse fugaces
Blanditias:& furta nouas addentia flammas?

Icaria ĩsula iuxta Samũ deserta si Strabo ni credimus: quæ tñ egregia cõtinet pascua a Samiis usurpata: sic rogo celeberrima. nomẽ hẽt ab Icaro Dædali filio: quẽ dñt pr̃næ fugæ comitẽ e Creta fugientẽ uia nõ seruata huc cecidisse:a qua mare Icariũ appellationẽ accœpit. Stephanus ãt inqt Icaria ppl'us Aegeidis trib9. Icarus una Cycladũ ĩsula:uocat autẽ Matris: & Dolicha: & Ichthioessa: scda ciuitas:tertia ĩsula iuxta mare rubrũ: cuius ciuis Icarius:& fœmininũ Icaria. In illud.argumẽtũ elego; fuit Icaria ĩsula & mare Icariũ. Heroico.nõ sequẽti:sed alio lõgiori:q nõ extat. Nũc primũ.me expertus sum nõ q; sequẽtes uersus sint hẽdecasyllabi:sunt.n.hexametri: sed cũ legisset.M.Tulliũ oblectatũ epigrãmatib9 cõponẽdis:icitatus ẽ ad elegos: prius eñ eis heroico p̃ludẽs. Hic natalis.hæc origo:& p̃cipiũ. Laurẽtino.rure meo. Icaria

Asinii Galli.C.Asinius Gallus magn9 orator:nisi illũ magnitudo p̃ris obruisset libros scripsit:ĩ qb9 eloquẽtiã: & doctrinã p̃ris sui Asinii Pollionis: & Ci.cõparat:superiorẽq; p̃ris conat oñdere: cõtra eos libros defensionẽ.M.Tullii satis eruditã cõposuit Claudius iperator.Diõ tradit Asiniũ Gallũ p̃na usum audacia rupisse patiẽtiã: cũ Tyberius ambiguis rñsis:& calida cũctatione suspẽderet senatũ precãtẽ ut susciperet iperiũ:& in tumultu ꝓclamasse:aut ageret:aut desisteret:cũ post obitũ Augusti cõfestim neq; agere dubitasset:cuius facti mẽinit Trã. suppresso Galli noie:q cũ mlta grauia ꝓpessus eẽt tãdẽ iussu Tiberii iugulat. Eusebius ĩ chronicis rẽ breuius cõplexus solũ retulit diris a Tiberio suppliciis necatũ. Tyronẽ suũ. Tullius Tyro.M.Ciceronis alumnus:& liber9 igenio qdẽ elegãti:& haud quaquã re; lr̃arũq; uete; indoctus:quo ab ineunte ætate liberaliter ĩstituto adminiculatore:& q̃si administratore ĩ studiis usus ẽ Ci.libros scripsit cõplures de usu:& rõne linguæ latinæ. itẽ de uariis atq; ꝓmiscuis qõnibus:& p̃cipue pãdectas.i.ꝓmiscua:& oĩmoda cõtinẽtes libros:tris de uisu: q̃q̃ Fabius sup his ĩ ambiguo sit.M.Tullii cõmẽtarios aptatos idẽ cõtraxit:eius familiares epl'as collegit: & publicauit. Patris.Asinii Pollionis. Obreperet.sensim adueniret. Maximos oratores.nõ mõ Ciceronẽ:& Pollionẽ.sed alios quo; plæroq; lib.v.enumerat. Hoc genus studii, cõponẽdi epigrãmata. In laude posuisse.arbitratos rẽ laudabilẽ. Intẽdi.dirrexi ad cogitationẽ. Desuetudinẽ.ĩtermissionẽ pangẽdi carminis. Idipsum.Ciceronis carmẽ in Tyronẽ suũ. Exaraui.cõposui:scripsi:translatum uerbũ ab aratiõe:qua sulcos aratro ducimus:sic nos scribẽdo calamo uersus trahim9. Ausus.tanq; rẽ magnã. Asinius Gallus Trã. locus Tullius Tyro Exarare

Daret palmã parẽti de Cic.ut ꝓbaret Pollionẽ parẽtẽ suũ fuisse doctrina:& eloquẽtia superioré Ciceroni.sunt q legãt dare:qđ rõne cõmatis recte admittit:& sensum hẽt expeditioré. Lusum.legimus etiã uersum. Illo.magno. Seria.scripta grauia. Salibus.scõmatibus:urbanitatib9. Humãis.hoi ꝓpriis. Lepore.uenere:suauitate dicẽdi. Magno;.in eloquẽtia:& dignitate. Amantẽ.se Ciceronẽ. Sauia. basia quasi suauia:& sauiare basiare:frequẽs uerbũ apud Apuleiũ. Nullũq; in mediũ timidi damus q̃si Sauia

timore correpti nō publicamus oībus nr̄os lusus amor̄ Ciceronis exēplo. Furta.cōcubitus. Trāsii ad elegos.ab exametris ad elegos cōponēdos aīum intēdi.Nō minus celeriter.credo melius feliciter: quia magis laudati. Facilitate corruptus.incitatus q̄ priores facile explicuissem. Plura metra.plura carmi nū gña. Multor̄.ut Calui:& Catulli. Cantat etiā.nā sequit nūc cithara:nūc lyra personat. Latine docuit.latinas lr̄as ediscere fecit. Furiose.est alia scriptura glorioſe.sume extrinsecus de meis uersiculis loquor. Furere poetas cōcessum est.furore quodā duci:nā Plato ueros poetas credit:qui insaniunt: uñ in Syluis Statius de Lucano loquēs scripsit Docto pectora cōcitatus oestro: & Iuuenalis trahi Nysa:& cyrrha: &.M.Tullius p Archia.quasi diuino quodā spiritu afflari.Lucianus in laude Demosthenis.multo inqt furore opus est poetis: & diuino quodā spiritu: nisi uolunt humiles:& obscuri uideri. Apuleius in.iiii.floridor̄ laudās illud sapiētis uiri sup mensam celebre dictū:prima inqt cratera ad sitim pertinet:secūda adhilaritatē:tertia ad uoluptatē q̄rta ad insaniā: pria cratera lr̄atoris rudato eximit.secūda grāmatici doctrina īstruit: tertia rhetoris eloquētia armat:q̄rta poetar̄ cōmētis incitat. Iudicāt.uera dicunt de nr̄is scriptis.

Poetarum furor

Errant. credāt hendecasyllabos meos esse bonos:& si nō sint. Iudicent. ueris rōnibus inducti cognoscant esse bonos.

INcredibile.sili ut supra argumēto scribit ad uxorem Calphurniā absentē; se magnoꝰ desiderio teneri. Inde.ob amorē:& cōsuetudinē. Virgil.in somnis:q̄ fit nimia cura. Diætā tuā. ubi tu de die solebas uersari. Vt dr̄. ut ē recœptū ī dicēdi cōsuetudine. Aeger metu. affectꝰ metu:q̄ aī ægritudo ē: metuebat enī Calphurniæ uxori ne q̄d mali accideret. Silis excluso. tristis. tanq̄ ab amica foribꝰ.exclusus. Tormētis. solicitudinibus. Requies. uacatio curar̄ de te. In labore.ī agēdis causis. Solatiū.reqes.

RAra.Bithyni decretū miserāt legatis suis ī urbe agētibus: quo & accusationē Vareni omittebāt:& cās abolitæ accusationis declarabāt.Fōteius tñ Magiꝰ unus ex Bithynis non destitit petere ī senatu:ut rōnes administratæ ꝓuinciæ reddere cogerēt. ueꝝ Polyænꝰ petiit ut res ītegra ad Traianū deferrēt: q̄d a Coss. ipetrauit: q̄ dū agebāt scribit Scās Macrinio se raro īterlocutū. exēplis monēs īterdū melius eē paucis:quā pluribꝰ agere. Narrant dico pinde ac si īferret:nūdū tñ ꝓ cōperto habeo. Legatꝰ.Polyænus. Prouīciæ.Bithyniæ. Cōcilii.cōuentus Bithynoꝝ. Principes.primates ro. Nos.me:& Homulū. Ille idē Magius.Fonteius Magius: quē refert lib.v. pluribus contra Varenū dixisse. Nigrinum. aduocatū Bithynoꝝ. Optimum.in dicendo oratorem: fuit.n.illius oratio præssa:grauis:ornata.an potius bonis moribus. Exercet.turbat solicitat:stimulat. Rōnes.ꝓconsulatus sui in Bithynia. Vt amicus.nō tanq̄ aduocatus:quia iā rem transactā opinabat.

Transíi ad elegos:hos quoq; non minus celeríter explícui.addídi alíos facílitate corruptus. Deíde in urbé reuerſus ſodalíbus legí. ꝓbauerunt. inde plura metra:ſi quid ocíí:maxime in ítínere:tentaui. Poſtremo placuit exēplo multoꝝ unū ſeparatím hendecaſyllaborum uolumen abſoluere. nec pœnítet. Legítur: deſcribítur: cantatur etiā a græcís quoq;: quos latíne huíus líbellí amor docuít: nunc cíthara:nūc lyra perſonatur. Sed quíd ego tam furioſe? quamquam poetís quoq; furere conceſſum eſt. & tamen non de meo: ſed de alíorum ſudícío loquor:quí ſíue ſudícāt:ſíue errant: me delectant. Vnum præcor ut poſterí quoq;: aut errent ſímílíter:aut ſudícent. Vale.

C.Plínius Calphurníæ.S.

INcredíbile eſt quanto deſíderío tuí tenear.ī cauſa amor primū: deíde q; nō cōſueuímus abeſſe:índe eſt q; magnam nocťiū partē ín ímagíne tua uígíl exígo:índe qd̄ ſter díu q;bus horís te uíſere ſolebā ad díætam tuā ípſí me (ut ueríſſíme dícit) pedes ducunt. qd̄ deníq; æger metu:& ſíſís excluſo a uacuo límíne recedo. Vnū tp̄s his tormētís caret:quo ī foro:& amicoꝝ lítíbus conteror. Exíſtíma tu q̄ uíta mea ſít: cuí requíes ín labore:ín míſería:curíſq; ſolatíum.

C.Plínius Macríno.S.

RAra:& notabílís res Vareno cōtígít: ſít lícet adhuc dubía. Bíthyní accuſatione eíus ut temere ínchoata omíſíſſe narrāt: narrant dico.adeſt prouncíæ legatus. attulít decretū cōcílíí ad Cæſarē: attulít ad multos príncípes uíros:attulít ét ad nos Varení aduocatos. Perſtat tñ ílle ídē Magius: quínetíā Nígrínū optímū uíꝝ pertínacíſſíme exercet. ꝓ hunc a coſſ. poſtulabat:ut Varenus exhíbere ratíones cogerēt. Adſíſtebam Vareno: íam tantū ut amícus: & tacere decreueram. Nil ením tam contrarīū q̄ ſí aduocatus a Senatu datus defenderē:ut reū:cuí opus eét

Ne reus uideretur.ne posset iure accusari. Constare.optimam esse. Veros.ut Polyænum:nam ueros legatos appellat eos qui attulerant decretum abolitæ accusationis:& Magium:qui antea missus fuerat accusatum non uocat uerum legatum:quia Posteriora prioribus derogant. Contra Nigrinum. quæ scilicet dicent contra ea:quæ nunc petit a uobis Nigrinus:ad quem missi sunt a Bithynis. Apud me.iã enim dixerat ueros Bithyniæ legatos attulisse decretum aduocatis Vareni. Ille. Nigrinus respondit. Liquere.cognitum esse. Ex diuerso.e contra. Et mihi.ex diuerso liquere. Quod & melius. nobis esset. Causa huius decreti & abolitæ accusationis. Liqueret. Constaret. nã in decreto Bithynorum nulla fuit expressa causa cur Vareni accusationem abolerent:sed Polyænus legatus: qui illi interfuerat omnia exposuit in senatu:quibus moti Bithyni id decreuissent. Polyænus. de magistratu ad Polyænum scriptas epistolas testatur Seneca: fuit & Polyænus.Sardinianus declamator sub Iulio Cæsare. item Polyænus orator macedo.lego Polyænum Prusæ domum diuo Claudio legasse. alium polyænum ab Adriano mori adactum. ad hæc polieni meminit Seneca de dote prælegata.Polyæni epitheto Homerus Vlyssem donat tanquam multarum laudum uirum. Abolitæ: decreto sublatæ. Ne cognitione.sensus ut omnia integra Trasano reseruarentur:qui tunc senatui nõ intererat. Intra silentium. quod est secundum philostratum sermonis magister.inde cum libro sexto hoc scripsisset. rettulit.viii.inter primas orationis uirtutes enumerandam uideri dicendi moderationem:tacere autẽ in iudicio quartam uirtutem percœpisse.quare subiunxit Secundus non minus oratorium esse tacere q̃ dicere. nam cum orator sit uir bonus dicendi peritus: sequitur ut & tacendi gnarus sit. Studiis. artificio dicendi. Falsi.testamenti. Reos detulerat. accusauerat. Iulium Seruianum. Summæ authoritatis uirum. Cœtu.corona auditorum. Notissima.hinc multi auditum conuenerant. Vtrinq; .ad patrocinium utriusq; partis. Ingenia clarissima. summi in eloquentia oratores. Quæstio.seruorum tortura.Dedit. fuit. Secundum reos. in fauorem reorum. Vacaret.operã præstaret: ociPolyænus

ne reus uideretur:cum tamen finita postulatione Nigrini consules ad me oculos retulissent: scietis inquam constare nobis silẽtii nostri rationem: cũ ueros legatos prouinciæ audieritis contra Nigrinum:ad quẽ missi sũt. Ego apud me quoq; habeo decretum prouincię.Rursus ille potest tibi liquere.Ad hoc ego:si tibi ex diuerso liquet põt: & mihi:quod:& melius:si causa liqueret.Legatus Polyęnus causas abolitæ accusationis exposuit: postulauitq; ne cognitione Cæsaris præiudicium fieret.Respondit Magius:iterumq; Polyænus. ipse raro:& breuiter interlocutus multum intra silentium tenui me.accœpi enim non minus interdum oratorium esse tacere: q̃ dicere. atq; adeo repeto me quibusdam capitis reis uel magis silentio: q̃ oratione accuratissima profuisse.mater amisso filio(quid enim prohibet: q̃q̃ alia ratio scribendæ epistolæ fuerit de studiis disputare)libertos eius: eosdemq; cohæredes suos falsi: & ueneficii reos detulerat ad principem: iudicemq; impetrauerat Iulium Seruianum.defenderam reos ingenti qui dẽ cœtu.erat.n.causa notissima: præterea utrinq; ingenia clarissima.Finem cognitioni quæstio imposuit:quæ secundũ reos dedit.Postea mater adiit principẽ:adfirmauit se nouas ꝓbationes inuenisse.præcœptũ est Seruiano: ut uacaret finitã cãm retractãti:si quid noui adferret. Aderat matri Iulius Aphricanus nepos Iulii oratoris: quo audito Passienus Crispus dixit:bñ mehercule bñ: sed qd hoc tã bñ? Huius nepos iuuẽis ingeniosus:sed paraIulius Aphricanus

um accommodaret. Retractanti. matri recognoscenti. Iulii oratoris.qui: & ipse Aphricanus cognominatus erat: & quem uidisse testatur Fabius: fuit autem concitatus orator: sed in cura uerborum & compositione nimius nonnunquam longior: & translationibus parum modicus. hic est ille Aphricanus cuius inopinata insigniter sententia apud Neronem de morte matris profertur. rogant te Cæsar Galliæ tuæ:ut fælicitatem suam fortiter feras. Passienus Crispus.bis consul & orator insignis: Agrippinæ matrimonio: & Nerone priuigno clarior: moriens amplissimam Neroni hæreditatem reliquit: cum tamen dicere cœperat statim fuga fiebat ad epilogum: non tam bene declamauit: q̃ causas ægit: non tam bene suasorias:q̃ iudiciales controuersias dixit.testatur Seneca hoc se nouisse subtilius nihil in omnibus rebus:sed maxime distinguendis & curandis uiciis.uir quidem eloquentissimus:& sui temporis primus orator: quamuis idem Seneca alibi aridum more suo notet:eius insignes orationes pro Voluseno Catulo Fabius tradit se puero circumlatas. Eusebius in Augusto passienus inquit pater declamator insignis diem obiit pater inquam illius passieni Crispi: qui cum audiuisset Iulium Aphricanum dicentem laudauerat his uerbis actionem eius: bene mehercule bene dixisti: sed quid opus fuerat hocPassienus Crispus

tam bene dicere:cum id cauſa non exigeret. Huius Nepos. ergo nepos huius Iulii Aphricani: eiuſdem nominis: cuius fuerat auus: nam repetit q̄ iam dixerat ad maiorem declarationem: quia quædam interpoſuerat. Callidus:aſtutus:exercitatus.uerſutia.enim:& aſtutia plurimum oratori confert. Aſſignatum. datum a iudice. Verbum. paucula: uſitato dicendi modo. uerbum ex legibus accipiendum eſt tam legum ſententia q̄ ex uerbis ſecundum Vlpianum de uerborum ſignificatione. Diu longa oratione. Reſpondiſſem.ironice dictum. Quo.dicto. Noua.inſperata. inexpectata audientibus. Ad ſenſum. laudem alias conſecutum. Agendo. dicendo totam cauſam. Non agendo. ſed paucis iocando. Excœptum. admiſſum tanquam optimum. Hactenus.breuiter interloquendo. Suſpenſus.anxius. Ille. quo princeps cauſam cognoſcet. Laborem.agendi.

ET. gaudet amicicia inter Priſcum. & Saturninum:quem hortatur ad ſe reuerti. Gratias ægi. q̄ tecum bene conueniret. Inuicem. dum alter alteri deſeruit. Ipſum tempus cum in dies magis ueſtras uirtutes cognoueritis. Si tamen. duas lites habebat Saturninus inter manus:quarum alteram beneficio iudicis alteram ſua diligentia breui ſperabat componere. Iſtic in municipio tuo. Nos.Romam.

QVæris. Fuſcum monet ut in ſeceſſu græca in latinum: noſtra in græciam tranſferat: eſſe enim optimum ſtudendi genus: cum ad imitationem bonorum de eiſdem contendimus: conſulit ut quæ legerit: repetat: interdum oratoris ſtudia intermittat: & ſe ad hiſtoriam uel poeticam conuertat: qua non modo facultas:ſed remiſſio & laus comparatur. Ex græco in latinum uertere. uertere græca in latinum ueteres noſtri oratores optimum iudicabant. id ſe. L.Craſſus in illis Ciceronis de Oratore libris dicit factitaſſe: id Cicero ſua ipſa perſona frequētiſſime præcipit: quinetiam libros Platonis atque Xenophontis edidit hoc genere tranſlatos. Marco id Meſſallæ placuit: multæque ſunt ab eo ſcriptæ ad hunc modum orationes: adeo ut etiam cum illa Hyperidis pro Phime: difficillima Romanis ſubtilitate contenderet: & manifeſta eſt exercitationis huiuſce ratio: nam & rerum copia Græci authores abundant: & plurimum artis in eloquentiam intulerunt: & horum ſcripta tranſferentibus uerbis uti optimis licet. Tranquil.præter Fabium inquit. cōſueuerunt magiſtri dicendi interdum græcorum ſcripta conuertere. Ex latino uertere in græcū.cui rei aſſentit Quintilianus his uerbis.ſed ēt illa ex latinis cōuerſio multum cōtulerit.nā ex utroq; copia

Græca in græcum

Latina in græcum

callidus cum multa dixiſſet:aſſignatumq; tempus impleſſet:rogo inquit Seruiane permittas unum uerbum adiicere. tum ego cum omnes me ut diu reſponſurum intuerentur:reſpondiſſem inquam: ſi unum illud uerbū Aphricanus adieciſſet: i quo non dubito oia noua fuiſſe. non facile me repeto tantum adſenſum in agendo conſecutum:quantū tunc non agendo.ſimiliter nunc: & probatum: & excœptum eſt:q̄ pro Vareno hactenus nō tacui. Cōſules ut Polyænus poſtulabat: omnia integra principi ſeruauerunt:cuius cognitionem ſuſpenſus expecto.nam dies ille nobis pro Vareno: aut ſecuritatem:& ocium dabit:aut intermiſſum laborem renouata ſolicitudine iniunget. Vale.

C.Plinius Saturnino.S.

ET proxime priſco noſtro:& rurſus:quia ita iuſſiſti gratias ægi: libentiſſime quidem.eſt enim periucundum q̄ uiri optimi: uiriq; amiciſſimi adeo cohæſiſtis: ut inuicem uos obligari putetis. nam ille quoq; præcipuā ſe uoluptatē ex amicicia tua capere profitetur: certatq; tecum honeſtiſſimo certamine mutuæ charitatis:quam ipſum tempus augebit. te negociis diſtineri ob hoc moleſte fero:q̄ deſeruire ſtudiis nō potes. Si tamē alteram litem per iudicem: alterā ut ais tu ipſe finieris:icipies primū iſtic ocio frui: deinde ſatiatus ad nos reuerti. Vale.

C.Plinius Priſco.S.

EXprimere non poſſum q̄ iucundum ſit mihi q̄ Saturninus noſter ſummas tibi apud me gratias aliis ſuper alias epiſtolis ægit. Perge ut cœpiſti:uirumq; optimum q̄ familiariſſime dilige:magnam uoluptatem ex amicicia eius percœpturus:nec ad breue tempus. nā cū oibus uirtutibus abundat:tum hac præcipue: q̄ hēt maximam in amore conſtantiam. Vale.

C.Plinius Cornelio Fuſco.S.

QVæris quēadmodū i ſeceſſu: quo iā diu frueris putē te ſtudere oporterem. Vtile mihi primū & multis p̄cipue erit: uel ex græco i latinū: uel ex latino uertere i græcū: quo

& facilitas maxime uenit. Splendor uerborum.trãſlata uerb a opportune:quæ ſplendoris multum afferunt orationi:tranferendo enim aſſequimur:ut optimis uerbis utamur:& non modo uſitata: ſed etiã quædam imitanda exprimamus:quæ noua noſtris ſint dummodo idonea: hæc Marcus Tullius de Oratore. Copia figurarum. quæ tranſferentibus excogitanda eſt:nam figuras: quibus maxime ornatur oratio:multas:& uarias excogitandi etiam neceſſitas quædã eſt:quia plærunq; a græcis Romana diſſentiunt. Vis explicandi.potentia'dicendi quod intenderis. Optimorum. optima enim ſemper imitanda. Fefelliſſent.latere potuiſſent.ubiq; præceptorem ſuum ſequitur dicentem ſuper hoc: q; authores maximi diligentius cognoſcuntur:non enim ſcripta lectione ſecura tranſcurrimus: ſed tractamus ſingula: & neceſſario introſpicimus. Intelligentia. maior cognitio.

genere exercitationis proprietas:ſplendorq; uerborum:copia figurarum:uis explicandi. preterea imitatione optimorum ſimilia inueniendi facultas paratur:ſimul quæ legentẽ fefelliſſent: tranſferentem fugere nõ poſſunt. intelligentia ex hoc: & iudicium aquiritur. nihil obfuerit quæ legeris hactenus ut rem:argumentũq; teneas:quaſi æmulum ſcribere: lectiſq; cõferre: ac ſedulo penſitare: quid tu: quid ille cõmodius: magna gratulatio ſi nõnulla:tum magnus pudor ſi cuncta ille melius. licebit iterdum:& notiſſima eligere: & certare cũ electis. Audax hæc:non tamen improba: quia ſecreta contentio.quãquam multos uidemus eiuſmodi certamina ſibi cum multa laude ſumpſiſſe: quoſq; ſubſequi ſatis habebant:dum nõ deſperãt: anteceſſiſſe.poteris & quæ dixeris poſt obliuionẽ retractare:multa retinere plura tranſire: alia iter ſcribere:alia reſcribere.laborioſum iſtud: & tedio plenum:ſed difficultate ipſa fructuoſum: recaleſcere ex integro: & reſumere impetum fractum: omiſſumque: poſtremo noua uelut membra peracto corpori intexere: nec tamen priora turbare. Scio nunc tibi eſſe præcipuum ſtudium orandi: ſed non ideo ſemper pugnacem hunc: & quaſi bellatorium ſtilum ſuaſerim. Vt enim terræ uariis:mutatiſque ſeminibus:ita ingenia noſtra nũc hac: nunc illa meditatione recoluntur. Volo interdum aliquem ex hiſtoria locum apprehendas

Hoc. tranſferendo. Hactenus. ad hunc finem. Quaſi æmulum ſcribere. neque ego inquit paraphraſim eſſe interpretationem tantum uolo: ſed circa eoſdem ſenſus certamen atque æmulationem:itaque ab illis diſſentio:qui uertere orationes latinas uetant: quia optimis occupati:quicquid aliter dixerimus neceſſe ſit eſſe deterius: nam neque ſemper deſperandum eſt aliquid illis:quæ dicta.ſunt melius poſſe reperiri: neq; adeo ieiunam ac pauperem natura eloquentiam fecit: ut una de re benedici niſi ſemel non poſſit. Ille. quem æmularis.

Commodius. melius dixerit is. Nonnulla.aliqua tantum commodiora. Ille.dixerit. Melius. quam tu. Certare cum electis.ſicut Brutum legimus Compoſuiſſe defenſionem Milonis ad æmulationem Ciceronis. Non improba.decora. Secreta. ſoli ſcribenti cognita.

Multos.dixit Sextius contra Mar. Tullii orationem pro ſe habitam. proinde Caligula ſolebat proſperis oratorum actionibus reſcribere: & magnorum in ſenatu reorum accuſationes: defenſiones q; meditari. Subſequi.illorum veſtigiis inhærere. Non deſperant.ducuntur in ſpem. Anteceſſiſſe: ſuperaſſe. Emẽdatio

Retractare.emendare:retractatio pars ſtudiorum longe utiliſſima:neque enim ſine cauſa creditum eſt ſtilum non minus agere cum debet: huius autem operis eſt adiicere:detrahere:mutare:ſed facilius in iis ſimplexque iudicium: quæ repellenda uel deiicienda ſunt.premere uero tumentia:humilia extollere:exultantia cohercere:duplicis eſt operæ:nam & damnãda ſunt quæ placuerant:& inuenienda quæ fugerant:nec dubium eſt optimum eſſe emendandi genus: ſi ſcripta in aliquod tempus reponantur:ut ad ea poſt interuallum uelut noua: atque aliena redeamus.

Tranſire. omittere. Interſcribere.inducere: inſerere: membra(ut mox dicet)intexere. Reſcribere. mutare. Difficultate fructuoſum.ipſa denique ſecundum rhetores utiliſſima eſt exercitationi difficultas. Recaleſcere. intentionem renouare. Membra. Clauſulas:partes. Corpori.operi. Priora:ut illa interſita conueniant præcedentibus: & ſequentibus Pugnacem. iudicialem. Bellatorium. concertatorium: forenſem. alitur enim atque eniteſcit uelut pabulo lætiore facundia:& aſſidua concertationum aſperitate fatigata renouatur. Meditatione. ſtudio. Recoluntur. expoliuntur: nouantur. Ex hiſtoria locum.qua proprer inquit Fabius hiſtoriæ nonnunquam ubertas in aliqua exercendi ſtili parte ponenda eſt. Locum.non tam communes locos intelligit:qui omnino diligenter tractandi ſunt ab oratore & magnam abundantiam ſuggerunt: quam partem hiſtoriæ: ut de paucis multa benedicamus: & quæ natura ſunt contracta diffundamus: & uoluptatem expoſitis demus.

Epiſtolam.qua figuram dicendi attenuatam comparabimus. Poeticæ deſcriptionis.dixerat de quadam ſua oratione loquens:deſcriptiones locorum:quæ in hoc libro frequentiores erunt nõ hiſtorice tã tum:ſed prope poetice proſequi fas eſt.Marcus Tullius in oratore poeta oratori finitimus eſt : numeris aſtrictior paulo:uerborum autẽ licentia uberior:multis uero ornandi generibus ſocius ac pene par: in hoc quidem certe prope idem:nullis ut terminis circumſcribat ius ſuum:quo minus ei liceat eadem illa facultate:& copia uagari qua uelit. Preſſus.attenuatus:ſuccinctus. Petitur.comparatur. Remitti. recreari.nec carmine quidem ludere cõtrarium fuerit:ſicut athletæ remiſſa quibuſdam temporibus ciborum atque exercitationum certa neceſſitate. ocio & iucundioribus epulis reficiuntur. Continuo ac longo operi aliquo metrorum immenſo.nam adoleſcentes non debent nimium in falſa rerum imagine detineri:& inanibus ſimulachris: ne uerum ſolem cum oportuerit reformident. Arguto. epigrammatico : in quo argutiæ: & ſales expetuntur. Apte. modo fiat opportune. Diſtinguit.intermittit: ſeperat : amouet. Quantaſlibet. maximas. Luſus uocantur. Martialis ſubinde ſua epigrammata luſus:& iocos uocat:quia circa leuiora conſiſtant. Hi luſus. ſcriptores epigrammatum. Seria. authores rerum grauium : ut philoſophiæ : hiſtoriarum : orationum. Vt laus.ordo eſt. ſic decet ingenium hominum flecti : & reliqua. Mollis. quæ tenella. Si ſequatur doctos digitos. ſi ab artifice docto elaboretur. ſic Marcus Tullius de Oratore dixit orationem ſicut moliſſimam ceram ad noſtrum arbitrium formamus:& fingimus:& Ouidius decimo Metamorphoſeos : ut hymetia ſole Cæra remolleſcit : tractataq; pollice multas Flectitur in facies: ipſoq; fit utilis uſu.Iuuenalis ſexto ſatyra. Exigite ut mores teneros ceu pollice ducat: Vt ſi quis cæra uultum facit : & antea Perſius dixerat. Et premitur ratione animus:uincique laborat. Artificemq; tuo ducit ſub pollice uultum. Informet. Martem. formam : & imaginem Martis ſumat. Puerum. Cupidinem. Ingenium flecti.uolui in quaſcunque partes. Non rigidas.humaniores. Mobilitate. mutatione. Summi uiri. extremæ fortunæ ut imperatorum quidam: & multi grauiſſimi : q Martialis : Gellius: Apuleius in Apologia teſtantur:nam & Plato(ut alios omittam) uerſibꝰ luſit.

Volo epiſtolam diligentius ſcribas . uolo carmina.nam ſæpe in oratione quoq; non hiſtoricæmodo:ſed prope poeticæ deſcriptionis neceſſitas incidit . & preſſus ſermo : puruſq; ex epiſtolis petitur:fas eſt:& carmine remitti:non dico continuo: & longo(id enim perfici niſi in ocio non poteſt) ſed hoc arguto : & breui : quod apte quantaſlibet occupationes:curaſq; diſtinguit: luſus uocantur: ſed hi luſus non minorem interdum gloriam q̃ ſeria conſequuntur . atq; adeo(cur enim te adueruſus non uerſibus exhorter.)

Vt laus eſt ceræ mollis:cedenſq; ſequatur:
Si doctos digitos:iuſſaq; fingat opus:
Et nunc informet martem: caſtamue Mineruam:
Nunc Venerem effingat.nunc ueneris puerũ:
Vtq; ſacri fontes non ſola incendia ſiſtunt:
Sæpe etiam flores: uernaq; prata iuuant:
Sic hominum flecti ingenium:duciq; per artes
Non rigidas docta mobilitate decet.

Itaq; ſummi oratores: ſummi etiam uiri ſic ſe : aut exercebant:aut delectabant:imo delectabant:exercebantq; . nam mirum eſt ut his opuſculis animus intendat:remittatur.recipiunt amores:odia: iras:miſericordiam : urbanitatem : omnia deniq;: quæ in uita:atq; etiam in foro:cauſiſq; uerſantur. Ineſt his quoq; eadem:quæ aliis carminibus utilitas:q; metri neceſſitate deuincti ſoluta oratione lætamur:& quod facilius eſſe comparatio:oſtendit:libentius ſcribimus.Habes plura etiam fortaſſe quam requirebas.Vnum tamen omiſi:nõ enim dixi quæ legenda arbitrarer:quãquã dixi:cũ dicerẽ quæ ſcribẽda. tu memineris ſui cuiuſq; generis

Exercebant.utilitatis gratia. Delectabant.uoluptatem capiebant:& ocium ſuum oblectabant. Intendatur.acuatur:ſuſcitetur. Recipiunt amores.per hæc monſtratur materia in qua uerſantur epigrãmata. Vrbanitatem.guſtum urbis:ſcomma. In uita.circa uiuendi modum:hinc Martialis libro decimo tale genus ſcribendi probans ſupra fabuloſa ſcribit: Non hic centauros : non Gorgonas : Arpyaſq; Inuenies:hominem pagina noſtra ſapit.ideſt memorat:quæ ad uitam humanam faciunt. In cauſis uerſantur.tractant aliquando pertinentia ad cauſas forenſes:ut illud Martialis acutiſſime ſimul: & facetiſſime dictum de tribus capellis. Metri.ſyllabarum certa menſura. Soluta oratione prorſa metro ſoluta:& libera. Lætamur.q non aſtringimur metri neceſſitate.Scribimus libentius.ideſt prorſam. ordo eſt:& illa utilitas ineſt: q libentius ſcribimus : id q comparatio oſtendit eſſe facilius. Quæ ſcribenda

Epigrãmatũ materia

scilicet optima. Eligere.secernere meliores:ego inquit Fabius optimos quidem:& statim:& semper legendos censeo.Seneca ad Lucillũ.probatos semper lege: & si quãdo ad alios diuerti libuerit: ad priores redi.hoc latius:Marcus Tullius secundo de Oratore complexus est: quæ maxime tradit excellunt imitanda sunt:& diligentissime persequenda:tum accedat exercitatio: qua illum quem elegerit imitando effingat:atque ita q̃ maxime exprimat. Non multa. non omnes bibliothecas excutiendas multorum enim authorum lectio:& omnis generis uoluminum habet aliquod uagum:& instabile:certis ingeniis immorari: & innutriri oportet. distrahit animum librorum multitudo:& fastidientis stomachi est multa degustare.

authores diligenter eligere. aiunt enim multum legendum esse:nõ multa.qui sint hi: adeo notum: prouocatum q̃ est: ut demonstratione non egeãt. & alioquin tam immodice epistolam extendi: ut dum tibi quemadmodum studere debeas suadeo: studendi tempus abstulerim. Quin ergo pugillares resumis: & aliquod ex his: uel istud ipsum quod cœperas scribis. Vale.

C.Plinius Macrino.S.

QVia ipse cum prima cognoui iungere extrema quasi auulsa cupio: te quoque existimo uelle de Vareno: & Bithynis reliqua cognoscere. Acta causa hinc a Polyæno: inde a Magio. finitis actionibus Cæsar neutra inqt pars de mora queretur. erit mihi curæ explorare prouinciæ uoluntatem. multum interim Varenus tulit: & enim q̃ dubium est an merito accusetur: qui: quo nomine accusetur incertum est. superest: ne rursus prouinciæ quod damnasse dicitur placeat: agatque pœnitentiam pœnitentiæ suæ. Vale.

C.Plinius Fabato Prosocero.S.

MIraris: q̃ Hermes libertus meus hæreditarios agros:quos ego iusseram p̃scribi nõ expectata auctione p̃ meo quincũce immorari: & innutriri oportet. distrahit animum librorum multitudo:& fastidientis stomachi est multa degustare.

Hi.authores probati. Prouocatum. examinatum:iudicatum: cognitum. nã causæ sæpius prouocatæ melius intelliguntur.prouocare significat appellare: & indifferenter ponitur Marcus Tullius.cum alter ad senatum prouocasset:alter uero appellasset tribunos. Tacitus. auxit patrum honorem statuendo: ut qui a priuatis iudicibus prouocassent: eiusdem pecuniæ periculum facerent: cuius ii: qui imperatorem appellauere. sic Iurisconsultus.ff.xlviiii. de appellationibus: sic Plinius in præfatione naturalis historiæ. prouocare item significat lacessere: Columella. plæriq̃ tamen in tantum prouocant:ut curuata: & præcipitata per iugum nequeãt terram attingere. quidam tamen non prouocatum: legunt: sed prouulgatum: idest proculcatum:& tritum est. Alioquin. præterea. Ex his.quæ te monui scribenda. Prouocare

QVia.Macrinum paucis docet quem finem hebuerit Traiani cognitio de Vareno:& Bithynis. Iungere extrema. prioribus: nam pauloante scripserat ad eundem in causa Vareni. Auulsa. nisi coniungantur. Hinc. quia polyenus quamuis Bithynorum legatorum unus tamen decreto prouincialium nixus arbitrabatur desistendum ab accusatione Vareni. De mora. quia intendebat cognoscere a conuentu Bithynorum an decreuissent ut Vareni accusationem persequerentur. Explorare.diligenter inquirere. Prouinciæ:Bithyniæ. Multum tulit: magnam commendationem est consecutus. Quo nomine. quo accusante: nam iam Bithyni remiserant accusationem: & tamen Magius perstabat illorum nomine: an magis: qua causa. Placeat prouinciæ. accusare illum. Agatque pœnitentiam. & neque agat pœnitentiam pœnitentiæ suæ: idest: neque reuocet illud decretum:quo pœnituit Varenum accusasse.

MIraris.Succẽsenti Fabato p̃socero: q̃ Hermes minori precio Corœliæ uendidisset agros hæreditarios respondet Secundus id factum ex sententia sua cum pluribus causis illam diligat. Hermes.Hermetem longo carmine Mart.extollit.alterius medici libro.x.meminit. Proscribi.exponi uenales:hinc proscriptus seruus.aliquando etiam proscribi est in exilium mitti: quia publice in tabella scripti exponebantur: apud Tacitum significat proponi: & prætendi cũ narrat lib.xi.frustra Armenium proscribi:at præscribere interdum est iubere:ut Cæsar non ad alterius præscriptum:sed ad suum arbitrium imperare consueuerat:interdum prohibere.Quintilianus in declamationibus.accusator præscribit: q̃ bis de eadẽ re agere non licet:& præscriptio secundũ iurisconsulto s est quoddã ius ex tempore cogruens:authoritate legũ uim capiens:pœnam negligentibus inferens: & litibus finem imponens.differt autem præscriptio & usu capio:quoniam hæc est in rebus mobilibus: & semouentibus:illa uero in immobilibus:& iuribus incorporalibus.lege plura de præscriptione apud Fabium:& Plut.in problematibus. Auctiõe.i publico uẽditione:aucto gradatim ab emptoribus precio: cum res proponitur plus offerenti. Meo quincunce. semisse minus uncia: quæ pars peruenit ad me. Hermes Proscribi Præscribere Præscriptio

Addixerit.uendiderit: Septingentis milibus.nummum:ideſt ſeptingentis ſextertiis. Tanto magis. q uili precio uendiderit. Ratum ſeruem.cõfirmem pro rato habeam.Celſus.ff.xxi.titulo de excœptione rei uenditæ:ſi quis inquit rem meam uendiderit minoris q̃ ei mandaui uidetur alienata. Probatũ. iri:laudari factum meum. Secerno.diuido:ſeparo:non ſimul cum illorum partibus mea uendiderim.

Maiore officio.iure amicitiæ quæ eſt mihi cum Corœlia:maius enim amicitiæ uinculum q̃ hæreditatis. Sacroſancta:uenerabilis tanquam res diuina:& deo conſecrata.uide in primo Corœlii Rufi obitum:& cum ſecundo amiciciam. Minutio Fuſco. in uetuſto codice habetur Militio Fuſco. Vetera iura. antiqua uincula amiciciæ. Filio. Fuſci. Ludis meis. Circenſibus: quos prætor edidi: nam Iuuenalis docet prætores dare ſolitos Circenſes. Interea megaleſiacæ ſpectacula mappæ Idæum ſolemne colunt: ſimiliſq; triumpho Prædo caballorum prætor ſedet:& Martialis in Proculeiam ſcribens:prætor inquit maritus tuus ergo erat: diſſidium cum eo feciſti cum purpura megaleſis fuiſſet conſtatura cẽ ſummilibus:& populare ſacrum bis milia dena tuliſſet. Præſederit. præſes fuerit:& faciendos curauerit. Hæc.Corœlia. Iſtic. Communi.Larium noſtrum. lacum iuxta patriam noſtram Comum.

Circẽſes p Prætorem

Maternis.paterniſq;. quæ in agro Comenſi tenuit.Paternis.relictis a patre naturali:uel adoptiuo:ſiue ab utriſq;. nam duos patres habuit Secundus. Corœliæ.quáuis mihi amiciſſimæ. Iſta. erãt. Ei. Corœliæ. Tulit. ad Corœliam. Adiceret. uenderet. Meis moribus. meo conſenſu. liberaliter. Licuit. ſine illis uendere. Exemplum meum. ut & ipſi uendant ſuam portionem Corœliæ.

Eadem iura. paria amiciciæ quæ mihi cũ illa uincula ſunt.fuit amicicia. æſtimaui amiciciá:quá utilitati præpoſui.

Libellus

Libellum. annotauimus libellos ſignificare:quas nunc ſupplicationes uocant. libellus in ſuper pro accuſatione ſiue defenſione ſcripta breuibus: & per capita rerum apud Fabium accipitur: hunc igitur a ſe formatum Minutio mittit: quo eius amicus uteretur: iocaturque quod quædam ſuper indidiſſet: & præſa: & exilia: ſe uereri dicés ne tanquam tumidus notaretur: repoſcitque uiaticum pro curſore miſſo Nobis. ueris amicis: quibus omnia ſunt communia.

Diſperdendi. deſtruendi: & optima delendi. Vtiq; diſperdendi. ſane tempus habes inuertẽdi illum:facilius enim corrumpuntur bona: q̃ expoliuntur. υμεις καρα ει ἰσχνοι. i.uos enim ſemper tenues.nam ἰσχνον eſt humile dicẽdi genus.

Optima.grandia elata:tonantia. Detrahitis.ab alienis ſcriptis tanquam tumida: & nimium inflata.

Conſulere boni.

Boni conſulam.bonum iudicabo:ſecundũ Fabiũ libro prímo rariſſimus hic dicẽdi modus quáuis elegantiſſimus.Columella tamen in præfatione cultus ortorũ:quicquid inquit eſt iſtud: quod lucubrauimus:ideo propriá laudé ſibi non uendicat:ut boni conſulat:ſi non ſit dedecori prius editis a me ſcripto-

ſeptíngentís mílíbus Corœlíæ addíxerít: adíícís poſſe eos nongentís mílíbus ueníre:ac tanto magís quærís:an quod geſſit:ratum ſeruem.Ego uero ſeruo:quíbus ex cauſís accípe. cupío enim: & tíbí probatum: & cohæredíbus meís excuſatum eſſe:q̃ me ab illís maíore officío íubente ſecerno. Corœlíam enim ſumma reuerentía díligo: Prímum ut ſororem Corœlí Rufí: cuíus mihí memoría ſacroſancta eſt:deínde ut matrí meæ famílíariſſimam.ſunt míhí:& cum marító eíus Mínutío Fuſco optímo uíro uetera íura: fuerunt: & cum fílío maxíma: adeo quídem ut prætore me ludís meís præſederít. Hæc cum proxíme íſtíc fuí índícauít mihí cupere ſe alíquíd círca larium noſtrum poſſídere.Ego illí ex prædíís meís:quod uellet: & quantí uellet obtulí: exceptís maternís: paterníſq;: hís ením cedere ne Corœlíæ quídem poſſum.Igítur cum obueníſſet mihí hæreditas íqua prædía íſta:ſcrípſí ei uenalía futura: has epíſtolas Hermes tulít: exígentíq; ut ſtatím portionem meam ſíbí addíceret:paruit. Vídes q̃ ratum habere debeã: q̃ líbertus meus meís moríbus geſſít.Supereſt ut cohæredes æquo animo ferant:ſeparatím me uendídíſſe: quod mihí lícuít omnino uendere.Nec uero coguntur ímítarí meum exemplum. non enim íllís eadem cum Corœlía íura. Poſſunt ergo íntuerí utílítatem ſuam: pro qua mihí fuít amicícía. Vale.

C.Plínius Mínutío.S.

Libellũ formatũ a me ſícut exegeras:quo amicus tuus:ímo noſter:qd nó enim cõe nobís: ſí res poſceret: uteretur: míſí tíbí ídeo tardius:ne tẽpus emendandi eũ:ídeſt díſperdendí haberes. habebís tamen an emendandí neſcío:utiq; díſperdẽdí. ὑμεις καρα ει ἰσχνοι optía quæq; detrahitís.qd' ſí feceris boní cõſulã.Poſtea

enim illis ex aliqua occasione ut meis utar:& beneficio fastidii tui ipe laudabor:ut in eo quod annotandum annotatum quoq; inuenies: & suprascripto aliter explicitum. Nam cum suspicarer futurum ut tibi tumidius uideretur: quod est sonantius:& elatius:non alienum existimaui: ne te torqueres:addere statim pssius quoddam: & exilius: uel potius humilius:& peius:uestro tamẽ iudicio rectius. Cur.n.non usquequaq; tenuitatẽ uestram insequar:exagitẽq;:ut inter istas occupationes aliquid aliquãdo rideres? illd ferio uide: ut mihi uiaticum reddas:quod impẽdi data opera cursore dimisso.næ tu cũ hoc legeris nõ pteſ:sed totũ libellũ improbabis:negabisq; id ullius pcii esse:cuius precium reposceris. Vale.

C.Plinius Feroci.S.

EAdẽ epistola:& nõ studere te: & studere significat.ænigmata loquor? ita plãe:donec distinctius.qd sentio: enunciem. Negas enĩ te studere:sed ẽ tam polita:q; nisi a studente nõ põt scribi:aut es tu sup omnes beatus:si talia per desidiam:& ocium perficis. Vale.

C.Plinius Corœlię.S.

IV quidẽ honestissime:q; tã impẽse:& rogas:& exigis:ut accipi iubeã a te præciũ agrorum: non ex septingentis milibus: quanti illos a liberto meo:sed ex nongentis:quãti a publicanis partẽ uigesimã emisti. Inuicẽ ego: & rogo: & exigo: ut non solũ quid te:uerũetiam qd me deceat aspicias.patiaris me in hoc uno tibi enim monumentis. Vt meis.cum tamen tua sint:quia tibi donaui:sed si nihil illis fueris usus:opportune in lis optimis & grandioribus in aliquam rem nostram utar. Beneficio fastidii tui.quæ tu.tanquaz turgida fastidisti cedent mihi beneficio. Laudabor.a doctoribus te. Vt in eo.sensus est.ut quoq; inuenies in eo q; arbitrabar annotatum iri a te ueluti nimium elatum: aliud annotatum q; erat exile & pressum. Et explicitum aliter idest attenuata figura expressum. Suprascripto. ex suprascriptione nostra. Tumidius.q; uicio datur.credo hunc Minutium fuisse:quem suppresso nomine octauo ad Lupercum scribens damnat.dixi inquit de quodaz oratore sæculi nostri recto quidem & sano:sed parum grandi. Sonantius:& elatius:quam tu soleas dicere:debet autem orator erigi:atolli:interdum etiaz efferuescere:efferri.nihil enim magis eloquentiam quam ancipitia commendant:& plurimum refert reprehendenda annotes an insignia:multi aduertunt q; eminet:& extat: sed acri intentione iudicandum est immodicum sit an grande: altum: an enorme. Torqueres.te uexares optima tanquam immania notando. Addere.suprascribere. Humilius.q; dicendi genus uituperandum:nam præsius & exilius interdum laudatur. Rectius. melius existimatum sed falso. Tenuitatem. stilum attẽuatum. Occupationes.urbanas: cum enim Secundus scripsit aberat ab urbe. Vide.scito:intellige. Viaticum.impensam itineris. Curso re dimisso.tabellario ad te misso.cursor est qui pedibus celeriter litteras defert. Alexandrum scribit Lampridius cursorem nunquam nisi seruum suuz feciſſe: dicebat enim ingenuum currere nisi in sacro certamine non debere: & Paulus. ff.xxxii.cursores in familia recenset. Aelius Verus suos cursores nominibus uẽtorum appellabat: & exemplo cupidinum alas apponebat: Papyrio Cursori cognomen inditum a præcipua pedum pernicitate:& q; uictorem cursu omnium ætatis suæ fuisse ferunt. Næ.certe. affirmantis est:& ideo cum diphthõgo scribeñ. Partes.elata membra & sonãtia. Precium.uiaticum. Cursor

EAdem.habet hoc Secũdi epistola:ut quo lõgior eo eruditior:quo breuior eo argutior:tali nũc oñdit Iuliũ Ferocem elegantissimam & politissimaz epistolam scripsisse. Aenigmata.obscuras questiones. αἰνίσσω enĩ in parabolis & obscure loquor.ueteres romani ænigmata scirpos appellauere.aliquãdo oratori conueniunt:sed poetæ sæpius. Negas.legimus etiam negat.ut respiciat:tua epistola.

IV remittit ducenta sextertia Corœliæ uolenti Secundo tradere pro qncũce hæreditatis nongenta:quanti uigesimam partẽ eiusdẽ emerat a publicanis. Honestissime facis. Liberto. Hermete. A publicanis.ab his qui uectigalia publica redimunt:& rẽ publicã tractant:ná si ue qs uerbi gratia frumtũ & alias reip.res necessarias trãsportãdas:siue decimas ac uigesimas redemisset:siue testamẽta q; reip.relinq;bant:siue quo uis modo uectigalia & alios populi redditus exigẽdos certo pcio cõduxisset is publican⁹ dicebat. Cai⁹ de sig.uer.q uectigal populi ro.cõductũ habet publicanũ appellamus:ná publica appellatio in cõpluribus causis ad populũ Ro.respicit. Vlp. de publicanis.publicani inqt sunt qui publico fruunt:ná inde nomen habent:siue fisco uectigal pendant: uel etiã Publicãus.

tributu; consequantur: & omnes qui aliquid a fisco conducunt recte appellantur publicani. Paulus ibidem. publicani dicuntur: qui publica uectigalia habent conducta. Eodem. amico.

REquiris. exponit Saturnino postulanti quid ageret: monetq; remp. curare esse honestissimaz rem: ac Priscum gaudet officiorum memorem. Distringor. occupor. detineor. Officio. incertum quo. Amicis deseruio. in agendis causis. Rectius. quia optima philosopiæ pars est agere negocium publicum: exercere iustitiam: amicis deseruire: & tempora nostra reipubli. impartiri. Beatius. iucundi⁹.

Reip. suæ. patriæ suæ: erat enim in municipio suo Saturninus. Disceptare. decernere: iudicare. Officiorum nostroz. beneficioz suscœptoz a nobis.

CAlestriũ. causas explicat ueteris amiciciæ cum Tyrone proconsule: ut proficiscentẽ in prouinciaz non uereatur Fabatus Comum reuocare ab itinere recto seruorum liberandorum causa.

Necessitudinibus implicitum. uinculis amiciciæ connexum. Militauimus. tribuni mil. fuimus in Syria. Quæstores Cæsaris. candidati principis: qui libris principalibus in senatu legendis uacabant. Tribunatu. plebis: cuius in primo meminit. Præcessit liberorum iure. nam qui ius trium natorum habebant in honoribus præcedebãt carentes ut. ff. de immunitatibus: nullos enim legimus liberos Secundum suscœpisse. Consecutus illum. eodem anno fui prætor quo Calestrius. per ordinem enumerauit dignitates: quo quæque prius daretur: a tribunatu enim militum ad Quæsturam: a quæstura ad tribunatum ple. a tribunatu ad præturam: inde ad consulatum: mox ad proconsulatum certo quodam instituto procedebant: sed hic omisit consulatum. in quo multo ante Calestrium præcesserat. Remisisset. concessisset posse petere præturam añ annum legitimuz. Ticinum. oppiduz Insubriæ a Leuis & Maricis condituz non procul a Pado: distans a Placentia sex & triginta miliariis si Straboni credimus: simili uocabulo præterfluens amnis: quem Verbanus lacus exonerat: Padum ingreditur. a Plinio dissentiens Eutropius conditum scribit ab Insubribus Boiis: clara sane ciuitas multiplici fortuna nunc mutato nomine Papia appellatur: ubi omnium liberalium disciplinarum celeberrimum gymnasium. Ad te. Comum. Vindicta liberare. iussu eius in ueram libertatem' constituere. serui a dominis sæpe manumitti solent: adeo ut uel in transitu manumittantur: ueluti cum prætor: aut præses: aut proconsul in balineũ uel i theatrũ eat. inde Caius. ff. xl. de manumissionibus: non est inquit omnino necesse pro tribunali manumittere. Itaq; plærũq; in trãsitu serui manumitti solẽt: cũ aut lauandi: aut gestãdi aut ludorũ gratia ꝓdeat prætor: aut procõsul: legatus ue Cæsaris. ibidẽ pauli uerba melius in rẽ nostrã faciunt. apud proconsulẽ postq̃ urbẽ egressus est uindicta manumittere possumus: sed & apud legatũ eius manumittere possumus. uindicta ergo interuentu & authoritate ꝓconsulis: non enĩ sat erat seruũ liberari a domino: nisi authoritas prætoris: uel præsidis: uel ꝓcõsulis interuenisset: inde segtur. Quos proxie inter amicos manumisisti. cuius manumittẽdi forma talis fuit: ut dominus caput serui: aut aliud mẽbrũ tenens diceret: hunc hominẽ liberũ esse uolo: & sic eũ e manu emittebat. hoc amplius addit Appianus: fuisse morem romanis in liberandis seruis dextra appræhensos ad se conuertere: nã manumissio est datio libertatis: & q̃diu quis in seruitute est: manui & potestati suppositus est: &

Ticinum.

Manumissio.

eodẽ aĩo repugnare: quo ĩ omnibus obseq̃ soleo.

C. Plinius Saturnino. S.

REquiris qd agã ? q̃ nosti. distringor officio. amicis deseruio. studeo interdũ: qd nõ interdũ: sed solũ: semperq; facere: non audeo dicere rectius: certe beatius erat. te omnia alia quã q̃ uelles agere moleste ferrẽ: nisi ea q̃ agis essent honestissima. nã: & reip. suæ negocia curare: & disceptare inter amicos laude dignissimũ ẽ. Prisci nostri cõtuberniũ iucundũ tibi futurũ sciebam. noueram simplicitatẽ eius: noueram comitatem. eundem esse: quod minus notam: gratissimũ experior: cum tam iucunde officiorum nostrorũ meminisse eum scribas. Vale.

C. Plinius Fabato Prosocero. S.

CAlestriũ Tyronẽ familiarissime dilĩgo: & priuatis mihi: & publicis necessitudinibus iplicitũ. simul militauimus: simul quæstores Cæsaris fuimus. Ille me in tribunatu liberorum iure preceſſit: Ego illum in pretura sum consecutus: cũ mihi Cæsar annum remisisset. ego in uillas eius sæpe seceſſi: ille in domo mea sæpe conualuit. hic nunc proconsule prouinciam Bethycam per Ticinum est petiturus. Spero: immo confido facile me impetraturum ex itinere deflectat ad te: si uoles uindicta liberare: quos proxime inter amicos manumisisti. Nihil ẽ quod uerearis ne sit hoc illi molestum: cui orbem terrarum

manumissus liberatur a domini potestate.lege plura de manumissione in institutionibus titulo de libertinis:& libro septimo.Codicis de libertate latina tollenda. Illi. Tyroni.

SVa.de recitatione plura differit:ac rationes exponit:quibus sint orationes recitãdæ sicut historiæ & carmina:& in transitu docet quomodo emendanda scripta:imprimis monet iudicio multorum credendum:exemplo Pomponii Secundi:qui iudicio populi multum tribuit. Sua.suo modo:& pro arbitrio suo. Mihi.hæc est recitandi ratio. Admonear.ab auditoribus. Emendandas ꝙ consequimur recitando. Historiam debere recitari. testatur Tranqui.hæc antea in usu fuisse:nam tradit Augustum benigne & patienter audisse non tantum carmina & historiam recitantes:sed etiam orationes & dialogos. Non ostentationi.nõ ad pompam:& gratiam præsentiuꝫ:sed ut fit κτημα μαλλον εἰς αει ἠ ωφελημα εἰς το παραυτικωμα secundum Thucydidem. Sed fidei ueritatiq. Lucianus in libello:cui titulus quomodo oporteat historiam scribi: si aliquam inquit adulationem sumat historia:quid aliud quam pedestris quædam poesis fit:historiæ unum officium: & finis utile: ꝙ ex uero solo colligitur:parũ de pulchritudine curabit: dummodo absolutam ueritatem habeat.historici autem officium unum:Vt gesta sunt dicere: neq enim historia debet egredi ueritatem. Cur tragœdiam.concedunt recitandã. Scænam.locum in theatro agendis fabulis excitatum:& sicuti tria fabularuꝫ genera:ita totidem scænarum tragicũ: comicum:satyricum. Actorem. histrionem. Lyrica. carmina. Chorum.induci chorum in lyricis mõstrat Horatii sæculare carmen:ꝙ a pueris & puellis in Capitolio cantabatur.in choris iunctim omnes loquebantur: quasi uoce confusa:& concentum in unam personam reformantes.Seneca decimo tertio epistolarum: & cum Macrobius libro primo Sat. ad uerbum secutus: non uides q̃ multorum uocibus chorus constet unus tamen ex omnibus sonus redditur:aliq̃ est illic acuta:aliq̃ grauis:aliqua media:accedunt uiris fœminæ:interponuntur tibiæ:singulorum illic latent uoces: omnium apparent:& fit concentus dissonus:de choro dico quem ueteres philosophi nouerant: in commessationibus nostris plus cantorum est:q̃ in theatris olim spectatorum fuit Columella.xiii.ubi chorus canentium non ad certos modos:neq numeris præeuntis magistri consensit:dissonum quoddam & tumultuosum audientibus canere uidetur:at ubi certis numeris ac pedibus uelut facta conspiratione consensit:atq concinuit ex eiusdem uocum concordia non solum ipsis canentibus amicum quoddam & dulce resonat:uerum etiam spectantes audientesq latissima uoluptate permulcentur. Horum.historiæ:tragœdiæ:lyricorum.respondet obiiciendis. Recœpta.comprobata. Cœperit.illa recitare. Nostri.romani. Lectitauerunt.recitauerunt. Dixeris.apud iudices perorueris.uerba sunt aduersariorum: Etiam.concedentis aduerbium.clarior lectio si reponatur:est. Eadem omnia.quæ dixeras. Iisdé omnibus.auditoribus. Statim.quia post tempus aliquod alia auditor cognoscit. Multa inseras.ꝙ fit. dũ emendamus. Nouos.auditores legit etiam alios scilicet q̃ primo habueras. Post tempus.quo poterũt quæ probauerant improbare mutata priori sententia. Quã edendi.tanq̃ diceret:si edendæ orationes:sunt etiam recitandæ:nã recitando publicamus. Satisfaciat.placeat auditoribus. Hoc.ut curã habeat placendi. Non ad rationem.ratio nõ obstat quo minus recitent. Legor.post emissum opus: & me absente. Emẽdãdi.emẽdatio est:q̃ singula ꝑ ut ipsa res postulat dirigimus æstimãtes uniuersoꝫ Emẽdatõ.

circũire nõ erit longum mea causa.Proinde nimiã istã uerecundiam pone:teq quid uelis consule.illi tã iucũdũ est quã mihi quod tu iubes. Vale.

C.Plinius Nonio Celeri.S.

SVa cuiq ratio ẽ recitãdi: mihi: qđ sæpe iã dixi:ut siqd me fugit(ut certe me fugit)admonear.quo magis miror ꝙ scribis.fuisse quosdã:q reꝑhenderent:ꝙ orationes omnino recitarẽ.nisi uero has solas nõ putant emendandas.a qbus libẽter requisierim cur cõcedãt(si concedunt tamen)historiã debere recitari: quæ nõ ostentationi:sed fidei ueritatiq componit.cur tragœdiam:quę nõ auditorium:sed scęnã:& actorem:& cur lyrica:quę non lectorẽ:sed chorum:& lyram poscunt.At horum recitatio usu iam recepta est.Num ergo culpãdus est ille:q cœpit: quã quam orationes:& nri quidem:& græci lectitauerunt.Superuacuũ tamẽ est recitare:quæ dixeris: etiã:si eadem oia:si iisdem oibus:si stati recites. Si uero multa inseras:multa cõmutes:si quosdam nouos:quosdam eosdem: sed post tempus adsumas: cur minus ꝓbabilis sit causa recitandi: q̃ dixeris: q̃ edẽdi: Sed difficile est:ut oratio dum recitatur: satisfaciat. nam hoc ad laborem recitantis pertinet: non ad rationem non recitandi. Nec uero ego dũ recito laudari:sed:dum legor:cupio. Itaq

ſcriptorum ſententiam diuerſam:uel correctio errorum:qui per ſcripturam dictionemue fiunt authore Diomede. Pertracto.repeto:& non ſolum uerba ſunt emendanda:ſed numeri & ſententiæ. Annotanda.emendanda. Penſito.diligenter examino. Tunc.cum recito. Nam.emendo. Quanto. ſolicitius intendo.cum quanta maiori ſolicitudine & cura ſum intentus in recitando reſpectu auditorum reuerentiæ:quã in emendando per me:aut cum paucis. Reuerentia.pudor.metus.quæ omnia in ſunt mihi recitanti propter auditorum frequentiam. Indicant.iudicium augent & acuunt. Sic habe. melius intellige ſequenti exemplo.

nullũ emendandi genus omitto:ac primum:quæ ſcripſi mecum ipſe pertracto.deinde duobus:aut tribus lego:mox aliis trado annotãda:notaſq; eorum:ſi dubito .cum uno rurſus:aut cum altero penſito.nouiſſime pluribus recito:ac:ſi quid mihi credis:tunc acerrime emendo.nam tanto diligentius:quanto ſolicitius intendo:optime autem reuerentia:pudor:metus iudicant.Idq; adeo ſic habe.nonne ſi locuturus eſſes cum aliquo quantumlibet docto uiro:tamẽ minus commouereris: quam ſi cum multis uel indoctis? non ne cum ſurgis ad agendum tum maxime tibi ipſe diffidis? tunc commutata non plurima:ſed omnia cupis? utiq;:ſi latior ſcęna:& corona diffuſior. nam illos quoq; ſordidos:pullatoſq; reueremur. Nonne ſi prima quæq; improbari putes debilitaris: & concidis? opinor? quia in numero ipſo eſt quoddam magnum collatũq; conſilium:quibuſq; ſingulis iudicii parũ:omnibus plurimum .itaq; Pomponius Secundus ſcriptor tragœdiarum:ſi quid forte familiarior amicus tollendum:ipſe retinendum arbitraretur:dicere ſolebat ad populum prouoco:atq; ita ex populi:uel ſilentio:uel aſſenſu: aut ſuam: aut amici ſententiam ſequebatur.tantum ille populo dabat.recte:an ſecus:nihil ad me. Ego enim non populum aduocare: ſed certos:electoſq; ſoleo:quos intuear:quibus credam:quos deniq; tanquã ſingulos obſeruem:& tanquã non ſingulos timeam.nam quod.M.Cicero de ſtilo:ego de metu ſentio. Timor eſt emendator aſperrimus. hoc ipſum:qđ nos recitaturos cogitamus emẽdat:quod auditorium ingredimur:emẽdat:quod pallemus: horreſcimus:q; circumſpicimus emẽdat. Proinde nõ pœnitet me conſuetudinis meæ:quam utiliſſi-

Pullatus.

Quantumlibet. maxime. Commouereris. timeres: perturbareris. Agendum.publice cauſam dicturus. Tunc. cum multi audiunt. Omnia. tua ſcripta tanquam deteriora. Vtiq;. præſertim cupis. Scæna latior.ſpectãtium ingens numerus. Corona.multitudo circumſtantium. Sordidos. agreſtes. Pullatos.atratos. imperitos. Fabius ſexto imperitis ac ſæpe pullatæ turbæ relinquunt:& ſecundo.iam colli dere manus:terræ pedem incutere:fœmur:pectus: frontem cædere: mire ad pullatum circulum facit. Concidis. animo cadis:& deficis. Opinor.ſic fieri puto. Numero.multitudine. Omnibus plurimum.reſpectu omnium eſt ſummum:nam ſi parua multa in unum contuleris ſurgent in maximum cumulu;:& Ciceronis teſtimonio orator uulgi aſſenſu : & populari approbatione iudicari ſolet:itaq; nunquam de bono oratore aut non bono doctis hominibus cum populo diſſenſio fuit : id enim ipſum eſt ſummi oratoris ſummu; oratorem populo uideri. Pomponius Secundus. cuius uitam ſcripſiſſe Plinium ſeniorem ſupra retulit. Tollendum.de tragœdiis ſuis delendum tanquam minus aptum. Retinendum. reſeruandum in ſcriptis ueluti opportunum. Ad populum prouoco. eligo populi iudicium.ſilentio populi amici ſententiam retinebat aſſenſu uero ſuã.

Populo dabat. deferebat iudicio populi:quare Cicero de claris oratoribus inquit Tibicen Antigenidas diſcipulo dixit ſane frigenti:ad populum mihi cane & muſis:ego Bruto dicẽti apud multitudinem mihi cane & populo. In ſumma.qui uulgi opinione diſertiſſimi habiti ſunt: eoſdem intelligentium quoq; iudicio fuiſſe probatiſſimos crediderim. Recte.faceret. An ſecus. male:tantum iudicio populi tribuendo. Nihil ad me.non pertinet ad ppoſitum noſtrum. Certos. doctos uiros: qui non falluntur iudicio ſuo. Tanquam ſingulos.propter ſummam eruditionem & authoritatem unumquemque reuerear. Et tanquam non ſingulos. tanquam cœtum clarorum uirorum. De ſtilo.ſenſit:nam libro primo de Oratore ſtilus inquit eſt optimus & præſtantiſſimus dicẽdi effector:atq; magiſter:neq; iniuria:nam ſi ſubitam:& fortuitam orationem commentatio & cogitatio facile uincit:hanc ipſam profecto aſſidua & diligens ſcriptura ſuperabit. De metu.q; ſit emendator optimus. Hoc ipſum.imaginatio: phantaſia. Circumſpicimus.frequentiam auditorum:& quod ex uultu:oculis: nutu: manu: murmure: ſilentio cognoſcimus

quid quisq; sentiat. Istorum.q reꝑhēdūt q; oio orationes recitarē. Aliqd.aliqd aliud emendandi genus. His.a me p̄dictis. Satis.ad emendationē. Dare ī manus hominum.publicare. Nō.esse.

DEliberas.epulum perpetuum Comensibus promiserat Caninius:sed uerebatur ne si summā numerasset reip.procedente tempore ad sacerdotes transiret:quare exemplo suo monet Secūdus ut se imitetur in eo munere:q; patriæ donauerat pro alendis īgenuis. Municipibus.nouocomensibus.colligitur enim ex libro primo Caninium fuisse comensem: ubi ad eundem scribens iquit. Quid Comum tuæ:meæ q; delitiæ. Epulum.publicum cibum.

mā experior. Ideoq; nō deterreor sermūculis istorū:ut ultro te rogē:mōstres aliquid: quod his addam. nihil enim curæ meæ satis ē cogito:q̄ sit magnū dare aliquid in manus hoium: nec psuadere mihi possum:nō:& cū multis:& sæpe retractādū: quod placere:& semp:& oibus cupias. Vale.

C.Plinius Caninio Rufo.S.

DEliberas mecū quēadmodum pecunia: quā municipibus nostris in epulū obtulisti:post te quoq; salua sit: hōesta cōsultatio:non expedita sententia.numeres reipublicæ summam: uerendū est ne dilabatur ad sacros: ut publice negligatur:equidem commodius nihil inuenio:q̄ quod ipse feci: nam quingentis milibus nūmum:quæ in alimenta ingenuorū promiseram agrū ex meis lōge pluris actori publico publice mācipaui:eūdē uectigali imposito recœpi: tricēa milia annua daturus.p hoc.n.& reip. sors ī tuto: nec redditus incertus:& ipse ager:ꝓpter id quod uectigali large supcurrit:semper dominū:a

Poſt te.poſt obitum tuum. Salua ſit. integra ſit:reſeruetur ad hoc:neq; tranſferatur ad alia. Non expedita. non in promptu:obſcura:difficilis. Numeres. ſi numeres. Summam.ex qua quotannis fiat epulum. Dillabatur. tranſeat: diffugiat:ſi quis legatam municipio pecuniā in aliam rem q̄ defunctus uoluit conuertere citra principis authoritatē non licet authore Iuriſconſulto: fit tamen interdum ut ad alia tranſeat procedente tempore:cum non ſit:qui illam tueatur. Ad ſacros.ad ſacerdotes: q; iō ſacri dicti q; ſacra & res deorū cureret. Sacri.
Virgi.Cereriq; ſacrū Polyboetem.i. ſacerdotē Cereris:& Prudētius. O Chriſti Valerianæ ſacer:nam quicquid deſtinatum eſt diis ſacrum uocatur:ut Plautus ſacros porcos ad ſacrificium idoneos: & ſacerdotes a ſacris dictos q; rebus diuinis præeſſent Varro tradidit. fuit igit epulum illud ad res diuīas cōſtitutum: Epulum
quibus die ſolēni populus epularet:erat ideo uerendum ne poſt mortem Caninii traduceretur ad ſacerdotes:neq; obſtat q; Seruius ſcribit epulas hominum eſſe:q; & nos fatemur: modo concedat eas etiam inter ſolemnia ſacrorum dari: & alioquin Apuleius.ix.refert dominum ædiū ſacrificales epulas cum ſacerdotibus deæ cœnitaſſe. Varro.iii.rei ruſticæ.quotus quiſq; eſt annus:quo non uideas epulum aut triumphum:aut collegia non epulari. Sacri.item & Sacrani populi ſunt in codice non admodum recenti ſcriptum adnotaui de ſacro.i.de ærario. Vt publice negligat. timēdū eſt ne reſp.nō curet id epulū.ut ſolet fieri in oppidis: ubi publica negligunt:& hinc inde occupant. Cōmodius.tutius:ut ſors:& redditus diu duret. Quingentis milibus nummū.quingētis ſextertiis.hæc erat ſors:ex qua triginta ſingulis annis:ut mox explicabit:pro alimentis ingenuorū redimebant. In alimenta ingenuorū.ut pueri liberi ſed egeni alerentur:q; libro primo copioſe tractauit. īgenui autē ſunt qui libera matre nati nec poſtea ſerui facti ſunt. Iuſtinianus latius explicat:ingenuus inqt eſt:qui ſtatim ut natus eſt liber eſt:ſiue ex duobus īgenuis mr̄imonio editus: Ingenuus.
ſiue ex libertinis duobus:ſiue altero libertino:& altero īgenuo. ſed & ſi qs ex matre naſcit libera: patre uero ſeruo ingenuus nihilominus naſcit:quemadmodū:q; ex matre libera:& īcerto patre natus eſt:quoniam uulgo cōcœptus eſt. Longe pluris.maiori precio qngentis milibus.erat enim mile centū ſextertiis. Actori.curatori:q; reip.bona curat:& rationes reddituū impenſarumq; facit.eius fit mentio.ff.l.titulo de adminiſtratione reip. Mācipaui.uēdidi.diſtraxi:alienaui:nullo tamen ab illo precio recœpto.

Rœcepi.reſumpſi apud me ab actore publico. Eundem.agrū Vectigali impoſito.ut tenerer quot annis tricena milia reip.numerare. Vectigales agri uocant:qui in perpetuū locant hac lege:ut quādiu Vectigalis
pro iis uectigal pendat:tamdiu neq; ipſis:q; conduxerint:neq; iis:q; in locum eorum ſucceſſerint: auferri ager.
eos liceat:& alibi idem iuriſconſultus Paulus.agri publici:q; imperpetuū locant a curatore reip.ſine authoritate principali reuocari non poſſunt. habet autem horū uectigaliū agrorū poſſeſſor aliquid ius in eis:unde Vlp.xxx.de legatis fundus inqt municipū uectigalis ipſis municipibus legatus ualere legatus ſcribit Iulianus:qa aliquod ius in eo is qui legauit habet. Per hoc.hac ratione & uia. Sors.quingenta milia nummum erant in tuto:neq; enim poterant interire. Incertus.fallax. Vectigali.triginta ſextertiis. Large ſupercurrit.longe in redditu excellit.xxx.ſextertia:nam maiores fructus inde colligebātur.

Dominū.ſentit Paulus q; maximos fructus ex redemptione uectigalium conſequuntur:ſi tanti poſtea

locari non possint: ea prioribus pensionibus susscipere compelli. Exerceatur.excolatur. Aliquanto plus.nam respectu redditus, nihil amplius donauerat: quia q; reliquum erat ipsius domini erat:sed hoc aliquanto plus donauerat:si enim dominus agrum uoluisset alicui uendere:minoris uendidisset reditus suos qui super currebant uectigali quia totus ager erat obligatus reipubli. Infregerit.minuerit. Necessitas uectigalis necessitas pendendi reipubli.perpetuo triginta milia nummum. Aeternas.utilitates.perpetuam memoriam huius liberalitatis:cuius uestigium adhuc extare audio. Muneri suo:ut perpetuo duret. Facultatib⁹. præsenti utilitati.

ANgit. Fanniæ ualitudinem honestissima causa contractam apud Priscum Dolenter fert:ibiq; multa de illius sanctitate:grauitate:constantia enumerat:quantaq; cum eius matre fuerit sibi amicicia sanctissimis uerbis ꝓsequitur:& filiæ longiorem uitam precatur.

Fanniæ. quæ fuit Heluidii uxor & Thraseæ filia. Assidet. officii causa. astat. Virgini.uestali. Affinis.eius luniæ:nec mirum si sponte assedit. Authoritate.iussu. Pontificum.qui curabāt uestales.unde Gellius libro primo. uirgo uestalis simul est capta:& in atriū Vestæ deducta:& pontificibus tradita est. Ex atrio Vestæ.ex domo uestaliū templo Vestæ coniuncta inter Capitolium & palatium. Discrimine.ualitudine. Insidens.continua: latens.

Orexis

Orexis.nausea:uomitus.Iuuenalis.rabidam facturus orexim:sed is ab eo quod præcedit ad id quod sequitur sumpsisse potuit pro appetentia ut satyra undecimo. hinc surgit orexis: hinc stomacho bilis: Lampridio in Heliogaballo: orexim conuiuio hanc esse asserente. nam ὀρεχομαι a quo orexis: non modo appeto sed excito plærunq; significat. Dignissimus.simillimus & per id maximus. Heluidio marito. Fannia maritum habuit Heluidium Priscum:& patrem Petum Thraseam. Reliqua.corporis uires:& habitudo. Labuntur. absumuntur. Oculis ciuitatis. a conspectu Romanorum: quibus erat exemplum uirtutis. Simile. tam laudabile. Bis.primo sub Nerone: secundo.sub Vespasiano. Senectio reus. nos inquit Tacitus de causis corruptæ eloquentiæ: innocenti sanguine Senectio perfudit.accusatus enim fuit a Caro delatore sub Domitiano q; uitam Heluidii Prisci cōscripsisset:mox reus quod nullum magistratum post Quæsturam petiuisset damnatus est referente Dione. Dixisset.Senectio. Rogatum.ut uitam mariti scriberet. In defensione.sui: ut petid se defenderet. Metio Caro.delatore notissimo sub Domitiano. Quærente. interrogante Fanniam. Respondit.Fannia. Commentarios.indices rerum a marito suo gestarum. Scripturo.Senectioni. Matre.Arria.quæ tūc uiuebat. Nesciente.respōdit Fannia se id fæcisse insscia matre. Cedentem periculo.per quam uideretur uelle īminens piculum uitare. Libros.editos a Senectiōe de uita mariti. Abolitos sublatos.dato triumuiris ministerio ut monuméta clarissimorū uirorū in foro cōbureren

quo exerceatur:iueniet. Nec ignoro me plus aliquāto:q̄ dōasse uideor erogauisse:cū pulcherrimi agri p̄ciū necessitas uectigalis ifregerit. Sed oportet priuatis utilitatibus publicas:mortalibus ęternas ante ferri:multoq; diligentius muneri suo cō sulere:quā facultatibus. Vale.

C. Plinius Prisco. S.

ANgit me Fānīæ ualitudo: quā cōtraxit: dū assidet Iuniæ uirgini: sponte primū. est.n.affinis:deinde etiam ex authoritate pontificum:nam uirgines:cū ui morbi ex atrio Vestę coguntur excedere: matronarum curę:custodiæq; mandantur:quo munere Fannia dū sedulo fungitur hoc discrimine implicita est. insidens febris:tussis:orexis:summa macies:summa defectio:animus tantum: & spiritus uiget Heluidio marito: Thrasea patre dignissimus. reliqua labuntur:meq; non metu tantum: uerum etiam dolore conficiunt.doleo enim fœminam maximam eripi oculis ciuitatis: nescio an aliquid simile uisurus. quæ castitas illi? quæ sanctitas? quæ grauitas? quanta constantia? bis maritum sequuta in exilium est. Tertio ipsa propter maritum relegata. nam cum Senectio reus esset:q; de uita Heluidii libros cōposuisset:rogatumq; se a Fānia in defensione dixisset.quærente minaciter Metio Caro anrogasset:respondit rogaui.an cōmētarios scripturo dedisset:dedi:an sciente matre.nesciēte. Postremo nullā uocē cedētē periculo emisit. Quinetiā illos ipsos libros.quāquam ex necessitate: & metu tēpoꝝ abolitos Senatus cōsulto publicatis bonis seruauit.habuit:tulitq; in exilium exilii cām. eadem quā iocunda:q̄ comis:q̄ deniq;:quod paucis datum est: non minus amabilis: q̄ ueneranda

nam fuit Domitianus:quamuis in principatus initio poeticæ ſtudioſus uideretur:ſtudiis inimicus:primum philoſophis urbe ſubmotis:& Hermogene,propter quaſdam in hiſtoria figuras occiſo: librariis etiam qui eam deſcripſerant crucifixis. Publicatis.redactis in ærarium. Exilii cauſam. Heluidii uitam editã a Senectione. Eadem.Fannia. Comis.faceta. Quod paucis datum eſt:ut poſſint ſimul amari & uenerari. Nec erit.nulla mulier poſtea in urbe inuenietur. Sic.quemadmodum Fanniam. Leguntur:monumentis litterarum celebrantur. Domus.Heluidii liberi. Nutare.minari ruinã. Poſteros.ſiue hæc epiſtola ſcripta fuerit ante illam ex libro quarto ubi meminit duas Heluidii filias interiiſſe: & intelligamus tres liberos duas fœminas & marem:ſiue tantum marem nomine Velium Heluidiũ:cui Fannia nouerca fuit.

nec quã poſtea uxoribus nr̃is oſtentare poſſimus erit:a q̃ uiri quoq; fortitudinis exẽpla ſumamus: quã ſic cernẽtes:audiẽteſq; miremur: ut illas q̃ legunt.ac mihi domus ip̃a nutar:cõuulſaq; ſedibus ſuis ruitura ſupra uidet:licet adhuc poſteros habeat.quãtis.n.uirtutibus:quãtiſq; factis ad ſequẽtur:ut hæc nõ nouiſſima occiderit:me qdẽ etiã illud adfligit: & torq̃t: q; matrẽ eius illã (nihil poſſum illuſtrius dicere) tãtæ fœminæ matrẽ rurſus uideor amittere:q̃ hæc:ut reddit: ac refert nobis: ſic auferet ſecũ:meq;:& nouo p̃iter: & reſciſſo uulnerẽ adficiet.utrã q; coluí:utrãq; dilexi:utrã magis neſcio:nec diſcerni uolebãt.habuerũt officia mea ſcdis:habuerũt ĩ aduerſis. Ego ſolatiũ relegatarũ:ego ultor reuerſaru;.nõ feci tñ paria:atq; eo magis hãc cupio ſeruari:ut mihi ſoluẽdi tp̃a ſupſint. In his erã curis:cũ ſcriberẽ ad te:quas ſi deus aliqs ĩ gaudiũ uerterit:de metu nõ querar.

Quantis enim uirtutibus. ſenſus eſt. licet i familia Heluidii adhuc ſuperſint poſteri:tamen neceſſe eſt:ut hi ſummis uirtutib9 nitantur:ne iſta uideatur fuiſſe extrema in ſua domo. Nouiſſima. quæ ſola ab uirtutes poſt maritum & maiores nominetur.nam uere dici poſſunt ſuæ domus nouiſſimi: qui uirtute prædiți nullos ſibi ſuorum ſimiles reliquerunt. Illam.Arriam admirandã. Illuſtrius.magis famoſum & celebratum. Fœminæ. Fanniæ. Rurſus. quia cum hæc Secundus ſcriberet ex humanis exceſſerat Arria. Hæc.Fannia. Vt reddit. ſicut in omnibus uirtutibus matrẽ repræſentat. Aufert.iteruꝫ tollet a nobis. Nouo uulnere.morte Fanniæ:& per eã matris interitus recordatione. Reſciſſo.renouato.dolore Arriæ. Diſcerni. cognoſci.quia pari charitate certabãt. In aduerſis:nã relegatarũ ſolatiuꝫ fuit: & reuerſaruꝫ ultor:cuꝫ Publiciuꝫ certũ Heluidii accuſatorẽ reũ perægit. Non feci tam̃ paria.non reddidi illis paria beneficia ideſt quæ merebantur. modus dicendi elegans & circũciſus.ideꝫ in panagyrico.ſolus ergo adhuc qui pro munere tanto paria accipiendo feciſti: Nazarius:ambo benigni ratiocinatores officiorũ paria feciſtis.Sceuola de ſtatu liberis quærit qd ſit paria facere: & poſt multa:paria facere interpretatur reddere iuſtas ratiões: & totũ debitũ ſoluere. Calliſtratus de iure imũitatis accipit paria fiſco feciſſe pro ſatisfeciſſe & ſatisdediſſe. Seruari.diutius uiuere.

Paria facẽ

C.Plinius Tacito.S.

LIbrũ tuũ legi: & quã diligẽtiſſime potui adnotaui:quę cõmutãda: quę eximenda arbitrarer.nã:& ego uerũ dicere aſſueui: & tu libẽter audire.Neq; enim ulli patientius rep̃ hẽdunt:q̃ q maxie laudari merentur. Nunc a te libru meũ cũ adnotationibus tuis expecto. Oiucũdas.Opulchras uices q̃ me delectat. q; ſi qua poſteris cura nr̃i uſquequaq; narrabit:q̃ concordia: ſimplicitate:fide uixerimus.erit raꝛ:& inſigne duos hoĩes dignitate:& ætate p̃pe modũ æquales: nonnullius in litteris noĩs (Cogor.n. de te quoq; parcius dicere:quia de me ſimul dico) alterũ alterius ſtudia fouiſſe.Equidẽ adoleſcẽtulus: cũ iam tua fama:gloriaq; floreret:te ſequi:tibi longo:ſed

LIbruꝫ quãuis ſæpius alibi teſtentur epiſtolæ Secũdi quãta coniunctus. Tacito fuerit amicicia:Nulla tamẽ magis utriuſq; familiaritatem & coniunctionem quam iſta recludit: ut & ſtudia & famam communem habuiſſe cognoſcatur:ſeq; totum ab ineunte ætate ad imitandum Tacitũ dederit. Commutanda. aliter dicenda. Eximenda. pœnitus tollenda. Adnotationibus.emendationibus. Librum. quem pariter Tacito miſerat emendandum. Quam me delectat. iſta emendandi uiciſſitudo. Vſquequaq;.ſemper. Inſigne. præclarum. Aetate propemodum. nam Secundus iunior erat. Nominis.famæ. Parcius. quia dixerat alicuius & nõ magni noĩs:ut debuiſſet de Tacito loqui:ſed cũ ſe quoq; cõplexus eſſet arrogantiæ uitandæ gratiæ utriuſq; facultatẽ minuit. Fouiſſe.excoluiſſe:emendaſſe.

Tibi longo:gaudet Secũdus ſuis epiſtolis inſerere Virgiliana carmina:hic enim libro quinto inquit. Primus abiit:longeq; ante omnia corpora Niſus Emicat:huic longo ſed proximus interuallo Inſequitur Salius.proximus igitur Tacito Secundus erat in eloquentia ſed longo interuallo.talis fuit Alcinoi ſententia de eo poeta:qui futurus erat Virgilio proximus.inquit enim Longe erit a primo quiſq; ſecũdus erit. Proximus.propter imitationem tui.non q; tunc non eſſent clariores me. Similitudo naturæ.quæ multum facit ad conciliandam amiciciam:nam authore Columella ſimilia ſimilibus faciliora fecit natura:bonum bono aptiſſimum: & malum malo:hinc Aruns Tarquini⁹ & Tullia minor ingenio truci breui cõ uenere. Imitabilis.facilis ad imitandum. Imitandus.imitari dignus. Si quis de ſtudiis ſermo.ſi quis loquitur q in urbe ſint eloquentiſſimi:& ſtudiorũ amantiſſimi. Vna nominamur .libro octauo.hunc locum declarat. narrabat inquit mihi Cor.Tacitus ſediſſe Circenſibus proximum equiti Ro. hunc poſt uarios eruditoſq; ſermões requiſiſſe italicus es? an prouincialis? ſe reſpõdiſſe: noſti me:& quidem ex ſtudiis:ad hoc illum:Tacitus es?an Plinius? Nec deſunt.ſunt in urbe noſtra. Præferantur.præponantur nobis. tanquam doctiores. In hoc primus.ſi doctior te ab aliquibus credor:tunc me omnium qui ſunt in urbe doctiſſimum credo.quia te ſecundum faciunt: ſi uero te primum alii putant: tunc ſecũdum doctum me exiſtimo:quia tua ueſtigia penitus ſequor.tanti facit Taciti doctrinam: latenter tamẽ innuit ſe fuiſſe doctiſſimoſ qui tunc erant romanorum. Teſtamẽtis.ſubſcribendis & ſignandis:quibus tibi primum:mihi ſecundum locum concedunt:an in legatisq;bus primi nominamur. Amiciſſimus.qui alterum alteri pro amicicia præponat. Spectãt.tẽdunt:conueniunt.

Similitudo morũ.

PAreo.Cornuto monẽti ut infirmitati oculorũ cõſuleret: ordinẽ uitæ ſuæ enumerat: & pro gallinis miſſis cũ amico iocaſ. Collega.uel ĩ præfectura ærarii uel in conſulatu:nã utrũq; magiſtratum ſimul geſſere. Huc.in Thuſcos. Tecto uehiculo iclufus. circumcluſo recubans uehiculo:ac ſi eſſem ĩ cubiculo. Stilo.compoſitione.ſcriptura. Sed abſtineo.ſed tamen abſtineo quãuis difficulter. Auribus.alio legente. Opaca aliquantulum inumbrata.ſub obſcura. Celſus præcipit in lippitudinis curatiõe primo die loco obſcuro cubare:& a ſermone abſtinere. Cryptoporticus.latentes porticus:in quibus uerſor. Inferioribus.inferiori parte. Tantũ umbræ:a dimidio inferiori. Luminis.a dimidio ſuperiori ubi feneſtrarum pars fuit adapta. Balineum.curatur lippitudo ſecundum Celſum balineo:uino:quiete:abſtinẽtia. Cuſtos. qui prohibet ne ſupra modum bibam. Te.amiciſſimo. Acribus intentis:acutis. Lippis.cœcutiẽtibus ab oculis lacryma deſtillante.

MIn⁹.idicat Falcõi Munitiũ p quo ipetrauerat tribũatũ eẽ uiꝛ dignitate:natalibus:facultatibus & ſtudiis ſummũ. Petiiſſe.fortaſſe corã:nam nõ extant ullæ litteræ.q̃bus hunc petieriſ

proximus iteruallo:& eẽ: & haberi cõcupiſcebã: & erãt multa clariſſima:ĩgenia:Sed tu mihi (ita ſimilitudo naturę ferebat) maxie imitabilis: maxie imitãdus uidebaris.quo magis gaudeo: q; ſiqs de ſtudiis ſermo:una nominamur:& ego de te: tu de me loquẽtibus ſtatim occurris nec deſunt q utriq; noſtrum p̃ferant. Sed nõ nihil ĩtereſt mea quo loco iũgimur.nã in hoc primus:qa tu p̃ximus: & ego p̃ximus: quia tu primus.quinetiã in teſtamentis debes adnotaſſe:niſi qs forte alterutri noſtrũ amiciſſimus.q̃ omnia huc ſpectãt: ut iuicẽ ardentius diligãus:cũ tot uiculis nos ſtudia:mores:fama:ſup̃ma deniq; hominũ iudicia conſtringant. Vale.

C.Plinius Cornuto.S.

PAreo collega chariſſime: & infirmitati oculorũ:ut iubes:conſulo.nam:& huc tecto uehiculo undiq; incluſus:q̃ſi ĩ cubiculo puẽi:& hic nõ ſtilo modo:uerũetiã lectionibus difficulter:ſed abſtineo:ſoliſq; auribus ſtudeo.cubicula obductis uelis opaca:nec tamẽ obſcura facio. Cryptoporticus quoq; adoptis inferioribus feneſtris tm̃ umbræ quãtũ luminis habẽt. ſic paulatim lucẽ ferre cõdiſco.Balineũ aſſumo: & p̃deſt Vinũ nõ nocet:parciſſime tm̃:ita aſſueui: & nunc cuſtos adeſt.Gallinas ut a te miſſas libẽter accœpi:quas ſatis acribus oculis quãquam adhuc lippis pinguiſſimas uidi. Vale.

C.Plinius Falconi.S.

MInus miraberis me tã inſtãter petiiſſe: ut in amicũ meũ cõferres tribunatum:cum ſcieris:quis ille:qualiſq;. Poſſum autẽ iã tibi:& nomẽ idicare:& deſcribere ip̃m: poſtq̃ polliceris.Eſt Cornelius Munitius Acilianus orna-

Regionis meæ transpadanæ:nã erat Cor. Munitius Acilianus Brixienſis. Amat ſtudia. ſtudioſus eſt Pauperes ſtudioſiores
Vt ſolent pauperes. qui urgente reꝛ inopia ſtudent ardentiſſime: nec ullis uoluptatũ illecebris emolliuntur: ſed per ardua quæcꝫ prorumpunt. ad extat græcum illud elogium. ΗΠΕΥΙΗΣ ΟΦΙΗΝ ΕΛΕΧΕΝ ideſt paupertas ſapientiam ſortita eſt: quando quidem pauperes multis artibus ſtudent: & ſecundum Senecam: immo quottidianam experiẽtiam: hominem experiri multa paupertas docet: Iuuenalis ſatyra. viii. inquit pauperes ad ſtudia perſpicaciores. tamen ima plebe quiritem Facundum inuenies: ſolet hic defendere cauſas Nobilis ĩdocti: uenier de plebe togata: Qui iuris nodos: & legum ænigmata ſoluat. Credes. tranſferendo in eum tribunatũ. Propius. melius. familiarius. Titulis. laudibꝰ. Elatius. glorioſius. magnificentius.

mentũ regionis meæ: ſeu dignitate: ſeu moribus. natus ſplendide. abũdat facultatibus. amat ſtudia ut ſolent pauperes. Idẽ rectiſſimus iudex: fortiſſimus aduocatus: amicus fideliſſimus. accœpiſſe te beneficium credes: cũ propius inſpexeris hominẽ oĩbus honoribus: oĩbus titulis (nihil uolo elatius de modeſtiſſimo uiro dicere) parem. Vale.

C. Plinius Fabato Proſocero. S.

GAudeo quidem eſſe te tam fortẽ: ut Mediolani occurrere Tyroni poſſis. Sed ut perſeueres eſſe tam fortis rogo: ne tibi contra rationem ætatis tantum laboris iniungas. quinimmo denuncio: ut illum: & domi: & intra domum: atcꝫ intra cubiculi limen expectes. & enim cum a me ut frater diligatur: non debet ab eo quẽ ego parẽtis loco obſeruo exigere: officium: quod parenti ſuo remiſiſſet. Vale.

C. Plinius Geminio. S.

COmmidia quadratilla paulo minus octogeſimo ætatis anno deceſſit uſcꝫ ad nouiſſimã ualitudinẽ uiridis: atcꝫ etiam ultra matronalẽ modum cõpacto corpore: & robuſto. deceſſit honeſtiſſimo teſtamẽto. Reliqt hæredes ex beſſe nepotẽ: ex tertia parte neptẽ. Neptẽ paꝛ nouí. nepotẽ familiariſſime diligo adoleſcentẽ ſingulare: nec iis tm̃: quos ſanguie attingit ĩter ꝓpinquos amandũ. Ac primũ cõſpicuus forma oẽs ſermones malignoꝛ: & puer: & iuuenis euaſit: intra q̃rtũ: & uigeſimũ annũ maritus: & ſi deus annuiſſet pr̃ uixit in cõtubernio auiæ delicate: ſeueriſſime: & tñ obſequentiſſime. Habebat illa Pantomimos. fouebat effuſius: q̃ principi fœmię cõueniret. Hos Quadratillus: nõ i theatro: nõ domi ſpectabat: nec illa exigebat. Audiui ipſam: cũ mihi cõmẽ daret nepotis ſui ſtudia: ſolere ſe ut fœminã in illo ocio ſenii laxare aĩum luſu calculoꝛ: ſolere ſpectare Pãtomios ſuos: Sed cũ factura eẽt alterutrũ: ſp

Audeo. monet Fabatũ ut domi pſtoleꝰ Tyronis aduẽtũ: neqꝫ in itinere ei occurret. Tyroni Caleſtrio Tyrõi ꝓconſuli ꝓficiſcẽti i Hiſpaniã. Perſeueres. cõſerues hãc tuã fortitudinẽ quiete.

Aetatis. admodũ ſenilis. Domi. Comi. Domũ. tuã priuatam. Abeo. a te.

Officium. occurrendi obuiam in itinere. Remiſiſſet. condonaſſet. noluiſſet.

Ommidia. Quadratilla quadratillum nepotem modeſtiſſimum tanta reuerentia educauit: ut quoties uellet ſpectare pantomimos ſiue ludere: calculis iuberet illum abire: quod poſt mortẽ auiæ cum reſciſſet Secundus cum magna admiratione: & gaudio rem totam Geminio per epiſtolã expoſuit. Commidia. frequentior lectio habet Numidia. Viridis. robuſta: fortis. Cõpacto. neruoſo. Honeſtiſſimo teſtamento. cõdito ſuo teſtamento cum prudentia: unde maximũ retulit honorẽ. Beſſe duabus tertiis. Tertia parte: aſſis ideſt ex triente: nam beſſe: & triẽte. uniuerſa hæreditas exhauritur. Nec amandum. nepos Quadratillæ nec tantum eſt amandus inter propinquos quos attingit ſanguine: ſed ab aliis etiam. Propinquos quos attingit ſanguine. nam ſunt. & alia rum reꝛ propinqui: ut ædiũ: ut agrorũ.

Malignoꝛ. maledicoꝛ. quia Lis eſt cũ forma magna pudiciciæ. Maritus ducens uxorẽ. Si deus annuiſſet: nam uxor eius fecit abortum. Auiæ. Quadratillæ.

Delicate. in uictu: & ueſtitu. Seueriſſime. in moꝛ cura. Obſequentiſſime. libentiſſime. Illa. Quadratilla. Pantomimos. omniũ geſticulatores. Fouebat effuſius. ſupra modum horum geſticulatiões amplectabatur. Principi fœminæ. inter primas urbis fœminas dignitate: diuitiis authoritate. Quadratillus. nepos. Quadratillæ. Exigebat. permittebat ut ſpectaret. Ocio ſenii. i illa ætate cõfecta: q̃ ſenibus ociũ cõpetit. Vt fœminã. q̃ ciuilibꝰ negociis: neqꝫ externis ullis diſtringiꝰ. Calculoꝛ. ſchacoꝛ de qbꝰ Mart. Inſidioſoꝛ ſi ludis bella latronũ Gẽmeus iſte tibi miles & hoſtis erit: Quid. ĩ arte Siue latrocinii ſub imagĩe calculus ibit: Fac p̃eat uitreo

Ludi ſacerdotales

miles ab hoſte tuus. Reuerentia.ut ſe reueretur. Productis. theatro aſſignatis. Commiſſione. certamine. Proximis.nuper editis. Sacerdotalibus ludis. ſacris certaminibus: Tacitus in Nerone:quia redditi quãquam ſcenæ pantomimi:certaminibus ſacris prohibebantur:eis faciundis præerant ædiles. dicti autem ſacerdotales:& ſacri:quod diis ſacri eſſent.in quos ſic inuehitur diuus Auguſtinus.uenieba-mus nos etiam aliquando adoleſcentes ad ſpectacula:ludibriaq; ſacrilegiorũ:ſpectabamus arreptitios: audiebamus ſymphoniacos ludis turpiſſimis:qui diis deabuſq; exibebantur:oblectabamur cœleſti uirgini:& berecynthiæ matri deorum omnium:ante cuius lectum die ſolemni lauationis eius:talia per publicum cantabantur a nequiſſimis ſcenicis:qualia nec matrem ipſorum ſcenicorũ deceret audire:cur ergo ludi ſcenici ubi hæc laſciua dictitantur:cantitantur: actitantur: deorũ honoribus exhibentur? inter res diuinas a doctiſſimis conſcribuntur? nota hiſtoria Titi Latini Ruſtici: cui cum ſæpius in ſomnis dictum eſſet in ſenatu nunciaret: ut ludi Romani inſtauraret: nec ſtati paruiſſet amiſſo filio ipſe æger tandem rem in curia expoſuit ſtatim recuperata ualitudine: quo commotus ſenatus quadruplicata pecunia ludos cẽ ſuit inſtaurari: in quibus poetica numinum crimina frequentabantur: corruptorem pudiciciæ Iouem turpiſſimi hiſtriones cantabant:agebant: placabant. originem horum ludoꝝ pluribus refert Liuius.vii.ab urbe cõdita:& ab ſano principio ueniſſe ſuis tẽporibus in uix opulẽti regni tolerabilem inſaniam. Libertũ.mimum. Nepos hoc.dixit hoc Quadratillus. Alieniſſimi.nullo uinculo affinitatis Quadratillæ coniuncti pantomimi. Per adulationis officiũ.cum uere potius adularentur Quadratillæ imitando omnia illius. Curſitabant.per hæc monſtratur pantomimorum ars:quorum erat in omni ludorum uarietate ſuam operam præſtare:nam ſcenæ ſeruientes omnes edocti ludos fuerant: inde nomen traxiſſe ab imitatione omnium. παντα enim omnia:& μιμημα imitatio.duorum eorum genera:aliqui ſcenici:alii mythici.exactum id genus hominum ſæpius ab urbe: & frequenter reductum. Mirabantur.durat adhuc neſcio quid tale noſtris temporibus cum producuntur inter ſe mirantes:ſtupentes:ſubſanantes.curſitantes uiri fœminæq; cum cimbalis. Reddebant.repræſentabant:effigiabant. imitabãtur.author eſt Tranqui.mimos in funeribus ſolitos reddere omnes defuncti geſtus.ſed inquit in funere Veſpaſiani archimimus perſonam eius ferens imitanſq;:ut mos eſt: facta ac dicta uiri: interrogatis palam procuratoribus quanti funus:& pompa conſtaret:ut audiit ſextertium centies:exclamauit centum ſibi ſextertia darent:ac ſe uel in Tyberim proiicerent. Exiguiſſima legata.paruam pecuniam relictam ſibi teſtamento. Theatralis operæ. artis ſuæ hiſtrionicæ:quam præſtiterunr in theatro ĩ honorẽ Quadratillæ:ſic Tacitus theatrales artes ſcenicas appellauit. Corollariũ.appendicem:id quod additur præter debitum:uocabulum fictum a corollis:quod actoribus in ſcena:qui placuerant:dari ſolitæ forent. Plinius ſenior Corollarium cœnam Cleopatræ quotidianam dixit: eo quod eſſet tanq; ſuperflua ſpõſioni centum ſextertium cum Antonio duos illos uniones abſumptura. Apuleius ſecundo ſui Aſini. modo corollariũ idoneum cõpares.ideſt modo dones aliquod munus idoneũ ultra pactam mercedem: & tertio.Fotis puerile obtulit corollarium. Tranqui.corollaria:& præmia alienis quoq; muneribus ac ludis: & crebra:& grandia de ſuo offerebat. Retractare.renouare. Caſſianæ ſcholæ princeps.C.Caſſius Longinus:qui iuriſperitia ſucceſſit Sabino:& in ea facultate ſui temporis facile princeps natus ex Tuberonis filia:quæ fuit neptis Seruii Sulpitii:& ideo pro auum ſuum Seruium Sulpitium appellabat:is: & cõſulatum geſſit cũ Quinto Atherio temporibus Tiberii:a Nerone cum maximæ authoritatis in ciuitate eſſet expulſus in ſardiniã:& a Veſpaſiano reuocatus diẽ ſuum obiit.menda inoleuit apud Pomponium Iuriſcon.ff.i.ubi nõ a Nerone:ſed a Tiberio Caſſiũ deportatũ in Sardiniã ſcribitur qui fieri hoc potuit: cũ eundẽ legamus apud Tacitũ pfectũ Syriæ ſub Claudio legũ peritia pẽminẽtẽ:priſcũ morẽ reuocãtẽ: legiones exercentẽ:curã; puiſu pinde agentẽ:ac ſi hoſtis ingrueret:ita dignũ maioribus ſuis: & familia

Pãtomimi

Theatralis ars

Corollarium

Caſſius Longinus.

ſe nepotí ſuo præcepiſſe:abíret:ſtuderetq;.Quod míhí non amore eius magís facere: q̃ reuerentía uídebatur.Míraberís:& ego míratus ſum: proxímís ſacerdotalíbus ludís productís ín commíſſío ne pantomímis:cum ſímul theatro ego: & Quadratíllus egrederemur:aít míhí:ſcís me hodíe prímum uídíſſe ſaltantem auíæ meæ líbertum? Hoc nepos. at mehercule alíenísſímí homínes in honorem Quadratíllæ(pudet me díxíſſe honorem per adulatíonís officíum)In theatrũ curſítabant: exultabant: plaudebant: mírabantur: ac deínde ſíngulos geſtus domínæ cum cantícís reddebant quí nunc exíguíſſíma legata theatralís operæ Corollarium accípíent ab hærede: quí non ſpectabat.hæc ſcripſí prímum quía ſoles:ſí quíd íncídít noui:non ínuítus audíre: deínde quía íucundum eſt míhí ín hoc:quod cœperím gaudium ſcríbendo retractare. gaudeo ením píetate defunctæ:honore optímí íuuenís. lætor etíam: q̃ domus alíquando. C.Caſſí: huíus: quí Gaſſíanæ ſcholæ prínceps:& parens fuít:ſeruíet domíno nõ mínorí

Cassia ratũ:missum sub Nerone ad sedandũ tumultũ populi:sæpe tũc i senatu sniam dixisse: demũ ꝓhibitũ ab officio exequiaꝝ Poppeæ:& a senatu motu nullo crimine:nisi ꝙ uetustis opibꝰ:& grauitate morũ ꝓcellebat:obiectũqꝫ ꝙ inter imagines maioꝝ etiã.C.Cassii effigiẽ coluisset ita iscriptã duci partiũ:& ꝙ L.Syllanũ ad discordias sibi assumpsisset:tandẽ senatusconsulto exiliũ decretũ:& in Sardiniã deportatum. Implebit.honoribus & fama. Et excedet.superabit gloriam Longini.alia lectio nõ iportuna habet ut decebit.i.ut dignũ maioribus suis:& sibi erit. Reddet.restituet. Tãtus.tanti nois. Ille. C.Cassius Longinus iurisperitia excellens.

Implebit.n.illam Quadratillus meus:& excedet: rursusqꝫ & pristinam dignitatem:celebritatẽ:gloriam reddet:cũ tantus orator inde procedet:quantus iuris ille consultus. Vale.

C.Plinius Rufo.S.

Quantum eruditorum:aut modestia ipsorum:aut quies operit:ac subtrahit famæ.at nos eos tantũ dicturi aliquid:aut lecturi timemus:qui studia sua proferunt:cum illi qui tacent: hoc amplius præstent: ꝙ maximum opus silẽtio reuerentur.expertus scribo:quod scribo. Terẽtius Iunior equestribus militiis: atqꝫ etiã procuratione Narbonẽsis ꝓuinciæ integerrime functus recœpit se in agros suos: paratisqꝫ honoribus tranquillissimum ociũ prætulit. Hunc ego inuitatus hospitio:ut bonũ patrẽ familiæ: ut diligentem agricolam intuebar: de his locuturus: in quibus illum uersari putabã: & cœperam: cũ ille me doctissimo sermone reuocauit ad studia. q̃ tersa oĩa tã latina:q̃ græca. Nã tm̃ utraqꝫ lingua ualet:ut ea magis uideat excellere: qua tũ maxime loquit:quãtũ ille legit:quantũ tenet. Athenis uiuere hoiem:nõ i uilla putes. Quid mlta: auxit solicitudinẽ meã:effecitqꝫ:ut illis:quos doctissimos noui non minus hos seductos:& quasi rusticos uerear. Idem suadeo tibi:sunt.n.ut in castris: sic etiã in litteris nostris plures cultu pagano: quos cinQuantum. exemplo Terentii Iunioris Rufum monet quandoqꝫ doctrinam:& eloquentiã latere in habitu pagano:hospitio.n.ab illo ruri suscœptus cũ de quibus rusticis Secũdus loqui cœpisset: statim sermone utroqꝫ purissimo a Terẽtio reuocatus est ad studia. Quã tũ.magnũ numeꝝ. Modestia. reticentia.nõ iactatio. Quies. secessus. Operit.obscurat.icognitũ reddit. Dicturi: acturi cãs.Lecturi.recitaturi. Proferũt. ostendunt:publicant. Illi.docti. Amplius p̃stãt.plus faciũt. Maximũ opus. studia. Terentius Iunior.Terẽtiũ Max. Cæsaris in Bithynia ꝓcuratorẽ ex epla Domitiani cõiectare licet.apud Iosephũ inuenio Terentium Rufum cum Tito in oppugnatione Hierosolymarum.Terentium Gentianum Adrianus detestatus est:ꝙ uideret diligi a senatu tanq̃ imperatorem futurũ.Terẽtiũ Priscũ Mart. carmine celebrat táq̃ poetaꝝ p̃sidiũ. ad Iuniorẽ lib.viii.scribit Secũdus. Equestribus. ꝙ erat honestius q̃ pedestribus.

Terentius Iunior

Procuratione Narbonensis.fuit ꝓcurator Cæsaris i Gallia Narbonẽsi.Narbonensis ꝓuincia pars Galliarũ:quæ interno mari alluit. bracchata añdicta: amne Varo ab Italia discreta:alpiũqꝫ iugis: a reliqua uero Gallia latere septemtrionali Gebenna:& Iura:agroꝝ cultu:uirorũ:morũqꝫ dignatiõe:amplitudine opũ: nulli ꝓuinciaꝝ postferenda: breuiterqꝫ Italia uerius q̃ prouincia. in ea Narbon emporium:& ciuitas:unde illa prouicia denominationẽ accœpit. Recœpit. secessit ab officiis ciuilibus. Paratis.certis:& oĩno futuris. Prætulit.maluit. His rebus rusticis:& cura familiari. Cœperã.iã loqui de his. Ad studia.ad colloquiũ studioꝝ. Tersa.nitida.splendida:limata. Tenet.meminit.in prõptu hẽt. Athenis.quæ cunctas græciæ urbes doctrina:& eloquẽtia superauit. Quid multa:dicã. Vt illis.ut in litteris uerear hos seductos:& quasi rusticos non minus illis:quos noui doctissimos. Seductos.remotos a cognitione uulgi:secretos. Nostris. eloquẽtiæ. Cultu pagano. uiliori uestitu.paganus.n.militi opponit:& correlatiua sunt.Secũdus ad Traianũ.apud me:& milites:& pagani.Paulus.filiusfamilias miles fit ut paganus Vlp.Videtur iure militari fecisse testamentũ: qui cũ esset paganus fecit testamentũ:mox militare cœpit.Sceuola pariter.miles si dum paganus erat fecerit testamentũ.Iuue.ultima satyra Contra paganũ ossis:q̃ uera loquẽtem Contra fortunã armati. Tranquil. in Augusto admissa paganoꝝ turba apud milites:& in Galba. ibi equites quibus mandata cædes erat: cũ per publicũ dimota paganoꝝ turba equos adægissent: Vegetius: nam si doctrina cesset armoꝝ nihil paganus distabit a milite.paganus igitur erit:qui non militat.interdum paganus pro rustico: & uulgari sumitur ut apud Cic.pro domo sua:qd̃ etiã Macrobius in Satur.interpretatur.ad hæc Vlp. inquit diuus Marcus facultatem dedit ingrediendi tam in Cæsaris:quã senatorum:& Paganorum prædia uolentibus fugitiuos inquirere.fortasse dictus paganus a pagis urbis:q̃ Dionysius i antiquitatibus scribit in pagos hoc est regiones diuisam: siue a pagis idest uicis. diuinaꝝ litteraꝝ scriptores paganos uocant

Narbonensis ꝓuincia

Paganus

omnes extra cultum Christianæ fidei:tanq̃ extra militiam ueri dei:neq; ueris initiatos militis. Vt in castris.ut multi sunt in castris uestitu a militia alieno:tamen fortissimi sunt:ita in litteris multi sunt obsciri pãno:& tamen eruditissimi. Cinctos:expeditos,paratos. Armatos ardentissimo ingenio. duo misscuit.militia:& doctrinam:& q̃q̃ cinctos & armatos transferri possint ad posterius:tamen melius est:ut militiam respiciant:& ardentissimo ingenio doctrinam:ut aliquid proprii unicuiq; assignetur.

NVper. morbo amici scribit se admonitum dum sumus infirmi nullis uiciis detineri: quare hortatur se:& Maximũ ut tales uelint esse sani:quales infirmi se futuros spondent. Langor.morbus:mala ualitudo. ἀθυμος.moraliter. in quibusdã exemplaribus abest græca dictio.q; non improbo. ueꝛ si legerimus ἀθυμος langor.i.ethica febris: q̃ qa diutius durat:maxime molesta é: tũc lectio melius ꝓcedet. Et satis hẽt quantulũcunq;.cõtentus é paruo minimoq;.

Vt relicturus: tanq̃ oĩa mox sit morte relicturus. Hominem.morituꝛ. Malignis.obtrectãtibꝰ. Alitur.gaudet. Sũma:maxima. Euadere.sanitatẽ recuperare, Destinat.constituit.uoto ꝓsumit.

Quod. uiã recte uiuẽdi. Philosophi. nã philosophia medet animis:inanes solicitudines detrahit:pellit timores:cupiditatibus liberat. Pluribus uoluminibus M. Tullius in Thusculanis libroꝛ multitudinem a philosophis conscriptorum notat. Tales.temperati:boni.

ET mihi. Quærit a Sura an uerę sint apparitiões: quæ græce phantasmata dicuntur: & exẽplo Curtii Rufi: ac Athenodori philosophi:postremo suoꝛ confirmat esse uera:sed dum quærit: amicũ docet. Perquam.maxime. Esse phantasmata. an proculdubio sint apparitiones: & uisiones umbrarum. Diogenes: Plutarchus:Suidas:& Macrobius tradũt phantasma esse cũ inter uigiliam & adultam quietem: in quadam(ut aiunt) patria somnii nebula adhuc uigilare se existimans: qui dormire uix cœpit: irruentes in se:uel passim uagantes formas:a natura:seu magnitudine:seu specie discrepantes:uariasq; tempestates rerum uel lætas;uel turbulentas cernit:cui sententiæ uidetur concedere Ouidius more suo fingẽs phantasma esse filium somni:nam libro.xi.inquit:Regibus hi:ducibusq; suos ostẽdere uultus Nocte solent.populos alii plebemq; pererrant.alii phantasma uoluerunt esse ostentum prodigiosum: phantasiã uero impressionem formæ in animo. M. Tullius phantasma uisum uocauit:quoties opus ei hoc nomine fuit. deducitur autem ἀποτουφαντάζομαι. quod est appareo: Aristhophanes etiam pro decipio usurpauit. Esse phantasmata. Lucretius libro quarto multis explicat esse phantasmata:& uolitare ultro citroq; per auras:quasdam.s.tenuissimas omnium formarum exuuias:& Philostratus refert Apollonio:& sociis lucente noctu Luna Lamiæ phãtasma occurrisse modo in hanc:modo in aliam figurã sese conuertentẽ:quandoq; ab oculis repente euanescentem: Apolloniũ autem quid nã id esset quamprimũ nouisse:grauibusq; uerbis:& conuiciosis illud increpuisse:socios ut idem facerent hortatũ:id enim contra huiusmodi inuasiones optimum sciebat esse medicamentum:eius dictis cũ paruissent comites: stridens phantasma celeriter tanquam idolum aufugisse. Propriam.ut unum quodq; phantasma suam figuram habeat:neq; pro arbitrio possit aliam sumere. Numen.deum. Inane.aereum incorporeum.

Phãtasma

Vanam.falsam. Ex metu nostro.pro ut timemus ita credamus uidisse:quæ non uidimus. nam metus falsas oculis nostris imagines plærunq; obiicit. Esse.phãtasmata. Curtio Rufo.de origine Quinti Curtii Rufi:quem gladiatore genitum quidam prodidere:neque falsa prompserim:& uera exequi pudet:postquam adoleuit:sectator Quæstoris:cui Africa obtigerat:dum in oppido Adrumeti uacuis per

Curtius Rufus

ctos:& armatos: & quidem ardentissimo ingenio diligentius scrutatus inuenies. Vale.

C. Plinius Maximo. S.

NVper me cuiusdã amici ἀθυμος languor admonuit: optimos esse nos dum infirmi sumus. Quem enim infirmum aut auaritia: aut libido solicitat? nõ amoribus seruit: non appetit honores. opes negligit: & quãtulumcunq; ut relicturus satis habet. tunc deos:tum hominem esse se meminit. inuidet nemini: neminem miratur:neminem despicit:ac ne sermonibus quidem malignis:aut attendit:aut alitur. balinea imaginatur:& fontes. hæc summa curarũ:summa uotorum:mollẽq; in posterũ:& pinguem:si cõtingat euadere:hoc est innoxiã: beatãq; destinat uitam. Possum ergo: qd̃ pluribus uerbis: pluribus etiã uoluminibus philosophi docere conant̃:ipse breuiter tibi:mihiq; præcipere:ut tales esse sani perseueremus:quales uos futuros profitemur infirmi.

C. Plinius Suræ. S.

ET mihi discẽdi:& tibi docẽdi facultatem ocium prębet. Igitur perquã uelim scire esse phantasmata: seu habere propriam figurã:numenq; aliquod putes inane:seu uanã ex metu nr̃o imaginẽ capere. Ego ut esse credã iprimis eo ducor: quod audio accidisse Curtio Rufo

medium diei porticibus secretus agitat:oblata ei species muliebris ultra modum humanum: & audita est uox tu es Rufe:qui in hanc prouinciam pro consule uenies:tali omine in spem sublatus: digressusq; in urbem: & largitione amicorum: simul acri ingenio Quæsturam: & mox nobiles inter candidatos Præturam Tiberii principis suffragio assequitur:cum hisce uerbis imperator dedecus natalium eius uelauisset. Curtius Rufus uidetur mihi ex se natus: longa post hæc senecta: & aduersus superiores tristi adulatione:arrogans minoribus:inter pares difficilis consulare imperium:triumphi insignia:ac postremo Aphricam obtinuit: atq; ibi defunctus fatale præsagium impleuit. lego in fide digno exemplari historiam de gestis Alexandri compositam a. Qu. Curtio:Rufo:qui inibi fatetur fuisse sub Augusto & Tiberio. Tenuis,pauper. Obscurus. incognitus: quia obscuro loco natus. Obtinenti.Quæstori. Comes assecla. Inclinato die iam uergente ad uesperam: secus tamen Tacitus nam ad medium diei scripsit. Perterrito. Curtio ob uisum. Se Aphricã.se esse Aphricam: quæ sub imagine mulieris apparuisset. Prænunciam. uatem. Cum summo imperio. cum proconsulari potestate:ubi triumphalia insignia est adeptus,nam in agro Machaico recluserat specus quærendis uenis argenti: unde tenuis fructus: nec in longum fuit,at legionibus cum damno labor erat fodere riuos: quæq; in aperto grauia humum infra moliri:quis subactq; miles: & quia plures per prouincias similia tolerabantur:componit occultas litteras nomine exercituum precantium imperatorem: ut quibus permissurus esset exercitus triumphalia ante tribueret. Accedenti. Curtio ab urbe proficiscenti cum summo imperio. Carthaginem. ueterem.

tenuis adhuc: & obscurus obtinenti Aphricam comes hæserat.inclinato die spatiabatur in porticu: offertur ei mulieris figura humana grandior: pulchriorq; : perterrito Aphricam se futurorum prænunciam dixit:& iterum uenturum Romam: honoresq; gesturum : atq; etiam cum summo imperio in eandem prouinciam reuersurum: ibique moriturum.facta sunt omnia.Præterea accedenti Carthaginem:egrediendiq; naue eadem figura in littore occurrisse narratur. Ipse certe implicitus morbo futura præteritis: aduersa secũdis augura tus spem salutis nullo suorum desperãte proiecit. Iam illud nonne & magis terribile? & non minus mirum est? quod exponam:ut accœpi. Erat Athenis spaciosa:& capax domus: sed infamis: & pestilens.per silentium noctis sonus ferri:&:si attendere s acrius: strepitus uinculorum longius primo: deinde proximo reddebatur.mox apparebat idolum:senex macie:& squalore confectus:promissa barba:horrenti capillo.cruribus compedes: manibus cathenas gerebat:quatiebatq; : inde inhabitantibus tristes : duræq; noctes per metum uigilabantur.uigiliam morbus: & crescente formidine mors sequebatur. nam interdiu quoq; : quanq; abscesserat imago:memoria imaginis oculis inerrabat:longiorque causis timoris timor erat. deserta inde:& damnata solitudine domus: totaque illi monstro relicta:proscribebatur tamẽ: seu qs emere : seu quis conducere ignarus tanti mali uellet. Venit Athenas philosophus Athenodorus:legit

Implicitus morbo. post aliquod tempus. Futura.mortem. Præteritis. prosperis. quæ uera fuerat expertus. Aduersa.obitum. Secundis. ex rebus prosperis. Illud.factum. Idolum. umbrosa imago: phantasia corporis: quædam umbra diuersi formis. nam Hammonius idolum inquit a corpore umbrosa defluxio:aut apparitio: umbrosa similitudo:aut phantasia corporis:umbra quædam aerea secundum Bacchyliden. scire autem debemus:quod phantasiam corporum præbet:intuentibus:non substãtiam uerã.idolon.deducitur.ἀπο του εἰδω. ab appereo.aut assimilo:similitudo enim corporis alicuius est idolon:q Fulgentius dictum autumat quasi idonin idest speciem doloris: dum uerbi deriuationem narratæ a se fabulæ nititur accommodare. Squalore confectus. immundicia: & furore contectus. Promissa.longa.protensa. Horrenti.Impexo. Compedes.quibus pedes continentur. Duræ. graues. Morbus sequebatur uigiliam. ex nimia uigilia morbum contrahebant domestici. Interdum. per diem. Inerrabat.obuersabatur.in secunda lectione fuit inhærebat. Longior. magis perpetuus: & assiduus. Causis timoris.idoli uiso tantum per noctem. Damnata solitudine. neglecta sola sine ullis inquilinis. Proscribebatur. hæc scripta in tabella proponebantur. Seu.legitur si. Athenodorus. Athenodorus Tarsensis stoicus philosophus insignis acri ingenio uir:cuius scripta ad Octauiam Augusti sororem citat Plutarchus:cum sciret Augustum ad res uenereas proniorem iubere quascunq; libuisset fœminas curru intecto ad se deduci: quas ipse solus educeret: & forte occurrisset amico cum uxore admodum tristibus:quod ea pariter ad cubiculum imperatoris deducenda foret. iussit utrosque bono

Idolum

Athenodorus

animo esse:ipsę pro muliere ensem manu tenens currum ingressus(nullo enim uidente fœminæ cur rum ascendebant)adoperto uehiculo ad Augustum deducitur: quem uela retegentem repente gladio adortus his quidem uerbis:deinde non times:ne aliquis hoc pacto te trucidet? quo tamen facto nihil in eum Augustus excanduit:sed magis de cætero continentior gratias admonitori retulit.fuit & Athenodorus Solensis Zenonis discipulus:& alius Rhodius:qui de arte scripsit. Titulum. propositam uendendi uel locandi inscriptionem. Precio.quod erat uile respectu magnitudinis domus. Suspecta. ne mali quid inesset: cum tam paruo exponeretur. Omnia. quæ noctu uidebantur. Tanto magis. ut pote philosophus intelligendi cupidus an uera essent: & causas huius mali cognoscendi. Sterni. parari torum. Pugillares. cæratas tabulas. Stilum. ferreum ad scribendum in pugillaribus. Interiora. secretiora domus. Oculos. ne aliud agere mentem cogerent oculi: ideoque lucubrantes silentium noctis: & clausum cubiculum: & lumen unum uelut rectos maxime teneat.omnia quæ impediant uincat intentio: quam si tota mente in opus ipsum dirrexeris:nihil eorum: quæ oculis: uel auribus incurrant: ad animum peruenit: inde libro octauo Secundus inquit: oculi eadem quæ mens uident: quoties non uident alia: nec immerito a Plini. seniore cor hominis dicuntur. Vacua. ociosa. non occupata in alia re. Audita: iam prænarrata. Initio. cum primum cœpit lucubrare. Concuti concutiebatur.sic sequentia infinitiua pro indicatiuis. Ille. Athenodorus. Obfirmare.obdurare. Prætendere. opponere ne tumultum aduentantis idoli audiret. Crebrescere. in maius crescere.

titulum:auditoque precio: quia suspecta uilitas: percunctatus omnia docetur:ac nihilominus: immo tanto magis conducit. ubi cœpit adueſpera scere:iubet sterni sibi in prima domus parte. posscit pugillares:stilum:lumen.suos omnes in interiora dimittit.Ipse ad scribendum animum: oculos:manum intendit:ne uacua mens audita simulachra: & inanes sibi metus fingeret. initioque quale ubique silentium noctis:deinde concuti ferrum:uincula moueri.ille non tollere oculos: non remittere stilum: sed offirmare animum:auribusque manum prætendere.tum crebrescere fragor: aduentare etiam:in limine iam:& intra limen audiri.respicit:uidet: agnoscitque narratam sibi effigiem. stabat: innuebatque digito similis uocanti. Hic contra:ut paulum expectaret: manu significat:rursusque cæris:& stilo incumbit:illa scribentis capiti cathenis insonabat. respicit rursus idem: quod prius innuentem.nec moratus tollit lumen & sequitur.ibat illa lento gradu quasi grauis uinculis.postquam deflexit in aream domus repente delapsa deserit comitem.desertus herbas:& folia concerpta signum loco ponit.Postero die adit magistratus. monet ut illum locum effodi iubeant. inueniunt ossa inserta cathenis: & implicita: quæ corpus æuo:terraque putrefactum nuda: & exesa reliquerat uinculis. collecta publice sepeliuntur.Domus postea rite conditis manibus caruit.& hoc quidem adfirmantibus credo: illud adfirmare aliis possum. Est libertus mihi Marcus non illitteratus:cum hoc minor frater eodem lecto quiescebat. Is uisus est cernere quendam in

Stabat. illa effigies pedibus inhærebat. Digito.manu. Hic. Athenodorus. Cæris & stilo.scripturæ. lucubrationi. Idem. ut ad se ueniret. Delapsa. deorsum euanescens. Deserit comitem. solum reliquit Athenodorum. Concerpta.in unum coacerua ta. Loco quo diffugerat. Magistratus. Athenienſium præfectos. Vinculis.circumdata. Publice impensa publica. Conditis. tumulatis: parentatis. Manibus.secundum Plutarchum: manes sunt dii terrestes: & uocari manes ait post sepulchra facta: illo tempore scilicet quo de aliis recedentes corporibus nondum in alia transierunt innoxios: & quia non sint boni per antiphrasin dictos a mane: quo quid melius? Marcellus deos manes bonos: & prosperos appellari uoluit a mane: quod melior mors sapientibus quam uita probetur. inde immanes non bonos: At Festus manes inquit dii ab auguribus uocabantur: & per eos omnia manare credebant:eosque deos superos inferosq; dicebant. Apuleius uero.cum incertum est utrum lar sit: an larua: nomine manem. deum nuncupant: & honoris gratia dei uocabulum additum est. Tacitus Mannum Tuistionis dei filium refert. Rite sacrorum more:& factis iustis. Marcus. nomen seruis consuetum. Persius Marcus Dama. Frater. Marci. Is.frater Marci. Admouentem. appropinquantem. Cultros. rasorios. Illuxit. dies aduenit. Iacentes in lecto sparsos. Exiguum temporis medium.idest non multo post. Simile.factum. Pædagio membrum est pædagium domus:

Manes

Pædagium

in quo serui commorantur:hic pro cubiculo seruorum. In tunicis albis.induti tunicis candidis. Secutum.mihi per hæc. Futurus.reus omnino. Libellus.accusatio. Datus a Caro. porrecta Domitiano a Metio Caro delatore aduersum me. In scrinio eius.in armario arcano⁊ Domitiani scriptorū. Vel in crinem eius.sicut passim habetur:q̄ scilicet Carus Secundum accusasset tanquam raritati capillorum imperatoris illusisset:nam Domitianus authore Tranquil.caluitio offendebatur. Submittere. in longitudinem demittere:olim enim uiri non alebant comam:sed breuibus admodum capillis contenti nisi tantum in mœrore:tunc barbam & capillum promittebant. Recisos capillos Suidas tondere capillos de uertice uult protendere detrimentum rerum sic capillum decidere magnum periculum.

toro residentem:admouẽtemq̄ capiti suo cultros: atq̄ etiam ex ipso uertice amputantem capillos: ubi illuxit:ipse circa uerticem tonsus:capilli iacẽtes reperiuntur.Exiguum tẽporis medium: & rursus simile aliud priori fidem fecit.puer ĩ pædagio mixtus pluribus dormiebat.uenerunt p̄ fenestras (ita narrat)in tunicis albis duo: cubantemq̄ detonderunt:& qua uenerant recesserunt. Hūc quoq̄ tonsum: sparsosq̄ circa capillos dies ostendit. nihil notabile secutum:nisi forte:q̄ nō fui reus: futurus:si Domitianus:sub quo hoc acciderat:diutius uixisset. nam in scrinio eius datus a Caro de me libellus inuentus est. ex quo cōiectari potest: quia ut reis moris est summittere capillum: recisos meorum capillos depulsi quod imminebat periculi signum fuisse. Proinde rogo eruditionẽ tuã intendas.digna res est:quam diu:multumq̄ consideres.ne ego quidẽ indignus:cui copiam sententiæ tuæ facias.Licet etiam utrãq̄ in partem: ut soles:disputes:ex altera tamen fortius:ne me suspensum:incertumq̄ dimittas: cũ mihi consulendi causa fuerit:ut dubitare desinerem. Vale.

Meorum puerorum. Depulsi.euitati morte Domitiani. Intendas eruditionem. cum sis eruditus diligenter & acriter pensires. Altera. qua negabis esse phantasmata.

C.Plinius Septitio.S.

AIs quosdam apud te reprehendisse: tanquam si amicos meos ex omni occasiõe ultra modum laudem: agnosco crimen: amplector etiam. quid enim honestius culpa benignitatis? q̄ sunt tamen isti:qui amicos meos melius norint? qui inuident mihi felicissimo erroré? Vt enim non sint tales:ut a me prædicantur. Ego tamen beatus:quod mihi uidentur. Igitur ad alios hanc sinistram diligentiam conferant. nec sunt pauci:qui carpere amicos suos iudicium uocant. mihi nunquã persuadebunt: ut meos amari a me nimis unquam putem. Vale.

AIs.notabant Secundū nōnulli q̄ amicos suos ex quanta libet occasione supra modū laudaret:qua re per Septitiū intellecta: respondet neminẽ magis cognoscere suos quam se:neq̄ peccare: dū maxime amat:quos amãdos putat. Reprehendisse.me. Agnosco crimẽ intelligo errorem meum: si tamen error est. Amplector.libẽter in hoc pecco. Culpa benignitatis.peccare q̄ nimium benignus sis. Melius norint? quã ego nouerim: & ideo dicant me illos nimium commẽdare. Felicissimo. qui tales amicos habeam uel putem habere. Vt quãuis. Tales.tanta digni laude. Sinistrã. malam:iniquam. Conferant.trasferãt.

C.Plinius Montano.S.

RIdebis:deinde indignaberis: si legeris: quod nisi legeris: non potes credere. Est uia Tiburtina intra primum lapidem(proxime adnotaui)monumentum Pallantis ita inscriptum. Huic Senatus ob fidem: pie-

Carpere.uellicare:notare. Iudicium. quod ostendentibus causis dignoscitur: quamuis re uera non sit iudicium: sed odium:& maleuolentia.

RIdebis.epitaphium in palantis sepulchro tãquam nimis honorificum apud Montanū indignaꝰ:postremo deridet:& negligit.Curtius Montanus senator: cuius uentrem Iuuenalis exagitat. Montanus Pallas

Tiburtina. quæ ab urbe Tibur ducit.

Lapidem.miliariū:nam antiquitas per certa spacia lapidibus erectis miliaria signabat. Pallantis. qui seruus deinde Claudii Cæsaris libertus tm̃ gr̃a ualuit apud principé ut ipso & Narcisso impellentibus Appium Syllanū nobilissimum iusserit interfici: Domitiū Neronẽ adoptauerit: erat aũt obstrictus Agrippinæ ut cõciliator nuptiarꝫ:& mox stupro eiꝰ illigatus:huic:q̄ repertor relationis fuisset de pœna fœminarꝫ:quæ seruis cõiungerentur ut Cæsar ediderat:prætoria insignia:& cẽties quinquagies sextertium censuit cõsul designatus Barea Soranus: additū a Scipione Cornelio grates publice agendas ei:qui regibus Archadiæ or-

tus uĕterrimam nobilitatem uſui publico poſtponeret:ſeq; inter miniſtros principis haberi ſineret. aſſe uerauit Claudius contentum honore Pallantem intra priorem paupertatem ſubſiſtere:& fixum eſt ære publico ſenatuſconſultum quo libertinus ſextertii ter milies poſſeſſor: antiquæ parſimoniæ laudibus cumularetur:uerum cum ſub Nerone triſti arrogantia modum liberti egreſſus odium ſui moueret:pri mo a rerum cura:quibus a Claudio impoſitus:uelut arbitrum regni agebat: dimouetur: ferebaturque digrediente eo:magna perſequentium multitudine non abſurde dixiſſe Neronem:ire Pallantem ut eiu raret:ſane pepigerat Pallas: ne cuiuſque facti in præteritum interrogaretur: pa reſq; rationes cum republi.haberet cre ditum poſtea eſt a Nerone ueneno ſubla tum: q; immenſam pecuniam longa ſe nectute detineret. hunc Plinius ſenior locupletiſſimum Claudii principatu ſe uidiſſe teſtatur: & Iuuenalis in tranſitu monſtrat.ego poſſideo plus Pallante: & Licinis. Patronos.Claudium:& Agrip pinam. Ornamenta prætoria. ius fe rendorum inſignium: q̃ prætorib us cõ ceſſa fuerant. Cuius honore. habito a ſenatu. Contentus.ſpretis ſextertiis cẽ tũ quinquaginta.ſic.n.aſſeuerauit Clau dius. A fortuna.quæ indignis maxima quæq; tribuit. Iudicio. quo digna di gnis redduntur. Titulus. epitaphium honorificum. Inimica.repugnãtia: in iuſta:abſurda. Cœnum.uiliſſimos ho mines:& extreme conditionis. Abiice rentur. diſperderentur. ſanior lectio q̃ adiicerentur. Furcifer

Furcifer. Pallas: qui ſeruus in furto aut eiuſmodi aliquo fla gitio d præhenſus fuerat: aut improbi tatis ſcelere conuictus duplex lignum: quod currui ſubiicitur: & cui temo affi gitur attollere iubebatur:& intuente ui cinia circumferre:ut fidem in poſterum ei non haberent:& ab eo tanquam infi do cauerent: ideo furcifer appellabatur a latinis: q; enim græci σταυρον hoc Romani furcam nomi nant.hæc Plutarchus in quæſtio.& Coriolani uita. Recipere. ornamenta prætoria cum eſſet indi gniſſimus. Recuſare. ſextertium centum quinquagies tanquam modeſtus:cum eſſet rapaciſſimus.

Atque etiam. illa eſt auſus recuſare. Moderationis. dum intra priorem paupertatem ſe ſubſiſte re contentatur.hoc igitur epitaphio motus Secundus illud ſenatuſconſultum adiit: quod reperit adeo copioſum: & effuſum:ut in illo titulo uiſus fuerit Pallas parciſſimus. Satius. melius eſt. Huc feli citatis.ad tantum fortunam. ſi legimus huc felicitate. ſic interprætaberis. Huc. ad hunc honorem.

Felicitate.fortuna fauente.

IOrqueor.dolet impedita Iulii Genitoris ſtudia morte diſcipuli ſummæ indolis:ſeque fatetur quamuis in ſeceſſu a ruſticis occupari: interdum tamen ſtudere: uerum ſentire quam male ſcribat ex comparatione ueterum:tam & ſi Genitor ſua ſcripta ſummo oratori compararet.

Iudex. Arbiter

Quid? cur:uel qui ideſt quomodo.tanquam diceret ſatis eſt mihi exploratũ. Huc.in Thu ſcos. Vrbana.moleſta.quæ ſolẽt in urbe tractari. Iudicem:aut arbitrum.iudex eſt qui uel inuitus po teſt cogi ad cognoſcendam litem:ut prætor:& reliqui magiſtratus ordinarii: arbiter uero qui quaſi uir bonus diſceptator electus eſt ab utriſq; litigantibus:unde nemo poteſt cogi a prætore ad arbitrum ſu ſcipiendum: quoniam hæc res eſt libera: & abſoluta: & extra neceſſitatem iuriſditionis poſita ut teſta tur Vlpia.ff.quarto:titulo de arbitris:ſed ubi ſemel quis in ſe reciperet compromiſſum: quod ad ſimili tudinem iudiciorum redigitur:& ad finiendas lites pertinet:ad curam & ſolicitudinem ſuam hanc rem prætor pertinere purat.ſi quis uero iudex ſit:arbitrium recipere eiuſdem rei de qua iudex eſt: & in ſe re compromitti iubere:prohibetur lege Iulia & ſi ſententiam dixerit: non eſt danda pœnæ perſecutio. Se neca de beneficiis.melior uidetur conditio cauſæ bonæ: ſi ad iudicem q̃ ad arbitrum mittitur: quia il lum formula includit:& certos quos non excedit terminos ponit:huius libera:& nullis aſtricta uinculis religio:& detrahere poteſt & adiicere:& ſententiam ſuam non pro ut lex:ut iuſtitia ſuadet:ſed pro ut hu manitas aut miſericordia impulit regere.lege.M.Tullium ĩ oro̅ne pro Murena quæ dicant de arbitro.

tatemq; erga patronos ornamenta prętoria decre uit:& ſeſtertium centies quinquagies:cuius hono re contentus fuit. Equidem nunquam ſum mira tus:quæ ſæpius a fortuna q̃ iudicio proficiſceren tur. Maxime tamen hic me titulus admonuit: q̃ eſſent inimica:& inepta:quæ interdum in cœnum in has ſordes abiicerentur. quid deniq; ille furci fer:& recipere auſus eſt? & recuſare? atq; etiam: ut moderationis exemplum poſteris ꝓderet? Sed quid idignior? ridere ſatius:ne ſe magum aliquod adeptos putent: qui huc felicitatis perueniunt: ut rideantur. Vale.

C.Plinius Genitori.S.

IOrqueor:q; diſcipulũ:ut ſcribis optimæ ſpei:amiſiſti:cuius:& ualitudine: & mor te impedita ſtudia tua:qd neſciam? cum ſcis oium officiorũ obſeruantiſſimus: cumq; oẽs quos ꝓbas effuſiſſime diligas. me huc quoq; ur bana negocia perſequunt:nec deſerũt. Sũt.n.qui me iudicẽ:aut arbitrũ faciãt.Accedũt q̃relæ ruſti corũ:q; auribus meis poſt longum tẽpus ſuo iure

Abutunt auribus meis.dicũt me patiẽter audiente qcquid uolunt. Suo iure.ruſticoꝝ licẽtia ipudẽtiſſima & moleſtiſſima.Agroꝝ locãdoꝝ.ppe finito luſtro:quo tpis ſpacio agri locabant. Idoneos.qa ñ ſoluũt quæ debẽt:& tñ fructus abſumũt:ſupquare lib.viii.apud Paulinũ plurib⁹ cõquerit. Precario ſtudeo.cũ precibus ipetrandũ eſt ut poſſim ſtudere.nã Præcariũ id eſt qꝺ precibus petentis cõceditur q̃ diu is q conceſſit patit:q enim precario concedit ſic dat quaſi tunc recœpturus cũ ſibi libuerit.quod genus liberalitatis ex iure gẽtium deſcendit:& eſt ſimile cõmodato:ná qui cõmodat ſuam rem ſic commodat:ut non faciat rem accipientis:ſed ut ei uti re accõmodata pmittat. Tacit⁹ de Germanis.unus iperitat nullis iã exceptionibus:nõ præcario iure parendi Apuleius.ná p deum fidem quadrupes nequiſſime:licet præcariam uocis uſurã ſumeres:cui tãdem uel ineptiſſimo perſuadere poſſes atrocitatem iſtã culpã uacare?precarios milites dixit.Seneca: qui militiã precibus obtinuerant:& Tranq. Claudiũ pcario a ſenatoribus exægiſſe: ut rata eſſent quæ procuratores ſui i iudicando ſtatuerent.Pacatus. regii nois iquit Brutus oſor:precariæ redditus uitæ.Ouidius tamen.ix.formam precariã dixit precio cõparatã.Ex cõparatiõe.ueterũ ſcriptoꝝ.melioꝝ:& neoꝝ ꝺterioꝝ. Libellos de qb⁹.viii.latius. κατα μεθυου.cõtra Midiã oro ſane Pulcherrima:cui⁹ tale é argum̃tũ.Midias Atheniẽſis cũ uideret Demoſthenẽ parare ueſtes:& alia multa ad feſtũ celebrãdũ:ardens inuidia oẽm apparatũ fœdauit:qn imo oratorẽ ipſum uerberauit:in queꝝ iccirco dixit oronẽ apud iudices Demoſthenes cui titulus κατα μεθυου. Illos. libellos de ultione Heluidii. Aemularer.contenderẽ eſſe par Demoſtheni. Furioſum. inſani officium credere aſſequi tantum in dicendo uirum. Imitarer. ſequerer eius ueſtigia tanq̃ minor: nã imitator nunq̃ par eſt authoritati:& artifex proculdubio ſapiẽtior eſt q̃ imitatio:hæc enim ſolum qꝺ uidet operat: phantaſia etiã qꝺ nunq̃ uidit. Maximi. Demoſthenis grauiſſimi & uehemẽtiſſimi. Minimi.mei. Similitudo.quia uterqꝫ ulciſci iniuriam intendebat: Demoſthenes ſuam : Secundus amici ſui Heluidii.uerum multa in utraqꝫ cauſa fuerant diuerſa.

abutunt. Inſtat:& neceſſitas agrorũ locandorũ p quã moleſta.Adeo rarũ é inuenire idoneos conductores:qb⁹ ex cauſis pcario ſtudeo: ſtudeo tñ:nã: & ſcribo aliqd:& lego.Sed cum lego ex comparatiõe ſentio q̃ maleſcribã:licet tu mihi bonũ aium facias:q libellos meos de ultione Heluidii Demoſthenis oratiõi κατα μει Διου cõfers:q̃ ſane:cũ cõponerẽ illos:habui i manibus:nõ ut æmularer:im probũ enim ac pene furioſum:ſed tñ imitarer:& ſequerer tm̃:quãtum:aut diuerſitas ingenioꝝ maximi:& minimi:aut cauſę ſimilitudo pateretur.

C.Plinius Cornuto.S.

Laudius Pollio amari a te cupit : dignus hoc ipſo qꝺ cupit:deide qꝺ ipe te diligit: nequæ enim fere qſquam exigit iſtud: niſi qui facit. Vir alioquin rectus:integer: quiet⁹: ac pœne ultra modum : ſi quis tamen ultra modũ uerecundus.Hunc:cum ſimul militaremus : non ſolum ut commilito inſpexi:nam pręerat alę militari.Ego iuſſus a legato conſulari rationes alaꝝ: & cohortium excutere ut magnã quorũdã : fœdã qꝺ auariciam:negligentiã parẽ:ita huius ſummã integritatẽ:ſolicitã diligẽtiã inueni.Poſtea ꝓmotus ad ampliſſimas ꝓcurationes nulla occaſione corruptus ab inſito abſtinentiæ amore deflexit.nunq̃ ſecũdis rebus intumuit: nunq̃ officiorum uarietate continuam laudem humanitatis infregit. eademqꝫ firmitate animi laboribus ſuffecit: qua nunc ocium patitur : quod quidem pauliſper cum magna ſua laude intermiſit : & poſuit. a

Laudius. Tertullum hortatu ut Claudium Pollionem in amiciciam ſuam admittat: & eum commendat ab integritate uitæ:deinde ab animi robore : poſtremo a fide in amicos etiam poſt mortem. Iſtud.amari ab alio. Integer.nullo concuſſus crimine. Verecundus.bonum in adoleſcente ſignum uerecundia teſtimonio Senecæ:quanto magis ſi in uiro perſeuerat. Militaremus.eſſemus in prouincia Syria:ubi Secundus tribunus militum fuit. Commilito. ſocius in militia:& commilitium ipſa militia. Præerat alæ.præfectus erat equitum. Legato conſulari:qui uices proconſulis gerit. Rationes.calculos pecuniarum : armorum : equorum : militum. Excutere.diſquirere:cognoſcere. Promotus. productus : ſublatus.nam promouere:eſt aliquem ad maiores dignitates extollere : quaſi ultra mouere:hinc promotiones Hammonius interpretatur progreſſiones.Lampridius in Heliogaballo uoluit & per ſingulas urbes lenones præfectos urbi facere:& ut eſſent in urbe.xiiii.& feciſſet ſi uixiſſet : promoturus omnes turpiſſimos:& ultimæ profeſſionis homines: pariter uſurpauit in Alexandro:apud Terentium tamen promouere pro differre ſumitur. Inſito.ingenito:naturali. Nunq̃ infregit humanitatis laudem.ſemper fuit humaniſſimus.

Precariuꝫ.

Cõmilitiũ

Promoueꝛ

Corœlio.nro.Corœlio Rufo utriq; nostrũ amãtissimo. Liberalitate.Nerua restituit quæcũq; a Domitiano iniuste sublata fuerãt:egenis uero romanorum mile & quingentas myriadas donauit præpositis quibusdã senatoribus referente Dione:qui agros emerent:& diuiderent:& apud Iurisc̃osultos inuenio diuum Neruã legẽ agrariã tulisse:qua cauet:ut si seruus serua ue iscięte domio terminos statutos extra agrũ suũ fines ue mouerit dolo malo:ei capitale esse:nisi dominus domina ue mulctã.L.aureorũ sufferre maluerit. Diuidendis agris.florente rep.romana deligi solebant triumuiri a d hoc negocium.authores sunt Liuius & Appianus. Dignum. Pollionẽ iudicas. Sũmo uiro. Corœlio prudentissimo & maximæ authoritatis. Eligendi facultate.cum in urbe multi essent digni:quos sibi socios potuisset eligere. Musonii Bassi.philosophi sapientissimi:& grauissimi tũc defũcti.

Prædicatione.laude. Librum de uita eius ediderit.uitaq; Musonii litteraq; monumentis mandatam publicauerit.

Veneratur.excolit.amat tanquam rẽ sacram: Stili uarietate. ĩ hoc maxime liber ille laudabilis est:q; ꝓut res exigit dicendi figuram mutat. Vt querãtur. ut solum lamententur de amicis defunctis:me aliud ultra pro mortuis faciãt. Neq; non obligãdus.omnino deuinciędus. Cœpit.amare.

DElector.aduenisse Calestriũ Tyronẽ Comũ:& plurimos mãumissos lætatur:ꝑsertim cũ Fabato & Secundo publice sup hoc sint actæ grãæ. Mãumissos. nã secundũ Pauli sententiam.ff. primo: apud ꝓconsulem etiam in ea ꝓuincia:q; sortitus non est:mãnumitti põt. Pria; nostram. Comũ. Ciuiũ nũero.libertini originẽ patronorum tespõdẽte Vlp. uel domiciliũ sequũt:itẽ q ex his nascũtur:nã mũicipe; aut natiuitas facit aut manumissio.ex cõstitutiõe Iustiniani libertinis eadẽ cõcessa libertas:quã manumissor habuit:cũ prius Augustus manumittendi modũ terminasset:ꝑsertim ne uinctus unq; tortus ue qs ullo libertatis gñe ciuitatẽ adipisceret. Ambitiosu;. honoris cupidũ. Grãrũ actiõe. q; mea cã mãumissi fuerint. Celebratũ. a mũicipibus. ουδεμια ανθρωπινη ηδονη εστι τουθειου εκκυτερωη ηωερι ταδτιμαδ ευφροδυνη.i.nulla hũana uoluptas é numini ꝓprior:q; p honores gaudiũ.ħ Xenophõ ait.ĩ libello de tyrãnide.is Xenophõ apis attica pp suauitatẽ eloquentiæ cognominatus:cuius ore musas locutas existimat Cic.lege diffusus Diogenem. Vtiq;.præsertim. Putes.sentias,Mereri.dignum hoc gaudio.

Corœlio nostro ex liberalitate ĩperatoris Neruæ emẽdis:diuidẽdisq; agris adiutor assumptus.&.n. qua gloria dignũ summo uiro in tanta eligendi facultate p̃cipue placuisse?idem q̃ reuerenter:q̃ fideliter amicos colat: multorũ supremis iudiciis: tũ Musonii Bassi grauissimi ciuis credeꝛ potes: cuius memoriã tam grata p̃dicatione prorogat:& extẽdit:ut librũ de uita eius(nam studia quoq; sicut alias bonas artes ueneratur)ediderit pulchrum.s. stili uarietate ꝓbandũ:cum plærisq; hactenus defunctoꝝ meminerint:ut querantur.hũc hoiem appetentissimũ tui(mihi crede)complectere:appr̃ede:immo:& inuita.ac sic ama tãquam gratiam re feras.Neq;.n.non obligandus é in amoris officio: qui prior cœpit.

C.Plinius Fabato.S.

DElector iucundũ tibi fuisse Tyronis mei aduẽtũ.Q đ uero scribis oblata occasiõe ꝓconsulis plurimos mãumissos:nnice lę tor.cupio.n.patriã nram oibusqdẽ rebus augeri: maxime tñ ciuiũ nũero. id.n. oppidis firmissimũ ornamẽtũ.illd ẽt me nõ ut ãbitiosum:sed tñ iuuat: q; adiicis me quoq; gratiarum actõe:ut laude celebratũ:est enim(Xenophon ait)ουδεμια ανθρωπινη ηδονη τουθειου εκκυτερωη ηωερι ταδτιμαδ αφροδυνη:utiq; si te mereri putes.

C.Plinius Tacito.S.

AVguror:nec me fallit auguriũ:historias tuas imortales futuras:quo magis illis:ĩgenue fatebor:iseri cupio.nam si esse nobis curę solet:ut facies nostra ab optimo quoq; artifice exprimatur:nõne debemus optare: ut operibus similis tui scriptor:prædicatorq; contingat? Demonstro ergo: q̃q̃ diligentiam tuam fugere

AVgur.q̃rit Scdus inseri historiis Taciti:quas imortales auguratꝰ:mõstrat igit qd de se scribere possit:illã.s.uocé liberã & forte in senatu emissam aduersus Massam:cõtra qué aduocatus ꝑ Bethycis datꝰ erat cũ Senectiõe socio. Historias.actiões diurnales augustæ historiæ. Immortales.ꝑpetuas:huic tamen augurio Secundi nõ recte aues addixerũt.nã maior & melior pars earum intercidit:q; reliquum est satis inuersum:& exulceratum. Inseri.in illis commemorari:& locum aliquem habere. Exprimatur.effigietur:reddatur. Artifice.statuario uel pictore. Prædicator tui.laudator rerum tuarum.an magis similis tibi idest excellẽtissimus. Operibus. recte factis.

Non possum sensus est:tu debes annotasse hoc meum factū:cum sis diligentissimus in inuestigandis publicis actis:in quibus scriptū fuit.sunt aūt acta publica libri in quibus publica ut senatus consulta:edicta:acclamationes:illustria gesta reseruabantur:unde Taciti historiā diurnales actus appellamus: q̄ singulorum dierum acta contineat. Periclitatus sum.dum nimium libere loquor malis Domitiani temporibus:cum sequentia gesta fuerunt. Ingenio.eloquentia. Creuerit:illustrius fuerit. Damnato.relicto pœnæ repetundarū. Censuerat.senatus. Publice.ab iis qui curā ærarii habebant & pecunias publicas custodiebant.nā publicare Vlpi. ad legē Iuliā de adulteriis sæpe usurpat p̄ ad ærariū deferre & seruos publicos: q̄ reip.sunt. Postulatiōibus uacaturos. nā senatus aliq̄ aliis intentus erat:ut legationibus audiendis:tractandis principalib⁹ rebus. Iniunctā.delegatā nobis a senatu.Accusationē.Massæ. Dissipari.distrahi:depilari ab his q̄ cōseruare eā debēt an poti⁹:ne cōsules p̄mitterēt bona distrahi a Massa:sed reseruari a cōsulibus sub quoꝝ custodia illa eē dēbant.

nō possum in publicis actis:demōstro tī: quo magis credas iucūdū mihi futuꝝ:si factū meū: cuius grā periclitatus sum:tuo ingenio: tuo testimonio creuerit.dederat me Senatus cū Herennio Senectiōe aduocatū p̄uinciæ Bethycæ cōtra bebium Massā:dānatoq̄ Massa cēsuerat:ut bona eius publice custodirent.Senectio cū explorasset consules postulatiōibus uacaturos:cōuenit me: & q̄ cōcordia inquit iniunctā nobis accusationē executi sumus:hac adeamus cōsules:petamusq̄ ne bōa dissipari sināt:quoꝝ eē in custodia debēt.Rndi cū simus aduocati a Senatu dati dispice nū pactas partes p̄tis nr̄as Senatus cognitione finitas.Et ille:tu quē uoles tibi terminū statues:cui nulla cū p̄uincia necessitudo:nisi ex bñficio tuo:& hoc receti.ipse:& natus ibi:& quæstor in ea fui. Tū ego si fixū tibi istud:ac deliberatū:sequar te:ut si qua ex hoc inuidia:nō tua tm̄.uenimus ad cōsules.dicit Senectio quę res ferebat:aliqua subiūgo. Vix dū conticueramus:& Massa questus Senectionē nō aduocati fidē:sed inimiciciæ amaritudinē ipleſſe:ipietatis reū postulat.horror oium.ego aūt uereor iquā clarissimi cōsules ne mihi Massa silētio suo p̄uaricationē obiecerit:q̄ ñ me reū postulauit:q̄ uox est stati excœpta:& postea multo sermone celebrata. Diuus qdē Nerua iā priuatus iis:q̄ attēdebat: gratissimis lr̄is nō mihi solū:uerūetiā sæculo est gratulatus:cui exēplū(sic enī scripsit)similе antiqs contigisset.Hęc utcūq̄ se habēt:notiora: maiora: clariora tu facies.quāq uā nō exigo:ut excedas actæ rei modū.nec historia dēt egredi ueritatē:& honeste factis ueritas sufficit. Vale.

Impietas

Diuus Nerua.cū hæc Secundus scriberet Nerua iam cœlo donatus fuerat:sed cū in senatu acta sunt:nondū erat imperator:nam tūc Domitian⁹ uiuebat:quare cū diuū nominat respicit ad Traiani tempora. Nam priuatus quasi attendebat.placet magis ut legamus iam priuatus his quæ attendebat idest iam ab officio senatorio & publica cura remotus:refert enim Philostratus.vii.Domitianū iussisse Nerua secedere Tarē tū:ubi cū itellexisset Secūdi uocē fortissimā i senatu:scripsit ad eū litteras grauissimas:q̄bus congratulabatur temporibus suis adhuc inueniri:qui libere loquerent. Simile antiquis.tā laudabile & constans: qualia tradunt antiquorum dicta:de quibus lege Valerium. Egredi ueritatē.hæc prima historiæ lex ne q̄d falsi dicat:deinde ne q̄d ueri taceat:ne qua suspitio gratiæ sit in scribendo.

IOANNIS MARIAE CATANEI ENARRATIONES IN EPISTOLAS OCTAVI LIBRI C. PLINII CAECILII SECVNDI NOVOCOMENSIS.

CGAII PLINII CAECILII SECVNDI EPISTOLARVM LIBER OCTAVVS.

C.Plinius Septicio suo.S.

TEr cõmode explícui:excepto qđ qdã ex meis:aduersam ualetudiné Feruentíssimis æstibus cõtraxerũt. Encolpꝰ qdé lector ille Seria nr̃a:ille delitiæ:exasperatis Faucibus puluer̃ sanguiné reiecit.Q uã triste ꝟ ipsi:q̃ acerbũ mihi:si is:cui oís ex studiis gr̃a:ihabilis studiis fuerit:qs'deíde libellos meos sic leget:sic amabit:qué aures meę sic seq̃ntur:Sed Dii lætiora ꝓmittũt.stetit sãguis.resedit dolor.præterea continens ipse.Nos solicíti:medici díligétes.ad hoc salubritas cœli:secessus quies: tantum salutis:quantum otii pollicẽtur. Vale.

C.Plinius Caluisio suo.S.

ALii in p̃dia sua ꝓficiscunt:ut locupletiores reuertãt.Ego ut paupior. Vẽdideram uindemias certatí negociatorib⁹ ementibus:iuitabat p̃tiũ:& qđ tunc:& qđ fore uidebat. spes fefellit.Erat expeditũ oíbus remittere æqualiter:sed non satis æquum:Mihí autẽ egregium in primis ur̃:ut foris:ita domi:ut in magnis: ita ĩ paruis:ut in alienis:ita in suis agitare iustitiam.Nã si paria peccata pares etiã laudes, itaq; oíbus qdé:

TEr.Secesserat ĩ Thuscos:sz ĩ itiner̃ libertoꝝ aliq ualitudiné contraxerát: p̃serti Encolpꝰ lector Scãi deliciæ.scribit tñ de illo bñ spare. Encolpꝰ.libertꝰ q̃si in sinu tenẽdus & áplectãdus. nã εγ ĩ & γλοωσσ sinꝰ.nom̃ amato puero cõueniens:uñ Mar.bis méinit Encolpũ dilectũ ab Aulo Pudẽte.Lápridiꝰ refert Encolpũ q uitas ipatorũ scripsit: sub Alex. Seuero claruisse:& illo familiariter usũ.

Seria nr̃a.quo utimur ĩ rebus seriis & grauibꝰ. Exaspatis faucibꝰ puluere.puluere fauces exaspari:& lædi.inde tussim oriri:ac sãguiné reiici testat Geliꝰ. uide lib.v.sup ea a nobis enarrata. Oís gr̃a.é illi apd̃ me:qd̃ é mihi gratꝰ id est studiorũ cã. Sic leget.tã bñ recitabit. Qué lectorẽ.Sic.tãta atentiõe.Letiora.iucũdiora:ꝓsperam ualitudinẽ.fuit in secũda lectõe:sed dulciora ꝓmittũt medici. Ad hoc.p̃terea. Salubritas cœli:ĩ dscriptione uillæ in Thuscis salubritaté regionis laudauit:q; ibi eét aer purior & liqdior.

ALii.uẽdiderat éptoribus uindemias:cũ maxia spes in uiribus appareret sed cœli intéperies graciles fructus p̃stitit:liberalitate tñ sua Secũdus negociatoribus subuenit remittẽdo aliqb⁹ octauã ptẽ:qbusdã decimã.q; ñ fine gl'ia Caluisio exponit. Ego. ꝓficiscor. Vt.reuertar. Vídemias.uitiũ fructus. ius demẽdi uuas a meis uineis. Preciũ:qd̃ tũc erat a me ꝓpositũ nõ graue.Et qd̃ uidebat fore si uindemia pueniſſet illesa ad maturitaté sperabát se illã uẽdituros lõge maiori p̃cio. Fefellit.nã cũ sperarent uberrimas colligere falsi sunt. Expeditũ,facile promptũ. Aequaliꝰ remittere. æquã summã cõdonare & detrahere. Foris.in rebus publicis. Domi.in rebꝰ domesticis & priuatis. Si paria peccata. sunt.scdm opinionem Persei & zenonis stoicoꝝ qui paria peccata existimant.dicũt. n.si ueꝝ uero maiꝰ ñ ẽ nec falsũ falso maiꝰ erit ita nec fraꝰ fraude:nec peccato peccatũ:ut q cẽtũ stadiis abest Mediolão & q uno æq̃ Mediolãi ñ é ita q minꝰ peccat & q áplius æq̃ in recto opẽ nõ sũt hic.M. T. ꝓ Muréa dicũt stoici oia peccata eẽ paria oé dictũ scelꝰ eẽ nephariũ nec minꝰ delíquere eũ q gallũ galliaceũ cũ opꝰ nõ fuerit q̃ q p̃ez' suffocauerit:hác rẽ latiꝰ idẽ tractat tertio padoxo mltis obnitẽs argumẽtis peccata eé pia. Heracliades ãt Tarsẽsis & Athenodorꝰ iparia eẽ peccata dixere,qd̃ ét idẽ Cic,lib.iiii,de finibꝰ multis ꝓsequ't:seqꝝ excusat cur cõtra dixerit in oróne ꝓ Muréa

Ne qs mihi nō donatus abiret. Virgilii carmē ex lib.y. Nemo ex hoc nūero mihi nō donat⁹ abibit. Cō ceſſi:remiſi. Sūmas.nūmoꝝ. Emptionib⁹.emēdo.plurimas uineas. Separati ſpeciati:ſeorſuꝫ ab his q minores emerāt. Magis iuuerāt.qa maioribus ſūmis mecū cōuenerāt. Pūblicā.oībus æque cōceſſam. Decumauimus.decimā dextraximus.uocabulū freqūs apd hiſtoricos:cū uolūt oñdere decimū quēq; ab īpatoribus iterfectū:quoꝝ aliq ut erāt mitiores uicesimabāt:qdā ēt cētesimabāt. author Iuli⁹ Capitollius qdā tñ nō legūt decumauim⁹ ei⁹ ſūmā quæ decē milia exceſſerat ſed addidi decimā eius ſūmæ:quæ decē milia exceſſerat. Expreſſerim.ſcīn meū demonſtrauerim. Calculos.ſupputationē:rōnē pecuniæ lapillis enī cōputabant:q; nūc aliq obſeruāt: & iō.ff.quarto Paul⁹ calculi rōnē:& Valerius.ſi ad calculos reuocet:ac Iuuenalis ſatyra.ix,ponat calculus:& Columella libro prīo:cōpoſito calculo pfecti operis rōnē cōputant dixerūt.hinc calculatores rōnarios dicimus teſtat Modeſtinus de excuſatiōibus tutelarū. Si q forte.q uidemias emerāt.xy.milibus:remiſi illis octauā.xy.miliū:deinde remiſi decimā.y.miliū qui numer⁹ excedebat decē milia. Aliquātū.maius. Aliqd.minus. Repoſuiſſe. ſoluiſſe.deleſſe. Nō æquaſſet.q nō fuiſſent æquales in ſolutiōe debiti:tractare eos æqualiter in remiſſiōe:iuſtū ñ putaui. Gra referri.uidebat a me dū remitterē decima eius debiti qd pſoluerant. Emendū.pp remiſſionē octauæ & decimæ. Adſoluēdū. de tracta alia decia a ſoluto. Magno ſtetit.cōſtitit mihi caro:ſiue id feceri rōne ſiue bonitate. Sed fuit tanti. ſed famā & gloriā mihi cōparaui:hoc.n.retuli ex liberalitate nra. Ex ipſis.ordo & ſenſus eſt. quāto qs melior & probior ex ipſis: quos nō una ptica:ut eſt in ꝓuerbio:tractaui:ſed tractaui diſtincte & gradatiꝫ: tanto abiit obligatior mihi: cū ſit exptus ſe nō eſſe obligatū mihi ex remiſſiōe debiti,Diſtincte gradatimq; magis placet q̄ deſtinate qm illos p grados debiti ſeparatim donauerat. Non una ptica, nō par menſura:ſed quēq; ſecūdū ſuam ſūmā:& ſoluēdi alacritatē. Pertica.ergo mēſura,ita enī ceſſerat in prouerbiū una pertica pro eadē portione:& conditione.pertica a portādo dicta quaſi portica.oēs āt mēſuræ ut palm⁹ pes paſſus & reliqua ī corpore ſunt:ſola ptica portatur:hēt.n.paſſus duos ideſt decem pedes unde ēt a quibuſdā decē peda uocāt nam in diuiſionibus agri pro maiori parte ꝓ perticas dimetiebantur.q; teſtat qui de menſuris agrorum ex diuerſis authoribus cōpendia fecit.& lucianus ad idē plærūq; dicit eodē cubito:& eodē digito. Obligatior.mihi.magis gratus & deuinctus mihi amore. Expertus.recognoſcens. Non eſſe apud me.illud carmen nō curaſſe εγδ' ει ητιμη ημεγ κακοσ' ηδ' εκαι εσθλοσ' uerba ſunt ex lib,ix.Iliados Achillis ad Vliſſem:quæ ſic ad nos tranſferri poſſunt.in eodem aūt precio & malus atq; bonus.

Calculus

Calculator

neq̄s mihi non donatus abiret:partē octauā precii:quo qs emerat:cōceſſi deīde iis:q amplíſſimas ſūmas emptionibus occupauerāt ſeparatim cōſului.Nā & me magis iuuerant:& maius ipſi fecerāt dānū.Igit iis:q pluris.quā decē milibus emerāt: ad illā cōem:& quaſi publicā octauā addidi:decimā eius ſūmæ:quæ decē milia exceſſerat.Vereor: ne parū exp̄ſſerim:apertius calculos oñdā:ſi q forte quindecim millibus emerant:hi & qndecim miliū octauā:& qnq; milliū decimā tulerūt. Præterea cū reputarē quoſdā ex debito aliquātū: quoſdā aliqd quoſdā nihil repoſuiſſe: nequaquā iuſtū arbitrabar:quos nō æquaſſet fides ſolutionis:hos benignitate remiſſionis æquari. Rurſus ergo iis: q ſoluerant:eius qd ſoluerant:decimā remiſi. per hoc enī aptiſſime & in præteritū ſingulis ꝓ cuiuſq; merito gratia referri:& ī futurū oēs:cū ad emēdū:tū ēt ad ſoluendū adlici uidebant. Magno mihi ſeu rō hæc:ſeu facilitas ſtetit.Sed fuit tanti. nā regione tota:& nouitas remiſſionis:& forma laudat:ex ipſis ēt:quos nō una(ut dr)pertica: ſed diſtincte:gradatiq; tractaui.Quāto qs melior: & ꝓbior:tāto mihi obligatior abit:exptus ñ eē apd me ΕΥ ΔΕΙ ΙΤΙΜΗ ΗΜΕΥ ΚΑΚΟΣ':ΗΔΕ ΚΑΙ ΕΣ'ΘΛΟΣ'. Vale.

C.Plinius Sparſo ſuo.S.

LIbrum:quē nouiſſime tibi miſi:ex oībus meis uel maxīe placere ſignificas.ē eadē opinio cuiuſdā eruditiſſimi: quo magis adducor:ut neutrū falli putē:qa non eſt credibile utrunq; falli:& quia tātū blandior mihi. uolo enī proxima quæq; abſolutiſſima uideri:& iō iā nunc cōtra iſtum librum faueo orationi:quam nuper ī

LIbrum lætatur Sparſo placuiſſe librum ſuum:contra quem monet fauere orationi iā publicatæ:ſed iterū emēdande reſumpte. Cuiuſdā.uiri. Neutrū.nec te nec illum. Vtrūq;.cuꝫ ſitis doctiſſimi. Blandior mihi.mihi placeo:mea amo:iccirco facile credo placere tibi. Proxima.nouiſſima mea ſcripta. Aliū foueo.excudo aliū librum. Contra iſtum libruꝫ.diuerſæ materiæ ab iſto quem tibi miſi:& in publicum dedi:nam alter grauia:alter iocoſa continebat.eſt

alia lectio & iō iā nunc contra iſtū librū faueo orationi:quā nuper in publicuz dedi ut ſit ſenſus ideo ad æmulationē iſtius libri faueo oratiōi abſolutiſſime quā nuper publicaui & q̄primum ad te mittā ut te iudicem faciam. Etexi.intendi excitaui. Deſtiruat.fruſtetur protrahat.oratio eadez quam emiſerat ſed iterū emendare uolebat. In manus.ut eam recognoſcam. Placituram.bonam.

OPtime.Caninium incitat paratum ad ſcribendū bella:quæ Traianus confecit contra dacos: latenter indicans modū:quē in ſcribendo ſeruare deberet unū imprimis petit:ut rudia & impolita carmina ad ſe mittat: quod iudicabit amoriſſingulare teſtimoniū. Bellū dacicuz.qđ romani cōtra Dacos geſſere:ſub Domitiano inchoatū:& a Traiano confectum. Decibalus.n.Dacorū rex acer in re militari ac rebus gerendis: opportune hoſtē inuadens:tpa ſe recipiendi diſcernens: ī ſidiarū artifex & pugnæ magiſter:recte uictoria uti:& cladē ferre ſciens: q̄is a romanis hoſtis iudicatus multo tpe legionibus reſtitit. aduerſus eū Iulianus Domitiāi legat⁹ hoc ſtratagemate uſus ut militū & centurionū noīa haſtis īſcriberet:ex hoc cogniturus q hoſtē pcuſiſſet:quare iuxta Tapas multos occidiōi dedit:inter cadauera Vezenas Decibali regis legatus poſtq̄ uiuus ſtatim fugere nequiuit tanquam mortu⁹ iaccēs ſeqn ti nocte auſugit.tū ueritus Decibal⁹ ne romani ex recēti uictoria regnū quoq; ſuū inuaderent:arbores concidit: arma inſtruxit:ut procul armatoz facie redderent:q̄bus deterriti romāi receſſerūt uicti in Dion in Traiano tradit. Trang. & eū ſecutus Eutropius ſcripſere Domitianū bellico dacico paſſum multas calamitates in eos ſumptis duabus expeditionibus:prīa Oppio Sabino oppreſſo tā & ſi Appius Sabinus apud Eutropiū legat⁹:ſecunda Cor.Fuſco p̄fecto cohortiū p̄torianaz: cui belli ſūmā cōmiſerat quā rē Oroſius alr cōplexus inqt Domitianus bellū aduerſū Dacos p legatos geſſit pari reip.pnicie:cū & in urbe ipſe ſenatū populūq; laniare:& foris exercitū aſſidua hoſtes cæde cōficerent: nā quāta fuerīt Diuipanei regis cū Fuſco duce prœlia:quātæq; romāoz clades longū eēt enumerare. Domitianus tñ prauiſſima elatus iactantia ſub noīe ſuperatoz hoſtiū de extinctis legionibus triūphauit:cædē Cor.Fuſci Mart.& Iuuenalis tradidere.dacos poſtea Traianus ſupauit:q; iuuenalis p trāſitum ſatyra.ii.tetigit:ibi uulneribus crudis populus mō uictor. Recens materia.nup cōfectū bellū a Traiano. Copioſa.multitudine rez geſtaz. Poetica.magnifica. Fabuloſa.miranda & fabulis p̄xīa.hui⁹ expeditionis præter alios meminere Euſebius in Chronicis:& Claudianus in laudibus Honorii:quorū poſterior inqt:nec tali publica nota Cōſenſu tradunt ataui caluiſſe per orbē: Dacica bellipotens cū fregerit Vlpius arma:Atq; indignantes in iura redegerit arctos:Cum cinxere faces Hypanin:miratāq; leges Romanū ſtupui meotica lerra tribunal.Iulius etiā Frontinus in præfatione ad Celſum de menſurarū rōne huius expeditiōis meminit.poſtq̄ inquit Max.īperator uictoriā dacicam proxime reſeruauit ſtatim ad ſeptētrionalē plagam tranſire permiſit. Immiſſa:commiſſa:per pontes.nā noui & mirandi operis pontē ſtruxit ſuper Danubiū:cū eum nō poſſet propter cœnū diuertere. Vel immiſſa.in nouum alueum traducta.Sargetiā.n.flumen luxta Decibali regiā per alia đduxit q; mortuo rege cōpererat ſub illo theſauros cōditos q̄is per quoſdā captiuos flumē Decibalus diuertiſſet:& ſolū eius effodiſſet ac ibi maximā auri & argenti copiā cæterarūq; rerū præcioſarū quæ corrūpi ab aqua non poterant congeſſiſſet ac lapidibus antrū concluſiſſet deinde fluentē ſuperinduxiſſet.at Bicilis quidā regis amicus facti concius a Romanis captus rē detexit.pontes Danubiū ponte mirabili uinxit:de cuius ſubſtructione lege plura apud Dionem. Montiū abrupta ardua præcipitia: rupinas.Dion poſtq̄ ipſa prærupta & mōtiū cacumina conſcendere aggreſſus eſt tumulos ex tumulis cū maximis periculis occupans & ad ipſaz Dacorū regiā īpulit & a tergo Lucius hoſtes aggreſſus multis interfectis plures captiuos fecit. Regia.nomine Sarmiſegetuſa ſecūdū Ptolomæū. Pulſum.priuatū:nā Decibalus ut regiā ſuā:& uniuerſaz regionē captā ab hoſtibus uidit:parūq; abeſſe quin caperet ſibi manus intulit eiuſq; caput Romam delatum

Dacicū bellum

publicum dedi: cōmunicaturus tecum:ut primū diligentem tabellarium inuenero.Erexi expectationem tuam.quam uereor.ne deſtituat oratio in manus ſumpta.Interim tamen tāquam placiturā (& fortaſſe placebit)expecta. Vale.

C.Plinius Caninio ſuo.S.

OPtime facis:quod bellū Dacicū ſcribere paras.Nā quę tam recēs:tam copioſa:tā lata:quę deniq; tam poetica:& quāquā ī ueriſſimis rebus:tā fabuloſa materia? dices īmiſſa terris noua flumina:nouos ponteis flumībus īniectos:īnſeſſa caſtris montiū abrupta:pulſum regia pulſum etiam uita regem:nihil deſperantē.Super hæc actos bis triūphos quorū alter ex īnuicta gēte primus:alter nouiſſimus fuit.Vna: ſed maxima difficultas:quod hæc æquare dicēdo:arduū: īmēſum etiam tuo īngenio:quāquā altiſſime adſurgat & ampliſſimis operibus īncreſcat.Nōnullus & īn illo labor:ut barbara:& fera nomina: īn primis regis īpſius græcis uerſibus nō reſultēt.Sed nihil ē:

Iuuenalis. locus.

eſt inde tota Dacia romanis paruit ĩperiis: Nihil deſperantẽ anteq̃ regia caperet. uerũtñ græci tradũt extimuiſſe Traiani in ſe motũ:ut pote nõ ignaꝝ prius nõ Romanos ſed Domitianũ uiciſſe:túc uero bel lũ geſtuꝝ:& cõtra romanos & Ttaianũ ĩperatorẽ cuius uirtutes p̃ſertim bellicas admirabant oẽs uict⁹ igit primũ pacẽ petitá ipetrauit iuſſus arma machinas & earũ opifices tráſſugaſq; tradere & caſtella de moliri abſtinere a regiõe capta amicos & hoſtes romanis ſuos putare eoſdẽ in has tñ cõditiões ĩuitus cõ ceſſit deinde Traianũ adiens & humi procũbens adorauit legati ab eo ad ſenatũ miſſi & pacẽ & arma ĩ petrarũt pro q̃bus Traianus triũphauit & Dacici cognomẽ. accœpit ſed poſtq̃ renũciabat Decibalũ cõtra fœdera mł ta patrare arma parare legatiões ad fini timos mittere nõ parẽtes ĩperiis đpopu lari. Iazibus ptẽ agri adæmiſſe. ſenatus hoſtẽ iudicauit:& Traian⁹ nõ p legatos: ſed ipſe exercitus dux ſecũdo bellũ intu lit:in quo poſt multa diſcrimina hoſte ad internicionẽ deducto iterũ triũpha- uit:cuius põpá Claudianus tetigit in pa negyrico Honorii. Alta q̃ inuectus fra- ctis Capitolia Dacis. Inuicta. ĩdomita añ Traianũ:ná ab ipſo in formá prouin ciæ redacta eſt. inde dicit Traiani ſcđm triũphũ fuiſſe nouiſſimũ:ſuis. ſ. tpibus: ná poſtea alii de Dacis triumpharũt. Hæc. tá p̃clare geſta. uel ſup hæc. i. p̃ter p̃dicta. Ampliſſimis opibus. i ápla ma teria ampliſſime tuũ ingeniũ accreſcit: ut illi par ſit. ul'. Ampliſſimis opib⁹. a te editis p̃claris ſcriptis. nã ſeq̃t nõ multo poſt:& ſi q̃ñ alias toto ingenio uehere. legit etiá ampliſſime. Barbara. qualia Vezenas. Sarmiſegetuſa. Mella teſtatur barbara poſſe uix elog romano ſermo- ne:& Nazarius ĩmanitas inqt barbariæ in ipſis uocabulis adhibet horroré. Ipſius regi:hoc fecit ut au thoritate Oroſii q̃ in multis ſecut⁹ eſt Tacitũ:credá ipſum Dacoꝝ regẽ appellatũ Diurpaneũ:poſtea ali qua rõne Decibalũ uocatũ:ſic. n.& græci:& Secundus ad Traianũ noĩant. Græcis uerſibus. q̃bus erat ſcripturus hoc opus. Nõ reſultent. nõ cõueniant. nõ rñdeant. Mitiget. molliat:manſueſcat. Dat. p mittet. cõcedet. in alia lectione eſt neget. Mollia & græca. táto magis dura & barbara mollienda ſũt. cõtrahi náq; & molliri uerba nõ uſus cá:ſed auriũ p̃cipit Cic. Ad bonitatẽ uerſus. ad melioré metri ſo nũ quare magis p̃bo q̃ legũt lenitatẽ uñ Seruius Sicarbá a Vir. appellatũ putat Sicheũ:tanq̃ mollius no mẽ. ná ſecũdũ Senecá poetæ nõ putát ad rẽ ptinere ueꝝ nomẽ dicere:ſed aut neceſſitate coacti:aut deco re corrupti:id quenq; uocari iubent:qđ belle facit ad uerſum: Contrahere. abbreuiare:ut uerſum exaſ peret p̃ qualitate rei:quá tractat. ſunt. n. in illo quæ uerboꝝ monſtra litteratoribus uident. hæc aũt cõ tractio ſit p̃ ſyllabaꝝ naturá longaꝝ ſi breuiant:uel p lr̃arũ & ſyllabaꝝ defectũ. Extendere. p additio nẽ protrahere:q̃ cõſequemur geminatione:p̃ductione. epectaſi:diæreſi:parentheſi:diplaſmo:paréptoſi: proſchematiſmo. Iflectere. mutare in aliá declinationẽ:quæ p̃dicta ab Homero factitata non medio- criter grámaticos exagitát:dũ conant illa rõne aliqua tueri. Nõ det tibi audétia ſimilis nõ p̃mittit tibi paranti ſcribere græcis uerſibus maximũ bellũ:quale Homerus cecinit in q̃buſdá codicibus p̃ non det: ſcriptũ eſt neget ité ſimile audéti. Cõtrahere:extẽdere:inflectere uocabula. Delegata arbitraria. Ac- cerſita. affectata. Neceſſaria. q̃a nimiũ horrida. Proinde. quare. Iure uatũ inuocatis diis. poetas ĩuo- care deos in limine ſui opis nemo dubitat. inuocant aũt muſæ ét ad cõcentũ adiuuandũ:quas tres tátũ eé uoluit Varro unã quæ ex aqua naſcit:alterã quá aeris ictu ſonus efficit:tertiã quæ mera tm̃ uoce cõſi ſtit. alii a p̃cationibus deoꝝ incipiendũ q̃ nihil rite nihilq; p̃uidenter hoies ſine deoꝝ ĩmortaliũ ope:cõ ſilio:honore auſpicarent. Ipſo. Traiano ĩuocato. ſic Lucanus Neronẽ & Maxĩus Tyberiũ q̃q̃ Liui⁹ ne get hiſtorico cõuenire deoꝝ ĩuocationẽ. Dicturus ſcriptur⁹. Immitte rudétes. intẽde neruos inchoa cõfirma te futuro labori. Pande uella. bellũ ip̃m totis ingenii uiribus decáta. Si q̃ñ alias. ſi unq̃ uect⁹ es toto ingenio nũc p̃cipue uehere. Poetici. grandiloquis uerbis agã:q̃a dixerat ĩmitte rudétes pade uela p̃ quæ;uidebat ſpiritũ poeticũ induſiſſe. nõ. n. p̃ ſe res geſte uerſibus cõprehẽdẽde ſunt qđ longe meli⁹ hi ſtorici faciũt ſed p̃ ábages deorũq; miſteria & fabuloſum ſniaꝝ tormentũ p̃cipitádus é liber ſpiritus ut potius furentis uaticinatio appeat q̃ religioſe oñonis ſub teſtibus fides. hæc Petronius Arbiter. quare a pleriſq; Lucan⁹ uerſificator & nõ poeta exiſtimat. Illud lá nũc paciſcor pria. iá tecũ cõuenio ut nihil pri

quod nõ arte. curaq; : ſi non poteſt uinci:mitiget. Præterea:ſi datur Homero & mollia uocabula:& græca ad lenitatẽ uerſus contrahere:extendere:in flectere:cur tibi ſimilis audétia p̃ſertim nõ delega ta ſed neceſſaria neget? Proíde iure uatũ ĩuocatis Díis:& ínter Deos:ipſo:cuius res:opera:cõſília dí ctaturus es:ímmitte rudentes:pande uela:ac ſi qñ alías:toto ingenio uehere. cur enim non ego quo q; poetice cum poeta? illud iã nunc paciſcor: pri ma queq; ut abſoluerís:mitte: ímmo etiã añ: quã abſoluas:ſic:ut erunt recentía & rudía:& adhuc ſí mília naſcentibus. Reſpondebís nõ poſſe perínde carptím:ut contexta: perîde ínchoata placere ut effecta. Scío. ítaq; & a me æſtímabunt: ut cœpta: ſpectabunt ut mẽbra:extremamq; límam tuã ope rientur ín ſcrínio noſtro. Patere hoc me ſup cętera hére amoris tui pignus:ut ea quoq; norí: quæ nof ſe neminẽ uelles. In ſũma potero fortaſſe ſcrípta

Traiã triũph dacicus.

inuocatio deorum

cipiũ opis mittas.& ptes deinceps quas pficies. Rudia.ipolita.in alia lectione fuit & rudia & adhuc similia nascentibus. Perinde.tã in libello de Germanis. Tacitus alieqꝫ gentes haud pinde memorate. Carptim.particulati diuulse.Cõtexta:cõiuncta.cõtinuata. Effecta.elaborata:emendata. Scio.ita eẽ. Cœpta.non perfecta. Spectabunt.cõsiderabunt.Mẽbra.ptes. Limã.emendationẽ.Scrinio. qdam exẽplaria habẽt sinu. Hoc pignus.hoc testimonium. Cautiusqꝫ.emiseris. Incautius.confidentius.

Raue.dolet apud Geminiũ Macrinũ angi ꝓ obitu uxoris:quã oĩ laude digniſſimã pdicat.nã uxorẽ uiuã amare uoluptas

g ẽ:defunctã religio. Nr.amicus.ex eadẽ regione: nã fuit Brixiẽsis. Singularis solius cui similis nõ inueniebat. Olĩ.priscis tpibꝰ & melioribus annis. Iurgio. cõuicio : ut tria sunt tpa:ita ordo regꝫ tribus momentis cõsertꝰ é.hñt.n.oĩa exordiũ:icrementũ sũmã.ut iurgiũ deide cædes:demũ strages : quẽ ordinẽ Iuuenalis satyra.xy.ad unguẽ seruauit:ubi inqt:sed iurgia prĩa sonare incipiunt aĩs ardẽtibus:hæc tuba rixæ:Dein clamore pari cõcurrit : & quæ sequunt.Marcellus iter iurgiũ & litẽ hoc differre putat: qđ iurgiuꝫ leuiores é.si qdẽ iter beniuolos aut ꝓpiquos dissensio uel cõtentio iurgiũ dr̃ iter inimicos dissensio lis appellat:hæc tñ ꝓ cõ modo scriptoꝝ cõfundunt.Festꝰ iurgatione iuris actionẽ iterꝑtat. Ex diuersis ætatibꝰ.ex pueritia simplicitatẽ:ex iuuẽta comitatẽ:ex uirilitate & senectute grauitatẽ & prudẽtiã. Hoc.pp uirtutes illius.Exacerbat.icrudescit molestat:perturbat. Nã fruenti uoluptatibus:dum fruimur diu uoluptatibꝰ tãto magis dolor crescit cũ priuamur.quãto.n. maius fuit gaudiũ:tãto maior sequtur tristitia. fruendis uoluptatibus in aliqbus legit exẽplaribꝰ dũ eis scilicet fruimur. Suspensus:anxius. Hoĩe.Minutio Macrino uiro ꝓtorio. Auocamẽta.solamĩa. aĩum a moerore auocãtia.alibi ẽt ꝓ illecebris. Cicatricẽ:signũ uulneris.memoriã mali.nã recẽti dolore hõ est :medelæ ĩpatiens uñ Papinius in syluis dixit abruptis ẽt nũc flebile uenis Vulnꝰ hiat:magnæqꝫ pꝫ uia lubrica plagæ. Et dies lõga.Seruii Sulpitii tristitia doloré tpe minui:& Diodori pariter in.v.& Plutarchi in cõsolatoria ad Apolloniũ.sꝫ añ hos Euripides dixerat κρόνος μαλαϰίζει. tps molliet.s.doloré. Inducit.cõtegit:curat.delet.quo uerbo utũt iurisco sulti ut.ff.de his quæ in testõ delent & inducunt & Trang.in.Cæsare dictatore inducto priore decreto. i.abolito Valerius obducta inquit cicatricibus uulnera a Pli.libro.xi.mox obducitur tenui membrana:quare sunt qui apud Cæcilium legunt obducit:non inducit.

Iurgium

Iurgatio

tua magis probare:laudare:quãto illa tardiꝰ:cautiusqꝫ:sed ipm te magis amabo: magisqꝫ laudabo quanto celerius:& incautius miseris. Vale.

C.Plinius Geminio suo.S.

GRaue uulnus Macrinus nr̃ accepit:amisit uxorẽ singularis exempli: etiam si olĩ fuisset. Vixit cũ hac triginta nouẽ annis sine iurgio:sine offensa.Q uã illa reuerentiã marito suo ꝑstitit:cum ipsa summã meret? quot:quantasqꝫ uirtutes ex diuersis ætatibus sumptas collegit:& miscuit(Habet quidẽ Macrinus grande solatiũ:quod tm̃ bonum tandiu tenuit. Sed hoc magis exacerbatur:quod amisit.Nã fruenti uoluptatibus crescit carẽdi dolor:Ero ergo suspensus ꝓ hoĩe amicissimo:dũ admittere aduocamenta:& icatricẽ pati possit:quã nihil æqꝫ:ac necessitas ipa: & dies longa:& sacietas doloris inducit. Vale.

C.Plinius Montano suo.S.

COgnouisse iã ex epistola mea dbes: adnotasse me nup monimentum Pallantis sub hac inscriptiõe:huic senatus ob fidẽ:pietatẽqꝫ erga pr̃onos ornamenta prætoria decreuit & sestertiũ centies quinquagies:cuius honore cõtentus fuit.postea mihi uisũ est prætiũ curæ: ipm S.C.q̃rere.inueni tam copiosum:& effusum : ut ille supbissimus titulus modicus:atqꝫ etiam demis-

COgnouisse. Pallantẽ Claudii libertũ a senatu ꝓtoriis ornamentis donatũ libr. vii.Montano scripserat:nũc plecto de eo senatusconsulto adeo honorifico:ut illud iã ꝓdictũ Pallãtis epitaphiũ uideret humile:cõtra tẽpoꝝ Claudianoꝝ calamitatẽ multũ iuuehit : senatusconsultũ ꝓ capita narrans & reꝑhẽdẽs.Monumẽtũ.i uia tyburtĩa ĩtra primũ lapidẽ. Pr̃onos.Claudiũ: Agrippinã Neronẽ. Ornamẽta ꝓtoria.ĩsignia qbus utebant ꝓtores:& ĩprimis aureoꝝ ãnulloꝝ usuꝫ. Honore.ꝓtoriorũ ornamẽtoꝝ spretis sextertiis. Ope ꝓciũ.utile.nõ ĩprobo ꝓciũ cure.s.aliquã me ex hac cura utilitatẽ captuꝝ. Ille supbissimꝰ titulus.illa sepulchri ĩscriptio nimiũ arrogãs.si Pallantẽ respicias:si uero senatusconsultũ modesta & humilis. Cõferãt.si cõpararent senatusconsulta Marioꝝ:Syllarũ: Põpeioꝝ uincerent honore & laude. Nõ dico illi ueteres ꝓ qbus q̃is magnificis tñ senatusconsulta decernebant ĩtra honestatẽ. Veteres Africani:auus & Nepos ille de uicto Annibale:hic ꝓ deleta carthagine cognomẽ Africani meruere:ueteres inqt respectu Syllæ:& Marii:ac Cæsarũ. Achaici.ut.L.Mũmiꝰ: cui Achaico a deuictis Acheis cognomẽtũ inditũ est ĩ quo bello se abstinentissimũ ꝑstitit:nec quicq̃ ex

ex iis opibus ornamẽtis: ue quæ prædiues Corinthus habuit in domũ eius peruenit. fuit etiã belli achaici particeps Q. Cecilius Metellus uictis Achæis apud Termopylas: nec non Lucius Mãlius cõsul Dracho Achæorũ duce superato. L. tamẽ Mummius de Achæis triũphare meruit. Numãtini. Numãtiã i hispania ciuitatẽ. P. Scipio Africanus deleuit: & i de Numãtinus ẽ appellatus. Proximi. iuniores iperatores. Marii. q̃uis legã multos Marios: iprimis tñ respiciẽdũ puto. C. Mariũ: q septies cõsul fuit: & de Cimbris triũphauit. Sullæ. Sylla cognomẽto felix: Marii hostis: & põp. amicus imo magr̃ prius ex oibus secũdũ Appianũ iuẽtus ẽ: q tyrãnidẽ deponeret, diceretq; se eorũ pœnas subire uelle p q̃bus cõdemnaret. priuatus quoq; intuẽti b9 cũctis p forũ ãbularet: & domũ absq; iniuria rediret. tãta ispiciẽtibus eũ dignitatis reuerẽtia: & metus inerat: aut deposiiti muneris stupor: aut iferendæ pœnæ uerecũdia: aut alia benignitatis rõ quasi ad utilitatẽ publicã conduceret tyrãnis.

Pãsus uideretur: Conferant se: non dico illi ueteres Africani: Achaici: Numãtini: sed hi pximi Marii: Syllæ: Pompei: nolo progredi lõgius: infra Pallãtis laudes iacebũt. urbanos: q illa censuerunt: putem? an miseros? dicerẽ Vrbanos: si senatum dicere t urbanitas. Miseros? ergo sed nemo tã miser est ut ad illa cogat. ambitio ergo: & procedendi libido. sed qs adeo demens: ut aut per suũ: aut per publicum dedecus pcedere uellet i ea ciuitate: i qua hic eẽt usus potentissimæ dignitatis: ut primus in senatu laudare Pallantẽ posset? Omitto: qd̃ Pallanti seruo prætoria ornamenta offeruntur: q ppe offeruntur a seruis. Mitto qd̃ censent: non exhortandum modo: uerumetiã compellendũ ad usum aureorum annulorũ. erat enim contra maiestatem senatus: si ferreis prętorius uteretur. Leuia hæc: & transeunda. Illa memoranda: quod noie Pallantis senatus: nec expiata postea curia ẽ. Pallãtis nomine senatus gratias agit Cæsari: quod & ipse cũ sũmo honore mentionẽ eius pfecutus esset: & senatusconsultũ ẽ. Pallãtis nomine senatus gratias agit Cæsari: quod & ipse cũ sũmo honore mentionẽ eius pfecutus esset: & sena-

Põpeii. Põpeius Strabo Põpeii magni pater uiri illustres: & filii Põpeii Magni: quẽ hic potius intelligendũ arbitramur fuere. qui qm̃ apud Plutarchũ: Appianũ Cæsarẽ: Dionem: ac pene inumeros memorant: satis hẽmus lectorẽ admonuisse. Lõgius. iferi9 ad Cæsares. Iacebũt: minus notabunt laude iferiores erunt.

Vrbanos. iocosos cũ sale. Miseros. infelices. q ad hãc cẽsendi necessitatẽ cogerẽtur. Vrbanitas. nã senatũ decent segia & grauia. maledictio ãt li facetius iactat urbanitas notat. Illa. talia. Proceden di libido. fuit in cã ut p id ẽnt cari iperatori: & pmouerent ad maiores dignitates: dũ quos uidẽt Claudio placere sentẽtiis honorificis honestant. Procedere. ascẽdere ad maiores dignitates. Dignitatis. designati cõsulis. Potẽtissimæ. qa prius cẽsebat. Prius in senatu. Burrea Soran9 cõsul designat9 princeps i dicẽda snia. Mitto. taceo. occupatio. A seruis. a senatoribus coactis iperio Cæ. nã illis Claudi9 sniam dictauerat. Exortãdũ alii legũt exorandũ. Cõpellẽdũ cogẽdũ Pallãtẽ. Ad usum aureorũ annulorũ. q ius annulorũ ipetrauerat in ordinẽ ingenuorũ trãsibat. lõgo certe tpe ne senatũ qdẽ Romanũ habuisse aureos annulos manifestũ ẽ: si qdẽ iis tm̃: q legati ad exteras gẽtes ituri erãt annuli publice dabant. postea uirtutis bellicæ factũ est insigne. nemo tñ nisi equitũ primores id gerebãt: annuli igit distinxere alterũ ordinẽ a plebe: sicut tunica ab annulis senatũ: & tertiũ ordinẽ plebi patribusq; iseruere. hæc Pli. auunculus sed isequẽtiũ Impatorũ facilitate libertis id uis pmiscue cõcessere. Prætor9. Pallas ptoriis isignit9 ornamẽtis. Ferreis uteret. quos gestabãt Aui. uerũ Pli. memoria igt auorũ multi ptura functi i ferreo cõsueuerũt: & Diõ nulli romanorũ antiquorũ nõ mõ libertinorũ: sz ne ingenuorũ qdẽ pter senatores & eqtes ãnulis aureis uti licet nisi ipator cõcesserit: & codice ad legẽ Iuliã Viscelliã libertini nõ poterãt aggredi magrãt9: neq; decurionatũ arripe nisi ab ipatore ipetrassent ius aureorũ ãnulorũ: p hoc. n. tuto ad magrãtus accedere poterãt cũ p id imaginẽ ingenuitatis obtinerẽt: adde eũ dẽ Pli. tradere i ferreo ãnulo eqtes: iudicesq; itellectos primit9 & ãnulũ triũphãti ferreũ i digito fuisse æq̃ fortũa triũphãtis & Aui sustinẽtis coronã lic triũphauit de Iugurta. C. Mari9. Nec expiata postea curia fuit i scda lectiõe nec expiata postea ea iniuria tãq̃ piaculũ i curiã ea iniuria facta cõmisisset senat9. Senat9 grãs agit Cæsari, nõ grãs actas Claudio Cæsari a senatu tradit Taciti9: sz Scipionẽ Cornelĩũ cẽsuisse grates publice agẽdas Pallãti: q reg. b9 Archadiæ ort9 ueterrimã notabilitatẽ usui publico postponeret: seq; iter mistros pricipis hñi sineret, nã Claudius añ oẽs libertos suspexit Narcisum ab epl's: & Pallãtẽ a rõnibus: quos decreto quoq; senatus nõ præmiis mõ ingẽtib9: sed & quæ storiis ptoriisq; ornari libenter passus est: tm̃ pterea acquirere ac rapere ut querẽte eo quõdã de fisci exiguitate nõ absurde sit dictũ abũdatuq; si a duobus libertis in cõsertiũ reciperet. Ipse. Claudius. Eius. Pallãtis. Facultatẽ feciisset. dedisset liberũ arbitriũ. Beniuolẽtiã erga eũ. amorẽ suũ erga Pallãtẽ. Pulchrius. cũ derisiõe. Addit. senatusc̃ consulto ascriptũ est q̃ sequit. Oẽs senatores. Singularis industriæ. erga patronos suos an quia repertor relationis fuisset fœminarũ quæ seruis cõiungerent. Meritissime. cõdigne. uel a Claudio & senatu q hæc meruere. Credas. putares p hoc senatusc̃ consultũ tã honorificũ a Pallãte iperio Romano additos aliquos pplos ul' liberatos exercitus ab hostib9 circũfessos idustria illi9.

Annulorũ ius

Adſtruitur his.additur prædictis in illo ſenatuſconſulto.Cum ſenatui.ordo eſt. cum nulla materia liberalitatis poſſit repreſentari gratior ſenatui ppl'oq; Ro.q̃ ut cõtingat adiuuare facultates Pallãtis abſtinentiſſimi fideliſſimiq; cuſtodis principaliũ opũ.erat.n.cuſtos ĩperialiũ pecuniaꝝ:huic muneri a Claudio p̃poſitus.poſtmodũ a Nerone dimotus:cũ quo olim pepigerat ne cuiuſq; facti in p̃teritũ interrogaret ſed pares cũ reip.rõnes haberet. Principaliũ.ĩperatoris:frequẽs dictio apud iuriſconſultos: & interdũ apud Secũdũ in panagyrico.depẽdent iſta a prædictis ut ſic cõiungas:additur ut Pallas:cui ſe oĩs pro uirili parte obligatus fateretur: ſingularis fidei:ſingularis induſtriæ fructum meritiſſimo ferat: cum ſenatui populoque liberalitatis gratior repreſentari nulla materia poſſit:q̃ ſi abſtinẽtiis. fideliſſimiq; cuſtodis prĩcipalium opum facultates adiuuare cõtigiſſet: nã cætera ſunt ĩterpoſita a Secũdo ad rẽ redarguẽdam. Tũc.ſub Claudii dominatione.

Egeſtione publicaꝝ opũ.euacuatiõe. & ĩpenſa publicæ pecuniæ.dũ illi offert ex ærario ſextertiũ cẽties quinquagies.

Iã.præterea q̃ memoráda ſunt. Quæ ſequant.in ſenatuſconſulto. Voluiſſe. ſenſiſſe. Cenſorem.huius rei iudicem. an potius cenſere.i.decernere: cũ cẽſere ſenatus ſit populi iubere. Dandũ.donandum Pallanti. Ex ærario Ex publico: nam ærarium publicæ pecuniæ recœptaculum: fiſcus autem principalis.

Eiuſmodi cupiditatibus.auaritiæ deſyderio habẽdi. Eius:pallãtis. Tanto impenſius:eo ardentius uoluiſſe ſenatũ: ut illa ſextertia acciperet. Petere a publico parente rogare ſenatũ principem Claudiũ. Eum.Pallantẽ. Cedẽdũ ſenatui.cõtentum eſſe q; ſenatus ſentiret. ut acciperet q̃ ſenatus dono daret. Id uero deerat.ironia cũ indignatiõe. Publica athoritate.imperatoria. ĩmo ſenatoria cũ Dion referat illa ſenatuſconſulta:quæ fiebãt extra ordinẽ ſolita appellari publicã auctoritatẽ. Superbiſſimæ abſtinẽtiæ. Pallanti:q ſuperbia abſtineret a munere oblato. Aduocatus.ĩternuncius:proſoneta uel patronus aduocaret ne pallas pecuniã a ſenatu decretã ſperneret. Quod ſolum potuit.facere. ſpernere.ſ.ſexter. centies quinquagies.

Arrogãtius.cũ uideret id feciſſe modeſtie gratia:qd' tamẽ fuit arrogãtius quã ſi accœpiſſet. Id.q; ſpreuit. Similis querenti.tanq̃ lamentarentur q; non accœpiſſet. Tulit laudibus.maxime laudauit. Eã partem.caput illud ſnĩæ noluit Claudius tolli: quo ſenatores decernebant dare de publico Pallanti ſexter. cẽties quinquagies. Ob fidem. erga patronos:& rempub. Pallantem.libertũ: & uilem. Intercedentem. interpellantem:reſiſtentem. Minus.cum maius eſſet recipere dignitates immeritas q̃ pecunias.ſi legeris munus.ſ. tanquam debitum. Vel potius:imperio.uera correctio:paruit.n.Claudius libertis ſuis.inde Iuuenalis. Indulſit Cæſar cui Claudius omnia cuius Paruit imperiis uxorem occidere iuſſus. Imperat.eſt tanquã imperium:cum libertus audet in ſenatu Imperatorem patronum ſuum rogare. Vſquequaq;. frequẽter

tu facultatem feciſſet teſtandi erga eum beneuolentiam ſuam. Quid enim ſenatui pulchrius:quã ut erga Pallantem ſatis gratus uideretur? Additur ut Pallas cui ſe omnes pro uirili parte obligatos fatentur:ſingularis fidei:ſingularis induſtriæ fructum meritiſſime ferat: prolatos ĩperii fines: redditos exercitus. Reip.credas. Adſtruitur his: cum ſenatui:populoq; Romano liberalitatis gratior repræſentari nulla materia poſſet:quam ſi abſtinentiſſimi: fideliſſimiq; cuſtodis principalium opum facultates adiuuare contigiſſet. hoc tunc uotum ſenatus.hoc præcipuum gaudium populi.hæc liberalitatis materia gratiſſima:ſi Pallantis facultates adiuuare publicarum opum egeſtione contingeret.iam quæ ſequuntur: uoluiſſe quidem ſenatum cenſere dandum ex ærario ſeſtertium centies quinquagies: & quanto ab eiuſmodi cupiditatibus remotior eius animus eſſet:tanto impenſius petere a publico parente: ut eum compelleret adcedendum ſenatui.id uero deerat: ut cum Pallante autoritate publica ageretur: Pallas rogaretur:ut ſenatui cederet:ut illi ſuperbiſſimæ abſtinentiæ Cæſar ipſe patronus: aduocaretur: ne ſeſtertium centies quinquagies ſperneret. Spreuit: quod ſolum potuit tantis opibus publice oblatis:adrogantius fecit:quam ſi accepiſſet. Senatus tamen id quoq; ſimilis quærenti: laudibus tulit:his quidem uerbis. Sed cum princeps optimus: parenſq; publicus rogatus a Pallante: eam partem ſententiæ: quæ pertinebat ad dandum ei ex ærario centies quinquagies ſeſtertium:remitti uoluiſſet:teſtari ſenatum: & ſe libenter:ac merito hanc ſummam inter reliquos honores ob fidem: diligentiamq; Pallantis decernere cœpiſſe:uoluntati tamen principis ſui:cui in nulla re fas putaret repugnare: in hac quoq; re obſequi. Imagínare Pallantem uelut intercedentẽ ſe-

Summam pecuniarum. Perseueraturum fuisse.omnino decreturum fuisse. Verecundia ipsius.h opus uerecundia Pallantis:& obsequio senatus.ut senatores obsequerentur principi asseueranti Pallantem contentum honore intra priorem paupertatem uelle subsistere: nec tamen in hac re obsecuti fuissent si putassent licere sibi contradicere Cæsari in aliquibus:neq; semper uoluntati eius morem gerere. Finem.hunc esse finem senatusconsulti. Mane dum ausculta paulisper.tamen dum potest esse dictio expletiua. Vtiq;.præsertim uerba senatusconsulti.est autem ordo:& sensus.cum sit utile principis benignitatem tam promptissimam in Pallantem illustrari:& publicari in laudem uirorum ut pallantis merentium præmia locis amplissimis ut in foro.quibus rebus reliqui præpositi curæ imperialium rerum possent incitari ad imitationem: & fides pallantis spectatissima in patronos: atque innocentia possit prouocare exemplo suo aliorum studium tam honestæ æmulationis: est uisum ea quæ optimus princeps recitasset in amplissimo ordine.C.al.Februarii: multi legunt ante.x.Calen. Februarii: nonnulli quarto Calen.Februarii. Quæ proxime fuissent qui dies proximus fuit isti senatusconsulto: facto supernis rebus. inciderentur in ærea tabula:& id affigeretur iuxta statuam loricatam diui Iulii:qui authore Tranquillo primus omnium in consulatu suo instituit:ut tam senatus quam populi diurna acta conficerentur:& publicarentur.statuæ loricatæ quæ in foro locata fuerat diuo Iulio meminit Plinius his quidem uerbis.Cæsar dictator loricatam sibi statuam dicari in foro suo passus est. Celeberrimus locus.forum Cæsaris dictatoris: de quo Tranquillus: forum de manubiis incohauit: cuius area super sextertium milies constitit. Præsentibus. uiuentibus. Futuris.posteris. Fastidiosissimi mancipii. Superbissimi serui. Quosque. & placuit signari ære eos honores: quos neglexisset. pecuniam de publico oblatam.quod illi cedebat honori. Decernentes.senatores per quos non stetit quin pecuniam reciperet pallas. Monumentis.actis diurnalibus. Fœdera antiqua. ut Latinorum: & Carthaginensium. Sacræ leges. quæ in albo positæ fuerant: sacrum est quicquid deorum habetur: nam Iustinianus sacræ inquit res sunt:quæ rite per pontifices deo consecratæ sunt ueluti ædes sacre: donaria: quæ rite ad ministerium Dei dedicata sunt:leges igitur sacræ dictæ:q; ante eas conditas referente Dionysio quædam erant in sacris. libris reposita: uimque legis habentia: quorum cognitionem soli patricii habebant: & pro legibus utebantur. sancte uero dicuntur secundum Donatum:& Macrobium q; pœne sanctione a nullo corrumpi: & uiolari debeant: & ideo sanctione confirmate respondente Vlpiano:q; enim sanctione quadam subnixum est:id sanctum est & si deo non sit consecratum scio leges per decemuiros.x.tabulis annotatas populo confirmante in bases eneas incisas: & in foro positas illustrissimum eligente locum:fontem omnis publici priuatiq; iuris: cui mox duæ tabulæ additæ.in proœmio tamen.ff.scriptum extat decem tabulis eburneis leges primum pro rostris propositas. Tanta principis.patientia erat. Tanta pallantis.insolentia. Quid dicam? dubitatio exor-

Cæsaris statua loricata

Sacrum

natus contulto:moderatēq; honores suos: & sestertium cēties quinquagies:ut nimium recusantē:cū prætoria ornamenta tanq̄ minus recepisset. Imaginare Cæsarē liberti precibus: uel potius ipso coram senatu obtemperantē. Imperat enim libertus patrono:quē in senatu rogat. Imaginare senatum:usquequaq;.testantē merito:libēterq;: se hāc summā inter reliquos honores Pallāti cœpisse decernere:& perseueraturū fuisse se:nisi obsequeretur principis uoluntati:cui nō esset fas in ulla re repugnare.Ita ne sestertiū centies quinquagies Pallas ex ærario referret:uerecūdia ipsius:obsequo senatus opus fuit:i hoc p̄cipue nō obsecuturi:si i nulla re putasset fas esse nō obsequi.Finē existimas? manedum:& maiora accipe.Vtiq; cū sit utile:principis benignitatē promptissimam ad laudem: præmiaq; merentiū inlustrari ubiq;: & maxime iis locis:quibus incitari ad imitationē prępositi rerum eius cura possent:& Pallātis spectatissima fides:atq; innocētia exēplo ꝓuocare studiū tam honestæ æmulationis posset:ea quę quarto kal.Februarii: quæ ꝓxime fuissent:i amplissimo ordine optimus princeps recitasset:senatusq; cōsulta de his rebus facta in æs inciderent:idq; æs figeret ad statuam loricatam diui Iulii.Parum uisum tantor& dedecorū esse curiam testem.delectus ē celeberrimus locus: in quo legenda præsentibus legenda futuris ꝓderent.Placuit ære signari omneis honores fastidiosissimi Mancipii: quosq; repudiasse: quosq; q̄tū ad decernenteis pertinet:gessisset:incisa: & in sculpta sunt publicis:æterniſq; monimētis p̄toria sic q̄si fœdera antiqua:sic quasi sacræ leges. Tāta principis:tāta senatus:tāta Pallantis ipsius: quid

natio. Figi.in oculis omnium. inſpici a cunctis. Humilitatem. animi uilitatem. legimus & quid dicam neſcio:niſi & reliqua. Obtendere rationem turpitudini: uelle turpe factum rõne excuſare. Obtendere.opponere tanq̃ præſtigias. Egregiam.ironia:qualis apud Virg. Egregiam uero laudẽ. eſt autem ratio quæ ſequitur:ut.ſ.cæteri prouocarentur & incitarentur ad ſtudium æmulationis exẽplo præmiorꝝ Plantis. Ea utilitas.ut exemplo ſuo alios incitaret legitur etiam uilitas.i.cõtemptus. Quos nõ dignabatur.quos non accipiebat:imo faſtidiebat. Honeſto loco claris natalibus. Dari. prætoria ornamenta. Promitti.ſexter.centies quin quagies. Seruis. Pallanti q olim ſerui uerat. Illis tẽporibꝰ an cũ ſenatoribus illorꝝ temporꝝ. Affici.diſponi: perturbari. Verus alia lectione iuſtus.item ui uus.i.prõptus ſubitus. Ingenuus liber.

Quibuſdã in locis ut illic. cõferantq; ſe nõ illi ueteres Africani: item prolatos ĩperii fines:nec procul:imaginare Pallãtem uelut intercedentẽ ſenatuſconſulto: & totũ illud:parũ uiſum eſt:quia epiſtolaris ſtilus debet eſſe remiſſior.

NEque. miſerat Tacitus librũ ſuum Secundo corrigendũ: q ut probaret ne merito quidẽ poſſe dici Taciti diſcipulꝰ: de ĩduſtria fecit longũ hyperbaton: q, ſane uicio datur cũ oratio:ut hic obſcuratur: nã nõ eſt numeroſa oratio:ſed abſona:& interrupta: permutato.n.recto uerborꝝ ordine ad nihilum oĩa decidunt:colloca bis igitur uerba ut melius intelligatur: neq; miſiſti librum tuum ut ſolet magiſter mittere magiſtro.i.ut eruditus erudito:neq; miſiſti ut ſolet diſcipulus illiterarum candidatus mittere alteri diſcipulo ſcripta ſua emendãda: nam ſic ſcribis: ſed miſiſti ut ſolet magiſtro:hoc eſt maior: & doctior mittere diſcipulo ſuo tu enim magiſter es.ego uero cõtra ſum ſcilicet diſcipulus tuus. ideo me litteris abegatũ reuocas tanq̃ diſcipulũ ad ſtudia: cum eſſem intẽtus luſibus:quibus ſaturnalia luxuriant. Extẽdo. exerceo ultra conſtitutũ:intentus ſum iocis diutius q̃ oportebat:nã poſt ſaturnalia diſcipuli a ludo in ludum clamoſo reuocabantur a magiſtro ſi Martiali credimus. Hyperbaton tranſgreſſionem prima.n.perſpicuitatis uirtus eſt rectus ordo non in longum dilata concluſio. eſt autem hyperbaton perlonga dictionis dilatio & tranſgreſſio quædam uerborꝝ ordinem turbans cuius ſpecies quinq; anaſtrophe diacope uel ut quidã thmeſis dialyſis:ſiue parẽtheſis:hyſterologia:ſiue hyſteron proterõ ſyncheſis:ſed luculentius Diomede Fabius. plus tamen ingt eſt obſcuritatis in textu:& cõtinuatione ſermonis: & plures modi: quare nec ſit tã lõgus:ut eũ ꝓſequi nõ poſſit intẽtio: nec trãſiectio tarda:ut in hyperbaton finis eius diferatur quibus adhuc peior eſt mixtura uerborꝝ qualis in illo uerſu. Saxa uocant Itali mediis quæ in fluctibus aras & de tropis ſcribens hyperbaton quoq; ideſt uerbi tranſgreſſionẽ qm̃ frequenter ratio cõparationis & decor poſcit non imerito inter uirtutes habemus fit.n.frequẽtiſſime aſpera & dura & diſſoluta & hians oratio ſi ad neceſſitatẽ ordinis ſui uerba rediganꝫ quare cũ uerba per ſe clara perturbanꝫ erit uicioſum hyperbaton q̃ data opera fecit Secundus aliud hyperbaton libro.ix.idem Fabius deſcribit parentheſi inquit adiiciunt hyperbaton non illud quod inter tropos eſſe uoluerũt: ſed alterum qđ ei figuræ ſententiarꝝ quæ apoſtrophe dicitur ſimile & non ſenſum mutat uerũ formã eloquẽdi quale illud Decios Marios magnoſq; Camillos Scipiadas duros bello & te maxime Cæſar. acutius etiã ĩ Polydoro Fas oẽ abrupit Polydorũ obtrũcat. & auro ui potiꝫ qd nõ mortalia pectora cogis Auri ſacra fames Hermogenes ubi de purirate oronis agit:teſtaꝫ hyperbaton eſſe cõtrariũ plpicuitati:quare ſi oronẽ illuſtrare intendimus oĩno fugiẽdũ eſt:nõ.n.ſplendida cõparatur oratio mẽbris prolyxis:& circuitu pari rõne reprehendit. M. Tullius ĩ rhetoricis hyperbaton:p̃cipiens fugere oportere longã uerborꝝ continuationẽ q̃:& auditoris aures:& ſpiritũ ledit:quã ſnĩam lib.iii.de oratore repetit. Hoc ipſo q̃ uicioſũ hypbaton feci-

dícam:neſcío níſí uellet ín oculís oĩum fígí:Pallas ínſolentíam ſuã. Patientiã Cæſar:humílitatem ſenatus. Nec puduít ratiõnẽ turpítudíní obtẽdere. egregíam quidẽ:pulchramq; rationẽ:ut exemplo Pallantis præmíorum ad ſtudíũ æmulatíonís cæterí prouocarentꝫ. Ea honorum uílítas erat: íllorꝝ etiã:quos Pallas non dedígnabatꝫ: Inueníebantur tamen honeſto loco natí:quí peterẽt: cuperentq; quod darí líberto:promítti ſeruís uídebant. Q uã íuuat:quod ín tẽpora íllа nõ íncídí: quorꝝ ſic me: tanq̃ íllís uíxerim:pudet. Nõ dubíto ſímílíter adfící te. Scío quã ſít tíbí uíuus: & ígenuus anímus: Ideoq; facílíus eſt:ut me (q̃q̃ índígnatíonem quíbuſdam ín locís fortaſſe ultra epſtæ modũ extulerim) parũ doluíſſe:quam nímís credas. Vale.

C. Plínius Tacíto ſuo. S.

NEq; ut magíſtro magíſter:neq; ut díſcípulo díſcípulus (ſic enim ſcríbís) ſed ut díſcípulo magíſter. nam tu magíſter: ego contra. atque ídeo tu in ſcholam reuocas: ego adhuc ſaturnalía extendo:librum míſíſtí. non potuí longíus hyperbaton facere: atque hoc ípſo probare eum eſſe: quí non modo magíſter tuus ſed ne díſcípulus quídem debeam dící. ſumam tamen

Hyperbaton

Perſonā:qualitatē:& habitū. Exerā.exercebo.alibi extrahere ſignificat Ouidius. Ter Neptunus aqs cū toruo brachia uultu Exerere auſus erat. Virgi.ora exertantē.itē exertæ cingula māmæ Claudianus exerta manus armata bipenni. Pli.xi.dentes exerti ſunt apro:hippopotāmo:elephanto.& libro.ix.de perdicibus hiantes exerta lingua per id tempus æſtuant. Eo liberius. emendabo librum tuū. Meis.ſcriptis. Vlciſcaris.confodias:annotes:expūgas:mihi uices reddas. Idiſti.Clitumni fontis miram naturam exprimit: petitq; : ſi quid ſimile habet: ſibi reſcribat. Clitumnum fontē. Vibius Sequeſter. Clitumnus umbriæ fluuius ubi Iuppiter eodem nomine eſt Plinius: in Ealiſco Clitumni amnis aqua potata candidos boues facit Virgili. Hinc albi Clitumne greges:& maxima taurus Victima:ſæpe tuo perfuſi flumine ſacro Romanos ad templa deum duxere triumphos: nam triumphantes petitis bobus ex Clitumno loui Capitolino ſacrificabant: q; Iuuenalis interpres ſurda aure præteruit. ſatyra.xii.ibi Pinguior Hiſpulla trahere tur taurus:& ipſa Mole piger:nec finitima nutritus in herba Læta ſed oſtendēs Clitumni paſcua ſanguis iret. & a grandi ceruix ferienda miniſtro. hinc Lucanus eſt qui tauriferis ubi ſe Meuania cāpis Explicat:Papinius in Syluis. aut præſtant niueos Clitumna noualia tauros. Siluis & lauat ingentem perfundens flumine ſacro Clitumnus taurum Claudianus Non tales Clitumne lauas in gurgite tauros. Tarpeio referunt:quos pia ſacra Ioui.in laudibus Honorii ad hæc miram fluminis naturā explicat Quin & Clitumni ſacras uictoribus undas Candida quæ latiis præbent armenta triumphis uiſere cura fuit. Et puto nondum te uidiſſe illum: nā alias narraſſes mihi. ergo illū uide. Nemoroſus denſus obſcurus fuiſſe nemus iuxta Clitumnū teſtatur Tranquil.ubi memorat Caligulā ad uiſendum nemus:flumenq; Clitumni Meuaniam proceſſiſſe: & Propertius inquit Qua formoſa ſuo Clitumnus flumina luco integit & niueos abluit unda boues. Exprimitur. exilit ueluti onere ſuperimpoſiti collis. Venis.foraminibus. Eluctatus.exprimens: emittens. Gurgitem.gurges eſt in flumine locus profundus ubi aqua uertitur: q; gulæ inſtar ad ſe trahat: & deuoret ſolet hoc fieri iuxta fontes maximos:ex quibus flumina defluunt. Patefacto gremio late. extenſo fluminis alueo.in multis exemplaribus legi:quem facit gurgitem lato gremio patefacit. item nō diſplicet hæc lectio eluctatuſq; facit gurgitem:qui lato gremio patefcit. Vitreus. tranſlucidus. Stipes. nummos. Calculos.lapillos. Deuexitate deſcenſu quo modicus etiam humor celeriter decurrit. Copia abundantia aquæ. Impellitur urgetur. Fons adhuc.eſt. Nauium patiens profundus. Obuias.contra defluxum lateralem intentes. Niſu. remigantium contentione. In diuerſa ad alteram rippam. Tranſmittit & perfert patitur ſe ſuperari. Validus.pronus ad decurſum. Illa.ea uia. Properat.uelociter defluit. Non adiuuetur remis non opus ſit nauigantibus remigatione quia labantur per ſe amne ſecundo. Aduerſus decurrens ſi quis ad ſuperiora niti uoluerit ſic Virg.in georgicis.qui aduerſo uix flumine lembum Remigiis ſubigit. Contis. contus ſudes eſt ſiue haſta longior duriorque ſine ferro quo nautæ in fluminibus non admodum profundis utuntur ad impellendas ſcaphas. eo etiam antiquos in bello uſos Virgilius teſtatur hoc uerſu aſſueti longo muros detrudere conto & qui eos gerebant qui de re militari ſcripſere:contatos appellauere. Vtrumque.aduerſus flumen niti & mox ſecundo flumine deferri. Fluitantibus.nauigantibus. Vt fluxerint curſum.poſtquam decurrere. Ocio. labendo in pronum. Labore.nitendo ad fontē. Fraxino arbor eſt fraxinus & campeſtris:& montana:procera & teres:Homeri proconio & Achillis haſta plurimum nobilitata: Theophraſtus i duo genera diſtinxit. & Plinius libro.xvi.in quattuor ubi etiam capit.xxiiii.leges multa de populo. quæ fluminibus lætant.

Exero

Clitumno

Iuuenalis locus

Gurges

Contus

Fraxinus

perſonam magiſtri: exeramq; in librū tuū ius:qd dediſti:eo liberius:quo nihil ex meis interim miſſurus ſum tibi:in quo te ulciſcaris. Vale.

C.Plinius Romano ſuo.S.

VIdiſti ne aliquando clitumnum fontem? ſi nondum:& puto nondum: alioqui narraſſes mihi uide:quem ego (pœnitet tarditatis) proxime uidi. Modicus collis adſurgit antiqua cupreſſu nemoroſus: & opacus: hunc ſubter fons exit:& exprimitur pluribus uenis: ſed imparibus. eluctatuſq; quem facit gurgitem:qui lato gremio pateſcit purus & uitreus: ut numerare iactas ſtipes:& relucenteis calculos poſſis. Inde nō loci deuexitate:ſed ipſa ſui copia: & quaſi pondere impellitur. Fons adhuc:& iam ampliſſimum flumen: atq; etiam nauium patiens: quas obuias quoq; & cōtrario niſu in diuerſa tendenteis:tranſmittit:& perfert:adeo ualidus:ut illa:qua pperat: ipſe tanq; per ſolū planum remis non adiuuetur: idem ægerrime remis:contiſq; ſuperet aduerſus. iucundum utrunq; per iocum: ludumq; fluitantibus:ut flexerint curſum:laborem ocio: ociū labore uariare. Ripæ fraxino multa:multa ppſo ueſtiunt. Quas perſpicuus amnis uelut merſas uiri

Veſtiunt.tegunt.ornāt. Adnumerat.fluuius lucidus reddit ſpectatorib⁹ arbores numerādas eā imagine uiridi:ut ſūt ī rippa tāq̄ eēnt ſub aq̄ merſæ.cōuenit cū p̄cedētibus ubi īqt poſſe Rōanū nūerare iactas ſtipes:& relucētes calculos. Rigor.frigiditas ē par niuib⁹. Nec color cedit.ad albedinē niuis accedit. Priſcū.nā uetuſta tēpla magis religioſa:maieſtatis ueneratiōiſq̄ plena. Clitūnus.de⁹.oīs.n.fluui⁹ ſuū numē hębat. Prætexta.ueſte ſiue fraxinea ul'populea.nā Virg.li.viii.fingit deū Tyberinū Aeneæ uiſū populeas ĩter frōdes amictū tenui carbaſo glauco & crines ĩtectū umbroſa arūdine. Præſens. ꝓpitiū.auxiliare. Fatidicū.fata canēs q̄ uī Claudiāus īdicare ubi de clitūno memorās ſcribit:nec te Miracula fōtis p̄tereūt:tacito paſſu quē ſiqs adiret:lēt⁹ erat ſi uoce gradū maioī citaſſet.cōmixtis feruebat aqs:cūq̄ oīb⁹ una ſit natura uadis ſil'es ut corpis umbras oſtēdāt: hæc ſola nouē iactātia ſortē hūanos ꝓperāt imitati flumĩa mores:nā Pli.Cæcilius ſtatī ſubiicit. Indicāt ſortes.eū.ſ.clitūnū fatidicū eē p̄ ſortes q̄ multiplices erāt : ut gordii:& Antii: & referēte tacito apud Germāos:Plautus ēt cuiuſdā ſortis mēinit:ſz hæc oīa uana extitiſſe Apulei⁹ lib.ix.declara ubi recitat ſacerdotes īſidis cōmētos nouū q̄ſt⁹ gēus: euocata.n.ſorte unica de plurib⁹ caſulis cōſulētes de rebus uariis plurimos eſſe cauillatos:Sors hæc erat:iō cōiuncti terrā ꝓſcindūt boues:ut ī futuꝝ læta germinēt ſata:tū ſi mr̄imoniū ſorte cooptātes ĩterrogarēt rē ipſam rn̄deri dicebāt cōnubio iungēdos:& ſata liberos ꝓcreādos ſi poſſeſſiōes p̄ſtinaturus q̄reret merito boues:& iugū: & arua ſe mētis florētia ꝓnūciari.ſiqs de ꝓfectione ſolicit⁹ diuinū capet auſpiciū iūctos iā patoſq̄ q̄drupedū cūctoꝝ māſuetiſſimos:& lucrū ꝓmitti de glebæ germine: ſi p̄liū capeſitur⁹ uel latronū factionē p̄ſecuturus:utiles nec ne ꝓceſſus ſciſcitarēt:additā uictoriā forti p̄ſagio cōtendebāt:qppe ceruices hoſtiū iugo ſubacturi & p̄dā de rapinis uberrimā fructuoſāq̄ capturi. Circa tēplū illud clitūni priſcū q̄ erat ad fōtē ſitū. Simulacra. imagies ad ſil'itudinē ipſius Dei : Romæ ſimulachꝝ ex ære factū cereris primū repio trā

Sortes

ſiit a diis ad hoīuꝝ ſtatuas ml'tis modis.nā ex deſiderio orta uidēt:ut q̄ ītueri ñ dabāt cernere p̄ ſimulacra uidereūr:q̄ ꝓui⁹ grāmatic⁹ diis ſolū aſſignat. Numē.ptās ē ī alia lectiōe nomē.i.cognomē & epitheto ſic ioui uaria cognomēta poetæ aſcripſere ꝓ diuerſis mūerib⁹:q̄ mortalib⁹ p̄ſtitit. Fōtes. iſūt ul'orīunt. Illū clitūni maximū fōtē. Mīores.fōtes. Capite diſ.diuiſi ab illo maxīo. Imiſcēt cōfluūt. Trāſmittit.traiicit p̄te īſtrato. Sacri ꝓfa.ē.illud ſpatiū q̄ durat a tēplo & ſacellis uſq̄ ad finē p̄tis ſacrū ē:a fine p̄tis ſtatī īcipit eē ꝓfanū:q̄ oēs fere cōſentiūt id eē q̄ extra fanaticā cām ſit q̄ſi porro a fano & religiōe ſecretū:ĩterdū ēt q̄ ex religioſo ul'ſacro ī hoīm uſū ꝓprietatēq̄ cōuerſū ē.utrūq̄ Macr. Vir.authoritate cōprobat poſteri⁹ ēt Agen⁹ urbic⁹. Termin⁹.dict⁹ ē ꝑm ſiculū flaccū q̄ terræ mēſuras diſtīguat. hoc.n.teſtimōia finiū ītelligūt agrorūq̄ cōtētio ac certamē auferēt.Parte p̄tis uergētis:ad fōtē. Hiſpellates Pli.& umbriæ ĩtus hiſpellū Str.altera pte cōfiniū Picētinoꝝ ad mōtana hiſpellū ē.ī ūbria ꝓiter locus q̄uis corrupte legāt hiſpollū.Illū locū.iuxta fōtē clitūni. Publice p̄bēt balineū ſubminiſtrāt ipēſā oīb⁹ loturis ibidē gratuito. Et ho.& piter gratuito hoſpitāt. Secutæ.q̄ ē aīati dedit inaīato : nō.n.uillæ ſeq̄ p̄nt ſz uillaꝝ ædificatores.Inſiſtūt margini cōſtructæ ſūt ī ripa:& fūdamētis ad aq̄ poſitis īſiſti Multoꝝ.diuerſoꝝ hoīm uota ſoluētiū q̄ tabellis:& īſcriptiōib⁹ ubiq̄ diſpoſitis ſignāt.Ridebis.ut rudia ul' ſupſtitioſa:Tua īgenita.Nulla ridebis q̄ ut cūq̄ ſūt:ī bonā ptē accipies. Olī.Cōqneriť apud urſū:q̄ ne q̄at ſtudere ob aīcoꝝ negocia q̄ tn̄ ſtudiis p̄ferēda ſūt Librū ut legere.Stilū:ut ſcriberes. Ociū a negotiis urbāis:ul'ſtudiū nā alibi cū dixiſſet ſe ī ſeceſſu cū libellis loq:ſubdidit dulce ociū: & ad cāinū q̄n te ī alto iſto p̄ſuiq̄ ſeceſſu:ſtudiis aſſeris:h̄ ſit negociū tuū h̄ ociū:h̄ labor:h̄ reqes. Iners q̄dē eē ruri ī ocio: neq̄ p̄rocinū aīcis ſuis p̄ſtare:neq̄ ama celebrari.ſz ī obſcuro & ſeceſſu ſibi uiuere.Studia ꝑhiæ p̄cepta.

ꝓphanum

Terminus

Hiſpellum

dí ímagine adnumerat.Rígor aquæ certauerit níuibus:nec color cedit.Adiacet tēplū priſcū:& religioſum.Stat Clitūnus ípſe amictus:ornatuſq̄ p̄texta.Præſens numē:atq̄ etiā fatidicū. īdicāt ſorteis.Sparſa ſūt círca ſacella cōplura:totidēq̄ Deí ſimulachra ſua cuiq̄ ueneratio:ſuū nomē: q̄buſdā uero etiā fōtes.Nā præter íllū quaſi parētē cæteroꝝ:ſunt mínores capite díſcretí : ſed flumíni miſcēť:q̄ pōte trāſmittit.Is terminus ſacrí : ꝓfaniq̄. In ſuperíore parte nauígare tm̄:ínfra etiā natare cōceſſum.Balineū Híſpellates:q̄bus íllū locū díuus Aug.dono dedit:publice p̄bēt: p̄bent & hoſpitiū. Nec deſunt uíllæ : q̄ ſecutæ flumínís amœnitatē: margini íſiſtūt. In ſūma níh íl erít: ex quo non capías uoluptatē. nā ſtudebís quoq̄: & leges multa multoꝝ oíbus colūnís oíbus parietíbus inſcripta: q̄bus ſonſile:Deuſq̄ celebrat plura laudabís:nō nulla rídebís:quamquam tu uero: quæ tua humanitas:nulla rídebís. Vale.

C.Plínius Vrſo ſuo.S.

OLím nū líbrū ín manus:nō ſtylū ſumpſí. olím neſcío q̄d ſit ocíū:q̄d quíes:quíd de níq̄ íllud ínes q̄dē íucūdū tn̄ níhíl agere níhíl eſſe adeo multa me negocía amícoꝝ nec ſecedere nec ſtudere patíunť.Nulla.n.ſtudía tātí ſunt:ut amícicíæ officiū deſerať q̄ religioſiſſime cuſtodiendum ſtudía ípſa præcípiūt. Vale.

VO magis. Fabatū prosocerꝝ monet Calphurniā uxorē suā fecisse abortū & iō ī sūmū discrimē adduci sꝫ hortat. qa a ꝑiculo libera ꝑt adhuc pere liberos: cū iā eiꝰ rei dederit experimētū. Nobis me & calphurnia. Pronepotes. filios neptis tuæ & mei eiꝰ mariti. Fecisse abortū. qꝫ cōceperat añ tps natū. Puellariter. simplr ignorāter more puellarꝝ a uerbo puellaris quo utit Ouid. alta puellares tardat arena pedes: recte deducit puellariter. Prægnationibꝰ: legit ēt ꝑgnātibꝰ: qd magis ꝑbo. Ommittēda. cōtraria ꝑgnātibꝰ. Expiauit errorē. qꝫ errore cōmiserat dū ī sūmū uitæ discrimē adducit. purgauit & satisfecit. Detrimētis fuit ī scda lectiōe documētis. i. expimētis & exēplis qbꝰ ī posterꝝ edocta fuit qd eēt factura. Accipias. sustineas. Grauiter. dolēter. Paratis iā cōceptis sꝫ itēpestiue enectis. Illos. ꝑ nepotes. Explorata. expta. Parū ꝑspere. pp abortū. Spē. qa oīno suscipe liberos sperādū nobis est. Iisdem. rōnibus. Meo latere. gradu pr̄no. Tuo. mr̄no. Plinius natalibus claris

Pronū facile. Audita latius noia. lōga uiroꝝ illustrium stēmata ī familia calphurniæ & Cæcilii. gnetiā Pli. nā multa mltoꝝ Plinioꝝ epitaphia supiorib⁹ annis ī agro & municipio nouocomo ꝑ bñ dictū iouiū eruta sunt qbꝰ colligit non mō duobꝰ Pli. sed pluribꝰ eā familiā celebrē fuisse. Subitas nouas recētes: ut obiectū ē Mario: & Cicerōi: &. Qu. Curtiū Rufū obscuris parētibꝰ dicebat Tiberiꝰ cū eū Prætorē renūciaret uideri ex se natū. Imagines maioꝝ de qbꝰ plura alibi enarrauimꝰ. id ēt īdicat illa ad Traianū epla: cū scribit se hr̄e ī agris ꝑplures successiones traditas sibi Principū statuas.

C.Plínius Fabato Prosocero.S.

VO magis cupis ex nobis ꝑnepotes uidere hoc tristior audies: neptē tuā abortū fecisse: dū se prægnātē esse puellariter nescit: ac ꝑ hoc q̄dā custodiēda ꝑgnātibus omittit: facit omittēda: quē errorē magnis detrimētis expiauit: in summū periculū adducta. Igit: ut necesse ē: grauiter accipias senectutē tuā q̄si paratis posteris destitutā sic debes agere Diis gr̄as: qꝫ ita tibi in pñtia ꝑnepotes negauerūt: ut seruarent neptem: illos redituri: quoꝝ nobis spem certiorem hæc ipsa: q̄q̄ parum prospere explorata fæcunditas facit. iisdem nūc ego te: quibus ipsum me hortor: mōeo: cōfirmo. neqꝫ. n. ardētius tu ꝑnepotes: q̄ ego liberos cupio qbus uideor a meo: tuoqꝫ latere ꝑnum ad honores iter: & audita latius noia: & nō subitas imagines relicturus. Nascant modo: & hūc nostrū dolorem gaudio mutent. Vale.

C.Plinius Hispullæ suæ.S.

VM affectū tuū erga fratris filiā cogito etiā materna indulgētia mollior̄e: intelligo prius tibi: qꝫ est posterius nunciandū: ut ꝑsumpta lætitia solicitudini locū nō relinquat: quāquā uereor ne post gratulationē quoqꝫ in metū redeas: atqꝫ ita gaudeas periculo liberatā: ut simul: qꝫ periclitata sit. phorrescas. iā hilaris: iā sibi: iā mihi reddita incipit reficī: transmissumqꝫ discrimen cōualescendo remetiri. Fuit alioquī in sūmo discrimine (impune dixisse liceat.) fuit nulla sua culpa: ætatis aliqua īde abortus: & ignorati uteri triste experimētū. Proinde & si nō cōtigit tibi desyderiū fratris amissi: aut nepote eius: aut neptē solarī: memento tñ dilatū magis istud q̄ negatum: cum salua sit: ex q̄ sperari pōt: simul excusa patri tuo casum: cui paratior apud fœminas uenia est.

C.Plínius Minuciano.S.

VM. Hispullā Fabati filiā: & sororē pr̄is Calphurniæ ꝑ abortu uxoris solat: rogatqꝫ: ut casū Fabato uelit excusare. Filiā. Calphurniā uxorē meam. Fr̄is. tui Calphurnii. Molliorem affectū: amorē īdulgētioreē: remissioreēqꝫ si illi mr̄ esses. Intelligo uideo optimū factu si tibi nūciauero ipsā cōualuisse: añq̄ dicā abortū fecisse. Præsūpta. prⁱ admissa nō sinat locū tristitia. Simul ꝑ horrescas. ꝑ iter gaudeas: & timeas. Sibi. ad sanā mētē. Mihi q iā de illa bñ spero sicut illa de se. Remetiri: secū reputare: qꝫ potius fieri solet cū ꝑiculū euasimus: q̄ cū ī ipso ꝑiculo sumꝰ. Impune. libere sine illius pœna. Qu. Curtius mltis īpune uulneratis: & mox donec debilitati impune nauigiis excipi possēt. Aetatis. puellaris: q̄ dū ꝑterit: q̄ ꝑgnāti erāt faciēda: fecit ꝑtereunda. Abortus. factus ē. Experimētū cōuenit cū supioribus ubi legunt aliq̄ documēti. usus. n. & experiētia ī rebus humanis dominat: & ubi qd ꝑperā Impune

factū cessit īprospere. uitat: qꝫ fefellerat. Ignorati uteri. uxoris q̄ ignorabat se eē grauidā. Proide. q̄re. Fr̄is amici. calphurnii fr̄is: tui: quē unice diligebas. Desyderiū. nā iā uita functus erat cū desyderiū sit reꝝ qbꝰ caremus. Neptæ. abortꝰ ille debuit eē ī primis mēsibꝰ: ut nō potuerit dignosci mas an fœmia esset futura. Dillatū. in aliud tps ꝑ secūdū fætū. nā ex abortu dedit experimētū nō esse sterilē. Fratri. Fabato. Apud fœminas. te fœmia deprecāte facilꝰ ueniā dabit fœmiæ calphurniæ inopinati abortus

Titinius capito

VNc.cũ Titini⁹ capito ſtudioꝫ fautor:lr̃aꝫ reformat:recitatur⁹ eẽt:excuſat diẽ cõtubernio Minutiár:ut capitõi paria reddat:q recitatiõib⁹ Pli.iterfuerat:& materia ipſa ſcribẽdi duct⁹: ná mortẽ illuſtriũ uiroꝫ ſcriptis cõmẽdabat. Titinius capito de quo lib.i. Debeã.ut faciã paria. Cupiã.ob ſingulares uirtutes. Sæcli.nr̃i feliciſſimi. Ornaméta.ornatos uiros. Portus multoꝫ excipit & tutat mltos ſcriptores. Sinus.ſtatio.refugiũ. Oium exẽplũ.oẽs ꝓuocat exẽpli ſui:ut ſtudia colat:& doctos foueát.Seneſcétiũ ab illa florida:& robuſta eloquẽtia ſterilitatẽ q̃dã redolẽtiũ.cui⁹ rei cãm plurib⁹ q̃rit tacit⁹ĩ libello de cauſis corruptæ eloquẽtiæ. Reductor.ad prioré bõitatẽ & cádorẽ.Ná Gi. & Aug.tpa hita ſunt eloquẽtiſſima prio ra pene rudia & inculta : poſteriora uſq; ad honoriũ plus eruditiõis q̃ eloquẽtiæ collatura:reliq̃ uſq; ad ſæculũ nr̃m ſemi barbara.Recitãtib⁹.id qđ Iuue.uellicat: aut ſi dulcedine famæ ſuccenſus recites: Maculonius cõmodat ædes:ac lõge ferrata dom⁹ ſuire iubeẽt ſ3 eos ſane uellicat: q ſolũ edes:& auditores dabãt nullo adhibito mũere:at nr̃ capito ét ꝑter domũ ꝑmia ſcriptorib⁹ numerabat. Benignitate mera.nõ ſimulata ſ3 ſimplici bonitate:legiẽ ét mira.Frequẽter auditoria.frequẽter auditũ uadit recitãtes. Nõ apud ſe tm̃.nõ ſolũ cũ libri recitanẽ ĩ ædibus ſuis:ueꝫ ét ĩ aliéis. Mihi.recitãti. Turpius é. Nõ referre gr̃am.nõ audire ip̃m recitãté. Cã eadé rõ. An. ſi litib⁹ tererer.ſi iudex eẽm & uadimõia facerẽ : Ad mea uadimõia:q̃bus ſiſtere iuſſiſſem litigãtes ĩ iudicio. Celebráti.ſtudia. Vadimõia mea.ſpõſiões ꝑ me factas aliqué ſe ĩ iudicio ſiſtẽdi ad certũ diẽ Cic. ꝓ q̃ntio:uadimoniũ mihi nõ obiit:& mox: q̃ tibi hora uadimoniũ nõ ſit obitũ ná magna mlta nõ obiti.i.deſerti uadimõii cõſtituta erat Plautus ĩ epidico.ilicet uadimoniũ ultro mihi hic facis • Mar.li.viii. Cũ mõ diſtulerint raucæ uadimonia cæræ.Fabius de legato frumẽtario:q ad ꝑſtitutũ diẽ uenerat:niſi ĩquit tm̃ ad uadimoniũ legate ueniſſes:nõ mltoꝫ dieꝫ cõmeatũ hẽbamus:Liuius ꝑtores:quoꝫ iuriſdictio erat: Tribunalia ad diſciplinã publicã poſuerũt uadimõia fieri iubẽtes:ibiq; eo anno ius dictũ é. Va.Max.cũ Scipio oppidũ Badiã circũſederet:tribũal ſuũ adeũtes ĩ ædẽ q̃ ĩtra mœnia hoſtiũ erat:uadimoniũ ĩ poſteꝫ facere iuſſit Pli.Bebius iudex dũ uadimoniũ differri iubet mortuus é.& ĩ ꝑfatiõe:ĩſcriptiões ꝓp quas uadimoniũ deſeri poſſit.Seneca fœnerator ualitudinari⁹ diſtortis mãib⁹:& pedib⁹ ad cõparẽdũ nõ reiũctis clamat:ac ꝓ uadimõia aſſes ſuos ĩ ipſi⁹ morbi acceſſiõib⁹ uídicat. Trã.tradit cõpræhẽſis a Caio meritoriis uehiculis:& piſtrinẽſib⁹ iumẽtis plæroſq; litigatoꝫ:q; occurrere abſentes ad uadimoniũ nõ potuiſſent:cã cecidiſſe:lõga fit altercatio apd̃.M.T.ꝓ eodé q̃ntio:de uadimõiis dicẽtib⁹ q̃buſdã uadimõia fuiſſe deſerta aliis uero a ſe fcã nõ fuiſſe:& Mac.ĩ Satur.cõperẽdini ĩq̃t dies ſũt:q̃b⁹ uadimoniũ ſ3 dicere uadimõia ſi credimus Apolinari thales mileſi⁹ culpabat. Apule.ſubide uadimoniũ uſurpat ꝓ ꝓmiſſo deſtinato ad certũ diẽ. Obcũti adeũti. Solo.hac ſola re q̃ aliis reb⁹ ét obligari poterat legiẽ ét ſoleo.Nulla diẽ ꝓmiſſã adſcribiẽ ét uicẽ. Solicitarer.excitarer ad audiẽdũ capitoné ꝑp ei⁹ ĩgeniũ. Pulcherrimo. uerſanti circa res pulcherrimas.nã ab ĩpatore Traião ĩpetrauit ut ſibi liceret põeret ĩ foro ſtatuã.L.Sylláĩ eiq; oío ĩ uſu fuit claros coleẽ mirũ q̃ religiõe quo ſtudio imagies Brutoꝫ Caſſioꝫ:Catonũ domi hẽret. In ſũma ſeueritate dulciſſimo.maxía.n.uirt⁹ miſcere ſeueritatẽ iucũditati. Honeſtate ma.ná clariſſimi cuiuſq; uitã egregiis carminib⁹ exornabat.Exit⁹ mortes lib.i.aſſerit ſcripſiſſe uitas:ergo ítellige totũ ꝓ ꝑte:q̃a poti⁹ ſolemus reſpicere hoíum finẽ:q̃ uitã & ſic de.C.Fãnio li.v.dixerit ſcribebat exitus occiſoꝫ:aut relegatoꝫ a Nerõe.Cariſſimoꝫ dũ uiuerẽt:& poſt mortẽ.nõ.n.tm̃ uiuẽtes amabat Pli.Nõ licuit ob metũ Domitiái.Funebrib⁹ q̃ ſolẽt fieri ĩ funere clariſ.Seris q̃ mltos poſt ános funeꝫ cõpoſitæ ſũt.Táto magis ueris.ná ĩ laudatiõibus funebribus oratores ĩ multis mẽtiri ſolẽt at ĩ hiſtoriis nõ licet:

Vadimonium

VNc ſolũ diẽ excuſo : recitaturus ẽ Titínius capito:quẽ ego audíre neſcio magis debeã an cupiã. Vír é optímus: & iter p̃cipua ſęculi ornaméta numerandus : colít ſtudia: ſtudioſos amat:fouet: ꝓuehit:multorũq;:q aliqua cõponũt:portus:ſinus:p̃miũ:oíum exẽplũ : ípſaꝫ deniq; lr̃aꝫ iã ſeneſcétiũ reductor:ac reformator. Domũ ſuã recitãtibus p̃bet: auditoría:nõ apud ſe tm̃ benignitate mira frequẽtat:míhí certe: ſi mõ ĩ urbe é:defuit nunq̃.Porro tãto turpius gr̃am non referre:q̃to honeſtior cã referẽdæ An ſi lítibus terer:obſtrictũ eẽ me crederé obeũtí ad uadímonía mea:nũc:qa míhí oẽ negocíũ:oís ĩ ſtudiís cura mínus obligor tãta ſedulitate celebrãti ? ĩ q̃ obligarí ego ne dícã ſoleo:certe maxíe poſſũ.Quod ſi illí nullã uicẽ:nulla q̃ſi mutua officia deberé:ſolícitarer tm̃ uel ígenío hoís pulcherrimo: & maxío: & ĩ ſúma ſeueritate dulcíſſimo:uel honeſtate materię.Scribit exítus illuſtriũ uiroꝫ ĩ iís: quorũdã míhí cariſſímoꝫ: Vídeor ergo fũgí pío mũer̃:quorũq; exeqas celebraꝛ nõ licuit : hoꝫ q̃ſi funebríb⁹ laudatióib⁹:ſerís qdé: ſed tãto magís ueris ítereẽ.

C.Plínius Geníarí ſuo.S.

PRobo : qđ libellos meos cũ pr̃e legíſtí. Pertíet ad ꝓfectũ tuũ a díſertiſſimo uíro

PRobo genialē & cōmendat:&felicē credit:q̄ libellos ſuos cū pfe doctiſ.legerit:ut ab eo diſce ret:q̄ laudāda eēnt quæq̄ improbāda.Genialē ſcri.ſpartianus fuiſſe p̄fectū p̄torio diui iulia Genialis.
ni impatoris.Pertiet ad pfectū tuū facit hoc ut ī lr̄is ꝓficias. A diſertiſſimo uiro.a pfe tuo elo
quētia populari admodū ībuto.Implere ueſtigia.fieri ita diſertus & ueridicus q̄lis ē pr̄ tuus
ſic.n.filius īplet pr̄is ueſtigia cū ad eādē cognitionē puenit.O te beatū.s.exiſtīo:ſic uir o fortunatos agri
colas.exēplar.pater.quē imiteris.Simillimū reſpicit hoc potius mores q̄ corpis liniamēta.

ro diſcere:qd laudādū:quid reprehendēdū:ſimul ita inſtituī:ut uerū dicere adſueſcas.uides:quē ſeq̄ cu ius debeas īplere ueſtigia.O te beatum cui cōtigit unū:atq̄ idē optimū:& cōīūctiſſimū exēplar:q̄ de niq̄ eū potiſſimū imitādū habes:cui natura eſſe te ſimillimū uoluit. ARISTONIS.

CVm ſis peritiſſimus & priuati iuris:& pu blicī cuius ps ſenatoriu ē: cupio ex te po tiſſimū audire:errauerim ī ſenatu ꝓxime nec ne:nō utī ptm̄(ſerū enī)ueꝛ ut ī futuru : ſiqd ſiſſe īciderit:erudiar.Dices:cur q̄ris:q̄ noſſe debe as:Prioꝛ tēpoꝛ fuitus:ut aliaꝛ optiaꝛ artiū : ſic ēt iuris Senatorii obliuionē q̄dā:& ignorationē in duxit.Quotus.n.q̄ſq̄ tā paties:ut uelit diſceꝛ q̄ in uſu ñ ſit hīturus:Adde:q̄ difficile ē tenere: q̄ acce peris:niſi exerceas.Itaq̄ reducta libtas rudeis nos & īpitos deprhēdit:cuius dulcedie accēſi cogimur: q̄dā facere añ:q̄ noſſe.erat ātantiq̄tus īſtitutū:ut a maioribus natu:nō auriby mō:uerūēt oculis diſce remus:q̄ faciēda:mox ipſi:ac ꝑ uices q̄ſdā tradēda minoribus hr̄emus.īde aduleſcētuli ſtatī caſtrenſi bus ſtipēdiis ībuebāt.ut īpare parēdo.duces ageꝛ dū ſequūt adſueſcerēt.Inde honores petituri adſi ſtebāt curię foriby & cōſilii publici ſpectatores añ q̄ cōſortes erāt.Suus cuiq̄ parēs ꝑ magr̄o.aut cuī

CVm ſis.Titū Ariſtonē fuiſſe uiꝝ grauiſſimū:ſciſſimū:do ctiſſimū.Pli.li.i.ad catiliū ſæ ueꝝ ſcribēs lōga & pulcher rima teſtat epl̄a & quoties aliqd recōdi tū de iure ab illo q̄ſiſſet ſp oīa ueluti ab oraculo rñdiſſe,pinde & uictū:& cultū: ac aī magnitudinē ī eo ſūme admiratꝛ. nūc uero cū ad ſenatū relatū eēt de pœ na uel abſolutōe libertoꝝ & ſuoꝝ afra nii dextri ābigua morte perēpti:qdā ſe natoꝝ cēſebāt eos necādos:alii relegā dos:nōnulli liberādos:ī tāta igit ſniarū diuerſitate:q̄ necādos & relegādos ꝺcer nebāt una ſedebāt cōcordiā ſimulātes: ut nūero opprimerēt q̄ liberādos cēſue rāt:q̄ ſnīa deiecta ſtatī īter ſe diſſētirēt: ꝙ cū aīaduertiſſet ſcds poſtulauit : ut q̄ morte puniēdos arbitrabāt: diſcederēt ab his q̄ relegādos putabāt:motꝰ p̄ſerti fcō ſenatꝰ cogētis aliū diuidere ſnīam:q̄ libertos relegādos:ſeruos ſupplicio affi ciēdos cēſuiſſet.poſt igr̄ fcm̄ ariſtonē ſū mū iuriſcōſultū cōſulit:an bñ fecerit:ſz dū cōſulit ita ſubtiliter rē tractat:ut po tius doceꝛ q̄ cōſuleꝛ uideat. Priuati iu ris & publici.hic facit iuſtiniāi diffinitō publicū ius dicētis eē:ꝙ ad ſtatū rei rōa næ ſpectat:priuatū ꝙ ad ſingl̄oꝝ utilita tē.alibi de Ariſtōe Dixerat Pli. q̄ pitꝰ il le & priuati iuris:& publici. Cuiꝰ ps ſe natoriū ē.nā cū ſenatꝰ reꝝ publicaꝝ cu rā agat:illud ius ꝙ ad ſenatores ſpectat cōueniēter dici pt eē ps publici iuris an potius ſenatus cōſulta:& patrū decreta ītelligamus:q̄ ſūt ps publici iuris. Errauerī.an ſim deceptꝰ.Pro xīe.dū nuprime ſenatꝰ hēreꝝ.Serū.n.nā p̄terita dicēte Annibale apd Liuiū magis reprhēdi q̄ corrigi poſ ſunt. Quod noſſe debeas.Turpe.n.ē ſenatori ignorare ius in quo uerſeꝝ. Seruitus. Domitiāo īpante capitale erat ſnīam libere in ſenatu dicere. Induxit.aduexit ſup fudit inſtrauit alibi īducere eſt delere.

Quotus.n.qs cuiuſuis gradus & cōditōis. Reducta libertas ꝑ īperiū neruæ & Traiani ꝙ teſtat taci tus ut omittā Pli.in panagyrico. Rudes.ſenatorii iuris. Quædā facere.ſicuti tractare ius ſenatoriū.

A maioribus.natu q̄bus romani ſummā ueneratione tribuere uñ caliſtratus de iure īmunitatis ſene ctus inqt in ciuitate nr̄a ſp uenerabilis fuit nāq̄ maiores nr̄i pene eūdē honorē ſenibꝰ quē magr̄atibꝰ tri buebāt erat ergo uetuſtiſſimꝰ qſq̄ cui parēs nō erat parētis loco Oculis.dū ītroducebāt ī ſenatū & pñ tes p̄textati uidebāt q̄ ſenatores grauiſſimi tractarēt. Adoleſcētuli.ut P.Cor.S.a pueritia ſub auſpicio pr̄is cœpit militaribꝰ diſciplinis erudiri.ductus.n.ī caſtra initio ſecūdi belli punici ſeptimū & decimum agēs annū ac breui factum eſt ut eqtando uigilādo oīa militari labore tollerādo magnā laudē cōſequereꝝ. Sripēdiis.diſciplinis. Imbuebanꝝ.erudiebanꝝ.P.Rutilius cōſul militibus armoꝝ tractādoꝝ me ditationē tradidit eludo Aurelii Scauri doctoribus gladiatoꝝ accerſitis uitādi atq̄ inferēdi ictus ſubti liorē rōnē legibus ingenerauit diſcebat p̄terea iaculari decurrere caſtrametari uallū iacere & q̄ uberius apud uegetium & reliquos Militaris diſciplinæ ſcriptores tractanꝝ. Adliſtebant curiæ foribus · iuuenes ſenatus die Val.Max.referēte aliquē ex patribus aut propinquum aut pr̄num amicū ad curiam ducebāt affixiq̄ ualuis expectabant:donec reducem diciꝝ officio ēt fungerenꝝ q̄ qdem uoluntaria ſtatione & cor pora & aīos ad publica officia ſuſtinēda impigre corroborabant breuiq̄ ꝓceſſu reꝝ in lucē uirtutū ſua rū uerecūdia laboris meditatōe doctiores erāt. Curiæ hoſtiliæ rom.auctore dion.po.ro.diuiſit ī.xxxiii quas curias a cura reip.appellauit ædificato deīde ab hoſtilio ſenatu ubi curaret res humanas uocata eſt curia hoſtilia:ſicut in ueteri curia ſacerdotes.curabāt res diuinas:quæ ſm aliquos calabra curia dicebaꝝ.

Cõsortes.pticipes:adsciti inter senatores. Quæ ptãs.p magro erat.ut iuuenẽ deceret:q̃ ptãs eẽt illis q̃ ius referẽdi ad senatũ hẽret titulus é in codice de relatõib⁹:neq; oĩbus senatorib⁹ licebat referre ad senatũ:q̃ & quot uoluissent p̃sertim extra ordiné:q̃ in primis custodiri in illo ordine debebat:sed erãt distinctæ res & rpa:uñ apud Aeliũ Lãpridiũ legius inter cæteras ĩperii dignitates. Alexãdro seuero Cæsari ius q̃ntæ relatiõis a senatu delatũ:sicut postea ius tertiæ relatiõis,pbo Augusto ab eodẽ cõcessũ Vopiscus refert:referebat ãt ad senatũ de reb⁹ diuinis priusq̃ de hũanis:& referẽdũ erat aut ifinite de rep.aut finite de reb⁹ singulis: tũc cõcessũ aliqb⁹ ĩpatoꝝ ẽt de rebus q̃q; uno senatu posse referre:scimus aũt referre ad senatũ eẽ i disceptationẽ,pponere ut fiat senatusco sultũ:ita referre ad populũ ut fiat rogatio. Cẽsentib⁹.senatoribus sniam suã dicẽtib⁹ q; ius eẽt an possent sniam mutare uel mollire:an alteri⁹ seq: uel extra ordiné aliqd referre. Vis ptãs.nã magistratus ĩ aliqb⁹ cæteri senatorib⁹ pualebãt:more.n.maioꝝ tradẽte Gellio ex authoritate uarrõis senat⁹ hẽri solebat p dictatorẽ.cõsules:p̃tores:tribũos pleiter regẽ:p̃fectũ urbi:neq; aliis p̃ter hos ius erat facere senatusco. quotiesq; usu ueniſſet ut oẽs illi magrat⁹ eodẽ tpe romæ eẽnt:tũ quo supra ordie scripti eẽnt q̃ eoꝝ prior aliis eẽt:ei potissimũ senat⁹ cõsulẽdi ius fuisse:adhæc extraordiario iure Tribunos quoq; militares:q̃ p cõsulibus fuissent:itẽ decẽuiros: qb⁹ ĩperiũ cõsulare tũc eẽt itẽ triũuiros restituẽdæ reip.cã creatos:ius cõsulẽdi senatũ habuisse:ne ẽt senatusco sultũ fieret scripsit intercedẽdi ius solis iis fuisse:q̃ eadẽ ptãte maiorue eẽnt:q̃ iis q̃ senatusco sultũ facere uellẽt erat ẽt ea ptãs senatũ hñti:dũ tñ eẽt ex gradu cõsulari ut is primũ rogaret quẽ rogare uellet cũ antea solitus eẽt rogari:q̃ princeps ĩ senatũ lectus eẽt:Papinianus insup tradit:eũ q̃ plures liberos hũisset:ĩ suo collegio solitũ primũ rogari sniam cæteroscq; honores ordine p̃cellere. Cæteris.senatoribus. Libertas.dicẽdi ex panegyrica secũdi oõne colligit licuisse unicuiq; dicer̃ q̃ uellet:ĩterrogauit iqt q̃sq; q̃ placuit:dissentire:discedere:& copiã iudicii sui reip.facere licuit:q̃nimo ex Catonis oõnib⁹ appet licuisse senatori dicere de reb⁹ publicis q̃tũ uoluisset. Vbi cedẽdũ qñ nõ cõtradicẽdũ:uel ob reuerẽtiã cẽsentis:uel sniæ ægtatẽ an fastidio audiẽtiũ.Silẽtii tps.cæteris dicẽtib⁹ ẽt plerũq; fit ut tacẽdo uel pauca dicẽdo nr̃a sniapualeat cũ nõ min⁹ oratoriũ sit tacere q̃ dicer̃. Modus,modestia finis. Distinctio.diuisio é ãt diuidẽr̃ sniam authore Asconio cũ aliqs ĩ dicẽda snĩa duas pluresue res cõplectit̃ & si nõ oẽs eæ ,pbant̃ postulat q̃spiã ut de reb⁹ singulis referat̃ uñ cũ ĩ cã regia apd M.T.Bibulus cẽseret Regẽ Ptolomæũ reducendũ p tres legatos ẽt ex his q̃ erãt sine ĩpio postulatũ é ut ei⁹ snĩa diuideret̃ qa.s.nõ excludebat eos piter q̃ cũ ĩperio erãt ergo uolebãt ipm apte dicere quos nõ arbitrarẽt eligẽdos priuatos an ĩpatores. Pugnantiũ. cõtrariaꝝ. Quæ executio.qũo illi debeãt exeq̃ sniam q̃ aliq̃ addũt priori snĩæ dr̃ pseq̃ uel exeq̃ qs snĩaꝫ cũ disqrit senatoꝝ opiõné & uotũ ut fiat senat⁹ cõsultũ hic lib.iiii.dixerat Pli.sed hãc sniam cõsules q̃q̃ maxiæ pti senatus mire ,pbabat̃ nõ sũt psecuti. Exẽplis.nã sine exẽplo nihil recte docet̃ qa facillime ad cõsentiẽdũ hoies dicũt̃ expimẽtis.ubi.n.expimẽtũ docet qd cõferat qd illic opus é speculatiõib⁹ exẽpla hoc in se boni hñt q; approbãt q̃ p̃cipiũt fieri posse p̃sertĩ domestica & recẽtiora sunt efficatiora. Fuim⁹ in castris cũ in syria tribunatũ militũ gessit. Cũ suspecta uirtus.Domitiãi tpib⁹ q̃ sibi ĩminer̃:sibi ĩtẽdi putabat q; in hostes paret̃ at sub Traiãno tutũ erat militũ reuerẽtiã & charitatẽ mereri.Inertia ĩ p̃cio.i panagyrico eodẽ ergo tpe militaria studia nec aios mõ sed & ꝯpa ipsa lãgueſcere gladios ẽt ĩ curia hebetari retũdi q; gaudebãt. Verecũdia. Traianus postmodũ disciplinã Castroꝝ lapsam extincta refouit depulso prioris sæculi malo:ĩertia & cõtumatia & dedignatõe parẽdi. Impiũ.ad duces referẽt̃. Obsequiũ ad milites. Turbata disciplina militari lapsa ac pene extĩcta:& senatoria dignitate olĩ libera: tũc in seruitiũ redacta. Obliuiscẽda.dediscẽda.Perspexius curiã igressi fuimus senatũ.nã fuit p̃tor sub Domi.

Trepidã cũ attoniti & tãq̃ periculũ capitis adituri cõueniebãt. Curiã elinguẽ mutos senatores: hic Iue.hoc ipm taxãs dixit de crispo senatore.Ille igit̃ nunq̃ dirrexit brachia cõtra torrẽtẽ:nec ciuis erat qui libera posset uerba aĩ ,pferre:& uitã ipẽdere uero. Periculosum.qd.n.uiolẽtius aure tyrãni? Cũ quo de pluuiis:aut estibus:aut nimboso Vere loquuturi fatũ pẽdebat amici:& ut Iuue.omittamus audi secũdũ in panagyrico diffusius hoc cõplexũ. At qs antea loq̃ qs in senatu hiscere audebat? p̃ter miseros illos qui primi ĩterrogabãtur:cæteri qdẽ defixi & attoniti ipsam illã mutã ac sedẽtariã assentiẽdi necessitatẽ quo cũ dolore aĩ quo cũ totius corpis horroꝝ ppetiebant̃ unus soluscq; cẽsebat q; seq̃rent̃ oẽs:oẽs ĩprobarẽt ĩ primis ipse q̃ cẽsuerat.Periculosum:nã æliũ lamiã occidit domi.ob suspitiosos sed & ueteres & ĩnoxios

parẽs nõ erat maximus q̃sq;:& uetustissimus p̃ parẽte.Quæ ptãs referẽtibus:qd̃ censentibus ius:q̃ uis magr̃atibus:quæ cæteris libertas:ubi cedẽdũ: ubi resistendũ:q; silentii tps:qs dicẽdi modus:quæ distinctio pugnãtium snĩaꝝ:q̃ executio prioribus aliqd addẽtiũ? Oẽm deniq; senatoriũ morẽ:q; fidelissimũ p̃cipiẽdi genus:exẽplis docebant̃. At nos iuuenes:fuimus qdem ĩ castris:sed cũ suspecta uirtus:inertia ĩ p̃cio:cũ ducibus autoritas nulla:nulla militibus uerecũdia:nusq̃ ĩpium:nusq̃ obsequiũ oĩa soluta:turbata:atq; etiam in cõtrariũ uersa:postremo obliuiscẽda magis:q̃ tenẽda. Iidem p̃speximus curiã:sed curiã trepidã:& elinguẽ:cũ dicer̃ q; uelles:periculosum:q; nolles miserum eẽt. Quid tũc discĩ potuit,quid didicisse iuuit:cũ senatus aut

iocos. Ad ociū ſummum:diſceptaturi de reludicra. Summū nefas.cōdemnaturi aliquem uirum ꝓbatiſſimum. Ludibrio:ut ſuper Rhombi coquendi cōſultatione:& ampliando gladiatorꝝ numero:ac inſtituendo collegio Fabrorꝝ:nūc ingētes arcus:exceſſuroſq; tēplorꝝ faſtigiū titulos:nūc mēſes noī Cæſarum dicebant. Atq; utinam his iungis potius tota illa dediſſet tempora ſæuitiæ:claras q̄bus abſtulit ut bi illuſtreſq; aīas unde ſubiunxit Plinius. Modo dolori.nā & quo cōtemptius abuteret patiētia hoīum nunq̄ triſtiorē ſniam abſq; præfationem clæmentiæ pronunciauit:ut nō aliud iā Certius attrocis exitus ſignū eſſet q̄ prīcipis lenitas. Seria.graua.uera. Triſtia.fuit.n.Domitianꝰ nō ſolum magna ſed callidæ inopinatæq; ſæuitiæ. Senatores. nos ſecundus & Ariſto. Participes malorꝝ.cū & ipſe piclitatus eſt inuento in Domitiani ſcrinio cōtra ſe libello a charo dato: tū ob nimiū libere dicta tū Arthemidoro philoſopho urbe pulſo: quem tunc pecūia iuuiſſet & ſeptem ſuis amicis occiſis aut relegatis. Totq; circa ſe fulminibus iactis quaſi ambuſtus.ſibi quoq; impēdere idem exitium certis quibuſdam notis auguraretur. Multos per annos.q̄bus Domitianus ſæue imperiū exercuit regnauit autem ānis.xv. nam ſimulata clæmentia & largitate celerius ad ſæuitiam Auth. Tranquillo:q̄ ad cupiditatem deſciuit. Tulinus.trepidando:tacēdo:triſtia cenſendo. Vidimus. in aliis ſenatoribus. Hebetata.debilitata:in gratiarꝝ actione ad Traianum: q̄libet īquit ſincera:rectaq; ingenia: & ſi nō detorquebat: hebetabat tamē miſera reputatio:neq; n.ignauia quadam & inſito. Torpore ab adminiſtratiōe reip.ceſſauerant: terror & metus & miſera illa ex periculis facta prudētia monebat:ut a repu.(erat autē omnino nulla reſpu.) oculos:aures:animos:auerterēt. Contuſa.cōpreſſa:maiorē uim hēt hoc uerbum q̄ priora. Breue tempus.fuit poſt recuperatā libertatem:& qa iam plures anni præterierant ab imperio Traiani.

ad otium ſummum:aut ad ſummum nefas uocare tur? & modo ludibrio:modo dolori retentus nunquam ſeria:triſtia ſępe cenſeret? eadem mala iam ſenatores:iam partícipes malorum multos per annos uidimus:tulimuſq;: quibus ingenia noſtra in poſterum quoq; hebetata:fracta:cotuſa ſunt. Breue tempus (nam tanto breuius omne: quanto felicius tempus) quod libet ſcire:quid ſimus:libet exercere:q; ſumus:quo iuſtius peto:primum:ut erroris:ſi quis eſt error:tribuas ueniam:deinde medearis ſcientia tua:cui ſuperfuit curæ:ſic iura publica ut priuata:ſic ātiqua:ut recētia:ſic rara: ut aſſidua tractare. Atq; ego arbitror illis ēt:quibus plurimarum rerum agitatio frequens nihil eſſe ignotū patiebatur. Genus quæſtionis:quod adfero ad te:aut non ſatis tritum:aut etiam inexpertum fuiſſe. hoc & ego excuſatior:ſi forte ſum lapſus: & tu dignior laude:ſi potes id quoq; docere:quod in obſcuro ē: an didiceris. Referebatur de libertis Afranii Dextri conſulis:incertum ſua:an ſuorum manu:ſceler: an obſequio perempti hos alius:quis? Ego (ſed nihil refert:poſt quæſtionem) ſupplicio liberādos: alius in inſulam relegādos:alius morte puniēdos arbitrabatur. Quarum ſententiarum tanta diuerſitas erat:ut nō poſſent eſſe:niſi ſingulę. quid enim cōe hēt occidere:& relegare? & non Hercule magis:quā relegare & abſoluere. quanquam propior

Tanto breuius. uidetur oē tps eſſe tāto breuius quāto eſt felicius: at infelix tempus quātulūcūq; ſit:tamen longiſſimum apparet. hic poeta ille iucundiſſimus conqueritur noctem quam ſolatio tranſegerat:fuiſſe nimiū præcipitem. Libet iuuat:& delectat. Quid ſinus. ſub optimo principe libero ſenatu:nam & ipſe Traianus primo conſulatus die quo curiam ingreſſus eſt:nunc ſingulos nunc uniuerſos adortatus eſt reſumere libertatem. capeſſere quaſi communis imperii curas inuigilare publicis utilitatibus. Quod ſumus libertatem. ſ. quanto iuſtius exercere debemus cū ſumus liberi quare in panagyrico dixerat tua dextra tuiſq; promiſſis freti obſepti diutina ſeruitute ora reſeramus frenatamq; tot malis linguam reſolui mus & de Marii Priſci iudicio loquens interrogauit quiſq; quod placuit diſſentire diſcedere & copiā iudicii ſui reipu. facere tutum fuit. Conſulti oēs atq; etiam dinumerati ſumus uicitque ſententia nō prima ſed melior. Error. in hoc meo facto. Antiqua. duodecim tabularum. Recentia. impatorꝝ reſcripta & conſtitutiones ac reſponſa recentiū iuriſconſultorꝝ. Rara. nō in frequēti uſu coutingentia. Agitatio frequens. aſſidua exercitatio quia Plinius tpibus Domitiani ſubſtitit a curſu rerꝝ gerēdarꝝ aut agitatio poſita eſt ꝑ primitiuo qm̄ ſequit frequēs aut additum eſt frequēs ad maius argumētū. Tritū. uulgatum. Hoc ob id. Sum lapſus. erraui deceptus ſum. In obſcuro. in certū dubiū. Referebat. ꝓponebatur in conſultationem tādē poſt longā excuſationē rē ipſam aggreditur. De libertis puniēdis uel liberādis. Affranii dextri cōſulis lib. v. mētionē facit Affraniū dextrū tūc fuiſſe cōſulē deſignatū. Suorū ſeruorꝝ & libertorꝝ. Scelere malo aīo & odio in dm̄m plerūq;. n. dm̄i nō iudicio ſed ſceler perimunt.

Obſego. hortāte dextro q; forſan infirmus erat & cū deſparet poſſe uiuer orauerit ſuos ut ſe īterficerē.

Quis:ego cum Plinius dixiſſet alius eque aſſignaſſet nomen iure Ariſto po terat dicere quis erat ille ſenator q poſt habitam de libertis quæſtionem eos cē ſuerat liberandos ar Pli. reſpondet ego eram:q̄q̄ hoc nihil refert ad cōſultatio nem noſtram. Relegādos.ad tempus: relegare eſſe ad certum tempus: depor tare in perpetuū notauimus apud iuris conſultos. Singulæ. Diſiunctæ: & ſo læ. Illis.relegātis & abſoluētis. Hæc quæ cenſet occidendos. Vna. ſedebāt tanq̄ ſimul conuenirent & eadem ſenti rent. Temporaria. momentanea:ad breue tempus. Diſcordiam. nam deie cta:ſuperataq; eoꝝ ſnīa qui liberandos cenſebant inter ſe diſſenſiſſent. Cōſta ret ſuus numerus:ut in tres Claſſes diui derer ſenatus unaq; eſſet eorum qui li berandos arbitrabant:altera qui relegā dos. Tertia qui puniēdos. Duæ ſniæ re legātis & occidentis. Ingererēt. Coniu gerent. Breuibus induciis pace ſeque ſtra nō in breues dies ſed in horam:& tē poris momentum. Paululum referta nulla uel parua admodū differentia eēt inter idem diſplicere:& idem non place re:quibus enim placebat occidere non placuerat relegare:& econtra antiquiſſi mi codices habent paruulū. Coactum a ſenatu. Diuidere. Sententiam unius qui de rebus ſingulis referret.nam ut di ximus:diuidere ſniam eſt: cum aliquis in dicenda ſententia: duas pluresue res complectitur:& ſi non omnes eæ probā tur:poſtulat quiſpiam ut de rebus ſingu lis referatur. Opportuiſſet.diuidere ſententiam eius qui morte mulctaret & qui relegaret non etiam diuidere debue rā illā ſententiam unius: quia res duas compræhēdebat relegare.ſ.& ſupplicio afficere. Diuerſa. necare & relegare.

Sniæ qūo diuidendæ

Ibi.in ſenatu. Integra. non peracta. Iudicii.cur id ſenſerim. Carptim in terpollatim. Obſtrepentibus.cōtradi centibus reclamantibus. Iungere.con tinuare. Ne an ne.Perimāt.quod ma gis placet q̄ præmāt. Nouiſſimā. quæ petit abſolui. Collatis.coniunctis ſuf fragiis quia ſententiæ:numerant nō pō derantur. Tantūdem.idem Iuuen. Di cere ſi tentes aliquid tacituſue recedas: Tantūdē eſt feriunt pariter. Cōtraria. Ariſtoteles.libro.v.primæ philoſophiæ ſic contrarium a diuerſo diſtinguit con traria inquit dicuntur ea:quæ differen tia genere ſimul eidē ineſſe nō poſſunt: & ea:quæ inter ſeſe plurimū eoꝝ oium differunt quæ ſub eodem genere collo cant: & item ea q̄ inter ſeſe plurimum aliquanto eſt ſententiæ relegantis:quæ abſoluerit quā quæ occiderit:utraq; enim ex illis uitam relin quit:hæc adimit. Cum interim & qui morte punie bant:& qui relegabant una ſedebant: & tempora ria ſimulatione concordiæ diſcordiam differebāt. Ego poſtulabam:ut tribus ſententiis conſtaret ſu us numerus nec ſe breuibus inducíis duæ iunge rent. Exigebam ergo ut qui capitali ſupplicio ad ficiendos putabant.diſcederēt a relegante: nec in terim contra abſoluentes mox diſſenſuri congre garentur:quia paruulum referret: an idem diſpli ceret:quibus non idem placuiſſet. Illud etiam mi hi permirum uidebatur:eum quidem:qui libertos relegandos:ſeruos ſupplicio adficiendos cenſuiſ ſet:coactum eſſe diuidere ſententiam. hunc autem qui libertos morte mulctaret. cum relegāte nume rari. Nam ſi opportuiſſet diuidi ſententiam unius. quia res duas compræhendebat. non reperiebam quemadmodum poſſet iungi ſententia duorum tā diuerſa cēſentium. Atque adeo permitte mihi: ſic apud te:tanquam ibi:ſic pertracta re tanquam ad huc integra:rationem iudicii mei reddere: quæq; tunc carptim:multis obſtrepentibus dixi: nunc p otium iungere. fingamus treis omnino iudices in hanc cauſam datos eſſe: horum uni placuiſſe peri re libertos:alteri relegari:tertio abſolui:utrum ne ſententiæ duæ conlatis uiribus nouiſſimam peri mant:an ſe paratim una quæque tantundem: quā tum altera ualebit. nec magis poterit cum ſecun da prima connecti:quam ſecunda cum tertia. Igi tur in ſenatu quoq; numerari tanquam contrariæ debent:quæ tanquam diuerſæ dicuntur. Quod ſi unus:atque idem & perdendos cenſeret: & rele gandos:nam ex ſententia unius:& perire poſſent: & relegari? Num deniq; omnino una ſententia pu taretur:quæ tam diuerſa coniungeret? quemad modum igitur cum alter puniendos: alter cenſeat relegandos:uideri poteſt una ſententia:quia dici tur a duobus:quæ non uideretur una: ſi ab uno di ceretur. Quid lex:non aperte docet dirimi debe re ſententias occidentis: & relegantis: cum ita di ſceſſionem fieri iubet? qui hæc ſentitis: in hāc par tem:qui alia omnia in illam partem ite: qua ſenti tis. Examina ſingula uerba:& expende:qui hæc cenſetis: hoc eſt: qui relegandos putatis: in hāc partem: ideſt in eam: in qua ſedet: qui cenſuit

eorum omniũ differunt:quæ in eodem ſuſceptiuo ſuſcipi poſſunt:& ea quæ inter ſe ſeplurimũ eorum omnium differunt:quæ ſub eandem potentiam cadunt:& ea inſuper quæ maxime aut ſimpliciter aut genere aut ſpecie differunt. Diuerſa dicuntur ea quorum aut ſpecies ſunt plures aut materies aut ſubſtãtiæ ratio atq; omnino diuerſum ipſum oppoſito modo eidem dicitur. Diuerſæ: remotæ: ſuperatæ.

Quid.an ne.Lex de ſenatu habendo. Derimi.ſeparari. Alia omnia.diuerſa a priori ſententia: uerba legis ſunt a uerbo qui uſquam examina. Expende.libra. Trutina: q̃ optime & apertiſſime legem illam interpretaſ.

relegandos.Ex quo manifeſtum eſt:nõ poſſe in eadem pte remanere eos:qui interficiendos arbitrãtur.qui alia oĩa animaduertis:ut nõ cõtenta lex dicere alia:addiderit omnia: num ergo dubium eſt: alia omnia ſentire eos:qui occidunt:quam qui relegant? in illam partem ite:qua ſentitis non ne uidet ipſa lex eos:qui diſſentiunt:in contrariam ptẽ uocare.cogere:impellere:num conſulere etiã:ubi quiſq; remanere:quo tranſgredi debeat:non tantũ ſolẽnibus uerbis:ſed manu: geſtuq; demonſtrat? At enim futurum eſt:ut ſi diuidantur ſententiæ interficientis:& relegantis:præualeat illa: quæ abſoluit.Quid iſtud ad cẽſenteis:quos certe non decet omnibus artibus:omni ratiõe pugnare:ne fiat: quod eſt mitius? oportet tñ eos:qui puniunt: & q relegant:abſoluentibus primũ:mox inter ſe cõparari.ſcilicet ut in ſpectaculis quibuſdã ſors aliquẽ ſe ponit:ac ſeruat:qui cum uictore contendat: ſic in ſenatu ſunt aliqua prima:ſunt ſecunda certamina:& ex duabus ſententiis eam:quæ ſuperior exegerit tertia expectat.Quid:q; prima ſnĩa compro bata:cæteræ perimunt? Qua ergo ratione poteſt eſſe unus:atq; idem locus ſententiarum:quaꝝ nullus eſt poſtea:planius repetam:niſi dicẽte ſentẽtiã eo:qui relegat:illi:qui puniũt capite:initio ſtatim in alia diſcedunt:fruſtra poſtea diſſentient ab eo: cui pauloante conſenſerint. Sed quid ego ſimilis docẽti:cũ diſcere uelim an ſententias diuidi:an iri in ſingulas oportuerit? Optinui qdem: q; poſtulabam:nihilominus tñ quæro:an poſtulare debuerim:an abſtinere.Quemadmodum abſtinuit is:q ultimũ ſuppliciũ ſumẽdũ eſſe cenſebat. Neſcio an iure:certe æquitate poſtulatiõis meæ uictus:omiſſa ſententia ſua:acceſſit reliquenti: ueritus ſcilicet: ne ſi diuiderentur ſententiæ: q; alioqui fore uidebat:ea:quæ abſoluẽdos eſſe cẽſebat:numero ꝑualeret.Etenim lõge plures in hac una: q̃ in duabus ſingulis erãt.Tũ illi quoq;:q auctoritate eius trahebant:trãſeunte illo deſtituti:reliquerũt ſententiã ab ipſo authore deſertã:ſecutiq; ſũt quaſi trãſugam:quẽ ducem ſequebãt. Sic ex tribus ſentẽtiis

Solẽnibus immobilibus. At enim dicent aduerſarii. Diuidantur ſententiæ ſeparemus eos qui ſentiunt interficiendos a relegantibus. Præualeat. numero uincat. Ad cenſentes.qd facit iſtud.

Deliberantibus.ſi quæ abſoluit ſuperior erit. Mitius.abſolutio: quia leges ſemper fauent reo. Qui puniunt.ſcilicet morte. Comparati abſoluentibus. ſeorſum a relegantibus cõferri cum abſoluentibus deinde relegantes iterũ cũ abſoluentibus quis uincentur mox debent punientes:& relegantes inter ſe cõferre. Quibuſdam. fortaſſe gladiatorum:nam legimus Caium principẽ Proculum repente in arenam e ſpectaculis deductũ coniunxiſſe Thraci:mox oplomacho biſq; uictorem iugulari iuſſiſſe.

Sors.ducta. Se ponit. iubet ſeduci.

Exegerit.uicerit. Superiorem ſecundam legitur etiã ſuperior exierit uel extiterit:quod non improbo. Expectat. ut cum ea cõmittatur. Cæteræ.ſecunda:& tertia. Perimuntur.reprobantur Sententiarum.Secundæ:& tertiæ.

Planius repetam.ſic in ſequentibus ad Caluiſium dicet poſt rem narratam quã uerebatur ne parum expreſſiſſet. Apertius calculos oſtendam. Initio.dum ille qui relegat ſentẽtiam ſuam dicit. In alia in diuerſam ſententiam & locum.

Similis docenti fio ranq̃ magiſter tibi.

Sententias. occidentis & relegantis.

Iri.diſquiri. Quod poſtulabam.ut diuiderentur.Nam poſtulare eſt deliderium ſuum ſiue amici ſui ĩ iure apud eũ qui iuriſditioni præeſt exponere uel alterius deſiderio contradicere. An abſtinere.deſcedere a relegante. Victus qui occidebat. Acceſſit. tranſiit in ſententiam relegantis. In hac una abſolutoria. Singulis ſolis ſeparatis:coniunctæ enim ſuperiores erant illi quæ abſoluebat. Eius qui cenſuerat necandos.

Deſtituti.a duce. Tranſfugam.confugientem ad alienam ſententiam:nam proprie tranſfuga dicitur Miles qui a ſuis ad Hoſtes tranſit. Tenuit uicit: alibi uſus eſt compoſito dicens:obtinui tamen quod optabam. Altera. quæ cenſebat relegandos. Tertia.quæ necandos. Vtrã a relegante: uel liberãte.

NEraui.Iuniori excuſat:quod multa uolumina legenda miſiſſet:quod itellexerat illi uacare pp graciles uindemias. Exegeras.poſtulaueras ut multos libros mitterē ad te. Graciles. ſteriles. Iſtic.in agris tuis:puto eſſe Terentiū iunioré:q æqueſtribus militiis atq; ét ꝓcuratione Narbonenſis Prouinciæ:integerrime functus recepat ſe in agros ſuos:paratiſq; honoribus traq; liſſimū otiū ptulerat:latina græcaq; lingua tm̄ ualés ut ea uideret magis excellere : qua tum maxie loqueret. Quod uulgo dr̄:qđ eſt in ꝓuerbio. Eadē.eſſe graciles uindemias:ſic ad uenatorem ſcribit ſe colligere uindemias graciles.

Quidem:uberiores tamen q̄ expectauerat. Meis agellis.Tuſcis & Trāſpadanis. Licebit mihi.non occupato circa fertiles uindemias. Sit modo. tantum pecuniarum. Scabræ aſpere unde ſcabies quia totum corpus cruſtis exaſperat Pli.lib.xiii.de generib⁹ chartaꝝ refert : earum ſcabriciem leuigari dente cocleæ:ſed caduca littera fieri. Bibule. multum humoris attrahentes: hinc bibula arena a Virgi.dicitur. quæ igitur chartæ aſpere & humorez diſpargétes quod accidit male colatis:hæ peſſimæ ſunt. Aut neceſſario debebim⁹ ſenſus eſt & ordo:aut debebimus neceſſario.i.aſcribemus neceſſitati quicquid boni maliue ſcripſerimus:quia cum ſimus in ſeceſſu non occupati circa ruſtica:fuit omnino aliquid ſiue bonum ſiue malum ſcribendum an quicquid boni maliue ſcripſerimus neceſſario debebimus quia tenebimus perſoluere chartam cum nobis nunc propter graciles uindemias non ſint pecuniæ aut ſi non erunt pecunie unde bone chartæ emantur:quicquid ſcripſerimus ſiue boni ſiue mali debebimus neceſſario.i. referemus neceſſitati.nam ſcribam tantuz neceſſaria:ut epiſtolas & ratiōes:ac libros omittā:quidā codices habent delebim⁹ obliterabimus .ſ. nec in lucē mittemus an qđ neceſſario ducti in malis carthis ſcribere iure ſcripta poterimus delendo emendare.uel ſic ordīabis aut qcqd ſcripſerimus neceſſario debebimus bōi maliue.i.qcqd libroꝝ neceſſario quaſi a te coacti cōpoſuerimus id aſſignabimus bono dæmoni ſi bonum fuerit ſi malū malo.oīno cū amico ludit. ℂ Cōfecerūt in ſinu Paterni amici defleti infirmitates:& mortes ſeruoꝝ ſuoꝝ attn̄ duo ſolatia memorat inueniſſe manumittendo illos añ obitū & teſtamenta tanq̄ legitima ſcribere cōcedendo. Cōfecerunt cōcuſſerunt proſtrauerunt. Meoꝝ ſeruoꝝ iuuenū:quod maius dānū eſt:alii legunt æquidē iuuenii ſolatia duo. Paria.reſiſtentia:ſedantia. Solatia tn̄.ſ.ſunt lenientia tn̄ aliquantulū dolorē. Facilitas manumittendi quia illos facile in libertatē mitto. Immaturos.añ tps. Seruis.infirmis. Quaſi teſtamenta facere.ſignate & de iure loquutus eſt cum oīno leges uetent ſeruum poſſe legitimū teſtm̄ facere ſed permittente etiam domino non uidetur eſſe legitimum:cū teſtm̄ ſit res publica quæ non poteſt per aliū.fieri unde iuriſconſulti uoluerunt teſtāmentū.quod permiſiſſet pater filiofamiliæ eſſe ratū teſtamenta autem ſolita mandari cuſtodiæ teſtatur Tranqui.cum refert Cæſaris dictatoris teſtamētū prolatum:quod uirgini ueſtali maxime demandauerat & pariter Auguſtum ſuum teſtamentum depoſuiſſe apud ſex uirgine ueſtales. Cuſtodio.aſſeruo. Mandant iubent uerbis.n.imperatiuis nuncupabant antiqui teſtamenta. Regant me ut illa tanq̄ legitima cuſtodia uel interrogant & ſtipulātur. Quod uiſum.illis in teſtamentis eſt ſeruis an magis mihi permittere illis. Ocius.ſine cunctatione. Suis.conſeruis beniuolis. Diuidunt diſcribunt ſine teſtamento quod habent. Donant.per tabulas.nam donatio fit etiam inter uiuos nulla neceſſitate iuris officio ue ſed ſponte quæ ſi non fiat nulla reprehenſio eſt:ſi preſtetur plerūque laus ineſt. Relinquunt poſt mortem per hereditatem uel legatuz

duæ factę:tenuitq; ex duabus altera:tertia expulſa:quæ cum ambas ſuperare non poſſet; elegit autra uinceretut. Vale.

C.Plínius:Iuniorí ſuo.S.

NEraui te tot pariter miſſis uoluminib : ſed oneraui primum:quia exegeras:de n de:quia ſcríſeras.tam gracíleis íſtic uíde mias eſſe ut plane ſcírem tibí uacaturū:(qđ uulgo dícitur)librū legere.Eadē ex meis agellis nūci antur.Igít' míhí quoq; licebit ſcribere:quę legas: ſit modo:unde chartæ emí poſſínt:quæ ſí ſcabræ: bíbulæue ſínt aut non ſcríbendum : aut neceſſarío quídquíd ſcripſerímus boní : maliue: delebímus. Vale.

C.Plínius Paterno ſuo.S.

COnfecerunt me ínfírmítates meorū:mortes etíam & quidē íuuenum.Solatía duo nequaquam paría tanto dolori : ſolatía tn̄.unum facilítas manumíttendí:uídeor enim nō omníno ímmaturos perdídíſſe:quos íam liberos perdídí:alterum cum permítto ſeruís quoq; quaſí teſtamenta facere:eaq; ut legítíma cuſtodío:mandant:rogntq;:q; uíſum pareo ocyus .ſuís díuídūt: donant:relínquunt duntaxat íntra domum , nam ſeruís.Reſp.quædam : & quaſí cíuítas:domus é. Sed quamquā hís ſolatíís adquieſcam debílítor: & frangor eadem ílla humanítate :quæ me ut hoc

Intra domũ.domeſticis tantũ conſeruis. Domus.domini. Acquieſcã.Remittar tefociller debilior. ſio infirmior & minus fortis.Humanitate facilitate clæmentia miſericordia beniuolẽtia quã græci φιλοιγθρωπιαν uocãt.Hoc ipſum poſſe facultates dillargiri.Durior ſeuerior q̃ ſim erga meos ſeruos.Huiuſmodi caſus infirmitates & mortes ſeruoꝝ. Eoꝙ.ob id quod iacturam in facultatibus fecerint:& iõ quærantur an qa ſint conſtãtes neq; flectantur. Neſcio immo ſcit neq; magnos neq; ſapiẽtes eé.Hoíes non ſunt inhumani neq; clemẽtes ſed feri. Affici.ſubiici humanis affectibus:qui ſunt animi motus improbabiles ſubiti concitati non educo iquit Seneca ſapientem ex hoíum numero: nec dolores ab illo ſecuti ab aliqua rupe nullum ſenſum admittente ſubmoueo:memini ex duabus partibus eſſe cõpoſitum illum:altera eſt rationalis:hæc afficitur dolet:illa intrepida eſt:& indomita inde ſubiunxit Plinius dolere pro quo aliqui legunt affici dolore. Reſiſtere tamen animi ſcilicet ratione:quod eſt hominis propriũ ſecundũ philoſophos.

ut hocipſum permitterem:induxit.Nõ ídeo tamẽ uelím durior fieri:nec ignoro alíos huiuſmodí caſus níhil amplius uocare:quam damnum:eoq; ſibí magnos hoíes:& ſapiẽteis uideri:quí an magní: ſapienteſq; ſint:neſcío:hoíes non ſunt.Hoís eſt enim adfící dolore:ſentire:reſiſtere tamen:& ſolatía admittere non ſolatiis non egere. Verum de hís plura fortaſſe:quam debuí:ſed pauciora:quam uoluí. Eſt enim quædam etiã dolendí uoluptas: p̃ſertim ſi ín amící ſínu defleas:apud quem lachrymís tuis uel laus ſít parata:uel uenía. Vale.

C.Plínius Macríno ſuo.S.

NVm íſtic quoq; immítte:& turbídum cœlum hic adſíduę tempeſtates:& crebra díluuía. Tyberís alueum exceſſít:& demíſſioríbus rípís alte ſuperfundítur.quãquã foſſa:quam prouidentíſſimus imperator fecít:exhauſtus:premit ualleís:innatat campís: quaq; planum ſolum:pro ſolo cernítur índe: quæ ſolet flumína accípere & permíſta deuehere:uelut obuíus retro cogit:atq; ita alienís aquís opít agros: quos ípſe non tangit. Anío delícatíſſimus amnium: ídeoq; adíacentibus uíllís uelut inuitatus: retentuſq;:magna ex parte nemora:quíbus ínumbratur

Solatia admittere adhibere dolori fomenta. Solatiis non egere,eſſe fortis & conſtans in aduerſis.magis placet legere non ſolatiis non egere.uidelicet ita ptur bari ut opus ſit Solatiis. Iis hoíbus an potius ſeruis. Plura.ſcripſi. Eſt q̃dam uoluptas dolendi in dolore ſit quædam uoluptas.Ouidius.eſt quædam flere uoluptas. Sedatur lachrymis egeriturq; dolor. In amici ſinu familiariter apud amicum.Defleas,infortunium tuũ: iſq; laudet lachrymas tuas táquam pias: uel illis ueniam præſtet.

Tyberis inundatio

NVm. Tyberis crebris ac ſubitis incrementis augetur nuſq̃ magis olim a quis q̃ in urbe ſtagnantibus: quinimmo uates intelligitur potius ac monitor auctu ſemper religioſus uerius q̃ ſæuus. Verũ tamen cũ Plinius hæc Macrino ſuo ſcriberet:adeo alueum ſuum exceſſerat: ut oía plana contexerit:licet foſſa a Traiano percuſſa admodum exhauſtus foret. Inſuper Anio ipſe nemora & uillas adiacentes diſiecerat petit igitur ſibi nunciet Macrinus:ſi quid ſimile in regione tranſpadana accidiſſet.Num.an. Iſtic.Brixiæ. Hic in urbe.Dilluuia inundationes fiunt. Exceſſit licet incluſus utriq; lateribus.alibi nõ legi excreuiſſe Tyberim ſub Traiano.antea ſæpius & poſtea.nam ſub Othone memorant Tacitus & Plutarchus nunq̃ prius in tantũ ſublatum.neq; tot res pdidiſſe.ſiquidem prorupto ponte ſublicio ac ſtrage obſtantis molis infuſus non modo iacentia & plana urbis loca:ſed ſecura hmõi caſuũ impleuit rapti pleriq; ex annonæ foro:plures in tabernis & cubilibus intercepti.corrupta ſtagnantibus aquis fundamenta inſularum:dein remanẽte flumine collapſa imperante ẽt Antonino philoſopho inundatio grauiſſima fuit.quæ res & multa urbis ædificia uexauit:plimũq; aíaliũ interemit:famẽq; qualem ſub Othone grauiſſimam peperit:& ut omittam ſub Theodoſio eiuſdẽ fluminis ingens incremẽtũ:ſat illud quod ſub Mauritio oíumq; hactenus legerim maximũ erit retuliſſe:adeo ut ipſius aquæ ſuper muros urbis influerent:& maximas in ea regiões occuparent. Demiſſioribus inferioribus aqua ſupabũdãte. Prouidentiſſimus.epitheto cõueniẽti & opportuno Traianũ,puidẽtiſſimũ appellauit:ut q urbẽ maiora dána ꝑſpiceret paſſurã:niſi fluminis incremẽtũ foſſa exhauriret. quare in epl̃is ad eundẽ Imperatorẽ.dum ueretur ne lacus flumini cõmiſſus totus in mare afflueret:prudentiſſimũ appellauit.eſt aũt prudentia ſapientiæ ps. Præmit.occupat. Solum planum.terræ planicies Cernitur pro ſolo.apparet aqua inſtar ſoli.Sup uerbo ſolo plura alibi.Quæ ſolet accipere flumina. Tinia quẽ Strabo Tonam dicit & Glanis primi fluuium Tyberim influũt:p̃cipui tñ Nar.& Anio eum fluuiũ augent.Deuehere.in mare. Retro cogit.repellit fuit in ſecũda lectiõe reſiſtere cogit. Alienis Nare & Anienæ præſertim.Quos ipſe nõ tangit.qa ipſe Tyberis dũ repellit aquam Naris & Anienis cauſat ut illa ꝑ agros circũiacentes diffundat.contegit ergo campos non ſua:ſed aliena aqua.Anio delicatiſſimus Anio

oīum.hic ex Alba decurrens præter Latinam Marſorum urbem & propinquum illi campum Tyberim ingreditur:& paulopoſt cū hæc retuliſſet Strabo iuxta inquit Tybur cataracta hoc eſt deſcenſus exiſtit: qué Anio facit:ubi nauigabilis eſſe incipit cū e ſublimi ꝓfundam in uallē defertur:& ꝑ urbi ipſi uicīa nemora.at Plinius ſcribit Anienē otiri in monte trebanoꝝ:treſq; lacus amœnitate nobiles in tyberī deferre Dionyſius uero lib.v.ſuarū antiquitatum flumen inquit Anio tybure effuſus ab excelſo ſcopulo ꝑ planicié Sabinoꝝ Romanorūq; fertur utranq; regionem diſterminans.influit in tyberim aſpectu pulcher:& potu dulcis.Iulius aut Frōtinus nam cum oriatur Anio ſupra trebā Auguſtā ſeu quia ꝑ ſaxoſos mōtes decurrit paucis circa eū opidis obiacentibus cultis ſeu q̄ lacus altitudine inquo excipit ueluti depurat iminentiū quoq; riuoꝝ opacitate inūbratus frigidiſſimꝰ ſimul ac ſplendidiſſimus eo puenit. Hæc tā felix aquæ ꝓprietas oībus dotibus æq̄tura Martiā copia uero ſuperatura.

Adiacētibus uillis.nā ſicut Tyberis pluribus prope ſolus q̄ cæteri in oībus amnes accolabat aſpiciebaturq; uillis ita Anio & ipſe nauigabilis amœnitate ſua pluribus uillis incolebat.quod apte docet Papinius. Imutatus.locoꝝ & ædificioꝝ amœnitate. Quibus inumbratur:Statius, in ſyluis. non longius uſq̄ indoluit natura ſibi nemora alta citatis Incubuere uadis.fallax rīſat imago.Frōdibus & longo eadé fugit umbra perundas.& paulopoſt.uenerabile dicā Lucorū ſemiunte q̄ u da fluminis intra Cernis:an ad ſyluas quæ reſpicis aula tacentes: inibiq; dū uillam Vopici celebrat: fluminis amœnitaté multis ꝓſequtur.

Subruit montes.dū preceps ruit ſaxa ſecū trahit. Decidentiū.& ſyluaꝝ.& ſaxoꝝ. Clauſus.retentus.obſtructus. Pluribus locis.aluei ſui. Amiſſum.iter ceptū. Impulit tecta uillaꝝ culmia diſiecit. Erexit.excreuit:extulit tranſmiſit.non improbo euexit. Excelſioribus terris.ut tumulis & collibus:ſuper quos non aſcendit diluuiū.

& fregít:& rapuít.ſubruít montes: & decidentíū mole pluribus locís clauſus:dū amíſſum íter quærit:impulit tecta:ac ſeſup ruínas: euexít:atq; extulít. Vidērūt hí:quos excelſioribus terrís ílla tēpeſtas deprehendit:alíbí díuitū apparatus: & grauē ſupellectílē:alíbí inſtrumenta ruris.íbí boues:aratra:rectores.híc ſoluta:& líbera armenta:atq; íter hæc arborū truncos:aut uíllarum trabeís atq; culmína:uarie:lateq; fluítantía.Ac ne ílla quidē loca malo uacauerunt:ad quę non aſcendít amnis. Nā ꝓ amne íberaſſíduus:& deiectí nubíbus turbines ꝓ rupta opa:q̄bus pretioſa rura cínguntur:quaſſata:atq; ét decuſſa monímenta.Multi eiuſmodí caſíbus debílitatí:obrutí:obtrítí:& aucta luctíbꝰ dā na.Nequíd ſímile íſtic:ꝓ mēſura periculí:uereor: teq; rogo:ſi níhíl tale eſt:quā maturíſſime ſolícitudíní meæ conſulas.Sed etſí tale:id quoq; nuncíes. Nā paruulū díffert patíarís aduerſa: an expectes níſi quod tantum eſt dolendí modus:non eſt timē dí.doleas ením quantū ſcías accidíſſe:tímeas: quā tum poſſit accídere. Vale.

C.Plínius Rufíno ſuo.S.

Tempeſtas inundatio. Deprendit.circumcluſit. Diuitum apparatus. non minus.n. ſuburbana prætoria:uillæque ſtatuis ornabantur:tabellis quæ & auleis ac prætioſa ſupellectili ſtruebantur. q̄ domus urbanæ ex teſtimonio Papinii. Grauem ſuppellectilē.multarum rerum mobilium ad uſum domeſticum.Paulus de ſupellectili connumerat quæ appellatione eius contineantur. Inſtrumenta ruris ad quotidianum uſum ruris parata:aratra:corbes:falces:bidentes:ligones:ſerrulæ:acus:cultelli:uuangæ:runcones:& quæ latius lib.ii. Palladius recenſet. Ibi.in aliquo loco. Rectores.bubulci:aratores. Hic alibi. Soluta.ſine iugo. Libera ſine cuſtode:& rectore. Armenta.boues & equi:& cætera maiora aīantia. Virgi. Hæc ſatis armentis:ſuperat pars altera curæ Lanigeros:agitare greges.armenta dicta putant ab arando quaſi aramenta:aramenta:alii ab armis quibus apta ſint:& enim equi prælīis' interſunt.boues etiam & maiora animalia milites armabant corio. Trabes atque culmina.codex pontificius non habet atque culmina. Varie.nam uiua partim nabant:partim repiebantur.inanima leuiora ſuperextabant:grauiora interdum mergebantur quandoque ſupernatabant. Turbines.additi ſunt nubibus.uenti in ſe contorquentes qui conuoluunt rapiunt quæ non ſolum agreſtium labores. Sed etiam tecta præſertim ſe repugnatiores ſint turbines dicuntur.quod ſi turbines interpretaberis tempeſtates:tunc commodius legetur deiecti q̄ adiecti. Opera.maceries monumenta in agris poſita. Decuſſa.derecta. Debilitati.debiles facti aliqua membrorum parte. Obruti.aqua. Obtriti. ruina domorum uel fragminibus montium colliſi. Luctibus.ob mortalium & armentorum ac rerum perniciem. Simile.diluuium euenerit. Pro' menſura periculi' quando remetior in quo periculo fuerit Latium. Conſulas ſolicitudini meæ.me admoneas nihil fuiſſe. Tale.damnum euenerit. An expectes? immo ſecundum aliquos maius tormentum eſt expectare.hinc Virg.de fontibus dixit. Inclu ſi pœnam expectant & ille crudeliſſimus tyrannus uolentibus mori uim adhibeat uiuendi. nam morté

Armenta

adeo leue ſuppliciũ putabat: ut cũ audiſſet unũ ex reis Carnuliũ noĩe anticipaſſe eam exclamauerit Carnulius me euaſit. Modus. terminus certus ut doleas q̃tũ ſis paſſus. Niſi tm̃ quid ſi niſi tamẽ. Nõ eſt timendi modus. quia neſcis quantũ mali poſſit accidere. Timeas. maximum.

Alſum eſt. Laudat Domitium Tullum: qui in uita moribus non ſatis probatis: tamen laudabile teſtamẽtum reliquerat præteritis captatoribꝰ & relicta filia hærede legatis inſuper pluribus eſt proſequutus nepotes & pronepotem ac in primis uxorem pientiſſimam: quæ illum diuitem quidẽ ſed ſenem & podagra perditum diutius ſuſtentauit. Speculum morum. inditium eſſe quibus moribus fuerint dum uiuerent. Morte. dum moritur relicto teſtamento honeſtiſſimo. Domitius Tullus

Alſum ẽ nimirum: quod creditur uulgo: teſtamenta hoĩum ſpeculum eſſe morũ: cũ Domitius Tullus lõge melior apparuerit morte: quã uita. Nam cum ſe captandũ præbuiſſet: reliquit filiam hæredem: quæ illi cum fratre communis: quia genitam fratre adoptauerat. Proſecutus eſt nepotes plurimis: iucundiſſimiſq; legatis. Proſecutus etiã pronepotẽ. In ſumma omnia pietate pleniſſima ac tanto magis: qm̃ inexpectata. ſunt. Ergo uarii tota ciuitate ſermones. alii fictum: ingratum: immemorem loquunt: ſeq; ipſos: dum inſectantur illum: turpiſſimis cõfeſſionibus prodũt. qui de illo uti de patre: auo: proauo: quaſi orbi quærantur. alii cõtra hoc ipſum laudibus ferunt: quod ſit fruſtratus improbas ſpes hominum: quos ſic decipere pro moribus temporum: prudentia ẽ. Addunt etiã nõ fuiſſe ei liberum alio teſtamẽto mori. neq; enim reliquiſſe opes filię. ſed reddidiſſe. quibus auctus per filiã fuerat. Nã Curtius Mantia peroſus genẽq; ſuũ Domitium Lucanum (frater eſt Tulli) ſub ea cõditione: filiã eius: Neptem ſuam inſtituerat hæredem: ſi eſſet manu patris emiſſa: emiſerat pater: adoptauerat patruus. atq; ita circumſcripto teſtamento: conſors quod ſe hæredes non reliquiſſet. Orbi ſine patre & hæreditate relicti. Alii. qui non captauerant Tullum. Contra ſentiunt. Ferunt laudibus. extollunt laudando mirandum in modum. Hoc ipſum factum Tulli. Sit fruſtratus. deceperit. Improbas auaras improbum exiſtimat Iulianus eum: qui de uiui hæreditate ſolicitus eſt: ſic Vlpianus de uulgari & pupilari teſtamento. Pro moribus temporum. quibus auaritia adeo incubuerat ut nemo diues orbus non captaretur: id quod ſæpe Iuuenalis pulſat. ſed frequentius Martialis notat. Non fuiſſe ei liberum. non potuiſſe aliud teſtamentum legitimum facere. Reddidiſſe. quia illas acceperat cum fratre ab auo filiæ: honeſtum ergo erat: ut ad illam rediret: ne quod proſpera fortuna accreuerat: hoc in alium proueniens luctuoſum ei procederet. Per filiam reſpectu filiæ: quod ſtatim oſtendit. Auctus. factus opulentior. Curtius Mantia ſuſpicor apud Tacitum mendam inoleuiſſe libro. xiii. ubi legitur Curtilius Mantia ſuperioris exercitus legatus: roſtriſq; debere Curtius Mantia. Generum ſuum. cui unicam filiam dederat. Is. Domitius Lucanus frater eſt Tulli. Sub ea conditione. talem inſtitutionem permittit ius fieri: ut. ff. de hæredibus inſtituendis ex affricani uerbis apparet. ac ex Authentica excipitur codice de bonis quæ liberis. Eius. Lucani. Neptem ſuam filiam filiæ ipſius Curtii. Manu patris emiſſa. aduerte ſecundum iuriſconſultum fuiſſe Plinium locutum improprie: cum manumitti dicantur ſerui: emancipari uero filii. uerum quandoq; eo uerbo iuriſconſultus hoc modo quo Plinius abutitur: ut. ff. de officio proconſulis & legati. Pater. Lucanus. Emiſerat. emancipauerat. Patruus. Tullus. Adoptauerat. ut filiæ bonis gauderet. Circumſcripto. decepto: ſublato. circumſcriptores inquit Seneca dici ſolent qui aliquid ſuſtulerũt & Aſconius circumſcriptum interpretatur ſublatum: circundatum: pretermiſſum: deceptum. M. Tullius in ſecunda philippica: quid enim aliud ipſe dicebat: niſi quod circũſcriptus eſſet Antonius: & in ſexta: ille ſe

Morte. dum moritur relicto teſtamento honeſtiſſimo.

Vita qua omni aſtu diuitias quæſiuit: ac ſe captandum permittere ſimulabat.

Communis. nam erat filia naturalis Domitii Lucani fratris Domitii Tulli: qui illam adoptauerat: & cum adoptio imitetur naturam uidebatur eſſe cõmunis filia duobus fratribus: cum tamẽ unius Domitii Tulli foret: quoniam olim adoptiuus filius in poteſtatem adoptantis tranſibat: hodie autem ſecus niſi in quibuſdam caſibus. Proſecutus eſt. bene affecit. Nepotes filios filiæ adoptiuæ. filius nepos aliiq; deſcẽdentes uſq; ad trinepotem liberi: ultra hos poſteriores proprie appellantur. quemadmodũ pater auus & reliqui uſque ad tritauum parentes ulteriores uero maiores nominantur. Pronepotem. nepotem filiæ adoptiuæ. Iucundiſſimis. ampliſſimis. Omnia. fecit: executus eſt. Tanto magis. pleniſſima pietate: quia fuerunt omnia inexpectata. Sermones. rumuſculi. fabulationes. Alii. ut captatores. Fictum. quia ſimulabat illos ſe relicturum hæredes: qui ſe captabant. Ingratum. acceptorum munerum. Illum. Tullũ. Confeſſionibus. nam fatentur ſe eſſe de numero captatorum: dum illum tanq̃ ingratum accuſant. De patre. ſuo: Orbi ſine patre & hæreditate relicti. Alii. qui non captauerant Tullum. Contra ſentiunt. Ferunt laudibus. extollunt laudando mirandum in modum. Hoc ipſum factum Tulli. Sit fruſtratus. deceperit. Improbas auaras improbum exiſtimat Iulianus eum: qui de uiui hæreditate ſolicitus eſt: ſic Vlpianus de uulgari & pupilari teſtamento. Pro moribus temporum. quibus auaritia adeo incubuerat ut nemo diues orbus non captaretur: id quod ſæpe Iuuenalis pulſat. ſed frequentius Martialis notat. Non fuiſſe ei liberum. non potuiſſe aliud teſtamentum legitimum facere. Reddidiſſe. quia illas acceperat cum fratre ab auo filiæ: honeſtum ergo erat: ut ad illam rediret: ne quod proſpera fortuna accreuerat: hoc in alium proueniens luctuoſum ei procederet. Per filiam reſpectu filiæ: quod ſtatim oſtendit. Auctus. factus opulentior. Curtius Mantia ſuſpicor apud Tacitum mendam inoleuiſſe libro. xiii. ubi legitur Curtilius Mantia ſuperioris exercitus legatus: roſtriſq; debere Curtius Mantia. Generum ſuum. cui unicam filiam dederat. Is. Domitius Lucanus frater eſt Tulli. Sub ea conditione. talem inſtitutionem permittit ius fieri: ut. ff. de hæredibus inſtituendis ex affricani uerbis apparet. ac ex Authentica excipitur codice de bonis quæ liberis. Eius. Lucani. Neptem ſuam filiam filiæ ipſius Curtii. Manu patris emiſſa. aduerte ſecundum iuriſconſultum fuiſſe Plinium locutum improprie: cum manumitti dicantur ſerui: emancipari uero filii. uerum quandoq; eo uerbo iuriſconſultus hoc modo quo Plinius abutitur: ut. ff. de officio proconſulis & legati. Pater. Lucanus. Emiſerat. emancipauerat. Patruus. Tullus. Adoptauerat. ut filiæ bonis gauderet. Circumſcripto. decepto: ſublato. circumſcriptores inquit Seneca dici ſolent qui aliquid ſuſtulerũt & Aſconius circumſcriptum interpretatur ſublatum: circundatum: pretermiſſum: deceptum. M. Tullius in ſecunda philippica: quid enim aliud ipſe dicebat: niſi quod circũſcriptus eſſet Antonius: & in ſexta: ille ſe

Nepotes

Maiores

Taciti locꝰ

Manumittere

Circũſcribere

fluuio Rubicone.cc.milia circũſcriptũ eſſe patiatur.ac in duodecima:parata de circumſcribẽdo adoleſcente ſnia cõſularis:demum in ultima:aut adoleſcẽtes circũſcribunt.idẽ Cicero lib.iii.officioꝝ circumſcriptio adoleſcentium lege latoria:& de finibus eodẽ libro.circumſcriptus igitur iis ſentẽtiis: quas poſui.uideſ huius uerbi circũſcribere uis deducta ab illo grauiter facto Põpilii legati ad Antiochũ: cui cũ tradidiſſet ſenatuſcõſultũ ne Ptolomæũ laceſſeret:& rex dixiſſet ſe cum amicis collocutuꝝ: indignatus Põpilius qđ aliquã moram interpoſuiſſet uirga ſolum quo inſiſtebat:denotauit & prius inqt q̃ hoc circulo excedas:da reſpõſum:quod ſenatui referam:q̃q̃ Columella pro curtare utatur:& contrahere:Diophanes inquit Bithynius Vticenſem totũ Dionyſiũ Poeni Magonis interpretem per multa diffuſum uolumina ſex epitomis circũſcripſit. Frater conſors. Tullus frater Lucani bonoꝝ particeps & in unum uiuẽtes nõdum diuiſio patrimonio.nam conſortes fratres ſecundus appellat: qui ſimul uitam ducũt paſſuri inuicem quicquid boni maliue acciderit:quod etiam in panegyrico & alibi uſurpauit:cum pro patrimonio ſors interdum accipiatur. ita Tullus ſub eadẽ ſorte hoc eſt patrimonio cũ Lucano fratre ſuo adoptata filia quã is emãcipauerat:iterum bona in patriam poteſtatem reduxerat. Cum opibus:quibꝰ frueretur ipſe cũ patre naturali. Illis.Tullo & Lucão. Inuictiſſimis. admodum nolẽtibus Curtio Montano & Domitio Afro. A quibus.per quoꝝ bona. Domitius Afer.orator eximius: & Quintiliani magiſter:de quo alibi copioſius. In nomen in adoptionem:qm̃ adoptatus adoptantis appellationem ſumebat:inde appellatus fuit Domitius ſi.mo Domitii Tullus & Lucanus. Ante octo & decem annos q̃ ipſe obiret. hoc etiam tangit Fabius libro ſexto:uel optima inquit eſt hæc ſimulatio cõtra ſimulantem qualis illa Domitii Afri fuit uetus habebat teſtamentũ & unus ex amicis recentioribus ſperans aliquid ex mutatione tabulaꝝ falſam fabulã intulerat conſulens eum an primipilaris teſtatoris ſuaderet ordinareſuprema iudicia: noli inqt facere:offendis illũ. Nuncupatum.palam factum ſine ſcriptura.nuncupatiuũ teſtamentũ illud eſt:ad cuius firmitudinem & ſubſtantiam neceſſaria non ſit ſcriptura: quod intellexit Tacitus cum libro ſecundo ſcribit:ignotos & aliis infenſos eoꝝ principẽ nuncupantes procul arcebat. tam & ſi nunc ad perpetuam rei memoriam facilioremq; probationem ſoleat ĩ ſcriptis redigi. & hoc ſit in frequẽtiſſimo uſu.eſt teſtamẽti genus quod appellatur in ſcriptis quia ſine ſcriptura inualidũ ſit: quo raro utimur eius forma traditur codice de teſtamẽtis. Improbatũ. q̃uis non mutauerit:qm̃ non credebat ſe tam cito moriturum apparet autem ei diſplicuiſſe id teſtamẽtũ:quod eorum patris bona proſcribenda curauit. Eorum.Tulli & Lucani. Proſcribenda.publicanda.nam proſcriptorum & rebellium bona in Aerarium deferebantur. Illius.Afri. Excidit.expulit euerruncauit.ex conſtitutione.n.imperatoris:quæ extat in codice contra rebelles:ac maieſtatis læſæ reos:filii patris bonis priuabantur neq; ad ullos honores admittebantur.immo nulli licebat illis opem ferre:ut exulibus mors ſolatiũ:& uita ſupplicium foret. In liberis.in numero filiorum adoptati loco liberoꝝ erãt. Succeſſit. dum illos hæredes reliquit. Abſtulerat.condemnandum curauerat. Hæreditas Afri.relicta ab Afro.nihil aliud eſt hæreditas q̃ ſucceſſio ĩ uniuerſum ius:quod defunctus habuit auctoribus Caio & Vlpiano. Reliqua.bona.

Tranſmittẽda.relinquenda per ordinem ſucceſſionis ideo dixit Afri hæreditatem tranſmittendam eẽ fratris filiæ.quæ erat filia eius adoptiua:quia filius adoptiuus qui eſt legitimus tantum ſuccedit patri adoptanti ab inteſtato ſicut filius naturalis:& legitimus patri ſuo naturali. Filiæ. naturali. Fratris. Lucani.Exaſſe.ex uniuerſa hæreditate. As.n.duodecim uncias complectitur & duodecim unciis. uniuerſa hæreditas connumeratur. Filiæ quæ debebat eſſe hæres. Reconciliareť, rediret in gratiam cũ

Quintiliani locus

Nũcupatũ Teſtamentum

frater in patris poteſtate emancipatam filiã adoptionis fraude reuocauerat:& quidẽ cum opibus amplíſſimis.Fuit alioqui fratribus illis quaſi fato datum ut diuites fierent inuitiſſimis:a quibus facti ſunt. Q uinetiam Domitius Afer: qui illos in nomen adſumpſit: reliquit teſtamentũ ante octo & decem annos nuncupatum: adeoq; poſtea improbatum ſibi:ut patris eorum bona proſcribenda curauerit. Mira illius aſperitas: mira felicitas horum:illius aſperitas:qui numero ciuium excidit:quem ſocium etiam in liberis habuit felicitas horꝝ:quibus ſucceſſit in locum patris:q patrẽ abſtulerat. Sed hæc quoq; hæreditas Afri: ut reliqua cũ fratre quæſita:trãſmittẽda erant filiæ frĩs: a quo Tullus ex aſſe hæres iſtitutus: pręlatuſq; filiæ fuerat:ut re cõciliaretur. Q uo laudabilius teſtamẽtũ eſt:qđ pietas:fides:pudor ſcripſit.In quo deniq; oĩbus adfinitatibus ꝓ cuiuſq; officio grã relata eſt: relata: & uxori. Accepit amœniſſimas uillas:accepit magnã pecuniã uxor optima & patientiſſima:ac tãto melius de uiro merita: q̃to magis eſt repræhẽſa:qđ nupſit.Nã mulier natalibus clara:moribus proba: Aetate decliuis: diu uidua: mater olim: parum decore ſecuta matrimonium

filia:cū qua gerebat ſimultates:qm̄ a patre teſtamēto priuata fuerat. Pietas.qa filiæ. Fides.quia fratratibus.tam naturalibus q̄ adoptiuis. Gratia relata.ná dum filiá relinquit hæredem: ſatiſfecit oī iuri.
Pro cuiuſq; officio.ut unuſquiſq; merebaſ. Vxori.Tulli ab ipſo Tullo. Accepit.ex legato. Natalibus clara parētibus claris genita. Decliuis.ad ſeniū. Olim ſuſcepta ple:quá poſtea amiſit. Parū decore.nō ſine īfamia. Diuitis.ſenis Domitii Tulli. Perditi.morbo.debilitati chiragra & podagra. Obibat.circuibat. Fricandos.dentifricio leuâdos. Præbebat.miniſtris. Viuebat tamen. in tantis doloribus & anguſtiis non deliberabat mori ſecuturus Corœlii Rufi exēplum: qui impar dolori media ſpontanea mortuus eſt. Perſeuerantia miniſtrādi. curandi mariti cōſtantia.

uídebatur díuitis ſenís ita perdíti morbo: ut eſſet rædío poſſet uxorí:quam iuuenís:ſanuſq; duxiſſet Quippe oíbus membrís extortus: & fractus tantas opes ſolís oculís obíbat: ac ne í lectulo quidé: níſi ab alíís mouebatur. Quinetiam (Fœdum: mí ſerandumq; dictu) denteís lauandos: fricandoſq; præbebat. Auditū eſt frequenter ab ípſo: cū quereretur de contumelíís debílitatís ſuæ ſe dígitos ſeruorum ſuorum quotídie línguere. Víuebat tamen:& uíuere uolebat ſuſtentāte maxíme uxore: quæ culpam ínchoatí matrímonií in gloríam perſeuerantía uerterat. Habes omneis fabulas urbís expectatur auctio. Nam ſunt uenales tabulę Tulí. fuit enim tam copioſus. ut ampliſſímos hortos: eodem:quo emerat:díe ínſtruxerit plurímis:& antíquiſſimís ſtatuís. tantum íllí pulcherrímorum operum ín horreís:quæ neglegebat. Inuicem tu: ſiquid iſtic epiſtola dignum: ne grauare ſcríbere. Nam:cum aures hominum nouitate lætantur: tū ad rationem uitæ exemplís erudímur. Vale.

Fabulas.ſermonculos.res parui momēti. Auctio. uenditio rerum in publico: q̄ fit licitatione: hoc eſt interrogatione: cum res traditur plus offerenti. Tabulæ.picturæ antiquoꝝ præcioſiſſime:quibus capiebaſ Tullus. Copioſus. diues.
Inſtruxerit.ornauerit. Solitos ornari hortos ſtatuis iam dixerat Plinius cū de Regulo ſcriberet. &.M. Tullius.iii.officioꝝ ubi refert Pythiū Canío uendidiſſe hortos iſtructos non ſolum ſtatuis uerum etiam aliis rebus & ornamentis apparatos oſtendit. Eodem die.mira celeritate. Antiquiſſimis ergo precioſiſſimis:quod notat Iuuenalis.ná inquit præfectiſſimus horū eſt. Si quis Ariſtotelé ſimilem:uel Pithacon emit. Et iubet archetypos pluteum ſeruare Cleantes. In horreis. in apothecis ſtatuarum. legitur etiá in hortis & tunc cōuenit cum præcedentibus. Quæ negligebantur uel ob nimiam copiam aut quia propter morbum nō poterat illa curare. Erudimur. inſtruimur:docemur. Exemplis. ad bene honeſteq; uiuēdum: & ut noſtros munificentia proſequamur.exemplum proprie uocamus rei geſtæ aut tanq̄ geſtæ utilem commemorationem ad perſuadendum id quod intenderis.

C.Plínius Maxímo ſuo.S.

ET gaudíum mihi: & ſolatíum ín líterís: níhilq; tam lætum:quod hís lætíus: níhil tā triſte: qd̄ nō per has ſit minus triſte. Itaq; & ínfirmitate uxoris: & meorum periculo:quorundam uero etiam morte turbatus:ad uní cum doloris leuamentū ſtudía cōfugio. quæ præſtant:ut aduerſa magís intelligam: ſed patientíus ferā. Eſt āt mihí moris:qd̄ ſum daturus ín manus hoíum:añ amicoꝝ iudício examinare: in prímis tuo. Proínde:ſi quādo:nūc íntēde líbro: quē cum hac epſa accípíes. quía uereor:ne ípſe: ut triſtis. paꝝ íntēderim. Imperare.n.dolori:ut ſcríberé: potuí:ut uacuo aío:lætoq; nō potuí. Porro ut ex ſtudíis gaudíum.ſí ſtudía hílarítate ꝓueníūt. Vale.

ET gaudium.excuſat ſe q; triſtis ſcribat: quoniam ex ſtudiis ſolatium inueniat: & librum emendandum Maximo mittit:in quem rogat ut pro ſe intentionem intendat. Gaudium. in rebus lætis. Solatium.in triſtibus eſt. In litteris.in ſtudio. Quod his lætius.quod ſit lætius litteris. Tam triſte:& nihil tā triſte eſt mihi. Vxoris Calphurniæ de cuius ægritudine in præcedētibus. Meorum.ut Encolpi Morte:ut zoſimi. Cōfugi ad ſtudia.confugimus ad aliquem opis cauſa:& ſolatii. Daturus in manus hominum. publicaturus:emiſſurus. Si quando.ſi unquā intendiſti. Intende in librum meum. tuā diligentiam intende in emendationem mei libri. alii legunt intende libro ſicut mox:nō ipſe ſed ipſi ſcilicet libro. Vt triſtis:qa dolore turbabar. Intenderim parū.paruam curam adhibuerim. Vt uacuo.ut libera curis ſcriberem.
Vt ex ſtudiis gaudium.prouenit:ſi quis illa bene intellexerit. Studia hilaritate.proueniūt. nam Carmina proueniunt animo deducta ſereno. Hilaritate.uacuo:& læto animo.

AD quæ. Mirabilẽ Vadimoniis lacũ pepl'am ante oculos Gallo ponit: cuius nõ tm̃ formæ rotunditatẽ: & aquæ medicinã: quã plures inatantes ac fluctuantes ĩsulas admirat'. Ad quæ. ordo. negligimus ea miranda: q̃ posita sunt sub oculis nr̃is. ad q̃ talia: ut noscamus solemus longũ iter ingredi: & traiicere mare. Proximosq; icurioſi. negligẽtes ꝓxima quæq;. Occasio. cõmoditas uidẽdi. Dat'. licet. permittit'. Quacũq; de cã. id faciamus. Vrbe. Roma. Permulta. admiranda. Achaia. Pelopõnesus: a parte totũ: nã Achaia Pelopõnesus: & a quibusdã pars eius: ubi spiraculũ tenariũ admirãdũ: sz̃ alibi de ea copiosius: Aegyptus admiranda sunt in Aegypto Nilus: Apis bos: Crocodilus. Hippopotãus. Mẽnonis regia: Alexãdria. Pyramides: & Chemnis ĩsula lucos syluasq; & Apollinis sustinens tẽplũ: q̃ in quodã Aegypti lacu natat. & quocunque uenti agunt pellitor. Asia. duplex est altera ĩ tertio orbis diuortio posita: altera mior ĩ ea præter tẽplũ Dianæ Ephesiæ: admirabiles fluuii sunt Pactolus: Meander.

Asia.

Alia terra ut Africa: q̃ semp aliqd noui ferebat: qꝑ etiã authore Plinio in prouerbium cessit. Audita. aliis narrantib9. Lustrata. nobis uidentibus. Prosocer Fabatus.

Amerina

Amerina. in agro amerino iacentia. authore Stephano amerinus ab Ameria deducitur: quod oppidum est non procul a Meuania referentib9 Strabone & Plinio secũdum quosdam ante Persei bellũ cõditũ annis. Dcccc. lxiiii. distans ab urbe. xlvi. miliariis. menda est apud Seruium grammaticum ubi tradit Amerinum uocatum: & eius factam sæpius mentionẽ a. M. Tullio pro Roscio: apud quem non amerinum sed Amerjã inuenies salix amerina laudatur a Virg. Columella: Plinio. Hæc perambulanti. dum hæc prædia circuirem.

Vadimõis lacus

Vadimonis. de quo Plinius senior li. ii. in Vadimonis lacu ĩsulæ semper fluitant. corrigendus ex lib. iii. naturalium quæstionum locus apud Senecã sic: aliæ in Vadimonis lacu uehuntur: cũ passim habeatur in alia inuadosis lacu uehitur est autem is lacus in Etruria. Liuius li. ix. Interea res in Etruria gestæ ad Vadimonis lacu ubi ethruscoꝝ opes fractæ sunt Ellio Vulturreno regũ Ethruscoꝝ ultimo ibidem cæso referẽte Catone ĩ originibus & Vadimona lingua ethrusca lanũ dictũ putat Myrsilus: at Fabius pictor, Ianũ uertumnũ Vadimona ab ethruscis nuncupatũ. Senecæ locus

Lacẽtis rotæ forma circulari: & rotũda. Sinus, recessus: reflexus cõcauitas. Dimensa. ad mensuram facta equalia. M. Tullius. ut uerba uerbis quasi dimensa: & paria respõdeant. Color. aquæ. Ceruleo albidior. ceruleus color mari datur. est aũt uiridis cũ nigro: sed istius lacus color erat albidior: a colore fontẽ Ceruleũ quẽ Claudius cũ Curtio & Albudineo urbi induxit appellatũ trãdit Frõtinus apud quẽ sic restitues alteri qꝑ ex fontibus Ceruleo & Curtio perducebat' Claudiæ datũ est testimonio ipsius Frõtini Trãq. & Plinii senioris cerulei tẽperationes li. vi. docet Vitruuius.

Ceruleus

Frontini locus

Pressior. purior. uel dẽlior. Sulphuris odor hẽt sulphureũ odorẽ. Saporq; medicatus. ut gustus aquaꝝ illius uideat' medellæ aptus. Pli. senior lib. xiii. & sucidis oĩb9 usus medicatus. Vis. uirtus medicina ẽ illis aquis. Fracta mẽbra. Solidant'. cõiungant'. Spaciũ. lacus ẽ mediocre. Sacer cõsecratus diis. & publice dedicat9. Innatãt. ĩsulæ herbidæ. Pli. ĩ reatino q̃dã ĩsulæ semp fluitãt sicut ĩ agro Cecubo & eodẽ reatio mutinẽsi stationẽsi ĩ Vadimõis lacu & ad Cutilas aq̃s opaca sylua q̃ nũq̃ die ac nocte ĩ eodẽ loco uisit' hic Seneca Cutilaꝝ ĩsula natãs & arbores hẽt & herbas nutrit tm̃ aq̃ sustinet' & ĩ hãc atq; illã ꝑtẽ nõ tm̃ uento ĩpellit' sed aura: nec unq̃ illi ꝑ diẽ & nocte ĩ uno loco statio adeo mouet' leui flatu de q̃ multa lib. i. Macrobius & Dionysius plura in suis antiquitatibus. has natantes insulas Seneca putat ex pumicibus constare. Quæq;. & producunt oĩa alia quæcunque fœcundior palus & ipsa margo lacus germinat. Sua. particularis. Cuique. insularum.

AD quæ noscẽda ĩter ĩgredi: trãsmittere mare solemus: ea sub oculis posita neglegimus. seu quia ita natura cõparatũ: ut proximosq; incurioſi: lõginqua sectemur: seu qd̃ oĩum reꝝ cupido langueſcit: cum facilis occasio est: seu quod differimus: tanq̃ sæpe uisuri: qd̃ datur uidere: quoties uelis cernere. Quacunque de causa per multa ĩ urbe nostra: iuxtaq; urbem: nõ oculis modo: sed ne auribus quidem nouimus. Quæ si tulisset Achaia: Aegyptus: Asia: aliaue quelibet miraculosq; ferax: cõmendatrixq; terra: audita: perlecta: lustrataq; haberemus. Ipse certe nuper: quod nec audieram ante: nec uideram: audi pariter: & uidi. Exegerat pro socer meus: ut amœrina prædia sua ĩspicerẽ: hæc per ambulãti mihi ostẽditur subiacens lacus noĩe Vadimonis: simul quædam incredibilia narrantur. perueni ad ipsum. Lacus est in similitudinẽ iacentis rotæ circumscriptus: & undiq; æqualis: nullus sinus obliquitas nulla: oĩa dimensa: paria: & quasi artificis manu cauata: & excisa. Color cœruleo albidior uiridior & pressior sulphuris odor saporq; medicatus. uis q̃ fracta solidant'. Spatiũ modicũ: qd̃ tm̃ sentiat uentos: & fluctibus intumescat. nulla ĩ hoc nauis (facer enim est) sed innatãt insulæ herbidæ: omnes harundine & iunco tectæ: queq; alia fœcũ

Modus.menſura forma.legitur etiam. Vnacuiq; :ideſt eadem forma eſt omnibus. Margo.inſulaꝝ ora.probati authores incerto genere marginem uſurpant. Sibi.inuicem:inter ſe. Terunt. contiguas inſulas fricant:& pariter abraduntur. Altitudo.profunditas:uel eminentia extra aquam. Carinæ.cõ cauitatis:inſtar fondi nauis. Humili.breui admodum diſcenſu. Hæc.aliqua inſularum. Ab omni la tere.tota. Suſpẽſa.ſuperextans aquæ. Merſa.undis obrupta. Continenti ſimiles.perpetuo ſpacio ter ræ coniunctæ: unde continentes prouincias iuriſconſultus uocat Italiæ coniunctas. Digeruntur.ſepa rantur. Deſtitutæ ſeuictæ:ſolæ. Trã quilitate in tranquillo lacu. Minores. inſulæ. Cimbulæ. nauiculæ ſcaphæ quæ naues honerarias conſequuntur:le gitur etiam corbulæ a ſimilitudine cor- Corbulæ bularum ex uiminibus:eas tamen Colu mella corbes appellat: & Feſtus corbi- tas memorat honerarias: q; in malo ea- rum ſummo pro ſigno corbes ſolent ſu- ſpendi. Plautus dixit tardior eſt quam corbitæ ſunt:Gellius nono coruitas in- ter nauigia refert Honerariis. quæ ma ximum onus uehunt: & ſtructæ ſunt ad importanda onera. Deſumunt cur- ſum. concurrunt. In eundem locum. cõiunctim & ſimul.in rippam lacus: Ap- pulſæ.terræ coniunctæ: nam appellere dicitur de iis:quæ ab alto terræ reddun- tur. Promouent. extendũt annexu ſuo prorogant. Reddunt lacum. detegunt aquam. Vnde receſſerint. Auferunt.oc cupant:contegunt ubi ſtetere. Mediũ. lacum. Non trahuntur. non diſſipan- tur.non mouentur.quidam legunt non contrahuntis lacum non minuunt quia ſuæ tanquam inſulæ. Herbas.quæ in il lis ſunt inſulis. In extremam rippam in marginem lacus. Mobile ſolum ſe eſſe in inſulis mobilibus. Quam litori abrepta. uento ſpirante cum inſulis in medium lacum delata. Non magis ſe deſcendiſſe.non intelligunt ſe ab inſulis deſcendiſſe: magis q; ſenſerant prius ſe conſcendiſſe. Erigitur. in rectum ex- tenditur.an potius egeritur:ideſt exone ratur.emittitur. Oculis dedit. per aper ta fluxit. Specu. baratro uoragine.

Mergitur.abſorbetur. Alte. profun- de. Quid.aliquod ſignum: q; dicitur fie- ri in Arethuſa:Subduceretur.ſpecu.mer geretur. Accepit. intromiſſum ſit.

Seruat. ſecum trahit ſubterlabendo.

Profert. emittit dum emergit. Ope- ra miranda.

dior palus:ipſaq; illa extremitas lacus effert. Sua cuiq; figura:ut modus:cunctis margo derasus: qa frequẽter uel litori:uel ſibi illiſæ terunt: teruntur q;. Par omnibus altitudo:per leuitas. quippe ĩ ſpe cie carinæ humili radice deſcendunt. hæc ab oi la tere pſpicit. eadem aqua pariter ſuſpẽſa & merſa. Interdum iunctæ:copulatæq;:& continenti ſimi- les ſunt. Interdum diſcordantibus uentis digerun tur:nonnunq; deſtitutæ trãquillitate ſingulæ flui tant. Sæpe minores maioribus: uelut cymbulæ onerariis: adhæreſcũt. Sæpe inter ſe maiores mi noreſq; q̃ſi curſum certameq; deſumũt. rurſus oẽs in eundem locum ad pulſæ:qua ſteterunt: promo uent terram. Et modo hac:modo illac lacum red- dunt:auferuntq;:ac tum demum:cum medium te nuere:non trahuntur. Conſtat pecora herbas ſe- cuta:ſic in ĩſulas illas:ut in extremam rippam pro cedere ſolere:nec prius intelligere mobile ſolum: quam litore abrepta:quaſi illata: & impoſita cir- cunfuſum undiq; lacum pauent. mox: quo tulerit uentus egreſſa: non magis ſe deſcendiſſe ſentire: quam ſenſerint aſcendiſſe. Idem lacus in flumen egeritur:quod ubi ſe pauliſper oculis dedit: ſpecu mergitur:alteq; cõditum meat:ac ſiquid ante:quã ſubduceretur:accepit:ſeruat:& profert. Hæc tibi ſcripſi:quia nec minus ignota:quam mihi: nec mi nus grata credebam. Nam te quoq; : ut me nihil æque ac naturæ opera delectant. Vale.

C. Plinius Arriano ſuo. S.

VT in uita:ſic ĩ ſtudiis pulcherrimũ: & hu maniſſimũ exiſtio:ſeueritatẽ:comitatẽq; miſcere:ne illa in triſtitiã:hæc in petulã-

VT a rebus ſeriis tranſire ad luſus licet. q; etiã in ſtudiis obſeruandũ:nõ.n.ſemper grauibus in- tendendũ:ſed iocis plærũq; remittẽdũ:qd' Secundus obſeruans ſua epigrãmata excuſat:quæ diuerſo metro cõpoſita nuper amicis recitauerat nec tantum ſpecioſa: ſed omnia: ut melius emendaret quare monet Arianum ne miretur ſi multa a prioribus commutata depræhen- det. Miſcere ſeueritatem:comitatemq;. condire grauitatem cum iucunditate: animum remittere: q; Traianus conſueuerat:& ideo laudatur in epiſtolis: & Panegyrico. Illa. ſeueritas. ne nimia ſeueritate ſiamus duri:& triſtes. & ne indefeſſa comitate:procaces:& petulantes. Hæc. comitas. Excedat. tran- ſeat:quadam uicinitate inter comitatem:& petulantiam:unaquæq; enim uirtus ſuo uicio proxima faci le in hoc declinat:niſi ſumma adhibeatur accuratio. ſi loco excedat legatur procedat quãquam prior le ctio ſit in pontificio exẽplari. Grauiora. cõtinẽtia ſeria:quales ſunt oẽs. Luſibus. epigrãmatibus.

Distinguo uario. Hos.lusus. Proferendos.recitandos.tempus ocioſum:feriatum. Locum. triclinium tanquam læticiæ receptaculum. Vt qui. ut hi luſus legitur etiã:utq;. Ocioſis.a negociis.uacuis. In triclinio.in cœnatione:nam in cœna Romani ſolebant audire poemata: q; Perſius notat. Lites interquieſcunt.feriæ ſunt propter meſſes: & intenſos calores. Iulio menſe. quo etiam Romani ſolebant tranſire in domos conductas cum ſua ſuppellectile. q; monſtrat illo uerſiculo Martialis: O Iuliarum dedecus calendarum. Vidi Vacerra ſarcinulas tuas uidi:& apertius í Tiberio Tranquillus:ac Marcus Tullius ſubinde. Lectos. menſas.

Lectus

Lampridius. Heliogaballus inquit ſolido argento habuit lectos:& triclinares: & cubiculares:Curtius conuiuium exornari iuſſit.centum aurei lecti modicis interuallis poſiti erant:lectos circundederant aulea purpurea:auroq; fulgentia.& libro ſeptimo: cum poſt aulea quæ lectos obduxerant ſtaret. Forte.exinſperato. Eodem die.quo promiſeram me recitaturum. Mane. ante cibum nam poſt recitauit. Subitam. inopinatam. improuiſam. Præloquendi. præfationem faciendi: qua ueniam deprecabatur:q; mane non recitaſſet ſicut promiſerat: excuſans ſe aduocatum in repentinam aduocationem. Irreuerẽtem operis. parui pendentem uerſum recitationem. Quamquam & amicis.cum quibus liberius agere licet. Non abſtinuiſſem amicis. operam meam præſtitiſſem in defendendis amicis. Foro & negociis. in cauſis forenſibus. Addidi præfatione. Præferrem. præponerem: & imprimis ducerem. Amicis ſcriberem amicorum cauſa actiones haberem.

Mihi.ad uoluptatem meam. Liber.a me recitatus. Opuſculis uarius. diuerſæ materiæ: & uario metrorum genere.

Ita uarietate:qua legentium faſtidium effugimus. Ingenio. noſtro tanquam minus excuſſo. Biduo.ſic libro quarto meminit orationẽ biduo recitatam magno auditorum aſſenſu. Aſſenſus. fauor:intentio:cupiditas audiendi. Exægit.fecit. Et tamen. uera ſcriptura. & tamen ut alii recitatores quædã ſua ſcripta tranſeunt quæ non recitarat:& quia tranſeunt illa uidentur improbare:ſic tamen diuerſa ratione ego nihil prætereo quia nihil meorum ſcriptorum improbo:ut illa melius per auditores emẽdem quinimmo aperte profiteor omnia recitare. Electa.meliora.nam niſi quæ ſibi diſplicent recitauerint:illa ſane non emendabunt. Illud quod faciunt huiuſmodi lectores tantum electa recitando. Modeſtius. ne auditorem obtundant ſcriptorum copia:& deteriorum. Simplicius.magis ingenuum. Amantius amoris indicium maius:qui omnia qualiacunque ſunt amicis communicem. Amat.ueriſſime. Tœdium. ut ſit faſtidio auditoribus.

Delegatus

Quid.parum admodum:uel nihil. Conueniunt.ad audiendum. Delegatus. peregrinus: ſubſtitutus:hoc magis placet quam delicatus nam ante fere in eundẽ ſenſum dixerat delegata uocabula. Quã facere emendando, & intente audiendo. Cætera. quam habes in cæteris rebus meis.

Muſteus

Muſteum.nouellum:recentem.ſic Columella muſteum fructum dixit:proinde muſteum pro dulcis:hinc muſtea poma:quæ poſtea mellimela ſunt appellata Varrone tradente. Retractatum emendatum. hoc addidit ne miretur Arnanus:ſi hic liber uidebitur alius a priore:quem ſcilicet antea uiuerat:quia multa in emẽdatione fuerant commutata: ut nouus liber apparet. Ex eo. quia multa in illo fuerant emendanda.

tiam ꝓcedat. Q ua ratione ductus:grauiora opera luſibus:iociſq; diſtinguo. Ad hos proferendos & tempus: & locum opportuniſſimum elegi: ut qui iã nunc adſueſcerent:& ab ocioſis: & in triclinio audiri. Iulio menſe: quo maxime lites interquieſcunt: poſitis ante lectos cathedris: amicos collocaui. Forte accidit:ut eodem die mane in aduocationem ſubitam rogarer: quod mihi cauſam præloquendi dedit. Sum enim deprecatus:ne qs: ut inreuerentem operis argueret: quod recitaturus:quanquam & amicis: & paucis: idem iterum amicis:foro & negociis non abſtinuiſſem. Addidi hunc ordinem: me & in ſcribendo ſequi: ut neceſſitates uoluptatibus:ſeria iucũdis anteferrem: ac primum amicis:tum mihi ſcriberem. Liber fuit & opuſculis uarius:& metris:ita ſolemus: qui ingenio parum fidimus: facietatis periculum fugere. Recitaui biduo: hoc adſenſus audientium exegit:Et tamen ut alii tranſeunt quædam:imputant que:quod tranſeant: ſic ego nihil prætereo:atque etiam non præterire me teſtor. Lego enim omnia: ut omnia emendem: quod contingere non poteſt electa recitantibus. At illud modeſtius: & fortaſſe reuerentius ſed hoc ſimplicius: & amantius. Amat enim qui ſe ſic amari putat:ut tædium non pertimeſcat. & alioqui quid præſtant ſodales: ſi conueniunt uoluptatis ſuæ cauſa delegatus:ac ſimilis ignoto eſt: qui amici librum bonum mauult audire: quam facere. Non dubito cupere te pro cætera mei caritate quam maturiſſime legere

Nosti.dum illum legeres:nam Arriani Maturii iudicio in litteris utebatur.deteriora facta quæ solent fieri interdum deteriora longa mora:quia nimia lima magis atterit q̃ emẽdat. Rescripta.de nouo scripta:& emendata:& statim subiungit causam:nam aliquibus partibus mutatis quia non placebant:illæ quoq; quæ restabant uidentur mutatæ. Ea.scripta. Quæ manent.quæ relicta fuerunt tanquam bona.

Osti.monet non esse imitandam illorum consuetudinem: qui alios grauissime insectantur: in quo ipsi maxime peccant: quinimmo a uiciis seipsum comprimendum:& alienis erroribus parcendum. Libidinum. Libido. uiciorum libido etiam pro desyderio ueneris. Lampridius enim refert Heliogaballum multa libidinum genera excogitasse:& Mart.in eundem sensum protulit libidinari. Valerius insuper luxuriæ libidinem iungit:quoniam ex eiisdem uitiorum principiis oriatur adhæc ueteres pro appetitu aliarum rerum usos docet Cato de re rustica. libido inquit nauseæ ueniet:& pro æmulatiõe honestæ rei Salustius tanq̃ libido sit q; libeat magisq; i decoris armis:& militaribus equis: q̃ in scortis atq; cõuiuiis libidinẽ habent libidinitatẽ pro libidine Laberius posuit si Marcello credimus. Eos.bonos uiros: q; nihil repræhẽdẽdũ admittunt. Lenitas.facilitas ignoscẽdi.hĩc Horat. At pater ut gnati: sic nos debemus amici: Si quod sit uicium nõ fastidire & Augustũ refert.Tranqui.amicorum delicta dumtaxat modica perpessum.Ita ignoscat inde illud apud græcos laudabile dictum. ουχρη ωϊκρον ειναι και αωαραι τητον αλλασύγγνωμονα τινα αυτρωωον ουτα και τοις αυτοις ωερι ωεσειν δυναμενον:εξωγκωλυει ωϊκρως αλλον:idest non oportet asperum esse: & inexorabilem sed mitem quendam hominem existentem:& similibus incidere potentem ex quibus repræhendit acerbe alium.

hunc adhuc musteum librum. Leges sed retracta tum quæ causa recitandi fuit: & tamen nonnulla iam ex eo nosti:hæc uel emendata postea uel (qđ interdum longiore mora solet) deteriora facta: quasi noua rursus: & rescripta cognosces: Nam plerisque mutatis: ea quoque mutata uidentur: quæ manent. Vale.

C.Plinius Geminio suo.S.

NOsti ne hos:qui omnium libidinum': serui:sic aliorum uitiis irascuntur:quasi inuideant:& grauissime puniunt:quos maxime imitantur? cum eos etiam;qui non indigent clæmentia ullius nihil magis:quam lenitas deceat.Atq; ego optimum:& emendatissimum existimo:q cæteris ita ignoscit:tanq̃ ipse quotidie peccet:ita peccatis abstinet:tãq̃ nemini ignoscat: Proinde hoc domi:hoc foris: hoc in omni uitæ genere teneamus:ut nobis implacabiles simus:exorabiles istis etiam qui dare ueniam nisi sibi nesciũt. Mandemusq; memoriæ:qđ uir mitissimus: & ob hoc quoq; maximus Thrasea crebro dicere solebat. Qui uitia odit hoies odit. Fortasse quæris: quo cõmotus hæc scribam. Quidam nuper sed melius corã.quanq̃ ne tunc quidẽ. Vereor enim: ne id:quod improbo:eos sectari: carpere: referre: huic quod quam maxime præcipimus:repugnet. Quisquis ille:qualiscunq;:sileatur: quẽ insignire

Sibi.suis uiciis cum aliena acerrime insectentur. Ob hoc. quia mitissimus erat. Maximus. uirtutibus.excellens.epigrammaticus poeta Petum Thrasea magnum Tacitus egregium appellarunt. Homines odit tanquam impossibile sit hominibus carere crimine. ipse tamen alibi Euphratem laudauit. quod uicia non homines insectaretur. Scribam.ista. Nuper quidam incipit tanquam descripturus aliquem qui aliorum uicia districte flagellaret sua uero sibi ídulgeret sed per rhetorum exornationem quæ dicitur præcisio rem suppressit.ea autem fit cum dictis quibusdam reliquum q; cœptum est dici relinquitur.nam tacita suspitio q̃ diserta explanatio atrocior ẽ. Coram.uiua uoce quá p litteras de hoc hoie dicã. Ne tũc quidẽ ne qdẽ melius erit dicere corã. Vereor.n.ordo ẽ uereor ne referre id quod improbo eos sectari carpere repugnet huic qđ q̃ maxie p̃cipimus.s.uitãdũ. Repugnat.nõ cõstet sibi magna iter utrunq; discordia sit. Ille.uir sit. Qualiscunq;. cuiusuis cõditionis & naturæ qualiscunq; in

Qualiscũ. que

terdum pro malo ponitur: Tacitus lib. xv. inuidiā prætendens Piſo: ſi ſacra menſæ: diiq; hoſpitales cæde qualicunq; principis cruētarent: luue. facit indignatio uerſum. Qualemcunq; pōt. interdum pro minimo idem Tacitus. xiiii. ſe Nero in oēs libidines effudit: quas male coercitas qualiſcūq; matris reuerētia retardauerat. Inſignire. notare. famoſum reddere. Nihil Refert exempli non facit ad inſtitutionem cæterorum. Non inſignire humanitatis refert ideſt ſi tacuero uidebor fuiſſe humanus.

OMnia. Iulium Auitum ædilitatis candidatum: iam tribunatu militum: & quæſtura functum deceſſiſſe impatienter dolet nam. Secundum tanquam rectorem ſecutus ut aliquid diſceret parentē ſuum iam ætate grauem: uxorem filiolam unicā morte reliquit. impar igitur tanto dolori a Marcellino rem totam exponit per hanc epiſtolam inter pulchriores pulcherrimam: inter triſtiores triſtiſſimam. inter amantiores amantiſſimam. Curas. alias occupationes. Aduocamenta. ſolatia: luſus. Iunii Auiti. alius fuit Iulius Auitus: cuius obitus pariter libro quinto defleuit. Grauiſſimum intenſiſſimum maximū. Latum clauum. ueſtem ſenatoriam: quam poſt uirilē togā ſenatorē filii induebāt.

Quotus quiſq;. quis eſt tam minimus qui. Cedit. aſſurgit ſiue ſenioribus ſiue honeſtioribus. Statim ſapiunt adoleſcentes noſtri ſapientes ſe credunt eſſe ſine præceptore. Sibi ſunt exempla. ſe ſolos imitantur. Nō auitus hæc faciebat.

Eruditio. cognitio doctrinæ. De officiis uitæ. de recte beneq; uiuēdo. Recedebat. a uiris doctis. Vt melior factus. tale illud Terentianū q̄uis p adulationē: nunq̄ accedo ad te quin abſte abeam doctior. Factus. melior: & doctior. Audierat. nō percunctādo. Quæſierat. q̄rē do cognouerat. Seruiano de quo multa alibi diximus. Exactiſſimo: oī uirtute abſolutiſſimo Legatū p̄cōſulis uicariū.

Tribunus. Iunius Auitus. Cœpit. cōplexus ē. fouit. delectauit. an potius. excepit legēdū. i. hoſpitio ſuſcepit: honeſtauit. ſicut nō dilexit: ſed intellexit uirū ſcilicet eē exactiſſimū. Germania: omnis Germania a Gallis Rhetiiſq; & Pannoniis: Rheno: & Danubio fluminib⁹: Sermatis Daciſq; mutuo metu: aut mōtibus ſeparat: cætera oceanus ambit latos ſinus: & inſulas ímenſa ſpacia cōplectens: Germaniæ uocabulū nō antiquiſſimū: qm̄ qui primi Rhenū trāſgreſſi Gallos expulerūt: ac tū Tungri: tū Germani uocati ſunt: ita nationis nomē nō gentis eualuit paulatim: & oēs primū a uictore ob metum: mox a ſeipſis inuento noie Germani uocati ſunt. omiſſis cæteris qui de germania ſcripſere cōtenti fuimus uno authore Tacito. Pannoniā unam tm̄ Pannoniā Pli. nominat: Ptolomæus in duas diuidit: eas more ſuo diſterminās: ſatis cōſtat cōtingere Germaniā. Cōmilito. militiæ ſocius: ex præceptis tū eōꝝ qui de re militari ſcripſerūt tribunus legato parere debuit: quare Auitus in hoc poteſt uideri nihil magni præſtitiſſe. Comes. ſecutor. eſt. n. is q̄ officii cā maiorē comitat. Secūdus alibi: obtinenti Africā comes hæſerat: & lib. ix. Delphinus alius tm̄ ſpectator & comes. Habitus. tractatus: aſſumptus. M. Tullius pro Planco mandat quæſtorem debere ſuū conſulē uel prætorē more maiorū in parentis locum hr̄e. alii nō legunt & prætoribus habitus ſed & plures habuit fuit. ſ. quæſtor pluriū cōſulū. q̄q̄ Ci. ad Caniniū ſcribēs dicat qđ ego officio q̄ſtorio te adductum reticere de prætore tuo nō moleſte ferebā & auitū prætorē in eplis inqt dū. M. Varronē eius quæſtorē cōmendat ſatis. n. cōmendatum tibi eum arbitrabar ab ipſo more maiorū qui ut te non fugit hāc quæſturæ coniunctionem liberorum neceſſitudini proximā eē uoluit. ac in diuinatione a maioribus noſtris accepim⁹. Prætorē Quæſtori parētis loco eē oportere. Quo diſcurſu. labore: dū ambit ſuffragia.

Germania

Pannonia

Comes

exempli nihil: non inſignire humanitatis plurimum refert. Vale.

C. Plinius Marcellino. S.

OMnia mihi ſtudia: omneis curas: omnia aduocamenta exemit: excuſſit: eripuit dolor: quē ex morte Iunii Auiti grauiſſimū cœpi. Latum clauū in domo mea induerat: Suffragio meo adiutus in petēdis honoribus fuerat ad hoc ita me diligebat: ita uerebat: ut me formatore moꝝ: me quaſi magiſtro uteret. Rarum hoc aduleſcētibus noſtris. Nam quotus quiſque uel ætati alterius: uel autoritati ut minor cedit? Statim ſapiunt ſtatim ſciunt omnia: neminem uerentur: imitātur neminē: atq; ipſi ſibi exēpla ſunt: Sed nō Auitus cuius hæc præcipua prudētia: qđ alios prudentiores arbitrabatur. hæc præcipua eruditio: quod diſcere uolebat. ſemper ille aut de ſtudiis aliquid: aut de officiis uitæ cōſulebat. ſemper ita recedebat: ut melior factus: & erat factus: uel eo: quod audierat: uel qđ omnino quæſierat. Quod ille obſequiū Seruiano exactiſſimo uiro pr̄eſtitit? quem legatum tribunus ita & intellexit: & excepit: ut ex Germania in Pannoniā tranſeuntem: non ut cōmilito: ſed ut comes: adſectatorq; ſequeretur: qua induſtria: qua modeſtia quæſtor cōſulibus ſuis (& plureis habuit) non minus iucundus: & gratus: quam uſui fuit? quo diſcurſu: qua

Aedilitatem creati ædiles eadem die & hora qua tribuni pl.& ne quis eis noceret conceſſo ſimili priuilegio quale tribunis ſancitum.duo erant ædilium ordines:unius in quo ſellis curuis pedibus in dicendo iure utebantur:hic magiſtratus maior ædilitas dicebatur:ſecundus autem plebeius.curabãt urbem:anAediles
nonam:& ludos:poteſtatem coercendi popinas: & nouas ſuperſtitiones. exigendiq; mundicias in locis publicis: & utilem & ſalubrem temperaturam habebant: ne quis aquam publicam inquinaret. aleam præterq; in Saturnalibus uetabant:dié dicere poterant iis:qui pluſq̃ lege finitum erat agri poſſideret. di

uigilantia hanc ipſam ędilitaté cui pręreptus eſt: petit: Q d uel maxime doloré meũ exulcerat.obuerſant oculis caſſi labores: & infructuoſæ p̃ces: & honor:quem meruit. Tantũnum redit animo ille latus clauus in penatibus meis ſumptus:redeũt illa pria:illa poſtrema ſuffragia mea: illi ſermões: illę conſultatiões. Adficior aduleſcẽtia ipſius adficior neceſſitudinũ caſu. Erat illi grãdis natu parẽs erat uxor:quam ante annũ uirginé acceperat.erat filia quã pauloante ſuſtulerat Tot ſpes tot gaudia dies unus in diuerſa conuertit. Mõ deſignatus ędilis:recẽs marítus:recẽs pater:intactum honorem: orbam matrem:uiduã uxorem. filiã pupillã ignaram aui:ignaramq; patris reliquit. Accedit lachrymis meis:quod abſens:& ipendentis mali neſcius: pariter ęgr̃:pariter deceſſiſſe cognoui ne grauiſſimo dolori timore conſueſcerẽ. In tãtis tormentis eram:cum ſcriberẽ hæc ſcriberem ſola: neq; enim nunc aliud aut cogitare:aut loqui poſſum. Vale.

C.Plinius Maximo ſuo.S.

AMor in te meus cogit:nõ ut p̃cipiã (neq; enim p̃ceptore eges) admoneã tamen.ut q̃ ſcis:teneas:& obſerues: aut ſcias meli⁹,

ſi ædiles ſm Varronem quod ædes ſacras & priuatas procurarẽt:at Feſto authore q; facilis ad eos plebi aditus eſſet cõuenit cũ Varrone iuriſcõſultus i pœmio.ff.& tradit ædilibus plebẽ oia ſcita ſua detuliſſe. Cæſar dictator duos ædiles cõſtituit:q fruméto p̃eſſent: & a Cerere Cereales nũcupauit: ut in ſumma eſſent ſex in urbe ædiles: fuit & hic magiſtratus in oppidis:q uaſa minora frãgeret:& res q̃ pluris uenirent corrigeret hæc ſumpta ex ꝓbatiſſimis authoribus

Prærептus.extinctus ante initũ honorem. Exulcerat.renouat exaſperat:alibi eadem uerba protulit.deceſſit inquit Corelius Rufus: & quidem ſponte. qd̃ dolorem meũ exulcerat. Obuerſant. occurſant. Caſſi.inutiles. Tantũnũ. ét ſup qua dictione luculenter libro nono illud addam dici apud ꝓbatos etiam mõ nõ ad græcoꝝ imitationem: qui dicunt μονονουχι. Tibullus iã modo non poſſum cõtentus uiuere paruo. Vale.pi ctor equũ ab exercitatiõe uenienté mõ nõ uiuũ labore induſtriæ ſuæ comphẽderat.& Fabius quis enim non de iuſto equo ac bono modo non &uir peſſimis loquitur.ſ.fere. Clauus.ueſtis ſenatoria auro purpura inſerto. Prima. in q̃ſtura. Poſtrema.in ædilitate. Aduleſcẽtiaq; raptus fuerit in ipſo flore ætatis:magis.n.dolẽdũ de morte iuuenũ q̃ ſenũ.ná ab illoꝝ bona indole ſperanda ſunt diuturniora. Neceſſitudini.Gellius lib.xii. deridet grãmaticos.qui neceſſitudiné & neceſſitaté inter ſe differre putãt:q; neceſſitas ſit uis quépiã p̃mens & cogés neceſſitudo aũt dicaẽ ius quoddã & uinculũ religioſæ cõiũctõis:ſed his nihil differre putat:ſicut ſuauitudo & ſuauitas ſanctitudo & ſanctitas:& ſeqtur.neceſſitas ꝓ iure officioq; obſeruãtiæ affinitatiſq; infrequés eſt:q̃q̃ qui ob hoc ipm ius affinitatis:familiaritatiſue cõiuncti ſunt:neceſſarii dicunt.ſatis cõſtat neceſſitudiné ab eruditis ꝓ eo q; neceſſum eſt uſurpari.uñ a.M.T.ſic circũſcribit.hæc eſt neceſſitudo:cui nulla ui reſiſti põt:q̃ neq; mutari:neq; leniri põt.ná Tacitus lib.xii.dixit neceſſitudiné pugne detulere:& Arrianus pariter ꝓ neceſſitate.ff.xlix.de re militari. Vlp.tñ iuriſcõſultus eruditiſſimus ꝓ affinitate uſurpat titulo quibus ex cauſis in poſſeſſioné eaẽ. Grádis parẽs.mr̃ iã grauis annis:iõ auxilio filli indigés. Virginé nuptã:nulli prius. Vnus dies.quo raptus eſt Auitus. Spes.ſuſcipiendoꝝ liberoꝝ. Diuerſa. ad idé legiẽ aduerſa. Intactum honoré ædilitaté nõdũ cœptã geri. Lachrymis.dolori. Abſens procul ab urbe ubi ſupremũ clauſerat Auitus. Impendentis mali.eius mortis. Pariter.eiſdẽ litteris nũciato mihi morbo & obitu. Dolori cõſueſcerem.ſed ſtatim obrueret. Timore.pontificius codex hét tempore.

Neceſſitudo.

Neceſſitas

AMor.Maximum in achaiam miſſum ad eam ordinandam monet:ut ciuitates inſpecturus ſingulas humanæ tractet:ibiq; laudat Achaiam ab antiquitate & rebus geſtis:poſtremo hortaẽ uelit bonam famam in quæſtura partam tueri mollius & clæmẽtius tractãdo hoíes libertati aſſuetos.uidetur Secũdus Ciceroné ſecutus monẽtem lib.i.ad Atticũ.Quintum fratrem:qui tunc in Aſia ꝓconſulatũ gerebat:ut in ea ꝓuincia ſe integre gereret. Vt quæ ſcis teneas.ut memineris prouinciales tractandos mollirer:q; tu faciundum ſcis. Aut ſcias melius.moneo te: ut ea quæ ſcis melius ſcias plurimum.n.in amicicia ualet amicoꝝ bene ſuadentiũ authoritas:eaq; adhibeẽ admonẽdum nõ mõ apte:ſed ét acriter:ſi res poſtulabit:ná & monẽdi amici ſæpe ſunt:& obiurgãdi ſi opus fuerit.

Achaiam.latiſſime uocabulo Achaiæ utitur Secundus.ut non ſolum Peloponneſum intelligat: ſed ẽt atticam cõplectatur. omiſſis aũt quæ a Ptolomæo Pli.Str.de Achaia dicunt uno Pauſania cõtẽti erim⁹ qui libro.y.inqt inter Eleam & Sicyoniam iacens regio ad orientale pelagus nũc achaia dicit ab icolis: olim Aegialus & incolæ Aegialẽſes:ab Aegialeo Sicyonũ rege:uel qa ibi multa populus græce αἰγιαλος dicta naſcat. Achæum uero Tricorythi filiũ tradũt:nomen Achæis indidiſſe. Verá græciá. ppter uirtutem in bellicis rebus & ingenia circa lras præſtantia:ac humaniores mores:qbus oĩbus Peloponneſus & Attica inter cæteras græciæ regiões excelluerunt.Strabo refert totius græciæ arcem Peloponneſum: nam præter inhabitantium gẽtium nobilitatem atq; potentiã: ipſe loco& ſitus principatum deſignat:& imperium: adhæc Philipp⁹ Iunior Corinthum compedes græciæ ſerio ſolebat appellare: nec Atheniẽſes a ſordidis initiis ad ſummam creuerũt: nam eodem nati ſolo gaudent origine: primi lanificii & olei & uini uſum docuere:arare quoq; & ſerere frumenta glande ueſcentibus mõſtraue re:litteræ certe ac facundia:& hic ciuilis ordo diſciplinæ ueluti templum Athenas habent. quare addidit meram quoniam reliquæ partes græciæ erant aliquantulum barbaræ. Humanitatis litteræ.quib⁹ uere initiati fiunt humaniores:ſunt qui legant hũmanitas litteræ:humanitas autem uetat eſſe ſuperbũ aduerſus ſocios:uetat auarum uerbis:affectibus:cõmunem ſe facilemq; omnibus præſtat: nullum alienum putat:bonum autem ſuum:ideo maxime:q; alicui bonum futurum ſit amat. Plato triplicẽ humanitatem inducit:aliam quippe per ſalutationem:ut cum forte obuiam humaniter ſalutamus: & dextrã porrigentes comiter excipimus:aliam cum in caſus uarios erumnaſq; iactato:quis opem clæmenter impendit.tertiam qua cœnas & conuiuia inter ſe homines celebrant:hanc græci φιλανθρωπιαν uocant: uerum quam idem παιδειαν nominat:nos eruditionem:inſtitutionemq; in bonas artes dicimus: quas qui ſynceriter cupiunt:appetuntq; inſunt uel maxime humaniſſimi.huius enim ſcientiæ cura: & diſciplina ex uniuerſis animantibus uni homini data eſt:iccircoq; humanitas appellata eſt: quare hic non tam litterarum elementa q̃ diſciplinas intellexiſſe puto:q̃uis Xenophon tradat poſt.xvi.Cadmi litteras Palamedem & Simonidem melicum reliquas inueniſſe non ſcribẽdi ſolum cauſa ut inquit Philoſtratus: ſed ut etiam cognoſcere quiſq; poſſet quæ nõ eſſent ſcribenda. Alii Mercurium litterarum inuentorem prodidere:quidam Aegyptios.Nonnulli babilonios.Ioſephus Hebreos aſſerit. Fruges inuẽtæ.teſtimonio Pauſaniæ:Iuſtini:Ouidii:Diodori ac alio& Ceres in attica Triptolemo fruméti ſemẽ dedit mandauitq; ut omnibus id donum cõicaret qdam tñ tradunt in Sicilia primũ fruges inuẽtas. E quib⁹.ẽt Diodorus Iſidi inuẽtionẽ frugũ aſſignat. Maxĩe ho.ſupracæteros húanos. Maxĩe li.hi uere liberi ſunt q affect⁹ aĩ philoſophia duce regere norũt.an qb⁹ per rõanos libertas ſeruata eſt nã Strabone referẽte ſocios ſibi Athenienſes aſſerentes ꝓprias ipſis leges inſtitutaq; ſeruarũt:& libertate donarũt ac magnis honoribus dignati ſunt hinc Plinius a Tænaro ager laconicus liberæ gentis eſt & ſubdit Athenas liberas fuiſſe qn immo iam dixerat Achaiæ libertatem a Domitio Nerone datam q; Plut.confirmat noſtra ſcribens ætate græcia per celebritatem Iſthmiorum priſtina libertate donata eſt priſtiniſq; legibus reſtituta a Nerone cuius rei etiam Tranqui.meminit Demetrius antea patrias leges priſtináq; libertatem reſtituerat & deinde Titus Flaminius edicto a præcone audiẽtibus græcis in hũc modũ prolato.Senatus populuſque ro.ac Titus Quintus imperator ac conſul rege Philippo & Macedonibus debellatis ſine cuſtodiis liberos ĩmunes ſuo iure uiuentes fore ꝓmittunt Corinthios.Locros.Phocenſes.Euboicos.Achæos.Phthiotas.Magneſios.Theſſalos.Perrhæbos.in Titi igitur laudem illud Aleæi græcum epigráma circũfertur. αἰαῖ εκαι ξερξης ϖερσαν ϛρατον ελλαδος εϛαν.και τιτος ευρειας αἰαῖ ἀϖι ταλιας.αλλο μεν ευρω ϖαδουλον ξυγον αυχενι θηϗων ηλθεν.οδαμϖαυϗων ελλαδα δουλοϗυνας.quod nos latinum fecimus. Agmina Perſarum xerxes & in Hellada uexit:& titus extenſa uexit ab Italia:ille quidem Europæ ſeruilia uincula nectens uenerat hic ſoluens Hellada ſeruitio. Ius a natura datũ.omnes enim homines ſi iuſtiniano credimus a natura liberi ſunt & hoc ius naturale appellatur ius gentiũ poſtea ſeruitutem induxit. Tenuerunt.non adempta libertate Achaiam tamen ſcribit Tranquil.adempta libertate in formã prouinciæ a Veſpaſiano redactam & neceſſe fuit ſeruiuiſſe ſi a Nerone libertate donata eſt:ſed temporibus Secundi ſuis legibus uiuebat deinde Adrianus pecunias multas frumentũ annum & uniuerſam Cephaleniam Athenienſibus elargitus eſt. Virtute.rebus geſtis nam Athenienſes multa ad uitam & decorum partim excogitarunt partim excoluerunt confugientes ad ſe humanæ ſuſceperunt preſſos ſubleuarunt leges optimas ſanxerunt colonias emiſerunt rempublicam optimam conſtituerunt in bello excelluerunt certamina inſtituerunt in diſciplinis tantum præſtitere:ut eorum diſcipuli aliorum fuerint præceptores hæc latius tractantur apud Iſocratem ſic Lacedæmoniorum uirtus apud xenophontem. uirtus ſecundum philoſophos eſt recta ratio omnes enim uirtutes rationes ſunt.

cogita te miſſum in ꝓuinciam Achaiam illam ueram & meram Greciam:in qua primum humanitas:litteræ ẽt fruges inuentæ eſſe credunt:miſſum ad ordinandum ſtatum liberarum ciuitatum ideſt ad homines maxime:maxime homines ad liberos maxime liberos: qui ius a natura datum uirtutes;

Hũanitas.

Meritis.beneficiis in romanos & alios collatis quorum quædam iam oſtendimus & mox alia. Amicicia.Liuius in bello Macedonico memorat Acheos tum primum cum romanis amiciciam feciſſe. Fœdere.in amicicia neceſſe eſt eſſe conditiones æquas:in fœdere non.liber autem populus ſecundum Proculum is eſt qui nullius alterius populi poteſtati ſubiectus eſt item:ſiue æquo fœdere in amiciciam obuenit:ſiue fœdere cõpræhenſum eſt:ut is populus alterius populi maieſtatem comiter conſeruet:ut intelligatur alterum populum ſuperiorem eſſe:non ut intelligatur alterum nõ eſſe liberum. fœdus dictũ ꝙ in paciſcendo porcus ſaxo fœde mactaretur:unde Virg.& cæſa iungebant fœdera porca:uel quia fides fœderi interponitur.authores ſunt Varro:Feſtus Seruius.quõ autem per fœciales fieret lege plura apud Dionyſium libro ſcdo. Fœdus

meritis:amicicia:fœdere deniq; & religiõe:tenue rũt.Reuerere conditores deos:numina deorũ reuerere gloriam ueterẽ:& hanc ipſam ſenectutem quę in homine uenerabilis in urbibus ſacra eſt:ſit apud te honor antiquitatis:ſit ingentibus factis:ſit fabulis quoq;.Nihil ex cuiuſquam dignitate:nihil ex libertate.nihil etiam ex iactatione decerpſeris.abeante oculos hanc eſſe terram:quæ nobis miſerit iura:quæ leges nõ uicta acceperit:ſed petentibus dederit:Athenas eſſe:quas ad eas:

Religione deoꝝ cultu:quo maxime claruerunt Athenienſes ut teſtatur Iſocrates in panegyrico:nã imprimis myſtica Eleuſinæ Cereris ſacra coluerunt:quibus nõnulli romanoꝝ initiati ſunt:& Aeſculapium ab Epidauro Romani in urbem aduexerunt.religio appellat:quæ in nutu & cerimonia deorũ eſt uel religio eſt quæ ſuperioris cuiuſdam naturæ quam diuinam uocant:curã cæri- Religio

moniam quæ affert ab hac fit religioſus i.maieſtatis ueneratiõiſq; plenus:& propter ſanctitatem remotus authoribus Gellio & Macrobio exiſtimantibus religionem a relinquendo:ſicut cærimonias a carendo dictas:Seruius ab eo ꝙ mentem religet appellatam putat:at Cicero ab eligendo Aggenus Vrbicus religioſum dictum putat a religando mentes ne male agant hoies ſacrum autem proprie dei eſſe huius inuentum Cretenſibus aſcribit Seruius. Cõditores deos.reſpexit ad Palladem quæ Athenis nomẽ impoſuit auxere eas Cecrops:Aegeus:Theſeus.Numina deoꝝ:quæ ibi coluntur.ſuper hoc lege Pauſaniam. pontificius tñ codex hẽret noĩa deoꝝ nõ numina deoꝝ. Verterẽ.antiquã.Pauſanias ſatis ſupq; gloriã & geſta athenienſium Lacedæmoniorumq; exequitur in oĩbus benignos Athe.teſtans:quos nullius indignos præconii excellentes tradit Pli.tanta claritate ſuperfluente. Senectutem.ſenectus eſt nomen laſſæ ætatis:ſed nõdum fractæ:uetuſtiſſimi oĩum creduntur Athenienſes & Arcades. Sacra.diuina. Macrobius enim dixit uetuſtas quidem nobis ſemper:ſi ſapimus adoranda eſt. In hoĩe uenerabilis:unde ſenatoribus maximus honor habebaſ:& Lycurgus maximum honorem non diuitum & potentum:ſed ꝑ gradu ætatis ſenum eſſe uoluit nec ſane uſquã terraꝝ locum honorationẽ ſenectus habuit. Antiquitatis.antiquos putant dici ſupra mille annos diſputante Tacito. Ingentibus factis.e quibus illa præcipue fuere bellum aduerſus Perſas terra mariq; Amazonum ſtrages Herculis geſta Theſeiq; bellum Troianũ Adraſti in Thebas.nam Pauſanias lib.yii.tradit Spartanos poſt Cadmum plurimũ ualuiſſe ibiq; ab antiquiſſimis exordiis per uarias fabulas hiſtoriaſq; res Achæoꝝ diligenter enumerat.adhæc inter Lacedæmonios & argiuos bella & Thebanoꝝ duce Epaminũda.Peloponneſiacum & Athenienſium cõtra Philippum & Lacedæmonioꝝ cõtra Alexãdrum. Fabulis.ut iudiciũ Martis in ariopago Palladis & Neptuni contẽtio Cecropis gẽmina forma & quæ a Pauſania innumeræ traduntſ. Iactatõe.inani gloria.Liuius taxat Athe.tanq; uerbis nõ factis excellentes Athenienſes inqt litteris qdem uerbiſq;.qbus ſolum ualent aduerſus Philippũ bellũ gerebant.Pli.græci genus in gloriam ſuã effuſiſſimum.Iura.M.T.ꝑ Flacco adſunt Athenienſes unde humanitas doctrina religio fruges iura leges ortæ:atq; ĩ oẽs terras diſtributæ putanſ.Strabo.populari gubernaculo urbes Achaiæ poſt Ogygem habitatæ.adeo in regẽdis ciuitatibꝰ famam cõpararunt ut Italicæ gentes poſt ſuſceptam aduerſus pythagoricam ſectã factionẽ maximã legũ & inſtitutionũ partem ab hiſce tráſtulerĩt Liuius ab urbe cõdita miſſi legati Athenas.Sp.Poſthumiꝰ Albus.P.Sulpitius Camerinus.A.Manlius iuſſiq; inclytas leges Solonis deſcribere & aliaꝝ Græciæ ciuitatũ inſtituta moreſq; noſcere.Diony. nõ cõuenit in noĩe legatoꝝ.nã ſcribit miſſum. Sp. Poſthumium Seruiliũ Sulpitiũ Aulũ Máliũ:& in ſequẽti anno adueniſſe Athenis & ab aliis græcis urbibus in Italiam ferẽtes leges.at Põponius iuriſcõſultus placuit inqt publica authoritate decẽ cõſtitui uiros ꝑ quos peterent leges a græcis ciuitatibus ut ciuitas romana fondareſ legibus quas in tabulis eburneis ꝑſcriptas ꝑ roſtris ꝓpoſuerũt ut poſſent apti ꝑcipi prĩo decẽ tabulis mox additis duabꝰ appellatæ ſũt leges.xii.tab. quaꝝ ferẽdaꝝ authorẽ fuiſſe ex decẽ uiris Hermodoꝝ quẽdã epheſiũ exulãtẽ in Italia.Dionyſius tñ.x.libro in cõmemoratiõe decẽuiroꝝ nullum Hermodorũ noĩat.Nõ uicta.nõ ſubacta a nobis.ná cũ Romani leges ab Athenienſibus acceperint erãt Athenæ liberæ & ſui iuris nõ a philippo neq; ab alio ſubacta. placet tñ ut legaſ inuitis nobis.ſ.romanis ſed rogantibus & illaꝝ copiã facerent. Athenas. bonaꝝ artium magras & iuentrices ſecũdũ Mamertinũ eis ſũma ui expugnatis a.L.Sylla libertatẽ & quæ habuerunt reddita teſtatur abbreuiator Liuii & Pauſanias Adrianum multa Athenienſibus contuliſſe.

Leges.xii. tabularum

Lacedæmoné.Spartá.Lacedæmones ut tradit Strabo ultimo ꝓlio debellati apud Mãtineá græciæ prĩ cipatũ qué prius adepti tenebãt ultra recupare nequerũt unũ tñ illis q̃q̃ hũc in modũ afflictis ꝓmãsit ꝓt nullog̃ alioꝝ ditiõi ſubiecti ſunt uſq; ad romanoꝝ impiũ a qbus eis habitus ꝑdurat honor ꝑꝑ regédæ ciuitatis ꝓbitatẽ.Pauſanias ſcriptũ reliqt Lacedæmoné appellatá a Lacedæmone q ꝓfuit legibus Laconicæ regiõis cũ Sparta filia eurote a q̃ & eadẽ urbs cognomẽtũ accepit. Vmbrã libertatis, uere umbrã & q̃dã libertatis ſpẽm.aliud.n,ꝑeſſe cæteris aliud pẽdere ab aliis nã q̃uis ſuis legibus uiuerẽt:nutu tñ romanoꝝ regebanꝯ. Dugꝫ.agreſte. Ferũ.inhumanum, Nihil differãt: qa oẽs hoíes ſunt & dolores ſentiũt. Mollig, humanius.Nõ iõ debes recordari ut eas cõtemnas q; deciderit a priſtina felicitate, Abſit ſupbia. Calliſto authore obſeruandũ eſt ius reddenti: ut in adeũdo qdem ſe facilem ꝓbeat ſanum uero cõſiliũ,puinciaꝝ ꝓſidibus luue.ꝓbet ſatyra viii,Expectata diu tãdẽ ꝓuincia cum te Rectorẽ accipiet pone iræ frena:modũ q;:Pone & auaritiæ miſerere inopum ſociog̃. Nec timueris cõtẽptũ.nõ debes eſſe triſtis & aſper q; timeas ne a ſubiectis cõtemnaris nõ,n.conténitur. q hẽt liberã gladii ptãtem:niſi qui uiſis & auarus fuerit.Qui imperiũ: qui faſces hẽt: qui in magꝝatu maximo eſt:hẽbat.n.in Achaia ꝓcõſulare impiũ Maximus quẽ ideo lex lictores cũ faſcibus præibant.

Poteſtas,

Qui ſe primus cõtẽnit.qui non ſeruat dignitatẽ ſuã & perſonæ decoꝝ. Poteſtas.quilibet magꝝatus ptãs dꝫ non officii nomen ut qdam ariolanꝯ Paulus de uerboꝝ ſignificatiõe.ptãtis uerbo plura ſignificãt.in ꝑſona magꝝatuũ ipium in ꝑſona liberoꝝ ꝑria ptãs: in ꝑſona ſerui dominium.Iuſtinianus in inſtitutionibus.Qui ptãtem aliquam hñt ſe excuſare poſſunt a tutelis ut diuus Marcus reſcripſit.& ne tm̃ iuriſconſultoꝝ teſtimonio utamur accedamus ad nr̃os.Valerius de Caſſio filio tri.ple.poſtq̃ inqt illá poteſtatem depoſuit.Tranqui. iuriſditionem & fidecõmiſſis ét p,puincias poteſtatibus demandauit.Mart.x.Semp pauperior redit poteſtas.luue.ſatyra.x.Gabiorũq; eſſe poteſtas. Pli.ſenior: ꝓmittunt dẽtes Draconis mites præſtare dominos:poteſtateſq; exorabiles.Tertullianus:orate inquit pro regibus:& pro principibus & poteſtatibus.Salu.ſemperq; in poteſtatibus eo modo agitabatur ut ampliore honore q̃ gerebat dignus haberetur.Valerius de eos & prætore loq̃ns ne in honore inquit triumphi minor poteſtas maiori æquaretur.Secundus in panegyrico:memini.ſe debes nullam tantam poteſtatem cuiquam dari poſſe:ut non ſit gratior poteſtate libertas.item finemq; poteſtatis alteri9 tanquam parum eſſet excipere præuenit.manifeſta deriuatione a poſſe deductum. Male terrore ueneratio acquiritur inde Silius:& metui demens credebat honorem.nullus enim hominum ſecũdum Dionem ſponte ſubiectus eſt ſed quando timet potentiorem colit quando audet pœnas ſumit de debiliore. & Secundus in panegyrico dixit non ex metu nec terrore hominum: aut criminibus maieſtatis reuerentia nomini noſtro acquiritur,quare meritas Caligula qui cũctis terribilis uideri conabatur pœnas luit; at Traianus qui amore ciuium magis lætabatur quam ueneratione feliciſſimam uitam tranſegit. nam certior eſt ex manſuetudine ſecuritas ſi Senecæ credimus. Longeq; ualentior.huc accedit Mar,Tullii dictum ex libro ſecundo de officiis:ſed cum metus ſit malus cuſtos diuturnitatis:contraque beniuolentia fidelis uel ad perpetuitatem debet bonus princeps potius diligi uelle quam timeri:a quo non diſcrepat Claudianus in panegyrico Honorii. Non ſic excubiæ:nec circunſtantia pila, Quam tutatur amor non extorquebis amari. Si recedas,ab his a quibus ueneratione quæris. quis enim aut eum diligat hunc metuit:aut eum a quo ſe metui putet. Manet amor.durat etiam poſt receſſum tuum & mortem. At.quinimmo.legitur etiam ac.ſic ut ſit ſenſus ſic manet ut. Ille.timor uertitur in odium.

Hic.amor. Officii tui titulum.dignitatis tuæ nomen.q; miſſus fuiſti.legatus cum proconſulari imperio ad ordinandum græcas ciuitates & mores reformandos:ut ea conſtitueret: quæ ad perpetuam earum quietem eſſent profutura. Tibi ipſi per teipſum. in utilitatem tuam, Quale.cuius conditionis. Quantum.q̃ magni negocii. Ciuilius.humanius. Si ordinatio.ſi pro ordinandis ciuitatibus euertantur:& liberandis ſubiugentur. Accedit.additur prædictis rationibus.

Lacedæmoné eſſe:quã regas:qbus reliquã umbrã & reſiduũ libertatis nomẽ eripere durũ:ferũ: barbarũq; eſt:uides a medicis:quãq̃ in aduerſa ualetudine nihil ſerui:ac liberi differant:mollius tñ liberos;clementiuſq; tractari; Recordare qd quæque ciuitas fuerit:nõ ut deſpicias: qd eẽ deſierit. abſit ſupbia:aſperitas:nec timueris cõtemptũ: an cõtẽnit:qui imperium qui faſceis habet; niſi qui humilis:& ſordidus:& qui ſe primus ipſe cõtemnit. Maleuim ſuã ptãs aliog̃ cõtumeliis experit. male terrore ueneratio adquiritur.lõgeq; ualẽtior amor ad optinẽdũ:qd uelis:quã timor.nã timor abit: ſi recedas:manet amor:ac ſic:ut ille in odium: hic in reuerentiã uertat. Te uero ét atq; ét(Repetam.n.) meminiſſe oportet officii tui titulũ: ac tibi ipſum interpretari: quale:quãtũq; ſit ordinare ſtatũ liberaꝝ ciuitatum.Nã qd ordinatiõe ciuilius; quid libertate ꝓciuſius; porro quam turpe: ſi ordinatio euerſione:libertas ſeruitute mutetur; Accedit:qd

Tibi certamen est tecum.enitẽdũ est tibi ne diuersa prioribus facias.
optima fama:quã in quæstura tua tibi cõparasti'exigit ut te integre gerasse rat te quæsturæ tuæ fama.
rentium Maximum scriptam a Domitiano epistolã:qua colligi põt Quæstoꝛ ꝑte lego alibi ad Tes
sc. Testimoniũ principis.Traiani qui multis testatus est te uirũ summũ. Triꝫ ꝓsaris in Bithynia fuis
bus magꝝatibus te optime gessisti. Præmiũ.uirtutis tuæ. Suburbana.loca urbi ꝓtus & prætura. in q̃
niora:nã Achaia Romæ q̃ Bithynia uicinior.late tñ uocabulũ suburbani usurpauit:q̃quiora:& huma

tibi certamẽ est tecum:onerat te quæsturæ tuæ fa
ma quã ex Bithynia optimam reuixisti.onerat te
moniũ principis:onerat tribunatus:prætura: atq;
hæc ipsa legatio quasi præmiũ data. Quo magis
nitendũ est:ne in longinquã ꝓuinciam:quã subur
banã:ne inter seruientes.quam liberos:ne sorte:q̃
iudicio missus:ne rudis:& incognitus:quã explo
ratus: ꝓbatusq; hũanior:melior:peritior fuisse ui
dearis:cũ sit alioqui:ut sæpe audiuisti:sæpe legisti
multo deformius amittere: quã nõ adsequi laudẽ.
Hæc uelim credas:qđ initio dixi scripsisse me ad
monẽtẽ:non præcipiẽtẽ: quãq̃ ꝑcipientem quoq;.
Quippe nõ uereor in amoꝝ:ne modũ excesserim:
neq; enim periculum est:ne sit nimium: quod esse
maximum debet. Vale.

de Sicilia scribẽs dicat:qui Ci.in Verrem
pinquis nos uestris prædiis n. ꝓxime de
lectamini sic populo ro. iucũdã q̃ sub
urbanitas huiusce ꝓuinciæ.magis ꝺo.
ut legat quo magis interdũ est: ne in ꝓ
ginquam ꝓuinciã q̃ suburbanã. Seru
entes.Bithynnos parẽtes romanis legi
bus & securibus. Liberos Achæos.Sor
te.casu. Rudis.inexptus. Explorat⁹.
examinatus. ꝓbatus. Amittere. iã par
tam. Deformius.turpius. Laudẽ.Se- Laudatio
neca laudationẽ a laude differre putat:
q̃ illa fiat uoce:unde funebrẽ laudatio
nem nõ laudẽ dicimus.hæc uero nõ uer
ba hoium:sed iudicia sequat:ergo laus Laus
ét taciti est bene sentientis. Præcipien
tem.tanq̃ potiorẽ te. In amore.in offõ
amoris dũ te moneo. Modũ. honestã
formã. Ne sit nimiũ ne te nimis admo
nuerim: maximo amoris calore duct⁹.
Maximũ summũ.ꝓfectũ: nã libera ad
monitio signũ est maximũ amiciciæ.

ℂ Magnifico.D.Ambrosio Mayno Ioannes Maria Catanæus.S.

EOrsitan modestius fuerat supersedisse a qualibet in Cæcilianas ad Traianum epistolas præfa
tiuncula:ne illam uideremur ambitioni dedisse:nisi sciremus inter ingenioſos adhuc autho
rem requiri. Ego ut illius credam primũ eo adducor:q; sæpius in rescriptis suis Traianus Se
cundum uocat:q; in his epistolis Plinius multorum meminit ut Actii Suræ: Voconii Roma
ni.Iulii Bassi:Iusti:Calphurnii:quos alibi retulerat:sed imprimis Suetonii: quem pariter contubernalẽ
suum fatetur:& ei ab optimo imperatore ius trium liberorum impetrare contendit. Nec offendat ali
quem:quod Traianum blandiendo dominum dictitat:cuius appellationem principatus initio omissam
procedente tempore non est aspernatus post res aduersus Dacos prospere gestas.nam ut Secundus ad Se
uerum scribit recentia maximi principis opera præbuerunt Coss.designatis facultatem noua:& magna
censendi.uera enim ratio decernendi aliquid non decernendiue:quum ipsorum hominum:tum rerum:
ac temporum conditione mutatur:& Dominus iure potuerit appellari:quod esset rerum Dominus: ut
Poeta Romanos rerum dominos iam dixerat.Papinius in epistola libri quarti ſyluarum: deinde inquit
multa ex illis cum Domino Cæsari dederam & Tertullianus in apologetico:dicam inquit plane Impera
torem dominum temporibus.n.Domitiani iam consuetudo appellandi principem dominum inualue
rat & nos uidimus Romæ Ant.pio Domini præfationem. Quæret(scio)aliquis:cur hic quam alibi re
missiore:uel clariore stilo sit usus.quia scilicet ad Imperatorem Traianum nõ doctissimum:si Dioni cre
dimus:scribebat.illas fere ad eruditissimos.principis ergo sui dicendi genus effingere conabatur & ora
toris uirtus præcipua sit dicere:quæ uideat lectoribus placere.nunquam enim arbitrarer:quod Martia
lis de gallicis.& Hispanis suis uerticulis:ideo minus politos quia in prouincia non in urbe nati essent:idẽ
accidisse in Bithynia Cæcilianis epistolis.siue eas fecerit non cõsilio publicandi:sed post eius obitum ab
amicoꝝ aliquo:q; ad Lẽtulũ Ciceronis lris contigit:editæ sint:& ideo minus ꝑfectæ:q; ab authore suo nõ
castigatæ an potius:qđ & ipse fatetur ut libelloꝝ suoꝝ uario filo diuersa lectoꝝ ingenia detinere.Neq;
tñ interdum dissimulare potuit:quin plæraq; multa in præcedentibus usurpata istis inserat:quale illud
qua publice:qua priuatim:nã ad Romanũ scripserat qua fœminæ:qua uiri & ad Marcũ:qua officiis ma
ximis:qua principũ amicicia.Itẽ uerba:qualia sunt:alioqui duꝝ:dispice:in melius: ad exemplum ptinẽs
oĩa integra aduocationibus renunciaui delegato mihi officio.cum patronũ me optassent ꝓuinciales cõ
tra Marium Priscũ constare rõnem ab ineunte ætate cõdiscipulus & cõtubernalis.fundos emãcipauit.

ſub ſigno natalium ſplendor d[illegible]ora quæri.& ne minima quæq; colligamus:pares etiam ſenſus: &[illegible]res
hincinde occurrent:ut ad T[illegible]num ubi gratulatur deos feſtinaſſe ad gubernacula reip. admouere illū
& in panegyrico aſſerit h[illegible] poſt adoptionem Traiani Neruã e uita migraſſe.& mox indicat apud eun-
dem ſe expertum duo[illegible]trimõia id quod etiam in epiſtolis ad familiares aperte colligitur ut taceam q;
hic Iulii Seruiani o[illegible]mi uiri cuius alibi iam mentionem fecerat meminerit & in ſequenti epiſtola teſtet
ſe egiſſe contra [illegible]arium pro Afris quam rem libro ſecundo pluribus complexus eſt: quid dicam de præ
fectura erari[illegible]e qua præter ad Traianum ſæpe ſcribit in præcedentibus & in panegyrico?Item q; latum
clauum p[illegible]Voconio Romano quem alibi fere iiſdem uerbis commendauit ab imperatore petat: ſicut
Actio [illegible]ora præturam deniq; iter ſuum ab urbe in Bithyniam Traiano nunciet ut omittam eũdem ſcri
bere[illegible]d Septicium in præfatione præcedentium ſe collecturum epiſtolas quæ negligebantur tanq; mi-
ni[illegible] polite & additurum quas poſtmodum ſcriberet proinde ad Traianum dixerit. diẽ Domine quo ſer
uaſti imperium dum ſuſcipis & in panegyrico.expectatum eſt tempus in quo liqueret non tam accepiſ-
ſe te beneficium q̃ dediſſe.Confugit in ſinum tuum concuſſa reſpu.ruenſq; imperium ſuper imperatorẽ
imperatoris uoce tibi delatum eſt.item hic ego inquit quia ſciebam acta Baſſi procos.reſciſſa dictum q̃
a ſenatu ius omnibus de quibus ille aliqd conſtituiſſet ex integro agendi dũtaxat per bienniũ: illic uero
eandem rem breuius & ideo minus aperte ut loco conueniebat tractans.O ueri dixerat principis inter-
cedere iniquitatibus magiſtratuum infectumq; reddere quicqd non oportuerit.ad hæc ad Priſcum nu-
per ab optimo principe triũ liberoꝝ ius impetraui quod q̃q̃ parce & cũ delectu daret mihi tamen tanq̃
liceret indulſit.Quare Traianus Secundo reſcribens idem ius pro tranquillo rogãti q̃ parce inqt hæc be
neficia tribuam utique mi Secunde Cariſſime tibi ſatis eſt exploratum.in fine harũ epiſtolaꝝ q̃uis ſup-
preſſo noíe Fabati pro ſoceri obitum memorat.Deniq; illa Cæcilii ad Traianum epiſtola quam Paulus
Oroſius Euſebius in chronicis tertullianus in apologetico Secundo tribuunt ſatis ſuperq; ſola noſtram
ſententiam comprobat.eam enim in hoc libello offendes cui ſubeſt traiani reſcriptum in eundem ſen-
ſum a prædictis authoribus recitatum. At dicet aliquis Sidonius tamen Apollinaris refert Plinium no-
uem dũtaxat epiſtolarum libros poſteris reliquiſſe.ſed quos ipſe ſibi imitandos ꝓpoſuerat ſed quos eru
ditiores arbitrabatur quoſq; ad amicos ſcripſerat.nam ad Traianũ epiſtolas utpote res grauiſſimas cõ-
plexas nulla ſibi oblata ſimili facultate ſcribendi cõſulto ſubticuit.Proinde potui Sidonius eas ignoraſ-
ſe ſcriptor ſane ſui ſæculi cõtentus eruditiõe & qui nõ oés bibliothecas in illa librorum charitate diſcuſ
ſerat.In ſumma qui negant has ad Traianũ epiſtolas non eſſe Plinii Secundi confitentur ex profeſſo neu
tras bene legiſſe.Fatear tamen neceſſe eſt primum nobis in animo fuiſſe has intactas relinquere & quia
uno tantum exemplari præter impreſſa nec illo admodũ uetuſto adiuti fuimus & ne iccirco anſam ma
ledicis obiurgandi daremus.Sed cum altius conſideraſſemus nullam non quãlibet oblatrãdi occaſio-
nem q̃uis iniquam detractores aucupaturos & puritatem latini ſermonis in hoc opuſculo intueremur
ex eiuſq; lectione multarum rerum commodum multos cõſecuturos quibuſq; priorum ſtilus præſſior
& emunctior non placuiſſet poſſe hoc ſolutiore:uel faciliore detineri:adhibuimus eam: quã potuimus
diligentiam & emendando & interpretando ſpreta inuidorũ maliuolentia.imprimis illud Secundi lau
datiſſimum reputantes:oportere priuatis utilitatibus publicas anteferre tum etiam patrocinio tuo fre
tis qui ſoles noſtra lata prædicatione circũferre nec fauoris minus in nos collaturus ſit Iaſon uir conſul
tiſſimus legum moderator & illuſtris interpres quodam prouidentiæ dono mortalibus datus ſubſequa
turq; patrui ueſtigia paſſu robuſtiſſimo quãuis adoleſcens Thomas filius tuus quem ſperamus ſi uirtu
tes eius & ingenium maturuerint pariter ab illo adoptatum iri eiuſq; doctrinæ:ac bonorum aliquando
ſucceſſorem futurum:& propemodum in domo noſtra tale quoddam:conſpecturi ſimus q; olim in Cu
ria perpetua ſerie.nam tu:& ſi non effecte præceptis oratorum fueris inſtitutus:ita tamen a natura quo
dam dicendi flumine exuberas:uel rebus maximis exercitatus ut dicẽdi artes edoctos longe præuenias
adhoc proceritas & habitudo corporis & bona fortunæ quæ large tibi ſupercurrunt animi bonis pluri
mum ornamento ſunt.Veſtro igitur præſidio tutus finam per ora uirum uolitare ad Traianum epiſto-
las iam meliores iam faciliores ex quibus ſi aliquid ad uos gloriæ perueniet certum habeo tantũdẽ ho
noris uos ſuſcepturos contra maledicos pro ſecundo pro interprete cariſſimo.

IOANNIS Mariæ Catanæi enarrationes in Librum nonum epistolarꝝ. C. Plinii Cæcilii Secūdi.

SAepe hunc nonū epistolarꝝ librū p̄ter stili siꝫilitudinē & qđ eadē q̄ in aliis multa Plinius refert Sidonius Apollinaris eidē in limine noni libri suarꝝ epistolarꝝ attribuit: cū exigis ingt ut epistolarꝝ priore limite irrupto stilus nr̄ in ulteriora ꝓcurrat numeri supradicti priuilegio nō cōtentus ĩcludi: addis & cās q̄bus hic liber nonus octo supiorꝝ uoluminibus accrescat eo qđ. C. Secundus cuius nos orbitas seq hoc opꝰ ꝓnūcias pibꝰ titulis opus epistolare determinet. Maximū hac epl'a monet: qđ iā subinde fecerat ut libros quos ĩ Blatera uiuēte cōposuerat: demū eo defūcto publicet: ne uideaꝫ post mortē ichoasse cū turpe sit pugnare cū laruis. Blaterā Blatera illo Mart. carmine notaꝫ tanq̄ ĩpudicus. Oĩa fœmineis q̄re dilecta cathedris: & q̄ deinceps sequunꝫ multi nō Blaterā, sed Plātā legūt. Pro te in dissensionē tui. Defuncto demū inchoatos. post mortē Blateræ libros illos ĩceptos.

Incolumi. uiuēte. Cōstantiæ. fortitudinis legiꝫ ĩ q̄busdā exēplarib⁹ nō cōstātiæ fama: sed cōstātia & fama. Aequis. bonis & amicis. Præuētā. ꝓoccupatā. ĩterruptā. Morte Blatteræ. Illud. celebratū dcm̄ ουχοσιον φθειμενοισιν εϖαν ἀρασιν ευχεταασθαι carmen est ex lib. xxii. odysseæ: ubi monet Vlysses nō gloriandū ꝓ mortuis. sic ergo interpretabimur. Impietas defunctis ꝓ uiris gloriari q̄dā codices Hom. nō hñt φθειμενοισιν sed χταμενοισιν ad idē tñ nā & in phœnissis Euripides dixerat χαιρειν χρηται μηεφ' βρισθαι νεκρους. i. & illud decretū est nō iniuria afficere mortuos: & Plutarchꝰ ĩ Solone: illa uero lex laudaꝫ p̄cipue: q̄ ꝓhibet ĩ defunctos maledicta cōĩcere: nā & piū ẽ eos sacros duceꝝ: q a uita discesserĩt: & iustū iis q̄ eē deferūt: abstieꝝ: & ciui. inimicicias aliq̄ modū statuere: nec in ĩfinitū ꝓgredi sinere: uñ secūdus ĩ primo dixerat q̄d tibi cū mortuis: & Aristophāes ϖαυεϖαυε ωδ' εϖο θερμη' νεκρου γαρουταγον κλεωνα ελοι δορεις. desine. desine dñe Hermes mortuo. n. Cleoni cōuicia dicis. q̄ntus Calaber in primo derelictoꝝ ab Homero. ου γαρεϖι φθιμενοισι ϖελει κοτος. αλλελειποι δ' ηιοι ουκετιοντες: nō. n. ĩ mortuos durat ira: sed miserādi hostes ñ ampliꝰ uiuentes. Pli. ĩ ꝓfatiōe naturalis historiæ. nec plācus illepide: q cū diceret Asinius Pollio oīones ĩ eū paraī. q̄ ab ipso aut liberis post mortē Planci ederēt ne posset rñdere cū mortuis ingt nō nisi laruas lactari: quo dicto sic repcussit illas: ut apud eruditos nihil ĩpudētius iudiceꝝ: nā testaꝫ. M. Tul. maiores nr̄os mortuis multa iura religiosa cōcessisse. q̄re nō ĩmerito repræhēdiꝫ Adrianus qđ adeo naturæ puersæ fuerit: ut & mortuis plurimum inuideret: & detraheret. de uiuēte recitatū: si librū scriptū in Blateram adhuc eo uiuēte recitatū eē cōstat. Si habes in manibus. Quid aliud. aliqđ aliud opus. Hoc opꝰ in Blateram. Absolutū. undiq̄ ꝓfectū. Præcidit. interrūpit: remouet. Mortis rō: ne uidearis mortuo nō uiuo conuicia fecisse: alii legunt temporis ratio: quod in pontificio codice scriptū inuenies.

Mortuis nō conuiciari.

CC. PLINII CAECILII SECVNDI EPISTOLARVM LIBER NONVS.

C. Plinius Maximo suo. S.

SAepe te monui: ut libros: quos uel ꝓte: uel in Plantā: ĩmo & ꝓte & in illū (ĩta. n. materia cogebat) cōposuisti: quā maturissime emitteres: q̄d nūc p̄cipue morte eius audita: & hortor & moneo. Quāuis. n. legeris multis: legēdos ꝓ dederis. nolo tñ quēq̄ opinari defuncto demū ĩchoatos quos ĩcolumi eo pegisti. Salua sit tibi cōstātia & fama. Eritāt: si notū æquis: iniqsq̄ fuerit: nō post ĩmici morte scribēdi tibi natā eē fiduciā: sed iā paratā editionē morte p̄uētā. Simul uitabis illud ουχοσιν φθιμενοισιν εϖαη ἀρασιν ευχεταασθαι. Nā qđ de uiuēte scriptū: de uiuēte recitatū est: in defunctū quoq̄ tanq̄ uiuēte adhuc ediꝫ: si ediꝫ: statī. igiꝫ siq̄d aliud in manibus differ: interim hoc pfice qđ nobis: qui legimus olim: absolutū uideꝫ: sed iā uideaꝫ & tibi: cuius cunctationē nec res ipsa deliderat: & temporis ratio pręcidit. Vale.

TAcis.Sabino rñdet nõ posse rescribere plures:nec lõgissimas epl'as cũ materia nõ suppetat:neq; se uelle scribere res inanes uiro graui:& circa seria occupato. Frigidis. parui momenti. Auocát.alienát. Cõminuũt.deprimũt:animus.n.qualitatẽ rerum in qbus uersat plærũq; sumit. Vocas.inuitas. Varietas.earũ reꝝ quas maximi põderis in rep.tractauit: & tũc bellis ciuilibus incidétib9. Suppetebat.auxiliabat:alia lectio hét.illi.n.copiosissimũ ingenium:& par ingenio materia.quam tam uarietas reꝝ:q̃ magnitudo.s.reꝝ suppetebat.nam Cor. Tacitus in libello de causis corruptæ eloquentiæ: inter alias rõnes ponit maioribus fuisse dicẽdi gen9 copiosum ob maximaꝝ reꝝ incidétiã.

Angustis terminis.scribẽdi:nam raro eueniebat aliqd in rep.notabile:& lõga pace:& qđ oĩa arbitrio unius regebant. Scholasticas.ociosas.fictas. Vmbraticas.inanes.M.Tullius: & Fabius uitã umbratilẽ: ociosam secretã & delicatã appellãt:silr Columella morã umbratilem. Arma uestra.erat.n.in castris sabinus. Sudorẽ.puluerẽ. Soles.labores. militares. Soles. calores.sũmi amoris signũ & argumentum magnæ beniuolentiæ. Breuibus. quales sunt meæ. Cõstare rõnem.id cum rõne feciss̃e.

ALius.Immortalitatẽ & bonã perpetuãq; famã oĩbus reb9 anteponit. Alius putat aliũ esse sumit. Præsumptione. opiniõe ante factum. Posteritatis:immortalitatis.q; sit uicturus apud posteros. Nisi primũ.nisi inter p̃cipua:& potissima. Ocium æternitatis requiem: in qua perpetuo requiescere possit.Mortalitatẽ obliuionem sui post mortem. mortalitatem iurisconsulti frequẽter p̃ morte accipiunt. Illos.qui studẽt æternitati. Cõtendere:eniti ad illã præclaris operibus. Hos.qui nõ curant uiuere post se. Non reniti. inanibus rebus fatigari.& exerceri uel remitti. cessare. Caducis.morte interituris. respicit illos qui auaritiæ causa tot periculis & laboribus uitam exponunt. & ideo industrii haberi uolunt. Ingrata imagine. inutili prætextu. Mortalitatem silẽtiũ nec ignoro in pontificio codice scriptũ fuisse uilitatem idest cõtemptum: cum uilia non sint precio. Hæc ego.cõmunico. Quæ quottidie mecum: ea quæ semper mecum reputo. Vt desinã mecum.ita tamẽ ut desinam mecum talia reuoluere:si tu secus senseris.

VErerer. excusat orationẽ suã contra Cæcilium Clasticum tanq̃ in uniuersum lõgã:in partibus breuẽ:ita ut legẽti tœdium nõ afferat. Immodicã nimiã. singulæ.uelut causæ.plures.n.reos in ea accusatiõe fecit.nã ministros: qbus ad turpe ministeriũ Cæcilius fuerat usus condemnandos curauit & illum multis ĩsuper criminibus redarguit.erant igit̃ sin-

C.Plínius Sabíno suo.S.

TAcís iucundæ:quod non solum plurímas epístolas meas:uerumetiam longíssimas flagitas ín quíbus patíor fuí: partím quía tuas occupatíones uerebar:partím quía ípse multum dístringebar plærũq; frígidís negocíís: quæ símul & auocant anímum:& cõminuũt.Præterea nec matería plura scribẽdí dabatur:neq;.n. eadem nostra cõdítio:quæ.M. Tullí ad cuius exemplum nos uocas.íllí ením & copíosíssímum íngenium:& par íngenío matería: quam tam uarietas rerum: quam magnitudo largíssíme suppetebat.Nos quã angustís terminís claudamur:etíam tacente me pspícís:nísí forte uolumus scholastícas tíbí:atq; (ut íta dícam) umbratícas lítteras mittere. Sed nihíl mínus aptum arbítramur: cum arma uestra: cum castra:cum deníq; cornua:Tubas sudorem:puluerem:soles cogítamus.Habes:ut puto:iustam excusatíonem:quam tamen dubíto:an tibí probarí uelím.Est ením summí amorís negare ueníam breuíbus epístolís amícorum:quamuís scías íllís constare rationem. Vale.

C.Plínius Paulíno suo.S.

ALíus alíum:ego beatíssímum exístímo: q̃ bonæ:mensuræq; famæ præsumptíone pfruítur: certusq; posteritatís cum futura gloría uíuit:ac nihíl nísí præmíum æternitatís ante oculos píngue íllud:altumq; ocíum placeat. Et ením omneís homínes arbítror oportere aut ímmortalítatem suam:aut mortalítatem cogítare: & íllos quídem contendere enítí: hos quíescere: remíttí:nec breuem uítam caducís laboríbus fatigare:ut uídeo multos mísera símul: & íngrata ímagíne índustríæ ad mortalítatem suí peruenire. Hæc ego tecum quæ quotídíe mecum:ut desínam mecum sí díssentíes tu: quanquam non díssentíes: ut quí semper præclarum alíquod: & ímmortale medítaris. Vale.

C.Plínius Macríno suo.S.

VErerer ne ímmodícã orationẽ putares: q̃ cũ hac epístola accípíes:nísí esset generís

gulos accusatiões: quis una oro eet: ueluti singulæ causæ. Quasi icipiētia tanq̄ si cā ibi iciperet. fere idē facit. M. Tul. in Verrē. ubi multa cōplexus crimina: dū ad aliud trāsit finiri cā uidet. Coherentia. ita tā apte coniuncta: ut tota oratio uideatur unum corpus eadem superficie inductum.

EGregie. lætatur humanitate Tyronis in subditos: & in primis q̄ respectum habeat uniuscuiusq̄ secundum conditionem. (Inquiro enim) interrogo qui istinc ueniunt: quomodo te in proconsulatu geras. sunt autem interposita ea græci μεσον uocant. Perseuero. persto in instituto inquirēdi. Commendas cū comendatione administras. Prouincialibus. Bethycis. Honestissimū quenq̄ principem in sua patria. Impartiri gratiæ potentum. indulgere & adherere potentibus: facere aliquid in eorum grām.

eius: ut sæpe icipere: sæpe desinere uideat: nā singulis criminibus singulæ uelut causæ continent. Poteris ergo undecūq̄ icipere: ubicūq̄ desinere: quę deinceps sequent: & q̄si incipientia legere & quasi cohærētia: meq̄ in uniuersitate longissimū: breuissimum in partibus iudicare. Vale.

C. Plinius Tironi suo. S.

EGregie facis (inquiro enim: & pseuero) q̄ iustitiā tuā prouincialibus multa humanitate cōmēdas: cuius precipua pars est honestissimū quenq̄ complecti: atq̄ ita a minoribus amari: ut simul a pricipibus diligere. Pleriq̄ autem dum uerentur: ne gratiæ potentium nimium impertiri uideātur: sinisteritatis: atq̄ etiam malignitatis famam consequuntur: a quo uitio tu longe recessisti. scio Sed temperare mihi non possum: quo minus laudem simili monenti: quod eū modum tenes: ut discrimina ordinum: dignitatumq̄ custodias: quæ si confusa: turbata: permista sint: nihil est ipsa æqualitate inæqualius. Vale.

Simisteritatis asperitatis quia nimium seuere in potentes prouinciales se gerūt.

Similis monēti tanquam si monerem.

Custodias. obserues. Confusa ut omnes pari lance prouinciales tractes nulla habita personarum rōne. Inæqualius. indignius importunius.

C. Plinius Caluisio suo. S.

OMne hoc tempus inter pugillares is: ac libellos iucundissima quiete transmisi. Quemadmodum inquis in urbe potuisti? Circenses erant: quo genere spectaculi nelleuissime quidem teneor. Nihil nouum: nihil uarium: nihil: quod nō semel spectasse: sufficiat. Quo magis miror tot millia uirorum: tā puerīliter idem tidem cupere. currenteis equos: insistenteis curribus hoies uidere. Si tamen aut uelocitate equorum: aut hominū arte traherentur: esset ratio non nulla. Nunc fauent panno: pannum amant: & si in ipso cursu: medioq̄ certamine: hic color illuc: ille huc transferatur: Studium: fauorq̄ transibit: & repente agitatores illos equos: illos: quos ꝑcul nos

Mne. Circenses tanq̄ rem inanem & nullius uoluptatis notabiliter damnat quibus scribit se semp uacasse īraꝛ studio. Vrbe negocioſa Roma. Circenses. ludi istituti i honorē mris Deū sic dicti uel a circuitu: q̄ mœtas circuibāt: uel qd' ubi postea mœtæ fuerāt olim gladii ponebant: quos circuibāt: ab ensibus circenses appellati quasi circumēses uocati etiā megalesia: quia fierent in honorem matris Deum: quam græci μεγαλην dicunt. legimus apud Liuium Brutū ædē matris Deum in palatio dedicasse: & ludos ob eādem dedicationem factos megalesia nuncupasse. alii ludos magnos dictos tradidere q̄ impensa magna celebrarentur: nam. Circensium pōpa deorum simulacra ferebantur uictoriæ tres locabant: & missi. xxv. exhibebant: quorum ultimus ærarius dicebat: a collatione populi interdum inter quinos missos uenationes dabant. Gellius ex auctoritate Varronis scripsit curricula ludorum. Circenses

Circēsium solemnia. vii. fuisse Seruius notat Virgilium dixisse. Circenses sine adiectione ludorum: sed eius sententiæ ueterum auctoritas refragatur. Nihil nouum. quia tātum quadrigis certatus.

Tot milia uirorum. nam Roma Circēsibus plurimū oblectabatur. q̄ sæpe Iuuenalis testatur: ut satyra. iii. Si potes auelli Circensibus &. xi. Ille dolor solus patriam fugientibus: illa Mœsticia caruisse anno. Circensibus & alibi dixerat duas tantum res cogitare populum Ro. pana & Circenses. Amnianus insuper Marcellinus & est inquit admodum mirum uidere plebem innumeram mentibus ardore quodam infuso cum dimicationū curriulium euentu pendentem. Identidem: frequenter. Traherentur. ducerentur ad spectandū. Hominum aurigaꝛ. Fauent panno. factionibus aurigaꝛ: quæ diuersitate panni distinguebantur scriptorum aliqui meminere duarum: tantum factionum prasinæ & Venere: ut Martialis subinde: & græca in laudē Vranī agitatoris epigrāmata. Christodorus poeta Thebanus manifeste ostēdit aurigantiū quat-

Aurigaꝛ factiones

u

tuor factiones:cæruleam uiridem candidam ruſam ſic enim rubram appellat:Dion in Neronis uita pariter quattuor enumerat:unam quæ panno albo alteram quæ fuluo uteretur tertiam quæ uiridi quartam quæ ueneto Tranqui. in Domitiano refert duas Circenſibus gregum factiones aureati purpureiq; panni ad quattuor priſtinas additas:alii non purpurei ſed argentei ſcripſere praſinus autem color uiridis eſt.nã τοῶ ρασίνον uiride.miror interpretẽ Mart.praſinũ pro noĩe ꝓprio accepiſſe uenetus aũt cæruleus. Vegetius enim libro quarto inquit ne tamen exploratoriæ naues candore prodãtur colore ueneto qui marinis eſt fluctibus ſimilis uela tinguntur . Lampridius in Heliogaballo piſces ſemper quaſi in marina aqua cum colore ſuo coctos conditura ueneta comedit ſciendũ autem colorem praſinũ uirenti dicatum ueri rubrũ æſtati ignite album autumno pruinis albeſcẽti uenetum hyemi ceruleæ. Pannum amant. ſtudent factioni ſuæ quam a colore panni dignoſcunt.hinc Caſſiodorus pannũ: panno amant. Hic color. uerbi cauſa praſinus. Illuc ad factionem uenetam.

Praſinus color

Venetus color

Ille uenetus. Huc ad factionem praſinam. Fauor. ſpectatorum. Tranſibit. ad illos agitatores in quos trãſlatus fuerit pannus cui fauent perinde ac ſi diceret nulla ducunt ratione ut alteri partium magis faueant ſed quocunq; tranſierit color ille:tranſibit:& ſpectatorum ſtudium maxime ubi uiderint fauorem principis inclinare ut ad praſinum colorem.Iuuenalis hoc ſtudium damnans inquit. Interea megaleſiacæ ſpectacula mappæ Idæum ſolemne colunt. ſimiliſque triumpho. Prædo caballorũ prætor ſedet:at mihi pace immenſæ: nimiæque licet ſi dicere plebis. Totam hodie Romam Circus capit :& fragor aurem Percutit: euentum uiridis : quo colligo panni. Nam ſi deficeret mœſtam: atro nitamq; uideres Hanc urbem ueluti cannarum in puluere uictis Conſulibus.

Viliſſima. uiridi: ſiue cerulia Mitto apud uulgus.taceo q; tanta gratia & authoritas ſit in una uiliſſima tunica apud uulgus. Quod uilius tunica.quod uulgus eſt uilius tunica: & nullius precii. Sed uerum.hoc magis mirandum:q; tanta authoritas ſit apud quoſdã graues homines. hinc Caſſiodorus oĩno inquit ſtupendum q; in Circo ſupra cætera ſpectabilia feruor animoꝝ incõſulta grauitate rapiat tranſit praſinus. ars populi mœret procedit uenetus & potior turba ciuitatis affligitur nihil profitentes.feruenter inſultantes nihil patientes grauiter uulnerantur:ad inanes cogitationes ſic deſcendit tanq; de ſtatu conditionis patriæ laboretur. Aſſidua.nam per multos dies fiebãt Circenſes:ex quibus unus erat Cereri & libero:ſi Tacito credimus. Deſidere.ociari.tẽpus ſedẽdo abſumere. Hac uoluptate. Spectandoꝝ Circenſium:q;bus alii delectant. In litteris colloco. ſic.M.Tullius pro Archia quis tandem me repræhendat aut quis mihi iure ſuccenſeat? ſi quantum cæteris ad ſuas res obeundas quãtum ad feſtos dies ludoꝝ celebrãdos:q;tũ ad alias uoluptates:& ad ipſam requiem animi & corporis conceditur tempoꝝ quantum alii tribuunt tempeſtiuis conuiuiis:quantũ deniq; aleæ : q;tũ pilæ:tantum mihi egomet ad hæc ſtudia recolenda ſumpſero. Ocioſiſſimis.perditis:inutilibus.

citant:quoꝝ clamitant noĩa relinquent. Tãta gratia:tanta autoritas in una uiliſſima tunica : Mitto apud uulgus:qd uilius tunica eſt:ſed apud quoſdã graueis hoĩes:quos ego cũ recordor i re inani: frigida:aſſiduatã inſatiabiliter deſidere:capio aliquã uoluptatem:qd hac uoluptate nõ capiar. Ac per hos dies libentiſſime ocium meũ in lris collo co:quos alii ocioſiſſimis occupationibus perdũt.

C.Plinius Romano ſuo.S.

AEdificare te ſcribis : bene eſt. inueni patrocinium:ædifico enim iam ratiõe : qa tecum.Nã hoc quoq; nõ diſſimile:quod ad mare tu:ego ad Larium lacũ:huius i litore plures uillæ meæ ſed duæ:ut maxime delectãt: ita exercent . alte tera impoſita ſaxis more baiano lacum proſpicit.altera æque more baiano lacum tã git.Itaq; illam tragœdiam:hanc appellare comœdiam ſoleo : illam : quod quaſi cothurniis : hanc: quod quaſi ſocculis ſuſtinentur. Sua utriq; amœnitas:& utranq; poſſidenti ipſa diuerſitate iucundior . Hæc lacu propius : illa latius utitur : hæc unum ſinum molli curuamine amplectit: illa hic editiſſimo dorſo duos dirimit: recta geſtatio lõgo limite ſuper litus extendit illic ſpacioſiſſimo xy-

AEdificare.ante oculos ponit Romano ꝓpl'am duas uillas : quas iuxta lacũ Lariũ tenebat: quaꝝ alterã qd eſſet humili loco uocat comœdiã:alterã qd in colle edito: tragœdiã appellet. Inueni patrociniũ poſſum me defendere exẽplo tuo.nã nimia ædificandi cupiditas nõ caret repræhenſione. Quia tecũ.ædifico ſic.n.exẽplo tuo me defendã. Hoc qd ego facio.

Littus

Nõ diſſimile eſt ſil'e ei qd tu facis.uterq; enim iuxta aquã edificabat. Tu ædificas.i littore. i rippa Larii littus eſt quouſq; maximus fluctus.hybernus a mari peruenit idq;.M.Tulliũ aiunt cũ arbiter eẽt: primũ cõſtituiſſe.nõ diſſimilis Celſi ſniæ illa Modeſtini:littus publicũ ẽ quatenus maxie fluctus exeſtuat & effluit.idẽ iuris ẽ in lacu:niſi is totus priuatus ẽ. Exercẽt.occupatũ tenent in edificando. Saxis. lo-

eo edito. More baiano.ad formam & typum uillarum:quæ in collibus baiani ſinus conſurgunt. La-
cum tãgit.iuxta lacum ſita:nã ad baias uillæ:aliæ in collibus:aliæ in littore. Tragœdiam. quia erat in
edito dorſo ſita.ſtilus enim tragicus inſurgit altior. Comœdiam.humilem: depreſſam: cum ſtilus co-
mœdiæ ſimilis ſit quotidiano ſermoni:& de medio petitus populo. Cothurnis.ſi Seruio credimns co- Cothurn⁹
thurnus eſt genus calciamenti utriq; aptum pedi:cui ſententiæ concedit Suidas addens tam mulieribus
quam uiris conuenire:& ante eum xenophon in hiſtoriis poſt Thucydidem ubi refert Theramenem co-
gnominatum Choturnum:quod modo iſti:modo illi adhæreret:eo tragœdi agẽ-
dis tragœdiis utebantur: ſocco autem Soccus
comœdi actitandis comœdiis:inde utrũ
que tranſlatiue pro ſuo poemate uſurpa
tur. Fabius: ne comœdia in cothurnos
aſſurgit:nec cõtra tragœdia ſocco ingre
ditur. Apuleius.ſcio tragœdiam non ta-
bulam legere: & a ſocco ad cothurnum
aſcendere.Mart. contulit ad tragicos ſe
noſtra thalia cothurnos. Socculis. mi-
noribus calciamentis amores inquit Pli.
calciarũt ſoccos: & alibi ne crepidarum
tantum obſtragulis ſed totis ſocculis ad
dunt. Seneca de beneficiis diminutiuo
pariter uſus tradit Cæſarem porrexiſſe
ad oſculandum pedem ſiniſtrum: ut ſoc
culum aureum margaritis diſtinctũ oſtẽ
deret. Sua. conueniens. Vtranq;. uil-
lam. Poſſidenti. mihi domino. legitur
etiam poſſidentibus.i.incolis. Hæc co
mœdia. Illa: tragœdia. Latius. quia
lõgius ſpeculatur. Vnum ſinum.quem
efficit lacus iuxta uillam.nam eum tota
ambibat:& continebat. Dirimit. diui-
dit. Duos. ſinus. in ea Larii parte: qui
nunc bilacus dicitur: ubi in duos lacus
ſcindi uidetur. Dorſo.promontorio in
lacu procurrente. Hic. ubi comœdia.
Illic.in dorſo ubi tragœdia. Xyſto.re
lege de xyſto:& geſtatione iam prænota
ta. Non ſentit fluctus.quia pcul a lacu.
Frangit, repellit. Ex hac ipſa piſcari.
ſic Mart.uillam Apollinaris laudauerat.
Nec ſeta longo querit in mari predã.

ſto leuiter inflectitur:illa fluctus non ſentit: hæc
frangit: ex illa poſſis deſpicere piſcanteis: ex hac
ipſe piſcarí:hamumq; de cubiculo: ac pene etiam
de lectulo:ut e nauicula iacere:hę mihi cauſę utrí
que:quæ deſunt adſtruendí:ob ea:quæ ſuperſunt.
Sed quid ego rationem tibí: apud quem pro ra-
tione erit idem facere? Vale.

C.Plínius Augurino ſuo.S.

SI laudatus a te:laudare te cœpero: uere-
or:ne nõ tam pferre iudícium meũ: quã
referre gratiã uídear.ſed lícet uídear: oía
ſcripta tua pulcherrima exiſtimo:maxime tamen
illa:quæ de nobis.Accedit hoc:una:eadẽq; de cau
ſa.Nam & tu quę de amícis optime ſcribís:& ego
quæ de me ut optima lego. Vale.

C.Plínius Colonı ſuo.S.

VNice probo:quod Pompeíi. Quintíani
morte tam doléter adficeris:ut amiſſi ca
ritatem deſiderio extendas:nõ ut pleriq;:
q tm̃ uiuenteis amãt:ſeu potius amare ſe ſimulãt:
ac ne ſimulãt quidẽ:niſi quos floreteis uídet.nam
miſeroꝝ non ſecus ac defunctoꝝ obliuiſcunt: ſed
tibí perẽnis fides:tãtaq; ín amore cõſtãtia:ut fíni-
rí níſí tua morte ñ poſſit:& Hercules:is fuit Quí
tianus:quẽ díligí deceat exc̃plo ípius:felíces ama

ſed a cubiculo:lectuloq; iactatam ſpectatus alte liniam trahit piſcis. Adſtruendi utriq;: addendi utriq;
uillæ:quæ ſuperſunt:multa ſunt in his membra:quibus ſi addidero aliquid reddam illa utilia. Ratio-
nem tibi.reddo meæ ædificationis. Idem facere.ædificare ut tu facis.

SI timet laudare Augurinum tanq̃ ſuſpectus:q; ab eo laudatus eſſet:& tamẽ laudat. Iudiciũ
meũ quid uere ſentiam. Quæ.de nobis. compoſuiſti: quæ in laudem noſtri ſcripſiſti. Ná
& tu.ordo eſt materia & tu quæ ſcribis de amicis optime ſcribis: quia tui amici ſunt; & ego
quæ lego de me:& in laudem noſtri puto ut optima erat igitur amor cauſa utriuſq;.

VNice. laudat Colonis fidem: qui poſt mortem afflictim requiebat amicum Quintianum:
cuius tanta erat uirtus; ut merito hunc honorem mereretur. Pompei Quintiani.Quntia- Pompeius
num Martialis ſuorum carminum facit aſſertorem. Comendo tibi Quintiane noſtros. Quintian⁹
Noſtros dicere:ſi tamen libellos poſſum; quos recitat tuus poeta:& alibi. Quoties ami-
co diuiti nihil donat.O Quintiane liberalis eſt pauper.prius fuerat Afranius Quintianus conſcius pi-
ſonianæ coniurationis:quáquam apud Tacitum corrupte legatur Quintilianus; poſtmodum Appius
Quintianus Apuleio coniunctus amicicia. Extendas charitatem. acriorem proroges. Deſiderio
amiſſi. deſiderando illum defunctum reuiuere. Non. facis. Viuentes amant. Martialis in eundem
ſenſum. Qui præſtat pietate pertinaci ſenſuro bona liberalitatis:Captet forſitan:aut uicem repoſcat:
At ſiquis dare nomini relicto poſt manes:tumulũq; pſeueret.Quærit qd? niſi parcius dolere. Ac ne.nõ
ſimulant amare infelices:qa aperte illos negligũt:ſed tm̃ ſimulãt amare quos fortunatos intuent. Nõ
ſecus.pariter. Is.tã probatus. Probitas.modeſtia. Cunctatio.mora:frenũ. Pari libra.æquo exami-

ne & iudicio. summa enim uirtus condire pariter grauitatem cum comitate. Dissimillimo. improbo: infami: molli: nam coniecto fuisse Afranium Quintianum senatorii ordinis molli corpore infamem a Nerone proboso carmine diffamatum secundum Tacitum: & in coniuratione pisoniana deprehensum diu iudiciū abnuisse. post ꝓmissa ipunitate corruptū: quo tarditate excusaret Gliciū Gallū præcipuum amicoꝝ nominasse: is tñ mox periit nō ex priore uitæ molliciæ. Nō obstabat. patris iprobitas: & infamia: quæ interdum filiis obest. Optimus filius. qui se tam prudenter gereret cum parente morboso.

Exulcero. exagero. renouo. Hoc potius uelis scilicet benedici de illo. Prædicatione. laudatione. Illā ætatē. florentem: iuuenilem. Raptus. rapti proprie dicuntur. ante tempus mortui.

CVpio nisi epl'am secundi ex libro primo ubi hortat Tacitum ad uenationē pariter & studium exēplo suo: tum etiā stili diuersitate aliqua sentimus quāuis nullo exemplari addicente: has litteras a Cor. Tacito scriptas fuisse secundo: qui illi iam prænotatæ epistolæ ad unguem respondet: non: posse. s. Mineruæ & Dianæ simul inseruire: q̄re omissa uenatiōe tantū studere intēdit: parce tamen quia in æstu. nec mirum si secundus has unas Taciti suis iseruit: ut eum ab omnibus secerneret: & præcipuū faceret: ꝙ librarii non intelligentes integram lectionē in uicioſam mutarant. C. Plinius Tacito. S. pro. Cor. Tacitus Plinio. S. inscribentes

Præceptis tuis. dixerat enim Plinius. ꝙ inde cum uenabere licebit authore me. ut panariū & laguncula hic etiā pugillares feras. Aprorum. quia scripserat se cœpisse tris apros. Conuenire cōcordare. siml' satisfacere. Quas ais pariter colendas. nā inquit illic: experieris ¦ non magis Dianā montibus quā Mineruā inerrare. Delicate modice delicatus est quasi luxui consecratus: quod enim nunc dedicatum: prius delicatum dixere. Fabius igitur testatur aures delicatas nihil asperū admissuras: & delicare uerbū authore festo significat deducere Vt solet fieri. In secessu. in ocio. ruri. Aestate. calo

Delicatus

ribus: quibus cura sanitati in primis adhibenda. In uia. inter eundum ab urbe in uillam. Leuiora. minus grauia. Delenda ob literanda. radenda. Extendi. scripsi. Ea garrulitate. tam facile. Seruntur. dicūtur: illinc sermo appellationem suscepit. His. leuioribus scriptis. Nō liberet. nō placeret nihil cō ponere. Quiescūt. nō exercent' a me. intacta relinquunt'. Inter nemora. nā scripserat. iam undiq; syluæ & solitudo ipsumq; illud silentiū. quod uenationi datur magna cogitationis incitamēta sunt. nemus pabulo idoneū lucus religioni sacer. Retractaui. emēdaui: Inamabilē. q̄a acre & cōtētiosum: nā poemata magis delectāt. Plautus i Bacchidibus inamabile atq; illepidū dixit. Inamœnū durū: laboriosum.

Nemus
Lucus

EPistolā. Geminio spōdet aliquā materiā monstrare qua libris eius inserat'. deinde lætat' scripta sua uēditari Lugduni. Aliqd de me. Libris tuis. Hæc ipsa. materia quā mihi tuis lr̄is monstras. Offendiculæ obstacula dubia. Circunfer oculos recte cōsidera. Et occurrent. tibi illa offendicula. Lugdūi. ubi erat Geminius. Lugdunū. a quo Lugdunēsis puicia: metropolis i Gallia istar arcis situ i mōte nō editissimo: ubi Arar & Rhodanus amnes cōfluūt. de quo Plut. i uita Annibalis Arar & Rhodanus amnes ex diuersis mōtib⁹ cōfluētes efficiūt. quā Galli isulā appellāt ibi quæ Lugdunū ē celeberrima Galliæ urbs quā a Plancio. Numatio consule cōdita fuisse accepimus: supra reliquas sane ciuitates excepta Narbone florens temporibus Strabonis uiroꝝ ordine nā & usui magno est illis emporiū: Sed tot pulcherrima in ea opera: quæ singula illustrare singulas urbes possent incendiū sub Nerone strauit ueꝝ hæc antea ciuitas opulenta ornamentū prouinciarum quibus inserta

Lugdunū

bat: miseros tuebat': desiderabat amissos Iā illa q̄ta ꝓbitas i ore: q̄ta i sermōe cūctatio: q̄ pari libra grauitas comitasq;: q̄ studiū lr̄arū: q̄ iudicium: q̄ pietate cū dissimillimo patre uiuebat: cū non obstabat illi: quo mius uir optimus uideret' q̄ erat optimus filius: Sed qd doloré tuū exulcero: q̄q̄ sic amasti uiuēté: ut hoc potiꝰ: q̄ de illo silerī uelis: a me p̄sertim: cuius prædicatione putas uitā eius ornari: memoriam prorogari: ipsamq; illā: q̄ est raptus ætaté posse restitui. Vale.

Cor. Tacitus. C. Plinio. Suo. S.

CVpio præceptis tuis parere: sed aprorū tāta penuria est: ut Mineruæ & Dianæ: quas ais pariter colendas: conuenire nō possit Itaq; Mineruæ tātū seruiēdum est: delicate tamē: ut in secessu. & æstate. In uia plane nōnulla leuiora: statimq; delēda ea garrulitate: qua sermones inuehiculo seruntur extēdi. His quædā addidi in uilla: cū aliud nō liberet. Itaq; poemata quiescunt: quę tu iter nemora & lucos commodissime perfici putas. oratiūculā unā & alterā retractaui: quāq̄ id genus operis inamabile: inamœnum: magisq; laboribus ruris: quā uoluptatibus simile.

C. Plinius Geminio Suo. S.

EPistolā tuā iucundissimā recepi: eo maxime: ꝙ aliquid ad te scribi uolebas: qd' libris iseri posset: obueniat materia ul' hæc

eſt:& excepta centeſimo ab origine ſua anno exuſta breui coaluit:ut ſub uitellio cum Vienẽſibus certare ſit auſa ueteribus inter utrãq; odiis. illic Romani duces monetã argẽteam aureãq; ſignabãt. tẽplũ ab uniuerſis gallis cõi deſignatũ impenſa:& Auguſto Cæſari dicatum:ante Lugduni urbem ædificatũ eſt: ubi fluuioꝝ eſt coitio adeſt:& ara dignitatis eximiæ gentiũ ſexaginta numero inſcriptum habẽs titulũ: earũ q̃ ſingulaꝝ ſtatua una alia ſubinde ingens locata eſt ara. emaculandus eſt Liuii abbreuiator apud quẽ legitur. Ara Cæſari ad cõfluentẽ maris:& Rhodani dedicata ẽt reſtituendum ara Cæſari ad confluentẽ Araris:& Rhodani dedicata iuxta Lugdunenſem aram edidit caligula certamẽ græcæ latinæque facundiæ: quo ferunt uictoribus uictos premia contuliſſe Trãqui. ſcribẽte: eorundẽ & laudes componere coactos eos autẽ qui maxime diſplicuiſſent: ſcripta ſua ſpongia liguaue delere iuſſos: niſi ſeculis obiurgari: aut flumine proximo mergi maluiſſent. ad q̃ Iuuenalis reſpiciens dixit aut Lugdunenſem rhetor dicturus ad Arã.

ípſa:q̃ monſtras:uel potíor alía. Sunt enim ín hac offendícula nõnulla:circunfer oculus: & ocurrẽt. Bibliopolas Lugduní eſſe nõ putabã:ac tãto líbentíus ex lr̃ís tuís cognoui uendítarí líbellos meos q̃bus peregre manere gratiã:quã ín urbe collegerint:delector. Incípio enĩ ſatís abſolutũ exíſtimare:de quo tãta díuerſitate regionũ díſcreta homínum iudícia conſentiunt. Vale.

C. Plínius Iuniorí ſuo. S.

CAſtigabat quidã filiũ ſuũ:q̃ paulo ſumptuoſius equos:& cães emeret:huíc ego iuuene digreſſo:heus tu:nunq̃ ne feciſtí: q̃ a patre corrípí poſſet? feciſtí díco. nõ ínterdũ facís:q̃ filíus tuus:ſí repente pater ílle:tu filíus:parí grauítate reprehendat? non oẽs homines alíquo errore ducũtur? nõ hic ín íllo ſibí:ín hoc alíus indulget? hęc tibi admonitus ín modícæ ſeueritatis exẽplo p amor̃ mutuo ſcripſí: ne q̃n tu quoq; filiũ tuũ acerbi⁹:duríuſq; tractares. Cogita & íllũ puerũ eé:& te fuíſſe: atq; íta hoc: q̃ es pater utere: ut memíneris & te hoíem eſſe:& hoís patrẽ. Vale

C. Plínius Quadrato ſuo. S.

QVanto ſtudioſíus: íntentiuſq; legíſtí líbros:quos de Heluídíí ultíone compoſuí: tãto ípenſíus poſtulas: ut perſcríbã tíbí:quæq; extra líbros:quæq; círca líbros:totum deníq; ordinẽ reí:cuí p ætatẽ nõ íterfuíſtí. Occíſo Dõítiano ſtatuí mecũ:ac delíberauí eẽ magnã pulchrãq; materiã íſectãdí nocẽt eís:míſeros uídícã-

Publicius Certis. Senatori Heluidio filio. Manus ítuliſſet. cã necis fuiſſet. q̃ q̃n ſcœnico exodio ſub pſona Paridis & oenonæ diuortiũ Domitiãi cũ uxore Heluidi⁹ tractaſſet referẽte Dione. Metu tẽpoꝝ. Domi-

Bibliopolas librorꝝ uenditores. Peregre. in prouinciis Manere gratiam durare fauorẽ. Placere gratioſos eſſe. Collegerunt. adepti ſunt. ideſt delector placere libellos meos tam foris quã domi. tã apud peregrinos q̃ noſtros. De quo. de quibus libellis iudicia hominum diuiſa tanta diuerſitate regionum conueniunt ut eos bonos iudicent. Diſcreta. hoc magis probo quã diſcrepata.

CAſtigabat. exemplo alterius monet Iuniorem remittẽda quædã filiis neq; ſemp utendũ ſeueritate cũ oẽs hoies aliquo errore ducant. Ego dixi. Iuuene. filio. Quod filius tuus. i. nõ aliq̃n facis q̃ corripi poſſunt? Si repente filius tuus fieret tibi pater. Repẽte. ex improuiſo.

Tu filius. illi fieres. Pari. qua tu illum reprehẽdis. Grauitate. ſeueritate. Nũ oẽs hoies ſumptũ ex Antigone Euripidis. inquit. n. ανθρωποισι γαρ τοις πα σι κοινον εστι τουξαμαρ ταγειν. i. hominib⁹ enĩ cũctis cõe eſt peccare. Hic. alius. In illo. crimine & re damnanda.

Indulget ſibi nimium permittit ſibi.

Hæc tibi ordo. admonitus exẽplo cul pandæ ſeueritatis ſcripſí hæc tibi amore mutuo. nam Martianus ad legem Põpeiam de parricidiis patria inquit poteſtas in pietate debet non in atrocitate conſiſtere. hinc referẽte. Papiniano Traianus imperator coegit patrem emancipare filium: quem male tractabat contra patriã pietatem. Te fuiſſe. Te feciſſe quæ ille facit. Quod es pater. quod habes arbitrium in filium: quia pater es. Hominem. humanum uel pronum ad delicta. nam humanum eſt peccare.

QVanto. Quadrato ſignificat q̃d tractauerit anteq̃ Heluidii ultionẽ aggrederet quoq; mõ illã inchoauerit & abſoluerit. & cũ primo uix a ſenatoribus audiret & a quibuſdã deterreret poſtremo aſſecut⁹ ſit q̃ optauerat pacto reo. Publicio: Certo q̃ libris a ſcõdo diuulgatis ítra paucos dies periit. Circa libros ptinẽtia ad cãm. Per ætatẽ. q̃a cũ ſcds. Publiciũ accuſauit Quadratus puer erat. Occiſo Domitião. a Sthephão Dimicillæ ꝓcuratore. & Clodio corniculario: ac Maximo Parthenii liberto. & Saturio decurione cubicularioꝝ deniq; a q̃buſdã e gladiatorio ludo non ignaris Parthenio. & Domitia eius uxore cũ norbão ac Petronio. ſed hæc latius í panegyrico. Proferẽ di demõſtrãdi ꝓegregia facta. Inter ml̃ta. ſcelera ml̃toꝝ. iter ímẽſa crimĩa patrata a ml̃tis. Senator. Pu

Domitiãi interfectores

tiano ſperãte cũ bonis oĩb⁹ uiris ĩmineret mortis periculũ ob uirtutes. Nomẽ famẽ. Seceſſu. ab urbe & negociis ciuilibus. Nouercæ. Fãniæ. Mr nouercæ. Arria prioris Arriæ filia: mr Fãniæ. Iura priuata. illoꝝ aĩcicia. Vt publicũ fas. ſicut amor publicæ iuſticiæ. Exẽpli rõ. ut poſteris exẽplũ daré non criminãdos bonos: cũ iuẽturi eẽnt: q illoꝝ iniurias ulciſcerẽt. Redditæ libertatis. creato ĩpatore Nerua. ĩ Capitolio nr̃o ſæculo eluxit hic titulus. Libertati ab Impe. Nerua Cæſare Aug. anno ab urbe cõdita. Dccc. xxiiii. Pro ſe. reſpectu ſuo. Poſtulauerat. accuſauerat. Diõ ſcribit ĩgẽtẽ tumultũ exortũ: ꝙ Nerua pricipe facto ſt atĩ oẽs ſuos inimicos accuſarũt: uñ ferũt Frõtinũ cõſulẽ dixiſ ſe: qd malũ eẽt hr̃e ĩpatorẽ: ſub quo nulli liceret aliqd facere Domitianũ ſane demõſtrãs: ſed peius ſub quo oĩbus oĩa: q̃re Nerua ĩ poſteꝝ uetuit talia ꝓmiſcue fieri. Immaniſſimũ. crudeliſſimũ Publiciũ. Cõi iuidia. cõcordi oĩum maleuolẽtia in eos: q tẽporib⁹ Domitiãi uſi fuerãt. nã tales ſub Nerua: & Traiano uulgo inuiſi fuerunt. Proprio. priuato. & atrocitate criminis ĩ Heluidiũ cõmiſſi fiſus: nõ tpis occaſiõe. Ira. iudicium. Triſtis mœſtus: lugubris. Amiſſa. mortua. Vxore. alia a Calphurnia cũ q̃ ſup̃mũ uixit. ĩ epl̃is ad Traianũ aſſerit ſe habuiſſe duas uxores. Anteiã. Anteia. C. Anteii iuſſu Neronis ĩterfecti filia de quo Tacitus plura libro. xvi. Limine. domi. Ioſephus aſſerit. vii. diebus lugeri mortuos ſolitos. Seneca: uiris nullũ lugẽdi tp̃s legitimũ q̃a nullũ honeſtũ annũ uero fœminis ad lugẽdũ cõſtituiſſe maiores nõ ut tã diu lugerẽt ſ̃ ne diutius ſic Dionyſius in ſuis antiqtatib⁹: ſic Ouid. ĩ Faſtis. niſi iuſſu ſenatus citius. finiret. Plutarchus refert Lycurgũ præfiniuiſſe leges flẽdi ĩtra undecimũ diẽ: Numã uero pro ætatib⁹: & tẽporib⁹ lugẽdi modũ ſtatuiſſe pueꝝ nõ lugeri trimo minorẽ neq̃ ẽt natu grãdiorẽ plures mẽſes quã uixiſſet annos uſq̃ ad decẽ. & ꝓlixiore fletu ætatẽ lugeri nullã. Ab exilio. n. redierant. nã Nerua quoſcũq̃ Domitianus extermiꝝnauerat edicto publico reſtituit quo pariter diu⁹ Ioãnes apoſtol⁹ ab exilio Pathmi liberat⁹. eſt cõſentiẽtib⁹ græcis & latinis authorib⁹. Aſcribi facto. participes accuſationis eẽ. Nõ tã gloria meæ fauerim nõ ſtudeo tm̃ meæ laudi: quin uos libẽter ſocios aſumã. Illa. Arria. & Fãnia. Senat⁹ habeẽ. Oĩa. a me gerẽda. Retuli. ꝓpoſui ĩ diſceptationẽ: utebaẽ. n. Corœlio Ruffo magr̃o: & rectore. Prudẽtiſſimũ. ſcĩa iuris cõſultiſſimũ prudẽtes dñr q̃ iuris ſcĩam tenẽt. ſũt tm̃ q̃ legãt ꝓuidẽtiſſimũ: ut q̃ lõge ꝓuideret: q̃ futura cẽnt. Ne uetaret. ne retineret me ab accuſatiõe publicii. Cũctatior. tardior ĩ reb⁹ gerẽdis. Inducere ĩ aiuꝫ. mihi pſuadere. Quomius. q̃n ſenſus ẽ. uolui q̃dẽ ea die q̃ erã Publiciũ accuſatur⁹ ĩdicare Corœlio qd cẽm factur⁹: cũ oĩno cõſtituiſſẽ illũ accuſare: neq̃ dubitarẽ qd facerẽ. Vſu expiẽtia. nã didici expiẽtia magiſtra qd̃ nullũ dẽm⁹ cõſulere ſup̃ illa re quã penit⁹ deliberauim⁹ facere p̃ſertĩ eos uiros quoꝝ cõſiliis ẽt cõtra nr̃am ſniaꝫ ſtãdũ ẽ. Crimẽ attĩgere. rẽ ipſã aggredi. & ad narrationẽ puenire. Reũ deſtinare. Publiciũ Deſtinare deſignar̃ quẽ accuſarẽ deſtinare. n. deſignare. Curti⁹ ĩtellectũ ẽ mare deſtinare ab ignaris naturæ ei⁹. Cæſar ĩterdũ ꝓ retĩnere: & qd̃ plerũq̃ facit Apu. ꝓ ligare. at ĩ ſrequẽtiori uſu ꝓ deliberare. emẽdãda dictio apd̃ Columellã li. xiii. cap. xviii. & cũ picẽ ĩgt fundo deſtinauit. ꝓ deſtilauit. deſtinate itẽ emeẽ ſi Marcello credim⁹. Sine noĩe. ſ̃ ꝓ certa ſigna. Reclamari. reclamabaẽ a ſenatorib⁹. Ali⁹: Sẽator dicebat. Extra ordinẽ. añq̃ relatũ ſit de quo dictur⁹ eẽs. Relationẽ. ꝓpõnẽ criminis & rei apud Se. titul⁹ ẽ ĩ codice de relatiõib⁹ Tacit⁹. xiii. mẽinit pr̃ib⁹ licere quoties ius dicẽdi accœpiſſent: q̃ uellẽt expromere relationẽq̃ ĩ ea

Columellæ locus

Relatio

dí ſe ꝓferendí. Porro ínter multa ſcelera multorꝝ: nullũ atrocíus uídebaẽ: quã qd̃ ín ſenatu ſenatorí: prætorius cõſulari: reo iudex manus intulíſſet. Fuerat alioq̃ míhí cũ Heluídío amícícia: q̃ta potuerat eẽ cũ eo: q metu tẽporꝝ nomẽ ígens: pareíſq̃ uírtutes ſeceſſu tegebat. Fuerat cũ Arría & Fannía: quarꝝ altera Heluídíí nouerca: altera mater nouercę. Sed nõ íta me íura priuata: ut publícũ fas: & indígnitas facti: & exempli rõ íncitabat. Ac prímis q̃dẽ díebus reddítæ líbertatís ꝓ ſe q̃ſq̃ ínímícos ſuos duntaxat mínores íncondíto: turbídoq̃ clamore poſtulauerat ſímul: & oppreſſerat. Ego & modeſtíus: & cõſtãtius arbítratus ímanífſímũ reum nõ cõí tẽporꝝ ínuídía: ſed ꝓprío crímine urgere. Cũ íã ſatis ílle prímus ípetus deferbuíſſet: & lãguídíor ín díes íra ad iuſtítíã rediſſet: q̃q̃ tum maxíme triſtís amíſſa nuper uxore: mítto ad Anteíã (nupta hæc Heluídío fuerat) rogo ut ueníat: q̃a me recẽs adhuc luctus límíne cõtíneret. Vt uenít: deſtínatũ eſt ínquã míhí: marítũ tuũ nõ ínultũ patí: nuncia Arríæ & Fanníæ (ab exílío enĩ redíerãt) cõſule te: cõſule íllas. an uelítís adſcríbí facto: ĩ quo ego comíte non egeo. ſed nõ íta gloríæ meæ fauerím: ut uobís ſocíetatẽ eíus íuídeã. ꝓfert Anteía mãdata: nec íllæ morãẽ. Opportune ſenatus ítra díẽ tertíũ. Oĩa ego ſemꝑ ad Coreliũ retulí. quẽ prudẽtíſſímũ ætatís nr̃æ: ſapiẽtíſſímũq̃ cognouí ín hoc tm̃ cõtentus cõſílío meo fuí: ueritus ne uetaret. (erat enĩm cunctantíor: cautíorque)

postulare.hic apd eūdē legit Thraseā nō obtiuisse:ut uetita grāq; actiōe ambitio cohiberet abnuētibꝰ coss.ea de re relatū eé. Sup sumus ab accusatiōibꝰ liberi sumꝰ postq̄ male tpa euasimꝰ:qbꝰ mlti senatobar a pdictis: ſz sp pstiti iterritꝰ. Tm̄q.sēsus:mltū differt ad augēdū fiduciā si cā sit iusta:ul metū:si iniuq; illi magnā fiduciā dabat. Iactata.dicta i antiqssimo codice scribit fcā. Scdæ.o Pli. Snīæ loco. p snīa

sed nō sustinui īducere ī aīum:quo mīnus illi eodē die facturū me indicarē:qd an faceré:nō delibera bam:expertus usu:De eo:qd destinaueris: nō esle cōsulendos:qbus cōsultis obsequi debeas. Venio in senatū:ius dicēdi peto: dico paulisper maximo adsensu:ubi cœpi crimen attingere:reū distinare: adhuc tm̄ sine noīe:undiq; mihi reclamari.alius sci mus q sit:de quo extra ordinē referas.alius: qs est añ relationē reus ? alius salui simus: q supsumus. Audio iperturbatus:iterritus: tm̄ susceptæ rei ho nestas ualet:tātūq; ad fiduciā:uel metū differt no lint hoies:q; facias:an nō ꝓbent. Lōgū é oīa: quæ tūc hinc ide iactata sunt recensere. Nouissime cōsul:Secūdæ snīæ loco dices:siqd uolueris.permiseris inq̄:q; usq; adhuc oībus ꝓmisisti. Resido.agū tur alia iterea.me quidā ex cōsularibus amicis secreto ac curatoq; sermōe q̄si nimis fortiter:incauteq; ꝓgressū corripit:reuocat:monet:ut desistā:adiecit ét. Notabilé te futuris pricipibus feciſti. esto inq̄ dū malis. Vix ille discesserat: rursus alter: qd audes? curruis? qbus te piculis obiicis:qd pñtib' cōfidis icertus futuroꝝ? lacessis hoiem iā p̄fectū ærarii:& breui cōsulé. Præterea q̄ grā? qbus amicīis fultū? noīat quédā:q tūc ad oriété amplissimū & famosissimū exercitum:nō sine magnis:dubiisq; rumoribus obtinebat:Ad hæc ego.Oīa ꝑcepi:atq; aio mecū añ peregi:nec recuso:si ita casus attulerit: luere pœnas ob honestissimū factū: dū flagitiosissimū ulciscor. Iā cēsendi tps. Dicit Domitius. Apollinaris cōsul designatus.dicit Fabritius Veiēto:Fabius Posthuminus: Vectius Procu lus collega Publicii Certi: de quo agebat:uxoris aūt meæ:quā amisserā:uitricus. Post hos Ammius Flaccus:oēs Certū nōdū a me noīatū:ut noīatum defendūt:crimēq; q̄si ī medio relictū defensioe su scipiūt:quæ præterea dixerint: nō est necesse narrare:in libris habes. Sum.n.cuncta ipsoꝝ uerbis persecutus. Dicūt cōtra auidius Quietus:Cornutus Tertullus Quietus iniquissimū eé: querelas dolētiū excludi:ideoq; arriæ: & Fanniæ ius quærēdi nō auferēdū:nec interesse cuius ordinis qs sit. Sed q̄ cām habeat.Cornutus datū se a consulibus

tua q̄ dictur es sup ea re de q̄ iā relatū é: & senatū hēbāt:nam cōcedebat: ut loco snīæ dicerēt senatores de q̄cūq; re uoluissent q̄re Tacitus lib.iii.dicēdæ prio loco snīæ. itē. xiiii. C. Cassiꝰ iqt snīæ loco īhūc modū disseruit. & Sene. ī ludo Claudii: si tm̄ ille libellꝰ é Senecæ: surrexit iqt Augustus snīæ suæ loco dicēdæ & sūma facūdia disseruit qd si legeris scdo snīæ loco: ut ī aliqbꝰ legi exēplaribꝰ: & referat ad illud Ci. ad Atticū. & ille scds i dicēdo locus hēt auctoritatē pene pricipis. prioré sēsūpotiꝰ ꝓbamꝰ. nāipe li.y.dixerat loco snīæ Homulū postulasse. Dices.oronē hēbis. Permiseris.rogo ꝑmittas.an melius permiseras.i.iā hoc mihi cōcesseras. Q̄d huc usq; ꝑmisisti oībꝰ:ut loco snīæ dicerēt q̄cq̄d uoluissent. Agūt a senatoribꝰ. Alia aliæ res iā relatæ. Accuratoq;. sollicito.diligēti. Progressū excessisse ī loquēdo. Notabilē.īsignē.dignū nota: antiq̄ lectio hēt notabilē me futuris pricipibꝰ.s.futuꝝ ad idē.tm̄. Esto. cōcedo me notabilē futuꝝ. Dū.dūmō fecerim me notabilē. Malis.pricipibꝰ: quos puipēdo. Alter.senator iqt. cur q̄d si quo ut é ī antiqssimo codice. Pñtibꝰ.pñti reip. statu icertꝰ futuroꝝ. ad quē post neruā ipiū ꝓuētuꝝ sit. p̄fectū ærarii. Publiciū. repete ꝑnotata a nobis de p̄fecto ærarii. Cōsulē. futuꝝ. Qua. maxia. Quédā. aicū publicii. icertū qs eēt ille p̄fectus oriētis sub Nerua. Dubiis. ábiguis an futurꝰ Cæ. post Neruā. i. qué aliq opiabāt electū iri ipatoré. Ad ħ.e.tñdi. oīa ꝓcepi uersus ex vi. Vir. ubi īducit Ae. tñ deī Sybillæ. Cēsē di tps dicēdi snīaꝫ tps aduenerat. Posthumiꝰ antiqssimꝰ codex hēt Maximinꝰ. Vectiꝰ ꝓculꝰ alibi méinit ꝓculū uiꝝ erudi tū carmina scripsisse:q; ét colligit ex carmine Mart. libri. i. fuit: & Eutychiꝰ Proculꝰ quo grāmatico usus é Antoninꝰ pñs iō ad ꝓcōsulatū usq; ꝓuecto:& Clau. ꝓculꝰ p̄tor sub Hadriāo:piter & Flauiꝰ ꝓcuiꝰ. itē Lusianꝰ ꝓculꝰ sēator sub Domitiāo:& eiꝰ necis uates Larginiꝰ Procul: ut alios omittā. Ammiꝰ Flaccꝰ. ī q̄busdā exēplaribꝰ legi Anniꝰ Flaccꝰ. In me. in cōi. Libris. a me publicatis. Ipsoꝝ uerbis q̄bꝰ ipi dixerāt:nullū uerbū imutādo. Cōtra. noīatos senatores. Quietꝰ. dic. Excludi. repelli:ñ audiri. cuiꝰ ordinis qs sit ille q̄ accusēt:an senator. an alteriꝰ cōditiōis sz oībꝰ æque ius p̄stādū. Quā bonā uel malā. Cornutꝰ. Tertullꝰ. Cornutꝰ inqt

Tutelas Tutor

Tutorem.tutela ſecundum Seruium referente Paulo eſt uis ac poteſtas in capite libero conſtituta ad tuendum eum: qui propter ætatem ſuam ſponte ſe defendere nequit iure ciuili data ac permiſſa: tutores autem ſunt: qui eam uim ac poteſtatem habent ex qua re ipſi nomen accœperunt: itaque appellantur tutores quaſi tuitores ac defenſores: ſicut œditui dicuntur qui ædes tuentur. Datum a Coſſ. Claudius Tranquil. teſtimonio ſanxit extra ordinem tutores a coſſ. darentur & Iuſtinianus: ut ueteres iuriſconſultos taceamus ſi cui inquit nullus omnino tutor datus fuerat ei dabatur: quidem in urbe Romana a prætore urbano & maiore parte Tribunorumpleb. ex lege Atilia: in prouinciis uero a præſidibus prouinciarum ex lege Iulia: & Titia: poſtea conſules pupillis tutores ex inquiſitione dare cœperunt: deinde prætores ex conſtitutionibus filiæ minori: duas enim filias habuit Heluidius filius. Matre eius: & uitrico. nam Heluidii uxor eo mortuo alium maritum duxit: illa igitur cum marito nouo: qui uitricus erat puellæ petiuerat a coſſ. ut Cornutus ei daretur tutor. Officii ſui. ut ulciſcatur parentem illius cui datus fuerat tutor. Imponere modum ſuo dolori. non indulgere dolori: ſed cohibere illum: & ratione procedere. Ferre. tolerare: excuſare. Antiquus codex habet perferre. Fœminarum. Arriæ. Fanniæ: Anteiæ. Affectum. dolorem. cruenti adulatoris: uel cruẽtæ adulationis. qui ſua adulatiõe occiderit Heluidium. Remittatur. non permittendo illum accuſare. Nota ignominia.

Quaſi cenſoria. maxima. Facultas enim cenſoribus fuit notare unumquẽq; ordinem: ut qui ſenator eſſet eiiceretur ſenatu: qui eques Romani equum publicum perderet: qui plebeius in ceritum tabulas referretur: & ærarius fieret. de præfectis inſuper eminentiſſimis iudicabant excepto præfecto urbis Romæ ſi treuellio Pollioni fides præſtanda: & cõſulibus ordinariis: & rege ſacrorum: ac maxima uirginum ueſtalium: ſi tamen. incorrupta permanſiſſet. erat enĩ Cenſura ampliſſimus magiſtratus: & quodammodo perfectiſſimum reipublicæ culmen: maxime omnium reuerentia: plurimæq; poteſtatis: cum in aliis rebus: tum ad morum emendationem: de qua plurima Liuius: Plutarchus: Dionyſius. Gellius: Aſconius. Inuratur. imprimatur ſuſtuletur. Liuius patrum memoria inſtitutum fertur. ut cenſores motis e ſenatu aſcriberent notas. Medio. qui poterat trahi quoquo uerſum. Ambiguo. ancipiti. Iniuriam ſi cauſa non cognoſcetur. Abſoluitur prius cognita cauſa. Nominatus. tanquam reus & noxius. Amicis Arriæ: & Fanniæ. Quiete: & Tertullo. Amicis ſuis. Apollinari: & reliquis. Soliciti eſſe timere. quia reſagitur ſub rectiſſimis iudicibus. Probetur. teſtes producantur aduerſus Publicium. Abſoluere. liberum ſinere. Hoc illi. dixerunt eo ordine: quo quiſq; citabantur ad dicendum. ſuper uerbo quiſq; quam uim habeat lege in panegyrico. Exceperint. probauerint intellexerint. Negocii dignitatem. dignam materiam inſectandi nocentes & miſeros uindicandi. Prouentum. ſucceſſum. Actoris conſtantiam. fortitudinem mei dicentis. Veiento. Fabritius Veiento a Iuuenale prudens appellatus. Fabricii adhuc extat illa antiqua memoria. Imperato. Cæſari Veſpaſiano Auguſt. Ponti. Max. Tr. Ponti. iii. Impera. xii. PP. Coſſ. iii. Deſ. S.C. quod uias urbis negligentia ſuperiorum temporum corruptas impenſa reſtituit. L. Fabricius. C.F. Cur. Viar. Faciendum curauit. Obſtrepitur. ſtrepitum faciunt contra Veientonem ne audiretur: nam is defendere conabatur Publicium Certum ne & ipſe pariter traheretur in periculum quia ſub Domitiano ſummus. fuerat adulator. Auxilium tribunorum. qui præſto erant oppreſſis. & referente. Appiano quando tribuno libuiſſet ſenatum diſſoluere licebat.

Veiento

tutorem Heluidii filiæ petentibus matre eius: & uitrico: nunc quoq; non ſuſtinere deſerere officii ſui parteis: in quo tamen & ſuo dolori modum imponere: & optimarum fœminarũ perferre modeſtiſſimum ad fectũ: quas contentas eſſe admonere Senatum Publicii Certi cruentę adulationis. Et petere. ſi pœna flagitii manifeſtiſſimi remittatur nota Certo quaſi cenſoria inuratur. Tum Satrius Rufus medio: ambiguoq; ſermone: puto: inquit iniuriam factam Publico Certo: ſi non abſoluitur nominatus eſt ab amicis Arriæ & Fãnię noiatus ab amicis ſuis: nec debemus ſoliciti eſſe. Idẽ enim nos: qui bene ſentimus de homine: iudicaturi ſumus: ſi innocens eſt: ſicuti & ſpero: & malo: donec aliquid probetur: credo poteritis abſoluere. Hęc illi: quo quiſq; ordine citabant. Venitur ad me: cõ ſurgo: utor initio: quod in libro eſt: reſpondeo ſingulis mirum: qua intentione: quibus clamoribus oia exceperint: qui modo reclamabant: tanta conuerſio uel negocii dignitatem: uel prouentum oro nis: uel actoris cõſtantiã ſubſecuta eſt. Finio. Incipit reſpõdere Veiẽto: nemo patitur: obturbat: obſtrepit: adeo quidẽ: ut diceret: rogo Patres. C. ne me cogatis iplorare auxiliũ tribunorũ. Et ſtatim

Murena. Licinios Murenas cognominatos Macrobius indicat: & piſce Murena effuſſiſſime delectati ſunt. Nominibus ſenatorum. Peracta diſceſſionem. diſcuſſis ſententiis ſenatorum per diſceſſionē: de qua alibi apertus. Mittit. ſoluit. ὡς ἐρου ἡμαλα δ' ἡσέυεσι τειρουσί μαχηται. i. o ſenex ſane multum te iuuenes præmunt bellatores. nam ſecundus iunior erat. Veientone. carmen eſt ex. viii. Iliados ubi Diomedes alloquitur. Neſtorem in pugna circūſeſſum a Troianis. Comeon aleatorem mordens Rhodophāta tradente Athenæo eūdē uerſum fere uſurpauit ὡς ἐρου ἡμαλα δ' ἡσέυεσι τειρουσί κυβευται. i. o ſenex ſane multum te iuuenes præmunt aleatores. Fabius Quintilianus libro. x. uidet ſecundum & alios oratores ſecundo cōtemporaneos per iſta ſignificaſſe. ſūt. n. ſumma hodie: quibus illuſtratur forum ingenia: namq; & cōſumati iam patroni ueteribus æmulatur: & eos iuuenum ad optima tendentium imitatur ac ſequtur induſtria. Morem. liberi dicēdi & fortiter accuſandi. Intermiſſum. deſuetum meru malorum principū. Simultatibus inimicitiis. Inuidia. odio. malo uolentia: qua flagraſſet niſi publicium permiſiſſet accuſari. Alios ordines. cæteros magiſtratus: an magis equeſtrem & plebeium. Cæteros. reos qui non erant ſenatores. Diſſimulatione quaſi mutua. tergiuerſando nolle intelligere nec plectere crimina alicuius ſenatoris: ne ſua pariter plecterentur: ſed ita uidebantur ſe gerere: ut unus alteri indulgeret. poſſumus imprimis reſpicere Veiētonem tuentem publicium: quia uterq; delator fuerat. Tale aliquid quod accuſandus ueniret. ideo ægritudinem ſimulauit. Siue. nō ficta fuit infirmitas.

Relationem. cum Cæſar intellexiſſet quæ geſta eſſent in ſenatu contra. Certum: non remiſit ſenatui: ut reum peragerent: Cæſar. Nerua. obtinui. a Cæſare. Intenderam. propoſueram. Collega. Vectius Proculus ſocius Publici in præfectura. Succeſſorem ambiguum an in præfectura ærarii: an in cōſulatu. nam ſupra de eo loquēs dixerat. & iam conſulem. ego mallem in conſulatu: in quo deſignatus fuerat a Domitiāo: ſed eum honorem nondum iniuerat. Præmium. conſulatum adulationis premiū optimo. Nerua. Peſſimo. Domitiano.

Recollegi. reduxi in memoriam. Addidi multa. conuenit cū illo ex libro primo. ubi tradit non eadē publicari: quæ dicuntur. Sed tāquam fortuitum. ſed ratione aliqua: nam ſapientum quidam in fortuna aliquid eſſe putant. ſed eius improuidos caſus ignorari a nobis.

Fortuitum igit̄ uidetur quod Publicius: paulopoſt deceſſerit non tanq̄ fortuitū: quod cōſcientia preſſus & dolore in morbum inciderit. Libris de ultione Heluidii. Referentes. narrantes mihi Heluidium. Reſpondere mihi. laudare meā actionem: & gratias agere pro ultione ſua. an reſpondere. i. conſulere quo modo dicerem. ſed ſi legimus me ſibi cum ferro imminere quæ ſcriptura eſt in pontificio exemplari. melius procedet. Vera. ne ſint. Intereſt tamen exempli. pertinet tamen credere fuiſſe uera: ut tali exemplo mali deterreantur. Modū epiſtolæ: menſuram. alia lectio habet: ſi modo epiſtolam cogites libris quos legiſti non minorem.

Murena tribunus: permitto tibi uir clariſſime Veiento dicere. tunc quoq; reclamatur. Inter moras conſul citatis nominibus: & peracta diſceſſione mittit Senatum: ac pene adhuc ſtantē: tentantēq; dicere Veientonem: relinquit. Multum ille de hac (ita uocitabat) contumelia: quæſtus eſt Homerico uerſu ωγερον: ἡμαλα Δησενεσι τειρουσιμαχηται. non fere quiſquam in Senatu fuit: qui non me complecteretur: exoſcularet̄ certatimq; laudem cumularet: quod intermiſſum iam diu morē in publicum cōſulendi: ſuſceptis propriis ſimultatibus: reduxiſſem: quod deniq; ſenatum inuidia liberaſſem: qua flagrabat apud ordines alios q; ſeuerus in cæteros: ſenatoribus ſolis diſſimulatione quaſi mutua parceret. Hæc acta ſunt abſente Certo. Abfuit enim ſeu tale aliquid ſuſpicatus: ſiue ut excuſabatur: infirmus. Et relationem quidem de eo Cæſar ad ſenatum non remiſit. obtinui tamen: quod intenderā. nam collega Certi conſulatum: ſucceſſorem Certus accepit: planeq; factū eſt: qd̄ dixeram in fine. Reddat præmiū ſub optimo principe: quod a peſſimo accepi. Poſtea actiōem meā utcunq; potui: recollegi addidi multa. Accidit fortuitum: ſed nō tanquam fortuitum: quod editis libris. Certus ītra pauciſſimos dies implicitus morbo deceſſit. Audiui referentes hāc imaginem mētī eius: hāc oculis oberraſſe: tanquam uideret me ſibi cum ferro imminere. Vera ne hæc adfirmare non auſim. intereſt tamen exempli: ut uera uideantur. Habes epiſtolam: ſi modo epiſtolam cogitas: libris: quos legiſti non minorem. ſed imputabis tibi: qui contentus libris non fuiſti. Vale.

C. Plinius Tacito ſuo. S.

NEc hortatur Tacitum ad comparandam ſibi æternitatem ſcriptis. Tibi plaudis.tibi blandi ris & places tua nimium amas. Ex fide.uere. Cura noſtri.futura ſit de nobis. Non dico. q̄ mereamur aliquā curā noſtri propter ingenium excuſſum. Studio & labore.circa diſcipli nas. Reuerentia poſteroꝝ. quā poſteris habemus:quibus ſtudemus aliqua litterarum mo numenta relinquere. Quod ut paucos.ſicut pauci per litteras ad ſummum gloriæ culmen peruenerūt: multi tamen per illas in mortales facti ſunt.

REfugeram.ſeceſſerat in Thu ſcos ſecundus ut liberius & ocioſius uiueret: ſed ſcribit non minus ibi moleſtari ne gociis ruſticis ingruentibus: interdum tñ ſtudere.peruetuſta lectio nō Falconi ſed Mamiliano hanc epiſtolā ſcriptam fuiſſe mōſtrat. In thuſcos.in uillam iu xta Tiferniū tyberinū. Ne quidē poſ ſum facere ad arbitriū meum. Libellis ſupplicatiōibus:lamētatiōibus. Quos libellos.alluſit ad nomen:nam qui por rigunt̄ pricipi:uel ſenatui:uel alicui ma giſtratui poſtulantes. aliquid libelli di cuntur:ſic & parui libri:ut ſuos frequen ter ſecundus ſolet appellare:inuitus: qa ſunt illitteratiſſimi. Meos inuitus. le go quia interturbor: & iam difficile eſt poſt temporis ſpatiū reſumere priorem intentionē. Retracto emēdo. Actiū culas.breues actiones.oratiunculas. qđ magis placet:q̄uis alii nō actiōes: ſed ra tiunculas legant: ut ſit ſenſus ego reui deo quoſdam calculos rei meæ familia ris:q̄ poſt longū tp̄is ſpatium eſt inane & importunū: & ideo rōnes ita curant̄ tanq̄ ſi eſſem abſens.i.ferme negligunt̄ placet prior lectio. Intercapedinē. ſpa tiū. Serū.ſunt qui legāt frigidum.ſ. de perdito actionis calore iners. Acerbū intempeſtiuū.inoportunū. Rōnes.re rū ruſticaꝝ calculi. Varro lib.i.rei ru ſticæ ubi rō cū orco habetur:ibi nō mō fructus eſt incertus: ſed ēt colentium ui ta. Columella ēt rōnem calculorū di xit:& ibidem:ſed nec conditum cū fide rōnibus inferunt:q̄q̄ idem alibi dicat ra tiocinator calculo poſito:q̄ ideo allega uimus.quoniam in aliquo exemplari le gitur ratiocinationis:nō rōnes. Quaſi abſentes:tanq̄ ſi non eſſemus ruri. exē plaria peruetuſta habent quaſi abſente me:in eundem ſenſum. Patrem fami liæ ago. Facio patriſfamiliæ offiū uiſendo meoꝝ p̄dioꝝ partem. Hactenus.in hoc ſolo. Pro geſta tione.cā geſtationis magis q̄ uiſendi prædia.duplex.n.corpis exercitatio.aut pedibus aut geſtatione:ſed geſtabant̄ equo aut uehiculo.aut letica:uel n ui. Sic ruſticis:ſic occupatis circa res ruſticas.

NEc ípſe tibí plaudís:& ego níhíl magís ex fide: quā de te ſcríbo. Poſteris an alíqua cura noſtrí:neſcío.nos certe meremur:ut ſít alíqua nō díco íngenio(íd enim ſuperbum)ſed ſtudío:ſed labore:& reuerentía poſterum. Perga mus modo ítínere inſtituto: quod ut paucos ín lu cem:famamq̄ prouexít:ita multos e tenebrís:& ſi lentío protulit. Vale.

C.Plínius Falconí ſuo.S.

REfugeram ín Tuſcos:ut oía ad arbítrium meum faceré: at hoc ne ín Tuſcís quidē: tam multís undíq̄ ruſtícorum líbellís: & tam quærulís inquietor:quos alíquanto magís ín uítus:quam meos lego.nam & meos ínuítus.retra cto ením actíunculas quaſdam:quod poſt ínterca pedínem temporís:& frígídum:& acerbum eſt. ra tíocínatíones:quaſi abſente me negligūtur. Inter dum tamen equum cōſcendo: & patrēfamíliæ ha ctenus ago:quod alíquā partem prædíorum: ſed pro geſtatíone percurro. Tu conſuetudinē ſerua: nobíſq̄ ſíc ruſticís urbana acta perſcríbe. Vale.

C.Plínius.Mamíliano ſuo.S.

SVmmam te uoluptatē percepíſſe exíſto copioſiſſímo genere uenandí non míror: cum hiſtoricorum more ſcríbas numerū íníri non potuíſſe.Nobís uenarí nec uacat: nec lí bet.Non uacat:quía uíndemíæ ín manibus. Non líbet:quía exígue.Deuehemus tñ p̄ nouo muſto: nouos uerſículos tíbí quos iucūdiſſíme exígéri.ut prímū uídebunt̄ deferbuíſſe míttemus. Vale.

C.Plínius Genítorí ſuo.S.

SVmmā.Nō ſibi occupato circa ſteriles uindemias licere uenari:nec placere.ſcribit Mamiliāo: ſed p̄ muſto nouos uerſiculos pollicet̄. Iſto gñe.quo in iſtis regiōibus utunt̄. More hiſtori coꝝ:q̄ cū uolūt ſignificare copiā occiſoꝝ:uel captiuoꝝ:aut hoſtiū fuiſſe adeo magnā:ut recē ſeri nō potuerit:dicūt numeꝝ nō potuiſſe iniri.nā mire numeꝝ eſt numerare. Nec.uacat.oc cupatis circa uindemias. Nec libet.triſtibus nobis ob ſterilitatē eaꝝ. Deuehemus.deducemus ex īge nio nr̄o:ſicut uinū ex canali. Nouo muſto.uidet̄ parelcon eſſe nouo:cū muſtū ſit nouū uinū:& muſtea res p̄ nouella & recēti uſurpet̄:niſi tñ aditū ut rñderet nouis uerſiculis. Exigēti iucundiſſime.tibi petē ti cū maxima lætitia. Deferbuiſſe.defecatos eſſe:& purgatos:qđ ſolet fieri uino deferueſcenti.

REcepi.permittendas esse unicuiq; suas uoluptates ostendit:nam si cœnam inqt genitor dãali parasitus refertam:nõne credis aliqbus nostrã tœdio eẽ:quoties introducitur lector aut lyriστes:Scurræ:scurra est qui risũ captat non seruata dignitate psonarum.diminutiuo eius scrula usus est. Apuleius in suo asino. Cinædi.qui muliebria patitur is cinedus dicitur: unde a Vir.in priapeis & ab Apuleio festiuiter cinœdi pro puellis usurpanť:quod officium eoŗ sustineant:dicti ἀπο του κινεισθαι.i.a motu uerendoŗ.uel cinædus dictus tanq̃ κενος αἰδους.i.uacuus uerecundia. Moriones.qui natura stultitia risum excitat dictis factisue insulsis morio appellatur:μωρος.n.fatuus & stulť & morari cum prima lõga significat fatuum esse:unde Tranquil.scribit Claudium iter hoies deliisse morari ꝑducta prima syllaba:hoc est nõ amplius fatuũ esse mortis interuẽtu in morionẽ iussit accutissime Mart.illo Carmine Morio dictus erat uiginti milibus emi: Redde mihi nummos Gargiliane sapit. tãquã pluris uenirent stulti q̃ sapientes: & alibi hunc uero acuto capite & auribus lõgis quæ sic mouenť:ut solent asellorũ: quis motionis filium neget. Cirthæ. emẽdandus satis obuius error apud iurisconsultũ.ff.xxi.titulo de edicto edilitio ubi corrupte legũt morionem:quãuis inquit non ualde sapientem seruum uenditor præstare debeat: tamen si ita fatuum uel morionem uendiderit:ut in eo usus nullus sit:uideri uitium. Inerrabant uersabantur:transcurrebãt.Lucianus in symposio Aristanæ tum refert conuiuiis introduxisse post mediũ conuiuium quẽdam hominem ridiculum difforme capite raso cum quibusdã solum capillis in uertice rectis ut & dicendo & faciendo ludicre aliquod cõuiuas magis ad risum diffunderet. hic ergo se ipsum confringens & distorquẽs ita saltabat:ut ridiculosior uideretur:& crepitu anapæsta lingua ægyptia differebat demum astantes mordebat:ideo cæteri ridebant:uerum cum Alcidamanta cynicum pupugisset:eum melitæum catellum appellando iratus ille:ut qui iam dudum conuiuarum oculos teneret:& sibi præstaret.nudatusq; ipsum ad certamen pãcratium inuitauit:sin minus se illum baculo percussurum minabatur:sic ille satyrio accepta luctandi conditione feriebat & feriebať interim præsentium quidam oblectabantur:alii ridebant:donec Alcidamas uictus cessit cum summo spectatorum solatio. Rugis.tua grauitate.nam in tristitia & seueritate rugas in facie contrahimus. Siquidem.q̃is non displicet equidem. Tale.scurras.cinædos.moriones. Fero habentes non damno hoŗ dominos. Inexpectatum.subitum:inopinatum:sunt.n.mirabilia:quæ maxime inexpectata. Petulans:mordax: lasciuum. Non uarro rationem.non dico quod omnino mouear rõne. Stomachum appetentiã meã. Mart.prætereas:si quid nõ facit ad stomachum. Capimur.oblectamur.detinemur. Lector aut lyriστes: sic lib.i.docuit solitum introducere comœdum:uel lectorem:uel lyriστem. Athenæus hunc morem notabiliter taxat:referens uiles homines in conuiuia solitos introducere tubicines magno precio:quia nescirent inuicem confabulari:& ineruditi essent ad differendum:ubi uero sint honesti: & eruditi conuiuæ: neq; tubicines:neq; saltatores:neq; lyriστas intromitti:cum satis habeant inter se digna memoratu disserere:sine Cyris & talibus ludibriis. Calceos.quos conuiuium inituri deponebant. meminit huius consuetudinis frequenter.Martialis ut ibi Marmora calcantem frigidiora niue:item excalceatus ire cœpit ad cœnam. Recubant.discumbunt.

REcepí líttéras tuas:quíbus quæréris tædío tíbí fuísse quamuís lautíssimã cœnã:quía scurrę:cínædi:moriones mensís inerrabant. Vís tu remittere alíquid ex rugís equídem níhíl tale habeo:habentéis tamẽ fero:cur ergo non habeo:quía nequaquam me: ut ínexpectatum:festíuũue delectat:síquíd molle a cínædo: petulans a scurra:stultum a morione profertur: non rationem:sed stomachum tíbí narro. Atque adeo: quam multos putas eẽ.quos æque ea:quíbus ego & tu capímur:& ducímur:partim ut ínepta: partím ut molestíssima offendãt. Q uã multí cum lector:aut lyríστes:aut comœdus índoctus est: calceos poscunt:aut non mínore cum tędío recubãt: quam tu ísta(sic enim appellas)prodígía ꝑpessus es. Demus ígítur alienís oblectatiónibus ueníam ut nostrís ímpetremus. Vale.

C.Plínius Sabíno suo.S.

QVa íntétíõe:quo stúdío: qua deníq; mẽoría legerís líbellos meos epístola tua ostẽdit.ípse ígit exhíbes negocíũ tíbí: quí elícís: & inuítas: ut quamplurima cõmuní care tecũ uelím: faciam: per ꝑteís tamẽ: & quasí dígesta:ne

Per partes. per ſpecies. Quaſi digeſta in ordinē poſita uerbi cauſa oīones per ſe: ſic poemata: ac deinceps. Iſtam tuam. Gratias ago. qđ tuo uſui ſatiſfaciat. Aſſiduitate. nimio attritu Turbem cōfundā. Singula unū aliqđ'. Pluribus. propter plura: & ne cōfundā te lectiōe multarū. Dimittere priora poſterioribus. ut omittas priora: & confundas ordinem dū feſtinas ad poſteriora. Priora. prius ſcripta.

SIgnificas. Rufoni repræhendenti Virginium excuſat: quod iuſſiſſet ſepulchro inſcribi factū illud ſuū memorabile: & Frōtinū laudāti: qđ' ꝓhibuiſſet cōditoriū ſibi cōſtrui: demū utroſq; laudat tāq; diuerſo itinere ad immortalitatē tendētes. In quadā epiſtola. lib. vi. ad Albinum. Frōtinum Iulium Frontinū feciſſe. Quē. Virginiū. Miraris. corripis apud græcos ſcriptores caſibus diſtinguit' miror. nam θαυμαζω genitiuo iunctum repræhendo ſignificat accuſatiuo uero laudo apud latinos ex p̄cedentibus & ſequentibus deſeruit'. Atq; ita miratus ſum.

Miror

Sectant' conquirunt: admittunt. Supremis titulis epitaphiis. Prædicando ſe extollēdo ſenſus eſt neminem cognoſco: qui eſſet tam uerecundus in laudando ſe & qui mererē' tantam gloriam rebus præclare geſtis: q̄ Virginius. Dilectus. nam tutor Secundo relictus affectum parentis ei præſtitit: candidatum ſuffragio ornauit: ad omnes illi⁹ honores ex ſeceſſibus accurrit ſacerdotio' dignum nominauit. Prouectum elatū. Clauium. M. Cluuius. Rufus quem frequenter Tacitus in hiſtoriis citat Heluidii Priſci pater diues eloquentia clarus nulli' unq̄ ſub Nerone periculum faciēs per quē idem princeps pronunciauit ſe cantaturum Nioben tragœdiam: hiſtorias ſcripſit ſuorum temporum uir facūdus: ſed pacis artibus aptus bellis inexp tus: de quo libro. xvii. Tacitus laudat⁹ p edictum Cluuius Rufus. & ibidem digreſſum a Lugduno Vitellium. M. Cluuius Rufus aſſequitur omiſſa Hiſpania cui poſt interitum Neronis præerat lætitiam & gratulationem uultu ferēs animo anxius: & petitum ſe criminationibus gnarus: eum Hilarius Cæſaris' libertus detulerat: tāq; audito Vitellii: & Otonis principatu ꝓpriam ipſe potentiam' & poſſeſſionē Hiſpaniarum tentaſſet: eoq; diplomatibus nullum principē præſcripſiſſet interp̄tabant' q̄dā ex orationibus eius contumelioſa in Vitelliū & pro ſeipſo popularia: authoritas Cluuii præualuit: ut puniri ultro libertum ſuū Vitellius iuberet Cluuius comitatu principis adiectus nō adempta Hiſpania quam abſens rexit.

Cluuius Rufus.

Quæ fides hiſtoriæ. debeat'. hiſtoriæ finis eſt ueritas. cum ſit rei geſtæ deſcriptio unū. n. ſm Lucianū & ꝓprium hiſtoriæ & illi ſacrificandū ut uera omnia dicat: igitur mihi hiſtoricus ſit intrepidus: incorruptus: liber loquendi libertate & ueritatis amicus: ut comicus dicit ticus: Ficus: & ſcapha: ſcapha noīaturus ſed talem ſcriptorē authoribus Ioſepho. & Plutarcho difficile eſt reperire. Aliter ac uelles contra tuā ſnīam. Illum. uirginiū reſpondiſſe. alia lectio ad idem. Ad hoc ille tu ne ignoras Cluuii. Quod feci: imperium aſſeruiſſe patriæ. Vobis hiſtoricis. Quæ. uera. Agedum. hortatur Rufonem ut comparationem uirginii & Frontini conſiderit. Partior. quod uetuerit impenſam ſepul

Hiſtoriæ fides.

ſtam ipſam memoriam: cui gratias ago aſſiduita te: & copia turbem: oneratam q̄: & quaſi oppreſſā cogam pluribus ſingula: poſterioribus priora dimittere.

C. Plinius Rufoni ſuo. S.

SIgnificas legiſſe te i q̄dā epiſtola mea: iuſſiſſe Virginiū Rufū iſcribi ſepulchro ſuo Hic ſitus ē Rufus pulſo q uidice quōdā Imperium aſſeruit non ſibi: ſed patriæ.

Depręhendis: quod iuſſerit: addis etiam melius: rectiuſq; Frontinū: quod uetuerit omnino monimētum ſibi fieri: meq; ad extremū: quid de utroq; ſententiam. cōſulis utrūq; dilexi: miraris ſum magis: quē tu repræhendis: mirariſq; atq; ita miratus ut nō putarem ſatis unq̄ laudari poſſe: cuius nunc mihi ſubeunda defenſio eſt. Oēs ego: qui magnum aliquod memorandumq; fecerunt: non modo uenia: uerū etiam laude digniſſimos iudico. ſi immortalitatem quā meruere ſectātur: Victuriq; nominis famam ſupremis etiam titulis prorogare nituntur. Nec facile quenq̄ niſi Virginium: inuenio: cuius tanta in prædicando uerecundiam: quanta gloria ex facto ipſe ſum teſtis familiariter ab eo dilectus: probatuſq; ſemel omnino me audiente prouectum: ut de rebus ſuis hoc unum referret: ita ſecum aliquādo Cluuium locutum: Scis Virginii quę hiſtoriæ fides debeatur. proinde ſiquid i hiſtoriis meis legis aliter ac uelles. rogo ignoſcas. Ad hoc ſic illū: Cluui ne tu ignoras: ideo me feciſſe: q; feci: ut eſſet liberum uobis ſcribere: quę libuiſſet? Agedum hūc ipſum Frontinum in hoc ipſo: in quo tibi partior uidetur: & preſſior: & cōparemus. Vetuit extrui monimentū: ſed quibus uerbis? impenſa monimenti ſuperuacua eſt: memoria noſtri durabit: ſi uitā me

chriſtanq̃ ſuperfluam. Præſſior.humilior.breuior. Impenſa mõnumẽti ſupuacua eſt.M.Tullius thu ſculanoꝝ primo multis comprobat impenſam ſepulturæ ſupfluã:quãtũ aũt conſuetudini Famæq; dan dum ut id curent uiui:ſed ita ut intelligãt nihil ad mortuos pertinere. Vitam. immortalitatem rebus præclare geſtis. Reſtrictius.breuius:eſſe dictũ Frontini. Per orbem terraꝝ.oĩbus dum inqt Frõtinus memoria noſtri durabit. Vno in loco in uilla Alſienſi:duobus uerſiculis.præſcripto diſticho. Illum. Frontinum. Cuius Virginii. Quam ex collatiõe ſine comparatiõe. Diuerſo itinere. Virginius recto dum factum Carminibus ſignat frontinus ductu. Figurato:dum modeſtiam prætendit:& tamen mõſtrat ſe uicturũ

ruímus.an reſtrictius arbitraris per orbem terraꝝ legendum:dare duraturam memoriã ſuam: quam uno in loco duobus uerſiculis ſignare: quod feceris? Quãquam non habeo propoſitum illum reprehendẽdi:ſed hunc tuendi: cuiuſq; poteſt apud te iuſtior eſſe defenſio: quam ex collatione eius: quem prætuliſti.Meo quidem iudicio neuter culpandus: quorum uterque ad gloriam pari cupiditate:diuerſo itinere contendit:alter dum expetit debitos titulos:alter dum mauult uideri contempſiſſe. Vale.

C.Plínius Venatorí ſuo.S.

TVa uero epiſtola tanto mihi iucundior fuit:quãto longior erat: præſertim cũ de libellis meis tota loqueret:quos tibi uoluptati eẽ nõ miror:cum omnia noſtra: perinde ac nos:ames. Ipſe cum maxime uindemias gracileis quidem:uberiores tamen:quã expectaueram: colligo: ſi colligere eſt non unquã decerpere uuam: torculum inuiſere:guſtare de lacu muſtum: obrepere urbanis:qui nunc ruſticis præſunt:meq; notariis & lectoribus reliquerunt.

C.Plínius Sabiníano ſuo.S.

TIbertus tuus:cui ſuccenſere te dixeras:uenit ad me:aduolutuſq; pedibus meis tãq̃ tuis hæſit.fleuit multum:multũ rogauit: multum etiam tacuit.in ſumma fecit mihi fidẽ pœnitẽtiæ.uere credo emendatum:quia deliquiſſe ſe ſẽtit.Iraſceris ſcio:& iraſceris merito id quoq; ſcio ſed tũc præcipua manſuetudinis laus: cũ iræ cauſa iuſtiſſima eſt.amaſti hominem:& ſpero amabis. Interim ſufficit:ut exorari te ſinas. Licebit rurſus iraſci ſi meruerit quod exoratus excuſatius facies. Remitte aliqd aduleſcẽtiæ ipſius: remitte lachrymis:remitte indulgentiæ tuæ:ne torſeris illum: ne torſeris etiam te.torqueris enim cũ tam lenis iraſceris. Vereor ne uidear non rogare ſed cogere: ſi præcibus eius meas iunxero. Iungam tamen tanto plenius & effuſius: quanto ipſum acrius:ſeueriuſq; corripui. deſtricte minatus nunquã me poſtea rogaturum.Hoc illi.quem terreri oportebat:

Va. gratam fuiſſe uenatoris epiſtolam teſtatur.q; lõga:q; deſcriptis ſuis loqueret: demum ſignificat qd rurragat

Cũ abſis. a nobis. legimus in multis exẽplaribus.tũ maxime. Graciles.ſteriles. Quã expectauerã. præter ſpem.

Eſt.ueredici põt. Decerpere demere.

Torculũ.apud authores plurifariã dr. nam Pli.ſenior.xyiii.unum ſufficit torculum.item Columella.xyiii.priuſq̃ uinacea torculis exprimant: ſed idem libro primo torcularia ſcripſit: ut Vitruuius.yi.torcular proximũ ſit culine. at Cato inqt torculariũ ſi ædificare uoles: & alibi in torcularium q̃ opus ſũt. Columella uero.xiii.torcullariis p ipſis torculi opatorib9 utitur Marcellus ait torculum:q; uſu torcular dico. ueꝝ Cato torculum funem intortũ appellat. Obrepere lento paſſu ire. repe: ꝓprie dicit de animalibus quæ uentre gradiunt: a quo reptilia. Vrbanis.ad urbanos miniſtros:qui tempore uindemiæ curabãt ruſtica:& ſecundũ reliquerãt ſolum notariis & lectoribus.Pomponius de uerbo.ſig.urbana familia & ruſtica:non loco ſed genere diſtinguitur: poteſt enim aliquis diſpẽſator non eſſe urbanorum ſeruorum numero:ueluti is:q rerum ruſticarum rõnes diſpenſat: & e contra.

Torculũ

Torcular

Torcularium

Torcularius.

Notariis.qui breuibus notis excipiebant quæ dictabantur. Lectorib9.Zozimo & Encolpo.

LIbertus.tentat p epiſtolã reducere in gratiã Sabiniani libertũ eius:quem quidẽ fatetur peccaſſe:ſed delicti ſui penitẽtiã multis ſignis oñdiſſe.Sabinianũ puto fuiſſe Brixienſem. Succẽſere.iraſci Merito rõne. Cũ iræ cauſæ.cum qs habet iuſtiſſimas iraſcẽdi cauſas. Exorari.uinci.demulceri.ut hoc a te ipetrẽ.

Meruerit.peccauerit. Exoratus ſemel pacatus. Facies.iraſceris. Adoleſcẽtiæ.depcatur ab ætate. ſic Euripides

in hicetidib⁹.ἡμαρτεν.εν νεοισι δ'ανθρωπων τοδ'εν εσι συ΄γνωμην δ'ετοδ'εχειν χρεων.peccauit:in iuuenibus autem hominum hoc ineſt ueniam autem huic habere opus eſt. Remitte indulgentiæ tuæ ſis indu!gens etiam plus ſolito. Ne torſeris.ne afficeas te moleſtia:dum perturbaris ira. Leuis ingenio quieto. Cogere.rationibus & impellere ad ueniam. Eius.liberti tui. Diſtricte.intenſe aſpere. Hoc illi interminatus ſum. Tibi non idem.denuncio. Tale.crimen eius conditionis.

MAgna.dolet Paſſieni Pauli ægritudine p̃ter bonos mores doctiſſimi.Nam!Propertium:quem inter maiores ſuos cõnumerabat elego imitabat lyrico Horatiũ. A quo genus ducit.nam lib.yii.de eodem dixerat ſcribit elegos:gẽtilicium hoc illi: eſt.n. municeps Propertii atq; etiam inter maiores ſuos Propertium numerat.

In quo elego. Ille, Propertius eſt. Terſum.emendatum. Molle.tenellũ. laſciuum. Ideoq;. quia ſimile eſt Propertio:ideo optime ſcriptum eſt. Fabi⁹ elegia quoq; græcos prouocamus: cui⁹ mihi terſus atq; elegans maxime uidet author Tibullus ſunt qui Propertium malint:ſunt tamen qui nõ legant:& plane propertianum: iõq; optime ſcriptũ: ſed & plane in propertii domo ſcriptu; ut illud:ideoq; optime ſcriptum.ſapiat gloſemata. Deflexit.diuertit a propoſito itinere. Illis.elegis. Illum alterũ: Propertium hoc dicẽdi modo alibi eſt uſus. Cognatio.genus. Et etiam eſt. Propinquum huius.Horatium Paſſieno ſanguine coniunctum. Magna uarietas.eſt in lyricis Paſſieni:uarietas enĩ plurimum lectorem oblectat. Mobilitas tranſgrediendi ad alia facilitas. alia lectio habet molitas:quod conuenit cũ præcedẽtibus. Amat ut qui ueriſſime amet tam bene exprimit ſcribendo qđ intẽdit ut rem ante oculos ponat.Sidonius apollinaris hunc locum Conatus ẽ æmulari libro.y. colis inquit ut qui ſolertiſſime:ædificas ut qui diſpoſitiſſime uenaris ut qui efficaciſſime. Tanquã. ſingula.tanquam ſi uni ſoli intenderet: ergo ſingula. ideſt pfectiora: nam uno tantum ſtudio occupati præſtantiores: in illo genere ſunt. Illũ recepi, illo ualitudinem corporis recuperante:me ab ægritudine animi liberaui. Etiam.nõ ſolum mihi ſed & ipſi latinitati: an litteris ipſius:ut aliqui codices habẽt. Ei⁹. Paſſieni:quaſi litteræ cum illo eſſent interituræ.

tibi non idem.nam fortaſſe iterum rogabo:iterum impetrabo.ſit modo tale:ut rogare me: ut præſtare te deceat. Vale.

C.Plinius Seuero ſuo.S.

MAgna me ſolicitudie adfecit Paſſieni Pauli ualetudo:& qdẽ plurimis: iuſtiſſimiſq; de cauſis. Vir eſt optimus: hõeſtiſſimus: noſtri amantiſſimus. Præterea in litteris ueteres æmulatur:exprimit:reddit:Propertium in primis a quo genus ducit:uera ſoboles:eoq; ſimillima illi in quo ille præcipuus.ſi elegos eius in manũ ſumpſeris:leges opus terſum:molle:iucundum: & plane in Propertii domo ſcriptum. Nuper ad lyrica deflexit:in quibus ita Horatium: ut in illis illũ alterum effingi putes ſiquid in ſtudiis cognatio ualet:& huius propinquum magna uarietas:magna nobilitas.Amat:ut qui ueriſſime.dolet ut qui impatientiſſime:laudat:ut qui benigniſſime:ludit:ut q facetiſſime: omnia deniq; tanq̃ ſingula abſoluit. Pro hoc ego amico: pro hoc ingenio: non minus æger animo:quam corpore ille. Tandem illum:tãdem me recepi.Gratulare mihi:gratulare etiã litteris ipſis;quæ ex periculo eius tantum diſcrimen adierunt:quantum ex ſalute gloriæ cõſequentur.

C.Plinius Maximo ſuo.S.

FRequenter agenti mihi euenit:ut centũuiri:cum diu ſe intra iudicum: authoritatem:grauitatẽq; tenuiſſent: omnes repente quaſi uicti coactiq; conſurgerẽt:laudarẽtq;.Frequenter e ſenatu famam:qualem maxime optaueram:rettuli.nunquam tamen maiorem cœpi uoluptatem: quam nuper ex ſermone Cornelii Ta-

FRequenter.non põt bona cõſcientia ſe plærũq; cohibere:quin exultet & obſtẽtet. Facit hoc interdum Tullius non tantũ in epiſtolis:ſed in iudiciis:ſimiliter ſecundus alibi.Hic uero præſertim ubi gloriatur:ſi quis doctus eſſe in urbe dicitur:ſe ſtatim & tacitum nominari:tanq̃ hũ ſummã in litteris gloriam tenerẽt. Iudicum authoritatem quã iudices ſeruare debẽt:an potius iudicium.ſ.ſuum continentes:ut auditores attentiores redderẽt oẽs iudices. Coacti ui oratiõis noſtræ.ad pronunciandum ſecundum nos.Conſurgerent tanq̃ finito iudicio.M. Tullius in Verrem. quid ſedetis:cur non in media oratione conſurgitis atq; diſceditis iudices;uel conſurgerẽt honoris gratia: ut accidit Athenis.xenocrati.hiſtoria eſt apud Valerium Maxi.li.ii.Cap.de maieſtate. E ſenatu.a ſenatoribus a quibus benigne audiebatur. Optaueram antiqua lectio habet captaueram. Famam.cõſtãtiæ

ut contra Marium & Classicum. Sedisse.in gradibus Circi. Proximis nuper & postremo factis in pontificio codice ita legitur narrabat sedisse se circensibus proximis cum quodam equite ro. Requisisse a Tacito. Italicus es an puincialis. puinciales eos accipe debemus:q in puincia domicilium hñt:nõ eos dũtaxat:qui ex prouincia oriundi sunt:similiter italicos:qui in Italia domicilium hñt nõ solũ inde trahentes originẽ hæc. Vlp.ista duo similiter Trãqui.in Vespasiano distinxit cũ scribit: honestissimo quoq; italicoq; ac puincialiũ allecto. Ex studiis.ex uario de litteris sermone. Illũ.equitẽ ro.dixisse. Quod nomina ordo & sensus.quod nomina nostra redduntur litteris quasi propria litterarum nõ hominũ.i.cũ noiatur Tacitus & Plinius statim intelligantur docti & eloquẽtes. pinde ac si diceret:Tacitus & Plinius sũt noia indicantia doctrinã non hoies lib. yii.ad Tacitum dixerat.gaudeo quod si quis de studiis sermo: una nominat̃ qđ de te loquentibus statim occurro. His hominibus. Aliter.fuit in secunda lectiõe alter. Multa.dixit municipi suo. Mei laboris.mei studii. Demonstrauit in multis exẽplaribus est noscitauit. Anus attica.quæ Demosthené emunctæ & tersæ.i.attice loquentem cognouit ex sermone inquit(erat.n. illius celebre nomen)ουτος εστι δ ημοσθενης. hic ẽ Demosthenes at ab anu notat9 ẽ Theophrastus tanq̃ peregrinus. cum tamẽ is Athenis ætatẽ ageret optimeq; loqueretur huius rei meminit Cicero de claris oratoribus:& Fabius lib.yiii. illa inquit anus attica Theophrastum hominẽ alloqui disertissimũ annotata unius affectiõe uerbi hospitem dixit: nec alio se id repræhẽdisse rñdit quã qđ nimiũ attice.i.affectate.loq̃reť. Pli. in p̃factõe cernimus ẽt aduersus Theophrastũ hominẽ in eloquẽtia tantũ ut nomen diuinum inde meruerit: scripsisse fœminã: & prouerbiũ inde natum: suspendio arborẽ eligẽdam alia tñ hæc ab illa anu. Prouincialis Italicus

citi.narrabat sedisse secum Circensibus proximis equitem ro.hunc post uarios eruditosq; sermones requisisse:Italicus es:an prouincialis:se respondisse.nosti me:& qdem ex studiis.Ad hoc illum: Tacitus es:an Plinius:exprimere non possum:quam sit iucundum mihi:quod nomina nostra quasi litterarum propria:non hominum: litteris redduntur: quod uterq; nostrum his etiam ex studiis notus:q bus aliter ignotus ẽ. Accedit aliud ante pauculos dies simile.Recumbebat mecum uir egregius Fabius Rufinus:super eum municeps ipius: qui illo die primum in urbem uenerat cui Rufinus demõstrans me:uides hunc:multa deinde de studiis nostris.Et ille:Plinius est:inquit. Verum fatebor:capio magnum laboris mei fructũ.An si Demosthenes iure lætatus est:quod illum anus Attica ita demonstrauit ουτος εστι Δημοσθενης. ego celebritate nominis mei gaudere non debeo. Ego uero & gaudeo:& gaudere me dico.Neq; enim uereor:ne iactãtior uidear:cum de me aliorum iudicium: nõ meũ profero:præsertim apud te:q̃ nec illius inuides laudibus:& faues nostris. Vale.

C.Plinius Sabiniano suo.S.

BEnefecisti:quod libertum aliquando tibi carum reducentibus epistolis meis in domum animum recepisti.Iuuabit hoc te. me certe iuuat primum:quod te talem uideo:ut ira regi possis deinde: quod tantum mihi tribuis: ut uel authoritati meæ pareas:uel præcibus indulgeas.Igitur & laudo & gratias ago: simul in posterum moneo:ut te erroribus tuorum:& si non fuerit:qui deprecetur:placabilem præstes. Vale.

Ene feci. agit gratias Sabiniano:qđ rogatu suo libertũ reduxerat in domũ: & i amorem monetq;:ut ẽt nõ rogatus erroribus suoq; placabilẽ se præstẽt.

Aliquando prius aium beniuolentiã talem nõ displicet: tam tractabilem ex fide pontificii exemplaris. Tantũ mihi tribuis.tantæ existimationis apud te sum:& tantum mihi credis. Aliquãdo

C.Plinius Mamiliano suo.S.

QVereris de turba castrensium negociorũ: & tanq̃ summo ocio perfruare:lusus:& inepti as nr̃as legis:amas:flagitas: meq; ad simila cõdenda nõ mediocriter incitas.Incipio.n. ex hoc genere studiorũ nõ solũ oblectationem:uerũetiã gloriã petere:post iudicium tuum uiri gra-

VEris.scribit ñ satis cõuenire ut Mamilianus cõquerat̃ de negociis castrẽsib9: & uacet carminibus suis legẽdis: deinde pmittit post absolutas actiões se noua factur̃q; illi mittat. Turba co. pturbatõe. Lusus.epigrámata. Studiorũ.carminũ. Sup ista.p̃ter ista.in cæteris. Rec̃tus.causaq; actiones. Di-

ſtringit.occupat Camenaꝝ uerſuum. Paſſerculis & columbulis.epigrāmatibus laſciuis & parturientibus.alluſit ad Catulli paſſerē & Stellē colūbam:opa ſic inſcripta:qa utraq; ſit auis uenerea:& ſalax. Dabis pénas.comparabis famam diuulgādo tuis cōmilitonibus. Aquilas ueſtras.ſigna ueſtra in caſtris:inter quæ præcipuum fuit aquila:prima.n.cohors ſuſcipiebat aquilam totius legiōis inſignē: eā aquilifer portabat.Hæc Modeſtus.in cōmentariis Cæſar retulit.x.legionem portaſſe aquilam:Dionyſius ét ducem legionis.Plini.x.libro inquit romanis legionibus aquilā.C.Marius in.ii.cōſulatu ſuo ꝓprie dicauit erat & antea prima cū quattuor aliis:lupis minotauris:equis:apris: quæ ſingulos ordines anteibāt . paucis ante annis portari ſola in acie cœperat:reliqua i caſtris relinquebantur. Marius in totū ea abdicauit : exnotatum nō fere apud legiōes unq̄ hybernatum eē in caſtris ubi aquilarum nō eſſet iugum.Ioſephus tñ tradit Veſpaſianum circa aquilam habuiſſe alia ſigna:& ea omnibus apud romanos agminibus præeſſe:q; & uniuerſarum auium regnum habeat:& ſit uali diſſima.Itaq; illā & principatus inſigne omenq; uictoriæ putaſſe.ſed in uno exercitu fuiſſe plures aquilas aperte cæſar teſtatur ubi meminit in acie pharſalica cœpiſſe aquilas quinquaginta octo.M. Tullius argenteam innuit quod melius teſtatur.Plinius argentum referens militaribus ſignis.quam aurum familiari? quia longius fulgeat.at Diony. in Pompeii geſtis.aquilā inquit aurea in omni exercitu romanorum electo fertur i haſta lōga. Si tantum ſibi . ſi ſolum mihi placebunt:& non tibi. Cauea nidoue. continēdos apud te.perſtat in metapho ra quia iam de auibus locutus erat.

Aquila bel log̃ ſigne.

uiſſimi:eruditiſſimi:ac ſup iſta ueriſſimi.Nunc me rerum actus modice:ſed tamen diſtringit:quo ſinito aliquid earundem camœnarū in iſtum benigniſſimum Sinum mittam. Tu paſſerculis & colūbulis noſtris inter aquilas ueſtras dabis pennas : ſi tamen & ſibi & tibi placebunt :ſi tantū ſibi:continēdos cauea:nidoue curabis. Vale.

C.Plinius,Luperco ſuo.S.

DIxi genus dicēdi in oratore ꝓbat grāde & elatū: ac nōnūq̄ attenuatum . qui certo ſemp quodā itinere ꝓcedit : ita ut neq; extollat:neq; deprimat ut res exigit non recte dicere opinatur nam teſtimonio Homeri.M. Tullii.Demoſthenis deniq; Aeſchinis nititur plærunq; eleuandam orationem eſſe. Recto.qa æquo ſtilo ꝓcedit nec diuertit ab inſtituta uia. Sano in nulla re peccante. Grandi.elato.magnifico.ſublimi. At ornato apte uerum orationem ſuā ornat opportune . Quod nihil peccat.quod eſt nimiū ſanus.Debet.n.orator erigi.M.Tullius cū multa de oratore ſubtili & moderato diſſeruiſſet: ſic de graui cōcludit illū uere dici poſſe eloquētem qui humilia ſubtiliter.& magna grauiter.& mediocria temperare poteſt dicere.nam ſecundum Fabium admirabilē orationem non ſic quō prodigia miramur. Efferueſcere ebulire excellere:& calore cōcitari. Accedere ad ꝓceps.exponere ſe piculo petēdo altiſſima Abrupta diuulſa:depſſa periculoſa. Tutius iter.fit. Reptātibus.leuiter incedētibus. His.reptātib⁹. Nulla laus ē.Illis currētibus. Ancipitia.pericula. Qui ſune nitunt in ſūma q̄ pedibus ꝓ funē in altum tendunt.quos funābulos.ſiue funerepos:græci σχοινοβατας appellāt. Clamores.acclamatiōes admonitiōes ſpectātiū cū clamore.legimus imperatoꝝ aliquos ut magis admirabile ſpectaculū darēt introduxiſſe in theatrum elephantē decurrētē ꝓ funē a ſūmo. Maxime periculoſa.quæ ſunt maxime periculoſa παραδοξα.inopinata.p̄ter ſpem:admirāda: ſic.n. interpretāt. M.Tullius Fabius & Suidas:& pariter Cicero Hecatoné græcū imitatus ſua paradoxa cōpoſuit.Demoſthenes interdū his utit:ut cōtra Philippum:& pro olynthiis:ac in oratione ꝓ corona. Græce magis exprimūt.uerbo græco iſta magis oſtendunt tanq̄ notet Tullium:qui παραδοξα non bene ſit in libris de finibus admirabilia interp̄tatus quæ grandi ſunt ſubiecta diſcrimini.nā opus eſt maximo ingenio ac arte:& ut Fabius inqt remediis ſcire ea tractare. Tunc in trāquillitate.Stridūt funes tempeſtate quatiēte ſibilant rudētes. Vir.ſtridorq; rudētū.oratio iſta grandis eſt & excelſa qualis illa ex libro.viii.immitte rudentes:pande uela:ac ſi quando alias toto ingenio uehere.talē orator cōmēdat Fabius.at ille inquit:q ſaxa deuoluat:& pontem indignet:& rippam ſibi faciat multus & torrens orator iudicē uel nitentē cōtra feret:cogetq; ire qua rapit:hic defunctos excitabit:apud hūc & p̄ria ipſa exclamabit:amplificatōib⁹ ex-

DIxi de quodā oratore ſæculi noſtri: recto quidē:& ſano:ſed parū grandi : at ornato ut opinor:apte.Nihil peccat: niſi qd̄ nihil peccat.debet.n.orator erigi:attolli : interdū ét efferueſcere:efferri:ac ſæpe accedere ad p̄ceps. nā plærūq; altis:& excelſis adiacent abrupta . tutius per plana:ſed humilius:& depreſſius iter frequentior currētibus:quā reptātibus lapſus:ſed his non labētibus nulla laus:illis nōnulla laus ét ſi labant, nā ut quaſdā arteis:ita eloquētiā nihil magis: quā ancipitia cōmendant. Vides q per funē in ſumma nitunt:quātos ſoleāt excitare clamores: cū iā iāq; caſuri uidentur.ſunt enim maxime:mirabilia:quæ

tollet orationem & in ſuperlationē quoq; eriget:quæ carybdis tā uorax:& oceanus mediuſſidius ipſe no ta ſunt.n.iā ſtudioſis hæc lumina:hic deos ipſos in cōgreſſum prope ſuū,ſermonēq; deducet. Curuat. legit ad idē turbat. Tūc ille clarus.cū rectā tenet in periculo gubernationē:& portū illeſus ſubiit. hāc ſniam Lucianus in Toxari uſurpauit. Diis maris.Caſtori & polluci: qui præerant nauigātibus de qb⁹ in odis Horatius:poſſum⁹ etiā neptunū & cæteros reſpicere Cur hæc,ſcripſi. Tumida.nimiū elata.ſub limia aūt p ſe laudabilia ſunt:ſed in his iuditio acri opus ē. & diſcernēda ſunt materiæ modo. qd' enim alibi magnificū tumidū alibi:& q̄ humi lia circa res magnas: acta circa minora uident:ut aūt in oſone nitida notabile eſt hu.milius uerbū uelut macula:ita in a ſermōe tenui ſublime:nitidūq; diſcor dat fitq; corruptū: qa in plano tumet.

maxīe īſperata: maxīe periculoſa: ut q̄ græci magis exprimūt πα ραλογα quæ grandi ſunt ſubiecta diſcrimini. ideo nequaquā par gubernatoris ē uirtus cum placido:& cum turbato mari uehitur: tunc admirante nullo illaudatus: in glorius ſubit portum.at cum ſtridunt funes:curuatur arbor:gubernacula gemūt: tūc ille clarus & diis maris proximus.Cur hæc? qa uiſus es mihi in ſcriptis meis adnotaſſe quædam:ut tumida: quæ ego ſublimia: ut improba: q̄ ego audentia:aut nimia q̄ ego plena arbitrabar.Plurimū aūt refert reprehendenda adnotes:an inſignia.Omnis enim aduertit: quod eminet:& extat:ſed acri intentione diiudicandum eſt:īmodicum ſit:an grande:altū: an enorme: atq; ut Homerū potiſſimū attingam: quem tandem alterutrā in partē pōt fugere βραχε δ' ευρεια αχθων. αμφι δε σαλπιγξεν μεγας ουρανος & totū illud ως δοτε χειμαρροι ποταμοι κατορες φιρεοντες εσ μισ γαγκει αν: συμβαλετον ομβριμον υδωρ γρουνων εκ μεγαλων κοιλησ ευτος θε καρα δρης.i.ut aūt qñ torrētes fluuii e montibus fluentes in cōuallem cōferunt fluuialē aquam: aquæductibus ex magnis cauū intra alueum. Examine. acri iuditio diligenti trutinatione. Incredibilia: & īmania.i.uicioſa magnifica.an cœleſtia.admiranda. Nec ego nō ita īſanio nūc me aut dixiſſe ſimilia Homeri dictis:aut puto poſſe dicere. Nūc cū dixi ſtridunt funes.turbat arbor. gubernacula gemunt. Hoc ita habet antiqua lectio. Gyro.ſpatio.Impetus.feruorē.calorem. Refringēdos fuit i alia lectione reſtringēdos. Alia cōditio oratoq;.M.Tullius de perfecto oratore poetis plurimū licētiæ tribuit:minus oratori:& Fabius inqt meminerimus non p oīa poetas eſſe oratori ſequēdos:nec libertate uerboq;:nec licētia figuraq; : eſt.n.genus oſtentationi cōparatū:qd' nō falſa modo ſed incredibilia ſectatur. q̄q uterq; author ſcribat i multis oratorē poetæ finitimū.Minus quā poetæ:ut pro Cornelio.in qua cā fulgentibus armis præliatus ē: ut populus Ro.admirationē ſuā nō acclamatione tm̄:ſed etiā plauſu cōfiteret.ſublimitas profecto: & magnificentia & nitor & authoritas expreſſit illū fragorē:nec tam inſolita laus eſſet p ſecuta dicentem:ſi ulitata & cæteris ſimilis fuiſſet oratio:ipſe de perfecto oratore ſua ſcripta iudicās enumerat quæ fuerint elata:quæ præſſa:quæ media:nos unū tm̄ p feremus locū ex oſone.P.Seſtii magnificū. quis.n.clauū tanti iperii tenere:& gubernacula reip.tractare in maximo curſu ac fluctibus poſſe arbitraret:hoīe emerſum ſubito ex diutinis luſtroq; tenebris:ac ſtuproq; ganeis:lenociniis:adulteriiſq; cōfectū. Ambigi.dubitari q̄n audeat.paria poetis. Norma oratoris.Regula dicēdi. Valerius.M.Curius exactiſſima norma romanæ frugalitatis Fabi⁹.ēt normā oratoris Demoſthenē uocat.cui ſi credim⁹ Ci.q̄tus ē fecit idē Demoſthenes qui in ſententiaq; ornamentis:& conformationibus uerboq; præſtar oībus:iccirco adoctis ora-

Improba nimia audacia:iſolētia. Audētia. animoſa magni ſpiritus. grādia. Nimia in modica redundantia. Inſignia præclara. Grāde:& altum. laudi ſunt. Immodicum & enorme. uitio. Potiſſimum attingā. īprimis adducam. ſantundē.pariter.ſunt qui legant tādē quod magis probo Alterutrā in partē ut īterdū grādis:modo preſſus appareat. βραχε δ' ευρεια αχθων: αμφι δε σαλπιγξεν μεγας ουρανος.i.ſonuit lata terra.circum uero roboauit magnū cœlum ex.xxi.Iliados:ubi dii inter ſe contēdentes introducunt:quoq; tumultu ſecuta ſunt prædicta.hoc exēplū pertinet ad grādem oronē:ſequens uero ad altā. nā eſt aliqua differētia: & totū illud Homeri ex lib.iiii.Iliados ως δοτε χειμαρροι ποταμοι κατορες φιρεοντες εσμισγαθχειαν συμβαλετον ομβριμον υδωρ γρουνων εκ μεγαλων κοιλησ ευτος θε καρα δρης.i.ut aūt qñ torrētes fluuii e montibus fluentes in cōuallem cōferunt fluuialē aquam: aquæductibus ex magnis cauū intra alueum. Examine. acri iuditio diligenti trutinatione. Incredibilia: & īmania.i.uicioſa magnifica.an cœleſtia.admiranda. Nec ego nō ita īſanio nūc me aut dixiſſe ſimilia Homeri dictis:aut puto poſſe dicere. Nūc cū dixi ſtridunt funes.turbat arbor. gubernacula gemunt. Hoc ita habet antiqua lectio. Gyro.ſpatio.Impetus.feruorē.calorem. Refringēdos fuit i alia lectione reſtringēdos. Alia cōditio oratoq;.M.Tullius de perfecto oratore poetis plurimū licētiæ tribuit:minus oratori:& Fabius inqt meminerimus non p oīa poetas eſſe oratori ſequēdos:nec libertate uerboq;:nec licētia figuraq; : eſt.n.genus oſtentationi cōparatū:qd' nō falſa modo ſed incredibilia ſectatur. q̄q uterq; author ſcribat i multis oratorē poetæ finitimū.Minus quā poetæ:ut pro Cornelio.in qua cā fulgentibus armis præliatus ē: ut populus Ro.admirationē ſuā nō acclamatione tm̄:ſed etiā plauſu cōfiteret.ſublimitas profecto: & magnificentia & nitor & authoritas expreſſit illū fragorē:nec tam inſolita laus eſſet p ſecuta dicentem:ſi ulitata & cæteris ſimilis fuiſſet oratio:ipſe de perfecto oratore ſua ſcripta iudicās enumerat quæ fuerint elata:quæ præſſa:quæ media:nos unū tm̄ p feremus locū ex oſone.P.Seſtii magnificū. quis.n.clauū tanti iperii tenere:& gubernacula reip.tractare in maximo curſu ac fluctibus poſſe arbitraret:hoīe emerſum ſubito ex diutinis luſtroq; tenebris:ac ſtuproq; ganeis:lenociniis:adulteriiſq; cōfectū. Ambigi.dubitari q̄n audeat.paria poetis. Norma oratoris.Regula dicēdi. Valerius.M.Curius exactiſſima norma romanæ frugalitatis Fabi⁹.ēt normā oratoris Demoſthenē uocat.cui ſi credim⁹ Ci.q̄tus ē fecit idē Demoſthenes qui in ſententiaq; ornamentis:& conformationibus uerboq; præſtar oībus:iccirco adoctis ora-

torum princeps iudicatus. Cohibet. deprimit orationem ſuam cum opus eſt efferueſcere. ανθρωποι μιαροι και γολακες και αλαστορες: ideſt homines ſceleſti: & adulatores: & dæmones quantum in græcis ſecundo contulerimus: uel una hac epiſtola cognoſci liberum unicuique: Nam Demoſthenem: & Aeſchinis plæraq; legimus: ut loca unde eſſent excerpta indicaremus: & in integram ac ueram lectionem reſtitueremus. igitur in oratione περι στεφανου: ideſt de corona inquit. ανθρωποι μιαροι και γολακες και αλαστορες κατοικισμενοι τας εαυτων εκαστοι τας πατριδας. homines ſceleſti. & adulatores: & peſſimi dæmones depopulati ſuas ſinguli patrias. & rurſus in eadē oratiōe. ου γαρ λιθοις ετειχισα την πολιν ουδε πολιταις εγω non enim lapidib⁹ ſtruxi ciuitatem: neq; lateribus ego. Et ſtatim ibidem. ταυτα απρωβιλον υμιν εγω προτης ατιμητου σωσαν ανθρωπινω λογισμω δυνατον. hæc ꝓpoſui ego ad tutelam Atticæ: quātum erat humana conſideratione poſſibile. & alibi in quarta oꝛone cōtra Philip. ου δοκω μοι με ωανδρα ειπειν ουδε θεους ενεγκειν μεγεθει των πεπραγμενων: ego autem opinor quidem o uiri Athenienſes perdeos illum ebrium eſſe magnitudine rerum geſtarum. hoc dictum Lucianus aſſerit furore quodam diuino refertam. Audentius. magnificentius. νοσημα γαρ. ægritudo enim ex oratione παρωπρεβια. permittant ſeueri lectores referre primum græce: deinde latine illum pulcherrimum. Demoſthenis exceſſum: ut melius hic locus intelligatur. νοσημα γαρω ανδρες αθηναιοι δεινον εμπεπτωκεν εις την ελλαδα: και χαλεπον: και πολλης τινος ευτυχειας: και της παραμωνεσι μελειας δεομενον. οι γαρ εν ταις πολεσι γνωριμωτατος και προεστανται των νοιμων αξιουμενοι την αρχην προδιδοντες ελευθεριην οις δη τυχεις αν αιρετον αυτοις επαγονται δουλιαν φιλιππω ξενιαν και εταιριαν και φιλιαν και τοιαυτ' ανομαζομενοι οις δε λοιποι: και ταχ' ρηματ' απο γε στιν εν εκαστην των πολεων ους εδει τουτοις χολαζειν: και πιρα ζρεια απο κτιννυναι τοσουτον απεχουσι του τοιουτο τι ποιειν: ωστε θαυμαζουσι και ζηλουσι & βουλοιν ταυτος εκαστος τοιουτος ειναι. & τοι τουτι το πραγμα και ταυτα τοι αυτα ζηλωματα τεττταλων μεν ανδρες αθηναιοι μεχρι μεν χυδες και πραειαν την ηγεμονιαν και τοκοφορον αξιωμα απολωλεκει. νυν δη ηδη και την ελευθριαν παραιρειται. τις γαρ ανθρωπολεις αυτω εν ω κακοδουλοις φροιρουσι εις πελοποννησον δε εις αλθον ειη λιθοσφαιρας πεποιηκε. και τοιαυτ' η ταρσομιας και μαγιας εγεπλησε τους ταλαιπωρους ξενοις ωστινα αλλην ωναρχωσι και φιλιππω χαριζονται συγγενεις αυτων και πολιτας μιαιφονειν. και ο δεινοτατος δεσποινων αλλειν αρχαν δουλον πωγωνα και κατωταγει πεποιηκε. και νυν αρχασων πολλοι προσηκον αυτοις επελευθεριαν μεγιστον φρονειν ομοιωσιμιν μονοι γαρ απαντων αυτοχθονες εσμεν εκεινοι φιλιππον δαιμονιοι και χαλοιν ιστασι και σφατνοισι και τοτε λυται δουλειαν εις πελοποννησον δεχεσθαι ταις πολεσι εισιν εληφισμενο ταυτα δε ταυτα αργειοι ται γαν την δημητραν ειδοι μη λημενην ευλαβ'ας ουμικρας δοκι ταις ως βαδιζων γε κλω και δυροι ελη λυθ ναυδρες αθηναιοι νοσημα γαρ: ualitudo enim o uiri Athenienſes grauis incidit in Græciā & aſpera & multa aliqua ꝓſpera fortua: & a uobis dili-

στορες. & rurſus ἐγαρ λιθοισ ετειχισα την πολιν: ουδε πωλινοισ εγω. & ſtatim ταυτα. προβαλομην εγο προτησ ατινησ. οσον ην ανοροπινω λογισμω δινατον. Et alibi: εγω δε: οι μεν ω ανδρεσ αθηναιοι νη τουσ θεουσ εικοτωσ μεθυειν τω μεγεθει των πεπραγμενων. Iā qd audentius illo pulcherrimo: ac longiſſimo exceſſu. Ηοσημαγαρ. quid hæc? breuiora ſuperioribus: ſed audacia paria: τοτε εγω μεν τοπωνι θρασει Ηομηνω: και πολλω ρεοντι καθυμον. Ex eadem nota: οταν δε επι πλεονεξιασ και πονηριασ τισ ωσπερ ετοσ ισχυσ η: η προτη προφασισ και μικρον πταισ μα απαντα αηεχαιτισε και διελυτε. Sīe his πεσεχοισνιμενοσ απασι τοις εν τη πολει δικαιοισ. γνοσεσι τριων δικασηριων. Et ibidē συτον εισ ταυτα ελεον προυδοκασ αριζογει τον. μαλλον δε ανηρηκασ ολως μηδ' ηπροσ ὃσ αυτοσ εχωσασ λιμενασ: και προβολων ενεπλησασ. προσ τοτε προσ ορμιξου. & dixerat λεδοικα μηδ' οξη τετισι τον αει βουλομενον ειναι πονηρον των εν τη πολει παι δοτριβειν: ασθενησ μεν γαρ εσι πασ οπονηροσ ηαυτον. & deinceps. τουτω δ' ουδενα ορω των τοπων τουτων βασειονοντα. αλλα παντα τα απροκριτα: φαραγγας βαραθρα. Nec ſatis ουδε γαρ τοι προγονους ημεν υπολαμβανω τα δικαστηρια ταυτα οι ηοδομησαι: ινα τον τοιουτουσ εναντουσ μοσχευητε: αλλα τουναντιον: ινα ειρηνητε: και μολαζητε: και μηδεις ζηλοι: μηδε πιουμειηνιασ. adhuc ει δε ηαπηλοσ εσι πονηριασ: και παλιγκαπηλοσ: και μεταβολευσ. Et mille talia: ut præter eam: quæ

gentia indigens:ná in ciuitatibus optimates:& præesse rebus publicis electi suã prodentes libertatem: infelices spontaneã sibi indicunt seruitutẽ.Philippo hospitalitatẽ:& societatẽ:& amiciciã: & talia blãde policétes:reliq uero:& pricipatus qcũq; sũt i una quaq; ciuitatũ quos oportebat hos punire: & statĩ iter facere:tm̃ distãt ab hoc tale aliqd facere:ut admiréť & bene : & uellẽt utiq; ipse unusq;sq; talis es se. Atq; blicã dignitatẽ pdiderũt.nũc ãt iã & libertatẽ destruxerũt:ná arces eoꝝ quorũdã:Macedones custodiũt i pelopõnesum introiés : i ælide cædes fecit:& tãta trãsgressiõe:& furore repleuit miseros illos: ut mõ iuicẽ dominẽť. Et philippo gratificéť cognatos suos & ciues cruẽte trucidẽt & nequaq̃ ibi mãsit sed i Archadiã ĩgrediés oĩa supra & infra q̃ erãt illic fecit.& núc Archadũ mlti quos decebat p libertate maximũ senti re piter nobis(soli.n.oium idigenæ uos estis & illi)philippũ admiráť & æneũ statuũt & coronãt & postremo posset i pelopõnesum ire suscipe i ciuitatib9 decreuerũt hæc qdẽ hæc argiui hæc p Cererẽ si opus ẽ nõ nugari euitatiõe nõ pua idigẽt qa uadés qdẽ i Gyrũ & huc igressa é o uiri Atheniẽses ægritudo hæc supiori bus . illo excessu . audacia sublimitate.

ab Aeschíe θαύ ματα:nõ ρηματα:uocanť í cõtra riũ ícidí dícés:hũc quoq; ob ista culpari.Sed uide q̃to maior sit:q repḧédit:ipso repḧédẽte:& maior ob hęc quoq;:í aliís.n.uísí his grãditas ei9 elucet. Nũ ãt Aeschines ípse iís: q̃ ín Demosthene carpebat abstínuit: Χρη γαρω ανδρες αθῦναί οι το αυτο χθες γεγεσθαί τον ρητορα και τον ολωων ὅταν δ' ἑτεραν μὲν φονἡν αφ' ἡ ονομοσ: ἑτεραν δε ορη τωρ:τω του νομῷ δίκαιω χρη δίδοναι τἡν φον:ἡ τη τ' λεγοντοσ ανισχυτια .alío loco: εωει τα αναφαίνεται περι παντων εωι τω ψηφισματι.προσ τω κλεωνατι γραψασ τα πεντετα λαντα τον πρεσβείσ αξιων τον φρεῖ ταστ μη ἡμιν αλλα καλλία δίδοναι.οτί δε αληθη λεγω αφελων τον πολεμον:καὶ τασ τρίἡρεισ:καὶ τυν αλαιονιαν εκ τ' ψηφίσματοσ αναγνωτι. Iterꝝ alío:και μὴ εατε αυτον εισ τ' τ' παρανο μ' λογουσ περιισασθαι φadeo pbauít:ut repetat αλλα εγκωθη μεγοί και ενεδρευοντες ενῖτη εκκλησαι σελαυνετέ αὐτον εισ τ' τ' παρανο μ' λογούσ:και τασ εντροπασ αυ τ' των λογων εωίτηρειτε.An ílla custodíti9:pssiusq;:

ab Aeschíne sed í cõtra ríũ ícidí dícés:hũc quoq; ob ísta culpari.Sed uide q̃to maior sit:q repḧédit:ipso repḧédẽte:& maior ob hęc quoq;:í alíis.n.uísí his grãditas ei9 elucet. Nũ ãt Aeschines ípse iís: q̃ ín Demosthene carpebat abstínuit: Χρη γαρω ανδρες αθῦναί οι το αυτο χθες γεγεσθαί τον ρητορα και τον ολωων ὅταν δ' ἑτεραν μὲν φονἡν αφ' ἡ ονομοσ: ἑτεραν δε ορη τωρ:τω του νομῷ δίκαιω χρη δίδοναι τἡν φον:ἡ τη τ' λεγοντοσ ανισχυτια .alío loco: εωει τα αναφαίνεται περι παντων εωι τω ψηφισματι.προσ τω κλεωνατι γραψασ τα πεντετα λαντα τον πρεσβείσ αξιων τον φρεῖ ταστ μη ἡμιν αλλα καλλία δίδοναι.οτί δε αληθη λεγω αφελων τον πολεμον:καὶ τασ τρίἡρεισ:καὶ τυν αλαιονιαν εκ τ' ψηφίσματοσ αναγνωτι. Iterꝝ alío:και μὴ εατε αυτον εισ τ' τ' παρανο μ' λογουσ περιισασθαι φadeo pbauít:ut repetat αλλα εγκωθη μεγοί και ενεδρευοντες ενῖτη εκκλησαι σελαυνετέ αὐτον εισ τ' τ' παρανο μ' λογούσ:και τασ εντροπασ αυ τ' των λογων εωίτηρειτε.An ílla custodíti9:pssiusq;:

Nota.vulgata nõ lege. Ex eadẽ.i.oõne.nõ.n.í pcedẽtib9 ullá noíauit oõnẽ. nec sequẽtia sũpta sũt ab oõne p coronã sꝫ ex scda olinthiaca οταν δ' εκ πολεο νεξιας και πονηριας τις δ' σπερουτοσιος χυσην πρᾶτη προφασίς και μικρον πρωισμα απαντα ανε-
Tunc ad hæc misericordiã pdidisti. Aristogitõ.qnimo cõsumpsisti penitus ne sane contra quos clausisti port9.& scopul' ipleuisti ad hos cõfuge.Et dixerat í eadẽ oõne.δ' δοικα μηδ' εξετίσι τον αει βουλο
μενον ειναι πονηρον των εν τη πολει παιδ' ο τριβειν ασθενις μεν γαρ πασ εσιν ο πονηρος καθεαυτον.
uereor ne uidẽ aĩ qbusdã ĩp eẽ malũ uolẽtẽ exístẽtẽ í ciuitate ístruere ífirm9 náq; oís ẽ malus p se deíceps q̃ sequũť í eadẽ oõne του τω δ' ουδ' ενα φορω των τοπων τουτων βασιμον οντα.αλλα παντα απο κρη
μνα φαραγγας βαραθρα.huic aũt nullũ cerno locoꝝ horꝝ puiũ exístẽtẽ:sed oía p̃cipitia : cõualles barathra.Nec satis fuit dixisse hæc.nisi í eadẽ oõne subiecisset. ου δ' εγαρ τους προγονους ημω νυ πολαμβανω τα δ' ικαστίρια ταυθημιν οι κοδ' ομησαι ινα τους τοιουτοις μοχεσθαι αλλα τον ναυτιον ινειρ γιται και κολαζητε και μηδ' εις ζιλοι μηδ' φιθυμει κακιας . necꝫ.n.maiores nr̃os exístimo iudicia hæc nobis cõstruxísse.ut tales í ipsis germinarẽt:sed e cõtra ut arcerenť & puniretis & nẽo æmularet̃ ne qꝫ cõcupiscerent uitiũ. Adhuc in eadẽ oõne ει δ' εκαπηλος εστι πονηρίας και παιγ' καπηλος και μεταβολευς.sí uero iustioré sceleris & maximus ístitor & mercator. Mille. ífinita apud eũdẽ θαυματα nõ ῥηματα mõstra nõ uerba. Aeschines cõtra Creliphoné & Demosthenẽ. ου μεμνησθε αυτου τα μικρα και απιθανα ρηματα απω ὡστ' ποτε υμεις ως σίδ' ηρια εκαρτ τρειτε αχρω,μενοι ὁτε εφηυε παρελθων αμπελουργοισί τινες τ' ην πολιν αναστε τομηκασι τινες τα χληματα του δ' υμου υποτετμηται τα νευρα των πραγματων φορμοραφου μενα εωι τα στενα. τινες πρωτον ωσπερ τους βλακας δ' ιεπιρουσι. ταυτα δ' η τι εστι νω κινα δ' ου ῥηματα θαυματα.i.nũ meminístis eius leuiũ & absurdoꝝ uerboꝝ q̃

forte nos tanq̃ ferrea ſuſtinuiſtis audiẽtes qñ dixit accedẽs uinitant qdã ciuitatẽ amputauerũt qdá palmites ppli ſucciſi ſũt nerui rex ppellimur i anguſta.qdá.i.tanq̃ acus pforát.hæc igit qd ſunt o maletica uulpes uerba an mõſtra.M.T.de pfecto oratore.i illa ingt p Ctheſiphõe oõne lõge optia ſubmiſſius.i. deinde dũ de legib⁹ diſputat pſius:poſt ſenſim icedẽs iudices ut uidit ardẽtes i reliqs exultauit audaci⁹ at tñ in hoc ipſo diligẽter examinãte uerboz oium põdera rephédit Aeſchies qdá & exagitat illudẽſq; dira odioſa intollerabilia eé dicit qn ét q̃rit ab ipſo cũ qdã eũ bellua appellat:utrũ illa uerba an portẽta ſint.In cõtrarium icidi. mihi cõtradixi:

hæc uerba magnifica. Iſto. Aeſchine in alia lectiõe eſt hũc quoq; dicta culpari. Hũc demoſthenẽ. iſta. uerba grandia q̃ Aeſchines monſtra appellabat. Maior. grádior dicẽdi gñe Demoſthenes. i quo uerboz & rez uis ducet. Ipſo rephẽdẽte. Aeſchine.is.n.minus ſtrictus: i quo plus carnis: minus lacertoz. Ob hæc ob grandia: & excelſa:quæ ab Aeſchine repræhẽdũt. Aliis.ſcriptis. Vis.ipetus aĩ motus:acrimonia. His prædictis: & ſiliibus. Elucet:eminet cũ lumine. His elatis & grãdibus Carpebat.tanq̃ imodica notabat:nã ad priora in Demoſthene multa alia damnauit ut illa ουτος εστιν ωαθηναιοι οωρωτος εξευρων στερεον τειχος:και ſορισχον:και ερεισχην:και μυρσινην και ταινος και ταναγρα χωρια ων ουδε τα ονοματα ιδειμεν ωροτερον.hic eſt o Athenienſes primus excogitãs Serriũ muz:& Doriſcũ: & Ergiſcá. & Muriſiſcá:&Ganum:& Ganida loca: quoz noſa ne qdẽ nouerat prius. Abſtinuit.ſunt iſta in oõne Aeſchinis contra Ctheſiphõtẽ:quæ ſecũdis tanq̃ elata proponit. χρηταρ. ωαθηναιοι το αυτο φθεγξεσται τον ρητορα και τον νομον οταν ſη ετεραν μεν φωνην οφιηονομος: ετεραν ſε ορητων τον τουτομου ſοκαιω χρι ſιſθαι την ψηφον ου τη του λεγοντος αναισχην ſια oportet.n.o uiri Athenienſes idẽ dicere oratorẽ & legẽ:cũ uero aliã quidẽ uocẽ emittit lex:aliã uero orator legis: iuri opus eſt dare ſuffragiũ nõ dicẽtis ipudẽtiæ. Alio loco.i eadẽ oõne ſz nõ ſtati. ωειτα αναφαινεται ωερι ωαν των εωι τω ψηφισματι ωρος τω χλεμματι.γραψας ταωεντε ταλαντα τους ωρεσβεις αξιων τους ωρειτας μη μιναλλα καλλια ſιſθαι.οτε ſαληφη λεγω αφελων τον ωομωον και τας τριηρεις. και την αλαζονεαν εκ του ψηφισματος ειναι γωθι.deinde declaratũ eſt de oib⁹ in decreto ad furtũ ſcribẽs gnq; talẽta legatos ſentiẽs Oretas nõ nobis ſed Galliæ dare. qđ aũt uera dico auferẽs põpá & triremes arrogãtiã ex decreto lege. Itez alio loco.in eadem oõne.και μη εαταυτον εις τους του ωαρανομου λογους ωερι ιστασθαι & nõ ſinatis ipm circa iniquitatis ſermões circũſiſtere. Quod dicẽdi genus.

Vt repetat.eadẽ uerba αλλα εγ καθημενοι και ενεδρευοντες εν τη εκκλησιν εις ελαυνεται αυτον εις τους του ωαρανομου λογους και τας εκτροωας αυτου των λογων ετωι τηρειτε:ſed permanẽtes & cõſidentes in cõcione repellite cũ ab iniquis oõnibus & mutationes eius uerboz obſeruate in qbus ſane illud fuit.εις τους του ωαρανομου λογους.qđ iã dixerat illa quæ in eadẽ ſunt oõne. Cõmodius concinius aptius magis ꝓbo cuſtoditius.i.prudẽtius q̃ iã illa cõmodius:Preſius.i.mediocrius:συ ſε ελκοωοιεις και μαλλον σοι μελει των αυθημερων λογων ητης σωτηριας της ωολεως. tu uero uulnerarius: & magis tibi cura eſt quotidianaz oõnũ quã ſalutis ciuitatis ου κα ωο ωεμψηιθε τον ανθρωωον ως κοινην των ελλυμως συμφοραν η συλλαβοντες ως ληſτην των ωραγματων ſια της ωολιτειας ωλεοντα τι μωρηιαιθε num reiicitis hoiem tanq̃ cõem græcoz calamitatẽ aut cõprehẽdẽtes tanq̃ latronẽ rez ſub prætextu ꝓ reip.nauigãtẽ punietis.Et alia.quæ ibidẽ explicant qualia ſunt ει καταλιωων ſε κοικειν ους και ωλειους τραωομενος τροωας τευη ρυωου ωαρου ωχει εις μεσον ωιωτειτης τε θηβαιων εχθρας και της φιλιωωου deſerẽs aũt illos & pluribus circũactus motibus Euripo apud quẽ habitat i medium decidit. Thebanoz inimiciciæ & Philippi iiſdẽ notis.qbus priora.tanq̃ nimiũ turgida. Confodias. taxes.alluſit ad morẽ antiquũ quo uerũ iprobata ſcripta notabant & aſteriſco q̃ idigebãt lumine.

In illa ipſa.grandia. Illis quæ non ſunt in hac epla ſed fuerant in aliis ſecundi ſcriptis. Tumidum immodicum enormam melius tamen ut legamus timidum.i.depreſſum non elatum nam deterrebis me ab hac audacia extollendæ orationis Facia:probabo. Temerarium temere mea ſcripta repræhendiſſe.

Vanta poteſtas:q̃ta dignitas:quãta maieſtas:quãtũ deniq; numen ſit hiſtoriæ: cũ frequenter alias:tum proxime ſenſi. Recitauerat quidam. ueriſſimum librum: patremq; eius in aliũ diem reſeruauerat. ecce amici cuiuſdã

Quanta historiis reuerẽtiã hẽri exẽplo mõstrat. nã cũ liber recitaret de scelerib⁹ cuiusdã obse crarũt ei⁹ amici ut reliqua pars a recitatiõe supprimeret. Sextilius Lateranius ad quẽ nũc scri bit secũdus cõsulatũ gessit cũ uero Antonio. author. Capitolinus. alii tñ nõ Laterano sed Pa terno de quo in p̃cedẽtibus scriptã ep̃lam credũt. Quãta ptãs. nescire. n. q̃d antea q̃ natus sit fuerit referẽte. M. T. est sp puerũ eẽ. hoc illud ẽ p̃cipua ĩ cognitiõe rer̃ salubre ac frugifer̃ ois te exẽpli documẽta ĩ illustri positi monumẽto ĩtueri uñ tibi tuæq; reip. q; itinere capias unde fœdum inceptũ. & exitu fœdum uires inceptum nam pul chrũ est alior̃ erratis in melius ĩstitue re uitã nostrã: & nõ q̃d alii egerint que rere. sed q̃d optime actũ sit: nobis ꝓpo nere ad imitandũ. senior̃ consilia: quos lõga ætas prudẽtiores fecit laudant a iu nioribus. at hos antecellit historia: q̃to plura exẽpla rer̃ cõplectit diuturnitas tpis: quã hois ætas. & quæ latius apud Diodor̃ in cõmẽdationẽ historiæ tra dunt. Maiestas. honor: amplitudo: q̃ maioribus insunt etiã sine magistratu.

orantes: obsecrantesq;: ne reliqua recitaret. Tan tus audiẽdi: quæ fecerint: pudor: quibus nullus fa ciendi: quæ audire erubescunt. Et ille quidẽ prẽsti tit: quod rogabat. sinebat fides. liber tamen: ut fa ctũ ipsum manet: manebitq;: legeturq; semper tan to magis: quia non statim. Incitantur enim homi nes ad agnoscenda: quæ differuntur. Vale.

C. Plinius Romano suo. S.

POst longũ tẽpus ep̃las tuas: sed treis pa riter recepi: omneis elegãtissimas: amã tissimas: & qualeis a te uenire p̃sertim de sideratas: oportebat: quar̃ una iniungis mihi iu cundissimũ ministeriũ: ut ad Plotinã sanctissimã fœminã litteræ tuæ perferant: perferẽtur: eadem cõmendas Popilium Artemisium: statim præstiti: q̃d petebat. Indicas etiam modicas te uindemias collegisse: cõmunis hæc mihi tecum: q̃q̃ in diuer sissima parte terrar̃ querela est. Altera ep̃la nun cias multa te nunc dictare: nunc scribere: quibus nos tibi repræsentes: gratias ago: agerem magis: si me illa ipsa: q̃ scribis: aut dictas: legere uoluisses & erat æquũ: ut te mea: ita me tua scripta cogno scere: etiã si ad aliũ: quã ad me p̃tinerẽt. Polliceris in fine: cũ certius de uitæ nr̃æ ordinatione aliquid audieris: futur̃ te fugitiuũ rei familiaris: statimq; ad nos euolaturũ: qui iam tibi cõpedes nectius: quas perfringere nullo modo possis. Tertia epi stola continebat esse tibi redditam orationem pro

Negant. Sinebat fides. hoc iure concessit: fide amicor̃ id exigẽtiũ. Factũ. res notabi lis. Manet. scit. Tãto magis. qa sup p̃ssa ẽ reliq̃ ps a recitatiõe: nã uetita aui dius cõquirũt. Sed nõ stati. qa cõtinere intẽdebat illũ scriptor apud se p aliq̃d tps. Differunt. longius protrahunt.

POst. tribus ep̃lis: quas a Vir ginio Romão pariter accepe rat rñdet: sed uegat alias lu culenter scriptas sibi relatas: rogatq; ut primũ mittat. Desideratas, a me expectatas. Plotiná Traiani uxo rẽ: quæ cũ primũ ad palatium acessit e gradibus ad populũ cõuersa talis iquit huc ingredior: q̃lis exire uolo: & p oẽm principatũ sic se gessit: ut oĩ culpa care ret. Traiano defuncto. Hadrianus crea tus ẽ prĩceps: q̃q̃ Traianus consobrinæ suæ filiũ uiuẽs noluisset adoptare: sed operã dante Plotina quã Hadrianus excellẽtissime coluit: & orna uit: p nouẽ. n. Funeris dies atratus ĩcessit: & in honorẽ eius tẽplũ erexit: & basilicã apud Manausum ope admirabili. ac hymnos ĩ eã fecit. hæc sumpta ex Dione Spartiano: Eutropio p̃terea in memoriis Brixia nor̃ legimus sacerdotes diuæ Plotinæ cõstitutos fuisse. fuit & alia Plotina uxor Aulici Cæsariani raræ fideĩ: atq; singularis pudiciciæ fœmina q̃ maritũ exulẽ secuta: est: & reditũ p̃cibus ipetrauit. Sanctissi mã in panegyrico: ubi de moribus illius plura differit: tibi ĩgt uxor in decus: & gloriã cedit: q̃d. n. illa san ctius: q̃d antiqus: nõne si põtifici max. diligẽda sit cõiũx: aut hãc: aut sil̃em (ubi est aũt sil̃is:) elegerit. Per ferent. reddã illi. Artemisiũ. ĩsuper Artemisiũ ciuitas Oenotrior̃ ĩ mediterraneo. Philistus referente Stephano eãdẽ Arthemitiũ uocat est ẽt Euboiæ ciuitas. Pupillũ. antiqui puer̃ pupũ dicebãt: uñ pupil lus deducit. is ẽ ꝑm Põpeiũ: q̃ ipubes defiit eẽ ĩ p̃ris p̃tate ul̃ morte: ul̃ emãcipatiõe. legit ẽt Popiliũ Arte misiũ. Cõis mihi. uã & ipse ĩ Thuscis graciles coligo. paulo. n. ante dixerat: ipse uindemias graciles q̃dẽ: uberiores tñ q̃ expectauerã colligo. Dictare. dicere q̃ alius excipiat. Repræsentes. laudes ĩmortalẽ fa cias lib. n. vi. testat Romanũ modũ excessisse nimia benignitate laudãdo suũ nomẽ. si legeris nos tibi re præsentes. ĩterpretaberis de me scribẽdo maxime tecũ eẽ uidear. Vt te. ut est æquũ te cognoscere mea scripta. Ad aliũ. in laudẽ alterius. Fugitiuũ rei familiaris. fugere a rebus tuis familiarib⁹ & relinque re curã domesticã. Fugitiuus ꝓprie ẽ: q̃ extra dñi domũ fuge cã: quo se a dño celaret mãsit. hæc Ofili⁹

Plotina.

Artemisiũ

Pupillus

Fugitiuus

Vlpiano memorãte.itẽ relatũ eſt apud Iulianũ fugitiuũ fere ab affectu aĩ ítelligẽdũ eẽ: nõ utiq; a fuga.

Cõpedes.uincula.obligationẽ ueniẽdi.cõpedes ab ipedimẽto dictas autumat Marcellus. Clanio. alibi nõ meminit huiꝰ oõnis:neq; etiã huiꝰ noís:ſicut neq; Clarii: qđ ́ gbuſdã exẽplaribus ſcriptũ reperi.

Inſerui.addidi.hĩc appet nõ eadẽ publicari q̃ dicã ́. Geſtio.motu corpis deſideriũ oñdẽdo. Appoſitis qdẽ uſuris.addẽdo illis aliis epl ́is:q̃s nõ recepi alias epl ́as ꝓ uſuris. Nõ poſſũ parcius:nõ poſſũ a te petere ad p̃ſens minores uſuras:ut beſſes ſemiſſes:quincunces:triẽtes:q̃ ſane erãt minores cẽteſima uſura. Cẽteſima cõputabo. pro maxima uſurarꝫ.

Centeſima Vſuræ

perſtitit in ꝓprietate uerbi dicẽdo cõputabo.qm̃ de uſuris agit.Centeſimas aũt uſuras antiqui maximas & legitimas dixerũt:dicta ideo cẽteſima q; ſingulo mẽſe:cẽteſimũ nũmũ redderẽt: & ſingulo anno duodenos.Ci.lib.v.ad Atticũ poſt frequẽtẽ mẽtionẽ uiceſimarꝫ:nã aut íqt bono noíe cõtentus erat: aut non bono quaternas cẽteſimas ſperabat.& mox. p̃ ſertim cũ ſenatuſcõſultũ mõ factũ ſit ut puto poſtq̃ tu es ꝓfectus in creditorꝫ cã ut cẽteſimæ ꝑpetuo fœnore ducerent ́: unde idẽ Ci.ueni obiecit: q; p̃ter legem duabus cẽteſimis fœneratus eẽt.Iuriſcõ ſultis ſæpius huius cẽteſimæ meminere: ſed ́ primis Paulus tanq̃ oſtẽdere uellet qd eẽt.L.lecta digeſtis ſi cert.petat ́:inqt túc eo amplius quo poſt ſoluam pœnæ noíe in dies trigíta: inq; denarios centenos denarios ſingulos ſtipulatus ́: qm̃ ſingulis méſib⁹ uſuræ ſoluerent ́. ſed nõ ſolũ dicebãt antiq cẽteſimas uſuras: uerũ & centeſimũ quæſtũ. nã Pli.lib.xviii. cap y.rogatus ſcrib.Cato qs eẽt centeſimus quæſtus:rñdit ſi bene paſcas : tanq̃ ex prato ul ́paſcuo maxius fructus colligat ́:q; ípẽdio minimo cõſtet.huius cẽteſimæ cum prius admoniti eſſemus ex ſcriptis uiri doctiſſimi poſtea Bartholomæus Raimundus:q pãdectas in ueterẽ lectionẽ reſtituit:& ́ eas nouas annotationes parat nos ́ maiorem eius cognitionem induxit.

Clario: eãq; uiſã uberiorẽ: quã dicẽte me audiẽte fuerít. Eſt uberior . multa.n.poſtea íſerui adíicís alías te lr̃as curioſius ſcríptas míſiſſe: an acceperí: quæris: non accepi: & accípere geſtío. ꝓínde pría quaq; occaſiõe mitte:adpoſítis qdem uſurís: quas ego(non parcius poſſum) centeſimas cõputabo.

C.Plínius Ruſtíco ſuo.S.

VT ſatíus eſt unum alíqd íſigníter facere q̃ plurima mediocríter: íta plurima mediocríter ſí nõ poſſis unũ alíqd íſigníter: qđ ́ íntuens ego:uaríis me ſtudíorꝫ generíbꝰ nullí ſatís cõfíſus experíor. ꝓínde cũ hoc: uel íllud legis íta ſíngulís ueníã:ut nõ ſíngulís dabís.An cæteris artíbus excuſatío ́ numero lr̃ís durior lex: ín qbus difficílíor effectus ẽ? quíd aũt ego de uenía quaſí íngratus? nã ſí ea facílítate hæc proxíma acceperís:qua príora: laus potíus ſperanda quam uenía obſecranda eſt:mihí tamen uenía ſufficít. Vale.

C.Plínius Geminío ſuo.S.

LAudas mihí:& frequẽter p̃ſens: & nũc ꝑ epl ́as Nonium tuũ: quod ſít líberalís ín quoſdã:& ípſe laudo: ſí tamen nõ ín nos ſolos. Volo.n.eũ:quí ſít ́uere líberalis tríbuere patríæ: ꝓpínqs:adfíníbꝰ:amícís:ſed amícís díco pauperíbus: nõ ut íſtí: q íís potíſſímũ donãt: quí donare maxíe poſſunt . Hos ego uíſcatís: hamatíſq; munerib⁹ corripe ́aliẽa.i.nõ eẽ de ſuo liberales: ſed tanquam aucupes ſubdolis muneribus diuites illaq; a re.appoſite in hunc ſenſum dixerat Martialis.

Ruſticus

ſunt plura:& diuerſi gñis tolerãda.Ruſticus.filius antiſtii Ruſtici: Mar.meminit piiſſe in Cappadocia.

Vnũ.opus. Inſigniter.egregiæ.excellẽter.admirãdæ. Plura mediocriter.ſatius ẽ facere. Nõ poſſis. facere. Variis gñibus nã ſcripſit tragœdiã:hẽdecaſyllabos:elegos:exametros:epl ́as:oõnes. Hoc.unũ aliqđ meũ. Ita ſingulis.ita dabis ueniã ſingulis gñibus meorꝫ ſcriptorꝫ. Nõ tanq̃ ſingulis.ſunt.n.plura:& iõ maiori uenia digna:ſi unũ quodq; nõ ſit ꝓfectiſſimũ. An excuſatio ẽ cæteris artib⁹ in nũero? an excuſabimus cæteros opifices:ſi nõ ſint exactiſſimi circa unũ qđq; artificiũ:qa intẽti plurib⁹ artibus nõ poſſint oía pfecte cõplecti. In nũero.in multarꝫ artiũ ꝓfeſſiõe. Lr̃is.doctis ſcriptorib⁹. Lex. cõditio.

Durior.ſeuerior:ut nõ reſpiciam⁹:quot gña tractauerít:ſed tm̃ unũ qđq; ꝑ ſe examinem⁹. Effectus. pfectio. Difficilior.certe difficilior. cæterarꝫ.n.artiũ íuẽti ſũt artifices pfectiſſimi ad ſũmũ magiſterii ſui culmẽ pueniẽtes:lr̃arꝫ uero neminẽ adhuc nouim⁹:cui aliqd nõ defuerit. De uenia.tecũ diſputo. Facilitate.benignitate.comẽdatiõe. Priora.mea ſcripta accepiſti. Venia ſufficit. ſatis ẽ mea excuſari.

Affines

LAudas.exprimit Geminio laudãti Noniũ tãq̃ munificũ qđ ſit liberalitas : q̃ ſane ẽ idigẽtibus donare:nõ falſa liberalitatis:ſimulatiõe diuites captare. Noniũ liberalẽ legi ́ monumentis Brixianorꝫ. Propinqs cognatis. Affinib⁹.affines ſm Modeſtinũ ſunt uiri & uxoris cognati:dicti ab eo q; duæ cognatiões q̃ diuerſæ ́ter ſe ſũt ꝑ nuptias copulant ́:& altera ad alterius cognationis finẽ accedit.potiſſimũ ́ primis:ut.ſ.munuſculis maxía cõſequãt ́ a diuitibus. Hos ego.ordo ẽ.ego puto hos nõ ꝓmere ſua:ſed uiſcatis hamatiſq; munerib⁹ corripe ́aliẽa.i.nõ eẽ de ſuo liberales: ſed tanquam aucupes ſubdolis muneribus diuites illaq; a re.appoſite in hunc ſenſum dixerat Martialis.

Munera qđ' ſenibus uiduiſq; ingẽtia mittis. Vis te munificũ Gargiliãe uocẽ. Sordidius nihil ẽ. nihil eſt te ſpurcius uno. Qui potes iſidias dona uocare tuas. Sic auidis fallax idulget piſcibus hamus. Calida ſic ſtultas decipit eſca feras. Quid ſit largiri: qd ſit donare docebo. Si neſcis: dona Gargiliãe mihi. Sili. pdictis. i. malo. Huic alicui. Auaritia imo rapina. Petũt. quærũt. Primũ. pcipuũ in homine abſtinere alienis rebus. Orbe. pfectione. Societatis. amicitiæ; & humanæ ſocietatis. Iſte. tuus amicus Nonius. Vſq; quaq;. ſemp. Si unũ aliqđ'. facit ex pdictis. Minus qdẽ. laudãdus ẽ. Tã raꝛ. tã pauci inueniunt q ſint etiã iperfecte liberales. exclamatio aduerſus ſua tẽpora. Poſſideri. a diuitiis regu; & detineri.

muneribus: nõ ſua pmere puto: ſed aliena corripe Sũtigẽio ſili: q p huic donãt auferũt illi famãq; liberalitatis auaritia petũt. Primũ ẽ ãt ſuo eẽ cõtentũ: deide quos pcipue ſcias idigere: ſuſtẽtãtẽ: fouẽ tẽq;: orbe quodã ſocietatis ambire. Quæ cũcta ſi facit iſte ulquequaq; laudãdus eſt: ſi unũ aliqđ: minus qdẽ: laudãdus tñ. Tã raꝛ ẽ etiã iperfectæ libe ralitatis exẽplar: ea inuaſit hoies habendi cupido: ut poſſideri magis: quam poſſidere uideantur.

C. Plinius Sardo ſuo. S.

POſtq̃ a te receſſi: nõ minus tecũ: quã cũ apud te fui. legi. n. librũ tuũ idẽtidẽ repetẽs ea maxie (nõ. n. mẽtiar) q̃ de me ſcripſiſti. i qb⁹ qdẽ pcopioſus fuiſti: q̃ mlta. q̃ uaria: quã nõ eadẽ de eodẽ: nec tñ diuerſa dixiſti? Laudẽ pariter: & gras agã? neutrũ ſatis poſſũ: & ſi poſſẽ timerẽ ne adrogãs eẽt: ob ea laudare: ob q̃ gras agerem Vnũ illđ addã: oĩa mihi tãto laudabiliora uiſa: q̃to iucũdiora: tãto iucũdiora: q̃to laudabiliora erant.

C. Plinius Titiano ſuo. S.

QVid agis? qd acturus es? ipe uitã iucũdiſſimã ideſt otioſiſſimã uiuo. quo fit: ut ſcribere longiores epl'as nolim: uelim legere: illud tãq̃ delicatus: hoc tanq̃ otioſus. Nihil ẽ. n. aut pigrius delicatis: aut curioſius otioſis. Vale.

C. Plinius Caninio ſuo. S.

INcidi i materiã uerã: ſed ſimillimã ficte: dignãq; iſto lætiſſimo: altiſſimo: planeq; poetico igenio. icidi aũt dũ ſup cœnã uarĩa miracula hĩc ide referũt. magna autoris fides: tã & ſi qd poetæ cũ fide? is tñ autor: cui bene uel hiſtoriã ſcripturus credidiſſes. Eſt in Africa Hipponenſis Colonia: mari: pxima: adiacet ei nauigabile ſtagnũ ex quo in modũ fluminis æſtuariũ emergit: p uice alterna prout æſtus aut repreſſit: aut impulit: nũc infert mari: nunc reddit ſtagno:

POſtq̃. Sardi librũ cõmẽdat & gras agit: qđ ab eo laudatus ſit. Idẽtidẽ. frequẽter. De me. i laudẽ meã. Quã nõ eadẽ de eodẽ, q̃rit aliqs qũo fieri potuerit: ut nõ eadẽ nec tñ diuerſa de eadẽ re dixerit: multa ſunt paria & ſilia q̃ tñ nõ ſunt eadẽ: inde oſtẽdit ſcriptoris. Ingeniũ copioſum qui de una & eadẽ re plurifariã: nec tñ extra rẽ deſeruiſſet. Ob quæ gratias agerẽ. quod me laudaſſet. Iucundiora. propter laudes meas.

QVid agis. interrogat Titianũ quid ageret ſe uero ſcribit in ocio nolle lõgiores epl'as cõpõere. Illud nolle ſcribeꝛ lõgiores epl'as. Hoc. legere longiſſimas.

INcidi. mira de hipponenſi delphino narrat: q tm̃ puero aſſueuerat: ut natãtẽ ſubiret: & iſpectãtib⁹ multis p mare ferret: ac i terrã reduceret. monet igit caniniũ Municipẽ ſuũ: ut uelit hãc materiã metro excolere. Fictæ. falſæ. Scholaſtico. ocioſo. Iſto. tuo. lætiſſimo. fertiliſſimo. Maxĩo. copioſiſſimo. Altiſſimo magni ſpũs. Poetico. diuĩo: nuto ad carmẽ. Nã poetæ naſcimur: oratores fimus. nihilq; bñ fit i uita Minerua ac muſis: & mediocres poetas nẽo nouit. oportet igit futuꝛ uatẽ naſci altiſſimo ac pene diuĩo igenio. hic canini⁹ bellũ dacicũ: quo Traiãus dacos uicit: ſcribere exorſus erat. Sup cœnã. inter cœnãdũ. Authoris. narrãtis hoc. Quid poetæ cũ fide: qd op⁹ ẽ poetæ uera ſcribere. Is. ẽ tali fide. Scriptur⁹: ſi ſcribere pares. Hipponẽſis colonia: Stephanus ex auctoritate Polybii Hippon igt ciuitas libyæ. Strabo: duo Hippones alter Vticæ pximus: alter remotior: & freto ppinquus. Pli. Africæ tria pmõtoria Cãdidũ Apollonii: Mercurii i altũ pcurrẽtia duos efficiũt ſinus: Hipponẽſem pximũ ab oppido: q̃ Hipponẽ diſſlutũ uocãt: diarhytũ græci pp aquaꝛ irrigua. Hippo

Põponius i ea q̃ pprie nomẽ Africæ uſurpat ẽ Hippo regius. tria pmõtoria uaſte piecta i altũ: duos grãdes ſinus efficiũt. Hipponẽſem uocãt pximũ ab Hippone diarhyto: qđ littori ei⁹ appoſitũ ẽ. Solinus Boron pmõtoriũ tradit Hipponẽ regiũ poſtea dictũ. itẽ Hipponẽ alteꝛ de iterfluẽte fleto diarhytũ appellatũ. Ptolomæ⁹ i Africæ minoris ſitu. Hippi pmõtoriũ. Hipponẽ regiũ: itẽ Hipponẽ uel equoꝛ citationẽ refert. ex q̃bus colligit alteꝛ dictũ regiũ: alterũ Diathitũ. uñ ſtatius i ſiluis de priore iquit & uaga: &

antiqs dilectus regib⁹ Hippo.q̃q̃ Strabo utroſq; regios dixerit.hic ꝓculdubio diarhytũ ītelligit Rõano rũ coloniã. Ex hoc.ſtagno legiť ét:& hoc.ſ.ſtagnũ é æſtuariũ.æſtuariũ ab æſtu maris dictũ æſtuariũ: eſt.n.loc⁹ marinis aqs refert⁹ ex inundationib⁹ treti:p q̃s mediterrãea ſæpe ī modũ fluminis replenť: & ut utar Stra.ipſo ī.iii.dicẽte æſtuaria dñr refertæ marinis aqs cõualles ex ĩundatiõib⁹ pelagi: p q̃s mediterranea ĩſtar fluuioꝝ nauigãtes aſcẽdũt.ad uicía p̃ferti opida:hác nauigationẽ æſtuaria aliq uocãt.Vitruui⁹de marinis aqs nõ ſolũ æſtuaria:ſ; ét de putealib⁹ dici poſſe mõſtrauit:ſin aũt eriperet lumẽ ui ua poris:túc ꝑm puteũ dextra ac ſiniſtra defodiáť æſtuaria:ita quẽadmodũ p nares ſpũs ex æſtu diſſipabũť. Emergit.exoriť a mari. Aeſtus.maris mot⁹, elemẽtũ pelagi tertia ps mũdi é:ſi Vegetio credim⁹:q̃ p̃ter uẽtoꝝ flatũ:ſub quoq; ſpiramie motuq; uegetať: nã certis horis: dieb⁹ p̃iter ac noctib⁹ æſtu quodã q; reuma uocãt:ultro citroq; ꝓcurrit:& more currẽtiũ fluminũ nũc exũdat in terras: nũc refluit ī altitudinẽ ſuã. Rep̃ſſit. retro ceſſit.ī mare rediit. Impulit.undã ī æſtuariũ. Oĩs ætas.pueri. iuuenes. ſenes. Teneť.occupať. Solicitat. delectat.ætas.n.puerilis luſib⁹ ꝓnior. Altiſſime.lõgiſſime ī altũ. Prouehi. natãdo ꝓgredi. Victor.ī certamíe natãdi. Vt relinqt lit⁹. ſicut ꝓcurrit lõgi⁹ a littore.

Reliqt.excedit anteit. Vlteriora.maris interiora: an ad alterã æſtuarii rippã.

Cucurrit.ei obuius fit. Præcedere.p̃cedebat.ĩfinita ꝓ ĩdicatiuis. Subire puerũ dorſo excipere trepidãtẽ.timẽtẽ nouitate rei. Aeq̃lib⁹.ſociis. Serpit diuulgať.Coloniã.Hipponẽ Narrare. narrabãt aliis q̃ audiuerãt. Obſidẽt.occupãt ſpectatores:Mari ſiľe.ſtagnũ illud æſtuariũ. Ille puer q pridie uect⁹ erat a delphino. Iile.puer. Cæteris.pueris. Exilit. ī altũ ſalit ab æſtuario ut uideret.ocior ĩqt Pli. auũculus & delphin⁹ uoluere: ocior telo. tãta ui exilit:ut plærũq; uela nauiũ trãſuolet. Inuitet puerũ ad ſe uenire. Expedit.abſoluit. Hoc factũ ẽ.

Innutritos mari.Aſſuetos natare ī mari.Subiret timẽdi pudor.puderet timuiſſe natare. Appellãt.Simonẽ uocãt delphinũ.nã hanc appellationẽ mire agnoſcit:q; roſtrũ ſimũ hẽt: hoiem nõ paueſcit.ut alienũ obuiã nauigis uẽit:alludit exultãs certat ét. q̃dã codices nõ hñt p̃bẽtẽ.ſ.ſe tractandũ ſed p̃euntẽ. Adnatãti tergo delphĩo.alii legũt adnatat.nãti inſilit tergo. Amari a delphĩo.Ariſt.ix.de aĩalib⁹ plura ſcri.de delphinis. narrãť iudicia moꝝ placidoꝝ ac mitium amoreſq; ī pueros & affect⁹ libidinis & pli.teſtať pueꝝ a delphĩo tp̃ib⁹ Auguſti p lucrinũ lacũ ĩuectũ.Duris author tradẽte Athenæo ī laſo delphinũ dilexiſſe pueꝝ noĩe Dionyſiũ q;cũ aliis ex palæſtra ad mare ꝓcedẽs natabat delphin⁹ ex pelago occurrẽs dorſo ſuſceptũ ī altũ ferebat deĩde cõtinẽti reſtituat Pauſanias lib.i. méorat Melicertã cadẽtẽ ī mare ſuſceptũ a delphĩo & uectũ uſq; ad Corit.Iſthmũ amat ipſe.puer amat delphinũ.Neuter.nec puer nec delphin⁹.Hui⁹.pueri.Illi⁹ delphini.Mãſuetudo.é.n.ſm Athenæũ aĩal humaniſſimũ q; referre gr̃as nouit nã cœran⁹ mileſi⁹ delphinũ a piſcatorib⁹ captũ iã iterficiẽdũ p̃cio redẽptũ mari reddidit poſtea naui ī q̃ cæra.erat ſubmerſa & oĩbus necatis ab eodẽ delphĩo cõſeruať deĩde illo ī p̃ria Mileto mortuo ac ī lit⁹ elato agmẽ delphinoꝝ appuit nõ ꝓcul tãq̃ funeri p̃ńs & opẽ latuꝝ. Nihil ſiľe nõ colludebat:nõ geſtabat:non patiebať tangi. Vt cæteri pueri.ducebant.& reducebant pueꝝ dilectum a delphino. Incredibile.eſt qd̃ dicturus ſum:ſed ita uerũ eſt q̃ ſunt priora:quæ ueriſſima ſũt. nõ eſt mirũ ſi dixit ĩcredibile delphinũ extrahi ſolitũ a mari:& arenis ſiccatũ reuolui in mare: qa auũculus eius tradit ſtatim tellure tacta delphinũ:ſi qñ in terrã erumpit mori. Octauiũ Auitũ, quẽ ferũt fur

oĩs hic ętas piſcãdi:nauigãdi:atq; ét natãdi ſtudio teneť:maxíe pueroꝝ quos otiũ: luduſq; ſolicitãt: his gloria & uirt⁹:altiſſime ꝓuehi:uictor ílle: q lõgiſſime ut lítus:ita ſimul nanteís relínqt.hoc certa míne puer q̃dã audétior cæteris ī ulteriora tendebat:Delphin⁹ occurrit:& nũc p̃cedere pueꝝ: nũc ſeq.nũc circuíre:poſtréo ſubíre:deponere.iteꝝ ſubíre:trepidãtéq; pferre primũ ín altũ: mox flectit ad lítus:reddítq; terræ:& æq̃libus.Serpit p Coloniã fama:cõcurrere oẽs:ip̃m pueꝝ tanq̃ miraculũ aſpícere:ínterrogare:audire narrare. poſtero díe obſidét litus: ꝓſpectant mare & ſiqd eſt mari ſiľe: natãt pueri:ĩter hos ílle:ſed cautíus: Delphin⁹ rurſus ad tp̃s:rurſus ad puerũ uenit.fugit ílle cũ cæteris:delphínus q̃ſi ĩuitet:reuocet:exilit:mergiť:uaríoſq; orbeis ímplicitat:expeditq;.Hoc altero díe: hoc tertío:hoc plurib⁹ donec hoíes ínutritos marí ſubíret timẽdí pudor:accedũt:& alludũt: & appellãt:tãgũt ét:ꝑtrectãtq; p̃bẽtẽ creſcit audacía experimẽto.maxíe puer q primís expt⁹ é:adnatat: nãti ĩſílit tergo:ferť:referturq;:adnoſcí ſe:amarí putat: amat ip̃e:neuter tímet:neuter timeť. huí⁹ fíducia: mãſuetudo ílli⁹ augeť.necnõ alíi pueri dextra:leua q; ſimĺ eũt hortãtes:monẽteſq;. íbat una(íd quoq; míꝝ)delphín⁹ ali⁹ tm̃ ſpectator:& comes.Nihil.n. ſiľe.aut faciebat:aut patiebať:ſed alteꝝ íllũ ducebat:reducebat:ut pueꝝ cętery pueri:ícredibíle: tãuerũtamẽ:q̃ príora:delphínũ geſtatorẽ: colluſorẽ q; pueroꝝ ĩ terrã quoq; extrahí ſolitũ:haréíſq; ſic catũ ubi ícaluiſſet: ĩ mare reuolui.cõſtat Octauiũ

ta Maronis uoluminibus annotaſſe. Pli. Senior: & ſolinus. in ſuis collectaneis eũ ſecutus totũ hoc delphini mirũ breuiꝰ retulere. alius inqt iter hos annos ī Africo littore Hipponis diarhyti ſilī mõ ex hoium manibus ueſcẽs: ferẽſq; ſe tractãdũ: & alludẽs natãtibus impoſitoſq; portãs unguẽto pũctus a Flauiano, pcõ iniuria fugatus p aliquot mẽſes. mox reuerſus ī eodẽ miraculo fuit. plura iidẽ: & Gellius Appionẽ grãmatico cõſperſit. Educto: delphinũ tracto ī ſiccũ. Religiõe praua ſupſtitiõe ductũ

auitũ legatũ, pcõſulis ī litus educto religiõe praua ſup fudiſſe unguẽtũ: cuius illũ nouitatẽ: odoréq; in altũ refugiſſe: nec niſi poſt mltos dies uiſũ lãguidũ & mœſtũ. mox redditis uiribus priorẽ laſciuiã: & ſolita miniſteria repetiſſe. Cõfluebãt ad ſpectaculũ oẽs magiſtratus: quoꝝ aduẽtu & mora modica Reſp. nouis ſũptibus atterebat. Poſtremo locus: ipſe qtẽ ſuã ſecretũq; pdebat. Placuit occulte ĩter ſici: ad qd coibat. Hæc tu qua miſeratiõe: q̃ copia deflebis: ornabis: attolles? q̃q̃ nõ ẽ opus adfingas aliqd: aut adſtruas: ſufficit ne ea q̃ ſũt uera minuãt.

C. Plinius Tranquillo ſuo. S.

EXplica æſtũ meũ: audio me male legere dũtaxat uerſus: oſones. n. cõmodius: ſed tãto minus uerſus. Cogito ergo recitaturus familiaribus amicis: expiri libertũ meum. hoc quoq; familiare: qd elegi: nõ bñ: ſed melius ſcio lecturũ: ſi tñ non fuerit pturbatus. Eſt. n. tã nouus, lector: q̃ ego poeta. Ipſe neſcio qd illo legẽte ĩterim faciã: ſedeã defixus: & mutus: & ſimilis ocioſo? an ut qdã: q̃ pnũciabit: murmure: oculis manu proſequar? Sed puto me nõ minus male ſaltare: q̃ legẽr. Itemq; dicã: explica æſtũ meũ: uereq; reſcribe: nũ ſit melius peſſime legẽr: q̃ iſta uel nõ facẽr: uel facere.

C. Plinius oppio ſuo. S.

LIbrũ: quẽ miſiſti recepi: & grãs ago: ſum tñ hoc tpe occupatiſſimus. lõ nõdũ eũ legi: cũ alioq ualidiſſime cupiã: ſed eã reuerẽtiã: cũ lris ipſis: tũ ſcriptis tuis debeo: ut ſumere illa niſi uacuo animo: irreligioſum putẽ. Diligẽtiã tuã ī retractandis opibus ualde, pbo. Eſt tñ aliqs modus: primũ: qd nimia cura deterit magis q̃ emẽdat: deinde: qd nos a recẽtioribus reuocat: ſimulq; nec ab ſoluit priora: & ĩchoare poſteriora nõ patit. Vale.

Illũ: delphinũ. Nouitatẽ: inſolentiã. Dies. mẽſes dixit auũculus. Miniſteria colludẽdi: & deferẽdi pueꝝ. Magãtus. pfecti Africæ oẽs cõueniebãt Hipponẽ tãti ſpectaculi uiſendi grã. Reſp. hipponẽſis. Immodicis. maximis: nã ſũptus de publico faciebant magãtibus cõfluẽtibꝰ. Hinc Pli. ſenior enarrato miraculo ſcribit. Iniuriæ. ptãtũ ihoſpitales ad uiſendũ ueniẽtiũ. Hipponẽſes in necẽ eius cõpulerũt. Et Ci. li. iii. ad Appiũ Apameæ cũ eſſem multaꝝ ciuitatũ principes. ad me detulerũt ſumptꝰ decernimis magnificos cũ ſoluẽdo ciuitates nõ eẽnt. an magis placet legere modica reſp. modicis & mediocribꝰ facultatibus colonia hipponẽſis. Locus ipſe. Hippon prius infrequẽs. Perdebat qtẽ. erat inqetꝰ cõuẽtu tot ptãtũ. Quod aĩal. Miſeratiõe. qd ĩmerito tãta delphini hũanitas ſublata ſit. Attolles. augebis: ãplificabis. Affin. ficti aliqd addas.

EXplica. cõſulit Trãq. an experiar Encolpũ libertũ ſuũ ī recitatiõe uerſuũ ſuoꝝ: cũ ipſe ſibi diffidat. Explica æſtũ. exime ſcrupulũ: dubitãti cõſule. Audio. intelligo. Legere. recitare. cõmodius tollerabiliꝰ recito: qa magis aſſuetus illaꝝ recitatiõe: & iõ tãto minꝰ recito cõmodius uerſus: qa minus aſſueui. Libertũ. Encolpũ: de quo ſtatim ī principio. yiii. nã zoſimũ iã amiſerat. Familiare. ſignũ familiaritatis cũ auditoribꝰq; elegi illũ: quẽ ſcio nõ bñ lecturũ: ſed tñ melius me recitaturꝝ noui. Melius. minꝰ male. Perturbatus. audiẽtiũ corona ĩpeditus. Defixus. terrã intuẽs. Similis ocioſo ignauus. oſcitabũdus: ut qdã cõſueuere. Proſequar. ſubſequar. imitabor: uñ ſubiecit ſaltare: qd Pantomimoꝝ eſt. Legere: recitare. Iſta. poemata. Vel nõ facere. uel nõ cõponere uel facere: & nõ recitare.

LIbrũ. ſcribit Appio ſe emẽdatuꝝ librũ: quẽ ad ſe miſerat: & cũ diligẽtiã ī retractãdis opibꝰ p. bet nimiã tñ reſpuit. Alii ñ Appio: ſed oppio ſcribi hãc epla autumãt: Oppii fit mẽtio apd Plu. in uita othõis. Grãs ago. q cõfiſſus nro iudicio mihi limãdũ dederis. Cupiã legere. Eã reuerẽtiã de. ita reuereor. Vacuo. libero a curis ocioſo. Irreligioſum. nephariũ, pphanũ. Modus. Finis: mẽſura. M. Tullius de pfecto oratore pcipit in oĩbus rebus ſeruãdã mẽſurã: nã tam offendit nimiũ q̃ parũ: in quo appelles pictores quoq; eos: peccare dicebat: q nõ ſentirẽt qd eẽt ſatis: uñ ī græcis epigrãmatibus Cleobuli dictũ: mẽſurã optimã: & Pithaci: ne qd nimis. Deterit: neceſſaria tollit: ſic dixerat ad Trangllũ. nec iã ſplẽdeſcit lima: ſed atterit. A recẽtioribus. a nouis opibus. Reuocat. retrahit.

QVæris ordinẽ uitæ.quẽ ruri æſtatis tpe ſeruabat fuſco ſalinatori explicat:ibiq; & ſtudioꝝ ſuo rũ & geſtatiõis ac uictus modũ amicoꝝ cõfabulatiões:& ſuas uenatiões enarrat. Horá pri. diei:ná diẽ inchoat ab aurora. Ante primá diei horá:e ſilẽtio & tenebris animus alitur. cum nõ diſturbať ab aſpectu alicuius rei.ná cũ ſit oculus cor hoís ſm Plini.& in eo animus in habitet:magnaq; cogitatio obcœcet abducto intus uiſu:q̃cq̃d uiderit ſtatim penetrat illud: inde nõ eſt mirũ ſi intẽtionẽ ſubinde diſturbet.& monumẽtis traditť Democritũ philoſophũ ſua ſponte oculis captũ: ga exiſtimaret cogitatiões: cõmentatõeſq; ai ſui in cõtẽplandis naturæ rõnibus uegetiores:& exactiores fore:ſi eas uidẽdi illecebris:& oculoꝝ impedimẽtis liberaſſet:q̃q̃ Laberius aliam huius cœcitatis cãm referat.aurhore gellio. Alitur. innutriť.uiget. A uocát. me retrahũt a ſtudio. Mihi arbitrio meo: & uoluptati. Nõ ſequor oculos aío.nõ cogito quæ oculi uideãt:quid.n. uideř poſſunt in tenebris. Sed ſequor animũ oculis ſed oculis famulanť aío. Vident eadẽ quæ mens cogitant id qđ mens:ná illo rũ officiũ referť ad aium cum nõ diſtrahũtur in uidendis corporibus. Si quid operis eſt mihi imperfecti. Cogito ad uerbum.ſingula uerba diligẽter examino. Plura.uerba. Teneri.mãdari memoriæ. Die admiſſo.apertis feneſtris.

Formauerá cõpoſueram. Dicto.excipiente notario:qui deinde abit a me:poſtea reuocať ad notandũ deinceps:quæ excogitaui:& rurſus a me remittiť. Dimittitur.notarius faceſſit a cubiculo.

Suaſit.ſi nubilus uel ſerenus fuerit:uñ in quibuſdá exẽplaribus legiť fulſerit.

Xyſtum.ambulationẽ ſub dio:quæ arbores:& porticus hinc inde hẽt: quo ſe tranſferebat ſereno tẽpore:at nubilo in cryptoporticum.i. abditam porticum. de utroq; in p̃cedẽtibus enarratũ. Reliqua:quæ reſtãt ad abſoluenda p̃iora.

Dicto.dico ſcribẽda a notario. Idem facio. Iacens in lecto. Intẽtio.diligẽs cura cogitatio uigilans. Mutatiõe.uarietate locoꝝ:& geſtatiõe. Refecta.renouata:refocillata. Quam ſtomachi cã:cui utilẽ lectionẽ clarã meminit Celſus ſtomachi remedia ſcribẽs: cõmoda inqt exercẽt clara lectio:ambulatio: & alibi.ſi qs ſtomacho laborat legere clare dẽt:poſt lectionẽ ambulare: uñ ſequitur iterũ ambulo:ná imbecilles ſtomacho ſũt magna pars urbanoꝝ.oẽſq; pene cupidi lr̃aꝝ ſtomacho ſecũdũ laboraſſe p̃dicta demõſtrãt redormire:ungi exercere:lauari:q̃ ſingula tractanť a Celſo in curatiõe ſtomachi. Illa firmať.illa uox legẽdo clare cõfirmať Vxore.Calphurnia. Legiť.a lectoř comœdi itroducũť.meminit alibi hui9 cõſuetudinis alii legũt comœdia ad idẽ Lyriſtes:q lyra ſcit.ná Plut.pmittit muſicá cõuiuii. Meis.dõeſticis.Eruditi:ut Mar.écol pus:hemes. Veſpa:ſeꝝ diei. Veſpa ex. ptrahimus ſermões nr̃os uſq; i multũ noctis. Cõdiť.cõponiť trãſit:legimus ẽt claudiť. Breuius.expeditius. Ad ſe tra.ſibi uẽdicãt. Laſſo:fatigaro nimio ſtudio: & exercitatõe. Interpellatõe.itermiſſiõe:iterruptõe. Nõ ſine pu.qđ ſtudẽdi genus lib.i.lati9 mẽorat. Nihil.nullã p̃dã. Nõ nihil.aliqđ opus. Dať & colonis.ptẽ tpis ẽt diſpẽſo audiendos colonis: q̃bus ut improbis nõ ſatis ſibi ſpacium ad dicendum dari uidetur. Agreſtes.inurbanæ. inuerecundæ: importunæ.

C.Plínius Fuſco ſuo. S.

QVæris; quemadmodũ in Tuſcis diẽ æſtate diſponã. Euigilo:cũ libuit:plerũq; circa horã primã:ſæpe ante:tardius raro:clauſæ feneſtræ manẽt.mire.n.ſilẽtio: & tenebris aíus aliť ab iis:q̃ auocãt:abductus:& liber:& mihi relictus:nõ oculos aío:ſed aíum oculis ſequor: q eadẽ:q̃ mens uidẽt:quoties nõ uidẽt alía. Cogito ſiquid in manibus:cogito ad uerbũ ſcribenti: emẽdãtiq; ſimilis: nũc pauciora:nũc plura:ut uel difficile. uel facile cõponi:teneriue potuerũt. Notariũ uoco: & die admiſſo:q̃ formauerã:dicto:abit:rurſuſq; reuocať rurſuſq; remittiť.ubi hora q̃rta: uel q̃nta: neq; enĩ certũ:dimenſumq; tẽpus:ut dies ſuaſit: í xyſtũ me uel cryptoporticũ confero reliq̃ meditor:& dicto uehiculum aſcendo.ibí quoq; idẽ: qđ ambulans: aut iacẽs.durat intẽtio: mutatiõe ipſa refecta.paulũ redormio.dein ambulo. mox orationem Græcã:latinamue clare:& intẽte non tam uocis cauſa: quã ſtomachi lego:pariter tamen & illa firmatur. Iteꝝ ambulo:ungor:exerceor: lauor.cœnãti mihi ſic cũ uxore:uel paucis liber legiť.poſt cœnam comœdí aut lyríſtes.mox cũ meis ãbulo:quoꝝ numero ſũt eruditi.ita uariis ſermonibus ueſpera extendiť:& quãquam longiſſimus dies.cito cõditur. Nõnũq̃ ex hoc ordine aliqua mutãtur. nam ſi diu tacui: uel ambulaui:poſt ſomnũ demũ: lectionẽq; nõ uehículo:ſed qđ breuíus: quía uelocíus: equo geſtor.ínterueníũt amící ex ꝓxímís oppidís. partẽq; díeí ad ſe trahũt:ínterdũq; laſſato mihí:opportuna íterpellatiõe ſubueníũt.uenor alíquãdo: ſed non ſine pugíllarĩbus:ut quamuís níhíl cœperím: nõ níhíl referam:datur & colonís:ut uídetur ípſís nõ ſatís temporís: quorum mihí agreſtes querelæ

Litteras nr̃as.elegãtiſſim̃as. Iſtæc urbana.ciuilia.modeſta. querelaq; ſentiebat quantũ præſtaret eloquentia:& guſtus urbanus.urbano.n.contraria ruſticitas. Cõmendãt.nã ex cõparatiõe ruſticarum

NEc.excuſat ſe qd nõ poterit Romæ eſſe kalẽ.Ianuariis officii gr̃a cũ Paulinus cõſulatũ inibit nã in Thuſcis retinebaꝯ circa p̃dia ſua collocãda. Tranſlaticia.uilia:plebeia:ſic Tranyl.i Ne rone ſcripſit Britãnicũ elatũ funere tranſlaticio:& prius dixerat nõ tranſlaticias & breues poſtulatiões:ſed maximas Pli.lib.yii.trãſlaticiũ i ægypto é.&.yiii.gigni. Aſconius uocat trãſlati cia nõ noua:nec nup iuẽta. ſed aliunde trãſlata.ſic Pli.uſus eſt lib.x.in ſecũda le ctiõe fuit tranſlatiua:quæ.ſ.in aliud tp̃s trãſferri pñt.Seneca trãſlatiuas ſiue trãſlaticias ſniam intelligit q̃ p locis cõib9 ſuis oratoq; ſuppellex eſt. Publica. p. miſcua:uulgaria cõia: q̃ a multis p̃ſtãt. Trãſlaticiũ Trãſlaticiũ

Conſtantius:firmius:uehemẽtius: cõfidentius. Aliter.in malam p̃tem. kal. Ianuariis:q̃bus inibant conſulatũ. Videro.ſalutauero. p̃ſecutus fuero ſalutatiõe. Thuſcanoq;:quæ in Thuſcis habeo.inuſitata forma denoiatiuũ forma uit.a Thuſcia.n.Thuſcus. a Thuſcaniis Thuſcanienſis:a Thuſculo Thuſculan9 deduci ſolet:quare magis p̃bo locandoq;. Neceſſitas.ordinatura.cũ neceſſario ſim ordinaturus. nã ad Traianũ dũ petit cõmeatũ aſſerit id collaturũ utilitatibus rei familiaris ſuæ:cũ.n.agroq; quos in municio Tiphernio poſſidebat locatio alioq.cccc.excederet:adeo nõ poterat differri.ut p̃xima putatiõne nouus colonus facere deberet. Thuſcanus

Luſtro.ſpacio quiq; annoq;:quo antiq̃tas agros locabat ut, Vlp. ff.l.de adminiſtratiõe req; ad ciuitatẽ pertinentiũ &.ff.xxy. de ſoluto matrimonio:&.ff.xly.de uerboq; obligationib9.ibidẽ P̃oponi9:& Paul9.ff.xxxiiii.de liberatiõe legata.nos cõtẽti erim9 uerba Labeonis ex.ff.xxxii. retuliſſe q̃ortos inq̃t publicos a rep.cõductos hẽbat.eoq; ortoq; fruct9: uſq; ad luſtq; quo conducti eẽnt Auſidio legauerat. & Cailiſtrati.ff.xlix.de iure fiſci.cũ quiquenniũ i quo qs p̃ publico cõductore ſe obligauit: exceſſit ſequẽtis tẽporis nomine nõ tenetur. idq; pricipalibus reſcriptis exprimit.diuus ẽt Adrianus i hæc uerba reſcripſit:ualde ihumanus mos é:quo retinẽt cõductores uectigaliũ publicoq; agroq; ſi tantidẽ locari nõ poſſint.nã & facilius iueniũtur cõductores.ſi fuerint aliq̃:qui forte cõducere uelint: uel ſi p̃acto luſtro diſcedere uoluerĩt nõ teneanꝯ.Siculus Flaccus ex libris Dolobellæ. aliq̃ uectigalibus p̃ximis q̃buſq; agros adſcripſerũt:alii p̃ ſingula luſtra locare ſoliti p̃ mãcipes redditus p̃cipiũt. alii i plures annos:q̃ ex monumẽtis publicis cognoſci poſſũt.M.T. ad Atticũ lib.yi.publicanis:q̃bus hoc ipſo luſtro nihil ſoluerãt: ẽt ſupioris luſtri reddiderũt:q; in ep̃lis ad Lentulũ ita reperit.lib.ii.ad Cæliũ ſcribẽs:i publicanis ẽt ſupioribus luſtris reliq̃ ſine ſocioq; ulla querela cõſeruata:ubi more locãdoq; uectigaliũ p̃ luſtra tãgit. & reliq̃ p̃ debitis accipit.ridebis belle.ſi legeris iterpretẽ Cicerõis.luſtq; uñ habuerĩt originẽ: & q̃d ſignificet p̃batiſſimi ſic ſcripſere:oẽs cẽturiæ:& eq̃tes i cãpũ martiũ cõuocati: ſue:oue:tauro ceſis imolarũt:q; luſtq; dictũ eſt:ſicq; a ſacrificio illo cẽſus obtinuit nomẽ luſtri:q̃a uero cẽſus ipſe ſiue luſtrũ ſingulis q̃nquẽniis cẽſoq; magiſtratus habebaꝯ:obtinuit cõſuetudo luſtri appellatiõe: annoq; q̃nq; ſpatia appellari. Nam Varro dixit luſtq; nominatum tẽpus quinquennale a luẽdo.i. ſoluẽdo q̃d q̃nto quoq; anno uectigalia & ultro tributa percẽſores perſoluebanꝯ. Feſtus pariter tradit ſignificare tẽpus quinquennale.nũc populi luſtrationem:nũc feratum latebras:latinorũ quidam luſtrum: & olympiada indifferẽter poſuerunt:ut Ouidius ad Brutũ. In Scythia nobis q̃nquennis olympias acta eſt. Iã tẽpus luſtri tranſit in alterius.Martialis. Vt qui prima nouo ſignat q̃nquennia luſtro. Impleat innumeras Burrus Olympiadas. Auſonius fors erit in luſtrũ cũ ſe cumulauerit illis cõfectam. Proculus ſignet olympiadem.Seruius grãmaticus luſtrũ & olympiada idem ſpacium cõtinere putat:& illud a luſtrãdo dictũ quod poſt quinquẽnium una quæq; ciuitas luſtraretur. Dionyſius libro primo dicit annis ducẽtis q̃draginta quattuor:quibus reges imperarũt unã & ſexaginta olympiadas cõficere ex quibus colligit olympiada q̃tuor annoq; ſpaciũ tantũ occupaſſe:& Suidas q̃ttuor annoq; certamẽ fuiſſe refert:inibiq; huius rationem explicat:ſed diligenter ituẽtes cognoſcẽt olympiada occupare quinquẽniũ.nã quattuor annis in medio expletis principium quinti uendicabant olympiaci:totum quintum quẽque annũ celebratiõe ſui occupantes:quare Euſebius dixit Elii agunt quinquennale certamen quattuor annis in medio expletis: & Cenſorinus:ſed horũ omnium penteteridas.maxime.notandas tẽporibus græci obſeruant.i. q̃norum annorum circuitus quos uocant olympiadas idem tempus anni magni Romanis fuit quod luſtq; appellabant: ita quidem a Seruio Tullo inſtitutum: ut quinto quoq; anno cenſu ciuium habita luſtrũ conderetur.quamuis inſuper impreſſis exemplaribus:ex fide uetuſti legatur mendoſe quaternorũ annorum. Pli.auũculus libro ſecundo redire eaſdem uices quadriẽnio exacto Eudoxus putat non uentorum mõ utrũ & reliquaq; tẽpeſtatũ magna ex p̃te & ẽ p̃cipiũ luſtri eius ſemp̃ itercalari ãno cãiculæ exortu. Luſtrũ. Luſtrum. Olympias.

Remissiones.cõcessiões.uide.viii.quot negociatoribus uindemiaꝝ dẽpserit & donauerit. Et ad traia num:agroꝝ.n.locatio adeo nõ põt differri:ut ꝓxima putationẽ nouus colonus facere debeat ꝑterea con tinue sterilitates cogũt me de remissiõibus cogitare quaꝝ rõnẽ nisi præsens inire nõ possum. Reliqua. debita secúdũ iuriscõsultũ & secũdũ qui lib.iii.dixerat & dũ reliqua colonoꝝ minuit ad tps uires in po sterũ exhausit. Creuerũt in maius aucta sunt nõ solutis prioribus. Plericꝫ.cõductoꝝ. Alieni.qđ no bis debẽt. Persolui.unq̃ satisfacere. Rapiunt:prædiorum fructus. Quod natura est:quod ita compe ratum & cõsuetum his est.q̃q̃ alii legãt: quod natũ est scilicet fructus ꝓdioꝝ q̃ lectio magis placet. Non sibi placere. diffidere sibi & rẽ suã cõclamatã uidere qd si legaẽ nos parere uidelicet qm̃ exi stimant si fructibus pepercerint qđ sup erit nõ futurũ suũ sed dñi. Vitiis:ma lis. Augescentibus.in dies crescenti bus. Rõ uia est. Si nõ uni:sed plurib9 locẽ.ita emẽdarunt:qui antiquã lectio nem.ne quæ ueꝝ epistolæ sensum excu tientes cõmutarũt:ut esset sensus aper tus:sed a supioribus & a subsequẽtibus discors.nos ueterẽ scripturã si non nũ mo:sed partibus locem retinendã cen semus:ut si sensus si non locauero ꝓdia mea colonis:ut singulis annis ꝑstent mi hi nũmos pro fructibus:sed locauero il la hac conditione ut oĩ anno diuidã fru ctus:inter partes inter me & colonum: nam Paulus iuriscõsultus.ff.xlvii. con stat inquit colonũ qui nũmis colit cum eo qui fructus stantes furto surripuerit actuꝫ furti ꝙ ut primũ decerpti essent eius eẽ cœpissent qui.ergo nũmis colit. i.qui pecunia sua cõduxit excolẽdos:ita ut ea ꝑsoluta oẽs fructus ꝓcipiat quare Plautus in Aulularia inqt nũmosum cõ ductus & in Epidico nũmo conducta q̃ sit. Operi.exactores.curatores agrico lationi Custodes fructibus ne rapiant.

Alioqui.ꝑterea. Iustius.ꝓbabilius quã agricultura.quæ a M. Tullio in of ficiis sic cõmendat.nihil est agricultura melius nihil uberius nihil dulcius nihil libero hoie dignius. Cœlũ. aeris tẽpe ries.& qualitas.Amnis aqua ad irrigãda prata ad piscationem:& similia legitur ẽt annus.qualitas.f.anni opima. Ad hoc.genus redditus. Magnam fidẽ procuratorũ. Acris.diligentes. Numerosas manus multos. Veteri:periculoso desperato. Non deficata dura:molesta. Obire.prosequi. Hic.in Thuscis.

EGo.laudat Rufum nõ tam ꝙ id Saturninus iussisset:quã qđ mereret.Rufum.Octauiũ Rufũ nostrum utriꝫ nostrũ amicũ. Librũ.metro cõpositũ de quo supra. Numeris. ꝓfectionib9 gratiis. Iudicaui:tamen rectum de illo iudiciũ ꝓtuli:neꝫ ad gratiã scribo:q̃uis amicus illi. Soli.inimici qui oĩa carpere conant:& minutissima quæꝫ sectantur.

Reficere.

ARuspicũ.Mustiũ architectũ ædẽ Cereris refecturus rogat ut marmor emat:ad id necessariũ & formã porticuũ scribat. Aruspicũ monitu.aruspices sũt:q uictimaꝝ extra ĩtrospiciũt:& ꝑ ea monẽt qd futuꝝ faciẽdũue sit. Reficiẽda:repanda:restituẽda:nã reficere est iã aliquo ui cio collapsum ĩ pristinũ restituere. Tráquillus ergo memorat Augustũ ædes sacras uetustate collapsas aut incẽdio absumptas refeciss̃e.authore Vulpia.uerbo reficiẽdi tegere:substruere sarcire:ædi ficare:itẽ aduehere.apportare ea quæ ad eandẽ rẽ opus esset:cõtinẽt. Prædiis quæ in Thuscis tenebat.

In me.& in maius.in melioré & maioré cõditionẽ quã prius núc ẽ.hic dicẽdi modus frequẽs apud scri ptores deprehendit.Palladius iquit:nã uacuæ sedes fauoꝝ uelut cõcaua ædificia uoces: q̃s acceperint in maius extollunt.Iuue.at nihil in melius tot reꝝ ꝓficis usu.Claudianus:& in melius gaudens conuertere fata Tacitus ut cuncta nobis importuna & suis in melius essent:& lib.xix.in maius dixit,Pacatus ad por tũ mutari in melius reuexerint flatus.Secũdus ad Traianũ ĩ melius ad Genitorẽ in maius. Alioq.insup.

remissiões:reliqua creuerũt. inde pleriſq; nulla iã cura minuendi æris alieni: qđ desperant posse per solui:rapiũt etiam:consumuntq;: quod natum est: ut qui iã putent se nõ sibi placere. Occurrendum ergo augescentibus uitiis:& medendũ est & medẽ di una ratio:si nõ numo:sed partibus locẽ: ac dein de ex meis aliquos exactores opi custodes fructi bus ponam: & alioq; nullũ iustius gẽus reddítus quã qđ terra: cœlũ: annus refert. Ad hoc magnã fidẽ:acreis oculos:numerosas manus poscit: expe riendũ tamẽ:& quasi ĩ ueteri morbo quælibet mu tationis auxilia tentãda sunt. Vides: quã nõ delí cata me causa obire primũ consulatus tui idem nõ sinat quẽ tamẽ hic quoq; ut præsens: uotis:gaudio gratulatione celebrabo. Vale.

C. Plínius Saturnino suo. S.

EGo uero Rufũ nostrũ laudo:non quia tu ut ita facerem: petisti: sed quia est ille dí gnissimus. Legi enim librum omnibus nu meris absolutum:cui multũ apud me gratiæ amor ipsius adiecit.iudicaui tñ neq;.n.soli iudicant: qui malígne legunt.

C. Plínius Mustio suo. S.

ARuspicũ monitu reficiẽda est mihi ædes Cereris in prædiis in melius: & in maius. uetus sane: & angusta cum sit: alioqui

Stato.certo anni die.Stata sacra sunt:quæ certo die fiũt. Trãquillus in Claudio.circa tumulũ deinceps Statum. stato die quotãnis miles decurreret.Galliarũq; ciuitates publice supplicarẽt.Macrobius Statos dies uocat iudicii cã cum peregrinis institutos:uñ Plautus in Gurgulione status inqt cõdictus cũ hoste interfit dies Pli.senior Murena quocũq; tpe parit:cum cæteri pisces stato pariant. Idibus Septẽbris. tertio decimo die Septẽbris. E regiõe:e locis circũuicinis. Coit.cõuenit illuc. Suffugiũ: diuerticulũ. locus ad euitandũ Hymbrem uel tẽpestatem:aut caloré:uel aliud discrimẽ Tacitus.nec aliud infantibus ferarum hymbriũq; suffugium quã ut in aliquo ramoꝝ nexu cõtegãt. Fabius hæc diuerticula & amfratus:suffugia sunt in firmitatis. Quam pulcherrimã extruxero uidet a fundamẽtis uelle ædẽ reparare. Illam.ædẽ. Deæ.cereris. Has. porticus ad usum hoium. Excolant. incrustent. Signũ.statuam. Eligno. qd est de ligno. Truncatũ mancũ. exæsum. Istinc.a te. Tamẽ legit ẽt tantũ. Suffugiũ.

stato die frequentissima.Nã idibus septembribus magnus e regiõe tota coit populus multæ res agũtur. multa uota suscipiuntur.multa redduntur.sed nullum in proximo suffugiũ aut imbris:aut solis. Videor ergo munifice simul:religioseq; facturus: si ædi quam pulcherrimã extruxero:addidero porticus:Illã ad usum deæ has ad hoium. Velim ergo emas q̃ttuor marmoreas colũnas: cuius tibi uidebitur generis emas marmora: qbus solum:quibus parietes excolant. Erit etiam uel faciendum:uel emẽdũ ipsius Deæ signum quia antiquũ illud e ligno quibusdam sui partibus uetustate truncatũ é. Quantũ ad porticus nihil interim occurrit: quod uideatur istinc esse repetendũ nisi tamen:ut formã secundum rationem loci scribas. neq; enĩ possunt circundari templo. Nã solum templi hinc flumine & abruptissimis ripis:hinc uia cingit. Est ultra uiã latissimum pratũ:in quo satis apte cõtra tẽplũ ipsũ porticus explicabũtur:nisi qd tu melius iueneris: qui soles locoꝝ difficultates arte superare. Vale.

Formam:typum:& exẽplar: modulũ. Flumine.Tyberi.templa cõstrui iuxta fontes p̃cipit Vitruuius: Cereris extra urbem loco quo nõ semp hoies nisi per sacrificium necesse hẽant adire casta.n. cũ religiõe sanctisq; moribus is locus debet custodiri. Abruptissimis.altissimis p̃cipitibus. Contra tẽplum. e regione templi. Explicabunt.extendent. Locoꝝ difficultates arte superare. Severo & Celeri machinatoribus tradit. Tacit⁹ ingeniũ & audaciã fuisse etiam quæ natura denegauisset per artem temptare.

C.Plinius Fusco suo. S.

SCribis pergratas tibi fuisse litteras meas quibus cognouisti quẽadmodũ i Tuscis ociũ æstatis exigerẽ:requiris:qd ex hoc i Laurentino hyeme permutem? Nihil: nisi quod meridianus somnus eximitur: multumq; de nocte uel ante:uel post diem sumitur:& si agendi necessitas instat quæ frequens hyeme:non iam comœdo uel lyristæ post cœnam locus:sed illa:quæ dictaui identidem retractantur:ac simul memoriæ frequẽti emendatione proficitur. Habes æstate: hyeme consuetudinem addas huc:licet tantumnum:quæ inter hyemem:æstatemq; mediam? ut nihil de die perdunt ita de nocte paruulum acquirunt. Vale.

Cribis. edocet Fuscum uitã suã hyemalẽ: cũ prius æstiualẽ significasset adhæc addit qd uere: qd autumno cõsuescat Laurentino. rure tibi apricabitur.

Nihil.permuto. Sumit multũ de nocte multum studeo in nocte. Vel ante diem: Vel post diem.cũ nox incipit.i. uel in uespera uel ante mane. Agendi. dicendi causas.sæpe.n.reuocabat e Laurentino in urbẽ ad dicendũ. Frequens. frequẽter nomẽ pro aduerbio. Locus: occasio est. Dictata. sunt. Idẽtidem. sæpe. Proficitur memoriæ.auxiliũ dat memoriæ. Addas.sic legendum addas huc licet tãtumnum quæ inter hyemẽ: æstatemq; media.i.licet etiã tibi scire q̃ soleam facere in uere:& autumno.sunt enim hæc duo tempora inter hyemẽ & æstatem. Huc ad consuetudinem æstatis & hyemis. Tantum nõ siue tãtumnum.etiam:sicut dicimus ẽt dicẽdi modus illo sæculo non inusitatus. ipse lib. viii.tãtumnum redit animo ille clauus in penatibus mei sumptus.Sillius.vii.tantũnum strictus mucronibus. Tranqui.in Vitellio nobiles uiros Condiscipulos & æquales suos oĩbus blandiciis tantum non ad societatẽ imperii allicefactos occidit uario genere fraudis:& in Claudio:tantũnũ satisfacientibus ueniam dedit:& dixerat in Tyberio.tantũnũ aduersis tempestatibus. Rhodum nauigauit:& ibidem tantũnũ summam maloꝝ suoꝝ professus. Valerius libro.vii.ergo spoliatam bonis propugnatoribus ciuitatem tantũnum uinctis manibus ei tradidit &.iii.tantumnum post fata sua in sinum patriæ cruento trophæi titulo retulit:& alibi sæpius. Vt nihil totos dies studeo:per noctes parum admodum. Perdunt:illa tempora ueris & autumni.

Tantũ non

CIOANNIS MARIAE Catanæi enarrationes in epistolas libri decimi. C. Plinii Cæcilii Secundi ad Traianum Imperatorem.

TVa. Gratulatur Traiano qđ breui post adoptionem accepit Imperium roma. Eiq; felicitatem optat. Sanctissimæ: integerrimæ uitæ: sacratissime religiosissime. Pietas amor in parẽtem Neruam. Quã tardissime: ut ille diutissime uixisset: idem in panegyrico: nõ aliud tibi ex illa adoptione q̃ filii pietatẽ filii obsequium adseruasti. Longamq; huic noĩ ætatem: longam gloriam præcatus es. Te ꝓuidẽtia deoꝝ in primũ locum ꝓuexerat tu in secũdo resistere atq; ét senescere optabas & mox: Nerua parens Tuus ingẽs gloria ingẽsq; fama: cum abũde expertus esset q̃ bñ humeris tuis sederet imperium tibi Terras: Te terris reliquit: & alibi audita sũt uota tua: sed inquãtũ optimo illi & sanctissimo seni: utile fuit: quem Dii cœlo uindicarunt ne quid post illud Diuinũ: & immortale factum mortale faceret q cum abunde expertus esset: q̃ bene humeris tuis sederet imperium tibi terras te terris reliquit. Patri. Neruæ. Festinarunt scribit Dion post adoptionem Traiani breui Neruam decessisse. Virtutes. quæ in primis a Plinio decantanť in panegyrico. Gubernacula: & si statim a parente fuerit factus Cæsar: & Cõsors imperii: tamen ob reuerentiã uolebat Neruã appellari & esse impatorem.

Tibi & per te. quia genus humanum nõ põt esse saluũ nisi te incolumi: id qđ latius in eadem oratione tractat. Priuatim. mea causa. publice. reipu.

EXprimere. Eidẽ imperatori gratias agit: qđ se dignatus esset iure trium liberoꝝ: de quo in præcedentibus satis abunde disseruimus. Optimi uiri. lib. yiii. Iulium Seruianum uirum exactissimum uocat. Tui. Amantissimi. ná bis cõsulatum gessit sub Traiano cui adeo carus fuit Authore Diõe: ut eum dignũ imperio iudicauerit: & aliqñ successorẽ suũ cogitauerit in conuiuio enim quæsiuit ab amicis: ut decẽ uiros nominarẽt quibus Reipu. summa tuto demandari posset: cum omnes per aliquot temporis spacium se intra silentiũ continerẽt. nouem inquit Traianus per uos discere cupio. Ego unũ Seuerianum habeo: ita enim appellat: quem alii Seruianũ scribũt. Ex rescripto: tuo ad Seruianũ: nã iurisconsulti principũ rescripta dicunt q̃ præsidibus suis. & subditis rescribebãt. Ei. eo deprecante ipsius causa. Me quẽ maximũ facis. Summam uoti mei: maximum oĩum uotoꝝ meorum. Initia. primo statim anno. Peculiarem: rarã. nam Plinio petenti ut idem ius Tranquillo Suetonio concederet: respondit Traianus eum scire q̃ parce hæc beneficia tribuat & ad Priscũ de uoconio scribẽs

CG. PLINII Cæcilii Secundi epistolarum Liber Decimus. Ad Traianũ Impe.

Gratulatoria ob imperium.

VA quidem pietas Impator Sãctissime optauerat ut quam tardissime succederes patri: Sed dii immortales festinauerunt uirtutes tuas ad gubernacula Reipublicę: quã susceperas: admouere. Præcor ergo ut tibi & per te generi humano prospera oĩa. i. digna sæculo tuo cõtingant. Fortem te: & hilarem Imp. optime & priuatim: & publice opto.

Ad Traianum.

C. Plinius Traiano Imp.

Gratias agit.

EXprimere Dñe uerbis nõ possum: quãtũ mihi gaudiũ attuleris: qđ me dignũ putasti iure triũ liberoꝝ: q̃uis. n. Iulii Seruiani optimi uiri: tuiq; amãtissimi p̃cibus idulseris: tñ ét ex rescripto intelligo: libẽtius hoc ei te p̃stitisse: qa ꝑ me rogabat. Videor ergo sũmã uoti mei cõsecutus: cũ iter initia felicissimi pricipat9 tui: ꝑ hauerís me ad peculiarẽ idulgẽtiã tuã ꝑtinere: eoq; ma

secundus id quod etiam mox cõmemorat:inquit. Ego uoconio nuper ab optimo principe triũ liberoꝝ ius impetraui qu ꝺ q̃q̃ parce & cum delectu daret mihi tamen tanq̃ liceret indulsit. Cõcupisco: ad sa batium enim prosocerum nuncians abortum uxoris Calphurniæ:bonam spem facit in posterum susci piendorum liberorũ:neq; enim inquit ardentius tu ꝓnepotes q̃ ego liberos cupio: quibus uideo: a meo tuoq; latere pronum ad honoris iter & audita latius nomina & non subitas imagines relicturus nascanꝰ modo & hunc nostrum dolorem gaudio mutent. Tristimo. pessimis Domitiani temporibus. Duo-

gis líberos concupíſco:quos habere etiã illo tríſtiſ ſimo ſæculo uolui: ſicut potes duobus matrimo-niis meis credere:ſed Dii melius:qui oia integra bo nitati tuæ reſeruarunt.malui hoc potius tempore me patré fieri quo futurus eſſẽ & ſecurus: & felix.

C. Plínius Traiano Imp. S.

De ſortione patrocinii aduerſus Mariũ Priſcum.

MOuit primũ me Dñe indulgentia ueſtra pro mouit ad præfecturam ærarii Saturni oí bus aduocationibus:qbus alioquí nũquã eram ꝓmiſcue functus:renunciaui:ut toto animo: delegato mihi officio uacarem. qua ex cauſa cum patronum me prouinciales optaſſent contra Ma-rium Priſcum: & petii ueniam huius muneris: & í petrauí.Sed cum poſtea conſul deſignatus cenſuiſ ſes tacendum nobiſcum:quorum erat excuſatio re cepta:ut eſſemus in ſenatus poſtate: pateremurq; nomina noſtra ſ urnam coniici conuenientiſſimũ eſſe tranquillitati ſeculí tui putaui:præſertim tam moderatæ uoluntati ampliſſimi ordinis non repu gnare:cui obſequio meo opto:ut exiſtimes conſta re rationé: cum omnia facta dictaq; mea probare ſanctiſſimis moribus tuis cupiã.

Traianus Plíní o.S.

ET ciuis & ſenatoris boní ꝓtibus functus es obſequiũ ampliſſimi ordinis qđ iuſtiſ ſime exigebat p̃ ſtando: quas parteis im-pleturum te ſecundum ſuſceptam fidem confido.

MOuit primũ. Excuſat ſe apud i-peratoré traianũ qđ p̃fectus ærario ſuũ patrocinium de-negauerit Afris rogãtibus cõ tra Mariũ Priſcum deinde id exigẽte ſe natu præſtiterit. Promouit:ſuſtulit ad maioré dignitaté:ea in qua tunc æram.

Præfecturã ærarii:cuius meminit í fi-ne panegyrici:& de cuius officio plæra-q; lib.i.epi.recirauimus. Saturni aũt di xit quia ædes Saturni ærariũ erat:geſſit aũt eũ honoré ꝓ bienniũ cum cornuto tertullo. Promiſcue.indiſcrete: ná lib. yi.refert ſe tñ ſuſcepiſſe cauſas aut ami cos aut deſtituas:aut ad exẽplũ ꝓtinẽ-tes aut claras:& illuſtres. Renũciaui. aduocatiõbus oĩbus.nullas oĩno cauſas ægi ſic lib.i. ſe in ꝓtribunatu ſuo memo-rat abſtinuiſſe ab oí genere cárũ. De-legato offõ. p̃fecturæ ærarii mãdate mi hi a te. Prouinciales. Afri: nam Africa poſt ultimũ bellũ punicũ redacta fuit í formã ꝓuinciæ. Mariũ Priſcũ:repetũ da re:q illic ꝓcõſulatũ geſſerat: hãc rẽ lõga epiſtola lib.ii. idé Pli. cõplectiť.

Petii.a ꝓuincialibus. Muneris.aduo catiõis. Deſignatus.deſtinat⁹tu.o Tra anum. Cenſuiſſes.ita decreuiſſes:ut ii:quoꝝ Excuſatio ſenatu fuerat approbata:ſicut noſtra nobiſcũ taceré t:neq; amplius ſe excuſarent ab aduocationib⁹ inde.cũ ſenatus iuberet me agere cõtra Mariũ pri ſcũ æquum putaui uoluntati eius obedire. Et pati nomẽ meũ ſortiri:qdam.n. arbitrãtur ſortibus í urnã cõiectis nõ tantũ iudices uerũ ét aduocatos extrahi ſolitos quæ opinio optime huic loco facit. In po-teſtate ſenatus.ut ille iuberet quicqd uoluiſſet. In urnã cognici:ſortiri:an potius patrociniũ.ſ.afroꝝ:& quod paſſus ſit ſe haberi iter iudices:tũc igiť cum dixit petii ueniã:ítellige a ſenatu huius muneris aduo cationis:quæ fiebat cõtra ꝓpoſitũ meũ:cunq; Traianus cẽſuiſſet:ut q ſemel erãt excuſati ab aduocatio nibus ſicut Plinius nõ amplius a dicendo neq; iudicando ſe excuſarét tũc poſtulãte ſenatu paſſus ſit ſe in ter iudices cõnumerari & nomẽ ſuũ in urnã cõiici:qđ fieri ſolet in iudiciũ ſortione ſup qua re Aſconius & nos in panegyrico nõnulla. Tráquilitati paci ſecuritati. Sæculi.Imperii feliciſſimi. Ampliſſimi or dinis.ſenatus. Cõſtare rõnem obſeqo meo.me cú rõne paruiſſe ſentui.

ET ciuis Laudat Traiãus Plinii factum. Ciuis & ſenatoris.qđ tuitus ſit Afros:& ſe pmiſerit inter iudices numerari:partes iudicádi:ná nõ poſſumus referre ad iudiciũ Marii Priſci quo-niã cũ Plinius ꝓ Afris dixit Traianus Cæſar í ſenatu præſidebat:Erat .n.conſul.qui hanc epi tolã cum præcedenti cõiunxerunt:ut eſſet una & eadé cum ſuperiore:ex profeſſo arguũtur non habuiſſe exemplar ꝛpibus Plin.ſcriptum ut aſſerant neq; ſenſum ullo modo intellexiſſe.

INdulgẽtia.Petit a Traiano uoconiũ Romanũ cõdiſcipulum: & cõtubernalẽ ſuũ uirũ æruditum & nobilem promoueri in ordinẽ ſenatoriũ.Pleniſſimã.cumulatiſſimã ad augendã dignitatẽ meã. Præcipuũ locũ.ná amicoꝝ fideliſſimũ:ac ſodalẽ ſuũ iucũdiſſimũ alibi teſtat. Ab ineunte ætate.ab adoleſcentia cũ quo iocos:& ſeria miſcuerat. Condiſcipulus:& contubernalis.hinc ad Cor.Priſcũ lib.ii.hunc ego cũ ſimul ſtuderemus arte:familiariterque dilexi:ille meus in urbe ille in ſeceſſu cõtubernalis. Diuo patre tuo.Nerua qui inter deos relatus fuit. Ampliſſimũ or.ſenatoriũ:ná cũ in urbe tres ordines eſſent: plebeius: æqueſter ſenatorius: hic iure ampliſſimus uocabat: qđ reliquos authoritate dignitate:potẽtia anteiret.

Bonitati.qa dictus eſt impator optius qđ mores reſpiciebat:neqꝫ bonitas:ut q dam arbitrãtur uerbũ eſt Theologorũ: ſed eo uſi ſunt Mart.Columella: Fabiꝰ Terentius:Seſtertii quadringenties quadragies decies centena milia: ut facultates ſenatorias expleret: quæ erãt ſeſtertiũ octingenties dimidiũ cenſus ſenatorii igit ei cõdonaſſe credibilius eſt. Codicillis.epiſtolis. Patrẽ tuũ.Neruã qui te adoptauit. Scriptis:miſſis. Legitime:ſecũdũ legis ſolẽnitates. Admonita.inſtructa. Emãcipauit.fundos dñio & poſſeſſiõe ſe priuauit & filio agros libere dedit ut eſſent in eius ptãte q in Seuerinus Boetius Topicoꝝ illud Ciceronis exponẽs:ab alienatio ẽ eius rei quæ mancipii eſt oẽs inquit res q̃ ab alienati poſſunt.i.q̃ a nr̃o ad alterius trãſire dominiũ poſſunt mancupi dictæ ſunt. mãcipes res ueteres appellabãt: quæ ita ab alienabant ut ea ab alienatio p quãdã nexus fieret ſolẽnitatẽ nexus uero eſt q̃ dã iuris ſolẽnitas quæ fiebat eo modo quo Caius i inſtitutiõibus exponit mãcipatio inqt eſt imaginaria q̃dã uẽditio qđ ipſum ius propriũ romanoꝝ eſt ciuiũ adhibitis non minus q̃ quinq; teſtibus ciuibus romanis puberibus quare arbitror.apud.M.T.ad Atticũ illud q̃s cũ dolo malo mãcipio accepiſſe de Vario diceret pro uẽditione accipiẽdũ eſſe emãcipauit ergo emãcipio ſuo emiſit: & filios poſſidẽdos permiſit. emãcipari dicit proprie de illis:qñ de patria poteſtate emittũtur id quod nũc trãſtulit ad fundos:qui ſecũdũ aliquos ſunt ps agri ſingula. ſupra ſingulæ uineæ ſinguli orti:oliuea:paſcua arbuſta pomaria:nemora fundos eſſe:unde ſignate. Pli.eſt ſus at numero plurium:& ſi Columella præcipiat ne uillã fundus quærat. Implenda obſeruanda. Conſumauit. perfecit.eſt executa. Quod.fundorum emancipatio. Sub ſigno.ſubſcribo: ſigillo:affirmo obligo:ſic lib.iii.ad Caluinum eundẽ in curſum eundem terminum ſtatuo idqꝫ iam nunc apud te ſub ſigno: auget fidem adducor in maiorem fiduciã rogata obtinendi pro moribus Romani mei contubernalis. Moribus.nam fuit fidus grauis iucundus mira in ſermone eius mira ẽt ĩ ore ipſo uultuq; ſuauitas. Liberalia ſtudia:ingenio excelſo ſubtili:dulci & facili aderant eruditio in cauſis agendis epiſtolas ſane ſcribebat: ut muſas ipſas latine loqui crederes. Statim.poſt eius obitum q̃is eſſet adoleſcens nullo accepto curatore. Adoptionem a uetrico.cum mater eius.tranſiſſet ad ſecũda uota.Maritus præcibus uxoris motꝰ illum in filiũ adoptauit itaqꝫ cũ amico in familiaribus epiſtolis Voconiũ cõmendaret:pater dixerat ei in æqueſtri gradu Clarus: clarior uitricus imo pater alius:nam huic quoq; nõie matris pietate ſucceſſit.

Natalium ſplendor e primis ut erat citerioris hiſpaniæ. Gratulationis.lætitiæ. In me.in quem cõtuliſti maiora q̃ ſperabam. Tuis iudiciis in amico.quod iudicaueris Voconium amicum meũ:ut ego cenſeo eſſe uerum optimum:id quod facies ſi illum promouebis ſed ampliſſimum ordinem.

C.Plinius Traiano Imp.S.

Petit latum clauum amico.

INdulgentia tua Imp. optime:quã pleniſſimam experior:hortat me:ut audeã tibi etiã pro amicis obligari:ĩter quos ſibi uel præcipuũ locũ uindicat Voconius Romanus:ab ineunte ætate cõdiſcipulus & cõtubernalis meus. Quibus ex cauſis & a Diuo patre tuo petierã: ut illum in ampliſſimũ ordinem promoueret:ſed hoc uotum meũ bonitati tuæ reſeruatum eſt:quia mater Romani liberalitatẽ ſeſtertii quadringentia:q; cõferre ſe filio codicillis ad patrẽ tuum ſcriptis p feſſa fuerat: nondũ ſatis legitime peregerat: quod poſtea fecit admonita a nobis.nã & fundos emãcipauit & cætera: quæ ĩ emãcipatione ĩplenda ſolẽt exigi:conſumauit. Cum ſit ergo finitũ: quod ſpes noſtras morabat: nõ ſine magna fiducia ſub ſigno auget fidẽ pro moribus Romani mei: quos & liberalia ſtudia exornant: & eximia pietas:quæ hãc ĩpſam matris liberalitatem: & ſtati patris hæreditatem:& adoptionẽ a uitrico meruit auget hęc & natalium & paternarum facultatũ ſplendor: quibus ſingulis multum cõmendationis acceſſurũ:etiã ex meis præcibus indulgentiæ tuæ credo. Rogo ergo domine:ut me exoptatiſſimæ mihi gratulationis compotẽ facias: & honeſtis(ut ſpero) adfectibus meis præſtes:ut nõ in me tantũ:uerũ & i amico gloriari iudiciis tuis poſſim.

PRoximo.Pro cura & diligentia qua usus est Arpocras medicus erga se ægrum rogat Traianum ei dari ciuitatem Roma.item noie Maximillæ patronæ libertis Heliæ & Antoniæ hat merido ius quiritiũ Medicus apud iurisconsultos.in numero seruoꝝ aut libertoꝝ locatur. Iatraliptẽ unguentariũ medicũ:nã ἰατρος medicus ἀριστος. Parẽ.studio & labori eius. Conditionis peregrinæ quod ipsemet(nisi tum aliqua glosula introducta ab ignaro scriptore) exponit manumissus inquiens a peregrina:nã cũ manumissus sequeretur libertatem patroni:is si erat peregrinus:necesse erat & manumissum esse cõditionis eiusdẽ. Ius quiritium.ius latinoꝝ uide infra sup hoc latius. Libertis.Heliæ:& Antõiæ Harmeridi grãmatici & iurisconsulti dixissent libertatibus. Ornatissime.honoribus & suoꝝ splẽdore. Patrona. Antonia maximilla. Arpocras

Plinius Traiano.

Ciuitatẽ Rõanã Harpocrati Iatraliptæ suo petit.

PRoximo anno Dñe grauissima ualetudine usq; ad periculũ uitæ uexatus:Iatraliptem adsumpsi:cuius solicitudini:& studio:tuæ tantũ indulgentiæ beneficio:referre gratiã.parẽ possũ. Quare rogo:des ei ciuitatẽ Romanã.Est enim peregrinę conditionis:manumissus a peregria. Vocatur ipse Harpocras:patronã habuit Thermuthin Theonis: quæ iãpridẽ defũcta ẽ.Itẽ rogo:des ius Quiritiũ libertis Antõiæ Maximillæ ornatissimæ fœmiæ:Helliæ & Antoniæ Harmeridi. Quod a te:petẽte patrona: peto.

Plinius Traiano.

Agit gratias.

AGo gratias dñe qđ & ius Quiritium libertis necessariæ mihi fœmię & ciuitatẽ Romanã Harpocrati Iatraliptę meo sine mora idulsisti. Sed cũ annos eius: & cẽsũ:sicut præceperas:ederem: admonitus sũ a peritioribus debuisse me ante: ei Alexandrinam ciuitatẽ impetrare:deinde Romanã:qm̃ esset Aegyptius. Ego aũt:qa iter Aegyptios:cęteroſq; peregrinos nihil interesse credebã:cõtentus fuerã hoc solũ scribere:tibi:eũ scilicet a peregrina manumissum:patronãq; eius iampridem decessisse: de qua ignorãtia mea non queror: per quam stetit:ut tibi p eodem homine sæpius obligarer. Rogo itaq;: ut beneficio tuo legitime frui possim:tribuas ei & Alexadrinam ciuitatem:& Romanam. Annos eius & censum:(nequid rursus indulgentiã tuã moraretur) libertis tuis:quibus iusseras missi.

Traianus Plinio.

CIuitatem Alexandrinam secundum institutionem principum non temere dare proposui: sed cũ Harpocrati Iatraliptę tuo iam ciuitatem Romanam impetraueris:huic quoq; petitioni tuæ negare non sustineo. Tu ex quo nomo.sit: notum mihi facere debebis:ut epistolam tibi ad Pompeium Plantam præfectum Aegypti amicum meum mittam.

Go.Agit gratias pro ipetratis sed post Roma. ciuitatẽ Apocrati Iatraliptæ ipetratã etiã Alexandrinã petit. Cẽsum facultates Arpocratis. Ederem.p curatoribus Cæsaris uel magistratui: q curam habebant in tabulas referre donatos ciuitate Ro.in alia lectiõe fuit traderem. Peritioribus.huius negocii. Peregrina.nõ Romana. Stetit. factum ẽ. sic Terentius dixit stare cum illo.i.pro illo facere. Libertis.pcuratoribus tuis.

Iuitatẽ.Cõcedit etiã Traianꝰ Arpocrati ciuitatẽ Alexãdrinam quæ ab Alexandro magno constructa fuit in reditu ab Hámone uisa loci opportunitate cõplexus quicquid loci est intra paludẽ: & mare octuaginta stadioꝝ mulis ambitum destinauit uerum ut omittam quæ lib.iii.ab Arriano historico: Gæterisq; super hac traduntur:diligentissime Strabo lib.xvii.omnem constructionem exequitur. Non temere dari. raro.n.ciuitas Alexandrina dabatur peregrinis: & summus honos illi habebatur quinimmo nõ licebat fasces cõsulares eam urbẽ ingredi. Nõ sustineo.nõ possum. Nomo.præfectura ut Plinius iterpretat cũ lib.v.scribat Aegyptũ diuidi i præfecturas oppidoꝝ quas nomos uocãt pariter Strabo libro.xvii.Regio inquit Aegypti prius in præfecturas:quas nomos uocãt diuisa fuit: Thebaica in decem deltica in totidem:inter media in.xvi. Herodotus nomos & satrapias pro eodẽ usurpat. at Diodorus græcus pro præfecturis cum inquit Aegyptũ in sex & trigita nomos diuisam quidã uolunt eiusmodi pfecturas tot fuisse quot aulas Labyrinthus habebat:quæ circiter triginta erant præfecturasq; rursus diuisas i Toparchias. Toparchias uero in alias diuisiões minimæ portionis.nomos aũt ut refert Hammonius uerbũ polysemũ est. Sit. Arpocras. Tibi ad Pompeium. quam per me ad te missam Pompeio reddas. Alexãdria Nomo

VM. Petit cõmeatũ excurrẽdi i oppidũ tiphernũ: & i agros ſuos ꝑ mẽſẽ: qd' illic eẽt edificatu rus Tẽplũ in qd' Traiani idulgẽtia erat tráſlaturus Principũ ſtatuas ꝑ fundos ſplas: & agros ſuos ordinaturus. Pater tuus. Nerua. Oſone. q̃ nõ extat. Honeſtiſſimo exẽplo. nã ſecundũ Dionẽ ẽt de ſuo plurima donauit: & dãnatoꝝ bona ſupſtitibus reſtituit hæredibꝰ quæcũ qꝫ Domitianus iniuſte abſtulerat ægenis uero Romanis emptos mille & quingẽtis myriadibus agros ꝑ quoſdã ſenatores diuiſit. Lõginquis. ꝓcul ab oppido. Per plures ſucceſſiones traditas. relictas mihi lõga maioꝝ ſerie. nã alibi refert fuiſſe uetuſtis clariſqꝫ parẽtibꝰ: multaſqꝫ i familia imagines maioꝝ habuiſſe. Municipiũ. Tiphernũ arbitror Tyberinũ iuxta qd' rus. & uillã poſſedit. imo iuuenis in patronũ cooptatus ab illo oppido fuit.

Adiecta. addita numero ſtatuaꝝ cæteroꝝ principũ. Teſtimonio. liberalitatis meæ præconio adhibito. Decurionibus. Senatoribus eius Municipii. Tẽplũ: fortaſſe illud: de quo lib. iiii. oppidũ eſt ꝑdiis nr̃is uicinũ. nomẽ Tipherni Tyberini in hoc ego tẽplũ pecunia mea extruxi. Mea. oculoꝝ: an alia nã plerũqꝫ ægrotabat. Valitudinẽ. extrema: morbo. n. periit Nerua ſecũdũ Euſebiũ i ortis Saluſtianis. Officiis. credo itellexiſſe præfecturã erarii q̃ ſub Traiãno Cum Tertullo geſſit cuius paulo ante meminit. In rẽ pñtẽ. in agros: & locũ extructionis: ut ꝑſens oĩa peragã. Menſtruũ. cura officii ꝑ menſem meũ alternis eni mẽſibus ꝑfecti erario curã eius ſuſtinebãt: Varro de Agricultura mẽſtruũ uocat Tẽpus: qd' luna circumiens ĩplet: & Columella Mulieris menſtruũ ꝓ fluuiũ ſanguinis: qd' ſingulis mẽſibus mulieres uexat: Sceuola uero mẽſtruos aureos relictos in ſingulos menſes. Sequens. inſequens: Auguſto ꝓximus September.

Menſtruũ

Feriatos. uacuos a negociis publicis: erãt feriæ Ioui ſacræ: gña aũt eaꝝ quatuor: in feriis hoc tm̃ licebat agere ex reſponſo Scæuolæ: qd' ꝑtermiſſum noceret: lõga diſertatio ẽ ſuper ꝑdictis apud Macrobiũ lib. i. Saturnaliũ. Cõmeatũ. diſcedẽdi facultatẽ frequẽs uerbũ apud Hiſtoricos. Simplicitatis. bonitatis cãdoris. Diſimulare. abſcõdere. Obiter. in tráſitu: uel ſimul Apuleius lib. vi. rurſũ ne breuiculo qdẽ tpe refectos, obiter reducũt: Pli. li. xiii. obiterqꝫ iter ordies Aliũ capeſcere fertile ẽ: & li. xxxiiii. ut obiter hoc quoqꝫ noſcaẽ: Iuue. atqꝫ obiter leget: & ſcribet: ul' dormiet ĩtus. Collatuꝝ. ſi indulſeris mihi cõmeatũ. Eadẽ. Regiõe. Thuſciæ: ibi. n. optios agros poſſedit. cccc. ſeſtertia: ſupra. n. cẽſũ eq̃ſtré referebat ex reditu Thuſcanoꝝ Prædioꝝ ergo nõ. n. erat negligẽdus. Diferri. i aliũ annũ: iã pacto Luſtro cũ cõductore. Nouus colonus. ꝓxime mihi accipiẽdus. Debeat facere ꝓximã putationẽ. putare uites debeat poſt uindemiã iſtantẽ. nã ſecũdũ Columellæ ꝑcepta: ubi cœlũ frigidũ ẽ ſine dubio uerno tpe melior putatio ẽ: ubi uero aprica loca ſunt: molleſqꝫ hyemes optia & maxie naturalis ẽ autũnalis: quo tpe diuina q̃dã lege: & æterna fructũ cũ frõde ſtirpes deponũt & nõ multo poſt capite. xxiii. placet ergo ſi mitis & tẽpata ꝑmittit i ea regiõe: quã colimꝰ: cœli clæmẽtia: fcã uidemia ẽm Idus Octobris auſpicari putatiões cũ tm̃ eqnoctiales pluuiæ ꝑceſſerit & ſarm̃ta iuſtã maturitatẽ ceperit: nã ſiccitas ſerioré putationẽ fac̃. Sterilitates. li. iiii. cõqueriẽ Thuſcos ſuos grãdie excuſſos: & plerũqꝫ alibi ſe graciles uidemias colligeẽ. Remiſſiõibꝰ. ad Caluiſiũ ſcribit abũde q̃tũ negociatoribꝰ ſuaꝝ uidemiaꝝ ſpe deceptis remiſerit & ad paulinũ: cũ me iqt necĩtas Thuſcãoꝝ ꝑdioꝝ plẽs ãnos ordiatura detieat. nã prioꝝ luſtro q̃q̃ ꝑꝰ magnas r̃miſſiões: r̃liq̃ creuerũt. Rõnẽ. calculũ. Cõputationẽ. Pñs. qd priꝰ dixerat i rẽ pñtẽ.

Plinius Traiano.

De ſtatuis principũ in municipium tranſferẽdis.

VM diuus pater tuus Domine: & oſone pulcherrima: & honeſtiſſimo exemplo. omneis ciueis ad munificẽtiã eẽt cohortatus petii ab eo ut ſtatuas principũ: q̃s in longinqs agris: per plureis ſucceſſiones traditas mihi: quaſ leis acceperam: cuſtodiebam: permitteret in municipium tranſferre: adiecta ſua ſtatua: quodqꝫ ille mihi cũ pleniſſimo teſtimonio indulſerat: ego ſtatim decurionibus ſcripſeram: ut adſignarent ſolũ: in quo tẽplũ pecunia mea extruerem: illi in honore operis ipſius electionem loci mihi obtulerant. Sed primũ mea deinde patris tui ualetudine: poſtea curis delegati a uobis officii retentus: nũc uideor commodiſſime poſſe in rẽ præſentẽ excurre re. nam & mẽſtruum meũ kal'. ſeptembris fiũtur: & ſequens menſis complureis dies feriatos habet. Rogo ergo ante omnia permittas mihi: opus: qd' inchoaturus ſum: exornare & tua ſtatua: deinde: ut hoc facere quã maturiſſime poſſim: indulgeas cõmeatũ. Nõ ẽ aũt ſimplicitatis meæ diſſimulare apud bonitatẽ tuã obiter te plurimũ collaturum utilitatibus rei familiaris meæ. Agroꝝ. n. quos in eadẽ regione poſſideo: locatio cum alioqui. cccc. excedat: adeo non poteſt differri: ut proximã putationẽ nouus colonus facere debeat. Prẽterea cõtinuæ ſterilitates cogũt me de remiſſionibus cogitare: quaꝝ rõnem niſi præſens inire non poſſum.

Debeo celeritatē & ſtatutoꝝ ordinationē tuæ indulgentiæ:& pietati meæ.i.ſi concedes mihi cōmeatū:debebo ob hanc indulgentiā q̄primū redire & ſtatuaꝝ ordinationē meæ pietati referre. Anguſtius. breuius. Præfinire præſcribere. Municipium.crediderim ſane Tifernum Tyberinū qd̄ rm̄ ab urbe diſtet qd̄ nullibi locoꝝ Plinius ſcribat ſe habuiſſe agros q̄ in thuſcis & Tranſpadana regione q̄ bis tot ab urbe diſtat illud aīaduertēdū nō oēs has epl̄as Traianū ſcriptas:a ſcdo dū eſſet in Bythinnia: ſed quaſdā ut hāc dū ſtaret in urbe abſente ab ea Traiano:collegit igit̄ in unū libellū quaſcūq; Impatori ſcripſerat.

Debeo ergo dn̄e índulgentíæ tuæ: & pietatí meæ celeritatem: & ſtatuaꝝ ordinatíonem: ſí mihí ob utraq; hæc dederís commeatum.xxx.dierum.Neque enim anguſtíus tempus præfínire poſſum:cū & municípium:& agrí de quíbus loquor: ſínt ultra centeſímum & quínquageſímum lapídem.

Traianus Plínio.

ET priuatas multas & omneis publícas cauſas petēdí commeatus reddidíſtí. Mihí autem uel ſola uoluntas tua ſuffeciſſet.Neq; ením dubito te: ut prímum potuerís: ad tam díſtrictum officíum reuerſurum.Statuam ponī mihí a te eo: quo deſíderas loco: q̄q̄ eíuſmodí honorum parciſſímus tamen patíor:ne ímpediſſe curſum erga me píetatís tuæ uídear.

Plínius Traíano.

Impetratæ cíuítatís Alexandrínorum pro Harpocrate gaudíum.

EXprímere Dn̄e uerbís non poſſum: q̄to me gaudío adfecerínt epl̄æ tuæ.ex q̄bus cognouí te Harpocratí Iatralíptæ meo etíā Alexādrínam cíuítatē tríbuiſſe: q̄uis ſecūdū íſtítutionē príncípū nō temere eā dare ꝓpoſuiſſes.Eſſe aūt Harpocran νομον μεμφίτικον ídico tíbí rogo ergo ídulgētíſſíme Imp.ut mihí ad Pompeíū Plantā:præfectū Aegyptí amícū tuū: ſíc:ut ꝓmíſíſtí:epl̄am mittas.Obuiā íturus:quo maturíus dn̄e exoptatíſſíme aduētus tuí gaudío fruí poſſím.rogo ꝓmittas mihí q̄ lōgíſſíme occurrere tibí.

Plínius Traíano.

Medící ſuí propínquís cíuítatem petít:

PRoxíma ínfírmítas mea dn̄e oblígauít me Poſthumío Marío medíco: cuí parē gr̄am referre beneficío tuo poſſum:ſí p̄

Lapidē.miliariū.nā ꝑ lapides miliaria ſignabat antiquitas Mar.ad lapidē torquatus habet prætoria quartū ad quartum breue rus emit Otacilius. Lapidibus ſignari Miliaria

ET priuatas.Cōcedit Imperator Plinio qd̄ petierat. Priuatas pertinētes ad rem tuā domeſticā Publicas.tam ꝓp ſtatuaꝝ ordinationē:q̄ ꝙ in ſequēti mē ſe uacaret ab officio. Petiti. legit̄ etiaꝫ petendi. Sola uolūtas. uide q̄ti faceret Traianus ſecundū. Suffeciſſet.ad impetrandum cōmeatum. Diſtrictum. neceſſariū hinc lib.i.de eadem Præfectura ſcribens diſtringor inquit officio ut maximo ſic moleſtiſſimo ſedeo pro tribunali ſub noto libellos conficio tabulas ſcribo plurimas ſed illiteratiſſimas l̄as & in panegyrico:nōdum Biennīū compleueramus in officio laborioſiſſimo & maximo. Parciſſimus.quare merito in oratiōe laudatur a Plinio quod unā tm̄ atq; alteram ſtatuam & hanc æream in ueſtibulo Iouis Capitolini haberet: cū paulo ante adit9 oēs:omnes gradus Totaq; area hinc auro hīc argēto reluceret. Traianus ſtatuarum abſtinentiſſimus

EXprímere.impetratæ cíuítatis Alexandrinoꝝ. pro harpocrate gaudiū teſtatur rogatq; ut litteras ſibi ad Pompeiū Plantā mittat & patiatur q̄ lōgíſſíme ſibi occurrere. Iatraliptæ.medicoꝝ reūctori cuius artē Iatralipticē īueniſſe prodicum memorat Pli. Non temere. niſi raro. Nomon memphiticam. præfecturam memphiticam mēphites uſq; ad ſummum nili delata perueniunt mēphis autem ipſa quondā arx Aegyptiorum regum magna & populoſa ambitu ſtadiorum centum & quinquaginta opportunīori totius eius oræ loco ubi Nilus in plures ſciſſus partes efficit formā deltæ eam ogdous cognomento Vchoreus condidit. Obuiam iturus occurſurus tibi credo Traianum tunc in urbem redire cuius aduentu percepto Pli. ei obuius ire q̄ lōgiſſíme honoris gratia optabat.

PRoxíma.Medící ſuí ꝓpínquís cíuítatē petít. Proxia.alia a p̄cedēti. Indulſeris. nō uideat mirū ſi frequēter cōtra Priſcoꝝ cōſuetudinē utat̄ uerbo indulgere cū ēt alii ſimiliter uſurpauerint Liuius ab urbe cōdita cū de cura amoniæ habita & ſalis uendēdi arbitrio ac portoriis & tributo remiſſis agit hac īdulgētia refert p̄es plebē concordē tenuiſſe & Sene.p̄ſtabis parētib9 pietatē cognatis īdulgētiā oīb9 equitatē.eſt.n.īdulgētia ꝓmiſſio mollis de ſæueritate iuris hīc Fabius dixit.molles illa educatio q̄ īdulgētiā uocāt itē Sene.in epiſtolis ut corpori tantū indulgeas q̄tū Indulgere

bone ualitudini ſatis ſit Mart. indulgent patiẽtiá dixit pro patiunt. Mithridatis filio. Ita. cũ hac tamẽ cõditione. Vt ſint ĩ patris ptãte. ne a libera ptãte patris abſoluant. Patronoꝝ ius. ut habeant idem iu ris in libertis patris q̃ pater in eos hẽt nã Vlp. iuriſcõſultoꝝ doctiſſimo referẽte liberti tenent alere pa tronos & nõnunq̃ patronoꝝ filios p̃ mõ facultatũ ueꝝ de iure patronatus in ſequentibus pleraq̃ mul ta. Ius quiritiũ. ius latinoꝝ quo iure grites. i. Romãi utunt. Volẽtibus cõſentiẽtib⁹. Abaſcãtio. Ro mæ ĩ edibus uetuſtiſſimis ſub quirinali adhuc extat hoc epitaphiũ. C. Pli. Abaſcãtii. C. Pli. phoſphorus.

SCio petit Prætur̃ amico ſuo actio ſuræ. Inheret m̃oriæ tuæ. fixũ pectore tenes quo di cẽdi gñe ẽt in eplis ad amicos plerũq̃ uſum ſcd̃m alibi referemus. Te naciſſima. cõſtãtiſſima. Sæpe ĩdulſiſti in hoc. etiá cõceſſiſti ut te ſæpe admoneré.

Exornare p̃tura. creare p̃torẽ. Locus uacet. fortaſſe in demortui locũ ſuffice re. Quietiſſimã. certiſſimã. Natalium ſplẽdor q̃ ſura ſit Parẽtib⁹ claris ná Tra ianus claris natalib⁹ debitos honores re tulit q̃re in panegyrico dixit tandẽ ergo nobilitas non obſcurat ſed illuſtratur a Principe tandẽ illos ingentiũ uiroꝝ ne potes illos poſteros libertatis feſtinatis honoribus amplificat atq̃ auget & ma ioribus ſuis reddit ſi qd uſq̃ ſtirpis anti quæ: ſi qd rei duæ claritatis hoc amplexa tur & refouet & in uſum Reip. p̃mit: ſũt in honore hoĩum & ĩ honore famæ ma gna noĩa ex tenebris obliuionis ĩdulgẽ tia Cæſaris cuius ẽ ut nobiles & cõſeruet & afficiat. Integritas ĩ paupertate. Ma gna paupis laus q̃ nõ corrũpat donis: in teger ad mores referẽtſ̃ præſertim ad ab ſtinẽtiã alieni: ná id itegrũ ẽ qd̃ nõ ẽ cor ruptũ ſed pfectũ unde itegrã rẽ dicunt Oratores: & hiſtorici: quæ in ſua natura eſt: & integrã ætatẽ interpretant ĩ flore ipſo: cui neq̃ addẽdũ nec adhuc q̃cq̃ ſit ĩminutũ quare Virg. integrũ æui Aſca niũ meminit & ſi Serui⁹ cui adhuc ætas integra ſupereſſet adducatq̃ ænniũ Di centẽ Deos æui integros. Felicitas nam cũ res olim inter ſe diſſociabiles miſcuiſ ſet Nerua principatũ. & libertatẽ: auxit quotidie felicitatẽ imperii Traianus: nec

Vir. locus

ſpem modo: ac uotum ſecuritas publica: ſed ipſius uoti fiduciam aſſumpſit. Prouocat inuitat oratiõe: & exemplo ſuo. Bonam conſcientiam. uiros bonos conſcios integritatis ſuæ. Extollit: ad honores eleuat: cũ præſertim aliquis bene prouinciã regeret huic quæſita uirtute dignitas offerebat: patebat. n. oĩbus honoris: & gloriæ Cãpus: ex hoc quiſq̃: quod cupiebat: petere poterat: & aſſecutus ſibi debebat.

Pli. Auguratus

VM Auguratũ: uel ſeptemuiratũ ſibi petit. Maiorum meoꝝ. quos claros habuerat. Bo ni. immo optimi Dignitati Præfecturæ ærarii: & in primis cõſulatui. nam has dignitates a Traiano acceperat ante auguratum: q̃ ipſe ad Arrianum libro. iiii. & in panegyrico teſtatur. Auguratum. quo Iulio Frõtino ſucceſſit gratulabundus quare alibi ſuper hoc ſcribens: gra tularis inquit quod acceperim auguratum: iure gratularis primam q̃ grauiſſimi principis iudicium in minoribus etiam rebus conſequi pulchrum eſt: deinde q̃ ſacerdotium ipſum. cũ priſcum & religioſum: tum hoc quoq̃ ſacrum plane: & inſigne eſt. q̃ non adimitur uiuenti. ſeptẽuiratum adiicere. me unum facere ex ſeptemuiris: qui epulas indicendi ioui: cæteriſq̃ diis poteſtatem habebant: de utroq̃ ſacer dotio multa in præcedentibus enarrata. Vacant ſunt ſine domino: unde non iniuria nunc in urbe di cuntur uacare ſacerdotia mortuo ſacerdote nec dum alii collata: uacabat autem Auguratus per obi tum Iulii Frontini. Adiicere. adſtruere: addere. Publice. clara uoce: utilitate publica: augur enim pu blica ſigna a diis miſſa interpretabatur.

cibus meis ex cõſuetudine bonitatis tuæ ĩdulſeris. Rogo ergo: ut p̃pinq̃s eius des ciuitatẽ Chryſip po Mithridatis: uxoriq̃ Chryſippi ſtratõicæ Epi gõi. Itẽ liberis eiuſdẽ Chryſippi Epigono: & Mi thridati: ita ut ſint ĩ p̃ris ptãte: utq̃ iis ĩ libertos ſer uet ius patronoꝝ. Itẽ rogo ĩdulgeas ius Quiritiũ L. Satrio Abaſcãtio & P. Cæſio Phoſphoro: & Pã chariæ Soteridi: qd̃ a te uolentibus p̃ronis peto.

Plinius Traiano.

Præturam amico petit.

SCio dñe memoriæ tuæ: q̃ eſt beneficiẽdi tenaciſſima p̃ces nr̃as ĩhærere: qa tñ in hoc quoq̃ ſæpe ĩdulſiſti: admoneo ſimul & ipẽſe rogo: ut Actiũ Surã prætura exornare di gneris: cũ locus uacet: ad quã ſpem alioquĩ quie tiſſimã hortatur & natalĩũ ſplendor: & ſumma ĩn tegritas in paupertate: & ante oĩa felicitas tempo rum. quæ bonam cõſcientiam ciuium tuorum ad uſum indulgentiæ tuæ prouocat: & attollit.

Plinius Traiano.

Sacerdotium ſibi petit.

VM ſciã dñe ad teſtimoniũ: laudẽq̃ mo rũ meoꝝ p̃tinere tã bõi prĩcipis iudicio exornari: rogo dignitati: ad q̃ me p̃uexit ĩdulgẽtia tua uel auguratũ: uel ſeptẽuiratũ: qa ua cãt adiicer̃ digneris: ut iur̃ ſacerdotii p̃cari deos p̃ te publice poſſim: quos nũc p̃cor pietate priuata.

Victoriæ Gratulat iperatori ob uictoriã de hostibus partã. Victoriæ pticæ:an magis pro deuicto decimbalo dacoꝝ rege:cuius lib.viii.meminit:signate iperatorẽ Traianũ appellauit:qꝫ is cũ exercitu expeditiõe facta cõtra dacos:uictoriã retulerit. Maxime: bis deuictis hostibꝰ ferociſſimus:& ſegaciſſimis.Pulcherrimæ:ut coegerit pẽdere Tributa Ro. & iperata facere: cũ ſecus fieret ſub Domitiano:deide rebellãtes rege eoꝝ ad necẽ cõpulſo penitus ſubiugauerit & daciã in prouinciæ formã redegerit. Antiquiſſimæ.memorãdæ:ſiliꝰ iperatoꝝ antiquoꝝ: ſup qua ex inuicta antea gẽte bis acti fuere Triũphi. Reip. qa ſub Traião fuit ſũma libertas: nã legati decibali:ad ſenatum miſſi poſt primã deditionẽ:& arma quæ Traianus illis ademerat:& pacẽ ipetrarũt. Gloria Imperii.ſub Domitiano ſeneſcẽtis:& ruentis. Nouet. ob reductã militarẽ diſciplinã. Augeat:redacta tũ primũ dacia:in formam Prouinciæ.

Plínius Traiano.

Gratulatoría ob uictoríam.

VIctoríę tuę optíe Imp.Maxíe pulcherrímæ:antiquíſſímę:& tuo noíe:& reíp.gratulor:Deoſqꝫ ímortaleís pcor:ut omneís cogítatíões tuas tã lætus ſequat euẽtus:ut uírtutíbus tãtís gloría ímperíí & nouet:& augeatur.

Plínius Traiano.

De ítínere ſuo in Bithyníam.

QVía cõfido Dñe ad curã tuã pertínere: nuncío tíbí me Epheſum cũ oíbus meís ὑπὲρ μαλεαν nauigaſſe:q̃uís contraríís uẽtís retẽtus.Nũc deſtíno ptim oraríís nauibꝰ ptí uehículís puíncíã petere. nã ſícut itíneří graueís æſtus:ita cõtínuæ nauígatíoní Eteſíæ reluctant.

QVía nunciat ſe ueniſſe epheſum:reliquũ itineris íBithyníã facturũ:partí naui:pti uehiculis. Pertinere ad curam tuã.te curare.ὑπὲρ μαλεαν.ſup maleã:q̃ & μαλεία dr̃ ſcdm Stephanũ ꝓmõtoriũ eſt pellopõneſſi:ex quo ad cretã inſulã ſi Pli.credimus certiſſimus curſus iterualũ autẽ a malea ad colũnas herculeas ſi qs cõponet:ex authoritate Strabonis inueniet ſtadioꝝ uiginti duo millia & qngẽta:maria ipſa pſertim ſupra Maleã ꝓpter aduerſos uentoꝝ flatus nõ fuere tuta:íde natũ uulgo ꝓuerbiũ cũ maleã deflexeris:Domeſticos obliuiſcere: Virgil. Maleæ undas ſequaces appellauit. Epheſum.Ioniæ ciuitatẽ.Retẽtus.í itinere remoratus.Oriariis nauibus.piſcatoriis & paruis ſic iterpretat Marc.illud Plauti in rudẽte:mea opa laborat & retæ:& horiæ hæc cõuenientior uꝝ lectio:tãq̃ puis lẽbis lecturus eẽt orã littoris ionii.potiuſq̃ nauibus onerarii q̃ amãt altũ pelagus Vehiculis.terreſtri.itinere cõmodius.n.& celerius iter faceret qſpiã ex colophõe ſmyrna uehiculo:q̃ naui. Prouinciã Bithynniã.Graues eſtus.igẽtes calores qbꝰ illæ puíciæ uexabãt.Eteſiæ.cõſtat etheſias tm̃ í æſtate flare cũ nulli uẽtoꝝ magis ſtati ſint exoriũt ãt ſm Pli.poſt biduũ ab exortu caniculæ Gelliꝰ uero tradit cũ cãis oriẽt.Columella ãt.cal.Aug. at Sene.í naturalibꝰ qõnibꝰ opionẽ quorũdã recitãs æſtate iqt flare ſcipiũt cũ & lõgius extẽdit dies recti i nos radii dirrigũt a ſolſtitio illis initiũ ultra ortũ cãiculæ nõ ualẽt mane neſciũt ſurgere ob ħ a nautis ſõniculoſi uenti & delicati uocãt:ſꝫ Diodorꝰ uoluit etheſias a ſolſtitio æſtiuo nõdũ flare:& mlto añ æqnoctiũ Autũnale qeſcer.& Hámoniꝰ ſingulis ãnis flare tpe fructuũ: Eteſias uẽtos oriri e terra & eoꝝ flatu nimios calores tẽpari ab eiſdẽ ẽt maritimos curſus celeres & certos dirigi Ci.ꝓdidit de natura deoꝝ.eẽ aũt ſubſolanos credidit Stra.li.iii.ſcribẽs:ex hiſpania retro habẽda ẽ nauigatio:obſeruãdũ eſt in primis qꝫ i eo mari uſqꝫ ad ſinũ ſardiniẽſem uẽti ſpirãt ſubſolãi.euri q̃ & eteſiæ dñr:at Pli.li.xviii.ex Aqlõe eteſias mutato noíe dici refert:nã & li.ii.ſcripſerat cãicula exortũ die bꝰocto ferme Aqlões ꝓcedere:quos ꝓdromos appellãt:poſt biduũ ãt exortꝰ eoſdẽ Aqlones cõſtãtius pflare diebꝰ.xl.quos eteſias uocãt:ego credẽ nõ ſꝑ eteſias flare ab eadẽ Cœli regiõe:hinc mõ Aqlonis: mõ euri nomẽ accepiſſe:qꝫ colligi ꝓt ex uerbis Gellii:addidiſſem iqt eos uẽtos:q̃ eteſiæ:& ꝓdromi appellãt: q̃ certo tpe ãni ex alia:atqꝫ alia Cœli pte ſpirãt:Hermolaꝰ uir doctiſſimꝰ ætatis nr̃æ putat illd ex li.xviii. cap.xxxiiii.cõtrariꝰ Aqlo Africo flat.nec tm̃ eũ toto ãno í pdictis timet agricola:mollit ſydera æſtate media:legẽdũ mollit ſyderæ:qa ſeqt mutatqꝫ nomẽ.i.nõ Aqlões ampliꝰ:ſed eteſiæ uocãt:imo ut magis approbẽ eiꝰ ſnĩam idẽ Pli.li.ii.ubi eteſiatũ mẽinit mollire tradit eos credit ſolis uapor geminatꝰ ardore ſyderis:aduertẽdũ tm̃ Senecã ex authoritate Democriti referre etheſiaꝝ flatũ æſtatẽ frãgere:& a menſium feruẽtiſſimoꝝ grauitate defendere:qꝫ cõuenit cũ illo mollit ſydera:eẽ aũt cõtrarios nauigãtibus ab oriẽte ꝓter ſupradicta:Cæſar &.M.T.teſtant:ille.n.í cometariis ſcribit ſe teneri neceſſario Alexãdriæ etheſiis ſpirãtibus:q̃ nauigãtibꝰ inde ſunt aduerſiſſimi uẽti:hic uero í epl̃is ad Cæliũ: dũ e cilicia redire iã urbẽ decreuit:ego inqt niſi qd me etheſiæ morabunt:celeriter(ut ſpero)uos uidebo:ad hæc Tacitus mare quoqꝫ etheſia flabãt:harũ flatu í oriẽtẽ nauigãtibus ſecũdũ:inde aduerſum erat:cũ itaqꝫ hii uẽti autore Pli.ſint frugibꝰ ifeſti:tradit Laertius flãtibus illis ne fruges corrũperẽt empedoclẽ iuſſiſſe excoriari Aſinos:factiſqꝫ utribus collibus & montiũ uerticibus eos admoueri ad reprimẽdos flatus:ceſſantibuſqꝫ uentis colyſanem iam uocatũ: eteſiũ ſecundũ Celſum emplaſtrã rubrũ eſt at etheſii Authore Dionyſio penates apud græcos dicunt. Reluctantur nauigationi.tendentibus ad ſeptẽtrionẽ:contra nituntur.

Malea

Oriariæ Naues

Eteſiæ

REcte laudat consiliũ secũdi. Renunciasti.scripsisti p nũcium. Pertinet ad aium meum.scire cupio:quãti prospero:an aduerso:naui:an uehiculo. Peruenias.sis uĕturus nondũ.n.peruenerat Interim.aliquãdo.partim. Loca.uiarum compendia.

SIcut Nunciat se tãdẽ peruenisse ĩ ꝓuinciã.in quá missus fuerat a Traião ꝓpretore cũ cõsulari ptãte rogatq; ut mittat Mensorẽ ad opa publica.ĩ quæ multæ pecuniæ supfluo erogant. Grauissimis æstibus.pfertim canicularibus diebus:& flantibus etheſiis. Pergami.lõge clarissimũ Asiæ Pergamũ Plinio referẽte:qđ intermeat silenus:pfluit Caicus p fusus Pindaro mõte:Pergamea uocatur eius tractus iurisdictio: Strabo inqt in his locis Principatũ quẽdã optinet pergamũ insignis ciuitas: q̃ diu sub Atalicis Regibus fuit fortunã a græcoꝝ aliq at Stephãus ĩ Mascalio ptulere. Substi ti.morã feci retardatus sũ.xv.cal.octob. Mora fcã ob febres & cõtrarios uẽtos. Auspicacissimũ optimi auspicii. Natalẽ tuũ natus est Traianus de mẽse septẽ. Excutio.scrutor: examino: nã missus fuerat ad ordinãdũ statũ ꝓuinciæ Bithyniæ. Tractu.facto spatio. Nimiæ.supra modũ. Erogant. Impendũt. Quã. optimã:Mẽsorẽ q metiat opera publica Vege.q ĩ castris ad Podissimũ demetiũt locũ ĩ qb9 tẽtoria milites figat:uł hospitia ĩ ciuitatib9 pstãt hi mẽsores appellãt an poti9 mẽsor ħ accipi dẽt p eo: q curã remetiendoꝝ publicoꝝ opeꝝ hẽbat:& calculatorẽ ipẽsaꝝ:ac litiũ æstimatore: cũ demetiri sit æq̃re:& estimar. Reuocari ad ærariũ:uñ fuerãt extractæ Curatorib9.q mltas pecũias dolo malo itercepe rãt. Rõne Pr.calculo:Cõputatiõe. Prusaensis Reip. Maximo.Procuratore tuo.

Vperẽ rñdet ñ posse ab urbe mẽsorẽ mitter. Corpusculi fuit.n.Pli.breuis & gracil'staturæ id qđ ipse alibi ẽt asserit. Tuoꝝ fãiliariũ ac iter ab epheso fuisset tibi sil'e nauigatiõi.i.tã salubrit & cõmode ab epheso pedestri itiere puẽisses ĩ Bithyniã:q̃ ab urbe ephesũ naurigasti. Prospectũ.rcte cautũ. Mei.l.pcõsulari ipio & prãte. Vexatas.pturbatas:defraudatas. Rõæ.nã Circi latus icẽsũ Extruxit: Gymnasiũ:itẽ theatrũ ĩ cãpo Martio colũnũ cochlidẽ ĩ foro:q̃ ẽt nũc durat portic9 Tẽpla. In p.portũ ostiẽsẽ refecit Cẽtumcellaꝝ extruxit:põtinas paludes exsiccatas põtib9 pmeabiles ꝓdidit. Excutere.inquirere.

Pergamũ

Traiani Natalis

Traianus Plínio.

REcte renunciasti mi Secũde Carissime. Pertinet enim ad animum meum: quali itinere in prouinciam peruenias. Prudẽter autem constituis interim nauibus:interim uehiculis uti:prout loca suaserint.

Plínius Traiano.

In Bithyniam se uenisse scribit.

SIcut saluberrimã nauigationẽ Dñe usq; Ephesum expertus:ita inde postquã uehiculis iter facere cœpi grauissimis æstibus:atq; etiam febriculis uexatus:Pergami substiti. Rursus cum trãsissem in orarias nauiculas cõtrariis uentis retentus: aliquanto tardius: quam sperauerã:idest.xv.Kal.octobreis Bithyniã intraui. Non possum tamen de mora queri:cũ mihi cõtigerit:quod erat auspicatissimũ:natalem tuum in prouincia celebrare. Nunc R eip. Prulensium impendia:redditus:debitores excutio: quod ex ipso tractu magis:ac magis necessariũ intelligo. Multæ enim pecuniæ uariis ex causis a priuatis detinentur. Præterea quædam minime legitimis sumptibus erogantur. Hæc tibi domine in ipso ingressu meo scripsi. Quintodecimo.Kal'.octob. Domine prouinciã intraui:quã in eo obsequio:in ea erga te fide:quã de genere humano mereris:inueni. Dispice dñe an necessariũ putes mittere huc mensorem. uidentur enim nõ mediocres pecuniæ posse reuocari a curatoribus operũ:si mensuræ fideliter aguntur:ita certe prospicio ex ratione Prusensium quam cum Maximo tracto.

Traianus Plínio.S.

Vperẽ sine q̃rela corpusculi tui & tuoꝝ: peruenire in Bithyniã potuisses:ac simile tibi iter ab Epheso:ut nauigationi fuisset:quã expertus usq; illo eras. Quo aũt die peruenisses in Bithyniam cognoui secũde Carissime litteris tuis. ꝓuinciales credo prospectũ sibi a me intelligẽt.nã & tu dabis operam: ut manifestũ sit illis electũ te esse:q ad eosdẽ mei loco mittereris. Rõnes aũt in primis tibi rerum publicaꝝ excutiẽdæ sunt.nã & eẽ eas uexatas satis constat. Menso res uix etiã iis operibus:quæ aut Romæ:aut in ꝓximo fiunt:sufficienter habeo: sed in omni ꝓuincia inueniuntur:quibus credi possit:& ideo nõ decrunt tibi:modo uelis diligenter excutere.

Plinius Traiano
De custodiis.

ROgo dñe cõsilio me regas hęsitãtẽ: utrũ p publicos ciuitatũ ſuos: qđ uſq; adhuc factũ: an p milites adſeruare cuſtodias debeã: Vereor enĩ ne & per ſeruos publicos parũ fideliter cuſtodiantur: & non exiguum militum numerum hæc cura diſtringat. interim publicis ſeruis paucos milites addidi. Video tamen periculum eſſe ne: idipſum utriſq; negligentiæ cauſa ſit. dum communem culpam hi in illos: illi in hos regerere poſſe cofidunt.

Traianus Plinio.

NIhil opus eſt mi Secunde cariſſime ad continendas cuſtodias plureis cõmilitones conuerti. Perſeueremus in ea cõſuetudine: quæ iſti puiciæ eſt: ut per publicos ſeruos cuſtodiantur: Etenim ut fideliter hoc faciant: in tua ſeueritate ac diligentia poſitum eſt. In primis enim: ſicut ſcribis: uerendum eſt: ne ſi permiſceantur ſeruis publicis milites: mutua iter ſe fiducia negligentiores ſint: ſed & illud hæreat nobis: q̃ pauciſſimos milites a ſignis auocandos eſſe.

Plinius Traiano.
De nũero militũ Gabio baſſo p̃fecto adſignatoꝝ.

GAbius Baſſus præfectus oræ Ponticæ & reuerentiſſime: & officioſiſſime Domine uenit ad me: & compluribus diebus fuit mecum. Quantum perſpicere potui: uir egregius: & indulgentia tua dignus: cui ego notum feci præcepiſſe te: ut ex cohortibus: quibus me præeſſe uoluiſti: contentus eſſet beneficiariis decem: equitibus duobus: centurione uno. Reſpondit non ſufficere ſibi hunc numerum: idque ſe ſcripturum tibi: Hoc in cauſa fuit: quo minus ſtatim reuocandos putarem: quos habet ſupra numerum.

Traianus Plinio.

ET mihi ſcripſit Gabius Baſſus non ſufficere ſibi eum militum numerum: qui ut daretur illi mandatis meis: complexus ſum. Quod quæris ſcripſiſſe me: ut notum haberes: his litteris ſubiici iuſſi. Multum intereſt res poſcat: an homines imperare latius uelint. Nobis autẽ utilitas demum ſpectanda eſt: & quãtum fieri poteſt: curãdũ ne milites a ſignis abſint.

ROgo. Cõſulit Traianũ an cuſtodiæ ſint p ſeruos publicos ſeruãdæ. Hæſitãtẽ. ambiguũ. Publicos ſuos. ſeruoꝝ aliq erãt publici: q Reip. noĩe empti fuerãt & publicis uſib9 ĩſeruiebãt aliq priuati priuatoꝝ dñoꝝ. Milites. ſtipẽdiarios & iõ liberos: cuſtodias. Carcerẽ: locum ubi carcerarii cuſtodiunt: Columella itaq; mãcipia uicta: q̃ ſũtergaſtuli p noĩa quotidie citare debebit atq; explorãr ut ſint cõpedib9 diligẽter inexa: tñ ẽt cuſtodiæ ſedes an tuta & recte munita ſit: iuriſcõſultus ẽt hõ ingt q ex cuſtodia p̃ducit.

Et. uereor ne. Hæc cura. cuſtodiaꝝ. Diſtringat. occupet. Nõ exiguũ. igentẽ. Addidi. ad cuſtodias. Id ip̃m. additio militũ ſeruis publicis. Culpã. negligentiã. Hi. milites. Illos. ſeruos. Regerere. regire. reflectere. excuſare.

NIhil. Reſcribit ſeruãdã eẽ anti quã cõſuetudinẽ. Cõmilitones uox iperatoꝝ. Bläda militibuſq; grata cũ ſe unũ de numero illoꝝ putat & militiæ ſociũ. Hæreat nobis ĩ aĩo ſedeat: curæ ſit. Reuocãdos a. Signis. remouẽdos a ſuis ducibus: a caſtris.

GAbius Nũciat nõ reuocaſſe milites ſupernumerarios a. Gabio Baſſo: qm̃ is rñderat nõ ſufficere ſibi nũeꝝ ab traiano p̃ſcriptũ. Præfectũ. nõ multo poſt teſtat eadẽ: dum ip̃m Cæſari cõmẽdat.

Me. hĩc appet miſſum Pli. ut iperaret: bñficiariis Militib9: de qb9 lib. i. belli Ciuilis Cæſar. Petreus uero nõ deſerit ſeſe: armat familia. cũ hac & prætoriam cohortẽ Cætratoꝝ: barbariſq; equitibus: paucis bñficiariis ſuis quos. ſuæ Cuſtodiæ cã hñre cõſueuerat. iprouiſo ad uallã Euolat: ſunt aũt bñficiarii authore Vegetio: ab eo appellati: quod promouent ad militiã beneficio Tribunorum. Reuocandos. ad ſigna ſua. Supra numerum. a te conſtitutum.

Milites beneficiarii

ET mihi mandat numeꝝ militũ quos uelit aſſignari Gabio Baſſo. Quo. in alia lectione fuit quot. Subieci. ſubſcripſi: uerba p me ad gabiũ ſcripta ſtatim his adiecit: quæ ſunt: mltũ ĩtereſt res poſcat. Imperari Latius uelint. i. cõſiderãdũ ẽ an res poſcat: ut Gabius apud ſe retineat ſuper numerarios milites: an id agat: ut multis dominet. plerunq; n. homines ambitiõe corrupti. magna imperia affectant. Nobis. mihi: & tibi.

Signis. a Ducibus ſuis. Vt notum haberes: ut Certior eſſes.

PRuſenſes pruſenſium nomine petit Balineum extrui. A priuatis.nã prædixerat multas pecunias a priuatis uariis ex cauſis detineri. In oleum. quo ungebantur.interdum enim eſt uidere in antiquorum monumentis balineum publice:& oleum gratuito datum. Nitor. ædificiorum ſplendor & polities.

SI inſtructio indulget Pruſenſibus balinei ædificationẽ: modo ne per illos aliquid priuatim tribuatur neq; eorum uires per publicam pecuniam Extenuentur ad alias collationes neceſſarias. Intribuant.impendant. Priuatim & uiritim. Minus fiat.minuantur redditus publici:ne poſſint conferre res neceſſarias.

Roſianus geminus

ROſianum.Rogat Traianum uelit commendatum habere Roſianum Geminum ſibi arcta familiaritate coniunctũ: Ad hæc uirum integrum:Probum induſtrium:& Cæſaris ipſius commilitonem de quo plæraq; libro primo. Publicæ neceſſitudinis. quia quæſtor more maiorum conſulem in parentis loco habere debebat. Ipſe apud te faueas:ſis fautor eius dignitatis:quod eſt in tua poteſtate.an dignitati quam apud te geſturus eſt. Præcibus meis. ratione mearum præcum. Priuatis collatis in me poſt quæſturam.

MAximus. conſulit an relinquẽdos cenſeat in futurum milites quos ſupernumerarios Maximo Cæſaris libero dimiſerat: dum iret frumentatum: huius Maximi liberti: & Procuratoris Traiani probitatem:induſtriam diligentiam:Teſtimonio in ſequentibus proſequitur. Gemellino. Virdio.Gemellino procuratori Cæſaris: ut ſtatim in: & in ſequentibus Traianus reſcribit.

Plínius Traíano.
De balíneo Pruſenſíum

PRuſenſes dñe balíneũ habẽt & ſordidũ & uetus.Id ítaq; ídulgẽtía tua reſtituere deſíderãt:ego tñ æſtimãs nouũ fieri deberí:uideris mihí deſiderío eoꝝ ídulgerẽ poſſe Erít enĩ pecũía:ex q̃ fiat primũ ea:quã reuocare a príuatís:& exígere íã cœpi:deíde:quã ípſi erogare ín oleũ ſolíti:parati ſũt í opus balínei cõferr.qd alío quí & dígnitas cíuitatís:& ſcíi:tui:nítor poſtulat.

Traíanus Plínio.

SI íſtructío nouí balínei oneratura uíreis Pruſenſíũ nõ eſt:poſſumus deſíderío eorum ídulgere.modo nequíd ídeo aut ínſi tríbuant:aut mínus illís ín poſterum fíat ad neceſ ſarías erogatíones.

Plínius Traíano.
De aduentu Seruílíí.

SEruílíus Pudens legatus dñe.yííí. Kal. Decẽb.Nícomedíã uenít:meq; lõgę expectatíonís ſolícítudíne líberauít.

Plínius Traíano.
Pro Roſíano Gemíno.

ROſianũ Geminũ dñe arctíſſímo uínculo mecũ tua í me bñfícía íunxerũt. Habuí enĩm íllũ quæſtorẽ í cõſulatu: mei ſumme obſeruatíſſímũ exptus:tãtã mihí poſt conſulatum reuerẽtíã p̃ſtat:ut publícæ neceſſítudínís pígnora príuatís cumulet officíís.Rogo ergo: ut ípſi apud te ꝑ dígnítate eíus:p̃cíbus meís faueas:cuí & ſíqd mihí credís:ídulgẽtíã tuã dabís: dabit ípſe operã:ut í hís:q̃ eí mãdauerís:maíora mereat.Parcíorẽ me í laudãdo facít:qd ſpero tíbí & íntegrítatẽ eíus:& ꝑbítatẽ:& índuſtríã nõ ſolũ ex eíus honoríbus: quos ín urbe ſub oculís tuís geſſít: ueꝝ etíã ex cõmílítío eẽ notíſſímã.Illud unũ: qd propter carítatẽ eíus nõdum mihí uídeor ſatís plene feciſſe:etíã atq; etíã facío:teq; domíne rogo: gaudere me exornata quæſtorís meí dígnítate: ideſt per íllum mea quam maturíſſíme uelís.

Plínius Traíano.
De mílítíbus Maxímo procuratorí adſignandís.

MAximus líbertus & ꝑcurator tuus dñe: ꝑter decẽ bñficíarios: quos adſígnarí a me Gemellíno optímo uíro iuſſíſtí: ſíbí quoq; cõfírmat neceſſarios eẽ mílítes. ex his ínte-

Paphlagoniam. Halys secũdum Strabonẽ orientem uersus Paphlagonũ cõfiniũ est austrũ uersus Phryges: & Calathæ qui ibi habitarũt: occidentẽ uersus Bithynni & Mariandini. Septẽtrionẽ uersus enxinus. Paphlagonia

NPly. Pylæmoniam uocatá scribit a Pylæmeneo duce Paphlagoniã uero a Phlagophinei filio si Stephano credimus: in qua Tantalus Authore Diodoro habitauit.

Vnc. Respondet pro re frumentaria fuisse necessarios milites Maximo: sed cũ redierit: militibus quattuor contentum esse debere. Instruxisti: muniuisti. Extraordinario. ad cõparádũ frumẽtum cũ alias esset Cæsaris ꝓcurator. Actum. procurationem. Quem adiuuat. cui est in oficio socius.

rim: sicut inueneram in ministerio eius: relinquendos existimaui: præsertim cum ad frumentum cõparandum iret in Paphlagoniam. Q uinetiã tutelæ causa: quia ita desiderabat: addidi duos equites in futurum quid seruari uelis: rogo rescribas.

Traianus Plinio.

NVnc quidem proficiscentem ad cõparationẽ frumẽto& Maximũ Libertum meũ recte militibus instruxisti: fungebat enim & ipse extraordinario munere: cũ ad pristinũ actũ reuersus fuerit: sufficiẽt illi duo a te dati milites: & totidẽ a Virdio Gemellino ꝓcuratore meo: quem adiuuat. Plinius Traiano.

De seruis inter tyrones inuẽtis.

SEmpronius Cælianus egregius iuuenis: repertos inter tyrones duos seruos misit ad me: quos& ego supplicium distuli: ut te cõditorẽ disciplinæ militaris: firmatorẽq; cõsulerẽ de mõ pœnę. Ipse. n. dubito ob hæc maxie: qđ ut iã dixerãt: Sacramẽto militari nõdũ distributi in numeros erãt. Q uid ergo debeam seq: rogo domine scribas: præsertim cum pertineat ad exẽplum.

Traianus Plinio.

SEcũdũ mãdata mea fecit Sẽpronius Cælianus mittẽdo ad te eos: de qbus cognosci oportebat: an capitale supplicii meruisse uideãt. Refert ãt uolũtarii se obtulerint: an lecti sint: uel ét uicarii dati. Lecti si sint. iqsitor pecauit. si uicarii dati: penes eos culpa é: q dederũt: si ipsi cũ hérét cõditõis suę cõscíam uenerũt: aĩaduertẽdũ i illos erit. Neq;. n. multũ ĩteresť: q; nõdũ ꝓ numeros distributi sunt. Ille. n. dies: quo primũ ꝓbati sunt: ueritatem ab his originis suæ exigit.

Sempronius. Cõsulit de pœna seruo& inter Tyrones repertorũ. Sempronius Cælianus: Cælianum Afrũ recirat Lápridius. ꝓceptorẽ Antonini Diadumeni. Tyrones. nouitios milites: de quibus Vegetius: & Modestinus. Seruos quos sacræ leges arcẽt a militia: neq; respu. Romana nisi in sũma ingenuorum inopia usa est seruis ad bellũ: ut is ĩ pœnos. Cõditorem. tanq̃ his plura militaris disciplinæ instituta fecerit: quam nemo antecedentiũ Principũ: quare secundus in Panegyrico: q̃ inqt specioſũ est: quod disciplinam castro& lapsam: extinctáq; refouisti depulso prioris sæculi malo & Dion author Traianũ in lites retinuisse sub disciplina: ut neq; inso lescerent neq; contra se insurgerent: sed quieti imperia facerent: satis. n. cõstat ipsum post Augustũ labentẽ disciplinã in curia supio& Principũ retinuisse: & in melius reformasse: ordinatis & officiis: & impendiis: hæc tñ quidam ét Adriano ascribunt. Sacramento. ná iurabát milites in uerba principis se nõ recessuros nisi præcepto ducis post cõpleta stipendia: neq; remp. prodituros: dum militiæ promouerentur: lege uegetium & Liuiũ. Sacramẽtũ: militare ꝓprie dr̃: Frontinus. L. Valerio Flacco: &. C. Varrone Cõss. milites primo iureiurándo facti sunt. ante. n. sacraméto tantũmodo a Tribunis rogabant: cæterũ ipsi inter se tm̃ iurabát se fuge: neq; formidinis cã abituros: neq; ex ordine recessuros ét ꝓ iureiurándo: q; fit in iudicio ponit. Valerius. sacraméto cũ adolescentulo contẽdere ausi non sunt idem lib. vii. cum sorore sacraméto cõtẽdere noluit. In numeros. in ordinem & numerũ militum sup quo lege q̃dã lib. iii. ad Tranquil. Sẽpronius Cælianus

Sacramẽtũ

SEcundũ. Rñdet pœnam irrogandã esse delinquenti. Voluntarii. non rogati. Lecti: ab inqsitore euocati. Vicarii. ut alio& uices sustinerent: Martialis: iam uolo uicarius esse: Liuius in bello punico scribit. ccc. militibus siculis qui nolebant militare totidẽ uicarios a Scipione datos & Vegetius: seditioſos milites cõtinendos ad omnem disciplinam arctissima sæueritate tribunorum uel uicario&: Columella uicarius meæ diligentiæ succedit is: qui me absente in locum meũ substituitur Apuleius: uenisti tãdem miserrimi laboris uicarius: Fabius morté alcestis uicariã appellauit qa uicẽ morituri mariti subire nõ recusauit: & idé Apul. lib. ii. dixerat uicariã ꝓ me lanienã. Hora. defunctũq; laborib9 æquali recreat sorte uicarius. Venerũt. in militiã: cũ hérét: cũ scirét se seruos. Per Numer& per ordines Militiæ. Probati: recepti tanq̃ boni milites. Originis suæ. Seruilis: an ingenuæ.

Vicarius.

SAlua.q̄rit qd faciendum de ſeruis dānatis: q ſe miniſteriis publicis imiſcuerūt. Magnitudine ſalua. integra tua maieſtate: qa quodām̄ Cæſaris amplitudo minui uidebať: cū a reb⁹ maximis & grauiſſimis: retrahebať ad obſcuras & deiectas. Ius. arbitrium: facultatē.

Opus publicū uel metalli: Vlpian⁹ titulo de pœnis ingt. ſeruos in metallū uł in opus Metalli: itē ī ludū uenatoriū dari ſolere nulla dubitatio eſt: in miniſteriū metallo⁹ fœminæ in ꝑpetuum: uel ad tꝑs dānari ſolent: ſimili mō & in ſalinas: in calcariā quoq; : uel ſulphurariā dānari ſolēt: ſed hæ pœnæ metalli magis ſūt. In ludā ad beſtias. ut cū illis de pugnēt: uel ad ludū gladiatoriū: qcūq; ī ludū uenato⁹ ſūt dānati uidēdū eſt an ſerui pœna afficiātur: an ꝑmaneāt in libertate: & magis ē ut hii quoq; ſerui afficianť: in hoc tñ diſtant. A cæteris q̄ inſtituunť uenatores aut pyrrhichiarii aut aliā q̄uolūt artē geſticulādi aut aliter ſe mouēdi. Similia ut ad argētifodinas & lapidicinas. Publico⁹ ſuo⁹ officio q uel cuſtodias tuebanť uiaſue publicas muniebāt cloacaſq; purgabāt. Annua. alimēta. īpēſa. ſalaria. Reddere pœne. a q̄ ſe ad miniſteria publica trā ſtulerāt. Frugaliter. fructuoſe utiliter. Nimis ſeue⁹. cum ſummū ius ſit ſūma crux. Dānatos ī ꝑpetuū alicui pœnæ. Paſci inutiles. alimēta p̄bere & remouere eos ab officiis publicis. Periculoſum ne fame cogerentur ad deſperationē. In ſuſpēſo. integrā. Fortaſſe quēadmodū an forte. Decreta. ſentētias ſenatus. Principū. Colonia⁹. Dati. pœnis legi ť etiā dānati. Deprecātes. Seruos: dimiſſos liberatos a pœnis. Hoc auium ſoluere eos a uinculis. Authore. Proconſule: uel legato.

MEmineris Reſcribit añ decē annos dānatos: & ſenes dandos miniſteriis nō ꝑcul apœnis: reliquos nullo Authore ſolutos reddendos pœnæ.

Iſtam. Bithynniam. Emendandam. alibi ad eundem: ſed ego ideo prudentiam tuam elegi: ut reformandis iſtius Prouinciæ moribus ipſe moderareris: & ea cōſtituas: quæ ad ꝑpetuā eius Prouinciæ ꝗtē eēnt ꝑfutura. Idoneo Legitimo. Vetuſtiores. in ſeruitute erūnali ſupra decennium: dummodo ii ſint ſenes. Non lōge. proxima pœne ſunt ut inſequentia. Balineum. publicum curandum. Dari. deſtinari.

Plínius Traiano.

De íis: quí ex damnatione ſerui publicí eſſent.

SAlua magnitudine tua domine deſcēdas oportet ad meas curas: cum íus míhí dederis referēdí ad te: de quibus dubito, In pleríſq; ciuitatibus maxime Nicomedię & Nicęę quidam uel ín opus damnatí: uel ín ludum Símíliaq; hís genera pœnarum: publícorum ſeruorum officio: miníſterioq; funguntur: atq; etíam ut publící ſerui annua accípiunt: q̄ ego cum audíſſem: díu: multumq; hæſítauí: quid facere deberem: nam & reddere pœne poſt longum tempus plæroſque íam ſenes: & quantum adfírmatur: frugalíter: modeſteq; uíuentes: nímís ſeuerum arbítrabar: & ín publícis officíís retínere damnatos: non ſatís honeſtum putabam: eoſdem rurſus a Republíca paſcí ocíoſos: ínutíle: non paſcí: etíam periculoſum exíſtímabam. neceſſarío ergo rem totam: dum te conſulerem ín ſuſpenſo reliquí. Quæres fortaſſe quemádmodum euenerít: ut pœnís: ín quas damnatí erant: exoluerentur: & ego quæſíuí: ſed níhil comperí. Quod adfírmare tíbí poſſum: ut decreta: quíbus damnatí erant: proferebantur: íta nulla monímenta: quíbus líberatí probarentur. erant tamen quí dícerent depræcantes: íuſſu ꝑcōſulum: legatorumue dímíſſos. Addebat fídem: quod credíbíle erat: neminem hoc auſum ſíne authore.

Traíanus Plínío.

MEminerís íccírco: te in íſtam prouínciam míſſum: quoníam multa ín ea emendanda apparuerint. Erít aūt uel hoc maxíme corrígendum: quod quí damnatí ad pœnam erant non modo ea ſíne authore: ut ſcríbís líberatí ſunt: ſed etíam ín cōditionem proborum míníſtrorum retrahantur. Quí ígítur íntra hos proxímos decē annos damnatí: nec ullo ídoneo authore líberatí ſunt: hos oportebít pœnæ ſuæ reddí. Sí quí uetuſtíores ínuenientur & ſenes ante annos decem dānatí: diſtríbuamus íllos ín ea míníſteria: quæ non longe a pœna ſínt. Solent ením eíuſmodí ad balíneum: ad purgatíones cloacarum: ítem munítiōes uíarum: & uícorum darí.

Plínius Traiano.

De collegío fabrorum Nícomedenſíum inſtituendo.

c Vm ob incẽdium uaſtiſſimũ Nicomediæ factũ nonet cõſtituẽdũ eẽ collegiũ fabrorꝫ. Nicomediæ urbis ꝑclare ĩ intimo ſinu Bithynniæ. Γερουσίαν. Senatũ authore Iulio Polluce. Iſſon uide an legẽdũ. Iſæũ. i. Tẽplũ Iidis: ſicut ſerapæum: Tẽplũ Serapidis: q̃ Dion in uita Titi meminit incẽdio abſumpta: qdã Iſſon putãt ædificium quadratũ hñs paria latera: alii inſtat circiter utrinqꝫ diſtans. ſunt q̃ legant Hyſſon locum. ſ. certaminis: qa ὑσσὸς haſtã ſignificet. Spartiatum Euagatũ: diffuſum: Craſſatũ. Sipo uel Sipho. i. Canalis fiſtula ad deducẽdã aquã: & ex ea arcẽda ĩcẽdia:

CVm diuerſam partẽ prouinciæ circũire: Nicomedię uaſtiſſimum incendium multas priuatorꝫ domus: & duo publica opa q̃q̃ uia interiacente Geruſian: & Iſſon abſumpſit. Eſt autẽ latius ſparſum. primum uiolẽtia uenti: deinde inertia hominum: quod ſatis cõſtat ocioſos: & immobileis tanti mali ſpectatores perſtitiſſe: & alio quĩ nullus uſquã in publico ſipo: nulla hama: nullum deniqꝫ inſtrumentum ad incendia compeſcenda: & hæc quidẽ: ut iam præcepi: parabantur. Tu domine diſpice: an inſtituendum putes collegiũ fabrorꝫ: dũtaxat hominum. CL. ego attẽdã: ne quis: niſi faber recipiatur: neue iure cõceſſo ĩ aliud utatur nec erit difficile cuſtodire tam paucos.

Traianus Plinio.

IBi quidem ſecũdum exempla cõpluriũ: in mentẽ uenit poſſe collegium fabrorũ apud Nicomedẽſeis cõſtitui. Sed meminerimus prouinciã iſtã: & ꝑcipue eas ciuitateis ab eiuſmodi factionibus eſſe uexatas. Quodcũqꝫ nomẽ: ex quacunqꝫ cauſa dederimus iis: qui in idẽ cõtracti fuerĩt: herariæ q̃uis breues: fiẽt. Satius itaqꝫ eſt cõparari ea: q̃ ad coercendos igneis auxilio eſſe poſſint: admoneriqꝫ dominos ꝑdiorꝫ: ut & ipſi inhibeant: ac ſi res popoſcerit adcurſu ppli ad hoc uti.

Plinius Traiano.

Votorum nuncupatio.

SOlennia uota pro incolumitate tua: qua publica ſalus cõtinetur: & ſuſcepimus domine pariter: & ſoluimus: præcati Deos: ut uelint ea ſemper ſolui ſemperqꝫ ſignari.

Traianus Plinio.

ET ſoluiſſe uos cũ prouincialibus diis immortalibus uota pro mea ſalute: & icolumitate. & nuncupaſſe: libenter mi Secunde Cariſſime cognoui ex litteris tuis.

Hama. Hama inter inſtruméta ruſtica cõnumeratꝫ a Iulio Polluce: & Catene: Suidas fabrile credidit inſtrm: inibiqꝫ duo puerbia recitantꝫ: in uitis Põtificũ plærũqꝫ leges hamas argẽteas Donatas miniſterio Diuino: qdã rentur hamulã inde deductã: de qua Columella in cultu ortorꝫ: aut habilẽ lymphis hamulã Bachoue lagenã: nunc ẽt hamula a circumpadanis nr̃is uulgo appellatꝫ uas uitreũ ad uſum aquæ: & uini. Liuius ſup ſcri. hamas locũ fuiſſe ſpatio tria milia paſſuũ a cumis. Hæc inſtr̃a ad incẽdia extiguenda.

Collegiũ fabrorum. Collegiũ fabrorꝫ de quibꝰ ſæpe fit mentio apud hiſtoricos. Faber ferrarius: ĩ aliud ꝑterq̃ ad arcẽda inẽda.

IBi. Rñdet Traianꝰ cũ Bithynia ꝑcipue Nicomedia ꝑturbata fuerit ab eiuſmodi collegiis ſatiꝰ eẽ cõpatis inſtr̃is ignes coercere. Cõpluriũ urbiũ. in qbꝰ ſũt fabrorꝫ collegia. Factiõibus. corpibꝰ ſectiõibꝰ: collegiis q̃re Martianus de collegiis illicitis & corpibꝰ tradit mãdatis Principũ ꝑcipi ꝑſidibus Prouinciarꝫ ne patiãtꝫ eſſe collegia ſodalitia. Heteriæ. ſiue hætariæ more poetico dicũtur ſocialitates: ſodalitia ſenſus ergo eſt: cũ Pli. ſcripſiſſet numerꝫ. cl. dũtaxat hoiũ; tã paucorꝫ eẽ facilẽ cuſtoditu rñdet Traianus qđcũqꝫ nomen illis dederis tñ fiẽt ſodalitates: q̃tũcũqꝫ breues ſint: q̃s idẽ Pli. de chriſtianis ſcribẽs aſſerit iuſſu imperatoris uetuiſſe. Quãuis. ſint frãcorꝫ hominum fient hætariæ. uocabuntꝫ collegia & ſodalitia. Prædiorũ. Edificiorum. Inhibeant. incendia.

SOlẽnia. Admonet impatorẽ ſuſcepiſſe: & ſoluiſſe uota ꝑ eiꝰ icolumitate. Solẽnia uota. de ſolẽnibꝰ Cæſaris diebꝰ plura Tertul. ĩ apolo. ubi refert ſolitũ fuiſſe ita illi acclamari: de nr̃is annis augeat tibi Iupiter ãnos. nã uitã ipſi lõgiſſimã: impiũ ſecurꝫ domũ tutã: exercitꝰ fortes: ſenatũ fidelẽ: populũ ꝓbũ: orbẽ quietũ ꝑcabantꝫ: Signari. nã uel a cõſulibꝰ & ꝑtoribꝰ ĩ urbe. In puinciis a ꝓcõſulibꝰ: ac ꝑſidibus interdũ ẽt a ꝑtoribus uota ſuſcipiebantꝫ: & ꝓſoluebantꝫ: ſignari ergo rata hr̃e. poſt. n. nuncupationẽ ſignata ſeruabantꝫ ad finem anni cũ perſoluebantꝫ: & alia noua nuncupabantꝫ.

IN aquæductum. Monet Nicomedenſes fruſtra impendiſſe plurimam pecuniam in aquæductum: ſe aũt inueniſſe quo deduci cõmode poſſet: modo mittat aquilegem uel architectum. HS. xxx. cccxxviii. ſeſtertia triginta milia: trecentena decem octo. nam auctore probo. x. ſignatum cum uirgula ſuperius plana apud antiquos decem milia ſignificabat. Diuiſus. derelictus: legitur etiam relictus. CC. ſeſtertia. Arcuato. ſtructo per arcus: qualibus in urbem uidemus aquas deductas multas ſed in primis Anienis. Ad plana. ſed ardua & eminentiora. Superiore. priore aquæducto ichoato: ſed demolito. Teſtaceo. Lateritio. Vilius. minori impẽdio erit. Aquilegem. qui ſcientiam deducendarum aquarum habet Pli. libro xxvi. ſilueſtris ubi naſcit̃ ſubeſſe aquas credũt: & hoc hñt ſignum aquileges. extat Theodorici Regis epiſtola qua ſcribit ſe comparuiſſe aquilegium (nõ. n. dicit aquilegem) Romam ueniſſe ab Africa ubi ea ars pro locorum ſiccitate ſummo ſtudio ſemper uiguit: q aridis locis aquas poſſit dare uernatiles: ut beneficio ſuo humida habitare faciat loca nimia ſterilitate ſiccata uerum authore Marcello Aquilex eſt qui aquam colligit Varro in quinquatribus an hoc præſtat Hero. filius Diogenis: quod ille e uentre aquam mittit adhoc te iactas: at hoc pacto utilior te Thuſcus Aquilex apud iuriſconſultum titulo de immunitatibus aquilices paſſim legitur fortaſſis ab elicienda aqua niſi tñ corrupte p aquilege legat̃. Frontinus tamen in libello de aquæductib9 aquarium uocat qui curam diſtribuendæ aquæ habeat minimus inquit modus in aquæ diſtributione cõtinetur cuius rei fraus aquariorum: quos aquas ex publicis ductib9 in priuatorum uſum deriuare depræhẽdimus: & prius dixerat: aquam Trabam modulis certis per uicem in dies diſpenſatam omnes uillæ accipiũt: ſed non eadem moderatione aquarii noſtri procedunt: eam ſemper in ſupplementum luliæ inducentes: Item Anio aquariorum in peritia in aliquos eum ſpecus deducẽtium cæteras aquas uitiabat Cælius: & Iuuena. Aquarium pro uiliſſimo officii genere uſurpant. Vlpianus aquarios uocat ſeruos aquægerulos. At aquariolus: ſi pompeio feſto credimus dicit̃ mulierum impudicarum ſordidus Aſſecla. Id quod uidet̃ aſſerere. Apuleius in. ii. apologia cũ ingt hiſce auditis exacerbatus Aquariolus iſte uxoris ſuæ ita ira extumuit. Vel. hic obtinet locũ cõiũctionis & nã opus erat Architecto: ad cõſtructionẽ opis: & aqlege ad mẽſurã modulog& deducẽdag& aquarum. Quod accidit. ut pecunia male perdatur. Sæculo tuo. fœliciſſimo tui imperii tempore.

Aquarius.

Aquilex

Aq̃riolus.

Plinius Traiano. De aqueductu Nicomedenſium.

IN aqueductu Domine Nicomedẽſes impenderunt. HS. xxx. ccc. xxix. Qui imperfectus adhuc relictus: ac etiã deſtructus eſt. rurſus in alium ductum erogata ſunt. cc. hoc quoq; relicto. nouo impendio eſt opus: ut aquam habeãt: qui tantam pecuniam male perdiderunt. Ipe perueni ad fontem puriſſimum: ex quo uidet̃ aqua debere perduci ſicut initio tentatum erat arcuato opere: ne tantum ad plana ciuitatis: & humilia perueniat. manent adhuc pauciſſimi arcus: poſſunt & erigi quidam lapide quadrato qui ex ſuperiore opere detractus eſt. aliqua ps: ut mihi uidetur: teſtaceo opere agenda erit. Id enim & facilius: & uilius. Et imprimis neceſſariũ eſt: mitti a te uel aquilegem: uel architectum. ne rurſus eueniat quod accidit. ego illud unum adfirmo: & utilitatẽ opis: & pulchritudinẽ ſeculo tuo eſſe digniſſimã.

Traianus Plinio.

CVrandum eſt: ut aqua in Nicomedẽſem ciuitatẽ pducat̃. uere credo te ea: quæ debebis diligẽtia: hoc opus adgreſſuꝝ. Sed mediuſſidius ad eãdẽ diligẽtiã tuã pertinet inquirere: quorũ uitio ad hoc opus tantã pecuniam Nicomedẽſes perdiderint: ne cũ inter ſe gratificant̃ & inchoauerint: aquæductus: & reliquerint quid itaq; compereris per fer in notitiã meam.

Ad Traianum Plinius Traiano. De theatro Nicenſium.

THeatrum Domine Niceæ maxima iam pte cõſtructum imperfectũ tamen ſeſtertiũ: ut audio: neq; n. ratio plus excuſſa ẽ

c

THeatrũ. Conſulit quid faciẽdum de Theatro imperfecto: & gymnaſio incendio conſumpto Niceæ ac Balineo: quod Claudio politani iuxta montem defodiebant: petitq; ad ea Architectum ab urbe. Ratio. ſummæ impenſæ calculus.

Ne fruſtra.auſerit & abſumpſerit ſupra centum ſeſtertia. Deſcẽdit ingentibus rimis.enatæ in eo rimæ maxime deſcendunt uſq; ad ſolum inde fatiſcit:& aperitur:Pollio Architectus lib.ii.cap.viii.ſcribit iter ſtructurarum genera eſſe reticularum:quo tunc omnes utebantur:ſed ad rimas faciẽdas: ideo paratum quod in omnes partes diſſoluta habet cubilia.& coagmẽta. Molle.quod cedat molli: præcipit enim Vitruuius ut in fundamentis terra fodiatur uſq; ad ſolidum. Lapis.quo Theatrum conſtructum eſt. Patris reſolubilis:faciendum perficiendum. Relinquendum.imperfectum. Fulturæ. fulcimenta munimenta: inſtauraméta ſubſtructiones ſubſtructio fundamenta: ea Columella libro primo ſubſtrationes appellat.Si quis inquit edificia uolet in decliuibus areis extruere ſemper ab inferiore parte auſpicetur quia cùm ex depreſſione loco fuerint cœpta fundamenta non ſolum ſuperficiem ſuam facile ſuſtinebunt:ſed & pro ſultura & ſubſtratione fungentur aduerſus quidem ea q̃ mox ſi forte uillã prolatare libuerit ad ſuperioré partem applicabuntur & Victruuius ſubſtructionis fundamentum diſtabit ab exteriore itrorſus amplo ſpatio & mox neq; uniuerſa pondere pmẽs poterit ulla ratione extrudere muri ſubſtructiones:nam ſubſtructio eſt quicqd muri ſiue per arcus & fornices diſpoſiti ſub terra eſt qua dictione præter Victruuium frequenter utitur Frõtinus in aq̃ ductibus. Theatri autem fundamentorum ratio ea ſi in plano:aut Paluſtri loco conſtituetur. Solidationes ſubſtructioneſq; ita erunt faciendæ: quẽadmodum defundatiõibus ædium ſacrarum libro tertio a Victruuio ſcriptum eſt. Subſtructio.

Subinde.ſtatim. Suſcipitur. ſuſtentatur Theatrũ. Sumptuoſe. magno impendio pollicitationibus pmiſſis offerẽtium. Baſilicæ.Regiæ & ſumptuoſæ porticus in q̃bus iudicia conuiuia:ſaltationes fiebant:eas multi priuati homines ſua pecunia extruendas promiſerant:ſicut porticus quæ erant in eminentiori parte theatri. Cauea.

Circa.caueam:quæ eſt media theatri pars uacua & caua propter ædificia hemicycla:Plautus ut conquiſitores ſinguli in ſubſellia eant per totam caueam ſpectatoribus.Apuleius conſeptum caueæ appellauit Theatri ædificium:quod circũſepit cauum illud quare ego aliud exiſtimo conſeſſum caueæ de quo Virgil.libro quinto &.viii.aliud caueam tantum.illud enim ubi ſpectatores ſedent per gradus:hoc uero ubi ludi & ſpectacula dantur. Eo.Theatri hemicyclo. Gymnaſium.locum in quo Athletæ excitabantur: relego li.ii.&.i.a nobis prænotata Victruuius lib.v.enarrata forma gymnaſii philoſophorum Rhetorum ac Dialecticoꝝ ſtatim ſubiicit Paleſtritarum eleganter & explicate.

Numero ſuis ſpatioſius plurium membrorum. Aliquantulum.pecuniæ impenderunt ad reſtitutionem Gymnaſii. Vtiliter.illud reſtituant incompoſitum abſq; ſymmetria. Sparſum incõmodum diuulſis Gymnaſii membris & in decore inter ſe diſtantibus. Architectus.qui illud reſtituit. Onera.columnarum Porticuum tectorum.nam authore Victruuio tecta imponebantur in ſupremis theatri porticibus. Farti.congeſti. Sine cemento medio.abſq; enim calce compacti lapides facile corruũt.quare qui illud conduxerat edificandum fraudem commiſerat dum intermedia parietum nullo cemento cõglutinat cum ſatis conſtet:calcem eſſe lapidem laterumq; ad conſtructionem tenaciſſimum uinculum hinc architectus mandat parietes crebriter ſatiandos ex calce & arena minutiſſima ut diutius contineãtur quæ ſi ſuperauerint & abundauerint parietes plus habentes humoris non cito fient euanidi. ſi ſecus diſſoluentur. Teſtaceo opere.Lateritio quod opus ad regulam fabrefactum intermediam materiam melius continet ſicut in mœnibus urbis uidemus. Claudiopolitani.claudiopoli.quæ & Bithynnum authore Ptolomæo unde fuit Pynitus Grammaticus in urbe Aphroditi Neronis libertus niſi mendoſus in hoc ut in multis Stephani codex. Depreſſo:humili cum locus ad balnearum diſpoſitionem ſecundum Architectum ſit diligendus q̃ calidiſſimus & auerſus a ſeptemtrione. Defodiunt.deprimũt. ſubterrant. Buleutæ.ſenatores decuriones. βουλη enim ſenatus. Cauea. Claudiopolis.

Addunt beneficio tuo.nã lege Põpeia qua bithynni & pontici utebãtur hi q in senatum a cẽsoribus legebant dare pecuniam nõ iubebant sed quos Traiani indulgentia qbusdã ciuitatibus sup legitimũ numerum adiicere permiserat & singula milia denariorum & bina intulerant quare inquit tuo beneficio qa beneficio impatoris fuerant facti senatores eo pmittente struebat balineũ. Addũt.accrescũt. Ob introitum.in senatũ. Cõferent.ad structurã Balinei. Illic.i.ædificatõe Theatri. Hic.in balinei dispositione. Tuũ numus.indulgẽtia ædificãdi balinei & ad id erogata pecunia:opera & Theatri & balinei.

Seruare.si inchoata corrigem⁹. Male impendamus.si postea theatrum perfectum rueret totũ & balineum ob malam positionẽ eẽt alio trãsferẽdũ.

Vid.Remittit iudicio Plinii Theatri ædificationẽ. Nicẽses uero uult eẽ cõtẽtos sufficienti gymnasio: monetqꝫ ut in illis ꝓuinciis quærat Architectũ.

In rẽsenti.inspecto ædificio. Opa. promissa munera:uel ornamenta. Traiani constitutione referente Põponio iureconsulto si quis sui:alieniue honoris causa facturum se quicquam in aliq̃ ciuitate promiserit:tã ipse q̃ hæres eius obligatur. Græculi.ignominiosum uerbum contra græcos: unde Iuue.Satyra.iii.Græculus inquit esuriens Cœlum si iusseris ibi: quinetiam zonaras: qui historiam ab orbe condito usqꝫ ad declinationem imperii in compẽdium reduxit:fatetur Romanos appellare solitos achiuos græcos ignominiæ causa tanq̃ uiles & grægales. Indulgẽt.gymnasiis.exercent Palestram nimia cũ uoluptate:quare Plin.lib.xy.usum inquit olei ad luxuriam uertere græci uitiorũ omnium genitores in gymnasiis publicandi:cui sententiæ Plutarchus in quæstionibus assentitur:nec aliud inqt græcis seruitutem: ac molliciem attulisse putant Romani:quam gymnasia & Palestram:qbus relangueſcant adolescentium animi: & poemius effœminẽtur: hinc puerorũ amores gigni: hinc somno & deambulatiõibus iuuenũ corpora corrumpi:hinc saltationibus: & motu compositio.& certo:ac delicato cibi genere debilitari:qbus de causis ab armis se delapsos esse non intellexerunt: contentiqꝫ pro strenuis ac fortibus militibus:se bonos palestritas: & athletas dici:& haberi ad summã inertiã molliciemqꝫ defluxerũt: Pausanias Palæstrã primus inuenit Theseus:& artem fecit:cum prius tantũ robore uterent:unde Diotimus Poeta luctam Herculis & antæi scribẽs refert merito succubuisse Antæũ:qa inuẽtum luctæ fuit græcoꝝ nõ lybicoꝝ. Maiore animo. q̃ possint pati impensam. Nulla non prouincia.omnis græciæ & Asiæ:in qua prouincia plurimæ erant græcorum coloniæ. Peritos.Architectura eruditos:in eũdẽ sensum infra calphurnium scribit Macrũ credo facturum:ut te libratore instruat:neqꝫ enim ꝓuinciæ iste his artificibus carẽt. Breuius.iter cum sit lõgius. Ad nos in urbem.

Intuẽti.monet impatorẽ Traianũ:ut lacũ nõ ꝓcul a Nicomedia ꝓmittat fossa manu facta in mare deducere:futurũ hoc magno decori:& emolumẽto toti regioni. Fortunæ.felicitatis. nã amplissimũ oium impatoꝝ imperium tenuit Traianus. Animi. magnitudinem scribit Dion Traianum gloriæ cupidum:qua motum expeditionem sumpsisse aduersus Armenios & Parthos:hanc tñ cãm præ se ferentem:q̃ illorum rex diadema a rege Parthorum nõ a se accepisset.

addunt beneficio tuo aut iã obtulerunt ob introitum:aut nobis exigentibus conferen t. Ergo cum timeã:ne illic publica pecunia:hic: quod est omni pecunia præciosius:munus tuum male collocetur cogor petere a te:nõ solum ob theatrum: uerũetiã ob hęc balinea: mittas architectũ dispectuꝫ:utrũ sit utilius post sumptũ:qui factus est: quoquo modo consumare opera:ut inchoata sunt:an quę uidẽtur emendanda:corrigere:quæ transferenda: transferre:nedum seruare uolumus: quod impensum ẽ: male impendamus:quod addendum est.

Traianus Plinio.

Vid oporteat fieri circa theatrũ: qd̃ inchoatum apud Nicenses est: in re p̃senti optime deliberabis:& cõstitues.mihi sufficiet indicari:cui sniæ accesseris:tũc aũt a priuatis exigi opa tibi curæ sit:cũ theatrũ (ꝓpter quod illa ꝓmissa sunt) factum erit. Gymnasiis indulgẽt Græculi:iõ forsitã Nicẽses maiore aso cõstructionẽ eius adgressi sũt. Sed oportet illos eo contẽtos eẽ:qd̃ possit illis sufficere. Quid Claudio põlitanis circa balineũ:qd̃ paꝝ (ut scribis) idoneo loco inchoauerũt:suadẽdũ sit:tu cõstitues. Architecti tibi deesse nõ p̃nt. Nulla ꝓuincia ẽ:q̃ nõ peritos & igeniosos hoies hẽat:mõ ne existimes breuius eẽ ab urbe mitti:cũ ex grẽcia ẽt ad nos uẽire soliti sũt

Plinius Traiano.

De lacu Nicomedensium.

Intuenti mihi & fortunę tuę: & aĩ magnitudinẽ:cõuenientissimũ uidet:demõstrare opera non minus æternitate tua: quã

Nicomedenſium finibus. Nicomedia Bithiniæ in intimo ſinu urbs p̄clara dicta de noīe regis cuiuſdā Bithynni: qui eā cōdidit ſi Straboni credimus: multi. n. eodē noīe uocati fuerūt: quē admodū Ptolomæi pp prioris claritat ē. Pauſanias ſcribit a Nicomede Bithynnoꝝ rege cognomētū accepiſſe maximam urbiū in Bithynia: q̄ prius Aſtacus dicebaſ: & Stephanus Nicomedia inquit ciuitas Bithyniæ a Nicomede zelefilio Illuſtriſſ. regis: q̄ ét Olbia eſt appellata nō ꝑcul ab ea locāt geographi Aſcaniā paludē nec omitrā Solinū tradere Hilā lacū: in quo periiſſe credūt delitias herculis urbē Nicomediā iuxta Pruſiadē alluere: nec mirū ſi ſup tanta re | Traianū cōſulit: nam Marcellus de opib⁹ publicis publico inqt ſumptu op⁹ nouū ſine prīcipis authoritate fieri nō licere conſtitutiōibus principū declaraſ. Ligna: materiæ. ligna rudia & lpolita: ſi informentur ædificiis idonea: melius tñ ut diſtinctæ legaſ: & materia ſit tanq̄ genus præ dicta tanq̄ ſpēs. Viam publicam: q̄ ducebat Nicomediā. Ad mare. unde in ciuitatē importabāſ. Manus. operioꝝ. Nicome-dia.

gloria digna: quātum q̄ pulchritudinis: tm̄ utilitatis habitura. eſt in Nicomedēſium finibus ampliſſimus lacus: ꝑ hunc marmora: fructus: ligna: materiæ: & ſumptu modico: & labore uſq̄ ad uiā nauibus: inde magno labore: maiore impēdio uehicu-lis ad mare deuehunt ſed. Hoc opus multas manus poſcit. at hæ porro nō deſunt: nam & in agris magna copia eſt hoīum: & maxima in ciuitate: certaq̄ ſpes omneis libentiſſime adgreſſuros opus oī bus fructuoſum: ſupeſt: ut tu libratorē: uel architectū ſi tibi uidebiſ: mittas: q̄ diligenter exploret: ſit ne lacus altior mari: quē artifices regiōis huius quadraginta cubitis altiorē eſſe cōtēdunt. Ergo ꝑ eadē loca inuenio foſſam a rege ꝑcuſſam: ſed incertum utrū ad colligendū humorem circūiacētium agrorum: an ad committēdum flumini lacum (eſt enim imperfecta) Hoc quoq̄ dubium intercepto rege mortalitate: an deſperato operis effectu: ſed hoc ipſo (feres enim me ambitioſam) ꝑ tua gloria incitor: & accendor: ut cupiā peragi a te: quæ tantum cœperant reges.

Librator. Architect⁹

Traianus Plinio.

PRoteſt nos ſolicitare lacus iſte: ut cōmittere illū mari uelimus ſed plane explorādū eſt diligenter: ne ſi immiſſus in mare fuerit: totus effluat. Certe: q̄tum aquarum & unde ac

Librator ut ſubinde legiſ apud Frōtiniū eſt qui peritiā habet librandi aquā ad libellā. uulgo nūc libellator diciſ. ſignificat ét librator qui lapides emittit in bello. Tacitus libratoribus funditoribuſq̄ attribut⁹ locus unde emin⁹ lapides & glandes torquerent & Vegetius ſcribit manu ſola omnes milites meditatos libralia ſaxa: qui uſus paratior credebaſ: quia nō deſiderabat fundā. Architectū quē Hammonius p̄fectum edificii interpretatur & qui aliis fabris præeſt: quicq̄ formā edificii excogitat: & aliqd parat. παραταρχω και τοτεκτων: eius ſcia eſt pluribus diſciplinis & uariis eruditionibus ornata: cuius opa naſciſ ex fabrica & ratiocinatōe: fabrica eſt cōtinuata ac trita uſus meditatio: quæ manibus ꝑficitur: & materia uniuſcuiuſq̄ generis opus eſt ad ꝓpoſitum deformatiōis: ratiocinatio aūt eſt quæ res fabricatas ſolerti rōne ꝓportiōis demōſtrare ac fabricare pōt: cōſtat architectura ex ordinatione & diſpōne: architectus igiſ eſt qui

ædificādi rōnē hēt: & aquaꝝ deducēdaꝝ plærūq̄ tenet. uidenſ architectus & architector inter ſe differre: nā Seneca ſcribit: mihi crede felix illud ſæculū ante architectos fuit: ante architectores iſta nata ſunt: iā naſcēte luxuria: in quadrū tigna decidere: & ferro ꝑ deſignata curréte certa manu trabē ſcindere: nam primi ut Virg. cū eis ſcindebāt ſciſſile lignū: nō. n. tecta cœnatoria epulas receptura parabāſ niſi tñ mē dā ſuſpicari uolumus: ut ꝓ architectores architectorias legamus. ab architecto uerbū architectari. i. machinari deduxit Vitruuius. Cubitis. in architectura cubitus ſex palmis cōſtat: digitiſq̄ triginta q̄ttuor.

Foſſam. receptaculū aquæ manufactū. Vlp. authore. ff. xliii. Rege. Mitridate qui aliq̄n Bithyniā occupauit: ſiue a rege Perſaꝝ: quē græci ꝑ excellētiā ſine additiōe nois regē plærūq̄ uocāt. placet tñ magis intelligere Nicomedē: a quo Nicomedia appellationē accepit: in cuius finibus lacus extēdebaſ. Sed incertū. ſed dubiū ē utrū cauauerit illā foſſam. Ad cōmittēdū flumini lacū: ut cōiūgeret Calpæ flumini lacū Calpa. n. fluēs a Nicomedia pōtū ingrediſ. Imperfecta. nō pueniēs uſq̄ ad flumē. Hoc quoq̄ dubiū. an remāſerit impfecta ob mortē regis: an qd̄ deſperauerit poſſe pficere qd̄ inchoauerat. Hoc ipſo. tāto

PMagis. Feres me ambitioſum patieris me quod ſim gloriæ tuæ cupidus. Tiñ. nō abſoluēdo Reges. Nicomedes: quod uni ſupra dederat: hic pluribus aſcribit.

POteſt. Traian⁹ rñdet nō abhorrere ab hoc ope mō diligēter ꝓuideat ne tot⁹ lac⁹ effluat ī mare Cōmitteř mari. ꝑ foſſā ī flumē deductā cōiūgere mari. Demiſſus. deriuat⁹. legim⁹ ét imiſſus. Effluat. i mař dſcēdat & exorbeaſ. uerior tñ ſcriprura ne ſi cōmiſſus flūini fuerit ī mař tot⁹ effluat q̄ ſāe cōueīt cū alia epla: q̄ de eodē lacu ī ſeq̄ntib⁹ ſcripta ē. erat. n. lac⁹ altior mari. Certe: ut ſcias. q̄tū aq̄rū. q̄-

ta sit altitudo lacus. Vnde. a quo fonte. Poteris. Secundus infra. ego interim Calphurnio Macro clarissimo uiro authore rescripsi: ut librato rem quam maxime idoneum mitteret. Hinc. ex urbe.

Byzantiũ.

REquirenti. consuluit Traianum an abscindere debeat publicos sumptus Byzantioꝝ. q dabãt legatis ut salutatum irent Imperatorẽ uel Mœsiæ pfectũ. Requirẽti. examinãti. discutienti. Byzantioꝝ. Byzantium oppidũ Thraciæ iuxta Hellespontum arctissimũ inter Europam Asiã q̃ diuortiũ in extrema Europæ posuere græci in ꝓmontorio Chrysocera duce Pausania Spartanoꝝ rege: reddito oraculo quærerent sedem græcorum terris aduersaꝫ ea ambage Calcedonii mõstrabant: qd priores illuc aduecti: præuisa locoꝝ uti litate peiora legissent: quippe Byzantiũ fertili solo: fœcundoq; mari: quia uis piscium in Metapontum erumpẽs: & obliquis subter undas saxis exterrita: omisso alterius littoris flexu: hos ad portus defertur. unde quæstuosi & opulenti fiunt Byzantii Stephanus refert tale datum oraculũ Megarensibus in Delphis consulentibus: felices qui illam incolerent urbem littoris Thracis liquidum iuxta promontorium os põti: ubi piscis ceruusq; cibum pascunt eũdem: ubi cõ diderit in animo omnia accipiet. Hammonius a Byzante Thraciæ rege appellatum scribit. Diodorus & Stephanus a rege Byzantio filio Croesse & Neptuni postea nominata Cõstantinopolis a Cõstantino Cõstantii filio in maius aucta & imperii sedes facta inde a multis noua Roma uocata: clara sane bellis nauabus: & ſm Orosium totius orientis caput. Psephismate. decreto usus est uocabulo græco: sicut. M. Tullius ꝓ Flacco. sic sunt expressa ista quæ recitantur Psephismata. nam quod nos decretum psephisma dicunt græci. Eiq; dari. qui personale munus ineũt: ideo uiaticum accipiunt ut est apud iurisconsultos de muneribus & honoribus. legati qui ad sacrarium principis mittentur persona le munus ineunt: quia uiaticum quod legatum dicitur interdum solent accipere. Propositi tui. quis ciuitates q̃tũ fieri licebit leuari ab impẽdio. Mittẽ dũ per tabellariũ. Sũptus leuaret. suppresso legato. Publicũ offm̃ salutatio.

Imputata. ascripta sunt. Qui pest Mœsiæ. pfectus ꝓuinciæ Mœsiæ quæ & Mysia dicitur incertum de inferiore an supior loq̃t. Mœsos ipso ro. adiũxit Sylla. Circũcidẽda. abradẽda: tollẽda. Cõfirmare. assentiẽdo. Emẽdare. negãdo aliq̃ hõesta rõne.

OPtime. Traianus laudat consilium Secundi. Duodena ista. nummorum millia. Psephisma fungetur his partibus: idest decretum supplebit uices legati modo per te mihi mittitur.

Missum fuerit. ad nos. Ignoscet. patienter feret. Si minus sumptuose. si non per legatum: sed tantum misso decreto.

Diploma.

DIplomata. petit quẽ modũ seruare debeat in diplomatibus: quorum dies præteriisset. Diploma proprie est priuilegium singulariũ uiroꝝ: & uicoꝝ quo ĩmunitates ad tps uel ĩ perpetuũ dantur: siue ẽt quis ciuitate donaret. Tranqui. in Caio. ꝓlata diuoꝝ Iulii: & Augusti diplomata ut uetera: & obsoleta deflebat: & in Nerone. diplomata ciuitatis romanæ singulis obtulit. Tacitus. M. Cluuius Rufus criminatus apud Vitelliũ q; diplomatibus suis nullũ principẽ præscripsisset.

cipiat: poteris a Calphurnio Macro petere. Libratorem & ego hinc aliquem tibi peritum eiusmodi operum mittam.

Plinius Traiano.

De byzantiorum impendiis.

REquirenti mihi byzantiorum Reip. impendia: quæ maxima fecit: indicatum est domine legatum ad te salutandum annis omnibus cum psephismate mitti: eiq; dari numoꝝ duodena millia. Memor ergo ꝓpositi tui: legatũ q̃dem retinẽdũ: psephisma aũt mittendum putaui: ut simul & sumptus leuaretur: & impleret publicum officium. Eidẽ ciuitati imputata sunt terna millia: quæ uiatici nomine annua dabantur legato eunti ad eum: qui Mysiæ præest: publicę salutandũ. Hæc ego in posterũ circũcidẽda existimaui. te dñe rogo: ut q̃d sentias rescribẽdo: aut consiliũ meũ cõfirmare: aut errorem emẽdare digneris.

Traianus Plinio.

OPtime feciſti Secnnde cariſſime duodena iſta byzantiis: quæ ad ſalutandum me in legatum impendebantur. remittẽdo. fungetur his partibus & ſi ſolum eorum pſephiſma per te miſſum fuerit. Ignoſcet illis & Mæſiæ præſes. ſi minus illum ſumptuoſe coluerint.

Plinius Traiano.

De diplomatibus.

DIplomata domine (quoꝝ dies pręterita) an omnino obſeruari: & quã diu uelis: rogo ſcribas: meq; hæſitatõe liberes. uereor enim ne in alterutram partem ignorantia lapſus: aut illicita confirmem: aut neceſſaria impediam.

diplomata demũ itelliguntꝫ ꝑ qbuscũqꝫ lris cõcessis a pricipe uel a magistratibus eius noie siue tabellariis ut libeꝛ & expeditũ iter faciãt siue exulibꝰ restitutis siue aliquo crie absolutis siue obligationibus. Plutarchus i uita Galbæ.cõsulibꝰ uero ꝓponẽtibꝰ publicos famulos q ipatori decreta ferrẽt: qbuscꝫ obsignata q uocantꝫ diplomata darẽt:q cuiuscꝫ ciuitatis magr̃atus cognoscẽtes i mutatiõe curruũ tabellariorꝫ festinationẽ accellerãt nõ mediocriter Nymphidias excãdescebat qꝺ nõ a se sigillo & militibꝰ accepꝫ illa missent idẽ i Othõis. Claudius Rufus ait i Iberiã illata eẽ diplomata qbus tabellarios emittũt diuũ Nerõis nomẽ ascriptũ noi Othõis habẽtia. Modestinꝰ ad legẽ Corneliã de falsis. q se ꝑ milite gessit & illicitis isigni bꝰ usus ẽ ul falso diplomate uias cõmeauit ꝑ admissi q̃litate grauissime puniendus ẽ. Secundus. festinationẽ tabellarii: quẽ ad te cũ eplis misi diplomate adiuui Tacitus cã fingendi fuit ut diplomata Othõis q̃ negligebãt lætiore nũcio reualescerẽt. Seneca. Augustus quoscũqꝫ ob adulteriũ familiæ suæ adeo nõ odit ut dimissis quo tutores essent diplomata daret & lib. vii. de bñficiis. uideo istic diplomata & syngrapha & cautiões uacua habẽdi. simulachra ubi corrupte diploma ta legit. Venuleius tñ de uerb. oblig. diplomata accipit ꝑ cõtinuato itinere die noctuqꝫ q tabellarii qbꝰ diplomata cõcedunt susceptũ iter nullo tpe itermittãt. nã ipatoꝝ cõstitutionibꝰ cursu publico ꝑ dispositos equos priuatis uti fas nõ erat q añ cæteros eoꝝ oium noticiã q̃ in ꝑuiciis gererent hoc mõ principis primi sciebãt. Sed nr̃o sæculo priuato ẽt sumptu res agit eqs ꝑ iteruallis locoꝝ dispositis q̃s postas uulgꝰ appellat. ut neqꝫ inqt Venuleus diplomate. i. diebꝰ ac nocti bꝰ: & oi tẽpestate cõtẽpta iter cõtinuare cogat: & mos. qꝺ si diplomate usus: aut felici nauigatiõe maturius q̃ qsqꝫ puenerit Ephesum. Dies ꝑterita. hæc. n. durabãt ad certũ diem. Iplomata. respondet Traianus se noua missurum diplomata. Esse in usu. obseruari. Iniungi mihi. hoc imprimis mihi curandum: ut citissime noua diplomata mittam.

Traianus Plínio.

DIplomata (quoꝝ præteritus est dies) in usu eẽ nõ debẽt: iõ iter pria iniũgo mihi ut per omneis ꝑuincias antemittam noua diplomata: quam desiderari possint.

Plínius Traiano.

De priuilegio Apamæorum.

VM uellẽ Apameæ dñe cognoscere publicos debitores: & reditũ: & ípendia: re spõsum ẽ mihi cupere quidẽ uniuersos: ut a me rationes Coloniæ legerentur: nunq̃ tamẽ esse lectas ab ullo ꝑconsulũ: habuisse priuilegiũ & uetustissimũ morẽ: arbitrio suo Remp. administrare. Exegi: ut q̃ dicebãt: quæqꝫ recitabãt libello cõplecterent: quẽ tibi: qualẽ acceperã: misi: q̃is intelligerẽ pleraqꝫ ex illo ad id: de quo quærit: nõ pertinere. Te rogo: ut mihi præcipere digneris: qd me putes obseruare debere. uereor enim ne aut excessisse: aut nõ implesse officii mei parteis uidear.

Apamæa

Pli. locus

Priuilegiũ

VM. uoluerat Scãs cognoscere publicas Apamenoꝝ rões: sꝫ eoꝝ priuilegio detẽtus cõsulit ipatorẽ qd fcõ opꝰ sit. Apameæ. Bithyniæ Apameã (nã sũt: & alibi eiusdẽ nois) itelligit: quã Ptolomæꝰ iuxta fluminis Rhyndaci ostia locat: & Stephãus Bithynia iqt Apamea: quã cõdidit Nicomedes cognomẽto Epiphães: priꝰ dcã Mytlea: Vlpiãus de cẽsib⁹. est i Bithynia Apamea colõia. & Pli. li. v. de cætero itus i Bithinia colõia Apamea nõ aũt Apamena ut passim legit: dicimꝰ enĩ Placẽtiã ro. coloniã: nõ placẽtinã ro. coloniã. Legerẽt. cognoscerẽt: examinarẽt. Procõsulũ. nã Secũdus pari ꝑcõsulibꝰ ptãte i Bithyniã missus fuerat. Habuisse. sibi cõcessum fuisse. Priuilegiũ priuatũ ius idultũ cõtra ius cõe: nã nisi aliqd idulgeret nõ eẽt priuilegiũ: priuũ. n. signãt singulũ ex authoritate Licillii scribẽte Marcello: hic Festus priuos priuasqꝫ antiq dicebãt ꝑ singulis: ob q̃ cãm & priuata dñr q̃ uniuscuiusqꝫ sũt: & priuilegiũ q̃si priuata lex: ut de iperio Põpeii de reditu. M. Tullii: nõ sunt. n. generalia iussa: neqꝫ de uniuersis ciuibꝰ: sed de singulis cõcepta: quo circa iqt Gellius priuilegia potius uocari debẽt: qa ueteres priua dicebãt q̃ nos singula. priuilegioꝝ ꝓrogatiua ueterã separant ab aliis. sed q̃dã causæ sunt q̃dã psonæ: & iõ q̃dã ad hæredes trãsmittũt q̃ cãæ sũt q̃ psonæ sũt ad hæredes nõ trãseũt. Vetustissimũ morẽ antiquã cõsuetudinẽ administrãdi rẽp. suo arbitrio. uetustas. n. sẽp ꝑ lege habet. Vlp. ff. i. iueterata cõsuetudo ꝑ lege nõ imerito custodit: & hoc ẽ ius qꝺ dr̃ moribus cõstitutũ: nã cũ ipsæ leges nulla ex alia cã nos teneãt: q̃ qꝺ iudicio populi receptæ sunt: merito: & ea: quæ sine ullo scripto populus ꝑbauit: tenebũt oẽs: qd. n. interest suffragio populus uolũtatẽ suã declaret: an rebus ipsis & factis? Paulus ibidẽ cõsuetudo est optima interpres legũ. Imp. Leo & Anto. qꝺ officiis: curiis: ciuitatibus principiis uel collegiis ꝑstitũ cognoscit lõga cõsuetudine ꝓpetua legis uicẽ. obtinere statuimus: ueꝝ inqt Iustinianus codicis. viii. cõsuetudo nõ usqꝫ adeo sui ualitura momẽto: ut aut rõnẽ uincat aut legẽ. Libello. supplicatiõe. Quãuis: ordo & sensus: q̃is itelligerẽ ad id nõ ptinere pleraqꝫ ex illo de quo q̃rit. i. q̃is sciré in illo libello cõtineri extra illud de quo queritꝫ: erat. n. uerbosus & afiaticus plæraqꝫ supra rem cõplectens.

Excessisse. mittendo libellum. Nõ implesse. non recognoscendo rationes Apamænorum.

Libellus.ꝑcipiẽt ſaluo priuilegio rõnes Apamenoꝝ ut inſpicianẽt.neſcio an accuſem Iuliũ Capitolinũ:an dicã Macrinũ principẽ emẽticũ in rẽ ſuã in cuius uita legimus decreuiſſe oĩa reſcripta ueterũ pricipũ tollere ut iure nõ reſcriptis ageret cũ Traianus nũq̃ libellis rñderit ne ad alias cauſas facta præferent quæ ad gr̃am cõpoſita uideréẽt cũ hic & alibi uideamus libellis reſcripſiſſe. Remiſit.exemit ſic in panegyrico iniuriaꝝ metũ & accuſandi neceſſitatẽ remiſit. Perpendẽdi.cõſiderãdi.examinãdi. Nõ recuſauerim.uoluerim. Renumeráda.dũ cõſeruamus eoꝝ priuilegia. Probitas uirtus. Ex mea uoluntate.uolo inquit ut rõnes inſpicias ita tamen ut priuilegia non infringantur.

ANte. ueretur ædẽ in angulo fori ſitã religione aliqua ipediente in aliũ locũ tr̃aſferre: quare cõſiliũ petit a põtifice max. Traiano q̃d faciẽdũ. Aduẽtũ.in ꝑuinciã. Nouũ. forũ. Matris magnæ. Cybele:quã tradit Diodorus Cœli filiã: & reginã appellatã:cæteras annis:prudẽtia: uirtute ꝑſtantẽ in gr̃am matris ſuæ Titeæ : quæ poſtea terra noĩata eſt : fr̃es oẽs(erãt.n.nũero.xlv.)nutriſſe:eoq̃ magnã matrẽ uocatã.mox tñ inqt q̃ pecoꝝ puerorũq̃ morbis remedia ĩtroduxerit: ĩfantibus:uerboꝝ medicaminibus ſalutẽ præbuerit:plurimos ĩ ſinu fouerit :tñ ꝑ diligẽtiã:amorẽq̃ ſingulis ꝑſtitũ: matrẽ oĩum dictã.nec mirũ ñ celebraẽ Cybele ĩ Bithynia nõ procul a Phrygia ubi crediẽ nata. Tr̃aſferẽda.in aliũ locum.

Cybele

Depreſſior.humilior.Eo ope.fori ſtructura. Dicata tẽplo.dicãdi tẽplũ.nã dicare & dedicare ꝑprie eſt dicẽdo deferre & obſequio dare alicui numini : q̃rebat igiẽ Pli.an apud Nicomedẽſes cõſtituta eẽt aliqua lex dicãdoꝝ tẽploꝝ . legiẽ ẽt dicta.i.poſita id qd̃ ĩ ſequẽtibus repetit q̃q̃ ex reſpõſo Traiani cõfirmeẽ ſupior ſcriptura. Hic.Nicomediæ. Nos.Romæ.ex li.iiii.repeteq̃ de tẽpli dedicatiõe enarrauimus. Nulla lex.nullã putat legẽ moré diuerſum dedicãdi a Romano. Alioqn cõmodiſſimũ ẽ.niſi ĩpedierit religio cõmode poterit ĩ aliũ locũ ,tr̃aſferri.

POtes. permittit Traianꝰ ius tr̃aſferẽdi ædẽ quocunq̃ uoluerit ſine piculo lædẽdi religioné.Poſitio.nã ſitus. In eã. poſitioné.Peregríæ ciuitatis:aliẽigenæ. Varro de lĩgua latia agroꝝ gnq̃ gña facit.Romanũ:Gabinũ:ꝑegrinũ: hoſticũ: ĩcertũ.peregrinꝰ ẽ ager pecatꝰ:extra Romanũ & gabinũ:dicꝰ ꝑegrinus a ꝑgẽdo .i. ꝑgrediẽdo:eo.n.ex agro Romano primũ progrediunẽ. Noſtro. Romano.

DIfficile.gr̃as agit Traiano : q̃ poſt cõſulatũ miſſurus ſit in Bithyniã ꝑconſulem Cœliũ Clæmẽtem rogante ſe: & ſocru ſua. Ad finẽ conſulatus.finito eius cõſulatu.quo ſortiebanẽ prouincias. Hanc.Bithyniã. Mihi.roganti. Socrui.Pompeiæ Celerrimæ. Vota.quoniam tunc præcipuus uotorum locus eſt:cum ſpei nullus eſt.

Traianus Plinio.

LIbellũ Apamæoꝝ : quẽ epl̃æ tuæ iunxeras remiſit mihi neceſſitatẽ:pdẽdi qualia eſſent:ꝑ quæ uideri uolũt eos:q̃ pro conſulibus hãc ꝑuinciã optinuerunt abſtinuiſſe inſpectatione rationũ ſuaꝝ:cũ ipſum te:ut eas inſpiceres:nõ recuſauerint.Remunerãda ẽ igiẽ ꝑbitas:eoꝝ:ut iã nũc ſciant hoc:q̃ inſpecturus es: ex mea uolũtate:ſaluis:q̃ hñt:priuilegiis : eẽ factuꝝ.

Plinius Traiano.

De religioſo templo tranſferendo.

ANte aduẽtũ meũ Dñe Nicomedẽſes priori foro nouũ adiicere cœperũt : cuius ĩ angulo ẽ ædes uetuſtiſſima mr̃is magnę aut reficiẽda:aut tr̃aſferẽda:ob hoc p̃cipue:qd̃ eſt multo depreſſior ope eo : qd̃ nũc maxime ſurgit. Ego cũ quærerẽ:nũ eẽt aliqua lex dicta tẽplo:cognoui alium hic: alium apud nos eſſe morem dedicationis . Diſpice ergo dñe: an putes ædem: cui nulla lex dicta eſt: ſalua religione poſſe tranſferri alioquĩ cõmodiſſimum eſt:ſi religio nõ impedit.

Traianus Plinio.

POtes mi Secũde Cariſſime ſine ſolicitudine religionis : ſi loci poſitio uideẽ hoc deſiderare:ædẽ mr̃is deũ tr̃aſferre ĩ eã:q̃ eſt accõmodatior:nec te moueat:qd̃ lex dedicationis nulla reperiẽ: cũ ſolũ peregrinæ ciuitatis capax non ſit dedicationis:quæ ſit noſtro iure.

Plinius Traiano.

Agit gratias.

DIfficile ẽ Dñe exprimere uerbis:q̃tã perceperim lętitiã:qd̃ & mihi & ſocrui meę præſtitiſti:ut ad finẽ cõſulatus Cœlium Clæmẽtem in hãc ꝑuinciã tr̃aſferres.ex illo enim mẽſurã beneficii tui penitus intelligo:cũ tã plenã indulgentiã cũ tota domo mea experiar:cui referre gratiã parẽ nec audeo quidẽ:q̃is Maxime debeam:ĩtaq̃ ad uota confugio:deoſq̃ precor: ut iis quæ ĩ me adſidue cõfers: non indignus exiſtimer.

Diem.admonet Traianū celebraſſe diē:quo ſuſceperat īperiū:& cōmilitōib⁹ iuſiurādū ſolēne dediſſe. Dié.īcert⁹ é dies. Tacit⁹ īdicat circa cal.Ianua.milites cōſueuiſſe iurare ī uerba Principis.illo āt die fiebāt ſolēnia Cæſaris:& ſm Tertullianū focos:& choros ī publicū educebāt uicati epulabāt:ciuitaté tabernæ hītu abolefaciebāt uīo lutū cogebāt cateruati curſitabāt. Quo ſer.dū ſuſ.cōfugit īgt ī panegyrico ī ſinū tuū cōcuſſa reſp.ruenſq; īperiū ſup īperatorē:īpatoris tibi uoce delatū é.ná cū ptoriani milites peterēt ad necē iterfectores Domitiani & Nerua cōtradiceret ſe ditionē mouerūt duce Aelião Caſperio pfecto ptorii:q̄ ut Nerua ſedaret: ueſtē exuit:& ſe iugulandū pbuit: nihil tñ ſic pfecit:trucidatis quos Aelianus deſtinauerat:erat.n.Nerua militib⁹ob ſeniū deſpectui:q̄re Capitoliū cōſcēdés bona pfatus fortūa.S.P.q;.R.& mei.M.Vlpiū Traianū adopto: ſic militū furor cōpreſſus:q̄uis tūc abſens Traianus cū īpio aduerſus Germāos.ſed hæc melius ī panegyrico. Præiuimus.pmōſtrauimus cōceptis uerbis ſubſequēte ppl'o.legit etiā, pbuimus & cōmilitonib⁹ iuſiurādū more ſolēni:eadē puincialis pietate certati iurātibus. Iuſiurādū more ſolēni.quod erat iurare in acta Cæſarum:& in uerba imperatoris nomenq; eius.

Plínius Traíano
Ob díem ímperíí.

Diem Dñe: quo ſuaſti īperiū dū ſuſcipis q̄ta mereris:lætitia celebrauímus: pcati deos:ut te gñi hūano:cuius tutela:& ſecuritas ſalutí tuę īniſa é īcolumé:florētēq; pſtarēt. pīuim⁹.& cōmilitōib⁹ iuſiurādū more ſolēní pſtātib⁹ & puícialib⁹:q eadé certarūt pietate iurātib⁹.

Traíanus Plínío.

Quāta religione:ac lætitia commílitones cum prouíncialibus te præeunte: díem īperíí mei celebrauerint: líbēter mí Secunde cariſſime cognoui líteris tuis.

Plínius Traíano.
De pecunía fœnebrí:

Pecuniæ publicæ Dñe prouidētia tua: & miniſterio nr̄o ét exactę ſūt:& exigūt:q̄ uereor ne otioſæ iaceāt:nā & pdioχ cōparādoχ:aut nulla:aut rariſſima occaſio é:nec īueniunt:q uelínt debere Reip.pſertím duodenis aſſibus: q̄tí a priuatis mutuant. Díſpice ergo Dñe: nunqd mínuendā uſurā:ac p hoc ídoneos debitores ínuitādos putes:& ſí ne ſic qdé reperiunt: díſtribuendā ínter decuríones pecuniā: ita ut recte Reíp.caueant:qd q̄q̄ inuítis:& recuſantibus mínus acerbū erít leuíore uſura conſtituta.

Traíanus Plínío.

Etipſe nō alíud remediū díſpício mi Secūde cariſſime:quā ut q̄títas uſuraχ mínuat:quo facílíus pecūię publicę collocent.modū eí⁹ ex copía eoχ:q mutuabūt tu cōſtítues:ínuítos ad accípiēdū cōpellere:qd fortaſſís ípſis otíoſum futuχ ſít: nō ē ex iuſtítia nr̄oχ tēpoχ. quibus erat cenſus centum milium. Caueant.obligando ſua:uel etiam fideiubendo. Inuitis. decurionibus nolentibus accipere pecunias fœnori.

Pecuniæ. cōſulit an pecunias publicas decurionib⁹ tradat leuiore uſura cū q duodenis aſſibus uelit accipere nō íueníat. Publicæ.uniuſcuiuſq; reip.an magis ærarii Romani. Ocioſæ.inutiles:ífructiferæ. Nā & pdioχ.occurrit q̄ dici poterát.rariſſime ingt íuenimus pdia uenalia:nec ullū q uelit præſtare uſuras reip. Duodenis aſſibus.i.grauiorib⁹ uſuris qdā cēteſimas uſuras intelligūt. nam quincunces aut triētes uſuras læuiores uocat Iulianus.ff.xxvi.de adminiſtratione:& periculo tutoχ uł curatoχ. Quāti.a priuatis.n. uſuras accipiebāt duodenis aſſibus:ut ſcilicet ex cētū aſſibus rederent ſingulis annis.xii.aſſes qd fenus & ſi nō admodū graue erat:tñ mallebāt rē cū priuato hīre quā cū rep. Per hoc, ex hac diminutiōe. Idoneos.diuites.iuxta illud ſatyrici.Quātū quiſq; ſua numorum ſeruat in arca:Tātum hēt: & fidei. Vlp.de uſuris.præſes inquit puinciæ p ſpicere debet: ne pecuniæ publicæ credant ſine pignoríb⁹ idoneiſue hypothecis. Inuitādos.pelliciendos ad mutuū. Sic diminuta uſura. Decuriones. municipales ſenatores: debitores idoneos:

Et T. Traian⁹ laudat cōſiliū minuédaχ uſuraχ íprobat cogēdū eē aliquē ad ſumēdá pecuniā: Qui.quatenus. Terētius:q ſcis:uel uñ:etiá quō ſignat. idē nō q argumētū teneat: & alibi. nā q iſtæc tibi ícidit ſuſpitio:aliqñ p quare:tūc authore Porphyrione circúflexe pnunciandū ē quale illud Horatianū Qui ſit Mœcenas. legit etiā quo tūc erit manifeſtiſſima rectio Modū.menſurā. Eius pecuniæ. Ex copia.ſecūdū facultatē.Mutuabunt.mutuo accipiēt.Plautus.decē minas a patre mutuatus. Cōſtitues.facies:ordínabis. Inuitos.decuriōes. Quod fortaſſis.quæ pecunia ínter ínuitos:& recuſantes diſtributa nullū fortaſſe uſum pſtitura ipſis ſit:& iō futura ocioſa. ſi legimus honeroſum ſenſus erit aptior. Ex iuſticia.ſecūdū iuſticiā nr̄aχ:q neminē cogit ad id:quo nō tenet, Qui

SVmmas cõsulit ipatorẽ ut se regat sup exulib⁹ relegatis ad tps: deide restitutis a pcõsulib⁹: sz pserti ci⁹ q relegat⁹ i ppetuũ a Iulio Basso i puiciã redierat: qa Bassi acta fuerãt rescissa. Occupatiões. iperii curas. Prouicia. Bithynia. Edictũ. Calui: quo restituti fuerãt. Integrã. itactã cãz: idiscussã. Ali⁹ pcõsul. Cõprehẽsú é. i illis mãdatis. A Iulio Basso. q sortit⁹ Bithyniã redierat reus sub Traião. & accusat⁹ utx absolut⁹ decreto tñ facto ut illius acta rescinderẽt. Dictũ ius. reddituũ ius. Trãq. aduocatisq; eox negauit se aduersus libertos ipsox ius dicturũ. hũc locũ i panegyrico tãgit: sz obscuri⁹ q̃ ut stati itelligat. o uere iqt pricipis itercedere iniqtatib⁹ magistratuũ: ifectũq; reddere quicqd fieri nõ oportuerit. aliq̃ exẽplaria hñt. datũ ius oibus. i. cõcessum dãnatis posse uti iure suo pide ac si Bassus illos nõ cõdẽnasset.

Procõsulẽ. q Bithyniã tũc administrabat. Pœnæ suæ. exilio. Glaudius ipera tor cõstituit: ut q a puicia sua relegatus eẽt: urbe quoq; & Italia submoueretur.

Grauius: suppliciũ quam exilium.

QVid. rñdet Traianus se prius interrogatuꝝ Caluũ deinde rescriptuꝝ super relegatis a Basso uero exactũ mittendũ uinctũ ad pfectos ptorio. In psona: illa .n. pœna erat psonalis. Neqꝫ id fecerit. neqꝫ pcõsulẽ cám suã docuisset. Præfectos ptorii: ná duo erãt sic primũ ab Augusto creati memoráte Diõe: p magris eqtũ si Aurelio. ff. i. credim⁹: cũ apud ueteres dictatorib⁹ ad tps sũma ptãs credere ẽt: & magros eqtũ sibi eligerẽt: q̃ associati principali curæ militiæ gra scdam post eos ptáté gererẽt: regiminib⁹ reipu. ad ipatores ppetuo tráslatis: ad siꝰitudiné magroꝝ eqtũ pfecti ptorio a pricipib⁹ electi sũt. data é eis plenior licétia ad disciplinæ publicæ emédationé: his cunabulis pfectoꝝ dignitas inata i tm̃ meruit augeri: ut appellari a pfectis ptorio nõ possit: credidit. n. priceps eosq; ob singularẽ iduſtriã explorata eorum fide: & grauitate ad huius officii magnitudiné adhiberẽt: nõ alr iudicaturos esse p sapiétia: ac luce dignitatis suæ: q̃ ipse foret iudicatur⁹: subnixi ét alio priuilegio pfecti ptorio: ne a sentẽtiis eox miores ætate ab aliis magratib⁹ nisi ab ipsis restitui possint. Cõmodus superioꝝ istitutũ soluẽs tres pfectos istituit. author Capitolinus. Suæ. exilio. Elusit. cõuicit. effugit: ut sæpi⁹ apd Taci. Dõat⁹ tradit eludẽ eẽ finẽ ipõere. si legem⁹ quá: tũc iterptabimur elusit. i. effugisse credidit.

Præfectus prætorii

Eludere

CVm. Archippũ iudicẽ iudicã di uacationẽ tãq̃ phum petẽ té scribit Secũdus accusatũ a qbusdã: q fractis uinculis pœná metalli aufugisset ipm ãt i defensionẽ sui nihil pferre: sz q̃dã ad honorẽ tm̃ ptinẽtia. Cõuẽtũ icohatur⁹. i una quaq; puicia fiebãt cõuẽtus iudicii cã: aliquæ plures: aliæ pauciores faciebãt. Cõuẽtus ãt q̃ttuor modis itelligit: prio cũ quẽlibet hoicm ab aliquo cõuẽtũ eẽ dicimus: scdo cũ significat multitudo ex cõpluribus gñib⁹ hoium cõtracta i unũ locũ: tertio cũ aliquẽ in locũ frequẽtia hoium supplicationis aut gratu-

Cõuentus

Plínius Traiano.

Consultatio super restitutione exulis.

SVmmas dñe gratias ago qd inter maximas occupatiões iis de qb⁹ te cõsului me quoq; regẽ dignat⁹ es: q nũc quoq; faciás: rogo. Adiit. n. me qdã: idicauitq; aduersarios suos a Seruilio Caluo clarissimo uiro i triẽniũ relegatos: i puicia morari. illi cõtra: ab eodẽ se restitutos adfirmauerũt: edictũq; recitauerũt: q̃ cã necessariũ credidi: rẽ itegrã ad te referre. nã sicut mãdatis tuis cautũ é: ne restituã ab alio: aut a me relegatos: ita de iis: quos ali⁹ & relegauerit: & restituerit: nihil cõprehẽsũ é. Ideo tu dñe cõsulẽdus fuisti: qd obseruare me uelles: tã Hercule de iis: q̃ de illis: q i ppetuũ relegati: nec restituti i puicia depphẽdũt. nã hæc quoq; spes icidit i cognitionẽ meã. Est. n. adduct⁹ ad me i ppetuũ relegat⁹ a Iulio Basso, pcõsule. Ego: qa sciebã acta Bassi rescissa: datũq; a senatu ius oib⁹: de qb⁹ ille aliqd cõstituisset: ex integro agẽdi dũtaxat p biẽniũ iterrogaui hũc: quẽ relegauerat: an adiisset: docuissetq; pcõs. negauit p qd effectũ é: ut te cõsuleré an reddẽdũ eum pœnæ suæ: an graui⁹ aliqd: & qd potissimũ cõstituẽdũ putares: & i hũc: & i eos siq forte i sili cõditiõe ineni rẽt. Decretũ Calui: & edictũ: itẽ decretũ Bassi his lris subiecí.

Traianus Plínio.

QVid in psonã eox statuẽdũ sit: q a. P. Seruilio Caluo pcõsule i triẽniũ relegati: & mox eiusdẽ edicto restituti i puicia remãserũt: pxie tibi rescribã: cũ cãs hui⁹ facti a caluo requiero. q a Iulio Basso i ppetuũ relegat⁹ é: cũ p biẽniũ agẽdi facultatẽ habuerit: si existimabat se iniuria relegatũ: neqꝫ id fecerit: atqꝫ i puicia morari pseuerauerit uict⁹ mitti ad pfectos ptorii mei debet. neqꝫ. n. sufficit eũ pœnæ suæ restitui: q̃ cõtumacia elusit.

Plínius Traiano.

De Archippo philosopho.

CVm citarem iudices Domine: conuentum incohaturus: Flauius Archippus

lationis cā colligit quarto cū a magistratib⁹ iudicii cā ppl's cōgregat. hæc Festus. Flauius Arc. aliū Archippū Atheniēsem antiquæ comœdiæ scriptorē noīat Suidas. Vacationē petere. nā īperialibus cōstitutionib⁹ pīi uacationē obtinēt a munerib⁹ publicis ne hospitē reciperēt: nulla municipali nulla curia huīc cōuētione uexent seu indēpta administratiōe seu accepta testimonialē meruerint missionē sint ab oī functione oibusq; munerib⁹ publicis īmunes q̄ oīa filiis eorūq; cōiugib⁹ iuiolata īperatores p̄cipiunt apud iurisc̄ōultos custodiēda. Nō liberādū. nedū uacationē illi cōcedēdā. Pœnæ. metallo⁊ fossuræ. Snia. iudiciū. Crimine falsi. lex Cor. de falsis q̄ ēt testamētaria uocat pœnā irrogat ei q̄ testm̄ uel aliud instr̄m falsum scripserit signauerit recitauerit subiecerit quiue signū adulterinum fecerit sculpserit exp̄serit sciēs dolo malo eiusq; legis pœna ī seruos ultimū suppliciū est in liberis uero deportatio. In metallū. ad effodiēda metalla ī pōto ubi est Sādaracurgiū mons cōcau⁹ pp metallo⁊ effossionē hunc operatores maximis cuniculis subibant olim solebant publice operari & fossorib⁹ utebāt seruis ex aliquo maleficio redēptis p̄ter aūt operādi laborē q̄ maximus ē dicūt aerē ex metallis lætiferū eē atq; intolerabilem pp odoris grauitatē e glebis p̄deuntē un̄ corpa cito ibi mori sæpe metallo⁊ effossionē deficere pp operario⁊ incōmoditatē q̄ cū plures eēnt q̄. cc. continue & morbis & labe absumebāt hæc Strabo res ponti scribēs. Vlpianus inq̄t si in metallū datus in integrū restitut⁹ sit p̄inde ac si nec dānatus fuisset ad munera uel honores uocat. Pro. loco. Epistolas. binas subsequētes. Decretū Prusiēsiū quo statua⁊ honor pluries habitus erat Archippo qui prusiēsis erat. Prusa scd̄m Stephanū a Prusiade differt nā Prusias Bithyniæ a Prusio zelatæ filio Bithyno⁊ rege Cius ātea appellata cui⁹ ciuis Prusiēsis at Prusa & ipa q̄dē ciuitas pua Bithiniæ cōdita a Prusio q̄ aduersus Cyrū bellū gessit cui⁹ gētile Prusensis. Prusa iacet ad Olympū mōtē s3 Prusias iuxta sinum Astacenū ad oriētē solē prius dicta Cius ēt ex authoritate Strabonis Ciū Demetri⁹ euertit deditq; Prusiæ zelatæ q̄ hanc restaurauit & a se Prusiā appellauit. Tuas. Traiani q̄ nō sunt in hoc libello. Patris tui. Neruæ. Vtrinq; ab Archippo & eius aduersariis quamuis tantum Domitiani litteræ & Neruæ edictum cum epistola hic subsint.

In metallū damnatus

Pruſa.

uacationē petere: cœpit: ut p̄bus. Fuerūt qui dicerēt nō mō liberādū eū iudicādi necessitate: sed omnino tollēdū de iudicū numero: reddēdūq; pœnæ: quā fractis uinculis euasisset. Recitata ē snia Velīi Pauli p̄cōsul. qua p̄babat Archippus crimine falsi dānatus in metallū: ille nihil p̄ferebat: quo restitutū se doceret. adlegabat tñ p̄ restitutione & libellū a se Domitiano datū: & ep̄las eius ad honorē suū p̄tinentes: & decretū Prusensiū. addebat his & tuas lr̄as scriptas sibi: addebat & p̄r̄s tui edictū: & ep̄lam: q̄bus cōfirmasset bn̄ficia a Domitiano data. Itaq; q̄s eidē talia crimina applicarent: nihil decernēdū putaui: donec te consulerē de eo: q̄d mihi cōstitutione tua dignū uidebat ea: quæ sunt utrinq; recitata: his litteris subiecī.

Epistola Domitiani Ad Terentium maximū.

ELauius Archippus philosophus īpetrauit a me: ut agrum ei. DC. circa Prusiadam patriā suā emi iuberem: cuius redditu suos alere posset: q̄d ei p̄r̄stari uolo: summam expensam liberalitati meæ feres.

Eiusdem Ad. L. Appium Maximum.

AArchippum philosophū bonū uirum: & professione sua etiā maioribus respondētem: cōmendatū habeas uelim mi Maxime: & plenam ei humanitatem tuā p̄r̄stes in iis: quæ uerecunde a te desiderauerit.

Edictum Diui Neruæ

QVædā sine dubio Quirites īpa felicitas tēpo⁊ edicit: nec spectādus ē ī iis bonus

Lauius. Domitianus donat Archippū. Dc. sestertiis. Feres liberalitati meæ, ascribes rōnib⁹ meæ liberalitatis: tanq̄ si Terētius librum rationū habuisset: quo principis liberalitates continebantur. Summā expensam. agri precium: & mensurā Archippo concessam. Tranqui. fere ad idē. admonente dispensatore cū productæ pro concubitu sestertia quadraginta donasset: quemadmodum summam rationibus uellet referri: Vespasiano inquit adamato. M. Tullius in philippicis: qui L. Antonio. mille nummum ferret expensum. utrunq; complexus est. Valerius libro. iii. prolatā ab eo inquit librum: quo acceptæ & expensæ summæ continebantur: discerpsit. Cice. ad Atticum: pro eo tibi p̄r̄sentem pecuniam solui imperaui: ne tu expensum muneribus ferres: ne quod expendisti ascriberes rationibus tuorum munerum.

ARchippum. Domitianus cōmendat Archippū. Professione. philosophiæ. Maioribus. antiquis philosop̄his: & ideo melioribus. Respondentē. parem: similē. Verecunde. honeste.

QVædã.edictũ Neruæ.quo ſuperioꝝ pricipũ oẽs codicillos diplomata:priuilegia:imunitates cõfirmat:q̃ prius fecerat Tit⁹ ſi Trãq. & Diõi credim⁹:cũ ex iſtituto Tiberii oẽs dehic Cæſaris bñficia a ſupiorib⁹ cõceſſa pricipib⁹ alr rata nõ haberẽt:q̃ ſi eadẽ iiſdẽ ipſi dediſſent. Ipſa. nra. Edicit.pfat:pdicit:edicto oñdit. Spectãdus.admirãdus:laudãdus. Illũ.me. Intelligi. ee bonũ. Cũ hoc.cũ pſuaſio bonoꝝ ciuiũ uel nõ admonita.i.& ſi edicto nõ moneret:poſſit ſibi pſuadere:me ptuliſſe ſecuritatẽ oiuꝫ meæ q̃eti.ſ.mihi antiqus fuiſſe cõſulere ſaluti publicæ:dũ illi⁹ gr̃a ſuſcepi iperiũ:q̃ q̃ete i ſeceſſu uiuer̃ nã ſenex admodũ Nerua cœpit iperare: q̃bus annis ociũ & uacationẽ a rebus publicis lex pmittit.ſꝫ Partheni⁹:& reliq nõ prius iuaſerũt Domitianũ q̃ Neruæ pſuaſerũt ut ſuſciperet iperiũ mortuo illo. magis tñ pbo:ut abſq̃ uel nõ admõita pluaſio: legat qm̃ ſtructura meli⁹ pcedit:idq̃ i aliq̃b⁹ exẽplarib⁹ reperit abeſſe. Cõceſſa. bñficia ab aliis ipatorib⁹.at Galba ſec⁹ fecit reuocato bis: & uicies mille ſeſterrtio:qđ Nero diuerſis dõauerat relicta tãtũ decia pte dõatariis. Gaudiis pu.reip. læte Domitiãi nece:& ipatore Nerua. Ne tñ.ordo ẽ tñ neceſſariũ pariter credidit:& reliq. Ne afferat aliq̃ hæſitationẽ. ne quoquo ꝗs dubitet. Vel eoꝝ: uel q̃ diffidãt poſſe ſuari bñficia cõceſſa malis hoib⁹ ul'a malo pricipe. Ei⁹.Domitiani cui⁹ méoria ifenſa erat. Salté. ul'ob hãc pcipue cãm. Vt poti⁹ mihi debeat. nã ſi reſcidiſſet prioꝝ diplomata opus erat denuo ipetrare illa ab ipatore Neruа.cui hoc bñficiũ debuiſſent q̃ ille oia uno edicto cõfirmauit ut eẽt itẽtus i cõcedẽdis nouis priuilegiis nõ i ueterib⁹ cõfirmãdis. Gratulatio ulli⁹ q̃ gratulat⁹ eẽt ipatori cõcedẽti ſibi priuilegiũ. In ſtauratis pcib⁹.repetitis ad cõfirmãdũ illud cũ iã p edictũ remiſeri pcãdi neceſſitaté. Vultu.nr̃o. Meliore.liberaliore. Nouis.nõdũ cõceſſis a priorib⁹ pricipib⁹. Patiant̃ .pces Romanoꝝ.i.pcent̃ noua cũ priora cõprobaueri. Ea.priuilegia. Quæ nõ hñt q̃ nõdũ ipetrauerũt.

CVm.eiuſdẽ Neruæ epl'a qua Domitiãi cõfirmat ordiationes. Priorib⁹.ſub aliis pricipibus. Standũ parendũ.

HLauius.mittit libellos Archipi Traiano & Furiæ accuſatricis illius. Accuſatrici.Furiæ. Aqua & ipſa.a qua ipſa.

POtuit.liberat hac epl'a Traian⁹ Flauiũ Arcchippũ a pœna metalli. In.q.ſta.cũ dãnat⁹ i metallũ abruptis uiculis aufugiſſet. Naturæ quæ mitis & clæmẽs eſt. Statui.damnationi:malæ cõditiõi. Interuẽtu pricipis.lr̃is ſcriptis a Domitiano in honorem eius. Ab his.pruſiẽſibus. Pronũciaſſet.iudicaſſet. Nõ eo ptinent.nõ ideo a me dicuntur. Noui. præter ſupradicta. Furiæ Primæ.non quæ prima accuſauerat Archippum:ſed cognomento prima.

principẽs:q̃bus illũ itelligi ſatis ẽ:cũ hoc ſibi q̃ſq̃ ciuiũ meoꝝ ſpõdere,poſſit:me ſecuritatẽ oium:quieti meæ ptuliſſe:ut & libẽter noua bñficia cõferrẽ: & añ me cõceſſa ſeruarẽ:Ne tñ aliq̃ gaudiis publicis adferat hæſitationẽ:uel eoꝝ:q̃ ipetrauerũt diffidẽtia:uel eius memoria q̃ pſtitit:neceſſariũ pariter credidi: ac lætũ obuilã dubitãtibus idulgẽtiã meã mittere.Nolo exiſtimet q̃ſq̃:q̃ alio pricipe ul' priuatim uel publice cõſecutus: ió ſaltẽ a me reſcidi:ut potius mihi debeat ſi illa rata & certa fecero nec gratulatio ullius inſtauratis eget pcibus.& qui nõ habẽt:me quẽ fortuna iperii uultu meliore reſpexit:nouis beneficiis uacare patiantur: & ea demum ſciant roganda eſſe:quæ non habent.

Epiſtola Eiuſdem ad Tullium luſtum.

CVm reꝝ oium ordinatio:q̃ priorib⁹ tẽporib⁹ icohatæ:columatæq̃ ſunt:obſeruãda ſit:tũ epl'is etiã Domitiani ſtãdũ eſt.

Plinius Traiano.

De eodem Archippo.

LAuius Archippus p ſalutẽ tuã: æternitatẽq̃ petit a me:ut libellũ: quẽ mihi dedit:mitterẽ tibi:qđ ego ſic roganti præſtandũ putaui:ita tamen ut miſſurũ me: notum accuſatrici eius facerem:a qua & ipſa acceptũ libellum his epl'is iunxi:quo facilius uelut audita utraque parte diſpiceres:quid ſtatuendũ putares.

Traianus Plinio.

POtuit quidẽ ignoraſſe Domitiãus:i quo ſtatu eſſet Archippus:cũ tã multa ad honorẽ eius ptinẽtia ſcriberet:ſed meæ naturæ accõmodatius ẽ:credere etiã ſtatui eius ſubuentũ interuentu pricipis:præſertim cum etiam ſtatuaꝝ ei honor toties decretus ſit ab iis: q̃ ignorabãt:qd de illo Paulus procõſ. pnunciaſſet. quæ tamẽ mi Secũde cariſſime nõ eo pertinẽt: ut ſiqd illi noui criminis obiiciẽ minus de eo audiẽdũ putes.Libellos Furię Primę accuſatricis. itẽ ipſi⁹ Archippi:quos alteri epiſtolæ tuæ iunxeras:legi.

TV diligenter circunſpexerat Secũdus quomodo lacus Nicomedenſium poterat uel in mare: uel in flumen deduci: ita ut magno cõmodo toti regioni eẽt futurus. neq; mirũ ſi rem tã diligenter ſcrutatus fuerat: nouerat. n. in emiſſario lacus fucini a Claudio facto prĩo detectã operis incuriã haud ſatis depreſſi ad lacus ima uel media: uñ iterũ neceſſe fuiſſe ut ſpecus altius effoderent. Flumini. Calpæ: ſed plane dixerat explorãdũ eſt diligẽter: ne ſi cõmiſſus flumini in mare eſ fluat. Præſtãti. maximi momẽti: magnifica deductiõe lacus Aſcanii: Cuniculo: ſuffugio: excuſationi. cuniculus. n. foſſa latens: & ſubterranea: qua ſolẽt hoſtes emergere in obſeſſa oppida: ab aĩali cuniculo hanc uiam: ut exiſtimat epigrãmaticꝰ poeta: mõſtratoꝝ quidã legũt piculo: q; nõ ĩprobo. Emitti cõiungi. Margie. ĩtercapedine: hiſtmo. cõtinẽti. Cõtineri. ueluti cõiũgi & tñ diuidi. Facile. erit. Trãſponere. trãſagitare: ut uocabulo utar patauinoꝝ nautarum ex Brẽta flumie ĩ mare curru ligneo trãſuehẽtiũ p breuiſſimã terræ ĩtercapedinẽ quare ſiqs Patauio Venetias uectus ẽ: facilius hoc Secũdi cõſiliũ intelliget a ſili.

Quod ita fiet. trãſportabimus p iteriectã terrã: ſi nullo alio meliori poterit mõ fieri. ſed ſpero id nõ erit neceſſe. Altus. p fundus. Flumẽ. eiuſdẽ noĩs: cuiꝰ & lacus. In cõtrariã. ĩ ꝓpontidẽ ſcdm tabulã Ptolomæi. Intercluſuꝫ. iterſeptũ: obſtructũ. Effundet. p foſſam loco fluminis. Fiẽda. reſtitue facienda: cum nuſq; apud idoneos repiat fiẽda. nã q; legatur apud Pli. ſeniorẽ li. xxix. cap. ult. minutatim fiẽda ex codice antiquo reſtituendũ findẽda: q; qdẽ meliꝰ cõuenit. Illud. flumẽ. Enĩ uero. adhæc: ꝓterea Tacitus li. xvi. n. uero Mõtanũ ꝓbe uiuẽtẽ: neq; famoſi carminis qa ꝓtulerit ĩgeniũ extorrẽ agi. Lõgius. p lõgius cãpi ſpatiũ nõ cõmittendo flumini Calpæ. Arctius ne euageꝫ humor & maiori copia ſit opꝰ ac ſic lacus euacuet. Preſſam cõtractã. Repcuſſus. undaꝝ eſtus & recellẽs fluctus. Pli. locus

Seruabit. cõtinebit quoqũo ĩ foſſa. Loci natura. ſi fuerit nimiũ deuexa Nihil ꝓſtaret. nullã opẽ ferret. Expeditũ ĩ promptu facile quo uerbo li. ix. uſus ẽ. Cataractis. decurſiõibꝰ. i. gbuſdã locis circũſeptis lapidibꝰ ul aſteribꝰ imo utriſq; uulgo cõcas appellãt q̃les iterdũ ẽ cõſpicere ĩ foſſa deducta ab abdua Mediolanũ uſq; nã Nili cataractas Diodorus exiſtimat nauigabiles. locus ẽ latitudine ſtadioꝝ. x. accliuis ꝓceps ĩ Anguſtũ clauſus iter cãnales: ubi frequentia ſaxa ſcopulis ſiſĩa aquã magna uertigine mirabiliq; eliſam reflectũt: inq; cõtrariũ curſũ ſpiris agũt redũdãtibꝰ: q; ĩ ſtuporẽ intuẽtes ducit: eſt. n. ita uelox hoc ĩ loco aquæ decurſus: ut ſagittæ ſilis uideat. Nili incremẽto tẽperãte curſuꝫ: qdã nauibꝰ deſcẽdũt: aſcẽdẽdi uero nulla ẽ facultas: ut Cataractæ

Plinius Traiano.
De lacu Nicomedenſium.

TV quidẽ Dñe ꝓuidentiſſime uereris ne cõmiſſus flumini: atq; ita mari lacus: effluat: ſed ego in re pñti inueniſſe uideor: quẽadmodũ huic periculo occurrerẽ. Poteſt. n. lacus foſſa uſq; ad flumen adduci: nec tamen in flumen emitti: ſed relicto q̃ſi margine cõtineri pariter: & dirimi: ſic cõſequemur: ut nec uicino uideat flumini miſtus: & ſit perĩde ac ſi miſceatur. Erit. n. facile p illã breuiſſimã terrã: quæ interiacebit aduecta foſſa onera tranſponere in flumen: quod ita fiet: ſi neceſſitas coget: & ſpero nõ coget. Eſt. n. & lacus ipſe ſatis altus: & nũc in contrariã partẽ flumẽ emittit: qd intercluſum inde: & quo uolumus auerſum: ſine ullius detrimẽto lacus tãtum aquæ: quãtũ nunc portat effundet. Præterea p id ſpatiũ: p qd foſſa faciẽda eſt: incidunt riui: qui ſi diligẽter colligantur: augebũt illud: qd lacus dederit. Enim uero ſi placeat foſſam longius ducere: & arctius preſſam mari æquare: nec in flumẽ: ſed in ipm mare emittere: repercuſſus maris ſeruabit: & reprimet quicquid e lacu ueniet. Quoꝝ ſi nihil nobis loci natura præſtaret: Expeditũ tñ erat cataractis aquæ curſum tẽperare. Verum & hæc & alia multo ſagacius cõquiret: explorabitq; librator quem plane Dñe debes mittere: ut polliceris. Eſt enim reꝫ digna & magnitudine tua: & cura. Ego iterim Calphurnio Macro clariſſimo uiro autore te ſcripſi: ut libratorẽ quã maxime idoneum mitteret.

Traianus Plinio.

MAniſeſtũ ẽ mi Secũde cariſſime nec prudẽtiã nec diligẽtiã tibi defuiſſe circa iſtũ lacũ: cũ tã multa prouiſa habeat: p quæ nũc periclitet exhauriri: & magis ĩ uſus nobis futurus ſit. elice igit id: q; præcipue res ipſa ſuaſerit. Calphurniũ Macrũ credo facturũ ut te libratore iſtruat: neq; n. ꝓuiciæ iſtæ his artificibus carent.

SCripſit.mittit tabellariũ regis Sauromatæ cũ tabellario Lycorinæ ad Traianũ. Legatio.regis Sauromatæ. Boſphoro.Cimerio:nã duplex ẽ Boſphorus: Cimerius paludis Meotidis finis:& initiũ Euxini põti:Boſphorus thracius põti finis & ꝓpontidis initiũ:iuxta Meotides paludes utrinq; Sauromatæ incolũt.lege Pli.li.vi.& Strabonẽ.vii.diſcordãtes ĩter ſe ꝓ latitudine Boſphori.Cimerii.ad hæc Boſphorus ciuitas Ponti iuxta Cimeriũ ſinũ.alia ẽt ciuitas Indiæ authore Stephano Hãmonius mſta de Boſphoro narrat Dionyſii & Plutarchi ac alioꝝ teſtimõio: ut ꝙ uterq; Boſphorus ab Io Inachi filia ſit trãſfretatus:uñ Boſphor⁹.βοὸς πορος.i.bouis trãſit⁹:ueꝝ apd eũdẽ ꝓduce Philarcho ſeqr:ĩtra Euxinũ icolæ ĩ expertes erant agriculturæ: extra uero expres: q̃re illa pelagi ps βοὸς πορος appellabaꝛ:ꝙ ſeminareꝛ. πορος.n.ſemẽ:aut qd olĩ uolẽtes fretrũ trãſmittere cõpoſitis ratib⁹ & bobus ſubiugatis trãſibãt.uñ cognomẽtũ. Euſebius author Traianũ recepiſſe ĩ fidẽ Sauromatas Boſphoranos. Ciuitatẽ.Niceã. Sauromata.a rege Sauromataꝝ.Sauromata.n.gens Scythica ſi Stephão credimus . Sauromatia duplex eſt una ĩ Europa:altera in Aſia.dr̃ ẽt Sarmatia:& gẽtilis Sarmata.Strabo de Scythis & Sauromatis loquẽs ut nõ inquit oĩa Boſphoranis ſubiecta ſunt regib⁹:quos populus Romanus inſtituerit uſus opportunitate. rapiens hanc occaſionem.

MAgna quærit iudiciũ ĩpatoris ſup iis:ꝙ liberi nati:fuerũt expoſiti:deĩde a ꝙbuſdã ſublati & ĩ ſeruitute educati.Prouinciã.Bithyniã. Cõditiõe. ſerui an liberi eẽnt.Impator ĩ iſtitutionib⁹ cõſtituit:ut ii ꝙ uulgo cõcepti ſunt & latine ſpurii appellanꝛ:græce uero σκοτιοι.i. furto geniti liberi ſint:neq; ſui:neq; ĩ patria ptãte.q̃q̃ mẽdoſe loco σκοτιος ſpado circũferaꝛ. Alimẽtis. an reddere deberẽt alimẽta ſuis alũnis θρεπτοις. uulgo nutritos alii legũt εκθετους expoſitos.necare uideꝛ nõ tm̃ is: ꝙ partũ ꝓfocat:ſz is ꝙ abiicit:& ꝙ alimoniã denegat & is ꝙ publicis locis miſericordiæ cã eũ expõit:quã ipe nõ hẽt caput ẽ libro Codicis.viii.de ĩfantibus expoſitis liberis: omiſſis igiꝛ cæreris cõſtitutionib⁹ ĩpator Iuſtinianus ſanxit nemini licere ſiue ab ĩgenuis genitorib⁹ puer paruulus ꝓcreatus:ſiue a libertina ꝓgenie:ſiue ſeruili cõditiõe maculat⁹ expoſitus ſit:eũ pueꝝ in ſuũ dominiũ uẽdicare:ſiue noĩe dominii:ſiue aſcripticiæ:ſiue colonariæ cõditiõis. ſed neq; iis.q eos nutriẽdos ſuſtulerũt licẽtiã cõcedit penitus cũ quadã diſtinctione eos tollere:& educationẽ ꝓcurare:ſiue maſculi ſint:ſiue fœminæ:ut eos loco libertoꝝ uel ſeruoꝝ aut colonoꝝ aut aſcripticioꝝ habeãt:ſed nullo diſcrimine habito ii:ꝙ ab eiuſmodi hoĩb⁹ educati ſunt:liberi & ĩgenui appareãt: & ſibi acquirãt:& in ptãtẽ ſuã:uel ad extraneos hæredes oĩa q̃ habuerit qũo uoluerint tranſmittant:nulla macula uel ſeruitutis ul aſcripticiæ uel colonariæ cõditionis ĩbuti:nec q̃ſi patronatus iura in reb⁹ eorum iis qui eos ſuſceperũt prætẽdere cõcedit: ſed in oẽm terrã quæ Romanæ dictioni ſuppoſita eſt hoc obtinere. Cõſtitutionibus ordinationibus q̃ pro legibus habenꝛ. Propriũ.reſcriptum uel priuilegiũ aliquod Bithynoꝝ tm̃ ad eos pertinens. Vniuerſale ad oẽs pertinens.nã extat Theod.& Valen. imperatoꝝ ad ſenatum epiſtola cui initium.Quæ ex relationibus iudicum uel conſultatione in cõmune florentiſſimoꝝ ſacri noſtri palatii procerum auditorium introducto negocio ſtatuimus uel quibuſlibet corporibus aut legatis aut ꝓuinciæ uel ciuitati aut curiæ donauimus nec generalia iura ſint ſed leges fiant iis duntaxat negociis atq; perſonis pro quibus fuerint promulgata. Exemplis.ſuperiorum principum. Edictum.quo uetatur uel iubetur aliquid edictum dicimus. Anniam:Annii filiam.

Boſphor⁹

Sauromata

Plínius Traiano.

De tabellario regis Sauromatæ

SCripſit mihi Dñe Lycormas libertus tuus:ut ſi q̃ legatio a Boſphoro ueniſſet,ur bẽ petitura:uſq; ĩ aduẽtũ ſuũ retineret. & legatio qdẽ dũtaxatĩ eã ciuitatẽ ĩ q̃ ipſe ſũ: nulla adhuc uenit: ſed uenit tabellarius Sauromatæ: quẽ ego:uſus opportunitate:quã mihi caſus obtulerat:cũ tabellario:ꝙ Licormam ex itinere ꝓceſſit: mittẽdũ putaui:ut poſſis ex Lycormæ: & ex regis epliſ ꝑiter cognoſcere: q̃ fortaſſe ꝑiter ſcir̃ debes.

Plínius Traiano.

Diploma commodaſſe.

REx Sauromatæ ſcripſit mihi: eẽ quædã: quæ deberes quã maturiſſime ſcire: qua ex cauſa feſtinationẽ tabellarii:quem ad te cum epiſtolis miſit:diplomate adiuui.

Plínius Traiano.

De adſertione ingenuoꝝ: ꝙ ꝑ ſeruis educati ſunt.

MAgna Dñe & ad totã ꝓuinciã pertinens quæſtio eſt de cõditione:& alimẽtis eoꝝ: quos uocãt θρεπτους:ĩ q̃ ego auditis cõſtitutionib⁹ prĩcipũ:qa nihil iueniebã aut ꝓpriũ: aut uniuerſale:qd ad Bithynos feret:cõſulẽdũ:te exiſtimaui:qd obſeruari uelles. neq;.n.putaui poſſe me ĩ eo:qd autoritatẽ tuã poſceret: exẽplis eſſe cõtẽtũ.Recitabaꝛ aũt apud me edictũ: qd dicebaꝛ diui Auguſti ad Anniã ptinẽs:recitatq; & epl̃q diui Veſpaſiani ad Lacedæmonios:& diui Titi ad

Eosdem.Lacedæmonios. Dein ad Achæos.recitatis epistolis diui Titi ad Lacedæmonios recitatæ ẽt deinde fuerũt eiusdẽ principis aliæ ad Achæos.repete q̃ in p̃cedẽtibus de Achaia annotauimus.

Quonium Brocchum.Brocchi cuiusdam meminit Seneca ad Iuniũ Brocchũ Illyrii præfectũ scribens.quem Claudius imperator.appellare consueuimus Brocchos quos alii broncos quibus dentes prominent.authoribus Varrone Columella Plinio. Brocchus.

Væstio.rescribit nulli libertatẽ adimendã. Expositi.abiecti a suis. In cõmẽtariis.in qb⁹ regũ gestarũ summã cõplectit. Ad oẽs puincias.in uniuersum. Adsertionẽ.uendicationem libertatis. Venulcius.ff.xliii. si qs liberum hoiem ignorãtẽ suũ statũ dolo malo retinuerit cogitur exhibere. quanto igitur magis si resciuerit: nullo enim tempore retineri liber homo põt.

eosdẽ:dein ad Achæos:& Domitiani ad Auidium Nigrinũ & Armeniũ Brocchũ p̃cõsules.itẽ ad Lacedæmonios:quæ iõ tibi nõ misi:qa & parũ emẽdata:& quædã nõ certæ fidei uidebant:& quia uera: & emendata in scriniis tuis esse credebam.

Traianus Plinio.

Redimendam.emendam ab ullo.

Quæstio ista:quæ ptinet ad eos.q liberi nati expositi:deinde sublati a qbusdã:& i seruitute educati sũt:sæpe tractata ẽ: nec qc q̃ inuenit in cõmẽtariis eorũ principum:q ante me fuerũt:qd ad omneis puincias sit cõstitutum.Epistolæ sanæ sunt Domitiani ad Auidiũ Nigrinũ & Armeniũ Brocchũ:quæ fortasse debebãt obseruari:sed inter eas prouincias:de quibus rescripsit: nõ est Bithynia:& iõ nec adsertionẽ denegãdã iis:qui ex eiusmodi causa in libertatẽ uindicabunt:puto: neq; ipsam libertatẽ redimendam p̃cio alimentorũ.

Plinius Traiano.

De legato Regis:

Legato.excusat se q̃ legatum regis Sauromatarũ nõ diu retinuerat: Niceæ.plures Niceas pluribus locis legimus. Nicea.

Legato Sauromatæ regis cũ sua spõte Niceæ:ubi me inuenerat:biduo substitisset: lõgioré moram faciẽdam dñe non putaui.primũ:qd incertum adhuc erat:quãdo libertus tuus Lycormas uẽturus eẽt:deinde:qd ipse p̃ficiscebar in diuersam p̃uinciæ ptẽ:ita officii necessitate exigẽte.Hæc in noticiã tuã perferenda existimaui:qa proxime scripseram petiisse Lycormã:ut legationem:siqua uenisset a Bosphoro: usq; in aduentũ suum retinerem:qd diutius faciẽdi nulla mihi probabilis rõ occurrit:præsertim cum epistolæ Lycormẽ:quas detinere:ut ante prædixi:nolui:aliquot diebus hũc legatũ antecessuræ uiderentur.

hæc aũt Bithyniæ metropolis iuxta lacum Ascaniũ in cãpo admodũ felici:sed æstate parũ salubri: quãprimũ Antigonus condidit Philippi filiꝰ & Antigoniã noiauit postea Lysimachus quã ab uxoris noie filiæ Antipatri Niceã appellauit urbis ambitꝰ stad.xyi.in figura q̃drata: q̃ i cãpo sita portas q̃tuor hẽt ad rectos angulos:& i munitionẽ excisa:quare ex uno lapide:q circa mediũ gymnasiũ positꝰ ẽ.oẽs q̃ttuor portæ cõspiciũt.Niceæ meminere.Str.Pli.Appianꝰ.Ptolomæꝰ.

Epl'æ.q̃s legato regis Sauromatæ scribebat:& iã Scds p tabellariũ Traiãno miserat. Legatũ.p̃peratẽ ad impatorem.

Plinius Traiano.

De relíquis sepultorũ transferendis.

Petẽtibꝰ.q̃rit an p̃mittat trãsferre mortuorũ reliq̃as iusta aliq̃ rõne. Vetustãtis. q̃ nec lapidibꝰ qdẽ parcit.Mors ẽt saxis noibusq; uenit Ausoniꝰ ingt. In cursum.exundationẽ:demolitionẽ:multa.n.ædificia secũ trahũt fluminũ excursus. Sil'ia.p̃babilia. Aliaq;. ordo & p̃pter alia quæcũq; sil'ia his. Exẽplũ.imitationem. Proconsulũ. Bithyniæ ante me. Max.pontificem.nam fuit pontifex Maxi. Traianus: q̃ antiq̃ memoriæ declarãt:ut illa Imp.Cæsari diui Neruæ Traiano Augusto.Germanico Dacico. Pont.Max.& reliqua:Secũdus i panegyrico:Impator ergo & Cæsar:& Augustꝰ Põti.Max.stetit ante gremiũ cõsulis. Et alibi:non nesi põtifici maximo diligenda sit cõiunx aut hanc aut simile ẽ elegerit:& in fine.nobis parentem:tibi pontificem maximum elegisti.pontifex ergo maximus diiudicat sacras oẽs causas:religionibus deorum & summæ reipu. p̃. est.de potestate eius lege plura apud Liuium & Dionysium libro secundo antiquitatum.maximum quidam dictũ tradunt:quod maximarum rerum quæ ad Traianus Põt.Ma.

Põtifex Max.

De relíquis sepultorũ transferendis.

Petentibus quibusdã:ut sibi reliq̃as suorũ aut p̃p iniuriã uetustatis: aut propter fluminis cursum:aliaq; his simília quæcũq; sm exẽplũ p̃consulũ transferre p̃mitterẽ: qa sciebam in urbe nostra ex eiusmodi causis collegiũ põtificum adiri solere: Te dñe maximũ pontificẽ cõsulendũ putaui:quid obseruare me uelis.

ſacra & religionũ ptinẽt curam iudex ſit:uindexq; cõtumeliæ priuatoꝝ magr̃atuũ: neq; ſenatui rõnem: neq; populo reddens.uocatos aũt pontifices alii autumant:qm̃ deos colũt potẽtia ſacroꝝ oĩum dñi:alii uero nomen efflictum ad potẽtũ ꝓfligationem:tanq̃ iubente Numa potentia ſacerdotes obire ſacra:plures a pontibus faciendis eſſe dictos ab ſanctiſſimis & ueruſtiſſimis ſacrificiis:quæ ad pontẽ fierẽt: eẽ aũt eã obſeruationem & ſtructurã ueluti aliud quicq̃ ex immotis patriiſq; ſacris:ſacerdotibus delegatã :nefas.n.& execrabile apud romanos exiſtimari lignei pontis ſup Tyberim extructi(inde ſublicio nomen) diſſolutionẽ:iõ lignis cõpacti ꝓ diuino quodã dicto oĩ ꝓrſus amoto ferro.hãc rõnẽ deridẽs Plut.a pluribus tñ ueram opinatã memorat:Dionyſius cõfirmat oĩ prorſus ambiguitate ſublata.

DVrum pmittit trãſferre reliquias. Põtificũ.romanoꝝ. Ex cauſa.ſi iuſta pmittẽdũ ſin minus negandum.

QVærenti.oſtẽdit locũ Pruſæ idoneũ ubi poſſit edificari balineũ : qđ impator extrui cõceſſerat. Ciuitatis, edificioꝝ urbanoꝝ: ſæpius tñ ciuitas ꝓ ciuibus q̃ ꝓ edificiis. Melius.decẽtius. luſſerat.Polyenus moriẽs. Periſtilio periſtiliũ latine dici põt circũ colũniũ: nam porticus ſũt colũnis ſuſpenſæ.M. Tullius.proſpectã porticum cũ concla uibus pauimentatam trecẽtũ pedũ con
Periſtyliũ. cupierat.ampliſſimum periſtylium. Victruuius in palæſtris periſtylia q̃drata ſiue oblonga ſunt faciẽda domus ampliores hñt latiora periſtylia:in qb⁹ ſũt quattuor pares portic⁹ altitudinis: aut una q̃ ad meridiẽ ſpectat excelſioribus columnis cõſtituit : cõia ſane ædificia: in quæ de populo quilibet iuocati ſuo iure poterant uenire ſicut in ueſtibulũ & cauædium. Ei. Claudio tanq̃ deo:i numeꝝ.n. deoꝝ a Nerone relatus eſt.

Spoliata.ſurreptis regulis:& q̃ ad ornatũ faciebãt. Venire. uẽdi reip. pruſenſium ꝓ tuũ ꝓcuratorẽ. Accipiet.reputabit uenditionẽ ſũmũ munus: quãto magis donationẽ. Area uacua.loco patenti & ſub dio inter periſtiliũ . Exe-
Exedra. dra.ſeſſio:ubi uiri cõſidẽt authore polluce qui libro.vii. inſup refert q̃s nunc exedras dicimus olim græcos paſta das uocaſſe:& Victruuius : cõſtituant inqt in tribus porticib⁹ exedræ ſpacioſæ habentes ſedes in qbus philoſophi:rhetoreſq; ac reliqui q̃ ſtudiis delectent ſedẽtes diſputare poſſint.eæ in porticib⁹ ad occidentẽ fieri debent:ioſephus pariter exedrã ubi ſalomõis tẽplũ deſcribit: occidentalem memorat:Suidas ẽt Septẽtrionalẽ.M. Tullius ait tunc dedita opera quieſcentibus aliis in eam iam exedram ueniſſe in qua Craſſus poſito lectulo requieuiſſet. Conſecra

PRe.dedicare:& ſacrum facere. Teſtamenti.Claudii Polyæni.

POſſumus.permittit balineum fieri. Facta.extructa. Religio.locus in quo ædes ſacræ ædificatæ ſunt ẽt dirruto ædificio ſacer manet adhuc ut Papinianus ſcripſit: ſed põponius.ff.xi. cum loca capta ſunt ab hoſtibus:omnia deſinunt religioſa uel ſacra eſſe:q; ſi ab hac calamita

Traianus Plínio.

DVrum eſt íniungere neceſſitatẽ ꝓuinciálibus põtificũ adeũdoꝝ:ſí reliquías ſuoꝝ propter alíquas íuſtas cauſas trãſferre ex loco in alíũ locũ uelínt. Sequẽda ergo potíus tíbí exẽpla ſunt eoꝝ:qui iſtí ꝓuínciæ ꝓfuerũt & ex cã cuiq; íta:aut pmittẽdũ:aut negandũ.

Plínius Traiano.

De loco balínei Pruſenſíbus concedẽdo.

QVærenti mihí dñe Pruſæ :ubí poſſet balíneũ:qđ indulſiſtí fíerí:placuít locus í quo fuít alíqñ domus(ut audío)pulchra:nũc deformis ruínis.Per hoc.n.cõſequemur:ut fœdiſſíma facies ciuítatís ornet:atq; ẽt:ut ípſa ciuítas ampliet:nec ulla ædificía tollant:ſed quę ſũt uetuſtate ſublapſa:reparent ín melíus . Eſt aũt huíus domus cõditío talís.Legauerat eã Claudíus Polyænus Claudío Cæſarí:iuſſeratq; ín periſtylío tẽplũ eí fierí:reliq̃ ex domo locarí: ex quo redditũ aliq̃ díu ciuítas ꝓcepít:deínde paulatím : ptím ſpolíata ptím neglecta cũ periſtylío domus tota collapſa ẽ ac iã pene nihíl ex ea:níſi ſolũ ſupeſt:qđ tu dñe ſíue donaueris ciuítatís:ſíue uenire íuſſerís ꝓp opportunitatẽ locí: ꝓ ſũmo munere accípiet.ego ſí pmíſerís:cogíto ín area uacua balíneũ collocare.Eum aũt locũ:ín quo ædifícia fuerũt:exedra & porticíbus amplecti:atq; tíbí cõſecrare:cuíus bñfício elegans opus:dígnũq; noíe tuo fiet . Exẽplar teſtamẽti:q̃q̃ mẽdoſum:míſí tíbí : ex quo cognoſces multa polynæũ ín eíuſdẽ domus ornatũ relíquiſſe: quæ: ut domus ípſa:perierunt: a me tamen ínquantum potuerít:requírentur.

Traianus Plínio.

POſſumus apud pruſenſeís area íſta cũ domu collapſa:quã uacare ſcríbís: ad extructíonẽ balínei utí. Illud tñ paꝝ exꝑſſíſtí:an

te fuerint liberata quasi quodam post liminio reuersa pristino statui restituuntur.qui tamé casus hic locum non habet:quare iure scripsit religionem locum occupasse.

POstulantibus.cõsulit de liberis cognoscendis & natalibus restituendis:nã cõsequés est:ut qui inuétus fuerit liber restituatur natalibus suis.i.ingenuitati pinde ac si nunq̃ seruiuisset. titulus est.ff.ix.de natalibus restituendis:ubi Vlpi.a principe ingt natalibus suis restitutum eum qui se ingenuũ natum principi affirmauerat.interdũ & serui ex post facto iuris interuentu ingenuii fiũt ut ecce si libertinus a principe natalib9 suis restitutus fuerit:illis.n. utiq̃ natalibus restituitur:in quibus initio omnes homines fuerunt:non in quibus ipse nascitur.idem fit cum plebeius inter nobiles ascisciturquáuis nunquã antea nobilis fuerit.proconsules p̃sunt. non enim omnibus prouinciis præerãt proconsules:sed plærisq̃ proprætores & quamuis Bithynia a proconsule regeretur:ipse tamen extra ordinem missus utpote impatoris sui reuerens petit qd obseruare debeat.

ædes in peristylio Claudio facta esset.nam si facta ædes esset licet collapsa sit: religio eius occupauit solum.

Plinius Traiano.

De adsertione ingenuorum.

POstulantibus quibusdam:ut de agnoscẽdis liberis restituendisq̃ natalibus: & secundum epistolam Domitiani scriptam Minutio Rufo: & secundum exempla ꝓconsulum:ipse cognoscerem: Respexi ad senatusconsultum pertinens ad eadem genera causarum: quod de his tantum prouinciis loquitur: quibus proconsules præsunt:ideoq̃ rem integram distuli: dũ tu domine præceperis: qd obseruare me uelis.

Traianus Plinio.

SI mihi senatusconsultũ miseris: quod hæsitationem tibi fecit:æstimabo:an debeas cognoscere de agnoscendis liberis:& natalibus suis restituendis.

Plinius Traiano.

De Callidromo Laberii Maximi fugitiuo.

APuleius Dñe miles:qui est in statione Nicomedensi:scripsit mihi quẽdã noie Callidromũ cũ detineret a Maximo & Dionysio pistoribus:quibus operas suas locauerat: cõ fugisse ad tuam statuã:perductumq̃ ad magistratus: indicasse:seruisse aliquãdo Laberio Maximo:

APuleius. Callidromũ multorum seruum uariáte fortuna Traiano mittit. Apuleius. Apuleium Rufinũ lego consulatum gessisse cum Seuero imperatore. fuit & ille scriptis suis clarus Apulei9 Madaurensis non multo.Secũdo posterior. Statiõe.præsidio.nec mirãdum si Apuleius scripserit Secundo de seruo fugitiuo:cum Vlpi.tradat statuam multã ei qui fugitiuum celauerit:nec intra.xx. dies dominis reddiderit uel magistratibus exhibuerit.diuus etiam Marcus generali epistola declarat: præsides & magistratus & milites stationarios adiuuare debere dominos in inquirendis fugitiuis.fugitiuus autem est præter iã memorata secundum iuriscõsultos: non is qui solum fugiendi cõsilium a domino susceperit: licet id se factur9 iactauerit: sed qui in ipso facto: fuge uicium métis duxerit:nã cũ aliquo actu intelligi constat. Pistoribus.quorũ officiũ erat farinã & panẽ facere. Locauerat opas suas. precio addixerat se faciũdo opi.opæ sunt diurnũ officiũ:hæ aũt ptinẽt ad ue9 dñm deductis necessariis impensis.sic prudẽtibus nõ dissone rñdentibus. Ad statuam tuã:Imperato9 imagines statuæq̃ summa uenerabant obseruantia:unde apud Philostratũ legimus Aspendi principem cum multitudo ei faces intentaret cõfugisse ad asylũ Tyberii:cuius statuæ illic uenerabiliores sanctioresq̃ habebant:q̃ Iouis olympii simulachrũ.ita ut impietatis qdam dãnatus fuerit:q̃ seruũ suũ uerberasset: qui drachmã argenteam Tyberii imagine signatã gestabat. Athenæus in rebus Sybaricis tradit ẽt seruos cõfugere solitos ad tẽpla & monumẽta parentũ dominoq̃.Callistratus de pœnis.ad statuas ingt cõfugere uel imagines principũ in iniuriã alterius prohibitũ est:nisi qs ex uinculis uel custodia detentus a potentioribus ad huiusmodi p̃sidiũ cõfugerit:his.n.uenia tribuẽda est:ne aũt ad statuas uel imagines qs cõfugiat senatus censuit.Imp. Vale.n.Theod.& Archadius sic rescripserũt.q ad statuas uel euitandi metus uel creãdæ inuidiæ cã cõfugerint:si certas habuerint cãs qb9 cõfugere ad impatoria simulachra debuerint iure ac legib9 uẽdicẽt: si uero ꝓbati fuerint artibus suis iuidiã inimicis suis creare uoluisse:ultrix in eos sniã ꝓferat.diuus Antoninus cõsultus a qbusdã p̃sidibus ꝓuinciarum de his seruis:qui ad ædem sacrã uel ad statuã principis cõfugiebãt:ꝓcepit:ut si intolerabilia uideantur seruitia dominoq̃ cogãtur seruos suos bonis cõditiõibus uẽdere:ut ꝓciũ dominis daret. Laberio Maximo.qui ꝓcurator Iudeæ sub Vespasiano fuit:q̃is apud Iosephum corrupte legat Cæsarẽ scripsisse ad Liberium Maximũ:ut oẽm terrã iudæoq̃ uenderet.Spartianus scriptum reliquit. Traianum non lesisse Laberium Maximum: qui suspectus imperio exulabat

Fugitiuus.

Operæ

Ad statuas cõfugere.

Laberius Max.

Suſago. in inſula:& ſi ut eũ necaret p epl'as ab Actiano eẽt admonitus. Laberiũ: q uerſus optimos poſſe ſcribere aſſeuerabat: nec tñ ſcribebat: urbano ſale ſparſit Mart. lib. vi. Suſago. pfecto Decibali regis Dacoꝝ. Pacoro. Ioſephus ſcribit imperãte Veſpaſiano Pacoꝝ nõ ſolũ pthiæ: ſed ẽt Mediæ regẽ: quẽ inuadẽtib⁹ Alanis in loca difficiliora refugiſſe: Pacori regis Capitolinus i Pio meminit fuit & alius pacorus: quẽ Strabo Ioſephus & Tacitus tradũt occiſum a. P. Ventidio. Quibus. inſignibus. Glebula forſitan alluſit ad Pactolũ ſiue Hermũ q hñt arenas aureas. Inde Ouidi. arua rigẽt auro madidis palẽtia glebis: & dixerat cõtigit & glebã ex tactu gleba potẽti Maſſa fit. glebulã maſſam: nã diminutiuũ ẽ a gleba quo Columella utũt'. alii legũt bullã. geſtamẽ olim triũphãtiũ poſtea a pueris ingenuis cũ ptexta uſurpatã. Metallo auro. Apoſphragiſma. inſigne. inſcriptio. Quadriga. curr⁹ qttuor equorũ olim authore Pli. argẽti fuere biga: atq; qdrigæ & ide bigati qdrigãtiq; dicti numi Plaut⁹ i amphitriõe ẽt mõſtrat qdrigã in ſigillis fuiſſe cũ ſole ex oriẽte.

VIius. moriens Iulius Larg⁹ rogauerat Secũdũ: ut rẽ ſuã inſpiceret: & q; ſupeſſet ex gn qginta milibus: arbitrio ſuo diſpẽſaret in honorẽ Traiani: quẽ p epiſtolã cõſulit qd uelit fieri. Ex põto ex

Pontus. puincia Ponti Ptolomæus i diſcriptiõe ſua Põtum & Bithyniã ſimul cõplectit'. Strabo p ſe puinciã ponticã terminauit q̃ Mithridati paruit: de ea nũc Secũdus loqtur: nã ẽt pontus galaticus iuxta Galatiã dr. ſm Ptolomæũ. põtus cappadocus iuxta Cappadociã: pontus polemoniacus iter utrũq; oés a uicinitate Euxini põti appellationẽ trahẽtes. Iudicio tuo. q me tanq̃ bonũ uirꝝ in hãc puinciã delegaſti. Pietatis. amore ſuo in te. Teſtõ. ſuo: quo rogabat Secundũ. Cernerẽ iſpicerẽ adirẽ. nã pmiſit notius uerbũ dñi. ſubdidit nõ ſatis uulgatũ cũ Feſto authore cernere hæreditatẽ ſit adire q̃re ad Dolobellã Cicero & peto inqt ut me hãc q̃ſi falſã hæreditatẽ alienæ gl'iæ ſinas cernere & ad Atticũ li. xi. eo die creui hæreditatẽ & rurſus: Galeõis hæreditatẽ creui: uñ apd iuriſcõſuitos legimus Cretionũ ſolẽnitas. Examinarẽ: recenſerẽ. Perceptis. exceptis a tota hæreditate. Reliquũ: qd' ſuperat. Redderẽ. tanq̃ debitũ. Heracleotaꝝ. Heracleæ multæ i diuerſis locis numerãt' pſerti a Stephão. q igt Heraclea ciuitas Thraciæ in põto iſignis. Põponius: i Euxino: prio Mariãdini urbẽ habitabãt ab argiuo (ut ferũt) herculẽ datã: Heraclea uocitatur: Ptolomæus Heracleã Põti iuxta Pliliũ locat: ac deinceps Thyon. Strabo. xii. non Thyon: ſed Theium iuxta Heracleam & fluuiũ Partheniũ nominat. Opera facienda ex illis. L. milibus nummum. Quinquẽnales agonas. certamina: q̃ qnto quoq; anno celebrarentur. Qui Traiani appellarent'. ut hi ludi tibi cõſecrati: tuum ẽt nomẽ obtinerent.

Heraclea.

Centurio. PRouidẽtiſſime. pcurat mitti cẽturionẽ Iuliopolitanis: q illos ab iniuriis militũ tueret'. Legionariũ cẽturionẽ: i tota legiõe erãt cẽturiões. lv. ſcdm Vegetiũ: nã modeſtus. lxvi. tradit. centurio primipyli nõ ſolũ aglæ pẽrat: uexꝝ ẽt q̃ttuor cẽturias: hoc ẽ. cccc. milites gubernabat i prima acie: prim⁹ haſtat⁹ duas cẽturias. i. cc. hoies ducebat i ſecũda acie: quẽ iuniores ducenariũ captũq; a Suſago in Mœſia: & a Decibalo muneri miſſum Pacoro Parthiæ regi: pluribuſq; annis in miniſterio eius fuiſſe: deide fugiſſe: atq; ita i Nico mediã pueniſſe quẽ ego pductũ ad me: cũ eadẽ narraſſet: mittẽdũ ad te putaui: qd' paulo tardius feci: dũ reqro gẽmã: quã ſibi habẽtẽ imaginẽ Pacori: & q̃bus iſignibus ornatus fuiſſet: ſubtractã idicabat. Voluí. n. hãc quoq;: ſi inueníri potuiſſet: ſimul mittere: ſicut glebulã miſi: quã ſe ex parthico metallo attuliſſe dicebat. Signata eſt anulo meo: cuius eſt apoſphragiſma quadriga.

Plínius Traiano.

De teſtamẽto largi.

IVlius dñe Largus ex ponto: nondũ mihi uiſus: ac ne auditus qdem: ſed iudicio tuo credẽs diſpẽſationẽ quãdam mihi erga tepietatis ſuæ: miniſteriũq; mãdauit. Rogauit. n. teſtamẽto: ut hæreditatẽ ſuã adirẽ: cernerẽq;: ac deinde pceptis qnquagínta millibus numũ: reliquũ oẽ heracleotaꝝ: & theanoꝝ ciuitatibus redderem ita ut eſſet arbitrii mei utrũ opa facienda: quę honori tuo cõſecrarẽt' putarẽ: an inſtituẽdos qnquẽnales agonas: qui Traiani appellẽtur. Quod in noticiã tuam perferendum exiſtimaui: ob hoc maxime: ut diſpiceres: quid eligere debeam.

Traianus Plínio.

VIius Largus fidẽ tuã: q̃ſi te bene noſſet: elegit. Quid ergo potiſſimũ ad ppetuitatẽ memoriæ eius faciat ſm cuiuſq; loci cõditionẽ: ipe diſpice: & qd optimũ exiſtimaueris: in ſequere.

Plínius Traiano.

De centurione Iuliopolím mittẽdo.

PRouidẽtiſſime dñe feciſti: qd pcepiſti cal phurnio Macro clariſſimo uiro ut legionariũ cẽturionẽ Byzãtiũ mitteret: diſpice

uocãt:princeps primæ cohortis cẽturiã & ſemi.hoc ẽ.cl.ſecũdus haſtatus totidẽ gubernabat:cæteri cẽturiões ſingulas cẽturias:hi poſtea cẽtenarii ſũt appellati:unuſq; ſq; cẽturio milites ſuos ſub diſciplina cõtinere debebat:ne ſociis iniurias iferrẽt:ut bñ ueſtiti & calciati eẽnt:ut arma oĩum defricarẽt: ac ſplẽderẽt. Iuliopolitãis.Pli.Iuliopolitas uocat.Iuliopolis ĩ fine Bithyniæ Galatiã uerſus. A.pp dignitatẽ & cõmeãtiũ turbã reſcribit Traianus ꝓuidẽdũ fuiſſe Bizãtiis: ſed ſi idẽ Iuliopolitanis faceret multos pariter cẽturionẽ petituros.monet tñ ut delinquẽtes caſtigandos ꝓcuret. Cõfluente:ab Europa & Aſia:terra mariq;. Honoribus eius nã libẽr ditiõis fuit:& multis hõeſtata priuilegiis.

an ẽt Iuliopolitanis ſimili rõne cõſulẽdum putes: quoꝝ ciuitas:cũ ſit ꝓexigua:onera maxĩa ſuſtinet: tãtoq; grauiores iniurias:q̃to eſt infirmior: patiť. Q uicqd aũt Iuliopolitanis ꝑſtiteris:id ẽt toti prouinciæ ꝓderit.Sũt.n.in capite Bithyniæ: plurimiſq; per eam cõmeantibus tranſitum præbent.

Traianus Plinio.

EA cõditio ẽ ciuitatis Byzantioꝝ cõfluẽte undiq; ĩ eã cõmeãtiũ turba:ut ſm cõſuetudinẽ ꝓcedẽtiũ tẽpoꝝ honoribus eius ꝑſidio cẽturionis legionarii cõſulẽdũ habuerimus ſi Iuliopolitanis ſuccurrẽdũ eodẽ mõ putauerimus. onerabimus nos exẽplo.Plures.n.tãto magis eadẽ req̃rẽt:q̃to ifirmiores erũt. Tibi eã fiduciã diligentiæ habeo ut credã te oĩ rõne id acturũ:ne ſint obnoxii iniuriis. Si qui aũt ſe cõtra diſciplinã meam geſſerint:ſtatim coherceant:aut ſi plus admiſerint quã ut in re ꝑſenti ſit ſatis:puniant:ſi milites erunt legatis eoꝝ:quæ depræhẽderis notũ facies: aut ſi in urbem uerſus uenturi erunt:mihi ſcribes.

Plinius Traiano.

De magiſtratibus prouincialium.

Autum eſt Dñe Põpeia lege: quæ Bithy
c nis data eſt:neq; capiat magiſtratum: ne ue ſit in ſenatu minor annoꝝ.xxx. Eadẽ lege cõpræhẽſum eſt:ut qui cœpint magiſtratũ:ſint ĩ ſenatu.Secutũ eſt dein edictũ diui Auguſti:quo ꝓmiſit minores magiſtratus ab annis duobus & uiginti capere:quæriť ergo:an qui minor.xxx.annoꝝ geſſit magiſtratus:poſſit a cenſoribus in ſenatum legi:& ſi põt:an ex iis:quoq; qui nõ geſſerit: poſſit quis per eandem interp̃tationem ab ea ætate Senator legi: a qua illis magiſtratum gerere ꝓmiſſum eſt: quod alioquĩ factitatum & adhuc:eẽ neceſſarium dicíť: quia ſit aliquanto melius:honeſtoꝝ hominũ liberos:quã e plebe in curiã admitti. Ego a deſtinatis cenſoribus:qd ſentirem:interrogatus:eos qdẽ:qui minores.xxx.annis geſſiſſẽt magiſtratum: putabã poſſe in ſenatum:& ſm edictum Auguſti: & ſecundum legem Pompeiam legi:quoniã auguſtus gerere magiſtratus minoribus annis. xxx. permiſiſſet:

Exẽplo.qa ad imitationẽ iuliopolitanoꝝ multi idẽ rogabũt iniuriis militũ.

Qui.milites. Coerceanť.cõminatõibus reprimãť. Admiſerint. deliquerĩt.

Quã ut in re ꝑſenti ſatis ſit:q; excedat tẽ poꝝ cõditionẽ. Legatis. qbus erat ꝓcõſularis authoritas.

GAutũ.cõſulit Traianũ q̃æta te dẽat cõcedere ciuitatibus Bithyniæ legi ſenatores diſſentiẽte lege põpeia ab edcõ Auguſti:nã Põpeio deuicto Mithridate: ac multis ꝓuiciis ĩ dictionẽ ro. redactis: ut iq; Appiãus deuictatũ gẽtiũ q̃ſdã liberas eẽ uoluit.ſocietatis cã in bello: q̃ſdã R o.ſubiecit: nõnullas ĩ regna diſtribuit ſed illis leges neceſſarias dedit Bithyniæ ne qs poſſet ĩ ſua ciuitate gerere magiſtratũ neue ĩ ſenatu legi minor.xxx.annoꝝ

Sit ĩ ſe.fiat ſenator. Cœpint.inierũt.

Minores ma.ueluti q̃ſturã: ædilitatẽ. nã gerẽdoꝝ honoꝝ ñ ꝓmiſcua facultas erat:ſz ordo certꝰ huic rei adhibitꝰ:neq; prius maiorẽ magiſtratũ qſq̃ niſi minorẽ ſuſcepiſſet:gereť poterat:neq; ab oĩ ætate:neq; cõtinuare honores licebat hæc Calliſtratus. Ab ãnis.xxii. Vlp.tñ ſcribit ad rẽp.adminiſtrãdã añ.xxy.ãnũ: uel ad munera:q̃ nõ pr̃imonii.ſũt:uel honores admitti miores nõ oportet. minores de niq; nec decuriões creanť: uel creati ſuffragiũ in curia ferũt.ea aũt fuiſſe ætatẽ q̃ſtoriã mõſtrat Fabius.Caluꝰ iq;:& Cæſar:& Pollio multũ añ q̃ſtoriã oẽs ætatẽ grauiſſima iudicia ſuſceperũt. & Tacitꝰ uno & uigeſimo Cæſar Dolobellã: altero &.xx. Aſinius Pollio Catonẽ nõ multo ætatẽ añcedẽs Caluus Vatiniũ iis oratiõibus iſecuti ſunt:q̃s certe hodie cum admiratiõe legimus. Ab poſt. duobus &.xx.ſ.in Bithynia:nã referẽte Tráquillo Romæ iudices a trecẽſimo ætatis anno elegit:idẽ qnquẽnio maturiuſq̃ ſolebãt. A cẽſoribus.q ius legẽdi ſenatores hẽbãt ut extat apud Tráql. Et ſi põt.legi ĩ ſenatũ. Geſſerint.aliquẽ magiſtratũ.

Eadẽ æta.poſt.xxii.ætatis annũ. Factitatũ.uſitatũ. Honeſtoꝝ.nobilium.

In curiã admitti. fieri ſenatores & iõ ĩ ſenatũ ĩduci. Deſtinatis.đſignatis.creatis. Minores.xxx.ánis ab annis.xxii.

Lex.Pompeia. Hæſitabã.dubitabam.an deberẽt in ſenatũ legi. Capita legis.eadem lex plura interdũ complectebatur & per capita diuidebatur:ita ut quæ plures res plura etiam capita contineret.

INterp̃tatiõi.cõprobat ſniam Secũdi Traianus:q̃ edicto Auguſti liceat magr̃atũ cape ab ãnis duobus.&. xx.& ſic eẽ in ſenatu:qui uero nõ geſſerint magr̃atũ:nõ poſſe fieri ſenatores minores.xxx.annis. Idẽ.q̃ tu interp̃taris. Hactenus.in hac re & capite. Nouatã.mutatã. Ciuitatis.ſuæ:deinde.n.ſcribit eadẽ lege cautũ fuiſſe:ne q̃s alienus ciuis aſcriberet alterius ciuitatis curiæ. Cuiuſq̃.patriæ ſuæ.

Olymp⁹, CVm.Traiano mittit Dionis & Eumolpi ſupplices libellos:p̃nunciaturus q̃d imperator reſcripſerit. Pruſæ. q̃ ad olympũ iacet:hic mons Myſiæ. Bithynica ei ſubiacẽt & Strabone:quo author colles q̃terni ſũt Olympi noie uulgati: Idæ ad Antãdri plagam:& Myſiæ olympus:nũc a Secũdo deſignat⁹:iuxta quẽ Ptolomæi teſtimõio Pruſa cõdita ẽ & q̃.x.apud Strabonẽ narrãt. Mella:itẽ Stephan⁹ ex authoritate Arriani Olympi Myſiæ meminere.xenophon i æquocis Olymp⁹ inqt pl'a ſignãt:nã oĩs mons altior cuiuſlibet regiõis olympus a græcis dr̃:unde & pl'es Olympi:dicti q̃ſi toti lympidi:a barbaris uero oẽ ſpaciũ circulare;ultimũ lypus dictus ẽ: & cũ iteriori area olymp⁹:a quo aſtrolabiũ olymp⁹: & ſacrũ pomeriũ olympus ẽ. at Theon Aratri iterp̃s:olymp⁹ p cœlo dict⁹ ἀπὸ τοῦ ὅλος.i.a uerbo tot⁹ aſpirato & λαμπρὸς lucidus:q̃ rõne i prima aſpirari deberet.q̃ſi holoſápus.i.tot⁹ lucidus. Hoſpitiũ.domũ hoſpitalẽ: deſignatã mihi a p̃uicialib⁹ hoſpitii gr̃a. Exitur⁹.Pruſa diſceſſurus. Aſclepiades magr̃atus.q̃ publicor̃ oper̃ ius hẽbat. Appellatũ. p̃uocatũ tãq̃ maiorẽ. Claudio Eumolpo.aduocato.fuit alius Eumolpus fili⁹ Orphei ante Homer̃ poeta: & lyræ citharœdus:nñ nomẽ traxiſſe uideẽ: cui initiationem myſterior̃ Eleuſinæ Cereris aſcripſit Suidas:Pli.ét uitiũ & arbor̃ culturas. Dion Cocceanus Dion.græci ſcriptores Cocceianũ Dionẽ Nicẽſem ſcribũt:Dionis philoſophi ubi q̃dã de Veſpaſiano tractat meminit Philoſtratus: q̃ alibi ſcribit Dionẽ oratorẽ pruſenſez uir̃ oĩ laude p̃ditũ (nã a q̃buſdã cornucopie & Chryſoſtom⁹ cognominabãt) extitiſſe tp̃ibus Apollonii & Euphratis: ac Roma pulſum: q̃a philoſophiã p̃fiteret:eũq̃ Traianũ impatorẽ i currũ triũphalẽ repoſuiſſe:& crebro reſpiciẽtẽ dixiſſe amo te ſicut meipſũ: eiq̃ plurimas ſtatuas erectas. Liuius Lucianus mẽinit cũ alibi tũ cũ paraſitus ſibi iſcribẽdũ dicit paraſito ſicut Diony.philoſopho.Bule.ſenatu. Adſignari.re p̃tari. Ciuitati:pruſæ. Flauio archippo.philoſopho:de quo i p̃cedẽtib⁹.is.n.iſpicere debebat rõnem huius opis. Adſiſtẽs.opam ſuã p̃ſtãs:nã paulopoſt nõ accuſatorẽ ſe ſed aduocatũ Flauii Archippi fatet Eumolpus. Traderet.aſſignaret:& p̃ id cõprobaret. Aliter.ſecus:diuerſum. Tuã. Traiani tãq̃ nõ liceret priuator̃ cadauera miſcere ſtatuis ip̃ator̃. Profectionẽ.diſceſſũ ab oppido Pruſa:nã al'r eodẽ die p̃fectur⁹ erat. Inſtruẽdã.docẽdã.ordinãdã. Petit.Eumolp⁹ a me.Niceæ Bithyniæ metropolis ẽ nicea.

lex ſenatorem eſſe uoluiſſet:qui geſſiſſet magiſtratum:de his autem:qui nõ geſſiſſent:quamuis eẽnt ætatis eiuſdem: cuius illi quibus gerere permiſſũ eſt:hæſitabam.per quod effectum eſt:ut te domine conſulerem quid obſeruari uelles. capita legis: tũ edictum Auguſti litteris ſubieci.

Traianus Plinio.

INterp̃tationi tuæ mi Secunde Cariſſime idẽ exiſtimo hactenus edicto diui Auguſti nouatã eſſe legem Pompeiã: ut magiſtratũ q̃dẽ cape poſſent ii:qui nõ minores duor̃ & uiginti annor̃ eſſent:& qui accepiſſent:in Senatũ cuiuſq̃ ciuitatis p̃uenirent.Cæterum nõ capto magiſtratu eos:qui minores.xxx.annor̃ ſint:quia magiſtratum capere poſſint:in curiam ẽt loci cuiuſq̃ non exiſtimo legi poſſe.

Plinius Traiano.

De Dione:q̃ reliq̃as ſuor̃ religioſo loco poſuiſſet.

CVm Pruſæ ad Olympũ dñe publicis negociis ítra hoſpitiũ: eodẽ die exiturus uacarem: Aſclepiades magiſtratus idicauit appellatũ me a Claudio Eumolpo:cũ Cocceianus Dion in bulę adſignari ciuitati opus:cuius curam egerat:uellet. Tũ Eumolp⁹ adſiſtẽs Flauio Archippo dixit exigẽdã eſſe a Dione rationẽ operis ante: quã reip.traderet:q̃d aliter feciſſet: ac debuiſſet. Adiecit ẽt eſſe in eodem opere poſitam tuã ſtatuã: & corpa ſepultorum uxoris Dionis:& filior̃: poſtulauit q̃:ut cognoſcerem p̃ tribunali q̃d cũ ego me p̃inus facturũ:dilaturũq̃ p̃fectionẽ dixiſſem ut longiorẽ diem:ad inſtruẽdã cauſam darem:utq̃ in alia ciuitate cognoſcerẽ:petiit.Ego me auditur̃ Niceæ reſpondi. Vbi cũ ſediſſem cogniturus: idẽ Eumolpus tanquam adhuc parum inſtructus: dilationem petere cœpit.Contra Dion:ut audiretur

exigere. Dicta sunt utrinq; multa: ẽt de cã: ego cũ dandã dilationem: & cõsulẽdũ existimarẽ in re ad exẽplũ pertinẽti: dixi utriq; parti: ut postulationũ suaꝝ libellos darẽt. Volebã. n. te: ipsoꝝ potissimũ uerbis: ea: quę erãt ꝓposita recognoscere. Et Dion quidẽ se daturũ dixit: & Eumolpus respõdit cõplexurũ se libello: quæ Reip. peteret, cæteꝝ: quod ad sepultos pertinet non accusatorem se: sed aduocatum Flauii Archippi: cuius mãdata pertulisset. Archippus: cui Eumolpus sic ut Prusiæ adsistebat: dixit se libellũ daturꝝ: ita nec Eumolpus: nec Archippus: quã plurimis diebus expectati: adhuc mihi libellos dederũt. Dion dedit: quem huic epistolæ iũxi. Ipse in re p̃senti fui: & uidi tuã quoq; statuã i bibliotheca positam. Id autem: in quo dicunt sepulti filii eius: & uxor Dionis: in area collocatũ: quæ porticibus includitur. Te dñe rogo. ut mei hoc ꝑcipue genere cognitiõis regere digneris: cũ alioq magna sit expectatio: ut necesse sit in ea re: quæ & in cõfessum uenit & exemplis defendit: deliberes.

Traianus Plinio.

POtuisti nõ hęrere mi Secunde Carissime circa id: de quo me cõsulẽdũ existimasti: cum ꝓpositũ meum optime nosses nõ ex metu: nec terrore hoium: aut criminibus maiestatis reuerẽtiã nomini meo adquiri. Omissa ergo ea quæstione: quam non admitterem: ẽt si exẽplis adiuuaret: rõ totius operis effecti sub cura tua Coceano Dione excutiatur: cum & utilitas ciuitatis exigat: nec aut recuset Dion: aut debeat recusare.

Plinius Traiano.

De Nicensibus.

ROgatus domine a Nicensibus publice pca quæ mihi & sunt & debẽt esse sanctissima: idest per æternitatẽ tuam: salutemq;: ut p̃ces tuas ad te perferrem: fas nõ putaui negare: acceptũq; ab his libellũ: huic epistolæ iunxi.

Traianus Plinio.

NIcensibus: qui intestatorum ciuium suorum cõcessam uindicationem bonorum a Diuo Augusto adfirmant: debebis uacare: contractis omnibus personis ad idem negocium pertinentibus: adhibitis Virdio Gemellino & Epimacho liberto meo procuratoribus: ut æstimatis etiam iis: quæ cõtradicuntur: quod optimũ credideritis: statuatis.

De causa. de lite. Reipu. causa: ꝙ secus opus fecisset ac debuisset. Sepultos. uxorem & filium. Accusatorẽ se. in hoc esse. Cuius mandata. cuius nomine hæc exposuisset apud Secundum.

Collocatum. conditorium. Confessum. manifestum: propatulum. Exẽplis. ꝙ alii ita fecerint.

POtuisti. absoluit Dionẽ ab isimulatione criminis læsæ maiestatis: & disquisitionẽ operis permittit. Non ex metu. in eundem sensum libro. viii. male terrore ueneratio acquiritur. Exemplis. superiorum principum qui nolebant suas statuas priuatis locis poni tanquam sic minueretur principalis maiestas. Effecti. perfecti ad utilitatem reipub. Sub tua cura. te curante.

Excutiatur inspiciatur: examinetur.

Ciuitatis. ad idem tendit reipu.

NIcensibus. remittit cognitionem. Secũdo intestatorum bonorum. quæ Nicenses tã quam sua uindicabant: adhibeat modo Cæsaris procuratores. Epimacho. alius fuit Epimachus Athenienſis nobilis architect⁹ quem Demetrius poliorcites secum duxit. Procuratoribus. quæ acta gestaq; sunt a procuratore Cæsaris: sic a iurisconsultis comprobantur: ac si a Cæsare gesta sint. Vespasianus autem solebat ꝑ curatorum rapacissimum quẽq; ad ampliora officia promouere: quo locupletiores mox condemnaret: quibus quidem uulgo pro spongiis dicebatur uti: ꝙ quasi & siccos madefaceret. & exprimeret humentes.

MAximum. Commendat imperatori Maximum libertū. Teſtimonio proſequor. Teſtor bonum & laudo: nam p ſequimur aliquem beneficio uel honore.

GAbium. Laudet Gabiū Baſſum apud Traianum. Commilitio tuo. quia tecum bellum geſſit contra Dacos.

Diſciplinæ: tuæ militari: quam pene poſt Auguſtum abiectam Traianus reſtituit. Pagani. qui non militant: alibi declaratum paganos & milites opponi iter ſe. Qua. tum. Teſtimonſum retribuerunt. fidem fecerunt.

NYmphidium. Nymphidium Lupum probat. Primipilarem. cēturionē: militē circūſtantem aquilā. primipilaris: & primipilarius miles dicit ſecūdū Spartianum. Tribunus. militaris. alibi dicit ſe tribunum in Syria militaſſe. Præfectus. cohorti. Inieci manum quieti eius. non permiſi ut in ocio uiueret. Vt conſilio extrueret. ut me conſilio ſuo exornaret: uel ſi legemus inſtrueret: ut in quibuſdam exemplaribus uidi tunc interpretabimur: edoceret modum & formam ordinandæ prouinciæ. Neceſſitudines. ppinquos. Filium. eius Lupū Indulgentiæ. tuæ. ſi illi aliquid indulſeris dignitatis & honoris. Suffectuꝝ. paria facturum in numero arbitror.

Iulii Ferocis & Fuſci Salinatoris. utriuſq; facta eſt mentio in præcedentibus.

Meum gaudium. appoſitio; cuius ē ea uis ut præcedentia declaret.

Plínius Traiano.

Commendat quos expertus eſt.

MAximum libertū & procuratorē tuū domine p omne tēpus: quo fuimus una: p bum: & induſtriū: & dílígentem: ac ſicut rei tuæ amantiſſimum: ita diſciplinę tenaciſſimum expertus libēter apud te teſtimonio proſequor ea fide: quam tibi debeo.

Plínius Traiano.

GAbiū Baſſum dñe p̄fectū orę Ponticæ itegrū: probū: induſtriū: atq; inter iſta reuerētiſſimum mei expertus uoto pariter: & ſuffragio proſequor ea fide: quam tibi debeo: quē abunde cōſpexi inſtructum commilitio tuo: cuius diſciplinæ debet: quod indulgētia tua dignus eſt: apd̄ me & milites & pagani: a quibus iuſtitia eius & humanitas penitus inſpecta ē: certatim ei: qua priuatim: qua publice teſtimoniū retribuerūt: qd̄ in noticiā tuam profero ea fide: quām tibi debeo.

Plínius Traiano.

NYmphidiū Lupū dñe primipilarē cōmilitonē habui: cū ipſe tribunus eſſē: ille præfectus. inde familiariter diligeř cœpi. creuit poſtea charitas ipſa mutuæ uetuſtate amicicię itaq; & quieti eius inieci manum: & exegi ut me in Bithynia cōſilio inſtrueret: quod ille amiciſſime: & ocii: & ſenectutis rōne poſtpoſita & iā fecit: & facturus eſt: quibus ex cauſis: neceſſitudines eius inter meas numero: & filiū imprimis Nymphidiū Lupum iuuenem probum: induſtrium: & egregio patre digniſſimum ſuffecturum indulgentię tuæ ſicut primis eius expimētis cognoſcere potes: cum præfectus cohortis pleniſſimum teſtimonium meruerit Iulii Ferocis: & Fuſci Salinatoris clariſſimorum uirorum meum gaudium dñe: meam gratulationem filii honore contineretur.

Plínius Traiano.

Ob diem natalem.

QPto domine: & hunc natalē: & plurimos alios q̄ feliciſſimos agas æternaque laude florentem uirtutis tuæ gloriam: & incolumis: & fortis aliis ſup alia operibus augeas.

Traianus Plínio.

AGnoſco uota tua mi Secūde cariſſime: q̄bus p̄caris: ut plurimos: & feliciſſimos nataleis floréte ſtatu reipu. noſtræ agam.

Sinopenſes.deficientibus aqua Sinopẽſibus quærit opem ferre:modo Traianus annuat.Sinopenſes.Sinope urbs celeberrima Ponti:cuius conditor Macritius conſul author Phlegon tradente Stephano:ciuis Sinopenſis & Sinopita. Vlp.de cenſibus:eſt in Ponto Sinopẽſis colonia: Strabo.ix.multa de Sinope:imprimis q̃ ſuis tẽporibus coloniã Ro.acceperit. Pli. Sinopen in Paphlagonia locat:& coloniã Ro.aſſerit.Põponius Sinopen Calybũ ciuitatẽ ſcribit. Pli.itẽ Sinueſſam i Italia appellatã Sinopen. A capite.a principio.a fonte ipſius aquæ uñ deducere cogitamus. Suſceptus. delectus an magis ſuſpectus:ue ſit lutoſum & molle ſolum uel potius cedens.

Plínius Traiano.

De aqua Sinopenſium perducenda.

SInopenſes Domine aqua deficiunt:quę uidetur & bona: & copioſa ab ſextodecimo milliario poſſe perduci. eſt tamẽ ſatim ab capite paulo amplius mille paſſibus locus ſuſpectus & mollis:quem ego interim explorare modico impendio iuſſi: an recipere & ſuſtinere opus poſſit. Pecunia curantibus nobis contracta non deerit. ſi tu Domine hoc genus operis & ſalubritati: & amœnitati ualde ſitientis coloniæ indulſeris.

Traianus Plínio.

VT cœpiſti Secũde Cariſſime: explora diligenter:an locus ille: quem ſuſpectũ habes: ſuſtinere opus aquæductus poſſit. Neq̃ enim dubitandum puto:quin aqua perducẽda ſit in Coloniã Sinopenſem: ſi modo & uiribus ſuis ipſa id adſequi poteſt: cum plurimũ ea res & ſalubritati & uoluptati eius conlatura ſit.

Plínius Traiano.

De petitione Amiſenorum.

AMiſenorum ciuitas & libera & fœderata beneficio indulgẽtiæ tuę legibus ſuis utitur.In hac datum mihi publice libellum ad Eranos pertinentem his litteris ſubieci:ut tu Domine diſpiceres:quid:& quatenus:aut permittendum:aut prohibendum putares:

Traianus Plínio.

AMiſenos:quoq̃ libellũ epiſtolæ tuæ iunxeras:ſi legibus iſtoq̃:quibus de officio fœderis utuntur:conceſſum eſt: Eranos habere:poſſumus: quo minus habeas non impedire:eo facilius:ſi tali collatione non ad turbas: & illicitos cœtus ſed ad ſuſtinendã tenuiorum inopiam utuntur. in cæteris ciuitatibus: quæ noſtro iure obſtrictæ ſunt:res huiuſmodi prohibẽda eſt.

Plínius Traiano.

VT.permittit deduci aquam. Habes.putas. Suſpectũ.qui buſdã indiciis.opus ipſum ſuſtinere non poſſe. Viribus ſuis ſuo.impendio:& pecunia.

AMiſenorum. per libellũ amiſenoq̃ petit cõcedi magiſtratũ:qui donis publicis præſit. Amiſenoq̃. Amiſus ciuitas nobilis diſtans a Sinope ſtadiis nonaginta eſt in Põto authore Stephão. omiſſis igit quæ a Pli. Strabone: Ptolomæo de Amiſo ſcribunt Appiani hiſtoria cõtenti erimus. Lucullus inqt ad Amiſum ſupra Sinopen caſtra poſuit: & ciuibus per mare fugientibus:cum intellexiſſet eam urbem ab Athenienſibus dum mari imperitarent cõditam fuiſſe:& diutius populari ciuilitate uſam: ſubinde perſaq̃ paruiſſe regibus: denuo uero in eãdem democratiam reſtitutam ab Alexãdro: iterum a ponticis ſubactam:urbis ſortẽ miſeratus Alexãdri in morẽ cuius gloriã æmulabat:& q̃ genus eſſet atticũ ſuis legibus uiuere iuſſit. Libera.ergo:nã præterea regib9 ab Antonio data a diuo Cæſare liberat:poſtea a Stratone tyrãno uexata:rurſum poſt res actiacas ab Auguſto Cæſare ĩ libertatẽ reddita:& tũc optime cõſtituta. Fœderata.icto fœdere romanis cõiuncta. Ad eranos.ad exactores collationũ: ſic.n.Pollux Athenæus: & eos ſecutus Hãmonius interpretãtur: ſiue tributum: ſiue donum placeat eranũ appellare ἀπὸ τοῦ σύνεραν. a contribuendo & conferendo unumquenq̃: dicitur etiam θίασος referente Athenæo & ἐραναστὴς καὶ συνθιασώτης tributi compoſitor. Eranum

AMiſonos. concedit exactionem collationũ apud Amiſenos.modo ex pecunia collecta ſuſtineãt inopes. Poſſumus.uolumus: cõtenti ſumus. ordo eſt. poſſumus Amiſenos: quoq̃ libellũ ſupplicẽ tuæ epiſtolæ iunxeras habere eranos: ſi eſt conceſſum legibus iſtorum Amiſenorum: quibus de officio fœderis utuntur. Quo minus habeas non impedire.quare tanto minus non prohibebis illos a collatione. Eo facilius.contenti ſumus. Collatione.pecuniarum collectione. Turbas. diſſenſiones. Noſtro iure oſtrictæ ſunt.Romanis legibus reguntur. Res huiuſmodi.collatio.

&

SVetonium.quanta fuerit cũ Tranqui. & Secundo amicicia:cũ alibi interdum:tum hic sane monstratur:nã ĩ cõtuberniũ assumpto ius trium natorum ab imperatore petit & obtinet.

Probissimum optimis præditum moribus: infamia tamen non postea caruit: q̃ apud Sabinam Adriani uxorem familiarius se gesserit: q̃ reuerentia domus aulicæ postularet:quare successorem meruit in magisterio epistolarum. Honestissimum genitum patre tribuno legionis.

Eruditissimum. uaria rerum cognitione instructum & multa lectione excultum: q̃ indicant eius scripta. Secutus: probans: amplectens. In contubernium. in domum meam. Ius tuum liberorum. repete quæ supra aunotauimus. Iudicia amicorum promeretur. meretur assequi illud quo amici dignum iudicant. nam promereri in laudem accipitur. Apuleius ingentem ob id laudem apud populares suos promeritus. Virgilius nunquam regina negabo promeritam: Terentius in Adelphis promeruit dixit.

Promereri

Parum felix infecundum. Habet. potest. Fortunæ malignitas imitatur Martialis qui de eodem scribens dixerat. Quod fortuna uetat Cæsar permitte uideri Natorum genitor credar ut esse trium. Quantum beneficium. raro enim concedebat Traianus ius trium natorum quod sequens eius epistola satis indicat: & alibi Secundus nuper ab optimo principe trium liberorum ius impetraui: q̃ quamquam parce & cum delectu daret mihi tamen tanquam eligeret indulsit. Indulgẽtiam. consensum:liberalitatem:gratiam.

QVam parce. rescribit Traianus dedisse quod petierat. Hæc beneficia. ius trium natorum: quod qui consecutus fuisset multis prærogatiuis muniebatur. Inhæret tibi memoria tenes. Cæcilius libro primo. ait timere se ne animo meo penitus hæreret ante ad Traianum scio Domine memoriæ tuæ quæ est benefaciendi tenacissima præces nostras inhærere. Item sed & illud hæret nobis dixerat Traianus ad Secundum. quo dicendi genere interdum Marcus Tullius usus est.

Numerum.summam nam uerbi causa senatu promiserat se concessurum ius trium natorum mille tantum uiris quem numerum nondum excesserat. Amplissimum ordinem. senatores sic enim Marcus Tullius frequenter appellat quia ex tribus in urbe ordinibus maximus erat. Professus sum mihi mea sponte promisi. Suffecturum.subrogaturum substitutus & mortuus:quibus id ius fuerat.non autem. Suffecturum mihi.idest positurum loco meo nisi quis interpretetur suffecturũ mihi satisfacturum mihi:nam sufficere satis esse significat uulgatis authoritatibus. Subscripsi.faui:annui permisi.Columella quod si uoto fortuna subscribit agrum habebimus salubri cœlo. Tertullianus. leges sumptuariæ abierunt quæ centum æra non amplius in cœnam subscribi iubebant. Ea conditione.non in perpetuum sed ad tempus præfinitum quod Tranquillus testatur Galbam fecisse quare illud suffecturum non tam substituturum mortuis quam eis qui præfinito tempore transacto ius trium natorum perdiderant. Commentarios.meos principales in quibus acta breuiter notabantur. nam consueuerant imperatores rerum a se gestarum commentarios conficere.

Ius trium liberorum amico petit.

SVetonium Tranquillum probissimum: honestissimum: eruditissimum uirum & mores eius secutus & studia: iampridem Domine in contubernium adsumpsi: tantoque magis diligere cœpi: quanto hunc propius inspexi.huic ius trium liberorũ necessarium faciunt duæ causæ. nam & iudicia amicorum promeretur: & parum felix matrimonium expertus est:impetrandumque a bonitate tua per nos habet: quod illi fortunæ malignitas denegauit. Scio Domine quantum beneficium petam: quod peto a te cuius in omnibus desideriis meis plenissimam indulgẽtiam experior. Potes autem colligere quantoopere cupiam: quod non rogarem absens:si mediocriter cuperem.

Traianus Plinio.

QVam parce hæc beneficia tribuam utique mi Secunde Carissime: hæret tibi: cum etiam in senatu adfirmare soleam: nõ excessisse me numerum: quem apud amplissimum ordinem suffecturum mihi professus sum: tuo tamen desiderio subscripsi & ut scias dedisse me ius trium liberorum Suetonio Trãquillo ea conditione:qua adsueui. referri in commentarios meos iussi.

Plinius Traiano.

SOlemne.dicerem hanc epistolam ex albo tollendam:uel saltem indiscusam omittendam cũ rota contra Christianos loquatur:sed cum mecum reputo posse eius lectione:& Romanoꝝ ignorantiam qui ueram fidem tot suppliciis persequerentur ostendi & christianorum aureã constantiam:quos Christus aduersus crudelissima quæq; tormenta confirmabat uideor mihi operæpretium facturus:si quod in illis damnat obnoxium potius Secundum ostẽdero. adde q; huius epistolæ plurimi Christianorum meminere.nam Eusebius in chronicis:Plinius inquit cũ quandam prouinciã regeret & in magistratu suo plurimos Christianoꝝ interfeciſſet multitudine eorũ perterritus quæsiuit a Traiano quid facto opus esset nuncians ei præter obstinationem non sacrificandi & antelucanos cœtus ad canendum cuidam Christo Deo:nihil apud eos reperiri præterea ad confœderandam disciplinam uetari ab iis homicidia furta adulteria:latrocinia:& similia. ad quæ commotus Traianus rescripsit:hoc genus quidem hominum inquirendum non esse: oblatum uero puniri oportere. eadem Tertullianus in apologetico:& Paulus Orosius libro septimo. quare uiderint: qui ista ad Plinium seniorem retulerũt.

De Christianis.

SOlemne ẽ mihi Domine:omnia:de quibus dubito: ad te referre.Quis enim potest melius uel cunctationem meã regere: uel ignorantiam instruere? Cognitionibus de Christianis interfui nunquam: ideo nescio: quid & quatenus aut puniri soleat:aut quæri. Nec mediocriter hæsitaui:sit ne aliquod discrimen ætatũ: an quãlibet teneri. nihil a robustioribus differãt: detur ne pœnitẽtiæ uenia:an ei:qui omnino Christianus fuit:desisse non prosit.nomẽ ipsum: etiam si flagitiis careat: an flagitia cohærentia nomini puniantur.Interim in iis: qui ad me tãquam Christiani deferebantur: hunc sum secutus modum. Interrogaui ipsos: an essent Christiani: confitenteis iterũ: ac tertio interrogaui:supplicium minatus: perseueranteis duci iussi.Neq;.n.dubitabam: qualecunq; esset:quod faterentur:peruicaciã certe:& stianis.quos Romani suæ perfidiæ propugnatores oppugnabant. Quid. quod crimen. Quatenus. qua pœna. Discrimen. differenter sint ne puniendi uiri a pueris: & pro ætatibus pœna irroganda. Quamlibet.omnem ætatem. Teneri. supplicio obnoxiam. Nihil a robustioribus differant. sume extrinsecus infirmi:& debiles.idest pari pœna puniantur debiles:qua robusti.ita puniri tenellam & quãtumuis infirmam ætatem sicut robustissimam. Detur pœnitentiæ uenia. an si quem pœniteat fuisse Christianũ ueniam prioris culpæ mereatur. Desisse apostatã factum. rediisse ad idolatriã. Non prosit.non ideo absoluatur. Nomen ipsum. an puniantur Christiani: q; Christiani dicuntur: & si omni scelere careant. Si nominis odium erat: quis nominis reatus? quæ accusatio uocabuloꝝ:nisi aut barbarum sonat aliquod uox nominis:aut infaustum:aut maledicum: aut impudicum: Christianus uero quantum interpretatio est ab unctione deducitur. An flagitia an crimina in Christianis puniantur: quæ tanquam Christiani committunt:dum n. gligunt Deos Romanos:& illis maledicunt. Confitentes. Tertullianus. Christianus interrogatus uel ultro confitetur: damnatus gratias agit. quid hoc mali est:quod naturam mali non habet? timorem: pudorem: tergiuersationem: pœnitentiam: deplorationem quid hoc malum est: cuius reus gaudet: cuius accusatio uotum est: & pœna felicitas: & statim in Christianis illud solum expectatur:quod odio publico necessarium est:confessio nominis: non examinatio criminis. quando si de aliquo nocente cognoscatis non statim confessio eo nomine homicidæ: uel sacrilegi: uel incesti: uel publici hostis ut de nostris Eulogiis loquar contenti sitis ad pronunciandum nisi & consequentia exigatis qualitatem facti locum numerum tempus conscios socios. Perseuerantes.idem capitulo secundo laniari iube sacrilegum(sic enim dicere soletis)si cõfiteri perseuerauerit. nam odio erat in hominibus innocuis etiam nomen innocuum. Duci.ad supplicium. Qualecunq;. etiam si leue delictum. Pertinaciam.immo constantiam & honestissimum propositum.ergo Secunde si quis uerum fateatur tu pertinaciam tu obstinationem appellabis? retorquenda sunt in te quæ Christianis obiicis tu pertinax tu obstinatus qui Deum ueꝝ qui martyres eius non uis intelligere aut nescis quinimmo infectatis perdis destruis nihil tñ proficis ná maius in dies agmẽ religioni nostræ accedit & perdendo reparas.quam debueras lucé tunc agnoscere & tuis uirtutibus hanc oĩum maximá addere sine qua ne ullæ quidé in te fuisse credunt sed quádoquidé cũ multis pariter falsus de te iam cõclamatũ fit nec tibi nostræ querelæ ꝓfuturæ sunt lectores moneo ut Christum ueꝝ Deum colant:huic uni seruiant:& uice uersa priscoꝝ uaniloquos deos irrideant & illoꝝ pertinaciã non exagitẽt sed miserean-

Solemnia

Eximere.legitur & instruere. Cognitionibus. examinationibus. De Chri-

in alia lectione fuit peruicatia. Similis amentiæ.eiuſdem ſuperſtitionis:at magis religionis:& prudentiæ.nam Septinius inquit non potes amentiam dicere qui reuinceris ignorare. Ciues Romani. ut de his imperator uel præfecti prætorio diſcernerent. Tractu.ſpatio:mora. Diffundente.aperiente: augeſcente. Crimine.fide Chriſtiana:quam more ſuo ideſt impio crimen appellat. Propoſitus publicatus. Libellus.accuſatorius.ſic Tranquillus:ne populo quidem præſenti ſtatu dictatoris Cæſaris læto clauſa palamq; dominatione detractante libellus propolitus eſt. Sine authore.ſuppreſſo authoris nomine.

Præeunte.præduce.in quibuſdam exemplaribus legitur præſente.lege in panegyrico quid ſit ĩ ſacris præire. Deos. dæmones. Appellarent. ſalutarent.

Adferri.admiſceri. Imagini tuæ ſupplicarent non ſolum thure:& uino imperatoribus ſupplicaſſe ſubiectos: ſed hoſtias etiam cædere ſolitos teſtatur Tranquillus in Caio:& Tertullianus in apologetico:q; qui non feciſſent tanquam ſacrilegi:& maieſtatis rei cõueniebantur.

Nihil quorum.prædictorum:ut Deos appellarent: & tuæ imagini ſacrificarẽt non creduntur poſſe cogi. Quidam. nonnulli dixerunt ſe fuiſſe Chriſtianos: ſed eſſe deſiiſſe. Ante triennium. confeſſi ſunt ſe fuiſſe Chriſtianos. Summam.compendium: breuiarium. Culpæ.at magis innocentiæ, Erroris. quin immo ueritatis. Stato certo. Inuicem. diſcreti in choros. Sacramento.iureiurando.ſacramentum dicitur:quod iureiurandi ſacratione interpoſita geritur:at ſacramentum æs dicitur: quod pœnæ nomine penditur.uide in præcedẽtibus ſuper uerbo ſacramento annotata. Depoſitum.rem fidei tuæ cõmiſſam. Appellati.petiti ne ſcilicet negarent reddere depoſitum ei qui fidei ſuæ commiſiſſet cum id repeteret: ſubiiciamus ſi libet Oroſii uerba non importune quia non multum a Secundi diſcrepant. in perſequendis Chriſtianis Traianus a Nerone tertius errore deceptus: cum paſſim repertos cogi ad ſacrificandum idolis: ac detractantes interfici præcepiſſet:plurimiq; ſupplicio afficerentur Plinii Secundi:qui inter cæteros iudices perſecutor datus erat:relatu admonitus:eos homines præter confeſſionem Chriſti: honeſtaq; conuenticula:nihil contrarium romanis legibus facere:fiducia ſane innocentis confeſſionis nemini mortem grauem: ac formidoloſam uideri: reſcriptis leuioribus temperauit edictum.

Sacramẽtũ

Rurſuſq;. ſolitos conuenire. Innoxium. ſine crimine. ſuper quo cibo plura Tertullianus appoſite capitulo trigeſimonono de diſciplina Chriſtianorum Heterias ſocietates.conuenticula.turbulas.factiones:amicicias.collegia: ἑταῖρος enim ſocius:& amicus. Iſocrates in oratione quæ inſcribitur Nicocles ſubditos alloquens ἑταιρίας inquit μὴ ποιεῖτε μηδὲ συνόδους ἄνευ τῆς ἐμῆς γνώμης.collegia non facite neq; conuenticula ſine mea ſententia. nam Romanis legibus cauebatur ne fierent illicitæ factiones ne ciuitas in partes ſcinderetur: ſed a Chriſtianis nullo ardore gloriæ & dignitatis flagrantibus nihil tale timendum. Superſtitionem. ſuperuacuam religionem: ſed potius uerum Dei cultum minus tamen aſperæ loquitur Secundus de Chriſtianis quam amici eius Tacitus & Tranquillus quorum ille ut erat noſtræ fidei acerrimus hoſtis

inflexibilem:obſtinatione debere puniri. Fuerunt alii ſimilis amentię:quos:qa ciues Romani erãt: adnotaui:in urbem remittendos:mox ipſo tractu: ut fieri ſolet:diffundẽte ſe crimine: plures ſpecies inciderũt. Propoſitus eſt libellus ſine autore multorum nomina continens:qui negant ſe eſſe Chriſtianos:aut fuiſſe:cũm præeunte me Deos appellarent: & imagini tuæ: quam propter hoc iuſſeram cum ſimulacris numinum adferri:ture: ac uino ſupplicarent:præterea maledicerent Chriſto: quorum nihil cogi poſſe dicuntur:qui non ſunt re uera Chriſtiani. ergo dimittendos putaui. Alii ab indice nominati: eſſe ſe Chriſtianos dixerunt: & mox negauerunt: fuiſſe quidam: ſed deſiiſſe. quidam ante triennium: quidam ante plureis annos: non nemo etiã ante uiginti quoq;. Omnes & imaginem tuam: Deorumq; ſimulacra uenerati ſunt: ii & Chriſto maledixerunt. Adfirmabant autem hanc fuiſſe ſummã:uel culpæ ſuæ: uel erroris qđ eſſent ſoliti ſtato die ante lucẽ cõuenire:carmenq; Chriſto quaſi Deo dicere ſecum inuicem: ſeq; ſacramento non in ſcelus aliquod obſtringere: ſed ne furta:ne latrocinia:ne adulteria committerent: ne fidem fallerẽt: ne depoſitum appellati abnegarent:quibus peractis morem ſibi diſcedẽdi fuiſſe: rurſuſq; coeundi ad capiendum cibum: promiſcuum tamen:& innoxium:quod ipſum facere deſiiſſe poſt edictum meũ: quo ſecundũ mandata tua. Et æriας eſſe uetuerã. Quo magis neceſſariũ credidi:ex duabus ancillis:quæ miniſtræ dicebantur quid eſſet ueri & per torméta quærere. Sed nihil aliud inueni:quã ſuperſtitionem prauam: & immodicam. Ideoq; dilata cognitione ad conſulendum

refert per flagitia inuiſos a uulgo Chriſtianos appellatos:& fidem noſtrã ſuperſtitionẽ exitiabilẽ autu-
mat nec minus atrociter ſæuit Tranqui.ſuperſtitionẽ falſam:& ueneficã eructans. Vocanſ in pericu-
lũ. rei fiunt capitis. Ciuitates. Tertulianus cap.de ignorãtia.obſeſſam uociferanſ ciuitatẽ:in agris:in ca
ſtellis:in íſulis ob Chriſtianos oẽm ſexũ:ætatem:conditionẽ:etiã dignitatẽ tranſgredi ad hoc nomẽ qua
ſi merent: nec tñ hoc ipſo mõ ad æſtimationẽ alicuius latẽtis boni ꝓuocant aíos:& alibi:ueſtra oía íple
uimus:urbes:íſulas:caſtella:municipia:cõciliabula:caſtra ipſa:tribus:decurias:palatiũ:ſenatũ:forũ.ſola
uobis relinquimus tẽpla. Vicos.pagos.

te decucurri. Víſa eſt enim mihi res digna conſul-
tatione:maxime propter periclitantiũ numerum.
Multi enim omnis ætatis: omnis ordinis: utriuſq;
ſexus etiam uocantur in periculum: & uocabunt.
Neq; enim ciuitates tantum: ſed uicos etiam: atq;
agros ſuperſtitionis iſtius contagio peruagata é:
quæ uidetur ſiſti & corrigi poſſe. Certe ſatis con-
ſtat:prope iam deſolata templa cœpiſſe celebrari:
& ſacra ſolénia diu intermiſſa repeti: paſſimq; ue-
nire uictimas: quarum adhuc rariſſimus emptor
inueniebatur:ex quo facile eſt opinari:quæ turba
hominum emendari poſſit: ſi ſit pœnitẽtiæ locus.

Traianus Plinio.

ACtum:quẽ debuiſti mi Secũde i excutiẽ
dis cauſis eoꝝ: q Chriſtiani ad te delati
fuerãt: ſecutus es. Neq;.n.in uniuerſum
aliquid:qd quaſi certã formã habeat: cõſtitui po
teſt.Cõquirendi non ſunt:ſi deferanſ & arguanſ:
puniendi ſunt.ita tamẽ:ut q negauerit ſe Chriſtia-
num eẽ:idq; re ipſa manifeſtũ fecerit:ideſt ſuppli-
cando diis noſtris:q̃uis ſuſpectus in præteritũ fue
rit:ueniam ex pœnitẽtia ipetret. Sine authore ue
ro ꝓpoſiti libelli nullo crimine locum habere de
bẽt.nam & peſſimi exempli: nec noſtri ſæculi eſt.

ACtum.laudat ordinem cognoſcẽdi ſeruatũ a.Secundo:uetatq; inquiri Chriſtianos: ſed obla
tos puniri iubet:libellis uero ſine authore nullã fidẽ ꝑſtandã. Actum actionẽ.ſic Tranq.in Actus
Nerone:reꝝ actu dixit & ipſe in reſcripto ad eundẽ Pli.iã dixerat cũ ad priſtinũ. actũ reuer-
ſus fuerit & Val.actũ ipm ꝓſequemur & mox.aut futuris actis.nec multo poſt.cæterũ ut hu
manæ uirtutis actũ exeq̃mur.uel actũ.i.rõnẽ:& uiã:nã q̃ uehebãt actũ dici putat Varro.actus inqt Fe-
ſtus mõ ſignãt i comœdiis:& tragœdiis certa ſpatia cãticoꝝ:mõ iter iter uicíos quattuor pedũ latũ:mõ
i geometria minorẽ ptẽ iugeri.i.cẽtũ uiginti pedũ:mõ motũ corpis ut hiſtrionũ:& ſaltatoꝝ:q etiam ex
hoc ipſo ſaltuoſi dñr. Deferãſ.accuſenſ. Arguanſ.cõprobenſ eẽ xp̃iani.hũc locũ iure. Qu.Septimi⁹
Florẽs reprehẽdit:& emẽdat.cap.ii.Pli.Secũdus cũ ꝓuinciã regeret dãnatis q̃buſdã xp̃ianis:q̃buſdã gra-
du pulſis:ipſa tãdẽ multitudine ꝓturbatus qd de cætero ageret cõſuluit Traianũ Impatorẽ:allegãs ꝓter
obſtinationẽ nõ ſacrificãdi:nihil aliud ſe de ſacramẽtis eoꝝ cõperiſſe:q̃ cœtus antelucanos ad canẽdũ
xp̃o ut deo:& ad cõfœderãdã diſciplinã:homicidiũ:adulteriũ:fraudẽ:ꝓfidiã: & cætera ſcelera ꝓhibẽtiũ
tũc Traiãus reſcripſit hoc gen⁹ íquirẽdũ qdẽ nõ eẽ oblatũ uero puniri oportere.o ſniam neceſſitate cõ-
fuſam negat ingrẽdos ut inocẽtes mãdat puniri ut nocẽtes parcit & ſeuit diſſimulat & aíaduertit qd te
metipſum cẽſura circũuenis? ſi dãnas cur nõ & íquiris? ſi nõ ingris cur nõ & abſoluis? & q̃ latius ibi cõſe-
quũſ prudẽti⁹ itaq; reſcripſit Minutio Fũdano Adrian⁹ ſi Paulo Oroſio credim⁹ ut nemini liceret xp̃ia
nos ſine obiectu criminis ac ꝓbatiõe dãnare q̃uis Suida referẽte q tñ opinor factũ poſt hoc reſcriptum
Traianus uetuerit Xp̃ianos ſupplicio affici.hic inqt Chriſtianis quietẽ pœnæ quandã reddidit quas ma
giſtratus diuerſas íferebãt uñ Tyberianus primæ Paleſtinoꝝ gentis ꝑfectus renũciauit ei nihil ꝓficere
in occidẽdis illis ſua ſpõte ad ſuppliciũ currẽtibus tũc Traianus uetuit quempiam Chriſtianoꝝ occidi.

Pastus

Pastus ueni-
re uictimaꝝ: & inueniri qui paſcua pu-
blica conducant ad alẽdas uictimas. nã
paſtus ſubſtantiuum cibum ſignificat.
M.Tullius:qui eſt unus ſuauiſſimus pa-
ſtus animorum & in philippicis ad præ-
ſentem paſtuꝫ mẽdicitatis ſuæ. Pli.in.x.
ingenia æque uaria ad paſtum maxime:
q; autẽ paſtus pecudum publice locare-
tur monſtrat Pedianus: ubi interpretaſ
mancipes eſſe publicanoꝝ príncipes Ro
manos homines: q queſtus ſui cauſa ſic
decimas redimunt:ſic paſtum: aut peco
ra publica:& exigenda a ſociis ſuo peri-
culo exigũt:& reip.repræſentant. Varro
de re ruſtica.itaq; greges ouiũ longe abi
gunſ ex Apulia in Samniũ æſtiuatũ at-
q; ad publicanũ profitentur ne ſi inſcri-
ptum pecus pauerit lege cẽſoria cõmit-
tant mulctos.i.mulctas. Pollux inquit
σφαγιον eſſe nomẽ uectigalis quod im-
ponebatur ſup uictimis: & Tertulianus
appoſite ſcribit certe inquitis temploꝝ
uectigalia quotidie decoquunt. ſi ꝓ pa-
ſtumq; uenire uictimaꝝ legaſ paſſimq;
uenire uictimas:ſenſus erit manifeſtior:
tos puniri iubet:libellis uero ſine authore nullã fidẽ ꝑſtandã. Actum actionẽ.ſic Tranq.in Actus
Nerone:reꝝ actu dixit & ipſe in reſcripto ad eundẽ Pli.iã dixerat cũ ad priſtinũ. actũ reuer-
ſus fuerit & Val.actũ ipm ꝓſequemur & mox.aut futuris actis.nec multo poſt.cæterũ ut hu
manæ uirtutis actũ exeq̃mur.uel actũ.i.rõnẽ:& uiã:nã q̃ uehebãt actũ dici putat Varro.actus inqt Fe-
ſtus mõ ſignãt i comœdiis:& tragœdiis certa ſpatia cãticoꝝ:mõ iter iter uicíos quattuor pedũ latũ:mõ
i geometria minorẽ ptẽ iugeri.i.cẽtũ uiginti pedũ:mõ motũ corpis ut hiſtrionũ:& ſaltatoꝝ:q etiam ex
hoc ipſo ſaltuoſi dñr. Deferãſ.accuſenſ. Arguanſ.cõprobenſ eẽ xp̃iani.hũc locũ iure. Qu.Septimi⁹
Florẽs reprehẽdit:& emẽdat.cap.ii.Pli.Secũdus cũ ꝓuinciã regeret dãnatis q̃buſdã xp̃ianis:q̃buſdã gra-
du pulſis:ipſa tãdẽ multitudine ꝓturbatus qd de cætero ageret cõſuluit Traianũ Impatorẽ:allegãs ꝓter
obſtinationẽ nõ ſacrificãdi:nihil aliud ſe de ſacramẽtis eoꝝ cõperiſſe:q̃ cœtus antelucanos ad canẽdũ
xp̃o ut deo:& ad cõfœderãdã diſciplinã:homicidiũ:adulteriũ:fraudẽ:ꝓfidiã: & cætera ſcelera ꝓhibẽtiũ
tũc Traiãus reſcripſit hoc gen⁹ íquirẽdũ qdẽ nõ eẽ oblatũ uero puniri oportere.o ſniam neceſſitate cõ-
fuſam negat ingrẽdos ut inocẽtes mãdat puniri ut nocẽtes parcit & ſeuit diſſimulat & aíaduertit qd te
metipſum cẽſura circũuenis? ſi dãnas cur nõ & íquiris? ſi nõ ingris cur nõ & abſoluis? & q̃ latius ibi cõſe-
quũſ prudẽti⁹ itaq; reſcripſit Minutio Fũdano Adrian⁹ ſi Paulo Oroſio credim⁹ ut nemini liceret xp̃ia
nos ſine obiectu criminis ac ꝓbatiõe dãnare q̃uis Suida referẽte q tñ opinor factũ poſt hoc reſcriptum
Traianus uetuerit Xp̃ianos ſupplicio affici.hic inqt Chriſtianis quietẽ pœnæ quandã reddidit quas ma
giſtratus diuerſas íferebãt uñ Tyberianus primæ Paleſtinoꝝ gentis ꝑfectus renũciauit ei nihil ꝓficere
in occidẽdis illis ſua ſpõte ad ſuppliciũ currẽtibus tũc Traianus uetuit quempiam Chriſtianoꝝ occidi.

Amaſtris

AMaſtrianorum.quærit an contegenda ſit aqua: quæ per Amaſtrianorum plateam fluebat. Amaſtris ſecundum Ptolomæum:& Appianum ac Lucianum non multũ diſtans a Carambe Ponti ciuitas ẽ:ſed Pli.Paphlagoniæ aſcribit: olimq; Seſamum dictam refert: Strabo.xii poſt Parthenium amnem eſt Amaſtris de cõditoris nomine appellata:ea poſita in peninſula portus habet ex utraq; Iſthmi parte. Amaſtris uxor fuit Dionyſii Heracleæ tyrãni:& Oxyarthis filia frĩs. Darei eius:qui cũ Alexãdro bellũ geſſit:ea e trium urbiũ incolis Seſamo:Cytoro:& Cromna unã cõfecit ciuitatem. Seſamus Amaſtris arx dicit hic Stephanus. Amaſtris ciuitas Paphlagoniæ quæ prius Cromna a muliere perfide Amaſtride: quæ cum Dionyſio Siciliæ.(ut Strabo Heraclea) tyrãno concubuit. ſed Demoſthenes ab Amazone ſic appellatã autumat: eius gẽtile Amaſtrianus.

Cloaca

Cloaca.foſſa in quam ſordes confluunt a colluendo dicta: ſiue a uerbo cloacare.quod ſignificat ĩquinare au thore Feſto. Vlp.de cloacis.cloaca locus eſt concauus: per quem colluuies quædam fluat:cloacæ appellatione:& tubus & fiſtule continentur.

Eſt ratiõis

RAtionis.permittit cõfornicari cloacã. Rõnis eſt. exigit ratio:ut malo;& eſt.ſ.ad malos pertinet.hic modus dicẽdi apud iuriſconſultos frequens reperit. Martianus de hæredibus inſtruendis: q̃ rea fuerat eiuſdẽ criminis poſtulata: rationis eſt;pariter de bonis eo;& qui ante ſententiam mortem ſibi conſciuerint. Vlp.titulo quãdo dies legatorum: quæſtionis eſt. ſic Papinianus de collatione dotis:& idem Vlpia. de fidei cõmiſſariis libertatibus. Paulus de aqua pluuia arcenda:dixit conſuetudinis eſt: & de uerborum obligationibus: dubitationis ẽ. Modeſtinus de donationibus. ſummæ equitatis eſt.demum Tacitus libro.xvii nam ſuadere principi qd̃ oporteat multi laboris eſt. Pli libro.ii.imperari naturæ:audacis eſt credere: nec minus hebetis beneficiis abrogare uires.item libro vii. Fortitudo in quo maxime extiterit immenſæ quæſtionis eſt.M.Tullius de finibus tertio:ſic enim cenſent opportunitatis eſſe. & de natura Deorum. eſt & philoſophi & pontificis & Cottæ.

Vota pro Impe.ſuſcipere

VOta.monet magno oĩum cõſenſu uota pro Traiano ſuſcepta perſoluta:& noua pro eĩ9 ſalute nuncupata: nam authore Caio de uerborum ſignificationibus.poſt Calendas Ianuarias die tertio pro ſalute principis uota ſuſcipiuntur.& Tacitus libro decimoſexto principio anni ſenatores pro imperatore ſolemne iuſiurandum ſumere:& nuncupationes uotorum facere memorat. Tertullianus nos.n.pro ſalute ĩperato;& Deũ uocamus æternũ:Deũ ue;: & Deum uiuum: quem & ipſi imperatores proprium ſibi præter cæteros mallunt.imperatoribus precamur uitam prolyxam:imperium ſecutum:domum tutam:exercitus fortes;ſenatum fidelem:populum probum:orbem quietum.

Plínius Traíano.
De platea Amaſtrianorum.

AMaſtrianorum ciuitas Domine & elegans & ornata:habet ĩter p̃cipua opera pulcherrimam: eandemq; longiſſimam plateam:cuius a latere per ſpatiũ omne porrigitur nomine quidem flumen:re uero cloaca fœdiſſima:quæ ſicut turpis: & immundiſſima aſpectu:ita peſtilens eſt odore teterrimo. Quibus ex cauſis nõ minus ſalubritatis quam decoris intereſt eam contegi:quod fiet: ſi permiſeris: curantibus nobis: ne deſit quoq; pecunia operi tam magno:quam neceſſario.

Traíanus Plínio.

RAtionis eſt mi Secunde Cariſſime contegi aquã iſtã:quæ p ciuitatẽ Amaſtrianoꝝ fluit:ſi detecta ſalubritati obeſt. Pecunia ne huic operi deſit:curaturum te ſecundum diligentiam tuam certum habeo.

Plínius Traíano.

Votoꝝ nuncupatio: & ſolutio pro Imp.& Reip.

VOta Domine priorum annorum nuncupata alacres:lætiq; perſoluimus: nouaq; rurſus curante commilitonum: & prouincialium pietate ſuſcepimus: precati Deos: ut te: remq; publicam florentem & incolumem: ea benignitate ſeruarent:quam ſuper magnas: pluri maſq; uirtutes præcipua ſanctitate conſequi Deorum honore meruiſti.

Traíanus Plínio.

SOluiſſe uota Diis immortalibus:te præeunte pro mea incolumitate & commilitones cũ prouincialibus lætiſſimo conſenſu:in futurumq; nuncupaſſe: libenter mi Secũde Cariſſime cognoui litteris tuis.

Plínius Traíano.
Ob diem Imperii.

Nuncupata:nuncupare ut inqt Varro nominare significat:q̄ multis exemplis confirmatur: & de uotis proprie dicitur:quādo alicui diuorum uota policemur:& destinamus. Apuleius cui uota nūcupabo? Secundus in panagyrico.nuncupare uota pro æternitate imperii:& pro salute ciuium: immo pro salute principum:& propter illos p̄ æternitate imperii solebamus nuncupare igitur est palam nominare. nam Pontifices maximi:consules:prætores censores uota publica suscipiebant. quæ præsente populo referebantur in tabulis unde Augustus conscriptis paratisq̄ iam tabulis negauit se suscepturum.quæ non eēt soluturus:sibi enim mox futurum exitum præsagiebat. Tranqui. author pro Tyberii nepotibus uota suscepta ineūte anno cum putabant deoꝝ aures magis patere. q̄ asserit in Fastis Ouidius. Templa patent auresq̄ deum. nec lingua caducas Cōcipit ulla p̄ces: dictaq̄ pondus habent.etiam nuncupare transfertur ad alia. Apuleius.x. iam dudū felici ministerio nūcupatum destinatūq̄ sed de hoc alibi. Nūcupare

Dem:in quem tutela generis humani felicissima successione translata est:debita religione celebrauimus commendātes diis imperii tui authoribus & uota publica: & gaudia.

Traianus Plinio.

Dem impii mei debita lætitia & religione a cōmilitonibus: & prouincialibus præeunte te celebratum:libenter mi Secūde carissime cognoui litteris tuis.

Plinius Traiano.

Ius Quiritium latinis suis petit.

Valerius Domine paulinus:excepto uno: ius latinorum suoꝝ mihi reliquit: ex quibus rogo tribus interim ius quiritiū desuereor enim ne sit immodicum pro omnibus pariter inuocare indulgentiam tuam:qua debeo tanto modestius uti quanto pleniorem experior fuit autem pro quibus.peto.C. Valeri? Aestiæus.C. Valerius Dionysius. C. Valerius Aper.

Traianus Plinio.

Vm honestissime iis qui apud fidem tuā a Valerio Paulino depositi sūt:cōsultū uelis mature per me:lis interim:quibus nūc petisti ut scias dedisse me ius Quiritiū:referri i cōmentarios meos iussi: idem facturus in cæteris p̄ quibus petieris.

Plinius Traiano.

Ciuitatem Romanam petit filiæ centurionis.

Alerius.petitius quiritum p̄ tribus libertis. Ius libertorum suorum mihi reliquit. ut haberem idem iuris i eos quod patronus in libertos licebat iure. xii.tabulaꝝ liberto patronum suum testamento præterire postea ex edicto p̄toris dimidia bonorum siue testati siue intestati liberti patrono relinquebant etiam relicto filio suo adoptiuo lex Papia deinde iura patronorum auxit: sed imperator Iustinianus a quo hæc sumpsimus ab Iust.constituit ut tertiam bonorum liberti partem in casibus ibidē contentis patroni consequātur. adhæc Vlp.de liberis agnoscendis respōdet q̄ liberti tenentur alere patronos & non nunq̄ patronorum filios pro modo facultatū.lege plura.ff.xxxyii.de iure patronatus &.xxxyiii.de opis libertinorū & de bonis libertorum. nec me præterit etiam legi ius latinorum sicut in inscriptione.latinis suis tanq̄ si liberti Valerii Paulini essent minorem libertatē consecuti & latini ex lege Iunia Norbana facti essent & id ius quod habebat Paulinus in libertos suos moriens reliquerit Plinio:nam lege papia adaucta fuere iura patronorum qui locupletiores libertos habebāt Excepto uno.quem liberauit a iure patronatus. Ius quiritium romanam ciuitatem perinde ac si quirites eēnt nam manumissi modo maiorem & iustam libertarem cōsequebantut & fiebant ciues romani:modo minorē & latini ex lege iunia Norbana fiebant:modo inferiorem & fiebant ex lege Elia sententia deditiorum numero credo post hanc Secūdi epistolam secutum Traiani edictum quo libertos etiam inuito & ignorante patrono ad ciuitatem romanam uenire permisit sed sicut uiuum ciuem romanum fecit sic mortuum latinum.i.ut hæredem patronum haberet an intelligamus patronum fuisse conditionis peregrinæ & idē iuris libertos cōsecutos quibus postea oībus sublatis iustinianus cūctos libertos ciuitate romana donauit. Quiritū siue a Curibus Sabinoꝝ oppido Quirites siue q̄ Quires Sabini cuspides uocāt a quibus Romulus Quirinus q̄ hastam ferret.in singulari etiā numero quiritem dicimus cuius noīatiuus quiris secundum Sergiū sed quirites Petronius putat. Quiritare uero iubilare dicitur ab his qui fidem quiritum inuocant author Varro.Omnibus.libertis in quos Paulinus mihi patronatus ius reliquit. Patronat? ius Quiritum ius Quirites Quiritare

Vm.Traianus cōcedit rogata & pro reliquis idem promittit. Depositi.commendati. Cōsultum.donati ciuitate romana. Mature uelociter.Iussi referri in commentarios meos.iussi regīstrari:q̄ illos ciuitate Romana donauerim.

ROgatus. Mittit libellũ Aquilæ centurionis:quo rogabat filiã ſuã donati ciuitate. Militum p̃cibus. quos q̃uis ſub diſciplina cõtineret: tñ multis p̃miis & honoribus donauit:nam diuũ Neruam parentem ſecutus pleniſſimam teſtandi indulgentiam in milites contulit: q̃ ab Vlp.de militari teſtamento prænotatũ Iuſtinianus refert:& Iuuenalis ultima ſatyra monſtrat quanta.commoda militibus fuerint ſub Traiano.

LIbellum. filiæ Aquilæ ciuitaté ro.indulgent. Libellũ reſcripti: cuius cã hæc reſcripſi

QVid.Cõſulit Traianũ an ciuitatibus Bithyniæ & Ponti p̃ mittat potiora iura i debitis exigẽdis. Locatõibus: locorũ publicoꝝ. Plæriſq̃ p̃cõſulibus: imperatoribus. Protopraxian. primam actionẽ:ut ante alios ius haberẽt exigẽdi pecunias a debitoribus. ná Paulus de priuilegiis creditorum.reſp. inquit creditrix omnibus chirographariis creditoribus p̃fertur.q̃uis Martianus ad municipales ſcribat ſimile priuilegiũ fiſco nulla ciuitas habet in bõis debitoris niſi noiatim id a principe datum ſit. πρωτοπαξιαν. Suidas interpretatur primã repetitionem primã exactionẽ. Pro lege.loco legis:ut de conſuetudine prædiximus. Breuia.obſcura.

Protopaxia.

QVo.reſcribit ſequẽdas leges uniuſcuiuſq̃ ciuitatis. Id. priuilegiũ:ut cæteris p̃ponatur. Iniuriã priuatoꝝ.ne iniuriã faceré priuatis creditorib9 dũ eos poſteriores ſacio rebus publicis in exigendis debitis.

EDicus.repetebat. fiſci aduocat9 Amiſenoꝝ a Iulio Piſone certã pecuniã ei donatã a rep.i.in.xx.ãnis nixus Traiani mãdatis: qb9 p̃hibebat fieri de publico erogationes.Piſo cõtradicebat.Secũd9 ré ítegrã Traiano decernẽdã mittit. Ecdicus.i. defenſor & uindex reip. q̃ hodie dr̃ fiſci aduocatus. de quo.M. Cice. lib.xiii. ad Thermũ p̃ pre.in epl̃is ad Lẽtulũ. Sed malo ecdicos: & ſtatim iubeas ecdicos Romá mittere & iá dixerat ut ecdici miſſi Romam mitterem q̃q̃ in codicib9 impreſſis paſſim legatur ubi codices.libẽter.n.Secũdus utiť græcis uocabulis utpote Bithyniæ cõſueris, Bule & eccleſia.ſenatu & concione populi. βουλη.n. ſenatus & εκκλησια. Contra.procuratoris dicta allegabat. Rempu. Amiſenorum.Hermogenianus:decurionibus

ROgatus domine a.P. Accio Aquila centurione cohortis ſextæ equeſtris:ut mitterem tibi libellum:per quem indulgentiam pro ſtatu filiæ ſuæ implorat:durum putaui negare:cum ſcirem quantam ſoleres militum præcibus patientiam:humanitatemq̃ p̃ſtare.

Traianus Plinio.

LIbellum P.Acci Aquilæ centurionis cohortis ſextæ equeſtris:quem mihi miſiſti legi:cuius pręcibus motus dedi filię eius ciuitatem romanam libellũ reſcripti:quem illi redderes:miſi tibi.

Plinius Traiano.

De exactione pecuniarum.

QVid habere iuris uelis & Bithynas & Põticas ciuitates in exigendis pecuniis:quę illis uel ex locationibus:uel ex uenditionibus:aliſue cauſis debeantur:rogo domine reſcribas.Ego inueni a pleriſq̃ proconſulibus cõceſſam eis protopraxian:eamq̃ p lege ualuiſſe: exiſtimo tamen tua prouidentia conſtituendum aliquid: & ſanciendum:per quod utilitatibus eorum in perpetuum conſulatur.nam quæ ſunt ab aliis inſtituta:ſint licet ſapienter indulta breuia tamen:& infirma ſunt:niſi illis tua contingat authoritas.

Traianus Plinio.

QVo iure uti debeant Bithynæ: uel Pontícæ ciuitates in iis pecuniis:quę ex quacũq̃ cauſa rei publicæ debebũť ex lege cuiuſq̃ animaduertendum eſt.nam ſiue habent priuilegium:quo cæteris creditoribus anteponantur: cuſtodiendum eſt:ſi uero non habent in iniuriã priuatorum:id dari a me non oportebit.

Plinius Traiano.

De Iulio Piſone.

ECdicus Domine Amiſenorũ ciuitatis petebat apd̃ me a Iulio Piſone denarioꝝ circiter.xl.millia donata ei publicę ante.xx. annos.& bule:& eccleſia conſentiente.utebaturq̃ mãdatis tuis:q̃bus eiuſmodi donatiões uetãtur.Piſo contra plurima ſe in Remp.cõtuliſſe: ac prope totas facultates erogaſſe dicebat.addebat etiã tẽporis ſpatium: poſtulabatq̃ ne id: quod p̃ multis & olim accepiſſet:cũ euerſione reliquæ dignitatis

reddere cogeretur. Quibus ex cauſis integram cognitionem differẽdam exiſtimaui: ut te domine cõſulerem: quid ſequendum putares.

Traianus Plinio.

SIcut largitiones ex publico fieri mandata prohibent: ita ne multorum ſecuritas ſubruatur: factas ante aliquantum temporis retractari: atq; in irritum uindicari nõ oportet. Quicquid ergo ex hac cauſa actum ante uigintí annos erit: omittamus. Non minus enim hominibus cuiuſq; loci: quam pecuniæ publicæ conſultum uolo.

Plinius Traiano.

De adiectione buleutarum.

EX Põpeia Domine: quia Bithyni & Põtici utuntur: eos qui in bulena cẽſoribus leguntur: dare pecuniam non iubet: ſed ii quos indulgentia tua quibuſdam ciuitatibus ſuper legitimũ numerum adiicere permiſit: & ſingula millia denariorum & bina intulerunt. Anicius deinde Maximus ꝓconſul eos etiam: qui a cenſoribus legerentur: dũtaxat in pauciſſimis ciuitatibus aliud aliis iuſſit inferre. Supereſt ergo: ut ipſe díſpicias: an in omnibus ciuitatibus certum aliquid omnes: qui deinde buleutæ legũtur: debeant pro introitu dare: nam quod in perpetuum manſurum eſt: a te conſtitui decet: cuius factis: dictiſq; debetur æternitas.

Traianus Plinio.

HOnorarium decurionatus omnes: qui in quaq; ciuitate Bithynię decuriones fiũt: inferre debeãt: nec ne in uniuerſum a me non poteſt ſtatui. Id ergo: quod ſemper tutiſſimũ eſt: ſequendã cuiuſq; ciuitatis legem puto: ſcilicet aduerſus eos: qui inuiti fiunt decuriones: exiſtimo id acturos: ut erogatio: cæteris præferatur.

Plinius Traiano.

De adiectione ciuium.

EGe Domine pompeia ꝓmiſſum Bithynícis ciuitatibus: adſcribere ſibi: quos uellẽt ciues: dũ ciuitatis nõ ſint alienæ: ſed ſuaꝝ quiſq; ciuitatum: quæ ſunt in Bithynia. Eadẽ lege ſancítur: quibus de cauſis e ſenatu a cenſoribus eiiciant: iter quas nihil de ciue alieno cauet, inde me

inquit facultatibus lapſis alimenta decerni permiſſum eſt: maxime ſi ob munificentiam in patriam patrimoniũ exhauſerint. Erogaſſe impendiſſe. diſtribuiſſe. Paulus de legatis. nihil ex teſtamento uidet capere: qui tantũ erogat q̃tum accipit. apud Apuleium erogare ꝓ ualde rogare: piis inquit precibus erogatus: ſed exrogare eſt ex lege uetere aliquid eximere ꝓ nouam legẽ tradẽte Feſto. Spatium. xx. annoꝝ. Pro multis. Pro a multis: a ſenatu & populo: Apuleius libro. y. pro pedibus abrepto. i. a pedibus &. ix. pro limine liberato. i. a limine. Erogare

LEx. Traianum cõſulit an qui ſenatores fiunt debeant certum qd̃ iferre pro introitu. Bulen. ſenatũ: ſportulas ſolere nouos decuriones cæteris diſtribuere Papinianus titulo de decurionibus ínuit: minores ſcribit. xxy. annoꝝ decuriones facti. ſportulas decurionũ accipiunt. Aliud aliis: non eandẽ: ſummã oĩbus: ſed minorẽ huic. maiorẽ illi. Inferre dare. dilargiri. Buleutæ. ſenatores.

HOnorarium. ſeruandã præcipit uniuſcuiuſq; loci conſuetudinẽ. Honorarium decurionatus. qd̃ daꝛ honoris cãdum fiunt decuriones: Paulus de muneribus. æſtimationẽ honoris aut muneris in pecunia ꝓ adminiſtratione offerẽtes audiendi non ſunt. Qui pro honore pecuniã ꝓmiſit: ſi ſoluere eam cœpit: totam præſtare operis inchoati exemplo coactus eſt. decurionatus aũt ſecũdum Calliſtratũ municipalis honor appellatur: ſiue cum ſumptu: ſiue ſine erogatione contigerit: uulgo ét nunc inqt honorarium dicimus id munus: qd̃ honoris cã erogaꝛ: ſed honorariuꝫ ius prætoris ius eſt: hinc honorarios tutores a prætore datos uocat Vlp. Acturos. Bithynos & Ponticos. Vt erogatio cæteris ꝓferaꝛ. ut minus grauenꝛ in pecuniaꝝ illatiõe q̃ cæteri decuriones ſpõtanei. Honoratũ

EGe. q̃rit an decuriones aliarum ciuitatum debeant eiici lege Põpeia: q̃ uetabat alienũ ciuẽ aſcribi ſenatui alterius ciuitatis. Aſcribere. in ſenatũ legere. Quiſq; aſcribaꝛ in ſua ciuitate in q̃ natus eſt. Cẽſoribus: a cenſoribus: q ét in oppidis creabanꝛ: ut teſtanꝛ iuriſconſulti de quorum officio libro. ix. multa protulimus. Eum. decurionem. Buleutas. ſenatores. βουλευται enim qui reipub. conſulunt. Concuterentur. perturbarentur. Ea parte. eo capite: quo uetabat alienũ ciuem aſcribi in alterius

ciuitatis ſenatum. Conſenſu. Modeſti nus omne ius aut conſenſus fecit:aut ne ceſſitas conſtituit:aut firmauit conſue. tudo. Exoleuiſſet:deſueuiſſet. Capi. ta legis: plura enim capita. continebat lex Pompeia.

MErito.permittit eſſe in ſena. tu:qui iam adlecti fuerāt: ue tat in futurum alienum ali. quē adſcribi. Moueremus. legimus etiam in eundem ſenſum noua rem us.

QVi.dubitat ex inuitatōe mul torum ad ſolēnia officia ītet Bithynos factionē & diſcor diam orituram. Virilē.to. gam.quam ſumere conſueuerant ad ſe ptimum decimum ætatis annum. Bu len.ſenatum. Vocare.inuitare. Dare. diſtribuere unicuiq;. Celebrandum.ul la celebritate & pompa agendum. cele. brare eſt ſoleniter peragere. & celebra ta pro ſolennia & iuſta. poſuit Mart.ix. Inſcripſit tumulo ſeptem celebrata ui. rorum ſe feciſſe Cloe. Et quatenus. & ſi celebrandum ſit modum reſcribas.

Celebrare.

Solēnibus cauſis.quales ſūt prædictæ.

Eandem locationem lib.i.ad Saturni num uſurpauit nequam inquiens in ſpe ciem ambitionis inciderem: hic uero in ſpeciem & reliqua. Diamories.diuiſio nis:factionis:niſi fallor inquit Tertullia nus prohibendarum factionum cauſa de prouidentia conſtat modeſtia publi. ca.quæ illicitas factiones timet ne ciui. tas in partes ſcindatur. unde Auguſtus Tranquil.authore plurimas factiōes ti. tulo collegii noui ad nonnullius facino ris ſocietatē coeūtes ſuſtulit.non uideo cur quidam uir alioq doctus q in Pāde. ctas annotationes cōſcripſit pro diamo ries ſcribendum putet malam.

MErito.relīqt prudētiæ Secun di ordinādū q; ad perpetuam Bithyniæ trāquillitatem fa. ciat. Corpe.factiōes. ſectio nes.collegia.Ouidi.lib.i. meta. tñ illud ab uno corpore:& ex una pendebat ori. gine bellū. corpore igitur profectiōe & hominum congregatione. Martianus de collegiis illicitis & corporibus man. datis principalibus præcipit̄ p̄fidibus p uinciarum ne patiantur eſſe collegia ſo dalitia in ſumma autem niſi lex ſenatuſ cōſulti authoritate uel Cæſaris:collegi. um uel quodcūq; tale corpus coierit cō tra leges erit.& Calliſtratus de iure īmu nitatis:q̄buſdā inquit collegiis uel cor. poribus:ut eſt fabrorum corpus. Vlpia. nus etiam cū tria corporū genera facit

Corpus.

quidam ex cenſoribus conſulendum putauerunt: an eiicere deberēt eum:qui eſſet alterius ciuitatis. Ego quia lex ſicut adſcribi ciuē alienum uetabat: ita eiici e ſenatu ob hanc cauſā non iubebat.Præte rea quia ab aliquibus adfirmabat̄ mihi in omni ci uitate plurimos eſſe buleutas ex aliis ciuitatibus: futurūq;:ut multi homines:multæq; ciuitates cō. cuterentur:ea parte legis:quę iampridem cōſenſu quodam exoleuiſſet: neceſſarium exiſtimaui cōſu lere te.quid ſeruādum putares.Capita legis his lit teris ſubiecī.

Traianus Plinio.

MErito heſiſti Secunde cariſſime:quid a te reſpondi oporteret cenſoribus cōſulenti bus:an legerent in ſenatum aliarum ciui tatum: eiuſdem tamen prouincię ciues:nam & le. gis authoritas:& longa conſuetudo uſurpata con tra legē:in diuerſum mouere te potuit. Mihi hoc temperamentum eius placuit:ut ex præterito ni. hil nouaremus:ſed manerent: quāuis contra legē adſciti quarūcunque ciuitatum ciues: in futurum āt lex Pōpeia obſeruaret̄:cuius uim ſi retro quoq; uelimus cuſtodire:multa neceſſe eſt perturbari.

Plinius Traiano.
De diuiſione Sportularum.

QVi uirilem togam:ſumunt uel nuptias fa ciunt: uel ineunt magiſtratum: uel opus publicum dedicant: ſolent totam bulen: atq; etiam e plebe non exiguum numerum uocare binoſq; denarios:uel ſingulos dare: quod an cele. brandum:& quatenus putes rogo ſcribas.ipſe enī: ſicut arbitror non imprudenter præſertim ex ſolē. nibus cauſis:concedendum inuitatiōis: ita uereor ne ii:qui mille hoies: interdum etiam plureis uo. cant:modum excedere:& in ſpeciem diamories in cidere uideantur.

Traianus Plinio.

MErito uereris ne in ſpeciem diamories in cidat inuitatio:quæ & in nūero modū ex cedit:& quaſi per corpa nō uiritim ſingu los ex notitia ad ſolēneis ſportulas contrahit: ſed ego iō prudētiā tuā elegi:ut formādis iſtius p̄uin ciæ moribus ipſe moderareris:& ea cōſtituas:quę ad perpetuā eius p̄uinciæ quietem eſſent p̄futura

tertium inquit est quod ex distantibus constat: ut corpora plura uni nomini subiecta uelut populus: legio: grex. & corpus imperii pro illa orbis parte quæ subiacet imperio ro. Tacitus posuit: si immensum imperii corpus in physica uocat Apollodorus & secetur in tria: in longitudinem: latitudinem: altitudinem. Sportulas. largitiones: distributiões. Prudentiam tuam elegi. hinc apparet missum Secundum ad Bithyniæ Ponticq; statum ordinandum: moresq; reformandos: quare Traianus p̃scripserat: meminisse Plinium iccirco in Bithiniam missum: qm̃ multa in ea emendanda apparuissent: sic legimus apud Tráqui. Galbam proconsulem obtinuisse biennio Africam extra sortem electũ ad ordinandam prouinciam & intestina dissensiõe: & barbarorũ tumultu inquietã.

Moderareris. modum imponeres.

Plínius Traiano.
De íselastícis.

AThletæ Domine ea: quæ p íselastícis certamínibus constituísti: deberí sibí putant statim ex eo díe: quo sunt coronatí. Nihil enim referre: quando sint patríam inuecti: sed quã do certamine uicerint: ex quo inuehí possint. ego contra scríbo íselastíciorum nomine. itaq; eorũ uehementer addubitem: an sit potius íd tempus: quo íselastan intuendum. lídem obsonía petunt pro eo agone: quí a te íselastícus factus est: q̃uis uicerint ante: q̃ fieret. Aíunt enim congruens esse: sícut nõ datur sibí pro his certamínibus: quæ esse íselastíca post quam uicerunt: desierunt: ita pro íís darí: quæ esse cœperúnt. Hic quoq; non mediocriter hæreo: ne cuíusquam retro habeatur ratío: dandumq; q̃ tunc cum uincerent: non debebatur. rogo ergo ut dubitatíonem meam regere: ídest beneficía tua ín terpretarí ípse dígneris.

Traíanus Plínio.

ISelastícum tunc primum mihí uídet ínci pere deberí: cũ quis í ciuitatẽ suã ipse eíselasen. obsonía eorum certaminũ: quę ísela stíca esse placuít mihí: sí ante íselastíca non fuerũt: retro non debentur nec p̃ficerre p̃ desíderío athletarium potest: tam eoꝝ: quæ postea íselastíca lege

Athletæ. uictores in certamínibus Iselastícis a Traiano factis petebãt prædia: & quia de tempore controuersía nascebatur: rogat imperatorem quid facere debeat. Athletæ. certatores ἀπὸ τοῦ ἀθλέω: & est certo. Ea. prædia. Iselastícis certaminibus. dicta Iselastíca: & uictores cum magna pompa coronati introducebantur quisq; in suam patriam ἀπὸ τοῦ εἰσελαύνω. i. induco: inueho: cuius futurum εἰσελάσω: nam solebãt athletæ uictores equis albis ingredi suam ciuitatem diiecta muri parte ẽm Plutarchum & significabat non magnoperæ ciuitati illi opus esse muro habenti uiros: qui pugnare possent & uincere. hanc consuetudinem Tranquil. in Nerone commemorat. Coronati. declarati uictores: & ideo corona donati.

Iselastíca certamina

Nihil enim referre. non respiciendum tempus quo quisq; in patriam suam inuehitur: sed quando uictor sit pronunciatus: hoc faciebant: quia e certatorib⁹ multi p̃cul aberant a patria sua: ad quã non poterant peruenire: nisi post multũ temporis: & per hoc obsonia: quæ menstrua dabantur: interdum perdebant.

Contra. athletarum desideria. Iselastícorum nomine. nerbis eorum: qui p̃sunt certaminibus Iselastitis. Eorum tempus. aliqua exemplaria habent. Ita tamen ut uehementer. & reliqua. εἰσήλα σαν. ídest inuecti sunt.

Obsonium

Obsonía. quæ antiqui dixerunt manduca. obsonare est opipare cœnare. Apuleius. si quid obsonare cupis: & obsonator popinarum magister. de quo Mart. Dic quotus es? quãti cupias cœnare? nec unum addideris uerbum: cœna parata tibi est. obsonitare conuiuari dicitur Pompeio tradente. Agone. certamine. Aiunt enim antequam a Traiano fierent: & celebrarentur certamina Iselastica: aliud genus certaminis depugnabant athletæ: & pariter fecerunt postq̃ iselastica finita fuerunt. argumentabantur igitur deberi sibi iselastícorum prædia: quæ quidem aliis maiora erant: ex eo tempore quo primum constituta fuerunt nec modo cum fierent: sicut cum esse iselastica desierunt: non dabantur obsonia: nam respiciebant diem constitutionis & finem uerbi causa. Traianus constituit iselastica Cal. Maiis: & mandat illa inchoata a cal. Iuniis terminari in Cal. Augusti: qui cœperant pugnare a Cal. Maiis & certauerant usq; in Cal. Iunias petebãt prædia iselastícorum: tanq̃ tunc instituta a Traiano. Ne. an. Cuiusq; athletarum. Retro. in præterito antequã fierent iselastica. Ratio. respectus. Beneficia tua. prædia pro iselastico agone.

ISelastícum. uult intelligi esse iselastica cum primum quisq; in suam ciuitatem inuehitur obsonia negat dãda anteq̃ illa fierent: iselastícum: certamen: sequitur uerbi interpretationem. εἰσέ βασιν. ingressus est. Ante iselastica. anteq̃ fierent iselustica. Non fuerunt. constituta a me illa prædia. Retro antequam fierent. Proficere. procedere. Tam eorum. obsoniorum.

Cum uincerent esse desierunt. quã eorum obsoniorum: quæ cum uincerent iam desierant esse: exacto tempore illis certaminibus constituto. Reuocant. renouant: sed manét in eo statu in quo fuerant dum uincerent.

VSq; excusat se quod uxorem suam urgente itineris celeritate diplomate adiuuerit.

Diplomata. litteras liberi itineris & immunis. de quibus pauloante. Tuam. ad te pertinentem: ut in tabellarium regis Sauromatæ. Vxori meæ. Calphurniæ. Aui. Fabati. Amitam. Hispulam. de utrisq; libro quinto ad pontium: eram cum prosocero meo eram cum amita uxoris. Durum. inhumanum. Pietas. amor in maiores. Dissimulassem. silentio præteriissem. Sero. importune dum expecto. tuam sniam.

MErito. rescribit Traianus benefeciſſe Secundum pro diplomate concesso Calphurniæ uxori. Adiuuandum eét usum eorum intentioni nõ præfuisse non profuturum esse intétioni uxoris tuæ: quam habebat ut illuc excurreret: legitur etiam adiuuandum putarem: serum futurum.

constituí: quam: cum uincerent esse desierunt. Mutata enim conditione certaminũ: nihilominus quę ante perceperant: non reuocantur.

Plinius Traiano.

De diplomatibus.

VSq; in hoc tempus Domine: neq; cuiquã diplomata commodaui: neq; in rem ullam: nisi tuam misi: quam perpetuam seruationem meam quædam necessitas rupit. Vxori enim meæ audita morte aui: uolẽti ad amitam suã excurrere: usum eorum negare durum putaui: cũ talis officii gratia in celeritate consisteret: sciremq; te rationem itineris probaturum: cuius causa erat pietas. Hęc scripsi: quia mihi parum gratus tibi fore uidebar: si dissimulassem inter alia beneficia hoc unum: quod me debere sciebam indulgentiæ tuæ: quod fiducia eius: quasi consulto te non dubitaui facere: quem si consuluissem sero feciſſem.

Traianus Plinio.

MErito habuisti Secunde carissime fiduciã animi mei: nec dubitandum fuisset: si expectasses: donec me cõsuleres an iter uxoris tuæ diplomatibus: quę officio tuo dedi: adiuuãdum esset usum eorę intentioni non profuisse: cum apud amitam suam uxor tua deberet etiam celeritate gratiam aduentus sui augere.

FINIS Enarrationum Ioannis Mariæ Catanęi in epistolas. C. Plinii Cæcilii Secundi Ad Traianum.

EMINENTISSIMO PRINCIPI IOANNI IACOBO TRIVLTIO MILI-
TIAE GALLICAE MODERATORI: AETATISQ VE NOSTRAE IMPE
RATORI CLARISSIMO IOANNES MARIA CATANAEVS.S.

Mprouidum arbitrarer diuini panagyrici commentarios fine præfatione publicare: etiam ſi nemo ſatis dignus occurreret: cui noſtras qualeſcunq; uigilias dedicaremus. ueꝝ cum primū eas aggreſſi ſumus. III. Princeps tu ſtatim hoc munuſculo: quamuis maiori dignus: digniſſimus iudicatus es. Maxime autem nos ad hoc cōſilium impulit: quod uidebamus multa: quæ in te eminent: & excellunt cōuenire cū illuſtribus Traiani geſtis. nā ut is in cunabula: & rudimenta ſua per ſtipendia exercuit: tu pariter iuuentutem non ocio: & deliciis: ſed aſperis militiæ laboribus uincendo tranſegiſti. dura Vlpius tempora prudenter ſuſtinuit. nec tu minus fortirer malos; turbines ferēdo ſuperaſti. diſſimilibus inuiſa Traiani uirtus: & Triuultio meo periculo fuit. primus Ille Tribunus optimus: anteq̄ fieret optimus iperator. tu præfectus equitum fortiſſimus anteq̄ dux exercitus præſtantiſſimus. Ille arduis in rebus ad imperium aſſumptus. tu feſſis oportune ſubueniſti. meruit triumphum tantus Cæſar dum po. ro. imperium prorogat: tu dum iterum patriam recipis. expectatus in urbem uenerat Ille. te reducem paruuli noſcere: oſtentare iuuenes: mirari ſenes. corruptam caſtrorum diſciplinam emendauerat Vlpius: tu lapſam: extinctamq; reduxiſti: & poſt longam deſuetudinem in melius reformaſti. Inde te agmina ducente hoſpitum nullus iniurias militum ſenſit: inde (quod eſt pulcherrimum uictoriæ genus) ſolo terrore ſæpius hoſtem domuiſti. Qua uigilantia: quo labore: quanta alacritate: quod denique periculis bella ex bellis confeciſti? cum robur corporis ingens par animi fortitudo comitaretur? & tamen bellicis artibus innutritus pacem amas. non times bella: nec prouocas: quorum alterum fortitudine: alterum moderatione efficitur. In deditis quanta clæmentia tua? quanta humanitas? edoctus experimento ſummi ducis eſſe in pugna ſtrenue reſiſtere: & ferrum contra armatos impigre ſtringere: inermes: & deuictos pro ciuibus habere. Poſſem hic pluribus immorari: ſi uellem recenſere quot hoſtes clariſſimos mitius tractaueris: quot ſimultates reipub. cauſa depoſueris. Non noua dignitas ulla: non innumeri honores: & maximi: non q̄ pro inuictiſſimo; potentiſſimoq; Rege noſtro tanti exercitus ſummus Imperator fueris: aliquid ex moribus tuis immutarunt. nihil enim in illos fortunæ licuit: immo tanto humanior: quo felicior: & quia felicitatem tuam recte noueras: eam optime ferre didiceras. Liberum eſt omnibus te alloqui: finemq; ſermonis ſuus cuiq; pudor: non tua ſuperbia facit. Quam diligens in omnes: & conſtans amicicia: cumq; tibi larga demerendi ciues materia ſuppetat: quamlibet occaſionem uenaris: ut in dies plures concilies: cumq; multa donaueris: longe tamen plura tibi ſuperſunt. nam quod benignitate tua effundis: id diligentia reparas. ſcis enim illam eſſe ueram munificentiam: quæ dignis condigna diſtribuit: non quæ: quod huic donat: auferat illi. Tu uero cum ſis alieni abſtinens pari laude uoluptatibus tuis moderaris: neq; ſuperfluo cœnarum luxui indulges. non enim diſtentus crapula ſidigna principe loqueris. ſed ciborum modeſtiam honeſti ſermones cōdiunt. ſequuntur remiſſiones feriæ tua conuiuia: nō hiſtriones: & ſcurræ: & q̄q̄ rebus arduis implicitus amas ſtudia: nec fere ullum intermittis diem: quo uel Cæſaris geſta: uel alterius maximi ducis non relegas: ut teipſum in illo ſpeculeris: conſilia cum tuis conferas. Denique domum tuam ita inſtitueris: ut quandoq; beneuiuendi poſteris exemplū datura ſit: nihilq; in laribus tuis non laudabile cōſpiciatur: imprimis. III. uxor tua Beatrix moderationis: caſtitatis: ſanctitatis norma: q̄ cultu modeſta: q̄ parca comitatu: q̄ ciuilis inceſſu: diceres Romanarum ueterum principem aliquam. Verum cur præfationis formam excedimus? nam ſi uellemus clariora ſectari: in panagyricum alium panagyricum contexeremus. Nos uero præter admirandas in te uirtutes priuatum beneficium ad hoc conſiliū compulit. cum. n. domus noſtra Catanæa diuulſa inuicē: alii alia ſectarentur: & uetus inter gētiles ſimultas (nolo dicere diſcordiā) pridem inualuiſſet: tandem diuino numine concordiā reſpiceret: idq; impetrandum eſſet a ſenatu: ſed iam propter nonnullorum occultū bellum deſperaretur: tu cum prudentiſſimo Præſide: uos inquam huius urbis duo clariſſima lumina diſſidentes concordaſtis: & priuilegiis honeſtiſſimis familiam noſtram coniunxiſtis. argumētū firmiſſimū neutrum alicui factioni ſtudere: ſed orbe quodam ſocialitatis omnes pariter fouere. Num igit tibi meritiſſimo dicare debuimus Traiano inuictiſſimo dictam orationē omnium eius generis præſtātiſſimā? a Secundo publicatam eo conſilio: ut imperatori optimo uirtutes ſuæ ueris laudibus cōmendarentur. deinde ut futuri principes non quaſi a magiſtro: ſed tamen ſub exemplo præmonerentur: qua potiſſimū uia poſſent ad eandem gloriā niti: in ea tanta uis eloquentiæ fuit: ut illum ipſum Traianum eodē uirtutis tenore ad extremū uitæ finem perduxerit. humanum: liberalem: iuſtum conſeruauerit: feliciſſimum eius imperium præſtiterit: quā Sidonius incomparabili principi comparabilem. i. admirādā acutiſſime iudicauit: certe unicum futuris principibus regendi exemplar: ut credibile ſit: qui inſecuti ſunt imperatorum optimos præſtitiſſe. nam ſi cenſent Iſocratis ad Philippum orationem plurimum Alexādro profuiſſe ad ſuſcipiendam aduerſus Barbaros expeditionem: quantū putamus hanc poſteris contuliſſe non

Traiano missam:sed dictam in illo senatorum ordine clarissimo:frequéti malorum Cæsarum recordatione: uel í uirum quæ poterat ad bonum trahere? Consistit autem in genere demonstratiuo diuini Cæsaris laudes complexa:cuius ordo mirabilis:& transitus rerum ita conuexus:ut idem corpus una superficie contentum uideatur:uariis figuris tanq̃ luminibus decenter illustratũ.sine cõtrouersia inter panagyricas orationes princeps.quæ uerbis idoneis:& sententiis ad inuentionẽ accõmodatis exornata Traiani raram felicitatem puro dicendi flumine compræhendit. Versatur in graui figura:quam interdum mediocris suscipit:neqꝫ.n.semper affectanda sunt elata:& excelsa.in ea splendorem:magnitudinem:grauitatem:uenustatem:celeritatem inuenies:neqꝫ desiderari potest artificium:dictio:figura:membrũ: cõpositio:clausula:sonus.uitat enim uocaliũ cõcursum : & quæ reddunt orationẽ hiantẽ:inde de rhytmũ fluit succulenta,facilitatem uero ita temperauit : ne in humilem sermonem decideret : sed dignitatem suam,retineret:at dicendi libertatem:ut non monere:sed probare uideatur.Nec mirandum si elocutio: & ars sæpe detegitur:nam iis actionibus:quæ in aliqua sine dubio ueritate uersantur:& sunt ad popularem aptæ delectationẽ:quales legimus panagyricos:totumqꝫ hoc demonstratiuum genus: permittitur adhibere plus cultus:omnemqꝫ artẽ:quæ latere plærunqꝫ in iudiciis debet non confiteri modo: sed ostẽtare hominibus in hoc aduocatis. Vna autem & maxima in hoc opere difficultas nos circumstetit:Neruæ:Traianiqꝫ gesta:quæ frequenter in hoc libro occurrunt publica litterarum iactura ferme deperdita. nam ueterum nemo circumfertur:qui illorum uitas luculenter a se scriptas nobis transmiserit. Dionis enim & reliquorum compendiosa quædam admodum:& interciſa supersunt, cũ tñ legerimus multos: ut Marium Maximũ:Fabium Marcellinum:Aurelium uerum:Statium Valentem Traiani res posteris tradidisse.Elaborandum igitur fuit non mediocriter circa historiæ conquisitionem: & ut in integram: ueramqꝫ lectionem Secundũ restitueremus.quod si aliqua necessaria desiderabuntur:scias.III.Princeps nobis bonam mentem non defuisse:enixumqꝫ pro uirili nostra diligentis interpretis officio fungi.licet arduum fuerit in tanta rerum caligine : ac ꝓfunda disciplina ingenii nostri uiribus ubiqꝫ paria feciſſe. homines.n.sumus:& primi hoc opus ab aliis q̃uis doctissimis hucusqꝫ intactũ aggredimur nullius auxilio nixi. Veniã itaqꝫ petimus si quid minus conueniens offenderis:q̃q̃ si ea facilitate:qua cæteroꝝ scripta nostra respexeris:non solum uenia:sed & laus speranda est.nobis tamen uenia sufficit.

ℂ Ad eundem.III.Príncipem Hendecasyllabum Thomæ Mayni.

En qualís tibí Plínii Secundí
Traíano celebratus ín senatu
Prætexta melíore nunc líbellus
Excultus:quía falce díligentí
Purgauít segetem male occupatam
A rubígine:lolío:cícuta:
Morbo gramíneo:sítuq; turpí:
Clara difficíles notatíone
Absoluens Catanæus ílle sensus:
Rítus:hístorías:genus loquendí
Romanum:lepidum:decens:uenustum:
Díuínum:graue:floridum:recoctum.
Nunc excultus ager:subacta terra:
Nunc læta est seges.Haud grauí labore
Prínceps collíge fertíles labores.
Andreæ Sarrachí præsbyterí ad Interpretem
Ede opus egregíum:maturos excute fœtus:
Atqꝫ panagyrícus sít ducís íste meí.
Traíanum laudas:par est Tríuultíus Heros:
Q ui sese ín díuo Cæsare sæpe íuuat.
Iís oblectatur:studíosos sustínet:audít
Rhetoras:hístorícos:hos colít:hosqꝫ fouet.
Tutus erís tanto sub Príncípe.felle tumente:
Gorgoneo rabíem díssimulare uolent.

IOANNES MARIAE CATANAEI COMMENTARII IN PANEGYRI CVM. C.PLINII CAECILII SECVNDI NOVOCOMENSIS.

BEne.C.Plinius Consul designatus cum Cornuto Tertullo Imperatori Traiano gratias in senatu agit principem optimum a parentibus:& adoptione laudans res gestas liberalitatemq; commendans quod delatores expulerit quod uectigalia repressérit leges moderatus sit pan tomimos sustulerit doctos fouerit.admiratur in eo humanitatem statuarum: honorumq; modestiam: sed plura de consulatibus eius: quos gesserat: & gerendos recusabat tractat:iusticiam:tolerantiam: adundi facilitatem diligenter exponens:illi uotorum nuncupationes: illi inusitatas acclamationes a senatu habitas:corporis bona sed animi magis admiranda ubi potest malorum Cæsarum comparatione:Domitiani præsertim:cuius uitam ubiq; exagitat:illius uirtutes reddit illustriores.totam deniq; domum: Plotinam imprimis uxorem & Martianam sororem Traiano similes extollens quã toq; studio coluerit amicicias suspiciés. Illa ex tertio de Oratore uerba commode huc transferri possunt. ornatur oratio genere primum:& quasi colore quodam:& succo suo:nam:ut grauis:ut suauis:ut erudita sit:ut liberalis:ut admirabilis:ut polita: ut sensus: ut dolores habeat:in toto spectantur hæc corpore:ut porro conspersa sit:quasi uerborum:sententiarumq; floribus: id non debet esse fusum æquabiliter per omnem orationem sed ita distinctam ut sint quasi i ornatu dispositа quædam insignia & lumina.ipse præterea Secundus apud Voconium huius orationis ordinem transitum figuras elocutionem commendat Panegyricæ orationes demonstratiuæ sunt inde græcorũ aliqui tradidere causarum alias deliberatiuas alias iudiciales alias panegyricas esse. nam πανηγυρις festiuitas laus conuentus dici potest απο του παν και αγυρω. quod est totum congrego.Philostratus libro octauo in Panegyri templa sunt & Deorum cellæ & stadia ad currendum proinde scenæ & gentes plurimæ partim ex finitimis partim ex transmarinis regionibus uenientes ex multis insuper artibus & sophismatibus constat panegyris ex uera quoq; sapientia & poetica ex consultatiuis etiam & disputatiuis orationibus & musicis cantibus. panegyrin quidem dico esse uirorum conuentum & locum ipsum quo ipsos conuenire necesse est.unde merito inscribitur panegyrica oratio quod in couentu & celebritate senatorum dicta fuit in laudem Traiani. dicitur Secundi panegyricus sicut Isocratis panegyricus ad τον λογον respiciendo apud græcos enim inscribi solet ολος πανηγυρικος sicut apud nos oratio panegyrica nam ολος masculino genere comprehenditur at oratio fœminino.præter Traianum imperatorem lego alterum Traianum patricium sub Iustiniano Cæsare qui chronica scripsit compendia admodum probata & fidem Orthodoxam secutus. Bene ac sapienter. procœmium apparatum. Quod in deliberatiuo & demonstratiuo laudabile uerum in iudiciali genere præcipitur inutile. Trapezuntius Hermogenem secutus hãc procœmii expositionem uocat:quod cum fine conuenit:nam sicut a precationibus incipit:ita per easdem concludit.duplex lectio circumfertur ut rerum agendarũ ita dicendi inicium a precationibus capere:cuius erit ordo.instituerunt capere inicium a precationibus sicut agendarum rerum ita dicẽdi. alia ut rerum

CAII PLINII CAECILII SECVNDI NOVOCOMENSIS PANEGYRICVS NERVAE TRAIANO AVGVSTO DICTVS.

BEne ac sapienter patres. C. maiores instituerunt: ut rerum agendarum: ita dicendi initium a precationibus capere. Quod nihil rite: nihilque prouidenter hoies sine Deorum immortalium ope: Consilio:honore: auspicarẽtur. Quí mos cuí po

Panegyricus

agendarum ita dicendi initium a precationibus caperetur: ut fit ordo inſtituerunt caperetur initium a precationibus ita dicendi ut rerum agendarum: quæ cum fit durior: & ordo perturbatior minus. proce dit. Vt rerum agendarum. latis conſtat nunquã fere Romanos iniiſſe magiſtratus: bella ſuſcepiſſe: ré aliquam publicam tractaſſe: niſi prius nuncupatis uotis: captato augurio: ſacris rite peractis inde libro primo Valerius Maximus: priſco inſtituto rebus diuinis opera datur: cum aliquid commendandum eſt precatione: cum expoſcendum uoto cum exoluendum gratulatione: cum inquirendum uel extis: uel ſortibus impertito: cum ſolemni ritu peragendum ſacrificio: quo etiam oſten torum ac fulgurum denunciationes ꝓ curantur. Ita dicendi. contenti erimus uno Liuio: in cuius initio cõcionum ſæ pe legimus: quod Felix fauſtumq; ſit ſe natui populoq; Ro. & alibi. Deos im mortales milites ueſtros publicos meoſ q; ab urbe proficiſcens adoraui ueniam q; ſupplex popoſci. ut taceamus Vale rium qui in prologo ſui operis teſtatur priſcos oratores a Ioue optimo Max. be ne orſos. Quod nihil rite. expoſitionis ratio ueriſſima. Rite. bene. recte. Au ſpicarentur. inciperent. Conſuli. qui præeſt reipub. & poſt imperatorem ſum mum ius habet. ante imperatores pri mum obtinuit. Vſurpandus. uſitan dus. Colendus. obſeruandus. Impe rio. iuſſu. Optimo. Traiano. Gratias: pro conſulatu. Caſtus. abſtinuit Traia nus ab adulteriis. ſed puerorum amori bus non caruit. Rectores. principes. nã Homerus ſecundo Iliados regibus. in quit dignitas ab Ioue tribuitur his qui dem uerbis τιμὴ δ' ἐκ Διός ἐστι & no no ſcribit Agamemnoné ab Ioue regẽ factum. Cæſares etiam a deo dari opina tur Vegetius libro ſecundo: & ſecundos a deo generi humano præeſſe apud græcos legere memini, patrẽ filiũ Numã admonuiſſe regnũ ſuſcipe ret: tanq̃ diuinũ donũ & dei miniſteriũ. Occulta. nobis incognita. Coŕã. Nerua ob ſenectutẽ deſpe ctus a militib⁹ Capitoliũ ingreſſus exclamauit. q; felix fauſtũq; ſit ſenatui populoq; ro. & mihi. M. Vlpiũ Neruã Traianũ adopto: & Cæſarẽ facio: q̃re Secũdus nõ ml'to poſt inqt nõ tua ĩ cubiculo: ſed ĩ tẽplo: nec ante genialẽ torũ: ſed añ puluinar louis opt. max. adoptio pacta ẽ. ſequit aũt rheto⁹ ꝓcepta: nã ſcripſit de Oratore. M. T. noſtrã oŕonẽ ornari a reb⁹ geſtis iudiciis hoium cõprobatis ĩ qb⁹ ẽt felicitatẽ ipſam deoq; imortaliũ iudicio tribui laudationis ẽ. Inter aras & altaria. Seruius ſup illud Virgilianũ: en quat tuor aras: Ecce duas tibi Daphni: duoq; altaria phœbo: tradit: nouimus aras & dũs ſuperis: & ĩferis cõſe cratas: altaria uero eẽ ſuperoq; tm̃ deoq;: ſic alteq; ab altero Tacitus li. xvi. diſtinxit: poſt altaria & aram cõplexa dicẽs: altare qdã dictũ uolũt ab altitudine: q; antiq diis ſupis ĩ ædificiis a terra exaltatis ſacra fa ciebãt. diis terreſtrib⁹ ĩ terra: diis ĩferiorib⁹ ĩ terra defoſſa uel altare appellatũ: q; ĩ eis ignis adoleẽ. i. excre ſcat ara uel ab area dicta ẽ loco ĩ urbe puro: q; ara deũ pura ſit: uel ab ardore: ad quẽ ut ſit fit ara: author Varro de lĩgua latina: ſed idẽ libris diuinaq; req; dixerat ſi Macrobio credimus aras primũ anſas uoca tas: q; eẽt neceſſariũ a ſacrificãtibus eas teneri. anſis ãt teneri ſolere uaſa qs ambigit? Eodẽq; loci. ĩ eo lo co. i. ĩ Capitolio. Deus. Iupiter opt. max. Capitolinus. de extructiõe tẽpli capitolini multa Plut. ĩ Publi cola & Dionyſius lib. iiii. & Liuius prĩo: in illo fuerũt tria ſacella æqualia ĩter ſe cõia hñtia latera: mediũ qdẽ louis hĩc inde Iunonis: & Mineruæ ſub una aquila unaq; uelata tectura. appellaẽ Iupiter ſcdm Cice. pro domo ſua optimus pp beneficia quæ Romanis pſtitit Maximus aũt pp uim. Manifeſtus. putabat antiquitas magis pñtẽ Iouẽ ſupplicibus in tẽplo capitolino q̃ alibi q; ibi tanq̃ in arce cœli ſolemnibus ſacris & cultu põpabiliore excoleret. Quo magis. reddito rõnis quæ breuiter cõplectit id q; ex poſitio ne & rõne cõficit ueluti ipſius rei apta ꝓpoſitio. Cõditoré. at Romulũ oés conditoré urbis tradũt ſed quia nihil fit ſine deo opt. max. cuius nutu ferũt Romulo aues addixiſſe nõ iniuria cõditoré urbis Iouẽ appellauit. Cõſeruatoré. qui a Domitiano deinde a tumultuãtibus militibus ĩperiũ trãſtulit ĩ Traianũ cuius incolumitate rẽp. floréte & incolumẽ a diis ſeruari in epiſtolis retulit. Digna. repetitio. Liber tas fides ueritas. diſſolutũ. Conſtet. manifeſta ſit. A neceſſitate. quia inuiti non cogimur ullo timore.

Princeps a deo.

Ara. Altare

Capitoli nũ tẽplum

tius quam conſuli? aut quando magis uſurpan dus: colenduſq; eſt? quam cum imperio ſenatus? authoritate reipublicæ ad agendas optimo prin cipi gratias excitamur? Quod enim præſtabilius eſt? aut pulchrius munus Deorum? quam caſtus: & ſanctus: & diis ſimillimus princeps? Ac ſi ad huc dubium fuiſſet forte: caſuq; rectores terris: an aliquo numine darentur: principem tamen no ſtrum liqueret diuinitus conſtitutum, non enim occulta poteſtate fatorum: ſed ab Ioue ipſo corã: ac palam repertus: electus eſt quippe inter aras: & altaria: eodemq; loci: quem deus ille tam mani feſtus: ac præſens: q̃ cœlum: ac ſidera iſedit. Quo magis aptum: piumq; eſt te Iupiter Optime Ma xime antea conditorem: nunc conſeruatorem im perii noſtri precari: ut mihi digna conſule: digna ſenatu: digna principe contingat oratio: utq; om nibus quæ dicentur a me libertas: fides: ueritas conſtet. Tantumq; a ſpecie adulationis abſit gra tiarum actio mea: quantum abeſt a neceſſitate.

Equidem.comprobatio:quæ eſt redditionis cauſa:remq; totam manifeſtius tangit. Idem illud ſimile. Alio. principe: claritas orationis: quam puritas & elegantia conficit. Illæ. blandæ & adulatoriæ. Exprimebat.extorquebat:educebat. Eadem.falſas laudationes. Eadem ſecreto:clam malis principibus maledicimus. Prius.ſub Domitiano:qui deus dici & credi uoluit: Aureliano: Dione. Euſebio: Tranquillo tradentibus.nam poſtquam ſcripſit epiſtolam ſuis procuratoribus:cuius initium fuit. Dominus: & deus noſter ſic fieri uoluit: inſtitutum poſt hac: ut ne ſcripto quidem ac ſermone cuiuſquam appellaretur aliter: quinimmo mulier quædam cum in conſpectu imaginis illius ſe exuiſſet ſupplicio ē affecta. Nuſquam. nec publice nec priuatim. Vt deo addam prædictis Oroſium ſcribere in tantum ſuperbiæ prolapſum Domitianum ut Dominum ac Deum ſeſe uocari:ſcribi:coliq; iuſſerit: Apollonium q; philoſophum narrat Philoſtratus ab accuſatore iuſſum ut omnium hominum Deum Domitianum reſpiceret. illum autem oculos ad culmen domus.i. ad Ioucm ſuſtuliſſe. Vt numini. tanq; deo. Non enim de tyranno contentio color.complectitur in hac oratiõe optimi Traiani:& peſſimi Domitiani uitam ut gratior fiat: nam nec bonum uirum proprie & copioſe laudari ſine uirtutũ: nec improbum uituperati ſine uicioꝝ cognitione ſatis inſigniter atque aſpere poſſe teſtatur Cice. de Oratore. Domino.cuius correlatiuum ſeruus. Ex nobis.ex numero noſtro: ideſt hominem.

Hoc.propter humanitatẽ. oratio exacta & diligens:quæ ornatum in ſe continet. Hominibus quos decet humaniter tractare. Dignos. bene obſequendo illi. Identidem.frequenter. Si præſtamus maius obſequium ſi magis ſubiecti ſumus.cum ſane tyrannis magis ſa mulemur. Et po.populus inquit Romanus obſeruat Traianum & applaudit eius uirtutibus. Concentu. ſuaui uocum concordia.ſolebant enim principũ aliqui diſponere iuuenes robuſtiſſimæ uocis:qui per claſſes diuiſi applauderent imperatori. hoc legimus feciſſe Neronem, quem morem uidetur poeta tetigiſſe:cum canit Tyrios & Troianos applauſiſſe Iopæ canenti. Formoſum alium. Domitianum intelligit: cui ſpectacula edenti populus applaudebat:fuit autem is pulcher: & decens maxime in iuuenta: ſtatura procera: uultu modeſto: ruboriſque pleno: grandibus oculis:uerum acie hebetior:& præter Tranquillus: uerba Tacitus aſſerit habitu decorum: & crebram oris confuſionem ignotis adhuc moribus pro modeſtia accipi ſolitam. quare de eodem Statius in Syluis ait par forma: decorque: Par honor. Hunc fortiſſimum. Traianum ualuiſſe corporis uiribus conſtat uel uno Secundi teſtimonio: qui circa finem huius orationis multa de illius tolerantia tractat: lætumque opere corpus: & creſcentia laboribus membra commendans. Martialis etiam more ſuo ideſt adulatorio Domitianum tanquam formoſiſſimum libro octauo extollit.Hic ſteterit arctoi:formoſus puluere belli Purpureum fundens Cæſar ab ore iubar: Hic lauro redimita comas:& candida uultu Roma ſalutauit uoce manuque ducem. Perſonat.alta uoce laudat. Huius pietatem.iſta obtinent narrationis locum:nam proponit de quibus dicturus eſt & a perſona Traiani quem laudat & Domitiani quem uituperat incipit ex arte Fabius enim libro quarto initium narrationis quidam utiq; faciendum a perſona putant eamque ſi noſtra ſit ornandam ſi aliena infamandam ſtatim & quamquam is de iudiciali genere loquatur tamen hæc per quandam ſimilitudinem deduci poſſunt ad demonſtratiuum ut pro noſtra perſona ſit illius quem laudamus & pro aduerſarii quem ex comparatione uituperare intendimus narratio inquit Cicero in demonſtratiuo nulla erit quæ neceſſario conſequatur: ſed ſi qua inciderit cum aliquod factum eius de quo loquemur nobis narrandum ſit cum laude aut uituperatione præceptio narrandi eadem quæ in iudicialibus.

Equidem non conſuli modo:ſed omnibus ciuibus enitendum reor:ne quid de principe noſtro ita dicant: ut idem illud de alio dici potuiſſe uideatur. Quare abeant:ac recedãt uoces illæ: quas metus exprimebat.nihil quale antea dicamus. nihil enĩ quale antea patimur:nec eadem de principe: quæ prius: prædicemus: neq; enim eadem ſecreto loquimur:quæ prius. Diſcernatur orationibus noſtris diuerſitas temporum: & ex ipſo genere gratiarum agendarum intelligatur: cui quando ſint hactenus ut deo:nunc nuſquam: ut numini blandiamur.non enim de tyranno: ſed de ciue: non de domino:ſed de parente loquimur. Vnum ille ſe ex nobis:& hoc magis excellit:atq; eminet: q; unum ex nobis putat:nec minus hominem ſe: q̃ homini bus præeſſe meminit.intelligamus ergo bona noſtra:dignoſq; nos illius uſu probemus: atq; identidem cogitemus:ſi maius principibus præſtamus obſequium:qui ſeruitute ciuium:quã qui libertate lætantur:& populus quidem ro.dilectũ principem ſeruat:quantoq; pauloante concentu formoſum alium:hunc fortiſſimũ perſonat: quibuſq; aliquãdo clamoribus geſtum alterius:& uocem: huius pietatem:abſtinentiam: manſuetudinẽ laudat

Quid nosipsi? interrogatio grauis:nam hæc narratio quamquam sit lucida:tamen morata & cum dignitate ornata magnifice fluit. Nosipsi. senatores. Vt amor:& gaudium tulit prout quisq; uel amore:uel gaudio incitatur. Ciuile.pertinens ad ciues. Optimi cognomen.iuxta finem inquit iustis ne deausis Senatus Populusq; Ro. optimi tibi cognomen adiecit: nec magis diffinite: distincteq; designat: qui Traianum q̃ qui optimum appellat. Huius peculiare.Traiani proprium. Arrogantia. qui dedignabãtur optimi cognomen an potius quia illud non merebantur. & si legimus optimi cognomen a senatu. P.Scipionem Naficam meruisse: & Tranquillus tradat Caium imperatorem cognomen optimi maximiq; sumpsisse. Commune. & illi & nobis est. Felices. Traiano acclamarunt senatores:o te felicem:o nos felices:quod cum dicerent non opes illius:sed animũ admirabantur:hæc compræhensa breuius in narratiõe suis locis diffusius tractabuntur. Felicem illum.Traianum: q̃ non moribus:sed fortunæ datum est.

Alternisq; uotis. precatus est Traianus ut ita precibus suis dii annuerent:si iudicium senatorum mereri perseuerasset.precati sunt senatores: ut sic Traianum amarent dii quemadmodum imperator se. Hæc faciat. qualia facit.

Hæc audiat.qualia a nobis audit scilicet felices nos & illum. Quasi non dicturi.talem dicendi libertatẽ nobis concessit ut non benediceremus de Traiano nisi & benefaceret. Lachrymis. nã præ læticia effudit lachrymas. approbasti inquit & ipse acclamationum nostrarum fidem:lachrymarum tuarq; ueritate:uidimus humescentes oculos:demissumq; gaudio uultum:tãtumq; sanguinis in ore:quantum pudoris in animo.

Sibi.suis uirtutibus. Nõ principi. nõ timore & adulatione: ut solent populi principibus dicere. Omnes. senatores.

Pietatis calore.in illis repentinis acclamationibus: cum multa sponte: plura instinctu quodam fecerunt.hic dicit tẽperamentum habuisse in acclamationibus:illic uero modum excessisse. Meditati.præparata oratione. Acclamationes. repentinas laudationes: de quibus in epistolis copiose disseruimus.

Quantum ad me. a persona de quo agit: & sua facit auditorem attentum.

Ad modestiam. ad imitationem Traiani:qui solet in omnibus uti modestia.

Submittam.deprimam:extenuem minus dicturus:quam uirtutes eius meuerint. Quid.nisi modestum. Quid.nisi excellens & diuinum. Inusitata. prioribus insueta. Difficultas.ne uidear immodice laudare. Circumstat.augit:obsedit.translatum uerbum. Non enim periculum est. quod erat sub malis principibus: qui sibi conscii cum laudarentur suspicabantur per contraria notari sua uicia. est autem cõtentio color nec minus ista narrationis locũ obtinent quã superiora. Liuorem.inuidiam. Gratus.si satis dixero. Ingratus.si parum. Animaduerto enim. sententia. Accuratis. elaboratis: elegantibus. Delubris. Asconius templa singulorum Diis attributorum locorum delubra multarum ædium sub uno tecto a Diluuio

Delubrum

Quid nosipsi? diuinitatem principis nostri: an humanitatem:temperantiam:facilitatẽ: ut amor: & gaudium tulit celebrare uniuersi solemus? Iam quid tam ciuile:tam senatorium quam illud additum a nobis optimi cognomen? quod peculiare huius:& proprium arrogantia priorum principum fecit.Enimuero quam commune:quam exæquo: quod felices nos: felicem illum prædicamus:alternisq; uotis hæc faciat:hæc audiat: quasi non dicturi nisi fecerit:comprecamur. Ad quas ille uoces lachrymis etiam:ac multo pudore suffunditur.Agnoscit enim:sentitq; sibi: non principi dici. Igitur quod temperamentum omnes in illo subito pietatis calore seruauimus: hoc singuli quoque meditati teneamus:sciamusq; nullum esse:nec sincerius:nec acceptius genus gratiarũ: quã qd' illas acclamationes æmulemur: quæ fingendi non habent tempus. Quantum ad me pertinet laborabo: ut orationem meam ad modestiam principis:moderationemq; submittam: nec minus considerabo:quid aures eius pati possint: quam quid uirtutibus debeatur. Magna: & inusitata principis gloria: cui gratias acturus non tam uereor: ne me in laudibus suis parcum: quam ne nimium putet.Hæc me cura.hæc difficultas sola circumstat.nam merenti gratias agere facile est patres cõscripti.non enim periculum est:ne cum loquar de humanitate:exprobari sibi superbiam credat: cũ de frugalitate luxuriam:cum de clæmentia crudelitatem:cum de liberalitate auaritiam:cum de benignitate liuorem:cum de cõtinentia libidinẽ: cũ de labore inertiã: cũ de fortitudine timorem. Ac ne illud quidẽ uereor ne gratus: ingratusue uidear: prout satis aut parum dixero.Animaduerto enim etiã deos ipsos non tam accuratis adorantiũ precibus:q̃ innocentia:& sanctitate lætari:gratioremq;

pluuia munitarum:alii delubra dicunt ea templa in quibus nunc delubra corporum abluendorum cau ſa more dodonei Iouis:aut Apollinis delphici:in quorum delubris ſebetes tripodeſq; uiſuntur:ſunt eti- am qui delubra ligna delibratas:ideſt decoriata pro ſimulacris Deorum more ueterum poſita exiſtimét ſed male. Varro Macrobio referente ait delubrum alios exiſtimare:in quo præter ædem ſit area aſſum- pta Deum cauſa: alios in quo loco Dei ſimulachrum dedicatum ſit: ſicut locum in quo figerẽt cande- lam:candelabrum appellatum: ita in quo Deum ponerent delubrum. Seruius præterea quas rationes Aſconius idem & ipſe retulit: ſed in hoc diſſentit Feſto ſimul cõcedente: q; delu brũ ſuſtẽde libratũ:hoc ẽ decorticatũ: quem pro Deo uenerabantur: prodit.

exiſtimari: qui delubris eorum puram: caſtamq; mentem: quam qui meditatum carmen intulerit. Sed parendum eſt Senatuſconſulto: quod ex utilitate publica placuit: ut conſulis uoce ſub titulo gratiarum agendarum boni principes: quæ facerent recognoſcerent: mali quæ facere deberent. Id nunc eo magis ſolemne:ac neceſſarium eſt: qd' parens noſter priuatas gratiarum actiones cohibet:& comprimit:interceſſurus etiam publicis: ſi permitteret ſibi uetare:qd' ſenatus iuberet. Vtrũq; Cæſar Auguſte moderate:& quod alibi tibi gratias agi non ſinis:& quod hic ſinis.non enim a teipſo tibi honor iſte:ſed ab agentibus habetur. cædis affectibus noſtris nec nobis munera tua prædicare:ſed audire tibi neceſſe eſt. Sæpe ego mecum. P. C. tacitus agitaui qualem:quantumq; eſſe oportet:cuius ditione.nutuq; maria: terræ: pax: bella gerant':cũ interea fingẽti: formantiq; mihi principem:quem æquata diis immortalibus poteſtas deceret: nunquam uoto ſaltem concipere ſuccurrit ſimilem huic: quem uidemus. Emicuit aliquis in bello:ſed obſoleuit in pace:alium toga: ſed non:& arma honeſtarunt: reuerentiam ille terrore: alius amorẽ humilitate captauit:ille quæſitã domi gloriã in publico:hic ĩ publico partã domi pdidit: poſtremo adhuc nemo extitit: cuius uirtutes nullo uitioq; cõfinio lederent'. At principi noſtro quãta

Meditatum:exultum. Carmen.cantum. Senatuſconſulto. decreto patrum. Sub titulo. ſub inſcriptione & uelamento:ac prætextu. Solemne.præcipuum. Priuatas. a priuatis hominibus. Cohibet.uetat fieri ſibi. Parens. qui nos diligit filiorum inſtar': & ideo pater patriæ iure nominatus. Interceſſurus publicis.prohibiturus etiam publicas gratiarum actiones. ſi uellet infringere ſenatuſconſultum. Cæſar Auguſte.a primo imperatore Octauio cæteri cognomen Cæſaris Auguſti ſibi uẽ dicarunt. Moderare facis. Alibi in loco priuato. Hic.in ſenatu. Iſte honor. gratiarum actio. Non habetur tibi.tu non queris hunc honorem. Sed ab agẽtibus. unde illud Ariſtotelis: honor eſt honorantibus: ideſt in poteſtate dantis non autem accipientis. Cædis affectibus noſtris.permittis q; cupimus. Nec eſt neceſſe.nec cogimur. Munera. beneficia. Gerantur. adminiſtrentur.

Aequata poteſtas:qui parem poteſtatem haberet in terris: quam dii habẽt: quorum nutu omnia reguntur. Voto.paradoxon. Similem.talem & tantum.ſane Traianus fuit admirabilis:cuius uirtutes diuus Gregorius ſcriptis recognoſcens precibus a Deo illi cæleſtem uitam impetraſſe traditur. Enituit aliquis in bello.facit diuiſionem exponendo quæ dicturus ſit: nam Marcus Tullius in rhetoricis genus demõſtratiuum tractans diuiſione inquit hac utemur: exponemus quas res laudaturi ſumus:in ea ſi Hermogeni credimus ſumma conſiſtit elegantia:non ſolum uerbis:ſed etiam ſententiis: quando ſcilicet præparamus auditorem:& in ordinem dicenda redigimus. legitur etiam emicuit. In bello.ut Annibal. Marius:teſtatur Auſonius Traianum bello: paceq; claruiſſe. Aggreditur regimen uiridi Traianus in æuo Belli laude prior:cætera pacis habens.& Epitomata uitæ Traiani:non ut bellicoſus alia pacis neglexit:aut minus intellexit:ſed ſæpius pro tribunali iuſtiſſime iudicauit. tali dicendi modo quo Secundus utitur Claudianus pro Stilicone. Corpus deſtituit: bellis inſignior ille: ſed pacẽ fœdat uiciis:hic publica felix:ſed priuata domus: partitum ſingula quenquam Nobilitant: hunc forma decens:hunc robur in armis: Hunc rigor:hunc pietas: illum ſolertia iuris: Hunc ſoboles caſtiq; tori:ſparguntur in omnes:In te mixta fluunt:& quæ diuiſa beatos perficiunt: collecta tenes ſic Propertius libro tertio. Hic ſatus ad pacem hic caſtrenſibus utilis annis. Toga.pax.qua Marcus Tullius habilior & clarior. Honeſtarunt.extulerũt. Ille alius q̃lis Marius:Sylla.Calligula & Domitianus. Alius. qualis Claudius primus Cæſarum fidem militis etiam præmio pigneratus & quodam cum ferro circa ſacrificantem ſe deprehenſo ſenatum per præcones propere conuocauit lachrymiſq; ac uociferatione miſeratus eſt conditionem ſuam cui nihil tuti uſq̃ eſſet ac diu publico abſtinuit. Sic Otho ad promerendum militum fauorẽ humili concione eos adhortatus eſt. item Nero & Domitianus largitionibus plærunq; ſibi amorem conciliarunt. Domi.in re priuata. Confinio.contagio.commixtione.

Concordia coniunctio. Concentus.conuenientia collaudatio. Seueritati.Marcus Tullius de Bruto.quid enim tam distans:quam a seueritate comitas? quis tamen unquam te aut sanctior est habitus: aut dulcior? Firmitas.fortitudo corporis. Iam honor capitis. canicies quæ quidem in homine graui uenerabilis est.refert Dion dum Traianus Agarenos oppugnat cognitum ab hostibus maiestate caniciei:& grauitate oris:quamuis imperatoria insignia deposuisset.itaq; sagittis petitum:& unum ex equitibus iuxta interfectum. Dignitas oris.maiestas:pulchritudo digna imperio Claudianus de Stilicone. Iam tum conspicuus.iam tum uenerabilis ibas: Spondebatq; ducem celsi nitor igneus oris Membrorumq; modus laudat a bonis corporis a natura attributis ea sunt ut uelocitas uires.ætas dignitas ualitudo. Ad hoc præterea. Aetatis indeflexa maturitas.florida uirilitas.tradunt authores Traianum imperatorem electum in ætatis robore utpote qui quadragesimum annum agens imperare cœperit ut alios omittam unico Suidæ testimonio contenti erimus. Traianus princeps iustus & corporis robore præstãs quadragesimo ætatis anno sumpsit imperium:& quodammodo omnia pariter:quæ priuati solent:uoluit elaborare. Dionis abbreuiator.xl.unum addidit. Traianus inquit non mediocriter enituit in iusticia: & fortitudine: morumq; simplicitate: ac robore corporis: nam unum &.xl.annum agens imperator creatus etiam animo uigebat: ut neque iuuentute magis auderet: neque senectute retardaretur: nam Onexander libro de imperatore eligendo præcipit nec iuuenem nimis:nec senem esse oportere imperatorem: quod alter credulus nimis & audax imbecillus alter & timidus alii etiam græcorum.xl.duos addiderunt: cui sententiæ uidetur Eusebius concedere si diligenter annos computaueris unde miror Flauium Vopiscum referre Tacitum imperatorem dicere solitum Traianum senem ad imperium uenisse. Insignibus. canicie. Maiestatem.reuerentiam: quæ maioribus habetur. Cæsaries. coma a cedendo dicta. Longe lateque. manifestissime. hunc locum imitatus est Pacatus in panagyrico Theodosii.tua inquit hæc forma uenerabilis quam lõge lateque conspicua commendat imperium. Ostentant.indicant. Non bella ciuilia. respicit Augustum:quem Romana respub.iam bellis ciuilibus fessa libenter imperatorem accepit:etiam ad Vespasianum referri potest. Adoptatio.electio:assumptio in filium per Neruam. Exorata.propicia: precibus nostris fauentia. Orosius. Nerua Traianum in regnum adoptauit: per quem re uera afflictæ reipublicæ diuina prouisio consuluit. An fas. interrogatio grauis. Quem dii.quem Traianum dii crearunt nobis. Iudicium. Dion in Domitiano. Traiano Vlpio & Acilio Glabrione coss. signa apparuisse ferunt:quibus Glabrioni mors:Traiano imperium portenderetur.Secundus in peroratione orationis Iouem appellans dicet. tu clara iudicii tui signa misisti: cum proficiscenti ad exercitum tuo nomine: tuo honore decorasti. Ad exercitum. germanicum: dum cum imperio illuc a Domitiano mitteris. Largus cruor.hecatombe.innumeræ uictimæ. Tranquillus memorat tribus mensibus ac ne totis quidem supra centum sexaginta milia uictimarum cæsa pro.C.Cæsare. Sinister.felix.læuum cum de humanis rebus est contrarium est:cum de cœlestibus prosperum:nam quod nobis sinistrum:diis dextrum est. unde pluribus quærit Plutarchus:quid est quod auspiciorum quod sinistrum dicitur prosperum ac secundum putatur. De more.qui cum imperio in prouinciam proficiscebatur ĩ capitolio uota nuncupabat litabatq;: Traianum igitur ut hoc faceret capitolinum templum ingredientem Romanoq; turba consalutauit optimũ.maximũ.q̃q̃ tunc non id intenderet:putabat enim consalutasse Iouem optimum maximum sed euentus docuit consalutasse Traianum: cui deinde cognomen optimi est inditũ: & maximus oĩum factus.secundũ artem hunc locũ tractat:dum explicat qbus inditiis dii futuram fœlicitatẽ promiserint:hoc Fabius lib.iii.præcipit. Non id agentium. non intendentes te salutare. Limen ingressum Iouis capitolini. Insederat.circunsteterat. Foribus.templi. Consalutauit Deum. Iouem opti.maxi.

Læuum.

concordia: quantusq; concentus omnium laudũ: omnisq; gloriæ contigit: ut nihil seueritati eius hilaritate: nihil grauitati simplicitate: nihil maiestati humanitate detrahatur. Iã firmitas: iam proceritas corporis: iam honor capitis: & dignitas oris: ad hoc ætatis indeflexa maturitas: nec sine quodã munere deum festinatis senectutis insignibus ad augendum maiestatem ornata cæsaries: nonne lõge: lateq; principem ostentant? Talem esse oportuit: quem non bella ciuilia: nec armis oppressa. R.P. sed pax.& adoptatio:& tandem exorata terris numina dedissent. An fas erat nihil differre inter imperatorem: quem homines: & quem dii fecissent? quoq; quidem in te Cæsar iudicium:& fauor tũc statim: cum ad exercitum proficiscereris: & quidẽ inusitato enituit.nam cæteros principes: aut largus cruor hostiarũ: aut sinister uolatus auium cõsulentibus nunciauit: tibi ascẽdẽti de more capitoliũ q̃q̃ nõ id agentiũ ciuiũ clamor: ut iã principi occurrit: siquidẽ omnis turba: quæ limen insederat ad ingressum tuum foribus reclusis iã quidẽ

Vt tunc arbitrabatur.ſic tunc oēs exiſtimabāt Iouem ſalutatū. Euentus.cum tibi inditum optimi cognomentum:& factus ex max.trahit argumentum ab iis:quæ ſecuta ſunt rem.Dion uero tradit futuri principatus hoc omen extitiſſe Traiano.nā uidiſſe per ſomnū uirū ſenioré in paludaméto & purpurea ueſte:amplius hoc corona honeſtatū:quéadmodum forte ſenatum pingunt:annulo quodá ſigillū ei ad ſiniſtram:deinde ad dextram tranſpoſuiſſe.Tranqui.futuri ſæculi felicitatem a cornice nūciatam adhuc uiuo Domitiano:quæ in Capitolio græce locuta eſt εσαι παγθαλαως erunt omnia bene & Domitianum ſomniaſſe gibbam ſibi pone cerui cem auream enatam:p certoq; h abuiſſe beatiorem poſt ſe:letioremq; portendi reipub.ſtatum:ſicut ſane breui euenit abſtinentia & moderatiõe inſequẽtium principum. Te conſalutauit imperatorem non multo poſt eandem rẽ tractãs inquit q̃ peculiare gaudium eorum: qui te primi in Capitolio conſalutauerunt imperatorem. A cunctis:circunſtantibus:q̃ ut te futurum principẽ crederent

ut tũc arbitrabatur:deum cęterum ut docuit euentus:te conſalutauit imperatorẽ:nec aliter a cũctis omen acceptũ eſt.nam ipſe intelligere nolebas.recuſabas enī imperare.recuſabas quod bene erat imperaturo.igitur cogendus fuiſti.cogi porro nõ poteras:niſi periculo patriæ:& mutatione reipu.obſtinatum enim tibi non ſuſcipere imperium:niſi ſeruandũ fuiſſet.Quare ego illum ipſum furorem: motũq; caſtrenſem reor extitiſſe:qa magna ui: magnoq; terrore modeſtia tua uincenda erat.Atſicut maris: cæliq; temperiem:turbines: tempeſtateſq; commendant:ita ad augendam pacis tuæ gratiam illum tumultum præceſſiſſe crediderim. Habet has uices conditio mortalium:ut aduerſa ex ſecũdis:ex aduerſis ſecunda noſcantur.Occultat utrorumq; ſæmina deus: & plærunq; bonorum: malorumq; cauſæ ſub diuerſa ſpecie latent magnũ quidem illud ſæculo dedecus magnum reipu. uulnus impreſſum eſt.imperator & parens generis hũani

Omen.ſi Varroni fidem præſtamus ab ore dictum quaſi oſmen: q̃ in ore primum elatum eſt.eum ſecutus Donatus paria retulit:& ad rem diuinā referri credidit.Marcellus dixit omen uotum eſſe mentis:& uocis in ſacrificiis dicitur bona habere omina.i.ut circũſtátes:& bona mẽte uelint:& recta oribus proferãt. Omen.

Intelligere.hoc omẽ recuſabas. traductio:eiuſdẽ uerbi crebra repetitio. enumerat Hieron Tyránus apud xenophõtem:quot & quantis uoluptatibus priuatus fuerit factus princeps qbus priuatus fruebatur:unde non mirum ſi Traianus tanquam bonus imperium ſpernebat nec:niſi neceſſario ſuſceperit. Imperaturo tibi. Bene.honeſtam futurũ. Periculo patriæ:mentem ſuſtineres præparat ſe ut ad alia trãſeat:dicturus primo quomodo milites inſurrexere contra Neruam:& ab eo Traianus ſit adoptatus.Mutatione reipu.dum prætoriani milites imperium detractant:& Domitiani interfectores ad pœnã pertinaciſſime expoſtulant:nam Tranqui.inquit occiſum miles grauiſſime tulit:ſtatimq; eum diuum appellare conatus paratus:& ulciſci niſi duces defuiſſent.quod quidem paulo poſt fecit expoſtulatis ad pœnã pertinaciſſime cædis authoribus:uerum Dion latius hunc locum complexus memorat neruam Craſſo Calphurnio Craſſoq; illorum nepoti inſidianti ſibi cum aliis in quodã ſpectaculo aſſediſſe:& ignorantibus detectam coniurationem enſes porrexiſſe:uerbo quid em ut inſpicerent ſi acuti eſſent: quod fieri ſolebat.re aũt ſignificans ſe nihil curare ſi quãprimũ interficeretur.at Aelianus Caſperius p̃fectus prætorio ſub Domitiano.nec ullo a Nerua ſucceſſore accepto:cõtra imperatorẽ milites cum ſeditiõe ſtimulauit expoſtulans interfectores Domitiani ad ſupplicium:aduerſus quos Nerua tantum reſtitit:ut & ueſtẽ exueret:& ſe iugulandum præberet. nihil tamẽ profecit:nam trucidati ſunt quos Aelianus deſtinauerat. quare Nerua ſentiens ſe ob ſenectutem deſpectui apud milites eſſe Capitolium conſcendit ſequẽte magna romanoq; turba:& in cõſpectu iouis bona inquit fortuna ſenatus populiq; ro.& mei.M. Vlpiũ Traianum Neruam adopto:deinde in ſenatu Cæſarem declarauit:& manu propria ad eũ ſcripſit tũc germanicis copiis præfectum. τισειαν δαναοι εμαδακρυα σοισι βελεσσιν.ideſt luant Danai meas lachrymas tuis ſagittis.Sic igitur imperium adeptus Traianus ad ſe euocauit Aelianũ cũ cæteris ſeditiõis ſociis tãq; eorum opera indigens:& de oĩbus meritum ſupplicium ſumpſit. Caſtrenſem.prætorianoq; militũ. Extitiſſe.tanq̃ neceſſariũ. Magna ui.coniuratione prætorianoq;. Modeſtia tua.quæ recuſabat impare.

Turbines temperiem cœli cõmendant.aduerſa faciunt:ut magis proſpera intelligamus. turbines fiũt in fluminibus mariq; & in aere circa terrã:de qbus Seneca libro qnto.&.vii.naturaliũ quæſtionũ:& nos alibi. Tumultũ.timoré multũ.Fabius lib.vii.quid enim eſt aliud tumultus: uiſi perturbatio tanta: ut maior timor oriatur:unde ei etiam nomẽ ductũ eſt. Tumultũ.prætorianoq; inſolentiã. Aduerſa ex ſecundis noſcantur.nã ſi bonũ eſt ut monet Seneca rerũ ſcientia:non poſſumus aduerſa intelligere: niſi ſecundoq; cognitione:nec ſecunda niſi aduerſorũ. Semina.principia.cauſas boni & mali. Diuerſa.ut quod nobis bonũ uideť:maloq; cauſa ſit. Sæculo.ætati noſtræ. Impreſſum.inflictũ. Imperator.Nerua. Parens generis humani.nam præter beneficia pauperibus:& ſenatoribus collata ab eo: iureiuran- Tumultus

do in ſenatu affirmauit ſe neminem ſenatoꝝ interfecturũ.præſtititq;:q̃q̃ inſidiis a quibuſdam petitus.

Obſeſſus.a prætorianis. Obſeſſus.captus:incluſus:articulus grauis. Seni.Neruæ:qui uno anno & menſibus quattuor diebus.ix.imperauit.uixit autem.lxy.annis menſibus.x.diebus totidẽ:Eutropius in hoc diſſentit a Dione:q; non diebus nouem:ſed uno minus imperaſſe &.lxx.ac altero ætatis anno uixiſſe tradit:cui ſnĩæ accedit in Chronicis Euſebius. Parens humani generis.uidetur Auſonius a ſecundo ſumpſiſſe argumentũ illius diſtichi. Proximus extincto moderat' ſceptra tyranno Nerua ſenex princeps nomine:mente parens.Paulus Oroſius.

Neruæ ætas.

Nerua admodum ſenex a Petronio p̃fecto prætorii & Parthenio ſpadone Domitiani imperator creatus emenſo anno imperii ſui diem obiit. Seruandoꝝ hominum. interfectorum Domitiani. Sextus Aurelius author milites expoſtulaſſe Domitiani interfectores ad cedẽ: & Petronium uno ictu: Parthenium uero amputatis prius genitalibus: & in os cõiectis iugulaſſe:q; non conuenit cum Oroſii uerbis: quo enim modo fieri potuit:ut ſpadoni genitalia amputarent? niſi genitalia accipiamus pro mẽbro genitali:eſt autem oratio pathetica cõmouens ſummam miſerationem. Quod nihil cogitur.nam princeps nullius imperio ſubiacet. Ratio.uia.Gubernaculis regimini. Tanti fuiſſe. debuiſſe militem inſurgere in ſuum imperatorem: ut tu imperium ſuſciperes. Diſciplina caſtrorum.militũ obedientia.qui erant in prætorianis caſtris. nam Seianus p̃fectus prætorianarum cohortiũ diſperſas per urbem cohortes una in caſtra primus conduxit ut ſimul imperia acciperent numeroq; & robore & uiſu inter ſe fiducia ipſis in cæteros metus crederet. prætẽdebat laſciui re militem deductũ ſi quid ſubitum ingruat maiore auxilio pariter ſubueniri & ſeuerius acturos ſi uallũ ſtatuatur procul urbis illecebris. hæc tacitus libro quarto. Corrector. refert Dion Traianum continuiſſe milites ſub imperio: neq; unquam contra illum auſos inſurgere: neq; ſeditionẽ mouere:& Spartianus ſcribit Adrianũ militarem diſciplinam poſt Auguſtum labentem in curia ſuperiorum principum retinuiſſe iam tamẽ a Traiano ordinatam.tam & ſi tranqui.referat militem licentia & audacia ferocem a Veſpaſiano ſub diſciplina contentum. Peſſimum exemplum.ut milites uiolarent imperatorem. Optimum.ut a Traiano cogerentur in ordinem.Princeps Nerua. Principem.Traianum. Ante priuſquã incideret tale diſcrimẽ.

obſeſſus:captus:icluſus.ablata mitiſſimo ſeni ſeruandorum hominum ptãs: ereptumq; principi illud in principatu beatiſſimũ: quod nihil cogitur: Si tamẽ hæc ſola erat ratio:quę te publicæ ſalutis gubernaculis admoueret: ppe eſt ut exclamẽ tãti fuiſſe.Corrupta eſt diſciplina caſtrorum:ut tu corrector emendatorq; contingeres: inductum peſſimum exemplum ut optimũ opponeretur. Poſtremo coactus princeps: quos nolebat occidere: ut daret principem:qui cogi non poſſet.Olim tu quidem adoptari merebare:ſed neſciſſemus: q̃tum tibi deberet imperiũ: ſi ante adoptatus eſſes. Expectatum eſt tempus in quo liqueret:non tam accepiſſe te beneficium:q̃ dediſſe. Cõfugit in ſinum tuũ cõcuſſa reſpu.ruenſq; imperium ſuper imperatorẽ imperatoris tibi uoce delatum eſt imploratus adoptione:& accitus es. Vt olim duces magni a peregrinis:externiſq; bellis ad opem patriæ ferendã reuocari ſolebant:ita filius:ac parens uno: eodẽq; momento rem maximam inuicem præſtitiſtis:Ille tibi imperium dedit: tu illi reddidiſti.Solus ergo adhuc qui pro munere tãto paria accipiẽdo feciſti:immo ultro dantem obligaſti.cõmunicato.n. imperio ſolicitior tu:ille ſecurior factus eſt. O nouum:atq; inauditũ ad principatũ iter.non te propria cupiditas: proprius metus:ſed aliena utilitas alienus timor principẽ fecit. Videaris licet qđ eſt

Liqueret.conſtaret. Accepiſſe.dum crearis imperator. Quam dediſſe. dum militum furorem tua adoptione comprimis. In ſinum.in portum:& præſidium ac tutelam. Imperatorem.Neruã.traductio color. Imperatoris uoce eiuſdem adoptantis Traianum in Capitolio. Imploratus.cum ploratu petitus:& inuocatus.Paulus teſtatur Gratianum eadẽ puiſiõe:qua quondam legerat Nerua hiſpanum uirũ Traianum:per quem reſpu.reparata eſt:accitum Theodoſiũ ab Hiſpania fauentibus cunctis ſucceſſorẽ ſibi declaraſſe. Adoptiõe.arrogatiõe.de qua ĩ præcedẽtibus ſatis ſuperq;. Accitus: quia in prouincia erat. Duces magni.qualis Annibal:qui ab italia reuocatus ẽ ad opẽ ferẽdã carthagini iam ppe deuicte.

Ille.Nerua. Reddidiſti.ablatũ prætorianoꝝ uim. Feciſti paria.reddidiſti par beneficium: nã paria facere dr̃is qui æqua repẽdit:lib.epiſt.yii.idẽ nõ feci tñ paria.i.nõ ſatiſfecit beneficiis acceptis. Cõmunicato.mox dicet:ſimul filius:Cæſar mox impator & conſors tribuniciæ poteſtatis:& omnia pariter. & ſtatim factus es. Solicitior.intẽtior inquietior. Ille.Nerua. Securior.te adoptato tãq; ppugnatore aſſumpto. O nouum.præter ſpem & opinionẽ. Propria.tua. Aliena.Neruæ. Quod eſt ampliſſimum impium.circuitio color.cũ rẽ ſimplicẽ elocutione circũſcribimus. Quod reliquiſti.uitã priuatã:quæ

quidem modo sit honesta melior est conditiõe principum. Bono.Nerua. Priuatus esse desiisti. factus es princeps:priuatum dixit respectu principis & si cum imperio erat.in eundem sensum:Tacitus.xvii.de Galba loquens:maior inquit priuato uisus:dum priuatus fuit:cum & sæpe proconsul & cum imperio ex ritisset antequã Cæsar fieret alias priuatus dicitur sine magistratu quasi solus:quod in nullum imperiuꝫ habeat: primum enim dicebat antiquitas solum & singulum. Stationis istius:status & cõditiõis impe- rii. Alium.Neruã. Cognitio.Authore Dione Traianus Cæsar & mox impator a Nerua creatus: q̃is Priuatus.

amplíssímum consecutus inter homines: fœlícius tamen erat illud:quod relíquísti sub. bono príncipe priuatus esse desiísti.assumptus es in laborum: curarumqꝫ consortium.nec te læta:& prospera stationis istius:sed aspera:& dura ad capessendam eã compulerunt. Suscepisti imperium post quã aliũ suscepti pœnitebat.Nulla adoptati cũ eo:quí adoptabat cognatio: nulla necessitudo:nísi qꝺ uterque optímus erat:dignusqꝫ alter elígi:alter elígere:Itaque adoptatus es:non ut prius alius: atqꝫ alius in gratíam uxoris.asciuit.n.te filium non uitricus:sed princeps:eodemqꝫ animo díuus Nerua pater tuus factus est:quo erat omnium.Nec decet aliter filiũ adsumi:sí adsumatur a príncipe:An senatum.po.qꝫ ro.exercitus prouincías socios transmíssurus uni: successorem ex sínu uxoris accípías? summæqꝫ po testatis hæredem.tantum intra domum tuam quę ras? non per totã cíuitatem circumferas oculos? & hunc tíbí proximũ:hũc coniunctíssímũ exístímes quem optimum:quẽ díis símíllímum íueneris? ímperaturus omnibus elígí debet ex omnibus. nõ.n. seruulis tuis dominũ:ut possis esse cõtentus quasi necessarío hærede:sed prícipẽ cíuíbus daturus ímperator.Superbũ ístud:& regium nísí adoptes eũ: quẽ constet imperaturũ fuísse etiã sí non adoptasses.Fecit hoc Nerua:nihíl íntereſſe arbitratus gecognatos is suos habe: et: sed uir prudẽ tíssímus communí omniũ salutí cognationem postposuit: neqꝫ Traiani genus hispanum adoptioni obfuit: & si nullus antea romanorum imperator extitisset alienigena: putauit enim intuendã uirtutem in imperatore eligẽdo nõ patriã.

Necessitudo.uinculum. Vterqꝫ optimus. Claudianus in laudibus Honorii. Hic illi mansere uiri:quos mutua uirtus legit & in nomẽ romanis rebus adoptas iudicio pulchram senem: non sanguine duxit. Hic proles atauum deducens Aelia Neruam. Alius. atqꝫ alius Tiberius & Nero.quorum ille instante Liuia matre.ab Augusto adoptatus est.scribit Tráquil. Tiberium primo uix impetrasse per Liuiam:ut nomine legati in Rhodo esset ubi cum summo discrimine uersaretur impensissimis matris præcibus difficulter obtinuisse.ut in urbẽ rediret deniqꝫ ab uxore expugnatum Augustũ adoptionem non abnuisse.Nero in gratiam Agrippinæ matris adoptat a Claudio:uerum sub exitu suo signa non obscura pœnitentis de adoptione Neronis dedit. Tacitus tradit.C.Antistio.M. Suilio coss.adoptionem in Domitium Neronem authoritate Pallantis festinatã qui obstrictus Agrippinæ ut cõciliator nuptiarum:& mox stupri eius illigatus stimulabat. Claudium consuleret reip. Britãnici pueritiã robore circũdaret.

Vitricus. qualis Augustus Tiberio: Claudius Neroni. Erat.pater omniũ. Aliter. q̃ eligendo eum ab omnibus. Ausonius de Nerua. Nulla uiro soboles imitatur adoptio prolem. Quam legisse iuuat quam genuisse uelit. Transmissurus.traditurus.relicturus. E sinu.ex filiis uxoris ex priuato non publico non ex iudicio.nam cum tiberius nero solus e priuignis esset illuc cuncta uergere filius collega imperii cõsors tribunitiæ potestatis adsumitur omnesqꝫ per exercitus ostentatur nõ obscuris ut antea matris artibus sed pꝛlam hortatu.nam Liuia senem Augustum adeo deuinxerat uti nepotem unicum Agrippam Posthumum in insulã Planasiam proiiceret.nec satis fuit tacito hæc scripsisse nisi etiam libro quarto memoraret tiberium dominationẽ ipsam donum matris accepisse neqꝫ Augustũ dubitasse Germanicum sororis nepotem & cunctis laudatum rei Romanæ imponere sed precibus uxoris euictum Tiberio Germanicũ sibi Tiberiũ adsciuisse. Hæredem. Tacitus.xvii. Augustus sororis filium Marcellũ dein generũ Agrippam mox nepotes suos postremo Tiberiũ neronẽ priuignũ in proximo sibi fastigio collocauit sed is in domo successorẽ quæsiuit. Sũmæ potestatis.imperii. Díis símillimus.diuinũ.Onexander libro de imperatore eligẽdo.diligere oportet imperatorem nõ generis & maiorẽ nec fortunaꝫ: & opimi habita ratione:sed qui temperans sit cõtinẽs sobrius frugi ac tenuis uictus laborꝫ patiens acer ingenio nõ auarus nõ iuuenis nõ senex tẽperatus ne uoluptate abductus curam maximaꝫ reꝫ abiiciat quæ singula quodã pudẽtiæ dono Traiano fuisse legim⁹. Elegi. Tacitus Finita Iulioꝫ Claudiorũqꝫ domo optimũ quẽqꝫ adoptio inueniet.nã generari & nasci a principibus fortuitũ adoptãdi iudiciũ integrũ. Dominũ nõ es daturus dominũ tuis seruis quãdo successorẽ imperii adoptas. Quasi necessario hærede. perinde ac si necesse sit relinquere proximiores hæredes. Illud.est. Regium tumidum. imperiosum cõtumax.

Imperaturum.tanq̃ si diceret nisi adoptatus fuisset a Nerua omnino Traianus imperasset. Hoc.adoptauit quẽ sciebat futurũq̃ principem Genueris Dion in Adriano.genuerim an elegerim multũ interest: qui genitus filius:is erit:quem fata uoluerint.adoptatum aũt unusquisq̃ sibi p̃ uoluntate assumit quare plærunq̃ per naturam stulti atq̃ mutilati filii dantur:qui uero leguntur integro corpore:& sana mẽte.

Elegeris.adoptaueris.Papinius in syluis natos genuisse necesse est.At legisse iuuat. Ac nascunt.nam sæpe nascunt filii perditissimi a parentibus optimis.est.n.hoc in manu fortunæ siue bonos: siue malos suscipias. Ferunt. patiunt dominum. Parum feliciter.malũ. Casum .conditionem. Iudicio.uera lectio iudicium: ut sit sensus nõ solũ credidit iudicio hominum: qui optime de Traiano sentiebant:sed etiam deorum iudicium in cõsilium habuit. est autem in cõsilium habere aliquem:ipsum consulere. In templo iouis Capitolini.anthitheta manifesta. Genialem.cõnubialem: uoluptuarium. Puluinar. lectum qui sterni diis solebat in templis. Tandem.post longum Domitiani seruitium. Fundabatur.inchoabatur firmabatur. Gloriã illam.quod fuerint authores nostræ libertatis. Horum.deorum. Opus.adoptio fuit. Illud imperium.q̃ imperarunt Neruæ Traianũ arrogari. Vterq̃ paruit.diis. Vterq̃.Nerua & tu. Tam qui adoptaret.sic ordinanda uerba.

Ablata.Traianus deuicit Pannonios. de quibus lauream meruit: quam ioui capitolino Nerua optulit adoptiõis tẽpore. Laurea.lauri corona: quæ proprie triumphis dicatur:ea enim triumphantes coronabantur. ipsa quidem pacifera:ut quem prætendi etiam inter armatos hostes quietis sit indicium:romanis præcipue lætitiæ: uictoriarumque nuncia:fasces imperatorum decorat:ex iis in gremio iouis optimi maximi deponitur: quoties lætitiam uictoria nouam attulit.hæc scribit Plini.lib.xy.Pacatus in Panegyrico Theodosii. depositis i gremio capitolini iouis laureis triũphales uiri rusticabantur. Inuicti.Traiani.Exortum initium. Victoriæ insigne.laurea.Augustior uenerabilior.sanctior. Deorumq̃.quia præsentib9 diis & popu.Ro. magna uoce Traianum in Capitolio arrogauit. Hoc est. iterpretatio color. Fessis rebus.tuenti imperiõ. Quasi deposito.assumpto in socium Traiano totam curam reipub.administrandæ ei reliquit. Quãtulum.minimum. Refert.distat. Hoc partiti: cum regnum non capiat duos. Præsenti.in urbe:& opem ferenti:nam tunc aberat Traianus secundum Eusebium & Eutropium imperator apud Agrippinam in galliis factus. Tua iuuenta.tua ætate robusta.Mart.in cõmendationem eius inquit & sortem iuuenemq̃ martiumq̃ in tanto duce militem uideret. Iuuenta.secutus est opinionem illorum qui ætatẽ hominis in tria tantum distinguunt:in pueritiam iuuentam:senectam:& primam ac ultimam inutilem:mediã robustam nisi interueniãt fortuita corporis uitia.mediã ætatem Columella circũscribit a trigesimo usq̃ ad.l.annum. Tumultus.militaris. Istud.hæc quies.

Adoptati.non destitit militaris turba:q̃ filium adoptasset Nerua:sed qa sciebãt qualem uirũ adoptasset. Temere imprudẽter:frustra.Alium:q̃ Traianũ. Obliti.correctio.cum milites audissent Neruam uelle sibi filiũ adoptare magis exarsere in ipsum:sed cum cognouissent esse Traianũ:tunc omnes quieuere. Post adoptionem.nõ intellecto nomine adoptati sunt tamen qui referant ad Pisonẽ: quem Galba adoptauit:& ideo multos læsit:crebræq̃ defectiões fieri cœptæ:sed dum inquit nuper:fecit ut libentius

nueris:an elígeris:sí perínde síue íudício adopten tur líberí: ac nascuntur: níssí tamen quod æquiore anímo ferunt homines:quem prínceps parum felíciter genuít:quam quem male elegít.Sedulo ergo uítauít hũc casum: nec íudícium hominum:sed deorum ẽt ín consilíũ assumpsít.Itaq̃ non tua ín cubículo:sed ín templo: nec ante genialem torũ: sed ante puluínar Iouis optímí maxímí adoptio peracta est:qua tandem non seruítus nostra:sed líbertas:& salus: & securítas fundabatur.Sibí enim dii gloríam íllam uendícauerunt horum opus: horũ íllud ímperiũ.Nerua tamẽ míníster fuít.Vterq̃: q̃ adoptaret tam paruít:quam tu quí adoptabaris.al lata erat ex pãnonia laurea íd agentíbus díis: ut ín uícti ímperatoris exortum uictoríæ ínsígne decoraret.hanc ímperator Nerua ín gremío Iouis collocarat:cum repente solíto maíor: & augustíor ad uocata hominum concíone: deorumq̃ te fílium sí bí: hoc est unicum auxílium fessís rebus assũpsít. Inde quasí deposíto ímperío qua securítate? qua gloría lætus? nam quantulum refert deponas:an partíaris ímperium: nísí quod difficílíus hoc est: non secus ac præsentí tibí ínnixus:tuís humeris se patríamq̃ sustentans:tua íuuenta:tuo robore ínua luít.statím consedít omnís tumultus.non adoptiónís opus ístud fuít: sed adoptatí: atq̃ adeo temere fecerat Nerua sí adoptasset alíum oblítí nesumus: ut nuper post adoptíonem non desíerit sedítio:sed cœperit? írrítamẽtũ ístud írarum: & fax tumultus fuísset: nísí incídísset ín te.An dubíum est:

accedam ſuperiori ſniæ.iam pridem enim Piſo interierat. An dubium.manifeſtum:hoc agit interroga tio ut neges. Dare.alteri. Reuerentiã.obediẽtiam authoritatem.erat enim deſpectui propter ſenſum q̃ uidet obſeruaſſe Secundus:ſed hæc norma non ſemper ſeruanda:præſertim in iudiciali genere:nã interdum oratio perderet uim & acrimoniã ſuã.unde laude dignus eſt noſter orator.qui pro cõmodo ſuo: modo ordinẽ rei ſequit:interdũ prætexit & cõmutat. Simul Cæſar.diximus ex authoritate Dionis ſtatim poſt adoptionem pronũciatum in ſenatu Cæſarem. Mox cũ ab exercitu rediiſſet. Impator. memorat Dion Auguſto Cæſari decretum nomẽ imperatoris nõ tãq̃ maxime alicuius pugnæ uictori:neq; ſumma dignitate prædito ſed ueluti omnium rerũ domino:a quo cæteri imperatores nomen traxere: & ab illo imperatores romanos connumerandos.aliud enim eſſe imperatoris nomen olim uictoribus conceſſum: aliud per quod omnium rerum arbitrium ſignificaretur: náq; poſſe nouos milites recenſere & conſcribere pecunias cõtrahere:bellum indicere:pacem conficere: ſenatores morte punire ex cenſura uero uitas & mores omnium introſpicere ac male meritos notare: ſenatum legere:& quos uoluerit reiicere: ex pontificatu omnium ſacrorum facultatem habere:ex tribunatu ple.inter alia eſſe ſacroſanctum: neq; uerbis: neq; rebus ab aliquo poſſe lædi:eumq; qui id feciſſet ſcœleſtum fore: indictaq; cauſa damnatum demũ is imperator nullis legibus ſubiacet:q; nemini antea unq̃ fuerat conceſſum:Cæſaris & Auguſti appellatio diuerſum a rege ſignificat:nam illius generis ſucceſſionem:huius uero dignitatis ſplendorem monſtrat. Conſors.collega.particeps:ſic prius fuerant Veſpaſianus & Titus:ſic poſtea nonnulli. Tribunitiæ poteſtatis.conſueuerant imperatores uindicare ſibi tribunitiam poteſtatem:quod eſſet ſacroſancta & inuiolabilis:ac maxima pars imperii regalis:primus Auguſtus perpetuam recepit: mox cæteri exemplum eius ſecuti. Omnia. ſolebant his titulis imperatores inſignire:Cæſaris & Auguſti nomine: pontificatu maximo tribunitia poteſtate.proconſulari imperio. Proxime.non multo ante. Parens uerus. Veſpaſianus:quem uerum appellat tanq̃ naturalem Titi parentem:nõ per adoptionẽ. In alterũ filium in Titum:duos enim filios habebat Titũ & Domitianũ. Titus cum patre triumphauit: cenſuráq; geſſit eidem collega in tribunitia poteſtate &.yii.conſulatibus:receptaq; ad ſe ꝑpe omnium officiorũ cura:patris nomine & epiſtolas ipſe dictauit & edicta conſcripſit.hinc in proœmio naturalis hiſtoriæ Pli.ſciãtq; omnes q̃ ex æquo tecum uiuat triumphale & cenſorium ius exeatq; conſul ac tribunitiæ poteſtatis particeps.libro.yii.capite de uarietate naſcendi Veſpaſianum & Titum ſimul Cæſares uocat.& libro.ii.cap. xiii.eclypſim narrat accidiſſe Imp. Veſpaſiani patre.iii.filio iterum Coſſ. Patricio & conſulari.laudat a genere: narrans traxiſſe originem a patre honeſtiſſimo: ſed ipſum magis parentem condecoraſſe. Onexander maiorum inqt & progenitorum ſplendor ſi adſit imperatore amplectandus eſt ſin abſit aut magnopere deſiderãdus:atſi uerum illud Euripidis in Helena. παιδὶ γὰρ καλέος τοῦ ἐκ καλοῦ. οὗτος ἐκ πατρὸς χρηστοῦ εἰς ταὐτὸν ἦλθε τοῖσι τέκνοισι τοὺς τρόπους.i.filio enim gloria hæc.pulcherrima:quicunq; ex patre bono natus in ſimiles uenit parentibus mores:quanto magis laudandus Traianus qui ſupergreſſus ſit paternas uirtutes:traxit autem originem ut omnes conſentiunt ab Hiſpania:q̃dam etiam illic natum prodidere ĩ urbe Italica ſi Euſebio & Eutropio credimus ex familia antiqua magis q̃ clara:nam pater in ea primum conſul fuit:& decimæ legionis tribunus in bello iudaico cum duobus milibus peditum & equitibus mille mittitur a Veſpaſiano aduerſus Aphacam ciuitatem noua molientem ille oppidum captu difficile cognoſcens:nam natura munitum inſuper duplici muro cingebat: & oppidanos cernens paratos eruptione facta ad reſiſtendum:ꝑlium cum his tamen conſeruit eoſq; pauliſper reluctantes in fugam uertit:quos ſubſecuti Ro.exterioris muri ambitum:quo confugerãt cũ ipſis irrũpunt:ſecundum autẽ murũ petẽtes excluſere ſuos metu ne ſimul hoſtes irruerent:quare ad unũ omnes uel per ſe uel a Romanis interiere numero hominum.xii.milia Traianus pater oppidũ pugnatorib9 uacuũ exiſtimans:uel ſi qui adhuc eſſent:nõ auſuros repugnare:excidiũ imperatori reſeruauit. Titus cũ paucis militibus miſſus ſic ordinata acie ut in leuo cornu Traianus ipe in dextro ſtaret oppidũ cœpit cũ magna Galilæorꝝ ſtrage pro quibus Traianus pater triũphalibus ornamẽtis poſtea donatus eſt. Ná ab exercitu qui ſolebat ſuos duces imperatores cõſalutare & Cæſares facere. Germanici no.nomẽ pro cognomine extãt adhuc multæ in marmoribus memoriæ ꝗbus indicat Traianũ cognomẽto Germanici

Impator.

Traiani parentes

honeſtatum q̄ urbes trans Rhenum in germania reparaſſet & feram gentem repreſſiſſet quare in laudibus Stilicomis aperte teſtatur Claudianus illū uiciſſe Germanos:ſed ſummo diſcrimine.multis annis: & per collo qa:quod luue.ſaty.yi.reſpiciens inquit Dacicus & ſcripto radiat Germanicus auro.nā ét Daci cognomē meruit.q̄ libro.viii.epl'a& ex authoritate Dionis ut ueterum memorias omittā ꝓbauimus at qui ſatyrographū ſunt interpretati hactenus male Domitianum intelligūt:quem ubiq̄ lacerat & infectat:Traianū uero ut bonū & ſui tpis impatorē cōmendat:cuius reditū ex Germania ſatyra.x.uoto ꝓ ſequit. Hinc.ab urbe. Agitaſſe.tractaſſe:ꝓcuraſſe. Meruit: & paruit.magna Traiani laus qui ſuis uirtutibus meruerit imperium:& imperiis paruerit.

luue.locus

Obſequio.obedientia. Subiecti:humilis humani. Imperare dū pares iuſſis Neruæ.eſt autem admirabile. Iam Cæſar.creatus eras. frequētatio color. Quātū ad te ptinet.quantū in te erat. Priuatus nō aſſumptus ad imperium. Imperatorem neſciſti.frequēter utit traductione:quæ fit cum uerbum crebro ponitur:ita ut non modo offendat animum auditoris: ſed etiam orationē cōmodioré reddat. Fortunæ.adoptionis. Hoc. priuatus. Liberum. in tua facultate. An non. frequentatio cum res diſperſæ in unum coguntur ut grauior:aut acrior ſit oratio: maxime ſi fit cum interrogatiōe. Legatus.Neruæ. qui ius ꝓcōſulare haberet. ꝓconſulis.n. legatus proprie dicitur. Varro ſentit legatum dictum:quod publice lectus eēt & huius opera cōſilioq̄ imperator uteretur. Vbi.fuiſſet militaris diſciplina: niſi paruiſſes imperatori tuo. Mos a maioribus:ut legatus ꝓcōſuli ſuo pateret:quod ius Caius Calicula imminuit.

Legatus.

Prouincias.ſubiugādas:an per tranſlationem prouincias accipit: pro quouis magno munere. Ex bellis.ſtatim finito bello.alterum iniungeret.nolo dicere hāc eſſe traductionē: nolo interrogationem:ne nimia repetitiōe exornationū in uitiū decidam:& legētibus ſtomacum moueam. Eodem iure.imperādi .ſ.par habere ius in te ad principatū reuocandi:quod habuit dū te iubēret ire ad exercitum. In eo.in ea re: quam aliquis minus amat:ut ſit ſenſus: maiorē obſequii gloriam reportaſti dum accipis impium:qd' minus uolebas: q̄ dum legatus mitteris ad exercitū. Authoritatem iubentis imperium: exiſtimationem. Iubentis. Neruæ:ut ſuſciperes imperium:cum uideres prætorianos rebellaſſe:& in illum inſurrexiſſe.boni enim cū uident alios a principe ſuo deficere.ipſi tanto magis ſunt in officio. Aliis.militibus ſeditionem mouentibus. Adhoc.inſuper. Conſenſum.qui te unicum adoptari uolebant. Vbiq̄. in toto orbe:ſub imperio Romano.

Hoc idem.ut fieres imperator. Ille.Nerua. Iure principis.in manu cuius erat te Cæſarem facere.

Occupauit.præuenit:quod alii facturi erant. Nec hercule.ratio cur omnes cuperent Traianum imperatorem. Temperamento.modeſtia:a qua pluribus eum laudat. Titulis.inſcriptionibus cum laude. Imaginibus.picturis.ſolebant etiam imperatorum imagines in uexillis locare. Signis.ſtatuis marmoreis & aeris. Modeſtia.articulus grauis.

Miles.

Miles. Vlpia.ff.xxix.miles inquit appellatur uel a militia: ideſt duritia quam pro nobis ſuſtinet:uel a multitudine:aut a malo:qd' arcere milites ſolent aut a nūero

maniæ prę̄ſideret:germanici nomē hinc miſſum: nihil ipſum:ut imperator fieret:agitaſſe: nihil feciſſe niſi quod meruit:& paruit: paruiſti enim Cę̄ ſar:& ad principatum obſequio peruenisti: nihilque magis a te ſubiecti animi factum eſt: quam quod imperare cœpiſti. Iam Cæſar: iam imperator:iam germanicus abſens:& ignarus: & poſt tā ta nomina:quantum ad te pertinet priuatus. Magnum uideretur:ſi dicerem: neſciſti te imperatorem futurum.eras imperator:& eſſe te neſciebas. Vt uero ad te fortunæ tuæ nuncius uenit: malebas quidem hoc eſſe:quod fueras:ſed non erat liberum:An non obſequereris principi ciuis: legatus imperatori: filius patri: Vbi deinde diſciplina: ubi mos a maioribus traditus: quodcunq̄ imperator munus iniungeret æquo aio paratoq̄ ſubeundi: Quid.n.ſi prouincias: ex prouinciis: ex bellis bella mādaret: eodem illo uti iure poſſe putes:cū ad imperium reuocet:quo ſit uſus: cum ad exercitum miſerit: nihilq̄ intereſſe ire legatū: an redire principem iubeat: niſi quod maior ſit obſequi gloria in eo:quod quis minus uelit. Augebat authoritatē iubētis:in ſummū diſcrimen authoritas eius adducta:utq̄ magis parendū imperāti putares:efficiebat:eo quod ab aliis minus parebat. Ad hoc audiebas ſenatus:populiq̄ cōſenſum. Nō unius Neruæ iudiciū illud:illa electio fuit.nā qui ubiq̄ ſunt homines:hoc idem uotis expetebant:ille tantū iure principis occupauit: primuſq̄ fecit: quod oēs facturi erant:nec hercule tantopere cū. ctis factū placeret:niſi placuiſſet antequā fieret. At quo tēperamento dii boni ptātem tuā: fortu-

mille hominum:aut a uerbo græco tractũ απο του χιλιων:nã græci mille hominũ multitudinem τα-
χιλια uocant:& ducẽ χιλιαρχον. Tuas aquilas.quibus ut prædiximus insignis romani bellicis utebã-
tur. Magno gradu longa distãtia:forti passu.summa celeritate.nam paulo post testat pedibus duxisse:
sic q̃ tibi nomẽ filii diu restaret:uel. Huic nomini:filii:ut Nærua pr̃ lõgo tpe uiueret:
ua adhuc uiuẽs tibi reliquit habenas imperii. In secundo contentus ut Nerua temp.administraret.

namq; moderatus es? imperator titulis: & imaginibus:& signis cæterum modestia:labore: uigilantia:dux:& legatus:& miles: cũ iã tua uexilla. tuas aquilas magno gradu anteires:neq; aliud tibi ex illa adoptione: quam filii pietatem:filii obsequium adsereres:longamq; huic nomini ætatem:longam gloriam præcarere:te prouidentia deorum primũ in locum prouexerat:tu adhuc in secũdo resistere: atq; etiam senescere optabas. Priuatus tibi uidebaris quamdiu imperator: & alius esset. Audita sunt uota tua:sed inquantum optimo illi:& sanctissimo seni utile fuit: quẽ dii cælo uendicauerũt. ne quid post illud diuinum: & immortale factum:mortale faceret.deberi quippe maximo operi hãc uenerationem:ut nouissimũ esset:authoremq; eius statim cõsecrandũ: ut quãdoq; iter posteros q̃reret: an illud iam deus feciſſet. Ita ille nullo magis noie publicus parens:q̃ quia tuus.ingens gloria: ingensq; fama: cum abũde expertus esset: q̃ bene humeris tuis federet imperium:tibi terras:te terris reliquit eoipso carus omnibus:ac desiderandus:q; prospexerat ne desideraret. Quem tu lachrymis primũ ita ut filium decuit: mox templis honestasti: non imitatus illos:qui hoc idẽ:sed alia mente fecerunt. Dicauit cælo Tiberius Augustum: sed ut maiestatis numẽ induceret:claudium uero sed ut irrideret

Senescere.diu uiuere filius. Priuatus sine imperio. Alius.Nerua.nota Traiani modestiã:qui nollet iperare nisi necessario: Audita.exaudita a diis. Sed in quantũ tpis.Diõ scribit.cũ Traianũ imperatorẽ creasset Nerua migrasse breui ab humanis. Optimo.nihil eni fecit sine patrũ sententia. Cœlo uendicauerunt relatus é in numerũ deoq; decreto senatoq; authore Eusebio i Chronicis.

Illud.tuam adoptionẽ. Mortale.minus dignũ inter homines. Deberi. aut pro deberi scribendũ est decuit:aut subaudiendũ. Venerationẽ. dignitatem.

Consecrãdum.sanctificandum referẽdũ inter deos: Quandoq;: a quibusdã posteris. Illud adoptionẽ Traiani.

Iam deus.q̃uis uiuus:tamẽ ob excellẽtiam facti uideri poterat deus. Publicus omnium. Tuus.qui te optimũ sciuit assumere:& nobis principẽ relinquere. Ingens gloria.glorioſissimus. Abũde. multis experimentis. Tuis humeris.tua cura:tuo regimini. Sederet.cõueniret.regẽsceret. Reliquit. regẽdas dũ cœlũ petit. Prospexerat.cauerat.

Desyderaretur.optaret uiuere relicto deteriore successore. Lachrymis dũ funeratur: Templis.Diuinis honoribus nam qui in deos referebãtur:iis templũ & sacerdotum coliegium dicabãt.Blondus libro secundo Romæ rr. pluribus enarrat quomodo imperatores cõsecrarentur.tertullianus i apologetico: uet9 inquit erat decretum ne quis deus cõsecraretur ab imperatore: nisi a senatu pbaretur. Honestasti.honorasti. conde

corasti. Illo.principes. Hoc idem.sublimando suos in cœlum. Alia diuersa a te.secundum artem discutit quo consilio:qua mente quid fecerit. Dicauit.consecrauit.dicamus proprie diis:ut sacerdos deo dicatus.i. obsequio numini datus.& dicamus perpetuo:damus ad tempus.authores habeo Donatum & Seruium:nam quæ Nonius insuper refert super uerbo dicare consulto omittimus. Tiberius Augustum quinimmo uiuenti Augusto diuinos honores habitos lego: & post obitum non defuisse prætorium uirum:qui se effigiem cremati euntem in cœlum uidisse iuraret:q; a Tranqui.breui compræhensum apertius a Dione tractatur.romani inquit Augustum consecrantes:sacerdotem Liuiã Augustam renunciauerunt:quæ datis dono.cc. sextertiis cuidam Numeriæ Attico senatori iurare eum impulit se uidisse Augustum i cœlum euntẽ:quẽadmodum olim Proculus Romulũ:inde senatus illi simulachra ueluti deo decreuit.Seneca tr̃ de clæmentia scribit:deum esse non tanq̃ iussi credimus bonũ principem Augustũ.

Dicare.

Vt maiestatis numen induceret.ut uenerationem imperatoribus introduceret tanq̃ hii forent dii. Claudium Nero.dicauit cælo.Claudius post mortem consecratus est Eutropio scribente.diuusq; appellatus.Tráqui.funeratus é solẽni principũ põpa: & in numerũ deoq; relatus:quẽ honorẽ a Nerone destitutum aboletumq; mox per Vespasianum recepit. Tacitus:cœlestes honores Claudio decernunt: & funeris solẽne:perinde ac diuo Augusto æmulante Agrippina proauiæ Liuiæ munificẽtiam:& alibi:decretum a senatu censoriũ funus:& mox consecratio. Vt irrideret.tanq̃ stultũ:ná consueuerat mortuũ cõtumeliis insecrari mõ stulticiæ arguens:& morari eũ inter hoies desiisse,pducta pria syllaba iocabat.

Veſpaſianum Titus.dicauit cœlo meminit Eutropius Veſpaſianum poſt obitū inter deos relatū Dio tradit cū ſe moriturū uidiſſet dixiſſe.iam deus fio.Domitianus Titum.quem defunctum conſecrationis honore dignatum Domitianū teſtatur Suetonius:q̄q̄ Euſebius decreto ſenatus iter deos relatū referat ſed itelligendū authore Domitiano. Ille.Titus. Ad metū ciuiū.opponunt iſta prædictis: non ut maieſtatem numinis induceres. In contumeliam.ſicut Nero. Tuum.quod pater tuus eſſet deus & dei filius. Hoc.referti in deos. Seſe deos putant.ut non ſint qualis Domitianus:qui ſe deum dici lætebat.

Aris.templis.Puluinaribus. lectiſterniis. Flamine.ſacerdote.nam conſecratis flamines eiuſdē cognomēti aſſignabant:ſic Quirino Quirinales:& Auguſto Auguſtales. Talis:deo ſimilis. Fato,conceſſit.obiit. Diuinitatis fides.q̄ bene ſciuit eligere:qđ niſi a diuino fieri poteſt. Nū ergo?interrogatio grauis.

Proximos.ut Domitianum. Superbos.uana tumidos gloria. nam is principatum adeptus in ſenatu iactare non dubitauit:& patri ſe & fratri imperium dediſſe,illos ſibi reddidiſſe. Veteres. bonos.facit hoc interrogatio ut neges.

Qui.imperatores antiqui:& optimi q̄ ſua uirtute imperium romanum cōparārunt? Quam quod triumpharetur. ſubiugaretur a Dacis:an quia Domitianus ſecundū Oroſium prauiſſime iactātia elatus ſub nomine ſuperatorum hoſtium de extinctis legiōibus triumphauit:ſic Dion memorat pro defunctis in Dacia triumphū duxiſſe. ſup quo mox plura cōmodius. Suſtulerant animos. hoſtes Daci ignauia Domitiani. digreſſio per uitupationē Domitiani: ex qua conficitur repræhenſiōis aliqd nō argumentando:ſed augendo. De ſua libertate.ut ſuis legibus uiuerēt.neq̄ romanis parerent.Noſtra ſeruitute. ut romanos ſubiugarēt. Inducias. ſequeſtrem pacem.nam inducię ſunt pax intra breue tempus dictæ uel quod in diem dentur. uel q̄ in dies ocium præbeant.paulus de captiuis inducię inquit ſunt cum in breui & in præſenti tempore conuenit ne inuicem ſe laceſſerent Varro ſi Gellio credimus diffinit inducias eſſe pacem caſtrenſem paucorum dictum:& belli ferias. ſed hoc repræhendit Gellius:cum inducię neq̄ pax ſint:& interdum paucarum horarum: quare græcos ait conſignatius dicere ceſſationem iſtam pugnæ pacticiam ἐκεχειρίαν.i. a manibus temperationē & inducias ſic dictas arbitratur quaſi tu dicas inde uti iam Aurelius autem Opilius inducias refert dictas quaſi initus:atq̄ introitus cum hoſtes.ſ.inter ſeſe urrinq̄ ultro citroq̄ alteri ad alteros impune:& ſine pugna ineunt.& ſi Liuius libro primo ab urbe condita ſcribat datas eſſe inducias Veientibus in centū annos.ueteres non nunq̄ ſingulari numero protulere. Dabant.nobis imponebant. Omnibus. hoſtibus. Imperata.quæ tu illis imperas.Nunc.Traiano principe.incipit laudate a rebus geſtis. Ex illis ex numero illoꝝ.uirtute ſimilis antiquis.Imperatorium nomen Imperatores dicebant ab exercitibus poſt uictorias.M.Tullius ad Cælium ita uictoria iuſta imperator appellatus apud iſtū:& in philippicis. At ſi quis Hiſpanoꝝ aut Galloꝝ aut Thracū mille aut duo millia occidiſſet non eū hac cōſuetudine q̄ increbruit imperatorem appellaret Senatus?ter legionibus cæſis tāta multitudine hoſtiū iterfecta īperatoriū nomen adimemus?Tacitus libro tertio Tiberius pro confecto bello interptatus id quoq̄ Blæſo attribuit ut īperator a legionibus ſalutaret Priſco erga duces honore q̄ bñ geſta rep.gaudio & īpetu uictoris exercitus cōclamabant.erātq̄ plures īperatores nec ſup cæteroꝝ æqualitatē cōceſſit & quibuſdā Auguſtus id uocabulum.author Appianus in procœmio ſuæ hiſtoriæ q̄ imperator fuit priſcoꝝ ducū nomen:a quo qui poſtea rēp.ſuo nutu regebat:tanq̄ regē:imperatorem dictum. Tacitus.xii. cōmemorat ueros triūphos & glorioſos de populis regniſq̄ ītegris adquiri. Cædibus.nō poterāt cōſequi legitimū triumphum imperatores:niſi certo numero hoſtium interfecto:quod paulopoſt mōſtrabimus.Infecta:

Veſpaſianum Titus: Domitianus Titū: ſed ille: ut dei filius:hic ut frater uideretur. Tu ſyderibus patrem intuliſti:non ad metum ciuium:non ī cōtumeliam numinum: nō in honorem tuum: ſed quia deum credis.Minus eſt hoc cū fit ab his:qui & ſeſe deos putant. Sed licet illum aris puluinaribus:flamine colas non alio magis tamen deum:& facis:& probas:quā quod ipſe talis es.in principe enim: q̄ electo ſucceſſore fato conceſſit: una: itemq̄ certiſſma diuinitatis fides eſt:bonus ſucceſſor.Nū ergo tibi ex immortalitate patris aliquid arrogantię acceſſit.num hos proximos diuinitate parentum deſides:ac ſuperbos: potiuſquam illos ueteres: & antiquos æmuleris? qui hoc ipſum imperium peperere:quod modo hoſtes inuaſerant:contempſerantq̄:cuius pulſi fugatique:non aliud maius habebatur indicium:quam quod triumpharetur.Ergo ſuſtulerant aīos:& iugum excuſſerant:nec iam nobiſcum de ſua libertate: ſed de noſtra ſeruitute certabant:ac ne inducias qdem:niſi æquis cōditionibus ibant:legeſq̄:ut acciperent:dabāt.At nūc rediit omnibus terror: & metus:& uotum īperata faciēdi.uident enim romanum ducem unū ex illis ueteribus:& priſcis: quibus imperatoriumnomē

Inducię

tincta sanguine occisoꝝ:& per hoc parta victoria. Maria.si fuisset bellū nauale.oratio in figura grauinū testatur. Immēsisq; muneribus.nā motus est Traianus ad iferenda arma Decibalo ꝓpter annua tributa:q̄ Domitianus illi pendere solebat. Pacisc imur. pacē inimus cū hoste. Claudianus paria de Stiliocone.Qui nec principibus donis precibusq; uocati Parueran t:iussi ꝓperant:& mox.Illi terribiles:quib⁹ ocia uēdere semp Mos erat:& fœda requiē mercede pacisci.Natis obsidibus pacem:tam supplice uultu: Captiuoq; rogant. Vt uicerimus.q; uerum sit nos uicisse sequentia indicant rogant:supplicāt:quod solent uicti. Rogant.pacem. Largimur.obsides arma. Negamus.aliquibus non cōcedimus rogata. Ex imperii maiestate.pertinet ad amplitudinem Romani imperii cōcedere: & negare quodcunq; nobis uidetur.

addebāt contecti cædibus campi: & infecta uictoriis maria. accipimus obsides. ergo non emimus: nec ingentibus dānis:imēsisq; muneribus pacisc imur.ut uicerimus:rogant:supplicāt.largimur: negamus. utrunq; ex imperii maiestate: agunt gratias qui impetrauerunt:non audent queri quibus negatum est.An audeant? qui sciant te adsedisse ferocissimis populis eoipso tempore: quod amicissimum illis:difficillimum nobis:cum Danubius ripas gelu iungit. duratusque glacie ingentia tergo bella transportat:cū feræ gentes non telis magisquam suo cælo:suo sydere armant. Sed ubi in proximo tu: non secus ac si mutatæ temporum uices

Agunt gratias:tanq̄ fautori. Non audent queri. cum sentiant uirtutem tuā.

An audeant. queri de te. Adsedisse. contra stetisse. alias assidere est præsentia opem ferre: unde assessores: adiutores:uicarios dicimus:de qbus in Alexandro Lampridius. assessoribus salaria instituit:& fœmininū in usu receptū assestrix. Ferocissimis populis, Germanis. quos feritate: ferociaq; & corpoꝝ animorumq; præstātia in bello prævalere testantur Strabo:Tacitus:Solinus.Pōponius insuper tradit Germanos animis:& corporibus immanes: ad iniitam feritaté uaste utraq; exercere:belládo animos:corpora ad consuetudines laboꝝ maxime:& Dionysius Germanoꝝ corpora sunt a natura bellicosa.gratissima illa laus eoꝝ factoꝝ habet: quæ susceptā uident a uiris fortibus cū labore & periculo ipsoꝝ:nā habent ad laudandū uberrimā copiā.ea.n. denicq; uirtus esse uidet præstātis uiri:quæ est fructuosa aliis:ipsi aūt laborioſa: aut periculosa. hæc.M. Tullius de Oratore:q̄re merito laudat Traian⁹:q; Germanis fortissimis hyeme sæuiēte restiterit. huius expeditionis meminit Claudianus i laudibus stiliconis. Ipso tpe.glaciali:hyemali. Amicissimū. maxime cōmodū & oportunū. Danubius.hic Ister alio noie appellat:olim Matoas si Stephano credimus nauigabilis fluuius: qui cū ad orientē uertit:multis aliis ifusis fluminibus cōualescens spumosus tandē & obtectus caligine prope Peucen p quinq; ingentes alueos in Euxinum ꝓpitur qua se ad boream reflectit:multas ac uarias nationes irrigat quousq; ad ostiū peruenerit Mæotidis paludis nam Germanos primū perlabēs:Sarmates deide secat:tū uero Getas:ac Bastarnas inūdans:qui ad occeanum sunt uersi: Dacis facultaté adauget: neq; minus Alanos & Cauros præterfluens oībus nauigādi facultaté præstat: sed de ostiis aliq̄ inter authores dissensio:nam Tacito referēte Danubius molli ac clæméter edito mōtis Arbonæ iugo effusus plures populos addit:donec i ponticū mare sex meatib⁹ erumpit. septimum.n.os paludibus haurit:& Dionysius cū Strabone cōueniens ex authoritate Ephori memorat Istrum quinq; ostiis se exonerare:at Mella totidé quot Nilus ostiis.ʒ trib⁹ tenuib⁹:reliqs nauigabilib⁹ effluere. Vib⁹ Sequester in pontū decurrere p septē ostia.Herodotus lib.iiii.Ister oīum quos nouimus fluuioꝝ maximus semper sibiipsi par tā æstate quā hyeme:fluit ab hespero primus oīum qui sunt in Scythia.Philostratus lib.iii recitat Danubiū esse maximū fluuioꝝ Europæ:aquaꝝ regnatoré:& primū post Nilum Ausonius decantat.Seneca illoꝝ opinionē falsam redarguit:qui Danubiū mensibus æstiuis abundare:& fontes eius ignotos tradiderunt:mediumq; testat inter pacata & hostilia fluere:Germanos auidam belli gétem repellentē. de illo Appianus in eo libro: cui titulus Illyrius. Rippas gelu iungit ita congelatur ut perpetua glacies utranq; rippam nectat.Dion in Antonino pho tradit Iazyges uictos a Romanis dum per instrum congelatū retrofugiunt.Herodianus in Alexandro. maximi fluminis sub septemtrione feruntur Rhenus & Danubius:quoꝝ alter germanos:alter Pannonios præterfluit: atq; æstate quidē nauigabiles altissimo latissimoq; alueo p hyemē dein cōcreti gelu cāpoꝝ in morem perequitamur alueiq; tam solida glacies ut non equoꝝ ungulis tantum pedibusq; uirorum:subsistat sed inde hausturi glaciē securibus & dolatris cesam ueluti lapidē asportent. Ingentia bella multa Germanoꝝ milia. Transportat transmittit traducit. Tergo.glaciata superficie. Feræ.immanes truces. Telis.scribit Tacitus penuriam ferri esse apud Germanos. Suo cœlo.aeris rigore. Suo frigore. nam natos fluminibus durāt quod ad Italos poeta transtulit.Durū a stirpe genus natos ad flumina primum Deferimus sæuoq; gelu duramus:& undis.gesta Traiani Iuuenalis uidetur ibi tetigisse. Maturus bello Armeniæ Syriæq; tuendis Amnibus & Rheno atq; Istro quæ loca Traianus domuit circumfertur etiam suo sydere in eundem sensum quo suo cœlo. Vbi.eras. Temporum.ac si estas adesset iam soluto gelu Danubio.

Assidere

Danubius

Iuue.locus

Latibulis.ſpeluncis.caſulis. Aliena.qua utebant prius barbari. Si permitteres:tanq̃ cohiberet mili tes ab inuaſione Germanorũ:contentus repreſſiſſe. Inferre Hyemem ſuã barbaris. inuadere germanos ex occaſione gelu Danubii:qua prius in nr̃os barbari utebant. Veneratio.metus: ut nõ auderent Danubiũ tranſcurrere. Inædiam.famẽ. Tecũ.exẽplo Catonis uticenſis oſtendit q̃to ardore milites incẽ dantur ad ſuſtinẽda incõmoda.cũ uideant imperatorẽ ſuũ quæcunq; munia fortiter ſubire. ille.n.galeã ſitientibus cunctis aqua plenam ſibi porrectam effudit:comes in calamitate: & dux ſuis effectus. Meditatione. præ exercitatione. præluſiõe ſolebãt.n.imperatores priuſq̃ in ueram deſcenderent pugnam milites exercere ad inſtar ueræ pugnæ: ne cum hoſtibus congreſſi uerum ſolem & puluerem formidarent. nam neq; longitudo ætatis: nec annorũ numerus artem bellicã tradit:ſed continua exercitationis meditatio propterea ſine trepidatiõe in acie faciebant:quod ludentes in campo fecerant: quemadmodum.n.bene exercitatus miles prœlium cupit: ita formidat indoctus.poſtremo ſciendũ in pugna uſum amplius prodeſſe q̃ uires.hinc a Trang. Galba laudatur:quod ueteranum ac tyronem militem ope aſſiduo corroboraſſet. Turmis. Vegetius ex libro ſecũdo cuius ſuperiora recitauimus:quẽadmodum inquit inter pedites cẽturia:uel manipulus appellatur:ita inter equites turma dicitur:una aũt turma equites.xxxii habet:huic qui præeſt decurio nominatur. Aelianus uero turmã totã conſumari equitibus. cxiii. credidit: & turmam ex uerſantibus in oui ſpeciẽ fieri docet: & quæ ſit altera parte longior. Feſto authore turma equitum dicta quaſi terma quod terdeni equites ex tribus tribubus tacienſium:rhamnenſium:lucerum fiebat.itaq; primi ſingulæ decuriæ decuriões dicti:q ex eo ſingulis turmis præſunt:& nunc trini.oĩa hæc mutuatus eſt Feſtus a Varrone:niſi in quantũ hic tradit a terina turmã dictam mutatione e in.u. Libero marte.Libera pugna:quando licet unicuiq; aggredi quemlibet. Nũc cominus. compar graue:q; conſtat ex pari fere numero ſyllabarũ:quale illud.in prœlio mortem pater appetebat:domi filius nuptias cõparabat. Suſciperes.ſcuto exciperes & declinares. Alacer & lætus. Pedianus exponens Tullianum illud:alacri atq; læto ex ſecundũ Verrinam:alacer inquit ſine alacris dicit is: qui ingreditur ſenſibus uniuerſis:q; eſt indicium erecti animi:atq; ſublimis:nã e contrario lacer dicitur:amputatis corpore ſenſuum mẽbris:hoc eſt auribus oculiſue:quæ ad animũ tranſferuntur:ut plerunq; afflicto animo ſenſibus nõ utamur erectis:ſic alacer dicitur is:cui omnis ſenſus in loco ſuo quiſq; degat: uiſu & auditu intentus:ut uultu indicet adeſſe animũ nõ ſyncerũ ſenſibus ſuis.qua re cognita illud quoq; intelligitur aliud eſſe alacrẽ:aliud lætũ·Sũt q alacrẽ feſtinãtẽ & properũ dici putãt:quaſi alis acrem.tãta aũt ferebat exercẽdi milites cura:ut nõ ſolũ tribuni uel præpoſiti cõtubernales ſibi creditos ſub oculis ſuis iuberẽt quotidie meditari:ſed ẽt ipſi armorũ arte cæteros ad dimicationẽ ꝓprio cohortarẽt exẽplo. Laudabas. ſolet.n.laus militẽ generoſum ad uirtutẽ ĩcitare. Arma cõponeres.at mares.docet Vegetius milites armãdos:& tela a præfectis inſpiciẽda cũ ſæpe euenĩſſet:ut rẽp.inermes pdidiſſent. Durius.grauius telũ. Accipiẽti.militi te p̃bente. Quid.mirer. Aegris opẽ ferres.annotauimus apud Dionem in bello dacico.concidiſſe propriã ueſtem Traianũ ad colligenda militũ uulnera. pertinebat ad præfectũ caſtrorũ medicos ægris adhibere:ut uulnera ac morbos diligenter curarẽt:q; nouo quodã humanitatis gn̄e q̃uis ĩperator in ſe trãſferebat: ſic arma oĩum militum propriũ præfecti legionis officiũ. Niſi poſt oẽs.de Annibale Liuius princeps prœliũ inibat:ultimus cõfecto prœlio excedebat. Talis: tã diligẽs rei militaris cuſtos. Ardor.amoris ĩpetus. Accenderet.imitatione ſui incitaret:ſed tu ingt Mart.ſub prĩcipe duro: Tẽporibuſq; malis auſus es eẽ bon⁹. A manib⁹.ab uſu:a fortitudĩe. Ad oculos.ad põpã:& ſpectaculũ.

Turma

Alacer

Lætus

eſſent:illi quidem latibulis ſuis clauſi tenebantur: nr̃a agmina percurſare rippas: & aliena occaſiõe ſi permitteres uti:ultroq; hyemẽ ſuã barbaris ĩferre gaudebãt. Hæc tibi apud hoſtes ueneratio. qd apud milites? quã admirationẽ: quemadmodũ cõparaſti? cũ tecum inediam:tecum ferrent ſitim:cũ in illa meditatione cãpeſtri militaribus turmis imperatorium puluerẽ:ſudorẽq; miſceres: nihil a cæteris niſi robore ac præſtantia differens: cũ libero marte:nũc cõinus tela librares:nunc uibrata ſuſciperes:alacer uirtute militũ: & lætus quoties: aut caſſidi tuæ:aut clypeo grauior ictus icideret.laudabas q̃ppe ipſe feriẽtes:hortabariſq; ut auderẽt: & audebãt iã cũ ſpectator moderatorq; ineuntiũ certamina uirorũ:arma cõponeres: tela tẽptares: ac ſi qd durius accipiẽti uideretur: ipſe uibrares. Quid cũ ſolatiũ feſſis? ægris opem ferres? Non tibi moris tua inire tẽtoria:niſi cõmilitonum ante luſtraſſes:nec requiem corpori:niſi poſt oẽs dare. Hac mihi admiratione dignus iperator nõ uideret:ſi iter Fabricios:& Scipiones:& Camillos talis eẽt.tũc.n.illũ imitationis ardor: ſemp̃q; melior aliquis accẽderet:poſtquam uero ſtudium armorum a manibus ad oculos ad uoluptatẽ a labore

Ad uoluptatē.ad delicias. A labore:ab exercitatione:a rebus gerēdis. Veteranoꝝ.centurionū: uel militū.armoꝝ tractandoꝝ meditatio a.P.Rutilio cos.C.Manlii collega militibus tradita fuit.is.n.nul lius ante se īperatoris exēplum secutus ex ludo.C.Aurelii scauri doctoribus gladiatoꝝ accersitis: uitādi atq; inferendi ictus subtiliorē rōnem legibus ingenerauit:uirtutēq; arti:& artē rursus uirtuti miscuit ut illa īpetu huius fortior:hæc illi⁹ sciētia cautior eēt.Muralis corona:q̄ donabat ab īperatore ei:q primus murū subiisset inq; hostiū oppidū p uim ascēdisset:iccirco q̄ muri pīnis decorata erat.ciuica uero coro na appellat:q̄ ciuis ciui a quo senatus ē Corona muralis

transłatum ē: postquam exercitationibus nostris nō ueteranoꝝ aliquis:cui decus muralis:aut ciui ca:sed græculus magister assistit:quā magnum est ex oībus patrio more: patria uirtute lætari:& sine æmulo:ac sine exemplo secum certare: secum con tendere:ac sicut impat solus solū ita eē qui debeat īmperare. Nonne incunabula hæc tibi Cæsar: & rudimenta:cū puer admodum parthica lauro glo riā patris augens:nomenq; germanici iā tum me rerere:cum ferociam:Superbiamque Parthorum ex proximo Auditus Magno terrore:Cohiberes:

ī p̄lio testē uitæ:salutisq; pceptæ dat. ea fit e frōde q̄rua:qm̄ cibus uictusq; anti quissimus equercu capi solitus sit:sit ēt ex illice quod genus superiori proximū. Corona ciuica

Græculus magister.armorum instruc tor græcus.nec aliud quicq̄ græcis fer uitutē ac mollicie attulisse putant Ro mani:quam gymnasia & palæstram:qui bus relangueścunt adolescētiū aī ut pe nitus effœminent. hīc pueroꝝ amores gigni:hinc somno: & deambulationib⁹ iuuenū corpora corrūpi:hinc saltationi bus:& motu cōposito:& certo: & delica to cibi genere debilitari: q̄bus de causis ab armis se delapsos eē nō intellexerūt cōtentiq; pro strenuis ac ortibus militibus se bonos palæstritas:& athletas dici:& haberi ad summā mol licie defluxerunt authore Plutarcho.hæc igit si quis effugere studet:in puluerē ꝑdire: & sub diuo mane re oportet.græci.n.referēte Curtio ꝓfessionem honestaꝝ artium malis moribus corruperunt: in quos Pli.senior acerrime inuehit:genitores oīum uicioꝝ:& oīum corruptores appellās.memini legisse apud quendā græcū latinos appellasse græcos ignominiæ causa:q̄to magis græculos:ut apud Iuuenalē Græculus esuriens. Ex oībus.ex numero oīum.extra cæteroꝝ aleam.Patrio more.Romana militia: Sine exēplo.nouo.ſ.nā ueteꝝ plura adhuc extant. Secum certare.se imitari:niti ad uirtutē exēplo suo: & se sibi æmulandū ꝓponere. Solū incōparabilē. Incunabula. principia a teneris unguiculis fuerūt. Ru dimenta.tyrocinia.Suidas recitat Traianū transegisse iuuentutē tanta prudētia:ut neq; audacia periclitaret:& senectutē eo aī robore:ut ocio nō marcesceret. Parthica lauro. laurea ꝓ gestis cōtra Parthos. neq; intelligēda illa Traiani expeditio.qua parthos superauit:ut Dion & alii græcoꝝ meminere: unde il li Parthico cognomen inditū:sed cū iuuenis Parthoꝝ incursiones repressit:quod uidet Mart. ibi respi cere.Parthoꝝ proceres:ducesq; Serum.dum ista & quæ sequunt in cōmendationē Traiani scribit. Glo riam. triumphalē.Nomen.cognomen. Magno terrore illi decernebatur ouatio:qui sine sanguine: sed solo terrore:hostes domuisset uel pedibus & equo albo coronatus myrtho uel olea uel lauro urbem in grediebat. Rhenū.Germanos superans.Rhenus Germaniæ fluuius Belgas a Germanis segregās rhe ticarum alpium inaccesso:ac præcipiti uertice ortus:modo flexu in occidentē uersus secundū Tacitum septemtrionali oceano miscet:ut inquit Appianus Rhenus & Ister ꝑtissimū Romanis fines imponūt: quoꝝ quidē Rhenus borealem aceanū influit ex mōte Adualla.Mella Rhenus ab alpibus decidēs pro pe a capite duos lacus efficit Venetū & Acromū:mox diu solidus:& certo alueo lapsus haud ꝑcul a ma ri huc & illuc dispergit sed ad finistrū amnis etiā tū & donec effluat Rhenus ad dextrā primo angustus & sui similis post rippis longe ac late recedētibus iam nō amnis sed īgens lacus ubi cāpus impleuit Fle uo dicitur eiusdemq; nominis insulā amplexus fit iterum arctior iterumq; fluuius emittitur. at Plinius helinus & fleuus appellant ostia in quæ effusus Rhenus ab septemtrione in lacus ab occidente in flumē Mosam se spargit. Euphratem.Parthos nā is fluuius Babylona mediam secat cui imperabant Parthi. post Gangen flumina totius Asiæ nobiliora Euphrates & Tygris ex Armeniæ mōtibus fontes habent. distant autem inter se stadiis mille & quingentis delataq; ꝑ Mediā & Paretanos descendūt in Mesopota miam q̄ undiq; circūdantes regioni nomē indiderunt deinde ꝑ Babyloniā fluentia in mare rubrum de ferūt.hæc sumptissimus ex Diodoro Herodoto Strabone cū alibi tū lib.xi. Euphrates autem a Boreali Tauri latere exoriēs primo ꝑ Armeniā fluit occidentē uersus deinde ad austrū flexus inter Armenios & Cappadocas & Cōmagenos Taurū recidit egressus uero cū prope Syriā peruenerit ad hyemales ortus reuertit usq; Babyloniā & ad Tygrim Mosopotamiā efficit ambo in persicū sinū finiūt hoꝝ Euphrates maior ē & plus regiōis flexus alueo ꝑcurrit.Pli.orit Euphrates in præfectura Armeniæ maioris Carani tide ut ꝑdidere q ꝑxime adierunt:Domitius Corbulo in monte Aba Licinius Mutianus sub radicibus montis quē Capoten appellant supra Cymiram.xii.mil.pas.initio Pixirates nominatus & quæ latius se quunt libro.v.cap.xxiiii.Philostratus libro primo sunt qui dicant quandam partem maximā Euphra tis dillabi ita ut ad mare non perueniat sed in terra cursus sui finem recipiat quidā & audacius de eo lo quentes asserunt ipsum cū diutius sub terra fluxerit:rursus in Aegypto apparere: & Nilo compleri.per Mar.locus Rhenus Euphrates

Rhenum & Euphratem uoluit significasse uictorem oricntis & occidẽtis. Pedibus.quibus incedebat.
Quam laudibus.Xenophon de laudibus Agesilai: qui tolerantia antecellit ubi laborandi sit tempus: & robore:ubi fortitudinis sit propositum:& mente ubi consilii opus adsit:hic profecto uidetur mihi iure optimo uir bonus apprime probandus. Maior. in dies crescente uirtute. Contigisses. peruenisses.
Germania Nec dum imperator.eras. Dei.Neruæ. Germaniam.omnis Germania a Gallis Rhetiisq; & Pannoniis Rheno & Danubio fluminibus:a Sarmatis: Daciscq; mutuo metu aut montibus separatur: cætera oceanus ambit:latos sinus & insularum immensa spacia complectens. Pomponius Germania inquit hinc rippis Rheni usq; ad Alpes: a meridie ipsis alpibus ab oriẽte Sarmaticarum confinio gentium: qua septemtrionem spectat oceanico litto e obducta est omitto quæ a Ptolomæo:& Plinio dicuntur: quorum ille in terminatione ieiunior: hic non totam sibi cognitam prouinciam fatetur.

Rhenumq;:& Euphratem admiratiõis tuæ fama cõiungeres: cum urbẽ terrarũ nõ pedibus magis: quã laudib⁹ peragrates: apud eos semper maior: & clarior:qbus postea contigisses:& nec dum ipe rator:nec dum dei filius eras.Germaniãq; cũ plurimæ gẽtes: ac ꝓpe infinita uastitas interiacentis soli:tũ pyrenæus:alpes:imẽsiq; alii mõtes:nisi his cõpararentur:muniũt: dirimuntq;: per hoc omne spatium cũ legiones duceres: seu potius (tanta uelocitas erat) raperes:nõ uehiculũ unq̃: nõ equum respexisti.leuis hic:nõ subsidiũ itineris: sed decus:

Infinita uastitas. imensum spacium & solitudo:est enim immensa Germania: & in multis locis deserta: quam terram informem:asperam cœlo: tristem cultu
Pyrenæus aspectuq; scribit Tacitus. Pyrenæus. mons in Britannicum procurrens occanum: tum inter terras fronte couersus Hispaniam itrumpit:& minore eius parte ad dextram excluſa trahit perpetua latera continuus per omnem donec prouinciam longo limite immissus in ea littora:quæ occidenti sunt aduersa perueniat.Hæc Pomponius: at Diodorus Pyrenæi qui uocantur montes altitudine & magnitudine longe alios excellunt nam a mari quod ad meridiem iacet usq; ad oceanum ferme ad arcos situm Galatiam ab Hiberia diuidunt per Celtiberiam quoq; ꝓtenduntur stadiis tribus milibus.ferunt olim igne a pastoribus iniecto montanas omnes regiones combustas qua ex re montes aiunt cognominatos pyrenæos aut Gallias Germanis connectit aut decipitur Secundus in descriptione Germaniæ non enim pyrenæus Germaniã a Galliis disterminat sed Hispaniam a Galliis secundum omnium quos legerim descriptionem præter Dionysii etiam Bassum poetam uideri Dionysio assentiri qui in eo epigrammate quod in laudem Germanici edidit scripsit ουρεα πυρηνγαια και αιβαθυοττεεσαι πως δ᾽ αρηνου προλοας ειτυς αποσολοπε-
Alpes τε.Saxa pyrenæi & depræsse uallibus alpes Quæ Rheni flumen non procul aspicitis. Alpes. a meridie recludunt Germaniam ab Italia:sicut ab occasu Gallias uerum quæ Germaniam distingunt partim pœnæ partim græcæ dictæ a candore niuium Festus appellatas putat mutatione daseæ in aspiratam nam ꝙ nos album græci αλφον dicunt siue secundum scriptores græcos ab Alpide ibi interfecto aut a multitudine albæ niuis aut ab alto alpes quia sunt eminentes. Alii montes. quales Abnobii & Sarmatici.
Legio Nisi his compararentur. nam cõparatione Pyrenæi & Alpium minores sunt. Legiones: pedites: qa fere tota peditibus consistebat legio quod Seruius & Vegetius testantur:primo legionem trium milium fuisse prodit Varro.unde milites dictos.Plutarchus tamen in Romulo sex milium peditum: & sexcentoq; equitum compleuisse numerum.Liuius refert legionem plerunq; scribi solitam quinis milibus peditum;equitibus in suas legiones trecentis:nono tñ belli punici legioné sena milia ducenos pedites: & trecenos equites habuisse.in bello macedonico memorat:quina milia ducenos pedites & trecenos equites:Seruius sex milia peditũ:& trecenos equites.Eutropius uero tm̃ sex milia:ueq; Põpeius meminit sex milium & ducentoq; hoium primum.C.Marium legionem descripsisse:cum ante quattuor miliũ fuisset unde etiã quadrata appellabat.satis constat militum numeq; in legione modo arictum:modo inimicum pro imperatoq; iudicio.Gellius author in una quaq; legione fuisse centurias.lx.manipulos.xxx. cohortes.x.at Modestinus centuriones.lxvi.erãt aũt ipsi pedites in duas diuisi partes in legiones & auxilia.legiones nõ nisi de ro.militibus dicebant.auxilia proprie ad confederatos referebantur. Romana ãt uirtus præcipue in legionum ordinatione excellebat.dicta legio ab eligẽdo:quod uocabulum eoq; desiderat fidem:atq; diligentiam quibus milites probantur. Raperes.historicoq; uerbum:qui cum celeriter ductum exercitum uolunt significare raptum agmen inquiunt. Non uehiculum. notauit Domitianum dum Traianum admiratur:illum enim Suetonius Trãquil.cõmemorat in expeditione & agmine equo rarius:lectica assidue uectum:nec minus notanda Caii inconstantia:qui bellum Britannicum confecit modo tam festinanter & rapide:ut prætorianæ cohortes contra morem signa iumentis imponere & ita subsequi cogerẽtur interdũ ita segniter & delicate ut octophoro ueheretur atq; a propinquarum urbium plebe uerri sibi uias & cõspergi propter puluerem exigeret. Respexisti.curasti. ascendisti. Dion incedebat. Traianus semper cũ toto exercitu pedibus flumina uero quæcunq; milites pedibus pariter ipse uadebat. Leuis.agilis Hic equus non ut te ueheret sed ut honestaret subsequebatur.

Et cum cæteris.si legeñ.& cum ſubſequebatur nullum habet ſenſum. Vſus.neceſſitas. Statiuorum. caſtrorum quando ſcilicet munitis caſtris ſtatiua habebant:& per tempus ibi permanebant. Vegetius li bro.iii.docet quomodo ſtatiua caſtra uel hyeme uel hoſte uicino firmanda ordinandaq; ſint. Campū. planiciem. At tolleres.excitares.equites nō ſolum in planis:ſed etiam in abruptis:& foſſaꝝ hiatu diffi cillimis ſemitis:ſeq;:& equos ſuos exerceri uoluerūt rei militaris periti: ut nihil iis in neceſſitate prœlii accidere poſſet incognitū:nā & quotidiana armoꝝ exercitia:plus ad ſanitatē militū putauerunt prodeſ ſe q̄ medicos:& inconflictu poſſe præcia re uictoriā. Initium laboris.dubitatio: cum quærere uidetur utrum de duobus dicat. Perſeueraſti. ī laboribus. Plus tamen.maioris fortitudinis indiciū eſt.

Et cum cæteris ſubſequebantur:ut cuius nullus ti bi uſus: niſi cum die ſtatiuorum proximum cam pum alacritate: diſcurſu: puluere attolleres: Ini tium laboris mirer? an finem? multum eſt quod perſeueraſti:plus tamen quod nō timuiſti: ne per ſeuerare:non poſſes. Nec dubito quin ille: qui te inter illa germaniæ bella ab Hiſpania uſq; ut uali diſſimum præſidium exciuerat:iners ipſe alieniſq; uirtutibus tunc quoq; inuidus imperator: cū ope earum indigeret: tantā admiratione tui non ſine quodam timore conceperit:quātam ille genitus Ioue poſt labores: duraq; imperia regi ſuo indo mitus ſemper:indefeſſuſq; referebat:cum aliis ſu per alias expeditionibus munere alio dignus iue nireris. Tribunus uero diſiunctiſſimas terras tene ris adhuc annis uiri firmitate luſtraſti.iā tūc p̄mo nente fortuna:ut diu penitus perdiſceres:q̄ mox p̄ cipere deberes.neq;.n.p̄ſpexiſſe caſtra: breuemq; militiā quaſi tranſiſſe cōtentus ita egiſti tribunū: ut eſſe ſtatim dux poſſes:nihilq; diſcendū haberes tēpore docendi.Cognouiſti per ſtipendia decem: mores gentium: regionum ſitus: opportunitates locoꝝ:& diuerſam aquaꝝ:cæliq; tēperiem ut pa trios fontes:patriūq; ſydus ferre cōſueſti: quoties equos:quoties emerita arma mutaſti. ueniet ergo tēpus:quo poſteri uiſere:uiſendū tradere minori bus ſuis,geſtiēt:q̄s ſudores tuos hauſerit cāpus: q̄

Illę.Domitianus.ordo eſt ille concepe rit.& reliqua. Illa.immania. admirati ue dictum. Ab Hiſpania.ubi militabat Traianus. Vt ualidiſſimū præſidium. tanq̄ te fortiſſimum defenſorem ſui ad uerſus germanicos tumultus. Iners.de ſes: timidus. Virtutibus. uiris bonis.

Tunc.eo tempore. Timore.ne ſibi im periū auferres. Ille genitus Ioue.Hercu les ex Alcumena.nota fabula. Dura.ar dua:periculoſa:comparat Traiani geſta Heracleis laboribus. Regi ſuo. Eury ſtheo ſæuo tyranno:cui in omnibus pa rebat Iunone cogente. Indomitus.inui ctus Hercules. Referebat.occiſis mon ſtris. Inuenireris. experimentis cōpro baſſes. Aliis ſuper alias.pluribus. Ex peditionibus.prouinciis:bellis:ab eo. q̄ præcedit ad id q̄ ſequitur. nam expedi tio eſt militaris apparatus:cum ſe expli cāt a cæteris negociis belli adeundi gra tia. Alio munere.honeſtiori expeditio ne. Tribunus.militaris.de quo alibi co pioſe. Diſiunctiſſimas.remotiſſimas lō ge diſtantes. Terras. Parthiā & Hiſpa niā ac Germaniam:in diuerſis orbis par tibus ſitas. Firmitate.robore. Fortu na.laudat a p̄cedentibus. Penitus opti me. Præcipere:impator creatus. Cō tentus.fuiſti. Proſpexiſſe.tm̄ procul ui diſſe: & factū militiæ candidatū. Aegi ſti tribunū.te in tribunatu geſſiſti: & tā ta præſtātia obiſti.Dux iperator. Poſ

Stipendiū

ſes.deberes. Tēpore docēdi.cū aliis præpoſitus eſſes. Stipēdia decē.decē militias decē annos: nā ſtipē dium nō ſolū ſemeſtre:ſed annuū militū ſalariū dicebaꝫ authore Varrone:dictū a ſtipe nūmo ſignato: q̄ p̄ ſtipes ſcām Vlp.i.p̄ modica æta colligatur. Mores gētiū. Vlyſſes habitus prudēs cognitiōe multa rū gētiū:& diuerſoꝝ morū.infert ergo Traianū ideo prudētioré factū. Situs.naturas & poſitiōes quæ pertinēt ad īpatores:re ferētibus.n.ſcriptoribus rei militaris: itinera oīum regionū in q̄bus bellū geriť: pleniſſime debēt hře cognita:& perſcripta:ita ut locoꝝ interualla nō ſolū paſſuū numero: ſed ét uiaꝝ qualitates p̄diſcāt:cōpēdia:diuerticula:mōtes:flumina ad fidē deſcripta cōſiderēt:uſq; eo ut ſolertiores duces:itinera p̄uinciaꝝ:in q̄bus neceſſitas geriť:nō tm̄ annotata:ſed ét picta habuiſſe firmēť. Oppor unitates locoꝝ:ad q̄s ipſe uel hoſtes ſe reci pe poſſent:ſi cāpi patētes:in q̄b⁹ ſolēt eq̄tes magis īpugnare q̄ pedites:at uero ī mōtib⁹ ſylueſtrib⁹ uł mōtoſis:ſiue paluſtrib⁹.pedeſtres magis formidādæ ſūt copiæ.

Tēperiē.q̄litatē. Aquaꝝ.nā aquaꝝ dřia magna:alibi frigidæ:alibi calidæ:ī plurimis terris tepidæ:ge lidæq;.ſtagnātes:pigraſq; merito dānant medici:utiliores q̄ p̄fluunt exiſtimantes. has.n.tenuiores:illas grauiores & minus defecatas putāt.lege de aq̄s abūde Sene. Vitruuiū Pli.Palladiū.Cœli.aeris. ē.n.alibi frigidior alibi ardētior alicubi tēperatior īterdū dēlior & geauior īterdū purior. Patrios fōtes.Romanā aquā Sydus.q̄litatē cœli. Equos.quos publice accipiebāt p̄ſertī ſi priorib⁹ defectis ī bello rē optīe na uaſſent. Emerita.uictricia finē bellis īponētia. Veniet.laudat a futuris.Sudores.labores meditatiōes.

Refectiones.reparationes:prandia. Quæ ſaxa.quæ antra ſaxoſa & ſpecies. Prætexerint. cooperuerint. Magnos hoſpes.magnus uir hoſpitio ſuſceptus.ſic oſtendit Euander apud Virgil. Herculem ubi Cacum interfeciſſet & illius exemplo hortatur ut ingrediatur domum ſuam hæc inquit limina victor Acides ſubiit. Impleueris uel alluſit ad magnitudinem nam fuit Traianus ꝓcera ſtaturæ uel ad amplitudinem maieſtatis. Tunc.cum priuatus militares. Ipſi tibi. tibiipſi. Ingentium ducum. magnorū imperatorum. Sacra ueneranda. Veſtigia.ubi illi conſtitiſſent. Olim.in futurum fient.olim tria denotat tempora præſens: præteritum.futurum. In præſentia.nunc dicit in præſentia & in præſentiarum a locupletiſſimis authoribus. Hic.ueteranus. Cenſetur.numeratur. fuit tibi commilito.

refectiones tuas arbores:quæ ſomnum ſaxa prætexerint:quod deniq; tectum magnus hoſpes impleueris: ut tunc ipſi tibi ingentium ducum ſacra ueſtigia iiſdē in locis mōſtrabant. Verꝝ hæc olim: in preſentia quidē quiſquis paulo uetuſtior miles: hic te commilitone cenſetur. quotus enim quiſq; cuius tu nō ante cōmilito quam Imperator? inde eſt:quod prope oēs nomine appellas: quod ſingulorum fortia facta cōmemoras:nec habent ad numeranda tibi pro repub.uulnera:qbus ſtatim laudator: & teſtis contigiſti. Sed magis prædicanda moderatio tua:quod innutritus bellicis laudibus pacem amas:nec quia:uel pater tibi triumphalis: uel adoptionis tuæ die dicata capitolino Iouí laurus:iccirco ex occaſione oi quæris triumphos. nō times bella:nec ꝓuocas.Magnū eſt iperator Auguſte:magnū eſt ſtare i Danubii rippa: ſi tranſeas certū triumphi:nec decertare cupere cum recuſantibus.quoꝝ alterum fortitudine:alterum moderatione efficitur.nam ut ipſe nolis pugnare moderatio: fortitudo tua p̄ſtat: ut neq; hoſtes tui uelint. Accipiet ergo aliqñ capitolium non inanes currus nec falſæ ſimulachra uictoriæ:ſed imperatore

Quotus. quis eſt tam infimus & obſcure fortis. Non ante:fueris. Nomine appellas. imprimis debet imperator ſuos milites cognoſcere legimus enim multas ſæpe clades accidiſſe Romanis propterea quod annua uel ſemeſtria tantum imperia ducibus committebātur: quo breui temporis ſpacio: uix ſuis militibus aſſueſcebant. Commemoras.teſtis ſcilicet uirtutis uniuſcuiuſq;. Hæc habent. tranſitio adornatio:cum breuiter oſtenditur quid dictum ſit: & quod conſequatur: hucuſq; enim laudauit a rebus bellicis: nunc ad earum moderationem tranſitum facit. Habent adnumeranda. illi poſſunt milites referre.

Moderatio.

Moderatio. quæ eſt in animo cōtinens modeſtia cupiditatum. ſunt qui inter ſe differre putant: moderationem & modeſtiam:quod illa ſit morum: hæc uultus probitas:a qua modeſtus: qui utriſq; præditus ſit.laudandi initium a uirtutibus animi ſumit:in quibus conſiderandum ſi quid iuſte: ſi quid fortiter: aliud honeſte:aliud prudēter fecerit. Quod innutritus. frequentatio: cum ſcilicet res diſperſæ coguntur in unum locum quo grauior ſit oratio. hic enim laudes bellicas parētes adoptionem lauream ex Pannonia ſimul collegit. Quod innutritus bellicis. artibus pariter Statius.Mixta notis belli placidamq; gerentia pacem. Pater.fuit. Adoptionis die: eo dīe quo fuiſti adoptatus a Nerua nam enim dixerat allata erat ex Pannonia laurea id agentibus diis ut inuicti imperatoris exortum uictoriæ inſigne decoraret hanc imperator Nerua in gremio Iouis collocarat cum repente ſolito maior & auguſtior aduocata hominum concione Deorumq; te filium ſibi hoc eſt unicum auxilium feſſis rebus aſſumpſit. Ex occaſione omni quæris triumphos.uerumtamē Dion tradit ſumpſiſſe Traianum expeditionem aduerſum Armenios & Parthos ſub prætextu quidem quod Armeniorum rex diadema non a ſe ſed a rege Parthorum cœpiſſet re autem uera cupidine gloriæ.ſed hæc geſſa poſt recitationem huius orationis. Nec prouocas.nec hoſtem incitas ad bellum. Magnum.magnæ moderationis argumentum. Stare.cum exercitu. Si tranſeas.certus eras ſi Danubium tranſiſſes te ſuperaturum hoſtes & de eis triumphaturum tu tamen noluiſti conſerere manus cum recuſantibus. Alterum.ſtare in rippis Danubii contra gentem immanem. Alterum.non auidum triumphi cohibere ſe non diſſimile Martia.illud qui uirum putat dum poteſt ſcribere uerſus diſertos nec ſcribat.& Marcii Tullii ſecundi de Oratore dicere aiunt Ennium facilius a ſapiente flammam ore in ardenti opprimi quam bona dicta tenere unde merito laudandus eſt Traianus.qui rebus bellicis & laudibus innutritus contentus fuerit hoſtem repreſſiſſe dum poſſet uincere. Hoſtes tui.qui nolunt pugnare uerentes fortitudinem tuam. Capitolium.in quod triumphantes curru uehebantur: Inanes.non ſolidam gloriam & uerum triumphum reportantes. Nec falſæ.Domitiani falſos triumphos monſtrat e quibus Germanicum notat Tacitus in uita Agricolæ.inerat Domitiano cōſcientia: deriſui fuiſſe nuper falſum e Germania triumphū:emptis per cōmertia:quoꝝ habitus & crines in captiuoꝝ ſpeciem formarētur: Quod in libello de moribus Germanoꝝ obſcurius tetigit:q̄ ut ſtatim per ſe coniici poſſit:inde iquit proximis

Domitiāi triumphi

tẽporibus Cymbri magis triumphati q̃ uicti sunt. Dion: Domitianus expeditionẽ sumens in germanos & nusq̃ bellũ intuitus rediit. nã expeditiones partim spõte suscepit: partim necessario: sponte in Cattos: necessario unã in Sarmatas legione cũ legato simul cæsa: in Dacos duas: primã Oppio Sabino consula- ri oppresso: secundã Cornelio Fusco præfecto cohortiũ prætorianaꝝ: cui belli summam cõmiserat. de Cattis Dacisq̃ post uaria prœlia duplicem ægit triumphũ: de Sarmatis lauream modo Capitolino Ioui retulit. eadẽ fere scribit Eutropius. at Paulus sub noĩe inquit superatoꝝ hostiũ de extinctis legionibus triũphauit. Dion. bellũ aduersus Dacos sumpsit: nunq̃ tamen cũ hoste congres- sus: falso in urbem scripsit se illos supe- rasse: senatus tamẽ tot ei decreuit: ut fe- re totus orbis Romanis subiectus ima- ginibus: & statuis Domitiani argenteis aureisq̃ ĩpleretur. uerum Iulius Fronti- nus lib. i. stratagematicõn suoꝝ siue il- lud opus sub Domitiano fuerit editũ: & ideo non ausus ultra progredi: Imp. inqt Cæsar Domitianus Augustus Germani cus: cum Germanos: qui in armis erant uellet opprimere: nec ignoraret maiore bellũ molitione inituros: si aduentũ tan ti ducis præsensissent: profectionem suã sensu obtexuit Galliaꝝ sub quibus ino- pinato bello affusus contusa ĩmanium ferocia nationũ prouinciis consuluit: & paulopost. Impator Cæsar Domitianꝰ Augustus cũ Germani more suo e salti, bus & obscuris latebris subinde ĩpugna rẽt nr̃os: tutũq̃ regressum ĩ ꝓfunda syl- uaꝝ haberẽt: militibus. p. c. xx. milia passuũ actis: nõ mutauit tm̃ belli statũ: sed & subdidit ditioni suæ hostes quoꝝ refugia nudauerat. huius expeditionis Marti. & Papinius sed cũ adulatione meminere: & Germanici triumphi Eusebius. ad hæc græcoꝝ quidam scripsere ꝙ in Galliam irruens: & socioꝝ quæ- dam depopulatus: admodũ elatũ tanq̃ magnũ aliquod feciſſet: quare militibus duplex stipendiũ dedis- se. Iosephus lib. vii. Domitianus Cæsar audita Germanoꝝ defectiõe q̃q̃ iuuenis tantã rei magnitudinẽ suscipere nõ detractauit: illi aũt expeditionis fama perculsi ei se dederũt: sed hæc gesta uidẽt adhuc Ve- spasiano uiuo. Nõ falsæ. Tacitus libro. xv. de Nerone ubi narrat Cesẽnniũ Petũ cũ suis uictũ a Parthis: at Romæ iquit trophæa de Parthis: arcusq̃ medio Capitolini montis sistebant. Simulachra uictoriæ in triumphis ꝓducebant machinæ delatæ ꝓ seruos ĩ tabulatis: ĩ q̃bus prælioꝝ simulachra reddebant: cernere erat uincentes Romanos: cadentes cæsosq̃ hostes una: fugientes alia hostes: insequentesq̃ Qui rites: oppugnare urbes: defundiq̃ alia: alia capi: uriq̃: excidiq̃: & singulis ĩ machinis: & rebus: quæ gere rent primarii hostiũ duces simulati eodẽ erãt uestiũ habitu: in quo post ueri ante currũ uicti sequebant nã & Appianus libro. ii. ubi explicat triũphos a Cæsare ductos: summoꝝ uiroꝝ imagines uel occisoꝝ: uel fugatoꝝ solitas ĩ pompã triũphi deferri mõstrat: q̃nimmo regionũ: urbiũ: castelloꝝ simulachra ꝓ- ducebant. Sed. ordo est: sed accipiet tranqllitatẽ ĩperatore Traiano reportãte uerã & solidã gloriam.

uerã: ac solidã gloriam reportante tranquillitatẽ & tñ confessa hostiũ obsequia: ut uincẽdus nemo fuerit, pulchrius hoc omnib⁹ triumphis: neq̃ enĩ unq̃: nisi ex contemptu ĩperii nostri factum est: ut uinceremus. Q uod si q̃s barbarus rex eo ĩsolẽ tiæ: furorisq̃ ꝓcesserit: ut iram tuam: indignatio- nemq̃ mereatur: næ ille: siue ĩterfuso marĩ: seu flu minibus ĩmensis: seu præcipiti monte defunditur oĩa hæc tã prona: tãq̃ cedentia uirtutibus tuis sen tiet: ut subsedisse mõtes: flumina exaruisse: interce ptũ mare illataq̃ sibĩ nõ classes nr̃as: sed terras ĩp sas arbitret. Videor iã cernere nõ spoliis ꝓuinciaꝝ & extorto sociis auro: sed hostilib⁹ armis: captorũ q̃ regũ cathenis triũphũ grauẽ. Videor ĩgentia ducum noĩa: nec ĩdecora noĩbus corpa uocitare.

Obsequia. parẽt hostes ĩperiis nr̃is: & sponte faciũt ĩperata: ut nõ opus fuerit eos uincere: ideo mõstrat ouationẽ duxisse Traianũ. Hoc ouatio: uincere hostes sine cæde. alibi de Spurinna. ostẽtatoq̃ bello fe- rocissimã gentẽ (qd̃ est pulcherrimũ uictoriæ genus) terrore ꝓdomuit. Nr̃i ex contẽptu. nisi cũ hostes parere ĩperiis nr̃is recusarẽt. Barbarus. Decibalũ designabat Dacoꝝ regẽ iã tũ bellũ parãtẽ. Insolẽtiæ. Næ. ſupbiæ. Næ. certe: si diphthõgat affirmãtis aduerbiũ ꝙ ẽt Diomedes ꝓcipit næ certe & ualde significa re memorãs: hoc deꝓhẽdes ĩ pria apud Terẽtiũ comœdia: & Secũdus nõ multo post scripsit næ ille in tã breui tpe effecerit: & alibi: næ suffragiis cõsulariũ uiroꝝ: urbes: ppli: gẽtes ĩferunt. M. T. ꝓ Roscio: næ tu Eruci accusator esses ridiculus. obseruat aũt apud græcos ut ναι ponat affirmatiue: μα uero negatiue: q̃q̃ ĩterdũ poetæ hoc cõfundãt ut Hom. ναι μα τοδ᾽ ἐγχος ἀτρον. Inmẽsis. ꝓfundis. Præcipiti. arduo: ꝓ rupto. Defendit. dirimit. munit. nã mlti loco⁹ difficultate cõfisi audẽt rebellare. Prona. ꝓuia. Sub sedisse. cõplanasse: demisisse. Oui. flumina subsidũt. Iuue. nutare urbes: subsidere terras. Interceptũ. sub latũ. explanatio: q̃ uerbis ꝓpriis cõsistit: ẽ ꝓterea grãdis oratio. Illatas. ĩpulsas. Terras. uel multitudinẽ nauiũ notauit: q̃bus equor cõtectũ uideret cõtinẽs: uel facilitatẽ expugnatiõis tãq̃ si a terra aggrederẽt. an poti⁹ hoĩum multitudinẽ respexit q̃ tãtã futurã dicit: ut barbarus ille possit arbitrari nõ classes s̃ urbes ipsas ĩ regnũ suũ illatas. Prouinciaꝝ. nr̃oꝝ nã ꝓuinciæ erãt sub ditiõe romanoꝝ: uñ dicebat aliq̃ re- gnũ ĩ formã ꝓuinciæ redigi: q̃ñ sublatis regib⁹: missso cũ exercitu ꝓcõsule romãis legib⁹ parebat: ac uecti galia pẽdebat. Extorto: ablato: dirrepto. respicit Domitianũ. Hostilib⁹. si legit hostib⁹ erit articulus:

Næ

& diſiunctim ꝓferemus:hoſtibus:armis.ſi uero(qđ magis ꝓbo)hoſtilibus armis erit cõtẽtio: ut hoſtilia arma opponant prouinciæ ſpoliis:& captoꝝ regũ cathenæ:extorto ſociis auro. hoc dicẽdi mõ Naſo dum Liuiã ſolat ẽ uſus. Aſpiciã regũ liuẽtia colla cathenis:Duraq; ꝑ fæuas uincula nexa manus. Regũ cathenis.nã captiui reges cũ a portis uſq; ad foꝝ:triumphantiũ currus honeſtaſſent:ſimul atq; in Capitoliũ flectere cœperat iperator:abrepti cathenis:q̃bus ante currũ uincti ducebant:& in carcerem tracti necabant teſtis eſt ille q̃cũq; panegyricũ Cõſtantino Cõſtãtii dixit. Valerius ante triũphales currus ſcri.

Siphacis & Perſæ ceruices cathẽatas ductans & Claudianus cecinit lictorq; metus cũ fratre pauore Barbara ferratis innectũt colla cathenis. Grauẽ.reſpexit ad numeꝝ ingẽtẽ captiuoꝝ & ſpolioꝝ uates nimirũ ſunt plærũq; reꝝ ſcriptores:nã nõ ſolũ hac oõne ſtimulatus eſt Traianus cõtra Decibalũ:ſed fere ſingula prædixit:quæ i Dacico triũpho geſta poſtmodũ fuere. Ingẽtia ducũ noia. an reſpexit ingẽtia Decibali facta an ſicut indicant ſequẽtia ad ſonũ horrendum barbaroꝝ noium quæ audiẽtibus horrorẽ incutiunt. Nec indecora.ingẽtia. paria. Videor.ordo & ſenſus uideor itueri mox ipſum te ſublimẽ ſequẽté in manibus hoc eſt hoſtes ligatos manus: & curru inſtanté tergo domitaꝝ gẽtiũ. quãtũ ex Plut.in triũpho. Aemylii licet cognoſcere primo arma: & uniuerſa rerum præda ꝓcedebat in triũpho: deinde captiui quos iperator purpura & auro contexta ueſte indutus & lauri ramũ dextra gerẽs curru ſublimis pone ſequebaꝫ circa quẽ milites partim iocos partim Imperatoris laudes cõcinebãt. Currũ.uideor ituri clypeos hoſtiles. Opima.ſpolia q̃ dux duci detrahit trunco ſiquidẽ mõtanæ quærcus abſciſſo & in trophei modũ fabricato affixa quaq; uerſum ſpolia ipẽdebãt ornate plurimũ ac decore diſpoſita mox accedẽte populi frequẽtia iperator poſt Romulũ tollebaꝫ in currũ cõſequebaꝫ exercitus deo ac iperatori in cõdita carmina canẽs inde ꝓcedens & ad Feretrii louis tẽplũ aſcẽdens ea illi ſolẽni dedicatione ſuſpẽdebat primus Romulus ab Acrone Geninẽſiũ rege detracta ſpolia opima retulit extructo tẽplo i uertice Capitolini collis ſecũdus. A.Cornelius Coſſus Tolũnio hetruſco tertius & poſtremus. M.Claudius Marcellus Galloꝝ rege Viridomaro ſiue Briomaro ut iterdũ legimus.nec multitudie cõmodũ eius doni uulgata laus ẽ. Feretriũ aũt Iouẽ appellãt qđ trophæa feretro uecta.i.e feretro trophæa ferant alii q; fulmine feriat cæteri q; in bello ferири ſoleat.ſi qs iqt Dionyſius uelit tropeuchõ ſiue ut qdã ſentiũt ſcylophoron ſiue qa oẽs excellit oẽmq; in circuitu cõprehẽdit naturã reꝝ & motũ hyperpheretré nõ aberrabit a uero manubias cões ſpolia priuatas opima uocitãt Numã tñ Põpiliũ i cõmẽtariis.prima ſecũda & tertia memoraſſe opima traditũ eſt primaq; capta Ioui Feretro ſecũda Marti tertia Quirino cõſecrari iuſſit prio aſſes trecentos ſecũdo.lxxx.tertio.c.premiũ eſſe cõſtituit. Feſtus opima dicta credit magnifica & ampla ſpolia ab ope ſicut opimas hoſtias pingues inde uerbũ opimare q; eſt pinguẽ facere deductũ: quo Apuleius & Columella niſi ſunt ueꝝ Flauius Vopiſcus in Tacito opimate uſurpauit ꝓ abũde onerare: mensam inquit ſuã nunq̃ niſi agreſtib9 opimauit. Cõiectũ.aſpectũ repercuſſionẽ. Oppoſitũ:uera lectio ut dicaꝫ cõiectũ oppoſitũ. Proxima:cũ cõtentus fuiſti repreſſiſſe Germanos. Viciſſe. bellũ geſſiſſe & ꝑ id uiciſſe cupidus.ſ.uincere ut triũphares. Quia uiceris.qa cõtigerit uicere cõtrariũ illi ex prio epl'aꝝ libro nõ iõ ꝓdicare qa fecerint ſed ut ꝓdicareꝫ feciſſe creduntꝫ.cõtẽtio color. Caſtroꝝ. militaré.nã Dione ſcribẽte Traianus milites ſub diſciplĩa cõtinuit:ut neq; inſoleſcerẽt:neq; cõtra ſe auderẽt inſurgere: ſed geri iperia facerẽt.ipſe ẽt Pli.eidẽ Traiãо ſcribit diſtuliſſe ſuppliciũ ſeruoꝝ iuẽtoꝝ iter tyrões:ut illũ cõditoré & firmatoré militaris diſciplĩæ cõfulẽret de mõ pœnæ. Refouiſti.reparaſti.reſuſcitaſti.emẽdaſti. Malo.inobediẽtia:ſupbia. Inertia.ipatoꝝ. Cõtumacia.inſolẽtia militũ:q dedignabãt parere ſuis ducib9.hic ad Ariſtonẽ ſcribẽs notabil'r domitiãi tpa taxat.iuuenes inq̃t fuim9 i caſtris:ſed cũ ſuſpecta uirtus inertia i ꝓcio:cũ nulla ducib9 authoritas.nulla militib9 uerecũdia:nuſq̃ ipiũ nuſq̃ obſequiũ:oia turbata:atq; ẽt i cõtrariũ uerſa. Tutũ.repetitio. Reuerẽtiã honoré cũ timore. Charitaté amoré. Quiſq̃. eſt:qui aut nõ timet amari.i.qa certus ẽ amari a militib9. Aut timet.amari:q; nõ ameꝫ. Offenſæ. cũ dubitant de amore militum. Gratiæ.cum certi ſunt amari. Securi.imperatores fidem militum non uerentes. Operibus bellicis. Exercitationibus.meditationibus interſunt campeſtribus.ſimiliter cadẽs.

Opima ſpolia

Feretrius Iuppiter

Opimare

Vídeor íntueri ín manibus ſequẽté mox ípſum te ſublímem:ínſtantéq; curru domitarũ gẽtíũ tergo: ante currũ autẽ clípeos:quos ípe perfoderis. Nec tíbí opíma defuerínt:ſí quís regũ uenire ín manus audeat:nec modo teloꝝ tuoꝝ: ſed etíam oculoꝝ. mínarumq; cõíectum toto campo:totoq; exercitu oppoſítum perhorreſcat. Meruíſtí proxíma moderatíone:ut quãdocunq; te:uel íferre: uel ꝓpulſare bellũ coegerít íperíí dígnítas:nõ ídeo uicíſſe uídearís:ut triũphares:ſed triũphare: qa uíceris. Alíud ex alío míhí occurrít. quã ſpecíoſum eſt qđ díſcíplínã caſtroꝝ lapſam: extínctamq; refouíſtí? depulſo príoris ſæculí malo:ínertía:& cõtumacía:& dedígnatíõe parendí. Tutũ eſt reuerentíã: tutum charítatẽ mereri. nec ducũ quíſq̃: aut non amarí a mílítíbus:aut amarí tímet:& índe offenſæ: gratíæ q; pariter ſecurí íſtant opíbus: adſunt exercitatío-

Aptát.adiũctio cũ uerbũ postponit:quod supiores ptes oõnis cõpræhẽdit. Is.est uere. Imminere. milites in pnicié suã impẽdere. Intẽdi:machinari:struere insidias:uim uel periculũ. Persuasio.q̃ milites sibi mala statuerẽt. Illoꝝ.imperitoꝝ. Hostilia.iniqua.crudelia. Timebãt.hostilia. Studia.artes Corpa.quæ nõ exercent. Lãguescere.uilescere:effœminari:insitu robur pdere.Incuria.situ negligẽtia Hebetari.obscurari:obturari explanatio ex ppriis & usitatis uerbis cõsistẽs. Porro.certe. Cæteroꝝ. hostiliũ. Principũ optimatũ. Validoꝝ exort⁹.maioꝝ syderꝝ eleuatio ad nr̃um hemisperiũ:ut exoriẽte sole lunæ splendor obscurat illa lucẽte cæteraꝝ fulgor stellaꝝ hebetat. ẽ aũt similitudo: quæ sumit añ oculos nego cii ponẽdi cã. Aduentu adueniẽte impe ratore ad exercitũ.Legatoꝝ. qui uicarias uices absente imperatore gerũt: & illius imperio parent. Inumbrat. obscurat:minuit. Eras.in exercitu. Vllius dignitatis alicuius. Quisq̃.cũ imperio:& magr̃atu. Ex eo:ex præsentia tua. Reuerẽtia accesserat. te præsente magis obseruabant. Sũmis.militibus in honore cõstitutis. Infimis. priuatis gregariis.laudat Adrianus Traiani successor a Diõe:q̃ milites ad oẽm pugnæ spẽm exercebat. hos honore afficeret illos officii admoneret ut exẽplo suo meliores ac fortiores redderet. Sic imperatorẽ cõmilitonẽq̃ miscueras sic imperatoriã grauitatẽ & militarẽ comitatẽ oportune retinebas. magna Traiani laus: q̃ duas res diu disiunctas ita cõiũxerat ut nullũ repræhensiõi locũ relinqueret sic Tacitus Neruã cõmẽdauit qd̃ res olim dissociabiles miscuisset principatũ & libertatem.sic Macrini uxor a Secũdo celebrata qd̃ multas ex diuersis ætatibus uirtutes sumptas collegisset & cõsociasset nõ dissimiliter Pacatus in panegyrico Theodosii:duas inquit res diuersissimas iũxi metũ & temerit atẽ. Exactor cẽsor. Intẽderes.augeres. Releuares. leuioré faceres cũ te uiderint operũ pticipẽ. Cõsecuti sũt. hoc ẽt amplius a te milites hñt. Quã tibi.q̃ optime illos noueras. Reuocabãt.in urbẽ ab exercitu.ordiné rei exeq̃tur. Castroꝝ.militũ. Iter. tuũ fuit ab exercitu ad urbẽ.

Nec uero ego occupatio: cũ dicimus nolle dicere: qd̃ tunc maxime dicimus.

In laudibus tuis.in numero tuaꝝ laudũ. Aduentu.hospitiũ. Non pr̃.ne liberos stuprares.itellectus exornatio:cũ res tota de parte cognoscitur: q̃uis tradat Dion Traianũ pueroꝝ amatorem fuisse citra tamen alicuius iniuriam. Maritus.ne uxorem suam ui raperes.memorat Tacitus Vitelliũ apud senatũ dixisse se a parẽtibus audiuisse:ipsos uidisse: arripi cõiuges ad libita Cæsaꝝ.ut alios priores omittã qui alienas uxores sibi usurparũt:Domitianus cõtractatis multoꝝ uxoribus Domitiã Longinam Aelio Lamiæ nuptã in matrimoniũ abduxit: & Iuliã fratris filiã alii collocatã corrupit.adhæc Paulus Diaconus refert Cõstãtinũ impatorẽ adeo socios afflixisse:ut uxores a maritis:filii a parẽtibus separarẽtur. Affectata.cõparata cõtra sui naturã:simulata. Castitas:q̃ refert nõ solũ ad uirginitatẽ:sed ẽt ad oium turpium obscenarũq̃ reꝝ abstinẽtiã. Ingenita:infita:naturalis. Interq̃ ea, bona castitas est cõnumerãda:quæ nõ possis tibi ipsi ascribere:sed deo:innata.n.fuerat:nõ comparata abstinentia. Imputare.ascribere. Vehiculis.ad uehenda militum impedimenta. Fastidium.ambiguum est an q̃ hospitia uilia nõ fastidiret:an q̃ nõ eẽt fastidio suscipiẽtibus se in hospitium. Castitas

níbus:arma:mœnia:uíros aptant.quippe nõ ís príceps:qui sibí imminere:sibí íntendi putet:quod ín hostes paretur. quæ persuasío fuit. íllorꝝ: quí hostília cum facerent timebãt.Eodem ergo tempore militaría studía:nec animos modo:sed corpora ípsa langueſcere:gladíos etíam incuría hebetarí:retundíq; gaudebant.duces porro nostrí non tã regũ cæterorũ quam suorꝝ príncípum ínsidias: nec tam hostíum.quam commílítonum manus: ferrumq; metuebant:Est hæc natura syderíbus:ut parua:& exília ualídorũ exortus obscuret.símíliter íperatoris aduentu legatorum dignitas inumbratur.tu tamen maíor omnibus quidẽ eras:sed sine ullius díminutíone maíor:eandem authoritatem præsente quíſq;:quam absente retinebat.quinetiã pleríſq; ex eo reuerentía accesserat:quod tu quoq; íllos reuerebare.Itaque perínde summís:atq; ínfimís carus:sic imperatorẽ: commílítonẽq; míscueras: ut studiũ omnium laboremq; & tanquã exactor ítenderes:& tanquã particeps:sociusq; releuares.Felíces íllos:quorum fides: & índustría non per íternuncíos:& ínterpretes:sed ab ípso te: nec auribus tuís:sed oculís:probantur: cõsecutí sunt:ut absens quoq; de absentíbus nemíní magís:quã tibí credere res.Iã te ciuiũ desideria reuocabant: amorẽq; castrorum superabat charitas patríæ iter índe placídum:ac modestũ:ut plane a pace redeuntís. Nec uero ego ín laudibus tuís ponã quod aduentũ tuũ non pater quíſquã: nõ maritus expauit. affectata alíís castitas:tíbí ingẽíta: & ínnata:íterq; ea: quæ ímputare non possis. Nullus in exígendís uehículís tumultus: nullum círca hospítia fastídium.

Annona

Annona:cibus:uictus erat tibi par cæteris.Spartianus libenter Adrianus cibis caſtrenſibus in ꝓpatulo utebaꝰ.hoc eſt larido:caſeo:poſca:exẽplo Scipiõis Aemyliani:& Metelli:& authoris ſui Traiani:duro.n. & aſpero uictu cõtentus ſic rẽ militarẽ cõſtituit:ut ꝓ multum tpis ab eo facta ꝓ lege & militari inſtituto haberenꝰ.annonã aũt pro copia frugũ Martianus ad municipales uſurpat nõ deberi ſcribẽs decuriones uilius præſtare frumẽtũ ciuibus ſuis qui annona exigit.ſic Valẽt.de adminiſtratõe reꝝ ad ciuitatẽ ptinẽtium.ſatis cõſtat annonã pro cõmeatu.i.oĩ poculẽto & eſculẽto uſurpari.nam Varro libro.iii.rei ruſticæ & Tranqui.in Tiberio annonã Marcelli Columella uini ac muſti annonã lib. quarto tertio Vegetius ꝓ oĩ cõmeatu poſuere: ut pabula inqt frumẽtũ cæteraq; annonariæ ſpecies quas a ꝓuincialibus cõſuetudo depoſcit maturius exigantꝰ. Iuue.ſatyra.ix. ueneni annonã ẽt dixit:ſed cõmodius ad frugẽ referꝰ: nã Iulius cæſar libro primo belli ciuilis annonam creuiſſe & militum uires ĩopia frumenti diminutas aſſerit & Columella regionis annonã ubi de paſtinato ſolo agit.Pli.li.xyiii.& Columella.yiii. poſuerunt annonã pro uilitate frugum & abũdantia.apud Vegetium & Lampridiũ lego duplicẽ annonã pro duplo frumenti dari militibus:ubi ẽt inuenies annonis & annonas in numero pluriũ annonariam legẽ tulit.P. Clodius.tri.ple. qua frumẽtum populo gratis daretur.

annona: quæ cæteris.ad hoc comitatus accinctus & patens.diceres magnum aliquem ducẽ:ac te potiſſimum ad exercitus ire. adeo nihil.aut certe parũ intererat inter impatorem factum.& breui futurum.Q uã diſſimilis nup alterius principis tranſitus:ſi tamen tranſitus ille:non populatio fuit: cũ abactus hoſpitum exerceret: oĩaq; dextra : leuaq; peruſta:& attrita:ut ſi uis aliqua:uel ipſi illi barbari quos fugiebat inciderent.Perſuadẽdum prouinciis erat illud iter Domitiani fuiſſe non pricipis: itaq; non tam pro tua gloria quã pro utilitate cõi edicto ſubiecíſti quid in utrunq; ueſtrum eſſet impenſum.Adſueſcat imperator cum ĩperio calculũ põere.ſic exeat:ſic redeat tãq; rõnẽ reddituras edicat qd abſumpſerit.ita fiet:ut nõ abſumat:qd pudeat dicere.Præterea futuri pricipes uelint:nolint ſciãt.tantum conſtat:propoſitiſq; duobus exẽplis meminerint perinde cõiecturã de moribus ſuis homines eſſe facturos:prout hoc:uel illud elegerint. Nõne his tot:tantiſq; meritis nouos aliquos honores nouos titulos merebare:ſ at tu ẽt nomẽ pris patriq; recuſabas.Q uã lõga nobis cum modeſtia tua

Ad hoc.præterea. Accinctus.paratꝰ expeditus ꝓmptus. Te potiſſimum.te principem modeſtiſſimũ. oratio uenuſta. Ire.tanto ordine redibat. Factũ. inter te iam creatũ. Et breui futurum tanta moderatiõe incedebas: nã poſtq; facti ſunt imperatores ſolẽt inſoleſcere ꝓpter fortunã futuri uero modeſtiam prætendere ut inde fauorem hoĩum aucupẽtur. Quam diſſimilis. artificioſe hoc.nam Aphthonius in ſuis præexercitamentis iubet cõparatione uti debere in laudatiõibus q ꝑ nũc Secũdus obſeruat peſſimi principis iter & optimi inter ſe cõmittẽs. Nup.paucis ante annis. Principis.Domitiani. Tranſitus. per Italiam dum rediit ab expeditiõe. Si tñ.dubitatio. Abactus.abſtractiones hoſpitũ ꝓ uim a ſedibus ſuis. Peruſta. trãſlatio ab igne. Attrita.cõculcata. Dextra leuaq;.hinc inde undiq;. Vt.tãq;. Vis.belli furor. Barbari.Geræ Sarmatæ germani.faciũt hic ex oõne Põpeiana.M. Tullii uerba illa ꝓp auaritiã ĩpatoꝝ ẽtas calamitates quocũq; uẽtũ ſit ueſtri exercitus ferãt qs ignoratꝰ itinera q̃ per hoſce annos in italia ꝑ agros: atq; oppida ciuiũ ro.noſtri Impatores fecerũt recordamini utrũ plures arbitramini per hoſce annos militum ueſtroꝝ armis hoſtiũ urbes an hybernis ſocioꝝ eſſe deletas:neq;.n põt exercitũ is cõtinere imperator qui ſeipſum nõ cõtinet. Quos fugiebat.ſupra mõſtrauimus plures clades ꝓpeſſum Domitianum per barbaros. Domitiani.crudeliſſimi:& auariſſimi tyrãni. Nõ principis cuius eſt curare ciues tãq; filios. Pro tua gloria.reſpectu gloriæ tuæ.ſ.q hoc ptineret ad tuã gloriã. Edicto. a te facto poſt reditũ in urbẽ de rõne expenſarꝝ. Quid in utrũq; ueſtrũ.qd expendiſſet in expeditiõe ſua Domitianus in Germanos & qd tu.nã longe minora Traianus impenderat ſua modeſtia. Cũ imperio .cum exercitu. Calculũ ponere.cõputare.expenſarum rõnẽ facere.Tãq;.nam ante occupatam rẽp.ab impatoribus ſolebãt duces rõnem impendii reddere:ſic boni principes deberẽt expẽſi curã tenere:tanq; ſi populo eẽnt reddituri rõnẽ. Edicat.edicto oſtẽdet:& declaret. Ita.ſi oĩbus ꝓnũciabat. Quod pudeat maximos theſauros.notat Domitianũ:qui militibꝰ ſtipẽdia duplicauit. Cõſtat.refert. Duobus.Domitiani & traiani.

Cõiectura. Cõiecturã cognitionẽ per ſigna:nam cõiectura eſt directio quædam rõnis per ſigna ad ueritatẽ : dicta a coniectu:unde ẽt ſomnioꝝ:atq; oĩum interpretes coniectores uocanꝰ authore Fabio libro.iii. Hoc. Traiani exemplum. Vel illud Domitiani:qui nullam impẽſam ſuæ expeditiõis edixit. Nõne.multũ illa ornant ſecundum Ci.de oratore habiti honores:decreta uirtutis præmia. Nouos.repetitio. Titu

Pr̃ patriæ. los ſplẽdida cognomina. Patris patriæ.primũ Romulũ patrem patriæ cõditorẽq; alterũ urbis haud uanis laudibus:milites inter iocos Camillũ de gallis triumphantẽ appellauere : ſed ex decreto patrũ oĩum

primus Cicero detecta cõiuratõe Catilinæ dictus est referẽte Plut. meminere huius rei. Iuue. saty. viii. Pli. senior lib. vii. Appianus lib. ii. postea multi hoc cognomẽtũ recepe siue adulatõe: seu merito: iõ dicti pres ipsi tanq̃ pres subiectos admonerẽt ac amarẽt ut filios: & ciues principes tanq̃ parẽtes obseruarẽt. Sene. lib. i. de clæmẽtia patrẽ qdẽ patriæ appellamus principẽ: ut sciat datã sibi ptãtẽ prĩá q̃ est tẽperatissima: liberis cõsulẽs: suaq; post illos reponẽs. & Simonides apud xenophõtẽ p̃cipit ut princeps existimet ciuitatẽ suã ꝓpriá eẽ domũ ciues uero ꝓpinquos amicos aũt filios: & filios uelut animã ꝓpriá: & hos oẽs obligare nitat officio.

pugna: quã tarde uicimus. Nomẽ illud: qd alii primo statim principatus die ut impatoris: & Cęsaris receperũt: tu usq; eo distulisti: donec tu quoq; bñficioꝝ tuoꝝ parcissimus æstimator iã te mererí fateréris? Itaq; soli oium cõtigit tibi: ut pater prĩæ esses anteq̃ fieres. eras. n. in animis: ĩ iudiciis nr̃is: nec publicæ pietatis intererat: qd uocarere: nisi qd̃ ingrata sibi uidebat̃: si te impatorẽ potius uocaret: & cæsarẽ: cũ patrem experiret̃. Quod qdẽ nomẽ: qua benignitate: qua indulgentia exerces: ut cum ciuibus tuis quasi cũ liberis parẽs uiuis? Vt reuersus impator: qui priuatus exieras: agnoscis: agnosceris: eosdẽ nos: eũdẽ te putas: par oibus: & ob tm̃ cæteris maior: quo melior. Ac primũ qui dies ille: quo expectatus: desideratusq; urbẽ tuã ĩgressus es. Iã hoc ipsum: qd̃ ingressus es: quã miꝛ: lætũq;. nã priores inuehi: & importari solebãt: nõ dico quadriiugo curru: & albẽtibus equis: sed humeris hominũ: q; arrogantius erat. tu sola corporis ꝓceritate elatior aliis: & excelsior: nõ de patiẽtia nr̃a quẽdam triũphũ: sed de supbia principũ egisti. Ergo nõ ætas quẽq̃: non ualitudo: non sexus retardauit: quo minus oculos insolito spectaculo ipleret. Te paruuli noscere: ostẽtate iuuenes mirari senes ęgri quoq; neglecto medẽtium impio ad cõspectũ tui: quasi ad salutẽ: sanitatẽq; ꝓpere. Inde alii se satis uixisse te uiso: te recepto: alii nũc magis esse uiuẽdũ p̃dicabãt. Fœminas ẽt tunc fœcũditatis suæ maxima uoluptas subiit: cũ cernerẽt: cui principi ciues: cui impatori milites pepissẽt. Videres referta

Pugna. contẽtio fuit ut assumeres cognomẽtũ p̃ris p̃riæ. Vicimus. obtinuimus. Primo statim die. ut Cæsar dictator. recepit & Augustus: sed uix a p̃rib⁹ expugnatus. Aestimator. iudex. Te mererí. beneficiis tuis in p̃riam collatis cuius exẽplũ postea secutus ẽ Antonius Pius. Esses. affectu patrio & amore ĩ ciues: sicut iubet xenophõ. Fieres. cognomẽtũ a senatu accipes. Nec publice pietatis. nihil referebat ad amorẽ publicũ quo noie uocareris. nã & si Cæsarem te dicebãt: parẽtẽ tñ p̃riæ intelligebãt: sed tua bñficia hoc uerbo uoluerũt exprimere: ne ingrati uiderent̃ si te nõ appellassent hoc cognomine: cũ uerus p̃ eẽs patriæ. Ingrata. patria. Quod qdem nomẽ. s. quũ agis te parentẽ benignissimũ & indulgentissimũ. Vt quomõ.

Agnoscis. tuos ciues tanq̃ un⁹ ex illis. Eosdem. tibi pares & cõsortes. Par humanitate. Maior. illa maiestas impatoris: & diis ꝓxima sibi ueneratione cõparare uirtutibus egregiis. Ingressus pedibus. Inuehi: equo. Importari. cerui cibus seruoꝛ. Nõ dico. interpretatio.

Albentibus. cãdidis. n. eqs trahebatur triumphãtiũ currus. Arrogãtius. superbius. Proceritate altitudine. p̃diximus Traianũ fuisse statura ꝓcera. Sed de superbia. cõtrariũ color. s. triumphasti q; tua humanitate uiceris prioꝛ impatorũ supbiá. nõ. n. ut illi in urbẽ es importatus nr̃is humeris: sed pedibus ĩtroisti.

Aetas. seniũ: & pueritia. Insolito spectaculo q; imperator ab exercitu ueniẽs in urbem pedibus iret. Te paruuli nocere. distributio: cum in plures res: aut

personas negocia quædã dispartimur: posita aũt sũt infinita ꝓ p̃teritis impfectis indicatiui hic ẽt (nõ. n. uerebor ne lectoribus sim fastidio: & sim licet mõ ꝓsim) cõpræhendit̃ dissolutio: quæ cõiunctiõibus uerboꝛ e medio sublatis: ptibus sepatis effertur: uidet̃ iuuenes & senes esse similiter cadens. Sanitatẽq;. q; feciſſe uespasianũ locupletissimi authores ꝓdidere: qui excremẽto oris respersit genas cæci & oculoꝛ orbes: & statim illi dies. illuxit aliũ manu ægrũ pede suo calcatũ morbo soluit: quin & Spartianus memorat: mulierẽ oculis captã recepisse lumẽ: quod genua Adriani fuisset exosculata. Prorepere. q̃drupedes ite more serpẽtũ. Inde alii. æthopeia pulchra: de qua Aphthonius. æthopeia est q̃ personam hẽt cognitam. morẽ uero tm̃ fingit. hic romani sunt ꝓsona cognita: fingit aũt quæ dicere possent. Satis uexisse. se mori fœlicem. sic Corœlius Rufus optabat superuiuere Domitiano: ut moriturus post illius tyrãni necẽ liber si rẽp. uidisset successori bñ cõmissam. Magis eẽ uiuẽdũ. fruẽdũ diu fœlicitate tẽpoꝛ sub optimo principe. Fœcunditatis suæ. copiæ filioꝛ suoꝛ. Videres. descriptio: quæ reꝛ cõsequẽtiũ cõtinet ꝓspicuã: & dilucidã cũ grauitate expõnẽ. Referta. plena spectatorib⁹. pariter Claudianus de triũpho Honorí: q̃tũ licuit cõsurgere tectis una replet turbæ facies: undare uideres ima uiris altas effulgere mr̃ib⁹ ædes.

Tecta.qua Traiano erat transeũdũ. Laborantia.uix sufficientia oneri. Suspensum.ambiguũ:periculosum.erát.n.occupatarloca:ubi nemo poterat firmiter stare.nec nisi cũ discrimine. Tramité. uiam a trásuerso dictũ opinať Varro. Quã oĩbus.æqualiter ueneris. In singulos gradus.per singulos passus an per singulos coniugum liberorũq; cœtus per sexum & ætaté dispositos:q; refert Tacitus factũ in Neronis.ingressu. Osculo exciperes:at Nero si Tranqui.credimus:neq; aduenięs:neq; ꝓficiscés quéq; oscu lo impartiuit:ac ne salutatiõe qdé.ipsa certe uirtus.M.Tullio de oratore tradéte in eaꝫ reꝫ usu ac moderatione maxime cernitur. tractanda laudatiõibus ét hæc sunt naturæ & fortunæ bona:in ꝗbus est summa laus nõ extuliſſe se in potestate:nõ fuisse insolétem pp abundantiá fortunæ: & copiæ: nõ supbiæ ac libidini:sed bõitati ac moderatiõi facultaté: & ꝛnateriam dedisse.

Vt dimissus ut deosculatus fuerat senatores ab urbe ꝓficiscens. Equestris ordinis decora.i. eqtes. circuitio color. decora dicés respexit ad auri fulgorem quo eqtes illustrabanť. Gratũ.repetitio:& distributio. Honore noium.nominabas cũ honore. Sine.monitore.sine nomẽclatore q̃ suggere solet noĩa ne sciétibus. Tátũnũ.ét super qua dictiõe in præcedétibus plura. Cliétibus.Dionysius tradit & Plut.Romulũ patronatũ uocasse susceptũ pauperũ humiliúq; patrociniũ & officia instituisse utrisque clientibus & patronis percõmoda beniuolas ciuilesq; actiões eoꝫ feciſſe. enarrare oportebat patronos clientibus suis legitima:quoꝫ noticiá nõ habuissent: præsentibusq; ipsis siue absentibus pariter oĩa ꝓficere quæcũq; faciunt ꝓ filiis patres pecuniarum quoq;:& q circa eas uersanť cõtractũ rõnem explicare:cásq; ipsos proclientibus iniuste oppressis suscipere:ac si qs ét pactiõis alicuius noie lederet accusantibus rñdere:denicq; oéꝫ eis qué priuatoꝫ publicorũq; negociorũ: cuius maxime indigét exhibere. Clientes aũt patronis suis ad filiaꝫ dotẽ cõtribuebãt:si pecuniis earũ patres indigebát:proq; redẽptiõe hostibus pecunias ꝓsoluere:aut ꝓ filiis eoꝫ captiuis mulctas publicas ꝓprio ære & gratis dissoluere in magꝝatibus ét & deductionibus:& aliis in repu.sumptibus impẽdiorũ ꝓticipes tãq̃ genere ꝓximos adesse.hoꝫ aliq salutatores cum domũ ueniret:alii deductores:cũ ad officium deduceret:tertii assectatores:cũ cõmittarenť dicebanť ꝓmiscuũ aũt utriusq; neq; piũ neq; fas erat accusare se inuicẽ neq; aduersus testimoniũ dicere nec suffragiũ aduersum ferre nec cũ inimicis adnumera & siquis hoꝫ aliqua feciſſe argueret.lege eũ teneri proditiõis nec sub tutela patricioꝫ plebs tñ erat urbana sed & coloniaꝫ & socioꝫ.quinimmo Gellius memorat clienté in fidem acceptũ carioré haberi q̃ ꝓpinquos tuendúq; esse contra cognatos & patrẽ primũ postea patronũ ꝓximũ nomen habere quáq̃ Massurius scribat in officiis apud maiores ita obseruatũ esse primũ tutel deinde hospiti deinde clienti tum cognato postea affini locũ fuisse. Reſpectátiũ.remorantiũ. Populus. multitudo. Te qnoq; te. repetitio. Immo maxime.correctio. Astaret.adhæreret.stiparet. Latus.uitam.nam solét principes latus suũ munire satellitibus:uñ ét latrões dicti lateris custodes. Circũfusus circũdatus. Flore. primoribus. Inualuisset.creuisset ualidior incubuisset:ut modo senatoꝫ mõ equitũ caterua medius ꝓut altera hoꝫ maior unda circũstãtes submouisset. Lictore.suos ministros publicos.xii.lictores cõsulẽ præcedebant cũ securibus qñ erat sine ꝓuocatione:& uirgarum fasce:siue lora gerentes authore Plutarcho: q iussu principis continuo cõpræhensos uincerent:unde a ligando lictores dictos multi credidere: q̃q̃ Tyro libertus referente Gellio uel a lino uel a licio appellatos scribat. Habitu:tranquillitate:modestia articulus:cum singula uerba interuallis distinguunť cæsa oratione. Capitoliũ.collem Saturninũ:duplex in urbe fuit Capitoliũ uetus & nouũ authore.P.Victore:ubi oĩum deoꝫ simulachra celebrabanť ĩ octaua regione:at uetus in sexta fuit:& alibi ut Capuæ:& Pausanias sup theatro Corinthiaco meminit fuisse tẽplũ Iouis Capitolini:romanũ igiť Capitoliũ Tarpeiũ a Tarpeia uocatum: deinde iussu Tarquinii Su-

Cliens.

Patronus

Lictor.

Capitoliũ.

tecta:ac laborãtia:ac ne eum quidé uacãtem locũ: qui non nisi suspensum:& instabile uestigiũ caperet.oppletas undiq; uias: angustumq; tramitẽ relictum tibi:alacrẽ hinc atq; inde populũ:ubiq; pargaudiũ:paremq; clamorem tã æqualiter ob omnibus ex aduẽtu tuo lętitia percepta est:quam omnibus ueniſti:quæ tamen ipsa cũ ingressu tuo creuit: ac prope in singulos gradus adaucta é gratũ erat cũctis: quod senatũ osculo excíperes: ut dimissus osculo fueras:gratũ quod eq̃stris ordinis decora honore noĩum sine monitore signares: gratũ qđ tãtumnũ ultro clientibus salutatis quasdã familiaritatis notas adderes:gratius tamen: quod sensim: & placide: & quantũ reſpectantiũ turba pateretur incederes:quod occursantiũ populus te quoq;:te immo maxime astaret: quod primo statim die latus tuum crederes omnibus:neq; enim stipatus satellitum manu:sed circunfusus undiq;:nũc senatus nunc equestris ordinis flore:prout alterutrum frequentiæ genus inualuisset.silentes quietosq; lictores tuos subseq̃bať.nã milites nihil a plebe habitu tranquillitate modestia differebant. Vbi uero cœpisti capitolium ascendere: quam læta omnibus

perbi dum Iouis tẽpli fundaméta aperiũtur, inuentũ eſt caput nuper occiſi hoís: faciẽq; habẽs uiuis ſimilem & a capite manãté ſanguiné calidũ adhuc & recẽté: quæ uiſa ſpés haud per ambages arcẽ eã imperii: caputq; reg& fore portẽdebat: idq; ita cecinere uates: quiq; in urbe erãt: quoſq; ob eam ré cõſultãdam ex Ethruria acciuerant. Dionyſius ut eſt Liuio copioſior: romanos uates nõ intellexiſſe oſtẽtũ tradit & miſſos in Ethrutiã legatos uatẽ ſenẽ cõſulturos: q̃bus prius a iuuene uatis filio inſtructis ne deciperẽt a patre: rurſum in hæc uerba: uiri romani dicite ueſtris ciuibus fato dari: caput totius Italiæ fore hũc locũ: in quo caput eſt repertum: ex eo Capitoliũ ab inuento capite uocat. Adoptionis tuæ. cõmoratio: cũ in loco firmiſſimo diutius manet & eodẽ ſæpius redditur.

adoptionis tuæ recordatio: quam peculiare gaudium eorum: qui te primi eodem loco ſalutauerunt imperatorem quinetiam deum ipſum tuũ præcipuam uoluptatem operis ſui percepiſſe crediderim. Vtquidem iiſdem ueſtigiis inſtitiſti: quibus parens tuus ingens illud deorum prolaturus arcanum: quę circunſtantium gaudia: quam recens clamor quam ſimilis illi dies: qui hunc genuit diem: ut plena altaribus: auguſta uictimis cuncta: ut in unius ſalute collata omnium uota cum ſibi ſe ac liberis ſuis intelligerent præcari: quæ pro te p̃carẽtur. Inde tu in Palatium quidẽ ſed eo uultu: ſed ea moderatiõe: ut ſi priuatam domũ peteres. cæteri ad penates ſuos: quiſq; iteraturus gaudii fidẽ: ubi nulla neceſſitas gaudẽdi ẽ. Oneraſſet aliũ eiuſmodi introitus. tu quottidie admirabilior: & melior. Talis deniq;: quales alii principes futuros tãtũ ſe policent. Solũ ergo te cõmendat: augetq; tẽporis ſpaciũ. iũxiſti. n. ac miſcuiſti res olim diuerſiſſimas ſecuritatẽ imperantis: & incipiẽtis pudorẽ. Nõ tu ciuiũ amplexus ad pedes tuos deprimis: nec oſculũ manu reddis. Manet impatori. q̃ prior hũanitas

Primi. dum magna uoce adoptatis a Nerua. an q; magis placet: dum ad exercitum iturus Capitoliũ aſcẽdiſſes conſalutatus eſt impator optimus. iã. n. dixit oís quæ limẽ Capitolii inſederat ad ingreſſum tuũ foribus recluſis: ut docuit euẽtus te cõſalutauit iperatorẽ: nec aliter a cunctis omẽ acceptũ eſt. Deũ ipſum tuũ. potius intellige louẽ: q̃ Neruã: illũ. n. aſſerit huius adoptiõis authorem hũc uero miniſtrũ ſunt q nõ tuũ ſed tũc legant. Operis ſui. adoptionis. nã prædixerat: deo& hoc opus fuiſſe. Iiſdẽ ueſtigiis eodẽ loci. Parẽs. Nerua. Illud arcanũ. adoptionẽ tuam. Recens. magnus. Dies. iſte q̃ fuit ſimilis illi diei: quo adoptatus fuiſti: & per quẽ ad hunc perueniſti. Altaribus tũc ſtructis & excitatis: an excreſcentibus flaminis: quia altaria dicta Feſtus arbitrat: q; in eis excreſcat ignis. Auguſta adaucta. hic facit illo& interpretatio: qui Auguſtũ ab auctu deducũt. Vnius Traiani. Se p̃cari. ſibi ac liberis ſuis pro ſalute ſua & ſuorum filio&: nã te ſoſpite ſciebant ſibi & ſuis futuro& bene. Palatiũ. domũ imperato&: docet Dion triũphãtes ſolitos p̃ fo& adire Capitoliũ: inde redire in palatiũ. legimus ẽt in epiſtolis Curtii palatiũ Traiani: ſed priuatã Traiani domũ magis crediderim: cuius ſit mẽtio a Victore: ſi tñ ulla fides p̃ſtãda eſt illis epiſtolis: quæ neq; Curtii hiſtorici ſunt: neq; alicuius ſcriptoris illuſtris q̃bus ſi noía ſpecioſa dempſeris: nihil præter humile quoddã & pene barbarũ dicendi genus offendes: immo magis offenderis. Priuatã. quã habuit in Auẽtino iuxta ædẽ Bonæ deæ. Ad penates ſuos domũ ſuã diſceſſere. Iteraturus. nouaturus. Vbi nulla neceſſitas gaudẽdi. nã ſecreto & priuatis locis licet affectus libere detegere: utpote in tuto oſtẽdit igitur uerã eſſe ciuiũ læticiã pro Traiano recepto: quã ẽt domi retinebãt: at ſecus recitat Dion Neronẽ urbem ingreſſum publice ueneratũ: priuatim uero ubi impune licebat: q̃d ſentiret quiſq; enũciare: acerrime laceratũ. Oneraſſet. inflaſſet ſupbia. Eiuſmodi. tam gratus oĩbus. Policent. cũ fiunt impatores ſpondẽt ſe bonos futuros: & in initio plures fuere: ſed p̃cedẽte tpe mala reſpexere. Spatiũ. quo in impio fuiſti: nã ſemp perſtitiſti in humanitate ingenita. Miſcuiſti. coniunxiſti. Res diuerſiſſimas olim. hæc eſt uera lectio: ut ſit ſenſus: ſecure imperas & cũ pudore: q; nullus diu ante fecerat. Olim diuerſiſſimas: q̃ in aliis principibus inter ſe non cõueniebant Dion tamen ſcribit Veſpaſianũ habitaſſe utplurimũ in ortis Saluſtianis: foreſq; domus ſemp patuiſſe ſine cuſtode: ut liceret oĩbus ingredi: facilemq; fuiſſe acceſſu & colloquio. Securitatẽ imperãtis: & incipientis pudorẽ. iam dixerat. ſic imperatorẽ cõmilitonẽq; miſcueras. Tacitus in uita Agricolæ nũc primo ſtatim beatiſſimi ſæculi ortu: Nerua Cæſar res olim diſſociabiles miſcuit principatũ: & libertatẽ: augetq; quotidie fœlicitatẽ imperii Nerua Traianus. nec ſpem modo uoto& ſecuritas publica ſed ipſi⁹ uoti fiduciã ac robur aſſumpſit. Dion author Traianũ q; bonos honoraſſet & extuliſſet: nullũ timuiſſe: neq; odiſſe. Securitatem. quod ſecurus eſſes in imperio nullis petitus inſidiis quãuis legamus Craſſum: & alios quoſdã in Traianum coniuraſſe: & ideo patrũ ſentẽtia dãnatos.

Incipientis. impare. Pudorem. abſtinẽtiam a malis. Pedes deoſculãdos. i. non ſinis pedes uel manus tuas ciuibus oſculari. inde poſtea priores dãnans: cũ uelut inquit affixi currulibus ſuis manũ tantum: & hanc cunctanter: & pigre & imputantibus ſimiles promerent. Prior. ante aſſumptum imperium.

Incedebas.hoc uerbū ut plurimū dignioribus perſonis aſcribit. Circa te.imperatorē.quæ erāt circa priuatū. Ipſo te.a te ipſo talis es princeps.qualis priuat⁹ fueras. Libeat é.licet ciuibus ſine diſcrimine. Subſiſtere:& quæ ſequunt:articulus exornatio. Contingat tibi ambulare.i.forte. Vt imputes.ut iactes te ciuibus nimium familiarē. Suus pudor.ſi magnus cito:ſi breuis tarde:loquit quiſq; tecum p arbitrio ſuo. Superbia.dedignatio repulſa. Facit.adiūctio cū uerbū poſtremo collocamus. Legibus.i. rōne a te regimur:nō libidine. Illæ.leges.ſic tu. Nobiſcum.inter humanitatē utpote ductæ ex bono & æquo:& a nobis conſtitutæ:q̄bus niſi bonus princeps nō ſubeſt. Vt honor excellit. Quæ. impatoriæ dignitates.

Aequalitatis metu.ne nobis uiderent æquales. Vſum.pedum amiſerant.nō gradiebant.circuitio color. Humeri: ceruiceſq; nā hexaphoro: uel octophoro uehebant. Super ora noſtra.eminētiores.Iuuena.ſaty.iii.turba cedente uehetur Diues:& ingenti curret ſuper ora liburno. Seneca. quos ſupra capita hominum:ſupraq; turbam delicatos lectica ſuſpendit. Humus.mortales homines. Cōia.nobiſcum: quia pedibus incedūt:ſed excellūt gloria. Nec uereor. licet īterdū in media oīone uti exordio: & facere attentos auditores:q; hic uſurpat ab eiūs perſona de quo loquit. Ea beneficia:uirtutes. Reuerentius. magis admirabile. Illibata:a me intacta.

Carptim.modice. Perſtringi. colligi ad cōpendium redigi. Sequit.accidit: ſuppreſſit aliam partē.ſ.quæ uero dicūtur:tanta quanta dicuntur dūtaxat eſſe uideant:nā nō ſemp oīa dicenda: ſed alia qua ſupprimenda:quæ poſſit auditor p ſe intelligere. Leuiter.breuibus. Locupletatas tribus.triginta q̄nq; tribus ī urbe fuiſſe ſatis conſtat. hunc locū ut alia multa Claudianus in laudib⁹ Honorii ſecutus inq̄t tecū p̄clara uocauit Ditandas ad dona tribus. Cōgiarium.mun⁹ quod populo:ſicut donatiuū:quod militibus dabat. Tacitus additū noīe Neronis donatiuū militi:cōgiarium plebi: cōgiariū dictum a congio menſuræ genere:cuius meminit Varro lib.ii. rei ruſticæ:lactis inq̄t duos cōgios addūt.Fabius.yi.incuſans anguſtiā cōgiariorū: q̄ amicis dabant:exiguitatē heminariam dixit Maximus:nā cōgiario cōe liberalitatis atq; menſuræ.Paulus.ff.xxxiii.pro uaſe uinario uſurpat:& nouello Mediolanenſi tricongio a tribus cōgiis epotis uno imperii ſpectāte miraculi gratia Tiberio principe cognomē fuit: ut ſcribit Pli.li.xiiii.pro liberalitate Tacitus: Plebiq; cōgiariū quadrageni nūmi uiritim dati. Tranqui.in Auguſto.cōgiaria populo freq̄nter dedit:ſed diuerſæ fere ſummæ:modo quadragenos mō tricenos.nōnunq̄ ducenos:quinquagenoſq; nūmos:ac ne minores quidē pueros p̄teriit: q̄uis nō niſi ab.xi.ætatis anno accipe cōſueſcerent.noſtrorū q̄dā tradidere ignorari unde deduceret cōgiariū:ſed uerbū ſola cōſuetudine ſibi notū:& nullā hñs priſcæ latinitatis originē cū multorū teſtimonio p̄bet cōgiū eſſe uaſis genus:& inde ad uaria deductū. Totū.integrū. Donatiui.muneris. Milites. oñdit Traiani ai magnitudinē:q; militibus p̄tē donatiui ſupreſſiſſet; cū totū alii impatores ſolerent initio principatus

Congiariū

incedebas pedibus:incedis: lętabaris labore:lætaris:eadēq; omnia illa circa te: nihil ipſo te fortuna mutauit. liberū eſt ingrediente per publicū principe ſubſiſtere:occurrere:comitari:prętereire:ābulas inter nos non quaſi cōtingat & copiam tui nō:ut imputes:facis:hæret lateri tuo quiſquis acceſſit:ſi nemq; ſermoni ſuus cuiq; pudor: non tua ſuperbia facit.regimur quidem a te:& ſubiecti tibi:ſed quēadmodum legibus ſumus.nam & illæ cupiditates noſtras:libidineſq; moderantur:nobiſcū tamen:& inter nos uerſantur.Emines: excellis: ut honor:utptās:quæ ſuper homines quidem: hominum ſunt tamen:ante te principes faſtidio noſtri: & quodā æqualitatis metu uſum pedum amiſerant.illos ergo humeri: ceruiceſq; ſeruorum ſuper ora noſtra: te fama:te gloria:te ciuium pietas ſup ipſos principes uehunt.te ad ſidera tollit humus:ita cōia:& cō fuſa principis ueſtigia.Nec uereor.P.C.ne lōgior uidear:cum ſit maxime optandū:ut ea pro quibus aguntur principi gratiæ multa ſint: quæ quidem reuerentius fuerit integra: illibataq; cogitatōibus ueſtris reſeruari quam carptim breuiterq; perſtringi:quia fere ſequitur ut illa q̄dē:de quibus taceas: tanta quanta ſunt:eſſe uideātur. Niſi uero leuiter attingi placet: locupletatas tribus: datūq; cōgiarium populo:& datum totū: cum donatiui partem milites accepiſſent.An mediocris animi eſt his potius repræſentare: q̄bus magis negari pōt? Quāquam in hac quoq; diuerſitate æqualitatis non ſeruata eſt.æquati ſunt enim populo milites eo:quod partem:ſed priores:populus militibus: quod poſterior:ſed totum ſtatim accepit. Eniuero qua benignitate diuiſum eſt? quantę curę tibi fuit:ne q̄s expers liberalitatis tuæ fieret? Datum eſt his:qui poſt edictum tuum in locum eraſorum ſubditi ſue

rant:æquatiq; sunt cæteris illi etiam: quibus non erat promissum. Negociis aliquis:ualitudine alius:hic mari. ille fluminibus distinebatur. expectatum est prouisumq;:ne quis æger ne quis occupatus ne quis deniq; longe fuisset: ueniret quisq;:cũ uellet:ueniret quisq;: cum posset. Magnificũ Cæsar: & tuum disiunctissimas terras munificentiæ ingenio uelut admouere immensaq; spacia liberalitate contrahere: intercedere casibus occursare fortunæ:atq; omni ope adniti ne quis e plebe romana dante congiarium te hominem magis sentiret se fuisse:quam ciuem:Aduentante cõgiarii die obseruare principis egressum in publicum: insidere examina infantium: futurusq; populus solebat. labor parentibus erat ostentare paruulos:imposito sq; ceruicibus adulãtia uerba: blandasq; uoces edocere.reddebant illi quæ monebantur: ac plæriq; irritis precibus surdas principis aures adstrepebant:ignarique quid rogassent:quid non impetrassent:donec plane scirent differebantur. Tu ne rogari quidẽ sustinuisti.Et quanquã lętissimũ oculis tuis esset conspectu romanæ sobolis ipleri: omnes tamen antequam te uiderent adirentur:recipi:idici iussisti:ut iã inde ab infantia parentem publicũ munere educationis experiẽtur .crescerẽt de tuo: qui crescerent tibi alimẽtisq; tuis ad stipendia: tua peruenirent:tantũq; omnes uni tibi:quantũ parẽtibus suis quisque deberet. Recte Cæsar quod spẽ romani nominis sumptibus tuis suscipis.nullũ est enim magno principe immortalitatemq; merituro impendii genus dignius: quam quod erogatur

sui illis erogare:tanq; defensoribus & custodibus:populũ ue:o interdum præterire sine cõgiario:ut quorum opera minus indigerent. At Traianus secus fecit:ut doceret illã esse uerã liberalitatẽ:quã donamus iis:q;bus nullo beneficio sumus obnoxii.neq; metuimus. Repræsentare.donare:munerare Tráqui.sed subito inferre:uerbera inquit:& plagas:sæpe uulnera: nonnunq; necem repræsentantes aduersantibus. Marcellus iuriscõsultus pro numeratiõe pecuniæ subita.ff.xxxv. posuit repræsentationem.interdũ repræsentare significat ostẽdere.idem:sed hæc uerba uident repræsentare fideicõmissum. Padinianus.ff. xxxvi. absolute ꝓ reddere. Quibus.popularibus. Diuersitate q; populus plus: miles acceperit minus. Aequati. in hoc qđ priores acceperunt:& si tantũ donatiui partem populus æquatus est militibus: q; si posterior in accipiẽdo munere:fuit tamen integrũ accepit:ita ut q; fuerat in honore miles consecutus maius: id populus muneris maiore liberalitate adequauerit. Statim. Postq; promissum fuit: nõsero datum. Edictũ tuũ. cõgiarii ꝓnũciationem. Erasos. deletos expũctorum e numero eos qui accipiebãt congiariũ.eradere.n.delere. Trang. in Domitiano refert equitem ro. erasum iudi cum albo. Subditi.substituti.ascripti. Illi subditi post edictũ. Aequati sunt cæteris.par congiariũ acceperunt. Fluminibus.auctis ne posset uenire in urbẽ Distinebatur.detinebatur:impediebatur. Veniret.ad congiarium repetitio Tuum.tibi cõueniens. Munificẽtiæ ingenio subtili inuentiõe liberalitatis. Cõtrahere.cõiungere. Intercedere. occurrere. impedimẽto eẽ.oratio cæsa. Hoiem.humanis casibus subiectum: utpote absentẽ non participare congiarium. Quã ciuem.q; participem cõgiarii.Die.præscripta per edictum. Egressum.a palatio. Examina. uerbum opportune translatum ꝓ multitudine nouæ prolis instar apum:q; q; Columella libro.i.ét de aliis animalibus examina dixerit:& infestis inquit aculeis armata gignit animalia:quæ in nos dẽsissimis examinibus inuolãt culices præsertim intelligens. Insidere.occupare sedendo. expectare. Futurus populus.ueri mox futuri hoies & populus. Ostẽtare.principi. Paruulos filios suos demõstrare. exornatio.dabat aũt cõgiariũ parentibus ad alendos filios. Edocere.instruere uerba præcantia patres suos filios solebant. Illi.pueri. Reddebãt.dicebãt. Mouebant.dictabant:suggerebant a patribus. Plæriq;.filii.nõ enim oẽs qui petebãt cõgiariũ accipiebãt. Surdas.simulãtes tergiuersantes. Irritis. quibus nihil essent accepturi. Ignari.quia pueri & nõ intelligẽtes q̃d peterẽt. Plane scirẽt.iã adulti cognoscerent se præteritos. Cõspecturo.sobolis.intuitu paruulos. Soboles de uitibus & aliis arboribꝰ dicitur pululãtibus præsertim ab radice:transfertur ẽt ad animata:nam idem de quibus sobolem pullos filios dixit:& de hominibus frequentius. Recipi.adnumerari. Incidi in æs notari.inferius.n.& quãto maioré infantiũ turbam iterũ atq; iteꝝ uidebis incidi:dabis cõgiaria si uoles. nã nõ scripti pueri ab imperatore publicis sumptibus nõ alebãtur. Parenté publicũ.te patré patriæ. Crescerẽt.traductio. Tibi:in usum tuũ siue ad pacẽ siue ad bellũ. Stipẽdia.militiã. Oẽs.paulominus quinq; millia ingenuos. deberent. Spem.pueros in quibus spes laudari põt. Nullũ est.n.sententia. Erogatur. distribuitur.

Repræsentare.

Euadere.

Examina.

Soboles.

In posteros.in eos qui post te uicturi sunt. Ingentia præmia:Tranquí.cum Augustus legẽ de maritandis ordinibus:quã.Qu.Metellus authore Liuio induxerat:seuerius q̃ cæteras emẽdasset.præ tumultu recusantium perferre non potuit:nisi adempta demũ lenitaue parte penarum & uacatiõe triennii data:auctisq; præmiis:sic quoq; abolitionem eius publico spectaculo pertinaciter postulãte equite accitos Germanici liberos:receptosq; partim ad se partim in patris gremium ostẽtauit manu uultuq; significãs ne grauerentur imitari iuuenis exẽplũ.inde abbreuiator Liuii.Qu.inquit Metellus censos cẽsuit ut ducere uxores omnes cogerent omnino liberorũ creandorũ cã extat oratio eius: quam Augustus Cæsar cũ de maritãdis ordinibus ageret uelut eo tempore scriptam in senatu recitauit. Tacitus li.xy. memorat patres habuisse ius petẽdi magistratus:& sortiendi puincias:ac hæreditates usurpandi:& quæ ibi subsequũtur. Vlp.respondet.legibus cautũ ut singuli anni per singulos liberos remittãt ad honores:& in panegyrico Cõstantini & Maximiani scribitur:si leges hæ: q̃ mulcta cælibes notauerunt: parentes pmiis honorarunt uere dicũtur esse fondamenta reip.quia seminarium iuuẽtutis:& quasi fontẽ humani corporis semper romanis exercitibus ministrarũt. & reliqua. Pares.ingentes. Ratio.uia.

Bonus.liberalis. Occasum. deficientibus ciuibus.est aũt repetitio. Defectũ.corpore.sine mẽbris & thorace positum eo mõ defectum a Secundo: quo a Martiale Dulcia defecta modulat carmina lingua:pro eo quod deficit. Tuetur:se & imperium suũ. Parentũ:liberorq;.articulus grauis.exciperet. applauderet tibi aduenienti. Ne rogarent.nã gratia quæ fit non rogata gratior est.

Tollere.habere. Expediat.fit utile.

Nisi uices humanæ fragilitatis.nisi casus mortaliũ præsertiz morte circuitio.

Insanabiles.incurabiles·desperatos.

Principis ira.qua solebãt absumi ĩterdum filii. In spem cõgiariorq;.repetitio & similiter cadens. Adeo certe.expleti ua dictio ĩterdũ multũ significãs utraq; significatione apud Terentiũ & Virgi. inuenies. Nihil.traductio. Largiat: auferat:alat:occidat cõtrarium exornatio. Concupiscant:tollere. Cõtra, nõ inuenitur qui filios concupiscant si imperator largiat & auferat:uidet notasse Domitianũ qui initio liberalitatis experimenta dedit oẽs circa se largissime psecutus congiariũ populo nũmoq;.ccc. ter distribuit epulũ eqti senatuiq; panariis plebeisq; sportellis cũ obsonio distributis:oẽ genus req; missilia sparsit:sed conuersus ad rapinas nihil pensi habuit qn pdaret oĩmodo bona uiuoq; & mortuoq;:neq; in clæmẽtiæ tenore pmãsit fuit enim nõ solũ magnæ:sed & calidæ ĩopinataq; sæuitiæ. Næ.certe. Ille.Domitianus. Breui:an qa sero dissimulatã sæuitiã patefecit. Effecerit.sua sæuitia. De tuo.de rebus imperialibus:non ui & contra fas a ciuibus extortis. Vt feraq; catuli.similitudo per breuitatẽ. Sanguine & cædibus.bonis occisoq;. Quod nemini est ereptũ.Dion in hãc sniam pedibus iuit. Traianus ingt a pecuniis alienis & iniustis cædibus abstinuit. Quanq̃.correctio. Hunc. Traianum factũ esse pauperẽ. Alio aũt.correctio per interrogationem. Profudisti.dilargitus es.

in posteros.Locupletes ad tollendos liberos ingẽtia premia:& pares pœnæ cohortantur: pauperibus educandis una ratio est bonus princeps. Hic fiducia sui procreatos nisi larga manu fouet:auget: amplectit: occasum iperii:occasum:reipu. accelerat.frustra princeps plebe neglecta ut defectũ corpore caput: nutaturumq; instabili pondere tuetur Facile est cõiectare:quod perceperis gaudiũ cum te parentum:liberorum:senum:infantiũ: puerorũ clamor exciperet.Hęc prima paruuloq; ciuiũ uox aures tuas ibuit:qbus tu daturus alimẽta hoc maximũ præstitisti:ne rogarent.Super omnia est tamẽ:quod talis es:ut sub te liberos tollere libeat:expediat nemo iã parens filio nisi fragilitatis humanæ uices horret:nec inter ĩsanabiles morbos principis ira numeratur. Magnũ quidẽ est educandi incitamentũ:tollere liberos.in spem alimẽtorum:in spem congiariorum :maius tamẽ in spẽ libertatis: in spẽ securitatis.Atq; adeo nihil largiat princeps dum nihil auferat:non alat:dũ nõ occidat: nec deerunt q filios cõcupiscant.Contra largiatur:& auferat:alat:& occidat næ ille tam breui tẽpore effecerit:ut omnes nõ posterorum modo:sed sui parẽtũq; pœniteat.quo circa nihil magis in tua tota liberalitate laudauerim:quã quod cõgiariũdas de tuo alimenta de tuo:neq; a te liberi ciuiũ:ut ferarũ catuli sanguine:& cædibus nutriunt:quodq; gratissimũ est accipientibus:sciũt dari sibi : quod nemini est ereptum : locupletatisq; tã multis pauperiorẽ esse factum principem tantũ:quamquam nec hũc quidem. nam cuius ẽ quicquid est omnium:tantũ ipse:quãtũ omnes habet.Alio me uocat numerosa gloria tua: alio autẽ:quasi uero iã satis uenera tus:miratusq; sim:qđ tm̃ pecuniã profudisti nõ ut

Adeo,

Flagitii.sceleris. Infectatione eius:taxatione:infamia.hoc feciſſe Neronem poſt Britannici funus le gimus apud Tacitum largitione potiſſimum quemq; amicorum iungentem: nec defuerunt qui argue rent uiros grauitatem aſſeuerantes:quod domos uillaſq; id temporis quaſi prædas diuiſiſſent: alii neceſ ſitatem adhibitam credebant a principe ſceleris ſibi conſcio:& ueniam ſperante:ſi largitionibus ualidiſ ſimum quēq; obſtrinxiſſet ad hæc tradente Dione poſt necem matris Agrippinæ prætorianis Nero ar gentum diſtribuit:deinde multis editis ſpectaculis miſſilia ſparſit in populum:edulia:equos:ſeruos:cur rus:aurum:argentum: ueſtem uariam: per teſſeras dedit. Detineres. occupa res. diuerteres delectares. Alimentis. nam præter cōgiarium etiam promiſit deditq; alimēta. Nullam culpam rede miſti.adiunctio color. non abſoluiſti te ab ulla culpa & crudelitate: cum omni crimine careres. Impēdio.liberalitate.

flagítíí tibí cōſcíus ab ínfectatíone eíus auerteres famam:nec ut tríſtes hominum: mœſtoſq; ſermo nes lætíore materia detíneres: nullam congíario culpam:nullam alímentís crudelítatem redemíſtí: nec tíbí bene faciendí fuít cauſa:ut quæ male fece ras:ímpune feciſſes:amor ímpendío íſto: non ue nía q̄ſíta.eſt.p.q;.ro.obligatus a tríbunalí tuo: nō exoratus receſſit.Obtuliſtí enim congíarium gau dentibus gaudens:ſecuruſq; ſecuris: quodq; antea príncípes ad odíum ſuí leniendū tumentíbus ple bis animís obiectabant: íd tu tam ínnocens popu lo dediſtí: quā popul⁹ accepít. Paulo minus.P.C. quinq; mília ingenuorum fuerunt:quę líberalítas príncípís nr̄í conquiſíuit:ínuenit:adſcíuit. hí ſub ſídíum bellorum:ornamētum pacis publicís ſum ptíbus aluntur. patríamq; non ut patríam tantū: uerum ut altrícem amare condíſcūt.Ex hís caſtra: ex his tríbus replebunt̄:ex hís quandoq; naſcen tur:quíbus alímentís opus nō ſít. Dent tíbí Cæſar ætatem díí:quā mereris:ſeruentq; aíum: quē dede runt: & quanto maiorem ínfantíum turbam íter̄: atq; íterū uídebís ícídí(augetur.n.quotídíe: & cre ſcit nō qa carıores parētíbus líberí:ſed quía prínci pí cíues)dabís congíaría ſí uoles:illí tamen ꝓpter te naſcuntur.Inſtar ego perpetuí cōgíarií reor af fluentíam annonæ huíus alíquando cura Pōpeío

Non uenia. antitheton. Tribunali. ſuggeſtu. loco edito: ſede. Exoratus. placatus. Gaudentibus gaudens. tra ductio. Principes.præterea ſcimus Ne ronem poſt detectam coniurationem Piſonia nam bina nummum milia uiri tim manipularibus diuiſiſſe & ſine pre cio frumentum addidiſſe. Tumenti bus.iratis. Obiectabant.tanquam of fam Cerbaro. Populus.qui non excan deſcebat:ſed quieſcebat. Ingenuorum. liberorum. Adſciuit. ſibi aſſumpſit nu triendos. Spartianus pueris ac puellis: Quibus etiam Traianus alimenta detu lerat:incremētum liberalitatis Hadria nus adiecit.ſolitum dari frumentum li beris teſtatur Capitolinus.pueros nar rat & puellas nouorum hominum fru mētariæ præceptioni præceperūt aſcri bi. Subſidium: ſuppetiæ loco militum deficientium articulus grauis. Patriā. traductio. Ex his.quinq; milibus pau lominus. Tribus.urbanæ. Ex his. re petitio. Naſcentur. diuites. Quam longiſſimam. Quem liberalem. Inci di.aſcribi.notari in aere. Non. iccirco augetur. Ciues cariores ſunt q̄ ipſis pa rentibus: Propter te propter liberalita tem tuam.inſtar.ſimilitudinem. Affluentiam annonæ.copiam frugū.laudat ab accidētibus. Huius cura conſtituti erant præfecti frumento diuidundo in populum ſiue donaretur ſiue minimo diſtrahe retur nō tam tributim q̄ uiritim ut æquam portionem quiſq; caperet.hoc officii genus excogitauit Au guſtus qui in difficultatibus annonæ gratis plerunq; uel leuiſſimo precio frumentū dimenſus eſt & in magna ſterilitate uenalitias & laniſtar̄ familias peregrinoſq; oēs exceptis medicis & præceptoribus & parte ſeruitiorum urbe expulit quo facto annona cōualuit.dicere ſolebat Aurelianus nihil populo ro. ſaturo lætius.at contra immanis ille Caius nonnunq; horreis publicis præcluſis populo famem indixit Pompeio. Appianus lib.ii.bellor̄ ciuiliū. Romani aſſidua fame diutius uexati Pōpeium annonæ om nis præfectum elegere eidēq; ut in piratico bello uiginti ſenatorii ordinis uiros addidere quos ille uiciſ ſim per prouincias partitus eſt.M.T.ad Atticū.xv.legatos fuiſſe ſcribit ipſe nationes undiq; percurrens urbem frumento cæteriſq; ad uictū neceſſariis repleuit qua ex cauſa ad amplioré adhuc gloriā peruenit ac poteſtatē ſummarium Liuii Gn.Pompeio per quinquennium annonæ cura mandata eſt.ſed uberius in uita Pompeii Plutarchus. Cicero inquit pro lege orans frumētaria quodammodo iterum omnis ter ræ omniſq; pelagi populo Romano ſubiecti poteſtatem Pompeio integram dedit & portus omnes ne gociator̄ conuentus frugum diſpenſationes.& unico nomine omnia nautica atq; terreſtria Pompeio ſubdita.Clodius legem hāc a ſenatu prodiſſe ob annonæ caritatem aiebat ſed anguſtiam annonæ ema naſſe ut lex promulgaretur ueluti non ferente Pompeio potentiam ſuam extingui ſed ex nouo quodā magiſtratu excitare eam ſemper quæritante.alii dicunt hoc conſulem Spinterem machinatum eſſe co

Pōpe.an nona.

nantē ad maiorē magiſtratū ꝓmouere Pōpeiū ut ipſe ad regē Ptolomæū reſtituendū mitteret: deſigna tus itaq; Pōpeius rei frumētariæ dux diuerſa in loca legatos amicoſq; mittit in Siciliā ipſe atq; Sardiniā deinde in Africā nauigans uim ꝑ magnā frumēti cōparauit. repetiturus Romā cū mare procellis infeſta ret & gubernatores ſe alto cōmittere timerēt primus nauē ingreſſus ſolui iuſſit anchorā clamitās nauigare ē neceſſe uiuere neceſſe nō eſt hac audacia & aio uſus læta cū fortuna oē forum frumēto & oē mare nauibus ꝛpleuit unde & cæteris extra urbē incolis hic apparatus ſuperabundans fuit ueluti a fonte quodā īmēſa frumēti copia manaſſet. Nō minus nō fuit minus glorioſum. Pulſus ambitus cāpo: a petētibus magiſtratus q dabant in campo Martio excluſa ambitio: & corruptela. Liuii abbreuiator. cōiuratio eoꝝ: qui in petitione cōſulatus dānati ambitus erāt: facta de interficiēdis cōſulib⁹ oppreſſa ē. Aſconius inſup Pedianus refert a. Cn. Pōpeio cōſule latā legē ex ſenatuſcōſulto de ambitu pœnā grauiorē & formā iudicioꝝ breuiorē cōtinentē: prius. n. teſtes dare: deide uno die atq; eodē: & ab accuſatore: & ab reo porari iubebat: ita ut duæ horæ accuſatori: tres reo darent: cui legi. M. Cælius tri. pl. obſiſtere conatus é: & cū pertinacius legem uituperaret eo ꝓceſſit iræ Pompeius: ut diceret ſi coactus eſſet: armis ſe. R. P. defenſuꝝ. nam ambitioſi nullo rubore ad lucra cōfluebant: ppl'us nō niſi mercede accepta ad ſuffragia prodibat. ferūt octigētoꝝ ſummā talētoꝝ magiſtratus noīe ex ſequeſtro fuiſſe depræhēſam: ita ut neq; coſſ. ꝑ ſingulos annos exercitū ducere: aut bellū gerere fas eēt. Hoſtis. pirata Celix: ſed cū plurib⁹ hoc bellū Plut. ī Pōpeio: & Dion pariter: nec nō Appianus: ac. M. T. ꝑ īperatore eligēdo. plureſq; alii tradāt: ut Liuii cōpendia: ré tñ totā cōmodius. L. Florus uidet exꝑſſiſſe: cuius hæc peroratio: qd pri⁹ ī hac mirer uictoria: uelocitatē: q; q̄drageſimo die pta ē: an ꝓpetuitatē: q; ampli⁹ piratæ nō fuerūt. Oriēs triūphis ſuperatis Mithridate: Tygrane: Albanis: Iberis: Arabibus. Occidēſq; luſtrat⁹. Domitiū ī Africa reliqas exercitus Marii colligētē uicit & occidit. Iarbā cœpit. oē uero belli Africāi tps atq; uictoriæ: ex quo Domitis hoſtib⁹ ſubegit regionē. xl. dieꝝ fuit: ꝑ quo Magnus a Sylla cognominatus añ tps triūphauit. ī Hiſpania Herēniū: Perpennā: Sertoriū uicit: demū Syriā occupare cōcupiuit atq; ꝑ Arabiā mare rubrū attingere: ut undiq; q orbē cingit oceanus trophæis ſuis ꝛpleret: etenī prim⁹ ī Liby a uſq; exteri⁹ ꝓgreſſus é pelagus: in Hiſpania apud Atlāticū mare fines ro. īperii ꝓtēdit. tertio Albanos ꝓſequēs ferme ad Hircanū pelagus ꝓgreſſus é. Iudæa ſubacta regē ei⁹ Ariſtobolū cœpit. memorāt hæc & plura ab añdictis ſcriptorib⁹. q̄re íqt Ci. ꝑ Cor. Balbo de Pōpeio loquēs cui⁹ plæriq; æq̄let min⁹ ſæpe caſtra uiderūt: q̄ hic triūphauit: qui tot habuit triūphos quot horæ ſūt ꝓteſq; terraꝝ. tot uictorias bellicas: quot ſūt ī reꝝ natura gña bellorū: & mox: q̄ eſt. n. oro: quæ ſedes: q locus: ī quo nō extēt hui⁹ cū fortitudinis: tū uero hūanitatis: tū aī: tū cōſilii ꝛpreſſa ueſtigia & cōtra Catilinā añponat oīb⁹ Pōpeius: cuius res geſtæ atq; uirtutes iiſdē qb⁹ ſolis regionib⁹ curſus ac termin⁹ cōtinēt. Ille. Pōpeius. Ciuilius. hūanius popularius. Parēs. Traianus ꝑ ꝑiæ. Vias. annonæ: cōpar graue. Patefecit. ꝑſtitit ut tuto adiri poſſent. Reddidit. liberauit aḃ oī incurſiōe. totū orbē latronib⁹ purgauit. Littorib⁹ littora: mare mari. traductio. Cōmercio. facultate cōmutādaꝝ merciū: q uſus maxime ex tuta nauigatiōe cōparat. Natū. qa abunde oīa quocūq; terraꝝ ꝛportant. Vilius. ſocioꝝ: maxime ſiculoꝝ decimas po. ro. ꝑſoluentiū. hoc uberrime tractat. M. Tulli⁹ in uerrinis. Exuberet. fertilis ſit. largiter ſatiſſaciat. Vt. tanq̄. Hoſtico. hoſtili terra. hoſticā gloriā dixit Sptian⁹ ī Peſcēnio Nigro: & Vegeti⁹ hoſticas naues: uñ Hoſtiū Hoſtiliū a mr̄e uocitatū pitiſſimi uetuſtatis referūt: q; prius eēt ī hoſtico ꝓcreatus. Perituræq; ī hor. nulli uſui futuræ ī horreis publicis. ſueniūt hodie ī priuatis q̄s dn̄oꝝ auaritia corrūpit lōgi⁹ recōditas: q̄ frugū ībecillitas patiat. Nec qcq̄ queritātibus. fruſtra cōquerētibus apud magiſtratus pro rapina Annonæ: quā nō ſunt recepturi. Deuehunt. ſua ſpōte ad nos trāſportāt. Ipſi. ſocii. Quod ſydus aluit. poſſūt hic notarii tres exornatiōes. diſiunctio: repetitio: cōpar. ſydus aūt ꝑ tēperie cœli poſitū é. Nouis inſolitis. Indictionib⁹. tributis: quæ ſingulis tribus luſtris patrimoniis īdicebant: uñ ét māſit apud quoſdā cōſuetudo numerandoꝝ annoꝝ ab īdictionib⁹. i. a ſpacio. xv. annoꝝ. indicebant ꝓuinciis primo luſtro auri tributa: argēti ſcđo: aeris tertio ut ī authenticis &. x. codicis de annonis & tributis poſt qd' ſeqt aliud caput de īdictionib⁹ ubi reſcribit Dioclitianus īdictiōes nō ꝓnis ſ3 reb⁹ iudici ſolere: & iō ne ultra modū earūdē poſſeſſionū q̄s poſſides cōueniatis Præſes ꝓuinciæ ꝓſpiciet. indicere. n. iubere ſignificat: & Seruius ſup illud templis indicit honorē innuit indictiones fuiſſe extraordinarias. Ad perſoluēdū uetera tributa: & iampridē impoſita.

non minus addidit gloriæ: quam pulſus ambitus campo: exactus hoſtis mari: oriens triumphis: occidenſque luſtratus. Nec uero ille ciuilius: quam parens noſter: authoritate: conſilio fide recluſit uias: portus patefecit: itinera terris: littoribus mare: littora mari reddidit: diuerſaſq; gētes ita cōmercio miſcuit: ut qd' genitū eſſet uſq̄: id apud oēs natum eē uideret'. Nōne cernere datur: ut ſine ullius iniuria oīs uſibus noſtris annus exuberet: quippe nō ut ex hoſtico raptę: perituræq; in horreis meſſes nequicq̄ queritātib⁹ ſociis auſerunt'. deuehūt ipſi qd' terra genuit: qd' ſydus aluit: qd' annus tulit: nec nouis īdictiōib⁹ ꝑſſi ad uetera tributa deficiūt.

Hoſticum

Inductio

Fiſcus.imperatoria pecunia. Videſ.ad uſum publicū ſatis. Licentē.ementē:preciū pollicētē:& offerentē in auctione publica faciēda.Pli.lib.xiiii.tūc auidi matronā oculi licent.M.T.in officiis nō licitato Liceri
ré uēditor:nec qui cōtra ſe liceatur:emptor opponat.Trāqui.monuit Cæſar publicanos ne in licitatiōe Licitari
nouoꝝ uectigaliū īmoderātius licitarent.Apuleius ſecūdo ſiqs mortuū ſeruare uellet:de p̄cio liceretur.
dicit etiā licitari.Pli.lib.vii.Ariſtidis thebani pictoris unā tabulā cētū talētis rex Attalus licitatus eſt &
mox.Gn.Piſauriēſe uendēte:&.M.Scauro principe ciuitatis.iii.mil.Dcc.ſeſtertiis licēte. & licitatio po-
licitatio:oblatio. Paulus de publicanis.
licitatio uectigaliū q̄ calore licitātis ul-
tra modū ſolitæ cōductionis īflauit: ita
demū admittēda eſt:ſi fideiuſſores ido-
neos:& cautionē is:q̄ licitatione uicerit
offerre parat⁹ ſit. licitatores uectigaliū
ad iterādā cōductionē: anteq̄ ſuperiori
cōductioni ſatiſfaciāt:admittendi non
ſunt. Cōueniat.facile ſint cōcordes p̄-
cii utilitate. Hic ī urbe. Aegyptus.ex Aegyptus.
ceſſus pulcherrimus repetens rē altius.
Aegyptus terra expers hymbriū: mire
tñ fertilis:& hoium:aliorúq̄ aīaliū fœ-

Emit fiſcus quicquid uidetur emere: inde copiæ:
inde annona: de qua inter licentem: uendentemq̄
conueniat: inde hic ſacietas: nec Fames uſquam.
Aegyptus Alendis: augendiſq̄ ſeminibus ita glo
riata eſt: ut nihil hymbribus cœloque deberet: ſi
quidem proprio ſemper amne perfuſa: nec alio
genere aquarum ſolita pingueſcere: quam quas
ipſe deuexerat: tantis ſegetibus induebatur: ut cū

cunda generatrix.difficilis acceſſu mariq̄ īportuoſa:& ab occidēte q̄dē ſecundū Ioſephū lib.v.aridā Li-
byam hēt obiectā.a meridie uero limitē:q̄ Syenen ab Aethiopia dirimit:nauibuſq̄ inuias Nili fluminis
cataractas.itēq̄ ab oriēte mare rubrū ad Coſoton ciuitatem uſq̄ diffuſum:ſeptētrionale uero munimē
tū hēt terrā uſq̄ Syriā:& q̄ dicit Aegyptiū pelagus totū portubus carēs.Strabo.xvii.antiqui id ſolū Ae-
gyptū uocauere:q̄ habitat & a Nilo irrigat:a locis Syene p̄ximis incipientes uſq̄ ad mare: poſteriores
uero ad hoc uſq̄ tēpus:e q̄bus Herodotus:oēs fere oriētales p̄tes aſſumpſerūt:q̄ iter arabicū ſinū atq̄ Ni
lū:ab occidēte uero loca uſq̄ ad Abaſes:ī ora maritima ab hoſtio canopico:uſq̄ ad eū locū:q̄ Catabath
mus dī:& ea q̄ Cyrenæi tenēt:nā Ptolomæi reges:q̄ Cyrenaicā tenuere.adeo quōdā polluerūt: ut eā ab
Aegypto Cypro:oq̄ ſeperarēt.Romani q̄ poſtea ſucceſſerūt illoꝝ p̄uiciā Aegyptū iudicātes ī iiſdē finib⁹
ſeruauere.lege plura apud Diodoꝝ li.i.& Mellā. dicta Aegyptus ī Hāmonio credim⁹ ab Aegypto rege
Beli filio:aut ab Aegypto Nili.nā pri⁹ Nilus dicebat:aut q̄ſi αἰγίωτος unde. αἰγίωτος iuxta caprā:q̄
Aegyptii colūt.aut q̄a nutriat pīgues capras aut ſm Orū thebanū ὡς αἰγιζοῦσα τῶ ποτῶ ἢ τῶ ποταμῶ
.i.tanq̄ p̄pinqua potui aut fluuio aut παρα τοαἰτῶ καὶ καίω.i.ab ardēdo & cōburēdo nā ī Aegypto ui
ri aduſti ſunt ex uehemēti ſolis ardore. Gloriata.ſunt.n.ægyptii uētoſi diuites fœcundi īde noua ſæpe
moliebāt.authores habeo Vopiſcū & Tacitū. Nihil hymbrib⁹ cœloq̄ deberet:|hæc Claudian⁹ uidet
ad unguē expreſiſſe ī Nili deſcriptiōe.Felix q̄ pharias p̄ſcindit uomere terras Nubila nō ſperat renebris
cōdētia cœlū Nec rauiter flātes pluuiali frigore choros Inuocat aut arcū uariata luce rubētē. Aegypt⁹
ſine nube ferax hymbreſq̄ ſerenos Sola tenet ſecura poli nō īdiga uēti Gaudet aq̄s q̄s ipſa uehit Niloq̄
redūdat.Iſocrates ī Buſiride.hymbris & ſiccitatis quoꝝ aliis gētib⁹ Iuppiter diſpēſator ē hoꝝ q̄ſq̄ ægy
ptius ē dñs. Amne.Nilo.q̄ amniū in noſtrū mare permeantiū maximus totā Aegyptū irrigat qui uere
ſecūdū Athenæum dici pōt trahere arenas aureas nā cū ſegete uberrima uehit aurū incorruptū tute ex-
cultū ut cūctis ſatiſfaciat hoībus īſtar Triptolemi miſſus in uniuerſam terrā q̄re parmenon Bizantius
poeta Aegyptiū loué Nilū appellauit.cæteræ.n. p̄uinciæ niſi pluuia iuuant ſterileſcunt Aegyptus uero Nilus
ſola Nili inundatione cōtentia etiā alios alit is fluuius iuuat agros duabus ex cauſis q̄d inundat & obli
mat:cū turbidus quicq̄d pingue ſecū tulit ſiccis agris ſupinducit.ante ortū caniculæ augeſ mediis æſti
bus ultra æquinoctiū ſecūdū Diodoꝝ incrementū nili a ſolſtitio incipiens eſtiuo uſq̄ ad æquinoctium
ſemperq̄ nouum limū ſecū quærens rigat cultas regiones tū incultas q̄to tēpore uelint agricolæ aquā
eni leniter fluētē facile paruis aggeribus arcent inducantq̄ p̄ cōmodo.terra tantā uero fertilitatē īfert
& agri colēdi facilitatē ut cū ſæuerint aut oues ītroducūt ī cāpos ad cōculcāda iacta ſemina aut aratro
leui terræ ſubducāt neq̄ niſi q̄ttuor aut quinq̄ exactis mēſib⁹ ad meſſem redeūtes breui tpe uberrimos
fructus abſq̄ ulla īpenſa aut dāno reportent.uineæ quoq̄ eodē rigate modo uiuo abundāt.terra incul-
ta pecori ad paſtū relicta adeo exuberat herbis:ut oues bis in anno pariāt biſq̄ prebeant lanam nimirū
iſta fertilitas etiā ad hoīes p̄ceſſit nā gemini partus familiares ac pene ſolēnes ægyptiis ſunt incremētū
nili aſpiciētibus uidet admirabile incredibile audiētibus æſtate in īmēſum exuberat hyeme minuit &
q̄m̄ plurima cura moleſtiaq̄ urgebat agricolas nili inundatio excogitata ē in Memphi quædā īcremē
ti mēſurādi a regib⁹ obſeruatio:itaq̄ q̄bus id negocii demandatū erat p̄ epl̄as urbibus uiciſq̄ ſignifica-
bant:quot cubitus:quotue digitis fluuius auctus eſſet:& ſimul quo tpe cœpiſſet decreſcere:quo uacuus
reddebat ea ſolicitudine ppl̄s:incremēti magnitudine decremētoq̄ notis ubertatē futurā e ueſtigio ab
inundationis mō notatis priorib⁹:tēporibus.agnoſcebant.ad hæc lege Strabonē lib.xvii. Pli.v.cap.ix.
Diodoꝝ primo:Senecā quarto &.vi.naturaliū & Mellā. Proprio.ſuo uel etiā ſi Diodoro. Stephano &
Hammonio credimus q̄ Nilus dictus ſit Aegyptus a rege Aegypto. Induebat.cōtegebat ueſtiebatur.

Nili incrementum

Feraciſſimis:Sicilia:Africa:Italia. Ad iniuriam ſterilitatis. Pli. ſcribit iuſtum incrementū eſſe cubitorum.xvi. minores aquas non oia rigare:ampliores detinere tardius recedendo.nā hæ ſerēdi tempora abſumunt ſolo madente:illæ non dant ſitiente:utrūq; reputat prouincia in.xii.cubitis famē ſentit: in.xiii. etiā eſurit.xiiii.cubita hilaritatem afferunt.xv.ſecuritatem.xvi.delicias.maximū incremētū ad hoc æui fuit cubitoꝝ.xviii. Claudio principe. minimumq; pharſalico bello: ueluti necem Pōpeii Magni prodigio quodā flumine auerſante:& quondā famē preſſam Aegyptum tradit Diodorus lib.ii.& per nouennium Nili inundationem cohibitā teſtatur Ouidius in arte: ubi docet ſolitum irritari ad incrementa imolata hoſtia humana.utitur autē Secundus amplificatiōe res niloticas imminuens:& Traiani augens.nam ut inquit Cicero li.iii. de Oratore ſumma laus eloquentiæ eſt amplificare rem ornando. q; ualet non ſolū ad augēdū aliquid:& tollēdum altius dicendo:ſed etiam ad extenuandū atq; abiiciēdū. id aūt deſideratur cum explanamus aliquid: nihil.n.ad exaggerandam & amplificandā orationem eſt accōmodatius quā laudare & uituperare cumulatiſſime:amplificatio igit' una laus oratoris eſt & ꝓpria. Quia piger

Nili origo

Nilus.deſcriptio.Nilus ex mōte Athlā, te proculdubio oritur:qui mons in Macennitide iuxta oceanum ad ueſperā lōge ſuper cæteros erigitur: unde poetæ cœli columnam uocant. nemo enim unquam totum conſcendit:neq; uerticem uidit:ideo ſemper niuibus rectus & magna uis aquæ inde defluit in æſtu:inſuper circa radices totus eſt paludibus obſitus:tunc igitur magis repletur: inde Nilum tēpore certo auget. fons eius gignit crocodilos & cætera animalia quæ Nilus:neq; miretur aliquis ſi ignota priſcis græcis inqt Dion inuenimus:nā Macennite iuxta inferioré Mauritaniā habitāt:& multi illinc milites ad Athlanta perueniunt:quem montem aſſiduis nubibus & aqua ſcatentem teſtatur Virgil.in quarto iamq; uolans apicem & latera ardua cernit Athlātis duri:cœlum qui uerrice fulcit:Athlātis cinctum aſſidue:cui nubibus atris Pinniferum caput:& uento pulſatur.& hymbri Nix humeros infuſa tegit tum fluminamento præcipitant ſenis & glacie riget horrida barba. Pauſanias tamen libro primo memorans aquam defluentem ab Athlāte nullum fluuium emittere quamuis ibi crocodilus naſcatur ſed arenis abſorberi & nō multo procul ab Arena Nili fontē ebulire at.ii.idē refert Euphratem abſorberi & rurſus apud Aethiopas ſcaturientem oſtendi Seneca ſexto naturalium uero proximiora alii alia de ortu Nili ut Mella & Strabo. Diodorus Ptolomæus Ioſephus. Solinus. Tibullus Vitruuius. Piger minor ſolito. Cunctanter. uix. ſegniter. Extulerat. creuerat exierat. Tunc. quamuis minus excreuiſſet. maximus enim fluuiorum qui in noſtrum mare exonerāntur. Mergi. contegi. Palanti. Effuſo & uagō in quam ſignificationem Liuium uſurpaſſe cuius Secundus ſtudioſus extitit inuenies.nam palare ſecūdum Feſtum errare ſignificat & palos plantare apud Columellam Pliniumq;. Incanduit. aruit quicquid enim Nilus non adiuuit ſterile ac ſqualidum iacet. Fruſtra. quia illic non ſolet pluere: quare dixerat Seneca in Aegypto nemo aratorum aſpicit cœlum. Parens. Nilus. Contractior & exilior idem Seneca in naturalibus proinde ſterilis annus aut fertilis eſt prout Nilus magnus influxit:aut parcior: ordo & ſenſus eſt:cum ipſe parens fœcunditatis contractior:& exilior cohibuiſſet ubertatem eius anni iiſdem anguſtiis quibus cohibuiſſet abundantiam ſuam:ideſt tantum excreuiſſet in.xii.cubitos: quibus authore Plinius famem ſentit Aegyptus. Expanditor. expaciator effuſor. Intra uſurpata collium ad incrementum conſuetum:q; ut diximus dignoſcebatur quadam ratione in memphi a regibus excogitata:cumq; Aegyptus ſit plana & campeſtris:urbes:uici agricolarum mapalia aggeribus munita aquæ inundationem repellunt:& tanquam cyclades intuentibus apparent. Semper: utplurimum:iam enim annotauimus Aegyptum fame preſſam. Abſtulerat ſe refugum refugerat. Supino. Molli. Iuuenalis: & multum referens de Mœcenate ſupino Plinius libro nono. In mari autem tam late ſupino molliq; ac

Supinum

fertili accremento. Vel ſupino ſolo eleuato. Apuleius.ii. Floridorum alibi camporum ſupinam planiciem coæquauit. aliquando ſupinum ſignificat pigrum. idem in fine ſui aſini ſupinam procraſtinationem. Martialis libro ſexto ſupinam auream: Venuleius.ff.xliii. reſupinam exiſtimationem dixerunt. interdum ſuperbum ſignificat Martialis quinto. Hæc & alia dum refert ſupinis:interdū detectum ut non multo poſt.& ſupinare ac reſupinare pro erigere uultū ad cœlū frequenter uſurpant eruditi. Detinenti. ficco non ſatis irrigato. Non placido nō ſaltem: placido uel ſine non legas placido. i. leni & uadoſo.

feraciſſimis terris quaſi nunq; ceſſuro certaret. hęc inopina ſiccitate uſq; ad iniuriam ſterilitatis exaruit:quia piger nilus cunctanter alueo ſeſe: ac languide extulerat:ingentibus quoq; tunc quidem ille fluminibus conferendus. hinc pars magna terrarum mergi palanti amne conſueta alto puluere incanduit. fruſtra tunc Aegyptus nubila optauit: cœlumq; reſpexit: cum ipſe fœcunditatis parens contractior & exilior iiſdem ubertatem eius anni anguſtiis: quibus abundantiam ſuam cohibuiſſet. Neq; enim ſolum uagus ille expanditor amnis intra uſurpata ſemper collium ſubſtiterat: atq; hæſerat: ſed ſupino etiam: ac detinenti ſolo: placido ſe: molliq; lapſu refugum abſtulerat: nec dum ſatis

Terras humentes addiderat.ſuper induxerat limum. Ideſt ubertate. interpretatio color:nã abinundatione ſequitur ubertas. Regio.Aegyptus. Sic.precibus:tanto deſiderio. Nec longius nõ eſt paſſa Aegyptus famẽ niſi p illud ſpaciũ:quo Traianum certiorem fecit. Accincta. prõpta:parata. Triſtius aliquod.infelicitatem aliquã Tuo ſæculo.te uiuo. Vt ſcias.tantũmodo ut cognoſcas mala:nã ſtatim rebus teſſis ſubuenis. Statum.conditionẽ famem.ad multa refertur: ut ſtatus rerum: ſtatus tempoꝝ. Fortunam.deum. Vigilantiam: diligentiam: prouidentiam. Cadat.accidat. Campum. copiam. trãſlatio. Proſterni.præberi. alluſit ad planiciem. eſt autem interrogatio grauis. Secunda felices.ſi recte fortunam ſuam ferre nouerint: nam ſine ratione errant: qui proſperis rebus omnes fortunæ impetus fugiſſe putant. Addere ſciuerint. Percrebuerat.inualuerat fama. Tacitus lib.xii. ubi famẽ ſub Claudio narrat.at hercule olim Italiæ e regionibus longinquas in prouincias cõmeatus portabant:nec nunc infœcunditate laboratur: ſed Africam potius & Aegyptum exercemus:nauibuſq; & caſibus uita po.ro. permiſſa eſt. Vrbem noſtrã.Romã.denominatio. Opibus. frugibus Tranqui.refert auguſtũ Aegyptũ in prouinciæ formam redactam:ut feraciorem: habilioremq; annonæ urbicæ redderet:foſſas omnes in quas Nilus æſtuaret oblimatas lõga uetuſtate: militario opere deferſiſſe:& Aegyptum inter Romanorum horrea numeratã: inde enim uehi frumentum in urbẽ ſolitum:iratumq; ſub Nerone populum: quod Alexandrina nauis puluerem palæſtritis:nõ annonam famelicis importaſſet. Ventoſa.inſolens:uana.nã Vopiſcus & Adriani epiſtola teſtantur. Aegyptios leue & uentoſum genus hominum. Adhoc. furibundũ iniurioſum: ſeditioſum. Victorem.Romanũ. Manibus: arbitrio. Eſſet. adiũctio. Refudimus.reddimus. παραδοξον Suas. ꝓprias.quas.nobis:miſerat. Reuexit. ab urbe in Aegyptum. Tributa. nam Cicero monſtrat Auletæ patri Cleopatræ quotãnis duodenũ milium & quingenum talentorum tributum afferri ſolitum ægyptum regnum: quare cum is qui peſſime: & ſegniſſime regnum adminiſtrabat tantos redditus haberet: quãta putanda ſunt quæ Romanis præſtabantur tributa cum tanta diligentia exigerentur. Seruiat.ſubiecta ſit Romano imperio: nulla illius neceſſitate. Amet alueum ſuum.cõtentus ſit non inundare:& ſe rippis ſuis continere.amare pro contentum eſſe latini uſurpant ad græcorum imitationem:apud quos in hoc ſenſu datiuo iungitur: apud nos uero ſemper accuſatiuo. Flumi-nis modum. menſuram cæterorum fluminum ſe ſuo alueo cohibentium. Hoc. pertinet. Ad ægyptum.cũ omnino luxuriet fertilitate ab urbe miſſa. Similia redeuntibus,exhauſta:qualia prius ſolebãt redire a nobis. Solent.prius. Venire.ab Alexandria. Contrarium.exornatio:inania & uacua: plena & onuſta. Conuerſoq; munere.mutata uice:contrariis uotis. ſicut enim ſolebant Romani optare celerem nauigationem nauium alexandrinarum ad urbem: ſic nunc Alexandrini celerem ab urbe reditum ad ſe uoto poſcebant. Mirum. non eſt mirum ſi Aegyptus laborauit penuria: per hoc enim declaratum eſt non poſſe uiuere ſine noſtro auxilio.mirum quidem fuiſſet ſi Nilus inundaſſet: non enim cognitum eſſet:non poſſe carere nobis.

humentes terras addíderat arentíbus. Igítur ínundatíõe ídeſt ubertate regío fraudata: ſíc opem Cæſaris ínuocauít: ut ſolet amnẽ ſuũ. nec longius illí aduerſoꝝ fuít ſpaciũ:quã dum nunciat. Tam uelox Cæſar potentia tua eſt: tãq; ín omnía pariter íntẽta bonitas:& accíncta: ut triſtíus alíquod ſæculo tuo paſſis ad remediũ ſalutẽq; ſufficiat: ut ſcías. Oíbus equídẽ gentíbus fertiles annos grataſq; terras præcor.crediderím tñ p hunc ægypti ſtatũ tuas fortunam uíres experíri:tuãq; uígilantiã expectare uoluíſſe.ínam cũ oía ubiq; ſecunda mereárís:nonne manifeſtũ eſt:ſí quod aduerſí cadat:tuís laudíbus:tuíſq; uírtutíbus materiem:cãpũq; proſterní? cũ ſecũda felices: aduerſa magnos ꝓbent. Percrebuerat antíquitus urbẽ noſtrã níſí opíbus ægyptíalí: ſuſtentaríq; nõ poſſe.ſuperbiebat uentoſa:& ínſolens natío:quod uíctorem quídẽ populum paſceret tamen:quodq; ín ſuo flumíne: ín ſuís manibus uel abundãtía noſtra:uel fames eẽt: Refudímus Nílo ſuas copías.recepit frumenta quæ míſerat:deportataſq; meſſes reuexít. Díſcat ígitur ægyptus:credatq; experimẽto. nõ alimenta ſe nobís ſed tríbuta præſtare.ſcíat ſe non eſſe.P.R.neceſſaríam:& tamen ſeruíat. Poſt hæc ſí uolet nílus amet alueũ ſuum & fluminís modum feruet. níhíl hoc ad urbẽ ac ne ad ægyptũ quídẽ níſí ut íde nauígia ínanía:& uacua:& ſímílía redeuntíbus: hínc plena:& honuſta:& qualía ſolent uenire:mittantẽ: cõuerſoq; munere maris híc potíus uentí ferẽtes: & breuís curſus optentẽ. Mírum Cæſar uíderetẽ ſí deſídem Aegyptum.ceſſantemq; Nílũ nõ ſenſíſſet

Vrbis annona.copioſiſſime in horreis publicis recondita:& ad uictū noſtrū : & Aegyptioꝝ an potior ſenſus erit:mirū.ſ.uideri debuiſſe ſi penuriam ro.annona nō ſentiret Aegypto ſterili ꝓpter ſuppreſſas Nili aquas nunc uero quanto mirabilius eſt:quod Aegypti ſterilitatem urbis annona nō modo nō ſenſit: quia propter ea nō eſt facta carior:ſed Aegyptioꝝ etiam neceſſitatibus ſuffecit. tua.n.cura illuc uſq; ſe tranſtulit. Actum erat.interierat fonditus Aegyptus.deſperationis ſummæ uerbū eſt: actū eſt nam de iure tranſlatum dicit in ea re de qua iā lata ſic ſnīa : qua cauetur ne quis re acta apud iudices eā repetat.

Fœcundiſſima.Iſocrates meminit plurima:& multiplicia bona Aegyptum ꝓducere. Libera.ſui iuris: nō Romanæ ditionis. Erubeſcebat.exponere famē ſuam tibi. Stupebant agricolæ. ethopœia:quæ fingit morē perſonæ. Agricolæ.Buſuris ſi fides præſtanda eſt Iſocrati diuiſit Aegyptios in tres partes in ſacerdotes:in opifices in quibus agricolas incluſit:& in milites. at Diodorus inquit fructus partim ſacerdotibus : partim regib⁹ : partim militibus aſcripſit:eoꝝ rempubli. in tria hoīum genera partitus in paſtores:agricolas: opifices.agricolæ parua quadā mercede aſſa cerdotibus regeq; aut militibus agros mercati per oēm ætatē ab ipſa puericia rei ruſticæ ſine intermiſſione uacabāt: quo tactū eſt ut agriculturæ cæteris:tū ob doctrinā a parētibus perceptā:tū ob cōtinuū uſum præſtent. Referſiſſent. repleſſent. Amnis.Nilus: qui repleſſet horrea. Maligna ſterilis uiſa eſt Aegyptus. Et Nilus ſæpe fluxit obſequens Aegypto. ſæpe inundauit Aegyptum.

Nunq̄ fluxit largior . nunq̄ fuit benignior.præbuit.n.materiā ut poſſemus gloriari aluiſſe noſtris frugibus Aegyptū unde ſolebamus petere annonam.

Ditio, Ditionē imperiū . Phocas in uſu tantū in ablatiuo & actō ſingulari ditionē putat:nos tamē plerūq; in gtō notauimus præſertim apud iurecōſultos. Di remptā . diuiſam Aegyptum ab Italia.

Mari.mediterraneo : ut adriatico : libyco:ægyptio. Vt tanq̄. Benignitas. frugum largitas fuit. Simul.uno āno. Vberet.fœcundet. actuum eſt : cuius paſſuum.xi.Palladius ꝓtulit. hoc coitu inquit ſteriles arbores uberant prius ēt participio uberato fuerat uſus. Mala ſterilitatis.famem. Hic.repetitio. Bona fœcunditatis.copiam annonæ. Orientem occidentēq;. uel in genere de oībus dixit & erit ſuperlatio uel reſpexit ad Alexandriam magis orientalē & Italiam occidentalioré. Feruntur.producuntur. Expetuntur. deſiderantur ut bona. Inuicem capiant.pariter per cōmertia ſuſcipiant. Et diſcant.& cognoſcant . quid quæq; ferat regio. Libertate diſcordi.fere cacozelon.melius eſſe uni principi ſeruire quam ſine prīcipe ſuā rēp. diſcordem hr̄e. Diſcretis.quod fit in rep.diſcordi. Sua cuiuſq; mala.pertinent ad ſingulos. Sociatis. bonis oīum ut ſub bono principe mala ſinguloꝝ pertinent ad neminē nā leuantur participatione alio

Genius rum cū ſint oībus cōmunia. Sed ſiue terris.digreſſio. Genius. deus eſt in tutela cuius ut quiſq; natus eſt uiuit ſiue etiam ꝙ ut generamur curat ſiue ꝙ una gignitur nobiſcum ſiue etiā quod nos genitos ſuſcipiat ac tueatur.certe a gignendo genius appellatur.eundem eſſe Genium & Larem multi ueteres tradiderunt inter quos.C.Flaccus hunc in nos maximā īmo oēm habere ptātē creditum eſt.nōnulli binos genios in his dumtaxat domibus quæ eſſent maritæ colēdos putauere alii duplicē oībus genium dicūt appoſitū.ita nobis genius appoſitus eſt aſſiduus obſeruator ut ne puncto quidē tēporis lōgius abſcedat ſed ab utero matris acceptos ad extremū uitæ diē comitet.hæc Cēſorinus Ammianus de genio latius

urbis annona:quæ tuis opibus:tua cura uſq; illuc redundauit:ut ſimul ꝓbaret:& nos ægypto poſſe: & nobis ægyptum carere non poſſe. Actum erat de fœcūdiſſima gēte:ſi libera fuiſſet:pudebat ſterilitatis inſolitæ: nec minus erubeſcebat fame : qua torquebatur:cū pariter a te neceſſitatibus eius:pudoriq; ſubuentū eſt.Stupebāt agricolæ plena horrea:quæ non ipſi referſiſſent:quibus de cāpis illa ſubuecta meſſis:quaue in ægypti parte alius amnis.Ita beneficio tuo:nec maligna tellus:& obſequens nilus ægypto qdē ſæpe: ſed gloriæ noſtrę nunq̄ largior fluxit.Quā nūc iurat ꝓuincias oēs in fidē noſtrā:ditionēq; ueniſſe:poſtq̄ cōtigit principes terrarū:q fœcunditatē:nūc huc:nūc illuc utēs:& neceſſitas poſceret:tranſferret: referretq;:q direptā mari gentē:ut partē aliquā populi: plebiſq; romanę aleret:ac tueretur.Et cælo quidē nunq̄ benignitas tanta:ut omnes ſimul terras uberet:foueatq;.hic omnibus pariter:ſi non ſterilitatem at mala ſterilitatis exturbat.hic ſi nō fœcunditatem at bona fœcunditatis importat:hic æternis cōmeatibus oriētē : occidentēq; connectit:ut quæ ubiq; feruntur:quęq; expetuntur:omnes gentes inuicē capiant:& diſcant quanto libertate diſcordi ſeruiē tibus fit utilius unū eſſe cui ſeruiant . quippe diſcretis quidē bonis omniū ſua cuiuſq; ad ſingulos mala: ſociatis aūt atq; permixtis ſingulorū mala ad neminē:ad omnes omnia bona pertinēt. Sed ſi ue terris diuinitas q̄dā:ſiue aliqs amnibus genius

& ſolum illud: & flumen ipſum precor: ut hac principis benignitate contentum molli gremio ſemina recondat: multiplicata reſtituat. non equidem repoſcimus fœnus: putet tamen eſſe ſoluendum: fallacemque unius anni fidem omnibus annis: omnibuſq; poſtea ſæculis tanto magis: quia non exigimus: excuſet. Satis factum qua ciuium: qua ſociorum utilitatibus. Viſum eſt ſpectaculum inde nō enerue: nec fluxum: nec qđ animos uirorum molliret: & frangeret: ſed quod ad pulchra uulnera: contemptumque mortis accenderet: cum in ſeruorum etiam: noxiorum quæ corporibus amor laudis: & cupido uictoriæ cerneretur. Quam deinde in edendo liberalitatem: quam iuſticiam exhibuit omni affectione: aut intactus: aut maior. Impetratum eſt: quod non poſtulabatur. oblatum quod non poſtulabatur. in

libro uicesimo primo hiſtoriaꝝ at de deo Socratis Apuleius deum bonum ſcribit ſuo periculo poſſe uocari genium qm̄ is deus qui eſt animus ſui cuiuſq; q̄q̄ ſit immortalis tamen quodam modo cū hoie gignitur ut eæ præces quibus genium precamur ad coniunctionē noſtram genios & lares miniſtros deorum arbitranť cuſtodeſq; hoium & interpretes ſi quid a diis uelint. Seneca tradit ſingulis geniū & Iunonem datam: Plut. in qōnibus genium tm̄. Genium ubiq; ſcribit Seruius eſſe. hinc Virg. dixiſſe: geniū neloci. notat Dionyſius inter diuinum & humanū genus tertiam quandam extare naturā: qua genioꝝ natio cōtinetur: quādoq; hoibus: quādoq; diis admixta: ex qua fabulare illud heroum genus eſſe ortum aiunt. Feſto tradente Geniū appellabant deum: quim obtineret regꝝ oium gerendaꝝ. genius eſt deoꝝ filius & hoium: & ꝓpterea genius meus nominatur: quia me genuit. aliter geniū eſſe putarunt uniuſcuiuſq; loci deum. geniales deos dixerūt elemēta & ſemina regꝝ quæ græci Γενεθλιους uocant. duodecim quoq; ſigna: & lunā & ſolem & hos cōputabant. Illud ſolū. ægyptiacam terram. Cōtentum. ut in poſterum redundet. Semina recōdat. exuberet. nam dicitur recondere ſemina molli gremio cum repreſſo dilluuio recedit ad tempus non rapido curſu & repropero: ſed moliter ac ſenſim: ſic. n. q; cœni inuexerat nō ſecū refert. Multiplicata ſemina in duplum reddat nobis. Fœnus. hic conuenit illoꝝ ſnia q opinantur fœnus proprie dici naturalē terræ fœtum: & quod a ſorte extrinſecus requiritur. Putet. Nilus. Quia non exigimus. quia modeſti ſumus & uerecundi: neq; repetimus: quæ præſtitimus: tanto magis debes eſſe ſingulis annis fœcundus. Excuſet. expurget per deprecationem: cum. ſ. peccaſſe confitetur reus: tamen ſibi pro maioribus beneficiis ignoſci poſtulat. Satiſfactum. a te eſt. Qua. tum. Ciuium. dum eis alimenta præſtas. Socioꝝ. dum famelicis ſuccurris. eſt aūt tranſitio color: nam parat ad alia tranſitum. Spectaculū. gladiatoꝝ: Dione memorante Traianus in Teatro gladitores cōmiſit: nanq; his oblectabatur. Iulius Capitolinus in Maximo & Galbiano ſcribit proficiſcentibus ad bellum uenationes & munera dari ſolita ab imperatoribus more inde orto: debuiſſe Romanos ad bellum ituros pugnas uidere: & uulnera: & ferrum: ac nudas inter ſe cohortes: ne dimicantes in bello armatos hoſtes timerent: aut uulnera & ſanguinem perhorreſcerent. ſic Annibal priuſq; cum Scipione apud Ticinum congrederet rebus magis q̄ uerbis adhortandos milites ratus: circundato ad ſpectaculum exercitu captiuos montanos uinctos in medio conſtituit: armiſq; gallicis ante pedes eoꝝ proiectis interrogare interpretem iuſſit: quis ſi uinculis leuaretur armaq; & equum uictor acciperet. decertare ferro uellet cum ad unum oēs ferrum pugnāq; poſcerēt ut cuiuſq; ſors acciderat alacer inter gratulantes gaudio exultans raptim arma capiebat ubi uero dimicarent is habitus animoꝝ nō inter eiuſdem modo conditionis hoſtes erat ſed etiam inter ſpectantes uulgo ut non uincētium magis q̄ bene morientium fortuna laudaretur. Noxiorūq;. damnatoꝝ uiroꝝ. Amor laudis. cupiditas gloriæ. M. Tullius Thuſculanarum ſecundo. gladiatores quas plagas. perferunt! quā ſæpe apparet nihil eos malle q̄ uel dño ſatiſfacere! uel populo! qs mediocris gladiator ingemuit! quis uultū mutauit quis nō modo ſtetit! uerūetiam decubuit turpiter! quis cum decubuiſſet ferrum recipere iuſſus collū contraxit! tm̄ exercitatio meditatio cōſuetudo ualet. Edendo. munere gladiatorio. Liberalitatem. multa paria. Liberalitatē. ſpectacula. c. xxiii. Traianus fecit in qbus mille fere interdum innumere confectæ ſunt ſimiliter infinitus gladiatorum numerus decertauit. hæc traduntur a Dione. M. Tullius libro ſecundo officiorum non uult iſtam eſſe liberalitatem ſed prodigalitatem. Iuſticiam. ut uictores meritis premiis afficeret. Affectione. animi motu. uicio. M. T. affectiones ſunt animi motus qui ſecundum ſtoicos non cadunt in ſapientem græci Παθη. i. paſſiones uocant de quibus diuus Auguſtinus multa libro nono capitulo quarto. Intactus purus. Maior. ſuperior. Quod par gladiatorum exiſtimauerim Mart. illud tetraſtichon dictum in cōmendationem Traiani. Cum peteret pars hæc Myrinum pars illa Triumphum Promiſit pariter Cæſar utraq; manu. Non potuit melius litem finire iocoſam. O dulce inuicti principis ingenium. Poſtulabatur. a populo. immo etiam oblatum quod non poſtulabatur. conuerſio color. Inſtitit. Traianus ut ſpectaremus plura quam rogauiſſemus: ſic titus qui ꝓ

Gladiatores

Mar. locus

posito gladiatorio munere non ad suum sed ad spectantium arbitrium editurum se professus est & plane ita fecit: nam neque negauit quicquam petentibus: & ut quæ uellent peterent ultro adhortatus est.

Vltro. non rogatus. Sic ultro monens. Plura. spectacula præstitit. Plura. repetitio. Studia. fauores. Libera. ut unusquisq; faueret illi qui sibi non imperatori placuisset. Securus. sine discrimine. Vt solebat. multos honesti ordinis deformatos prius stygmatū notis ad metalla. & munitiones uiaꝝ: aut ad bestias cōdemnatos: aut bestiaꝝ more quadrupedes cauea cohercitos: aut medios ferra dissectos a Caio scribunt Tranq. & Dion. q̄ male de munere suo opinati essent. Vitellius etiam quosdam de plebe ob id ipsum: quod uenetæ factioni clare maledixerant interemit contemptu sui: & noua spe id ausos opinatus. Impietas. crudelitas: in principem. Nerua a Domitiano impietatis damnatos absoluit. Spectaculum. uel feris obiectus: uel coactus digladiare. C. Caligulam tradunt iussisse Proculum patre primipilari: & ob egregiam corporis amplitudinem: & speciem coloseron dictum e spectaculis detrahi repente: & in arenam deductum thraci: ac mox oplomacho comparasse: biscq; uictorem constringi sine mora iussisse: & pannis oblitum uicatim circumducti: ac mulieribus ostendi deinde iugulari Puteolis dedicatiōe pōtis: quē excogitauerat: cum multos e lit tore inuitasset ad se: repēte omnes præcipitauit: quosdam gubernacula appræhendētes cunctis remisq; detrusit i mare: sed & Domitianus quē puto imprimis respexisse: patrem familias: quod thracem mirmilloni parem: munerario imparē dixerat: detractū e spectaculus in arenam canibus obiecit cum hoc titulo: impie locutus parmularius. Vnco & ignibus. tractus in arenam unco: & ignibus per obscena īmissis: qd' nouū quæstionis genus primū adinuenisse Domitianū author est Tranq. nā antea in carcere necatos uncis quibusdā magnis trahi solitos a carnifice in forum: deinde in fluuium testatur Dion: & Tertullianus. sarmēticios & semassios appellatis Christianos: quia ad stipitē dimidii assis reuincti sarmentoꝝ ambitu exurimur. Volcatius Gallicanus inqt milites in crucē sublatos ut stipitē grandē poneret Auidius pedū octoginta & cētū: & a summo usq; ad imum dānatos ligaret: ab imoq; focum subderet: īcēsisq; aliis: alios fumi cruciatu: timore ēt necaret. & Lāpridius tradit Voconiū Turinum in foro transitorio ad stipitem ligari iussum: & fumo apposito: quem ex stipula: atq; humidis lignis fieri imperatū fuerat: necatū. Seneca: ut omittam quæ ab eodē libro. iii. epl'aꝝ referunt: tertio de ira: ostendenda est rabies iræ effrenatæ: & attonita: apparatusq; illi reddendus est suus: eculeus & fidiculæ: & ergastula: & cruces: & circundati defossis corporibus ignes: & cadauera quoq; trahens uncus. Iuuenalis satyra prima: tœda lucebis in illa: Quas stantes ardent: q̄ fixo gutture fumāt: Ēt latū media sulcū deducit arena. Ille Domitianus. Colligebat. captabat. Crimina maiestatis. diminutionē dignitatis: aut amplitudinis aut ptātis īperii Romani: de qua maiestate nō multo post lōge plura cōmodius explicabūt. In illis gladiatorib⁹. si īprobarēt a spectatorib⁹. Suū numen. nā dici dns deusq; uoluit: uñ exiit illud a Mart. Edictū dñi deiq; nri tulitq; gratāter Alcides appellari & sub ei⁹ imagine coli q̄d' multis carminib⁹ Mart. cōfirmat: ut lib. ix. Appia. quā sil'i uenerādus i Hercule Cæsar Cōsecra. & statī Herculis i magni uultus descēdere Cæsar Dignatus. itē Alcide latio nō agnoscēdæ tonāti Postq̄ pulchra dei Cæsaris ora uides q̄re apud Iuue. satyra. iiii. Itur ad Atriden: ubi sane Domitianū itelligit cōtēderē legēdū Itur ad Alcidē: ut ironia satyrica eū appellauerit Alcidē q p Rōbi coctiōe tanq̄ p lernea cōbustione senatores i cōsiliū uocasset nulla rō: cur Atriden uocauerit: nō. n. fuit Domitianus parēticida. Se. deos. Illo. Domitiani. Execrabili. pphano. īpio. Spectaculū. dū senatores. pellūt ab urbe. Iudiciū. te pnūciasse in exiliū delatores. Grassatoꝝ. latronū ex īprouiso uiatores adoriētiū: & necantiū. Latronū. qui a lateribus uiaꝝ crassant. in alia significatione pro custodibus laterū. Solitudinem. loca deserta sub Domitiano Iuuenalis meminit littora etiā a delatoribus obsessa. Forum Romanum intelligit in quo erant rostra & templū Iulii Cæsaris: q̄us. P. Victor si tamen illi fides in ipsis libellis præstāda ē nec ipsius potius auctor fuerit Pomponius lætus. edem Victoriæ: & eius statuā in tēplo Iouis. opt. max. locet. fora aūt in urbe. xvii. Romanū: quod dicitur magnum: Cæsaris Augusti Boarium trāsitoriū olitorium pistorium Traiani Aenobarbi Suariū Archemoriū Dioclitiani: Gallo Rustico Cupedinis Piscarium Salusti. Insederāt tanq̄ hostes in īsidiis locati.

Iuue. locus

Iuue. locus

stitit ultro: & ut concupiscerēmus admonuit. Ac sic quoque plura inopinata: plura subita. Iam quam libera spectantium studia: quam securus fauor. nemini impietas ut solebat: obiecta: quod odisset gladiatorem: nemo spectator spectaculum factus miseras uoluptates unco: & ignibus expiauit. Demens ille uerique honoris ignarus: qui crimina maiestatis in harena colligebat ac se despici: & contemni: nisi etiam gladiatores eius uenerarēmur: sibi male dici: in illis suam diuinitatem suum numen uiolari interpretabatur: cum se idē q̄ Deos: idem gladiatores: quod se putabat. At tu Cæsar quam pulchrū spectaculum pro illo nobis execrabili reddidisti. uidimus delatoꝝ iudiciū quasi grassatoꝝ quasi latronū non solitudinē illi nouiter: sed templum: sed forum insederāt. nulla iā

Testamenta.hoc Trangl. Secundi contubernalis declarauit.nihil ingt pensi Domitianus habuit quin prædaret oi modo bona uiuorũ ac mortuorꝝ usquequaqꝫ quolibet & accusatore & crimine corripiebãt hæreditates uel existente uno qui diceret audisse se ex defuncto cum uiueret hæredem sibi Cæsarẽ esse. Nullus status.quorumcunqꝫ hominum conditio . non repetitio. Hoc malum : delatores quos qui non castigat irritat: ut ipse Domitianus dicere solebat:sed simulate:& Tacitus in Tiberio memorat delatores genus hominum publico exitio repertum & quidem nũquam satis correctum per p̃mia elicitos fuisse. Aduertisti oculos uidisti hoc malum. Castris prætorianis seditiosis cõtra neruã. Foro ciuibus urbanis. Intestinum malũ delatores. Legibus. traductio. Euersa legibus. priuata legibus euerteretur. uel potius legibus nimium seueris excisa. Licet quamuis. Fortuna . fœlicitas. Nunc . pauloante. Ingentia robora.uirorum fortissimos gladiatores. circuitio. Pares.cõstantes. Nunc immanitatem ferarum:nunc mansuetudinem incognitam.hæc puto ad uerbum a Dione in suam historiam trãslata ubi enim de spectaculis Traianũ mentionẽ facit in qbus ingt immanes fere:& mãsuetæ mille interdum : quandoqꝫ innumere confectæ sunt. Illas opes. Domitiani:quas ille tyrannus sibi soli reseruabat:eas Traianus publicauit partim ciuibus partim diis distributas. unde.xii. Mart.Quicquid parrhasia nitebat aula Donatum est oculis:deisqꝫ nostris: Oẽs cũ Ioue nunc sumus beati: At nuper pudet:at pudet fateri : Omnes cũ Ioue pauperes eramus. Sæculo. tuo. Supina. detecta. Retortas:reflexas.qd' fit i resupinatione. Tranqui. Vitellii supplicia narrans tractũ scribit religatis post tergum manibus:iniecto ceruicibus laqo: ueste discissa:seminudũ per totum uiæ sacræ spaciũ reducta coma a capite ceu noxii solẽt:atqꝫ ẽt mento mucrone gladii subiecto.ut uiscendã præberet faciẽ neue submitteret:sic legimus apud eundem.C.Caligulã p̃ter pedes suos trãseũtiũ matronaꝝ faciẽ manu allauasse:si q̃ pudore submitterẽt ut eas diligẽter intueret. Fruebamur. tali spectaculo. Mart.loc?

Piaculares uictimæ.datæ ad purgationem aliorum hominum.lib.iii. dixerat

testamẽta secura:nullus status certus: non orbitas non liberi ꝓderant. Auxerat hoc malũ principum auaritia. Aduertisti oculos:atqꝫ ut ante castris : ita post ea pacem foro reddidisti:excidisti intestinum malum & prouida seueritate cauisti: ne fundata legibus ciuitas euersa legibus uideret. licet ergo cũ fortuna:tum liberalitas tua uisenda nobis præbuerit:ut præbuit:nũc ingentia robora uirorum:& pares animos:nunc immanitatem ferarum: nunc mã suetudinem incognita:nunc secretas illas:& arcanas:ac sub te primum communes opes nihil tamẽ gratius:nihil sęculo dignius: q̃ qꝫ contigit desuper intueri delatorum supina ora: retortasqꝫ ceruices: agnoscebamus:& fruebamur: cum uelut piacula res publicæ solicitudinis uictimæ supra sanguinẽ noxiorum ad lenta supplicia:grauioresque pœnas ducerentur. Congesti sunt in nauigia raptim conquisita:ac tempestatibus dediti:abirent: fugerẽtqꝫ uastatas delationibus terras:ac si quem fluctus:ac procellæ scopulis reseruassent:hic nuda saxa: & in hospitale littus incoleret:ageret duram:& anxiam uitam:relictaqꝫ post tergũ totius generis humani securitate mœreret. Memorãda facies: delatorum classis permissa omnibus uentis:coactaqꝫ uela tempestatibus pãdere:iratosqꝫ fluctus sequi quoscũqꝫ in scopulos detulissent. Iuuabat ꝓspectare statim a portu sparsa nauigia:& apud illũ ipm mare agere principi gratias:qui clęmentia sua salua ultionẽ hoium terrarumqꝫ diis maris cõmendasset. Quantum diuersitas temporum posset tum maxime cognitum est cum iisdem : quibus antea cautibus

uilissimo quoqꝫ quasi piaculari dato. Publicæ solicitudinis:q̃ solebant oibus terrori esse. Noxioꝝ reorum:aut lege innoxioꝝ. Lenta grauiora:nã mori qdam leue supplicium putabãt:unde Carmiliũ cum audiuisset Tiberius mortẽ anticipasse:exclamauit:Carmilius me euasit:nec temere Caius in quẽq̃ nisi crebris & minutis ictibus passus est sæuire:ut se mori sentiret. Supplicia.exilia. Raptim cõquisita.iõ mala:qa sine delectu. Dediti.expositi. Vastatas delatiõibus terras.Romanũ impium cæde delatoꝝ exhaustũ:qbus Tiberius:Caius:Nero:Domitianus statim credebant. Quẽ.aliquẽ delatoꝝ. Scopulis:e scopulis uel qbus scopulis exularẽt. Hic.qui reseruatus esset:uel in scopulis ut in cycladibus. Nuda saxa.sporades:quæ sane Cycladibus obscuriores si Straboni credimus. Inhospitale.desertũ:incultũ:asperũ ferũ. Durã.laboriosam:egenam. Securitate.ipsis extorribus. Memoráda facies: demõstratio color. Facies.aspectus. Coacta.classis est. Iratos.tumidos.undosos. A portu.hostiẽsi. Et apud & iuuabat aspicere multos. Clæmẽtia sua salua.qa noluit eos interficere. Cautibus.scopulis.insulari pœnæ.

Innocẽtiſſimus.nocentiſſimus.annominatio & cõtrarium:cũ meriti deportarent quo prius immeriti. dixit Apollonius philoſophus Domitiano per delatores uiros ſceleſtiſſimos urbes funditus iterire: inſulas exulibus repleri:cõtinẽté doloribus abũdare:& exercitus formidine:ſenatũ ſuſpitionibus nunq̃ ca
Mart.loc⁹ rere. Delatorũ turba cõpleret.facit hoc ut credã Mart.ſcripſiſſe illud in Traiani laudé turba grauis paci:placidæq; inimica quieti.Quæ ſemper miſeras ſolicitabat opes tradita Getulis:nec cœpit arena nocẽtes.Et delator habet quod dabat exiliũ.plurima.n.ex ſpectaculis Martia. epigrãmata in cõmendationé Traiani ſunt edita. Nerua pri⁹quoſdã delatorũ morte puniuerat:reliquos Traianus exilio.Dionis abbreuiator ut tm̃ reꝝ capita tágét tradit ſolum nõ adhibuiſſe Traianũ aures delatoribus. In præſens.Tacitus ad præſens dixit. Indagine inquiſitione:inueſtigatiõe legũ nouarũ:q̃bus a delationibus abſterreãt quaſi illarũ pœnarũ formidine circũcludantur.eſt enim indagare ſcienter feras inquirere & uenari. indago ꝓ uenatione Apuleius & indaganter Columella pro diligẽter uſi ſunt. eſt autem grauis noſatio. Incluſos: detritos: iuxta formã iuris antiqui:ei qui cœperat arguere:aut uindicta ꝓpoſita erat:ſi uera detuliſſet:aut ſuppliciũ ſi fefelliſſet.Imperatores Valens & Valentinianus in hũc modũ reſcripſerũt:nr̃is & parẽtũ nr̃orũ conſtitutiõibus cõpræhenſum eſt: eos qui accuſationem alienis noſibus præſumpſiſſent delatorũ numero eſſe adiiciẽdos:atq; iõ calũnioſiſſimũ caput:& perſonam iudicio irritæ delatiõis infamiæ ſuppliciũ ſequat:quo poſthac ſinguli uniuerſiq; cognoſcant nõ licere in eo:qđ nõ poſſit oſtẽdi iudicũ animos cõmoueri.deinde fallaciter incuſantibus maxime poſt exhibitionem accuſati nullius iuris color uelut deriuata excuſatiõe ꝓficiat: nõ publica abolitio:nõ priuata tabulis ſubueniat pſonis:nõ ſpãlis indulgentia:ne bñficiũ qdẽ eos generale ſubducat. ad hæc Honorius & Theodoſius Quiſquis crimẽ intendit nõ impunitã fore nouerit licẽtiã mentiẽdi:cũ calumniãtes ad uindictã poſcat ſimilitudo ſuppliciꝰ:quæ uerba conueniũt cũ Secũdo dicẽte ereptum pecunias eũt:ideſt ſi quærent aliena delationibus rapere:ſua amittẽt ſimilitudine ſuppliciꝰ: ſimiliter ſi alicui exiliũ intẽderint:illi deportabunt:quare dixerat iure poeta epigrãmatarius.Et delator hẽt q̃ dabat exiliũ:ſunt aũt hic exornatiões duæ diſſolutio:& cõtrariũ. Ferreã:durã ferã. Cõuulnerãdã punctis.punctis cauterlando notandã ſtygmatæ:inſcribẽdã q̃ ſuppliciꝰ genus uulgo bullare dicitur alluſit ad Domitiani geſta:quẽ lego fiſcales calũnias primo magna calũniãtiũ pœna repreſſiſſe. Ne qcq̃. nam mox ad rapinas cõuerſus uel uni quæcũq; crimina deferẽti credidit. Paria præmio dãna.quadruplatores.n.q̃rtam delati partem ſolebãt accipere. Metus.niſi q̃ intẽderint ꝓbauerint par adituri ſuppliciũ oẽs autem iudices inuigilare præcipit Cõſtantinus imperator delatores ſine fiſci aduocato demũciantes pœnis afficere.apertiſſimi.n.iuris eſt ut qđ ex cuiuſq; patrimõio ceciderit in caſum & legibus & retro ordine iuris fiſci aduocatis agẽtibus uendicet:ſed qa nõnulli præcipites ſecũdũ ius poſſeſſa patrimonia deferre non ceſſant oĩbus damus licẽtiam qui ſe læſos exiſtimant cõtra delatores ſeueritatẽ iudicũ implorare ferro deſtrictã.ſeruũ uero dñi iubent leges in exemplũ oĩum ꝓditorũ ſeuiſſimæ ſnĩæ ſubiugari ẽt ſi obiecta ꝓbauerit excepto crimine maieſtatis. Titus.quẽ Dion teſtat expuliſſe ab urbe delatores: & Trang. inqt inter aduerſa temporũ & delatores mandatoreſq; erãt ex licentia ueteri hos aſſidue in foro flagellis ac fuſtibus cœſos & nouiſſime traductos per amphitheatri arenã partim ſubiici ĩ ſeruos ac uenire imperauit partim in aſperrima inſularũ aduehi.utq; ẽt ſimilia qñq; auſuros perpetuo coerceret uetuit inter cætera de eadẽ re pluribus agit:itaq; illud frontem punctis notatam referri poteſt ad Titum q̃ magis probo.

innocentiſſimus quiſq; tunc nocentiſſimus adfigeretur cũ inſulas omnes:quas modo ſenatorum: iã delatorũ turba compleret:quos quidem nõ in pręſens tantũ:ſed in æternum repreſſiſti mille pœnarum indagine incluſos ereptum alienas pecunias eunt:perdant: quas habent: expellere penatibus geſtiunt:ſuis exturbentur: neq; ut antea:exanguẽ illam:& ferream frontem nequicq̃ conuulneranda præbeant punctis:& notas ſuas rideant: ſed ſpectent paria præmio damna:nec maiores ſpes quam metus habeant:timeantq; quantũ timebãtur.Ingenti quidem aio diuus Titus ſecuritati noſtræ ultioniq; ꝓſpexerat: ideoq; numinibus æquatus eſt:ſed quanto tu quandoq; dignior cælo:q̃ tot

Proſpexerat.cauerat meritis pœnis. Ideoq; numinibus æquatus & propterea inter deos relatus. hic quo me uertam neſcio dicã ne ꝓ cõmodo ſuo alia alibi Secũdũ interpretatiõe uſum fatebor neceſſe nõ cõſtare ſibi præſertim cũ hãc orationẽ nõ auditoribus ſed lectoribus publicauerit:accuſem tãti uiri ĩdulgentiã qui emẽdatione tanta utebat diligẽtia:dixerat.n.in p̃cedentibus a Domitiano Titũ cælo dicatũ ut ille dei frater uideret:hic uero quia delatores puniuerat niſi qs intelligat ſub hoc prætextu impetratã a ſenatu. Titi cõſecrationẽ cum tm̃ Domitianus intenderet illam ſibi decori futurã. Quandoq;: poſt mortem:nam inter deos relatũ memorat Eutropius.& Spartianus inquit Traiano diuinos honores datis ad ſenatũ litteris & qdem accuratiſſimis Adrianus poſtulauit:& cunctis uolẽtibus meruit:ita ut ſenatus multa:q̃ is nõ poſtulauerat in honorẽ Traiani ſponte decerneret:adhæc lib.x.Gellius meminit tẽpli Traiani:& in eo bibliothecæ:ſecũdũ arte tractãs oſtẽdit ex comparatione plura Traianum præſtitiſſe.

Res.recte facta. Illi.quã Titus fecit.i.qui longe plura gessisti laudanda q̃ Titus. Fecimus.hinc appa-
ret Titum a senatu inter deos relatũ. Arduũ.mirádũ.difficile.tráſit ad modestiá Traiani circa res fisca-
les. Edicto Titi.non tá intelligendũ puto edictũ:quo oía priorum Cæsarũ priuilegia cõfirmauit: quã
quo delatores puniuit & repressit:ná sequẽtia huic ſniæ magis cõueniũt:ut.ſ.plura Nerua:cauerit quem
pariter legimus pœnis delatores cohibuisse ad imitationẽ Titi q̃dam suo edicto astruentem.sed tot & tã
ta Traianus ingesserat ad illoꝝ castigationẽ:ut ipse repertor & primus uideret. Astruxerat.addiderat.

res illi adiecisti:propter quam illum deũ fecimus. Id hoc magis arduum fuit:quod imperator Nerua te filio:te successore dignissimus:per quem magna quædã edicto Titi astruxerat:nihilq; reliquisse tibi uidebatur:qui tam multa excogitasti: ut si ante te nihil esset inuentũ. Quæ singula quantum tibi gratiæ dispensata adiecissent:at tu simul omnia p fudisti:ut sol & dies non parte aliqua:sed statim totus:nec uni aut alteri:sed omnibus in commune p fertur.Quam iuuat cernere ærarium silens: & quantum:& quale ante delatores erat:nunc templum illud:nunc uere deus: non spoliarium ciuium:cruentarũq; prædarum sæuum receptaculum:ac toto in orbe terrarum adhuc locus unus i quo optimo principe boni malis impares essent.Manet tamen honor legum:nihilq; ex publica utilitate conuulsum: nec pœna cuiquam remissa sed addita est ultio:solumque mutatum:quod iam non delatores:sed leges timentur.At fortasse non eadem seueritate fiscum qua ærarium cohibes:immo tanto maiore: quanto plus tibi licere de tuo: quam de publico credis:Dicitur actori:atq; etiam procuratori tuo

Nihil. quod faceret ad cõprimẽdam delatorum calumniam. Excogitasti. noua addidisti. Vt.tanquam. Inuẽtum.a Tito & Nerua. Dispensata. diuersis elargita: ut si aliquis accusatus fuisset inique: & absolutus a Traiano condemnato calumniatore: quantum gratiæ sibi per singulos comparasset: sic Nerua uno edicto priorum liberalitates confirmauit: ne singuli a se haberent impetrare:sic paulopost dum tradit uigesimas remissas: postremo dixit sibi eripere tot beneficiorum occasiões tam numerosam obligandi imputandiq; materiam. Simul.uno edicto.extat Traiani rescriptum ad Aufidium secundum in hunc modum scio relegatorum bona auaritia superiorum temporum fisco uẽdicata:sed aliud clæmẽtiæ meæ conuenit:qui iter cætera:quibus innocentiam rationum meorum temporum:hoc quoq; remisi exemplũ. hæc Pomponius de interdictis.Paulus de iure fisci edicto inquit diui Traiani: quod proposuit significatur: ut si quis tanquam causa eius ad ærarium deferatur professus esset eam rem:quam possideret:capere sibi non licere: ex ea partem fisco inferat: partem sibi retineat. idem postea edicto significauit:ut quæ cunq; professa esset uel palam uel tacite relictum sibi:quod capere non posset:& probasset iam id ad fiscum pertinere:etiam si id fiscus nõ possideret:ex eo quod redactum esset:præfectus ærario partem dimidiam ferat. Vt sol.comparatio. Profertur.elucet. Aerariurn.Saturni ædem:in quam publicam pecuniam seruandam reponebant.alibi copiosius. Silens.inquietatum reis.nam damnatorum pecuniæ partim ad ærarium:partim ad fiscum referebantur. Templum illud.Saturni. Deus.facit hic illorum sententia:qui scripsere Saturni ædem: iõ constitutam pecuniarum publicarum receptaculum:q; nullum in eius finibus furtum fuerit cõmissum

Spoliarium.locus ubi reseruantur spolia:eadem forma qua dicimus armarium.lego insuper in uita cõmodi apud Lampridium spoliarium esse locum ubi noxii necarentur:& Seneca epistolaꝝ.xiiii.nunquid aliquem esse tam cupidum uitæ putes:ut iugulari in spoliario q̃ in arena malit:siue spoliarium appellatum:q; uita priuarentur:siue q; ibi spoliati laniarentur. Cruentarum.occisorum uirorum: quorum bona publicarentur. Locus.extat. Optimo principe.sub Traiano. Honor legum.seueritas legum fiscalium. Ex publica utilitate.ex pecuniis publicis ærario inferendis. Conuulsum.ereptum. Vltio.calũniatoribus:qui prius impune debacchabantur. Fiscum.ubi principales pecuniæ reconduntur fiscus ẽ: sicut ærarium ubi publice. uiderint ii:qui crediderunt ærarium & fiscum idem esse non negauerim tamen interdum confundi sicut apud Claudianum. Non tua priuatis crescunt æraria damnis: quáquam & ibi pro publicis liceat accipere:ut exponas tua pro tui imperii. De tuo:de rebus fiscalibus.de publico:quæ referuntur in ærarium. Actori. Aduocato fiscali.ipse libro secundo fama non unius actoris: idest aduocati Vlpianus de iure fisci actores uocat procuratores Cæsaris bonorum:sic Tacitus libro tertio seruos quoq; Syllani ut tormentis interrogarentur actor publicus mancipio acceperat. caput est libro secundo codicis de aduocato fisci.quem primus Adrianus instituit auctore Spartiano. Procuratori.hodie quoque fiscus habet aduocatum & procuratorem: cuius officium etiam est aliena negocia mandato domini administrare.potest autem esse unius rei uel omnium.quod testatur Vlpianus.ff.iii.& ii.Codicis titulus est de procuratoribus.

Spoliariũ

Fiscus

In ius ueni.non tantũ ſi fiſcalia cõmoda occultauerat:q̃tum ſi nullo negotio exiſtente fiſci noĩe priuatis,audiat calumnias cõmouere.hoc imperator Conſtantinus cauit.& lib.xl.ff.de admini.rerum ad ciuitatem ptinentium.magiſtrat reip.non dolũ ſolũmodo ſed latam negligentiam hoc amplius ẽt diligentiam debent. Tribunal.iudicem:nã magiſtratus erat conſtitutus,a Traiano:per quem cogebant aduocatus:& fiſci procurator:ſi iniuriam alicui inferrent:ſtare legibus. Cruciatu.uexatione moleſtia:ſeueritate. Par cæteris ius æque ut in aliis ibi ſeruat. Litigatoris:aduocati:& ꝓcuratoris Cæſaris ſenſus ẽ: ibi oĩbus par iuſtitia reddit: ſi ut in cæteris tribunalibus:niſi quis hoc diceret maius qa litigãt: qui Cæſaris pſonã repræſentant. Sors.& Vrna.hæc oĩa Pedianus diligẽter ꝓſequitur: cũ multi inquit iudices in urnam mitterent ſortito:ut de pluribus neceſſarius numerus confici poſſet: permittebat accuſatori ac reo ex illo numero reiicere: quos putabant ſibi:aut inimicos: aut ex aliqua re incõmodoſos fore:& Marcellꝰ Epirus apud Tacitum memorat mortem fuiſſe per ſortem & urnã in quam iacebant ſortes iudicandi:unde in.vi. Virg. dixit.Quæſitor Minos ut nam mouet.

Reiicere.iudices ſuſpectos remouere a iudicãdo:unde reiectio appellata:qua celebrata moris erat & haberi ĩ officio prætoris:& in arca reponi noĩa iudicũ delectorum ſecundum Aſconiũ. Hũc. iudicem. Bona ſæculi.libertatem iudicibus liberam iudicãdi quicquid uelint ſub principe Traiano. Fortiter. uehementer.alibi conſtanter. Eodem foro iiſdẽ.legibus. Principatus: & libertas. princeps & liberi hoĩes.denoĩatio:quæ a finitimis rebus trahit orationem.qua Poſſit intelligi res:quæ non ſuo uocabulo ſit appellata. Vincit cauſa cadit. Cuius cauſa mala.nunq̃ iudicat aduerſus fiſcum. Meritum beneficium tuũ eſt. Eos.tã bonos. Sũmã.ſunt qui legant ſine additione uerbi gratiam & interpretentur ſummã beneficioꝝ.i. maximum beneficium principis. Onera imperii.ordo.onera imperii coegerunt inſtitui pleraq; uectigalia ut pro utilitate cõi:ita pro ſingulorũm iniuriis.i.tam ad ſtipendia militum & annonam claſſemq; tuendam:quæ pertinent ad publicam utilitatẽ:q̃ ad ſalariũ magiſtratiuũ:qui ad arcendas priuatoꝝ iniurias conſtituunt:nam Cæſar dictator ſcribẽte Dione dicere ſolebat duo maxime neceſſaria affectãtibus imperium milites:& pecunias:& inuicem conſiſtere:nam ſtipendiis exercitus contrahi:illa ex armis cõparari:ſunt enim pecuniæ principatus nerui ſicut dicebat Mutianus apud eũdem authorem. νευρα γαρ τα ηγεμονιας τα χρηματα αει τοτε ειναι ελεγε.i.neruos enim principatus pecunias ſemper eſſe dicebat. & Demoſthenes in orationibus dixit δει δει χρηματων και αγευτουτων ουδ εγενεσθαι των δεοντων ideſt opus eſt:opus eſt pecuniarum:& ſine his nihil eſt fieri neceſſariorum.ſolutiones autem ſtipendioꝝ fiebant aliquando a ſtipendiariis ciuitatibus:aliquando ex ærario:quandoq; ex tributo Romæ impoſito militibus pecuniæ dabantur.unde cum agitaret Nero an cuncta uectigalia omitteret ſenatores impetum eius continuiſſe meminit Tacitus:diſſolutionem imperii docẽdo:ſi fructus:quibus reſpu.ſuſtineretur diminuerentur:& Appianus in præfatione totius hiſtoriæ ſcribit:ex nonnullis impio parentibus: atq; ſuppoſitis plus detrimẽti capere romanos:q̃ utilitatis quos licet inutiles deſerere cũ pudeat:principatũ oẽm magnis copiis:magniſq; pſidiis circũquaq; uallãtes tm̃ terræ tm̃q; maris q̃ſi fundum quẽdã ſeruaſſe:atq; cõtinuiſſe ſuiſq; temporibus & qdem ſolis romanis adfuiſſe ingentes copias peditũ: ducenta equitum.xl.milia elephantoꝝ trecentoꝝ bellicoſoꝝ numerum curuũ ad prœlia inſtructoꝝ:duo millia ac armoꝝ in ſupplimentum.ccc.milia.& hæc quidem terreſtibus copiis maritimis uero minoꝝ nauiũ duo milia trireniũ a ſexcuplis in quinqueremes milia quingentaꝝ claſſem inſtrumẽtoꝝ quoq; naualiũ numerũ bis totidẽ.ad hoc naues partim auro proras partim puppes exornatas quas thalamegalas appellant ad belli Pompã Dion in Auguſto refert aluiſſe Romanos uiginti tres exercitus ſuis uero tẽporibus

Vigeſima. xix. Vigeſima.uigeſimã dicimus ſicut quadrageſimã decimã quintam.cum.ſ.de uigeſimo quadrageſimo decimo quinto quoq; numero unum aufertur ſiue tributi ſiue pœne noĩe.Tacitus de nerone uectigal quoq; quintæ & uiceſſimæ uenalium mãcipioꝝ remiſſum ſpecie magis q̃ ui.Tranqui. Caius inquit pro litibus ubicunq; conceptis exegit quadrageſimã ſummæ de qua litigaretur.& in Veſpaſiano memi-

in ius ueni: ſequere ad tribunal.nã tribunal quoq; excogitatum cruciatu eſt par cæteris: niſi illud litigatoris ãplitudine metiaris.Sors:& urna fiſco iudicẽ aſſignat.licet reiicere:licet exclamare hũc nolo timidus eſt:& bona ſæculi parum intelligit.illũ nolo:quia Cæſarẽ fortiter amat. Eodem foro utunt principatus:& libertas.Quæ præcipua tua gloria eſt:ſæpius uincit fiſcus:cuius mala cauſa nũquã eſt:niſi ſub bono principe.Ingens hoc meritũ: maius illud:quod eos procuratores habes:ut plerũq; ciues tui nõ alios iudices malint. liberũ eſt autem diſceptanti dicere: nolo eum eligere neq; enĩ ullã neceſſitatẽ muneribus tuis addis: ut qui ſcias hãc eſſe beneficiorũ principalium ſummam gratiam ſi illis & non uti licet. Onera imperii plæraq; uectigalia inſtitui:ut ꝓ utilitate cõmuni:ita ſingulorum iniuriis coegerunt. His uigeſima reperta eſt: tributum tollerabile:& facile hæredibus dũtaxat

nit Sabinũ publicanũ quadrageſimæ in Aſia ægiſſe. M. Tullius ad Atticũ. portoriis Italiæ ſublatis agro cãpano diuiſo quod uectigal ſupereſt domeſticum? præter uiceſſimã quæ uidetur una conciuncula pedis ærario ad ultimos uſus reſeruabaꝫ promi placuiſſe ubi uiceſſimariũ aurũ ſane intelligimus collectũ ex uiceſſimis: q̃uis ſciam quoſdam legere cenſimariũ qđ non ꝓcedit Aulus Offilius equeſtris ordinis & Cæſaris familiariſſimus libros de iure ciuili plurimos oẽm partẽ operis fundantes qui reliquit de legibus uiceſſime primus cõſcripſit authore Pomponio de origie iuris. de uiceſiima quæ ex re frumentaria colligebatur non loquitur ſecundus ſed quæ pro hæreditatibus conſtituta fuerat. nam peregrini & externi etiam ſi iure Latii uel principum liberalitate in ciuitatẽ Romanam. ueniſſent nõ poterant adire ſuoꝝ hæreditatem niſi prius uiceſſimam hæreditatis perſoluiſſent: quã legẽ primus inſtituit Auguſtus. hanc Dion inquit poſtq̃ multitudinẽ romanoꝝ exercituũ enumerauit ꝓp copiam legionũ & equituꝫ Auguſtus multis indigẽs pecuniis uiceſſimã hæreditatẽ & legatoꝝ quæ teſtamẽto aliquibus præter maxima cognatione aſtrictos & pauperes relinquunt conſtituit tanq̃ hoc uectigal in Cæſaris cõmentariis ſcriptũ inueniſſet. hãc legis iniuriã Nerua primus emendauerat ſed parce Traianus multũ liberalitati patriæ addidit Gratianns in totũ ſuſtulit. Auſonius. n. meminit Traianũ tributa cõdonaſſe ſed partibus retẽtis quas poſtea i totũ Gratianus remiſit: ubi de uiceſſimis intelligendũ annotamus: Iulius ẽt Capitolinus recitat Antoninũ philoſophũ leges addidiſſe de uigeſima hæreditatũ. Extraneis: nulla cognatione cõiunctis: uel peregrinis: qui lege papia prohibebanꝫ uti ciuitate romana. Domeſticis: cõſanguineis: gentilibus: qui ex eadem domo. i. familia ſunt. Illis: extraneis. Irrogatũ. impoſitum. His. domeſticis. Remiſſum. ablatũ: cõdonatũ. Seu potius nõ laturi. impatienter paſſuri correctio. Deſtringi. tolli decurtari. Abradi: & deſtringi: tranſlata uerba. Bonis. a bonis. Sãguine cognatione: cuius gradus lege apud Iuſtinianũ in inſtitutionibus: & ff. xxxyiii. Gentilitate: gẽtilis eſt: qui ex eadẽ familia eſt: uel eiuſdẽ noĩs quaſi nomẽ familiæ hẽat: ab hoc gẽtilitas dicta quæ ꝓprie eſt multitudo ipſa uel familiæ uel natiõis alicuius authore Feſto. unde Varro lib. iii. rei ruſticæ cũ Axiũ libere de pauone dicere cohortaꝫ: q Fircellius cognomẽto Pauo iã diſceſſerat: ſi qđ inqt diceres de hoc gẽtilitatis cã fortaſſis ante eũ duceret ſerram: ſic hẽt codex uetuſtus: uidelicet rẽ hãc tractaret: cũ ſit ex familia Pauonũ: nã eodẽ libro Fircellium Pauonẽ reatinum dixerat: ſerrã autem ante eum duceret. i. ſe ſtrenue opponeret: ut de pauone diceret: nam ſeria Vegetio præceptore ducitur ex abũdantibus: quæ a ſtrenuiſſimis directa ante frõtem opponiꝫ hoſtibus: ut turbata acies repareꝫ. Gellius pariter tradit ſerrã eſſe nomẽ ordinis in militia: inſup Serrula apud eũdẽ Varronẽ inſtrumẽtũ eſt ad metendũ in extremo linei baculi incurui. Societate ſacroꝝ. an ꝙ aliqbus familiis ius faciẽdoꝝ ſacroꝝ peculiare fuit ut poticiis: & pinariis: an magis ad iura cognationũ referẽdũ putamus? ſacrũ. n. matrimõiũ per qđ multiplices fiũt cognatiões: quare apud iuriſcõſultos cũ filius de patria ptãte mitteretꝫ amplius nõ eẽ in ſacris patris dicebaꝫ: qm̃ per emancipationẽ ius agnationis extinguebaꝫ exiſtimo id emanaſſe ex lege. xii. tabulaꝝ cuius uerba ſunt hæc ſacra priuata perpetuo manẽto ea Ci. de legibus ſecundo libro interpretaꝫ ad qđ alluſit Plautinus paraſitus in captiuis ſine ſacris hæreditatẽ ſum adeptis offertiſſimã: ſolẽt. n. gratiores eẽ quẽ ab extraneis inſpirato hæreditates deficiunt. Speráda. tanq̃ nõ ſua: ſed extranea. Sua. gẽtilitia patrimonia. Deinceps. per gradus proximiores. Trãſmittẽda. ut ſub fideicõmiſſo. Manſuetudo. ut gẽtiles ſuccederẽt abſq; honore uigeſimæ. Veteribus. iã pridẽ in urbẽ receptis. Noui. ciues. Per latiũ. iure latii: quod ꝙ fuerat adeptus ſine tributo uiuebat: ſolũ immune hẽbat authore Paulo de cenſibus. ff. l. ad hoc ius petẽdi magẽratus. In urbe. Nã Pedianus ſcribit: ueteribus colonis Põpeius ius latii dedit. i. ut petendi magẽratus gratia ciuitatẽ Romanã adipiſcerent. Strabo hoc amplius addit: ut ꝙbus ius latii foret conceſſum nullũ cum prætoribus uenientiũ Roma negocium eẽt. Beneficio. munere: liberalitate: priuilegio. Simul. niſi cum a principe donareꝫ ciuitate ro. ſimul ẽt impetraſſent iura cognationis. i. poſſe ſuccedere in hæreditatibus ſuoꝝ per ius cognatiõis. Alieniſſimi. extranei. tanq̃ illos ſanguine nõ cõtingentes. nã ab his uigeſima exigebaꝫ: maximũ beneficiũ donatio ciuitatis romanæ. In grauiſſimam iniuriam cũ uigeſimo auferretur bonorum relictoꝝ tanq̃ non eſſent ciues. Inſtar odii. tanq̃ odium. dicimus inſtar latine ſine ad & minus uſitare cum ad: quod ſubinde reperies apud Apuleium.

extraneis: domeſticis graue. Itaq; illis irrogatũ eſt: his remiſſum. uidelicet quod manifeſtũ erat quãto cum dolore laturi: ſeu potius non laturi homines eẽnt: deſtringi aliquid & abradi bonis quæ ſanguine: gentilitate ſacrorũ deniq; ſocietate meruiſſent: quæq; nunquam: ut aliena: & ſperanda: ſed ut ſua ſemperq; poſſeſſa: ac deinceps proximo cuiq; tranſmittenda cœpiſſent Hæc manſuetudo legis ueteribus ciuibus ſeruabatur. noui ſeu per latium in ciuitate: ſeu beneficio principis ueniſſent: niſi ſimul cognationis iura impetraſſent: alieniſſimi habebãtur: quibus coniunctiſſimi fuerant. Ita maximum beneficium uertebatur in grauiſſimam iniuriam: ciuitaſque Romana inſtar erat odii: & diſcordiæ:

Liuii locꝰ

Auſonii locus.

Gentilis gẽtilitas

Varronis locus

Serra Serrula.

Orbitatis.quæ priuaret ciues debita hæreditate. Pignora.cognatiões:q̄ sunt hypothecæ amoris. Salua ipsoꝝ pietate.ét si inter se mutuo dilexissent. Distraheret.leparet. Nr̄i romani. Cõpensari.Romaná ciuitatẽ.cõtétos eẽ Vigesimá soluere:& cognationũ iure priuari mõ ciues romani cẽnt. Gratuita.romana ciuitas gratis dari sine onere uigesimæ. Tã magno p̄cio.s.tributo uigesimæ:& affinitatũ priuatiõe. Pater tuus.Nerua. Peruenisset.siue cõdito testõ siue ab itestato. Cognationũ iura. Vt p̄ximior adiret hæreditaté. Nõ recepissent.nõ ipetrassent. Eius.peculii. Ne darét.ne publicano soluerét. Immunitaté.ab onere uigesimæ. Reductus eẽt in p̄ris ptãté.dupliciter possunt filii reduci in p̄riam ptãté:si emancipati iterũ reuertant ad patrẽ:aut ab hostib⁹ capti iure postliminii: sicut sequétia indicant nam nisi reducti essent in p̄riam ptãté bona eoꝝ ptinent ad quos ptinerent:est aũt postliminiũ ius amissæ rei recuperádæ ab extraneo in statũ pristinũ restituendæ moribus legibusq; constitutũ:qd̄ adeptus qs esse dicitur: cum extra limina:hoc est terminos ꝓuinciæ in captiuitate detétus: rursus ad ꝓpria limina reuertitur: hinc Iustinianus titulo qbus modis ius patriæ potestatis dis-

Postliminium

solui t:dictũ asserit postliminiũ a limine & post:unde eum qui ab hostibus captus est & in fines nr̄os postea peruenit postliminio reuersum eẽ dicimus:nã limina sicut ī domibus finẽ quẽdã faciũt sic & īpii finẽ limẽ eẽ ueteres uoluerunt hinc & limes dictus est : q̄si finis qdá & terminus:ab eo postliminium dictũ est qa ab eodẽ limíe reuertebat:quo amissus erat.plura iurisconsulti p̄sertim.ff. xlix.de captiuis & postliminio reuersis & ab hostibus captis: pariter.viii. codicis. Insoléter.supbe. His.noibus.parentũ & liberoꝝ. Publicanũ publicũ: exactorẽ uigesimæ . de publicanis alibi multa. Piaculo:scelere:monstro.extraneos tanq̄ inter se alienos. Ille. Nerua Hacten⁹.hoc tm̄ de uigesimis sanxit. Quã optimũ patrẽ decuit. Adoptatus:te filiũ optimũ. Hoc. officiũ. Delibasse:tetigisse:pauca remisisse:translatio a gustatoribus. Quædã: de uigesimis. Seu potius correctio . Demonstrasse Traiano. Proprie:intactã : delibatã. Muneri.legi uigesimæ. Astruxit.addidit:trãslatio a strue lignoꝝ. Filius eẽt immunis in hæreditate p̄ris.Immunis.liber ab onere uigesimæ. Quod fuisset bona filii qbus uidebat fuisse p̄. Egregie . fecisti. Lachrymas.orbitatẽ. Vectigales obnoxias uigesimæ. Bona filii:ut militis & emãcipati:q̄ ét ab itestato ad ꝓximiores deuoluunt. Diminutiõe.uicesime. Sociũ.aliquẽ ꝓticipẽ. Orbitatẽ.orbos parẽtes.denoiatio. Ad cõputationẽ ad calculũ hæreditatis:ut inde demat uicesima. Inesse rõnem.rõne uigesimã remisisse. cies mille sextertiũ donatiõibus effudit. Iniurias.calamitates. Insuper ultra dolorem.quem patitur in obitu filii. Quid.perinde ac si diceret:nonne miserrimum? Sic.per se. Solus.orbus. Non a filio sed a fisco ut prius accidebat.

& orbitatis.cũ carissima pignora salua ipsoꝝ pietate distraheret:Inueniebãt tñ:qbus tãtus amor nominis nr̄i iesset : ut romanam ciuitatẽ nõ uigesimæ mõ uerũ ét affinitatũ dãno bñ cõpẽsari putarẽt.sed his maxime debebat gratuita cõtingere a qbus tã magno æstimabat. Igit pater tuus sanxit ut qd̄ ex matris ad liberos: ex liberorum bonis peruenisset ad matrem:etiam si cognationum iura non recepissent: cũ ciuitatẽ adipiscerẽtur: eius uigesimã ne darẽt. Eãdẽ imunitatẽ in p̄rnis bonis filio tribuit:si mõ reductus eẽt in p̄ris ptãtẽ ratus iprobe:& isolẽter:ac pene ipie his noibus iseri publicanũ : nec sine piaculo quodã sãctissimas necessitudines uelut itercedẽte uigesima scidi:nullũ eẽ tãti uectigal:qd̄ liberos:ac parẽtes faceret extraneos . Hactenus sille:p̄cius fortasse:quã decuit optimũ principẽ : sed nõ p̄cius quã optimũ patrẽ : q optimũ adoptatur⁹ hoc quoq; parẽtis idulgẽtissimi fecit qd̄ delibasse q̄dã seu potius demõstrasse cõtẽtus largã:ac ꝓpe ī tactã bñfaciẽdi materiã filio reseruauit.Stati ergo muneri ei⁹ liberalitas tua astruxit : ut quẽadmodũ in p̄ris filius sic ī hæreditate filii p̄ eẽt imunis:nec eodẽ momẽto quo p̄ eẽ desiisset:hoc quoq; amitteret:qd̄ fuisset.egregie Cęsar qd̄ lachrymas parẽtũ uectigales eẽ nõ pateris.Bona filii p̄ sine diminutiõe possideat:nec sociũ hæreditatis accipiat: q nõ hẽt luctus.nẽo recẽtẽ:& attonitã orbitatẽ ad cõputationẽ uocet.cogatq; p̄rem:qd reliq̄rit filius scire Augeo.P.C.principis munus:cũ oñdo liberalitati eius iesse rõnẽ.ãbitio.n.& iactãtia:& effusio: & qd uis potius q̄ liberalitas existimãda ẽ:cui rõ nõ constat.Dignũ ergo īpator mãsuetudine tua minuere orbitatis iniurias nec pati quẽq̄ filio amisso isup afficí alio dolor:sic quoq; abũde misera res ẽ p̄ filio solus hæres qd si cohęredẽ nõ a filio accipiat? Ad de qꝑ cũ diuus nerua sanxisset:ut ī p̄rnis bõis liberi Habet.sociũ.Nemo publicanus:attonitã:stupidã : mẽtis iopẽ. Effusio.ꝓdigalitas.qua possumus incusare.Neronẽ:q bis & ui Rõ nõ cõstat nulla honesta rõ appareat. Dignũ.est res digna Non a filio sed a fisco ut prius accidebat.

Necessitate.onere. Congruēs:conueniens æquū. Posteris:minoribus idest filiis. Amplior:ut solu-
ti essent a necessitate uigesimæ:patres uero non. Maioribus.patribus. Retro recurreret:respiceret:re-
uerteret.ad maiores retro graderet. Aequitas.inter ius & æquitatē hoc interest:ius est quod oia recta
& inflixibilia exigit:æquitas:quæ de iure multū remittit referēte Donato.Apuleius.ix.tradit finistrā æq
rati sacratā:qđ nulla caliditate:nulla solertia sit p̄dita.Sed Plautus & Catullus eam furtiuam appellant.
Si mō filius in ptāte p̄ris uerba ista fuerant in edicto Neruæ. Intuitus.respexisti. Vti iter pecudes cō
paratio. Valētioribus.p hoc apte ostē
dit captos ab hostibus intelligere. Ab
stuliſſe uigesimæ.liberasse ab onere ui-
gesimæ. Primū.parētis & filii.Cai⁹ ista
de gradib⁹ affinitatū scripsit gradus co
gnatiōis alii supioris ordinis sūt:alii ife
rioris:alii ex trāuerso siue a latere:supio
ris sūt ordinis parētes: inferioris liberi:
ex trāsuerso siue a latere fratres: & soro
res:liberiq; eoꝝ:sed a supior quidem &
inferior cognatio a primo gradu icipit:
ex trāsuerso siue a latere nullus ē prim⁹
gradus:& ideo icipit a secūdo:itaq; pri-
mo gradu cognatiōis:superioris qdē &
inferioris ordinis cognati possunt con-
currere:ex transuerso uero nunq̄ eodē
gradu:quisq̄ cōcurrere pōt:at in secūdo
ac tertio & deinceps in cæteris possunt
etiam ex transuerso quidem concurre-
re: & cum superioris ordinis cognatis:
primo igitur gradu sunt supra pater &
mater:infra filius filia:secundo sūt gra-
du supra:auus auia: infra nepos neptis:
ex trāsuerso frater soror:& q̄ illic tractā
tur latius. Secūdū:fratris:& sororis ex
transuerso. In fratris.bonis traductio
color:nā eadē uerba sine uitio frequen-
ter repetunt. Illi.neptis & nepos. Im
munes.liberæ a uectigali uigesimæ.

Perlatiū.iure latii. Patuisset.data eēt
ldē immunitatē uigesimæ. Cōmisit.
cōiunxit:nā intercedēte uigesima uide-
bant diſiūcta. More naturæ.quæ oia
pariter oibus dispensat. A singulis.per
priuilegia. Gestiebant.uolebant:appe
tebāt. Spiritus.magnanimitatis. Gē
tilitates: familias domos. Deferre. da-
re sponte non petētibus. Eripere sibi
priuare se:nā per has cōcessiōes multos
obligasset. singulis singulas cōcedēdo.

Imputandi.ingratis uidelicet. Soro
res estis.fingit hæc dici potuisse a Tra-
iano. Vt sitis.ut fratris immunes scili
cet a uigesima. Vobis estis. per uos &
sine priuilegio. Qui. Traianus. Dare.
cōcedere uigesimā per priuilegiū. Au
ferre iniuste ut ui:ut domitianus cōsue-

necessitate uigesimæ soluerentur: cōgruēs erat eā
dem immunitatem parētes in liberorum bonis ob
tinere.Cur enī posteris amplior honor:quā maio
ribus haberetur? curue nō retro quoq; recurreret
æquitas eadē? Tu quidē Cæsar illā exceptionē re
mouisti: si modo filius ī potestate patris fuisset:in
tuitus opinor uim:legēq; naturę: quę semper in di
tione parētum esse liberos iussit:nec uti inter pe-
cudes:sic inter homines potestatē:& īperiū ualen
tioribus dedit.Nec uero cōtētus primū cognatio
nis gradum abstuliſſe uigesimæ:secūdū quoq; ex-
emit:cauitq; ut in sororis bonis frater:& contra in
fratris soror:utq; auus auia in neptis nepotisq; : &
inuicem illi seruarentur immunes. His quoq; qui
bus per latiū ciuitas romana patuisset: idē īdulsit
omnibusq; inter se cognationū iura cōmisit simul
& pariter:& more naturæ: quæ priores prīcipes a
singulis rogari gestiebant:nō tā præstandi animo
quam negandi.Ex quo intelligi pōt quātę benigni
tatis:quanti spiritus fuerit sparsas: atq; ut ita dicā
laceras gētilitates colligere:atq; cōnectere:& qua
si renasci iubere:deferre quod negabat:atq; id prę
stare cunctis:quod sæpe singuli non impetrasset.
Postremo ipsū sibi eripere tot beneficiorū occasio
nes:tam numerosam obligandi:imputādiq; mate-
riam.indignū credo ei uisū ab homine peti: quod
dii dedissent.Sorores estis:& frater:auus: & nepo
tes:quid ē ergo:cur egetis:ut sitis.uobis estis.Q ui
pro cætera sua moderatione non minus inuidiosū
putat dare hæreditatem:quam auferre. Lęti ergo
adite honores: capessite ciuitatem: neminem hoc
necessitudinis abruptum uelut truncum amputa-
tumq; destituet:iisdem omnes quibus ante pigno
ribus: sed honestiores perfruentur: ac ne remo-
tus quidem: iamque deficientis affinitatis gradus

uerat. Adite honores municipali iure magīratus petere poterāt pinde ac si ciues romani essent. hoc edi
ctum tuum. Destituet necessitudinis.separabit a necessitudine:uelut trūcū abruptū & amputatū:tanq̄
a familia sua excluſum:est aūt trāslatio:sic Iuuenalis satyra.iii.tanq̄ mancus:& extincta corpus non utile
dextra. Pignoribus.cognatiōibus lata significatiōe:more suo. Honestiores.facti.uigesimæ īmunitate
Ac ne remotus qdem longe.ſ.a cognatione:ut in.y.&.yi.gradu.in illo cētū octogintaquattuor conti-
neri personas:in hoc uero quadragintaocto testis est Paulus.septimū autem gradū qs excedit? quatenus
ultra eum fere rerum natura cognatorum uitam consistere non patitur ibidem referente Modestino.

Qualibet.minima caucrat ꝑterea Traianus ut uſq; ad ſeptimũ affinitatis gradũ modo eſſet parua hæreditas oẽs ſoluerent onere uigeſima. Cõis oĩum parens. Traianus pater ꝓriæ circuitio. Sũmã:magnã hæreditatem obnoxiã uigeſimæ. Tota ſepulchro.caput ét in ea ſanctione fuit:at ſi qs q̃tũuis magnam hæreditatẽ funeri & ſepulchro facũdo totam impẽderet onere uigeſima careret. Oſeruator. cuſtos publicanus. Cuiuſcũq; modi.ſiue iure affinitatis.ſiue alio. Ea pecunia.funeri impendẽda. Dicta eſt. edicto ſancita. Periculũ.onus. Opibus.magna hæreditate. Iniquitas in gratulationem.cõtrarium.

Vt uigeſimã debeat: ut ſit tam ampla hæreditas:ꝑ quã debeat uigeſimã. Additum.ordo:additũ eſt in idẽ edicti.ideſt aliud caput cõtinet in eodẽ tuo edicto: ut oẽs:qui fiſco aliqd in præterito uigeſimæ cã debuiſſent:ſoluerent.eſt autem tranſgreſſio ꝓturbans ordinem uerboꝝ traiectiõe:quæ ſi rem nõ reddit obſcurã multũ ꝓderit ad continuationes:ſed ma ius remiſit debitũ Adrianus: per edictũ cõdonando oĩa:ſine ea ad ſe pertinerent ſiue ad ærariũ:decẽniũ præſcribẽs a quo tpe debere quiſq; deſineret:nec poſtea de biturus eſſet. Eiuſmodi. per hæreditates. Intuliſſent.in fiſcum. Nõ inferrẽt nõ tenerent. Subuenire emendare præterita. Annibal.n.apud Liuiũ ꝑterita dixit magis repræhẽdi:q̃ corrigi poſſunt.

Nec dii quidem poſſunt.in eãdẽ ſniam iam ſcripſerat Plini⁹ ſenior lib.ii. ubi de deo agit:nec inquit põt facere: ut q̃ui uixit non uixerit:q; honores geſſit nõ geſſerit: nullũq; habere in præterita ius ꝑterq̃ obliuionis. Debere. ærario uigeſſimam præteriti. Quod.uectigal. Poſtea in futuꝝ in caſibus prædictis. Feciſti.dũ abſoluis a præteritis. Ne malos principes:remittẽdo quæ ſub malis principibus fiſco debebantur. Quo ingenio:quanta diligẽtia.an potius quo relatiue accipiat. Si natura pateretur. ſi fieri poſſet. Refudiſſes.reddidiſſes.reſtituiſſes. Sanguinẽ.uitã trucidatis.Et bona ſpoliatis a Domitiano. Dionis abbreuiator memorat Neruã reſtituiſſes oẽs facultates quaſcũq; in fiſco cõperit:iniuſte ſpoliatis a Domitiano. Non tuo ſæculo.cũ nõdum imperares Alius.princeps. Vt contumacibus tanq̃ iis qui in tempore non ſatiſfeciſſent. Irrogatõe. collatione:pœna. Mulctaret.puniret:mulcta proprie pecuniaria:quãuis interdũ ad alia trahatur. Reterre nihil iniquitatis.eandem eſſe iniquitatem. Exigas.ſi redimus. Nõ oportuerit.in præteritum.

a qualibet quantitate uigeſimam inferre cogetur: ſtatuit enim cõis omniũ parens ſũmam:quæ publicanũ pati poſſit.Carebit onere uigeſimæ.parua:& exiliis hæreditas:& ſi ita gratus hæres:uolet tota ſepulchro:tota funeri ſeruet:nemo obſeruator:nemo caſtigator adſiſtet.Cuiuſcũq; modi ea pecunia ex hæreditate alicuius obuenerit: ſecurus habeat quietuſq; poſſideat.Ea lex uigeſimæ dicta eſt:ut ad periculũ eius perueneri niſi opibus nõ poſſit. conuerſa ẽ iniquitas in gratulationẽ:iniuria in uotum.optat hæres ut uigeſimã debeat. Additũ eſt: ut qui eiuſmodi ex cauſis in idem edicti uigeſimã deberẽt nondũ tamen intuliſſent: non inferrent. At in præteritum ſubuenire:ne dii quidẽ poſſunt: tu tamẽ ſubueniſti:cauiſtiq;:ut deſineret quiſq; debere: quod non eẽt poſtea debiturus. Idem feciſti ne malos principes habuiſſemus: quo ĩgenio ſi natura pateret quã libẽter tot ſpoliatis:tot trucidatis ſãguinẽ & bona refudiſſes? Vetuiſti exigi qđ deberi nõ tuo ſæculo cœpat. Alius ut cõtumacibus iraſceret:tarditatẽq; ſoluẽdi dupli:uel & quadrupli irrogatione mulctaret: tu nihil referre iniquitatis exiſtimas:exigas q; deberi nõ oportuerit:an cõſtituas:ut debeatur.Feres Cęſar curã:& ſolicitudinẽ cõſularẽ:nã mihi cogitanti eundẽ te collationes remiſiſſe:donatiuũ reddidiſſe: cõgiariũ obtuliſſe: delatores abegiſſe: uectigalia tẽperaſſe: ĩterrogãdus uideris ſatis ne cõputaueris impii reditus: an tantas uires hẽat frugalitas principis: ut tot impẽ

An conſtituas.in futurum. Feres.patienter ſuſtinebis.eſt autem licentia aſtutior.qua aliquem obiurgamus quomodo ſe cupit obiurgati.præterea color frequentatio: cum res in tota cauſa diſperſæ coguntur in unum locum:quo grauior:aut acrior oratio ſit. Solicitudinem conſularem.curam mei conſulis cuius proprium curare publica. Collationes.extraordinaria uel ſuperindicta tributa.xii. Codicis titulus eſt de collatione fundorum uel rei priuatæ:uel dominicæ:uel ciuitatum:uel templorũ: &.x.eiuſdem de collatione donatorum uel releuatorum:aut tranſlatorum ſeu aderatorũ poſtquam ſequitur titulus de collatione æris. Congiarium obtuliſſe.compar graue:& ſimiliter deſinens. Imperii redditus.nam cum uectigalia ſecundum Cice.pro Cn.Pompeio:ſint nerui reipub.debet princeps impenſas & redditus diligenter computare:ut ſi ingruerit neceſſitas eas tanquam ſubſidia opportuna paratas habeat.alii enim principes cum largitionibus ordinarios reditus exhauſerant.conuertebantur ad rapinas. pecuniarum autem in theſauris romanoꝝ ſcribit Appianus ægyptioꝝ talentorum quattuor & ſeptuaginta milia ſuis temporibus fuiſſe. Frugalitas.temperantia ab impenſis ſuperfluis.

Sufficiat.satisfacit q̄.s.donat:remittit:id frugalitate suppleat. Aliis.principibus. Domitianum imprimis notat. Omnia.hyperbole. Fronte graui.cum seueritate sic Mart. Triste.supercilium: duriq̄ se uera Catonis Frons. Contumaciter.superbe. Adessent.fauerent. sua sponte.a natura. Magistris. instructoribus.monitoribus Plura.plures rapendi uias. A nobis.a malis subornatoribus. Cōtra nos. in ciuium perniciem:& detrimentum. Obstructus:clausus. Silēt.auari adulatores Philostratus libro septimo recitat sub Domitiano comparatas accusationes aduersus ditissimos: quod immensæ diuitiæ contumeliam paterent: & ceruicem supra multos extollerent & animos erigerent nec obtemperare legibus sinerent alius item accusatus est quod Tarenti sacrificans publicis precibus non addiderat Dumitianum esse Palladis filium alius q̄ ī insulam secessisset tanquā interfecta parente. Pro nostris moribus. facis enim ut uel inuito caremus adulā di morbo. Voconia. Voconius legem tulit authore Pediano: ne quis census: hoc est pecuniosus hæredem relinqueret filiam. Gellius tamen.xix. quid inquit utilius plebiscito Voconii de cohercendis mulierum hæreditatibus.nā Marcus Tullius pro Cor. Balbo dixerat apud maiores nostros legem tulit Quintus Voconius de mulierum hæreditatibus idem in Verrem. C. Voconius sanxit nequis hæredem uirginem neue mulierem faceret:& diuus Augustinus tertio de ciuitate Dei. lata est lex Voconia:ne quis hæredem fœminam faceret:nec unicam filiam. Iuliæ leges. apud Iurisconsultos legimus multas leges appellatas Iulias. ná.ff.& Codice. titulus ē ad legē Iuliā maiestatis: ad legē Iuliā de ui publica:item repetūdarū:ad legē Iuliam de ui priuata ad legē Iuliā de annona ad legē Iuliā peculatus:ad legem Iuliā ambitus. Iuliæ legis de maritandis ordinibus meminerunt Apuleius & Tranquillus:sed imprimis monstrasse autumo legem Iuliam in adulteros & stupratores ab Augusto latam authore Vlpia. quam Domitianus desuetam reuocauerat Martialis testimonio Iulia lex populis ex quo Faustine renata est: Atq̄ intrare domos iussa pudicicia. Maiestatis. quamuis supra quid sit maiestas enarrauimus:addam tamen non importune, maiestatem minuere esse de dignitate aut amplitudine:aut potestate imperii Romani aliquid derogare:crimen secundum Vlpianum ad legem Iuliam maiestatis sacrilegio proximum:quod Tiberius atrociter puniuit nam cum Tacitus libro tertio scribat. Ancharium postulasse Cæsium Cordium de repetundis addito inquit maiestatis crimine quod tū omnium accusationum complementum erat & non multo post maiestatis crimina subdebantur uinclum & necessitas silendi. Nero autem instituit:ut lege maiestatis dicta factaq̄ omnia: quibus modo delator non deesset tenerentur:& Domitianus quosdam maiestatis reos in curiam induxerat:quibus more maiorum condemnatis liberum mortis arbitrium permisit scribente Tranquillo lege. ff. xlviii. ad legem Iuliam maiestatis:quot criminum species complectatur crimen læsæ maiestatis. Locupletabant. Paulus & Martianus Iurisconsulti testantur bona reorum maiestatis læsæ etiam post mortem fisco applicari filios autem eorum Honorius & Arcadius constituerunt ab omnibus bonis paternis & maternis repelli: & ab omni alia quauis hæreditate:& successione: Falcidiam tantū filiabus ex bonis matris relinquunt. maiestatis damnati capite plectuntur. Eorum. ciuium. Qui crimine uacarent. innocentium. Magnitudine. maiestatis amplitudine. Vendicabant. ni sibi usurpabant:male enim terrore ueneratio acquiritur. at Traianus si Dioni credimus magis amari a Romanis q̄ timeri gaudebat. Amicis fides. non amplius se inuicem reos agunt:neq̄ liberi parentes:neq̄ serui dominos. Verentur & parent. lego apud Dionem: Neruam seruos atq̄ libertorum plurimos dominis & patronis insidiantes ad unum occidi imperasse:& ne serui in posterum dominos criminarentur edicto uetuisse: quod etiam fecisse Traianum Mart. in laudem eius refert. libro. x. qui sua restituis spoliato iura patrono: Libertis exul nō erit ille suis.

diis: tot erogationibus sola sufficiat? nam quid ē causæ: cur aliis quidem: cum omnia raperent: & rapta retinerēt: ut si nihil rapuissent: defuerit omnia: tibi cum tam multa largiaris: & nihil auferas omnia superstint? Nunq̄ principibus defuerunt qui fronte graui: & tristi supercilio utilitatibus si sci contumaciter adessent: & erant principes ipsi sua sponte auidi: & rapaces: & qui magistris non egerent: plura tamen semper a nobis cōtra nos dicerunt: sed ad tuas aures cum cæteris omnibus: tum uel maxime auaris adulationibus obstructus est aditus. Silent ergo: & quiescunt & postquam non est: cui suadeatur: qui suadeant non sunt. quo euenit: ut tibi: cum plurimum pro tuis: tum pro nostris moribus debeamus. Locupletabant: & fiscum: & ærarium non tam Voconiæ: & Iuliæ leges: q̄ maiestatis singulare: & unicum crimen eorum: qui crimine uacarent: huius tu metum penitus substulisti contentus magnitudine: qua nulli magis caruerunt: q̄ qui sibi maiestatē uindicabāt. Reddita ē amicis fides: liberis pietas: obsequium seruis uerentur: & parent: & dominos habent:

Voconia lex.

Iuliæ leges

Maiestas

Mar. locus

Non enim ordo eſt:non.n.iam ſerui noſtri ſunt amici principis:ſed nos ſumus.nã Claudius libertis ſuis oĩa credidit & indulſit ſic Galba:& Suidas memorat Caiũ ſanxiſſe ut ſerui dños de quocũq; crimine poſſent accuſare.Hermogenianus.ff.v.rñdet:lege pmiſſum ſeruis in certis caſibus cõtra dños cõſiſtere.

Mancipiis.ſeruis. Oẽs.dños. Seruile bellũ:p.mutatio.nã ſeruoꝝ in dños coniurationẽ ſeruile bellũ uocauit:reſpiciẽs ad illud:q; in Sicilia ortũ cũ a ptorib⁹ opprimi minime ualuiſſet.Cn.Fuluio cõſuli mã datũ eſt:cuius belli initiũ fuit Eunus ſeruus natione Syrus:qui cõtracta agreſtiũ ſeruoꝝ manu:& ſolutis ergaſtulis iuſti exercitus numeꝝ impleuit:Cleon quoq; alter ſeruus ad.lxx. milia ſeruoꝝ cõtraxit:& copiis iunctis cõtra populũ Ro.exercitúq; eius: bellũ ſæpenũero geſſerũt.hæc Liuius & Marcellinus. Nõ minus.pſtitiſti. Nõ minorẽ opem tuliſti. Hos.dños. Securos. a delatiõe ſeruoꝝ. Nec fortaſſe.diminutio.i.ponamus q; nõ ſint laudãda. Illum. potius intelligo Domitianũ quã aliũ:í quẽ recenti ſceleꝝ memoria gladiũ oratoriũ diſtringit:cũ is cuilibet accuſatori crediderit. In capita. in pernicie. Subornantẽ. clanculũ inſtruentẽ: qd obiecturi: eſſent eſt.n.ſubornare ſaſum iſtruere aliquẽ ſemotis arbitris: & ſemper in malũ uſurpat: Liuius.iiii.belli punici:militẽ ſubornauit: ut Syracuſas perferret nunciũ cõueniẽtẽ eis: quæ ad Milã falſo nunciata erant. Trãql.Iulius Gæſar ſubornauit: qui.C.Rabirio perduellionis diem diceret. Delata.ab alio explicata:detecta. Siles principi. malos. In eodẽ genere. ſilr laudandũ.

Subornare

non enim iam ſerui principis noſtri amici: ſed nos ſumus:nec pater patriæ alienis ſe mancipiis charíorem: q̃ ciuibus ſuis credit. omnes accuſatore domeſtico liberaſti.unoq; ſalutis publice ſigno illud (ut ſic dixerim) ſeruile bellũ ſuſtuliſti: in quo non minus ſeruis q̃ dominis præſtitiſti. hos enim ſecuros:illos bonos feciſti:non uis interea laudari? nec fortaſſe laudanda ſint:grata ſunt tamen recordantibus principẽ illũ in capita dominoꝝ ſeruos ſubornãtẽ:monſtrãtẽq; crimina q̃ tanq̃ delata puniet.magnũ: & ineuitabile:ac toties cuiq; experiẽdũ malũ quoties q̃ſq; ſimiles pricipi ſeruos haberet.In eodẽ genere ponendũ eſt quod teſtamenta noſtra ſecura ſunt:nec unus oĩum nunc: qa ſcriptus hæres.nõ tu falſis:nõ tu iniquis tabulis aduocaris.nullius ad te iracũdia:nullius ĩpietas:nullius furor confugit:nec quia offendit alius nũcuparis:

Secura.rata.libera. Claudiũ ferũt tenuiſſe ab ullo q̃ cognatos hñret ſe relinq; hæredẽ: & publicatas ab aliis ĩperatorib⁹ hæreditates ſuis reſtituiſſe.Pertinacẽ uero tradit Capitolinus legẽ tuliſſe: ut teſtaméta priora nõ prius eſſent irrita:quã alia perfecta eſſent:neue ob hoc fiſcus aliqñ ſuccederet: ipſeq; pfeſſus ẽ nulli⁹ ſe adituꝝ hæreditatẽ:q̃ aut adulatiõe alicui⁹ eẽt delata:aut lite:aut pplexa:ut legitimi hæredes & neceſſarii priuarent̃:ide luſtinianus in Inſtitutionibus:diuus inqt Pertinax expreſſit nõ admiſſuꝝ ſe hæreditatẽ eius:q̃ litis cã principẽ reliquerit hæredẽ:neq; tabulas nõ legitime factas:in q̃bus ipſe ob eã cãm hæres inſtitutus erat ꝓbatuꝝ:Nec unus oĩum nũc tu es hæres:qa ſcriptus.in teſtaméto olim fuiſſes: & poſtea ultimo:qd' ualere debet.Præteritus ſis reſpexit Tiberiũ:q̃ ut irrita & uana putauit illoꝝ teſtamẽta:quoſcũq; quis diceret hærede Cæſare mori deſtinaſſe nã ẽm Paulum eius bona qui ſe ĩperatorẽ factu rum hæredẽ iactauerat:a fiſco occupari nõ poſſunt:nec ex ĩperfecto teſtaméto ĩperatorẽ hæreditatem uendicare poſſe ſæpe cõſtitutũ ẽ.licet.n.lex ĩperii ſolẽnibus iuris ĩperatorẽ ſoluerit:nihil tñ tã ꝓpriũ imperii eſt quã legibus uiuere. Falſis.cõfictis. Iniquis.utpote præteritis filiis:quos hæredes iſtituere debuiſſet potius quã imperatorẽ.legimus Tiberiũ metu & langore ad faſtidium uitæ egiſſe. Cn.Lentulũ Augurem:cui cenſus maximus fuerat:ut ne quo:niſi ipſo hærede moreretur:Caium uero teſtaméta primipilarium:qui ab initio principatus Tiberii neq; illũ neq; ſe hæredem reliquiſſent ut ingrata reſcidiſſe Neronem deniq; inſtituiſſe ut ingratorum in principe teſtamenta ad fiſcum pertinerent ac ne impune eſſet ſtudioſis uiris.qui ſcripſiſſent uel dictaſſent ea.ſatis cõſtat lecto teſtaméto Agricolæ ſicut Tacitus in eius uita refert quo optime uxori & piiſſimæ filiæ Domitianum ſcripſit lætatum eum uelut honore iudicioq;.tam cœca & corrupta mens aſſiduis adulationibus erat ut neſciret a bono patre nõ ſcribi hæredem niſi malum principem ubi menda ſatis obuia pro teſtamento legitur teſtimonio. Nullius iracũdia confugit ad te. nullius te dixit hæredem quod iratus eſſet in ſuos quod impius dum filios præterit quod furore non ratione ductus ſit. Nuncuparis.hæres nominaris qua dictione luriſconſulti plerunq; utuntur Vlpia.ff.xxviii.de teſtamentis.hæredes palam ita ut exaudiri poſſint nuncupandi ſunt licebit ergo teſtanti uel hæredes nuncupare uel ſcribere ſed ſi nuncupat palã debet ideſt ita ut exaudiri poſſit a teſtibus Teod.& Valent.Imp.libro ſexto cod.titulo de teſtamẽtis per nuncupationẽ dicunt hoc eſt ſine ſcriptura teſtamenta quoq; non aliter ualere ſancimus quam ſi ſeptem teſtes & ſimul uno eodemq; tempore collecti teſtatoris uoluntatem ut teſtamentum ſine ſcriptura facientis audiuerint.Tacitus. nec defuerunt:qui monerent magna ex parte hæredem Cæſarem nuncupare.Tranquil.etiam in Caio oportune uſus eſt hoc uerbo.metu inquit iam & ab ignotis inter familiares:& a parentibus inter liberos palam hæres nuncuparetur:deriſores uocabat:quod poſt nuncupationem uiuere perſeuerabant.

Taciti loc⁹

Nũcupare

Quia alius offendit.te.ſ.p id putans poſſe iperatoriã indignationẽ mitigari. Vitellius equitẽ Romanũ proclamantẽ cũ raperet ad pœnã hæres meus es: exhibere teſtamẽti tabulas cohægit: utq; legit cohære dẽ ſibi libertũ eius aſcriptũ: iugulari cũ liberto iperauit. Meruiſti pp tua in illũ merita: Tranql. narrat Auguſtum accepiſſe uiginti annis quaterdecies milies ſext. ex teſtamẽtis amicoꝝ. Præteriris. nõ relinqueris hæres. Priuatũ. dum nondũ eras iperator. Curſum. uitæ ordinẽ. Sit ne feracius. ſenſus é expetitio oſtẽdis principẽ: qui ameꝛ a ſuis nõ ſolũ maioré laudẽ: ſed etiã pecuniã ſibi cõparare ab amicis illũ ultro hæredẽ relinquẽtibus: quã illos q cogebant ciues ſe nuncupare hæredes.

ſed quia ipſe meruiſti. Scriberis ab amicis ab ignotis præteriris: nihilq; inter priuatum: & principẽ intereſt: niſi q; nunc a pluribus amaris: nam & plures amas. Tenes Cæſar hunc curſum: & probatur experimento: ſit: ne feracius: & uberius: nõ ad laudem modo ſed ad pecuniam pricipi: ſi hærede illo mori hoies uelint: quã ſi cogantur Donauit pater tuus multa: & ipſe donaſti ceſſerit parum gratus: manent tñ ii: qui bonis eius: fruantur: nihilq; ex illis ad te niſi gloria redit: nã liberalitatem iucundiorẽ debitor gratus: clarioré igratus facit. Sed quis ante te laudẽ iſtã pecuniæ prætulit? quotus quiſq; principũ ne id quidem in patrimoniis noſtris ſuũ duxit: quod eſſet de ſuo. nõne ut regum: ita Cæſarum munera illitos cibis hamos: oppertos præda laqueos æmulabant: cũ priuatis facultatibus uelut hauſta: & multiplicata: retro ſecum quicquid attigerant referrent. Quã utile eſt ad uſum ſecundoꝝ per aduerſa ueniſſe. Vixiſti nobiſcum periclitatus es: timuiſti: quę tũc erat innocentiũ uita ſcis: & expertus es quãtopere deteſtent malos principes etiã: qui malos faciũt: meminiſti quæ optare nobiſcũ: quæ ſis quæri ſolitus. nã priuato iudicio principẽ geris: meliorẽ immo te præſtas quã tibi alium precabare. Itaq; ſic imbuti ſumus: ut q bus erat ſumma uotoꝝ melior peſſimo princeps: iã nõ poſſimus: niſi optimũ ferre. Nemo eſt ergo: tã tui: tam ignarus ſui: ut locum ipſum poſt te concupiſcat. facilius eſt: ut eẽ aliquis ſucceſſor tuus poſſit:

Sit ne. an ſit. cũ uere ſit. Pater tuus. Nerua. Donauit multa. nã quaſcunq; pecunias in regiis theſauris cõperit reliquas: iniuſte ſpoliatis a Domitiano reſtituit: pauperibus Ro. decies quinquagies centena millia erogauit agroſque ſua pecunia coemptos ppoſitis ſenatorii ordinis uiris: qui illos egenis diuiderent. nihilo ſegnior i amicos extitit: cõpluribus ingẽtia beneficia cõferens. nã Philoſtratus in uitis Sophiſtaꝝ tradit Atticũ declamatoris Herodis patrẽ domi ſuæ Theſauꝝ ingẽtem effodiſſe: ac Neruæ iperatori ſcripſiſſe qd placeret fieri de illo cui Cæſarẽ reſcripſiſſe inuẽto uti debere. ueꝝ Atticus ſibi metuens iteꝝ ſcripſit: ſed inuentũ excedit priuatam cõdictionẽ: ad quæ iperator reſcripſit etiã pro arbitrio tuo abutere. Ceſſerit parũ gratus. & ſi aliquis hoꝝ inuẽtus eſt parũ gratus erga illũ: uel deceſſerit parũ gratus ſi aliquis hoꝝ donatus a patre tuo deceſſit præterito te in teſtamẽto. Manent. uiuunt ſine diſcrimine hæredes igrati defuncti. Eius. Neruæ. Illis. bonis: quæ pater tuus elargitus eſt. Clarioré. illuſtrioré. notabiliorẽ. ſnia duplex. Sed quis interrogatio: quæ hoc agit ut neges. Prætulit laudẽ iſtã pecuniæ. potius uoluit laudari q̃ habere pecuniã. Quotus quiſq;. nullus é qui. In patrimoniis ueſtris: q; a maioribus & parẽtibus trãſmiſſum fuerat ad nos. Duxit: putauit. Quod eſſet de ſuo. quod ipſe & ſuperiores pricipes donaſſent. Illitos cibis hamos. cõtectos eſca uncos: quibus piſces capiunt ſic & munerib9 hoies illaqueant. Mart. captatores notans. Sic auidis fallax idulget piſcib9 hamus. Calida ſic ſtultas decipit eſca feras. Illitos cibis hamos. opertos præda laqueos. tres exornationes notari pñt: cõpar: ſil'r cadẽs: permutatio. Multiplicata. lõge maiora munera. Referrẽt hæredes iſtituti Cæſares. Priuatis a priuatis. Quicqd attigerãt. cuicũq; aliqd donaſſent. Ad uſum ſecũdoꝝ: ad felicitatẽ. Per aduerſa: q̃ faciũt ut bona. melius intelligamus. nã idẽ dixit hẽt has uices cõditio mortaliũ ut aduerſa ex ſecũdis: ex aduerſis ſcẽa noſcant. Periclitatus es. nobiſcũ ſub Domitiano qm̃ malis pricipib9 uirtus formidoloſa ẽ. nã oium pria tũ dies & horas: qb9 nati erãt iquirens: nõ paucos ẽt eoꝝ: q deſperabãt aliquã potẽtiã cõſequi: iterfecit. M. Tullius de Oratore magna la9 illa & admirabilis uideri ſolet tuliſſe caſus ſapiẽter aduerſos: nõ fractũ eẽ fortũa: retinui ſſe i reb9 aſperis dignitatẽ. Qui malos faciẽt. adulatores. circuitio. Quæ. qualẽ pricipẽ. Quæ. Domitiani ſcelera. Principẽ geris. es priceps. Priuato iudicio. cũ recte ſcias priuatoꝝ iudicia de pricipe: uel te talẽ geris i principatu: qualẽ priuatus tibi principẽ optabas. Aliũ. principẽ eſſe. Imbuti aſſueti.

Quibus. nobis. Sũma uotoꝝ. ſũmũ uotũ ut nobis dareꝛ. Melior. minus malus. Peſſimo. Domitiano. Niſi optimũ: tibi ſimilẽ. Ignarus tui. alienus a cognatione tui. Tã. ignarus ſui. Tã ſtultus. Locũ ipm. iperii habenas. Poſt te. poſt obitũ tuũ. Affectauit tñ Imperiũ Adrianus poſt mortẽ Traiãi: q̃uis

non deſtinatus:neq; ab eo adoptatus:ſed potiſſimũ fauente Plotina Cæſar creatus. multũ Traiano diſſimilis:ſed nõ cõtemnendus imperator. Poſſit.eſſe neceſſario. Quã ut uelit.quã uoluntate cũ uideat nõ poſſe tua ueſtigia ſubſequi. Molem.pondus. Cõparari tibi.quis nõ diffidet tuas uirtutes æquare? Bono pricipi.Neruæ. Adoptari.cur nõ debebas adoptari a bono:cũ difficile eſſet illũ imitari. Prona.in prõptu. Nemo repẽdit incolumitatẽ turpitudine.nullus imperator incolumes facit: & abſoluit uiros:quod ſint turpes:& ꝓboſi:ut olim fiebat & ut apertius dicã:nemo cogitur eẽ turpis: ut incolumis fit.nã ſcimus Neronẽ ꝓfeſſis apud ſe ob ſcœnitatẽ:cætera quoq; cõceſſiſſe delicta. Dignitas uitæ.qa dignitates aſſequit nõ flagitiis:ſed uirtutibus perpulchre Ci.dixit ſcripſiſſe Platonẽ: q̃les in rep.principes eẽnt:tales reliquos ſolere eẽ ciues & Theopõpus referente Athæneo recitauit Philippũ Alexãdri patrẽ extitiſſe prodigũ & lurconẽ:uñ amicos eius talibus uiciis laboraſſe: nã multos illi ſiles: alios breui regio luxu corruptos ad eã uitã defluxiſſe. Cõſiderat⁹. habet. In tenebris.ſine honore.i ocio: in ſeceſſu ut faciebant ſub Domitiano.

Præmia.ſunt cõſtituta. Virtutibus. uiris bonis. Quæ.erãt ordinata. Nec tm̃ ex cõſcia merces bñfactis.nã ſæpius factoꝝ ſuoꝝ cõſciẽtiã præmiũ facit.in primo enim epl'aꝝ meminimus'inquit quãto maiore ꝯio fructus honeſtatis in cõſcientia:quã in fama reponatur. ſub Traiano uero non ſolũ hoc.ſed etiã honoꝝ & diuitiaꝝ pro uirtutib⁹ præmiũ reportabãt boni.ſapiens.n.& ſi nulla re indigeat tamẽ authore: Seneca multis illi rebus opus eſt. merces nominatiui Caſus eſt dicta:a merẽdo.q̃q̃ apud iuriſ cõſultos merx pro mercimonio legat': cuius accuſatiuũ pluralẽ merces Ouidius in heroidibus protulit.Nec me crede fretũ:merces portante carina Finde re.apud Noniũ ſic ſcriptũ ĩuenies:merx & mercatura hoc diſtãt:q merx eſt ſpẽs ipſa:mercatura eſt actus ipſe: mercatus aũt locus in quo agitur mercatura. Rectos.iuſtos. Vt alii.principes ſolebãt. Tacitus memorat Corbulonẽ iam bellũ Caucis Germanis parantẽ litteris Claudi repreſſum quoſdã enim dicere ſolitos apud principẽ. quicquid proſpere feciſſet Corbulo id caſurum in reip.dãnum:formidoloſum paci uiꝝ inſignẽ & ignaro principi pergrauem. Cum ſatis ſit.bonis uiris. Si nõ nocet eẽ bonis:ut fieri ſolebat ſub malis principibus quibus uirtus erat ſuſpecta. His.bonis. Honores.magiſtratus. Sacerdotia.pontificatus:auguratus:& his ſilia. Prouincias.imperia diſſolutio color. Hi boni. Florent illuſtrantur. Iſti alii.ſic Antonius philoſophus ex malis bonos fecit:ex bonis optimos:fuitq; per oĩa moderatiſſimus in hoĩbus deterrẽdis a malo: inuitãdis ad bonũ:remunerãdis copia & indulgẽtia liberalis. Acuunt' ad imitationẽ bonoꝝ. Precio. integritatis:cũ uidẽt integros uiros & induſtrios remunerari. Siles:boni. Diſſimiles. mali. Præmia bonoꝝ quæ dantur bonis a principe faciunt alios bonos:cũ uidẽt bonos eẽ in p̃cio: ſicut maloꝝ p̃mia faciũt malos. Pauci adeo ĩgenio ualent pauci admodũ reperiunt' ea natura prædĩti:ut uicia:aut uirtutes pro rõnibus tẽpoꝝ expetant:aut fugiãt. Turpe uiciũ.Honeſtũ uirtutẽ. Pro ut bene ceſſit ſi bene euenit ꝓ uicio aut uirtute expetũt uel unũ uel alteꝝ ſi te male fugiũt. Ac ſecus male ceſſit.i.præponũt utile honeſto neq; ſequunt' honeſtũ uirtutis cauſa ſed ſpe præmii. Cæteri plurimi. Vbi merces laboris datur inertiæ præmiũ qd' debebat' laborioſis uiris erogat' inertibus & qd' uigilãtibus datur ſomniculoſis & qd' frugalibus trãſfert' ad ꝓdigos. Eadẽ iſta præmia. Cõſectant' cõquirunt. Tacitus libro decimoſexto de Nerone agens.Caio inquit Petronio dies per ſomnum:nox officiis & oblectamentis uitæ tranſigebat'.utq; alios induſtria ita hunc ignauia ad famã protulerat.reuolutus ad uicia: ſeu uicioꝝ imitationem inter paucos familiarium Neroni aſſumptus eſt. Quibus artibus. malis. Illi. improbi qui munera comparant per ſcelera.Nam ſecundum Martialem:Nemo ſuos:hæc eſt aulæ natura potentis:Sed domini mores Cæſarianus habet. Tales.cæteri. Dum uolunt.eſſe & uideri mali.

quã ut uelit.quis.n.curæ tuæ molẽ ſponte ſubeat? q̃s cõparari tibi nõ reformidet? Expertus: & ipſe es:quã ſit honeroſum ſuccedere bono principi: & afferebas excuſationẽ adoptari.an prona:paruaq; ſunt ad æmulãdũ q̃ nemo incolumitatẽ turpitudine repẽdit? Salua ẽ oĩb⁹ uita:& dignitas uitæ:nec iã cõſideratus:ac ſapiẽs:q ætatẽ ĩ tenebris agit. Eadẽ qppe ſub pricipe uirtutibus premia:q̃ in libertate:nec benefactis tm̃ ex conſcientia: ſed etiã prę mia ſunt merces. Amas conſtãtiam ciuiũ: rectoſq; ac uiuidos animos non ut alii contundis ac deprimis:ſed foues:& attollis. Prodeſt bonos eſſe cũ ſit ſatis:abundeq; ſi nõ nocet: his honores: his ſacerdotia:his prouincias offers:hi amicicia tua:hi iudicio florent:acuuntur iſti integritatis:& induſtrię precio.ſimiles:diſſimiles allĩciuntur.nam præmia bonorum: malorumq; bonos: ac malos faciunt. Pauci adeo ingenio ualent:ut non turpe honeſtũque:prout bene ac ſecus ceſſit. expetant fugiantue: cæteri ubi laboris inertiæ: uigilantiæ ſomno: frugalitatis luxurię merces datur.eadem iſta quib⁹ alios artib⁹ aſſecutos uidẽt:cõſectant':qualeſq; ſunt illi:tales eſſe:& uideri uolunt:& dum uolunt:

Merces, Merx.

Fiunt.tales re uera euadunt.traductio. Vno aut altero. Augusto:& Tito:quos constat fuisse bonos. unde Dion in Tito memorat Titum Augusto comparandum in diuersa ætate:huncq; si minus uixisset nunq̃ a Romanis dilectum fuisse: neq; illum si plus:nam Augustus crudelior in principio propter hostes & seditiones:postea longo tempore multis in populum Roma. beneficiis claruit:at Titus humanæ imperans periit in Robore gloriæ.fortassis non uacaturus culpa:si diutius uexisset:qua fortuna maiori quam uirtute utebatur. Nimis dixi: quia duos ante Traianum principes bonos fuisse retuli. Augustus enim iter initia crudelis fuit authoribus Dione. Appiano: Trãquillo: & Titus cum patre principatũ administrans se in ciuilius & uiolentius ægit. si quidẽ suspectissimum quenq; sibi: submissis: qui per theatra & castra quasi consensu ad pœnam deposcerent: haud cunctanter oppressit in his Aulum Cecinnã consularem uirum uocatum ad cœnam. ac uix dũ triclinio egressum cõfodi iussit.

fiunt:& priores quidem principes excepto patre tuo: præterea uno:aut altero: & nimis dixi uiciis potius ciuiũ:quã uirtutibus lætabant: primũ qd in alio sua quemq; natura delectat.deide quos patientiores seruitutis arbitrabant: quos non deceret esse nisi seruos:hoq; in sinum oia congerebant: bonos autẽ ocio:aut situ obstrusos;& quasi sepultos nõ nisi delationibus:& periculis in lucẽ: ac diẽ pferebant. Tu amicos ex optimis legis:& hercule æquũ ẽ eẽ eos carissimos bono principi:qui inuisi malo fuerit. Scis ut sicut diuersa natura dominatio:& principatus:ita nõ aliis esse principẽ gratiorẽ:q̃ qui maxime dominum grauent. Hos ergo prouehis:& ostẽtas quasi specimen: & exemplar: quæ tibi secta uitæ:qd hoium genus placeat.ideo non censuram adhuc:nõ præfecturã morum recepisti:quia tibi beneficiis potius q̃ remediis ingenia nostra experiri placet. & alio q nescio an plus moribus cõferat princeps: qui bonos esse patit quã qui cogit.Flexibiles:quancũq; in partẽ ducimur a principe:atq;:ut ita dicã:sequaces sumus: huic.n. cari:huic pbati esse cupimus:quod frustra speraverũt dissimiles:eoq; obsequii cõtinuatiõe peruenimus: ut prope oẽs hoies unius moribus uiuamus.porro non tã sinistre cõstitutũ est:ut qui malum principẽ possumus:bonũ non possimus imitari.Perge mõ Cæsar: & uim: effectumq; censuræ

Viciis. Tranqui. in Domitiano: satis constat duos solos e notioribus uenia donatos:tribunum laticlauium & centurionem qui se quo facilius expertes culpæ ostenderent:ipudicos pbauerãt: & ob id neq; apud ducẽ:neq; apud milites ullius momenti esse potuisse.tribunum Dion nominat.Iuli9 ait Caluester tribunus militum accusatus q; sæpius cum Antonio Saturnino secreto cõgraderetur:neq; hoc dilluere posset:respondit se conuenire solitum ob amorem. erat enim eius ætatis & formæ: qui posset amari:inde absolutus hoc solum dixit:cessabo ab iis:quæ consueram.remisit igitur Domitianus crimẽ maiestatis læsæ Calueltro:quia impudicus erat.nã & ipse in mares pronior fuit. Sua natura delectat quenque in alio. sententia: idest unusquisq; delectatur cum uidet sui similem.nisi seruos. uiciorum qualem Crispinum Iuuenalis pulsat.& ideo Domitiano gratum uel.Nisi seruos. uilis animi:non affectantes principatum. Tranquil. locus

Horum.malorum: in quos satyricus gladium distrinxit.Criminibus debent ortos:prætoria:mensas. Omnia:dona ut Claudius Narcisso & Pallanti: Nero Polycleto. Galba Icelo libertis. Situ.desuetudine priuatione munerum ciuilium. Lucem.noticiam & famam. Legis.secernis. Eos.uiros optimos. Malo principi. Domitiano. Diuersa: sunt a natura nam dominatio: quæ tyrannis dicitur: tanquam dominus seruis imperat: principatus: quod regnum appellamus: tanquam pater filiis. ita principem non esse gratiorem aliis ciuibus: q̃ qui maxime grauentur: idest ægre patiuntur dominum tyrannum. Hos bonos.

Prouehis.ad honores promoues. Exemplar.indicium. Secta.ordo:uia modus. Non recepisti censuram.noluisti fieri censor. Non præfecturam morum.interpretatio censuræ quæ nihil aliud est q̃ morum præfectura. Augustus rem ipsam sine nomine recepit: aurhor enim Tranquillo recepisse morum & legum regimen perpetuum sine honore censuræ. Remediis.notis censoriis. Experiri.an potius beneficiis ad beneuiuendum excitemur: quam ignominia. Alioquin. insuper. Nescio. dubitatio:qua tamen ostenditut magis probati principem qui suos ciues patitur esse bonos:idest qui utitur clæmentia:q̃ qui cogit uicia:scilicet seuere reprimit admissa latenter Domitianum monstrat qui suscepta morum correctione multa seuere exercuit. Sequaces.fautores.imitatores.consecutores:unde sequaces hederas appellamus a natura sequentes:quibus adheserint.nam subditi studia principum imitantur:quare Cicero uoluit talem fuisse ciuitatem Romanam:qualescunq; summi ciuitatis uiri fuissent:& quamcunq; imitationem in principibus eandem in populo. Huic. Traiano. Dissimiles: pessimi. Vnius. Traiani. Constitutum. comparatum a natura. Vim.rem quamuis non receperis nomen censoris.

Tuum propoſitū tuū inſtitutū beneuiuendi & faciendi optima. Obtinebunt uim.perinde erit ī effectu ac ſi cenſor eſſes. Vita.bona. Cenſura.regimen moꝝ.nā Traianus cū populo humaniter uerſabatur:& cū ſenatoribus grauiter:cunctis quidē amabilis:metuendus uero nulli : niſi hoſtibus . hæc Dion quare nō īmerito Xenophon tradit Ageſilaū priuatoꝝ hoīum errata modeſte tuliſſe:principū uero maxima exiſtimaſſe:iudicabat.n.ab illis pauca:ſed ab his mala multa cōſtitui. Nec tā imperio.ſic eſt enim ſic eſt:exaſperat hoīes īperata correctio blandiſſime iubetur exēplo authore Pacato ī panegyrico Theodoſii. Mœtus eſt infidelis magis recti iam dixerat lib.ix.timor abit ſi recedas. M.Tullius aſſerit metum malum cuſtodē diuturnitatis nā lōge ualētior amor ad obtinēdum quicquid uolueris unde nō iniuria dixit mœtum infidelē magiſtrum recti. Exēplis docentur meliꝰ:q̄ præceptis:ſcribit enim Fabius.q̄ trī græci præceptis ualent : tm̄ Romani(quod eſt maius)exēplis:& quidē longe probabilius eſt ſe uiꝝ bonum rebus: q̄ uerbis oſtendere: nihilq; recte ſine exēplo docetur:aut diſcitur. Boni.uſus. Approbant . re hoc infert ut ad alia tranſeat.

Obtinuit aliquis qualis Tiberius quē narrat Dion exegiſſe pātomimos ab urbe:& ne ea arte qs uteret iuſſiſſe:qa mulieres corrumpebant: & tumultus excitabant.Nero pariter factiōes pantomimoꝝ cū ipſis ſimul relegauit:ſed magis hoc ad Domitianū referendū crediderim:qui ſcenā hiſtrionibus interdixit:tātum intra domū exercendi artem iure cōceſſo:ſeruat præceptū rhetoꝝ ex cōparatione peſſimi laudando optimum. repete quæ te pantomimis alibi annotauimus. Vt uellet ut eſſet contentus populus Rc. Rogatus es.petiuit precibus a te populus:ut pantomimos tolleres. Alius.Domitianus. Beneficium. id Romani pro beneficio reputarunt.

Neceſſitas . parere imperio Domitiani. Concentu.cōclamatione.concordia.cōſenſu. A patre tuo.a Nerua ſublata ſunt pantomimoꝝ ſpectacula quæ poſtea Traianus in theatrū reduxit ſi Dioni credimus: refert.n. hunc imperatorē hiſtrione Pylade nō mediocriter oblectatū . in cuius laudē Boetus græcus epigrāma cecinit:quo ſignificatur illum recitaſſe Bacchi tragœdiā.nō omittam Dionem:q̄tū ex eius cōpendio licet intueri:tradere Neruā īpendia contraxiſſe:ſuſtuliſſe multa ſacrificia:equoꝝ curſus: atq; certamina: nec minus ſpectacula quædā:nulla tamen de pantomimis particulariter habita mentione. Exactum ē. poſtularunt cuncti. Vtrunq; recte factū eſt. Malus Domitianus. Tolli.remoueri . nā ſpectātiū mores ſolent inficere pantomimi:unde merito diuus Auguſtinus libro cui titulus de ciuitate Dei:plærunq; ingenii acumen intendit in deperditos pantomimorum motus & inhoneſtas ſaltationes. Malis.hoībus.

Bene.honeſta. Authorem.diſplicuiſſe nō factum quia bonum. Scenici imperatoris. Nēronem reſpicit qui ſcænicis artibus imbutus primū Neapoli prodiit in ſcenam deinde etiam magni æſtimauit cantare Romæ inſuper nō dubitauit priuatis ſpectaculis operā inter ſcenicos dare quodā prætoꝝ ſextertiū decies offerēte.tragœdias quoq; cantauit perſonatus heroum deorūq; Tranqui.author legimus ēt Caiū fuiſſe cantatorē & ſaltatorē eoq; die quo periit peruigiliū indixiſſe ut initiū in ſcenā prodeundi licentia tēpoꝝ auſpicaret. Applauſor.nā captus Nero modulatis Alexandrinoꝝ laudationibus plures Alexādria euocauit.nec eo ſegnius adoleſcētes equeſtris ordinis & quinq; amplius milia e plebe robuſtiſſimæ iuuentutis undiq; elegit qui diuiſi in ſanctiones plauſuum genera condiſcerent. Effœminatas. molles corruptrices. Sæculo.temporibus tuis. Vulgus capere etiā diſciplinā prīcipū.ſequi mores ſuoꝝ principū. Rem ſeueriſſimā . exterminationē pantomimoꝝ a theatro. Fecerint . ſecuti ſint libenter. Ab uno.principe Traiano. Macte Cæſar.cumulate & magis aucte hac grauitatis gloria a ſacris ſermo tractus referente Seruio quoties.n.aut thus aut uinū ſuper uictimā fondebat dicebant mactus eſt taurus

Macte

tuum propoſitum : tui actus obtinebunt . nā uita principis cenſura eſt: eaq; perpetua: ad hāc dirigimur:ad hāc conuertimur: nec tam imperio nobis opus eſt : q̄ exēplo . qppe īfidelis recti magiſter ē metus.melius homines exemplis docentur : quæ īprimis hoc in ſe boni habent : quod approbant: quę pręcipiunt fieri poſſe.Et quis terror ualuiſſet efficere:qd̄ reuerētia tui effecit:ſ obtinuit aliquis: ut ſpectaculum pantomimoꝝ popu.ro.tolli pateretur : ſed non obtinuit:ut uellet . rogatus es tu qd̄ cogebat alius:cœpitq; eē beneficium : quod neceſſitas fuerat.neq; enim a te minore cōcentu: ut tolleres pātomimos:quam a patre tuo:ut reſtitueret: exactum eſt . Vtrunq; recte:nā:& reſtituī oportebat:quos ſuſtulerat malus princeps.& tolli reſtitutos.In his enim:quæ a malis benefiunt:hic tenē dus eſt modus:ut appareat authorem diſplicuiſſe nō factū. Idē ergo populus ille aliqñ ſcenici īperatoris ſpectator : & applauſor : nūc in pantomimis quoq; aduerſat:& dānat effœminatas artes: & indecora ſæculo ſtudia. Ex quo manifeſtū eſt principū diſciplinā capere ēt uulgus:cū rē: ſi ab uno fiat ſeueriſſimā fecerīt oēs . Macte hac grauitatis gl'ia Cæſar:q̄ cōſecutus es:ut qd̄ antea uis : & īpiū: nūc

uino uel thure.hoc eſt cumulata eſt hoſtia: & magis aucta inde ad eos qui uirtute uel honoribus aucti ſunt tranſfertur Marcus Tullius de repub.ferunt laudibus mactāt honoribus.i.magis augēt.Seneca.ix. epiaꝝ macte uirtutis eſto.ſanguinolētis & ex acie redeuntibus hoc dicit.Cato tamē in re ruſtica macte inquit uino inferiori eſto & macte hac illace dape pollucenda eſto ac interdum aliter. cōiungi ſeptimo caſu authores ſunt donatus & Diomedes.Martialis etiā genitiuum aſcripſit.Macte animi dicens uaria ri per caſus multoꝝ teſtimonio confirmatur nam Pompeius nominatiuum ſingularem ſicut Cato pro tulit mactus hoc fercto ſcribēs Curtius lib.iiii.pluralē nos quidē macti uirtute eſtote ſic Plinius ſenior lib.ii.macti ige nio & cœli interpretes.uerūtamē apud Liuium lib.ii.ab urbe condita indecli nabile poſitum eē uidetur iuberem in quit macte uirtute eē ſic nō multo poſt Secundus macte uteroꝝ in remp.merito qua dictione uidet uſus Actius Nonio docente qui multoꝝ teſtimonia ſuper hoc uerbo citat. Mores honeſtum pro poſitum tollendoꝝ pantomimoꝝ. Vi cia.alioꝝ. Ipſi.ut Caius: ut Claudius: ut Nero:ut Domitianus:qui merebant caſtigari.trāſgreſſio:quæ perturbat or dinē uerboꝝ. Liberum eſt. licet nec igit mirum ſi ea dicendi libertate Iuue nalis ſub Traiano ſit uſus:quis conque ratur nō eſſe prioꝝ libertatem:& tamē liberrime loquat:quod indiciū fuit ma ximæ libertatis. Cōparatum. conſue tum:cōſtitutū. Licet libertas conceſſa

mores uocarentur.Caſtigauerūt uicia ſua ipſi:qui caſtigari merebantur: idemq; emendatores: qui emendandi fuerunt. Itaq; nemo de ſeueritate tua querit: & liberum eſt queri. Sed cū ita cōparatū ſit:ut de nullo minus pricipe querantur homines: quam de quo maxime licet:tamen in ſæculo nihil eſt: quo non omne hoium genus lætetur: & gau deat:boni prouehuntur:mali:qui eſt tranquilliſſi mus ſtatus ciuitatis:nec timent:nec timent. mede ris erroribus: ſed iplorantibus oibuſq;: quos bo nos facis hanc aſtruis laudē: ne coegiſſe uidearis. Quid uitā:qd mores iuuentutis:quā principali ter formas:quē honorē dicendi magiſtris: quam dignitatem ſapientiæ doctoribus habes:ut ſub te ſpiritū: & ſanguinē & patriam receperunt ſtudia:

eſt. In ſæculo tēporibus noſtris:tuo principatu. Nihil eſt.nulla res fit. Omne genus cuiuſcunq; con ditionis.boni prouehuntur.uirtute prædīti dignitatibus honeſtant.Suidas inquit Traianus nemini in uidit:neq; aliquem dignitate priuauit:ſed mirū in modū oēs bono fouit:iccirco neminem uerebatur: neq; oderat.Claudianus de Stilicone hunc locū æmulatus eſt ſicut alibi in aliis plærūq;. Hinc priſcæ re deunt artes:fœlicibus inde Ingeniis aperitur iter deſpectāq; muſæ Colla leuant:opibuſq; fluens:& pau per eodē Nititur ad fructū ſtudio:cū cernat uteroq; Quod nec inops iaceat ꝓbitas:nec inertia ſurgat Di uitiis. Nec timent accuſatores:cū reliqui ſint boni. Nec timēt.a bonis:quia nullam lædendi facultatē habēt.Erroribus.punis malos uiros.Implorantibus.cū ploratu opē petētibus:ut medearis. Aſtruis. addis:applicas. Ne coægiſſe uidearis.ut ſua ſponte boni uideantur effecti. Iuuentutis Romanæ con ductis ſtipendio tuo rhetoribus:qui iuuenes eloquētia ſua excolant.inter cæteros mōſtrat Fabiū Quin tilianū:qui ad imperiū Traiani peruenit:& ſub eo profeſſus eſt. Dicēdi magiſtris:rhetoribus.circuitio. nā Celſo ſtatuā publice poni iuſſit authore & Dione:& muneribus poetas affecit dicēte de eo Iuuenale. Nemo tñ ſtudiis indignū ferre laborē Cogetur poſthac nectit quicunq; canoris Eloquium uocale mo dis:laurūq; momordit:& Lucianus eum ſapientē iperatorē & ſtudia coluiſſe cōmemorat. Sapiētiæ do ctoribus: iam prædiximus quendā philoſophum in curru triūphali a Traiano honoris cauſa poſitum: addam etiā uſum fuiſſe præceptore Plutarcho philoſopho & hiſtorico graniſſimo:extat adhuc eius epi ſtola.qua Traianū libere monet:ut ſe in principatu optime gerat. Spiritū:& ſanguinē.uitā.nā ſub Do mitiano multi ſecundū Dionem interfecti:quod philoſophiæ operā darent:reliqui urbe pulſi.hunc lo cum Tacitus in præfatione uitæ Agricolæ apertius exequit.legimus inquit cū Aruleno Ruſtico Petus Thraſea:Herennio Senectioni Priſcus Heluidius laudati eſſent capitale fuiſſe neq; in ipſos.modo autho res ſed in libros quoq; eoꝝ ſeuitū eſſe:delegato triumuiris miniſterio ut monumenta clariſſimoꝝ inge niorum in comitio ac foro urerentur.ſcilicet illo igne uocem populi Romani & libertatem ſenatus & conſcientiam generis humani aboleri arbitrabantur expulſi inſuper ſapientiæ profeſſoribus atq; omni bona arte in exilium acta.ne quid unquam honeſtum occurreret.nūc demum redit animus Nerua Cæ ſare beatiſſimi ſæculi ortu res olim diſſociabiles miſcente principatum & libertatem augeatq; quotidie fœlicitatem imperii.Nerua Traianus nec ſpem modo ac uotum ſecuritas publica ſed ipſius uoti fiduciā ac robur aſſumpſerit. Patriam.Romam unde fuerunt expulſa. Studia. litteraꝝ. & erunt adhuc qui diſſimulabunt Iuuenalem non ſcripſiſſe hæc de Traiāo ſatyra ſeptima.Et ſpes & ratio ſtudioꝝ i Cæſare tantum.Solus enim triſtes hac tempeſtate camœnas Reſpexit.ego ut ſupra multis argumentis cōproba ui ſub Traiano ſcriptam Iuuenalis ſatyram ita de eo illic locutum facile cōtenderim nam quamuis Dio nis authoritate non fuerit Traianus exactæ doctrinæ tamen doctos & fouit & extulit & ne longius re cedamus nonne Secundum oratorem excuſſum multis prouectū dignitatibus imprimis carum habuit.

Priorum tempoꝛ. Atheneus ait quidam Sophocles decreto eiecit omnes ab attica philoſophos & Romani ĩ omnibus optimi eoſdem ab urbe expulere tanquam iuuentutis corruptores nam Lucio Poſthumio conſule Alcium & Phileſium epicureos ſic Meſſenenſes epicuros omnes abegerunt pariter Antiochus rex cuiuſcunq; ſectæ regno ſuo interdixit neq; fatet ſcire quomodo poſtea a Romanis recepti fuerint. ad hæc in Tiberio Tranqui. obiectum eſt poetæ quod in tragœdia Agamemnonem probris laceſſiſſet obiectum & hiſtorico quod Brutũ & Caſſium Romanoꝝ ultimos dixiſſet animaduerſum ſtatim in authores ſcriptaq; abolita quamuis probarent ut etiam aliquot ante annos Auguſto audiente recitata. quibuſdam cuſtodia traditis non modo ſtudẽdi ſolatium ademptum ſed etiã ſermonis & colloquii uſum. Priceps. Domitianus.

Artes. philoſophiam: nam uera philoſophia eſt uiciis carere: & uirtutib⁹ abũdare. Reuerentia. timore. In complexu. in ſinu. Præſtas. re facis q; philoſophi præcipiunt: munera enim ſapientis & non indocti hois obibat: nihilq; omnino erat: quod optime non exerceret.

Quantum ab illis probaris. unde Iuuenalis hortatur iuuenes doctos ad laudes Traiani. Hoc agite o Iuuenes circũſpicit: & ſtimulat uos Materiamq; ſibi ducis indulgentia quærit. Studia humanitatis. quibus edocemur ut humanis moribus utamur. Admiſſionum tuaꝝ facilitatem. tranſit bono ordine: ad facilẽ aditum colloquẽdi cũ Traião unicuiq; permiſſum: ſic laudatur Veſpaſianus apud Trãquil. ſic Ageſilaus apud xenophontẽ: quod lætaretur aditũ ad ſe omnibus patere: contra notat Perſarum regẽ gloriantem difficilẽ ad ſe præbere acceſſum: cum ergo Traianus ſtudiis humanitatis auſcultaret: ſequebat eum eſſe facilem admittere quoſcunq; ad cõgreſſum ſui. Hos. Flauios. anteq; Domitianus proueheret cũ ſuis: ciuilibus bellis cõcuſſa rep. Arcam: domũ palatinã. Noie. titulo inſcriptione. Publicaꝝ ædium. quod uellet imperatoris palatium ciuibus omnibus patere: & publicum eſſe. nõ autẽ intelligendum de priuata Traiani domo: quã. P. Victor in. xii. urbis regione locat. Fruſtra tamen. inſcripſerat arcem palatinam titulo publicarum ædium. Adoptaſſet. te principem bonum. Vt in publicis. ſine cuſtodia: quo omnes conuenire poſſunt nullo repellente. Moribus tuis. qui ſinis fores palatii omnibus patere. Non alius. ſed tu fueris author: & inſtitutor huius moris: quod ſane maiũs eſt: q; ſubſequi alium. Reſerata. cunctis aperta ſunt: q; tuum palatium. Sedes. templum Iouis Capitolini. Magis omniũ eſt. Obices. repagula: ſeſe peſſuli. dicimus hic obex: & hæc obex apud antiquos: quos Virg. ſecutus in. x. Ecce maris magna claudit nos obice pontus. Sulpitiũ Apollinarẽ tradit Gellius obices cũ o lra correpta ſolitũ dicere. Onexander de iperatore eligẽdo: delectus inqt iperator facilis eſto: comis: & ſe uolẽtibus adire pateat: nõ tñ ea ſit facilitate: atq; comitate: ut cõtemptui fiat: nec acerbus & durus ut odiũ in ſe cõcitet. Gradus. cõditiones: differẽtiæ quia ſub aliis principibus inferiores & uiliores hoies p cuſtodes cõtumelioſe repellebant ab aditu palatii. Mille liminib⁹. ĩmuneris oſtiis q̃bus ad Domitianũ trãſcendebat. Aliqua. limina ſupererant. Dura. ſurda clauſa difficilia aperiri. Pudor. modeſtia.

quæ priorum temporum immanitas exiliis puniebat: cum ſibi uitioꝝ oĩum conſcius princeps inimicas uitiis artes nõ odio magiſq; reuerentia relegaret. At tu eaſdẽ artes in cõplexu oculis: auribus habes. Præſtas enĩ quæcunq; præcipiunt: tantumq; eas diligis: quãtum ab illis probaris. An quiſq; ſtudia humanitatis profeſſus: non cũ oĩa tua: tum uel imprimis laudibus ferat admiſſionum tuarum facilitatem? Magno quidẽ animo parens tuus hanc ante hos principes arcem publicarum ædium nomine inſcripſerat: fruſtra tamẽ niſi adoptaſſet: qui habitare ut in publicis poſſet. Quam bene cũ titulo iſto moribus tuis conuenit: q̃q̃ omnia ſic facis tanquam non alius inſcripſerit. Quod enim forum? quæ templa tam reſerata? non capitoliũ: ipſaq; illa adoptionis tuæ ſedes magis publica: magis oĩum. Nullæ obices: nulli cõtumeliaꝝ gradus. ſuperatiſq; iam mille liminibus ultra ſemp aliqua dura: & obſtantia. Magna ante te: magna poſt te: iuxta tamen maxima quies: tantũ ubiq; ſilentium: tam altus pudor: ut ad paruos penates: & laré anguſtũ ex domo principis modeſtiæ: & tranq̃llitatis

Lar.

Paruos. priuatos uiroꝝ tenuium. Auguſtũ laré. pauperem domũ. larẽ pro domo uſurpari ſatis obuium eſt a laribus diis tracta denominatione quos Corybãtas & Idæos dactylos treſq; fuiſſe tradit Diomedes. nã authore Seruio maiores oẽs in ſuis domib⁹ ſepeliebant unde ortũ ut lares colerent ĩ domib⁹ quos Tertullianus ſic irridet domeſticos deos quos lares dicitis domeſtica ptãte tractatis pignerãdo uẽditãdo demutãdo. Cẽſorinus authore eũdẽ eẽ geniũ & laré. Apuleius de deo Socratis. ex lemuribus qui poſteroꝝ ſuoꝝ curam ſortitus pacato & quieto numine domum poſſidet lar dicit familiaris neq; iniuria Plut. in qõnibus p̃ſides: & domus cuſtodes lares dixit: alienis formidoloſos: domeſticis mites: unde canis eis aſſiſtit: ipſi aũt canũ pellibus ueſtiunt: an q; Chryſippus opinat dæmonia quædã mala circũire: quibus dii quaſi carnificibus: & ſceleꝝ ultoribus aduerſus iniuſtos: & ĩpios utunt: ſic lares furiales qui-

dam sunt pœnarꝫ exactores:uitæ & operationum speculatores:iccirco fit ut caninis pellibus induant: gbus:& canis ideo assistit:quod ad inuestigáda scelera:& ulciscendos improbos sagaces sint.Pōpeius deos inferos putat:gbus tot pilæ.i.effigies quot essent liberi ponebant:ut uiuis parcerent & essent his pilis & simulachris cōtenti de gbus plura Macrobius Sat.primo Lararium Lampridius appellat locū in domo in quo colebat antiquitas sanctiores animas quarꝫ statuas ibidē locabant.a laribus umbras laruas dicim⁹ nā dii penates alii sunt Plut.in Numa mediam ignis sedē laré uocari refert.lar ēt uiri proprium cuius genitiuus lartis. Exempla referant.magna Traiani laus uñ priuati modestiæ & quietis exemplū sumerent. Dion mo numētis reliqt nō solū domi Traianū. uerūetiā in bello facilé & sine periculi metu adeūtibus se præstitisse: quare parum abfuit ne a gbusdā Decibali trāsfugis dolo trucidaret:māsuetudinē Traiani Claudianus in panegyrico Honorii cōmēdat uictura feret Gloria Traiani non tā qđ Tygride uicto Nostra triumphati fuerit puincia Parthi. Alta qđ inuectus fractis Capitolia Dacis: Quam patriæ quod mitis erat. Vt quā humane. Excipis.suscipis ad te uenientes. Vt.quanta patientia. Quasi per ociū. iocis iucūdissimis sermonibus:& remissionibus honestissimis tanq̄ si non esses occupatus circa imperialia negocia. Vt alias.sub malis imperatoribus. Attoniti.stupidi.Domitiani tempora notauit:sicut Iuue.satyra quarta de sanatoribus ab eo conuocatis mētionem faciens:quos albanā dux magnus in arcē Traxerat attonitos:& festinare coactos. Tarditate.si sero aduenissent.unde exiit illud satyricū:rapta pperabat ab olla. Securi.contrarium exornatio. Admittente.libēter excipiente. Interdum est aliquid.sensus est q̄is humane nos Traianus intromittat ad se aliquando tñ domi nos cōtinemus tanq̄ aliquod officium magis necessariū facturi:q̄ ad principem ire.laudat principis & humanitatem:& libertatem. Excusati sumus.semper credis nos domi fuisse honesta ratione. Excusandi.per alium. Præstare sibi pro se niti. Ac.quia scis singulos contendere ut te uideant. Voluptatis huius conspiciendi te. Fuga:secretū.quod Domitianus solebat maxime in albana uilla ubi multū tpis conterebat authores sunt Tranqui.& Dion. Vastitas.solitudo ut Tiberi⁹ capreis. Remoramur te detinemus. Immanissima bellua.crudelissimus Domitianus.imago cum uituperatione. Propinquoꝫ sanguinem.Eutropius.consobrinos suos Domitianus interfecit.nam Flauium Sabinum alterū ex patruelibus occidit:q̄ eum comitiorum consularium die destinatum:perperam preco non consulē ad populum:sed imperatorem pronunciasset.Deniq̄ Flauium Clæmentem alterum ex patruelibus cōtemptissime inertie:repente ex tenuissima suspitione:quo maxime facto maturauit sibi exitium. alii ēt scriptorum prodiderunt conualuisse famam Titum fratrem a Domitiano dolo necatum.ut Philostratus lib.vi.memorans lepore marino qui piscis quosdam humores occultos atq̄ mortiferos habet de medio sublatum:quod graue molestumq̄ uideretur simul cum fratre imperare:quare dixerat Tito Apollonius caueret a propinquissimis. Tranqui.refert correptum graui ualitudine priusq̄ plane animam efflaret pro mortuo deferi iussisse.alii ægrotum sed iam conualescentem abiici mandasse in arcam niue plenam:tanq̄ ad ualitudinis remedium opus esset celeri refrigeratione:sicq̄ interiisse. Lamberet.tanq̄ fera tygris. Clarissimorum ciuium.Iuuenalis satyra quarta.Atq̄ utinam his potius nugis tota illa dedisset Tēpora sæuitiæ:claras quibus abstulit urbi Illustres animas impune:& uindice nullo.Sed periit postq̄ cerdonibus esse timendus Cœperat:hoc nocuit lamiarum cæde madenti. Tacitus in uita Agricolæ. non uidit armis Domitiani clausum senatum:& eadem strage tot consularium cædes:tot nobilissimarꝫ fœminarum exilia & fugas.cōplures enim senatores.in his aliquot consularet interemit:ex quibus Ciuicam Cerealem in ipso Asiæ proconsulatu.Saluidienum Orfitum:& Acilium Glabrionem:exilio puniuit.occidit Aelium Lamiam:Saluium Cocceianum:Metium Pomposianum.Salustium Luculum Britanniæ legatum.Iunium Rusticum:Heluidium filium:Maternum declamatorem:post ciuilis belli uictoriam sæuior:xenophon de tyrannide memorat summos uiros:& uirtute præditos interfici a tyrānis quia illos timeant quam sententiam transtulit ex Icetidibus Euripidis. Proferret.extēderet. Horror & minæ denominatio qualis Virg.in.vi. Vestibulum ante ipsum primisq̄ in faucibus orci:Luctus & ultrices posuere cubilia curæ Pallētesq̄ habitāt morbi:tristisq̄ senectus.Et met⁹ ē āt oro in graui figura.

exempla referātur:ipse autē:ut excipis: omnes: ut expectas:ut magnam partē dierū inter tot imperii curas quasi per ociū trāsigis. Itaq̄ nō ut alias attoniti:nec ut periculū capitis adituri tarditate: sed securi: & hilares cū commodū ē cōuenimus: & admittēte principe iterdum est aliquid: qđ nos domi quasi magis necessariū teneat. excusati sēper tibi: nec unquā excusādi sumus. Scis. n. sibi quēq̄ præstare:quod te uideat:quod te frequētet: ac tanto liberalius: ac diutius uoluptatis huius copiam prębes.Nec salutationes tuas fuga: & uastitas sequit remoramur: resistimus ut i cōmuni domo :quā nupimanissima bellua plurimo terrore munierat: cū uelut quodā specu iclusa nūc ppinquoꝫ sanguinē lamberet:nūc se ad clarissimoꝫ ciuiū strages: cædesq̄ pferret.Obuersabāt foribus horror:& minę

Par metus pariter timebant:quos hilari uultu ſuſcipiebat:ſicut quos truci:nã fuit non ſolũ magnæ:ſéd & calidæ inopinatæq; ſeuitiæ.authorem ſummarũ pridie q̃ crucifigeret in cubiculum uocauit:aſſidere in toto iuxta coegit:hilaremq; dimiſit:partibus ét de cœna dignatus eſt.& Aretinum Clæmentem capitis condemnaturus in eadem uel ét maiore gratia habuit:quo ad nouiſſime ſimul geſtanti conſpecto delatore eius:uis inquit hunc nequiſſimum cras audiamus?unde luue.ſatyra quarta pallorem dixit magnæ:& miſeræ amiciciæ.amicos Domitiani deſignans:qui nõ bene crederent blandiciis illius pernicioſis. Ad hæc.p ræterea. Ipſe.Domitianus. Viſu terribilis conuenit Tacitus in uita Agricolæ cum Secundo ubi de Domitiano ſcribens cum inquit denotandis tot hominum palloribus ſufficeret ſæuus ille uultus & rubor:quo ſe cõtra pudorem muniebat. Ira in oculis. quod ét in eius numiſmate monſtratur quare Philoſtratus lib.yii.loquitur Domitianus ſupbe ét ſi placide mãſueteq; loqui uoluerit:ſupercilia uero oculis ſuperiacent:genæ aũt bile refertæ ſunt idq; in conſpicuum maxime eſt ſunt.n. naturæ uicia:ſemperq; eodem mõ ſeſe habentia.nam ſi Dioni credimus erat audax: iracundus inſidiator: diſſimulator. memorãt Tacitus & Tranqui.fuiſſe ira præcipitem:& quo obſcuriore:eo irreuocabiliore per oculos aũt maxime animus emanat:ut citra motum quoq;:& hilaritate eniteſcãt:& triſticie quoddam nubilum ducãt: quinét lachrymas his natura mentis indices dedit:quæ aut erũpunt dolore:aut letitia manant:motu uero intenti remiſſi:ſuperbi:torui mites:aſperi fiunt. fuit.n. grandibus oculis : ſed acie hebetiore. Fœmineus.mollis impudicus. Multo rubore.uultu ruboris pleno:quod refert Tranqui.& lib.xx. Tacitus ignotis inquit adhuc moribus crebra oris confuſio pro modeſtia accipiebaſ. Secretũ captanté.inter initia principatus ſecretũ ſibi horatiũ ſumere ſolebat : nec quicq̃ amplius q̃ multas captare:ac ſtilo præacuto cõfigere ut cuidã interrogãti eẽt ne qs intus nõ abſurde rñſum ſit a Vibio Criſpo ne muſca quidé & nec niſi ſecreto atq; ſolus plæraſq; cuſtodias receptis qdem in manu cathenis audiebat authores ſunt Tranq.Diõ Euſebi⁹ in chronicis xenophõ mala tyránoq; cõmemorãs ait timeo celebritaté hoim timeo ſolitudiné in cuſtoditos aditus timeo ipſos cuſtodes neq; inermes illos habere uelié circa latus neq; armatis multũ cõfido. Solitudine.ſecreto. Solitudiné.cædé.uaſtationé . traductio color. Parietibus.rpe ſuſpectæ ſibi cædis appropinquãte ſolicitior in dies porticuũ in qbus ſpaciari cõſueuerat parietes phégite lapide diſtinxit e cuius ſplẽdore p imagines ꝟcqd a tergo fieret ꝓuideret.

& par metus admiſſis:& excluſis. Adhæc ípſe occurſu quoq;:uíſuq; terribilis:ſupbia in frõte: íra ín oculis:fœmineus pallor in corpe:ín ore ípudentia multo rubore ſuffuſa.nõ adíre quiſq̃: nõ alloq; audebat tenebras ſemp: ſecretũq; captanté: nec unq̃ ex ſolitudíne ſua prodeũté:niſi ut ſolitudíné faceret:ílle tamen quibus ſibí parietibus : & muris ſalutem ſuã tueri uídebaſ:dolum ſecum: & ínſidías:

Domitiani mors

Dolũ & inſidias.interfecerat Domitian⁹ clæmẽtẽ uirũ cõſularé cui ꝓpriã ſororé matrimonio deſpõderat.palá ét dixerat poſt tertiá puartãue diẽ ipſam quoq; ad uirũ eẽ ꝓfecturam.Stephanus igiſ Domicillæ libertus cuius nomé coronã quádá Iridi ſimilé circa ſolé & radios ei⁹ ac lumé obſcuráté ſignificabat ſiue ꝓinterfecto Clæmẽte cogitás ſiue oíum romanoq; cõditioné miſeratus:ſiue ſibi metuẽs quod erat interceptaq; pecuniaq; reus: tyrannũ interficere aggreſſus eſt adiuuátibus amicis & libertis intimis cõſpiratione ét Parthenii cubicularis:& ſaturii decurionis cubicularioq; necnõ Entelli a libellis : Clodii Cornicularii:& maximi Parthenii liberti:neq; cõiurationis expenis uxor eius Domitia fuit:neq; prætorii ꝑfectus Norbanus:neq; collega eius Petronius.ná Domitia illi inuiſa mortẽ ſibi uerebaſ & alii non ulterius Domitiani ſcœlera ferre poterãt quos oẽs dr̃ ſuſpectos habuiſſe & ꝓdere deſtinaſſe:& eoq; noía delata í ſcriptis habuiſſe iuxta ceruical:quæ puerulũ imprudẽter ſublata Domitiæ legẽda porrexiſſe:ea reis expoſita necé maturare fecerũt. Stephanus igiſ cõſiliũ operãq; obtulis:: ac ſiniſtro bracchio uelut ægro lanis falcuſq; ꝓ aliquot dies ad auertendá ſuſpitioné obuoluto ibiq; breué gladiũ tegens:ad ipſam horã dolũ interiecit: ꝓfeſſuſq; cõſpiratiõis indiciũ.& ob hoc a Parthenio tanq̃ cæteris robuſtior admiſſus legẽti traditũ a ſe libellũ & attonito ſuffodit inguina:nõ tñ lætaliter ſauciũ ac repugnáté adorti Clodius:& Maximus :& Saturius.& qdá e gladiatorio ludo uulneribus ſeptẽ cõtrucidarũt.Philoſtratus lib. yiii.teſtaſ Stephanũ Domitiano redeúti a foro obuiá ꝓceſſiſſe:& rogaſſe ſecretũ tanq̃ magna & admirabilia detectuq;.quare in porticũ:quæ regiæ adiacebat deductũ:dixiſſeq; nõ eſtmortuus ut arbitraris inimiciſſimus tibi Clæmens:ſed uiuit adhuc egoq; id optime ſcio & ipſe eſt q nũc aduerſus te irruit clamãtis,aũt impatoris & ob ea quæ audierat ꝓturbari Stephanũ ab alligato brachio gladiũ educẽtẽ fœmur ꝓfodiſſe uulnere qdẽ ad ſubitá mortẽ inferendá non ſufficiẽti:ſed quod diutius cruciatũ extingueret tandẽ poſſet cũ nullis medicamentis eſſet curabile.at Domitianum ætate adhuc integra : & corpore robuſto minime cõcidiſſe ſed arrepto Stephano ſupincumbenté eruere oculos enixum & faciem aureo calice:q ſacroq; cá aſtabat pertudiſſe.Palladem ut ſibi ferret auxiliũ inuocanté non omittã qd' a græcis traditur Apollonium Tyaneũ pythagoricum philoſophum magicæ peritiſſimum tunc Epheſi multis differentem auditoribus:eum Domitianus cõfuſus fuit: per aliquod temporis ſpaciũ ſtetiſſe attonitũ: deínde exclamaſſe.Euge Stephane pulchre Stephane:ꝓcute ſcœleſtum: ꝓcuſſiſti:uulneraſti:interfeciſti.

Vltorẽ ſcelerum deum Iouem:nam Mineruam:quam ſuperſtitioſe colebat:ſom nauit excedere ſacra rio:necantem ſe ultra tueri eũ poſſe:quod exarmata eẽt a Ioue:nã præter Trãqui.Dion inquit Domitia nus in inſomniis uidit Palladẽ cuius effigiẽ in cubiculo habebat arma exuentẽ & in curru equo& atrato rũ decidentẽ in baratrũ:uidit ẽt per quietẽ Ruſticũ accedentẽ ad ſe cum enſe.poſſemus ultorẽ ſcelerum deum interpretari Nemeſim quæ diuina iuſtitia dicit ea nanque petulantes & ſuperbos ulciſcit. Cuſtodias.i.carcerẽ anguſtos aditus:ipſos cuſtodes:& miniſtros Vir.cernis cuſtodia qualis Veſtibulo ſedeat.ſic cuſtodelã dicobãt antiq Feſto tradẽte cuſtodiã:quæ.ſ.cuſtodit in quẽ ſentum plerũq; annotauimus Apuleiũ poſuiſſe:interdũ ꝓ ipſo carcere & ergaſtulo.Columella.xii.itaq; mãcipiã uincta quæ ſunt ergaſtuli:ꝓ noĩa quotidie citare debebit atq; explorare:ut ſint cõpedibus diligẽter innexa.tum ẽt cuſtodiæ ſedes an tuta & recte munita ſit:Celſus ã accuſationibus hõ qui ex cuſtodia ꝓduciẽt:plerunq;ꝓ carcerariis & ĩcluſis.Modeſtinus de publicis iudiciis cuſtodias auditurus tã clariſſimos uiros quam patronos cauſarũ adhibere debet & feriatis diebus cuſtodias audiri poſſe reſcriptũ eſt ẽt in numero unius dicit ut neq; receptã cuſtodiã ſine cã dimittat in numero tñ pluriũ frequẽtius ut plerunq; cuſtodias receptis quidẽ in manu cathenis audiebat itẽ Caius cuſtodias& ſeriẽ recognoſcẽs cuſtoditio uero ẽ opera ad cuſtodiendũ aliquid ſumpta. Anguſtos.difficiles a cuſtodibus obſeſſos.

& ultorẽ ſcelerũ deum incluſit:dimouit: perfregitq; cuſtodias pœna anguſtoſq; per aditus:& obſtructos non ſecus ac per aperras fores:& inuitantia limina irrupit:longeq; tunc illi diuinitas ſua: longe archana illa cubilia: ſæuiq; receſſus:i quos timore & ſuperbia:& odio hominum agebatur.Quanto nunc tutior:quãto ſecurior eadẽ domus: poſtquã nõ crudelitatis:ſed amoris excubiis:nõ ſolitudine: & clauſtris defẽditor:& quid ergo nõ diſcimus experimento fidiſſimã eſſe cuſtodiã principis ipſius innocẽtiã? hæc arx inacceſſa: hoc inexpugnabile munimentũ muniméto nõ egere.fruſtra ſe terrore ſuccinxerit: q; ſeptus charitate nõ fuerit:armis enĩ arma irritãtur. Nũ autẽ ſerias tantũ partes dierũ ioculis noſtris: cætuq; cõſumis? nũ remiſſionibus tuis eadẽ frequentia: eademque illa ſocialitas iter eſt? num tibi ſemper in medio cibus? ſẽperq; mẽſa cõmunis? nũ ex cõuictu noſtro mutua uoluptas?

Obſtructos.munitos ſeptos. Inuitãtia.incuſtodita. Tũc.cũ obtruncatus ẽ. Diuinitas ſua.ſume extriſecus erat. Cuſtoditio

nam ſe deum & dici & credi uoluit quinetiam filius Palladis authore Philoſtrato uocabat.merito Tertullianus in apologetico taxat eos q Imperatorẽ uiuum deũ appellarent cui deo opus erat. Longe. qa nõ fuerunt arcana in quæ multi infeſtis mucronibus irrupere. Sæui receſſus.nã ibi ſtruebat necẽ Innocentibus unde non multo poſt Secundus alii intra cubicula ſua illis ipſis conſulibus.quibus conſules renunciabant exilia & cædẽ machinabant.ſolebat autem Domitianus ad horam ſomni nihil aliud q̃ ſecreto ſolus ambulare. Timore.res uera eſt authore Seneca ut qui a multis timet multos timeat. Superbia.caput eſt apud Trãqui.de elatione & eius uanagloria:& Eutropius memorat in eo ſuperbiã execrabilem extitiſſe. Eadem domus.palatium. Excubiis.uigiliis tam nocturnis q̃ diurnis:ſicut uigiliæ tantum nocturnæ ſunt Vegetius lib.iii.quaterni pedites qui noctibus excubitum faciũt:eliguntur quẽ locum ad uerbum Modeſtus tranſcripſit:& iam.ii.lib. Vegetius dixerat:quotidianas etiam uigilias in pace:item excubitum uiciſſim milites faciunt:ubi excubitum utrobiq; excubias ſignificat. Solitudine loco ſecreto.contentio color. Cuſtodiam.quæ cuſtodit.Calliſtratus:quoties quis cuſtodiam militum euaſerit. Arx.munimentum tutela:propugnaculum:ſententia. Munimento.traductio. Terrore.cuſtodibus armatis.hũc locum optime tractat.M.Tullius de officiis aſſerens nihil eſſe aptius ad opes tuẽdas ac tenendas q̃ diligi nec alienus q̃ funeri præclare dixerat Ennius:quem metuunt oderunt quẽ quiſq; odit periiſſe expetit. Num interrogatio grauis. Serias partes dierũ.horas diei circa res ſerias & graues.ſerium enim triſte & ſine rixu dixit antiquitas. In oculis noſtris.in cõſpectu ciuium ſed maxime ſenatorum.contra damnatur Caius quod in conſpectu eius prandentis uel cõmeſantis ſæpe ſeriæ quæſtiones per tormenta haberentur:cũ miles decolandi artifex quibuſcũq; e cuſtodia capita amputabat. Remiſſionibus iocis.opponuntur ſeriis remiſſiones.faciunt hic quæ lib.vi.de eodem ſcribuntur:ubi ſeueros inquit dies iucundiſſimæ remiſſiones ſequebantur.adhibebamur quotidie cœnæ:erat modica:ſi principem cogitares:interdum acromata audiebamus:interdum iucundiſſimis ſermonibus nox ducebatur

Excubie Vigiliæ

Eadem frequentia.par multitudo conuiuarum.Dion in Traiano uenatiões: conuiuia ſeria iocos frequẽter cũ amicis & familiaribus exercebat. In medio.in cõmuni:in aperto.Eutropii uerba conuiuia cũ amicis indiſcrete uiciſſim habens:ſic Tranqui.tradit Auguſtum conuiuatum aſſidue:nec unq̃ niſi recta:non ſine magno ordinum hominumq; delectu:ad aliq̃ Lycurgi imitationẽ:qui authore xenophõte ſympoſia in publicũ edixit:exiſtimans Lacedemonios minime hoc pacto tranſgredi imperata poſſe: accibum ſtatuit:ut neq; is nimius neq; multus foret. Conuictu.conuiuio:quod nos melius q̃ græci ſympoſiũ appellamus. Mutua.& tibi & nobis exiſtit:cum maloq; principum conuiuia cõuiuiis grauia ſint.

Prouocas. inuitas nos ad colloquia. paria ſolitum ſcriptis reliquit Tranquillus Auguſtum conuiuia. n. nonnunq̃ & ſeruis inibat: & maturius relinquebat: cum cõuiuæ & cœnare inciperent priuſquã ille diſcũberet & permanerent digreſſo eo: cœnam ternis epulis: aut cum abundantiſſime ſenis præbeat: ut nõ nimio ſumptu: ita ſumma comitate: nam & ad cõmunem ſermonẽ tacentes: etiam ſubmiſſim fabulantes prouocabat. Frugalitas: ciborum modeſtia. nam alibi dixerat cœna erat modica: ſi principem cogitares damnatur Caius: qui nepotinis ſumptibus omnium prodigorum ingenia ſuperans dictabat: aut frugi hominẽ eſſe oporteri: aut Cæſarẽ. author Athenæus maiorem ex cibo uoluptatẽ ſentire tẽperatos q̃ edaces: & apd eundẽ tradit Ariſto philoſopus Polemonem academicũ ſolitum admonere cõuiuas curarent: ut ſuauem potũ biberẽt non ſolum ad præſens: ſed & in craſtinũ

Cõtrahat cõpẽdioſum & breue faciat Humanitas. comitas. Ante medium diẽ: ante nonã diei horã: quæ cœnæ conſtituta fuerat. Marti. imperat extructos frangere nona toros: & culpatur: ideo a Iuue. Marius Priſcus: qui ob octaua cœnaret. Diſtentus. plenus refert Trang. Domitianũ prandere ſolitum ad ſatietatem: ut nõ temere ſuper cœnam præter Martianum malum & modicam in ampulla potiunculã: ſed pœnæ raptim: Claudium nunq̃ triclinio egreſſum niſi diſtentum ac madentẽ. Neronẽ e medio die epulas ad mediũ noctẽ protraxiſſe: Vitelliũ trifariã interdũ quadrifariã epulas partitum in ientacula & prandia & cœnas cõmeſatiõeſq; facile oĩbus ſufficiẽtẽ uomitandi cõſuetudine. Solitaria ſecreta per ſe ſine cõuiuiis. notauit Domitianũ Iuue. ſaty. iiii. illo carmine tanq̃ uoracẽ. Quales tunc epulas ipſum glutiſſe putamus Induperatorẽ? nã ſi Tranqui. credimus prãdebat ad ſatietatẽ: ut non fere ſuper cœnam præter Martianũ malũ & modicũ in ampulla potiunculã ſumeret. Spectator. deinde. Adnotator. ſiquis amplius comeſſet. Papinius tñ mirandũ in modũ extollit aduládo quod interfuiſſet publico epulo: quo tradente Tranqui. initiũ ueſcendi primũ fecit. Et tu quin etiã (quis hoc uocare? Quis promittere poſſit hoc deoꝛ) Nobiſcũ ſocias dapes iniſti. Iã ſe: quiſquis is eſt inops beatus. Cõuiuã ducis eſſe gloriaꝫ. Immines. aſtas in pernicié illoꝛ. Eructans. hinc illa in Criſpinũ ſatyrica indignatio: magni ructaret ſcurra palati: & ructũ Vitelliũ feciſſe legimus ex nimia ientaculi repletione. Obiicis exprobas notádo. Aegreq̃ perpeſſus: uix cõtegens: nã raptim ſe a conuiuio ſubtrahebat. Superbã ſimulationẽ. cõtemptũ. ſ. cũ tñ ſimularet ſodalitatẽ. Clandeſtinã ganeã. per interpretationẽ declarat occultũ luxũ. nã ganea pro gula: & re lauta uſurpaꝫ. Pli. ix. ubi de ſuib⁹ agit: nec alio aiali numeroſior materia ganeæ. Sidonius: diſſumptũ ganea ſtomachũ nulla res ſarcire melius q̃ parſimonia poteſt: Tranqui. in Nerone parabanꝫ inſignes ganeæ: & in Tiberio dato ædilibus negocio popinas ganeasq̃ uſq̃ eo inhibendi: ut ne opera qdẽ piſtoria proponi uenalia ſinerent. Columella lib. i. mox deinde ut apti ueniamus ad ganeas quotidianã eruditatẽ laconicis excoqmus. ubi ꝓ loco accipiꝫ ſic Ci. in Piſonẽ. pauliſper ſtetimus illo ganeaꝛ ſuaꝛ nidore atq̃ ſummo ẽt pro loco in neutro uſurpant. Plautus in aulularia. Cenſen ingt tu illũ hodie primũ ire adſuetũ in ganeũ & in meneclimis immerſit aliquo ſeſe credo in ganeũ. Terentius: ubi illũ quærã? credo obductũ in ganeũ aliquo. Apuleius in. ii. apologia a magiſtris nunc in ganeũ ꝓfugit: ganeũ antiquitas dixit ſecũdum Feſtũ locũ abditũ uelut ſub terra. cui aſtipulatur Donatus ueteres dicens ganeũ meretricẽ tabernã dixiſſe ἀπὸ τῆς γαστρός. quod ipſa ſit in terra & ganeones appellamus guloſos Catillões. Tacitus nõ ganeo & profligator: ut plæriq̃ ſua hauriẽtiũ.

Ganea

Ganeum.

Exquiſita ingenia cœnaꝛ: cœnas lautas ingenioſe ſtructas. Pacatus Theodoſiũ pariter laudat a frugalitate. Iucunditatem. fuit. n. uini amator Traianus citra tamen uicium: nam triſtes mero ſollicitudines expulit. unde Mart. xii. in commendationem eius ſcribẽs Catonianæ hilaritati comparat: quod & Cato mero incaluerit: & Adrianũ recitat Spartianus uiuo indulſiſſe Traiani moribus obſequẽtẽ: atq̃ ob hæc a Traiano locupletiſſime muneratũ: ad hæc Lampridius in Alexandro teſtatur Traianum poſt ſecundã menſam uſum potandi uſq̃ ad quinq̃ pocula inſtituiſſe. Quãdo: quandoquidem. Omnia. dicta Traiani ſunt. Sincera. candida aperta: non ſimulata: neq̃ confícta: ut abſit cauillũ: & mordacitas a cõuiuio præcipit Athenæus multoꝛ ueterum authoritate. Ornata grauitate. mixta ſeriis: non laſciua: & petulantia. faciunt Enni uerba: q̃ a Gellio lib. xi. recitanꝫ. Hocce locutus uocat: qui cũ bene ſæpe libẽter menſam ſermõeſq̃ ſuos rerũq̃ ſuaꝛ comiter ĩpartit: magna cũ lapſa diei Pars foret e ſũmis rebus puiſq̃ regẽdis pte fuiſſet de puis ſũmiſq̃ gerẽdis Conſilio induforo: lato: ſanctoq̃ ſenatu Cui res audacter magnas paruaſq̃: iocũq̃ Eloqueret: ſi qd uellet totoq̃ locaret. Quo cũ multa uolup. ac gaudia & q̃ ſequuntur.

num prouocas: reddiſq̃ ſermones? num ipſum tẽpus epularũ tuarum: cũ frugalitas cõtrahar: extẽdit humanitas. Non. n. ante mediũ diem diſtentus ſolitaria cœna ſpectator: adnotatorq̃ cõuiuis tuis imines: nec ieiunis: & inãibus plenus ipſe. eructãs non tam apponis: quã obiicis cibos: quos dedigneris attingere ægreq̃ perpeſſus ſuperbam illã conuictus ſimulationem. rurſus te ad clandeſtinã ganeam: occultumq̃ luxum refers. Ergo nõ aurum: nec argẽtũ nec exq̃ſita ingenia cœnarũ: ſed ſuauitatẽ tuã iucunditatemq̃ miramur: quibus nulla ſacietas adeſt: quando ſincera omnia: & uera: & ornata grauitate: neq̃. n. aut peregrinæ ſuperſtionis

Mysteria.sacra. Peregrinæ superstitionis.enixæ conati sunt romani semper externas religiones ab urbe exterminate authore Liuio eo negocio triũuiris a senatu demandato ut omittã Valerium Max.nam legibus cautum erat secundum Ciceronẽ ne aliquis seperatim deos haberet neue nouos sed ne aduenas nisi publice aduectos priuatim coleret quare Tranqui.afferuit peregrinas Augustum cærimonias sicut ueteres ac præceptas reuerẽtissime coluisse ita cæteras habuisse contemptui & Tiberius laudatur:qd' externas cærimonias.ægyptios:iudaicosque ritus compescuerit:coactis qui suprstitiõe ea tenebant religiosas uestes cum uestimento oi cõburere.

Superstitionis:superuacuæ religionis.

Ob cœna petulãtia turpis lasciuia morionum.cinædor:meretricum. Oberrat.circuit mensas:idem lib.yiii.ad genitorẽ:quæreris tædio tibi fuisse q̃is lautissimã cœnam:quia scurre:cinædi:moriones mense inerrabunt.Liberales ioci libero homine digni:quos cu3 amicis & familiaribus exercuisse Dion recitat:nã si iocos exigis hos cũ dignitate sapiẽtiæ gere:ut te nec grauent tanq̃ asperũ: nec contemnant tanquam uilem non erit tibi scurrilitas: sed grata urbanitas. sales tui sint sine dente.ioci sine utilitate:contra notatur Vespasianus: qd' super cœnam:& semper alias cum amicis fuerit dicacitatis pluriæ: & sic scurrilis ac sordidæ ut ne turpib9 quidem uerbis absteneret. Studiorum honor. si aliquis studiosus eloquebatur:illi plurimum reuerentiæ adhibebat. Inde.quia nos amas & semper cupis nobiscũ uersari:an magis quia frugalis & parcus breui somno detineris:nam crapula distenti profundiori somno præmuntur. Angustius breuius. Vt participes.tãquam aliqua pars illarum sit nostra. Prioribus. ueris. Omne stagnum:quãuis legat' Domitianum nihil pẽsi habuisse quin præ-daretur omni modo bona uiuorum: ac mortuorum: hæc tamen magis Nerõis gesta respicere uidentur qui piscinam in

mysteria:aut obscœna petulantia mensis pricipis oberrat:sed benigna inuitatio: & liberales ioci: & studiorũ honor.Inde tibi parcus:& breuis somnus nullumq3 amore nostri angustius tẽpus:quã quod sine nobis agis.Sed cũ tuis ut participes pfruamur quæ habemus ipsi: quã propria; quã nostra sunt: nõ enĩ exturbatis prioribus dominis omne stagnũ omnem lacũ:omnem etiam saltum immẽsa possessione circũuenis:nec unius oculis flumina:fontes: maria deseruiunt.Et quid cæsar nõ suum uidet tãdemq3 imperium pricipis quã patrimoniũ maius est. multa enim ex patrimonio refert in imperiũ: q̃ priores pricipes occupabãt:nõ ut ipsi fruerẽtur sed ne quis alius. Ergo in uestigia: sedesq3 nobiliũ immigrãt pares domini nec iã clarissimorum uirorũ receptacula habitatore seruo terũtur: aut fœda uastitate procumbunt. Datur intueri pulcherrimas ædes deterso situ auctas: ac uigentes. Magnũ hoc tuum non erga homines modo: sed erga tecta ipsa meritum sistere ruinas: solitudinem pellere: ingentia opera eodem quo extructa sũt animo ab interitu uendicare muta quidem illa:& anima carentia: sentire tamen & lætari uidentur: quod

choauerat a Miseno ad Auernum lacum contectam:porticibusq3 conclusam quo quicquid totis Baiis calidarum aquarum esset committeretur:item stagnum maris instar circũseptum ædificiis ad urbium speciem rura insuper aruis atq3 uineris & pascuis syluisq3 uaria cum multitudine omnis generis pecudũ: ac ferarum. Circumuenis muro circũcludis. Deseruiunt.subiecta sunt:sane monstrauit auream Neronis domum in quam uulgatum illud apud Tranquil.extat Roma domus fiet Veios migrate quirites Si non & Veios occupat una domus & Mart.eam in spectaculis mordet.nam post incendio absumptam priorem domum:qua palatium:& Mecœnatis ortos continuauerat:alteram extinxit:in qua haud perinde gemmæ & aurum miraculo essent q̃ arua & stagna:& in modum solitudinum hinc syluæ:unde aperta spacia:& prospectus authore Tacito. Imperium.quia ciues dicto Traiani sunt audientes siue quod aliorum principum tam latum erat patrimonium q̃ imperium.nunc uero secus quando non omnes imperii agros solus princeps possideret. Patrimonio.ex rebus suis. In imperium.ad utilitatem publicam Occupabant.iniuste rapiebant. Ne quis alius frueretur.ut inculta & inutilia relinquerentur.

Pares.nobiles. Immigrant.redeunt migrare est discedere a solita habitatione in alium locum. Liuius primo ab urbe condita:consilium migrandi a Tarquiniis cœpit:& dixerat: iam continens agmen migrantium impleuerat uias. Receptacula.ædes. Habitatore seruo.malos notat principes: qui ad delatores seruos dominorum enectorum domos transferebant. Vastitate.spacioſa solitudine. Procumbunt.ruunt.cadunt. Datur.licet. Deterso situ.sublata uetustatis putredine. Reparatas:refectas libro enim.yi.hortatur Fabatum ut uelit reficere uillam Camillianam uetustate uexatam. Sistere ruinas.reparare ruentes domos. Solitudinem pellere.immittere qui desertas incolant.rem ipsam proposi tam tractat: Eodem.ingenti. Anima carentia.sine sensu:& ratione uoceq3:nam secundũ Diogenẽ lib. yii.ptes animæ octo sunt.quinq3 sensus:& quæ nobis sunt seminales rationes:uocalisq3:& rõnalis pars.

Niteãt.ſplẽdeant:reparata:& ſuperinducta noua ſuperficie. Domini.poſſeſſoris:patriſſamiliæ. Tabula ingens.nomina multaꝝ reꝝ notata in tabula quas Traianus uenales propoſuerat:ſic Nerua libera litatibus pecuniæ inops ueſtes primũ:& uaſa aurea atq; argentea:p̃cioſam præterea ſuppellectilem ſiue ſua etiam ſiue imperialia auctiõi ſubiecit authore Dione.& Capitolinus refert Antoninum philoſophũ ne in bello Marco manico iã exhauſto ærario extra ordinem ꝓuincialibus aliqd imperaret in foro diui Traiani auctionẽ ornamẽtoꝝ imperialium feciſſe:uendidiſſeq; aurea pocula:& chriſtallina:& myrrina: uaſa ẽt regia:& ueſtem uxoriã ſericam: & auratã:gẽmaſq; ẽt quas multas in repoſtorio ſanctiore Adriani repeterat:& per duos qdem menſes hanc uenditionem celebratã:tm̃q; auri redactũ: ut reliquias belli Marcomanici ex ſnía proſecutus poſtea dederit ptãtem emptoribus:ut ſiquis uellet empta reddere: atq; aurũ ſuũ recipere liceret: nec moleſtus illi fuit:qui uel non reddidit empta:uel reddidit. Quod ſit:qua re deteſtari poteſt. Illius.Domitiani. Tã multa.traductio color. Supuacua.nõ neceſſaria ille.n.auarus ẽ:qui ſupuacua quærit & cõparat. Exitialis:exitii cauſa.Laxior pulchrior latior. Amœnior uilla.ædificium in prædiis lautius extinctũ: q; eruditi prætorium uocãt. In hæc eadem. ædificia ſplendida.nã poſt Titũ & prius Veſpaſianũ Traianus domũ neroniana publicis cõmodis accommodauit. Inducit.cõtra malus princeps expellebat.

Ortos.neronianos. Magni ironia.

Niſi cæſaris.impatoris tm̃. nulli cõe.

Licemur emimus: inde licitatio oblatio precii in uẽditione. Implemus noſtris rebus:& habitatiõe. Suburbanũ. poſſumus intelligere albanã uillam in quam plurimũ Domitianus ſecedebat. neq; aliquẽ moueat:q; Alba diſtaret ab urbe.clx.ſtadiis: nã & libro.ix. ſuburbana de remotioribus dixerat. Principa libus.Cæſarianis.utitur hoc uerbo etiã alibi:neq; ſolus Secundus:ſed & Trang. Caligula dicens pœnitẽtiam ſimulans: quod principalium rerum priuatis copiam faceret idẽtidem offendes apud iuriſconſultos Apuleius.yiii.uiꝝ principalẽ ꝓ optimate & ampliſſimo in ciuitate dixit:& principalis porta noíatur quod in eo loco eſt in quo principes ordinis tendunt.

Principalibus

niteant:quod frequententur quod: aliquando cœperint eſſe dñí non ſeruientis.Circũfertur ſub noie Cæſaris tabula ingens rerum uenalium: quod ſit deteſtãda auaritia íllíus: q tã multa cõcupiſcebat cum haberet ſuperuacua tam multa:tunc exitialis erat apud príncipem huic laxior domus: illí amœnior uilla: nunc prínceps in hæc eadem dominos quærit:ipſe inducit:ípſos íllos magni aliquãdo imperatoris ortos:íllud nunquam niſí Cæſaris ſuburbanum licemur:emímus: implemus. Tanta benígnitas príncípis: tanta ſecuritas temporum eſt: ut ille nos príncipalíbus rebus exíſtimet dignos:nos non timeamus: quod digní eſſe uídemur:nec uero emendí tantum ciuibus tuis copíam præbes: ſed amœníſſima quæque largíris: & donas: ita inquã donas in quæ electus:in quæ adoptatus es: tranſfers quod iudício accepíſtí: ac nihil magis tuum credís:quam quod per amicos habes.Idem tã parcus in ædificando:quam díligens in tuendo. Itaq; non ut ante immanium trãſuectione ſaxorum urbis tecta quatiuntur ſtant ſecuræ domus: nec iam templa nutantia.Satis eſt tibí nimíumq; cum ſucceſſeris frugaliſſimo príncípí magis reíícere alíquíd & amputare ex his: quæ príncepS tanquam neceſſaría relíquit. Præterea pater tuus uſibus ſuis detrahebat: quæ fortuna ímperíí dederat:

Largiris.fuit.n.amicis liberalis. In quæ.bo.imitatus ptis ſui Neruæ exemplum quem ſcimus oĩa uendidiſſe præter admodum neceſſaria nihilo tñ ſegniorem adiuuandis & extollẽdis amicis qbus complura cõtulit beneficia. Iudicio.exiſtimatus bonus a nerua ut eras. Per amicos.quod donaſti amicis & apud eos tanq̃ tuũ repoſuiſti.an magis iudicio amicorum. Parcus.modeſtus circa res ꝓprias. In ædificãdo in exercitandis nouis ædificiis.quare non immerito notatur Nero qui in nulla alia re damnoſior fuerit q̃ in ædificando & Claudius q; magna opera potius q̃ neceſſaria perfecerit.excitauit & multa Domitianus in quibus illa ſupflua uideri poſſunt ſtadiũ methodeũ naumachia. Tuendo. reparando: quæ iam ſtructa neceſſario fuerant. Vt ante.ſub aliis principibus. Tecta quatiuntur.parietes domoꝝ ex tranſuectione columnaꝝ concutiuntur quod incõmodũ luue.ſaty.iii.nõ præteriit.longa corruſcat Sarraco ueniente abies atq; altera pinum Plauſtra uehunt.mutant alte populoq; minanť.Nam ſi ꝓcubuit qui ſaxa liguſtica portat Axis & euerſum fudit ſuper agmina montem qd ſupereſt de corporibus:magis tñ hic cõueniũt Senecæ uerba ex epiſtolis:in hunc inquit uſum pinus aut abies deferebať longo uehiculoꝝ ordine uicis intrementibus. Nutantia ſe mouẽtia ruinam minitãtia. Nimiũq;:ſuperq;. Frugaliſſimo. principi.Neruæ qui niſi neceſſaria retinuit. Reiicere.q̃uis enim multa uendidiſſet. Nerua tamẽ ex illis quæ uidebantur neceſſario relicta quædam Traianus diſtraxit. Amputare circũcidere.abradere tãq̃ ſuperuacua qd eſt cõtinẽtis authore Seneca. Detrahebat.amputabat omnia præter uſui ſuo opportuna.

Tutius q̃ pater. ſecurius hoc faciebat quia pater erat ut qui liberũ ĩ bonis imperiũ hẽret. Magnificus Magnific⁹
ille magnificus dicit̃ authore Ariſtotele: qui in magnis pro dignitate ſumptũ facit ut in reẽp. uel qui res
præclaras gerit: unde nec iniuria Theſeus apud Ouidiũ magnificus appellat̃. Tullius & Optimus apud
Valerium editis operibus magnifici dicunt̃ & Liuius Romulum factis uirũ magnificũ ſcribit̃ & Vale-
rius magni interdũ ſi cũ Camilli Veientianũ triũphũ interdũ tñ magnificus pro glorioſo & iactabundo
ponitur. In publicũ. circa publica ædificia Eutropius author orbẽ terrarũ ab eo extructum: multa. n. &

tutius quod pater. At quam magnificus in publi-
cum es? hinc porticus: inde delubra occulta celeri
tate properantur: ut non conſumata: ſed tantũ cõ-
mutata uideantur: hinc immenſum latus circi tem
plorum pulchritudinem prouocat: digna populo
uictore gentium ſedes: nec minus ipſa uiſẽda: quã
quæ ex illa ſpectabuntur: uiſenda autem cum cæ
tera ſpecie: tum quod æquatus plebis ac principis
locus. Si quidem per omne ſpaciũ una facies: oĩa
continua & paria: nec magis ꝓprius ſpectãdi Cæ
ſaris ſuggeſtus: quã propria q̃ ſpectet. Licebit er-
go ciuibus tuis inuicẽ contueri. dabit̃ nõ cubiculũ
principis: ſed ipſum prĩcipem cernere in publico:

ualde neceſſaria conſtruxit: ut uias in q-
bus ſternendis nullius ſanguinẽ uitãq; abſumpſit pariter in portubus: & publi
cis ædibus: nam fuit natura magnific⁹ & gloriæ non incurioſus. hæc traduxi-
mus ex Dione: ad hæc: & gymnaſiũ: itẽ Theatrũ in campo martio poſuit dedu
xit & aquã in urbẽ: quæ ab eo Traiana eſt appellata. colũnã cochlidẽ: q̃ adhuc
extat in foro erexit ibi geſta ſua incidẽs quare a Plutarcho in publicola iure do
mitianus repræhendit̃. ſi quis inqt Ca-
pitolii luxuriã mirat̃: is ſi unam in Do-
mitiani domo porticũ aut baſilicaꝫ uel
balneũ: aut cõcubinarũ diætã uidiſſet:
profecto quale eſt illud Epicarmi cõtra
ꝓdigũ: dictũ nõ benificus tu q̃dẽ mor-
bo afficeris: ædificatæ gaudes tale quid
in Domitianũ uſurparet: nõ religioſus

tu q̃dem: aut honoris cupidus: morbo afficeris: ædificare gaudes. Porticus. nunq̃ nemini legere Traia-
num porticus extruxiſſe: ſed portus. teſtimonio Dionis & ipſius Secũdi. niſi uolumus intelligere portic⁹
extructas circa forum Traiani de quo Caſſiodorus. uerũ cum ad forũ Traiani ueniſſet ſingularẽ ſub oĩ
cœlo ſtructurã: ut opinant̃ æternã: mœnium aſcenſione admirabile hærebat attonitus per giganteos cõ
textus circũferens mẽtem: nec relatu effabiles: nec rurſus mortalibus appetendos. oĩ itaq; ſpe hmõi q̃c-
q̃ cœnandi depoſita Traiani equũ ſolum in medio atrii locatum: qui ipſum principẽ uelit ſe imitari uel-
le & poſſe dicebat. Delubra. templa. nam Iani templum in melius & maius erexit: de quo Martia. x. Ar
morum nitidiq; ſator pulcherrime mundi: Publica quem primũ uota preceſq; canunt. Peruius exiguos
habitabas ante penates: plurima qua medium Roma terebat iter: Nunc tua cæſaris cingũtur limina do
nis. Et fora tot numeras ſane quot ora geris. At tu ſancte pater tanto pro munere gratus Ferrea ꝓpetua
clauſtra tuere ſera. Occulta celeritate. de repente: ex improuiſo. Conſumata. perfecta ab ipſis funda-
mentis. Cõmutata. reparata: refecta. q; celerius fit. Imm̃ẽſum latus Circi. ex lapide naumachiæ: quã
Domitianus fabricauerat per Traianũ maximus circus aduſtis utrũq; lateribus extructus eſt Dion inqt
Circuꝫ collapſum ampliorem atq; ẽt elegantioré Traianus reſtituit: quod ideo ſe feciſſe inſcripſit: ut po
pulum Romanũ capere poſſet quod teſtat̃ uetus elogiũ in lapide: quo & liberalitas ipſius principis & lo
corum adiectio & ampliatio celebratur. tres in urbe Circi fuere unus ad templum Floræ ſexta urbis re-
gione: alius nona qui dictus eſt Flaminius: tertius undecima cognomento maximus qui capiebat loca.
cccIxxxv. Mil. xii. portæ. nam & Auſonius monſtra a ſingulis lateribus ſex portas habuiſſe: præter oſtiũ:
qd̃ patebat ad medium ſtadium Oſtia quot pro parte aperit ſtridentia Circus. Excepto medium quod
patet a ſtadium. Circum ergo Max. nunc Secundus intelligit. Latus. protenditur. n. in longitudinem: &
hinc inde parietibus munitur: in quibus extructa ad ſpectandũ loca. Prouocat. imitatur. Populo. ro-
mano. Victore gentium. & hercle ſi omnes hiſtorias diſcutiamus: nullam gẽtem inueniemus: quæ tot
uictoriis claruerit: ac fines imperii tam late protulerit tamq; diu tenuerit. Viſenda. admiranda conté-
planda. Quæ. ſpectacula: ludi præſertim circenſes: neq; tamen me fugit alia ludorum genera teſtimo-
nio Tráqui. exhiberi ſolita in Circo. Ex illa. ſede & loco. Viſenda. epanalepſis. Specie. facie. forma.
Aequatus. par eſt. Omne ſpacium. cuneorum longitudinem. Vna facies. eadem apparentia: cũ an-
tequam exũreretur diſtincta eſſent loca: nam per quingentos & quinquaginta octo annos ſenatus popu
lo mixtus ſpectaculo ludorum interfuit: ſed huc morẽ. Attilius Seranus & Lucius Scribonius ædiles: lu-
dos matri deum facientes poſterioris Africani ſententiam ſecuti diſcretis ſenatus populiq; locis ſoluerũt
eaq; res auertit uulgi animum & fauorem Scipionis magnopere quaſſauit. Cõtinua. coniuncta & ſimi
lia. Magis proprius. decentior auguſtior. Suggeſtus. pulpitum ſedes excelſior. Propria. ſui & non al-
terius. nam ſpectacula erãt communia. Inuicem. mutua uice te inſpicere ſicut tu illos. contra Nero pri
mum accubans paruis foraminibus deinde toto podio adaperto ſpectauit Auguſtum recitat Tranquil.
Circenſes ex amicorũq; fere libertorum cœnaculis ſpectaſſe interdum e puluinari. unde ſequitur cubi-
culum: quod imprimis referri poteſt ad Neronem: quem accubantẽ. i. in lecto iacentẽ ſpectaſſe diximus.

In populo.inter populum romanum pari ſede. Populo.repetitio. Locoꝝ.ſedilium. Adieciſti.addi diſti ad ueterē circi numeꝝ. Eius populi.paulo.n.minus:ſupra teſtatus eſt:quinq; millia ingenuoꝝ de publico alendos ſuſcepiſſe. Cōgiarii facilitate.liberalitate in p̄bendis alimētis. Maiorē. numeꝝ filio rum. Iuſſeras. incitaueras.hortatus fueras. Suſcipi.tolli generari a parētibus. Fide.ſub ſpeq̄bus.ſ.da turus eſſes aliméta. Vnū.munus. Horū.tot:quæ tu præſtitiſti. Alius. impator.Auguſtū uidet intel ligere:qui caput radiata corona ut oculis inſtar ſolis ēt ueneratione ſibi adſciſſeret illuſtrauit: ſed ne in uidiā faceret nō noīauit. Radiatū.radiis diſtinctum.argētea.n impatoꝝ nu miſmata radiis diſtincta uidimus: quō nunc beatos nōdū tñ conſecratos pingunt.nouimus Caium diuinā maieſtatē ſibi aſſeruiſſe dato negocio ut ſimulachra numinū religione & arte p̄clara inter quæ olympiaci Iouis apportaren tur egregia:quibus capite dempto ſuū imponeret:& conſiſtētem ſæpius inter fratres deos mediū adorandū ſe adeun tibus exhibuiſſe.& quendam eū latial̄ Iouē cōſalutauiſſe.tēplū ēt numini ſuo propriū:& ſacerdotes: & excogitatiſſimas hoſtias inſtituiſſe: in tēplo ſimulachrum aureū iconiū ſtetiſſe. iſta tñ potius ad Domitianum referēda:ſicut indicant cōſequētia:nam ei ſacrificatum largo cruore Mart. meminit: & q̄dam ſcripſere ſe deum ſcripto & ſermone appellari uoluiſſe: poſt trucidatos duce Flacco Naſamones.pro q̄bus adeo elatum:ut in ſenatu iactauerit: q̄ illos ab humanis ſuſtuliſſet:itaq; dignū ſe deum dici. Media inter deos poſita in medio deoꝝ: Domitianus.n. authore Tranqui.ſtatuas ſibi in Capitolio non niſi aureas:& argenteas poni permiſit: ac ponderis certi.

in populo ſedentem: populo cui locorū quinque milia adieciſti.auxeras enim numerū eius congiarii facilitate: maioremq; in poſterum ſuſcipi libera litatis tuæ fideiuſſeras. horum unū ſi præſtitiſſet alius illi iamdudum radiatum caput & media iter deos ſedes auro ſtaret aut ebore: auguſtioribusq; aris:& grandioribus uictimis inuocaretur. Tu de lubra non niſi adoraturus intras: tibi maximus ho nor excubare pro templis: poſtibuſque prætexi. Sic fit:ut dei ſummum inter homines faſtigiū ser uent:cum deorum ipſe non adeptus. itaque tuam ſtatuam in ueſtibulo Iouis optimi maximi unā alteramue & hāc æream cernimus.at pauloante adi tus omnes:omnes gradus: totaq; area hinc auro: hinc argento relucebat ſeu potius polluebatur:cū inceſti principis ſtatuis permixta deorū ſimulachra

Hoſtiæ maiores

Auguſtioribus nobilioribus:& cū maiori maieſtate. Grandioribus.bobus albis cū auratis cornibus nā hæ dicebant maiores hoſtiæ:& deoꝝ honori īmolabant:de q̄bus Athenæus lib.ix.niſi mēda eſt in ordine libroꝝ ibi inquā ubi deoꝝ pōpas enarrat.ibāt tauri duo milia eiuſdē coloris auratis cornib⁹ & frōtibus coronati:p̄ter.n.aurata cornua maiores ēt hoſtes uident appellata:qm̄ ex tauris fiebāt: & p̄ſertim apud Clitūnū nutritis quos eximios q̄dā uocatos putant.alii ut Pli.opimas uictimas:& lautiſſimā deoꝝ placationē de q̄bus plura lib.viii.cap.xlv.id qd ēt Tertulianus cōfirmat ante fores collocari:nā priorū imagines & ſtatuæ intra tēpla & deos ipſos collocabant. Traiani uero p̄ tēploꝝ foribꝰ aut domoꝝ.Pli. lib.xxxv.aliæ in foribus & circa limina aīoꝝ ingentiū imagines erāt affixis hoſtiū ſpoliis:q̄ nec emptori refringere licebat. Pli.lib.xxxiii.deoꝝ honori in ſacris nihil aliud excogitatū eſt:q̄ ut auratis cornibꝰ hoſtiæ maiores dūtaxat īmolarent:eas Liuius ab urbe cōdita opimas appellat.P.inqt Deciū cōſul cētū bobus:eximioq; uno albo opimo auratis cornibus donauit quē.P.Marti īmolauit.M.T. pro lege agraria erant inqt hoſtiæ maiores in foro cōſtantiæ:quæ ab his p̄toribus ad p̄torē & tibicinē īmolabant. hoſtiarū duo genera p̄didit Macro.lib.iii.Sat.ubi plura q̄ huc trāſferre deceat:explicant. iter hoſtiā & uictimā hoc differre Seruius exiſtimat:q; hoſtiæ fiāt ab iis:q in hoſtē pgūt:uictimæ:q̄ poſt uictoriā fiūt ſed hæc liquet cēter cōfundi idē eſt author ferūt Caiū inſtituiſſe ut ſibi īmolarēt phœnicopteros. pauones: tetraones: numidicas:meleagrides:phaſianos. Inuocaret. p̄piciaret. Excubare p̄ tēplis.ſtatuas tuas poni ante fores tēploꝝ. Prætexi.p̄poni.p̄ſtrui. Sic fit.tu cā es:ut dii uere p̄ numinibus colant ab hoībus. Nō adeptus uidelicet ſis ſummū deoꝝ faſtidiū.i.cū unus nō coleris p̄ deo:nā cū imp̄atores uolebāt in uita coli pro diis faciebāt ut ſe nō ſolū ueꝝ & deos hoīes negligerēt. In ueſtibulo ante fores:ſi q̄s q̄rit quid ſit ueſtibulū requirat lib.ii.quæ a nobis recitant. Iouis.Capitolini. Vnā alteraue duas. Hāc unā ſecūdā.ſ. ſtatuā.nā fuit Traianus eiuſmodi honorū parciſſimus q̄ ipſe teſtat in reſcriptis ad Secūdū. Pauloāte.uiuo Domitiano. Aditus.fores. Gradus.ſcalaꝝ.nā capitoliū cētū gradibꝰ aſcēdebat referēte Tacito li. xix.qd Domitianꝰ refecerat Vitelliano bello incēſum ſub titulo ſuo tm̄:ac fine ulla priſtini authoris memoria nouā inſup ædē excitauit in capitolio cuſtodi Ioui. Area.tēpli iouis Capitolini.Plut. ī publicola Domitianū notās ut nuda inqt Syllæ in Capitolio extruēdo:ita aurea tibi oīa eē cupis. Seu potius correctio. Polluebat. p̄phanabat deturpabat. Inceſti principis Domitiani:q fratris Titi filiā Iuliā alii collocatā corrupit:mox p̄re ac uiro orbatā ardētiſſime palāq; dilexit:ut ēt cā mortis extiterit coactæ conceptū a ſe abigere.unde exiit illa īdignatio ſatyrica cū tot abortiuis fœcūdā Iulia uuluā ſolueret: & patruo ſimiles effunderet offas. Simulachra deorum effigies:in quem ſenſum ſæpe offendes apud Tranquil.

Sorderent.inquinarent. Istæ æreæ.tuæ ex ære. Templum ipsum.Capitolini Iouis manebit: sic Oratius auguratˢ sua carmina uictura:quádiu imperiũ Romanũ.sed hic ut minora suis scriptis tépora attribuit:sic Mart.æterna tẽplo Flauiæ gentis sed diuersa ratione.Illæ aũt auræ.Eusebius in Chronicis:Domitianus nullã sibi nisi auream & argenteam statuã poni in Capitolio passus est.& Dion: cũ agmen inquit in Dacos duxisset:nihil tamẽ memorabile gerens in urbẽ scripsit tanq̃ uicisset quare tot honores illi decreti:ut uniuersus orbis Romanæ ditionis statuis illius repleretur.inde Secundus iure innumerabiles appellauit:quas post necẽ odio in eã ciues:oẽs cõflarunt:unde Eusebius ait: clypei & imagines Domitiani ubiq; per urbẽ in terrã sunt deiectæ:& a populo p ignominiã publice sunt cõculcatæ:ex q̃ bus ꝑm Dionẽ in Nerua uis ingẽs pecuniæ cõparata fuit. Tráqui.præterea: senatus morte eius adeo lætatus est:ut repleta certatim curia non tẽperarit:quin mortuũ cõtumelioſissimo:atq; acerbissimo acclamationum genere laceraret: scalas inferri: clypeosq; & imagines eiꝰ corã detrahi:& ibidem solo affligi iubet:nouissime eradendos ubiq; titulos: abolendáq; oẽm memoriã decerneret:

Litare

Litauerunt:satisfecerunt: nam non ois qui sacrificat:litat:cũ sacrificare sit ueniam petere.litare:litare uero propiciare:& uotum ꝑpetrare.Plautus in penulo si hercle istuc unq̃ factũ est:tum me Iuppiter faciat.ut semper sacrificẽ neq; unquã litẽ.& Macrobius super illud Virg. animaq; litandũ argolica: litare dicit ẽ sacrificio facto placare numẽ: legimusq; qd litare sola nõ põt oratio: nisi is: q̃ deos precatur:etiã aras manibus appræhendat:deductũ litare a precibus: quas græci λιτας uocant. cõueniẽter igitur dictũ strage.& internitiõe statuaꝝ pessimi principis litatum gaudio publico: quod scilicet illaꝝ sacrificio fit ꝑpetratum a diis publicũ gaudiũ. Illidere cõcutere. Instare ferro.ferire.rem ipsam tractat per amplificationẽ: & p descriptionẽ ante oculos ponit. Vt si. tanq̃ si ex singulis ictibus dolorẽ sentirent statuæ & sanguis manaret. Instar.loco. Artus.statuaꝝ.sunt aũt artus corpis ptes iter iuncturas cõnexæ: dicti artusq; iter se arctent:siue απο του αρθρου authore Festo. Mẽbra.septẽ illa ꝑsertim: quæ in aperto sunt:intelligit:caput:pectus:brachia: tibias: & pudẽdum.nã quæ Macrobius lib.i.de sõnio Scipionis numerat intra hoiem sunt:superioribꝰ adiungi possunt:aures:manus:pedes. Truces.respexit Domitiani uultũ:de quo iã dixerat:supbia in frõte:ira in oculis. Excoctaſq;.flámis liquefacta igni & trãsforma ta in aliũ usum:cui rei uidet Iuue.silẽ illud saty.x.descẽdũt statuæ.restéq; sequunt.Ipsas deinde rotas bigaꝝ ꝑacta securis Cædit & ímeritis frangunt crura caballis.lá stridũt ignes:iá follibꝰ:atq; caminis Ardet odoratũ ppl'o caput:& crepat ingẽs Seianus:deíde ex facie toto orbe secũda Fiũt urceoli pelues: sartago:patellæ. Ex illo terrore.e metuẽdo & sæuo tyrãno. Mutarẽt.imagines. In usũ hoium.i uasa & ĩstrumẽta ad usũ & uoluptatẽ hũaná. Geniũ.statuã.deũ:i cuiꝰ tutela uiuis postq̃ genitus es. Bonitati tuæ ꝑ uirtutibꝰ tuis. Illi loui.pateris nos dẽre:qcqd tibi dẽmus: & sane oẽ bonũ p quæcũq; nr̃m fit ad deũ referẽdũ ẽ. Qui te dedit.nobis ĩperatorẽ nã i linu Iouis ꝑfatus ẽ Traianũ factũ prícipẽ. Per capitolinũ iter p uiã q̃ ducit ad Capitoliũ. Intercepti.ablati:p diuerticula.n.ducebant ad collẽ Tarpeiũ cũ recta uia nõ posset simꝰ oẽs capere. Dñi Domitiái. Táto cruore.q̃ ẽt testat Mart. Añ colebatis uotis & sanguine largo Maioré Alcidẽ:nũc mior iste colit:Húc magnas rogat alter opes:rogat alter honores illi securꝰ uota miora facit. Eo ptinẽt.ad id tẽdũt:& spectãt. Parés nr̃. Traianꝰ. Alioqn.insup. Nihil nõ ẽt. Parũ grate.inelegãter ĩculte: cũ paruo decore.ꝑter artẽ cũ Aphthoniꝰ ꝑcipiat ex cõparatiõe laudãdũ colligẽdo maius esse q̃ laudat:q̃q̃ trahit in cõparationẽ. Laudat. Traianus. Pioꝝ. bonoꝝ.

dissimiles: neq; enim satis amarint bonos princi-
pes: qui malos satis nō oderint. Adiice quod impe
ratoris nostri non aliud amplius: ac diffusius meri
tum est quam quod insectari malos principes tu-
tum é. An excidit dolori nostro modo uindicatus
Nero? permitteret credo famam: uitamq; eius car
pi: qui mortem ulciscebatur? nec ut in se dicta in-
terpretaretur: quæ desimillimo dicerentur? Q ua
re ego te Cæsar muneribus oibus tuis: oibus cō-
paro: multis antepono: quod licet nobis: & in præ
teritum de malis imperatoribus quotidie uin-
dicari: & futuros sub exēplo præmonere: nullum
locum: nullū esse tēpus quo funestoq; principum
manes a posteroq; execrationibus conquiescant.
Q uo constantius. P.C. & dolores nostros: & gau
dia ꝓferamus: ingemiscamus illis: q̄ patiebamur.
Simul utrunq; faciendum est sub bono principe.
Hoc secreta nostra: hoc sermones: hoc ipsę gratia
rum actiones agant. meminerintq; sic maxime lau
dari incolumē imperatorem: si priores secus meri
ti reprehendant. Nā cū de malo principe posteri
tacent: manifestū est eadē facere præsentē. Et quis
iam locus miseræ adulationis manebat? cum lau-
des imperatoq; ludis etiam: & cōmessationibus ce
lebrarētur: saltarēturq;: atq; i omne ludibriū effœ
minatis uocibus: modis: gestibus frangerentur:

Dissimiles. malos. Neq; enim contentio. Satis traductio. Tutum est, hinc & trahitur coniectura Iuuenalem satyram suam: & scribere & publicare ausum sub Traiano: libertate sæculi permittente. Nero. Domitianus sanguinarius qualis Nero: unde caluum Neronem Iuuenalis appellauit. Cum iam semianimen laceraret Flauius orbem Vltimus: & caluo seruiret Roma Neroni: placet tamen magis ut simpliciter intelligat. Modo uindicatus Nero. quia pauloante quā moreretur Domitianus suppliciū sumpsit de Epaphrodito in uindictam Neronis tradente Dione Domitianum Neronis Epaphroditum prius expulisse: deinde iugulasse: quod Neronem in nece iuuisset ut ex huius supplicio suos libertos deterreret: ne qd tale unq̄ in se auderent. Permitteret. libertatem daret Domitianus. perīde ac si, diceret: minime. nā hoc agit interrogatio. Eius. Neronis. quāto diligētius intueor: eo illoq; indiligentiā admiror: qui asseruerunt Iuuenalē ausum scribere satyram uiuo Domitiano: cū hic locus Secundi aperte repugnet. Mortē. Neronis. argumētū a minori ad maius.

Vt in se dicta: tanq̄ quæ de Nerone dicerentur: de Domitiano intelligerētur. nā si Heluidiū filiū occidit quod quasi scenico exodio sub persona Paridis & Oenones diuortiū suum cū uxore Domitia tractasset: quanto magis ulciscetur: qui seuitiam Neronis & imperatoris & sibi simillimi dānaret. Muneribus tuis omnib9. comparo te oibus. i. tu solus æquasti si tua omnia beneficia cōputantur: omnium imperatoq; munera: multoq; uero superasti. Muneribus. munus tripliciter sumitur. secundū iurisconsultos: aut pro dono: aut ꝓ onere: a quo īmunitas uacatio ab onerib9: tertio ꝓ officio. unde municipes deducti ab officiis capiēdis cum populo Ro.

Omnibus. imperatoribus. In præteritum. quia iā fuerunt. Manes animæ.

Execrationibus. imprecationib9 omnis enim. execratio tristis authore Plutarcho: & maximam uim habet. scriptū est apud Appianum: Anteium tribunū cum non posset obsistere Crasso profecturo ad bellum parthicum sudem igne torrentem ante posuisse Ianuæ obuio Crasso: & delibatis auide sacris execrationes diras & horrendas extulisse: sæua quædam numina & immania inuocasse: atq; in eū imprecatum. has quidem execrationes Romani condi solitas: & antiquas profitentur: talem quoq; habere potestatem: ut nemini fas sit: qui in eas inciderit effugere: pessime tamen operari his utentē: si non a conuenientibus & a multis excitentur. meminit Plut. in Aristide alterius generis execrationis: quæ solet fieri in perfidos. Illis. malis. Patiebamur. Sub Domitiano. Simul. & dolores & gaudia pferre. Hoc. repetitio. Incolumē. uiuum. superstitē. Secus meriti. mali. Eadē. reprehendenda. Præsentem. uiuū principem. Et quis iam locus. in summum locum processerat adulatio temporibus Domitiani: quod aperte ostendit Iuuenalis satyra quarta. ubi introducit piscatorem imperatori blandientem. Et tua seruatum consume in sæcula Rhombum: Ipse capi uoluit: quid apertius: & tamen illi Surgebant cristæ: nihil est: quod credere de se non possit: cum laudatur diis æqua potestas. Ludis. multa apud Martia. epigrammata sunt: quibus applaudit ludis & muneribus Domitiani: & Statius epulum publicum uersiculus celebrat.

Cōmessatio

Commessationibus. caput extat apud Tranquil. de potu. & cōmessationibus Tiberii ubi notatur is princeps q̄ admodū bibaculus noctem continuumq; biduum epulādo potādoq; consumpsit. unū de multis epigrāma Mart. recitabo in quo more suo adulando cœnam Domitiani imprimis cōmēdat. Ad cœnā si me diuersa uocaret in astra hinc inuitator Cæsaris inde Iouis Astra licet ꝓpius palatia longius essent Respōsa ad superos hæc referenda darem Quærite qui malit fieri conuiua tonantis me meus in terris Iuppiter ecce tenet. cōmessatio aūt cibus quacūq; hora extraordinē sumptus ꝓprie tamē

qui post cœnam capitur.dicta comesatio ἀπὸ τῆς κώμης.a uico:prius.n.in uiciis habitabãt:q̃bus i locis alii alios inuitabãt:nõ negauerim tñ deduci posse ἀπὸ τοῦ κώμου.a lasciuia & festo ebrietatis ac intẽperantiæ.nõnulli etiam a comesse:uel a comitate deductũ putant. Saltarenturq̃.p pantomimos quos supra memorauimus in theatro cursitasse:exultasse:obstipuisse:ac deide singulos dominoꝝ gestus cũ cãticis reddidisse. In oẽ ludibriũ.in oẽ genus ludi.pariter Augustinus pantomimoꝝ ludos ludibria appellat. Effœminatis.mollibus.lasciuis.libidinosis. Modis:gestibus.dissolutio color. Frãgerent. fracta uoce ꝓnunciarent.emollirent: enerua re agerent. Scena.ubi histriones saltabãt. In senatu.a cõsule laudabat princeps. Cultu.laude. Ludicras artes histrionicas:ludi cã repertas.uiles:ifames. in ulianus & Vulp.ff.iii.q̃ artis ludicræ ꝓnunciãdiue cã in scenã ꝑdierit ifamis esto ubi iurisconsulti athletas:xysticos:& multos alios secernunt ab arte ludicra. Pegasus aũt eos q̃ quæstus cã in certamina descẽdũt:& oẽs ꝓp præmiũ in scenam ꝓdeuntes famosos eẽ & ulius Nerua respõderunt. Seria carmina.cõtinẽtia res graues:& gesta Traiani admiranda.hæc tamen cum cæteris intercidere.

Ludicra ars.

Annalium. historiarum annales sunt ueluti historiaꝝ argumẽta:& res gestæ plurium annoꝝ: quæ obseruato cuiusq̃ anni ordine deinceps cõscribunt. unde Liuius qui Romanoꝝ gesta.xviii.libris cõplexus ẽ annales inscripsit: quod fere singuloꝝ annoꝝ actus cõtinerent.

Annales

sed illud indignũ:quod eodẽ tẽpore in senatu:& in scena ab histrione:& a consule laudabant. Tu procul a tui cultu ludicras artes remouisti.Seria ergo te carmina:honorq̃ æternus annaliũ: nõ hæc breuis:& pudenda prædicatio colit.quinetiã tãto maiore cõsensu in ueneratiõẽ tui theatra ipsa cõsurgent: quãto magis de te scenæ silebunt. Sed quid ego istud admiror? cũ eos quoq̃ honores: q̃ tibi a nobis offerunt:aut delibare parcissime: aut oĩno soleas recusare.Nihil ante tam uulgare: tam parum in senatu agebat: ut nõ laudibus principum ĩmoraret:quibuscunq̃ censendi necessitas accidisset. De Ampliando numero gladiatorum: aut de instituendo collegio fabrorum consulebamur: & quasi prolatis imperii finibus nũc ingentes arcus:

at ἐφημερὶς singulorum dierum acta declarat:qualia sunt Taciti:& a nobis diurnales actus uocati: nec me præterit Macrobium dicere pontificibus permissam potestatem conferendi memoriã rerum gestarum in tabulas:& hos annales maximos:quod a pontificibus magnis:appellatos. & Seruium scripsisse annales esse annorum & temporum quæ ætas nostra non uidit:quam opinionem tanquam falsam Verrius Flaccus reprehendit authore Gellio:apud quem libro.v.multa super hoc diligẽtius disputata inuenies:monumentis uero litteraꝝ uitam Traiani apud nos mandauere Marius Maximus. Fabius Marcellinus. Aurelius Verus.Statius Valens Dion apud græcos:sed proh dolor nisi cõpendia admodũ breuissima ad manus nostras peruenere.Hac.per histriones. Prædicatio.laudatio scenica. Breuis momẽtanea.cito interitura. Pudenda.lasciua. Ipsa theatra.ipsi spectatores. Scenæ.histriones Istud. quod spernas per histriones probari.occupatio. Nobis.senatoribus. Delibare.decerpere partẽ eoꝝ: & leuiter degustare:præstruit quæ dicturus sit. Recusare.quod.s.consulatũ & censuram recusaueris.Quibuscunq̃ senatoribus. Censendi.sententiam dicendi. De ampliando gladiatoꝝ numero. Tranq.in Iulio Cæsare cautum inquit a senatoribus de numero gladiatoꝝ: quo ne maiorem cuiquam habere Romæ liceret:cum multiplici undiq̃ familia cõparata Cæsar inimicos exterruisset.& Tacitus meminit senatus consulto permissum ciuitati Syracusanoꝝ egredi numerum edendis gladiatoribus finitum: & Petum Thraseam contradixisse:materiamq̃ præbuisse obtrectatoribus arguendæ sententiæ: sed hic aperte de Domitiano loquitur. Collegio fabrorum Mamurius faber cum alii in urbe certassent artifices effingere ancile diffiderentq̃ ac desperarẽt usq̃ adeo eius similitudinem descripsit:ut ne ipse quidem Numa uerum dignoscceret.inde collegia fabrorum instituta:quoꝝ frequenter mentio fit apud Victorem: eorumq̃ magistratus apud antiquos in precio fuit:ita ut quidam solo honore contenti fuerint: & in multis uetustis monumentis præfectos fabrum uel etiam fabroꝝ reperies:in quibusdã etiã quattuor præfectos fabr.fuisse cognosces.collegia fabroꝝ in urbe testat Asconius ubi refert collegia.S.C.& pluribus legibus sublata præter pauca atq̃ certa:quæ utilitas ciuitatis desideraret:ut Fabroꝝ lictorũq̃. Insuper Liuius meminit a Seruio rege duas cẽturias primæ classi additas esse fabroꝝ quæ sine armis stipẽdia facerent datum munus ut machines in bello ferrent & caput est apud Vegetiũ de officio præfecti fabroꝝ nã legio hẽbat fabros lignarios structores carpẽtarios ferrarios pictores reliquosq̃ artifices ad hyberno rũ ædificia fabricanda ad machinas turresq̃ ligneas cæteraq̃ q̃bus uel oppugnantur aduersarioꝝ ciuitates.uel defendunt ꝓpriæ præparatos ẽt qui arma uehicula cæteraq̃ tormentoꝝ genera formabant horum oĩum iudex ꝓprius erat præfectus fabroꝝ.an potius intelligendum de collegiis fabroꝝ quæ in urbibus instituebantur ad arcenda edificioꝝ incendia. Quasi prolatis.tanq̃ subacta imperio Roma Germania & Dacia cũ turpirer cessisset. Ingentes arcus.triũphales.recitauimus Domitianũ innumeros lanos arcusq̃ cum quadrigis & insignibus triumphoꝝ per regiones urbis struxisse.maximum oĩum

Mart.carmine celebrat iuxta tẽplũ fortunæ reducis:Grãde loci meritũ teſtant & altera dona:Stat facer edomitis gẽribus arcus ouans:Hic gẽmi currus numerãt elephãta frequẽter. Sufficit imẽſis aureus ipſe iugis.Hæc é digna tuis Germanice porta triũphis:Hos aditus urbẽ Martis hre decet. Exceſſuros titulus:arcus cũ iſcriptionib⁹ honoꝛe tãtæ altitudinis ut tẽploꝛ uerticẽ trãſcenderẽt. Vel titulos imenſos & ſupra ueritatẽ ne.ſ.fm Dionẽ ſi modica decreuiſſent ſenatores exiſtimaſſet Domitianus ſua facta notari. Mẽſes.Septẽbrẽ & Octobrẽ.Domitianus.n.Germanici cognomine aſſumpto Septẽbrẽ menſem & Octobrẽ ex appellationibus ſuis Germanicũ Domitianũq; trãſnominauit: q; altero natus eſſet.hinc lib.ix.Mart.aſſeruit duratoꝛ tẽplũ gẽtis Flauiæ dũ Ianus hyemes:Domitianus autũnos: Auguſtus annis cõmodabit æſtates: Dum gräde famuli nomẽ afferet Rhæni Germanicaꝛ magna lux calendaꝛ. Patiebantur illi.uirtute ipſa nõ tã multi præditi eſſe q̃ uideri uolũt:hos delectat ambitio:his fictus ad eoꝛ uoluptatem ſermo cũ adhibet oronẽ illã uanã teſtimonium eſſe laudũ ſuaꝛ putant. nemo tñ fm Ci.aperte adulantẽ nõ uidet: niſi q admodũ eſt excors. Illi.nã præter Domitianũ Nero Aprilẽ in Neroneum cõmutauit: & poſtea Cõmodus Auguſtũ in Cõmodum Septembrẽ i Herculem. Octobrẽ in inuictũ Nouembrẽ in exuperatoriũ: Decembrẽ in Amazonium.

Quis Aliquis Quiſq;

Quis noſtrum conſumunt? uerus dicendi modus quo qui ſenatores conterunt:ꝓprie:namq; ueteres quis & aliqs: & quiſq̃ & quiſquis nõ obſeruabãt quo genere:aut quo numero declinarent:q̃re Plautus in Ciſtellaria mulier iquit qſ quis es medioximia & Terẽtius in adelphis dixit aperite aliquis actu tum oſtiũ & Paulus de uerboꝛ ſig.uerbũ hoc ſigs tã maſculos q̃ fœminas cõplectitur Tacitus.xix.eo ſuffragio turbidiſſim⁹ qſq; delecti:& ſtatim:optimus qſq; adſciti cuius obſeruationis quidã rudes lectionem peruertunt ſcribendo apud Secũdũ conſumit. Officiũ,cenſendi.dicẽdi ſniam de eo q; relatũ fuerat. Principis honore in laudibus principis.Pacatus in Panegyrico Theodoſii:nõ enim iam coacta laudatio:& expreſſe metu uoces periculũ ſilentii redimunt.fugerit abſeritq; triſtis illa facundiæ ancillãtis neceſſitas: cũ trucem dominũ auras oẽs plauſum publicoꝛ uentoſa popularitate captantẽ:mendax aſſentatio titillabat:iã gratias agebant dolentes:& tyrannũ nõ prædicaſſe:tyránidis accuſatio uocabat. Hæc laus eſt. Tuæ moderationis:q; nõ uis extra ordinẽ laudari. Noſtræ.cõſtantiæ:laus eſt qui libertate cenſendi aperte utimur. Tibi obſequimur.facimus iperiũ tuũ. In curiã.in ſenatũ. Ad certamẽ adulationũ.ut in uicẽ cõtẽdamus quis melius laudet imperatorẽ. Simplicitati.ſinceritati:bonitati:q̃ exponit dũ ſubiungit: ut credamus te uelle:quæ oſtendis uelle:& nolle:quæ dicis nolle:Domitianũ notabiliter taxat quẽ memorãt hiſtorici fuiſſe ſummũ ſimulatorẽ & diſſimulatorẽ:cũ ptãtẽ regiã fm Ageſilaũ apud Xenophontẽ oporteat nõ uerſutia inſignẽ eſſe:ſed probitate. Inde.a re quæ proponit in cõſultationẽ. Alio.malo:ſub quo opus erat ꝓrare in laudibus eius. Alii.principes.ut Tiberius q ex plurimis maximiſq; honorib⁹ præter paucos & modicos nõ recepit.& Claudius nimios honores recuſauit. Veſpaſianus tribunitiã ptãtẽ & patris patriæ appellationẽ nili ſero recepit hæc ſumpta ex Tranquil. Nemo.iperator. Ante.te ꝓceſſit. Tãtus.tanti aĩ & uirtutis. Noluiſſe decerni.ſed ꝓ hunc cõtemptũ ſibi famã quæſiſſe. Quod. ſimplr recipere honores. Titulis.laudibus. Nõ trabibus aut ſaxis ædificiis quæ cõſtant lapidũ cõgerie:& lignorum cõtignatione.circuitio color. Monumẽtis æternæ laudis.hiſtoriis & carminibus. Ibit in ſæcula. durabit in ꝓpetuũ. Florẽti.grato uictori. Incolumi.iuuẽti. Nulli honores q̃uis merito. Certare.cõtẽdere enixi⁹ laudare Traianũ q̃ Domit.feceram⁹. Ingẽioſior.ſubtilior:acutior diligẽtior. Ad excogitãdũ ad iuemẽdũ noua.Sen.adulatio nõ tñ imitat aĩcicią ſ; uicit & ꝓterit.Simulatio ueritate cõtẽtio. Simul.ẽt.Liuius.i.belli pũici ſimul cõquiſitoribus i ciuitates miſſis.iiii.milia deſcripta iuuẽtutis.Cæſar.iii. gallici.ſimul q; q̃tũ i ſe facinus admiſiſſent itelligebãt.nõ iprobo tñ ſi legat ſed q̃ ſcriptura meli⁹ ꝓcedit

exceſſuroſq; templorum faſtigium titulos: nunc menſes etiam: nec hos ſingulos nomini Cæſarum dicabamus patiebantur illi: & quaſi meruiſſent: lętabantur.At nunc quis noſtrum tanquam oblitus eius: de quo refertur:cenſendi officium principis honore conſumunt? Tuæ moderationis hæc laus:cõſtantiæ noſtræ & tibi obſequimur:quod in curiam nõ ad certamẽ adulationum: ſed ad uſum: munuſq; iuſtitiæ conuenimus: hanc ſimplicitati tuæ:ueritatiq; gratiam relaturi:ut te quę uis uelle: quæ nõ uis nolle credamus. Incipimus ide:deſinimus ibi: a quo icipi: i quo deſini ſub alio principe nemo poſſet. nã plęroſq; ex decretis honoribus:& alii nõ receperunt:nemo ante tãtus fuit:ut credere tur noluiſſe decerni. Quod ego titulis oibus ſpecioſi⁹ reor:qñ nõ trabibus:aut ſaxis nomẽ tuũ: ſed monumẽtis æternæ laudis icidit. Ibit i ſecula fuiſſe prícipẽ:cui florẽti: & icolumi nunq̃ niſi modici honores:ſæpius nulli decernerent. Et ſane ſi uelimus cũ priorꝛ tẽpoꝛ neceſſitate certare: uincere mur: igenioſior eſt.n.ad excogitãdũ ſimulatio ueritate:ſeruitus libertate:metus amore. Simul cum

Nouitas.omnis.omnis honorum inuentio inusitata. Consumpta. ab aliis præoccupata:& prærepta. De te tacere.desistere a laudibus tuis.at tyrannus secundum Xenophontẽ omnes qui tacent de se male sentire putat. Silentium rupit.incipit fari de te. Qualiaq;. q̃uis minimos honores. Amplissimos quale patris patriæ cognomen:& consulatus. Hoc.recipere minores. Ambitionis est. est officiũ ambitiosi:& hoc exigit ambitio. Quo temperamento.quia temperatus es:neq; finis in gentes arcus: templa:statuas aureas tibi extrui:hæc.n.de publica pecunia fiebant. Nobis.dum nõ reples ærarium ex bonis innocentium. Aerario. dum sumptibus eius modum adhibes. Effigies. statuæ te effigientes:& reddentes. Priuatis. post exactos reges sine imperio: cũ resp.uigeret nõ enim omnino intelligit illos nõ habuisse imperiũ:sed subiectos legibus & reip.hic ergo priuatum opponit principi:qui nullis legibus subiacet. Eadẽ e materia.ænea. Brutoq; duorum.præsertim.L.Bruti: q Tarquinios expulit.M.Bruti Cæsaris interfectoris. L.Bruti statuæ meminit Pli.lib.xxiii.& Plutarchus in Vita.M.Bruti illum inqt prisci Romanoq; in Capitolio ex ære fixerunt medium inter reges ensem strictum exerentẽ:q; is constantissime Tarquinios euertisset:ille ueluti quædã fulminerensis acies durum & inexorabile ingenium nactus adeo animi intemperantis aduersus tyrannos fuit: ut tanq̃ insano impetu uectus: usq; in liberoq; suoq; cædem sæuerit. ibi etiã leges subscriptum fuisse illius statuæ pauloante q̃ Cæsar interficeret utinam Brute nũc uiueres:& nũc Brutus eẽs. M.uero Bruti statuam extitisse Mediolani ibidem Plut.& Tranqui.de claris oratoribus testantur. Camillorum.M.Furium Camillum imprimis respexit: qui urbẽ captam a Gallis seruauit:& seruatã in bello patriã:iterum in pace haud dubie protexit prohibens migrare Vehios. notior historia quã ut a nobis latior dicatur

iampridẽ nouitas omnis adulatione cõsumpta sit: non alius erga te nouus honor supersit: q̃ si aliq̃n de te tacere audeamus:Age si q̃n pietas nostra silentium rupit:& uerecundiam tuã uicit: quæ qualiaq; decernimus nos: tu non recusas: ut appareat nõ iupbia:& fastidio te amplissimos honores repudiare:q minores nõ dedigneris.Pulchrius hoc Cæsar:quã si recusares oẽs: nam recusare omnes ambitionis:moderatiõis ẽ eligere parcissimos. Quo tẽperamẽto:& nobis:& ærario prodes? quo sumptibus eius adhibes modũ:qui exhaustum non sis innocentiũ bonis repleturus:Stant igitur effigies tuæ quales olim ob egregia i rẽp. merita priuatis dicabant. uisuntur eadẽ e materia Cæsaris statuæ qua Brutoq;:qua Camillo q;.Nec discrepat cã. illi .n.reges:hostẽq; uictorẽ mœnibus depulerũt. hic regnũ ipm: quæq; alia captiuitas gignit: arcet: ac submouet:sedemq; obtinet principis:ne sit domino locus: ac mihi intuenti in sapientiã tuã minus mirum uidetur:quod mortales istos:caducosq; titulos: aut Depreceris: aut Temperes. Scis enim ubi uera principis:ubi sempiterna sit gloria ubi sit honores:in quos nihil flãmis:nihil senectuti: nihil

recitat Pli.lib.xxiiii.Camilli statuam in rostiis sine tunica. Nec discrepat cã.eadem causa positæ.sunt tibi statuæ:qua Brutis & Camillis. Illi.Bruti & Camilli. Reges.nã.L.Brutus Tarquinios eiecit.D.Brutus Cæsarẽ:qui regnũ affectabat:occidit. Hostẽq; uictorẽ.Gallũ.nã Camillum designat. Hic.Traianus. Regnũ.improprie pro tyrannide:nã regnum ꝓprie est quãdo optimus regnat æquo iure: & arcet ac submouet alia mala quæ captiuitas gignit.regnũ igit Tarquinios respicit:& captiuitas Gallos.ut illud Domitianum:hoc milites.in Neruã insurgentes. Sedẽ.uicem. Domino.tyrãno cõtraria sunt prius ceps & dñs. Istos.scenicos:& marmoreos. Depreceris.refures.amoliaris. auertas prece adhibita: uel quo alio modo.Ouidius Sæpe precor mortẽ:mortem quoq; deprecor idem. Virgi.merui: nec deprecor M.Tullius de repub.nõ modo in inuidia pari nõ erant:sed etiam Claudii inuidiam Gracchi charitas deprecabat:Idem pro Aulo Licinio:nõ ne cõcedas interdum:ut excusatiõe summæ stulticiæ:summæ probitatis odium deprecetur.item ad populum pro reditu suo.me nudũ Gn.Pisonis uirtus:& fratris mei lachrymæ sordesq; lugubres a uobis deprecatæ sunt.Iustinus.cõtra Phocensium legati adhibitis Lacedæmoniis:& Atheniẽsibus bellũ deprecabãt.aliq̃n purgare & excusare sicut apud græcos παραιτου μαι significat:ut M.Tullius in Verrem: quid faciet Hortensius auaritiæ ne crimina: frugalitatis laude deprecabitur? interdum imprecari.Catullus Lesbia mi dicit semper male:nec tacet unquam De me:dispeream me nisi Lesbia amat:Cui ego quasi eadem totidẽ mox deprecor illi Assidue:uerum dispeream nisi amo.nonnunquam ualde precor:tunc enim de præpositio ad augendum & cumulandum ualet.Cicero pro Sylla:quam multorum hic uitam a Sylla deprecatus est.Cæsar.ii.belli Gallici. dixerunt unum petere:& deprecari.lege quædã super hoc uerbo apud Gelliũ lib.vi. Tẽperes: modicos recipias. Honores.uirturis dignitates. Nihil.flãmis.sic credidit Ouidius futuq; operi suo ingeniosissimo:in fine Metamorph.Iamq; opus exægi:quod nec Iouis ira:nec ignes:Nec poterit ferrum: nec edax uiolare uetustas.

Deprecari

Succeſſoribus.maiorꝫ enim uirtutes non traduntur per ſucceſſionem:ut cætera:ſed eius manēt: cuius ſunt:effinge ergo Caninio ſcripſit:aliquid & excude quod ſit perpetuo tuū:nā reliqua reꝫ tuaꝫ poſt te aliū atq; aliū dominū ſortient:hoc nunq; tuū definet eē ſi ſemel cœperit.quare nō imerito Iuuenalis.gla diū diſtrinxit in eos:qui tm̄ maiorꝫ imaginibus nitunt. Statuas. Xenophon author Ageſilaū uetuiſſe ſtatuas ſibi poni:cū hoc quidā honoris cauſa facerent:ſed aī dotes nunq; elaborare deſtitiſſe: putabat. n. ſtatuariorꝫ illud:hoc ſuū eſſe opus. Demolit dirruit.nā Mors etiā ſaxis noibuſq; uenit. Obſcurat.ab radit.ſitu obducit.titulus priuat. Carpit.taxat tanq; ſuperba. Cōtra contemptor ſnia color:ſed tamē illa habet oratio uicioſa cuius dictiones ab eadē ſylla ba incipiūt:ut hic cōtra cōtēptor. Floreſcit.magis illuſtratur. Quibus mini me neceſſe eſt.a poſteris:qui nullo bene ficio erunt affecti. Pacatus in panagyrico Theodoſii:neminē magis laudare iperatorē decet: quā quē minꝰ neceſſe é.

Perpetua fama. mala.ſ.nā & peſſimorum fama interdum durat: ſed in eorꝫ cōtemptū & ludibriū. Neroni fuit æternitatis cupido.ſed incōſulta: ſi Tráquil. credimus. Inuitum manet. uelit:nolit duratura eſt peſſimi.n.æque ut optimi nominant.hi ut nobis recte uiuēdi ſint exemplo:at ut p illos quæ fugiēda ſunt diſcamus. Ea.bona. Prorogatur.diffundit ad poſteros. Leuiora hæc. minoris faciēda:quia ſunt fortunæ bona.

Figuram ſimilitudinē. imaginē. oris. liniamēta. Aurum.aureæ ſtatuæ. Fauor.amor. Exprimat.effingat. Nazarius hic uultus uniuerſorum pectoribꝰ infixus eſt:nec cōmendatione cære aut pigmētoꝫ ſuccis renitet. ſed deſyderio efflioreſcit animoꝫ. Cumulate. large & abunde. Lætiſſima facies. decorem uultus cum grauitate in Traiano commendat Dion. Amabilis.idem author amabilē cunctis fuiſſe. Iamdudum. a principio orationis: dicitur etiam iamdudum de multis diebus cōtra opinionē Laurentii Vallenſis. Apuleius lib.v. ſui aſini:iamdudū:q; ſciā:fidei atq; parcilloquio meo perpendiſti documenta. ſed apertius.xi.nec fuit nox una:uel quies aliqua uiſu deæ monituq; ieiuna:ſed crebris ſperiis ſacris ſuis me iamdudum deſtinatum:nunc ſaltem cenſebat initiari. Terētius in Eunucho.iamdudum te amat.iādudum illi facile fit q; doleat Virg.in Georgicis:& iamdudum incumbere aratris. Eligere:electa geſtorum dicere. Principē.qualia debeat facere princeps:quæ ſi fecerit aliquis merito laudādus erit: nā Traiani geſtā principē ſuperant. Principis Traiani.qui ſupra principē eſt. Mali.unus nobis Trang. hic ſatiſſaciet:qui.xii.Cæſaꝫ uitas cōplexus nullū deſcribit ſine aliquo laudabili facto præfuiſſe rebus. Ipſe: princeps quiſqs fuerit. Laudari.uera affici laude. Optimus.oībus uirtutibus præditus:cognomento enim optimi plurimū Traianus lætatus. Nihil uelandū.nullū tuum factum diſſimulandū:ſed oīa tua dicenda:cū oīa ſint admiranda. Prædicatio.laus. Trālilire.omittere:diſſimulare. Momentū.breue ſpaciū. Val.Max.eo ipſo:quo uita:& mors diſtinguit mométo Pli.ſenior lib.ii.Mercuri ſtatiōes breuiori mométo:q; ut deprehēdi poſſit: Tranquil.in Veſpaſiano:ea mométa domeſtici ad aliqd petendū magnopere captabāt:& mométariā uitā.i.breuiſſimā pariter mométariū maritū mométariā ſalutē mométariū uenenū.i.ſubitū & præſentaneū dixit Apul.ſic Papin.de alimētis mométariā curā p breui & pñti.

Aut bñficio ſterile.ad imitationē Titi q quōdā recordatus ſup cœnam q; nihil cuiq; toto die p̄ſtitiſſet memorabilē illā meritoq; laudādā uocē edidit amici hodie diem perdidi. Eiuſmodi ſunt beneficio uel laude plena. Narrauerit.res tuas geſtas ſine artificio dixerit. Fideliſſime. ſincere ſine adulatiōe & amplificatione. Quo cum res tuæ ſint ampliſſimæ. De biēnio:de geſtis a Traiano per biennium.

ſucceſſoribus liceat:Arcus.n.&ſtatuas:aras ēt:tēplaq; demolit:& obſcurat obliuio:negligit:carpit q; poſteritas:cōtra cōtēptor ambitionis: & infinitæ ptātis domitor:ac frenator aius ipſa uetuſtate floreſcit: nec ab ullis magis laudat:quā quibus mini me neceſſe eſt.Nō ergo perpetua principi fama:q; inuitū manet:ſed bona concupiſcēda eſt.ea porro nō imaginibus:& ſtatuis:ſed uirtute ac meritis prorogat. Quinetiā leuiora hæc:formā principis: ſi guramq;:nō aurum melius:uel argentum quā fauor hoium exprimat: teneatq;.q; quidē plixe tibi cumulateq; cōtingit: cuius lętiſſima facies:& amabilis uultus i oium ciuiū ore: oculis: aio ſed & adnotaſſe uos credo patres conſcripti iādudū me nō eligere;q; referā. ppoſitū eſt.n.mihi pricipē laudare nō principis facta. nā laudabilia multa ēt mali faciūt ipſe laudari niſi optimus nō pōt. Quare nō alia maior iperator Auguſte gloria tua: q; qd agē tibus tibi grās nihil uelandū eſt: nihil omittēdū é. Quid eſt.n.in principatu tuo:qd cuiuſq; prædicatio uel trāſilire:uel præteruehi debeat: qd momē tū:quod imo tēporis pūctum:aut beneficio ſterile: aut uacuū laude: num omnia eiuſmodi: ut iis optime te laudaſſe uideat:qui narrauerit fideliſſime. Quo fit:ut prope in imenſum diffundat oratio mea: & nec dum de biennio loquor. Quam multa dixi de moderatione:& quāto plura adhuc

Iādudum

Momentū

Reſtant.dicenda. Princeps & pater Nerua obtulit ſecundum conſulatum Traiano: dum eſſet cum imperio aduerſus Germanos:nam priorem receperat ſub Domitiano: huius ſecundi conſulatus Traiani meminit Tacitus in libello de moribus Germanoꝝ:& quidam græcoꝝ illi in priore collegam Acilium Glabrionem aſſignantes. At poſtq̃ dii tranſtulerunt ſummã imperii ad te:& poteſtatem oium rerum etiã tui:ut de te libere poſſes conſtituere quicquid uelles:nõ enim ſubiacet legibus princeps. Age re tam bonũ conſulem.tam bene exercere conſulatũ. Gloriam.uerã famam gloria ſecundum Senecá umbra uirtutis eſt: & quẽadmodũ umbra aliqñ antecedit.aliquando ſequitur uel a tergo eſt:ita gloria aliquãdo antecedit nos eſt: uiſendamq; ſe præbet aliquãdo in aduerſo ẽ:maiorq; quo ſerior: ubi in uidia ſeceſſerit. quãdiu Catonẽ Roma ignorauit:reſpuit:nec intellexit: niſi cũ perdidit.dicam quid interſit inter claritatem & gloriã.gloria multoꝝ iudiciis conſtat:claritas bonoꝝ. at Cicero ſic illam deſcribit:gloria eſt frequens de aliquo fama cum laude. Mirer.dubitatio utrum de duobus eligat. Geſtus. eſt a te ſecundus conſulatus. Non in hoc ocio urbis. nõ in urbe Roma ubi quies a bello: quæ tũc erat tanq̃ ſinus & portus quietis Barbaras.germanas. Illi.ueteres conſules. Mutare prætextam paludamento:pro prætexta ueſte cõſulari induere paludamẽtum ueſtem imperatorum euntium in expeditionem. Liuius libro primo belli punici refert Flaminium conſulem ad prouinciã iuiſſe paludatum anteq̃ conſulatum iniret:ſumpturum prætextam in diuerſorio hoſpitali:q̃ apud penates ſuos.inuenies apud Tranqui.Cæſarẽ in oppugnatione pontis alexãdrini natando paludamentum

Gloria

Poludamẽtum

reſtant:ut illud quod ſecundum conſulatum recepiſti:quia princeps: & pater deferebati. At poſtquam ad te imperii ſummam:& cum omnium rerum:tum etiam tui poteſtatem dii trãſtulerint: tertium cõſulatum recuſaſti: cum agere tam bonum conſulem poſſes. Magnum eſt differre honorem: gloriam maius Geſtum conſulatum mirer? an nõ receptum? geſtus non in hoc urbis ocio:& intimo ſinu pacis: ſed iuxta barbaras gentes: ut illi ſolebant:quibus erat moris paludaméto mutare prætextam:ignotaſq; terras uictoria ſequi. pulchrum iperio:glorioſum tibi:cũ te ſocii:atq; amici ſua in patria:ſuis in ſedibus adierunt. Decora facies conſulis:multa poſt ſæcula tribunal uiridi ceſpite extructũ:nec faſcium tm̃: ſed piloꝝ ſignorumq; honore circundatũ:augebant maieſtatem præſidentis diuerſi poſtulãtium habitus: ac diſſonæ uoces raraq; ſine interprete oratio. Magnificum eſt:ciuibus iura: quid hoſtibus reddere? ſpecioſum certã fori pacem: quid immanes campos ſella curruli:

mordicus traxiſſe:ne ſpolio potiret hoſtis.&.M.Antonius eodem ſcribente recitat Auguſtum pro prætorem in primo bello mutinenſi fugiſſe:ac ſine paluda méto: equoq; poſt biduum demũ apparuiſſe: & Vitellius paludatus:ferroq; ſuccinctus ad claſſicũ quoq; urbẽ introiit. unde Iuuenalis duces paludatos appellauit Pli.lib.xxii.etiam coloré indicauit referens coccũ imperatoris dicatum fuiſſe paludamentis. Inſuper maximus refert Imperatoribus in prælium exeuntibus dari ſolere albũ aut purpureũ paludamentum:& Claudianus togæ paludamentũ oppoſuit:alterũ ꝓ pace:alteꝝ pro bello uſurpans in laudibus Honorii.ducibus circũſtipata togatis iura paludatæ iam curia militat aulæ:& alius hiſtoricus paludamentũ Curiatii dixit:cũ tm̃ miles:non aũt iperator is foret:quia ſecũdum Feſtum oia militaria ornamenta paludamenta uocarunt antiqui.& paludatos armatos. Ignotaſq; terras. q̃is.n.Italiæ cõtigua ſit Germania tm̃ diu incognita fuit:neq; ad id tpis ab ullo Romanoꝝ deuicta. nup authore Tacito cognitis quibuſdã gentibus quos bellũ aperuerat:nã feritas animoꝝ:& cœli aſperitas nõ facile. quenq̃ ad ſe admittit. Sua in patria.ubi cõſul exercitui præeras. Adierunt.ut ius redderes. Sæcula. tpa. Tribunal.ſedes cõſulis ius dicentis. Ceſpite.herbida terra.eſt aũt ceſpes terra in modũ lateris cæſa cũ herba ſiue frutex reciſus:uel truncatus authore Feſto. Faſciũ.lictoꝝ. Piloꝝ. miſſilia q̃bus utebaꝫ pedeſtris exercitus pila uocabanꝫ ferro ſubtili trigono præfixa nouẽ unciaꝝ ſiue pedali quæ i ſcuto fixa nõ poſſint abſcindi & loricã ſciẽter ac fortiter directa facile prærũpunt hoc li.i. Vegetius at ſecũdo inquit miſſile maius ferro triangulo unciaꝝ nouẽ haſtile pedũ quiq; & ſemis ꝙ pilũ uocabãt nũc ſpiculũ dr̃ ad cuius ictũ exercebanꝫ præcipue milites ꝙ arte & uirtute directũ & ſcutatos pedites & loricatos equites ſæpe trãſuerberat mendã addubito eſſe in ſupioribus ſi utranq; ſcripturã penſitaueris nam & Modeſtus dicit miſſile maius ferro triangulo unciaꝝ nouẽ haſtili pedũ ꝙnq; ſemis ꝙ pilũ uocabãt & cætera pariter.Liuius.ix.ab urbe pilũ memorat haud paulo q̃ haſta uehemẽtius ictu erãt & pila muralia tormentis excuſſa ꝙ docet Curtius.vii. Diuerſi hĩtus.diuerſæ gẽtes hĩtu diſtincte.cũ ſit hĩtus corpis q̃litas nõ natura ſed iduſtria cõparata maxime ꝓtinens ad geſtũ ſiue triſtẽ ſiue hilarẽ. Diſſonæ. uarietate linguaꝝ.

Pilum.

Poſtulãtiũ.ius. Sine interprete ꝓ ſe clara & itellecta. Quid hoſtib9.pinde ac ſi diceret magnificẽtius eſt. Certã fori pacẽ.reddere ius i foro ubi ẽ certa pax. Immanes.iſeſſos a feris:& barbaris nationibus. cõtrariũ exornatio. Sella curruli.i curruli ſella maiores magr̃atus ius dicturi ſedebãt:ut cõſul:ut ꝓtor.

Victoris.ubi tu uiceras hostes. Ripis. Danubii. Minacibus. infestis ultra & Germanis atrocibus Spernere.paruipẽdere. Togatũ ostẽtatiõe.pacis forma dũ ius in cõspectu hostiũ sociis reddis. Imagines.cõsulis:cuius effigiẽ gestabãt milites in uexillis:etiã si nõ adesset: mõ legiões dicto illius parerent: prima cohors in legione imagines iperatorũ suscipit.has.n.tanq̃ diuina & pñtia signa singuli ueneranť: q illas ferũt imaginarii uel imaginiferi dñr ficut q aquilã aqliferi.authores habeo Vegetiũ & Modestũ.

Nomẽ.triũphatoris. Cõtẽptis.cũ aduẽtu suo in latibula repulisset.pulchrius.n.hoc oĩbus triumphis. nunq̃ factũ ẽ ut Romani uincerent nisi ex cõtẽptu iperii. Illa. laus est. Dilati cõsulatus.reseruati in aliud tẽpus. Initio principatus. inter initia tui imperii.

Excusatus honoribus. q in cãm & excusationẽ tuã:qd' nõ receperis tertiũ cõsulatũ adducebas repẽtinos alios honores in unũ tibi collatos: nã simul factus iperatoris filius:simul Cæsar: mox iperator:& cõsors tribunitiæ ptãtis: & oĩa pariter & statim. Noui. statim in principio sui iperii. Destinatũ.designatũ.ide designati coss.& sequentes annos destinati & ordinati. Fuit etiam aliqs iperator.Domitianũ notat q Aciliũ Glabrionẽ Traiano ĩ cõsulatu collegã iterfecit qd' cũ feris pugnaret re uera pp in uictũ robur cui se cõsulẽ suffecit multa aũt ĩ cõsulatu Traiani & Acilii signa apparuerũt:qbus Traião iperiũ mors Acilio ptendebať:authore Dione. In fine sui principatus. nã paulopost occisus ẽ.

Extorqueret. iniuste & p uim ĩ se trãsferret. Incipiẽtes. dũ ineunt cõsulatũ.

Priuatis.hoibus nõ iperãtibus. Ocioso.cõsulatu nemini destinato. Tertius. si respicim9 ad duos cõsulatus quos iam priuatus gesserat:hic tertius prim9 erat postq̃ princeps creatus fuerat. Secũdũ. cõsulatũ. Imperator qdẽ.nõ iperii Romani princeps sed exercitus Gemanici dux. Sub iperatore.Nerua. Imputari. repræhẽdi.obiici. Vel honori. qd' nõ fuerit honestissimus utpote cũ iperio. Vel exẽplo qd' nõ ita te gesseris in eo:ut nõ possis eẽ posteris exẽplo. Nisi obsequiũ.nisi qd' eras sub alieno imperio:& tuo iperatori paruisti:si tñ hoc imputandũ est & nõ potius laudandũ. Ita uero an ne. Quinquies.Liuius Fabiũ Maximum tradit quintũ cõsulatũ gessisse cum Qu.Flacco.Fuluio: & pariter.M.Marcellũ cũ. Qu. Crispino ut numeretur consulatus.quem uicio creatus non gessit:cui astipulatur Valerius Maxi.Aretii quoq; in tabula repertum est.Qu.F.Maximum dictatorem bis cos.v.quinquies etiam.M. Furius dictator consul fuit si Liuio & Plutarcho credimus. Sexies.M. Valerius coruinus centum annos impleuit: cuius inter primum & sextum consulatum.xl.& sex anni fuere ldẽ sella curruli semel ac uicies sedit quoties nemo alius authores habeo Pli.libro.yii.capi.xlyiii.M. Tullium in Catone. Valerium Max. lib.yiii. Ausonium ad Gratianum.eum magis demonstrasse q̃ Marium crediderim:quia sequitur non illos qui expirante iam libertate per uim ac tumultum creabantur: ubi sane.C.Marium possumus intelligere: quem memorant historici.yii.consulatum sibi arripuisse cum Cinna.hoc scribũt Ausonius.Plinius.Plutarchus:Iustinus.M.Tullius.& Aretii in tabula repertum fuit.C.Marium.C.F.Cos.yii.menda apud Appianum in primo bellorum ciuilium ubi legitur Marium octies functum consulatu:pro septies præter superiorũ testimonium uel ex augurio septem pullorum aquilarũ:satis obuia quod ab eodẽ sicut a Plut. statim subiicitur. Per uim.abbreuiator Liuii etiam refert Marium sextũ consulatum per tribus sparsa pecunia emisse:uirũ qdẽ si examinarentur cũ uirtutibus uicia haud facile dictu utrũ bello melioré: an pace perniciosioré:adeo quã remp.armatus seruauit:eã primo togatus omni genere fraudis: postremo armis euertit. Expirante.moriẽte. In rura sua.aperte designat.L.Quintium Cincinatum quẽ trãsyberim quattuor iugerũ colentem agrum seu fossam fodientem palo inixum:seu arantem:operi certe:id quod constat:intentum:legati a populo ro.missi dictatoré salutauerunt:qui ĩsignibus sumptis. Qu.Minutiũ consulẽ obsidione liberauit & Volscorum ac Sabinorũ ducem ĩ deditionem accepit.sextodecimo

uictorisq; uestigio premere? imminere minacibus ripis tutũ quietumq;:quid spernere barbaros fremitus? hostilemq; terrorem non armorũ magisq̃ togarũ ostentatione cõpescere? Itaq; non te apud imagines:sed ipsum præsentẽ: audientemq; consalutabant imperatorem: nomenq; quod alii domitis hostibus tu cõtemptis merebare.hæc laus acti consulatus: illa dilati quod adhuc initio principatus ut iam excusatus honoribus:& expletus cõsulatũ recusasti:quem noui imperatores destinatum aliis in se trãsferebãt. Fuit etiã qui in principatus sui fine consulatũ:quẽ dederat: ipse magna ex parte iam gestũ extorqueret:& raperet:hoc ergo honore:quem:& incipientes principes: & desinẽtes: adeo cõcupiscunt ut auferant:tu ocioso ac uacante priuatis cessisti. Inuidiosus ne erat aut tibi tertius cõsulatus? aut principi primus? nã secundum Imperator quidem sub Imperatore tamẽ inisti: nihilq; iputari ĩ eo uel honori potest:uel exẽplo:nisi obsequium. Ita uero quæ ciuitas quinquies: atq; etiã sexies cõsules uidit:nõ illos qui expirãte iam libertate per uim ac tumultũ creabantur: sed quibus sepolitis: & absentibus in rura sua consulatus

die dictaturã deposuit:& ad agriculturam reuersus ite& post.xx.annos dictator dictus est uide insuper q̃ de eo tradunt a Valerio Max.lib.iiii.cap.de pauptate.Pacatus rem sine noſe tetigit.agrestes Curii uete res.Corũcani:nomina reuerendã Fabricii cum inducię bella suspendebãt:inter aratra uiuebant. accepi mus datos securibus fasces:& missas in currilibus suis per rura palmatas:agricolas consulares: pastores trabeatos:dictatores inter arm̃ta uestitos:& Claudianus in cõsulatu Manlii Theodori. Attam̃ iuitam blande uestigat:& ultro Ambit honor docuit toties a rure ꝓfectus lictor:& in mediis cõsul quæsitus ara tris.Quintium Seranum nominat ideꝫ in Rufinum.Sudabatq; graui cõsul Se ranus aratro:quia Pli.scripserat . Serẽtẽ inuenere dati honores Seranũ. unde co gnomen aranti quattuor sua iugera in uaticano:quæ prata Quintia appellãt: Cincinato uiator attulit dictaturam:& quidem(ut tradit Norbanus)nudo ple noq; puluere:tũ ẽt ore. Tãto ne Papy rius. sensus est fuissent ne Papyrius & Quintius ita moderati: ut non recepis sent tertiũ cõsulatum si uterq; extitisset Augustus:& Cæsar.& pater patriæ qua lis Traianus:uel dicatur: tanto ne Papy riis:& Quintiis moderatior Augustus: & Cæsar & pater patriæ.s.potuit ne fie ri ut Traianus reꝫ dñs extiterit mode stior in recipiẽdis honorib9 priscis illis admirandis?plurimos lego Papyrios il lustres:sed præsertim.L.Papyrium Cur sorem patrẽ uirũ haud dubie dignũ oĩ bellica laude non animi solum uigore: sed etiam corporis uiribus excellẽtẽ p̃ci pua pedũ pernicitas inerat q̃ cognomẽ etiam dedit uictorẽq; cursu oĩum æta tis fuisse ferunt: & seu uiriũ ui: seu exer citatione multa:cibi uiniq; eundẽ capa cissimũ:nec cum ullo asperiorem: qa ip

ferebãtur.in hac ciuitate tertium cõsulatum prin ceps generis humani ut p̃ grauem recusasti? Tãto ne Papyrius ẽt: & Quintius moderatior? Augu stus:& Cęsar:& pater patrię? At illos resp. ciebat. quid te nõ eadem respu? non senatus? nõ consula tus.ipse? q̃ sibi tuis humeris attolli:& augescere ui detur .Nõ te ad exemplar eius uoco : q̃ continuis cõsulatibus fecerat lõgum quendam : & sine discri mine annũ:his te cõfero: quos certum est:quoties consules fuerũt non sibi præstitisse. Erat in senatu ter consul:cum tu tertiũ consulatũ recusabas.One rosum nescio quid uerecũdiæ tuæ cõsensus noster idixerat:ut princeps toties cõsul.esses:quoties sena tor tuus nimia modestia istud ẽt priuatus recusas ses. An cõsularis uiri triũphalisque filius cum ter tio consul creatur ascendit non debitũ hoc illi : nõ uel sola generis claritate promeritũ? Cõtigit ergo priuatis apire annũ:fastosq; reserare:& hoc quoq; reddite libertatis ĩdiciũ fuit:qđ consul alius quam Cæsar esset.Sic exactis regibus cœpit liber ãnus.

se inuicti ad laborem corporis esset fuisse militiã pediti pariter equitiq;. Quintius.Cincinatus. Resp. perinde ac si diceret uerũ Papyrius & Quintius per romanos liberos creabant consules. Eadem respu. uocat libera.n.resp.& senatus sicut ante Cæsares tuo auxilio indiget non minus quã olim Papyrii & Cin cinati. Tuis humeris attolli.dignior effici te gerẽte. Eius.Domitiani apud Tacitum ẽt uidimus post delata per Corbulonẽ Artaxata Neroni supplicationes decretas statuasq; & arcus & cõtinuos cõsulatus.

Voco.ad cõsulatũ suscipiẽdũ. Cõtinuis cõsulatibus.decẽ & septẽ sed ex his quosdã ante principatum Domitianus susceperat.Annũ lõgum.quindecim annoꝫ uidebat is unũ annũ fecisse cum fere toto illo spacio quo regnauit cõsul fuisset.alluſit aũt ad cõsuetudinẽ cõsulatus qui annuus magistratus erat. His. antiquis. Nõ sibi.non sua cã sed ad utilitatem publicã. Ter.consul. Virginiũ Rufum possumus intelli gere quẽ alibi notauimus gessisse tertiũ cõsulatũ cũ Nerua impatore & destinatũ a Traiano quarto in teriisse. Cõsensus noster.cõcordia senatoꝫ. Indixerat.denũciauerat.imposuerat. Nescio quid onero sum.non facile excusandũ graue tuæ modestiæ. Toties.tertio. Senator. Virginius. Istud. recipe ter tium cõsulatũ. Priuatus:nõdum prouectus ad principatũ. Filius consularis & triũphalis uiri. mõstra uerat iam Traiani patrem extitisse patriciũ consularem triũphalem. Non hoc debitũ illi.excedit cõdi tionẽ suã.respexit Virginium tantũ ex familia equestri patre ignoto.Generis claritate.Eutropius memi nit Traianũ antiqua familia natum magis q̃ clara utpote in qua pater eius primũ cõsul fuit. Promeri tum.honorẽ debitũ. Aperire annũ inire cõsulatũ in principio anni annos.n.a cõsulibus numerabãt ro mani.Pacatus cõsul creatur habiturus est nomẽ annus.Ianuario.n.mẽse cõsulatũ inibant q̃ anno princi piũ dat & tũc annus aperiri dicebat Ouidi.Ergo ubi Iane biceps lõgũ reseraueris annũ Pulsus & a sacro mẽse decẽber erit. Reserare fastos.dare principiũ anno fasti.n.libri qb9 & noĩa cõsulũ & dies festos scri bebãt per ordinẽ mensiũ a Ianuario ꝓcedẽtes:unde Naso suos libros Fastos appellauit q̃bus.s.festos dies totius anni cõplexus fuerat:sunt aũt dies fasti teste Macrobio:q̃bus licet fari prætori tria uerba solẽnia do:dico addico:his contrarii sunt nefasti:q̃ Ouidius duobus carminibus cõplexus est:& cæsarẽ tradunt adiectos oẽs a se dies fastos notasse:ut maiorẽ daret actionibus libertatẽ Cn.Fuluius authoribus Liuio & Pli.fastos circa foꝫ in albo ꝓposuit:ut q̃ lege agi posset sciret:Numa fastos infastosq;: quos aliqui profestos.i.a festinitate uacuos dicũt:fecit.Pompeius inquit fastoꝫ libri appellãtur quibus totius anni

ſit deſcriptio:faſti.n.dies feſti ſunt:feſtis diebus iucunda fati licebat:nefaſtis quædã non fari licebat:faſti ergo ꝑ annis ponunt Auſonius ignora æternæ ne ſint tibi tpa RomæRegibus & patrũ ducta ſub imperiis Digeſſi faſtos Inditiũ fuit. Liber annus:libere creati ſunt cõſules expulſis ab urbe Tarquiniis. Olim.idem per diuerſa:an olim.i.pauloañ Domitiano cõfoſſo:& libertate reſtituta ꝑ Neruam & Traianũ. Induxit aſcripſit. Miſeros ambitionis,ſume extrinſecus:dicã eos. Cõſules ſemper erãt. Vitellius comitia in decẽ annos ordinauit.ſeque perpetuũ conſulẽ authore Tranqui.& Dion refert Domitianũ cõſulatus decẽ continuos geſſiſſe

Oés annos poſſidere.ſibi uendicare cõſulatũ omni ãno. Sũmumq; illud purpuræ decus.cõſulatũ.nam ꝑ prætexta purpureã:qua induebant conſules ipa dignitatẽ circumſcribit. Præcerptũ.ꝑlibatum. Præfloratũ.pretractratum Tranſmittere.in alium transferre. Domitianus ex.xyii.cõſulatib9 quos cœperat.ſeptẽ medios continuauit ſi Tranqui credim9:oés uero pene titulo ten9 geſſit:nec quemq̃ ultra cal.Maii.plures ad idus uſq; Ianuarias. Cæſar dictator tertium & quartũ coſulatũ titulo ten9: binos.n.cõſules ſubſtituit ſibi in ternos nouiſſimos menſes.Auguſtus uero:gnq; medios cõſulatus a ſexto ad.xi.annuos geſſit:cæteros aũt aut ſex:aut quattuor:aut tribus exercuit menſibus ſecũdũ pauciſſimis horis:nam die cal.Ian.cum mane ꝑ æde Iouis Capitolini paululu corruli ſella ꝑſediſſet:honore abiit.ſuffecto alio in locũ ſuũ:& Claudius ex q̃tuor cõſulatibus ſemeſtrẽ nouiſſimum bimeſtres cæteros geſſit. Nero pariter quattuor primum bimeſtrẽ:ſecundum ac nouiſſimũ ſemeſtres tertium quadrimeſtrem. Expetitio.exoptato ab aliis impatoribus. Tuã uero dubitatio.q̃rit .n.quid potiſſimũ de multis dicat. Modeſtia cõtinẽtia cupiditatis.nãq; continẽs eſt circũcidit ſuperflua. Benignitas.liberalitas. Frui. conſulatu. Per alios.gerentibus aliis. Te ꝑſtare ipſi cõſulatui.te accõmodare ad gerẽdũ cõſulatũ. Maiorẽ. dignioremaioris amplitudinis ſæpe.n.ꝑ gerentiũ maieſtate illuſtriores fiunt magiſtratus. Ambiguã.ſuſpecta

Minorẽ.dignioré.q̃ te deceat:recitat Appianus Syllã dictatorẽ ſub diſſimulatione ſpecimẽ quoddam reip.tenuiſſe.ac denuo cũ Metello Pio cõſulatũ iniſſe.hoc igr̃ fortaſſe exẽplo:q nũc romano ĩperio ꝑſident cõſules declarátes nõnunq̃ cõſulatũ & ipſi aſſumpſere:nõ indecoꝝ exiſtimátes cũ maiore dignitate cõſulatũ gerere. Et nõ recuſaueris.recipias.ſ. Trophæa.colũnas tuaꝝ uictoriaꝝ ĩdices ſpolia,tñ hoſtiũ affixa ſtipitib9 ꝓprie trophæa dicunt dicta trophæa α ϖοτης τροϖης .i.a fuga:qđ ubi hoſtes cõuerſi fuerãt ĩ fugã ſolerẽt trophæa ſtatui ea ãt mõ ꝑ colũnas:mõ ꝑ ſtatuas deſignabant:ĩterdũ ẽt erectis turribus:& armis hoſtilib9 ſup ĩpoſitis:græcis hic mos frequẽs extitit.ĩde tractũ ẽ:ut trophæa quoq; in urbib9 figerent arcub9 ad hoc extructis Virg.trophæũ Aeneæ de Mezẽtio mire exꝑſſit. Deꝑcaris.abnuis. Tibi.ĩ honorẽ tuũ & tñ tua cã:ea tñ ex parthica uictoria tradẽte Dione poſtmodũ recepit . Doceas.exẽplo ſis Inertiæ renũciare.rẽpublicã adminiſtrare in cõſulatu. Delitias:regias:principales. Sõno.ocio. Excitatos.deſopitos.ꝑſtat ĩ metaphora. Induer ꝑtextã.recipere cõſulatũ ꝙa toga ꝑtexta erat cõſulis ĩdumẽtũ. Quã.prætextã. Occuparint.ſibi cõtinuo uſurparint. Dare poſſent.priuato.nã imperatores ſuffragia conſularia.quæ olim in manu populi ſuerãt ad ſe tranſtulerãt:qđ Iuuenalis uellicat.

Sic olĩ ſeruitus pulſa priuata faſtis nomina índuxít.míſeros ambitionis: quí ita conſules ſemper:ut ſemper príncipes erant:quãquam nõ ambítio magís: quã líuor: & malignitas uíderí põt omnes annos poſſidere:ſummũq; íllud purpuræ decus nõ niſí præcerptum: præfloratũq; trãſmittere.tuã uero magnanímitatem:an modeſtíam:an benignitatem príus mírer? Magnanímitas fuít expetíto ſemper honore abſtínere : modeſtía cedere : benignítas ꝑ alios fruí.Sed íam tempus é te ípſũ cõſulatuí ꝑſtare ut maiorẽ eum ſuſcípiẽdo gerendoq; facías.nã ſæpíus recuſare ambíguam ac potíus íllam interꝑtatiónẽ habet:tãquam mínorem putes. Tu quídé ut maxímũ recuſaſtí:ſed hoc ꝑſuadere nemíní poterís níſí alíqñ:& non recuſauerís.Cum arcus : cũ trophea:cum ſtatuas deꝑcarís:tribuenda eſt uerecundíæ tuæ uenía.ílla enĩ ſane tíbí dícant: cum uero poſtulamus:ut futuros prícipes doceas ĩertíæ renunciare: pauliſper delítías differre : pauliſper: & ſaltẽ ad breuiſſimum tẽpus exíllo felícitatís ſonno uelut excítatos índuere prætextam : quã cum dare poſſent occuparínt: aſcẽdeꝛ currulem:quam detíneant : eſſe denique quod concupíerunt : nec ídeo tantum uelle conſules fierí:ut fuerínt.geſſiſtí

Tropheſi.

Trophæa.i.victoria. Currulẽ.ſellã ĩ q̃ cõſules:& reliq maiores magiſtrat9 ſedebãt.C.n.Baſſus Gellio referẽte ſenatores uocat.q currulẽ magiſtratũ geſſiſſẽt:& curru ſolitos honoris gr̃a ĩ curiã uehi:ĩ quo ſella eẽt ſupra q̃ cõſidẽt q̃ ob eã cãm currulis appellaret:cui ſnĩæ aſtipulat Põpei9.aſcẽdere igr̃ currulẽ ſellã q̃ detineãt.i.gere re cõſulis offm̃ qđ ꝓpriũ erat ĩ curruli ſella ꝑ tribunali poſtulãtib9 ius dicere:nec tm̃ titulo ten9 cõſulem agere. Eſſe.re uera cõſulatũ gerere ꝑficiẽdo oĩa cõſulis múia. Quod cõcupierũt.qñqdẽ affectarũt eẽ cõſules. Vt fu,mõ titulo ten9 fuerit,i.ut tm̃,mõ dicãt fuiſſe cõſules : & tm̃ munia cõſulũ nõ ſint executi

Alterum.ſecũdum.Cæteris.barbaris externis. Imputare.aſcribere.opponere in excuſationem tuam
Nobis romanis.nã ꝑcul a nobis illum geſiiſti. Munus.officium. Sed audiuimus.ſed tm̃ auditu nõ
uiſu.qđ maius eſt percipimus. Fuiſſe.in tuo ſcđo conſulatu. Sed diceris.ſed hoc tm̃ ab aliis aſſeritur.
Nos romanos. Rumoribus.famis ſine certo authore:nã fama certum habet authorẽ. Quouſq; ꝑ
inde ac ſi diceret ſempne? Abſentes ꝑ auditũ:nec intuendo te conſulẽ. De abſente.de te gerente cõſu
atũ ꝑcul a nobis. Medius annus.annus unus:q fluxit poſt actũ a te ſecundũ conſulatum.In principũ

alterum conſulatum: ſcio illum exercitibus:illum prouinciis: illum etiã cæteris gentibus poteris im putare: nõ potes nobis audiuimus quidem te om ne munus cõſulis obiiſſe:ſed audiuimus diceris iu ſtiſſimus: humaniſſimus: patientiſſimus fuiſſe: ſed diceris:æquum eſt aliquãdo nos iudicio noſtro:no ſtris oculis:non famæ ſemper: & rumoribus crede re. Quouſq; abſentes de abſente gaudebimus? licet experiri:an aliquid ſupbiæ tibi ille ipſe ſecũdus conſulatus attulerit.multum in cõmutandis mori bus hominum medius annus ualet: i principũ plus dicimus quidẽ:cui uirtus aliqua cõtingat:omnes i eſſe: cupimus tamen experiri:an nunc quoq; una: eadẽq; res ſit bonus conſul: & bonus priceps.nam ꝓter id.quod eſt arduũ:duas:eaſq; ſimul capere po teſtates ſummas:tũ ineſt utriq; nõ nulla diuerſitas cum principem quam diſſimillimum conſuli dece at. Atq; ego uideo ꝑxímo anno conſulatus recuſan di hanc præcipuam fuiſſe rationem: quod eum ab ſens gerere non poteras:ſed iam urbi:uotiſq; publi cis redditus:qd eſt in quo magis ſis approbaturus: quæ:quãtaq; fuerint: quæ deſiderabamus? Pax ẽ ut in curiam ueniás:niſi & conuocas.ut interſis ſe natui:niſi & ꝓſides: ut cenſentes audias:niſi & ꝓro gas. uis illud auguſtiſſimum cõſul aliqñ tribunal maieſtati ſuæ reddere? aſcende.uis conſtare reue rẽtiam magiſtratibus:legibus authoritatẽ:mode ſtiam petulãtibus? adi. Q đ enim intereſſet reip.ſi priuatus eſſes cõſulem te haberet tantum:an & ſe natorem:hoc nũc ſcito intereſſe pricipem te habe at tantũ an & cõſulem: his tot tantiſq; rationibus q̃q̃ multum reluctata uerecũdia pricipis noſtri tã dem tamen ceſſit. At quẽadmodum ceſſit: nõ ſe ut priuatis:ſed ut priuatos pares ſibi faceret. Rece pit.n.tertiũ cõſulatũ:ut daret: nouerat moderatio nem hoĩum:nouerat pudorem:qui non ſuſtinerẽt

plus.plus ualet annus in cõmutádis mo ribus principum:nam in ꝑuerbiis rece ptum eſt honores mutare mores.qđ ap paruit in Caio:q initio principatus bo nus:mox ad uicia deflexit. Dicim9.ex philoſophoꝝ ſnĩa:q putant oẽs uirtu tes ineſſe.cui una uirtus perfecte ſit. Experiri.re ipſa cognoſcere: q ꝑ plus eſt q̃ præceptis inſtrui. Duas ptãtes cõ ſulatum & principatum. Cum princi pem deceat q̃ diſſimillimum conſuli cũ conueniat principi.facere diuerſa a cõ ſule non.n.idem principatus & conſula tus:hic legib9 ſubiacet ille nequaq̃ hic reip.cã conſtitutus ut iuridicundo præ ſit ille ut oĩb9.conſulem decet ꝑ tribu nali petentibus ius reddere:& totũ diẽ litigantes audire:principem uero non pati diſceptantium obliquas oratiões non palam repræhẽdi. Proximo præ terito. Abſens procul ab urbe. Ge rere.ius dicere. Votis publicis.memo rat lib.x.Mart.quanto deſyderio Tra ianus expectaretur a romanis. Quid eſt.nihil optatius q̃ conſulatus. Quæ qualitatem reꝝ notat. Conuocas.cõ ſul poterat conuocare ſenatum: quod monſtrauimus ex teſtimonio Ouidii: Gellii. Tranqui. Præſides.nã ſine præ ſidentia cõſulis aliqua res in ſenatu agi non poterat.unde ubi Marii Priſci ac cuſationem retulit:princeps inꝝt præ ſidebat.erat.n.conſul. Cenſentes.ſe natores ſententiam dicentes. Proro gas.differas in alium diem rem de qua agitur.hoc enim in conſulis poteſtate uel magis perroges ſcilicet ſententiam quod erat officium conſulis. Redde re maieſtati ſuæ.reſtituere condignaꝫ & ueterem authoritatem preſidendo. Auguſtiſſimum.nobiliſſimum. maie ſtatis plenum. Aſcende.illud tribunal ideſt conſul fias. Conſtare reuerentiã. ineſſe reſpectum & timoreꝫ. Magiſtra tibus.conſulatui præſertim. Legibus quia conſul ius reddebat. Adi.aſcen de tribunal cõſulis. Quod.n.ſenſus ẽ tm̃ differt te eſſe principem: & non cõ ſulẽ: q̃tũ ſi abſq; impio eẽs ſolũ cõſul:

& nõ ſenator:qđ qdẽ dedeceret:& præter cõſuetudiné fieret.Nr̃i. Traiani. Ceſſit.tertiuꝫ cõſulatũ rece pit:cui9 lib.xi.métio fit a Mart.Et q purpureis iã tertia noia faſtis iane refers.Neruæ:uos ꝑcor ore pio. Húc oẽs ſeruare ducẽ ſeruate ſenatũ:Morib9 hic uiuat pricipis ille ſuis. Nõ ut faceret ſe parẽ priuatis nõ ut dimitteret aliqđ de maieſtate ipatoria:& æq̃reꝫ priuatis in nũero cõſulatus. Pares.tertiũ cõſules quẽadmodũ ſe. Vt da.ut alios faceret pariter tertiũ cõſules. Pudorẽ.ſenatoꝝ q iã fuerãt ꝑm cõſules.

Tertio.tertio cõſul eſt tertio loco creatus:& duos ante factos ſignificat:tertium uero conſul tps ad ſignificat.& ter ante factum cõſulẽ fuiſſe:uerbi cã.P. Valerium Publico dicemus tertio cõſulẽ fuiſſe:cum primo fuerit.L.Brutus:ſecundo.L. Tarquinius tertio Publicola:ſed tertiũ cõſulẽ dicemus Fabium ut q tres conſulatus geſſerit:huius rei longa diſputatio apud Gelliũ lib.ix.ex authoritate Varronis:ſed tertiũ pro tertio & econtra:ut hic indifferenter accipitur.Cum ter conſule.cũ Traiano ter cõſule.cæteri ut Liuius cum tertiũ cõſule dixiſſent ſed & hoc plinianũ non abſurdum:nam ſicut idẽ dixit iterũ conſulem:& alii bis cõſulẽ pro ſecundum cõſule: qd prohibet ter cõſulem dicere pro tertio conſule? Iſtud.tertius cõſulatus.Olim uigente rep. Sociis bellorum.ut magiſtris equitum. Parce.raro:non.n.inuenies paſſim tertium conſulatũ adeptos apud ueteres:ſed rarenter: nã niſi ſoluerentur legibus.nõ poterãt alterũ conſulatum petere : niſi interpoſito decẽnio.

Singularibus uiris. Frotonẽ poſſum9 intelligere ꝓpter ſequẽtia: nam mox dicet uterq; nuper cõſulatũ geſſerat a patre tuo:& Dion Frontonem unũ ex his recitat:alterũ adhuc quærimus: niſi uolumus itelligere Virginiũ Rufum: qui etiam a Traiano fuit: deſignatus quartum conſul.nam Arrium Antoninũ uirum ſimilem antiqs ſanctitate:uerecundia:ætate ſcimus tantũ bis conſulẽ fuiſſe.Quod tertium cõſulatum: tu præſtitiſti ſingularibus uiris: ac de te quidem bene & fortiter meritis:ſed i toga ideſt tibi beneficiis : circa res ciuiles.ꝓturbauit ordinem uerboꝝ:q; ſi prudẽter fiat: multũ ornatus affert orationi. Vtriuſq; uiri.ſ.debes his duobus:quos elegiſti cõſules ꝓpter curã: & diligẽtiã qua uſi ſũt in rebus tuis. Vt ſe putet obligatũ: ut credat debere ciuibus a quibus beneficium acceperit:nã alii principes quãtũuis obligati tamen ſe nihil ſuis debere credunt. Amet cõtentus ſit amplectatur gr̃am referat.non oderit. Ter conſules.tertium conſules illos ſingulares uiros. Non iõ. Nõ ingratus ut qui debitũ beneficiũ perſonis. Fortunæ tuæ.uiribus.quia magna retribuis : ná potes cũ ſis imperator & ſic quæ ciues tibi præſtitere q̃uis parua reſpectu tñ tuæ remunerationis magna uidenť. Niſi obligeris.ut alii in te beneficia cõferãt.ut tu illis maiora retribuas:qb9 tibi diuincias. Expediat.illis utile ſit. Tibi debere bñficiũ a te ſumere. An ꝑſtitiſſe.an i te cõtuliſſe nã lõge maiora recipiũt. Antiquũ añ iperatores cũ reſp.ſtaret. Aſſidẽte. iuxta te in pari ſella curruli ꝑſidebat.n. Traianus aſſidebat eius collega. Tertio cõſulẽ.Secũdus é ſecutus Cæliũ q in principio libri idẽ dixit.& Qu.Claudiũ li.xix.dicẽtẽ.C.Mariũ creatũ ſeptio cõſulẽ:& Gellius ad hæc ait Romæ doctũ uiꝝ dicere ſolitũ tertio & quarto cõſulẽ nõ tertiũ quartũq;.Rogari ſniaȝ.cõſules niſi eẽt princeps ſenatus rogabãt primũ deſignatos cõſules ac deinceps alios ſenatores. Illi.ter cõſules. Quãtus.quã magnus & cõſpicuus ꝑſidebat.n. Admota.cõparata.Decreſcãt.minora uideanť. Faſtigii tui.impatoriæ maieſtatis. Quãtoq; ꝓpius.& quo fuerit maiores. A ſua infita magnitudine. Illos.ter cõſules. Aequare parẽ dignitatẽ tribuere:ná regnũ nõ capit duos. Cũ uelles.cũ optares tibi æq̃re. In edito in aluſſima dignitate. Cæteros.ſenatores:tãto.n.iteruallo ſupabãt reliquos dignitate ꝑditos:q̃to ipſi ſupabanť ab impatoria maieſtate. Si minus.argumẽtũ a minori ad maius.i.ſi tertiũ cõſulatũ cõtuliſſes eo anno:quo tu eũdem accepiſti:magnanimi fuiſſet argumẽtũ:ſed tertiũ cõſulatũ duobus eodem anno conferre hoc maius. Velle quantum poſſis extendere magnanimitatem ſuam:quantum liceat.

tertio conſules eſſe:niſi cum ter conſule.Bellorum iſtud ſociis olim:periculorũ conſortibus parce tamen tribuebať:quod tu ſingularibus uiris ac de te quidẽ bene ac fortiter ꝑſtitiſti: ſed in toga meritis utriuſq; cura : utriuſq; uigilãtia obſtrictus es Cæſar.Sed in principe rarum ac prope inſolitũ eſt:ut ſe putet obligatum:aut ſi putet:amet.Debes ergo Cæſar:& ſoluis: ſed cũ ter cõſules facis: nõ tibi magnus princeps ſed nõ ingratus amicus uideris:quin etiã per q̃ modica quædã ciuiũ merita fortunę tuę uiribus i maius extollis:efficis.n. ut tantũ tibi qſq; ꝑſtitiſſe uideať:q̃tũ a te recepit.Quid iſti benignitati præcer.niſi ut ſemp obliges:obligeris:ícertumq; facias:utrũ magis expediat ciuibus tuis debere tibi:an ꝑſtitiſſe.Equidẽ illũ antiquum ſenatũ cõtueri uidebar:cũ ter cõſule aſſidẽte tertio cõſulẽ deſignatum rogari ſentẽtiam cernerẽ.Quãti tũc illi:q̃tuſq; tu Accidit qdẽ ut corpora quãlibet arduа:& excelſa ꝓcerioribus admota decreſcãt: itẽ ut altiſſimæ ciuiũ dignitates collatiõe faſtigii tui quaſi deprimãtur:quãtoq; ꝓpius ad magnitudinẽ tuã aſcenderint:tãto ẽt a ſua deſcẽdiſſe uideanť.Illos tamẽ tu quãquam non potuiſti tibi æquare cũ uelles : adeo in edito collocaſti : ut tantum ſuper cæteros : quantum infra te cernerentur . Si unius tertium conſulatum in eundem annum in quem tuum contuliſſes: ingentis animi ſpecimen haberetur:ut enim fœlicitatis eſt quantum uelis poſſe: ſic magnitudinis uelle quantum poſſis. Laudandus quidem:& ille qui tertium conſulatũ meruit:

Sed magis laudandus est Traianus. Maior.imperator. Quid dicã. Duos.collegas. creauerat Tra-
ianus se & alterũ collegã tertiũ cõsules í sex mẽses:aliũ uero tertiũ designauerat cõsulẽ in posteriores sex
mẽses ut suo cõsulatu duos tertiũ cõsules faceret:uni uero semp collega extitit:nã per totũ annum duos
collegas habuit.inde ut utroscp cõplecteretur protulit suũ consulatũ uscp in finẽ anni: quẽ tm̃ semestrũ
gessisset:alii opinant mortuo Nerua hoc alterũ fuisse cõsulẽ:sed cũ aliquot menses restarent ad finẽ cõ
sulatus sui Traianum cũ eo inisse cõsulatũ:quo tpe semestri expleto alium cõsulem sibi ascise & ut cũ eo
integrũ consulatũ gereret sibi semestre tps in hoc magistratu progasse. Col-
legam perpetuum:per totum annum.

sed magís sub quo meruít: magnus memorãduscp qui tãtum præmium cœpit:sed maior q capiẽtí de dít.Quid? quod duos pariter tertío consulatu col legas tuí sãctítate decoraſtí? ut sit nemíní dubium hanc tíbí præcipuam causam fuísse extendendí cõ sulatus tuí:ut duorũ consulatus amplecteretur: & collegam te uni daret.Vtercp nup consulatum alte rum gesserat a patre tuo.í.quãto mínus quam a te datum:utriuscp adhuc oculis pauloante dímissi fa sces oberrabãt utriuscp solemnis ílle lictorc:& p̃nũ cius clamor auríbus ínsederat: cũ rursus currulis: rursuscp purpura: ut olim cũ hostís ín proxímo:& ín summũ díscrimẽ adducta resp.exptum honorí- bus uirũ poscaret:non cõsulatus hominibus iísdẽ sed íídem homínes cõsulatíbus reddebãtur. Tãta: tíbí benefacíẽdí uís: ut índulgẽtíam tuam necessi- tas æmulet.modo prætextas exuerant: resumant. modo lictores abíre iusserãt: reuocẽt.modo gratu lantes amící recesserãt: reuertãt.hominís ne istud ígeníũ ẽ? hominís ptãs? renouare gaudía:redínte grare lætícíã:nullãcp requiem gratulatíonís dare: necp alía repetãdís cõsulatíbus interualla permit- tere nisí dum finiũtur? Facías ísta semp:nec unquã í hoc opere aut aius tuus: aut fortuna lasset:des q̃ plurímís tertíos cõsulatus: & cũ plurímís tertíos consulatus dederís: semper tamen plures:qbus de beas dare supersínt.Omnium quídem beneficiorc quæ merentíbus tribuuntur non ad ípsos gaudiũ maius quam ad símíles redundat: præcípue tamẽ ex horum consulatu non ad partem alíquam sena tus: sed ad totum senatum tanta lætítía peruenit: ut eundem honorem omnes sibí:& dedísse:& acce písse uídeantur. Nempe enim hi sunt:quos sena- tus cum publícís sumptíbus mínuendís optímum quencp p̃ficeret:elegit equidẽ prímos.hoc ẽ ígitur hoc,est qđ pœnítus íllos aío Cæsaris ísínuauit.An parum sæpe expertí sumus: hãc esse rerũ conditío nem:ut senatus fauor apud príncipẽ: aut prosít?

Vni.priori. Vtercp quos tu tertium cõsules feciſti. Alterũ. secundum. A patre tuo.Nerua:a quo Frontonem fa- ctum cõsulem legimus apud Dionem. nam Virginium alterũ :ntelligere non licet:q̃uis a Nerua creatũ:qa iam gesse- rat tertiũ cõsulatũ ante impiũ Traiani.

Idest:interpretatio. Quanto minus dicit.Secũdus hoc cõsulatum fuisse mi noris dignitatis: q accepisset a Nerua q̃ tertiũ:qđ accepissent a Traiano qui ma ior erat patre Nerua. Dimissi fasces de positi cõsulatus qẽ designat per fasces: quos lictores Coss.præferebant. Præ- nũcius.nuncians adesse consules.ut po pulus uia discederet. p̃cedebant.n.licto res:ad qđ respiciẽs Ouidius dixit Iamcp noui præeunt fasces. Currulis.sella.

Solénis.annuus celeberrimus. Pur- pura.toga p̃texta oblata est. In p̃ximo esset iuxta urbem ut Annibal. Posce- ret.exigeret ad tutelam sui. Virum ex pertum honoribus . iá multoties factũ cõsulem:ut Fabiũ Max. Sed iidem ho mines cõsulatibus reddebant. sed cõsu latus indigebat talibus hoibus:nõ autẽ ipsi cõsulatu:quare cõsulatui restituebã tur tanq̃ ipsum defensuri. Necessitas. ut olim necessario creabant ẽt p̃ter le- ges:qbus intra decenniũ nemo poterat iterũ creari cõsul. Gratulátes ob susce ptum cõsulatũ. Reuertant.gratulatũ

Hoís ne istud ingeniũ est? agit hoc in terrogatio ut cõfiteamur nõ esse istud humanũ:sed diuinũ. Nullá requiem. nullam intermissionẽ: sed cõtinuare cõ sulatum: utiſ amplificatiõe . Nisi dum finiuntur.nisi finitis tertiis cõsulatibus.

Ista.continuare cõsulatus. Aut ani- mus tuus.sis semp eodem aío. Aut for tuna.uiuas semper in impio. Quibus debeas dare.qui digni sint tertio cõsula tu. Similes.bonos:benemerẽtes. Ho rũ:duorc. Publicis sumptibus minuẽ dis temporibus Neruæ hoc scias factũ: qui Dione scribẽte:ut impẽdia publica cõtraheret:sacrificia nõ pauca: equorũ cursus atcp certamina nec minus specta cula q̃dã sustulit. Primos. præcipuos imprimis:nec mirũ si dixit senatus:nihil.n.unq̃ fecit Nerua sine cõsilio senatus. Hoc est.repetitio.i. qa iudicio senatus tanq̃ optimi electi fuerant. Insinuauit.latenter conciliauit. Prosit.si bonus ẽ princeps.

Noceat.ſi malus. Pauloante. ſub Domitiano. Nos ſenatores:oderamus.Quos ille malos quos Domitianus amabat. Nũc inter ſenſus eſt & princeps & ſenatus amãt effuſiſſime uiros optimos:ac in amore contendunt:quis eoꝝ magis diligat. Demonſtramus.digniſſimos. Inuicem.& ſenatus & princeps Dion:Traianus bonos & ſtudioſos honoribus & dignitate auxit. Fauere.bonis. Aperte.libere.ſine periculo. Non iam amor eſt diſſimulandus:non opus eſt fingere illos odiſſe quos amamus: ne id nobis nocumento ſit:qđ ſolebat euenire ſub Domitiano:ut qui bonos amarent & laudarent pariter periclitarentur. Premendum.tacendum cælandũ

Odium.aduerſus malos. Vt hoc p̃mere odiũ nobis utilitati cedat. Probat.bona. Improbat mala. Vos.ſenatores. Abſentes.nam conſulebat ſenatores per litteras ſi abſens erat de eo q̃ facturus erat fuit.n. ſenatui dilectus & carus quem iucũde & honorifice appellabat. Vos elegeratis.Cor. Tacitus lib. i.ſuarum hiſtoriarum ſi tñ taciti eſt inquit tum primum ſub tiberio ad patres e campo tranſlata.fuiſſe nã ad eam diẽ & ſi potiſſima arbitrio principis quædã tñ ſtudiis tribuum fiebant. in conſilio habet conſulit. Hoc ordine.ut quem priorem in ſumptibus minuendis uos eligeratis:eundẽ priorem & ipſe tertiũ conſulem renunciauerit. Vterq̃ uidetur conuertit orationem ad illos tertiũ conſules.magis tñ placet ut legaſ: Magnum utrunq̃ uĩ:ut referaſ ad illa duo quæ ſtatim ſequuntur:& ſit ſenſus ſiue traian⁹ eos re uera maxime amet:quos a ſenatu amari intelligit:ſiue illis quos ſenatus amat:neminem ſenat us reuerẽtia p̃fert : q̃uis alios hẽat ſibi cariores: magnum utrunq̃ uĩ. Illis neminem p̃fert uiris quos a ſenatu diligi non ignoras. Siue.rõnes cur magni ſint. Nobis ſenatoribus.Præfert.dignitate: magiſtratu. Senioribus.hinc colligiſ fuiſſe grãdæuos. Domos.optimorum uirorum. Adeant.frequentem.reſpiciũt illa ſuperiora.non iam diſſimulandus ẽ amor:Suſcipit.tuendos:an magis. Suſpicit.i.admiratur & colit. Promereſ. obligat. Accreſcere.ãddi. Quod honoris. Cuiq̃.bono.Ponit putat eſſe. Maximi. maxima conſequantur ſenatores. Maior. uide comparatiuũ quã doq̃ habere maiorem uim ſuperlatiuo ſicut alibi notauimus. Fama certa gloria. Clandeſtinas:paucorum. Exiſtimatiões opiniones.famam. Suſurros delatores tacite ob murmurantes luuenalis:ſæuior illo Pompeius tenui iugulos aperire ſuſurro.ſed delatoribus aures clauſit Traianus. Nemo oẽs fefellit.ſententia Ariſtotelis qui tertio politicoꝝ inquit in multitudine difficile eſt oẽs labi & errare. Omnes quia impoſſibile eſt non eſſe aliquos bonos:qui non ſolent fallere. Ante conſulatum.ordine procedit & ſecundum artẽ:ut anteq̃ rem attingamus de qua dicturi ſumus:exponamus quæ præceſſerint. Ante conſulatũ tñ iſta tamen præceſſerũt tuũ conſulatũ. Imprimis laudauerim. Comitiis tuis.quibus tu fuiſti renunciatus tertium conſul. Non tantum candidat⁹ conſulatus.non tantum ueſte candida indutus conſulatum petiſti. Mirarentur q̃ princeps generis humani dignatus eſſet prodire in comitium candidatus conſulatus more priuatorum. In illa ueteri ſede.

aut noceat? Nonne pauloante níhíl magis exítíale erat quam illa príncípis cogitatio? hunc ſenatus probat: híc ſenatuí carus eſt oderat quos nos amaremus:ſed & nos quos ílle. Nunc ínter príncípem ſenatumq; dígníſſimí cuíuſq; charítate certatur.demõſtramus ínuícẽ:credímus ínuícẽ:quodq; maxímum amorís mutuí ſignum eſt eoſdem amamus proínde.P.C.fauete aperte:dílígíte conſtanter.Non íam díſſímulãdus eſt amor:ne noceat: nõ præmendum odíum: ut proſít eadem Cæſar quæ ſenatus ꝓbat:ímprobatq;:uos ílle præſentes: uos etíam abſentes ín conſílío habet:tertío conſules fecít:quos uos elegeratís.& fecít hoc ordíe: quo electí a uobís erant.Magnum utrũq; uídetur ſíue eoſdem maxíme dílígít:quos ſcít nobís eẽ caríſſímos ſíue íllís neminem preſert:quãuís alíquem magís amet. Propoſíta ſunt ſenioríbus p̃mía íuuenibus exempla:adeant frequẽtent ſecuras tandẽ ac patẽtes domos:quíſquís ꝓbatos ſenatuí uíros ſuſcípít: híc maxíme príncípẽ promeretur:ſíbi.n.accreſcere putat:quod cuíq; adſtruatur: nullãq; ĩ eo gloríã ponít:qđ ſít omnibus maíor:níſí maxímí fuerínt: quíbus maíor eſt. Perſta Cæſar ín íſta ratíone propoſítí:taleſq; nos crede:qualís fama cuíuſq; ẽ huíc aures:huíc oculos íntende ne reſpexerís clandeſtínas exíſtímatíones:nulliſq; magis quam audíentíbus ínſídíãtes ſuſurros:melíus omnibus quam ſíngulís creditur:ſíngulí ením decípere:& decípí poſſunt: nemo omnes: neminem omnes fefellerunt. reuertor íam ad conſulatum tuum: & ſí ſunt quædam ad conſulatum quídem pertínentía: ante conſulatum tamen:ín primís quod comítíís tuís ínter fuíſtí candídatus non conſulatus tantum: ſed ímmortalitatís & gloríæ: & exempli qđ ſequerentur boní príncípes: malí mírarentur. Vídít te. P.R.

in comitio. Poteſtatis ſuæ.cum haberet in manu ſua te cõſulem declarare. Longum illud carmen lõ
gum uerboꝝ ordiné:& ſolénem in comitiis præcationé.nam more inſtitutoq; maioꝝ quo die cõſul re
nunciabaſ:qui comitia habebat a diis imortalibus:ut ea res ſibi magiſtratuiq; & populo plebiq; ro.bñ
& feliciter eueniret precabaſ ſicut innuit Cicero pro Murena id aũt fiebat pluribus uerbis & certis ac ĩ
mutabilibus ita ab antiquo inſtitutis. An forſan carmẽ exametrũ intelligit:quod a.M.Tullio longũ ap
pellaſ an uſurparit carmẽ præter alioꝝ conſuetudinem:q uoluere quicqd pedibus conſtaret carmẽ eẽ Carmẽ

ſicut dicimus Sybillinum carmẽ. nam idem Tullius lib.y.de finibus carmẽ ac cepit:p perfectione aliqua cum inquit ſunt.n.prima elementa naturæ:quibus auctis uirtutis quaſi carmen efficitur. Mart.in diſtichis p libro poſuit carmẽ Carmina naſonis quinq; decemq; gerit Interdum tñ pro ſoluta oõne ut hic Se cundus:item in fine huius orationis:tu noſtris comitiis præſidere.tu nobis ſan ctiſſimũ illud carmẽ præire dignaꝰ es. & Liuius.y.belli punici ex huiꝰ Martii duobus carminibus & reliqua.Cenſori nus inqt:carmẽ eſt modus uocibus iun ctus cuius diſcrimina cãtus modus mo tus. Irridendã morã.ſimulatam.nã an teq̃ haberenſ comitia ſciebant impera toré conſulem renunciandũ quare illa comitioꝝ mora merito ab oĩbus irride baſ. Nobis.ſenatoribus priuatis. Sic. eo mõ.Honorem iſtum.petendi conſu latum ut pdiret in comitium. Popu lo.ut ab illo ſuffragia peteret. Alii.im peratores. Heſternaq; cœna redundã tes Neronem poſſumus accipere cuius crapulam Iuuenalis pulſat nocteſq; Ne

ín ílla uetere poteſtatís ſuæ ſede. ppeſſus es longũ illud carmẽ cómitioꝝ: nec iam irridẽdam moram: cõſulq; ſic factus es: ut unus ex nobís: quos facís cõſules. Q uotus quiſq; prícipũ antecedétium ho norẽ iſtũ aut cõſulatui habuit? aut populo? nõ alíi marcidí ſomno: heſternaq; cœna redũdantes cõí tioꝝ ſuorũ nuncios opperiebãtur? Alíi ſane puígi les:& inſõnes: ſed itra cubília ſua íllís ipſís conſulí bus:q̃bus cõſules renũciabanſ: exília. & cædẽ ma chinabãtur. O praua: & inſcía ueręmaieſtatís am bitío: cõcupíſcere honorẽ: quẽ dedígneris: dedí gnarí quem cõcupíſces: cũq; ex proxímís ortís cã pum:& comitía proſpectes: íc íllís abeſſe tanquã danubío rhenoq; dírímare. auerſeris tu honorí tuo ſperata ſuffragía? renunciaríque te conſulem iuſſiſſe contentus líberæ cíuítatí ne ſímulatíonem quídem ſerues? abſtíneas deníq; comitíís abſtru ſus: atq; abdítus: quaſi íllíc tíbí non conſulatus deſ

ronis Iam medias aliamq; famem ſcribens.& Trang.ait epulas e medio die ad mediã noctem protrahe bat. Redundantes.nimium repleti crapula diſtenti. Peruigiles & inſomnes. Caius Caligula non pluſ q̃ tribus nocturnis horis geſcebat ac ne his ydem placida q̃ete.ſed pauida miris reꝝ imaginibus:ideoq; magnæ parte noctis uigiliæ:cubãdiq; tœdio nũc toro reſidens nũc per lõgiſſimas porticus uagus iuoca re frequẽter atq; expectare lucẽ conſueuerat:ſed imprimis Domitianũ reſpicit:q multum de nocte ſolꝰ ambulabat:ſæuoſq; ſeceſſus incolebat:ibi clariſſimis uiris necem ſtruens. Quibus conſules renuncia banſ p quos ipſi declarabanſ cõſules Tiberiũ recitat Dion oẽs ſuis in cõſulatibus collegas uiolẽter in terfeciſſe.unde cũ Druſus ſimul hunc iniſſet honorem ſtatim cũctos necẽ illi iudicaſſe. Tranqui.author Domitianũ aliquot cõſulares interemiſſe. O praua.exclamatio opportuna.a græcis epiphonema dici tur ſecũdũ hermogenẽ non rẽ geſtã narrans ſed acclamãs. Honorẽ.conſultatũ. Proximis ortis.& col libus ortulanis uel ab ortis ĩperatoris uicinis cãpo Martio ubi comitia habebanſ campũ martis.P. Vi ctor in nona regione locat:iter urbẽ & Tiberim in eo fuit uilla publica ubi primũ populi cẽſus eſt actꝰ: olim fuit Tarquinioꝝ:mox adepta libertate ſacrũ Marti fecere: equis pratum.iuuenibus ſe ad bellicas meditationes exercẽtibus ludum opportuniſſimũ authores habeo Liuiũ & Dionyſium. Gellius tñ lib. yi.tradit in.xii.tabulis ſcriptũ fuiſſe Caiam Tarratiã cãpum Tyberinũ ſiue Martium po.ro.condonaſſe plura de Campo Martio Strabo lib.y.per campũ igitur & comitia interpretamur campum martiũ ubi declarabanſ conſules comitiis centuriatis.nã & paulo poſt dicet ſacratum campum fuiſſe comitioꝝ lo cum:&.M.Tullius p domo ſua conſtat.n.nullis unq̃ comitiis cãpũ Martiũ tanta celebritate:tanto ſplẽ dore omnis generis hominũ:ætatum:ordinum floruiſſe in Piſonem.ſic inquit ſane ſors domina cãpi.& Liuius:conſul in campo Martio comitiis priuſquam centurias in ſuffragium mitteret Tranquil.in Cæ ſare dictatore.illum in campo per comitia tribus ad ſuffragia uocantem partibus diuerſis ex ponte ut deiicerent:atque exce ptum trucidarent cogitaſſe.Mamertinus.illis priſcis temporibus multorum am bitu fuit campus infamis Valerius inimicicias inquit:ut ſimul cenſores renuciati ſunt:in campo depo ſuit.nã de comitio q̃ in foro fuit iã pdiximus. Abeſſe.aio & cogitatione. Auerſeris.oderis.maximã uĩ obtinet hæc iterrogatio. Iuſſiſſe.imperii uerbum.tanto magis repræhendendum:qd conſules ob liber tatẽ creati fuerint ipſe liberæ ciuitati iubeat id p qd̃ libera uĩ. Ne ſimulationé q̃dẽ ſerues. apte oſtẽdas: fuit.n.Domitianꝰ maximꝰ ſimulator:& diſſimulator. Liberæ ciuitati q̃ ſuis legibꝰ uiuit.q̃ cæteris im perat. Abſtineas comitiis.ne ortis ea deſpicias. Abſtruſus.remotꝰ.ſecluſus ĩ cubiculo. Illic ĩ comitiis.

Campus Martius

Abtogari Abrogetur.tollatur ſi interſis comitiis:nam abrogare eſt tollere.Liuius lib.iiii.belli punici.M.Fundanius &.L.Valerius tribuni pl.ad plebē tulerant de Oppia lege abroganda.M.&.T.Iunius tribuni pl.eam legem tuebantur neq; ſe abrogari paſſuros aiebant Valerius.M.Antonius:&.L.Flaccus cenſores duronium ſenatu mouere:quod legem de coercendis conuiuiorum ſumptibus latam tribunus plebis abrogauerat.idem lib.vii.prætoriam iuriſditionem abrogauit.Tranqui.capiti legis Papiæ a Tiberio Cæſare quaſi ſexagenarii generare non poſſent:edicto abrogauit:& in Caio.Cōſulibus oblitis de natali ſuo edicere abrogauit magiſtratum fuitq; per triduū ſine ſumma poteſtate reſp. Modeſtinus de uerb.ſig.derogatur legi cū pars detrahitur.abrogatur lex cū prorſus tollitur.Feſtus tñ ait abrogare eſſe infirmare. Quid ciuile. Tanq; ſenatores.perinde ac ſi ipſi fuiſſent ſenatores:ſi deſcendiſſent in campum cādidati conſulatus. Plæriq; principium. Quaq; metu duos præſertim monſtrat Caium & Domitianum:quos& ille libidinoſiſſimus tres imprimis ſorores inceſtauit hic Iuliam fratris filiam:ultro corrupit:fuit.n.nimiæ libidinis in mulieres & pueros ſi Dioni credimus. Stuprorum.pro adulterio & uicio ſtupruq; promiſcue ponunt.Plautus in amphitryone ſtupro dedecoris a uiro arguta meo:& Saluſtius:ac ſtatim fugitiui contra præceptum ducis rapere ad ſtuprū potuerunt uirgines matronaſq;: & pro turpitudine antiqui dixerunt: authore Feſto:ut fœde ſtupreq; caſtigator quotidie.inter ſtuprum & adulterium ſecūdum Iuriſconſultos hoc intereſſe quidam putant:quod adulterium i nuptā ſtuprum in uirginem & uiduam cōmittitur:ſed lex Iulia de adulteriis hoc uerbo indifferenter utitur. Auſpitia. auguria proſpera:quæ captabat antiqtas: cum comitia eſſet habitura. Sacratūq; campum.Marti conſecratum. Spacioſiſſima ſede. in ſpacio campi martii diffuſo:nam ampliſſimū fuiſſe memorat Strabo lib.v. Deorum.in eo namq; multa diis conſtructa delubra: & ſtatuæ uiris illuſtribus erecte. Alii. principum uel priuatorū meruerunt. Dū accipis.propter humanitatem tuam:q dignatus eſſes candidati munia ſuſtinere. Solemnia.ordo conſuetus. Si principem cogitares.ſi reſpiceres conditionem principis:qui non cogebatur iurare in uerba:ſi uero priuatum:nondum erant expleta. Commoueat.a ſuo loco ſubſecutura principem

Stuprū.

ſed abrogetur īperiū.Hęc perſuaſio ſuperbiſſimis dominis erat:ut ſibi uiderētur principes eſſe deſinere:ſi quid facerēt tamquam ſenatores.plærique tamen non tam ſuperbia:quam metu quodam ſub mouebātur. an ſtuprorū ſibi:inceſtarūque noctiū cōſcii auſpicia polluere: ſacratūque cāpū nefario auderent contaminare ueſtigio: nō adeo deos hominesq; contēpſerant: ut in illa ſpacioſiſſima ſede hominum: deorūque cōiectos ī ſe oculos ferre ac perpeti poſſēt. Tibi cōtra & moderatio tua ſuaſit & ſāctitas:ut te & religioni deorū:& iudiciis homīnū exhiberes.Alii cōſulatū ante quam acciperēt: tu & dū accipis meruiſti.pacta erāt ſolemnia cōitiorum ſi principem cogitares:iāque ſe omnis turba commouerat: Cum tu Mirātibus cunctis accedis ad conſilis ſellā: adigendū te præbes in uerba principibus ignota: niſi cum iurare cogerēt alios. uides q; neceſſariū fuit conſulatū nō recuſare: non putaſſemus iſtud factuq; te fuiſſe:ſi recuſaſſes. Stupeo.P.C.nec dū ſatis aut oculis meis.aut auribus credo: atq; identidē me an audierim:an uiderim interrogo Impator ergo:& Cęſar: & Auguſtus:pōtifex maximus ſtetit ante gremiū cōſulis: ſeditq; conſul principe ante ſe ſtante: & ſedit īturbatus: ī territus:& tanquā ita fieri ſoleret: q; etiam ſedēs præbuit iuſiurādum: & ille iurauit: exp̄ſſit: explanauitq; uerba q̄bus caput ſuum:domum ſuā:ſi ſciēter fefelliſſet: deoq; iræ cōſecraret.Ingēs cæſar: & par gloria tua: ſiue fecerint iſtud poſtea prīcipes: ſiue nō fecerint. Vlla ne ſatis prędicatio digna eſt: idem tertio cōſulem feciſſe:quod primo:idē prīcipem:quod priuatum: idem imperatorem: quod

Conſulis.ſecundum Appianum lib.i.bellorum ciuilium:Comitia|conſulu m.qui magiſtratum finiſſet proponere ſolebat.qđ ſi forte creatio conſulis non ſucceſſiſſet:interrex aliqs conſulati tñ electione creabatur q comitia ꝓponebat. In uerba:quod legibus ſtaret:& pareret:nam ſedens cōſul ſtāti Traiano iuſ iurandū præbuit:ille iurauit:expreſſit:explanauitq; uerba:quibus caput ſuū:domum ſuā ſi ſciēter ſe feliſſet deoq; iræ conſecrabat. Principibus ignota non conſueta iurari a principibus. Alios cōſules deſignatos. Iſtud.juraſſe in uerba. Necdū ſatis adhuc ābigo an Traianus iurauerit:nā hoc uī excedere bonitatē oīum pricipū. Idētidē frequēter. Pont.max.in epiſtolis ad Traianū apte monſtrat fuiſſe pont. max. Inturbatus.hoc non tantum ad laudem conſulis q̄ principis pertinet:cuius fiducia conſul audenter iuſiurandum obtulit. Domum ſuam ſuos domeſticos:& cognatos. Conſecraret deuoueret:obnoxia faceret. Tertio.tertio cōſul dum impator eras primo aūt dum priuatus. Idem iuraſſe in uerba.

Sub iperatore.Domitiano.& Nerua. Pulchrius.laudabilius. Istud.prō illud posuit q̄ princeps legi-
bus te astrinxisti in comitiis. Præeunte nullo.nullo præmōstráte uerba quæ dicturus eras. nā in sacris
& rebus solemnibus solebat aliqs pōtifici Maximo submissa uoce p̄dicere uerba quæ ille dicturus erat
uoce clara ne erraret:tantā sacroq̄ curā habuit antiquitas:quā cōsuetudinē Plautus tetigit:& Tacitus li
bro.xx.ubi de tēplo capitolini mētionē facit.tum iquit Heluidius Priscus prætor præeunte Plauto He
liatio pontifice Iouē Iunonē:Mineruam præsidesq̄ iperii deos precatus & reliqua. Valerius aūt inquit:
Africanus posterior censor: cū lustrum conderet: inque solito sacrificio scriba ex publicis tabulis soléni eius precatio-
nis carmine præiret: quo dii imortales: ut po.ro.res meliores:amplioresq̄ face-
rent:rogabant:satis inquit bonæ ac ma
gnæ sunt. Pli.li.xxviii. uidimusq̄ certis precationibus obsecrasse sūmos magi-
stratus:& ne quid uerboq̄ præter eatur aut præposteqū dicatur: de scripto præ-
ire aliqué: rursusq̄ alium custodē dari: qui attendat:aliū uero præponi: qui fa-
ueri iubeat. Alio præeunte alio prædi
cente quæ dixisti: Quod est indiciū hu-
manitatis & religionis:sicut illud cū fir
mitudinis:firmissimæq̄ memoriæ.ac fi
duciæ sui. Religione.sacramento. In
rostris.i foro ubi ius eras dicturus Te
legibus subiecisti.Pacatus pro Theodo
sio:tm̄ tibi per te licet: quantum per le-
ges licebat: ius summū facultate & co-
pia cōmodandi nō securitate peccandi
experiris. Legibus Cæsar.te subiecisti. cum admiratione repetitio interrogati
ua. Nemo legislator iurisconsultus.
Scripsit.condidit.Dion in Augusto Im-
peratores adepti sūt quod nulli Roma-
noq̄ olim unq̄ concessum fuerat soluti
enim sunt oibus legib⁹ nullisq̄ scriptis
tenentur hinc.ff.i. Vlpia. princeps legi-
bus solutus est uoluntate tamen sua se-
ipsum subiicit eadē Paulus.ff.xxxii.& i-
perator Alexander lib.vi.codicis ac Iu-
stinianus in istitutionibus sed aptius in
codice.digna inquit uox é maiestate re-
gnantis legibus alligatū se principē pro
fiteri adeo de authoritate iuris nr̄a pen-
det authoritas: & re uera maius iperio
est submittere legibus principatum: &

Princeps nullis legibus

sub imperatore nescio iam: nescio pulchrius ne sit istud:quod pręeunte nullo:an hoc quod alio præ
eunte iurasti.in rostris quoq̄ simili religiōe iple te legibus subiecisti:legibus Cęsar:quas nemo prin
cipi scripsit. Sed tu nihil amplius uis tibi licere: quā nobis. Sic fit ut Nos tibi plus uelim⁹. Quod
ego nunc primū audio:Nunc primū Disco: Non est princeps:sunt leges: sed leges supra principē:
idem Cæsari cōsuli:quod cæteris non licet:iurat in legem attendentibus diis:nam cui magis q̄ Cæsa-
ri attendant.iurat obseruantibus his:quibus idem iurandū est:nō ignarus alioqui nemini religiosius
quod iurauerit custodiendū: q̄ cuius maxima in-
teresť nō peierare.itaq̄ & abiturus consulatu iura
sti te nihil contra leges feciśe. Magnum hoc erat
cum promitteres:maius postq̄ prę̄stitisti: iā toties
procedere in rostra: in ascēsumq̄ illū superbię pri
cipū locum terere:hic susc̄ipere: hic ponere magi
stratus:quā dignū te:quāq̄ diuersum cōsuetudine
illoq̄:qui pauculis diebus gestum consulatū: imo
non gestum abiiciebāt per edictum:hoc pro con-
tione:pro rostris: pro iureiurando scilicet ut pri-
mis extrema cōgruerent:utq̄ hoc solo intelligēré
tur ipsi cōsules fuisse: quod alii non fuissent. non
transiliui patres conscripti principis nostri cōsula
tū:sed eundē in locum contuli:quicquid de iureiu
rando dicendum erat. neq̄ enim ut in sterili ieiu-
naq̄ materia eandem speciem laudis diducere ac

oraculo præsentis edicti quod nobis licere nō patimur:indicamus.quare Apollonius Vespasiano præce
pit legem imperatori dominari debere quia in illis ferēdis erit modestior si eas nō cōtempserit. Nobis
priuatis licet. Velimus.licere plusq̄ licet. Non est princeps.quia ipse pariter nobiscum legibus patet.
Sunt leges.oēs reguntur legibus. Attendentibus.audientibus. Obseruantibus.uidētibus senatori-
bus. Alioquin.insuper. Quā.sibi principi. Abiturus.depositurus. Præstitisti.longe.n.maius obser
uare promissa:q̄ tm̄ policeri. Tories.Claudiū Tranquillus meminit consulē:& extra hunc honoré ius
laboriosissime dixisse:etiā suis suorūq̄ dieb⁹ solénib⁹:nōnunq̄ festis quoq̄ antiquitus & religiosis. In
ascensum nunq̄ ab aliis supbis pricipibus ascēsum:ut ius publice dicerēt.Domitianū tm̄ scribit Tráqui.
ius diligēter & idustriæ dixisse plærūq̄ & in foro pro tribunali:& extra ordinē. Hic.in rostris. Immo
nō gestū.sed tm̄ titulo tenus:& nō re ipsa.correctio color. Hoc.significasti. Ipsi. Traianus & collega.
Alii priores:qui morē cōsulū nō fuerāt executi. Nō tráfiliui.qa iā de consulatus depositione locutus
fuerat:dicit nō ideo trāsmisisse.quæ in eo gesta fuerint hoc dicēdi genus reficit auditorē & magis attētū
facit. Eundē in locū.i unū ut p̄ ipēs re p̄cederet. Speciē laudis.iusiurādi cæteris insuetā. Deducere.
p̄trahere est.n.oratoris res amplificare uel minuere pro cōmodo suo:q̄ quis Secūdus facit:tm̄ arte dissi-
mulat:cū p̄cipua ars sit dissimulare arte p̄sertim i iudiciali & deliberatiuo gne: in demōstratiuo iterdū.

Spargere.diuerſis locis tractare. Idemtidem.frequenter:q̄ ſolet fieri:ubi materia exilis eſt: & per amplificationem eandem tractando uarie & diuerſimode eam augere conamur:ſed hic ubi inquit materiá ſupercurrit non opus eſt eloqui ea ratione. Primus dies. calendæ Ianuarii. Conſulatus tui tertii. Curiam. Senatum. Singulos ſenatores. Reſumere reſpicit:quia diu per tyrānos depreſſa fuerat. Quaſi communis.perinde ac ſi ipſi participes forent imperii. Inſurgere.intendere diligētiam. Omnes principes. Creditum eſt.quia credebant ſimulata dici. Erat ſub oculis.animaduertebant conſiderabant. Naufragia.pericula. Cædes.tranſlatio. Turbo.tempeſtas perſtat in metaphora. Inuidioſa tranquillitate. ex ſeceſſu q̄ principes inuiderent illoꝝ quieti.an melior erit lectio inſedioſa q̄ inuidioſa quia blande prouecti repente conciderunt. Prouectos. honoribus auctos. Infidum cui non ſit credendum: comparatio. Quam blandiciæ principum.imprimis reſpexit Tiberiū & Domitianum: qui a ſe interficiendis maxime blandiebantur: authoribus Tranquillus & Dione. Lenitas. clæmentiæ ſimulatio. Facilius melius. Sequimur quo uocas facimus q̄ iubes. Liberos libere loqui: & libertatem defendere. Promere in medium dicere palā. Ad huc.in præteritum. Inſito torpe. natiua pigritia.ſed eorum ingenia erant hebetata:fracta:cōtuſa propter mala quæ iam per multos annos uiderant & tulerant ut idem ad Ariſtonē teſtatur. Miſera prudentia.per miſerias comparata. Ex periculis. noſtrorum & aliorum. Mouebat.nos ne libera animi: ut inquit ſatyricus:uerba proferemus:& uitam pro uero impenderemus. Erat autem correctio ubi tyranni dominantur nulla reſpub.eſt. Dextera auxilio. Diutina ſeruitute. Domitiani quindecim annos imperantis. Frenatam. cohibitam retentam. Tales liberos in dicenda ſententia. Fucatum,falſum diſſimulatum tectum fucus enim authore Seruio genus eſt herbæ:qua ueſtes tinguntur:& fucum poſuit Terentius í Eunucho pro inſidiis & fraude fucum inquit factum mulieri ſic ad Quintū fratrem Cicero.iam illud teneto diligēter: ſi eum qui tibi promiſerit fucum(ut dicitur)facere uelle ſenſeris ut te id audiſſe:aut ſciſſe diſſimules nam fucus beſtiola ex equis naſcens ſine aculeo tāquam apis imperfecta mel ſurripit apibus unde a Varrone dicitur fucus fur & fucilis falſa dicitur quaſi fucata authore Pompeio. Deniq̄ nihil eſt. Nō ſine periculo fallentis.nam qui fallit plærunq̄ fallitur. Neq̄ enim ſententia. Ipſe qualis Domitianus. Hunc ſenſum talem & ueram ſententiam. Parentis publici. Traiani patris patriæ. Exhortatione cum nos ad bonum publicum prouocaret. Sententiaꝝ quas ſpargebat p orationē ſuā an magis in ſententiis dicēdis. Inaffectata.facilis naturalis:aperta.ueritas.n.caret fuco & prætextu uerboꝝ. Tenebit.erit ſemper in hac ſnīa ut pro utilitate reip.libere loquamur. Sibi parere.facere quod iuſſerit. Si fidelitate temporum.ſi confidimus ſuis temporibus. Quos.ſenatores. Aliter.tacitos.obſequentes uoluntati Domitiani & ſi diuerſa ſenſiſſent.

Fucatum

ſpargere:atq̄ idemtidem tractare debemus. Illuxerat primus cōſulatus tui diès: quo tu curiam ingreſſus nunc ſingulos:nunc uniuerſos adhortatus es reſumere libertatem: capeſſere quaſi cōmunis imperii curas: inuigilare publicis utilitatibus: & inſurgere. Omnes ante te eadem iſta dixerūt: nemini tamen ante te creditum eſt. Erant ſub oculis naufragia multorum:quos inuidioſa tranquillitate puectos improuiſus turbo perculerat. Quod enim tā infidū mare: quā blandiciæ principū illorum: quibus tanta lenitas: tanta fraus: ut facilius eſſet iratos:quā ꝓpitios habere: te uero ſecuri: & alacres quo uocas ſequimur. iubes eē liberos: erimus iubes:quæ ſentimus ꝓmere in mediū: ꝓferemus. Neq̄.n.adhuc ignauia quadā:& inſito torpore ceſſauimus. Terror: & metus: & miſera illa ex periculis facta prudentia monebat: ut a rep.(erat autē oino nulla reſp.) oculos:aures:animos auerteremus. At nunc tua dextera: tuiſq̄ ꝓmiſſis freti: & innixi obſepta diutina ſeruitute ora reſeramus: frenatāq̄ tot malis linguā reſoluimus. Vis.n.tales eſſe nos:quales iubes:nihilq̄ exhortationibus tuis fucatū:nihil ſubdolum:deniq̄ quod credentem fallere paret non ſine periculo fallentis: neq̄.n.unq̄ deceptus eſt princeps: niſi qui prius ipſe decepit. Equidem hunc parentis publici ſenſum cū exhortatiōe eius:tū ꝓnunciatione reſpexiſſe uideor Quæ.n.illa grauitas ſententiaꝝ: quam inaffecta ueritas uerboꝝ: quæ adſeueratio in uoce: quæ affirmatio in uultu: quāta in oculis:habitu:geſtu: toto deniq̄ corpore fides: tenebit ergo ſemp qđ ſuaſerit:ſcietq̄ nos quoties libertatē: quam dedit: experiemur:ſibi parere:nec uerendū eſt ne incautos putet: ſi fidelitate temporum conſtanter utamur:quos mēinit ſub malo principe aliter uixiſſe.

Nuncupare uota.perſeuerat exemplo docens poſſe omnes libere loqui. Propter illos. nõ ꝓpter nos. Pro æternitate imperii.ut Romanũ imperium ſemper floreret in epiſtolis ad Traianum noua inquit uota ſuſcepimus precati deos ut te remp.q̃ florentem & incolumem ea benignitate ſeruarẽt: quã ſuper magnas plurimaſq̃ uirtutes præcipua ſanctitate cõſequi deoq̃ honore meruiſti. Hæc.uota. ſuſcepta. ſunt. Pro iperio noſtro.ut dii Romanũ imperium tueantur. Si bene.cum hac conditione nuncupauimus. Aegit pacta eſt cõuenit. Si tu cæteros præſtitiſſes.ſi tuos incolumes ſeruaſſes. Si contra.feciſſes ideſt male tractaſſes. Illi.dii. Votis. imprecationibus. execrationibus.

Nũcupare uota pro æternitate íperíi:& pro ſalute ciuiũ: ímo pro ſalute príncipũ: ac propter illos pro æternitate íperíí ſolebamus. Hæc pro íperío noſtro í quæ ſínt uerba ſuſcepta operæpreciũ eſt adnotare: ſí bene rempu.& ex utílitate omnium rexeris. Dígna uota: quæ ſemp ſuſcípiant: ſemperq̃ ſoluant. Egit cum díis ípſo te authore Cæſar reſp. ut te ſoſpítem: incolumẽq̃ pręſtarent: ſí tu cęteros pręſtitiſſes: ſi cõtra: illí quoq̃ a cuſtodía tuí corporís oculos dímouerent: teque relínquerent uotís: quæ nõ palã ſuſcíperent. Alíí ſe ſuperſtites reíp. optabant: faciebantque. Tíbí ſalus tua íuíſa eſt: ſí nõ ſít cũ reíp. ſalute coniuncta: níhíl pro te paterís optarí: níſí expedíat Optantíbus: omníbuſq̃ annís í cõſílíum de te deos míttís: exígíſq̃ ut ſentẽtíã ſuã mutent: ſí talís eſſe deſíerís: qualís electus es. Sed íngentí conſcientía Cæſar pacíſcerís cum díís: ut te ſí mereberís ſeruent: cum ſcías an merearís neminem magís quã deos ſcíre. Nonne uobís. P.C. hæc díebus ac noctíbus agítare ſecum uídeť? ego quídem í me ſí omnium utílítas íta poſceret etíam præfectí manum armauí: ſed ne deorum quídem: aut íram: aut negligentíam deprecor: quæſo ímmo: & obteſtor: ne unq̃ pro me uota reſp. ínuíta ſuſcípíat: aut ſí ſuſceperit ínuíta ne debeat. Capís ergo Cæſar ſalutís tuæ glorioſíſſímum fructum ex conſenſu deoq̃: nam cum excípías: ut íta demum quin etiam ſcribens cum tribunatum militum ei traderet parazonium: quo pro dignitate accingendus erat: nudum ei porrexit. at talis inquit enſem accipe: quem pro me íta demum ſtrinxeris: ſi iuſte imperauero: quod ſi perperam quicquam pro me fieri cognoueris: eo in perniciem mei utaris uelim: at græce ſic ſcriptum eſt. αλλα και οτε πρωτον τω μελλοντι των δορυφορων επαρξειν το ξιφος οπαραξωνυς θαιατου εχρην ωρεξεν: εγυμνως ετεαυτο: και ανατεινας εφηλαβετου το τοξιφος: ινα αν μεγκαλως αρχωυπερ εμου: αν δε κακως: κατεμου χρηται: quæ ſic tranſferri poſſe uidentur: quin etiam quando primum futuro haſtatis præeſſe: enſem: quo cingi ipſum opus erat: porrexit: nudauitq̃ eum: & extendens dixit: cape hunc enſem: ut ſi quidem bene imperauero: pro me ſin autem male contra me utaris. ille igitur tribunum: nos præfectum prætorii intelligimus qui haſtatis præerat: nam Suidas δορυφορους cuſtodes regum armatos interpretatur: quibus præfectus uocabatur prætorio Præfectus: pro magiſtro equitum ab imperatoribus conſtitutus: & Dion ab Auguſto memorat primum creatos δυω επαρχους των δορυφορων ideſt duos præfectos prætorianorum: & Suidas quem επαρχον των δορυφορων uocat: ſcilicet præfectum haſtatoq̃ alibi επαρχον των πραιτωριων: ideſt præfectum prætorianorum appellat. Præfecti prætorii nomine Suræ. Ne deprecor. nullis precibus auerto. Inuita. me male imperante. Ne debeat. ne teneatur perſoluere. Glorioſiſſimum fructum ſalutis tuæ. quod ſaluus es quia optime rempublicam regis: eſt enim cum gloria fructus.

Non palã. ſecreto propter metũ. Superſtites reip. oppreſſa rep. Neronẽ notat qui cũ in ſermone quodã diceretur εμου θανοντος γαια μειχθητω πυρι. i. me mortuo terra miſceat igni imo ígt εμουζοντος. i. me uiuẽte q̃ plane feciſſe recitat Sueto. Optãtibus ciuibus. Oí buſq̃ annis. nã ſingulis ãnis uota ſuſcipiebant pro ſalute imperatoris nõ ſolũ conſules ſed & prouinciaq̃ præſides cũ militibus & prouincialibus. In conſíliũ facis ut dii de te cõſulant an dignus ſis eſſe ſoſpes. neſcio quis ſemibarbarus hũc noſtrũ ſenſum corrupte legit & tamen tanq̃ ipſe primus fuerit interpretatus me calumniando uel inuitus laudat ita fœde lapſus ut ꝑdito pudore audeat meã ſníam tanq̃ ſuã ſibi uendicare cum ſcriptũ fuerit in prima editione facis ut de te dii cõſulãt nõ aũt ut te dii cõſulãt. quæ nam iſta ſcriptoris tam manifeſta impudẽtia uel ſecordia addo qd̃ ne præpoſcere legi notat cum eius loco an ſcribendũ ſit. & profecto niſi ita frontẽ præfricuiſſet nunq̃ modeſtiã meam q̃ ubiq̃ præſtitimus expugnaſſet. Mutent. te perdant. Qualis optimus. Ingenti rectiſſima: & ſanctiſſima fretus. Præfecti manũ armaui. rem tãgit nunq̃ ſatis laudatam cuius Dion & alii græcoq̃ meminere: nam cum præfectũ prætorio quẽ creauerat circumdaturus eſſet enſe: quẽ nudum illi porrexit: cape hunc dixit. ſi quidem bene imperauero pro me hoc utere: ſi male aduerſus me: quamuis qui Traiani uitam ex Dione tranſtulit aliter latinitate hunc locum donauerit. quin etiam ſcribens cum tribunatum militum ei traderet parazonium: quo pro dignitate accingendus erat: nudum ei porrexit. at talis inquit enſem accipe: quem pro me íta demum ſtrinxeris: ſi iuſte imperauero: quod ſi perperam quicquam pro me fieri cognoueris: eo in perniciem mei utaris uelim: at græce ſic ſcriptum eſt. αλλα και οτε πρωτον τω μελλοντι των δορυφορων επαρξειν το ξιφος οπαραξωνυς θαιατου εχρην ωρεξεν: εγυμνως ετεαυτο: και ανατεινας εφηλαβετου το τοξιφος: ινα αν μεγκαλως αρχωυπερ εμου: αν δε κακως: κατεμου χρηται: quæ ſic tranſferri poſſe uidentur: quin etiam quando primum futuro haſtatis præeſſe: enſem: quo cingi ipſum opus erat: porrexit: nudauitq̃ eum: & extendens dixit: cape hunc enſem: ut ſi quidem bene imperauero: pro me ſin autem male contra me utaris. ille igitur tribunum: nos præfectum prætorii intelligimus qui haſtatis præerat: nam Suidas δορυφορους cuſtodes regum armatos interpretatur: quibus præfectus uocabatur prætorio Præfectus: pro magiſtro equitum ab imperatoribus conſtitutus: & Dion ab Auguſto memorat primum creatos δυω επαρχους των δορυφορων ideſt duos præfectos prætorianorum: & Suidas quem επαρχον των δορυφορων uocat: ſcilicet præfectum haſtatoq̃ alibi επαρχον των πραιτωριων: ideſt præfectum prætorianorum appellat. Præfecti prætorii nomine Suræ. Ne deprecor. nullis precibus auerto. Inuita. me male imperante. Ne debeat. ne teneatur perſoluere. Glorioſiſſimum fructum ſalutis tuæ. quod ſaluus es quia optime rempublicam regis: eſt enim cum gloria fructus.

Seruent.te incolumen præſtent. Dies.primus & interdum ſequentes dies Ianuarii:quibus ubiq; prouinciarum uota pro ſalute imperatoris ſuſcipiebant:& milites ſolemni iureiurando ſe in fidē eius aſtringebant mali igitur imperatores anxii expectabant nuncium talium rerum:uerentes ne aliqui exercitus & prouinciæ defeciſſent a ſe:& in alterius uerba iuraſſent. Patientia noſtra.noſtrū ſenatoꝝ qui in urbe eramus & iugum patiebamur præſtantes iuſiurandū principi & uota ſuſcipientes ac fidem noſtrā obligantes. Hinc atq; inde ex diuerſis prouinciis imperio Ro.ſubiectis. Publicæ ſeruitutis:dum uniuerſi ſe tyranno aſtringerēt ſacramēto. Aliquos. nuncios hoꝝ uotorum & fidei.

Flumina.excreſcentia ſupra modum. Niues ingētes quod aſſolet in locis frigidioribus. Venti.aduerſi nauigantibus. Illud. defectionē. prouinciaꝝ & exercituum. Merebantur. ſuis ſceleribus. Vllum diſcrimen pauoris. qa omnes præfectos pariter metuebant. Propterea cū qſqs ē dignior timeaṫ a malo principe tanq̄ futurus ei ſucceſſor in imperio. Cum ſit nemo non dignior. omnes illo digniores cū ſint merito ab illo oēs timentur. Non differt tuā ſecuritatem. quia ſemper es ſecurus. Iurari tibi. in tuam fidē & ſalutē. Vbiq; per oēs prouincias. Iuraueris omnib⁹. q; dii non aliter te ſeruent niſi pro commodo oium remp.rexeris. Nemo hoc nō præſtat ſibi ideſt omnis iurat pro ſalute tua quia uidet hoc ſibi utile eē. Tamen facimus iſtud nō amore tui ſed noſtri.ſed utilitate noſtra.nam amamus te quod uidemus expedire nobis ut uiuas.

Fides:qua ſimus obſtricti ſic facere.ſenſus eſt:nunq̄ fiat ut pro te uota nūcupemus fide iureiurādi aſtricti & nō utilitate nr̄a.perinde ac ſi diceret: ſemper bene regas:& ideo pro cōmuni oium utilitate uota faciamus:neq; unq̄ eueniant: ut male regas:& perſoluamus uota pro fide ſacraméti:quo fuerimus deuincti.eſt autem fides ſecundum Senecam ſanctiſſimum humani pectoris bonum: ea nulla neceſſitate ad fallendum cogiṫ:nullo corrumpitur præmio. Turpis eſt. Imputari.aſcribi ut aliquid tutelæ faciat tātum reſpectu ui:ut.ſ.ſe tueatur utilitate propria & non oium. Queri libet: iuuat conqueri. Non inquirant i ſecreta nr̄a.nō perſcrutantur & extorquent qd de illis ſecreto.i.uere ſentiamus. Niſi mali & crudeles:nam boni ſua conſcientia cōtenti ſunt. Eadē cura.perquirēdi nr̄a ſecreta. Vbiq;.apud omne hoium genus. Quos. admirabiles. Domeſticis aris priuatim in laribus. Parci.abſtineri a maledicētia tui. Moliſſimis:iſtis tuis mitiſſimis. Alioquin: inſup. Per quam ſimile in libertate:nō re ipſa:nā ſunt diſſimilia. Ibi.ſecreto & priuati. Affectus.amoris. Alii:cādidati. Cum lætitia.quia fuerant deſignati cōſules. Alii cū ſpe.quod promiſſis honoraueras. Multis adeptis cōſulatū. Cōſolandus.quod præteritus eſſet. Circumirent cōſulatū.M. Tullius ad Qu.fratrē de petitione cōſulatus ſcribēs hūc locū declarat:monet.n.neceſſe eſſe omnem rationem & curam:laborem:diligentiam in petitione magiſtratuum eſſe ad habendam:inibiq; hæc res diffuſæ tractatur.

te dei ſeruent:ſi bene rempub. & ex utilitate oīum rexeris:certus es te bene remp.gerere cum ſeruēt. Itaq; ſecurus tibi: & lætus dies erit qui principes alios:cura:& metu diſtinebat:cum ſuſpenſi:& attoniti:parumq; confiſi patientia noſtra hic atq; inde publicæ ſeruitutis nuncios expectarent:ac ſi forte aliquos flumina:niues:uenti præpediſſent: ſtatim hoc illud eē credebāt:q; merebant: nec erat diſcrimen ullū pauoris: ꝓpterea q; cū a malo principe tanq̄ ſucceſſor timeaṫ: quiſquis eſt dignior: cū ſit nemo nō dignior:oēs timentur. Tuā ſecuritatē nō mora nunciorꝝ non litterarꝝ tarditas differt ſcis tibi ubiq; iurari:cū ipſe iuraueris oibus. Nemo hoc ſibi nō præſtat:amamus quidē te inquantum mereris:iſtud tamen nō tui facimus amore ſed noſtri: nec unquā illuceſcat dies:quo pro te nūcupet uota non utilitas noſtra:ſed fides Cæſar. Turpis tutela principis cui poteſt imputari.Q ueri libet qd in ſecreta noſtra nō inquirant principes: niſi quos odimus.nā ſi eadē cura bonis quæ malis eſſet:quā ubiq; admiratione tui:quod gaudium: exultationemq; deprehenderes:quos oium cū coniugibus: ac liberis:quos etiā cū domeſticis aris:focisq; ſermōes:ſcires molliſſimis iſtis auribus parci & alioqui cū ſint odium amorq; cōtraria: hoc perquam ſimile habēt quod:ibi intēperantius amamus bonos principes:ubi liberius malos odimus. Cœpiſti tn̄:& affectus noſtri:& iudicii experimētū quantū maximum præſens capere potuiſti illo die:quo ſollicitudini:pudoriq; candidatorꝝ ita conſuluiſti: ne ullius gaudiū alterius triſtitia turbaret. alii cū lætitia:alii cū ſpe receſſerunt.multis gratulandū: nemo cōſolandus fuit.Nec ideo ſegnius iuuenes noſtros exhortatus es cōſulatū circumirent: ſenatui ſupplicarent:atq; ita a principe ſperarēt honores: ſi a ſenatu petiſſent.Q uo quidem in loco: ſi q̄bus

Opus erat. Imitarentur.qui ſenatui ſupplicaueras:& propter uirtutes catus eras. Reuerentior ſenatus.qui maiorem ſenatui reuerentiam præſtiterit. Quo iudicas:quo cenſes quis candidatoꝝ dignior eſſet conſulatū conſequi. Senatus reuerentia.an quam Traianus ſenatui habebat: an quam candidati iuuenes. Iuuenibus.Candidum & Quadratum poſſumus intelligere:qui iterum cōſules a Traiāo creati fuerunt authore Spartiano. Generi.familiæ.maioribus. Antequam deberetur.ante tēpus legibus præfinitum lege enim dabatur conſulatus uiris qui.xxx.annum expleſſent. Obſcuratur:deprimitur. Dion. omnibus apud Neronem publicum crimen erat uirtus: genus: diuitiæ: q̄bus prædīti aut ſe ipſos interfecerunt: aut ab aliis trucidati ſunt: imprimis tamen notat Domitianum:ſub quo nobiles deprimebantur:& monſtrum erat in nobilitate ſenectus:nam principū multi uerentur aliquē ſuoꝝ fieri præſtantiorē ſe. Poſteros libertatis.reſeruatos ad hoc liberum ſæculū. an magis reſpicit: quod Quadratus fuit ex gente Caſſia: ex qua Caſſius libertatis cauſa in Iuliū Cæſarē cōiurauit & nero Caſſiū Longinum iuriſcon.interfecit:q̄ in ueteri gentili ſtēmate.C.Caſſii percuſſoris Cæſaris imagines retinuiſſet & Tranqui. author quēdā hiſtoricū interfectū q̄ Caſſium & Brutū ultimos Romanoꝝ dixiſſet Feſtinatis.nōdū ætate legitima.

opus exemplo: adieciſti ut te imitarent. Arduum Cæſar exemplū: & quod imitari nō magis quiſq̄ candidatorū:q̄ pricipū poſſit. Quis.n.uel uno die reuerentior ſenatus candidatus? quā tu? cū omni uita:tū illo ipſo tēpore: quo iudicas de cādidatis? An aliud a te quā ſenatus reuerentia obtinuit? ut iuuenibus clariſſimę gentis debitum generi honorem ſed antequā deberet: offerres? Tandem ergo nobilitas non obſcuratur: ſed illuſtrat a principe: tandem illos ingētium uirorum nepotes:illos poſteros libertatis:nec terret Cæſar: nec pauet: quin immo feſtinatis honoribus amplificat:atq̄ auget: & maioribus ſuis reddit: ſiquid uſquam ſtirpis antiquæ:ſiquid reſiduæ claritatis: hoc amplexat: & refouet:& in uſum reip.promit.ſunt in honore hominum:& in honore famę magna nomina ex tenebris obliuionis indulgentia Cæſaris: cuius eſt ut nobiles:& conſeruet:& efficiat.præfuerat prouinciæ quæſtor unus ex candidatis: in quē ea ciuitas ampſiſſima reddītus egregia conſtitutione funda uerat.hoc ſenatui allegādū putaſti.Cur.n.te principe: qui generis tui claritatem uirtute ſuperaſti: deterior eēt cōditio eoꝝ:qui poſteros habere nobiles mererent: quā eoꝝ qui parētes habuiſſent? O te dignum qui de magiſtratibus nr̄is ſemp hæc nuncies: nec pœnis maloꝝ: ſed bonoꝝ p̄miis bonos facias:accēſa eſt iuuētus:erexitq̄ aīos ad æmulandum:quod laudari uidebat: nec fuit quiſquam quē non hæc cogitatio ſubiret:cū ſciret quicquid

Reddit. æquat data pari dignitate: q̄ maiores fuerant illuſtrati. Stirpis. domus:nā multæ familiæ olim clariſſimæ penitus interierant.In uſum reip. ad magiſtratus lib.iii.ii. uaticinat conſules a Traiano declaratos futuros quales maxime oporteret. Magna nomina. magnoꝝ uiroꝝ nepotes. Ex tenebris obliuionis.qui penitus erāt ab adminiſtratione reip.ſecluſi: & in obſcuro iacebāt: ſub Domitiano enim cōſideratus & ſapiens habebat: qui ætatem in tenebris agebat. Cuius.officiū:& propriū. Efficiat.uel iure annuloꝝ uel alia rōne:cū in manu principis ſit ex obſcuris parentibus:nobilem facere: & libertinum natalibus reſtituere. Præfuerat quæſtor. quæſturā geſſerat ſumma cū induſtria Candidus. Ea ciuitas ampliſſima:eius prouīciæ maxima ciuitas in qua fuerat quæſtor. In quē fondauerat redditus. per quē firmos certoſq̄ colligebat ꝓuentus publicos. Egregia cōſtitutione.ob ſingulare ordinationē ab eo factam. Hoc.hanc conſtitutionē. Allegandum.connumerandū. nam candidatoꝝ recte facta numerabant in comitiis laudatores:& teſtes eoꝝ producebant. Generis claritatē. diximus Traianum fuiſſe ex familia magis antiqua q̄ clara:in qua pater eius primū conſul extitit: eam Traianus clariſſimā magnitudine fortunæ: & rerum geſtarum præſtitit. Qui uirtute ſua colligimus autem hunc de quo agit fuiſſe rebus geſtis ſuperiorē patri ſuo:ut ſit propoſitus ad cōfirmandū quod Traianus nobiles efficiat. Habere poſteros nobiles.illuſtrare ſuā familiā. Qui parentes habuiſſent.qui non uirtute ꝓpria: ſed maiorum fulgerent:ita ut duo genera ꝓmoueret ad dignitates: & gentis clariſſimæ & uirtutis exactiſſimæ. O te dignum.dicam ſicut paulopoſt o nos felices. M. Tullius o te miſerum:o te infelicē: quæ exclamatio ad omnem affectū cōuenit uel miſerationis uel indignationis:uel exultationis. Nazarius. o tuā imperator non uictoriam magiſq̄ clæmentiam prædicandā. Hæc. talia. Facias bonos. incites cæteros ad bonū. Bonoꝝ præmiis.dū bonos p̄miis ꝓſequeris ſupra latius hāc rē tractauit.bonis honores:ſacerdotia: puincias offers:hi amicicia tua:hi iudicio florēt:acuunt iſti integritatis:& induſtriæ precio:ſimiles:diſſimiles alliciunt.nā p̄mia bonoꝝ:malorūq̄ bonos:ac malos faciunt. Laudari. induſtriā.

A quoq; magiſtratu.uideꝯ eſſe ſolœciſmus:cū pluralē oīa:quicqd ſingularis reſpiciat:q; tñ apud ueteres pluralis numeri uim obtinebat. Sanctitati.ītegritati. Quálibet.ualidiſſime.maxime. Detorquebat.deuiabat ab itinere uirtutis. Hebetabat.retundebat.obſcurabat. Reputatio.illa cōſideratio malox̄ principū:q indignis premia cōferebát. Vides.ethopœia:q̄ morē effingit dicētis:& ſcdm Aphthoniū notā hēt ploná:uerba aūt ficta:ſed q̄ ueriſimil'r dici poterát. Bñ fecero.ſub malis pricipibus : teſtimoniū bñ geſtox̄. Seu negligétia.dubitat quo noīe eā appellet. Male cōſultis.malū cōſiliū p̄bentib9.

Illos.malos. A laude. a rebus laudā-dis. Nūc.ſub Traiano. Cāpus.ſpatiū. reſpexit ad cāpū martiū:ubi magiſtrat9 creabanꝯ. Sibi:ſuæ uirturi. Aſſecutus. factus uoti cōpos. Remiſiſti metū.libe raſti a metu. Iniuriarū. qa boni præfuturi ſunt ꝓuinciis. Accuſandi neceſſitatē remiſiſti.unū depēdet ab altero: nam ſi boni ꝑerunt nō opus erit eos accuſare repetundarox̄.in eplis ad Traianū ſic dixerat remiſit mihi neceſſitatē.Quib9 gratias ægerint boni : qbus ſolet ꝓuincias gr̄as agere pro bene adminiſtrata repu. quē more tetigit.M.T.ad Appium ubi oſtendit a ꝓuinciis ſolitas mitti legationes Romā ſumptibus publicis ad laudā dum ꝓcōſulē poſt adminiſtrationē ſuā. Alioquin. ad hoc. Prodeſſe nouimus.

Quam peractos optime.q̄ quos prius bene geſſerit.hos.n.in petitione cæterorum exponebāt. Magiſtratus magiſtratu ꝓ gradus a minorib9 ad maiores peruenit:p̄ſertim ſi cōſtat in anteactis integritas. Codicillos:epl'as. Vrbana cōiuratione . cōſpiratione quorūdā ciuiū. Eblanditas preces.blandis precibus impetrata teſtimonia:q; ſ.aliqui fautores: & ſtudioſi illius preſidis īpetrauerint a quibuſdā ſuis precibus l'r̄as: qbus teſtentur illū præfuiſſe ꝓuinciæ integerrime. M.Tullius pro Planco in eundē ſenſum dixit eblandita ſuffragia : Tacitus li.xv. laus falſa : & precibus expreſſa perinde cohibeat:q̄ malicia:q̄ crudelitas: & authore principe Nerone ſanxerunt ſenatores ne quis ad cōciliū ſociox̄ referret: agēdas apud ſenatū ꝓprætoribus ꝓue conſulibus grates : neu quis ea legatiōe fungereꝯ. Decreta coloniarox̄. publicū teſtimoniū factū ꝓ decuriōes : qui tanq̄ ſenatores in urbe præerant coloniis & municipiis:nā decretū eſt qd' priceps uel ſenatus pro oībus cōſtituunt:ſiue ciuitates ꝓ ſingulis. M.Tullius pro.P.Sextio hunc more expreſſit : nō recito decretū officio aliquo expreſſum uicinitatis aut cliētelæ:aut hoſpitii publici aut ambitiōis aut cōmoditatis gr̄a ſed recito memoriā ꝑfuncti periculi prædicationē ampliſſimi bñficii uicē officii p̄ntis teſtimoniū p̄teriti tpis. Næ.certe. Cōſulariū ſuffragiis quæ pro cōſulatu fiunt. Vrbes.iudicia urbiū. Gētes . nationes ꝓuinciæ. Inferunꝯ.miſcenꝯ. Gr̄as agere . ppl'os quos bene rexerit candidatis publice gr̄as agere.

Decretum

a quoq; in ꝓuinciis beneficeret:oīa te ſcire. Vtile ē Cæſar : & ſalutare p̄ſidibus prouinciarox̄ hāc habere fiducīā: paratū eſſe ſanctitatī: induſtriæ ſuæ maximū præmiū iudiciū principis ſuffragiū principis.aduc autem quamlibet ſincera rectaq; ingenia: & ſi non detorquebat hebetabat tamē miſera: ſed uera reputatio uides.n.ſiquid benefecero neſciet Cæſar:aut ſi ſcierit:teſtimoniū nō reddet . Ita eadē illa ſeu negligētia:ſeu malignitas principum cū male cōſultis īpunitatē:recte factis nullū præmiū polliceretꝯ:nec illos a crimine: & hos deterebat a laude. at. nūc ſi bene aliquis ꝓuinciā rexerit: huic q̄ſita uirtute dignitas offertꝯ.patet.n.oīb9 honoris:& gloriæ cāpus . ex hoc q̄ſq; q̄ cupit petat: & aſſecutus ſibi debeat.Prouinciis quoq; ī poſterox̄: & iniuriarox̄ metū:& accuſādi neceſſitatē remiſiſti. nā ſi p̄fuerint qbus gr̄as egerīt:de nullo quæri cogentꝯ:& alioquin nihil magis ꝓdeſſe candidato ad ſequētes honores:quā peractos optime magiſtratus;magiſtratus magiſtratu;honore honor petitꝯ. Volo ego q̄ ꝓuinciā rexerit:nō tm̄ codicillos amicox̄:nec urbana coniuratione eblanditas preces: ſed decreta coloniarū : decreta ciuitatum alleget. Næ ſuffragiis cōſulariū uirox̄ urbes:populi gentes inſeruntꝯ.efficaciſſimum pro candidato genus eſt rogandi : gr̄as agere . iam quo aſſenſu ſenatus: quo gaudio exceptū eſt: cū candidatis:ut quemq; nomina ueras: oſculo occurreres : deuexus quidē in planū:& quaſi unus ex gratulātib9 te mirer magis hanc improbē illos:qui effecerūt:ut iſtud magnū uideretꝯ cū uelut affixi currulibus ſuis manū tantum & hanc cunctanter:& pigre: & imputanti bus ſimiles promerent. cōtigit ergo oculis noſtris

Illos:ſuperbos principes. Iſtud: tuū factū. Affixi:unde declinare nō poſſent. Currulibus . ſedibus. Cunctáter ſupbe cū deſpectu oſculātiū. Promerēt extēderēt porrigerēt. Manū deoſculādū.iá de Traiano dixerat.nō tu ciuiū amplex9 ad pedes tuos deprimis:nec oſculū manu reddis.notatꝯ Domitian9 qd' Cenidi p̄ris Veſpaſiani cōcubinæ ex hiſtria reuerſæ:oſculūq; ut aſſueuerat offerenti manum præbuerit.

Insolita facies.insueta res uisu. Candidatus equitis.petens equestrem dignitatẽ. Simul: æquo loco cum iperatore stans. Intueri.repete contigit. Qui dabat honorẽ. Traianũ:qui dignitatẽ equestrẽ sed latus:nõ equestris dignitatis extitisse dandi ptãtẽ habebat. Parẽ.stanté pedibus pariter illis: q dignitato augustior es.s.cũ te deprimis. Cui.ut Traiano q maximus oĩum erat. Submittat.humiliauerit humane se gesserit. Securus:magnitudinis. Suæ satis sciẽs:se eẽ magnũ. Quã ab hũilitate. nõ ẽ timendũ ut principes icidãt i hũilitatẽ:cũ sit eoꝝ cõditio altissima. Intétio.pfectio:diligés cura. Ofoni.tuæ. Cõmodares:applicares.cõcordares ſm oratoꝝ præcepta. Oculos uocé:manũ.de qbus abunde prænotatum ex snia Fabii. Vt tanq̃. Alii. priuato: qui obsequeret tibi. Numeros.gradus species.Eutropius:honorib9 auxit Traianus quos mediocri familiaritate cognouisset. Comitatis.humanitatis:facilitatis. Suffragatoꝝ.q dabãt suũ suffragiũ cãdidatis. Exciperentur. approbarent a senatoribus cõsueto honore: & laude. Inter excipientes. in numero laudantium. Senatorius assensus. quo utuntur senatores in suffragiis. Gaude debamus:alias. Merétibus.bonis. Perhibebatur a pricipe. ipse Traianus erat testis itegritatis uniuscuiusq. Faciebas. illos optimos:tanti putat iudiciũ Traiani ut dum dicit eos optimos faciat optimos. Iudicium senatus.a quo iã fuerãt probati. Lætabat.senatus. Se ornari. iudicium suũ cõprobari. Illos candidatos. Nã quod præcatus es.M.Tullius pro Murena quæ deprecatus ingt a diis imortalibus sum cõsul more istitutoq; maioꝝ illo die: quo auspicato comitiis centuriatis.L.Murenã cõsulẽ renunciaui ut ea res mihi magistratuiq; meo populo plebiq; Romanæ bene atq; felicter eueniret.& mox.qd si illa solẽnis comitioꝝ precatio consularibus auspiciis cõsecrata tãtam habet in se uim. & religionem:quãtam reip.dignitas expostulat. Illa:ipsa ordinatio comitioꝝ. aut generaliter accipiendum est procreatione magistratuũ p comitia:aut q̃ magis ꝓbo tangit ordinẽ comitioꝝ a Traiano imutatũ reuocata lege taballaria: cuius rei meminit lib.iii.epla ad Messiũ Maximum. Bene ac feliciter.in primis comitiis bene cessit. sed in sequentibus multa iocularia ac fœda sunt facta:quod etiam libro quarto refert. Tale.eius generis. Vni tibi. omnia prospere cedant. In quo.a quo dependet reipubli.salus & nostra. Nimium diu. quia Domitianus sæuus nimium diu fuit in imperio. Quo. precabamur. Alia aduersa:alia secunda. nam si bona malo principi precabamur nobis mala imprecabamur:quæ enim prospera tyranno sunt ea ciuibus aduersa. Nunc communia. nunc uero & secunda: & aduersa etiam nobis communia sunt quia bonus es. & tanquam nostrum unus bonumque publicum amas. Nos possumus esse felices. Potes.esse felix:quia doles communi omnium calamitate. Si posses.esse felix sine nobis. Ita. hac conditione. Mereri. iudicium nostrum.coprobari.ab uniuerso senatu. Antiquius.carius acceptius potius.

insolita facies: princeps & candidatus equales & simul stantes: intueriq; parẽ accipiẽtibus honorẽ: qui dabat. Quod factũ tuũ a cuncto senatu quã uera acclamatione celebratũ est:tãto maior:tanto augustior nã cui nihil ad augendũ fastigiũ supest: hic uno mõ crescere põt: si se ipse submittat: securus magnitudinis suæ:neq;.n.ab ullo periculo fortuna principũ longius abest: quã ab humilitate. Mihi qdẽ nõ tã humanitas tua: quã intentio eius admirabilis uidebat.Quippe cũ orationi oculos: uocẽ manũ cõmodares:ut si alii eadẽ ista mandasses oẽs comitatis numeros obibas.atq; etiã cũ suffragatoꝝ noia honore:quo solent: exciperent: tu quoq; inter excipiẽtes eras:& ex ore principis ille senatorius assensus audiebat: quodq; apud principem perhibere testimoniũ merentibus gaudebamus:perhibebat a principe. Faciebas ergo cũ díceres optimos. nec ipsoꝝ mõ uita a te: sed iudiciũ senatus comprobabat:ornariq; se nõ illos magis: quos laudabas:lætabat.nã quod precatus es:ut illa ipsa ordinatio comitioꝝ bene ac felicíter eueniret nobis:reipu.nõne tibi tale est: ut nos hũc ordinem uotoꝝ cõuertere debeamus: deos deniq; obsecrare:ut oia q̃ facis: quæq; facies ꝓspere cedant tibi:reip.nobis uel si breuis sit optãdũ: ut uni tibi: in quo:& resp & nos sumus. Fuit tẽpus: ac nimiũ diu fuit:quo alia aduersa:alia secũda prícipi: & nobis: nũc cõmunia tibi nobiscũ tã læta: quam tristia:nec magis sine te nos esse felices: quam tu sine nobis potes.An si posses: in fine uotoꝝ adiecisses: ut ita p̃cibus tuis dii annuerẽt:si iudiciũ nostrũ mererí pseuerasses: Adeo nihil tibi amore ciuiũ antiqui?:ut añ a nobis:deide a diis:atq; ita ab illis amari uelis:si a nobis ameris. Et sane prioꝝ principũ

Exitus.mors uiolenta: qualis.Caii:Claudii:Neronis Galbæ:Othonis Vitellii:Domitiani. Adæquauimus.noſtris acclamationibus. Ardor: ſtimuli: faces.tranſlata uerba pro incitamentis. Voces: acclamationes laudes. Nullus terror cuiuſq̃:nulli unq̃ prícipũ dictæ fuerũt ob metũ. Hæc. qualia tibi acclamauimus. Seruitutis.ſub Domitiano: cui omnes adulari cogebantur. Dixiſti. nam & Traianus erat ſex ſenatoribus immo conſularis. Excogitat.noua fingit. idem alibi enim ingenioſior eſt ad excogitandum ſimulatio ueritate: ſeruitus libertate metus amore. Quæſita:inuenta ab eo quod præceſſit. Aliud: diuerſum. Neutrum ſimulationes expreſſerint:poſſunt ſimulationes triſticiam & gaudium fingere: ſed nequaquam exprimere. Sua. propria conuenientia miſeris: ideſt triſtia: nam cum ſit oratio maxima cordis prænuncia:difficile eſt quoquomodo non oſtendere uerbis affectus animi. Pacatus:fingit quidem timor gaudium: ſed ita intimos mentis affectus proditor uultus enũciat: ut in ſpeculo frontium imago extat animorum.

exítus docuít: ne a Díis quidem amarí: níſí quos homínes ament: arduum erat has precationes tuas laudíbus adæquare: adæquauímus tamen. qui amoris ardor? qui ſtímuli? quæ faces íllas nobís acclamationes ſubiecerunt? Non noſtri Cęſar íngenií: ſed tuæ uírtutis: tuorumq; meritorum uoces fuerunt: quas nulla unquam adulatío ínuenít: nullus cuiuſquam terror expreſſít. Quem ſíc tímuímus: ut hæc fíngeremus? quem ſíc amauímus ut hæc fateremur. Noſtí neceſſitatem ſeruítutís quando ſímile alíquíd audíſtí: & quando dixíſtí. Multa quídem excogítat metus: ſed quæ appareant quæſíta ab ínuítís. aliud ſolícítudínís aliud ſecurítatís íngenium eſt: alía triſtíum ínuentío: alía gaudentíum. neutrum ſímulatíones expreſſerínt. habent ſua uerba míſerí: ſua uerba felíces: ut quæ íam maxíme ab utríſque dícantur. Teſtís ípſe es: quæ ín omnium ore lætítía. non amíctus cuíquam: non habítus: quem modo extulerat: índe reſultantía uocíbus tecta: níhílque tantís clamoríbus fatís clauſum. Quis tunc non e ueſtígío ſuo exíluit? quís exíluiſſe ſenſit? Multa fecímus ſponte: plura ínſtínctu quodam: & ímperío. Nam gaudío quoq; cogendí uís íneſt. Num ergo modum eí tua ſaltem modeſtía ímpoſuit? nã quanto magís a te reprímebatur: exarſímus non contumacía Cæſar: ſed ut ín tua poteſtate eſt an gaudeamus: íta ínquantuũ: nec ín noſtra. Cõprobaſtí & ípſe acclamationum noſtrarum fídem lachrymarum tuarum ueritate. uídímus humeſcentes oculos tuos: demíſſumq; gaudío uultum: tantumq; ſanguínís ín ore: quantum ín anímo pudorís. Atq; hoc magís íncenſí ſumus: ut precaremur:

Habitus

Habitudo

Aliud felices.læta exultantia. Iam maxime. quam plurimum. Ab utriſque. miſeris & felicibus. Dicantur. conſueta ſint dici. Habitus: remanſit. eſt autem habitus corporis qualitas:non natura: ſed induſtria comparata: maxime pertinens ad geſtum ſiue triſtem ſiue hilarem habitudo uero bona membrorum compactio: Apuleius continuatio litterati laboris habitudinem tenuat & ſecundo aſini omnem Fotidis habitudinem ſcribit diligenter exploraſſe:nono utrunque complexus eſt: quidam inquit procerus:& ut indicabat habitus:atque habitudo miles. Terentius in Eunucho: quæ habitudo corporis. at Macrobius:ſed tota Daretis fatigatio habitu depingitur. aſt illum fidi æquales & reliqua. Extulerat. a domo ſua in curiam. Veſtigio. loco.

Ineſt gaudio: gaudium cogit homines facere: quæ nõ intendunt: eſt enim animi paſſio: unde Gellius libro tertio capitulo decimoquinto tradit: multos inſperato gaudio expiraſſe. Ei. noſtro gaudio. Tua modeſtia.quæ nos iubebat imponere finem acclamationibus.

Exarſimus.tanto magis:ſume extrinſecus. An gaudeamus. bene regendo.

Inquantum. ad quantam menſuram gaudeamus. Nec in noſtra:eſt cum in gaudio ſit uis imperii. Fidem. quod eſſent uere. Lachrymarum tuarum ueritate: quia tuis lachrymis quæ gaudio erumpebant credidiſti noſtras acclamationes eſſe ueras. Sanguinis in ore.ruboris in facie:nihil aliud eſt rubor: quam color ſanguinis qui gaudent ideo rubeſcunt quia gaudium extrinſecus contingit:ad hoc. animoſo curſu natura feſtinat: quam ſanguis comitando quaſi alacritate integritatis ſuæ compotem tingit cutem. & inde ſimilis color naſcitur. hæc Macrobius in Saturnalibus ſequentia tamen indicant rubuiſſe Traianum pudore: nam rubor ex animi pudore naſcitur:cuius hæc cauſa natura cum quid ei occurrit honeſto pudore dignum intus petendo penetrat ſanguinem: quo commoto atque diffuſo cutis tingitur: & inde naſcitur rubor. dicunt & phyſici: quod natura pudore tacta ita ſanguinem ante pro uelamento tendat: ut uidemus quemque erubeſcentem manum ſibi ante faciem frequenter opponere.

Ne quando non:ut ſæpe daretur. Hoc ipſum.ordo eſt ut interrogaremus has ſedes quaſi nobis reſpõ
ſuras hoc ipſum:ideſt totidem uoces per echo ſaltem reddituras uiderint ne unquam principis lachry-
más.perinde ac ſi diceret nemo imperatorium unq̃ tam tenere & præ pudore in ſenatu lachrymas effu-
dit quáuis ſcribat Tranqui. Tyberium in ſenatu fleuiſſet : ſed alia de cauſa eſt autem ſpecies idolopœiæ
cum ſenſum mutæ perſonæ dare conetur. At ſenatus.lachrymas. Poſteros.ſenatores. Eadem. qua
tu præcatus es pro ſalute omnium. Quod non audiant.eaſdem acclamationes:quas intelligent Traia
no dictas. Animũ. dores animi. Ve-
ra:felicitas.Plato felicitatẽ quinq̃ parti Felicitas.
tam diffinit primam eius partẽ bene cõ
ſulere ſecundam ſenſibus & bona uali-
tudine corporis uigere tertiam in reb⁹
gerendis fortunatum eſſe quartam glo
ria & claritudine apud homines excelle
re quintam pecuniis rebuſq̃ cæteris ad
omnes uſus humanitatis affluere. pri-
mum illud ex eruditione multarumq̃
rerum peritia:& experimento cõtinge-
re ſequens ex corporis membris accide
re ut ſi quis uidet oculis. audit auribus
narium præterea & oris ſenſu uiget : &
integritate membrorum quæ ſenſuum
inſtrumenta ſunt tertium inde proueni
re ſi quis quod agere intendit ita ægerit
ut decet ſapientem & ſtrenuum uirum
quartum illud ſcilicet gloriæ celebrita
tem ex opinione bonitatis manare po-
ſtremum rerum affluentia eſt cum cui
ad uitæ uſum ita ſuppeditat pecuniarũ
copia ut & amicos fouere beneficio : &
large ac liberaliter cũcta neceſſaria ſub
miniſtrare ualeat:hæc cui ſuppetãt oĩa
eum perfecte felicem ac beatum eſſe.

Videri dignũ felicitate. exiſtimari bo
num:ita ut merearis eſſe felix. Illo die.
quo tibi acclamauimus. Crede nobis.
crede noſtro teſtimonio:te felicem eſſe
crede etiam tuo qui non crederes te feli
cem niſi eſſes. Hoc te felicem eſſe:cre-
de nobis & tibi. Alium.deceperit dum
uirtutem ſimulat malus. Nemo ſe ip-
ſum.ut qui ſe intus & in cute nouerit.

Modo.dũmodo. Introſpiciet : recte
examinet:& diſcutiat. Vitam.ſuam.

Quid.cõſcientia principis de ſe boni
bona.mali mala. Illi:mali. Sibi.intra
ſe. De ſe.ut dii ſic ſe amarent ſicut ille
deos. Mediocriter amanti. precati ſu-
mus hoc quia certo ſcimus: te nos ama
re plurimum. Tu.amares nos. Inter
iſta.inter precandum ſuperiora:ná quæ
dam conſueuerant peculiaria uerba p̃-
cibus interponere dum acclamarẽt im-

ne quando tibi nõ eadẽ cauſa lachrymaꝝ: utq̃ nõ
nunquam frontem tuã abſtergeres. hoc ipſũ : has
ſedes nobis quaſi reſpõſuras interrogemus : uide-
rint ne unquam principis lachrymas? at ſenatus ſę
pe uiderunt. Oneraſti futuros principes: ſed & po
ſteros noſtros.nam:& hi a principibus ſuis exigẽt
ut eadem audire mereantur. & illi quod nõ audiãt
indignabunt. Nihil magis poſſum proprie dicere
quã quod dictum eſt a cũcto ſenatu:o te fœlicem:
quod cum diceremus:nõ opes tuas:ſed animũ mi-
rabamur:eſt enĩ demũ uera felicitas felicitate di-
gnum uideri. Sed cũ multa illo die dicta ſunt ſapiẽ
ter & grauiter : tũ uel iprimis hoc:crede nobis:cre
de tibi. Magna hoc fiducia noſtri:maiore tamẽ tui
diximus.alius enim fortaſſe alium:ipſum:ſe nemo
deceperit:introſpiciat modo uitã: ſeque quid me-
reatur iterroget. Proinde dabat uocibus noſtris fi
dem apud optimum principem:quod apud malos
detrahebat: quamuis enim faceremus:quæ aman-
tes ſolent: illi tamẽ non amari ſe credebant ſibi. Su
per hæc precati ſumus:ut ſic te amarent dii:quem
admodũ tu nos. Quis hoc aut de ſe : aut principi
diceret mediocriter amãti? Pro nobis ipſis qdem
hæc fuit ſumma uotoꝝ:ut nos ſic amarẽt dii.quo-
modo tu. Eſt ne ueꝝ qd̃ inter iſta clamauimus. O
nos fœlices. Quid enĩ felicius nobis? qbus non iã
illud optandũ ẽ:ut nos diligat princeps:ſed dii quẽ
admodum princeps? Ciuitas religionibus dedita:
ſemperq̃ deoꝝ indulgẽtiam pie merita nihil feli-
citati ſuæ putat aſtrui poſſe:niſi ut dii Cæſarẽ imi-
tentur. Sed quid ſingula cõſector:& colligo:quaſi
uero aut oratiõe cõplecti.aut memoria cõſeq poſ
ſim:q̃ uos.P.C. ne qua interciperet obliuio : & in
publica acta mittenda:& incidẽda ĩ ęre cenſuiſtis.

peratoribus:qualia ſunt apud Lampridiũ in acclamatiõibus Alexãdri:dii te ſeruent:pariter apud Volca
tium in Auidio:& Lampridium in cõmodo exaudi Cæſar. Ciuitas religionibus dedita. M. Tullius de
reſponſis aruſpicum deorum numine hoc tantum imperium natum eſt & auctum:& retẽtum nec enim
numero hiſpanos:nec robore gallos nec caliditate pœnos:nec artib⁹ græcos:ſed pietate & religiõe:atq̃
hac una ſapiẽtia q̃ deoꝝ ĩmortaliũ numine oĩa regi gubernariq̃ ꝓſpeximus oẽs gẽtes natiõeſq̃ ſupaui-
mus:lege plura de religiõib⁹ romanoꝝ lib.i.apud Maximũ. Pie merita:qa ĩ deos extitiſſet pia & religio
ſa. Aſtrui.addi. Imitẽt:ita nos amet:ſicut Traianus. Singula.tua dicta. Quæ:q̃s acclamatões. Ne q̃
iter.ob.ne forte deperirẽt & itercidẽrẽt. In pu.acta.ĩ tabulis:ĩ qb⁹ publica acta ĩcidebãt relege ꝓnotata.

Orationes principum.a principibus habitas:an principibus dictas qđ magis placet. Eiusmodi genere monumentoꝝ:in acta publica. Parietibus curiæ.tantū in senatu dicebant. Erāt eiusmodi.i.falsæ: adulatoriæ. In singulis.tradere unicuiq; unde multi postmodū hoc secuti sunt. Non tantū post ipsos. sed ét dum uiuunt. Gratos fuisse.mō principes bonos habuissemus:qbus deberemus tales dicere acclamatiōes. Antea ex directo tempora Domitiani notat:nam satis cōstat Tito uiuēti multas acclamationes dictas:& mortuo tantas senatum gratias laudesq; ægisse:quantas congessit:nec uiuo unquā nec præsenti. Non licuit.quia principes erant pessimi. Gratos.traductio color. Ex postulatum.a te expetitū cū uelles imponi modū alias cōqueſtū. Affectus. alactitatē gaudiū. Tua merita.laudes ob merita q̄ in nos contulisti. Exēplo: ut hoc nostrū factū posteri imitarēt tā q̄ formulā & iudicem. Hēantq; muneris tui.hoc acceptū tibi referāt. Instruēdum: est parandum instituēdū. Non dese.a te iá inceptū. Non submo. adulatio.cui Traianus aures obstruxerat in de Mart.in cōmendationē illius frustra blandiciæ uenitis ad me Attritis miserabiles labellis. Quæ:bona. Si faciāt. modo illa faciant. Oculis:cum præ nimio gaudio flesti. Ames illū diē.liben ter recorderis illius diei. Vincas.maiora facias. Noua.inusitatos honores: q̄re ad Seuerum se cōsulentem qđ consul designatus in honorē principis censeret dixerat recētia opera maximi principis præbent facultatem noua:magna:uera censendi. Nisi ob eadē facta: nisi similia feceris. Iam quam antiquū. laudabile antiquis simile:transit ad iudicium Marii Prisci:qui repetūdarum reus dānatus est interdicta ei Italia quod latius epistola ex lib.ii.narrauit: ubi ferme eadem:quæ hic dicuntur scripta offendes iam scilicet hoc ipsum pulchrū & antiquum senatum nocte dimitti:triduo reuocari:triduo contineri:confido nunc non inuēturos qui audeant negare Iuuenalē nō scripsisse satyram suum sub Traiano cum expresse per secundū colligatur iudicium illud Marii cuius i prima satyra fit mentio:factū sub Traiano & præsente eo. Consulare.consulis proprium.& ad officium consulis pertinens erat enim consul tunc Traianus & præsidebat. Triduum totum:supra recitauerat occupatum triduum in hac tantum Marii & sociorum eius accusatione & condemnatione. Sub exemplo tui:ad imitationem tui te præsidente. Sedit: fuit in consilio. Præter consulem:præter officium consulis & non principis. Quisque.senator. Dissentire:discedere licuit:nam cū Tertullus censuisset septingenta millia quæ Afris Marius extorserat ærario inferenda:Mario urbe Italiaq; interdicendum:Martiano hoc amplius Africa omnes assensere usque ad Pompeium Collegam:qui & septingenta milia ærario inferenda & Martianum in quinquennium relegandum: Marium repetundarum pœnæ: quam. iam passus esset censuit relinquendum. erant in utraque sententia multi:fortasse etiam plures in hac uel solutiore uel molliore:nam quidam ex illis quoque:qui Cornuto uidebantur assensi:hunc qui post illos censuerat sequebantur: sed cum fieret dissessio: qui sellis consulum astiterant in Cornuti sententiam iræ cœperunt: tum illi qui se Collegæ annumerari patiebantur in diuersum transierunt: Collega cum paucis relictus est & libro sexto Traianum laudans:malis inquit hic optimus separari non alio magis poterat quam diuersitate censendi. Tacitus etiam memorat sub imperatore Traiano licuisse sentire quæ uelles: & quæ sentires dicere.

Ante orationes principū tātum eiusmodi genere monumētorum mandari æternitati solebāt: acclamationes quidē nostræ parietibus curię claudebātur: erant enī quibus nec senatus gloriari: nec princeps possent. has uero & in singulis exire & posteris prodi cum ex utilitate: tū ex dignitate publica fuit: primū ut orbis terrarū pietatis nostræ adhiberetur testis & cōscius: deinde ut manifestū esset audere nos de bonis malisq; principibus: nō tātū post ipsos iudicare. postremo ut experimēto cognosceretur: & ante nos gratos: sed miseros fuisse: quibus esse nos gratos ꝓbare antea nō licuit. At qua contentione: quo uisu: qbus clamoribus expostulatū est: ne affectus nostros: ne tua merita supprimeres deniq; ut in posterum exēplo prouideres. Discant & principes acclamationes ueras: falsasq; discernere: habeantq; muneris tui: quod iam decipi non poterunt. Non instruendum illis iter ad bonā famam: sed non deserendum: non submouēda adulatio: sed non reducenda est. certum ē: & quæ facere: & quæ debeant audire, si faciant. Quid nūc ego super ea quæ sum cum toto senatu præcatus plenatu præcer: nisi ut hæreat animo tuo gaudiū: qđ tūc oculis protulisti. Ames illum diē: & tamē uincas noua merearis: noua audias: eadē enim dici nisi ob eadem facta non possunt. Iam quā antiquū: quā consulare q; triduum totum senatus sub exemplo tui sedit cum interea nihil præter cōsulem ageres. Interrogauit quisq; qđ placuit. dissentiī discedere:

Et copiam iudicii ſui reip.facere.dicere ſententiam ſuã pro bono reip. Dinumerari. quia nõ poterat fieri ullum ſenatuſcõſultum niſi maior pars ſenatorum interfuiſſet:an cũ diſſentirent numerati ſũt utra in parte plures eſſent. Vt alludat ad illud.numera ſenatum. Non prima:non quia prima fuit.n.prima ſed quia melior:ideo Cornuti ſnĩa obtinuit. Quis.ſenator. Antea: ſub Domitiano cũ nemo poterat libere loqui quare ad ariſtonem proſpeximus inquit curiam:ſed trepidã & elinguẽ:cũ dicere q̃ uelles periculoſum:quod nolles miſerũ. Miſeros:quia metu mortis cogebant ſentire quæ imperator uolebat.

& copiam iudicii ſui reipu.facere tutũ fuit.cõſulti omnes atq̃ etiã dinumerati ſumus uicitq̃ ſententia non prima ſed melior.At qs antea loqui? quis hiſcere audebat:præter miſeros illos:qui primi interrogabantur:cæteri quidẽ defixi:& attoniti ipſã illam mutã ac ſedẽtariã aſſentiẽdi neceſſitatẽ: quo cum dolore animi: quo cum totius corpis horrore perpetiebantur. Vnus:ſoluſq̃ cenſebat:quod ſe querẽtur omnes:& omnes improbarẽt: imprimis ipſe q cenſuerat:adeo nulla magis oĩbus diſplicẽt: quã quæ ſic fiunt:tanquã oĩbus placeãt.Fortaſſe imperator in ſenatu ad reuerentiam eius cõponebatur:cæterum egreſſus ſtatim ſe recipiebat in principẽ:oĩaq̃ cõſularia officia abigere:negligere:contẽnere ſolebat. Ille uero ita conſul ut ſi tantũ conſul foret:nihil infra ſe putabat:niſi quod infra conſulem eſſet:ac primum ita domo progrediebatur: ut illum nullus apparatus arrogantiæ pricipalis nullus præcurſorum tumultus detineret. una erat in limine mora cõſultare aues: reuererĩq̃ numinũ monitus:nemo perturbabatur: nemo ſubmoueba tur.tãta uiatoribus quies:tãtus pudor faſcibus: ut plærunq̃ aliena turba ſubſiſtere & cõſulẽ:& principem cogeret:ipſius quidem officiũ tã modicũ: tã tẽperatum:ut antiquus: aliquiſq̃ magnus conſul ſub bono pricipe incedere uideret. Iter illi ſępius

Cæteri.ſenatores. Sedentariam neceſſitatem.aſſenſum neceſſarium ſedendo:nõ enim audebãt cõtradicere ſolum igitur tanquam ad ſedendum conuocati aſſentiebant primæ ſententiæ ueluti ex ore imperatoris prolatæ. ſedentaria igitur a ſedendo dicta. Apuleius in primo limine ſui aĩni:ut etiam fatigationem ſedentariam inceſſus uegetatione diſcuterẽ.Columella lib.xiii. neq̃ enim ſedentaria eius opera eſt. Vnus cõſul. deſignatus qui id decernebat quod ſentiebat imperatorem uellẽ an imperator qui præſidebat. Omnes improbarent. quia iniuſtum erat. Ipſe.cõſul deſignatus. Sic fiunt. ſine ulla controuerſia & nemine diſſentiente. nam illa inuito decernũtur.id autem fit ſub tyrãno. Fortaſſe.aliquando. Imperator.Domitianus ſiue alius. Eius:ſenatus. Componebatur.lectica deferebat. præſidebat. Sedẽtaria.

Egreſſus:e curia. In principẽ.in qualitatem & perſonam principis. Cõſularia officia.reddendi ius:locãdi publicos redditus.ſumptus temperãdi. de rebus dubiis conſultandi.hinc Ouidi. ad Sex. Põpeium ſcripſit:aut reget ille ſuos dicẽdo iura Quirites Conſpicuum ſignis cũ premet altus ebur. Aut populi reditus poſitã componet ad haſtam. Et minui magnæ nõ ſinet urbis opes. Aut ut erũt patres in iulia templa uocati. De tanto dignis cõſule rebus aget. Aut feret Auguſto ſolitã natoq̃ ſalutẽ. Deq̃ parum noto cõſulet officio. Cõtẽnere.q̃uali diſſimũ fuit in fine locauit:maius enim eſt cõtemnere:quam abigere quia multos ut diximus.conſulatus titulo tenus geſſit Domitianus. Ille. Traianus:tanq̃ de abſente loquit:an magis reſpexit ad tertiũ conſulatum:quo iã functus erat: cum hæc ſcriberet. Ita cõſul.ita cõſulatũ geſſit. Tantum cõſul.& non princeps.tantum conſulatũ gerens:& nõ ſimul principatum. Nihil putabat:ſenſus ẽ ſolum ſe cõſulibus parẽ exiſtimabat & nihilo ſupra.ſed hoc per contrarium dixit. Arrogãtiæ principalis.pompa qua ſolẽt.uti principes. Præcurſorum. ante ambulonum. Detineret.moraret. Nullus.repetitio Secundo familiaris:cũ ab eodẽ uerbo in rebus ſimilibus & diuerſis principia ſumuntur. In limine.in ingreſſu palatii. Conſultare aues.captare auguria.

Numinũ monitus.idem per diuerſa:nam auguriis credidit antiquitas quæ faciẽda uitandaue hoĩbus deos indicaſſe. monita autem deorum & in numero multitudinis neutri ac maſculini generis. Virg.ille Iouis monitis immota tenebat Lumina.Perſius hos pueris monitus patres infundere lippos.monemus conſilio.& ante rem. Perturbabatur:a uia. Viatoribus.miniſtris a uia dictis.erant enim uiatores magiſtratibus parentes & ſenatores duceſque ex agris ad officia uocantes.unde.M.Tullius ſcripſit a uia ſe natum accerſebantur & Curius & cæteri ſenes:ex quo qui eos accerſebãt uiatores nominati ſunt: & Pli. lib.xviii.Cincinato inquit uiator attulit dictaturam dicens uela corpus:ut perferam ſenatus populique ro.mandata:exquo apparet fuiſſe miniſtros publicos. Sed author Valerio officium erat ĩtra ſeruilẽ habitum. Pudor.modeſtia. Faſcibus.lictoribus. Aliena turba.nõ principalis:ſed popularium. Et conſulẽm:& principem.Traianum uadentem pedibus. Tam modicum.tanta modeſtia. Antiquus.optimus.ſimilis antiquis. Sub bono principe.ſub imperio boni principis alicuius. Illi.Traiano erat. Viator.

Renũciare

In forum:ad ius dicendũ populo. In campum Martiũ ubi renunciabanť cõſules. Comitia conſulum: quæ centuriata dicebanť. Renunciatiõe.declaratiõe in fine eadẽ fere tractat tuo inqt iudicio conſules facti:tua uoce renũciati ſumus:ut idem honoribus noſtris ſuffragator in cũria in campo declarator exiſteres.renũciare alioqn dicimus eam rem:quæ in placito & ꝓmiſſiõe uenit authore Pediano: Agreſtius autem ſic diſtinxit nunciatur de longinquo:denunciatur de præſenti:annunciatur de futuro:renunciať de excuſando & repudiando:uel renunciare eſt quaſi ſecretum narrare:nam illud re ſuperuacuũ eſt. Cicero renunciatur mihi:Secundus poſtq̃ renũciatũ fuit:Terentius in Andria: id here tibi renũcio futurum. Ipſe. Traianus candidatus. Ante.ſellam currulẽ: quod iam latius tractauit.Impetator ergo & Cæſar & Auguſtus pont.max. ſtetit ante gremium cõſulis:ſeditq; conſul principe ante ſe ſtante: & ſedit inturbatus:interritus & tanq̃ fieri ſoleret: quin ẽt ſẽdens præbuit iuſiurandũ: & ille iurauit expreſſit explanauitq; uerba qbus caput ſuũ domũ ſuã ſi ſciẽter fefelliſſet deoq; iræ cõſecraret. Adigebanť.a cõſule cogebanť iurare. Tm̃ putat. tãtũ fidei & religioni tribuit. Tribunali.iuridicẽdo.Auguſtũ pariter Tranqui. laudat q; ius dixerit aſſidue & in nocte non nunq̃ ſi partũ ualeret corpore lectica ꝓ tribunali poſita uel ẽt domi cubans.

Aequitatis. clæmẽtia iuſtitia benignitas fides fortitudo in pericolis cõib9 iucunda eſt auditu in laudatiõibus & qm̃ ſingulaq; uirtutũ ſunt certa q̃dã officia ac munera & ſua cuiq; uirtuti laus propria debeťerit explicandũ in laude iuſtitiæ q; nũc obſeruat.Secundus ex præcepto Ci.quid cum fide quid cũ æquitate quid cũ eiuſmodi aliquo officio is q laudabiť fecerit. Legũ.fuit enim iuſtiſſimus Traianus q; Mar.teſtať hẽdecaſyllabo ſenatorẽ oĩum iuſtiſſimũ appellando:nã ſecũdũ Eutropium militarẽ gloriã ciuilitate & moderatione ſupauit.

Vt principẽ:q maius impiũ hẽt oĩbus magſtatibus.qq; mitigare & intendere leges põt. Se cõſulẽ.ſe legibus ſtare qđ eſt conſulis ius arbitriũ ptãs: nã oĩa ſuis magſtatib9 cognoſcẽda remittebat at Claudius authore Tacito cũcta legũ ac magſtatuũ munia in ſe trahebat. Plæraq;.ad cõſulẽ ptinẽtia:cõſules.n.& ꝓtores inter cæteros magſtatus hẽbãt facultatẽ in urbe dicẽdi ius. Collegas.ꝓtores apparatu pene pares cõſulibus erãt:nã uirgas ſecurib9 alligatas more cõſulũ per ſex lictores tm̃ ꝓferebãt:nec mi;:qppe cõſulib9 collegæ dati iiſdẽ auſpiciis q̃uis impio minores creabanť:uñ ſigs minorꝓtorẽ uidiſſet:equo deſiliebat honoris cã:caput adaperiebat:ſæmita cædebat.creat9 aũt ꝓtor primũ cũ cõſules auocarenť a bellis:finitimis neq; eẽt q in urbe ius reddere poſſet. Populare. id ſit populo gratũ. Sẽtiebat uere credebat ſibi collegas. Dignatiõis:honoris dignitatis, authoritatis. Tacitus lib.xiii.ſed ope Senecæ dignationẽ Burro retẽtã & lib.xvii.illi authoritatẽ ſenatus hic dignationem Cæſaris laturus erat. Tranq.in caio.reliquas ſorores nec cupiditate tãta:nec dignatiõe dilexit. Apuleius nã maiorẽ domũ dignatiõe tui feceris. Pli.lib.xxxv.dignatio aũt præcipua Romæ increuit picturæ a.M.Valerio Max.cõſule.nã dignari eſt dignũ exiſtimare honore aliquo. Apuleius.xi. ſuo ille ueneran do me dignatus affamine.Columella lib.xii.uelit aliis quoq; honoribus dignari. Vir.haud eydẽ tali me dignor honore. In ipſo honore.ꝓturæ.ſ. Amplius.ſupra mai9. Quod:cur. Aſſiduus:diutius ſedebas. Sudoris.laboris ab eo qđ ſequiť. Deſeruit,uacat. Cæteris.ſiue impio. Fortunæ indignũ.fortunam rẽ indignam feciſſe. Doceat.exẽplo ſui cõſules inſtituat qui cõſules facturus ſit:iterum enim repete cõſules ſic facurus conſules doceat cõſules. Ampliſſimũ:cõſulatũ. Quid ſit:uim eius. Illi.cõſules.declarati a bono principe. Quo.iccirco qa iam fuerãt experti quãto uſui omnibus fuiſſet tertius cõſulatus.

Prætor. cos.colle ga.

Dignatio.

in forum: frequẽter tamen & in campũ: nam cõitia cõſulum obibat ipſe:tantũ ex renũciatione eorum uoluptatis. quãtum prius ex deſtinatione capiebat. Stabãt candidati ante curulem principis ut ipſe ante cõſules ſteterat:adigebãturq; in uerba:in quæ pauloante ipſe iurauerat princeps: qui tantũ putat eſſe in iureiurãdo: ut illud & ab aliis exigat. Reliqua pars diei tribunali dabať. Ibi uero quãta religio æquitatis:quãta legũ reuerẽtia. Adibat ali quis ut principem reſpõdebat ſe cõſulem eſſe. Nullius ab eo magſtatus ius: nullius authoritas iminuta eſt:aucta ẽt:ſiquidẽ plæraq; ad ꝓtores remittebat:atq; ita ut collegas uocaret:nõ quia populare gratumq; audiẽtibus: ſed quia ita ſentiebat. Tãtũ dignationis in ipſo honore ponebat:ut non amplius eſſe cenſeret:qđ aliq̃s collega appellareť a principe:q̃ qđ prætor eſſet ad hæc tam aſſiduus i tribunali:ut labore reficiꝫ:ac reparari uideretur. Quis noſtrum idẽ curæ:idẽ ſudoris ſumit: quis adeo expetitis honoribus aut deſeruit:aut ſufficit. Et ſane æquum eſt tãtum cæteris ꝓſtare cõſulibus ipſum qui conſules facit:quippe etiam fortunæ uidebatur indignum: ſi poſſet honores dare: qui gerere non poſſet:facturus conſules doceat:accepturiſq; ampliſſimum honorem perſuadeat ſcire ſe: quid ſit quod daturus ſit:ſic fit ut illi quoq; ſciant: quid acceperint. Quo iuſtius ſenatus: ut ſuſciperes

Quartum cõsulatum. Spartianus i Adriano refert Traianũ gessisse quartũ cõsulatũ cũ Articuleio qui bus coss. Adrianus q̃stor fuit. Impii hoc uerbũ. fuit. s. iubere qđ ptinet ad maiores. Nõ adulationis. nõ iubere posset senatus sed re uera quod tu illi parere soles. Quod. obsequiũ. Alia i re. quã accipiẽdis cõsu latibus. Cæterorum. priuatorũ sentẽtia prius ab Horatio usurpata morte oĩbus cõmunem. Optimũ principẽ. post se. exemplo suo multi enim post Traianũ securi sunt laudabiles principes. Monumentis: memoria. Quæ prima. iprimis mode rationẽ & iustitiã. Statueꝝ: erigeꝝ extrue re. Libertatẽ. significat habuisse in aĩo Traianũ restituere romanos in pristinã libertatẽ depositio impio: id qđ agitasse prius Augustũ Tranqui. meminit. Quẽ ergo honorẽ. illa inqt Ci. cõcinna est in terrogatio q̃ cũ numerata sunt necessa ria cõfirmat or̃onẽ supiorẽ uc hoc loco. Quod primũ inuenit recupata libertas. satis cõstat post exactos reges & rẽpu. in libertatẽ uindicatã: creatos consules an nũ magr̃atũ & duorũ tm̃. Ciuile. hũa nũ gratũ. Et cõsulẽ: quã tm̃ cõsulẽ tra ductio color. Verecũdia collegarũ tuo rũ: ut q tertiũ cõsulatũ pariter ac tu gef serunt absoluas a uerecũdia qđ tibi pa res in cõsulatu fuerint. redimes aũt si q̃r tũ cõsulatũ recepis. Collegarũ. repeti tio. Cõsulẽ. quarto. Priuatis. sine ipe rio. Quod tertius. cõsulat9. Annuas. recipias quartũ cõsulatũ. Quibusq; or do & sensus & ipe facias nos cõpotes uo torũ quorũ potẽs es. i. accipias quartũ cõ sulatũ p̃ quibus nobis cõsueuisti eẽ cõpos apd deos uidelicet cõsecutus es a diis q̃ cunq; optabamus. an magis quibus uotis tu cõsueuisti eẽ cõpos apud deos: nã que cunq; a diis exigis cõsequeris. Táto mi nus ob modestiã tuã qua ĩcitamur ut sæ pius cõsul fias. Ille. terti9 cõsulat9 tuus.

quartũ cõsulatũ & rogauit: & iussit. Imperii hoc uerbũ: nõ adulationis esse: obsequio tuo crede: qđ nõ alia in re magis: aut senatus exigere a te: aut tu p̃stare senatui debes: ut enim cæterorũ hoĩum: ita principũ illorũ oĩum: qui dii sibi uidẽtur: æuũ om ne: & breue: & fregile est. Itaque optimum quẽq; nití & cõtẽdere decet: ut post se quoq; reipu. pro sit. moderatiõis scilicet iustitięq; monumẽtis: quæ prima statuere cos. potest. Hæc nẽpe intentio tua ut libertatẽ reuoces: ac reducas. Quẽ ergo hono rem magis amare? qđ nomen usurpare sępius de bes? quã quod primũ inuenit recuperata libertas. Nõ est minus ciuile & principẽ esse pariter: & cõ sulem: quam tãtum consulem. Habes etiam ratio nem uerecundiæ collegarum tuorũ: Collegarum inquã: ita enĩ & ipse loqueris. & nos loquí uis: one rosa erit modestiæ illorũ tertii cõsulatus sui recor datio: donec te cõsulem uideant. neq; enim potest nõ nimiũ esse priuatis: quod principí satis est. An nuas Cæsar optãtibus: qbusq; apud deos esse con suestí: quorum potens es ipse uotorũ compotes fa cias. fortasse sufficiat tibi tertius cõsulatus: sed no bis tanto minus sufficit. Ille nos instituit: & iduxit ut te itẽ iterũq; cos. habere cupiamus: Remissi us istud cõtẽderemus: si adhuc nõ scíremus qualis esses futurus. Tolerabilius fuit experimẽtũ tui no bis: quã usũ negarí. Dabit̃ ne rursus uidere cõsulẽ illũ audí: & reddet quas p̃xie uoces: p̃stabitq; gau díũ quantũ ipse pcipiet: præsidebit lætitiæ publi cæ author eius: & cã: tẽptabitq; affectus nostros: ut solet cohibere: nec poterit? pietatí senatus cũ modestía principis felix specioſumq; certamẽ seu fuerit uicta seu uicerit. Eqdẽ icognitã quãdã: pro xímaq; maiorẽ p̃sumo lætícíam. quis enim est tam

Remissius. lenius. frigidius. Sciremus: expti essemus. Experimẽtũ tui: quo su mus expti q̃tũ eo honor̃ p̃stares. Vsũ. utilitatẽ iã cognitã. Quas p̃xime red didit ambiguũ: an deuotorũ nũcupatio ne: an de acclamatiõibus intelligat non multo enim ante dixerat uota p̃ Traia no susceptа si bñ rẽp. & ex utilitate oĩus rexisset: & ipsum obtestatus ne unq̃ p̃ se resp. uota susciperet inuita: aut si inuita su scepisset non teneret̃. & acclamatum illi ab oĩ senatu Traianũ q̃ senatorũ ardorẽ conatum reprimere. an per hæc mõstra uit iusiurandũ a cõsule datũ & a Traia no susceptum se suaq; deorum iræ deuo

uente si scienter fefellisset. Gaudium. tantum nobis ex hoc. Præsidebit. princeps erit senatus. ut in epi stolis dixerat. Leticiæ publicæ. omnibus senatoribus lætis illius consulatu. Affectus nostros. acclama tiones ob immensum gaudium. Nec poterit. nam dixerat: quanto magis a te reprimebamur eo plus ex arsimus non contumacia Cæsar: sed ut in tua potestate est: an gaudeamus ita nec in nostra. inquantum gaudeamus. Pietati. ordo est felix specioſumq; certamen fuit pietati senatus cum modestia principis seu illa pietas fuerit uicta idest excesserit imperium principis seu uicerit: idest non potuerit cohiberi a lau dibus Traiani. Præsumo. præuideo. nam & a futuris laudare licet ab ante actis argumentando.

Incognitam. admirandam. inauditam. Proxima. quam ex tertio tuo consulatu cœpimus.

Sæpius.experientia.n.& usus excolit hominum mores. Alius. Imperator. Si non dedisset. si non oē tempus sui consulatus quod laboribus occupare debuisset uoluptatibus consūpsisset. Ocio.interposito quo uires animi & corporis reficiuntur. Hic.Traianus.Consularibus curis exolutus:depositō cōsulatu. Principales ad principem pertinentes.Tam diligens temperaméti tanta usus temperantia. Princeps dum tantum gereret.personam principis. Prouinciarum desideriis libellis prouincialium.& legationibus audiendis. Occurrat.satisfaciat. Ciuitatum præsidis q̄ præsidio esset ciuitatibus missis ī eas militibus:ne ab hostibus infestarent & quod prouidebat ne ciuitates afficerentur iniuria a præsidiis romanorū. In audiendo in adeundo Traianum: ut q̄ postularent audiret. Statim. cōuersio color per quem ad postremum uerbū cōtinenter reuertimur: exornatio sane repetitioni cōtraria. Tandemq̄.postq̄ hoc diuersum diu sub Domitiano uidimus.Obsidet.ambit:occupat. Mitis seueritas. hæc est præcipua laus diuersas uirtutes in unum miscere: neq̄ ad summum alicuius ꝓcedere sed alterius asperitatem cum māsuetudine alterius condire. Non dissoluta:nō remissa nō indulgens. Clæmentia:neq̄ enim qcquam est quod imperatorem Romanū melius cōmendet gentibus quā clæmētia hæc Cæsarem deū fecit hæc Augustum cōsecrauit hæc Antonium Pii cognomine ornauit.est autē temperantia animi in potestate ulciscēdi uel lenitas superioris aduersus inferiorem ī pœnis constituendis: & quæ sequuntur apud Senecam lib.ii.de clæmentia at Cicero in rhetoricis.Clæmentia est per quā aī temere in odium alicuius concitati comitate retinentur: nam clæmēs est qui de iusto multum remittit dictus quod colat mentem suam nec eam uexat irascendo. Sedes occupatus es: intentus: iudicas cum sedere sit iudicis. Fisco iperialibus redditibus. Sententiæ tuæ. quā pronuncias in rebus ambiguis nullum tibi emolumentum quam iustitiæ laudis. Fortunis.rebus de quibus contendunt. Existimatione.opinione qualem de eis habeas. Causa lite.O uere principis.officiū. Aemulas ciuitates contendentes inter se de finibus uel dignitate. Tumentes.iratos discordes. Imperio principali potestate. Intercedere. occurrere.prouidere. Hinc filius in fine libri.xiiii.Traianū designans inquit. At ni cura uiri:qui nūc dedit ocia mundo:Effrenum arceret:populandi corda furorem:Nudassent auidæ terrasq̄ fretumq̄ rapinæ. Iniquitatibus magistratuum. Marium enim Priscum proconsulem Africæ:& Cæcilium Classicum Bethycæ quāuis defunctum passus est repetundarum damnari: & Iulii Bassi Bithyniæ proconsulis acta rescindi:dariq̄ a senatu ius omnibus:de quibus ille aliquid constituisset ex integro agendi dūtaxat per bienniū:unde statim subiunxit infectumq̄ reddere: quicquid fieri nō oportuerit.infectū igitur pro non facto. Velocissimi syderis.solis:diebus singulis orbem percurrentis. Velut.non enim præsentia:sed potentia poterat suis opem ferre subito. Assistere.patrocinati. Talia.talis prouidentiæ. Temperat.regit. Nutu.Ioui in consensu nutum præcipui poetarum Home. & Virgi.assignant.M.item Tullius Iouis nutu omnia regi prodidit & Mamertinus pro consulatu poetæ inquit ferunt altissimum illum & cuncta potestate cohibentem deum:qui ditione perpetua diuina atq̄ humana moderatur cum despiciat in terras habitu oris tempestatum incerta mutare eius nutu mundū tremiscere:illius hilaritate turbines abigie nubes fugari nitentia per orbem serena refundi. Si quando oculos demisit in terras.si aliquando diuertit curam suam a cœlestibus ad humana: falso tamen finxit antiquitas per interualla deum mortalia curare:ut Virgi.post Aeneæ naufragium cum Iuppiter æthere summo Despiciens mare ueliuolum:terrasque iacentes.hic locus non caret adulatione.

Clæmētia.

imbecillí ingenio:qui non tanto melioré cōsulem speret: quanto sæpius fuerit? Alius labores: si nō continuo desidiæ:ac uoluptatí dedisset: ocio tamē & quiete recreasset.hic cōsularibus curis exolutus principales resumpsit: tā diligens tēperamentí:ut nec consulis officium princeps: nec principis consul appeteret. Videmus tu prouinciarum desideriis:ut singularum etiā ciuitatum præsidiis occurrat.nulla in audiendo difficultas:nulla ī respōdendo mora.adeunt statim:dimittunt statim: tandēq̄ principis fores exclusa legationum turba non obsidet.Quid in omnibus excogitationibus: quā mitis seueritas:quam non dissoluta clæmentia? nō locupletādo fisco sedes:nec aliud tibi sentētię tuę p̄cipuū:quam bene iudicasse.Stant ante te litigatores non de fortunis suis: sed de tua existimatiōe solicití:nec tam uerentur quid de causa sua: quā qd de moribus sentias.O uere principis:atq̄ etiā cōsulis recōciliare æmulas ciuitates: tumētelq̄ populos non imperio magis quam ratiōe cōpescere: intercedere iniqtatibus magistratuū:ifectūq̄ redde re quicquid fieri nō oportuerit: postremo uelocissimi syderis more oia inuisere:oia audire:& undecūq̄ inuocatū statī uelut numē adesse: & assistere. Talia esse credideri:quæ ipse mūdi parēs tēperat nutu: si qñ oculos demisit ī terras:& facta morta-

Inter diuina.ad ſuã curã ptinẽtia. Per te.te idem curam te. Liber.ab adminiſtratiõe reꝛ humanaꝛ.
Cœlo tantũ uacat.ſolũ occupaſ circa regimen cœleſtium. Sufficis mãdati.,ſatiſfacis imperio louis.
Cõdatur.finiatur. Feciſti par a ſatiſfeciſti:officium tuum executus es:& par ei fuiſti:ſic alibi dixerat.
Influentibus.occurrentibus. Quæ.n.remiſſio.tranſit ad bona corporis:& laudat a uenatione: cuius
ſtudio Adrianus eius ſucceſſor in imperio uſq; ad inſaniam & periculum detentus eſt:& Claudianus Sti
liconem a uenatione cõmendans cecinit.Quis Stilicone prior ferro penetrare leones Cõminus? aut lon
ge uirga trãſſigere ceruos? Saltꝰ.quos agros nõ colebant ꝓpter ſyluas: aut id genus ubi poſſit paſci: & poſſidebãt ab uſu ſuo ſaltus authore Varrone nomi narũt:unde Virg.Saltibus in uacuis paſcunt. Excutere excitare canibꝰ odoris. Superare immẽſa:ac deinceps uerba grauitatem oratõis mõſtrãt:quæ cõſtat.ix.uerboꝛ grauiũ magna & ornata conſtructione. Gradũ inferre.ingredi.xenophõ in libello de uenatiõe oportet uenatoriæ rei ſtudioſum ſtatura eſſe agilem:& ualidũ:animo uero patiẽtẽ: ut laboris uictor re ipſa lætetur. Nullius.præducis miniſtri. Inter hæc interuenandũ. Lucos religioni cõſecratos: quos cædere nefas erat. Numinibꝰ diis præſertim ſylueſtribꝰ ut faunis:ſatyris: Diane.nam xenophõ in libello prædemorato refert uenatiõis præceptorum ſuoꝛ memores dei cultores fieri & pios bonos in parẽtes:in pꝛiaꝛ:in amicos: in oẽs ciues. Hæc experientia iuuẽtutis in uenatiõe iuuẽtus experiebaſ ſuã uirtutem:uenatiõis.n.ſtudioſi ferunſ Cephalus:Aeſculapius:Milamon:Neſtor:Theſeus:Hippolitus: Palamedes: Vlyſſes: Mneſtheus:Diomedes:Caſtor: Pollux: Machaon:Podaliriꝰ:Antilochus: Aeneas:Achilles. Futuri duces recitat xenophon ex uenatiõe bonã ualitudinẽ cõparari:ad bellũ optime inſtitui:hinc bonos milites & pares impatores euadere.

Fugacibus.ceruis:dãmis:leporibus.

Audacibus.urſis:leonibus. Callidis. uulpibus. Cãpis.frugibus. nã ciuibꝰ uenatores utiles idem eſt author:feraꝛ internitione exẽplo Calidonii apri quiſcribẽte Ouidio in metamor. ſata uaſtabat & agros. Labor agreſtiũ fruges ſata. Gloriã.uenãdi. Illi.cõueniũt Trang.uerba laboris inqt Domitianus impatiẽs ꝑ urbẽ pedibus nõ temeſ ambulauit in expeditionẽ & agmine equo rarius lectica aſſidue uectus eſt armoꝛ nullo ſagittaꝛ uel ꝑcipuo ſtudio tenebaſ centenas uarii generis feras ſæpe in albano ſeceſſu cõficiẽtẽ ſpectauere plæriq; atq; ẽt ex induſtria ita quarũdã capita figentẽ ut duobus ictibꝰ quaſi cornua efficeret nõnũq; in pueri ꝓcul ſtantis præbẽtiſq; pro ſcopo diſpãſam dextræ manus palmã ſagittas tãta arte dirrexit ut oẽs ꝑ interualla digitoꝛ inocuæ euaderẽt.Lãpridius & Herodianus pariter Cõmodi ſummã in ſagittãdo peritiã tradidere. Obire.eã aſſequi. Fractas clauſtris.aſſuetas cauea: & iõ depoſita feritate. Ipſoꝛ.impatoꝛ. Ludibriũ.deriſionem. Mentita ſagacitate.falſa induſtria qua utebant ſcopo in ſagittãdo. Colligerent.præuenirent cõfiterẽt. Huic.Traiano. Sudor.labor exercitationis plærũq; finis eſſe debet ſudor aut certe laſſitudo quæ citra fatigationẽ fit. In maria ꝓferre.experiri nauigatiõe geſtationũ leuiſſima eſt naui uel in portu uel in flumine uehemẽtior in alto atq; hæc ipa intẽdi uel leniri ꝑñt Traianus intẽdebat Domitianus lenibat. Sequiſ uela.nauigat ſecũdo uento. Manibus.cõtrahẽdo tanq; nimiũ tumida.nulla aũt res æque adiuuat curſum nauis quã ſumma ps ueli illinc maxime nauis urgeſ.Itaq; quoties uentus increuit maiorq; eſt quã expedit anténa ſubmittiſ minuſque hẽt uiriũ flatus. Aſſidet.regit nauem. Valẽtiſſimo.robuſtiſſimo. Frãgere fluctus.niti cõtra uentos.

Transfretare,transire. Illi.Domitiano.qui laboris impatiens authore Tranquí.per urbẽ pedibus non temere ambulauit. Albani'lacus.lacus albanus in nemore albano a tumulis circũiacentibus incluſus: bello tñ aduerſus Veios auct⁹ per foſſas emiſſus ſaeiſſecit & uati Veienti & delphico oraculo.quæ res latius libro.v.ab urbe condita narrat a Liuio delectatũ ſeceſſu albano Domitianũ luue.ſaty.iiii.& Mart. lib.xi.ac Tranquí.cum Dione meminere in uita eiuſdem erat aũt albanum ſub monte albano: unde ét appellationem accepit ueluti arx quædam. Ocium.ſeceſſum. Baiani.Baiarũ portum in Cápania poſt Miſenum locat Pli. & Strabo lib.i.poſt Miſenum nec minus lib.v.deinde dicés profundum littus reductum in ſinũ Baias aperit:aquaſq; calidas & ad uoluptatem & ad ſanandos morbos habet accõmodiſſimas,ob hoc deuitádus ille loc⁹ ſecundum Senecam: q; habet quaſdam naturales dotes quibus illum ſibi celebrandũ luxuria ſumpſit quare Horati⁹ illarum luxuriã libro primo epiſtolarũ pariter notat Mar.xi,multis laudat: ibi Littus beatæ Veneris aureũ Baias: Bajas,ſuperbæ blãda dona Mineruæ denominationem traxiſſe a Baio Vlyſſis ſocio teſtátur Strabo.& Seruius. Torporem tranquillitatem. Incõcuſſus ſtabilis quietus:qđ fieri non potuiſſet ſi huc & illuc fluctib⁹ agitaret. Religato.ad maius nauigiũ:ut & præcedens fluctus ſi qui forte fierent frãgeret: & ſubſeq̃ns nullo remorum pulſu cõcuteret. Piaculum peſtis:contaminatio. Fœda facies.turpe ſpectaculum. Alienũ rectorem.præcedétis nauis gubernatorem.

Baie.

Velut capta naue.tãq̃ nauis qua Domitianus trahebat ab hoſtib⁹ capta foret. Deformitate iſta turpi aſpectu ac indecoro.Flumina atq; amnes flumẽ dictum quod fluat:a quo ſtillicidia fluuia quæ ut ita fluant:cadantq;:amnis id flumen quod circuit aliquid:nam ab ambitu amnis authore Varrone deducitur:cui aſtipulat Pompeius:amnis inqt,pprie dicit a circũnando ex græca præpoſitione αμ quod eſt circũ tractum.& nare fluere.Seneca.iii.naturaliũ quæſtionũ:flumen eſt fluens aqua:& pro fluxu Vir.uſus eſt:aut rapidus montano flumine torrens Pli.libro.xxxii.reciproci æſtus inenarrabilé.uim mare in flumen uerſum dixit.amnis aũt incerto genere fuit apud antiquos authoribus Feſto & Seruio.

Flumen, Amnis.

Tranſfretare obſtantia freta. Quantũ díſſimílis íllí quí non albani lacus ociũ:baianíq; torporem: & ſílentíum ferre non pulſũ ſaltẽ fragorẽq; remorũ perpetí poterat:quí ad ſingulos íctus turpí formídine horreſceret. itaq; procul ab omní ſono ícõcuſſus ipſe:& ímmotus:relígato reuíctoq; nauígío nõ ſecus ac píaculũ alíquod trahebat.fœda facíes cũ .P.R.Imperator alienũ curſũ.alienũq; rectorẽ uelut capta naue ſequeret.Nec deformitate íſta ſaltẽ flumína carebãt:atq; amnes:Danubius:ac Rhenus tantũ íllud noſtrí dedecorís uehere gaudebãt: non mínore cum pudore imperíí: qđ hæc romanę aquíłæ:romana ſigna romana deníq; rípa: q̃ qđ hoſtíum proſpectarẽt: hoſtíũ quíbus morís eſt eadẽ íłła nunc rígétia gelu flumína : aut cãpís ſupflua: nunc líquída ac deſerẽtía luſtrare nauígíís nãdoq; ſuperare. Nec uero laudauerím pſe magnope duríciem corporís ac lacertoꝝ. ſed ſi hís ualídíor toto corpore animus ímperítet:quem non fortunæ índulgétíæ molliant:nõ copíæ prícípales ad ſegni

Tantũ illud noſtri dedecoris.Domitianũ romanis ingens opprobriũ:qui dacis annua tributa pendebat. Danubius & Rhenus.ſumptis expeditionibus in ſarmatas & Getas:de qbus Mart. lib.ix. Cornua ſarmatici ter perfida contudit hiſtri.Sudanté getica ter niue lauit equũ. Hæc talia uiſu deformia. Domitianum trahi nauigio religato. Romanæ aquilæ exercitus Romanus repetitio & compar. Romana rippa.inſeſſa a romanis & ditiõi noſtræ ſubiecta. Quam quod hoſtiũ. q̃ quod ſigna & hoſtiũ rippã hæc proſpectarent. Hoſtiũ.Germanoꝝ alterius rippæ dominoꝝ reſumitur idem uerbũ per repetitionem. Illa.Danubium & rhenum. Nũc.interdũ. Campis ſuperflua.excreſcentia:inundantia. Limpida.defecata:q; ſolet euenire decreſcentibus fluminibus:magis placet liquida:ut rigenti opponat. Deferentia.campos:& in ſuũ alueũ redeuntia. Nandoq; ſuperare.immo cõcreta pedibus trãſire. Per ſe. ſolam:ſine prudétia:fortuna inquit Xenophon de uenatiõe corpis & aí fortitudinẽ comitat:tangit aũt Domitianũ:qui ſecundũ Dionẽ fuit corpe robuſto & audaci animo:ſed has dotes nimio luxu debilitauerat. Duriciem.robur. Validior.fortior.fortitudo.n.aí eſt.ná nec oíbus q fuerũt uiri manu ,pmpti fortis nomen cõceſſerim:qa ſine uirtute,intelligi nõ põt fortitudo cuius cõtrariũ ignauiá,pfert Gellius: illa authore Sen.de bñficiis eſt pericula iuxta cõtẽnens:aut ſcientia repellẽdoꝝ:excipiendoꝝ:,puocandoꝝ:ac timendoꝝ cõtẽptrix:terribilia:& ſub iugũ libertatẽ noſtrá timentia deſpicit ,puocat frágit: cuius perpeſſio patientia:& tollerantia rami ſunt illic eſt prudétia ſine qua nullũ inuenit cõſiliũ: q̃ ſuadet. q; effugere nõ poſſis cõſtãtiſſime ferre:illic eſt cõſtãtia quæ deiici loco nõ põt.& ,ppoſitum nulla ui extorquere dimittit fortitudo qdẽ circũſiſtit hinc audacia inde timiditate audacia confidentiæ fit abũdantia metus uiciũ deficientis audaciæ.hæc ſumpta ex Apul. Indulgentiæ fortunæ. reꝝ copiæ imperiales luxus.bona fortunæ.q̃ maximæ ſũt i principibus. Molliãt.eneruẽt.debilitẽt deliciis.n.plærũq; corpis &

animi robur frangit̃ quare in p̃fatione totius op̃is Liuius nuper inqt diuitiæ auaritiã: & abũdães uoluptates desideriũ p luxũ atq; libidinẽ pereũdi pdendiq; oĩa ĩuexere. diuitiæ ꝑm Senecá iflant aĩos ſupbiã & arrogãtiã pariunt inuidiã trahũt corpus emoliũt. Lætũ bonæ habitudinis. Maritos deaꝝ: q̃lis fuit Peleus q ob fortitudinẽ Thetidis nuptias meruit Cephalus a dea raptus & Hippolytus ob uenationem Dianæ carus. Deoꝝ liberos. q̃les nouimus Theſeũ Caſtorẽ Pollucẽ & alios plures. Dignitate nuptiarũ: claritate parẽtũ & nataliũ. His artibus. uenatiõe. Simul. etiã. Iſta. uenatio geſtatio exercitatio.

tiem luxumq; detorqueant: tunc ego ſeu mõtibus: ſeu marí exerceatur: & lætum opere corpus: & creſcentía laboríbus membra mírabor. Vídeo enim íam índe antíquítus maritos dearum: ac deorum líberos: nec dignitate nuptiarꝝ magiſquam his artíbus ínclaruiſſe. Símul cogíto cũ ſint iſta ludus: & auocamentum huius: illæ ſeriæ & intentæ: & a quíbus ſe ín tale ocíum recípit uoluptates: ſunt. n. uoluptates: q̃bus optíme de cuíuſq; grauitate: ſanctítate: temperantía credit̃. Iam quis adeo díſſolutus cuíus nõ occupationibus alíq̃ ſpecies ſeueritatis ínſidat? Ocío prodímur. An non plæríq; prícipes hoc ídem tempus ín aleam: ſtupra: luxum conferebant? cum ſeríarum laxamenta curarum uítíorum contentíone ſupplerent: habet hoc prímum magna fortuna: quod nihíl tectum níhil occultum eſſe patítur: príncípum uero non modo domos: ſed cubicula ípſa: ítímoſq; ſeceſſus recludit: oĩaq; arcana noſcẽda famæ ꝓponít: atq; explícat. Sed tibí

Auocamentũ. ſolatiũ. delinimẽtũ proprie tñ cũ uocibus attrahimur. Apuleius in Apologia. reputo poſſe aĩum humanũ & puerilẽ p̃ſertim ſimplicẽq; ſeu carminũ auocamẽto ſeu odoꝝ delinimẽto ſoporari libro tñ. ix. Secũdus aduocamẽtũ dixit ubi plura ĩuenies. Huius. Traiani. Illæ. adminiſtratiões publicæ. repete ſint. Voluptates: ſerie & intentæ hypbaton: nã mutauit ordinẽ uerboꝝ: ſenſus eſt ex rebꝰ grauibꝰ uoluptates quidẽ ſentit Traianus: ſed ſerias & ſũmas. at eſt aliud uoluptatis genus cũ aĩus remittitur: & oblectatur luſibꝰ: & honeſtis corporis exercitationibꝰ uoluptatẽ enim ponere ſolemus ad demõſtrandam animi hilarem affectionẽ: eſt autem ſecundum Senecam non illa leuis & fugax: & ſubinde reficiẽda: ſed ſtabilis: & certa: ſumma uoluptas. poſſe. ſ. capere ex horridis uoluptatem & ad id ſereduxiſſe qd̃ eripere nulla fortũæ iniquitas poſſit. Apuleius libro de philoſophia duplicẽ uoluptatẽ dicebat: eã ĩprimis laudãs: quæ glorioſi actibus ueniat: q ıæ ſit honeſta: ut pro aliqua præclara adminiſtratiõe ſuſcepta: legeplura apud Gellium cum alibi: tum libro octauo ubi de uoluptate diuerſæ philoſophoꝝ ſententiæ recitantur. item Laertiũ: & Athenæum lib. xi. Recipit. refouet: remittit ſe Traianus. In tale ocium. in uenationẽ & geſtationẽ res laudabiles: pulcherrimũ. n. & humaniſſimũ in uita ſeueritatẽ comitatẽq; miſcere: ne illa in triſtitiã: hæc in petulantiam excidat: nam authore Seneca in declamationibus oĩbus quidẽ prodeſt animum relaxare: excitatur. n. quiete uigor. Sunt. n. uoluptates. ſecundum Apuleii ſententiam qui eas exiſtimat uoluptates: & appetibiles: q̃ uerſant̃ circa honeſtos actus. Creditur. credit: cognoſcit Traianus

Cuiuſq;. candidatis: ſenatoris: litigantis. Iam. præterea. Quis. principum fuit. Occupationibus. adminiſtrationibus. Species forma. nam Domitianus quẽ præcipuũ reſpicit: plura ſeuere fecit: ſcenam hiſtrionibus interdixit caſtrari mares uetuit: ius diligenter & induſtriæ dixit: nũmarios iudices cum ſuo quéq; conſilio notauit: magiſtratibus quoq; urbicis prouinciarũq; præſidibus coercendis tm̃ curæ adhibuit: ut neq; modeſtiores unquã neq; iuſtiores extiterít. Ocio deſidia. paulatim effœminatur animus atq; in ſimilitudinem ocii ſui & pigriciæ in qua iacet ſoluitur. neq; ĩmerito ſecundũ Columellã maiores noſtri cenſuerunt tam ocii q̃ negocii reddendam rationẽ. Pleriq;. multi. ut alios omittam: Auguſtũ in plurimis laudatum principem accepimus alea ſtupris: & luxu oblectatum q̃q̃ ſcio imprimis Domitianũ monſtrari quẽ recitat Tranqui. quoties ociũ eſſet alea ſolitũ auocari etiã ꝓfeſtis diebus matutiniſq; horis libidinis aũt nimiæ aſſiduitatem cõcubitus uelut exercitationis genus clinopalen uocaſſe famamq; fuiſſe quaſi cõcubinas ipſe diuelleret nataretq; ĩter uulgatiſſimas meretrices. Aleam. genus ludi cuius ſpecies uetitas & cõceſſas iuriſcõſultus enumerat alea ſtudioſiſſime luſit Claudius: de cuius arte librum quoq; emiſit trãſlatiue ad alia trãſferẽ Mart. ĩ diſtichis Alea parua nuces & nõ dánoſa uideẽ Sæpe tamẽ pueris abſtulit illa nares: Liuius primo ab urbe cõdita in dubiã imperii ſeruitiiq; aleam imus. Cum ſenatum. ſenſus eſt: cũ ſi quando a rebus ſeriis aĩum relaxarent luxuriæ & ignauiæ idem tẽporis abſumerent. Contentione. oppoſitione. opponuntur. n. uitia ſeriis. Habet hoc primũ. ſententia color. Magna fortuna. magiſtratus. optimates principes. Quod nihil tectum. nõ uſq; quaq; diſſimile Iuuenalis illud Omne aĩ uitiũ tãto cõſpectius in ſe crimen hẽt q̃to maior q peccat habeẽ. Principũ uero domos. Claudianus ĩ panegyrico Honorii. Hic te p̃terea crebro ſermõe monebo Vt te totius medio telluris ĩ orbe Viuere cognoſcas cũctis tua gẽtibꝰ eẽ facta palã nec poſſe dari regalibꝰ uſquã Secretũ uitiis nam lux altiſſima fati Occultum nihil eſſe ſinit latebraſq; per oẽs Intrat & obſtruſos explorat fama receſſus.

Accõmodatius.proprius conuenientius. Gloriam:tuã. Penitus.intime. introrsus. Limine. domi secreto. Tuos.domesticos more boni patrisfamiliæ.laudat a bonis externis secundũ præcepta ut eoꝝ causam extitisse Traianum argumentetur. Alios præstare.bonos facere. Circa te.familiares aulicos. sic Tranqui.de Domitiano.oẽs circa se largissime ꝓsecutus.Similes tui.optimos. Multis dedecori fuit. qualis Põpeia tertia Cæsari dictatori uxor:quã non inuitã Clodius amauit Iulia Tiberio adulteriis flagrans insimulata etiã fuit Sempronia tanꝙ marito.P.Scipioni Africano uenenũ porrexisset:quare Euripides in Iphigenia mandat domi sapienti mulierem probam & bonam habendam aut non habẽdam χρηστην δ᾽ὦμοι σιγᾶν δρα τοι σόφον τρεφειν γυναικα χρηστὴν καλαθην ημιν τρεφειν. Incon sultius.non exanimata prius eius pudicitia.quod imprimis fecit.M. Antonius superinducta Cleopatra: & Caius: quẽ nõ facile est discernere an matrimonia turpius contraxerit.an dimiserit: an tenuerit.& Claudius recepta in matrimonium Agrippina Germanici fratris sui filia:pellectus in amorem per ius osculi & blandiciarũ occasiones.M.Cato Censorinus habuit uxorẽ Actoriã Paulam humili loco natã:uinolẽtã: mẽtis impotẽ:& ꝙ nemo posset credere Catoni sup bã:meminit diuus Hierony. Retẽta patiẽtius.sicut idẽ Claudius primũ retẽta ipudica Messalina:deinde Agrippina fera & uenefica:ꝑ quã demũ iteriit: & Ciceronis Terẽtiã male de pudicitia laudiuisse accepimus:Socratẽ a suis uxoribꝰ male affectũ satis constat authore diuo Hierony.Syllã uel ob hoc uere felicẽ nõ fuisse: qd Metellã uxorem palam impudicam habuerit: addit etiam Pompeio Mutiam uxorem adulteram. Philippum Macedonum regem ex more cubiculum introeuntem uxor exclusit irata exclusus tacuit:& suam iniuriam uersu tragico solatus est Domitianus demũ: quẽ ex professo flagellat Domitiã Longinã Aelio Lamiæ nuptã in matrimoniũ abduxit: eandem Paridis histrionis amore deperditam repudiauit: intraꝙ breue tẽpus ipatiens dissidii: quasi effligitãte populo reduxit. Foris.circa publica. Claros.illustres ꝓpter res gestas. præmebat. Mariti minores.infelices in matrimoniis & ideo felicioribus minores. Vxor. Plotina quã Secundus in epistolis sanctissimã uocat hæc authore Dione primũ palatium ingressa e gradibus ad populũ conuersa talis inquit huc ingredior qualis egredi uolo itaꝙ per oẽm principatum se gessit ut nullam meruerit repræhensionẽ Traianũ aũt superuixit authoribus Spartiano Iunio iurisconsulto Dione græco. Antiquius grauius modestius antiquas illas sanctitate referens. laudat a propinquis quos.M. Tullius inter bona fortunæ numerat sed nititur Secundus probare Traianum suos fecisse imitatione sui bonos quod sane laudabilius cum animi bona longe præcedant fortunæ munera. Pontifici maximo.Traiano quem alibi significauimus fuisse pontificem max. Hanc.Plotinam. Vbi est autem similis.perinde ac si cunctas uirtutibus excelleret. Quã.certe ꝙ ὡς interdum græce dicitur. Fortuna tua. imperio. Nisi gaudiũ.nisi ꝙ lætior est gaudet.n.tuis bonis. Te ipsum. tua animi bona & quia maritus es. Idẽ eius inuicẽ pariter uos mutuo amatis in magna fortuna ac faciebatis in priuata. Probatis exæquo.mutuo laudatis uos. Fœlicitas.iperatoria dignitas. Quã bene.q̃ modeste & tẽperate. Eadẽ.Plotina. Cultu.uestitu mundo muliebri. Ciuilis incessu.demisso uultu cõtra taxat Iole apud Ouid diũ ꝙ elata facie ꝓdiret Dat uultũ ppĺo sublime sub Hercule uicto.grãmatici obseruãt icessum ptinere ad nobiliores. Hoc opus.hoꝝ cã Traianus est. Obsequii gloria.satis est gloriæ Plotinæ si obsequitur

Cęsar nihil accõmodatius fuerit ad gl oriã:quã penitus inspici,sunt quidẽ præclara:quæ in publicũ ꝓfers:sed nõ minora ea:quæ limine tenes.Est magnificum quod te ab omni cognatione uitiorũ reprimis ac reuocas:sed magnificentius quod tuos. Quanto enim magis arduum est alios præstare quam se:tanto laudabilius:qd cũ ipse sis optimus: omnes circa te similes tui effeciſti. multis illustribus dedecori fuit:aut inconsultus uxor assumpta: aut retenta patientius: ita foris claros domestica destruebat infamia:& ne maximi ciues haberẽtur hoc efficiebat:qd mariti minores erãt.tibi uxor in decus:& gloriã cedit:quid.n. illa sanctius? qd antiquius? Nõne si põtifici maxio deligẽda sit cõiunx: aut hãc: aut similẽ(ubi ẽ aũt similis(elegerit? quã illa nihil sibi ex fortuna tua nisi gaudium uẽdicat? quã cõstanter non potẽtiam tuam: sed ipsum te rueret? Idẽ estis inuicẽ:qd fuistis: ꝓbatis ex æquo nihilꝙ uobis fœcilitas addidit:nisi qd scire cœpistis quã bene uterꝙ uestꝝ fœlicitatẽ ferat Eadem quam modica cultu? quã parca comitatu? quam ciuilis incessu? mariti hoc opus:q ita ibuit:ita istituit.nã uxori suffícit obsequii gloria.An cũ uideat quã te nullus terror:nulla comitet ambitio: nõ & ipsa cũ silẽtio icedat? igrediẽtẽꝙ pedibus maritũ i quantũ patit sexus imitetur? Decuerit hoc illam ẽt si diuersa tu facias. Sub hac uero modestia uiri quãtã debet uerecõdiã uxor marito? fœmina sibi?

Domestica infamia.uxoris libidines.Destruebat.denigrabat: præmebat. Mariti minores.infelices in matrimoniis & ideo felicioribus minores. Vxor. Plotina quã Secundus in epistolis sanctissimã uocat hæc authore Dione primũ palatium ingressa e gradibus ad populũ conuersa talis inquit huc ingredior qualis egredi uolo itaꝙ per oẽm principatum se gessit ut nullam meruerit repræhensionẽ Traianũ aũt superuixit authoribus Spartiano Iunio iurisconsulto Dione græco. Antiquius grauius modestius antiquas illas sanctitate referens. laudat a propinquis quos.M. Tullius inter bona fortunæ numerat sed nititur Secundus probare Traianum suos fecisse imitatione sui bonos quod sane laudabilius cum animi bona longe præcedant fortunæ munera. Pontifici maximo.Traiano quem alibi significauimus fuisse pontificem max. Hanc.Plotinam. Vbi est autem similis.perinde ac si cunctas uirtutibus excelleret. Quã.certe ꝙ ὡς interdum græce dicitur. Fortuna tua. imperio. Nisi gaudiũ.nisi ꝙ lætior est gaudet.n.tuis bonis. Te ipsum. tua animi bona & quia maritus es. Idẽ eius inuicẽ pariter uos mutuo amatis in magna fortuna ac faciebatis in priuata. Probatis exæquo.mutuo laudatis uos. Fœlicitas.iperatoria dignitas. Quã bene.q̃ modeste & tẽperate. Eadẽ.Plotina. Cultu.uestitu mundo muliebri. Ciuilis incessu.demisso uultu cõtra taxat Iole apud Ouid diũ ꝙ elata facie ꝓdiret Dat uultũ ppĺo sublime sub Hercule uicto.grãmatici obseruãt icessum ptinere ad nobiliores. Hoc opus.hoꝝ cã Traianus est. Obsequii gloria.satis est gloriæ Plotinæ si obsequitur

mariti monitis. Nullus terror. nulli ſatellites terrorē intuētib⁹ faciētes hoc refert ad comitatū ambitio ad cultū & iceſſum. In q̄tū patit ſexus. q̄tū licet mulieri quæ naturæ debilioris ē. i. ſaltē p urbē. Decuerit hoc illā icedere pedibus Plotinæ decorę eēt etiā ſi tu geſtareris. Sub hac modeſtia uiri. ſub exēplo tuæ modeſtiæ. Dēt uerecūdiā. q̄to pudore uti dēt uxor reſpectu mariti & ſui honeſtat. n. plurimū mulieres pudor. Soror ātua. Martiana cui poſtea Auguſte cognomētū fuit & a ſenatu iter deas cōſecrata. Sororem. Modeſtā exēplo frīs. In illa. in illius moribus. Tuus cādor. tua bonitas. cādori opponit uiciū ſicut cādido nigrū. Sic efficacius. maiorē uim teneat. Bñ iſtitui. hoc ad uxorē Plotinā refer q̄ a Traiāo bonis morib⁹ ībuta fuerat adoleſcētē. n. admodū duxerat illā. Feliciter naſci. at iſtud ſororē Martianā reſpicit: q̄ frem ſortita fuerat īpatorē. ſenſus eſt. utranq; eſſe optimis moribus. Simultates. inimicicias.

Soror autem tua ut ſe ſororem eē meminit? ut in illa tua ſimplicitas? tua uerítas? tuus cādor agnoſcitur? ut ſiquis eam uxori tuæ conferat dubitare cogatur utrū ſit efficacius ad recte uiuendū bene inſtituí: aut fœliciter naſcí? Nihil eſt tam pronū ad ſimultates quam æmulatio in fœminis præſertím: ea porro maxime naſcitur ex coniunctione: alítur æqualítate: exardeſcit inuídía: cuius finis é odium. Quo quidem admirabílius exiſtimandū eſt: quod mulieribus duabus in una domo: pariq; fortuna nullum certamen: nulla contentio eſt. ſuſpiciunt inuicem: inuicem cedunt: cunq; te utraq; effuſiſſime díligat: nihil ſua putāt intereſſe: utram tu magis ames. ídemq; utriq; propoſitū: ídem tenor uitæ: níhilq; ex quo ſentias duas eſſe: te enim imitarí te ſubſequí ſtudēt: ídeo utraq; mores eoſdem: quía utraq; tuos habet. Inde moderatio: inde etíam perpetua ſecurítas: neq; enim unquam perí clítabuntur eſſe priuatæ: quæ nō deſierunt. Obtulerat illí ſenatus cognomen Auguſtaę: quod certatím deprecatæ ſunt quādíu appellationē patris patríæ tu recuſaſſes: ſeu q; plus eſſe in eo iudicabant: ſi uxor: & ſoror tua: quā ſi Auguſtæ díceréntur. Sed quæcunq; illis ratío tantam modeſtiā ſua ſit: hoc magis dignæ. ſunt quę in animis noſtris: & ſint: & habeantur Auguſtæ: qa nō uocant. Quid enim laudabílius fœminis: quā ſi uerum honorē: non in ſplendore titulorum: ſed in iudiciis homínum reponant? magniſq; nomínibus pares ſe faciant: etíam dum recuſant? Iam etíam: & in priuatorum animis exoleuerat priſcum mortalium bonum amicícia: cuius in locum migrauerant

Aemulatio. cōtentio de pari conditione. Ea porro naſcitur. gradatio. Ex cōiunctione. inter affinitate cōiunctos.

Alitur æqualitate. creſcit inter pares.

Mulieribus duabus. Plotinæ & Martianæ. Suſpiciūt uenerant ſe. ſua inter eſſe. ad ſe pertinere. Nihil. fit ab illis.

Duas. diſcordes. Eoſdē: optimos habet. Inde. ex tuis moribus. Moderatio utraq; modeſta eſt. Non periclitabuntur eſſe priuatæ. non periculum erit ut dignitatem perdant. Quæ nō deſierunt. quæ uixerunt etiam in principatu tanq̄ eſſent priuatorę & uxor & ſoror. nam modeſtæ & ſanctæ in ſumma poteſtate uitam duxerunt: ut iure nemo de illis conqueri potuerit. Cognomen Auguſtaę id quod etiam nunc durat in marmoribus Plotinā & Martianā appellatas Auguſtas: nā uxores & ſorores imperatorę cognomine Auguſtaę inſigni re conſueuerāt Romani. Deprecatæ. abnuerant præcibus. Appellationē patris patriæ. ſupra memorauit ſenatū diu cōtendiſſe: ut cognomen patris patriæ reciperet Traianus: & tandē obtinuiſſe qd intenderat. Seu. recuſabant. Plus. dignitatis. In eo. in hac appellatione.

Hoc. tanto laudat utraſq; a modeſtia.

In ſplēdore tituloꝝ. in noībus honorificis. In iudiciis hoīum. in ueritate.

Magnis noībus. auguſtis. Pares ſe faciāt. uere dignæ ſint. Etiā dū recuſant. ſua modeſtia. Exoleuerat. deſueuerat.

Amicicia. quæ eſt oium diuinaę humanarūq; reę cū beniuolētia & charitate ſūma cōſenſio: & nihil aliud quā diligere ipm quē ames: nulla ídulgētia: nulla utilitate req̄ſita. Seneca amate igt & amicū eē iter ſe differūt: imo diſſimilia ſūt: q̄ aīcus é amat: q̄ amat nō utiq; aīcus eſt. itaq; aīcicia ſp ꝓdeſt amor aliqñ ét nocet. q̄re Donat⁹ dixit aīcus aī é amator uero corpis. at alibi amator ad tēpus: aīcus ī ꝑpetuū. Paulus de uerb. lig. aīcos appellare oēs dēmus nō leui noticia cōiūctos ſed q̄b⁹ fuerint iura cū prēs. honeſtis familiaritatis q̄ſita rōnib⁹. lege alia amiciaę gña apud Apuleiū lib. de ꝓbia. Amicicia

Priſcū mortaliū bonū. frequēs apud priſcos cū ueri reperti ſūt amici de q̄b⁹ Valerius Max. lib. iiii. bonū aūt nihil eſt tā naturæ aptū tā cōueniēs ad res uel ſecūdas uel aduerſas & ſolē e mōdo tollere uident. Ci. teſtimonio q̄ amicicia tollūt q̄ a diis imortalib⁹ nihil melius. nihil iucundius hémus nec ſine uirtute aīcicia eē ullo pacto pōt quoquo uerteris ꝑſto é nullo loco excludit nunq̄ intēpeſtiua nunq̄ moleſta eſt nā & ſecūdas res ſplēdidiores facit & aduerſas partiēs cōmunicāſq; auiores. Migrauerant. inuaſerant.

Assentationes.adulationes.assentatio enim uiciorum adiutrix procul a b amicicia amoueatur quæ nō modo amico sed ne libero quidem digna.nulla in amiciciis pestis maior. Simulatio.oium rerum simulatio est uiciosa tollit enim iudicium ueri idque adulterat sine quo nomen amiciciæ ualere non potest.

Peior ordo.pernicios̄ior species amiciciæ simulatio quam assentatio. Inane.simularum. Principum. malos̄ nam Augustus coluit amicicias & mutuas requisiuit pariter & Titus. Alii domini alii serui. in tyrannos̄ uita nulla fides nulla charitas nulla stabilis beniuolentiæ pōt esse fiducia.oia semper suspecta atq; solicita sunt nullus locus est amiciciæ.quis.n.aut eum diligat quē metuit? aut eum a quo se metui putet? hunc locum uidetur subsecutus in panagyrico Honorii Pacatus.ecquis inquit imperatos̄ unq̄ putauit amiciciæ cultū in regia laude ponendū?humilis hæc uirtus dubiumq; an uirtus iudicabatur nec palatiis digna sed periculis habebat: optimus ille ditabat: non etiam diligebat: prodesse nouerat: amare nesciebat. tu amiciciam nomen ante priuatum nō solum intra aulam uocasti: sed indutam purpura:auro:gemmisq; redimitam solio recepisti:teque non uerbis asseruisti:

Pulsam.præsertim a Domitiano: quare meriro luue.illius amiciciā uocat miseram. Vt alia.ut aliæ res imperantur.

Amor imperat.amamus ui:hinc Claudianus dixit: non extorquebis amari.

Affectus.animi passio.quæ dupliciter sumitur:aut corruptionis causa:aut perfectionis: animi passionum quattuor genera sunt:tristitia:metus:desideriū: uoluptas. Erectus. magnanim9. nobilis.

Dominatiōis.inæqualitatis. Vices exigat.redamari querat:quam amor. Inique.iniuste odio esse aliquibus. Nisi ipse non amet.nullum habet maius malū occupatus homo:& bonis suis obsessus authore Seneca: quam quod amicos sibi putat quibus non est.quare.M. Tullius sed pleriq; inquit peruerse ne dicam impudenter amicum habere talem uolunt:quales ipsi esse non possunt:quæque ipsi non tribuunt amicis hæc ab his desiderant.

assentationes: blanditiæ:& peior ordo amoris simulatio: &.n.in pricipū domo nomē tm̄ amiciciæ inane scilicet:irrisumq; manebat.nā q̄ poterat esse inter eos amicicia:quorū sibi alii dñi: alii serui uidebant? Tu hanc pulsam: & errantem reduxisti. habes amicos quia amicus ipse es: neq; enī ut alia subiectis: ita amor īperat: neq; est ullus affectus tam erectus: & liber & dominationis impatiens: nec q magis uices exigat.Potest fortasse princeps inique: potest tamen odio esse nonnullis etiam si ipse non oderit: amari: nisi ipse amet: non potest. Diligis ergo cum diligaris:& in eo quod utriq; honestissimum est: tota gloria tua est:qui superior factus descendis in omnia familiaritatis officia: & in amicum ex imperatore submitteris:imo tūc maxime Imperator cum amicum ex imperatore agis Etenim cum plurimis amiciciis fortuna principū indigeat: præcipuum est principis opus amicos parare.Placeat tibi semper hæc secta:& cum alias uirtutes tuas:tum hanc constantissime teneas:nec unquā persuadeatur humile eē pricipi: nisi odisse. Iucūdissimū ē in reb9 hūanis amari: sed nō minus

Vtriq;.tibi & amicis tuis nā uera amicicia in omnibus laudanda Pacatus tamen Traianum recitauit suos ditasse nō amasse.fortasse more oratorum hoc in rem suam trahēs:cū historici secus scribant. Superior.dignitate & fortuna. Descendis in omnia familiaritatis officia demittis te ad munia uere amiciciæ.maximum enim in amicicia superiorem parem esse inferiori imitandusq; Scipio ut si quam præstantiā uirtutis ingenii fortunæ consecuti sumus eam nostris impertiamur cōmunicemusq; cum proximis. Ausonius author Traianum ægrotātes amicos uisere solitum Eutropius uero Romæ & per prouincias æqualem se omnibus exibuisse amicos salutandi causa frequentasse uel ægrotantes uel cum festos dies ageret sæpe in uehiculis eorum sedisse.& Dion sæpenumero cum tribus curru uectum sine satellite & familiarius apud amicos diuertisse.non autem quattuor comitantibus ut male transtulit qui Traiani uitam ex Dione latinitate donauit apud quem legitur πολλαχις και τεταρτος ωχειτο. sæpius etiam quartus curru uehebatur neq; enim illi comites q̄ttuor eē poterant si quartus uectabatur sed tres tantum. Tua gloria est.Simonides apud Xenophontem si priuatus inquit & princeps pariter ægrotantem uisant nemini dubium,quin in hac quoq; re potētissimorum hominum magis sit grata humanitas ut enim quisq; maxime uirtute & sapientia sic munitus etiam ut nullo egeat suaq; omnia in seipso posita iudicet ita in amiciciis expetendis colēdisq; maxime excellit. In amicum.in personam & studiū amici. Imperatores idest facis imperatoris officium amicis culpantibus Traianum q; nimium cum omnibus cōmunis esset respondit talem se imperatorem esse priuatis oportere quales eē sibi imperator priuatos optasset. Præcipuum principis.M. T.quid autem stultius q̄ ut plurimum copiis facultatibus opibus possint cætera parare quæ parantur pecuniam equos famulos uestes gloriam uasa precios̄a amicos non parare optimam & pulcherrimam uitæ suppellectilem. Secta. opinio parandi amicos. Humile. esse descendere in omnia familiaritatis officia & amare omnes. Non minus.iucundum est.

Amare. Plato tres amores connumerat unum diuinum cũ incorrupta mente & uirtutis ratione cõuenientem non pœnitendum alterum degeneris animi & corruptiſſime uoluptatis: tertium ex utroq; permixtum mediocris ingenii & cupidinis modice. Vnum. te. Multos. tuos amicos. Tanta facultas obligandi. propter imperii fortunam benefaciendi copiam large præſtans. Lellius tamen apud Cice. a Secundo diſcrepare uidetur qui aſſerit contrahi amiciciam ueram non beneficio; & cauſa uerum tamen idem author amorem confirmari beneficio accepto & ſtudio perfecto cõſuetudine adiuncta. Tormẽtum. paſſionem triſtitiam. Amico Licinio Sure. Dimiſiſti. a præfectura prætorii. Optimum uirum tibiq; amiciſſimum. de quo uide in præcedentibus: addam tamen Adrianum, ſuffragante Sura ad pleniorem Traiani amiciciam peruenisſe: a quo etiam ſe adoptandum cõperiſſe. mortuo ſepulchrum fieri: & ſtatuam de publico Traianus mandauit quem: uiuum cum multi infimularent: nunq̃ tamen is imperator adduci potuit: ut quicq̃ mali ab eo timeret. Deſiderio. abſentia. Vinceris. illi morem inuitus geris. Diuerſas. tu uolebas ut præfecturam prætorii ſuſceptam gereret: ille ſeceſſum optabat. O rem. exclamatio opportuna poſt rem explicatam: male quidam hanc exornationem uſurpant: anteqnam uſi ſint amplificatione in principio ſtatim locantes: cuius ipſa pars eſt: & non ſolum ponitur in re lucubri: ſed etiam læta ac admiranda.

amare quorum utroq; ita frueris: ut cum ipſe ardentiſſime diligas: adhuc tamen ardentius diligaris: primum: quia facilius eſt unum amare quam multos: deinde quia tibi amicos tuos obligandi adeſt facultas tãta: ut nemo poſſit te niſi ingratus: non magis amare. Operæpreciũ eſt referre q̃ tormentum tibi iniunxeris: ne quid amico negares dimiſiſti optimum uirum tibiq; cariſſimum inuitus: & triſtis: & quaſi retinere non poſſes: quantũ amares eum deſiderio expertus es: diſtractus ſeparatuſq; dum cedis: & uinceris. Ita quod fando inauditum: cum princeps: & principis amicus diuerſa uelletis: id potius factũ eſt quod amicus uolebat. O rem memoriæ litteriſq; mandandam: præfectũ prætorii non ex ingerentibus: ſed ex ſubtrahentibus legere: eundemq; ocio: quẽ pertinaciter amet: reddere: cumq; ſis ipſe diſtentus imperii curis: nõ quietis gloriam cuiquam inuidere. Intelligimus Cæſar quantum tibi pro laborioſa iſta ſtatione: & exercita debeamus: cum ocium a te tanquam res optima: & petatur: & detur. Quam ego audio cõfuſionem tuam fuiſſe: cum digredientẽ proſequereris: proſecutus enim nec temperaſti tibi quominus exeunti in littore amplexus oſculum ferres. Stetit Cæſar in illa amiciciæ ſpecula: precatuſq; maria: celeremque ſi tamen ipſe uoluiſſet: recurſum: nec ſuſtinuit recedentem non etiam atque etiam uotis: lachrymis ſequi. nã de liberalitate taceo: qbus enim muneribus æquari hæc cura principis: hæc patientia poteſt: qua meruiſti: ut ille ſibi nimiũ fortis: ac ppe durus uideret. Nec dubito quin agitauerit ſecũ an gubernacula retorqueret:

Litteris. hiſtoriæ. Præfectũ prætorii. alibi oſtendimus Licinium Surã a Traiano declaratum præfectum prætorio: cui cum enſem nudum: quo erat accingendus traderet: ſume dixit hunc: & ſi iuſte imperauero pro me utere: ſin minus contra me. Ex ingerentibus. ex numero quærentium: & ambientium honores. Ex ſubtrahentibus. ex iis: q ociũ amant: & dignitates refugiũt. Reddere ocio. exauthorare: dimittere a præfectura. Similem pariter nulli præfectorum: Secundum inuitum ex centurione ab Adriano Dion recitat accepiſſe præfecturam: quam deinde depoſuit. uix tamen impetrata uacatione: in agro ſeptẽ annos: qđ uitæ eius reliquum fuit ocio: & quieti dedit: atq; moriens ſepulchro hæc inſcribi iuſſit Similis hic iacet: cui⁹ ætas quidem multorum annoq; fuit: ſeptem tamẽ dumtaxat annos uixit. Diſtentus. occupatus. Laborioſa iſta ſtatione. perſeuerantia adminiſtrandi imperii. Excita. inquieta: & ſane multum debemus principi: cuius opera bellum remouetur & imperiũ felicitatur. Ocium. uacatio ab adminiſtratione reip̃ publicaq;: quæ cum aliis concedat: ut res optima: tibi tamen nihil indulges nec abſtines a publica cura. Confuſionem. dolorem: animi perturbationem. Digredientem. ſecedentem Suram. Proſequeris. comitareris. honoris & officii gratia. In illa amiciciæ ſpecula. in propatulo & cunctis intuentibus Cæſar maximũ amiciciæ ſignum oſtendit. Maria: per quæ nauigaturus erat ſura.

Recurſum. reditum in urbẽ. Si tamẽ ipſe uoluiſſet. ſi aliquãdo pœnituiſſet ocii. nec nõ ſuſtinuit etiã atq; etiã proſequi recedentẽ uotis & lachrymis. i. in receſſu pro ſalute illius multũ uouit: multum fleuit.

De liberalitate taceo. occupatio docet. n. Traianũ proſecutũ Suram abeuntẽ multis muneribus. Cura. qua uſus es in amicũ. Nimiũ fortis. obſtinatus dum ſniæ tuæ repugnat. Durus. ruſticus uicio dat.

Agitauerit. tractauerit poſtq̃ iam ſoluerat. Gubernacula retorqueret. rediret ad te uictus tot officiis.

& feciſſet:niſi quod pene ipſo contubernio princi pis felicius:iucundiuſq; eſt deſiderare principem. Et ille quidem ut maxima fructus ſuſcepti: ita ma iore depoſiti officii gloria fruitur:tu autem facili tate iſta conſecutus es ne quem retinere uidearis inuitum.Ciuile hoc erat: & parenti publico con uenientiſſimum nihil cogere:ſemperq; Meminiſ ſe:Nullam tantam poteſtatem cuiquã dari poſſe: ut non ſit gratior poteſtate libertas.Dignus es Cę ſar qui officia mandes deponere optantibus: qui petentibus uacationem inuitus quidem: ſed tamẽ tribuas: qui ab amicis orantibus requiem non te relinqui putes:q ſemper inuenias:& quos ex ocio reuoces:& quos ocio reddas. Vos quoq; quos pa rens noſter familiariter inſpicere dignatur: foue te iudicium eius:quod de uobis habet hic: ueſter labor eſt.princeps enim cum in uno probauit ama re ſe ſcire: uacat culpa ſi alios minus amat. ipſum quidem quis mediocriter diligat: cum leges amã di nõ det:ſed accipiat: hic præſens: ille mauult ab ſens amari uterq; ametur:ut mauult: nemo in tæ dium præſentia:nemo in obliuionem abſentia ue niat.tenet quiſq; locum:quem ſemper meruit: fa cíliuſq; eſt ut oculis eius uultus abſentis: quam ut animo charitas excidat. Plærique principes cum eſſent ciuium domini libertorum erant ſerui: ho rum conſiliis:horum nutu regebantur: per hos au diebant: per hos loquebant: p hos præturæ etiã: & ſacerdotia:& cõſulatus immo & ab his peteban tur. Tu libertis tuis ſummum quidem honorem:

Et feciſſet.& renauigaſſet. Deſiderare deſideriũ eſt reę abſentium.ſenſus ergo iucundius fere ẽ ami cum principẽ deſiderio quærere q̃ præſente frui. Ille.Sura. Fructus ſuſcepti an præfecturæ :an magis ocii quo tunc fruebaꝰ. Depoſiti officii p̃fecturæ prætorii nõ.n.minus glorioſum aſſequi meritos ho nores q̃ cõſecutos honeſte deponere. Felicitate iſta indulgẽtia qua permiſiſti Surã abire a magiſtratu. Retinere.in officio eẽ. Ciuile.humanũ. Parẽri publico tibi cui appellationẽ p̃ris patriæ indidimus. Poteſtatẽ.dignitatẽ. Deponere optantibus.bonis uiris. Requiem. ſeceſſum:a publicis officiis: quẽ ſexagenarii iure impetrabant. Relin qui.deſeri:ſperni. Qui ſemper. repete dignus es. Ex ocio reuoces. ex ſeceſſu ad dignitates ꝓmoueas. Ocio reddas. ex magiſtratibus. Vos.cõuertit oꝝonẽ ad ſenatores præſentes. Fouet.ample ctitur. Iudiciũ eius quod hic habet de uobis quod bene ſentiãt de uobis ut ſi tis boni eſt labor in manu ueſtra: nam quanto magis eritis boni tanto etiã ca riores illi eritis.laborate igiꝰ ut optimi ac per hoc cariſſimi principi ſitis. uel po tius legatur fouete iudiciũ eius qđ de uobis habet: ideſt perſeuerate in amici cia:quã credit eẽ mutuam:hic ueſter la bor eſt ut eũ ametis. ſi.n.ſecus feceritis: id cederet uobis honori. Probauit. ex perimẽtũ dedit. In uno. ĩ aliquo ut in Sura. Se ſcire amare.qđ amat bñ de ſe meritos. Vacat culpa:nõ eſt culpãdus. Si minus alios amat. utpote minus bo nos:nã qui unũ recte amauerit: indicat & alios ſe poſſe amare:modo bene me riti ſint. Sed accipiat: ſed cedat amico. Hic aliquis amicus Traiani. Præſens. in cõtubernio ipſius:ĩ urbe: in magiſtra tu. Abſens.in ocio & ſeceſſu. Vterq; ametur ut mauult.uide libertatẽ cõceſ ſam amicis a Traiãno: ut & præſentes & abſentes amiciciã principis ſemper reti nerent. Vterq;.utriuſq; generis: & ab ſentiam & qui præſentiã malet. In tæ dium.nimia interdũ familiaritas ſacie tatem & tædium parit:ſicut abſentia ob liuionẽ.ſecus tamen in Traiano euenie bat. Locum.gradum & conditionem amoris. Vt uultꝰ abſentis excidat ocu lis eius. ut elongeꝰ amicus e conſpectu Traiani. Abſentis.amici. Eius:Traia ni. Charitas.amor. Plæriq; prĩcipes. ut Claudius & Galba: quare Apolloniꝰ Veſpaſiano præcepit ut libertis & ſeruis:quibus ĩperiũ cõceſſerat:delicias auferret:eo humilius ipſos ſer uire aſſuefaciens:quo maiori dño ſubditi eſſent. Hoę conſiliis: hoę nutu regebanꝰ cõpendio liberti noę uel etiã ſtudio ac libidine honores exercitus:ĩpunitates:ſupplicia largitus eſt Claudius & quidẽ in ſciens plærũq; ac ignarus:Galba duoę arbitrio rapere oĩa ꝓmiſit. Põpeius Demetrius Põpeii Magni li bertus pecuniis ſuis extruxit ĩ urbe theatrũ poſtea ſub noĩe Põpeii magni dicatũ:ne uideretꝰ libertꝰ eius tm̃ pecuniaę cumulaſſe ut ſufficeret ad ipẽſam tãti opis author Dion. Per hos p̃turæ.facit luue.illud ex ſatyra.vii.de paridẽ hiſtriõe. Ille & militiæ mꝰtis largiꝰ honorẽ:Semeſtri uatũ digitos circũligat auro. Quod nõ dant proceres:dabit hiſtrio:& quæ ſequuntur.non abſonum hoc loco quod Tranqui. in Do mitiano refert.per omne gladiatoę ſpectaculũ ante pedes eius ſtabat puerulus coccinatus portentoſo paruoq; capite:cũ quo plurimum fabulabatur:nonnunq̃ ſerio:auditus eſt certe dum ex eo querit: & qđ ſciret:& quid ſibi uiſum eſſet:ordinatione ꝓxima præficeret Aegypto Metium Rufum. Prætura. aut in urbe:aut extra urbem ut ĩ prouinciis Sicilia atq; Hiſpania. quare non diſplicet ſi legatur præfecturæ. Sacerdotia.pontificatus.auguratus: flaminiumq;. Ab his. tanquam ipſi liberti forent domini reę.

Tanquam libertis.pro conditione libertorum:unde cum Eurythmus Traiani libertus & procurator crimine falsi testamenti substitueretur:& hæredes quasi reuerentia Eurythmo remitterent accusationē: pulcherrime dixerat Traianus nec ille Polycletus est:nec ego Nero. Frugi.epitheton bonorum seruorum:& libertorum. Magnos libertos esse præcipuum indicium non magni principis: non enim fieri potest:ut qui princeps obscuris hominibus omnia tribuat:sit magnanimus & generosus: nam qui uiles extollunt ostendunt sordidis delectari:& illustres uereri. In usu habes.uteris in tuis rebus:carus: & acceptus est libertoꝝ aliquis. Patri tuo. Neruæ. Optimo cuiqꝫ. ut Vespasiano & Tito. Tua fortuna quod sint imperatoris liberti. Sua. quod sint libertinæ conditionis. nobis senatoribus.

sed tanq̄ libertis habes: abundeqꝫ sufficere his credis: si probi:& frugi existimentur? Scis enim præcipuum esse indicium non magni principis magnos libertos. Ac primum neminem in usu habes: nisi aut tibi: aut patri tuo: aut optimo cuiquam principum dilectum: statimqꝫ hos ipsos quotidie: deinde ita formas:ut se nō tua fortuna:sed sua metiant: & tanto magis digni: quibus honor omnis præstetur a nobis: quia non est necesse. Iustis nede causis. S.P.Q.R. optimi tibi cognomen adiecit? Paratum id quidem & in medio positum: nouum tamen. scias neminem ante meruisse: quod non erat excogitādum:si quis meruisset. An satius fuit felicem uocare? quod non moribus: sed fortunæ datum est. Satius magnum? cui plus inuidiæ:

Quia non est necesse:quia non cogimur. Iustis.tot:& tantis. Optimi cognomen. Dion refert post deuictos Armenios in honorem Traiani multa senatum decreuisse: atqꝫ illud iprimis ut optimꝰ appellaretur: unde mox Nisibi: & Bactris potitus Parthicus etiam appellatus est:nihil tamē eum magis quā cognomen optimi oblectauit: huius tā tum memoriæ delatum est: ut per multa sæcula post non aliter in senatu principibus acclamaretur:ne sis felicior Augusto.melior Traiāo: adeo in eo gloria bonitatis obtinuit:ut uel assentatoribꝰ uel uere laudantibus occasionē magnificentissimi præstiterit exempli: inde ad optimi cognomētum in honorem Traiani Silius lib.xvii.uidetur addidisse per exclamationem cum præmisisset indicio senatus Naficam indicatum fuisse optimum heu nomen melius maiusqꝫ triumphis. Pōponius tamen de origine iuris optimi cognomentum a senatu. Gn. Scipionē meruisse testatur:& Tranqui. Caium appellationē optimi & maximi sumpsisse. Sed dicemus illū iudicatum merito:non appellatum hūc uiro immerito cognominatū. Optimus

Paratum.facile. In medio.in propatulo oibus notum. Nouum tamen nondum alicui principum a senatu inditu. Scipio enim non habuit principatus habenas:& Caius id sibi usurpauit. Neminem. imperatoꝝ nullum dignum fuisse cognomento optimi. Excogitandum.cum difficultate requirendū. An satius fuit felicem.rem tractat p amplificationē:oportet enim ex præcepto. M. Tullii in Demōstratiuis oōhibus crebras:& breues amplificationes interponere. Felicē.respicit Syllā cognomēto felicē: nā cū paruulus a nutrice ferret mulier obuia salue inqt puer tibi & reip.tuæ felix. Mario filio Prænestē interfecto felicē se edicto appellauit Plutarchus tradit cū reꝝ gestaꝝ rōnē redderet dictaturā depositurus in peroratione felicē annū appellari iussisse. Appianus in bellis ciuilibus meminit imagini Syllæ aureæ inscriptū fuisse Cor. Syllæ iperatori fortunato. sic.n. illū adulatores in hostes feliciter pugnātē uocare consueuerāt. quæ adulatio stabile tandē nomē obtinuit. quare Pli. senior li. vii. unus inqt hoium ad hoc æui felicis sibi cognomē asseruit. L. Sylla ciuili nempe sanguine:ac patriæ oppugnatione adoptatus:& qbus dā inductus felicitatis argumētis qd' pscribere tot milia hoium ac trucidare potuisset. o praua interpretatio & futuro tpe infelix. fuit aūt si Appiano credimus ad oia felicissimus usqꝫ ad finē & quēadmodum cognominatus ē sic:felix habitus tm̄ psperitatis q̄tū cōcupierat assecutus q̄is diuus Hieronymus eum in matrimonio infelicē recitet dictus præterea Sylla authoribus Plut.& Appiano nisi tn̄ fallunt Venustus qd' nomen nō incōueniens uidet:ex quo Faustus cognominatus nō.n. lōge a Felici & Fausto: Venusti nomē distat. at Plut. filiū Faustū:& filiā Faustā appellasse scribit. Fortunæ datū est. inditū ē Syllæ felicis cognomē quia fuerit fortunatus nō aūt bonis moribus præditus. nā felicitatē ac fortunæ fauorem libēter admisit & in maius extulit:siue iactātia quadā siue ita de diis sentiret & enim in suis cōmentariis scriptū reliquit. cū cōsultasset quæ cōtra ai sui sniam pro tpe audacius aggrediēda essent secundiora sibi euenisse rursus cū sese ad fortunā:q̄ ad bellū melius a natura institutū esse dicit plus fortunæ uidet quā uirtuti tribuisse & oino seipsum in fortunæ ptāte feciſſe. felix ergo fortunæ est: ut alibi monstrauimus.

Satius Magnū melius ne fuit te magnū appellare ad imitationē Pōpeii. nā & Felicis & Magni appellationes i medio sunt. Magni cognomē Pōpeio inditū alii ab aliis scripsere nā Appianus:& Plut. in uita illius redacta tota i ditionē Africa tradūt i urbē reuersū igēti uoce Magnū a Sylla cōsalutatū: q̄is idē in Crasso recitet Magni cognomē ultro a ciuibus delatū alii dicūt hoc prio iditū in Africa ab uniuerso exercitu deide uim atqꝫ cōsuetudinē ex Syllæ affirmatiōe habuisse Pōpeius sane multo post pcōsul in Iberiā aduersus Sertoriū missus se in eplis suis actisqꝫ Magnū Pōpeiū iscripsit cum iā ex cōsuetudine id co- Pompeius Magnus

quam pulchritudinis ineſt. Adoptauit te optimus princeps in ſuum: ſenatus in optimi nomen. hoc tibi tam proprium quam paternū: nec magis diffinite diſtincteq; deſignat qui Traianū quā qui optimum appellat: ut olim frugalitate Piſones: ſapientia Lelii: pietate Metelli monſtrabant: quæ ſimul omnia uno iſto nomine continentur: nec uideri poteſt optimus: niſi qui eſt oibus optimis in ſua cuiuſq; laude præſtantior. Merito tibi ergo poſt cæteras appellatiões hæc eſt addita ut maior. Minus eſt enim Imperatorē: & Cæſarem: & Auguſtum: quā oibus imperatoribus: & Cæſaribus: & auguſtis eſſe melioré: ideoq; ille parens hoium deorūq; optimi prius: deinde maximi nomine colitur: quo præclarior laus tua: quem non minus cōſtat optimum eſſe quam maximum. Aſſecutus es nomen quod ad alium tranſire non poſſit: niſi ut appareat in bono principe alienum in malo falſum: quod licet oēs poſtea uſurpent: ſemper tamen agnoſcet ut tuū. Et. n. ut nomine Auguſti admonemur eius:

gnomē inuidia careret. Pulchritudinis. honoris laudis. Optimus princeps. Nerua moribus optimis. In ſuū in ſuā appellationē optimi ut pariter eſſes cognomēto optimi an in ſuū ideſt. Neruæ dictus enī Traianus eſt Nerua ab adoptante. placet poſterior ſnia quia ſequitur hoc cognomē optimi tā eſt tibi p prium pp optimas uirtutes quā paternū quod relictū eſt tibi a patre Traiano. Diſtincte. appoſite: ad ungem. Deſignat definit deſcribit. Optimū. quæ appellatio apud multos & nūc durat. optimū enim imperatorē cū dicimus Traianum intelligimus. Frugalitate Piſones authore Pli. li. xviii. frugi igit cognominati ſunt: nō qa abſtinentes eēnt ſed quia utiles multis. i. fructuoſi: unde frugalitas dicta Fabio referente q̄q̄ idē author utatur pro abſtinētia cibi ſuper uacui ſm Philoſtratū frugalitas ſapientiæ & ueritatis magiſtra eſt: & frugi hominē dici multum habet laudis recitat. M. Tullius quod frugi nō ſolū utilis ſit: ſed moderatus & tēperatus: & parcus dicatur qd' cognomen in. L. Piſone maxime laudatum eſt: lege præterea: quæ de Calphurnio Piſone recitant a Valerio Max. lib. iiii. cap. de abſtinentia. Sapiētia Lælii. C. Lælium Scipionis amicū in primis deſignat: qui legi agrariæ ſuccurrere inſtituit: ſed aduerſante locupletū factione ueritus perturbationē: atq; ciuitatis diſcordiam ab incepto deſtitit: ob eamq; rē authore Plutar. ſapiens poſtea uocitatus quare. M. Tullius ꝓ Murena: quis uero inquit ē Lælio comior? quis iucūdior? quis illo grauior? quis ſapientior? fuit enim in dicēdo illuſtris: in agendo ſapiens eodem de claris oratoribus recitante. Pietate Metelli duos p̄ſertim monſtrat. L. Cæcilium Metellū: qui pius in deos extitit ſeruato ab incēdio palladio: de quo Pli. ſenior lib. vii. diffuſe: pariter Dionyſius lib. ii. ſuarum antiquitatum. & Qu. Metellum pium numidici filiū: pium inquam quia patrem lachrymis & precibus aſſiduis ab exilio reuocauit nam ſm Appianum libro primo bellorum ciuilium interfecto a tribunis Apuleio Senatus populuſq; Rom. una uoce clamare occipiunt Metellum eſſe reuocandum. cæterum. P. Furius tri. pl. libertino patre genitus audacter admodum ac cōſtanter illis reſiſtebat ut neq; Metelli filii precibus in cōſpectu populi ſuppliciter eum deprecantis & ad pedes eius prouoluti lachrymantiſq; flecti potuerit qua ex cauſa puer idē ab huiuſmodi proſpectu: pius ſubinde cognominatus eſt: in ſequenti anno Metello tandem reditu conceſſo. at Valerius lib. y. Metellus uero pius pertinaci erga patrem exulem amore tam clarum clariſſimis quā alii uictoriis cognomen aſſecutus non dubitauit conſul pro Qu. Claudio prætore candidato ſupplicare populo qd' tribunus pl. legem qua pater in ciuitatem reſtitueretur tulerat: quin etiam patronus eū domus & familiæ ſuæ ſemp dictauit: quare ubi interpres Appiani puerum uocat reponendum cenſemus filium: nā παῖς apud græcos utrunq; ſignifcat ut conueniat cum Valerio. Quæ. frugalitas. ſapientia. pietas. Vno iſto nomine. optimi. Niſi qui eſt. niſi ille qui ſuperat omnes optimos in omni uirtutis genere ideſt qui omnes uirtutes ſit conſecutus ſupra omnes alios. In ſua cuiuſq; laude. ut Piſones in fugalitate: Lælios in ſapientia in pietate Metellos. Cæteras appellationes. Imperatoris: Cæſaris: Auguſti: poſſumus addere Germanici: patris patriæ: quæ cognomina recepit ante optimi appellationem. Hæc. optimi appellatio. Minus eſt. maius eſt uirtutibus excellere oēs imperatores & Cæſares: & Auguſtos: quā eſſe Imperator & Cæſar & Auguſtus. Ille. Iuppiter. Optimi prius. dictus ē ante Iuppiter optimus quā maximus: nā. M. Tullio referente maius & gratius eſt ꝓdeſſe oibus: quā magnas opes habere pro domo enim ſuam Iouem dicit propter beneficia populi Romani optimū propter uim maximū nominati. q̄q̄ idem de finibus dicat: cū Iouē optimū atq; maximū dicimus cūq; eundē ſalutarem hoſpitalem ſtatorē hoc intelligi uolumus ſalutem hoium in eius eſſe tutela. Laertius lib. yii. Apuleius de mondo: & magnus etymologicus plura nomina & poteſtates Ioui aſcribunt. Maximum imperatorem multarū gentiū. Nomen appellationem maximi. Alienum. prius a te ſumptum. In malo falſum. in malo principe cognomen optimi falſum eſt. Vt tuum cui tu originem dederis obſeruatum poſtmodum fuit in acclamationibus cæterorū imperatorum ut illis acclamarēt ſenatores: ne ſis felicior Auguſto: aut melior Traiano. Eius. Octauii.

Piſones

Lælius ſapiens

Metellus pius.

Appiani locus

Dicatum.decretū tanq̄ rem ſacrā.Auguſtum.n.idem quod augurio cōſecratū:quod cognomen prius Octauio inditū deinceps impatores ſibi aſſumpſere. Cogent.uel iure:uel iniuria. Nerua. iā fato fun ctū Neruā alloquitur eſt aūt ethopœiæ ſpecies. Et eſſe optimū.Traianū. Vinceris.inferior illi es & rebus geſtis & moribus. Meliorem.Traianum aduerte cōparatiuū maius ſignificare quā ſuplatiuum. Pater Traiane. pater ſecundum naturā:Nerua.n.per adoptionē pater fuit quæ imitat naturā. Syde ra.cōſecrationem:referri in numerū deorum. Proximam inter heros:triūphalia.n.ornamēta ꝓpter res præclare ī bello iudaico geſtas meruit.

Tribunū militum:tēdit ad epilogum: colligit.n. quæ ſparſerat per uniuerſam orationem. Militē tuū gerentem mili tiā auſpicus tuis & diſciplina. Eo.Ner ua. Amiciſſime.p.acido certamie quie tis ſtudiis. Genuiſſe. refer ad Traianū patrem naturalē. Elegiſſe. ad neruam adoptiuum cui.ſ. maiori laudi filius ſit.

Macte. laudabiliter. Hoc tm̄ boni. Traianū optimū unus generando alius adoptādo. Alteri ueſtrū patri Traiano.

Filii uirtus.Traiani bonitas. Trium phalia ornamenta quibus utebant qui iuſtū triūphum meruiſſent: ſed plærūq; imperatorū facilitas ſine triumpho indi gnis cōtulit. Alteri.Neruæ:qui ex ſena tuſcōſulto inter diuos relatus eſt procu rāte Traiano. Iſta.iſtos honores. Per filiū.per Traianū optimū. Ipſi.uiui.

Præcipue cōſules:qui reip. gratia con ſtituunt. Affici:diſponi. Publicæ.uti litatis publice cauſa. Priuatim ſua:pro pria. Boni.principes. Specioſius: ho neſtius. Generi humano.ad otium regū cōſeruationē. Hoibus.ſingulis particu latim. Pro collega meo Cornuto.uiro egregio:& pro ueritate firmiſſimo quid enim illo melius? quid ſanctius? quid in omni genere laudis ad exēplar antiqui tatis expreſſius? lib.y.meminit ſibi Cornu tum fuiſſe collegā in præfectura ærarii & conſulatu. Conſulari uiro: qui iam alterū conſulatū geſſerat. In cōcordia. in amicicia ſuſpexit enim Cornutum & dilexit mirum in modum. Ea.præfe ctura ærarii:& conſulatū. Ille ſpolia to & carnifex.Domitianus rapax & cru delis optimi cuiuſq; nam ſublatis tot il luſtribus uiris ꝓdigio par erat in nobili tate ſenectus. Stragibus amicorū occi ſis ſenectione:Ruſtico:Heluidio:relega tis Maurico:Artemidoro.Cratilla:Aria Fannia. In proximū iacto fulmine pe riclitatus eſt Secūdus ſub illo nō medio criter qđ in epiſtolis memorat fere iiſdē uerbis poſt connumerans amicorū ſuo rum calamitates.tot inquit circa me ia ctis fulminibus q̄ſi ambuſtus mihi quo q; impendere idem exitium certis q̄buſ dam notis auguraret. Afflauerat flam ma ſtrinxerat:nam qui fulmine ſtringū

cui primum dicatū eſt:ita hæc optimi appellatio nunquam memoriæ hominū ſine te recurret:quo tieſq; poſteri noſtri optimum aliquē uocare cogē tur:toties recordabunt:qs meruerit uocari. Quā to nūc diue Nerua gaudio frueris cum uides:& eſ ſe optimum:& dici:quem tanquam optimū elegi ſti. Quam lætū tibi quod cōparatus filio tuo uin ceris.Neq; enim alio magis approbatur animi tui magnitudo: quā quod optimus ipſe non timuiſti eligere melioré.Sed: & tu pater Traiane: nam tu quoq; ſi non ſydera:proximam tamē ſyderibus ob tines ſedem: quantā percipis uoluptaté: cū illum tribunum:illum militem tuum:tantum imperato rem:tantum principem cernis? cunq; eo q adopta uit amiciſſime contendis:pulchrius fuiſſe genuiſſe talem:an elegiſſe.Macte uterq; ingēti ī rempubli cā merito:cui hoc tantū boni contuliſtis:licet alte ri ueſtrum filii uirtus triūphalia:cœlū alteri dede rit:non minor tamē ueſtra laus:quod iſta ꝓ filium: quā ſi ipſi meruiſſetis.Scio.P.C.cū cæteros ciues tum præcipue conſules oportere ſic affici:ut ſe pu blice magiſquā priuatim obligatos putent. Vt enī malos pricipes rectius:pulchriuſq; eſt ex commu nibus iniuriis odiſſe quā propriis:ita boni ſpecio ſius amantur:ob ea:quæ generi humano quā quæ hominibus præſtant: quia tamē in conſuetudinē uenit:ut conſules publica gratiarum actione per lata:ſuo quoq; nomine quantū debeant principi: profiteantur:concedite me nō ꝓ me magis mune re iſto:quā ꝓ collega meo Cornuto Tertullo.C. V.fungi. Cur enim nō pro illo quoq; gratias agā? pro quo non minus debeo? præſertim cū īdulgētiſ ſimus Imperator ī cōcordia noſtra ea ꝓſtiterit am bobus:quæ ſi tantum i alterū contuliſſet: ambos ta men æqualiter obligaſſet. Vtrūq; noſtrū ille opti mi cuiuſq; ſpoliator:& carnifex ſtragibus amicorū & ī proximū iacto fulmine afflauerat:iiſdē.n.ami cis gl'iabamur: eoſdē amiſſos lugebamus: ac ſicut

tur afflati proprie dicūtur.Iiſdem enim amicis.Gloriabamur.ſic alibi.una dileximus fere oēs quos ætas noſtra æmulandos in utroq; ſexu tulit:quæ ſocietas amicicia arctiſſima nos familiaritate conunxit.

Tamen.

Nunc:ſub Traiano tandē enim ſub eo nō ad pericula ut prius:ſed ad honores uirtute homines perueniebant. Tunc: ſub Domitiano. Habuerat.retulerat. Periculis noſtris:quæ paſſi fueramus ſub Domitiano. Et ſi minus.& ſi nō bonos.modeſte de Tertullo:qa una de ſe loquit:ſubtractum eſt tamē: nā ſequebatur ut cum dixiſſet & ſi minus: ſubiungeret tamen ut bonos:id quod etiam fecit Tacitus lib.xi. ubi inquit:nam Parthi q̄ uictores longinquā militiā aſpernabātur. Promouere:extollere ad maiores magiſtratus. Mutati ſæculi.tranſlati imperii a malo principe ad bonum. Et: etiā:inter cætera. Florerent.boni honeſtarentur. Ante. imperāte Domitiano. Vt memoriæ principis elaberent:ut ſui Domitianus obliuiſceretur.nā ſi recordatus bonos fuiſſet:illis uitæ periculū imminebat. In officio laborioſiſſimo.in p̄fectura ærarii:quam libro primo per hæc deſignat diſtinguor officio ut maximo ſic moleſtiſſimo:ſedeo p tribunali: ſubnoto libellos:cōficio tabulas:ſcribo plurimas ſed illiteratiſſimas litteras de præfectura ærarii alibi plura differuimus. Summum honorē: conſulatum:qui fere in omnibus par regiæ dignitati & poteſtati erat:niſi qd̄ duo:& annui magiſtratꝰ cōſtituti.rōnemq; reꝫ a ſe geſtarū reddere cogebant:ſic ergo Iuuenalis ſummum honorē prima ſatyra dixit. Gloria celeritatis:ut ſtatim præfecturā ærarii conſulatus ſine intermiſſione excipe ret. Ex difficultate.dū reddebāt ſe difficiles ad p̄ſtandū quod rogabant. Captabant quærebant.aucupabant. Tædium rogandi:ſolicitandi. Similis repulſæ.ignominioſa. Notā opprobriū. ignominiā:infamiā dedecus. Verecūdia:pudor noſter dedecet enim apd̄ nos ſe laudare. Teſtimonio:elogio laude. Recti.iuſtitiæ. Priſcis optimis:q̄les fuerūt antiqui cōſules. Nec ne. an immerito nos laudaueris. Derogare. contradicere.detrahere. Honeroſum: improbū inſolēs. Magnifica:honorifica. Poſſis:uere. Iſta.talia: tā magnifica. Tribuas:ueniā concede hoc amiciciæ noſtræ. Rurſus:in cōſulatu cum prius fuiſſemus in p̄fectura ærarii. Tenor uitæ:ꝓpoſitū & inſtitutū uiuēdi cū uterq; eoſdem amaret & per eadem ſtudia ꝓcederet ſtudia inq̄ iuſtitiæ: utilitatis publicæ. Vt morū ſimilitudo:cum inquit uiuamus iiſdem moribus quod ſolet cōciliare amiciciā:nō uideꝫ multū glorioſum:ſi tam bene conuenimus:qa id non uſq; adeo refert ad uirtutem noſtram:quam qd̄ in prouerbio ſit morū ſimilitudinem parare cōcordiam. A collega.ab altero. Ac ſi a ſeipſo diſſentiat. uideꝫ fere impoſſibile ut aliquis a ſeipſo diſcordet:per hæc igiꝫ monſtrat uerā amiciciā cuius ꝓpriū eſt idē uelle:& idem nolle. tanq̄ una anima in duobus corporibus:ut eſt in prouerbio apud græcos μια ψηχη ενδυοιν σωμασιν.

nunc ſpes gaudiūq;:ita tūc cōmunis nobis dolor: & metus erat. habuerat hūc honorē periculis noſtris diuus Nerua:ut nos: & ſi minus ut bonos promouere uellet qa mutati ſæculi ſignū & hoc eſſet qd̄ florerēt quoꝝ præcipuū uotum ante fuerat:ut memoriæ principis elaberent. Nōdū bienniū cōpleramus in officio laborioſiſſimo:& maximo: cū tu nobis optime principū:fortiſſime imperatorū conſulatū obtuliſti:ut ad ſummum honorē gloria celeritatis accederet:tantū inter te:& illos principes intereſt:q beneficiis ſuis cōmendationē ex difficultate captabāt:gratioreſq; accipiētibus honores arbitrabant:ſi prius illos deſperatio:& tędium & ſimilis repulſæ mora in notā quandā. pudorēq; uertiſſent. Obſtat uerecūdia. quominus ꝓcenſeamus:quo utrūq; noſtrū teſtimōio ornaris:ut amore recti:amore reip.priſcis illis cōſulibus ęquaueris: merito nec ne: neutram in partē.decernere audeamus:qa nec fas eſt affirmationi tuæ derogare: & oneroſum confiteri uera eſſe: quæ de nobis p̄ſertim:tam magnifica dixiſti. Tu tamen dignus es:q eos cōſules facias:de qbus poſſis iſta p̄dicare. Tribuas ueniā:qd̄ iter hæc beneficia tua gratiſſimum eſt nobis: qd̄ nos rurſus collegas eſſe uoluiſti: ita charitas mutua:ita cōgruēs tenor uitæ:ita una eadēq; ratio ꝓpoſiti poſtulabat:cuius ea uis:ut morū ſimilitudo cōcordiæ noſtræ gloriā minuat:ac p ide ſit miꝝ:ſi alter noſtrū a collega ac ſi a ſeipſo diſentiat. Nō ergo tēporariū & ſubitum eſt:q; uterq; collegę cōſulatu tanquam iterum ſuo gaudet niſi quod tamē:qui rurſus cōſules fiunt bis qdē ſed tēporibus diuerſis obligant. nos duos cōſulat' accipimus ſimul: ſimul gerimus alterq; in altero Cōs. ſed iterum & pariter ſumus. Illud uero quam inſi-

Temporariū:recēs momentaneū:breue. Tanq̄ iterum ſuo ideſt duplex uterq; noſtrum pro cōſulatu gaudiū accepimus:& reſpectu ſui:& collegæ:neq; enim alter minus lætatus ē cōſulatu collegæ: quā ſuo proprio. Rurſus:ſecūdo. Sed diuerſis tēporibus:non enim fieri poterat ut unus pariter & ſimul duos conſulatus gereret ſed diuerſis annis. Simul: eodem tempore. Alterq; in altero cōſul. uterq; hēt duos cōſulatus cum uterq; ſentiat in ſe eſſe cōſulatū:qui in altero eſt. Iterū: bis conſules. Pariter: collegæ.

Anteq̃ ſucceſſorẽ.priuſq̃ ſubſtitueres nobis alios in præfectura. Dignitate conſulatu. Geminatus: ut ſimul eſſemus & præfecti ærario & conſules. Poteſtatis alterius præfecturæ. Præuenit honor conſulatus præoccupauit. Excipere: finitam dignitatem dignitate fulcire:nam excipiunt cadentia. Nõ dubitares: p certo haberes. Maximũ officiũ:præfecturam ærarii. Priuatos:ſine magiſtratu. Quid: dicã. Eundẽ in annum cõſulatum tuum ac noſtrũ cõtuliſti:tu geſſiſti cõſulatũ per quoſdam menſes: & reliquã anni partem noſtro cõſulatui reliquiſti. Nõ alia:eadẽ. Nos accipient: noſtra noia ſcribentur. Faſtis libris:in quibus cõſulũ noia notabant. Præſcriberis:præponeris :qa prioré anni partem tuo cõſulatui præſcripſeras. Comitiis noſtris: céturiatis q ibus cõſules declarati ſumus. Præſidere:præeſſe:erat.n. Traianus tunc conſul. Sanctiſſimũ illud carmẽ.ordinem illoꝝ comitioꝝ uenerádũ alibi dixerat perpeſſus es longũ illud carmen comitioꝝ. Tua uoce:qui præfidebat comitiis conſulatibus cõſul declaratos cõſules populo renũciabat. In curia. in ſenatu:ubi ſenatores primũ cõſules deſtinabant idem ſupra:tm̃ ex renunciatiõe cõſulũ uoluptatis: quãtum prius ex deſtinatiõe capiebat:reſpicit aũt illud tuo iudicio cõſules facti. Renunciati.M. Tullius p Planco breuiter ordiné ſuffragioꝝ tangit:uocatæ tribus:latũ ſuffragium deſcriptæ:renũciatæ. In campo martio:ubi poſtea declarabant. Declarator exiſteres:qd̃ dixerat tua uoce renunciati ſumus. Qué tuus natalis exornat.quo tu natus es: ex ſequẽtib9 colligitur fuiſſe quartũ decimũ kalẽ.Octobris.ſi idẽ quo Domitianus occiſus fuit nã Tranqui.monumẽtis reliquit obtrũcatũ.xiiii.Kal.Octo.C.Valéte.C.Antiſtio.Cos.referéte Dione. Edicto. quo populo indicemus iuſtitiũ & ſpectaculum in honoꝝ natalis tui:& recuperatæ libertatis. Peſſimũ:Domitianũ. Optimum.Neruã. Melioré:Traianũ. Sub oculis tuis.te aſtante. Auguſtior:Maior uenerabilior. Currus: currulis ſella qua uehemur in capitolium publice uota nũcupaturi. Secunda oĩa:quia nihil publice magiſtratus aggrediebant: niſi aues addixiſſent. Vota certantia: certatim a cũctis ſuſcepta. Incerti.erimus. Ex utraq̃ parte a dextra an a ſiniſtra.excitabit.n. par clamor utrinq̃.

Cõſules eſſe.libere officiũ cõſulũ exercere. Inuitis.cõtra ſnĩam ſuam. nã ſub malis principibus unus decernebat qd̃ alii ſequerent.inde Domitianum notãs dixerat in p̃cedẽtibus.at quis ante loq̃?

gne quod nobis præfectis ærario conſulatũ ante quam ſucceſſorem dediſti. Aucta eſt dignitas dignitate neq̃ continuatus tantũ ſed geminatus eſt honor finemq̃ poteſtatis alterius tanquam parũ eſſet excipere præuenit. Tanta tibi integritatis noſtræ fiducia fuit ut non dubitares te ſalua diligentiæ tuæ ratione eſſe facturum ſi nos poſt maximũ officium priuatos eſſe nõ ſineres. Quid quod eũdem in annum conſulatum noſtrũ contuliſti? Ergo non alia nos pagina:quã te conſulem accipiet: & noſtra quoq̃ nomina addentur faſtis: quibus ipſe præſcriberis. Tu comitiis noſtris p̃ſidere: ut nobis ſanctiſſimum illud carmẽ præire dignatus es: tuo iudicio conſules facti:tua uoce renunciari ſumus:ut idẽ honoribus noſtris ſuffragator i curia:i campo declarator exiſteres.nã quod eum potiſſimum menſem attribuiſti:quẽ tuus natalis exornat quam pulchꝝ nobis? quibus edicto:qbus ſpectaculo celebrare continget diem illũ triplici gaudio lætũ? qui principẽ abſtulit peſſimum dedit optimũ:melioré optimo genuit? Nos ſub oculis tuis auguſtior ſolito currus accipiet:nos iter ſecunda omnia:& uota certãtia:q̃ præſenti tibi conferent: uehemur alacres:& icerti exutra parte maior auribus noſtris accidat clamor. Super oĩa tamen p̃dicandũ uidetur: qd̃ pateris conſules eſſe quos feciſti quippe nullũ periculũ:nullus ex principe metus conſulares animos debilitat.& frangit:nihil iuitis audiẽdum:nihil coactis decernẽdũ erit. Manet:manebitq̃ honori ueneratio ſua: nec ſecuritatẽ authoritate p̃demus. Ac ſiqd forte ex cõſulatus faſtigio fuerit diminutũ:noſtra hæc erit culpa: nõ ſæculi: licet.n. quantum ad principem: licet tales cõſules agere:quales añ principes erãt. Vllã ne tibi

qs hiſcere audebat? præter miſeros illos qui primi interrogabant cæteri quidem defixi & attoniti ipſam illã mutã:ac ſedétariã aſſentiẽdi neceſſitatẽ quo cũ dolore aĩ: quo cũ totius corpis horrore patiebamur. unus ſoluſq̃ cẽſebat qd̃ ſequerent oés:& oés improbarét:imprimis ipſe:q̃ cẽſuerat. Honori.cõſulatui. Sua debita.i.maxima. Nec p̃de.ſecu.autho.nec periclitabimur:qa ſimus magna authoritate apud ſenatũ:& populũ:ſecus ſub Domitiano factũ legimus ſub quo uix priuati & obſcuri ſecure uiuebãt. Faſtigio:ſũma dignitate:& ptãte. Sæculi:impatoris Traiani.quãtũ p̃mittit a principe. Tales.liberos.ſummos. Agere.ſuſtinere eẽ. Ante deincipes.ante remp.oppreſſam priuſq̃ minus impio oĩa ſubiicerentur.

Pro beneficiis.in utrũq; noſtrũ collatis. Tuos p te:tuo bñficio:liberæ ptãtis. Cõſularibus digna. q̃ cõueniãt bonis cõſulibus. Eſſe rẽp.eſſe libertatẽ:& bonũ publicũ curari a principe. Subtrahamus:ab utilitate publica. Diſiũctos:cõſulatu umbrã tm̃ cõſulũ præ ſe ferẽtes:& nõ uere cõſules. Dimiſſos.ſolutos. Teneamus:eũdẽ locũ laboris & cure ſuſtineamus labores & cõſulares curas:qñq; dẽ ut cõſules ueneramur. In fine oñonis:demõſtratiue:quæ ſecũdum rhetoꝝ præcepta uoto ac precibus terminari debet.& felicitatẽ ipſam ſi.M. Tullio credimus deoꝝ imortaliũ iudicio tribui laudationis eſt in peroratione aũt idẽ monet cõcluſiõibus breuib⁹ utendũ quã rõnẽ apprime. Secũdus obſeruat Præſides & cuſtodes impii deos.præſertim.xii.illos a Trang. deſignatos:Sexq; deos uidit Mãlia ſexq; deas:& ab Ouidio lib.vi.bis ſex cœleſtes medio Ioue ſedibus altis Auguſta grauitate ſedent quoꝝ noía lib.ii.belli punici a Liuio referunt:hi aũt ſunt. Iuppiter: Iuno:Neptunus:Minerua: Mars Venus: Apollo:Diana:Vulcanus:Veſta Mercurius Apuleius eoſdẽ tm̃ mutato ordine libro de deo Socratis ex authoritate Ennii recenſet:quos pariter græcos colluiſſe interpres Apollonii cõnumerat.δία. ἱραν. ϖοσειδῶνα. δήμητερα. ἑρμῆν. ἡφαίϛον. ἀϖόλλω α. ἀρτεμίδα. ἑϛίαν. ἀρίαν. ἀφροδίτην. καὶ ἄρηα ν. Præſides tutores.fautores. Capitoline iup.q̃ coleris in capitolio:nã aliis ẽt appellatiõibus in urbe colebaṫ. Bñficiis tuis. Traiano impatori in tuo gremio adoptato.

Perpetuitatẽ.æternitatẽ. Audiſti.ex audiſti.dũ illũ facis a ſuis cõfodi. Malo principi.Domitiano. Diſſimillimo. Traiano optimo. Diſtringimus. uotis multitudine uotoꝝ fatigamus. Salus principis: eſt ſimplex unũ oium uotũ & cõplexum cũcta iſta:quo icolumi pacẽ: cõcordiã:ſecuritatẽ:opes:honores abũde cõſequemur. Tu iuppiter. Illũ. Traianũ. Prædonis auidiſſimi. Domitiani tyrãni crudeliſſimi. Altiſſima quæq;: oẽs uiri clariſſimi. Quaterẽt. afficerẽtur morte uel exilio. Excelſior.illuſtrior dignior. Incõcuſſus:tutus illeſus.

Præteritus:nõ pturbatus. Peſſimo. Domitiano. Optimo. Neruaa quo ẽ adoptatus. Tu clara iudicii tui.cũ iturus ad exercitũ Traianus Capitolini louis tẽplũ ingrederet:cũ populus ro.imperatorẽ cõſalutauit res iſta latius tractata in principio oratiõis. Tuo noĩe: impatoris:nã iuppiter cognomento regis & impatoris ornaṫ ab orpheo. Voce impatoris.Nerue:nã quæ de Traiano cũ eũ adoptaret p̃fatus eſt:te authore locutus eſt. *Illi:* Nerue ſupra dixerat ſibi Jii gloriã illã adoptãdi uẽdicarũt:hoꝝ opus:hoꝝ iſtud impium: Nerua tm̃ miniſter fuit:

Parẽtẽ:uero affectu patrio:nõ tm̃ patris patriæ appellatiõe. Tibi pon.max.feciſti Traianũ põtificem max.ut religionẽ curaret:& res diuinas tractaret.erãt.n.oĩa ſacra in manu pontificis max. Tibi tua cã ipſe Traianus. Nũcupari.noĩari ſuſcipi publice. Si bene rẽp.dictũ eſt nuncupata publica uota p̃ ſalute. Traiani mõ bene rẽp.& ex utilitate oĩum rexiſſet ſi ſecus feciſſet illũ ne dii ſeruarẽt. Nepotibus nr̃is:filiis nr̃oꝝ liberoꝝ eos iuriſcõſultus in ſecũdo loco ponit. Pronepotibus:nepotũ filiis in.iii.cognatiõis gradu exiſtẽtibus ſecũdũ Caiũ. Quẽ genuerit:deceſſit tm̃ Traianus ſine liberis naturalibus. Formauerit:inſtituerit. Adoptato:electo impaturus oĩbus eligi debet ex oĩbus. *Hoc:* ſuſcipe filios. In cõſilio

Dii.xii.

pro beneficiis referre gratiam parẽ poſſumus niſi tantum illam ut ſemper nos meminerimus conſules fuiſſe:& cõſules tuos. Ea ſẽtiamus:ea cẽſeamus quæ cõſularibus digna ſũt. Ita uerſemur ĩ republica:ut credamus eſſe rẽpu.non conſilium noſtrum: nõ operã ſubtrahamus:nec diſiunctos nos.& quaſi dimiſſos cõſulatu:ſed quaſi aſtrictos:& deuictos putemus:eũdẽq; locum laboris:& curæ:quẽ reuerentiæ dignitatiſq; teneamus. In fine orationis p̃ſides:cuſtodeſq; ĩperii deos ego cõſul pro rebus humanis ac te p̃cipue capitoline Iuppiter p̃cor:ut beneficiis tuis faueas:tantiſq; muneribus addas ppetuitatẽ. Audiſti quæ malo principi p̃cabamur:exaudi quæ p̃ diſſimillimo optamus. Nõ te diſtringimus uotis:nõ enim pacẽ.non concordiam:non ſecuritatẽ:non opes oramus:non honores: ſimplex cunctaq; iſta cõplexum unũ omnium uotum eſt: ſalus principis. Nec uero noua tibi iniungimus: tu enim iã tunc illum in tutelã recœpiſti: cũ prædonis auidiſſimi faucibus eripuiſti.neq; enim ſine auxilio tuo cũ altiſſima quæque quaterẽt.hic q̃ omnibus excelſior incõcuſſus ſtetit p̃teritus eſt a peſſimo principe:q̃ p̃teriri ab optimo nõ potuit. Tu clara iudicii tui ſigna miſiſti:cũ p̃ficiſcẽti ad exercitũ tuo nomine:tuo honore ceſſiſti.tu uoce imperatoris qd ſentires locutus:filium illi:nobis parẽtem:tibi pontificem maximũ elegiſti. Quo maiore fiducia iiſdem illis uotis:q̃ ipſe pro ſe nũcupari iubet oro:& obteſtor.ſi bñ remp.ſi ex utilitate oĩum regit:primũ:ut illũ nepotibus noſtris:ac pronepotibus ſerues:deinde ut quãdoq; ſucceſſorẽ ei tribuas:quẽ genuerit: quẽ formauerit: ſimilemq; fecerit adoptato: aut ſi hoc fato negaṫ:ĩ cõſilio ſis

ſis eligẽti:cõſulas:quẽ eligere debeat. In capitolio:a diis & ꝓ id optimũ qualis ẽ Traianus cuius adoptatio ꝓpacta eſt ante puluinar louis optimi. Auſonius meminit Traianũ adoptaſſe Adrianũ uerũ Spartianꝰ Eutropius:Dion:& alii græcoꝝ recitãt Adrianũ creatum principẽ ꝓter ſniam & adoptionẽ Traiani ſed operã dãte Plotina. frequẽs opinio fuit Traianũ in aio habuiſſe:ut Neratium priſcũ ſucceſſorẽ relinqueret multis amicis in hoc cõſentiẽtibus uſq; eo:ut Priſco aliqñ dixerit cõmẽdo tibi ꝓuincias ſi qd mihi fatale contigerit alii ſcribũt ſenſiſſe Traianũ:ut exẽplo Alexãdri macedonis ſine certo ſucceſſore moreret

Adriani adoptio

eligenti monſtreſq; aliquem:quem adoptari in capitolio deceat. Vobis.P.C. quantum debeam:publicis etiam monumentis continetur. Vos mihi in tribunatu quietis:in prætura modeſtiæ: uos in iſtis officiis:etiam quæ e ſtudiis noſtris circa tuẽdos ſocios iniunxeratis.cuncti conſtantiæ antiquiſſimũ teſtimoniũ perhibuiſtis. Vos ꝓxime deſtinationẽ conſulatus mei his acclamationibus approbauiſtis:ut intelligam etiam atq; etiam enitendũ mihi: ut hũc cõſenſum ueſtrũ complectar:& teneã:& in dies augeam. Et enĩ memini tũc ueriſſime iudicari meruerit qs honorẽ:necne:cũ adeptus ẽ. Vos modo fauete huic ꝓpoſito:& credite:ſi curſu quondã prouectus ab illo inſidioſiſſimo principe antequã profiteretur odiũ bonoꝝ: poſtquam profeſſus eſt: ſubſtiti:cũ uideré:quæ ad honores cõpendia paterent:longius iter malui:ſi malis temporibus inter mœſtos:& pauentes:bonis iter ſecuros:gaudéteſq; numeror:ſi deniq; in tantũ diligo optimũ principẽ: iquantũ inuiſus peſſimo fui. Ego reuerẽtiæ ueſtræ ſic ſemp inſeruiã: nõ ut me conſulem: & mox conſularem:ſed ut candidatum conſulatus putem.

PANEGYRICI FINIS.

multi ad ſenatũ eũ oꝛonẽ uoluiſſe mittere petiturũ:ut ſi qd ſibi eueniſſet principem romanæ reip. ſenatus daret additis dũtaxat noĩbus ex qbus optimũ idẽ ſenatus eligeret nec deſunt q factione Plotine mortuo iã Traiano Adrianũ in adoptionẽ aſcitũ eſſe ꝓdiderũt:ſuppoſito qui pro Traiano feſſa uoce loqueret & mortẽ Traiani aliquot dies iõ occultã:ut adoptio ꝓcederet: q̃ res deinde exĩris eius ad ſenatũ patuit:nã epliſ nõ ipſe:ſed Plotina ſubſcripſit id qd in nullo ante alio fecerat. Publicis monumentis tabulis æreis ſenatuſconſultis. In tribunatu:plebis. Quietis:cũ multi in eo excitauerint ſeditiões & turbulenti fuerint. In ꝓtura:quã geſſit ſub Domitiano. In iſtis of.in aduocatiõe in agẽdis cauſis. Studiis nr̃is:eloquẽtiæ. Iniũxeratis:dabanť.n.ſubinde aduocati a ſenatu. Socios ꝓuinciales: ut Afros & Bethycos ꝓ qbus iubente ſenatu dixit cãm Secũdus. Antiquiſſimũ maximũ. nobiliſſimũ antiqs ſilẽ. Teſtimonium cõſtantiæ.ná cõtra Marium cũ dixiſſet meminit Tertullũ deſignatũ conſulẽ infine ſniæ adieciſſe: Tacitũ & Secũdũ aduocatiõe diligẽter fortiterq; functos & ſenatum arbitrari ita illos feciſſe: ut dignũ mãdatis ꝓtibus fuerit: & aduerſus Claſſicũ eodẽ ingt ſenatuſcõſulto induſtria:fides:conſtantia noſtra pleniſſimo teſtimonio cõprobata fuit. Acclamatiõibus:approbatiõibꝰ:laudibus. Cõplectar & teneã.hoc uideor recte facere ſi cõſulatũ bene geſſero & uos reueritus fuero. Cũ adeptus eſt.cũ experimẽto ꝓbať. Quõdam ꝓuectus ꝓmotus uſq; ad ꝓturam. Ordò eſt.ego ſemp ſic inſeruiã ueſtræ reuerẽtiæ:ut nõ putẽ me cõſulem & mox Cõs.ſed ut putẽ me candidatũ cõſulatus:ſi &c.an melius:ſi oĩa depẽdeant ab illis uerbis fauete & credite:ut ſit expeditio ſenſus & orto fauete & credite ſi ſubſtiti:ſi malui:ſi numero ſi diligo q dicẽdi mos pulcherrimus eſt cũ ponimus ſi ꝓticulã cũ indicatiuo nõ tã dubitãtes q̃ rẽ geſtam ſignificantes:ut apud.M.T.ſi illuſtranť ſi erũpunt oĩa:& Ouidiũ.Hoc duce ſi dixi felicia ſæcula ꝓ quo Cæſare thura pia Cæſaribuſq; dedi.Si fuit hic animꝰ nobis ita ꝓcite diui. Inſidioſiſſimo.Domitiano crudelitatis callidæ.

Profiteretť.publice & paſſim oſtẽderet:q; præſertim fecit poſt uictoriã ciuilis belli: ná inter initia uſq; adeo ab oĩ cæde abhorrebat:ut abſente adhuc pr̃e recordatus Virg.uerſum Impia quã cæſis gẽs ẽ epulata iuuẽcis:edicere deſtinauerit ne boues ĩmolarenť. Subſtiti.a curſu. receſſi ab illo incepto gerendoꝝ magr̃atuũ. Cõpendia.uĩas breuiores:ꝑ adulatiões & malas artes. Lõgius iter malui.actitãdo cãs: & ꝓſtoládo meliora tꝑa. Malis tꝑibus.ſub Domitiano.ſic Mart.ſed tu ſub principe duro tꝑibuſq; malis auſus es eẽ bonus Domitiani tꝑa carpẽs. Mœſtos.bonos. Bonis.tꝑibus Traiani. Inuiſus peſſimo.Secũdũ odio fuiſſe Domitiano:& interdũ delatoꝝ calũniis periclitatũ legimus in epl̃is. Inſeruiã:reuerẽtiæ ueſtræ.colã uos ſenatores. Cõſularé.iã pacto cõſulatu:hi.n.cõſulares dicebanť q cõſules fuerãt. Cãdidatum cõſulatus.uobis ſupplicẽ:ná candidati in oẽ genus ſe ſubmittebãt ſuffragatoribus.

PANEGYRICI FINIS.

Venetiis per Ioannem Rubeum Vercellẽſem. Anno Dñi.
M.CCCCC.XIX. Die.XV.Decembris.

✠ a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z &
A B C D E F G Omnes ſunt quaterni.præter ✠ duerno
a quinterno & terno. Quint.,25.char.1.

C·PLI·CAECI

lij Junioris Nouocomensis Plinij Se cundi Veronensis Nepotis libri Epi stolarum nouem addito nũc t Beci mo cum Panegyrico.i.oratione de laudibus Traiani iperatoris. Una cum luculentissima Joannis Ma= rige Catanaei expositione his om= nibus Libris adiuncta felici Sy de= re incipiunt: q; diligentissime nuper recogniti fideliter q; impressi.

VOCABVLORVM INDEX.

A

Abominari 106
Abrogari 106
abrogari 232
Acilius glabrio. 13.59.
Actio. 19
Actor 44
Aculeus 60
Actius 88
Acantus 91
Acta 99
Acclamatio 9
Acroma 119
Actia nariola 120
Actus 189
aduocatus 22.33
aduocare 23
aduentoria 95
aduentitia 95
adoptio 86
aduocatione interdicere. 99
aduocandum ſine premio 99
adulatio 117
adeo 208
ad ſtatuas cõfugeſ 184
Adriani adoptio
afer domitius 38
affatim 43
affertur 44
affertare 59
Affines 164
aphricane 121
agere 60
agitare 60
agon 78
ager 103
alica 14
aliquando 162
alioquin 30.58
altinum 47
alexandria 163
ala 49
albana uilla 72
alſienſis uilla 109
altare 194
alacer 201
alpes 202
ambitio 9
amplificatio 27
amæna 90
amphitheatrum 90
ambulatio 92
ambulare 92
ampliatio 104
amiſus 187
amaſtris 189
amerina 148
Amnis
Amicicia
Amicicia 242
Antoninus arrius 3
Anceps 8
annius 39
andron 42
antiquus 53
ante lucanum 58
anticatones 58
antonini honores 67
annulorum ius 139
antiquum 94
anio 145
annona 205
Annales 226
annales
appellare 23.98
apollinaris 30
apſis 40
apotheca 41
apetere 84
appéninus mons 90
apoditerium 92
Apulei locus 67.72
apamea 179
Appiani locus 244
Appiani locus 244
Appiani locus
aquilius gallus 7
aqua & igni interdici 72
agla bellos ſigne 162
aquilex 176
aquarius 176
aquariolus 176
Arrianus maturius 3
arrianus ſeuerus 3
arrionilla 5
arulenus 5
archetypon 19
arrius antoninus 3
arbuſtum 20
arbutus 20
ariſto 21
artificium 38
armenta 145
arca 40
aruſpex 45
arteria 52
arthemidotus 57
arria 58
arratus 92
arrogatio 96
arbiter 134
artemiſium 164
arthemiſium
architectus 178
ara 199
apocras 163
as 44
Aſia 67.148
aſinius gallus 123
aſinius pollo 85
aſinii eloquentia 18
aſſidere 201
Attilius creſcens 9
attilius ſcaurus 98
Attonitus 21
Atticus ſermo 25
Atrium 40
atrienſes 63
athenodorus 133
Auaritia naturalis 8
auctoritas 9
auſteritas 28
auitus 28
auguſtus 32
auditorium 43
aurelia 45
aufidius baſſus 50
auſpicium 50
augurium 50
Auſõii locꝰ. 67.101.215
auguratus 69
auguſti carmen 87
aura 90
auidius quietus 117
auunculus 96
authorare 119
aurigarum factione 155

B

Balneum 4
Baptiſteria 41
Balinei hora 46
Baſus 70
Baiæ
Baiæ 140
Beatus 4
Beare 4
Bethica 7
Beneficium 16
Bebius 23.71
Bellus 81
Betius priſcus 110
Bibliothecas dicarii 8
Bitinnia 70
Biſis 72
Bleſus uelluis 45
Bona 4
Boſphorus 182
Brixia 13
Bruti 16
Bructeri 29
Brutus 85
Brutius præſens 122
Broccus 183
Bulbus 14
Buxus 91
Byſantium 187

C

Caninius 4
Calculus albus 4
Carſulani 5
Carus 5
Cariocæ 7
Caluiſius 12
Caluus 15
Catullus durior 16
Capito 16
Catonis eloquentia 18
Catilius ſeuerus 21
Cardo 23
Candidatus 24
Caluina 27
Calculus 44
Cluilla 27
Catius 31
Cauſidicus 33
Cauædium 40
Caminus 42
Calida 50
campania 53.106
campus martius 232
Cato ebrius 59
camillꝰ ſcribonianꝰ 61
caſſius longinus 131
callymachus 67
Catullus meſſalius 79
cauillatio 81
capitis reus 84
calphurnius 85
caryſtus 93
calphurnia domus 101
cauſæ cõiectio 104
calphurnia 106
cancellarius 115
calumnia 119
Calculus 137
cataractæ 182
caſtitas 205
capitoliũ templũ 206
carmen 232
carmen
Campus martis
caua 177
celerrima 5
cẽtũuiri. 5.17.120
cẽteſima uſuræ 164
Cæcilius cla. 6.48
celer 6.72
Cæſarii eloquẽtia 18
cælii eloquentia 18
cercalis 32
cœnatio 41
cœnatorium 41
cœnaculum 41

Cœnaculũ exercere 41
Cœna 46
Cæcilius classicus 77
Cæsaris carmen 87
Cerusical 112
centum collæ 118
Cæsaris statura 140
cæruleus 148
celebrare 191
centurio 184
chilonius 55
charitas 78
chorus 128
Ciceronis locus 43
Ciceronis poetica 60
circulator 69
circiter 69
circi forma 92
circumscribere 147
circus
cintia lex 99
cithara 102
circenses per p̃torẽ 126
circenses 155
cinædus 160
clarus 4
clæmens 9
clæmentia 239
clepsydra 22.33
climatericum 45
cliuus 52
Claudius restitutus 55
classiarii 111
cluuius ruffus 160
clitumnus 141
cloaca 189
claudiopolis 177
cliens 206
clæmentia
Contentio 3
comum 4
coroelius ruffus 11
coccleæ 14
concio 15
consilium 11
consulares 25
controuersia 25
comiceor 28
comparatiuum 29
contentio 44
consules designati 31
cornutus tertullus 34
cognitor 33
corona 38
colonia 43
corinthia uasa 46
cõmentus 48.100
commessatio 225
conscripti 48
contus 141
collegium fabrorũ 176
cõmentarii 51
comitia 64
comitium 64
cornelia uestalis 72
Cor. nepos 82
concordiæ tẽplum 84
comœdus ícorcinie 102
compræhẽdinatio. 104
conditorium 109
comœdia uetus 114
comœdia noua 114
consulere bonis 126
corelarium 131
cõmilitium 135
cothurnus 155
Columellæ locus 157
corbulæ 149
corpus 191
comes 150
conuentus 180
corona muralis 202
corona ciuica 202
coniectura 205
congiarium 207
comessatio
crescens 9
crestoditio 222
criptoporticus 41
cripta 42
cremutius ruffo 116
crispus passianus 128
cucurbitæ 14
cubiculum 40
Curtii locus 55
cursor 127
curtius ruffus 132
custoditio
cymbala 28
cybele 179

D

Dacium bellum 137
Danubius 201
Dedicare 8
Decuriones 9.68
Demosthenis ius 10
Describere 28
Denarius 35
Depellere 40
Desubulare 40
Decernere 48
Decretum 295
Decretum 48.93
dedicatio 66
detestare 67
designare 77
Dexter 99
Denunciare 107
Delirare 110
Delicatus 156
Delegatus 149
Delubrum 195
Deprecari 227
Digressio 3
Dignatio 238
Dispicere 6
Dicax. 9 81
Dispositio 33 59
Dicere 34
Dictare 34
diæta 41.92
dietarius 41
dictata 34
dies 46
disertus 57.103
Dionis locus 60
dicatio 66
dicacitas 81
Diomedis arma 85
dicare 200
diuisio 121
diploma 178
Dion 185
ditio 211
dignatio
Dii 246
dii duodecim
Domitius tullus 147
Domitius affer 38
dolet cú actõ 60
donum 99
docere 106
Domitiani interfecto-
res 157
Domitiani triũphi 203
Domitiani mors 221
drusus nero 49
ducenarii iudices 14
drusus 30
duumuiri 79

E

Echinus 14
Edere 4
Edico 34
Edictum 104
Edilei 250
Egnatius 73
Egestas 77
Egyptus 210
Eho 65
Eiurare 23
elocutio 59
Elegans 78
Eloquentia 103.104
Eludere 19.180
Emulator 3
Emacitas 53
Emancipatio 66
Emendatio 124.128
Emiliæ uiæ 106
Emendare 98
Enim 6
Enthymema 26
Ennius 88
Epulones 33
Epulum 66.129
epigrammatorum ma-
teria 124
equestris dignitas 13
equestres facultates 17
equites splendidi 83
eruditio 6
erro 30
ærrarium fiscus 33
erotopægnion 101
eranum 183
erogare 191
eradere
æschines 18 68
æschines de Demoste-
ne 27
æschinis uox 27
est rationis 189
etiam 8
æternum 80
etheſiæ 133
Euripus 4
Euphrates pñus 10
euritius clarus 15.30
euadere 208
euum 4
euentus 105
euocati milites 107
euocatio 107
Euphrates 202
exemplum 13.100
ex tempore 25
excipere 38
exquiliæ 65
exilii genera 73
exemplar 100
exauthorare 119
exhibere 121
exarare 123
exero 140
exedra 182
examen 208
excubiæ

F

Fabius ual. 80
Factio 6
Facetum 9
Fatum 11
Fabii locus 27

Facultas 25
Fabrorum collegium 176
Famosum 31
Fartor 38
Fannia 58
Fabatus 66
Facio 73
Falcida lex 84
Fannius 89
Facies 90
Fantasmas 132
Felix 4
Fedum 62
Fenus 63
Fedus 152
Ferarius iupiter 204
Felicitas 237
Fictor 10
Filosophiæ partes 11
Firmus 17
Filosophus quis 22
Firmius hostilius
Filostrati locus 58
Firmum 113
Fiscus 214
Flamendialis 36
Flagitium 5
Flacus 95
Flamina uia 100
Flumen amnis 240
Fluuium
formiæ 59
fortiter 79
formula 98
forum iulii 103
fortuna dominat 103
fonteius magius 103
frugi 21
fronté remittere 28
fronto 30
frigidaria cella 41
frigida 50
frontinus 69
frigidum 77
fruges 91
frontini locus 148
fraxinus 141
funus publicum 23
funus 60
fulcus salinator 109
fundus 103
furcifer 134
fugitiuus 184
fugitiuus 164
fucatum 233

G

Gallius 39
Gaditana puella 15
Ganeum 222
Canea 222
Gestatio 4
Geminius 12
Gestus 27
Generatim 78
Getulicus 87
Gemme 101
Gentile 110
Gentilicium 110
Germania 150.202
Genialis 142
Genius 211
Gentilitas 215
Gladiatores. 8.212
Gloria 228
Gracchi oratores. 18
Grande 20
Grandire 20
Gracilla 58
Græcorum eloquentia 103
Græca in latinum 124
Gustatorium. 94
Gurgei 141
Gymnasia. 22.40.

H

Habitudo 236
Habitus 236
Habitus 27
Hama 176
Herchius strictio. 5
Heus 14
Heliocaminus 42
Heluidius 58
Herodes 67
Hendecasyllabæ materia 75
Heluidii liberi 78
Hermes 125
Heraclea 184
hispula. 12
historia 15
hispanus 23
hispaniæ laus 36
hic 20.36
hilaria 46
hispo 71
hispellum. 141
historiæ dria aboratione 96
Historiæ fides 160
Hippo 265
Horatii locus. 17
hostiæ maiores 224
hostium 209
honorificum. 6
Hostilius firmius. 35
horreum 41
homunculus 71
hortensius 85
Honoratum. 191
humanitas. 10.151
hybernaculum 40
hypocaustum 41
hyperbaton 140

I

Iam 7
Iambici 67
Iabolenus priscus 110
Iamdudum 227
Icaria 123
Idolum 133
ignatius 73
illyris 61
ille 20.39.
ille alter 70
illa ipsa 70
imitator 3
imponere 20
imagines scriptorum 16
imagines antiquorum 48
imago 68
imputare 114
impune 142
impietas 136
imperator 199
in manus 3
in præsentia 7
inducere 8
instituere 10
institutiones. 10.49
in summa 12
in consilio esse 19
in consilium 62
in ordinem cogi 22
intentio 27
incoles 28
interim 31.32.64
interdico. 34
ingenium 36
index 49.106
interdiu 50
interpellare 50
intercapedo 54
instrumentum 63
inuentio 69
inopia 77
indiam 89
initiare 100
inquisitio 103
interdictum 104
intercipere 116
ingenuus 129
in metallum damnari 32
inuocatio deorum 138
in mos damnati 181
indulgere 172
inducie 200
inductio 209
ioculare 77
isæus 25
isocrates 80.119
italicus 162
iselastica certamina 192
iunius man. 6
iulius atticus 12
iudicium. 19.109
ius publicum & priuatum 21
iudices 31
iulius ferox 31
iuuenalis quando scripsit 33
ius trium natorum 36
iulia basilica 37
iumenta 39
iuxta 58
Iuliæ leges 217
iulia titi 72
iuuenalis locus. 13.26.31
72.79.155.124.142.
iubeatius celsus 107
iulius aphricanus 124
iudex 134
iurgium 138
iulius candidus 103
iuliæ leges 217

L

Lancea 7
Laguncula 7
Largitio 8
Latine loqui 11
Lactuca 14
Lati clauus 30
Larius 29

Lar 220
lachryma exare-
scit 32
larget licinius 38
laurens 39
labrum 92
labellum 92
lapilli 101
latina in græcum 124
laudatio 153
laus 153
laberius max. 184
lapidib. sig. mili. 172
lecythus 3
lenocinari 8
legatus 35.56.199
leptis 35
legatum 45
lepidus 68
lemma 81
lentulus 87
lepor 108
lectus 149
Leges duodecim tabu-
larum 152
leuum 196
legio 202
lætus 201
Lælius sapiens 244
lerna 3
Liberalitas 8
Liberales disciplinæ 9
liberi 10
libellus 126
libralia 81
Liuiæ porticus 6
liber 20.49
limites duo 23
Liuii laus 26
licinius furra 82
licinus nepos 82
libo frugi 57
librariа 81
librarius 81
libramentum 83
libella 83
libra 83
librator 83.178
librorum appellatio-
nes 89
literatus 102
lirare 110
liburnica 111
litus 155
libido 150
lictor 206
liceri 210
Liuii locus 215
litare 225
Longinus 131
Loquentia 103
Lubricum 19
Lupercus 27
Lucubratio 50
Lucius albinus 54
Lucretius 77
Lucanus 87
Ludicra ars 107
Ludicra ars 225
Lugdunum 156
Lurídus 119
Lustricus bruciа-
nus 115
Lustrum 167
Lucania 121
Ludi sacerdotales 131
Lucus 156
Lyristes 14
Lysias 18
Lyrica 46
Lycus 65
Lymphatus 113

M

Macrinus 13
Malea 173
Maternus 21
Magnanimitas 22
Magnificus 224
Macer 23.49.71
Macte 219
Maiestas 31.217
Martianus 32
Marcellinus 33
Matialis locus 217
Maximus 37
Manceps 37
Mancipium 37
marsi 39
massabebius 48
Marcus 49
manicæ 51
manus 44 55
mamilla 52
macedo 59
materia 63
manuli eg. 66
Martialis poe. 63
Martialis locus 121.202
Martialis locº. 212.213
magnificentia 78
magistratus petitiõe qd
faciendum 108
manum mittet 147
magistratus 80
magistrare 80
magister 80
macoria 92
maturitas 100
Margarita 103
margaritum 101
margaris 101
margaritæ 101
maiores 145
manumissio 127
manes 133
Magnificus 224
martius campus
Methius charus 5
memoria 26.69
metallo damnari 32
membrum 40.91
meritoria 43
messius 63
medius 63
merula 66
mediusfidius 67
Mediolanum 73
messala 85
memmius 87
menstruum 171
menander 114
merces 218
merx 218
Metellus pius 244
Minutius fundа-
nus 9
minutianus 54
mimi 85
missenum 110
milites bñficiarii 174
milenensis classis 110
mimiambus 114
mimus 114
miror 160
miles 199
monstra 46
modo 72
morum similitudo 76
montanus pallas 134
mos 78
mortalitas 80
momentarium 83
momentum 227
monumentum 109
montanus atticinus 115
mortuis non conuicia-
ri 154
morio 160
moderatio 205
municeps 8
munitius emilianus 13
musculus 52
musare 58
mulctam differẽtie 82
mulcta 82
munus 99
mutus 113
murena 159
musteus 149
myrtus 90

N

Narnia 5
Narratio 25
Nauius 78
Natales 116
Narbonensis prouin-
cia 132
Nequinum 5
Nepos 25
Nepotes 147
Nequam 45
Neapolis 53
Neronis ætas 73
Neronis carmen 87
Nero quos occisit 89
Neruæ carmen 87
Nemesis 94
Necessitudo 151
Necessitas 118.151
Nemus 156
Neruæ ætas 197
Ne 204
Nix 14
nihil 82
nigrinus 99
nicea 183
nicomedia 178
nilus 210
nili incrementum 210
nili origo 210
Nouerca 36
nomen clator 37
norius 52
nomo 171
nonius cæler 120
nonius 78
Nummus 52
nuncupatiuum testamẽ
tum 147
nundinæ 88
numidius quadratº 109
nuncupare 190.217

O

O 95
Oblecto 75
Obsonium 152
Obseruare 104
Oculi in actione 44
Ocricula 5
Octauius ruffus 7

VOCABVLORVM INDEX.

Occeani natura 83
Odoratus 42
Odorus 42
Officium 16
Officiosus 102
Oliuæ bethicæ 14
Olympus 185
Olympias 167
Omen 197
Optima ꝓponẽdas 6
Opigraphus. 51
Opidum 66
Opere 184
Oprimere 204
Opima spolia 204
Optimus 244
Orare 11
Orariæ naues 179
Orbi donate 76
Ordo 88
Oratoris officium. 96
Oratio differt ab historia. 96
Ordines in militia 116
Orexis 129
Ostrea 14
Ostia 43
Ose 98
Oua 14
Ouidii locus 6.56.

P

Palatium 13
Pastor 17
Paternus 21
Patroni quot 32
patronus 34.66.
patres 48
patricii 48
papilla 52
Pauimentum 59
Parma laudat 82
pax 99
padus 105
patriam præstare 106
passienus paulus 110
partitio 121
passionus crispus 124
Palludamentum 128
paria facore 130
pauperes studiosiores 131
paganus 132
pallas 133
pannonia 150
pastus 189
patronatus ius 190
paphlagonia 175
panegyricus 199
patronus
Pater patriæ 205
pereq; 3
perusia 5
periculis scripta 18
periculis fulmen 20
pericles 20
Persona 23
Perperam 50
Pedicæ 51
petus 55
pœna 82
periodus 103
perinde 8
pergamum 173
peristilium 182
philosophi ab urbe moti 57
philosophiæ partes 11
Pignus 11.63.
pix 20
piscina. 41
piso lu. 52
periaculara 55
pietas 78
pisonum nobilitas 102
picenum 105
pila 12
pilum
pisones 244
Piluru 228
plotina 144
platonica oratio 10
plato 10
plinii maioris scripta. 49
Plinii natalibus claris 142
plinii fons 82
plinii auguratus 172
plinii locus. 50.66.79. 111.194.197.199.
popularis 4
pompeia 5
pompeius satur. 7.34
porro 8
politus 16
Portenta 45
pomponius secũdus 49
poeta natura 82
pomponius ruffus. 57
pomponius iulianus. 10
pompeius falco 22
poetica 60
poema 60
poesis 60
pollio 71
pomponia gratilla 83
postulare 89
podium 92
podia 92
pomum 93
pomarium 93
pontius 100
possessio 103
pompeius magnus 244
policletus 119
pontones 120
portus 120
poetarum furor 123
polyonus 124
potestas 152
pontifex max. 183
pompeius quintianus 156
pontus 184
pompeii annona 209
postliminium 215
pompeius magnus
pronunciaro 6
proinde 7.9.
præfecti ærario 10
præfatio 12
principe 13
præuaricatio 17
præuaricari. 17.56
pressum 21
priuatus 24.198.
proemium 25
pronunciatio 26
prouinciæ forma 31
præses 32
procurator 34.62.
priscus neratius 36
priuignus 36
prædicere 37
procæsterium 41
procæron 41
prodigia 46
prandium 47
præfectus 48
priuatum 87
præfectus ærarii 48
proconsulatus 48
prætor 57
procurator cæsaris 52
profanum 141
propingeon 41
prosequi 65
prætextura 73
præiudicium 83
proscindi 91
pratis 91
propterea 91
prudentia 101
prædium 103
prælusio 119
prouocare 126
proscribi 126
præscriptio 126
præcarium 135
promouere 135
prasinus color. 155
prouincialis 162
priuilegium 179
præfectus prætorii 180
prusa 181
promereri 187
protopraxia 190
pro 191
princeps adeo 199
principalibus 223
princeps nullis tenet legibus 233
prætor cos. collega. 238
principalibus 223
psitachus 67
pugillares 7
pulpitium 81
puluinus 91
puluillus 91
puluinaria 91
pumex 111
publicanus 127
pullatus 128
pupillus 164
pyreneus 202

Q

Qua 50
Quemculum 74
Qualiscunq; 150
Quæstor 64
Quæstio 82
Quiritatus 113
Quiritare 113.190.
Quintiliani institutiones. 24
Quintilianus 25
Quinq; uiri 25
Quintilianus 28
Quintiliani locus 147
Quiritum ius. 190
Quirites 190
Qui 130
Quotus 44
Quis aliquis 226
Quisq; 226

R

Ratio constat 6
Rapi 108
regulus 5

Reus 6
Renunciare 6
Reclamare 9
recitare 31
repetũ dage lex 31
reum pagere. 54.119
reliqua 63
recuperatoria iudicia. 69.
regio 90
retractare 107
retina 111
relatio 157
religio 152
renunciare 238
reficere 167
repreſentare 208
rhenus 202
roſtra 24
robuſtus 116
roſcianus gemin⁹ 174
ruſticus 164
ruſticus aru. 5
ruffus 62
rubus 63
rufinus 79
ruſticitas 81

S

Satrius ruffus 6
Sanctitas 10
Sanctimonia 10
Sanctitudo 10
Sanctum 10
Sacroſanctum 22
Saluius liberalis 33
Saturnalia 43
Saſſum 65
Sabinus 71
Sarcina 112
Sania 122
Sacrum 140
Sacri 128
Sacramẽtum 175.188
Sauromata 182
Scholaſticum 45
Scientia 46
Scrupulus 61
Scribere 83
Scena 81
Sceuola. 85
ſcrinium. 89
ſcazontes 98
ſcaurorum familia. 98
ſcriba 115
ſcurra 160
ſeuerus 62
ſepticius clarus 3
ſenectio 58
ſecretum petere 6
ſermo 8
ſerui locus 55
ſeuerum 10.99.
ſerium 11
ſeruilius nouianus 13
ſententiæ 15
ſemita 23
ſenatores quot 32
ſnia quot modis 34
ſniæ qũo diuidẽde 144
ſella 34
ſeſtertium 35
ſeſtertius 35
ſecundi præceptor. 38
ſempronius tehan⁹ 175
ſniage dicẽdage lex 71
ſexageſimus annus 47
ſenatuſconſultũ. 48 99
ſertorius de quo 55
ſenecæ iaus. 57.112.148
ſeuerianus 61
ſeculum 65
ſemeſtre 68
ſeruianus 61
ſequi hora. 70
ſentius augurinus. 81
ſeneca 87
ſenatus qñ hẽtur. 88
ſenatum habere 99
ſepulchrum 109
ſerra 215
ſerrula 215
Sedentaria 238
ſedentaria
Spheriſterium 41
Signum 19
Siligo 20
Silius italicus 52
Sicilia 72
Sincerum 58
Si non 89
Siphunculus 92
Similitudo morũ 130
Sinope
Simul 226
Solea 43.111
Soleatus
Solere 55
Sortes 141
Seſſius ga. 68
Soccus 116
Soléne 187
Soboles 208
Sportula 37
Specularia 40
Spectatus 47.84
Sparſus 168
Spartiani locus 107
Speciatim 78
Spoliatorium 92
Splenium 105
Spoliarium 214
Squilla 43
Statio 12
Stoici 22
Statuas poni 16
Stapha 16
Strabonis locus 29
Studium 49
Strigiles 51
Stringere 60
Statura 63
Statua 68
Stola 72
Strabo 74
Stibadium 93
Stabis 112
Stipendium 203
Stuprum
ſtuprum 232
ſtatum 168
Subitallum 14
Subinde 12.29
Suaue 15
Suetonius 16
Subſellia 28
Subſidere 39
Subulo 40
Subula 40
Subligno 47
Succeſſiuum 59
Suffragia 63.64
ſuffugium. 168
ſubornare 217
ſuſago 154
ſubſcribere 84
ſubſtructio 177
ſulpitius 85
ſuperſtitio 105
ſurdus 112
ſuburranus 121
ſupinum 210
ſubornare 217
ſyria. 10
ſyllanus 16
ſyllogiſmus 26
ſydus 46
ſyllus 85
ſylla felix

T

Tabulæ publicæ 10
Tacitus 17
Tabulæ 45
Tabellaria lex 63
Tabellariæ leges 64
Tantúnon 168
Tamen 245
Taciti locus 217
Taciti loc⁹. 28.67.147 217
Teſtamentum 9
Tergiuerſari 56
Temere 60
Tempeſtas 63
Tetricus 65
templum 66
temporarium. 110
terremotus 112
terminus 141
terentius iunior 132
thaſia 25
thnaſea petus 61
thariſcæ mors. 61
theophanes 70
theatra taxantur 71
thuſcogẽ ora. 90
theatrum 30
thuſculanum. 94
theatralis ars 131
thuſcanus 167
Timon 5
titianus 16
ticinius capito 16.142
titinus 19
titus ariſto. 21
tifernum 66
titia lex 99
titi carmen 87
ticinum 127
toga uirilis 9
topirius 63
torquatus 86
toga 94
togatus 94
torculum. 161
torcular 161
torcularium 161
triclinium 4
tractus 8
tribunal 10
tribunatus plebis 22
tribunus militari
tranſitus 59
traiani natalis 173
tribunus cohors 55
traianus ſtat abſt 172
tráquilli uolumina. 98
triarius 116
tranqlli loc⁹. 58.85.123
tráquilla locus. 219
traiani parẽtes. 199
tropheum
traiani trium decius. 133
traianus pont. max. 133
traiani parétes 199
tropheſi 221
tranſlaticiũ 167
turma. 55.201.
turbo 57

Tuitio 118
Tuſcillus nominat⁹. 88
tumultus 197
tutelas 158
tutor 158
tullius 122
tyro 11.123.
tympana 38
tyrrheni 68
tyberis inundatio 145
tyberis 91

V

Valerius paulin⁹ 25.71
Valerianus 39.88.
Varro 86
Vagitus 103
Vadimonius locus. 148
Vadimonium 142
uarronis locus 215
uarriola
ueſtricius ſup. 6.29.
uenabulum 7
ueſtibulum 4
uerrania 45
uellius bleſus 45
uenuſtus 54
uel 67
uena 52
ueſtalium pena 72
ueſta 72
uiento 79.158
Verus 108
ueſunius 111
ueſunii cõflagratio. 116
ueretrum 116
uectigalis ager 129
Venetus color 155
Vigor 13.101
uipſanus 23
uirginii geſta 24.109
uirginii cõſulatus 124
uicarius 175
uiator 238
uirginius medio 24
uiua uox 26
uitellus honoratius 32
uicericus 36
uicus 43
uirgilii natali 53
Vir.monumentum 53
uiuacitas 53
uiaticum 61
uiaticulum 61
uiagium 61
uierna 78
Virgilii priapeia 87
uincentia 88
Vir.locus 172
uiridia 92
uiridaria 92
uiridarii 92
uiarum præfectura 100
uigeſima 214
uigeliæ
ullulatus 113
Vnguétarius 35
Vnguentum 35
Vnctuarium 41
Vocanius romañ. 5
Volumen 49
uota ſuſcipere per imper. 189
uox in pronunciatione 101
uoconia lex 217
urſus 76
uruemon 81
uſquequaq; 7
uſus magiſter 19
uſucapio 84
uſura 108
utrunq; 11
utiq; 94
uulua 14
uultus 26
uulcanalia 50

X

Xerpis lachrymæ 53
xeniã 100
xenius 100
xiſtus 42
xiſtis 42
xiſtion 42
xiſticus 42

Finis.

C 188855 85-